Ma Mʉweni Sulumani ge Melefit

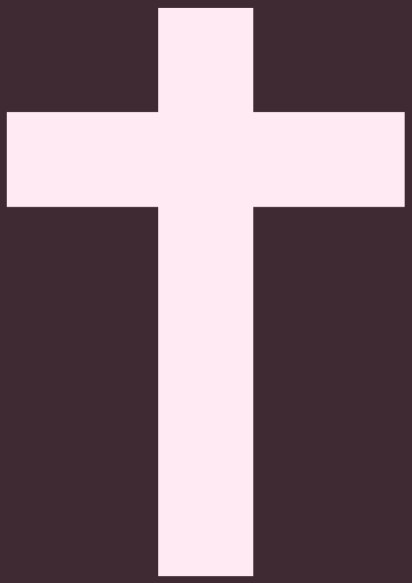

New Testament in Muyang

Ma Mʉweni Sulumani ge Melefit
New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciyʉ 1
Mark 56
Lʉk 92
Zeŋ 152
Tʉwi 193
Rom 249
1 Koreŋ 276
2 Koreŋ 302
Galasi 319
Efez 329
Filip 339
Kolos 346
1 Tesalonik 353
2 Tesalonik 359
1 Timote 362
2 Timote 370
Tit 376
Filemoŋ 380
Hebri 382
Zek 404
1 Piyer 411
2 Piyer 419
1 Zeŋ 424
2 Zeŋ 431
3 Zeŋ 432
Zʉd 433
Maŋgahani 436

Ma Mʉweni Sulumani ya Meciyʉ àbəki ni

Ere ye ti məɗəmki ka Ma Mʉweni Sulumani ya Meciyʉ àbəki ni

Maslaŋa ya àbəki wakita ge Meciyʉ ni àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu ɗek tàsəra àbəki ti Meciyʉ zal asak ga Yezu ni (Meciyʉ ti təzalay naŋ Levi daya). Maslaŋa ya àbəki wakita ni ti zal Zʉde, awayay aɗafaki ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tàɗəmbiyu, tàɗəm amagravu ni ti àgrava ka sarta ga Yezu eɗeɗiŋ a (jeŋgey Meciyʉ 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahaŋ tàbu akaɗa hini daya).

Ka mənjəki ga wakita ni Meciyʉ àɗəmki ma ke miwi ga Yezu. Kələŋ gani àŋgəhaɗ ere ye ti Yezu àgray akaba àɗəm ni ɗek akaɗa ga ata Mark nday ata Lʉk ya tàŋgəhaɗ ni : Yezu ànjəki ke tʉwi gayaŋ ka haɗ Gelili, òru gwar a Zerʉzalem. Yezu naŋ àbu agray tʉwi gayaŋ ni ti gʉzit àna gʉzit ndam ya taɗəbay naŋ ni tàsər naŋ ti naŋ way ; kələŋ gani Piyer àɗəm Yezu ti naŋ Krist bay gəɗakani ya amara ni (16.16). Piyer àra àɗəma pakama nana ti kələŋ gani Yezu òru gwar a Zerʉzalem, wuɗaka akoru ti àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahàr àɗəm tâkaɗ naŋ eslini, mək amaŋgaba e kisim ba (16.21).

E kiɗiŋ ga pakama ga Yezu ya àɗəm ni bu ni ti Meciyʉ àdaba ndahaŋ a, àslamatakabu, àbəki ka mələŋ gərgəri zlam a wakita gayaŋ ni bu : ma ga Yezu ya àɗəm ka həma ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya àɗəm ka ya ti aslər ndam asak gayaŋ ni (10.1–11.1), ma gozogul ga Yezu ya àɗəmki ka Məgur ge Melefit ni (13.1-52), ahəmamam ndam ga Yezu tânjəhaɗkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya àɗəmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyʉ aɗəfiki ana leli zlam ya ti tàgrakivu ka Yezu ni ti àgravu akaɗa ga zlam ya ti àgrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu àsləka ka haɗ Ezip a akaɗa ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tàbaray naŋ akaɗa ga ndam Izireyel ya tàsləkaba a dəluv ba ni (3.13), àcaka daliya a huɗ gili ba (4.1) mək àcəliya a həma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akaɗa ge Mʉwiz ya àgray na (5.1). Yezu ti naŋ bay məgri tʉwi ana Melefit ya àcakay daliya a kəla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyʉ 8.17) ; naŋ Wur ge Mis, ya Deniyel èpi Melefit aməfiyu naŋ a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyʉ 9.6). Yezu èndeveriŋaba tʉwi gayaŋ na ɗek : kani ti naŋ « Melefit ya anjəhaɗ akaba leli ni » (Emenʉwel) ya Izayi àɗəmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyʉ 1.23 ; 28.20).

Slimi ga ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu (Lʉk 3.23-38)

1 Yezu *Krist ti naŋ wur huɗ ge
Devit, wur huɗ ga Abraham daya.
Slimi ga ata bəŋ ga bəŋani ti nday hi :
2 Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekʉp,
Zekʉp èwi Zʉda akaba bəza ga məŋani
ndahaŋ, 3 Zʉda èwifiŋa ata Ferez nday
ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Es-
roŋ, Esroŋ èwi Aram, 4 Aram èwi Am-
inadap, Aminadap èwi Nasoŋ, Nasoŋ
èwi Salmoŋ, 5 Salmoŋ èwifiŋa Boz kà
Rahap a, Boz èwifiŋa Zobet kà Rut a,
Zobet èwi Zese, 6 Zese èwi Devit. Devit
ti àzum bay.
Bay Devit èwifiŋa Salomoŋ kà wal
ge Yʉri a, 7 Salomoŋ èwi Robowam,
Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf,
8 Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zu-
ram, Zuram èwi Oziyas, 9 Oziyas èwi
Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz
èwi Ezesiyas, 10 Ezesiyas èwi Manase,
Manase èwi Amoŋ, Amoŋ èwi Zuziyas,
11 Zuziyas èwi Zesʉniyas akaba bəza
ga məŋani. Ka sarta gani nani ti
tàhəloru ndam *Zʉde ka haɗ Babiloŋ.
12 Tàra tàhəloya ndam Zʉde ka haɗ
Babiloŋ a ti Zesʉniyas èwi Salatiyel,
Salatiyel èwi Zorobabel, 13 Zorobabel
èwi Abiyut, Abiyut èwi Eliyakim,

Eliyakim èwi Azor, 14 Azor èwi Sadok,
Sadok èwi Akim, Akim èwi Eliyʉt,
15 Eliyʉt èwi Eleyazar, Eleyazar èwi
Mataŋ, Mataŋ èwi Zekʉp, 16 Zekʉp èwi
Zʉzef. Zʉzef ti zal ga Mari ya èwi Yezu
ni. Yezu ti təzalay naŋ Krist.

17 Nahkay e kiɗiŋ ga sarta ga Abra-
ham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza
huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar
faɗ ; e kiɗiŋ ga sarta ge Devit akaba
sarta ya ti tàhəloru ndam Zʉde ka haɗ
Babiloŋ ni bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ
ga Abraham kru mahar faɗ ; e kiɗiŋ
ga sarta ya ti tàhəloru ndam Zʉde ka
haɗ Babiloŋ ni akaba sarta ge Krist bu
ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham
kru mahar faɗ.

Məslər ge Melefit ahi ana Zʉzef etiweya wur a, slimi gani Yezu (Lʉk 2.1-7)

18 Tìwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay
hi : məŋani Mari məva ge Zʉzef. Zʉzef
àzay naŋ faŋ ndo, ay tìpi ti naŋ a
huɗ. Naŋ a huɗ ti àna njəɗa ga *Məsuf
Njəlatani. 19 Zal gani Zʉzef ti naŋ
mis jireni, nahkay àra èpia naŋ a, naŋ
a huɗ ti àwayay maɗafani do. Àɗəm
ambrəŋ naŋ akal-akal. 20 Naŋ àbu
ajalay ahàr nahkay ti *məslər ge Mel-
efit àŋgazlivu e kisim miziɗeni bu, àhi
ahkado : « Zʉzef wur huɗ ge Devit,
kàgray aŋgwaz ga mazay Mari ga wal
ba, aɗaba wur ya a huɗ gayaŋ bu ni
ti àzay huɗ gani àna njəɗa ga Məsuf
Njəlatani. 21 Ara ewi wur zalani. Emi-
weya ti akədi slimi Yezu, aɗaba naŋ ti
amahəŋgay ndam gayaŋ, aməhəlaba
tay a magudar zlam gatay ba. »

22 Zlam gani nani àgravu ɗek ti,
ti pakama ga Bay Melefit ya àhi
ana bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ
ni mâgravu. Pakama gani nani ti
nihi : 23 « Wur dahalay ya àsər zal
faŋ ndo ni ara azay huɗ, emiwi wur
zalani, atəzalay naŋ Emenʉwel. »
* Emenʉwel ti awayay aɗəmvaba
« Melefit naŋ àbu akaba leli. » 24 Zʉzef
nakəŋ àra èpiɗekva ti àgray ere ye
ti məslər ga Bay Melefit àhi gray
ni. Àzay Mari nakəŋ ga wal, 25 ay
tàndəhaɗkabu ndo, duk àbivoru ana
sarta ya Mari èweya wur na ni.
Nahkay Mari nakəŋ èwi wur zalani,
mək Zʉzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

1 Tìwi Yezu ti e Betlehem ka haɗ
*Zʉde. Ka sarta gani nani ti Erot naŋ
bay ga ndam *Zʉde. Tàra tìwia Yezu a
ti ndam ndahaŋ tàra a Zerʉzalem a ;
nday ndam məsər zlam, tàsləkabiya
gwar egezi a. 2 Tàra tìnjia ti tìhindi,
tàɗəm : « Bay ga ndam Zʉde ya tìwi ni
ti naŋ eley ? Màra ti aɗaba boŋgur
àcəlaya, aɗafaki tìweya bay gəɗakana.
Mìpia boŋgur na ti màra ga mabəhaɗi
mirdim a. » 3 Bay *Erot àra ècia ma
gana ti ma gani àhəlia ahàr a dal-
dal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam
Zerʉzalem a ɗek daya. 4 Eslini Erot
nakəŋ àzalakabu gəɗákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
akaba ndam Zʉde ya *tàsəra Wakita
ge Melefit a ni. Àzalakabu gəɗákani ga
ndam Zʉde ni nahkay ti ge mihindi-
fiŋa kà tay a : « *Krist Bay gəɗakani
ya amara ni ti, etiwi naŋ ti eley ? »
5 Naŋ nakəŋ àra àhia ana tay a nahkay
ti nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Etiwi
naŋ ti e Betlehem ka haɗ Zʉde, aɗaba
bay mahəŋgaray *pakama ge Mele-
fit nahaŋ àbəki a wakita gayaŋ bu
nahkay hi :

6 “Bay Melefit àɗəm :
Lekʉlʉm ndam Betlehem ka haɗ Zʉde ni ti
kəsa gekʉli gəɗakani àtam kəsa nda-
haŋ ga haɗ Zʉde ni,
aɗaba etiwi bay a kəsa gekʉli bu.
Bay gani nani ti amədi kama ana
ndam goro ndam *Izireyel.” *»

7 Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti
àzalakabu ndam məsər zlam ni akal-
akal, èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana
tay ahkado : « Boŋgur ni ti àcəlaya
ananaw ? » 8 Tàra tàhia sarta gana ti
àsləroru tay e Betlehem, àhi ana tay :
« Dəgum, kəɗəbum məlaŋ ga wur ya

* **1:23** Izayi 7.14. * **2:6** Mise 5.1.

tìwi ni lala. Akəsəruma məlaŋ gana ti, ŋguma ti kâhəŋgrumu ma gani. Aɗaba nu day nara nakoru ga mabəhaɗi mirdim. »
9 Nday nakəŋ tàra tìcia ma ga bay na ti tàsləka. Nday tàbu takoru e divi bu ni ti tìpi boŋgur ya àcəlaya gwar egezi a ni, naŋ àbu akoru kama gatay. Boŋgur ni naŋ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka məlaŋ ga wur ya naŋ àvu ni.
10 Tàra tìpia boŋgur na ti tàmərva dal-dal, 11 tàhuriyu a ahay ya ti boŋgur ècikki ni vu, tàdi ahàr ana wur ni nday ata məŋani Mari. Tàra tìpia wur na ti tàbəhaɗi mirdim grik meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ, mək tàzləkaba sahar gatay a, tàhəlaya zlam a, tàbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àɓəlay ni, akaba haf nahaŋ təzalay mir, ezi akaɗa ge tersel ni. 12 Kələŋ gani Melefit àhi ma ana tay e kisim miziɗeni bu, àhi ana tay ahkado : « Kàŋgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəŋ tàsləka, tàŋgoru a magam gatay àna divi nahaŋ zlam gatay.

Ata bəŋ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka haɗ Ezip

13 Ndam məsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu ana Zʉzef e kisim miziɗeni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata məŋana, cuhworu àna tay gwar ka haɗ Ezip. Ekinjʉmiya ti njəhaɗuma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Aɗaba *Erot naŋ àbu aɗəbay divi ge mijiŋ wur ni. » 14 Zʉzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga məlavaɗ gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata məŋ ga wur ni, òru ka haɗ Ezip. 15 Tòru tìnjʉa eslina ti tànjəhaɗiyu duk àbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəŋ ga Yezu tòru àna Yezu ka haɗ Ezip ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ga Bay Melefit mâgravu. Pakama ya àɗəm ni ti nahkay hi : « Nàzalabiyu wur goro ti kwa ka haɗ Ezip. † »

Tabazl bəza

16 Erot àra ècia ndam məsər zlam ni tàgosa naŋ a ti àzuma ɓəruv a dal-dal. Nahkay àsləroru mis, àhi ana tay tôru tâbazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanjəhaɗ kà gəvay gani ni. Àhi ana tay tâbazl bəza ya ti tàzuma vi a cʉ cʉena akaba ya tìsli vi cʉ cʉeni ndo ni ɗek. Àɗəm tâbazl bəza ge vi cʉ cʉeni ni ti aɗaba ndam məsər zlam ni tàhi « Mìpi boŋgur enjenjeni ti àgray vi cʉ nihi. » 17 Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

18 « Tìci zlahay a Rama : tuway
ahənday dal-dal, tagray delʉlʉ.
Nani Resel, etʉwi bəza gayaŋ,
àwayay ti mis tədabakay naŋ do,
aɗaba bəza gayaŋ tàbi va bi. ‡ »

Ata bəŋ ga Yezu tasləkabiya ka haɗ Ezip a

19 Kələŋ gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zʉzef ka haɗ Ezip e kisim miziɗeni bu keti, 20 àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata məŋana, kəŋgoru àna tay ka haɗ Izireyel. Aɗaba ndam ya ti tàwayay makaɗ wur ni ti tàməta. » 21 Zʉzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata məŋ ga wur ni, tàsləka tàŋgoru ka haɗ Izireyel. 22 Ay Erseleyʉs wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋana va ka haɗ *Zʉde a. Zʉzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka haɗ Zʉde do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim miziɗeni bu, nahkay Zʉzef nakəŋ òru ka haɗ *Gelili. 23 Òru ènjʉa eslina ti ànjəhaɗ a kəsa nahaŋ bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tàɗəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gəɗakani ya amara ni ti atəzalay naŋ zal Nazaret. »

† **2:15** Oze 11.1. ‡ **2:18** Zeremi 31.15.

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Mark 1.1-8 ; Lʉk 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

1 A vaɗ nahaŋ àbu nahəma, Zeŋ
bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis
a huɗ gili ba ka haɗ *Zʉde ga məhi
ma ana mis. 2 Àhi ana mis ahkado :
« Mbatumkaba majalay ahàr gekʉli a,
aɗaba *Məgur ge Melefit ènjia wuɗak.
* » 3 Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray
*pakama ge Melefit àɗəmkibiya ma,
àɗəm :
« Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dəŋgu
gayaŋ ahəndabiyu. Àɗəm :
“Slamatumikabu divi ana Bay
gəɗakani,
ahàr àɗəm divi gayaŋ mâla ndəlaɓa.”
† »
4 Zeŋ ti naŋ àbu àna azana
mələmani àna eŋgʉc ge ezligwemi,
awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh
bu. Zlam məzum gayaŋ ti eyew akaba
amu. 5 Eslini ti ndam Zerʉzalem,
ndam ga haɗ Zʉde ɗek akaba ndam
ya ti tanjəhaɗ kà gəvay ga zalaka
*Zʉrdeŋ ni ɗek tàrəkia ke Zeŋ nakəŋ
a, 6 tàɗafaya zlam gatay ya tàgudar na,
mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka
Zʉrdeŋ ni bu hʉya.
7 Ndam *Feriziyeŋ akaba ndam
*Sedʉseyeŋ kay tàrəkia ke Zeŋ a ti
mâbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra èpia tay
a ti àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti
medékw ! Way àhi ana kʉli dəguma
afa goro a ti kâtamumfəŋa kà məzum
ɓəruv ge Melefit ya ara azumki ke
mis wuɗak na way ? 8 Tamal ti
kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a
eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena ti, grum tʉwi ya
ti aɗafaki lekʉlʉm kàmbatumva ni.
9 Ŋgay bəŋ ga bəŋ gekʉli Abraham,
nahkay akatamum ti kàhumi ana
ahàr ba, aɗaba nəhi ana kʉli nahəma,
Melefit esliki məhiani ana akur nday
ndani tîgi bəza huɗ ga Abraham day,
agravu. 10 Si kəgrum tʉwi sulumani
kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka
matraɓ kʉli a àndava, agri ana kʉli
akaɗa ge mis ya məŋ ga zlam gayaŋ
tìwi bəza sulumani do ni ti azay zlaba
gayaŋ ekeleba tay a, abiyu tay a aku
vu ni. 11 Nu ti nabaray kʉli àna yam ti
mis tâsər lekʉlʉm kàmbatumkaba ma-
jalay ahàr gekʉli a, ay maslaŋa na-
haŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro
a : naŋ ti aməbaray kʉli àna *Məsuf
Njəlatani akaba àna aku. Naŋ gani
nani ti njəɗa gayaŋ àtama goro a ; nu
ti way ga məziaba kimaka gayaŋ a di
way ? 12 Emedekaba mis a akaɗa ge
mis ya àza hijiɗ gayaŋ a ahar va, ahar
hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam
ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni
ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət
ɗay-ɗay do. »

Tabaray Yezu (Mark 1.9-11 ; Lʉk 3.21-22)

13 Eslini Yezu àsləka ka haɗ *Gelili
a, àrəkioru ke Zeŋ kà gəvay ga za-
laka *Zʉrdeŋ ti Zeŋ *mâbaray naŋ.
14 Ay ti Zeŋ àwayay məbaray naŋ do,
àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti
kâbaray nu. Nihi ti nak kàrəkua ti
nâbaray kur sawaŋ aw ? » 15 Ay Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray
nahkay hayaŋ. Tamal màgra nahkay
ti màgra ere ye ti Melefit awayay na
ɗek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeŋ
àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu,
àbaray naŋ. 16 Zeŋ àra àbara Yezu a ti
Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huɗ
melefit àzləkvaba, mək Yezu nakəŋ
èpi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya akaɗa
ga kurkoduk ya ahər na. 17 Eslini
dəŋgu àhəndabiyu a huɗ melefit bu
akaɗa dəŋgu ge mis, àɗəm : « Maslaŋa
hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-
dal ; aməru məɓəruv dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəŋa eyʉ kà Yezu a (Mark 1.12-13 ; Lʉk 4.1-13)

1 Kələŋ gani *Məsuf ge Melefit àzoru
Yezu a huɗ gili vu ti *Seteni mâhəlfəŋa
eyʉ a. 2 Eslini Yezu nakəŋ àgəs
ndəra, àzum zlam ndo vaɗ kru kru
faɗ məlafat akaba məlavaɗ gani do
ɗek. Kələŋ gani lʉwir àwərkaba naŋ

* **3:2** A wakita ge Meciyʉ bu, tàɗəm « Məgur ga huɗ melefit, » awayay aɗəmvaba « Məgur ge Melefit. »
† **3:3** Izayi 40.3.

a. 3 Nahkay bay məhəlfəŋa eyʉ kè mis
a ni àrəkioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur
ge Melefit eɗeɗiŋ ti hi ana akur nday
hini tâmbukvu *dipeŋ zla aw. » 4 Ay
Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani
a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɗəm :
“Mis anjəhaɗ ti àna zlam məzumani
ciliŋ do ; anjəhaɗ ti àna pakama ya
Melefit àɗəm ni ɗek.” * »
5 Eslini Seteni àzoru naŋ a kəsa
*njəlatani ni vu, àfəkaɗ naŋ jik ka
ahàr ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni,
† 6 mək àhi : « Tamal nak Wur ge Mel-
efit eɗeɗiŋ ti diyu a haɗ, aɗaba àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu
nahkay hi : “Melefit aməhi ma ana
məslər gayaŋ, atakəcaw kur, ti asak
gayak ènjifiŋ kà akur ba.” ‡ » 7 Ay
Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita
ge Melefit ni bu keti : “Kàhəlfəŋa eyʉ
kà Bay Melefit gayak a ba.” § » 8 Eslini
Seteni nakəŋ àzoru Yezu ka ahàr ga
həma zəbalani, àɗəfiki haɗ ga duniya
gərgərani ɗek, àɗəfiki njəɗa akaba eli-
meni gatay, 9 mək àhi : « Kàbu kip-
ioru zlam ni ɗek do waw ? Tamal
ti kàbəhaɗua mirdim a meleher ndiɓ
ana haɗ ti anəbuk tay ɗek. » 10 Eslini
Yezu àhi : « Həɗakfua, Seteni. Àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu
nahkay hi : “Akabəhaɗi mirdim ti
ana Bay Melefit gayak ; akazləbay
naŋ naŋ bəlaŋ ciliŋ.” * » 11 Yezu àra
àɗəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ
àsləkafəŋa. Àra àsləkafəŋa ti *məslər
ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahàr.

Yezu anjəki ke tʉwi gayaŋ ka haɗ Gelili (Mark 1.14-15 ; Lʉk 4.14-15)

12 Kələŋ gani mis tàhi ana Yezu
təfiya Zeŋ a daŋgay va. Yezu àra
ècia ma gana ti àsləka òru ka haɗ
*Gelili. 13 Òru ènjʉa eslina ti ànjəhaɗ
a Nazaret ndo, òru ànjəhaɗ a Kafar-
nahum. Kafarnahum ti kà gəvay
ga *dəluv gəɗakani ga haɗ Gelili, ka
haɗ ga Zabuloŋ akaba ga Naftali.
14 Àgray nahkay ti pakama ge Izayi
bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit
ya àɗəmbiyu ni ti mâgravu. Àɗəm
nahkay hi :
15 « Lekʉlʉm ndam ga haɗ ga Zabuloŋ
akaba ga Naftali,
gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka
*Zʉrdeŋ ni !
Ka haɗ Gelili gekʉli ti ndam ya nday
ndam *Zʉde do ni tàbu kay,
16 ay mis ya ti tanjəhaɗ a məlaŋ
ziŋ-ziŋeni bu ni tìpia məlaŋ
maslaɗana dal-dal ;
mis ya ti tanjəhaɗ akaɗa nday mis
məmətani ni, məlaŋ àsladia ana
tay a. † »
17 Ka sarta gani nani Yezu ànjəki
ka məhi ma ana mis, àɗəm : « Mbat-
umkaba majalay ahàr gekʉli a, aɗaba
*Məgur ge Melefit ènjia. »

Yezu azalay ndam məgəs kilif faɗ (Mark 1.16-20 ; Lʉk 5.1-11)

18 A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ àbu
asawaɗay kà gəvay ga dəluv Gelili ti
èpi mis ndahaŋ cʉ nday kà məŋ gatay.
Bəlaŋ gani slimi gayaŋ Simu naŋ ya
təzalay Piyer ni, nahaŋ ni ti ni slimi
gayaŋ Andre. Nday tàbu tətəliyu zəva
gatay a dəluv vu, aɗaba nday ndam
məgəs kilif. 19 Eslini Yezu àhi ana tay :
« Ɗəbumbiyu nu ; anagray ti kîgʉm
ndam məhəlibiyu mis ana Melefit
akaɗa ya ti kəgəsum kilif ni. » 20 Tàra
tìcia pakama ga Yezu na ti tàmbərbu
zəva gatay ni ndəɓak, tàɗəbay naŋ
hʉya. 21 Nday tàbu takoru ti Yezu èpi
mis ndahaŋ cʉ, nday kà məŋ gatay
keti ; nday bəza ge Zebede, bəlaŋ
gani slimi gayaŋ Zek, nahaŋ ni ti ni
slimi gayaŋ Zeŋ. Nday a *slalah ga
yam bu akaba bəŋ gatay Zebede, tàbu
təslamalay zəva gatay. Yezu àra èpia
tay a ti àzalay tay. 22 Nday nakəŋ tàra
tìcia zalay ga Yezu na ti tàmbərbu
slalah ga yam gatay ni akaba bəŋ
gatay ni, tàɗəbay naŋ.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəŋgaraba mis a (Lʉk 6.17-19)

* **4:4** Mimbiki 8.3. † **4:5** Kəsa njəlatani ni ti Zerʉzalem. ‡ **4:6** Limis 91.11-12. § **4:7** Mimbiki 6.16. * **4:10** Mimbiki 6.13. † **4:16** Izayi 8.23–9.1.

23 Kələŋ gani Yezu àsawaɗay ka kəsa
ka kəsa ga haɗ *Gelili ni ɗek, àcahi
zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù
Melefit ye eslini ni bu. Àhi *Ma
Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge
Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam
gatay dərani akaba ndam gatay ya
arməwər gərgərani awər tay na ɗek.
24 Nahkay ndam ga haɗ Siri ɗek tìcia
zlam ga Yezu ya àgray na. Eslini
tàhəlibiyu ndam gatay ya tèɓesey do
ni ɗek : ndam ga arməwər, ndam ya
ti təcakay daliya ni, ndam ya ti seteni
tàniviyu ana tay ni, ndam ya ti araŋa
agəs tay ɓəruk ɓəruk ni, akaba ndam
dəra. Tàhəlibiya tay ana Yezu a ti
Yezu àhəŋgaraba tay a. 25 Mis dal-dal
tàsləkabiya e Gelili a, ka haɗ ga *Kəsa
Kru a, a Zerʉzalem a, ka haɗ *Zʉde
akaba ke ledi ga zalaka *Zʉrdeŋ a,
tàɗəbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a həma bu

1 Yezu àra èpia mis dal-dalani
na ti àcəloru a həma vu, ànjəhaɗ
digʉs. Nahkay ndam maɗəbay naŋ
ni tàrəkioru, 2 mək Yezu ànjəki ka
macahi zlam ana tay.

Məmərani ga ndam ga Yezu (Lʉk 6.20-23)

Àhi ana tay ahkado :

3 « Ndam ya ti tàsəra nday ndam ta-
laga kè eri ge Melefit ni ti
tâmərvu, aɗaba *Məgur ge Mel-
efit ti gatay.
4 Ndam ya ti titʉwi ni ti tâmərvu,
aɗaba Melefit aməhəŋgrivu
ɓəruv ana tay. *
5 Ndam ya ti nday kuɗufani ni ti
tâmərvu, aɗaba Melefit aməvi
haɗya ti àɗəm aməvi ana ndam
gayaŋ ni ana tay.
6 Ndam ya ti tawayay jiri ge Mel-
efit akaɗa ya tawayay zlam
məzumani akaba zlam miseni
ni ti tâmərvu, aɗaba etipi
jiri gani nani, atərəh àna
naŋ akaɗa ya tərəh àna zlam
məzumani ni.
7 Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti
tâmərvu, aɗaba nday day atəsi
cicihi ana Melefit.
8 Ndam ya ti məɓəruv gatay *njəlatani
ni ti tâmərvu, aɗaba etipi Mele-
fit.
9 Ndam ya ti taŋgalabakabu mis ni ti
tâmərvu, aɗaba Melefit amaza-
lay tay bəza gayaŋ.
10 Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay
aɗaba nday ndam jireni ni ti
tâmərvu, aɗaba Məgur ge Mel-
efit ti gatay.
11 « Lekʉlʉm ti ka ya ti mis tindivi
kʉli, təgri daliya ana kʉli ahkay do
ni təɗəmki ma magədavani gərgəri àki
ke kʉli aɗaba lekʉlʉm ndam goro ni ti,
mərumvu. 12 Yʉm, mərumvu dal-dal,
aɗaba Melefit aməvi zlam sulumani
ana kʉli kay a kəla gani vu a huɗ mel-
efit bu. Daliya ya təgri ana kʉli nihi
ni ti, ku ndam mahəŋgaray *pakama
ge Melefit ahaslani day tàgri ana tay
nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka məlaŋ maslaɗani (Mark 9.50 ; Lʉk 14.34-35)

13 « Lekʉlʉm e kiɗiŋ ga ndam ga
*duniya ni bu ni ti akaɗa estena ya
tabafəŋ kà zlam məzumani ni. Ay
tamal estena ni àcər va do ni ti, təgri
ahəmamam ti mâcər keti ni mam ?
Àbi ! Èɡia zlam masakana, tizligoru
mis təcəlki ciliŋ.
14 « Asladay məlaŋ a duniya bu ni
ti lekʉlʉm gani. Kəsa gəɗakani ka
ahàr ga həma ti aŋgahvu waw ? Aha !
15 Maslaŋa ya ti ebeftey ceŋgel mək
ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkaɗ ka
məlaŋ zaŋani sawaŋ, nahkay ti asladi
məlaŋ ana mis ya ti a huɗ ahay bu
ni ɗek. 16 Nahkay zla nahəma grum
ti mis ɗek tîpi maslaɗani gekʉli àna
tʉwi gekʉli sulumani ya kəgrum ni.
Etipia ti atazləbay Bəŋ gekʉli ya a huɗ
melefit bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

17 « Ŋgay nu nàra ga məmbatkaba
*Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki na
akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya

* **5:4** A wakita ndahaŋ bu tàmbatkaba lemerʉ 4 ata 5 a.

tàhəŋgaray *pakama ge Melefit na ti kàɗəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mendeveriŋ tʉwi gani sawaŋ. 18 Nəhi ana kʉli nahəma, ku asak ma gʉzit ge Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni emiji do. Tamal huɗ melefit akaba haɗ ni ɗek tìjiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni ɗek amagrava day kwa. 19 Nahkay zla nahəma, tamal mis àgəskabu ku Divi bəlaŋ e kiɗìŋ ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahaŋ ti tâgray akaɗa gayaŋ ni ti, àɓəlay do. Ku tamal àgəskabá Divi ndahaŋ a ɗek, Divi ya àgəskabu ndo ni ti gʉziteni àtam nday ndahaŋ ɗek nəŋgu ni, Melefit aməɗəm maslaŋa nani gʉziteni àtam mis ndahaŋ ɗek a Məgur gayaŋ ni bu. Ay maslaŋa ya ti àgəskabá Divi ge Melefit a ɗek, acahi ana mis ndahaŋ ni ti, Melefit aməɗəm naŋ gəɗakani a Məgur gayaŋ ni bu. 20 Nəhi ana kʉli nahəma, ahàr àɗəm kâtamum ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit àna jiri. Tamal kàtamum tay ndo ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum ɓəruv akaba ləgayvu

21 « Kàsəruma tàhi ana ata bəŋ gekʉli ahkado : “Kàkaɗ mis ba. Maslaŋa ya ti àkaɗa mis a ni ti tagrafəŋa seriya.” † 22 Ay nu ti nəhi ana kʉli : ku way way do tamal àzumkia ɓəruv ka wur ga məŋana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga məŋana cʉɗ ti ndam ge seriya təwəl naŋ ; tamal àhi ana wur ga məŋani “Nak muru” ti tizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu. 23 Nahkay tamal kìnjʉa àna sədaga gayak ka məlaŋ ya tabəhaɗ na, mək kàsərkia kàgudaria zlam ana wur ga muk a ti, 24 mbərbu sədaga gayak ni eslini, ru kâŋgalumbabiya. Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti kâfəkaɗi sədaga gayak ni ana Melefit ɗəma mba.

25 « Tamal maslaŋa akoru abəhaɗkuk mirdim nahəma, ŋgalumbu ka ahàr divi ; do ni ti bi maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a daŋgay vu. 26 Nəhuk nahəma, mənjəɗ məpəlaba ere ye ti tàfəkuk na ɗek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpəlaba kwa. »

Magray hala

27 « Kàsəruma tàhi ana ata bəŋ gekʉli ahkado : “Kàgray hala ba.” ‡ 28 Ay nu ti nəhi ana kʉli : ku way way do tamal àmənjaləŋa ana wal a àna eri ciliŋ, awayay ti tândəhaɗkabu ti, àgra hala àndava.

29 « Nahkay tamal eri ga ahar ga ɗaf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak bəlaŋ ejiji ere gani tizligiyu vu gayak ɗek a dəluv ga aku vu ni. 30 Tamal ahar ga ɗaf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak bəlaŋ ejiji ere gani vu gayak ɗek ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal (Meciyʉ 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lʉk 16.18)

31 « Tàhi ana ata bəŋ gekʉli : “Tamal maslaŋa agaray wal gayaŋ ti ahàr àɗəm abəki wakita gani, avi.”§ 32 Ay nu ti nəhi ana kʉli : ku way way do àgara wal gayaŋ a, wal ni day àgray mesʉwehvu ndo ni ti, wal ni àda zal nahaŋ a ti maslaŋa ya àgara wal na ti àfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaŋa ya ti àza wal ya ti zal gani àgara na day àgra hala. »

Mbaɗay

33 « Kàsəruma tàhi ana ata bəŋ gekʉli ahkado : “Tamal kàmbaɗa, kàɗəm akəgri zlam ana Melefit ti ahàr àɗəm kàmbrəŋ ba, gray ere gani nani.” * 34 Ay nu ti nəhi ana kʉli :

† **5:21** Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17. ‡ **5:27** Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18. § **5:31** Mimbiki 24.1. * **5:33** Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24.

kàmbaɗum ɗay-ɗay ba. Ku àna huɗ melefit kàmbaɗum ba, aɗaba huɗ melefit ti kʉrsi ga Bay Melefit. 35 Ku àna haɗ ɗay kàmbaɗum ba, aɗaba haɗ ti məlaŋ məbəki asak ge Melefit. Ku àna Zerʉzalem day kàmbaɗum ba, aɗaba nani kəsa ga Bay gəɗakani. 36 Ku àna ahàr gayak day kàmbaɗa ba, aɗaba ku məhər ga ahàr gayak bəlaŋ day kàmbatkaba ti mîgi bəɗ-bəɗani ahkay do ni didiliŋeni koksah. 37 Ere ye ti kəɗəmum ni ti “Iy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal kàɗəmumkiva ma nahaŋ a ti nani tʉwi ge *Seteni. »

Mahəŋgarvu zlam magədavani (Lʉk 6.29-30)

38 « Kàsəruma, tàhi ana ata bəŋ gekʉli : “Tamal maslaŋa àzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaŋa àɗəvukaba aslər a ti dəviaba aslər a bilegeni.” † 39 Ay nu ti nəhi ana kʉli : tamal mis cuɗayani àgruka araŋa ti kàhəŋgarfəŋ ba. Tamal maslaŋa àduka barva ka tuwər ga ahar ga ɗaf a nahəma, mbatikabiyu ga ahar ga gəjar ni ti mâdukkivu keti. 40 Tamal mis àbəhaɗkuka mirdim a, awayay azafuka endʉwi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ mâzafuka, mâzafuka mugudi gayak a daya. 41 Tamal mis àfəkuka ŋgasa ga məzioru zlam ezeweɗ kru nahəma, zioru ezeweɗ kru kru cʉ. 42 Tamal mis èhindilʉka zlam a ti vi. Tamal mis àra ga makəlay duwa ti kèkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli (Lʉk 6.27-28, 32-36)

43 « Kàsəruma tàhi ana ata bəŋ gekʉli : “Ahàr àɗəm wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ 44 Ay nu ti nəhi ana kʉli : wayum ndam ezir gekʉli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kʉli ni. 45 Tamal kəgrum nahkay ti ekigʉm bəza ga Bəŋ gekʉli ya e melefit bu ni eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni, aɗaba naŋ ti agray ti fat mâsladî məlaŋ ana ndam cuɗay akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mâtədîaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. 46 Tamal lekʉlʉm kawayum ndam ya ti tawayay kʉli ni ciliŋ ti, kàhumi ana ahàr Melefit aməvi zlam ana kʉli ka duwa gani aw ? Aha ! Aɗaba ku ndam *məhəl hadam day tàbu tagray nahkay. 47 Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekʉli ciliŋ ti, kàhumi ana ahàr kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti tàfəki ahàr ke Melefit do ni day tàbu tagray nahkay. 48 Ahàr àɗəm kàgudarum zlam do simiteni, akaɗa ga Bəŋ gekʉli ya e melefit bu àgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

1 Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kàgrum kè meleher ge mis ndahaŋ ti tîpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kè meleher ge mis ti, Bəŋ gekʉli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kʉli azuhva tʉwi gekʉli ni do. 2 Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kàzlahum àna naŋ ti mis tîci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tâɗəm nday ndam jireni ni tàbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti aɗaba tawayay ti mis tâzləbay tay. Nəhi ana kʉli nahəma, nday ti tàŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. 3 Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day àsər ere ye ti ahar ga ɗaf gayak agray ni ba. 4 Ahàr àɗəm kəvi zlam ana mis ti maslaŋa nahaŋ èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tìpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva tʉwi gayak ya kàgray ni. »

Mahəŋgalay Melefit (Lʉk 11.2-4)

5 « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma, kàgrum akaɗa ga ndam ya tawayay ti mis ndahaŋ tâɗəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay

† **5:38** Mahərana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21. ‡ **5:43** Levi 19.18.

ga *mahəŋgalavù Melefit bu ahkay
do ni kà gəvay ge divi, ti mis tîpi tay.
Nəhi ana kʉli nahəma, nday ti tàŋgəta
zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət
nahaŋ va do. 6 Ay nak ti ka ya ti
kahəŋgalay Melefit nahəma, huriyu
a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti
mis tìpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefit
ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tìpi do
ni, nahkay aməvuk zlam sulumani
azuhva tʉwi gayak ya kàgray ni.
7 Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti
kàhəŋgrumi zuh ana zlam bəlaŋani
sak kay akaɗa nday ya ti tàfəki ahàr
ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti
tàhi ana ahàr tamal tahəŋgalay dal-
dal ti Melefit aməgri ere ye ti tawayay
ni ana tay. 8 Ay lekʉlʉm ti kàgrum
akaɗa gatay ni ba. Aɗaba wuɗaka
kahəŋgalum ti Bəŋ gekʉli àsəra ere
ye ti àhəcikivu ana kʉli na àndava.
9 Ka ya ti kahəŋgalum Melefit nahəma,
ɗəmum nahkay hi :

“Bəŋ geli nak a huɗ melefit bu, mis
ɗek tâgəskabu nak njəlata ti ;
10 kâra kâzum bay gayak e kiɗiŋ geli
bu ti ;
ere ye ti kawayay ni mâgravu ka haɗ
akaɗa ya agravu a huɗ melefit
bu ni ti.
11 Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana
leli ni ti vi ana leli kani daya ti.
12 Mbərfəŋa zlam ya màgudaruk
ni kè leli a, akaɗa geli ya
màmbərfəŋa zlam ge mis ya
tàgudari ana leli na kà tay a ni
ti.
13 Kàvi divi ana *Seteni ge mesipet
leli ba, həŋgafəŋa leli kà naŋ a
sawaŋ ti.
[Aɗaba Bay ya ti agur zlam ɗek ak-
aba esliki ka magray zlam ɗek
ni ti nak. Bay ya ti mis ɗek
atazləbay ni ti nak, ga kaŋgay-
kaŋgayani. Aya nahkay.]”

14 « Nàɗəm nahəma, tamal
kəmbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya
tagudari ana kʉli na kà tay a ti, Bəŋ
gekʉli ya e melefit bu ni aməmbərfəŋa
zlam gekʉli ya kagudarum ni kè
kʉli a bilegeni. 15 Ay tamal lekʉlʉm
kèmbrəŋumfəŋa zlam ya mis tagudari
ana kʉli ni kà tay a do ni ti, Bəŋ gekʉli
day aməmbərfəŋa zlam gekʉli ya
kagudarum ni kè kʉli a do bilegeni. »

Məgəs ndəra

16 « Ka ya ti kəgəsum ndəra nahəma,
kàgrum akaɗa ge mis ya tawayay ti
mis ndahaŋ tâɗəm nday ndam jireni
ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra
ni ti tamənjavu akaɗa tàbu təcakay
daliya, akaɗa tàmətaɓkaba ; tawayay
ti mis tâsər nday tàbu təgəs ndəra.
Nəhi ana kʉli nahəma, nday ti tàŋgəta
zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət
nahaŋ va do. 17 Ay nak ti ka ya ti kəgəs
ndəra nahəma, baray eri gayak, bak-
abu tersel ka ahàr. 18 Nahkay ti ŋgay
kàgəsa ndəra ti mis tàsər do, si Buk ya
ti naŋ àbu akaba kur ni. Nahkay Buk
aməvuk zlam sulumani azuhva tʉwi
gayak ya kàgray ni ; naŋ ti epi zlam ya
mis tìpi do ni. »

Elimeni ya a huɗ melefit bu ni (Lʉk 12.33-34)

19 « Kàŋgumkabu elimeni a duniya
bu ba. A duniya bu ni ti gaŋgu
akaba vi təzumaba, ndam akal day
tindef ahay təhəlaba elimeni na.
20 Ŋgumkabu elimeni gekʉli ti a huɗ
melefit bu sawaŋ, aɗaba eslini ti
gaŋgu akaba vi tàzum do, ndam akal
day tìndef ahay koksah, tàhəl elimeni
ni koksah. 21 Aɗaba məlaŋ ya ti
elimeni gayak àvu ni ti, kajalaki ahàr
ti ka məlaŋ gani nani. »

Məlaŋ masladani akaba məlaŋ ziŋ-ziŋeni (Lʉk 11.34-36)

22 « Eri ge mis ti asladay vu gayaŋ
akaɗa ge ceŋgel ya asladay məlaŋ
ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu
gayak ɗek àbu a masladani bu. 23 Ay
tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak
ɗek emigi e ziŋ-ziŋeni bu. Nahkay
tamal ti masladani gayak ni àsladay
va do ègia ziŋ-ziŋena ti, nak e ziŋ-
ziŋeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba tʉwi ge Melefit ti màwayay tay cʉeni koksah (Lʉk 16.13)

24 « Maslaŋa àbi esliki məgri tʉwi
ana bay ahay cʉ bi. Emizirey
bəlaŋ gani, amawayay naŋ nahaŋ
ni ; ahkay do ni aməgəsiki ma ana
nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni
aməgəsiki ma. Lekʉlʉm day tamal
kəɗəbum siŋgu hi hi ti kìslʉmki məgri
tʉwi ana Melefit koksah. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Lʉk 12.22-31)

25 « Nahkay zla nahəma, nəhi ana
kʉli a manjəhaɗ gekʉli bu ni ti ŋgay
akəzumum mam, [ekisʉm mam] ak-
aba akəbumkabu mam ti kàjalum ba,
àhəli ahàr ana kʉli ba daya. Sifa ti
àtam zlam məzumani do waw ? Vu
ti àtam zlam məbakabani do waw ?
26 Kipʉm eɗìɗiŋ do waw ; tìzligi zlam
do, tàbaz zlam do, tàŋgakabu zlam a
guvur bu do. Ay ti Bəŋ gekʉli ya e mel-
efit bu ni naŋ àbi avi zlam məzumani
ana tay bi aw ? Lekʉlʉm ti kàtamum
tay ferek-ferek do waw ? 27 Way e
kiɗiŋ gekʉli bu esliki məɗəkiviyu vaɗ
àkivu ke vi gayaŋ ku gʉzit àna majalay
ahàr gayaŋ way ? Àbi !

28 « Kajalumki ahàr ka zlam
məbakabani ti kamam ? Ŋga pʉm
vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ
bu ni ; tàgray tʉwi do, tàləmkabu
azana do daya. 29 Ay nəhi ana kʉli
nahəma, ku Salomoŋ àna elimeni
gayaŋ ni ɗek tekeɗì àbakabu azana ya
ti àɓəlay akaɗa vay-vay bəlaŋ ni ndo.
30 Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, hajəŋ
təbiyu tay a aku vu ni tekeɗì Melefit
abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ
àbu agray nahkay ti aməbəki zlam
ke kʉli amatam gatay ni do waw ?
Lekʉlʉm ti kàfumki ahàr ke Melefit
lala do ni ti kamam ? 31 Nahkay ti
ŋgay aməzumum mam, emisʉm mam
akaba aməbumkabu mam ti kàjalum
ba. 32 Ndam ya taɗəbay zlam nday
nani ɗek kəlavaɗ ni ti nday ya ti tàfəki
ahàr ke Melefit do ni. Ay lekʉlʉm ti
Bəŋ gekʉli ya e melefit bu ni àsəra ere
ya àhəcikivu ana kʉli na. 33 Enjenjeni
ti ɗəbum *Məgur ge Melefit akaba
jiri gayaŋ ; nahkay zlam ndahaŋ ni
ɗek day Melefit aməvikivu ana kʉli.
34 Kàjalumki ahàr ka vaɗ ya hajəŋ
ba, aɗaba vaɗ ya hajəŋ day naŋ àbu
àna majalay ahàr gayaŋ zlam gayaŋ.
Ku vaɗ weley weley do ɗek zlam
zləzlaɗani gayaŋ àbu. »

7

Ŋgay mis ndahaŋ tàgudara zlam a ti kàɗəmum ba
(Lʉk 6.37-38, 41-42)

1 « Ŋgay mis ndahaŋ tàgudara
zlam a ti kàɗəmum ba ; tamal
kəgrum nahkay ti lekʉlʉm day ŋgay
kàgudaruma zlam a ti Melefit aməɗəm
do. 2 Aɗaba mam, gekʉli ya kəɗəmum
tâwəl mis ndahaŋ àna seriya, tâtraɓ
tay ni ti Melefit day aməwəl kʉli
àna seriya, amatraɓ kʉli. Darama
ya lekʉlʉm kəgurumi zlam ana mis
ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day
aməguri zlam ana kʉli àna naŋ.
3 Kamənjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke
eri ga wur ga muk ni, kàsərki ka
damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti
kamam ? 4 Tamal kəhi ana wur ga
muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ
nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri
na” ti, nak nakani kìpi damkoluk
ya ànukki ke eri ni do ni ti, kəzikia
aheamamam ? 5 Nak bay ya aŋgah
zlam magudarani gayaŋ ni ! Zəkia
damkoluk ke eri gayak gayakana
day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək
akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ana
wur ga muk na. 6 Kàvumi zlam
*njəlatani ge Melefit ana kərá ba,
do ni ti tambatkibiyu ma ke kʉli
tahəpəɗkaba kʉli a. Kàfəkaɗumivu
ebirsli gekʉli e divi bu ana mədrás ba,
do ni ti təcəlki, tagudar masakani. »

Mihindiliŋ zlam kè Melefit
(Lʉk 11.9-13)

7 « Hindʉm zlam. Kìhindʉma ti Mel-
efit aməvi ana kʉli. Dəbum zlam.
Kàɗəbuma ti akəŋgətum. Zalum Mel-
efit. Kàzaluma naŋ a ti aməwəli ana
kʉli, aməzləkiaba mahay ana kʉli a.
8 Aɗaba mam, ku way way do ehindi
zlam, Melefit avi. Ku way way do
aɗəbay zlam, aŋgət. Ku way way do
azalay, Melefit awəli, azləkiaba ma-
hay a. 9 Bi wur ara afa gayak, nak

bəŋana, èhindilʉka *dipeŋ a ti, kəvi akur aw ? Aha ! 10 Ahkay do ni bi ehindilʉka kilif a ti kəvi gavaŋ aw ? Aha ! 11 Lekʉlʉm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekʉlʉm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kàsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekʉli a. Ay ti Bəŋ gekʉli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayaŋ ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani eɗeɗiŋ. 12 Nahkay ere ye ti kawayum mis tâgri ana kʉli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayaŋ ya Mʉwiz àbəki ni àɗəm nahkay ; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tàɗəm nahkay. »

Mahay misliceni (Lʉk 13.24)

13 « Zum njəɗa, kaɗumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Aɗaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay tàbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. 14 Ay azoru mis ka məlaŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kʉseɗeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərum mis àna tʉwi gayaŋ ya agray ni (Lʉk 6.43-44)

15 « Bumvu slimi àna ndam ya tàɗəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekʉli a ti tafəkaɗ ahàr gatay akaɗa nday təmbəmbak, ambatakani do a məɓəruv gatay bu ni ti nday akaɗa təmbəmbak eɗeɗiŋ do, nday akaɗa kərá gili cuɗayani sawaŋ. 16 Akəsərum tay ti àna tʉwi gatay ya tagray ni. Way àdifəŋ ahàr ana bəza ga enderendera kà məŋgəhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tàdifəŋ ahàr ana bəza ga *wəruv kè mezlirgendʉ do. 17 Məŋgəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, məŋgəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. 18 Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. 19 Məŋgəhaf ya èwi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. 20 Nahkay akəsərum ndam ya ti tàɗəm nday ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ti àna tʉwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nàsər kʉli do (Lʉk 13.25-27)

21 « Sâruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday ɗek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huɗ melefit bu àwayay ni kwa. 22 Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Màhəŋgria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, màgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba màgra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” 23 Anəhi ana tay vay-vay : “Day-ɗay nàsər kʉli ndo. Sləkumfua, lekʉlʉm ɗek ndam ya ti kàgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani tàbu gərgəri cʉ (Lʉk 6.47-49)

24 « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nàhi ni ti, àzavu ata mis mənjəhani ya àləm ahay gayaŋ ni. Wuɗaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkaɗkibiyu asak ga ahay ni ka akur. 25 A vaɗ nahaŋ avər àtəɗa dal-dal, aməɗ àkəzlay ga njəɗa dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembeɗ ahay ni. Ay ti tàgri araŋa ana ahay ni ndo, aɗaba asak ga ahay ni mafəkaɗkibiyani ka akur palam. 26 Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nàhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayaŋ ka wiyaŋ ni. 27 Ka ya ti avər àtəɗa dal-dal, aməɗ àkəzlay ga njəɗa dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembeɗ ahay ni ti ahay ni àmbəɗa hʉya. Àmbəɗkaba besek-besek. »

28 Yezu èndeveriŋa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayaŋ ya àcahi ana tay ni, àgria ejep ana tay a ɗek, 29 aɗaba àhi ma ana tay akaɗa ga

bay ni, do ni ti akaɗa ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a (Mark 1.40-45 ; Lʉk 5.12-16)

1 Yezu àra àndaya ahàr a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tàɗəbay naŋ. 2 Eslini zal ambələk nahaŋ àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhaɗi mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nîgia mis njəlatana. » 3 Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk nakəŋ àŋgaba, ègia mis njəlatana hʉya. 4 Mək Yezu àhi : « Nihi kàŋgaba nahəma, kàhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kâŋgazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kâvi zlam ana Melefit akaɗa ge Mʉwiz ya àɗəm a wakita gayaŋ bu ni, aɗaba kìgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kàŋgaba, kìgia mis njəlatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afəki ahàr ka Yezu (Lʉk 7.1-10 ; mənjaki ke Zeŋ 4.48-54 daya)

5 Ka ya ti Yezu naŋ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahəma, zal nahaŋ àrəkia, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəŋgalay naŋ ga məjənaki naŋ, 6 àhi : « Bay goro, bay məgru tʉwi àbiyu a magam mandəhaɗani èɓesey do, ègia dərana, naŋ àbu acakay daliya dal-dal. » 7 Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəŋgaraba naŋ a. » 8 Bay ga ndam slewja nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti ɗəm ma bəlaŋ ciliŋ ; nahkay ti bay məgru tʉwi ni aŋgaba. 9 Nu gani day tàbu təgur nu, nu day nàbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru tʉwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » 10 Yezu àra ècia ma gayaŋ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya taɗəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma, ku e kiɗiŋ ga ndam *Izireyel bu day, ɗay-ɗay nàdi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akaɗa naŋ hini ni ndo. 11 Nəhi ana kʉli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kè sliri ga məlaŋ a ɗek, atəzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba Abraham, Izak, Zekʉp a *Məgur ge Melefit bu. 12 Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhaɗ tay e mite bu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu. Eslini ti etitʉwi, atəcakay daliya dal-dal. » 13 Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni aɗaba kàfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri tʉwi ana bay ga ndam slewja ni àŋgaba hʉya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər ndahaŋ a kay (Mark 1.29-34 ; Lʉk 4.38-41)

14 Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjʉa ti àdi ahàr ana mireŋ ge Piyer ni mandəhaɗani, aku àbəkia. 15 Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ kà ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àhəlkia hʉya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

16 Məlakarawa àra ègia ti tàhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni ciliŋ, mək seteni ni tàsləkiaba ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na ɗek daya. 17 Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àɗəmbiyu ni mâgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na ɗek. * »

Ndam ya ti tawayay maɗəbay Yezu ni (Lʉk 9.57-62)

18 Yezu àra èpia mis a dal-dal tèveliŋia ahàr a ti àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » 19 Eslini zal nahaŋ

* **8:17** Izayi 53.4.

naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi, ka məlaŋ ya akoru ni ɗek ti anaɗəboru kur. » 20 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† tàbu àna eviɗ gatay, edîdîŋ day tàbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nàbi àna məlaŋ mandəhaɗani bi. » 21 Maslaŋa nahaŋ e kidîŋ ga ndam maɗəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nìlibiya baba goro a day. » 22 Eslini Yezu àhi : « Ɗəbabiyu nu. Ndam ya tàwayay maɗəbay nu do ni ti nday akaɗa kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tîli vu gatay. »

Yezu azlacaki ka amәɗ (Mark 4.35-41 ; Lʉk 8.22-25)

23 Yezu àhuriyu a *slalah ga yam vu akaba ndam maɗəbay naŋ ni. 24 Nday tàbu takoru ti amәɗ gәɗakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wuɗak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e ɗʉwir bu. 25 Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tàhəɗakfəŋiyu, tèpiɗek naŋ tàhi : « Bay geli, həŋgay leli, màbu miji timey ! » 26 Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kʉli ti kamam ? Lekʉlʉm ti kàfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka amәɗ nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia ɗegika. 27 Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay tàzlapay e kidîŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Amәɗ akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni ana mis a cʉ (Mark 5.1-20 ; Lʉk 8.26-39)

28 Nday nakəŋ tìnjʉa ke ledi ga dəluv na. Ledi nani ti ka haɗ ga ndam Gadara. Eslini mis cʉ seteni agray tay, tàhəraya e kidîŋ ge mindiviŋ ba, tàŋgwivabiyu a ma vu hʉya. Nday gani tagray cuɗay dal-dal, mis tekeɗi tìsliki moroni gwar eslini do. 29 Tàdəgiki ana zlahay, tàhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kaɗəbafəŋa mam kè leli a mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? » 30 Eslini ti mədrás ndahaŋ kay tàbu cak təzum zlam ka ahar bəlaŋ. 31 Nahkay seteni ni tàhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyu ana mədrás tegʉni ti. » 32 Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ tàsləkiaba ana mis cʉeni na, tòru tàhuriviyu ana mədrás ni. Nahkay mədrás ni ɗek tàndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tàdəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. 33 Ndam majəgay mədrás ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàdəgiki ana hwa tiɗizl, tàcuhworu a kəsa vu. Tàra tìjʉa eslina ti tàŋgəhaɗioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis cʉeni ya seteni tàniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni. 34 Nahkay ndam ga kəsa ni ɗek tàŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tìpia naŋ a ti tàhəŋgalay naŋ, tàhi mâsləka ka haɗ gatay a.

9

Yezu ahəŋgaraba zal dəra (Mark 2.1-12 ; Lʉk 5.17-26)

1 Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dəluv ni, mək àŋgoru a kəsa gayaŋ vu. * 2 Naŋ àbu eslini ti mis ndahaŋ tàzibiyu zal dəra nahaŋ àki ka slalah, tawayay ti Yezu mâhəŋgaraba naŋ a. Yezu nakəŋ àra àsəra məfəki ahàr gatay na ti àhi ana zal dəra ni ahkado : « Wur goro ni, zay njəɗa, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » 3 Ndam ndahaŋ ya *təsər Wakita ge Melefit ni tàbu eslini ; tàra tìcia ma ga Yezu na ti tàjalay a ahàr gatay bu tàɗəm : « Maslaŋa hini ti azay ahàr gayaŋ akaɗa naŋ Melefit timey ! » 4 Nday tàbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti tàjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahàr gekʉli ti àɓəlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? 5 Zləzlaɗa gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaɗay” ni aw ? 6 Ay nawayay ti kâsərum, nu

† **8:20** Mbiki : mis ndahaŋ təɗəm « mbiti. »

* **9:1** Kəsa ga Yezu ti Kafarnahum.

*Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka haɗ a. »

Mək àhi ana zal dəra nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » 7 Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, òru a magam gayaŋ. 8 Nahkay mis macakalavani ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàgra aŋgwaz a. Eslini tàzləbay Melefit aɗaba àvia njəɗa gayaŋ ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyʉ (Mark 2.13-17 ; Lʉk 5.27-32)

9 Yezu àra àsləka eslina, naŋ àbu akoru zlam gayaŋ ti èpi zal nahaŋ, tàzalay naŋ Meciyʉ, naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa ka məlaŋ məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Ɗəbabiyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ ècikaba àɗəboru naŋ. 10 Kələŋ gani Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru afa ge Meciyʉ nakəŋ. Tòru tìnjʉa eslina ti tàzum zlam. Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay tàzum zlam akaba tay daya. 11 Eslini ndam *Feriziyeŋ tàra tìpia tay a nahkay ti təhi ana ndam *maɗəbay Yezu ni ahkado : « Mʉsi gekʉli ni azum zlam ka ahar bəlaŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » 12 Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àɗəm : « Ndam ya ti nday tàbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktar do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. 13 Melefit àɗəm a Wakita gayaŋ bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tâgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nàwayay zlam ya ti tìsliŋʉ ni do.” † Dəgum sərumaba ma gani nana lala. Aɗaba nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Pakama ga ndəra : ma gozogul àki ka zlam mʉweni akaba midigweni (Mark 2.18-22 ; Lʉk 5.33-39)

14 A vaɗ nahaŋ ndam maɗəbay Zeŋ bay məbaray mis ni tərəkia ka Yezu a, təhi : « Leli màbu məgəs *ndəra, ndam *Feriziyeŋ ni day tàbu təgəs, ay ti ndam maɗəbay kur ni tàgəs do ni ti kamam ? » 15 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday tàbu akaba zləbəba gayaŋ ni ti, araŋa ahəli ahàr ana zləbəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

16 « Yaw mis àbi azay azana mʉweni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana mʉweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlaŋ megʉzlehvani ni ara asagakivu. 17 Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene mʉweni vu. Nahkay nday cʉeni tàgədavu do. »

Wal nahaŋ akaba wur ge mis gəɗakani nahaŋ dahalayani (Mark 5.21-43 ; Lʉk 8.40-56)

18 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti gəɗakani ga ndam *Zʉde nahaŋ àrəkia, àbəhaɗī mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi hʉya, ay ti ra, kâra kâbəki *ahar ti aŋgaba. » 19 Nahkay Yezu nakəŋ ècikaba, tàɗəboru naŋ akaba ndam maɗəbay naŋ ni.

20 Eslini wal nahaŋ àbu, mimiz aslәkafəŋa agray vi kru mahar cʉ. Naŋ nakəŋ àhəɗakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ mək ènjifiŋ kà ma ga azana ga Yezu ni. 21 Aɗaba àhi ana ahàr : « Ku tamal ti nìnjifiŋa kà azana gayaŋ na nəŋgu ni, naŋgaba. » 22 Yezu àmbatvu, àra èpia naŋ a ti àhi : « Wur goro ni, zay njəɗa ; Melefit àhəŋga kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma na ti mimiz ya aslәkafəŋa ni àmbrəŋ naŋ, àŋgaba hʉya.

23 Yezu òru ènjʉa afa ga gəɗakani nakəŋ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal

† **9:13** Oze 6.6.

tàbu tabah, tàbu tivi cicek. Eslini àhi ana tay : 24 « Sləkumaba ahalay a, aɗaba wur ni àmət ndo ; naŋ àbu enji ɗʉwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tèyefiŋ. 25 Yezu nakəŋ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək wur ni èɔikaba. 26 Nahkay tàɗəmoru ma gani a kəsa vu, ka haɗ nani ɗek.

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cʉ

27 Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cʉ taɗəboru naŋ, təzlah, təɗəm : « *Wur ge Devit, mâsuk cicihi ti ! » 28 Ka ya ti Yezu òru ènjʉa a magam a ti ndam wuluf cʉeni ni tàhəɗakfəŋiyu mək Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Kàfumkua ahàr a, nìsliki magray ere ye ti kihindʉmfua ni aw ? » Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Iy Bay geli, kisliki. » 29 Nahkay Yezu nakəŋ ènjifiŋ kè eri gatay ni, àɗəm : « Kàfumku ahàr : nahkay Melefit mâgri ere gani ana kʉli akaɗa ya kawayum ni. » 30 Eslini nday nakəŋ tìpi divi hʉya. Yezu àləgi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslaŋa èci ma gani ba. » 31 Ay nday nakəŋ tàra tàhəraya a dala va ti tànjəki məɗəmoru ma gani ka haɗ nani ɗek.

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ a seteni àniviyu àzlapay koksah

32 Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka ni ti mis ndahaŋ tàzibiyu zal nahaŋ ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafəŋa naŋ ga mazlapana. 33 Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakəŋ a, mək naŋ nakəŋ àzlapay hʉya. Mis dal-dalani ye eslini ni ɗek tàgra ejep gana dal-dal, tàɗəm : « Ɗay-ɗay mis tìpi zlam akaɗa hini àgravu e Izireyel ndo. » 34 Ay ti ndam *Feriziyeŋ tàɗəm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəɗa ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akaɗa təmbəmbak ya bay majəgay tay àbi ni

35 Yezu àsawaɗay a kəsa gəɗákani bu akaba a kəsa ciɓ-ciɓeni bu. A kəsa ya ti ènjʉa ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam ya tèɓesey do na ɗek akaba ndam dəra gərgərana ɗek. 36 Naŋ nakəŋ àra èpia mis daldalani na ti tàsia cicihi a. Aɗaba nday akaɗa ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ; tàmətaɓkaba, njəɗa àfəŋ ka tay va bi ni. 37 Nahkay àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti tìci pakama goro faŋ ndo ni ti nday kay, nday akaɗa ga zlam ya ti tabaz a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni tàbi kay bi. 38 Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti mâslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayaŋ bu. »

10

Ndam maɗəbay Yezu kru mahar cʉeni ni
(Mark 3.13-19 ; Lʉk 6.12-16)

1 Yezu àzalakabu ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəɗa ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwər gərgərani ba ɗek akaba ga mahəŋgaraba ndam dəra gərgərana ɗek. 2 Slimi ga ndam *asak gayaŋ kru mahar cʉeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga mənjani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənjani Zeŋ, 3 Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyʉ bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, 4 Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takaɗvakivu ka haɗ gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zʉdas Iskariyot naŋ ya èɡi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni
(Mark 6.7-13 ; Lʉk 9.1-6)

5 Nday kru mahar cʉeni hini ti Yezu àsləroru tay, àhi ana tay ahkado : « Kàdəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kàdəgum a kəsa ga haɗ *Samari vu ba daya. 6 Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akaɗa təmbəmbak mijeni ni. 7 Ka ahàr divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgur ge Melefit ènjia

wuɗak.” 8 Həŋgarumaba ndam ya tèɓesey do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kʉli ga sulum, lekʉlʉm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » 9 Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kàzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kàhəlum e zlembi vu ba. 10 Ku mbolu, ku endʉwi cʉ cʉ, ku kimaka, ku aday day kàhəlum ba. Aɗaba bay magray tʉwi ti agəski təvi zlam məzumani.

11 « Ka ya ti ekinjʉmiya a kəsa gəɗakani va ahkay do ni a kəsa gʉziteni va nahəma, ɗəbum maslaŋa ya ti agəskabu kʉli di ni. Tamal kàdumia ahàr a ti njəhaɗuma es-lina ; kàmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vaɗ gekʉli ya akəsləkuma ni. 12 Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahəma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mâləbu akaba kʉli.” 13 Tamal ti ndam ga huɗ ahay nani tàgəskabá kʉli a, tìslia məŋgət sulum a ti sulum gekʉli ni aməlàbu akaba tay. Ay tamal ndam ga huɗ ahay nani tìsli məŋgət sulum do ni ti sulum gekʉli ni aməŋgəkia ke kʉli zlam gekʉli a. 14 Tamal ndam ga huɗ ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni tàgəskabu kʉli do, tàwayay miciki pakama gekʉli ni ana kʉli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba haɗ ga kəsa gatay na kà asak gekʉli a. * 15 Nəhi ana kʉli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nəŋgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kà tay a ni ti ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya tàgəskabu kʉli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni (Mark 13.9-13 ; Lʉk 21.12-17)

16 Yezu àhi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsləroru kʉli e kiɗiŋ ge mis vu akaɗa ga bəza təmbak e kiɗiŋ ga kərá gili bu ni. Nahkay njəhuma akaɗa ga gavaŋ na, njəhaɗuma kuɗufa akaɗa ga kurkoduk na. 17 Bumvu slimi, aɗaba mis atəgəs kʉli, atoru àna kʉli ka məlaŋ ge seriya. Atəzləɓ kʉli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni bu. 18 Atagrafəŋa seriya kè kʉli kè meleher ga gəɗákani ga ngumna akaba bəbay a, aɗaba lekʉlʉm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekʉli ya akazlapumku ni, mis ndahaŋ ya ti nday ndam *Zʉde do ni etici daya. 19 Ka ya ti atəgəs kʉli, atoru àna kʉli ka məlaŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akəɗəmum ni akaba slala ga ma ya akəɗəmum ni àhəli ahàr ana kʉli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akəɗəmum ni ana kʉli. 20 Akəɗəmum ma nani ti lekʉlʉm lekʉlʉmeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəŋ gekʉli ya e kʉli bu ni. 21 Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga məŋ gatay ti tâbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata məŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tâbazl tay. 22 Mis ɗek etizirey kʉli aɗaba lekʉlʉm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbrəŋ nu do duk abivoru ana vaɗ ga mandav ga sifa gayaŋ ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. 23 Ka ya ti atəgri daliya ana kʉli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahaŋ vu. Nəhi ana kʉli nahəma, wuɗaka kendeveriŋʉm masawaɗabana kəsa ga haɗ Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nìnjia àndava.

24 « Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Eviɗi day àtam bay ya ti agur naŋ ni do. 25 Maslaŋa ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akaɗa ga maslaŋa ya ti acahi na ti tìgia kala-kala. Eviɗi day tamal ègia kala-kala ata bay ya ti agur naŋ na ti èslia gayaŋ a. Tamal Bay ahay ni tekeɗi tàhi “Nak *Belzebʉl” ti, ndam gayaŋ ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Tâgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ? (Lʉk 12.2-7)

* **10:14** Mətukkaba haɗ ga kəsa kà asak a ti aɗafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do.

26 Yezu àɗəm keti : « Kàgrumfəŋa aŋgwaz kè mis nday nana ba. Aɗaba zlam maŋgahani ni ɗek emipivu ; ma maŋgahani ni ɗek emicivu. 27 Nahkay ma ya ti nəhi ana kʉli a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni ɗek, ɗəmumaya vay-vay a məlaŋ maslaɗani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kʉli e slimi vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahàr ga həma. 28 Kàgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takaɗ mis na ba, aɗaba sifa ge mis ya àndav ɗay-ɗay do ni ti tìjiŋ koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayaŋ ga kaŋgay-kaŋgayani daya. 29 Tàbu təsəkum edîdîŋ ciɓ-ciɓeni cʉ àna siŋgu bəlaŋ bi aw ? Ay səruma, edîdîŋ nday nani ti, tamal Bəŋ gekʉli àvay divi gani ndo ni ti ku bəlaŋ day àmət do. 30 Lekʉlʉm day ku məhər ga ahàr gekʉli nəŋgu ni Melefit àcalaba ɗek. 31 Nahkay kàgrum aŋgwaz ba, ku edîdîŋ kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a.

32 « Nəhi ana kʉli nahəma, ku way way do tamal aɗəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anəɗəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga Baba, naŋ ya a huɗ melefit bu ni. 33 Ay maslaŋa ya ti aɗəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anəɗəm naŋ mis goro do kè meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

Yezu àra ga medekaba mis a (Lʉk 12.51-53 ; 14.26-27)

34 Yezu àɗəm keti : « Lekʉlʉm kàɗəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tânjəhaɗ e kidîŋ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tîzirevu sawaŋ. 35 Nu nàra ti ga medekaba wur ata bəŋana, wur dahalay ata məŋana, wal ga wur day nday ata məŋ ga zal gana. 36 Ku way way do ndam ga huɗ ahay gayaŋ etigi ndam ezir gayaŋ. † 37 Maslaŋa ya ti awayay bəŋani ahkay do ni məŋani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayaŋ zalani ahkay do ni wur gayaŋ walani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. 38 Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki migi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àɗəm mâɗəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki migi mis goro koksah. 39 Maslaŋa ya ti àɗəm ajəgur sifa gayaŋ ti àmət ba ni ti emijiŋ. Ay maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayaŋ azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, àmət ɗay-ɗay do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni (Mark 9.41)

40 « Maslaŋa ya ti àgəskabá kʉli a ni ti àgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. 41 Maslaŋa ya ti àgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a aɗaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, naŋ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena aɗaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. 42 Nəhi ana kʉli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay maɗəbay nu gʉzitena ku bəlaŋ na aɗaba àsəra maslaŋa nani bay maɗəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayaŋ ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

1 Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka haɗ nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zeŋ bay məbaray mis ni aslərkioru mis ka Yezu (Lʉk 7.18-35)

2 Zeŋ bay məbaray mis ni naŋ àvu a daŋgay bu. Àra ècia tʉwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam maɗəbay naŋ ndahaŋ, 3 awayay ti tâhi : « Nak ti *Bay gəɗakani ya amara

† **10:36** Mənjay Mise 7.6.

ni tək, day ti mâhətay maslaŋa nahaŋ aw ? » 4 Nday nakəŋ tòru tìnjʉa afa ga Yezu a ti tàhi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kâŋgahaɗumi ana Zeŋ zlam ya ti kicʉm akaba ya kipʉm ni. 5 Humi : “Ndam wuluf tàbu tipi divi, ndam dəra təsawaɗay lala, ndam ambələk tìgia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya tàmət ni tàŋgaba, ndam talaga day tìcia Ma Mʉweni Sulumana.” 6 Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, mâmərvu.” »

7 Ndam ya ti Zeŋ àslərkibiyu tay ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki ke Zeŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huɗ gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kìpʉmbiyu ti mavram ya aməɗ adaɗay ni tək ? 8 Do ni ti kədəgum kìpʉmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akaɗa ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. 9 Ay ti kədəgum kìpʉmbiyu ti mam ? Kìpʉmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kʉli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. 10 Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəɗakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nàbu nəslərorubay məslər
goro nahaŋ kama gayak
ti mâslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeŋ. 11 Nəhi ana kʉli nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tìwi tay na ɗek àna gəɗakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gʉziteni ge mis ɗek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a. 12 Kwa ka sarta ya ti Zeŋ bay məbaray mis ni àɗəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəɗa ; ndam njəɗa-njəɗani təhuriyu. 13 E *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu ɗek ti təbu təɗəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. 14 Ahàr àɗəm gəsumkabu ma goro ni : Zeŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àɗəm amaŋga ni. 15 Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ nahəma, mîci lala ! »

16 Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akaɗa way ? Nəhi ana kʉli nahəma, nday akaɗa ga bəza manjəhaɗani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : 17 “Mìvia slelim ana kʉli a, day kàhəɓumfəŋ ndo ; mìdia limis ge kisim ana kʉli a, day kìtʉwʉm ndo.” 18 Nàɗəm nahkay ti aɗaba Zeŋ àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay tàɗəm seteni àniviyu. 19 Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nàbu nəzum dipeŋ, nàbu nisi zum. Nahkay mis tàɗəm nu zal huɗ, nəvi vu goro ana zum. Tàɗəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit aɗafaki məsər zlam gayaŋ ni jireni ti àna tʉwi gayaŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi
(Lʉk 10.13-15)

20 Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gəɗakani eslini ni ; àləgi ana tay ti aɗaba tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. 21 Àɗəm : « Akəsum cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Aɗaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo na a kəsa gekʉli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidoŋ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tàmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tàbakabá mbolu ka vu a akaɗa ga azana na, tàbakabiyu viti ka ahàr a. † 22 Ay nəhi ana kʉli nahəma, ka

* **11:10** Malasi 3.1. † **11:21** Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti aɗafaki mis titʉwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

fat ya ti Melefit amagray seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidoŋ a ni ti ŋgulum, emisli gekʉli ni do. ‡ 23 Lekʉlʉm ndam Kafarnahum, kàhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka məlaŋ ge *kisim sawaŋ. Aɗaba mam, nàgra zlam kay ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo na a kəsa gekʉli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayaŋ. 24 Nəhi ana kʉli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekʉli ni do. »

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana (Lʉk 10.21-22)

25 Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àɗəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlaŋ ya e melefit bu akaba məlaŋ ya a ga haɗ ni ɗek. Nazləbay kur ti aɗaba kàŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tìjeŋga tàsəra zlam a ni, kàɗəfikia ana ndam ya tàsər zlam do akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni na sawaŋ. 26 Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kàməra àna naŋ a palam. »

27 Àɗəm keti : « Baba àvua zlam na ɗek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nəɗəfiki naŋ ana tay ni ciliŋ.

28 « Lekʉlʉm ya ti kàmətaɓuma ga mazay zlam məɗəsani ni ti dəguma ɗek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kʉli a. 29 Gəsumkabá ma goro ya nàhi ana kʉli grum na akaɗa slasla ya təgəskabu təbəki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Aɗaba nu kuɗufa, nàgri daliya ana kʉli do ; akəpəsumaba afa goro zlam gekʉli a. 30 Aɗaba zlam ya ti nəfəki ke kʉli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiyu ke kʉli ni day àɗəski ke kʉli do. »

12

Yezu agur vaɗ məpəsabana (Mark 2.23-28 ; Lʉk 6.1-5)

1 A vaɗ *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Ay ti lʉwir àbu awər ndam maɗəbay naŋ ni. Eslini tànjəki ka meheɓoru alkama ni, tahəpəɗoru bəza gani. 2 Ndam *Feriziyeŋ ni tàra tìpia tay a nahkay ti tàhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit àɗəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kàgrum tʉwi a vaɗ məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam maɗəbay kur ni tagray timey ! » 3 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kèjeŋgʉm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ lʉwir àwəra tay a, 4 nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeŋ ya tàfəkaɗi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni tàzum bilegeni. Ay ti Melefit àɗəm e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ tàzum dipeŋ nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. 5 Magray tʉwi a vaɗ məpəsabana ba ti Melefit àcafəŋa mis e Divi gayaŋ ya Mʉwiz àbəki ni ba. Ay ti àbu məbəkiani a wakita nani bu ku a vaɗ məpəsabana ba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tâgray tʉwi a *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, tàcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kèjeŋgʉm ma gani ndo waw ? 6 Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti àtam ahay ge Melefit ni, naŋ àbu ahalay. 7 Pakama àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tâgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nàwayay zlam ya ti tìsliŋʉ ni do.” * Tamal kàsərumaba huɗ ga ma hina ti, ŋgay ndam ya tàgudar araŋa ndo ni tàgudara zlam a ti akal kàɗəmum do.

‡ **11:22** Ndam Tir ti ndam ge elimeni, tàsər Melefit do. Ndam Sidoŋ day nahkay.

* **12:7** Oze 6.6.

8 Aɗaba Bay ya ti aɗəm tâgray zlam
hini a vaɗ məpəsabana ba ni ti nu
*Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ahar bəlaŋ mikʉlfiŋana
(Mark 3.1-6 ; Lʉk 6.6-11)

9 Yezu àsləka eslina ti àra àhuriyu
a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit
ni vu. 10 Eslini zal nahaŋ naŋ àvu
ahar mikʉlfiŋana. Mis ya tàbu es-
lini ni tawayay tacalki Yezu ka zlam
magudarani, nahkay tàhi : « E *Divi
ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu ni
ti Melefit àva divi a ti tâhəŋgaraba
mis a vaɗ *məpəsabana ba waw ? »
11 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado :
« Way e kiɗiŋ gekʉli bu naŋ àbu àna
təmbak gayaŋ bəlaŋ mək təmbak ni
àdiya e eviɗ va a vaɗ məpəsabana ba
ti àzaya do ni way ? 12 Ay ti mis
hihirikeni ti àtam təmbak do waw ?
Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Mʉwiz
àbəki ni bu ni ti Melefit àvia divi
ana mis ga magray sulum a vaɗ
məpəsabana ba. » 13 Mək Yezu nakəŋ
àhi ana zal ya ti ahar mikʉlfiŋana
ni ahkado : « Təlbiyu ahar gayak
ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayaŋ
ni àslamalava ègia sənduɓ-sənduɓana
akaɗa nahaŋ na. 14 Nahkay ndam
*Feriziyeŋ ni tàhəraya a ahay ni ba ni
ti tàŋgasvu, tàgray sawari ahəmamam
ti tijiŋ Yezu ni.

Yezu ti naŋ bay məgri tʉwi ana Melefit

15 Yezu àra ècia sawari gatay na
ti àsləka eslina, òru ka məlaŋ na-
haŋ. Nahkay mis dal-dal tàɗəboru
naŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam
ga arməwər na ɗek. 16 Ay ti àləgi
ana tay àɗəm : « Kàɗəfum nu ba. »
17 Zlam gani nani àgravu ɗek ti, ti
pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay
mahəŋgaray *pakama gayaŋ Izayi ni
mâgravu. Pakama gani nani ti nihi :

18 « Bay məgru tʉwi ya nàdəkiba ni ti
naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ;
məɓəruv goro amərvu àna naŋ dal-
dal.
Anəvi Məsuf goro mək aməhi ma ge
jiri goro ana mis ga haɗ ni ɗek ;
19 amaləgavu akaba mis do,
aməvalahay do,
maslaŋa emici ma gayaŋ kwaŋa
kwaŋa a dala bu do.
20 Emeheɓkaba mavram ya awayay
ahuɓ wuɗak na do.
Emimetiŋ aku ge ceŋgel ya awayay
amət wuɗak ni do.
Amagray nahkay, duk abivoru ana
vaɗ ya ti mis ga duniya ɗek
tàgəskabá jiri ge Melefit a ni.
21 Mək mis ga haɗ ni ɗek atəfəki ahàr
ka naŋ, atəɗəm amahəŋgay tay.
† »

Yezu ti agray tʉwi àna njəɗa ge Melefit tək, àna njəɗa ge Seteni aw ?
(Mark 3.20-30 ; Lʉk 11.14-23)

22 Eslini tàzibiyu zal seteni nahaŋ
ana Yezu. Maslaŋa gani nani ti seteni
ni àwulufa naŋ a, acafəŋa naŋ ga ma-
zlapana daya. Yezu nakəŋ àhəŋgaraba
maslaŋa nana ; maslaŋa nani àzlapay,
èpi divi. 23 Mis dal-dalani ye eslini
ni ɗek tàra tìpia ti àgria ejep ana tay
a dal-dal, tàɗəm : « Maslaŋa hini ya
àhəŋgaraba mis a ni ti wur ge De-
vit do waw ? » 24 Ndam *Feriziyeŋ ni
tàra tìcia ma na ti tàɗəm : « Maslaŋa
hini agariaba seteni ana mis a ti si
àna njəɗa ge *Belzebʉl bay ge seteni
ni kwa. » 25 Yezu àra àsəra ere ye ti
təjalaki ahàr na ti àhi ana tay ahkado :
« Tamal ndam ga haɗ nahaŋ nday
ndayani takaɗvu e kiɗiŋ gatay bu ni
ti mis akaba zlam ga haɗ gani etigi
ahàr. Nahkay day tamal ndam ga
kəsa ahkay do ni ga huɗ ahay takaɗvu
e kiɗiŋ gatay bu ni ti kəsa gani ahkay
do ni huɗ ahay gani àŋgoru kama do.
26 Nahkay day tamal *Seteni agari-
aba seteni ana mis a ti njəɗa gayaŋ
èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama
ti ahəmamam ? 27 Ay tamal nu na-
gariaba seteni ana mis àna njəɗa ge
Belzebʉl a ti ndam gekʉli ni tagari-
aba seteni ana mis a ti àna njəɗa ga
way ? Nahkay zlam ga ndam gekʉli
gekʉleni ya tagray ni ti aɗafaki ere
ye ti kàɗəmum ni ti ma ga malfaɗa.

† **12:21** Izayi 42.1-4.

28 Nagariaba seteni ana mis a ti àna
njəɗa ga *Məsuf ge Melefit a sawaŋ.
Goro ya nagray nahkay ni ti aɗafaki
*Məgur ge Melefit ènjikia ke kʉli a
àndava. »
29 Yezu àɗəm keti : « Mis ahuriyu a
ahay ge mis njəɗa-njəɗani vu ti mək
ahəlfəŋa zlam gayaŋ a mənjəɗ mâwəl
naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla
naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayaŋ
a. 30 Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu
bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Nahkay
maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalu-
biyu mis do nahəma, agarafua tay a
sawaŋ.
31 « Nəhi ana kʉli nahəma, zlam
magudarani ge mis ya ti tagudar
ni ɗek akaba ndivey ya ti tindivi
Melefit ni ɗek ti Melefit ambərfəŋa
kà tay a. Ay maslaŋa ya ti en-
divi Məsuf gayaŋ ni ti magudar zlam
gayaŋ nani ti Melefit aməmbərfəŋa
do simiteni. 32 Maslaŋa ya ti aɗəmku
ma magədavani ka nu, nu *Wur
ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəŋa
zlam magudarani gayaŋ nana. Ay
maslaŋa ya ti aɗəmki ma magədavani
ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta
hini Melefit àmbərfəŋa do, ku ka
məlaŋ mʉweni ya Melefit amagraya
ni day aməmbərfəŋa do. »

Məŋgəhaf ti təsərkaba àna bəza gana (Lʉk 6.43-45)

33 Yezu àɗəm keti : « Nəɗəm
nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani
ti bəza gani day sulumani. Ay tamal
məŋgəhaf magədavani ti bəza gani
day magədavani. Nahkay məŋgəhaf
ti təsərkaba tay àna bəza gatayana.
34 Lekʉlʉm ti medékw ! Lekʉlʉm
ndam magədavani, kəɗəmum ma su-
lumani tata waw ? Aɗaba pakama ya
ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsaɓikia
ka məɓəruv a palam. 35 Nahkay mis
sulumani azaya zlam sulumana a
zlam maŋgahani sulumani ya àniviyu
a məɓəruv bu ni, mis magədavani ti
ni azaya zlam magədavana a zlam
maŋgahani magədavani gayaŋ ba.
36 Nəhi ana kʉli nahəma, ka fat ya ti
Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a
ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kà
pakama gayaŋ magədavani ya àɗəm
ni ɗek. 37 Aɗaba ka fat ge seriya nani
emizli kur ti pakama gayak ya kàɗəm
ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya
kàɗəm ni daya. »

Ere ye ti Melefit àɗafaki àna Zonas ni (Mark 8.11-12 ; Lʉk 11.29-32)

38 Eslini ndam *məsər Wakita ge
Melefit akaba ndam *Feriziyeŋ nda-
haŋ tàhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi,
mawayay ti griaya ere ye ti mìpi ɗay-
ɗay ndo na ana leli a. » 39 Yezu àhi
ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu
ni ti ndam magudar zlam, tàfəki ahàr
ke Melefit do, tawayay tâgriaya ere
ye ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo na ana tay
a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit
aməgri ana tay do simiteni. Melefit
amədəfiki ere ye ti àɗafaki àna Zonas
bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ ni
ana tay ciliŋ. 40 Akaɗa ga Zonas
ya ànjəhaɗviyu a huɗ ge kilif vu vaɗ
mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day
anagraviyu vaɗ mahkər a haɗ vu. ‡
41 Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa
seriya kè mis a ɗek nahəma, ndam
Niniv eticikaba akaba mis ye e hini
vu na, atəhi ana mis ye e hini vu
ni “Lekʉlʉm ndam magudar zlam.”
Aɗaba mam, ndam Niniv tàra tìcia
pakama ga Zonas ya àhi ana tay na
ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na.
Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna
gəɗakana ti kəsərum do aw ? § 42 Ka
fat ge seriya nani ti bay walani ya
àgur haɗ Seba ni emicikaba akaba
ndam ye e hini vu na, aməhi ana
tay : “Lekʉlʉm ndam magudar zlam.”
Aɗaba mam, bay gani nani ècikbiyu
kwa kè sliri ga məlaŋ ga mara məbi
slimi ana pakama ga Salomoŋ bay
məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis
àbu àtama Salomoŋ àna gəɗakana ti
kəsərum do aw ? »

‡ **12:40** Mənjay Zonas 2.1. § **12:41** Niniv ti kəsa gəɗakani ya Melefit àsləroru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

Seteni àsləkiaba ana mis a ti aŋgwiviyu tata
(Lʉk 11.24-26)

43 Yezu àɗəm keti : « Tamal ti seteni
àsləkiaba ana mis a ti, akoru a huɗ
gili vu ka məlaŋ ya ti yam àbi ni,
aɗəbay məlaŋ manjəhaɗani. Ay àŋgət
məlaŋ manjəhaɗani do ; 44 nahkay ti
aɗəm : “Ŋgulum nəŋguvoru a arəŋ goro
ni vu zlam goro.” Àra ènjia ti àhuriyu
àdi ahàr ana arəŋ ni məsləɗabana,
maslamalabana lala. 45 Eslini naŋ
nakəŋ asləka akoru azalakivabiyu
seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani
ɗek tàtam naŋ àna cuɗay. Mək nday
nakəŋ ɗek tara təhuriyu, tanjəhaɗ a
arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti
manjəhaɗ gayaŋ ni egi ŋgulum gayaŋ
ya ahaslani ni keti. Mis magədavani
ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti
nahkay. »

Ndamam ndam ga huɗ ahay ga Yezu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni mam ?
(Mark 3.31-35 ; Lʉk 8.19-21)

46 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapi ana
mis dal-dalani ni ti məŋ ga Yezu ak-
aba bəza ga məŋ ga Yezu tàra, nday
tàbu e mite bu tawayay təhi ma. [
47 Nahkay maslaŋa nahaŋ àhi : « Ata
muk akaba bəza ga muk tàbu e mite
bu, tihindi kur. »] 48 Yezu àhəŋgrifəŋ,
àhi ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza
ga mmawa ti ndamam ? » 49 Mək Yezu
nakəŋ èɗʉki ahar ka ndam maɗəbay
naŋ ni, àɗəm : « Məŋ goro akaba
bəza ga mmawa nahəma, nday hini.
50 Aɗaba maslaŋa ya ti agray ere ye
ti Bəŋ goro naŋ a huɗ melefit bu
awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga
mmawa zalani, bi walani, mmawa
daya. »

13

Bay mabəhaɗ hilfi ga zlam
(Mark 4.1-9 ; Lʉk 8.4-8)

1 Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay
ba, òru ànjəhaɗ kà gəvay ga dəluv
ni. 2 Eslini mis kay tòru kà gəvay
gayaŋ. Nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu
a *slalah ga yam vu ànjəhaɗviyu
digʉs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka
dəŋ-dəŋ. 3 Yezu nakəŋ àhi ma ana tay
gərgəri kay àna ma *gozogul, àɗəm :
« Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga
mabəhaɗ hilfi ga zlam. 4 Naŋ àbu
abəhaɗoru hilfi ga zlam ni ti ɓal gani
àdəgoru e divi bu. Nahkay eɗiɗiŋ
tàra tàndaba. 5 Ɓal gani keti àdəgoru
ka pəlaɗ ya haɗ àhəcaki ni. Àfətaya
hʉya, aɗaba haɗ àki ka pəlaɗ ni kay
bi. 6 Àra àfətaya, fat àra àvəɗia ti
èhiriŋaba aɗaba àbiyu sliri a haɗ vu
kay ndo. 7 Ɓal gani keti àdəgiyu a adak
vu. Ka ya ti àfətaya tàbu təɗəkkabu
nahəma, adak ni tèŋgecekabá. 8 Ɓal
gani keti àdəgoru ka haɗ sulumani.
Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlaŋ gani
àbi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru
kru muku, nahaŋ ni ti ni kru kru
mahkər. » 9 Yezu àɗəm keti : « Maslaŋa
ya ti slimi àfəŋ ni ti mîci lala. »

Yezu aɗəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.10-12 ; Lʉk 8.9-10)

10 Ndam maɗəbay Yezu ni
tàhəɗakfəŋbiyu kà Yezu, tàhi ahkado :
« Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul
kwa ti kamam ? » 11 Àhəŋgrifəŋ ana
tay, àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm
ti Melefit àɗəfikiaba zlam maŋgahani
àki ka Məgur gayaŋ na ana kʉli a, ti
kâsərum. Ay nday ti àɗəfikiaba ana
tay a vay-vay ndo. 12 Aɗaba maslaŋa
ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu,
aməlabu àna zlam dal-dal àsaɓay. Ay
maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma,
ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa.
13 Nəhi ma ana tay àna ma gozogul
nahkay ti aɗaba ku tamal tamənjaləŋ
ka zlam lala nəŋgu ni tìpi do ; ku tamal
təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni
tìci do.

14 « Gatay ya tàbu tagray nahkay ni
ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray
*pakama ge Melefit ya àɗəmbiyu ni
àgravu. Àɗəm :

“Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala
nəŋgu ni ekicʉm do.
Ku tamal kəmənjumləŋ ana zlam lala
nəŋgu ni ekipʉm do.

15 Aɗaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni,
aɗaba tìrika slimi gatay a, tàbakabá eri gatay a.
Tàgray nahkay ti, ti tîci zlam ba, tìpi divi ba, tàsər zlam ba ;
tawayay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ba daya.
Tamal tàmbatkaba ti akal nàhəŋga tay a." *
16 « Ay lekʉlʉm ti mərumvu aɗaba eri àfəŋ kè kʉli, kipʉm divi ; slimi day tàfəŋ kè kʉli, kicʉm zlam. 17 Nəhi ana kʉli nahəma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipʉm na, ay ti tìpi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicʉm na, ay ti tìci ndo. »

Yezu aɗafaba ma gozogul ga bay mabəhaɗ hilfi ga zlam na

18 « Ay lekʉlʉm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhaɗ hilfi ga zlam ni awayay aɗəmki ni. 19 Tamal mis təbi slimi ana pakama ya təɗəmki ka *Məgur ge Melefit ni, tìci do ni ti, nday akaɗa divi ya hilfi ga zlam àdəgaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti tàgəskabu na ana tay a. 20 Mis ndahaŋ day tàbu, nday akaɗa pəlaɗ ya hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani hʉya. 21 Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məɓəruv vu do, akaɗa ge sliri ya ti tòru a haɗ vu do ni ; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzlaɗani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ hʉya, tàgəskabu va do. 22 Mis ndahaŋ tàbu, nday akaɗa hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huɗ ga adak vu ni : tìcia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay ; zlam nday nani teŋgecekabu zlam akaɗa ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tìci ni àzaya araŋa do. 23 Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit. Tìci ti təgəskabu. Nday akaɗa haɗ sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

24 Yezu nakəŋ àŋgəhaɗi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, àɗəm : « *Məgur ge Melefit ti tàzavu ata mis ya ti èzligi hay gayaŋ sulumani a vədaŋ gayaŋ bu ni. 25 Ay məlavaɗ àra ègia, mis tìnjikaba ɗʉwir a ti zal ezir gayaŋ òru èzligikiviyu ayum mək àsləka zlam gayaŋ a. 26 Ka ya ti tàra tàfətaya, tàbu tabay ahàr nahəma, ayum ni day àsərvu. 27 Ndam məgri tʉwi ana bay ga vədaŋ ni tàra tìpia ti tərəkia ka bay ga vədaŋ na. Tàhi : "Bay geli, kìzligi a vədaŋ bu ni ti hay sulumani timey ! Ay ti ayum ni àhəraya ti eley ?" 28 Àhi ana tay : "Àgray ere nani ti zal ezir goro." Eslini ndam məgri tʉwi ni tàhi : "Kawayay ti môru mîjeba waw ?" 29 Naŋ nakəŋ àhi ana tay : "Aha ! Kìjʉmaba ba, aɗaba tamal kijʉmaba ti bi ekijʉmaba akaba hay na. 30 Brəŋum tay nahkay hayaŋ. Eminjʉa ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni ahkado : Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kâjumiaba aku a, hay ni ti ni kâhəlumubiya kâbumiyu a guvur goro vu." »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gʉziteni akaba ke miwisiŋ
(Mark 4.30-32 ; Lʉk 13.18-21)

31 Yezu àhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti, àɗəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gʉziteni. Mis àzay, èzligi a vədaŋ gayaŋ bu. 32 Hilfi gani ti gʉziteni e kiɗiŋ ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni ɗek. Ay ka ya ti àfətaya ni ti àɗəka àtam zlam ndahaŋ ya e dini bu ni ɗek, èɡi məŋgəhaf. Aɓal ahar, eɗiɗiŋ tara tagraviyu lala gatay a huɗ gani vu. »

* **13:15** Izayi 6.9-10.

33 Yezu nakəŋ àhi ma gozogul na-
haŋ ana tay keti, àɗəm : « *Məgur
ge Melefit ti àzavu akaba *miwisiŋ.
Wal azay, abəkivu ka humbu kay,
akuɗatay àna naŋ. Nahkay miwisiŋ ni
ewisiŋaba humbu na ɗek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam
(Mark 4.33-34)

34 Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni
ti ɗek ana ma *gozogul. Ma gayaŋ ya
àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti
àbi. 35 Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga
bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni
mâgravu. Ma gani nihi :

« Anəhi ma ana tay ti àna ma *go-
zogul ;
ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma
maŋgahani kwa ka mənjəki ga
məlaŋ.† »

Yezu aɗafaba ma gozogul ya àɗəmki ka ayum na

36 Eslini Yezu àmbərbu mis dal-
dalani ni, òru a magam. Eslini ti
ndam maɗəbay naŋ ni tàhəɗakfəŋiyu
tàhi : « Ɗəfiaba ma *gozogul ya
kàɗəmki ka ayum ya àfət a vədaŋ
bu na ana leli a zla aw. » 37 Àhi ana
tay ahkado : « Maslaŋa ya ti ezligi
hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis.
38 Vədaŋ ni ti duniya ; hilfi sulumani
ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge
Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya
taɗəbay *Seteni ni, 39 zal ezir ya ezligi
ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz
zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam
ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge
Melefit. 40 Yaw akaɗa ya tijeba ayum
a, təjiaba aku a ni ti, ka mandav ga
duniya day atagray ti nahkay : 41 nu
Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro,
atəhəlaba ndam magudar zlam na
ɗek akaba ndam ya ti tijiŋkia mis ke
divi a na ɗek a Məgur goro ba. 42 Mək
atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini
ti etitʉwi, atahəpəɗkabu aslər aɗaba
daliya ya atəcakay ni. 43 Ay ti ndam
jireni ni atəslaɗay akaɗa ga fat ni a
Məgur ga Bəŋ gatay bu. Maslaŋa ya ti
slimi àfəŋ nahəma, mîci lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni maŋgahani a vədaŋ bu akaba àki ke ebirsli

44 « *Məgur ge Melefit ti àzavu ak-
aba elimeni maŋgahani a vədaŋ bu ni.
Maslaŋa nahaŋ àbu, òru àdi ahàr, àzaba
àmbati məlaŋ àŋgahkivu, àmərva dal-
dal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam
gayaŋ ɗek mək àsəkum vədaŋ nani.
45 « Nahkay day Məgur ge Melefit ni
àzavu ata bay ga cakala ya ti aɗəbay
ebirsli sulumani ni. 46 Òru àdia ahàr
ana sulumana bəlaŋ àtam ndahaŋ ni
ti òru àsəkumoru zlam gayaŋ ɗek mək
àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

47 « Nahkay keti, *Məgur ge Mel-
efit ti àzavu ata zəva ya ti tàtəliya
a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana
kay àna naŋ a ni. 48 Tamal kilif
ni tàhurviya a zəva ni va, zəva ni
àrəha ti tagəjahaya ka dəŋ-dəŋ a,
tanjəhaɗ, tapalakaba kilif na. Kilif
sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti
àɓəlay do ni ti ni, taboru tay. 49 Ka
mandav ga duniya day amagravu
nahkay. Məslər ge Melefit atara
təhəlkiba ndam cuɗay àkiba ka ndam
jirena 50 ga məbiyu tay a *dəluv ga
aku vu. Eslini etitʉwi, atahəpəɗkabu
aslər aɗaba daliya ya atəcakay ni. »
51 Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kìcʉma
ma goro ya nàhi ana kʉli na ɗek
aw ? » Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ tàhi :
« Iy, mìcia. » 52 Mək naŋ nakəŋ àhi ana
tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər
Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra
zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala
ti tàzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya
zlam mʉwena akaba midigwena e
elimeni gayaŋ ya àŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret tàfəki ahàr ka Yezu do
(Mark 6.1-6 ; Lʉk 4.16-30)

53 Yezu àra èndeveriŋa ma *gozogul
nday nana ti àsləka eslina, 54 òru a
kəsa gayaŋ vu ka məlaŋ ya àɗək ni.
Òru ènjʉa ti àcahi ma ge Melefit ana
mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit
ye eslini ni bu. Tàra tìcia ma gayaŋ ya

† **13:35** Limis 78.2.

àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tàdəm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Àŋgət njəda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni ti eley ? 55 Naŋ wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məŋani ti Mari do waw ? Bəza ga məŋani ata Zek, Zʉzef, Zʉd, Simu do waw ? 56 Bəza ga məŋani walani nday tàbu akaba leli ahalay ni do waw ? Àŋgət njəda ga magray zlam nani dek ti eley ? » 57 Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, tàwayay naŋ a kəsa gayaŋ bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huda ahay gayaŋ day tàwayay naŋ do, si a kəsa ndahaŋ bu kwa ti mis tawayay naŋ. » 58 Eslini Yezu àgray zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay ndo hʉya adaba tàwayay məfəki ahàr do.

14

Takad Zeŋ bay məbaray mis ni (Mark 6.14-29 ; Lʉk 9.7-9)

1 Ka sarta gani nani ti mis tàbu təzlapaki ka Yezu. Tàbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tədəm na. 2 Naŋ nakəŋ àhi ana ndam ya tàgri tʉwi ni ahkado : « Naŋ nani ti Zeŋ bay məbaray mis ni, àməta mək àŋgaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba àŋgaba e kisim ba palam. » 3-4 Bay Erot àdəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga məŋ ga Erot. Àra àza wal na ti Zeŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzay Erodiyat ti àwəsl. » Zeŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayaŋ tâgəs naŋ, tâwəl, tâfiyu a daŋgay vu, mək tàgray nahkay. 5 Erot àwaya makada Zeŋ a, ay ti aŋgwaz àwərfəŋa naŋ kà ndam *Zʉde a, adaba nday dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

6 Ay a vad nahaŋ, Erot àgra wuməri ge miwivu gayaŋ a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəɓay kè meleher gatay. Àra àhəɓa nahkay ti həɓay gayaŋ ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. 7 Nahkay Erot nakəŋ àmbadi ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk. » 8 Wur ni məŋani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kâvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni ahalay, tâfukibiya ka paranti a ! » 9 Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Adaba àmbadia ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayaŋ tâgri ana wur ni akada ya àwayay ni, 10 àsləroru mis a ahay ga daŋgay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeŋ a. 11 Tàra tàzibiya ahàr ge Zeŋ nakəŋ a ana wur dahalay na ka paranti a ti naŋ nakəŋ àzikaboru ana məŋani. 12 Ndam madəbay Zeŋ ni tàra tìcia ti tòru tàzay kisim gani, tìli. Tàra tìlia ti tòru tàhi ma gani ana Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam (Mark 6.30-44 ; Lʉk 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)

13 Yezu àra ècia tàkada Zeŋ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka məlaŋ nahaŋ. Məlaŋ gani nani ti driŋ a huda gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra tìcifiŋa daday a ti tàdəboru naŋ àna asak. 14 Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tàsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəŋgaraba ndam ya tèɓesey do na e kidiŋ gatay ba.

15 Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tàrəkia, tàhi ahkado : « Leli nihi ti a huda gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tâsləka, tôru a kəsa gərgərani ni vu tâdəboru zlam məzumani. » 16 Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Tâsləka day ti kamam ? Lekʉlʉm lekʉlʉmeni vumi zlam məzumani ana tay. » 17 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Araŋa àfəŋ kè leli ahalay bi ; si *dipeŋ zlam, tàkivu kilif cʉ ciliŋ. » 18 Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. » 19 Eslini àhi

ana mis dal-dalani ni tânjəhaɗa a ga haɗ ke kʉzir a, mək naŋ nakəŋ àhəl dipeŋ zlamani ni tàkivu kilif cʉeni ni, àmənjoru e melefit vu, àgri sʉsi ana Melefit. Àra àgria sʉsi a ti èsekaba dipeŋ na, mək àbi ana ndam maɗəbay naŋ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. 20 Mis nakəŋ ɗek tàzum tàzum, tərəhkaba. Kələŋ gani tàcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cʉ àna naŋ. 21 Mis zawalani ya ti tàzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti tàcalkivu tay ndo.

Yezu asawaɗaki ka ahàr ga yam (Mark 6.45-52 ; Zeŋ 6.15-21)

22 Ka gani nani ti Yezu nakəŋ àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni tâcəliyu a *slalah ga yam vu, tôru kama gayaŋ hayaŋ ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti têdevu, tâsləka. 23 Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu driŋ driŋ akaba mis ga mahəŋgalay Melefit. Məlakarawa àra èɡikia, naŋ ka ahàr gayaŋ eslini. 24 Ndam maɗəbay naŋ ni ti ni tàsləka àna slalah ga yam gatay na, tìgia driŋ driŋ akaba dəŋ-dəŋ a. Aməɗ naŋ àbu adaɗay slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəŋgarbiyu tay kələŋ. 25 Dʉ gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəŋ àrəkioru ka tay, asawaɗakioru ka ahàr ga yam ni njuwaŋ-njuwaŋ. 26 Ndam maɗəbay naŋ ni tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawaɗaki ka ahàr ga yam nahkay ti ɓəruv àtikaba ana tay a, tàɗəm : « Maslaŋa àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəŋ tàgra aŋgwaz a, tàzlah. 27 Ay Yezu nakəŋ àhi ma ana tay hʉya, àɗəm : « Zum njəɗa, nu timey. Aŋgwaz àwər kʉli ba. »

28 Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak eɗeɗiŋ ti vu divi nâsawaɗkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nôru afa gayak. » 29 Yezu àhi : « Ra. » Nahkay naŋ nakəŋ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawaɗakioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəŋ. 30 Ay àra èpia aməɗ na àbu akəzlay dal-dal ti àgra aŋgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday naŋ. Naŋ nakəŋ àzlah, àɗəm : « Bay goro, həŋgay nu ti ! » 31 Eslini Yezu àtəloru ahar hʉya, àgəs naŋ, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cʉ cʉ ti kamam ? » 32 Nday nakəŋ tàra tàcəliya a slalah ga yam ni va ti aməɗ ni day àmbrəŋ makəzlani hʉya. 33 Eslini nday ya tàvu a slalah ga yam bu ni ɗek tàbəhaɗi mirdim ana Yezu nakəŋ, tàhi : « Nak ti Wur ge Melefit eɗeɗiŋ. »

Yezu ahəŋgaraba mis ka haɗ Zenizaret a (Mark 6.53-56)

34 Ka ya ti tàsləka, təhəra dəluv na àndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka haɗ Zenizaret. 35 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàra tàhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga haɗ nani tàsəra Yezu a hʉya. Tàra tàsəra naŋ a ti tòru təhi ma gani ana mis ga kəsa ga haɗ nani, nahkay təhəlibiyu ndam ya tèɓesey do ni ɗek. 36 Tàgri kam-kam ti mis nday nani ya tèɓesey do ni tînjifiŋ kà ma ga azana gayaŋ ni ciliŋ. Nday ya ti tìnjifiŋa ni ɗek tàŋgaba.

15

Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni (Mark 7.1-13)

1 Ka sarta gani nani ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya *tàsəra Wakita ge Melefit a ni tàsləkabiya a Zerʉzalem a, tàrəkia ka Yezu a, təhi ahkado : 2 « Ndam maɗəbay kur ni təgəskabu magray zlam akaɗa ga ata bəŋ geli ya ahaslani təɗəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Tàzum zlam day tàbarakaba ahar àna divi gana do ni. » 3 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm day kagudarum *Divi ge Melefit àna manjəhaɗ ga ndam gekʉli ya ahaslani ni ti kamam ? 4 Melefit àɗəm ahkado : “Ŋgwioru a haɗ ana ata buk ata muk.” * Àɗəm keti :

* **15:4** Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † **15:4** Mahərana 21.17.

“Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do
ni məŋani nahəma, tâkaɗa naŋ a.” †
5 Ay lekʉlʉm zla ti kəɗəmum ahkado :
“Maslaŋa nahaŋ esliki məhiani ana
bəŋani ahkay do ni ana məŋani : Ere
ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ
ni, sədaga ge Melefit.” 6 Maslaŋa
nani àɗəma ma nahkay nahəma,
kəɗəmum tamal àjənaki ata bəŋani
ata məŋani va do ni ti àgray araŋa
do. Lekʉlʉm kəgrum nahkay ti,
kàmbrəŋuma pakama ge Melefit nana
pəsak. Kàmbrəŋuma ti kəfumviyu
pakama gekʉli ya kacahum ni a
məlaŋ gani vu huk. 7 Lekʉlʉm
kawayum ti mis tâɗəm lekʉlʉm ndam
jireni, ay ti lekʉlʉm ndam jireni do !
Melefit àɗəma ma sulumana a wakita
ga bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ
Izayi ni ba. Pakama gayaŋ ya ti àɗəm
ni, àɗəmki ti ke kʉli. 8 Àɗəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ,
tàjalaku ahàr do simiteni.
9 Tazləbay nu ti masakani, aɗaba
zlam gatay ya təcahay ni ti
ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka
mawayay goro do.” ‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni (Mark 7.14-23)

10 Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi
ana tay : « Lekʉlʉm ɗek bumi slimi
ana pakama goro ya nəɗəm ni, ti
kîcʉm lala. 11 Ere ye ti a dala bu,
mis azum àna ma gayaŋ, agray naŋ
“*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye
ti maslaŋa gani aɗəm àna ma gayaŋ
ni day kwa ti agray naŋ “njəlatani
do.” » 12 Eslini ndam maɗəbay naŋ
ni tàrəkia, tàhi ahkado : « Ma gayak
ya kàɗəm ni àzumia ɓəruv ana ndam
*Feriziyeŋ na ti kàsərkia waw ? »
13 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay,
àɗəm ahkado : « Məŋgəhaf ya ti Baba
naŋ ya e melefit bu àjav ndo ni lu
ataraɗaba. 14 Nàɗəm nahəma, brəŋum
tay ; nday ti ndam wuluf ya tədafəŋa
ahar kà ndam wuluf ndahaŋ a ni.
Tamal zal wuluf adafəŋa ahar kà
zal wuluf nahaŋ a ti nday cecʉeni
atədəgiyu e eviɗ vu. »

15 Eslini Piyer àhəŋgarfəŋ, àhi :
« Ɗəfiaba ma *gozogul ya kàɗəm ni
ana leli a zla aw. » 16 Yezu àhi ana
tay ahkado : « Lekʉlʉm day kekileŋa
kàsərum zlam do waw ? 17 Aɗaba
ere ye ti mis afiyu a ma vu ni ɗek ti
ahuriyu a huɗ vu ciliŋ, mək atəhiyu
azay gani e dʉgzey vu ti kàsərum do
waw ? 18 Ay ere ye ti mis azlapay ni
ahəraya ti a məɓəruv gayaŋ ba, ma
gani nani day kwa ti agudar naŋ,
agray naŋ “njəlatani do.” 19 Aɗaba
zlam magudarani ɗek ahəraya ti a
məɓəruv ge mis ba. Nahkay ti ajalaki
ahàr ka zlam magudarani gərgəri
ɗek : ka makaɗ ahàr, ka magray
hala, ka magray mesʉwehvu, ke migi
akal, ka masəkaɗ malfaɗa akaba
ka məsivani ana mis. 20 Ere ye ti
agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti
zlam nday nani. Ay ti məzum zlam
mənjəɗ məbaray ahar akaɗa ge divi
ga ata bəŋ gekʉli ni ti àgray ti mis egi
“njəlatani do” do. »

Wal nahaŋ naŋ wur Zʉde do afəki ahàr ka Yezu (Mark 7.24-30)

21 Yezu àsləkaba eslina, òru ka haɗ
ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidoŋ.
22 Wal Kanaŋ nahaŋ naŋ àbu eslini.
Wal ni àra èpia Yezu a ti àrəkia àna zla-
hay a, àɗəm : « Bay goro, *Wur ge De-
vit, nâsuk cicihi ti ! Wur goro daha-
layani àbiyu èɓesey do, seteni àbu agri
daliya dal-dal. » 23 Ay ti Yezu àhəlkaba
ma ndo. Eslini ndam maɗəbay naŋ
ni tàhi ana Yezu ahkado : « Garay wal
hini, aɗaba naŋ àbu azlahlənbiyu kè
leli, àmbrəŋ do ni. » 24 Yezu nakəŋ àhi
ana tay : « Tàslərbiyu nu ahalay ndo.
Tàsləribiyu nu ti ana ndam *Izireyel
ciliŋ, aɗaba nday akaɗa təmbəmbak
ya ti tìjia ni. »

25 Ay ti wal ni àra àbəhaɗî mirdim
grik ana Yezu meleher ndîɓ ana
haɗ, àhi : « Bay goro, jənaki nu
ti ! » 26 Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana
wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa
zlam məzumani ga bəza, tizligioru

‡ **15:9** Izayi 29.13.

ana kərá ti àɓəlay do. » 27 Mək wal
nakəŋ àɗəm : « Nahkay, bay goro.
Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge
mis ya tadəgoru a huɗ ga məlaŋ
məzumki zlam vu ni, ku kərá gatay
day tapalaba təzum timey. » 28 Eslini
Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni,
kàbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti
kihindi ni mâgravu akaɗa gayak ya
kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur
gayaŋ ni àŋgaba hʉya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

29 Yezu àsləka eslina, òru kà gəvay
ga dəluv Gelili. Òru ènjʉa ti àcəloru
a həma vu. Àra àcəloya ti ànjəhaɗ
digʉs. 30 Eslini mis dal-dal tərəkia,
təhəlibiyu ndam jʉgwer, ndam wuluf,
ndam dəra, makwayá akaba ndam ga
arməwər ndahaŋ gərgərani, tàbəhaɗ
tay kà gəvay gayaŋ mək naŋ nakəŋ
àhəŋgaraba tay a. 31 Mis dal-dalani
ni tàra tìpia ndam makwaya ya
təzlapay koksah ni tàbu təzlapay,
ndam dəra tàŋgaba tìgia sənduɓ-
sənduɓana, ndam jʉgwer təsawaɗay
lala akaba ndam wuluf tàbu tipi divi
nahəma, təmərvá dal-dal, nahkay
tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu faɗ (Mark 8.1-10)

32 Yezu àzalay ndam maɗəbay naŋ
ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday
hini təsu cicihi dal-dal, aɗaba vaɗ
mahkər hi leli màbu akaba tay, zlam
məzumani day àfəŋ kà tay va bi. Ay
ti nàwayay məmbrəŋ tay ti tasləka
àna lʉwir a do. Tamal nəhi ana
tay “Sləkuma” mənjəɗ məvi zlam
məzumani ana tay nahəma, njəɗa
amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga
masləkana bi. » 33 Ndam maɗəbay
naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli
ɗek ahalay a huɗ gili hini bu ni ti
məhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh àna
naŋ ɗek ti eley ? » 34 Yezu nakəŋ àhi
ana tay ahkado : « Dipeŋ àfəŋ kè kʉli
ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Dipeŋ
àfəŋ kè leli adəskəla akaba kilif ciɓ-
ciɓeni ɓal. »

35 Eslini àhi ana mis dal-dalani ni
tânjəhaɗa a ga haɗ a. 36 Təra tànjəhaɗa
ti àhəl dipeŋ adəskəlani ni akaba
kilif ni, àgri sʉsi ana Melefit. Àra
àgria sʉsi a ti èsekaba, àvi ana ndam
maɗəbay naŋ ni, ndam maɗəbay naŋ
ni ti ni tìdi ana mis dal-dalani ni
ɗek. 37 Mis nakəŋ ɗek təzum, tərəha
àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga
zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù
hətək adəskəla àna naŋ. 38 Mis ya
təzum zlam eslini ni agray mis dəbu
faɗ, tàcalkivu wál akaba bəza ndo.
39 Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis
ni « Sləkuma, » mək tàsləka. Eslini
Yezu nakəŋ àcəliyu a *slalah ga yam
vu àsləka, òru ka haɗ Magadaŋ.

16

Zlam ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni (Mark 8.11-13 ; Lʉk 12.54-56)

1 Ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ akaba
ndam *Sedʉseyeŋ ndahaŋ tərəkia
ka Yezu a, tawayay tatəkar naŋ
ti mâgudar zlam ; nahkay ti təhi :
« Griaya ere ye ti mìpi ɗay-ɗay ndo na
ana leli a, ti mâsər ere ye ti kagray
ni ti kagray àna njəɗa ge Melefit. »
2 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay
ahkado : « Məlakarawa, fat àbu adiyu,
tamal kìpʉma huɗ melefit a ndize ti
kəɗəmum : “Hajəŋ ti məlaŋ amanja
njəlata.” 3 Ge miledʉ tamal kìpʉma
huɗ melefit a diliŋ-diliŋ ti kəɗəmum :
“Kani ti avər ara atəɗ.” Nahkay
kàsəruma ere ye ti agravu na àna
zlam ya kipʉm a huɗ melefit bu na
ti, kàsərum zlam ya ti agravu ka sarta
hini do ni ti ahəmamam ! 4 Ndam ye
e hini vu ni ti ndam magudar zlam,
təfəki ahàr ke Melefit do, tawayay
tâgriaya ere ye ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo
na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni
ti Melefit aməgri ana tay do simiteni.
Ere ye ti Melefit aməɗəfiki ana tay ni
ti ere ye ti àɗafaki àna Zonas ni ciliŋ. »
Eslini naŋ nakəŋ àsləka, àmbərbu tay.

Kàgrum zlam akaɗa ga ndam Feriziyeŋ ya tagray ni ba

5 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ
ni təbu takoru tatuwaɗ dəluv ni ;

nday tàbu takoru ti ndam maɗəbay naŋ ni tàhəl *dipeŋ ndo, àgəjazlkia ahàr ka tay a. 6 Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyeŋ ni akaba ga ndam *Sedʉseyeŋ ni. » 7 Nahkay ndam maɗəbay naŋ ni tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Àɗəm nahkay ti aɗaba màhəlbiyu dipeŋ ndo palam. » 8 Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahàr gekʉli ti àhəca ; kazlapum kəɗəmum kàhəlumbiyu dipeŋ ndo ni ti kamam ? 9 Kìcʉm ma goro do, kàsərum do kekileŋa waw ? Goro ya ti nìdi dipeŋ zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kàhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? 10 Goro ya ti nìdi dipeŋ adəskəlani ana mis dəbu faɗani ni, akaba məgəjəni gani ya kàhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? 11 Ŋgay nu nàcalfəŋ ti ke dipeŋ dipeŋani do ni ti kàsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kʉli ti bumvu slimi àna miwisiŋ ga ndam Feriziyeŋ ni akaba ga ndam Sedʉseyeŋ ni. » 12 Nahkay zla ti ndam maɗəbay naŋ ni tàra tàsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisiŋ » ti, àzlapiki ana tay ti ke miwisiŋ ya ti tiwisiŋ dipeŋ àna naŋ ni do ; àzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyeŋ akaba ga ndam Sedʉseyeŋ ya təcahi ana mis ni.

Piyer aɗəm Yezu naŋ àbu Krist Bay gəɗakani ya amara ni
(Mark 8.27-30 ; Lʉk 9.18-21)

13 A vaɗ nahaŋ, Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru ka haɗ Sezare ge Filip. * Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàɗəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » 14 Tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « Tàɗəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tàɗəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tàɗəm nak Zeremi ahkay do ni nak biliŋ ga ndam ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni. » 15 Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti kəɗəmum nu ti nu way ? » 16 Simu Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəɗakani ya Melefit àslərbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » 17 Yezu àhi : « Simu wur ge Zeŋ, mərvu aɗaba ma ge jiri hini ya kàɗəm ni ti mis hihirikeni àhuk do. Àhukaya ma na ti Baba, naŋ ti naŋ a huɗ melefit bu. 18 Nəhuk nahəma nak Piyer ; anazay kur ga məvi njəɗa ana ndam məfəku ahàr ni akaɗa ya tazay akur, tafəkaɗ asak ga ahay àna naŋ ni. † Nahkay ti kisim tekeɗi aməgri araŋa ana tay do. 19 Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgur ge Melefit : ere ye ti kàgəskabu ka haɗ ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do ; ay ere ye ti kàgəskabá ka haɗ a ni ti e melefit bu day atəgəskabu. » 20 Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam maɗəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay nu Krist *Bay gəɗakani ya Melefit àslərbiyu ni ti kàhumi ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu aɗəm aməmət mək amaŋgaba e kisim ba
(Mark 8.31-9.1 ; Lʉk 9.22-27)

21 Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam maɗəbay naŋ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àɗəm nakoru a Zerʉzalem kwa. Ahàr àɗəm nâcakay daliya dal-dal. Nday gəɗákani ni, gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakaɗ nu. Mək a huɗ ga vaɗ mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. » 22 Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àzaba naŋ e kiɗiŋ gatay ba cak. Àləgi, àhi : « Bay goro, Melefit mâjəgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » 23 Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àləgi bilegeni, àɗəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafəŋa nu ga magray tʉwi goro a, aɗaba majalay ahàr gayak ti akaɗa ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akaɗa ge mis hihirikeni ni. »

24 Eslini Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Tamal

* **16:13** Sezare ge Filip ti slimi ga kəsa gəɗakani. † **16:18** Piyer ti aɗəmvaba « akur. »

mis awayay aɗəbay nu nahəma, ahàr àɗəm mâmbrəŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mîɓesey. Tamal mis awayay maɗəbay nu ti mâgray nahkay. 25 Maslaŋa ya ti àɗəm ajəgur sifa gayaŋ, awayay àmət ba ni ti emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayaŋ azuhva nu ti amәjəgur sawaŋ, aməmət ɗay-ɗay do. 26 Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na ɗek mək èjiŋa sifa gayaŋ a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijiŋa sifa gayaŋ na ti amәŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ? 27 Aɗaba nu *Wur ge Mis anara àna njəɗa ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akaɗa ge tʉwi gayaŋ ya ti àgray ni. 28 Nəhi ana kʉli nahəma, e kiɗiŋ ge mis ya tàbu ahalay ni bu ni ti, wuɗaka ndahaŋ atəmət ti etipi nu Wur ge Mis ananga, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maɗəbay naŋ ni
(Mark 9.2-13 ; Lʉk 9.28-36)

1 Vaɗ muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. 2 Tòru tìnjʉa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a. Eri gayaŋ ni àmbatvu, asladay akaɗa fat, azana ka vu gayaŋ day tìgia bəɗ-bəɗ talla təsladay məlaŋ. 3 Eslini tìpioru Eli nday ata Mʉwiz hʉya, nday tàbu təzlapay akaba Yezu. 4 Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli màbu ahalay ti àɓəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Mʉwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » 5 Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ masladani àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, àɗəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nəmərvu àna naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayaŋ ! » 6 Ndam *maɗəbay Yezu ni tàra tìcia nahkay ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhaɗ mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ. 7 Ay Yezu nakəŋ àhəɗakfəŋiyu ka tay, èŋjifiŋ ka tay mək àhi ana tay : « Cikʉmaba, kàgrum aŋgwaz ba. » 8 Nday nakəŋ tèheliŋ eri, tìpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ ciliŋ. 9 Nday tàbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kàhumi ere ye ti kìpʉm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis ananga ya e kiɗiŋ ga ndam eviɗ ba kwa. »

10 Ndam maɗəbay naŋ ni tàhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàɗəm wuɗaka *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àɗəm Eli amara day ti kamam ? » 11 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay àɗəm ahkado : « Eɗeɗiŋ Eli ara, aslamalakabu zlam ɗek day. 12 Ay nəhi ana kʉli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis tàsər naŋ ndo. Tàgria ere ye ti nday tàwayay na ɗek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » 13 Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tàsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur naŋ a
(Mark 9.14-29 ; Lʉk 9.37-43)

14 Ka ya ti tìnjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahaŋ àhəɗakfəŋbiyu ka Yezu, àbəhaɗ mirdim 15 àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vaɗ ndahaŋ adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Mâsuk cicihi ti kam-kam ! 16 Nàzibiya naŋ ana ndam maɗəbay kur na ti tâgariaba, ay ti tìsliki ndo. » 17 Eslini Yezu àɗəm : « Lekʉlʉm ye e hini vu ni ti kàfumki ahàr ke Melefit do, lekʉlʉm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhaɗ kaŋgaya akaba kʉli aw ? Nu eneɓesi ana kʉli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » 18 Tàra tàzibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, mək seteni ni àsləkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia naŋ lala hʉya.

19 Eslini ndam *maɗəbay Yezu ni tàzalay Yezu ka ahàr gatay, tìhindi naŋ, tàhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » 20 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Kìslʉmki ndo ni ti aɗaba məfəki ahàr gekʉli ke Melefit àhəca. Nəhi ana kʉli nahəma, tamal ti məfəki ahàr gekʉli ke Melefit kay do, àbu gʉzit akaɗa hilfi ga zlam gʉziteni ciliŋ nəŋgu ni, kislʉmki məhiani ana həma hini : “Sləkaba, ru tegi” nəŋgu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kìslʉmki magrani do ni ti àbi. [21 Ay ti seteni akaɗa nday nani nahəma, tamal ti kàhəŋgalay Melefit ndo akaba kàgəs ndəra ndo ni ti tàsləkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu aɗəm keti anəmət mək anaŋgaba e kisim ba
(Mark 9.30-32 ; Lʉk 9.43-45)

22 A vaɗ nahaŋ, ka ya ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni ɗek tàbu ka ahar bəlaŋ e Gelili ni ti, Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Atəɗəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, 23 tara takaɗ nu. Atakaɗa nu a ti a vaɗ ya mahkər ti anaŋgaba. » Nday nakəŋ tàra tìcia ma gayaŋ na ti àhəlia ahàr ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gəɗakani ge Melefit

24 Ka ya ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tìnjʉa a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni tàhəɗakfəŋiyu ke Piyer, tàhi : « Mʉsi gekʉli ni ti àpəl hadam ga ahay gəɗakani ge Melefit ni do waw ? » 25 Piyer àhəŋgrifəŋ ana tay : « Àbəhaɗ do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakəŋ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, kàɗəm ahəmamam ? Ndamam tabəhaɗi hadam akaba jaŋgal ana bəbay ka haɗ ni mam ? Tabəhaɗi ana tay ti bəza ga haɗ gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw ? » 26 Piyer àhi : « Tabəhaɗ ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəŋ àhi « Bəza ga haɗ gatay gatayani ti giri-giri ti tàpəl do do waw ? 27 Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, màzumi ɓəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kâtəliyu gʉya kâgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kâzləkikaba pakama, akədiviyu ahàr ana siŋgu akur-akurani, siŋgu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kâvi ana tay. »

18

Gəɗakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Mark 9.33-37 ; Lʉk 9.46-48)

1 Ka sarta gani nani ti ndam *maɗəbay Yezu ni tàhəɗakfəŋiyu kà Yezu, tàhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way naŋ gəɗakani àtam mis ndahaŋ way ? » 2 Nahkay Yezu nakəŋ àzalabiyu wur gʉziteni e kiɗiŋ gatay vu 3 mək àɗəm : « Nəhi ana kʉli nahəma, tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a ndo, kìgʉm akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. 4 Aɗaba maslaŋa ya ti ahəŋgaroru ahàr gayaŋ a haɗ, anjəhaɗ kuɗufa akaɗa ga wur hini ni ti naŋ nani gəɗakani àtam mis ndahaŋ a Məgur ge Melefit bu. 5 Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gʉzitena akaɗa hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kàgudarum zlam ba
(Mark 9.42-48 ; Lʉk 17.1-2)

6 Yezu àɗəm keti « Ndam ya təfəku ahàr ni ti mis tàɗəm tìsli araŋa do akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni ni. Ay tamal maslaŋa agray ti ku way way do e kiɗiŋ gatay bu mîjikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gəɗakani ana maslaŋa ya èjiŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəɗakani vu dəzləz. 7 Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti aɗaba zlam ya tagray ti mis tîjikia ke divi a ni ti tàbu kay. Zlam nday nani ti si tâgravu kwa. Ay tamal maslaŋa agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi aməlàki.

8 « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga

sifa àna ahar bəlaŋ ahkay do ni àna asak bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cʉeni ni ahkay do ni àna asak gayak cʉeni ni. Aku nani ti àmət ɗay-ɗay do. 9 Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa àna eri bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cʉeni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni (Lʉk 15.3-7)

10 Yezu àɗəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kiɗiŋ ga bəza nday nani bu ni ti ŋgay bəlaŋ gatayani èsli araŋa do ni ti kèɗəmum ba. Aɗaba məslər gatay tèbu micikeni a sarta bu ɗek kè meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. [11 Nu *Wur ge Mis nàra ti ga mahəŋgay ndam ya ti tìjiji ni.]

12 « Bi maslaŋa nahaŋ təmbəmbak gayaŋ tèbu diŋ mək bəlaŋ gani èjia. Àra èpia ti bəlaŋ gani naŋ àkibu ka ndahaŋ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a həma bu, akoru aɗəboru bəlaŋani ni, do waw ? Lekʉlʉm ti kèɗəmum mam ? 13 Nəhi ana kʉli nahəma, ka ya ti àdia ahàr a ni ti amərvu àna naŋ dal-dal àtama ya amərvu àna kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya ti tìji ndo na do waw ? 14 Nahkay day Bəŋ gekʉli naŋ ya e melefit bu ni awayay ti ku bəlaŋ e kiɗiŋ ga bəza nday nani bu day èji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

15 Yezu àɗəm keti : « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekʉlʉm cecʉ cʉa. Tamal ècʉkkia ma gayak na ti kàslamala wur ga muk na. 16 Ay tamal ècʉkki ma do ni ti zalakivu mis bəlaŋ ahkay do ni cʉ ti kədəgumkioru. Aɗaba pakama gekʉli ya ekicikʉmki ni ahàr àɗəm mis cʉ ahkay do ni mis mahkər tâgray sedi gani. * 17 Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahàr ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləŋ akaɗa naŋ zal ya àfəki ahàr ke Melefit do ni, ahkay do ni akaɗa naŋ bay *məhəl hadam.

18 « Nəhi ana kʉli nahəma, ere ye ti kàgəsumkabu ka haɗ ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kàgəsumkabá ka haɗ a ni ti e melefit bu day atəgəskabu.

19 « Nəhi ana kʉli keti : tamal ti mis cʉ e kiɗiŋ gekʉli bu ka haɗ ma gatay àrakabaya ku àki ka mam nəŋgu ni, tàhəŋgalaləŋa zlam gani kà Bəŋ goro ya e melefit bu na ti aməvi ana tay. 20 Aɗaba ka məlaŋ ya mis cʉ mahkər tàŋgasva àna slimi goro a ni ti nu nàbu eslini e kiɗiŋ gatay bu. »

21 Eslini Piyer àhəɗakfəŋiyu ka Yezu, àhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma naŋ àbu agudaru zlam ti nâmbərfəŋa sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » 22 Yezu nakəŋ àhi : « Mbərfəŋa sak adəskəla ti nàhuk do. Mbərfəŋa ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. 23 *Məgur ge Melefit day nahkay : tàzavu ata bay nahaŋ awayay asər duwa gayaŋ ya àfəŋ kà ku way way do e kiɗiŋ ga ndam məgri tʉwi gayaŋ bu ni, ti tâpəli. 24 Ka ya ti naŋ àbu acalfəŋ kà ma gani nahkay ti tàzibiyu bay məgri tʉwi nahaŋ duwa gayaŋ àfəŋ àgra miliyem ehimeya. 25 Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àɗəm tâsəkumoru naŋ naŋani, wal gayaŋ, bəza gayaŋ akaba zlam gayaŋ ni ɗek ga məpəli duwa ni àna naŋ. 26 Eslini bay məgri tʉwi nakəŋ àbəhaɗi mirdim meleher ndiɓ ana haɗ ana bay ga duwa ni, àhi : “Kam-kam ɓesʉa hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni ɗek.” 27 Eslini naŋ nakəŋ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəŋ duwa ni ɗek mək àhi “Sləka zlam gayak a.”

28 « Ka ya ti bay magray tʉwi nakəŋ naŋ àbu asləka ni ti tàbakabu ahàr ata maslaŋa nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti tèbu tagrakabu tʉwi, ay ti duwa gayaŋ àfəŋ àgray jik diŋ. Naŋ nakəŋ àdəki cip ka dəŋgu, àhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.” 29 Eslini naŋ ya tagrakabu tʉwi nakəŋ àbəhaɗi

* **18:16** Mənjay Mimbiki 19.15.

mirdim, àhi : “Kam-kam ɓesʉa hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni ɗek.” 30 Ay naŋ nakəŋ òru àfiyu naŋ a daŋgay vu, awayay mâpəliaba duwa gayaŋ na ɗek day ti atafaya naŋ a. 31 Ndam ya tagrakabu tʉwi akaba tay ka ahar bəlaŋani ni tàra tìpia ere ye ti àgri ana naŋ nahaŋ na ni ti àwəria ɓəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ tòru tàŋgəhaɗî ma gani ana bay ya ti təgri tʉwi ni. 32 Naŋ nakəŋ àra ècia ma na ti àɗəm tâzalibiya naŋ a. Àra ènjia ti àhi : “Nak bay məgru tʉwi hini ti nak cuɗayani. Nèmbərfuka duwa goro na ɗek aɗaba kàgrua kam-kam a, kàɗəm nâmbərfuk ti 33 ay nak ti maslaŋa ya ti kəgrumkabu tʉwi ni àsuk cicihi akaɗa gayak ya kàsu cicihi ni ndo ni ti kamam ?” 34 Nahkay bay ga duwa ni àzuma ɓəruv a dal-dal, àɗəm tâzoru naŋ a daŋgay vu ti tâgri daliya, si tamal aməpəlaba duwa gayaŋ na ɗek day kwa ti atafaya naŋ a. »

35 Yezu àɗəm keti : « Tamal lekʉlʉm kèmbrəŋumfəŋa zlam ya ti mis tàgudari ana kʉli na kà tay àna huɗ bəlaŋ a do ni ti, Baba naŋ ya e melefit bu ni aməgri ana kʉli day akaɗa ga bay ga duwa ya àgri ana bay məgri tʉwi ni. »

19

Yezu aɗəmki ma ka maday wal akaba magaray wal
(Mark 10.1-12)

1 Yezu àra èndeveriŋa pakama gayaŋ na ti àsləka e Gelili a, òru ka haɗ *Zʉde, ke ledi nahaŋ ga zalaka *Zʉrdeŋ. 2 Mis dal-dal tàɗəboru naŋ, mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ya tèɓesey do na.

3 Eslini ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàrəkia. Tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayaŋ ka mawayay gayaŋ aw ? » Tàhi nahkay ti aɗaba tawayay tatəkar Yezu ti mâɗəm ma magudarani. 4 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Kwa ka mənjəki ga məlaŋ, ka ya ti Melefit àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kèjeŋgʉm ma gani a Wakita ge Melefit ni bu ndo waw ? * 5 Melefit àɗəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, mək atanjəhaɗkabu ata wal gayaŋ. Nday cʉeni ti vu gatay emigi bəlaŋ.” † 6 Nahkay ti nday cʉeni medeveni va do. Tìgia vu gatay bəlaŋ. Ere ye ti Melefit èbeɗekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. » 7 Mək nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Mʉwiz àɗəm tamal mis tedevu ata wal gayaŋ ti ahàr àɗəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ?‡ » 8 Yezu nakəŋ àɗəm : « Mʉwiz àvi divi ana kʉli ga magaray wál gekʉli ti aɗaba lekʉlʉm kàwayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. Ay ka mənjəki ga məlaŋ ti àgravu nahkay ndo. 9 Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti àgara wal gayaŋ a, day wal ni àgray mesʉwehvu ndo, mək àda wal nahaŋ a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. »

10 Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tàhi : « Tamal ègia nahkay e kiɗiŋ ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis tàday wal va ba simiteni. » 11 Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis ɗek do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefit àvia njəɗa gana ana tay a ni kwa. 12 Zlam ndahaŋ tàbu gərgəri təcafəŋa mis ka maday wal a : mis ndahaŋ kwa tìweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahaŋ ti ni mis tàcaɗ tay. Mis ndahaŋ keti ti ni tàwayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaŋa ya esliki məgəskabu pakama hini nahəma, mâgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciɓ-ciɓeni
(Mark 10.13-16 ; Lʉk 18.15-17)

13 Kələŋ gani mis ndahaŋ tàhəlibiyu bəza ciɓ-ciɓeni ana Yezu ti mâhəŋgali Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Nday tàbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam maɗəbay naŋ ni tàləgi ana tay. 14 Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza târa afa

* **19:4** Mənjay Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. † **19:5** Mənjəkiani 2.24. ‡ **19:7** Mimbiki 24.1.

goro a, kècumfəŋa tay a ba. Aɗaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya tèbu akaɗa ga bəza ni. » 15 Àra àɗəma ma nahkay ti àbəki ahar ka bəza ni. Kələŋ gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni (Mark 10.17-31 ; Lʉk 18.18-30)

16 Wur dagwa nahaŋ àbu ti àrəkia ka Yezu a, àhi : « Mʉsi, ti nâŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ti nâgray zlam sulumani weley ? » 17 Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti naŋ bəlaŋ. Tamal kawayay məŋgət sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » 18 Naŋ nakəŋ àhi : « Divi weley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàkaɗ mis ba ; kàgray hala ba ; kìgi akal ba ; kagray sedi ti kàsəkaɗ malfaɗa ba ; 19 həŋgrioru ahàr a haɗ ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kèbu akaba tay ni akaɗa ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.§ » 20 Eslini wur dagwa ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nègəskabá ɗek, ay ti mam àhəcukivu keti mam ? » 21 Yezu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay migi mis sulumani lala nahəma, ru kâsəkumoru zlam gayak ɗek ti kîdi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana ɗek nahəma, kâra, kâɗəbay nu. » 22 Wur dagwa nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahàr a. Nahkay àsləka sasuhwa, aɗaba zlam gayaŋ àbu dal-dal.

23 Eslini Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma, bay ge elimeni mâhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlaɗa dal-dal. 24 Nəhi ana kʉli keti : ezligwemi ahuriyu e eviɗ ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mâhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlaɗa dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e eviɗ ge lipri vu na. » 25 Ma ga Yezu ya àɗəm ni àgria ejep ana ndam maɗəbay naŋ na dal-dal. Nday nakəŋ tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » 26 Eslini Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah ; ay Melefit ti esliki magray zlam ɗek tata. »

27 Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « Iy zla, leli màmbrəŋa zlam a ɗek, maɗəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? » 28 Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kʉli nahəma, a duniya ya atagraya mʉweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a məlaŋ maslaɗani goro vu, ananjəhaɗviyu e kʉrsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekʉlʉm ya kàɗəbum nu ni day akanjəhaɗumviyu e kʉrsi kru mahar cʉ vu ga magrafəŋa seriya kè dini kru mahar cʉeni ge Izireyel na. 29 Ku way way do àmbərba zlam gayaŋ azuhva nu a, bi àmbərbu ahay gayaŋ, bəza ga məŋani, ata bəŋani, bəza gayaŋ ahkay do ni vədaŋ gayaŋ nahəma, amənjgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ. Amənjgət sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni daya. 30 Ay ti nday gəɗákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kiɗiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəɗákani kama ge mis. »

20

Ndam magray tʉwi a vədaŋ bu

1 Yezu àɗəm keti : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaɗa ga maslaŋa nahaŋ àhəraya dʉ ge miledʉ a, awayay ahəloru mis ga məgri tʉwi a vədaŋ gayaŋ vu ni. 2 Nahkay tàgraki cakala àki ke tʉwi ga rukani, mək naŋ nakəŋ àhəloru tay a vədaŋ gayaŋ ni vu. 3 Àhəraya àna njemdi ambəlmbu a keti, èpi mis ndahaŋ tèbu a kəsa bu tʉwi gatay àbi, 4 mək àhi ana tay : “Lekʉlʉm day dəgum a vədaŋ goro vu kâgrum tʉwi ti anəpəl kʉli kala-kala akaɗa ge tʉwi gekʉli ya akəgrum ni.” 5 Nday nakəŋ mək tàsləka tòru. Naŋ nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkər day

§ **19:19** Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20 ; Levi 19.18.

àgray nahkay. 6 Agray njemdi zlam
nahəma, naŋ nakəŋ àhəraya keti, àdi
ahàr ana mis ndahaŋ tàbu eslini mək
àhi ana tay ahkado : “Kànjəhaɗum
ahalay ruk kàgrum tʉwi do ni ti ka-
mam ?” 7 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ
tàhi : “Aɗaba maslaŋa èhindiki leli ke
tʉwi gayaŋ ndo.” Naŋ nakəŋ àhi ana
tay : “Lekʉlʉm day dəgum kâgrum
tʉwi a vədaŋ goro vu.”

8 « Mələkarawa àra èɡia ti bay ga
vədaŋ ni àhi ana gəɗakani ga ndam
ge tʉwi gayaŋ ni ahkado : “Zalabiya
ndam magray tʉwi na, peli siŋgu ge
tʉwi ni ana ku way way do. Njəki
məpəl ndam ya tàra kələŋ a ceceni
ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia
ni.” 9 Nahkay nday ya tòru a vədaŋ
vu àna njemdi zlamani ni tàra, mək
tàvi ana ku way way do siŋgu ge tʉwi
ga rukani. 10 Nahkay sarta ga məpəl
nday ya tòru e tʉwi vu enji ni àra èɲjia
ti tàhi ana ahàr tara təvi ana tay àtam
gatay ndahaŋ ni. Ay ti tàvi ana ku
way way do gatay day siŋgu ge tʉwi ga
rukani ciliŋ. 11 Tàra tàvia siŋgu na ana
tay a nahkay ti nday nakəŋ tàzərɗi ma
ana bay ga vədaŋ ni, 12 tàhi : “Nday
hini ya tàra kələŋ a ni, tàgray tʉwi
njemdi biliŋ hʉya ti kàpəl tay kala-
kala akaba leli ya màgray tʉwi rukani
a fat bu, màmətakaba dal-dal ni ti
ahəmamam ?” 13 Eslini bay ga vədaŋ
ni àhi ana bələŋ gatay ni ahkado :
“Zləba goro ni, ere ye ti nàvuk ni ti
kigeni : màgray cakala ti àki ka siŋgu
ge tʉwi ga rukani do waw ? 14 Za
siŋgu ge tʉwi gayak a ti kâsləka nimi.
Nawayay nəvi siŋgu ana bay ya ti àra
kələŋ a ni kala-kala akaɗa ya nəvuk
ana nak ni. 15 Maslaŋa àbu agurki nu
ka zlam ya ti nagray àna siŋgu goro ni
aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti
awəruk ɓəruv aw ?” 16 Nahkay nday
ya tàbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ
e kiɗiŋ gatay bu etigi gəɗákani kama
ge mis. Nday gəɗákani ya kama ge mis
ni ti ni, mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu
ataŋgoru kələŋ ge mis. »

Yezu àɗəm sak ya mahkər aməmət mək amaŋgaba e kisim ba (Mark 10.32-34 ; Lʉk 18.31-34)

17 Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi
ya ti acələru a Zerʉzalem ni ti
àzalakabu ndam maɗəbay naŋ kru
mahar cʉeni ni. Nday tàbu takoru
ti àhi ana tay ahkado : 18 « Cʉm
day, nihi ti leli màbu məcəloru a
Zerʉzalem. Eminjʉa eslina ti atəgəsi
nu *Wur ge Mis ana gəɗákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit
akaba ana ndam *məsər Wakita ge
Melefit ni. Eslini atəɗəm si takaɗ nu
kwa, 19 atəgəsi nu ana ndam ya təfəki
ahàr ke Melefit do ni ; nday nani ti
eteyefʉ, atəzləɓ nu àna kurupu cʉk
cʉk, atakaɗfəŋiyu nu kà təndal, mək
a vaɗ ya mahkər ti anaŋgaba. »

Məŋ ga ata Zek nday ata Zeŋ ehindifiŋa zlam kà Yezu a (Mark 10.35-45)

20 Eslini wal ge Zebede tàrəkia ka
Yezu a akaba bəza gayaŋ ata Zek nday
ata Zeŋ a. Tàra tìnjikia ti məŋ gatay
ni àbəhaɗi mirdim ana Yezu meleher
ndiɓ ana haɗ, awayay ehindifiŋa zlam
a. 21 Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti
nâgruk mam ? » Wal nakəŋ àhi : « Ka
ya ti akəzuma bay gayak gəɗakani
na ti kâvi divi ana bəza goro hini
cʉeni ni tânjəhaɗfuk kà gəvay, bələŋ
ka ahar ga ɗaf, bələŋ ka ahar ga gəjar
gayak ti. » 22 Ay ti Yezu àhi ana tay
ahkado : « Ere ye ti kihindʉm ni ti
kàsərum do. Ekislʉmki misi zum ge
hijiyem * ya enisi ni tata waw ? »
Nday nakəŋ tàhi : « Misliki. » 23 Eslini
Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisʉm
zum ge hijiyem ye enisi ni ti ama-
gravu eɗeɗiŋ. Ay ti maslaŋa ya ti
amədəm way amanjəhaɗfu kà ahar ga
ɗaf akaba kà ahar ga gəjar goro way
ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr
gayaŋ day ti aməvi mələŋ nani ana
mis ya naŋ àdaba tay a ni. »

24 Ka ya ti ndam *maɗəbay
Yezu kruani ndahaŋ ni tìcia ma
na ti tàzumkia ɓəruv ka tay cʉeni
na. 25 Eslini Yezu àzalakabu ndam

* **20:22** Zum ge hijiyem ni ti awayay aɗəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

maɗəbay naŋ ni ɗek, àhi ana tay ahkado : « Kàsəruma, bəbay ga haɗ ni ti təgur mis ga njəɗa. Gəɗákani ga məlaŋ day tàɗəm ahàr àɗəm mis təgri tʉwi ana tay kay, tàmbrəŋ mis do. 26 Ay e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu awayay migi gəɗakani ti mîgi bay məgri tʉwi ana kʉli kwa sawaŋ. 27 Tamal ti maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu awayay migi kama gekʉli ti mîgi eviɗî gekʉli kwa. 28 Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis tâgru tʉwi do. Nàra ti ga məgri tʉwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cʉ (Mark 10.46-52 ; Lʉk 18.35-43)

29 Ka ya ti Yezu naŋ àbu asləka a Zeriko akaba ndam maɗəbay naŋ na ti mis kay tàɗəboru naŋ. 30 Eslini tədi ahàr ana ndam wuluf ndahaŋ cʉ, nday tàbu manjəhaɗani kà gəvay ge divi. Nday nakəŋ tàra tìcia Yezu naŋ àbu akoru ti tàdəgiki ka zlahay, tàɗəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, mâsuk cicihi ti ! » 31 Mis kayani ni tàləgi ana tay, tàhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni tàzlahkivu kay kay sawaŋ, tàɗəm : « Bay geli, wur ge Devit, mâsuk cicihi ti ! » 32 Yezu àra ècia zlahay gatay na ti ècik, àzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nâgri mam ana kʉli mam ? » 33 Eslini tàhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mîpi divi ti ! » 34 Nday nakəŋ tàsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu èŋjifiŋ kè eri gatay ni. Ka ma geli hini tìpi divi hʉya, mək tàɗəboru naŋ.

21

Yezu ahuriyu a Zerʉzalem (Mark 11.1-11 ; Lʉk 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

1 Tòru tìnjʉa cifa kà gəvay ga Zerʉzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu àslər ndam maɗəbay naŋ ni cʉ, 2 àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegʉni kama gekʉli ni vu. Ekinjʉmiya nahəma, akədumi ahàr ana azoŋgu məwəlani wur gani àfəŋ kà gəvay. Picehʉmubiya, dəguma àna tay a. 3 Ay tamal maslaŋa ahi ma ana kʉli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəŋ tay kè kʉli hʉya. »

4 Zlam gani nani àgravu ɗek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni mâgravu. Pakama gani nihi :

5 « Humi ana ndam *Siyoŋ : “Bay gekʉli naŋ tegi ara, naŋ kuɗufa.
Naŋ àki ka məŋ ga azoŋgu, àki ka wur ga azoŋgu ya mis təhəl zlam àna naŋ ni.” * »

6 Mək ndam *maɗəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay tâgray ni. 7 Nday nakəŋ tàzəbiyu məŋ ga azoŋgu ni akaba wur ga azoŋgu ni. Tàra tìnjia àna tay a ti tàbəki azana ka tay mək Yezu àŋjəhaɗkiyu. 8 Mis dal-dal eslini tàpaɓivoru azana gatay e divi vu, mis ndahaŋ ti ni tàkwahabiyu slimberi a vədaŋ bu, tàbəhaɗivoru bilegeni. 9 Yezu naŋ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayaŋ akaba ya kələŋ gayaŋ ni tàgray salalay, tàzləbay naŋ, tàɗəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit mâgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayaŋ a ni ! Tâzləbay Melefit driŋ agavəla ! † »

10 Ka ya ti Yezu àhuriya a Zerʉzalem a ni ti mis ga kəsa ni ɗek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahaŋ tàɗəm : « Naŋ hini ti way ? » 11 Mək mis kayani ni tàɗəm : « Naŋ hini ti Yezu bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, naŋ zal Nazaret ka haɗ *Gelili. »

Yezu a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu (Mark 11.15-19 ; Lʉk 19.45-48 ; Zeŋ 2.13-22)

12 Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək àŋjəki ka magaraya tay e mite va. Àmbəhaɗaba

* **21:5** Mənjay Zakari 9.9. † **21:9** Mənjay Limis 118.25-26.

tabəl ga ndam mambay siŋgu na akaba məlaŋ manjəhaɗani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. 13 Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɗəm : “Ahay goro zla ti atəɗəm ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” ‡ Ay lekʉlʉm ti kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

14 Eslini a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tàrəkia ka Yezu a, mək àhəŋgaraba tay a. 15 Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, təɗəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra tìpia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba tìcia zlahay ga bəza na ti nday nakəŋ tàzuma ɓəruv a. 16 Eslini nday nakəŋ tàhi ana Yezu : « Kàbu kici ere ga bəza ya təɗəm ni aw ? Tagray nahkay ti àɓəlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nàbu nici ere ye ti təɗəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kàgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeɗi tâzləbay kur.” § Ma gani nani ti kèjeŋgʉm ndo waw ? » 17 Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhaɗbu eslini hundum.

Məŋ ga wəruv ya èwi bəza ndo ni (Mark 11.12-14, 20-24)

18 Dʉ ge miledʉ gani, Yezu nakəŋ naŋ àbu aŋgoru a kəsa ni vu ti lʉwir àwərkaba naŋ a. 19 Lʉwir ni naŋ àbu awər naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv kà gəvay ge divi. Naŋ nakəŋ òru kà gəvay gani. Òru ènjʉa ti àdifəŋ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi ciliŋ, mək àhi ana məŋ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti ɗayɗay ekiwi bəza va do. » Eslini məŋ ga wəruv ni èkʉli hʉya. 20 Ndam maɗəbay naŋ ni tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a, təɗəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məŋ ga wəruv ni èkʉlia hʉya ti ahəmamam ? » 21 Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kʉli nahəma, tamal kàfumkia ahàr ke Melefit a, kàjalum ahàr cʉ cʉ do ni ti ekislʉmki magray ere ye ti nàgri ana məŋ ga wəruv ni ciliŋ do, ku kəhumi ana həma hini : “Raɗvaba, ru kâdiyu a *dəluv gəɗakani vu” nəŋgu ni, agravu. 22 Tamal ti kàfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəŋgalumfəŋa ni ɗek ana kʉli. »

Yezu agray tʉwi ti way àvi divi gani way ?
(Mark 11.27-33 ; Lʉk 20.1-8)

23 Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis ni ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ tàrəkia, tàhi : « Kagray tʉwi hini nahkay ti kàŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » 24 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kè kʉli a. Kàhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kʉli, nəɗəfi bay ya ti àvu divi ge tʉwi ya ti nagray ni ana kʉli. 25 Nəhi ana kʉli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəɗa gani Melefit àvi tək, tək day ti mis tàvi aw ? »

Tàra tìcia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kàgəsumkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” 26 Ay tamal məɗəm keti : “Mis tàvi njəɗa gani” ti àrakaboru do ; aŋgwaz awərfəŋa leli kè mis tezltezleni na, aɗaba nday ɗek tàɗəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » 27 Nahkay ti tàhəŋgrifəŋ ana Yezu, tàhi : « Leli màsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nàɗəfi bay ya ti àvu divi ge tʉwi ya ti nagray ni ana kʉli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bəza ndahaŋ cʉ

28 Yezu àhi ana tay keti : « Cʉm day, ma goro àbu nəhi ana kʉli ti, akajalumki ahàr ti ahəmamam ? Maslaŋa nahaŋ àbu bəza gayaŋ tàbu

‡ **21:13** Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11. § **21:16** Limis 8.3.

cʉ. Àhi ana bəlaŋ gani : “Wur goro ni, ru kâgray tʉwi a vədaŋ bu kani.” 29 Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa gʉzit ti ajalay ahàr nahaŋ mək òru a vədaŋ ni vu. 30 Bəŋ gatay ni àhi ana wur nahaŋ ni day nahkay. Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Bəba nìcia, nakoru.” Ay ti àcuhway moroni ndo. 31 E kiɗiŋ ga bəza cʉeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bəŋani awayay na way ? » Tàhəŋgrifəŋ tàhi : « Naŋ ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kʉli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wál mesʉwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu enji gekʉli. 32 Aɗaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra afa gekʉli a, àɗəfikia divi ge jiri ana kʉli a, ay ti kàgəsumkabu ma gayaŋ ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wál mesʉwehvu tàgəskabá sawaŋ. Ku kàra kìpʉma nahkay nəŋgu ni, kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a ga məgəskabu ma ge Zeŋ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ cuɗayani
(Mark 12.1-12 ; Lʉk 20.9-19)

33 Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahaŋ keti : Bay ga vədaŋ nahaŋ àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam a vədaŋ gayaŋ ni vu,* àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlaŋ ga məɗucaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga majəgay vədaŋ ni. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti tâwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayaŋ. 34 Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu ndam məgri tʉwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti tâhəlikaboru ja gani gayaŋ. 35 Ay nday ya tàslərbiyu tay ni tàra tìnjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tàgəs tay yaw yaw. Tàra tàgəsa tay a ti tàzləɓ bəlaŋ gani, tàkaɗ bəlaŋ gani, bəlaŋ gani ti ni tìzligi àna akur simiteni. 36 Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis ndahaŋ kay tàtam nday ye enjenjeni ni. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tàgri ana tay akaɗa ya tàgri ana nday ye enjenjeni ni. 37 Kələŋ gani nahəma, bay ga vədaŋ ni àslərbiyu wur gayaŋ gayaŋani, àhi ana ahàr : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” 38 Ay ndam məwəs vədaŋ ni tìpia wur na naŋ àbu ara ti tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : “Naŋ tegʉni ti mekeji gayaŋ ; màmbrəŋ naŋ ba, makaɗum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” 39 Àra ènjikia ka tay a ti tàgəs naŋ yaw, tàzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tòru tàkaɗ.

40 « Nàɗəm nahəma, bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? » 41 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Amabazl ndam məwəs vədaŋ cuɗayani ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. Nahkay nday nani atəhəlibiyu ja gani gayaŋ ka mawayay gayaŋ. »

42 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « A
Wakita ge Melefit bu, àbu məbəkiani
nahkay hi :
“Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay
tàwayay magray tʉwi àna naŋ
ndo.
Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay
ahay na ɗek sawaŋ.
Ere nani ti tʉwi ga Bay Melefit, agri
ejep ana leli.” †

« Lekʉlʉm kèjeŋgʉm ma gani nani ɗay-ɗay ndo waw ? 43 Nəhi ana kʉli nahəma, lekʉlʉm ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gekʉli ni ti akəhurumiyu do ; Melefit aməvi ti ana ndam ya ti təgəsiki ma, təgri tʉwi ni. [44 Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdəɗkiya ti maslaŋa nani aməhuɓkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni, amaŋgəlaɗkaba naŋ a.] »

45 Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni tàra tìci ma *gozogul ga Yezu ya àɗəm na ti tàsəra àɗəmki ti ka tay. 46 Nahkay tawayay təgəs naŋ. Ay mis tàbu eslini kay ti tàgəs naŋ ndo, aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis dal-dalani na. Aɗaba mis

* **21:33** Zlam ya àjavù a vədaŋ vu ni ti *viŋ. † **21:42** Limis 118.22-23.

ni tàɗəm naŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul àki ka wuməri gəɗakani (Mark 14.15-24)

1 Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti. Àhi ana tay ahkado : 2 « *Məgur ge Melefit ti tàzavu akaba bay nahaŋ gəɗakani àgray wuməri ga mədi wal ana wur gayaŋ ni. 3 Nahkay àsləroru ndam məgri tʉwi gayaŋ ni ti tâzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti târa ka wuməri na ; ay ti mis nday nani tàcuhway moroni ndo. 4 Eslini bay nakəŋ àsləroru ndam məgri tʉwi ndahaŋ keti, àhi ana tay : “Dəgum kâhumi ana mis ya nàzalay tay ni ahkado : Nàslamalakabá zlam ga wuməri na, nàbazla kokúr akaba zlam ga gənaw goro ndahaŋ miɗiseni a ; zlam ɗek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” 5 Ay ndam ya ti àzalay tay ni tàcuhway moroni ndo ; tàsləka tòru e tʉwi gatay vu. Maslaŋa nahaŋ òru a vədaŋ gayaŋ vu, maslaŋa nahaŋ òru ka cakalay gayaŋ. 6 Mis ndahaŋ ni ti ni tàgəs ndam məgri tʉwi ana bay ni, tàgri daliya ana tay mək tàbazl tay. 7 Nahkay bay ni àzuma ɓəruv a, àsləroru ndam slewja gayaŋ tâbazl ndam ya ti tàbazl ndam məgri tʉwi ni, têviyekaba kəsa gatay na. 8 Eslini bay ni àhi ana ndam məgri tʉwi ni ahkado : “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nàzalay tay enji ni ti nàwayay tay va do. 9 Nihi nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kədumi ahàr ana tay eslini na ɗek târa ka wuməri na.” 10 Eslini ndam məgri tʉwi nakəŋ tòru ka mazlalamba ge divi ni, tàzalakabu ndam ya tàdi ahàr ana tay eslini ni ɗek ; ndam cuɗay akaba mis sulumani ɗek tàra ka wuməri na. Mis ni tàra tìnjikaba ti tàrəhva a ahay ni va ndəŋ.

11 « Kələŋ gani bay ni àhurkiviyu ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga məmənjiyu tay. Eslini naŋ nakəŋ èpi zal nahaŋ azana ga wuməri ni àfəŋ bi ; 12 èhindifiŋa, àhi ahkado : “Zləba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti kàhəraya ahalay a ti ahəmamam ?” Ay ti maslaŋa gani nani èsliki məhəŋgrifəŋani ndo. 13 Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri tʉwi ni ahkado : “Wəlumikaba asak akaba ahar a ti kîzligʉmiyu naŋ e mite vu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni vu. Eslini emitʉwi, amacakay daliya dal-dal.” » 14 Yezu àɗəm keti : « Ndam ya ti Melefit àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya təpəli ana bay gəɗakani ga ndam Rom ni (Mark 12.13-17 ; Lʉk 20.20-26)

15 Eslini ndam *Feriziyeŋ ni tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu tàɗəm : « Magray ahəmamam ti Yezu mâɗəm ma magədavani ti mâgəski naŋ ni mam ? » 16 Nahkay nday nakəŋ tàslərkioru ndam maɗəbay tay ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya taɗəbay bay *Erot ni ti tâhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi, màsəra nak ti kəɗəm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani. Aŋgwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya təɗəmkuk na do ; ku kè meleher ga way way do day kàgray aŋgwaz do. 17 Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahàr gayak bu ni ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhaɗî hadam ana *bay gəɗakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? »

18 Nday nakəŋ tàra tàhia ma na nahkay ti Yezu àsəra tàɗəmaya ma ge jiri ga huɗ gatay a ndo. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti kawayum mis tâɗəm lekʉlʉm ndam jireni, ay ti lekʉlʉm ndam jireni do ! Kəhəlumfua eyʉ a ti kamam ? 19 Ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana ya ti mis təpəl hadam àna naŋ na day nimi. » Mək nday nakəŋ tàvi siŋgu akur-akurani bəlaŋ. 20 Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » 21 Tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « Ga bay

*Sezar. * » Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » 22 Tàra tìcia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay tèmbərbu naŋ, tàsləka.

Maŋgabana e kisim ba (Mark 12.18-27 ; Lʉk 20.27-40)

23 Ka fat gani nani nahəma, ndam *Sedʉseyeŋ ndahaŋ tèrəkia ka Yezu a. Ndam Sedʉseyeŋ ti tèɗəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tèhi ana Yezu ahkado : 24 « Mʉsi, Mʉwiz àɗəm ahkado : “Tamal mis àməta, wal gayaŋ èwii wur ndo nahəma, ahàr àɗəm wur ga məŋ ga zal ni azay wal ni, ti tîwia mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” † 25 Yaw mis ndahaŋ tèbu afa geli nday adəskəla kà məŋ gatay, gəɗakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifiŋa wur a ndo, mək zal ni àməta. Àra àməta àmbərba wal gayaŋ na ti mimbiki ga zal ni àzay. 26 Àra àza wal na ti naŋ day èwifiŋa wur a ndo, mək àməta. Mimbiki gayaŋ ye cʉ ni day àgray nahkay, mək àməta. Nahkay nday adəskəlani ni ɗek tàza wal na day tìwifiŋa wur a ndo mək nday ɗek tèməta. 27 Kələŋ gani wal ni day àra àməta. 28 Ay ka fat ya ti mis ɗek ataŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlaŋ e kiɗîŋ gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday ɗek tàza naŋ a ni. »

29 Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Majalay ahàr gekʉli ti kigeni do, aɗaba kìcʉmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Mʉwiz àbəki na ndo, kàsərum njəɗa ge Melefit do palam. 30 Nəɗəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək ataŋgaba e kisim ba ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhaɗ ɗek akaɗa ga *məslər ge Melefit ya tèbu a huɗ melefit bu ni sawaŋ. 31 Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya taŋgaba e kisim ba nahəma, kèjeŋgʉm ma ge Melefit ya àhi ana kʉli ni ndo waw ? Melefit àɗəm : 32 “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekʉp.” Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tèməta ni do. » ‡ 33 Mis dal-dalani ni tèbu tici zlam gayaŋ ya acahi ana tay ni ti ma gayaŋ ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àɗəm mis tâgəskabu enji ni ti weley ? (Mark 12.28-34 ; Lʉk 10.25-28)

34 Ndam *Feriziyeŋ ni tèsəra Yezu àwəlkia ndam *Sedʉseyeŋ na ka pakama. Tàra tèsəra nahkay nahəma, tècakalavu 35 mək bay *məsər Wakita ge Melefit bəlaŋ e kiɗîŋ gatay bu awayay ahəlfəŋa eyʉ kà Yezu a, nahkay àhi : 36 « Mʉsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àɗəm mis tâgəskabu enji ni ti weley ? »

37 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huɗ bəlaŋ, àna sifa gayak ɗek akaba àna majalay ahàr gayak ɗek.” § 38 Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahàr àɗəm mis tâgəskabu enji ni. 39 Divi ye cʉ ya ahàr àɗəm mis tâgəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kèbu akaba tay ni akaɗa ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * 40 Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni ɗek ti tèvu e Divi cʉeni hini bu. »

Bay gəɗakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ? (Mark 12.35-37 ; Lʉk 20.41-44)

41 Ndam *Feriziyeŋ ni nday tèbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : 42 « Lekʉlʉm ti kèhumi ana ahàr *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni ti naŋ way ? Naŋ wur ga way ? » Nday nakəŋ tèhəŋgrifəŋ, tèhi : « Naŋ ti *Wur ge Devit. » 43 Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahəmamam Devit naŋ naŋani àna

* **22:21** Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəɗakani gatay a, təbəki slimi gayaŋ daya. † **22:24** Mənjay Mimbiki 25.5. ‡ **22:32** Mahərana 3.6, 15, 16. § **22:37** Mimbiki 6.5. * **22:39** Levi 19.18.

ahàr gayaŋ àɗəm Bay gəɗakani ya amara ni ti bay gayaŋ ni mam ? Àɗəm ma gani àna njəɗa ga *Məsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :
44 “Bay Melefit àhi ana bay goro :
Njəhaɗa gwar kà ahar ga ɗaf goro a, a məlaŋ ga gəɗakani va.
Ndam ezir gayak ti anabəhaɗ tay kè meleher gayak
akaɗa ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kâcəlki ka tay.” †
45 « Nəɗəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayaŋ ti, təzalay naŋ *Wur ge Devit keti ti kamam ? »
46 Yezu àra àɗəma ma nahkay ti maslaŋa ya ti esliki məhəŋgrifəŋani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslaŋa ya ti azay njəɗa gayaŋ ge mihindifiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Mark 12.38-39 ; Lʉk 11.43, 46 ; 20.45-46)

1 Nahkay ka ya ti mis ɗek tàbu təbi slimi ana ma ga Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado :
2 « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni ti Melefit àdaba tay ga məɗəfiaba *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki na ana mis a.
3 Gəsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tàhi ana kʉli ni ɗek, ay ti kàgrum zlam gatay ya tagray ni ba, aɗaba tàgray zlam ya təɗəmaya ni do.
4 Pakama gatay ya tàhi ana mis grum ni ti akaɗa zlam məɗəsani dal-dal ya təwəlkabu, təhəlkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku àna weleher tekeɗi tàwayay məjənaki tay do.
5 Tʉwi gatay ya tagray ni ɗek ti tawayay ti mis tâɗəm àbəlay. Nahkay zlam gatay ya ti təwəlkabu ni * ti gəɗakani àtam ge mis ndahaŋ ni. Zlam ya ti təɗəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani àtam ge mis ndahaŋ ni.
6 Tawayay manjəhaɗvani e kʉrsi ga gəɗákani vu ka məlaŋ məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu.
7 Tawayay ti mis tâgri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis ɗek. Tawayay ti mis tâzalay tay “Mʉsi.”
8 Ay lekʉlʉm zla ti kàwayum ti mis tâzalay kʉli “Mʉsi” ba, aɗaba lekʉlʉm ɗek ti kà məŋ gekʉli, Mʉsi gekʉli day naŋ bəlaŋ.
9 Mis ya ka haɗ ni ti kàzalum tay “baba” ba. Aɗaba Bəŋ gekʉli ti naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu.
10 Kàwayum ti mis tâzalay kʉli “gəɗákani” ba, aɗaba Gəɗakani gekʉli ti naŋ bəlaŋ, nani *Krist.
11 Maslaŋa ya ti naŋ gəɗakani e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti bay ya ti aməgri tʉwi ana kʉli ni.
12 Nahkay day maslaŋa ya ti awayay gəɗakani ni lu, Melefit amafəkaɗ naŋ kələŋ ge mis ɗek. Ay maslaŋa ya ti àɗəm naŋ kələŋ ge mis ɗek ni day, Melefit aməvi məlaŋ gəɗakani. »

Ndam ya ti tawayay ti mis tâɗəm nday ndam jireni ni
(Mark 12.40 ; Lʉk 11.39-52 ; 20.45-47)

13 « Lekʉlʉm ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyeŋ, lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm lekʉlʉm ndam jireni ni ti akəsum cicihi, aɗaba kàbum kəcumfəŋa mis ndahaŋ ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekʉlʉm lekʉlʉmeni day kàhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya.
[14 « Lekʉlʉm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ, lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm lekʉlʉm ndam jireni ni, akəsum cicihi. Aɗaba kàbum kəhəlumfəŋa zlam ga wál madakway a ɗek, kàbum kəpəsumki ka mahəŋgalay Melefit, kawayum ti mis tâɗəm lekʉlʉm mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəŋa kè kʉli a ni amatam ge mis ndahaŋ ni.]

† **22:44** Limis 110.1. * **23:5** Ka ya ti tahəŋgalay Melefit ni ti ndam Zʉde ndahaŋ təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvù a ahar vu ; a huɗ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit àbu məbəkiani. Àna ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † **23:5** Ndam Zʉde təɗəməkkiyu zlam akaɗa ezeweɗ ka ma ga mugudi gatay ga maɗafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

15 « Lekʉlʉm ndam məsər Wakita
ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ,
lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm
lekʉlʉm ndam jireni ni, akəsum ci-
cihi. Lekʉlʉm kàbum kədəgum ka haɗ
ndahaŋ gərgəri kay ku àna asak, ku
àna *slalah ga yam, ti kâŋgətum ku
mis bəlaŋ ga maɗəbay kʉli. Ay tamal
ti kàŋgətuma maslaŋa bəlaŋ nahəma,
kəgrum ti mâgudar zlam atam gekʉli
ni sak cʉ ; nahkay egi maslaŋa ya ti
Melefit ezligiyu naŋ a *dəluv ga aku
vu di ni akaɗa ya ti aməbiyu kʉli ni.

16 « Lekʉlʉm ndam wuluf ya
kədumfəŋa ahar ka ndam wuluf
ndahaŋ a ni, akəsum cicihi. Aɗaba
kàbum kəɗəmum : “Maslaŋa ya ti
àmbaɗa àna *ahay gəɗakani ge Melefit
na ti mbaɗay ni àzum naŋ do, ay tamal
àmbaɗa àna gru ya taŋgah a ahay
gəɗakani ge Melefit ni ba ni ti mbaɗay
ni azum naŋ.” 17 Lekʉlʉm ti ndam
wuluf murani eɗeɗiŋ. E kiɗiŋ ga ata
ahay gəɗakani ge Melefit ni nday ata
gru ni bu ni ti gəɗakani ti weley ?
Gəɗakani ti gru ni tək day ti ahay
gəɗakani ge Melefit ya agray ti gru
ni mîgi *njəlatani ni aw ? 18 Kàbum
kəɗəmum keti : “Maslaŋa ya ti àmbaɗa
àna məlaŋ ya ti *teviyekiki zlam ana
Melefit na ti mbaɗay ni àzum naŋ
do, ay tamal àmbaɗa àna zlam ya
ti teviyekki na ti mbaɗay ni azum
naŋ.” 19 Lekʉlʉm ti wulufani eɗeɗiŋ.
E kiɗiŋ ga məlaŋ ya ti teviyekiki
zlam ana Melefit ni nday ata zlam
ya teviyekki ni bu ni ti gəɗakani ti
weley ? Gəɗakani ti zlam ya teviyekki
ni tək day ti məlaŋ ya agray ti zlam ni
mîgi njəlatani ni aw ? 20 Maslaŋa ya ti
ambaɗay àna məlaŋ meviyekiki zlam
ana Melefit ni ti àmbaɗay àna naŋ ciliŋ
do, àmbaɗay ti àna zlam ya ti teviyekki
ni daya. 21 Maslaŋa ya ti ambaɗay
àna ahay gəɗakani ge Melefit ni ti
àmbaɗay àna ahay ni ciliŋ do, àmbaɗay
ti àna Melefit ya naŋ àvu ni daya.
22 Maslaŋa ya ti ambaɗay àna huɗ
melefit ni ti àmbaɗay àna huɗ melefit
ti ciliŋ do ; àmbaɗay ti àna kʉrsi ge
Melefit, àna Melefit naŋ ya naŋ àvu
gappa manjəhaɗviyani ni daya.
23 « Lekʉlʉm ndam məsər Wakita
ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ,
lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm
lekʉlʉm ndam jireni ni, akəsum ci-
cihi. Aɗaba azagat, matakavay ak-
aba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna
tay ni tekeɗi, kàbum kəzumiaba biliŋ
a huɗ ga kruani ba ana Melefit a.
Ay *Divi ge Melefit tàbu, tàtam nday
ya ti kəgəsumkabu ni : magray jiri,
məgri zlam sulumani ana mis akaba
mawayay Melefit. Divi nday nani ti
kàgəsumkabu do. Giri-giri ti ere ye
ti amal kəgrum enji ni ti nday gani,
day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya
Mʉwiz àɗəm grum ni. 24 Lekʉlʉm
ndam wuluf ya kədumfəŋa ahar kà
ndam wuluf ndahaŋ a ni, kàbum
kaŋgazumaba zlam gekʉli ya kisʉm na,
kàhumi ana ahàr bi ezʉwi àdəkiviya,
ay ti kìpʉmkivu ezligwemi ya àkibu ni
do kəndum akaba naŋ.
25 « Lekʉlʉm ndam məsər Wakita
ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ,
lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm
lekʉlʉm ndam jireni ni, akəsum
cicihi. Aɗaba lekʉlʉm kàbum
kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba
aləŋ ga halaf a, ambatakani do a
huɗ gekʉli bu ni ti akal akaba cuɗay
cisl cisl. 26 Lekʉlʉm ndam Feriziyeŋ
ti ndam wuluf ! Barumfəŋa huɗ ge
hijiyem na enji a day, nahkay ti aləŋ
gani day emigi njəlata.
27 « Lekʉlʉm ndam məsər Wakita
ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ,
lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm
lekʉlʉm ndam jireni ni, akəsum
cicihi. Aɗaba lekʉlʉm kàbum akaɗa
mindiviŋ ya tàgrakia yam ga zlam
bəɗ-bəɗana amənjavu gwar ka dala
ti àɓəlay, ambatakani do a huɗ gani
bu ni ti aslat ge mis akaba zlam
magədavani gərgəri tàvu cisl cisl
ni. 28 Lekʉlʉm day nahkay, mis
tamənjaləŋ kè kʉli ti akaɗa lekʉlʉm
ndam jireni, ambatakani do cuɗay
akaba masəkaɗ malfaɗa tàniki ka
məɓəruv ana kʉli dal-dal.
29 « Lekʉlʉm ndam məsər Wakita
ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ,
lekʉlʉm ya ti kawayum ti mis tâɗəm

lekʉlʉm ndam jireni ni, akəsum cicihi. Aɗaba lekʉlʉm kàbum keɗezlʉmkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kàbum keŋgʉleɗʉm mindiviŋ ga ndam jireni, 30 mək kəɗəmum ahkado : “Tamal ka ya ti ata bəŋ geli tàbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni leli day mâləbu ti akal leli màgəsiki ana tay ga mabazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ndo.” 31 Nahkay lekʉlʉm lekʉlʉmani kəgrumkia sedi ka ahàr gekʉli a, kàɗəmum lekʉlʉm bəza ga ndam ya tàbazl ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni. 32 Nahkay ti ndeveriŋʉm tʉwi ga ata bəŋ gekʉli ya tànjəki ni, kàmbrəŋum ba ! 33 Lekʉlʉm ti zlam a haɗ, lekʉlʉm medékw ! Akatamumfəŋa kà dəluv ga aku ya Melefit amatraɓ kʉli àna naŋ na ti ahəmamam ? 34 Nahkay ti nara nəslàribiyu ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ana kʉli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kʉli ; akabazlum ndahaŋ, akadarumfəŋ ndahaŋ kà təndal, akəzləɓum ndahaŋ àna kurupu a ahay gekʉli ya *kahəŋgalumvù Melefit ni bu, ndahaŋ ti ni akəɗəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. 35 Nahkay ti ndam jireni ya mis tàbazl tay ni ɗek ti seriya gani amədəɗki ke kʉli, aɗaba kala kàbazlum tay ti lekʉlʉm lekʉlʉmeni. Ànjəkibiyu kwa ka ga Abel àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kàkaɗum Zakari ti e kiɗiŋ ga məlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata məlaŋ *njəlatani ga ahay gəɗakani ge Melefit ni bu. ‡ 36 Nəhi ana kʉli nahəma, zlam ya mis tàgudarbiyu ni ɗek ti seriya gani amədəɗki ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu etʉwi ndam Zerʉzalem (Lʉk 13.34-35)

37 « Ndam Zerʉzalem, ndam Zerʉzalem, kàbum kabazlum ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, kàbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslàribiyu tay ana kʉli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nàwaya macakalakabá kʉli a akaɗa ga məŋ ge mickʉr ya acakalakabu bəza gayaŋ, abəki kərpasla gayaŋ ka tay ni. Ay ti lekʉlʉm kàcuhwum ndo. 38 Nahkay ti Melefit aməmbrəŋ ahay gekʉli ni amanjəhaɗ gweŋa. 39 Nəhi ana kʉli nahəma, ekipʉm nu e eri vu va do. Ekipʉm nu wuɗaka ti si kàɗəmuma “Bay Melefit mâgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayaŋ a ni” § day kwa. »

24

Yezu aɗəm etembeɗkaba ahay gəɗakani ge Melefit na (Mark 13.1-2 ; Lʉk 21.5-6)

1 Ka ya ti Yezu àhəraya a *ahay gəɗakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu asləka ni ti ndam maɗəbay naŋ ni tàhəɗakfəŋiyu tàhi ahkado : « Mənjaki ahəmamam tàləm ahay gəɗakani ge Melefit ni day ti ! » 2 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìpʉma ahay hini meɗezleni na do waw ? Nəhi ana kʉli nahəma, etembeɗkaba besek-besek, ku akur bəlaŋ day amanjəhaɗki ka akur nahaŋ va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga məlaŋ ni (Mark 13.3-13 ; Lʉk 21.7-19)

3 Yezu naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa ka ahàr gayaŋ ka həma *Oliviye nahəma, ndam maɗəbay naŋ ni tàhəɗakfəŋiyu mək tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » 4 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaŋa àgosay kʉli ba. 5 Aɗaba mis kay atara, ku way way do aməɗəm naŋ ti nu, aməɗəm naŋ ti *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. 6 Mis atagray silik

‡ **23:35** A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zʉde ni bu ni ti tàɗəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tàɗəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

§ **23:39** Limis 118.26.

kè cifeni akaba kè driŋeni, ekicʉm ma gani. Kìcʉma ti kàgrum aŋgwaz ba. Ahàr àɗəm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. 7 Ndam ga haɗ ndahaŋ atakaɗvu akaba ndam ga haɗ ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. Haɗ amadaɗay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu, lʉwir day aməlәbu a kəsa gərgərani ndahaŋ bu. 8 Zlam nday nani ɗek ti mənjəki ga daliya ciliŋ, tàzavu akaɗa ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huɗ bu ni.

9 « Eslini atəgəsi kʉli ana mis ndahaŋ ga məgri daliya ana kʉli, atabazl kʉli daya. Mis ga duniya ɗek etizirey kʉli aɗaba lekʉlʉm ndam goro. 10 Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmbrəŋ məfəku ahàr, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahaŋ. 11 Ndam ya tàɗəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkaɗ malfaɗa ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. 12 Nahkay ti atagu-darkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akaɗa ya ahaslani va do. 13 Ay ti maslaŋa ya ti aməmbrəŋ nu do duk abivoru ana vaɗ ga mandav ga sifa gayaŋ ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. 14 Wuɗaka duniya andav nahəma, ahàr àɗəm mis tàhia *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga haɗ gərgərani na ɗek, ti nday ya ti nday ndam *Zʉde do ni ɗek tîci ma gani day kwa. Kələŋ gani duniya amandav hʉya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagray ni (Mark 13.14-23 ; Lʉk 21.20-24)

15 Yezu àɗəm keti : « Kàsəruma, ahaslani bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Deniyel àɗəmki ma ka zlam magədavani ya ti àɓəlay do fer-ereni, eziŋ zlam ɗek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipʉm naŋ ka mələŋ *njəlatani. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ti ahàr àɗəm mîci lala). 16 « Ekipʉma naŋ a ti ahàr àɗəm ndam ya ka haɗ *Zʉde ni tâcuhworu a həma vu kwa. 17 Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayaŋ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaŋ a day ba. Mâhəraya mâcuhway sawaŋ. 18 Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, àŋga a magam a ga mara mazay azana gayaŋ ba. Mâcuhway sawaŋ. 19 Ka sarta gani nani ti wál a huɗ akaba nday ya ti bəza tàfəŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! 20 Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vaɗ *məpəsabana va ba, 21 aɗaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahaŋ ya mis tàcakabiyu kwa ahaslani ka mənjəki ga mələŋ ni duk àbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahaŋ atələbi akaɗa nani ɗay-ɗay va bi. 22 Melefit àɗəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa àbi am-atamfəŋa kà daliya nana bi. Melefit àɗəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayaŋ ya àdaba tay a ni palam.

23 « Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kʉli ahkado : “Pʉm *Krist naŋ àbu ahalay !” ahkay do ni : “Naŋ àbiyu tegi !” nahəma, kàgəsumiki ma gayaŋ ni ba. 24 Aɗaba mam ? Ndam ndahaŋ atara tasəkaɗ malfaɗa, ku way way do aməɗəm naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tàgray koksah, mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. 25 Lekʉlʉm zla nahəma, bumvu slimi, aɗaba nàhiva ana kʉli àndava.

26 « Tamal ti tàhi ana kʉli ahkado : “Naŋ àbiyu a huɗ gili bu !” ti kàdəgum ba ; tamal tàhi ana kʉli ahkado : “Naŋ àbu məɓuani ahalay hi !” ti kàgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. 27 Nu *Wur ge Mis anaŋga ti mis etipi nu akaɗa ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna naŋ cekw agavəla ni. 28 Nəhi ana kʉli nahəma, ka mələŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

* **24:15** Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

Maŋga ga Wur ge Mis a (Mark 13.24-27 ; Lʉk 21.25-28)

29 Yezu àɗəm keti : « Ay ka sarta
gani nani, kələŋ ga daliya ni zla
nahəma, fat amacaɗay məlaŋ va do
hʉya, kiyi day amasla ɗay məlaŋ va
do. Boŋgur atətəɗbiyu e melefit bu,
atadəgaya a ga haɗ a, zlam njəɗa-
njəɗani a huɗ melefit bu atədaɗay
a məlaŋ gatay bu daya. 30 Eslini
zlam nahaŋ amaŋgazlavu a huɗ mel-
efit bu ; àna zlam gani nani ti mis
atəsər nu *Wur ge Mis nàbu naŋga. Ka
sarta gani nani ti mis ga duniya ɗek
etitʉwi, etipi nu Wur ge Mis anara
ka maklaɓasl àna njəɗa kay akaba
maslaɗay goro a dal-dal. † 31 Ka sarta
gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge
Melefit, etivibiyu mezlelim gəɗakani,
atəcakalakabu ndam ya Melefit àdaba
tay a ni kè sliri ga məlaŋ faɗani ni
ɗek ; ku ka məlaŋ driŋeni weley weley
do ɗek atəcakalakabu mis ka ahar
bəlaŋ. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv (Mark 13.28-31 ; Lʉk 21.29-33)

32 « Nazay mazavu gani akaɗa ga
məŋ ga *wəruv ni, ahàr àɗəm kicʉm
kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək
edî nahəma, kàsəruma mədərdər ènjia
wuɗak. 33 Nahkay day tamal kìpʉma
zlam ya nàhi ana kʉli ni naŋ àbu
agravu nahəma, sərumki nu *Wur ge
Mis nàbu cifa, nìnjia wuɗak. 34 Nəhi
ana kʉli nahəma, wuɗaka mis ya tàbu
ka dala nihi ni təmət ɗek ti zlam nday
nani ɗek amagrava day kwa. 35 Məlaŋ
ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga haɗ ni
amandav, ay ti ma goro ya nàɗəm ni
amandav ɗay-ɗay do. »

Maslaŋa ya ti asər vaɗ ga mandav ga duniya ni ti si Melefit kwa (Mark 13.32-37 ; Lʉk 17.26-30, 34-36)

36 Yezu àɗəm keti : « Ay ti ma ga vaɗ
gani akaba njemdi gani zla nahəma,
maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Mel-
efit ya a huɗ melefit bu ni day tàsər
do, nu Wur ge Melefit tekedî nàsər
do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra
ciliŋ. 37 Ere ye ti àgravu ke zemeni
ge Nʉwi ni amagravu ka fat ya ti nu
*Wur ge Mis anaŋga ni. 38 Ke zemeni
gani nani wuɗaka yam eziŋ məlaŋ
ɗek ni ti mis tàbu təzum zlam, tisi
zlam, taday wál, wál day taday zawal.
Nday tàbu tagray zlam nday nani
nahkay duk àbiviyu ana vaɗ ya ti Nʉwi
àhuriyu a *slalah ga yam gəɗakani vu
ni. 39 Eslini yam ni àra èziŋ tay kəɗap
ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day
anara ka sarta ya ti mis tàjalaki ahàr
do ni. 40 Nəhi ana kʉli nahəma, ka ya
ti anaŋga ni ti ku tamal mis cʉ nday
a vədaŋ bu nəŋgu ni atazay bəlaŋ
gani, atəmbərbu bəlaŋ gani ti ama-
gravu tata. 41 Ku tamal wál cʉ tihik-
abu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni,
atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu bəlaŋ
gani ti amagravu tata. 42 Nahkay ti
njəhaɗum eri, aɗaba kàsərum vaɗ ya
ti nu Bay gekʉli anara ni do. 43 Cʉm
day, tamal bay ahay àsəra sarta ga
ndam akal ya atara ga məlavaɗ ga
məzləl naŋ na ti anjəhaɗ eri, àmbrəŋ
tay ga mara məhuriyani a ahay gayaŋ
vu do. 44 Nahkay lekʉlʉm day sla-
matumvu lala, aɗaba nu Wur ge
Mis anara ti ka sarta ya ti lekʉlʉm
kàjalumki ahàr do ni. »

Bay magray tʉwi jireni (Lʉk 12.41-48)

45 Yezu àɗəm keti : « Bay magray
tʉwi lala, andikabu ana bay ya agri
tʉwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay
nani ti bay ya ti naŋ agri tʉwi ni
ambərfəŋ tʉwi ga huɗ ahay gayaŋ ɗek
a ahar vu. Ambərfəŋ tʉwi ga məvi
zlam məzumani ana ndam məgri
tʉwi ndahaŋ àna sarta gani daya.
46 Bay magray tʉwi nani ti tamal bay
ya naŋ agri tʉwi ni àsləkabiya àdi
ahàr, naŋ àbu agray tʉwi lala nahəma,
bay məgri tʉwi nani aməmərvu.
47 Nəhi ana kʉli nahəma, bay ya təgri
tʉwi ni aməmbrivu elimeni gayaŋ
ɗek a ahar vu. 48 Ay bi bay magray
tʉwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya
ti nəgri tʉwi ni àsləkabiya weceweci
do.” 49 Nahkay anjəki ka məzləɓ ndam

† **24:30** Mənjay Deniyel 7.13.

ya tagrakabu tʉwi ni. Azum zlam zlam gayaŋ, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. 50 Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri tʉwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri tʉwi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. 51 Eminjia ti amatraɓ naŋ dal-dal, aməgri daliya akaɗa ya agri ana nday ndahaŋ ya ti tàhi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitʉwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

1 Yezu àɗəm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefit ni bu ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, tàhəla ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. 2 E kiɗiŋ ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahaŋ zlamani ni ti ni wir-wireni. 3 Nday zlamani murani ni tàcahvu amal e ceŋgel gatay vu ciliŋ, tàcah amal nahaŋ a ahar vu ndo. 4 Ay ti nday wir-wireni ni tàcahva amal e ceŋgel gatay va mək tàcaha amal nahaŋ a ahar va ju. 5 Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni ɗek ere ge ɗʉwir àgəsa tay a, tàdəguya e ɗʉwir va.

6 « Huɗ ya vaɗ àra ègia ti tìci zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərumaya, ŋgumivoru a ma vu.” 7 Nahkay bəza dahalay ni ɗek tèpiɗekvu. Tàra tèpiɗekva ti tàslamalakabu ceŋgel gatay. 8 Eslini bəza dahalay murani ni tàhi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəŋa amal gekʉli na ana leli a ti, aɗaba ceŋgel geli ni aku awayay amətkia.” 9 Ay nday wir-wireni ni tàhəŋgrifəŋ ana tay, tàhi ana tay ahkado : “Àgravu do, aɗaba emisli ana leli akaba kʉli do. Hojo dəgum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kâsəkumumbiya.” 10 Ka ya ti nday nakəŋ tàdəgoru takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya tàslamalava ni tàhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni tàzləkvù mahay. 11 Kələŋ gani bəza dahalay ndahaŋ zlamani ni tìnjia, tàɗəm ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” 12 Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Nəhi ana kʉli nahəma, nàsər kʉli do.” » 13 Nahkay Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Njəhaɗum eri, aɗaba kàsərum vaɗ akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray tʉwi mahkər (Lʉk 19.11-27)

14 Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis ananŋga ti akaɗa ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayaŋ ni. Ara asləka wuɗak nahəma, àzalakabu ndam məgri tʉwi gayaŋ mək ambribu elimeni gayaŋ ana tay a ahar vu. 15 Naŋ nakəŋ èdi siŋgu ana tay : àvi ana ku way way do akaɗa gayaŋ ya esliki magray tʉwi àna naŋ di ni ; àvi ana bəlaŋ gani siŋgu ga gru miliyem zlam, ana nahaŋ ni miliyem cʉ, ana nahaŋ ni ti ni miliyem. Kələŋ gani, naŋ nakəŋ àsləka. 16 Nahkay naŋ ya ti tàbi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna naŋ mək àŋgətki siŋgu ga gru miliyem zlam. 17 Naŋ ya ti tàbi siŋgu ga gru miliyem cʉeni ni day àmbatvu àna naŋ mək àŋgətki siŋgu ga gru miliyem cʉ. 18 Ay maslaŋa ya tàbi siŋgu ga gru miliyem ni òru àŋgah, èliyu siŋgu ya bay gayaŋ àvi ni dək a haɗ vu.

19 « Bay ya ti təgri tʉwi ni àra àpəsia e mirkwi gayaŋ na ti àsləkabiya. Àra àsləkabiya ti àɗəm tâhəlibiya zlam gayaŋ na, acalaba. 20 Nahkay maslaŋa ya tàbi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àrəkia, àhəlkivabiya siŋgu ndahaŋ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu miliyem zlamani ya kàbu ni, nàmbatva àna naŋ a, nàŋgətkia ndahaŋ a miliyem zlam.” 21 Eslini bay ni àhi : “Àɓəlay, nak jireni, nak bay magray tʉwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur kəgur zlam kay, aɗaba kàgrua tʉwi sulumana àna zlam gʉziteni hini ya nàvuk na.

Mərvu akaba nu.” 22 Naŋ ye cʉ ni
day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro,
àna siŋgu miliyem cʉeni ya kàbu
ni, nàmbatva àna naŋ a, nàŋgətkia
ndahaŋ a miliyem cʉ.” 23 Eslini bay
ni àhi : “Àɓəlay, nak jireni, nak bay
magray tʉwi sulumani. Nihi ti nəfiyu
kur kəgur zlam kay, aɗaba kàgrua
tʉwi sulumana àna zlam gʉziteni hini
ya nəvuk na. Mərvu akaba nu.”
24 « Kələŋ gani maslaŋa ya tàbi
siŋgu ga gru miliyemeni ni àrəkia
bilegena, àhi ahkado : “Bay goro,
nàsəra manjəhaɗ gayak a, nak mis
zləzlaɗani, kàmbrəŋ mis do. Zlam
ya ti nak kìzligi ndo ni day kabaz,
zlam ya ti kàbəhaɗ hilfi gani ndo
ni day kacakalakabu. 25 Nàgrafuka
aŋgwaz a. Nahkay nòru nìliyu siŋgu
gayak ni a haɗ vu. Nihi za zlam
gayak a.” 26 Eslini bay ni àhi ahkado :
“Nak ti kàgray tʉwi sulumani do, nak
masəfani. Kàsəra manjəhaɗ goro a,
kàɗəm zlam ya ti nìzligi ndo ni day
nabaz, zlam ya ti nàbəhaɗ hilfi gani
ndo ni day nəcakalakabu. 27 Tamal
kàsəra nahkay ti hojo amal kàvia
siŋgu goro na ana ndam macakalana,
nihi nàsləkabiya ti amal nàdia ahàr
a èwikia.” 28 Mək àhi ana nday ye
eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na,
kəvumikivu ana maslaŋa ya ti siŋgu
ga gru gayaŋ miliyem kruani ni.”
29 Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kʉli
nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ
àbu ni ti atəvikivu, zlam gayaŋ emigi
kay dal-dal. Ay maslaŋa ya ti zlam
gayaŋ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni
day atəzafəŋa. 30 Ay maslaŋa ya ti
àgray tʉwi sulumani ndo ni zligumiyu
naŋ e mite vu a mələŋ ziŋ-ziŋeni vu,
emitʉwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafəŋa kè mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

31 Yezu àɗəm keti : « Ka fat ya
ti nu Wur ge Mis anaŋga a mələŋ
maslaɗani goro ba akaba *məslər ge
Melefit a ɗek ni ti ananjəhaɗ e kʉrsi
ga bay goro bu. 32 Eslini mis ga haɗ
gərgərani ɗek atəcakalavu kè mele-
her goro. Mək enedekaba mis a
akaɗa ga bay majəgay zlam edek-
aba təmbəmbak akaba awəwak a ni.
33 Anabəhaɗ təmbəmbak ni gwar ka
ahar ga ɗaf goro, awəwak ni ti ni
gwar ka ahar ga gəjar. 34 Nahkay
anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga
ɗaf goro ni ahkado : “Lekʉlʉm ya
ti Baba àgria sulum gayaŋ ana kʉli
a ni ti dəguma, hərumiyu a *Məgur
ge Melefit vu. Mələŋ gani nani ti
Melefit aslamalikabu ana kʉli kwa ka
mənjəki ga duniya. 35 Aɗaba ka ya
ti lʉwir awər nu ni kàvumua zlam
məzumana ; ka ya ti yam akaɗ nu
ni kàvumua yam a ; ka ya ti nara,
nu mirkwi afa gekʉli ni kàgəsumkabá
nu a ; 36 ka ya ti azana àfu bi ni
kàvumua azana ; ka ya ti nèɓesey do
ni kàmənjumiya nu a ; ka ya ti nu a
daŋgay bu ni day kàmənjumiya nu a.”
37 Eslini ndam jireni ni atəhəŋgrufəŋ,
atəhu : “Bay geli, mìpi kur lʉwir awər
kur mək màvuk zlam məzumani ti
ananaw ? Mìpi kur yam akaɗ kur mək
màvuk yam ti ananaw ? 38 Mìpi kur
nak zal mirkwi mək màgəskabu kur
ti ananaw ? Mìpi kur azana àfuk bi
mək màvuk azana ti ananaw ? 39 Mìpi
kur kèɓesey do ahkay do ni nak a
daŋgay bu mək màru məmənjiyu kur
ti ananaw ?” 40 Eslini anəhəŋgrifəŋ
ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi
ana kʉli nahəma, zlam ya ti kàgrumi
ana ku bələŋ ga bəza ga mma ya ti
tìsli araŋa do ni ti kala kàgrumu ti ana
nu.”

41 « Kələŋ gani anəhi ana ndam ya
ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado :
“Sləkumfua, lekʉlʉm ti metikwesleni,
dəgum a aku ya àmət ɗay-ɗay do ni
vu. Aku nani ti Melefit àgriaya ana
seteni a akaba ana ndam məslər ge
seteni a. 42 Aɗaba ka ya ti lʉwir
awər nu ni kàvumu zlam məzumani
ndo ; ka ya ti yam akaɗ nu ni kàvumu
yam ndo ; 43 ka ya ti nara, nu mirkwi
afa gekʉli ni kàgəsumkabu nu ndo ;
ka ya ti azana àfu bi ni kàvumu
azana ndo ; ka ya ti nèɓesey do
ahkay do ni nu a daŋgay bu ni day
kàmənjumiyu nu ndo.” 44 Eslini nday
nakəŋ atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli,

mìpi kur lʉwir awər kur, yam akaɗ kur, nak zal mirkwi, azana àfuk bi, kèɓesey do, ahkay do ni nak a daŋgay bu mək màvuk ere gani ndo ahkay do ni màmənjiyu kur ndo ni ti ananaw ?”
45 Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kʉli nahəma, zlam ya ti kàgrumi ana ku bəlaŋ ga bəza ga mma ya ti tìsli araŋa do ni ndo ni ti kala kàgrumu ana nu ndo.” 46 Nahkay nday gani nani atoru ka məlaŋ ya ti atəcakay daliya ga kaŋgay-kaŋgayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka məlaŋ ga *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. »

26

Tagray dabari ge mijiŋ Yezu (Mark 14.1-2 ; Lʉk 22.1-2 ; Zeŋ 11.45-53)

1 Yezu àra èndeveriŋa ma gayaŋ ya àɗəm na ɗek ti àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : 2 « Kàsəruma, vaɗ àvu cʉ tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyu nu kà təndal. »
3 Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ tàcakalavu a magam afa ga Kayif gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. 4 Tàzlapakabá, tawayay təgəs Yezu àna wir-wir ti tâkaɗ naŋ. 5 Nday nakəŋ tàɗəm : « Màgəs naŋ a wuməri ni vu ba, aɗaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbrəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka Yezu (Mark 14.3-9 ; Zeŋ 12.1-8)

6 Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti 7 wal nahaŋ àrəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani àfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ àbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ àbəki tersel ni ka ahàr. 8 Ndam *maɗəbay Yezu ni tàra tìpia ti àwəria ɓəruv ana tay a, tàɗəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? 9 Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal tàsəkumoya ti tìdi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »
10 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayaŋ ya àgru ni ti àɓəlay. 11 Ndam talaga zla nahəma, nday tàbu akaba kʉli kəlavaɗ. Ay nu zla ti ananjəhaɗ akaba kʉli kəlavaɗ do. 12 Wal hini àbəkua tersel ka vu a ti, àslamatakabá nu ga məfiyu nu e eviɗ va. 13 Nəhi ana kʉli nahəma, a məlaŋ bu ɗek, ku eley eley do atəɗəmoru *Ma Mʉweni Sulumani ni zla nahəma, ataŋgəhaɗ ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Zʉdas awayay agəsi Yezu ana gəɗákani ga ndam Zʉde (Mark 14.10-11 ; Lʉk 22.3-6)

14 Kələŋ gani Zʉdas Iskariyot biliŋ a huɗ ga ndam *maɗəbay Yezu kru mahar cʉeni ni bu òru afa ga gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, 15 àhi ana tay ahkado : « Nara nəɗəfiki Yezu ana kʉli ti kâgəsum naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tàra tìcia ma gayaŋ na ti tèbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkər. 16 Nahkay kwa ka sarta gani nani Zʉdas nakəŋ àɗəbay divi ahəmamam ti ara aɗəfiki Yezu ana tay ti tâgəs naŋ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam maɗəbay naŋ ni (Mark 14.12-21 ; Lʉk 22.7-14, 21-23 ; Zeŋ 13.21-30)

17 Vaɗ ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù *dipeŋ miwisiŋeni do ni ènjia. Eslini ti ndam *maɗəbay Yezu ni tàrəkia ka Yezu a, tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Kawayay ti môru mâslamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » 18 Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəɗakani ni vu. Kìnjʉmiya nahəma, akədumi ahàr ana meni ; humi ahkado : “Mʉsi geli àɗəm : Sarta goro ènjia wuɗak. Nara ga

* **26:7** Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam maɗəbay nu ni ti afa gayak." » 19 Nahkay ndam maɗəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək tàslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

20 Ga məlakarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni. 21 Ka ya ti nday tàbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kʉli nahəma, biliŋ gekʉli aməsəkumoru nu. » 22 Ma ga Yezu ya àɗəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam maɗəbay naŋ na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu àɗəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » 23 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti, naŋ ya ti màtəlkabiyu ahar a halaf vu ni. 24 Nu *Wur ge Mis nara nəmət akaɗa ga pakama ge Melefit ya àɗəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzlaɗa afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tìwieya naŋ a ndo. » 25 Zʉdas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Mʉsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kàɗəmaya zlam gayak a. »

Ɗaf ge Melefit (Mark 14.22-26 ; Lʉk 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

26 Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri sʉsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam maɗəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zumum : hini ti aslu ga vu goro. » 27 Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri sʉsi ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekʉlʉm ɗek sʉm. 28 Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Amənŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit mâmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a. 29 Nəhi ana kʉli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vaɗ ya ti enisi zum mʉweni akaba kʉli a Məgur ga Baba bu ni kwa. » 30 Tàra tàzuma zlam na ti nday nakəŋ tàzləbay Melefit àna limis, tàhəraya e mite va, tàcəloru a həma *Oliviye vu.

Yezu àɗəm : « Piyer amàɗəm àsər nu do » (Mark 14.27-31 ; Lʉk 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38)

31 Nday tàbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huɗ ga məlavaɗ hini bu ni ti lekʉlʉm ɗek ekijʉmkia ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àɗəm amakaɗkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 32 Anəmət, ay ka ya ti anaŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »

33 Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Ku mis ɗek tijikia ke divi a, təmbrəŋ kur nəŋgu ni, nu ti nìjikia ɗay-ɗay do. » 34 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a huɗ ga məlavaɗ bu, wuɗaka agwazl azlah nahəma, akəɗəm sak mahkər kàsər nu do timey. » 35 Eslini Piyer nakəŋ àɗəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nàsər kur do ni ti nàɗəm do simiteni. »

Ndam *maɗəbay Yezu ndahaŋ ni ɗek day tàɗəm akaɗa ge Piyer ni.

Yezu àhəŋgalay Melefit e Gecimeni (Mark 14.32-42 ; Lʉk 22.39-46)

36 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru ka məlaŋ nahaŋ, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tìnjʉa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaɗuma ahalay a hayaŋ, nakoru tegi nahəŋgalay Melefit. » 37 Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cʉeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəŋ àjalay ahàr dal-dal, məɓəruv àtikaba kwir kwir. 38 Àhi ana tay : « Məɓəruv atukaba, akaɗa nara nəmət. Njəhaɗuma ahalay a, njəhaɗum eri ga məvu njəɗa. » 39 Nahkay Yezu nakəŋ àhəɗakfəŋa ka tay a òru cak, àndəhaɗ a huɗ a huɗ, àhəŋgalay Melefit, àɗəm ahkado : « Bəba, zlam ɗek kisliki magrani ; həɗakfua daliya hina,

† **26:31** Mənjay Zakari 13.7.

nècakay ba ti. ‡ Ku nèɗəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

40 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e ɗʉwir bu. Èpiɗek tay, àhi ana Piyer : « Kèɓesʉm manjəhaɗani eri ga majəgaki nu njemdi biliŋ koksah aw ? 41 Njəhaɗum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kʉli ni ti kìjʉmkia ke divi a ba. Məɓəruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, aɗaba aslu ga vu gayaŋ gedebeni. »

42 Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, àɗəm : « Bəba, tamal ahàr àɗəm nâcakay daliya hini kwa ti, gray akaɗa gayak ya ti kawayay ni. » 43 Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e ɗʉwir bu, tàmətaɓkaba ga manjəhaɗana eri a. 44 Àŋgəvù keti ya mahkər, òru àhəŋgalay Melefit akaɗa gayaŋ nahaŋ ni. 45 Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjʉm ɗʉwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Ŋga pʉm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. 46 Cikʉmaba, mədəgumkioru ka tay. Ŋga pʉm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu (Mark 14.43-50 ; Lʉk 22.47-53 ; Zeŋ 18.3-12)

47 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zʉdas biliŋ ga ndam ga Yezu kru mahar cʉeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ təslərbiyu tay. 48 Wuɗaka nday tara ti Zʉdas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər § nahəma, naŋ gani hʉya. Gəsuma naŋ a. » 49 Zʉdas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a hʉya. Àhi : « Wʉsi Mʉsi, » mək àgri sa àna məfəki ma kà tuwər. 50 Eslini Yezu àhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kàrəkia kawayay kagray ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tàdəgaki ka Yezu cip, tàgəs naŋ. 51 Eslini mis biliŋ e kiɗiŋ gatay ya tàbu akaba Yezu ni bu àraɗ maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri tʉwi ana gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit na həndaɗ. 52 Ay Yezu àhi ahkado : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Aɗaba ndam ya ti takaɗvu àna maslalam ni ɗek ti atabazl tay day àna maslalam. 53 Kàhi ana ahàr nìsliki mahəŋgalay Baba, mək aslərubiyu məslər gayaŋ dəbu dəbu ehimeya do aw ? 54 Ay tamal nagray nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam ? »

55 Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsum nu akaɗa nu zal akal, ambatakani do nèbu manjəhaɗani nəcahi zlam ana kʉli a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu kəlavaɗ. Ka gani nani ti kàgəsum nu ndo timey. 56 Ay zlam nani ɗek agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tàɗəm, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mâgravu. » Eslini ndam maɗəbay naŋ nakəŋ ɗek tèmbərbu naŋ, tàdəgiki ana hwa tiɗizl.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kè meleher ga gəɗákani ga ndam Zʉde a (Mark 14.53-65 ; Lʉk 22.54-55, 63-71 ; Zeŋ 18.13-14, 19-24)

57 Tàra tàgəsa Yezu a ti tàzoru naŋ afa ga Kayif gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit

‡ **26:39** Ahalay ti ma ga Yezu ya àɗəm ni ti nahkay hi : « Həɗakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tàɗəm məzum ɓəruv ge Melefit ti akaɗa zum e hijiyem bu, mis tisi ti akaɗ tay.

§ **26:48** Ka sarta nani ti kəlavaɗ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kà tuwər.

ni. Ɓa-ɓa ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədákani ndahaŋ tàcakalava eslina. 58 Ka ya ti tàbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni aɗəboru naŋ kələŋ driŋ duk a dalaka ga ahay ga gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhaɗ digʉs akaba ndam magray tʉwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni ɗek.

59 Gədákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədákani ge seriya ni ɗek tàbu taɗəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfaɗa, aɗaba tawayay takaɗ naŋ, ay ti tàŋgət ndo. 60 Eslini mis kay tàsəkaɗki malfaɗa, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni tàŋgətfəŋa zlam magudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahaŋ cʉ tìcikaba, tàsəkaɗki malfaɗa nahaŋ keti, 61 tàɗəm : « Leli mìcifiŋa, àɗəm ahkado : “*Ahay gəɗakani ge Melefit ni ti nisliki membeɗkabana. Enembeɗkaba ti a huɗ ga vaɗ mahkərani bu nisliki mələmvana nahaŋ a.” » 62 Eslini gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwaɗ, àhi ana Yezu : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » 63 Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mək gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbaɗay dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » 64 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak nakani kàɗəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kʉli keti : Kama kama ti ekipʉm nu *Wur ge Mis manjəhaɗani a məlaŋ ga gəɗakani bu, kà ahar ga ɗaf ge Melefit Bay njəɗa-njəɗani ni. * Ekipʉm anara ka maklaɓasl a huɗ melefit ba. † »

65 Gəɗakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia ɓəruv a, ègʉzlehkaba azana ka vu gayaŋ a kwar, ‡ àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahàr gayaŋ akaɗa naŋ Melefit ; maɗəbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? Kìcʉma, endivi Melefit timey ! 66 Ay ti kawayum ti mâgrumi mam ? » Mək mis ni ɗek tàɗəm : « Àgudara, si tâkaɗ naŋ kwa. » 67 Eslini mis ndahaŋ tìtifiviyu esliɓ e eri vu, tàsi məɗukɗuk ga ahar, tàbi bəbarva, 68 tàhi : « Nak Bay gəɗakani ya amara ni, ɗəfiaya maslaŋa ya ti àzləɓ kur na ana leli a zla ! »

Piyer àɗəm naŋ àsər Yezu do (Mark 14.66-72 ; Lʉk 22.56-62 ; Zeŋ 18.15-18, 25-27)

69 Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrəkia : wal nani naŋ àbu agray tʉwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kàsawaɗumkabá akaba Yezu zal Gelili na. » 70 Ay ti Piyer àhi kè meleher ge mis ɗek ahkado : « Aha. Nìcikaba ere ye ti kawayay kəɗəm na do. »

71 Àra àɗəma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahəma, wal nahaŋ èpi naŋ keti. Wal nani day agray tʉwi eslini. Àra èpia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini tàsawaɗakaba akaba Yezu zal Nazaret na. » 72 Eslini Piyer nakəŋ àmbaɗay, àɗəm keti : « Aha, nu nàsər maslaŋa gani nani do timey. »

73 Àra àpəsa ɓal ti mis ya tàbu a dalaka bu ni tàhəɗakfəŋiyu ke Piyer, tàhi keti : « Eɗeɗiŋ nak ndam gatay gani, aɗaba mis təsər àna dəŋgu gayak ya kazlapay àna naŋ ni. » 74 Naŋ nakəŋ àmbaɗay, àɗəm : « Tamal nasəkaɗ malfaɗa nahəma, Melefit mâkaɗa nu a. Nàsər maslaŋa gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl àzlah hʉya. 75 Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wuɗaka agwazl azlah ti akəɗəm sak mahkər kàsər nu do » ni àŋgiaya a ahàr ba. Nahkay Piyer

* **26:64** Mənjay Limis 110.1. † **26:64** Mənjay Deniyel 7.13. ‡ **26:65** Tamal zal Zʉde egʉzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti aɗafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àɓəlay do simiteni ni àgrava. Gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ègʉzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àɗəm naŋ Wur ge Melefit ni, aɗaba tàɗəm èndivia Melefit a dal-dal.

nakəŋ àhəraya e mite va, ètʉwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet (Mark 15.1 ; Lʉk 23.1-2 ; Zeŋ 18.28-32)

1 Dʉ àna zʉzʉeni nahəma, gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàcakalava akaba gəɗákani ndahaŋ na, tàgraki sawari ka Yezu ga makaɗ naŋ. 2 Eslini tàgəs Yezu nakəŋ, tàwəl mək tòru àna naŋ afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur haɗ *Zʉde ni.

Məmət ga Zʉdas (Tʉwi 1.18-19)

3 Zʉdas naŋ ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra tàgəsa Yezu a tàwəla ti, àhəŋgarvu maravu mək àhəŋgribiyu siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ga ndam *Zʉde ni, 4 mək àhi ana tay ahkado : « Nàgudara zlam a, aɗaba nàsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti àgudar araŋa ndo na. » Ay nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » 5 Eslini Zʉdas nakəŋ àboru siŋgu ni bəɗak a *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyu ezeweɗ agavəla, àfiviyu ahàr gayaŋ tandal ga makaɗ ahàr gayaŋ, mək àmət. 6 Eslini bəbay gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàhəlaba siŋgu na, tàɗəm : « E divi geli bu ni ti mìsliki məbəkiviyu siŋgu hini àkivu ka siŋgu ya taŋgahi ana Melefit ni vu do, aɗaba siŋgu hini ti tàsəkum sifa ge mis àna naŋ. »

7 Nahkay nday nakəŋ tàgray sawari, mək tàsəkumfəŋa vədaŋ kà bay mələm zlam a. Məlaŋ gani èɡi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. 8 Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. 9 Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tàhəla siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani na, siŋgu ya ti ndam *Izireyel tàgraki sawari tàɗəm təsəkum naŋ àna naŋ ni, 10 tàsəkum vədaŋ ga bay mələm zlam àna naŋ, akaɗa ga Bay geli ya àhu ni. * »

Pilet agrafəŋa seriya kà Yezu a (Mark 15.2-5 ; Lʉk 23.3-5 ; Zeŋ 18.33-38)

11 Tòru tìnjʉa àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zʉde eɗeɗiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kàɗəm. » 12 Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. 13 Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » 14 Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana bay na dal-dal.

Tàɗəm seriya àgəsa Yezu a, si takaɗ naŋ kwa (Mark 15.6-15 ; Lʉk 23.13-25 ; Zeŋ 18.39-19.16)

15 Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zʉde tàbu tihindifiŋa kè Pilet a ti mâfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tìhindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. 16 Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgay bu slimi gayaŋ Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis ɗek tàsəra naŋ a. 17 Nahkay ka ya ti mis ni tàcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nâfiaya way ana kʉli a way ? Nâfiaya Yezu Barabas ana kʉli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? » 18 Àɗəm nahkay ti aɗaba àsəra tàgəsibiyu Yezu ti aɗaba tagraləŋ solu palam. 19 Ka ya ti Pilet naŋ àbu manjəhaɗani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiyu mis àhi mâra mâhi ahkado : « Maslaŋa nani ti mis jireni, kàgri araŋa ba. Aɗaba kani ga məlavaɗ nàgra daliya dal-dal, kisim èziɗekuva àna maslaŋa nana. »

* **27:10** Mənjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

20 Eslini gəɗákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ni akaba gəɗákani ndahaŋ ni tàhi
ana mis macakalavani ni : « Humi :
“Mawayay si kâfaya Barabas a, Yezu
ti ni kâkaɗa naŋ a.” » 21 Bay ni àhi ana
tay keti : « E kidîŋ gatay cʉeni ni bu ni
ti kawayum ti nâfiaya way ana kʉli a
way ? » Nday nakəŋ tàhi : « Barabas. »
22 Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na
ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum
ti nâgri mam ana Yezu naŋ ya ti
təzalay naŋ Krist ni mam ? » Nday
ɗek tàhi : « *Darfəŋ naŋ kà təndal. »
23 Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar
mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba
təzlah kay kay, tàɗəm : « Darfəŋ naŋ kà
təndal, darfəŋ naŋ kà təndal. » 24 Pilet
nakəŋ àra àsəra mis ni eticiiki ma
do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, àcah
yam àbarakaba ahar gayaŋ a kè eri ge
mis na ɗek mək àɗəm : « Kəkaɗum
maslaŋa hini ti ahar goro àkibu bi,
məsər gekʉli. » 25 Eslini mis ni ɗek
tàɗəm ahkado : « Màgəskabá ka ahàr
geli akaba bəza geli a, tâkaɗ naŋ. »
26 Pilet àra ècia ma gatay na ti àfiaya
Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana
ndam slewja gayaŋ ni tâzləɓ Yezu àna
kurupu. Tàra tàzləɓa ti àhi ana tay
tâzay naŋ, tôru tâdarfəŋ naŋ kà təndal.

Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu (Mark 15.16-20 ; Zeŋ 19.2-3)

27 Ndam slewja ni tàzoru Yezu
nakəŋ a huɗ ahay ga bay *Pilet ni vu.
Eslini tàzalakivabiyu ndam slewja
ndahaŋ ni ɗek, tàrəkiva ka tay a tàra
tèveliŋi ahàr ana Yezu. 28 Tàmbatki
azana ndizeni, 29 tèkeleya adak a,
tàslap hindigil-hindigil, tàfiviyu a
ahàr vu akaɗa ga jaku ni, tàzay
eziŋgwi tàfivù a ahar ga ɗaf vu. Tàra
tàbəkia zlam a zla nahəma, tàbəhaɗ
mirdim kè meleher gayaŋ tàgri
sa, teyefiŋ, tàhi ahkado : « Məgruk
sa, bay ga ndam *Zʉde ! » 30 Eslini
nday nakəŋ tìtifiviyu esliɓ e eri vu,
tàzafəŋa eziŋgwi na mək tàsi a ahàr
vu. 31 Tàra tàbia seki a nahkay
ti tàcakwakia azana ya tàfəki na,
tàbikabu azana gayaŋ gayaŋani ya
tàcakwakia ni. Kàləŋ gani tàzay naŋ
ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal (Mark 15.21-32 ; Lʉk 23.26-43 ; Zeŋ 19.17-27)

32 Ka ya ti ndam slewja ni tàbu
tasləkaba a kəsa ni ba ni ti tàbakabu
ahàr akaba zal Sireŋ nahaŋ, slimi
gayaŋ Simu. Eslini nday nakəŋ tàfəki
ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ
Yezu ni. 33 Nday nakəŋ tòru tìnjʉa
ka məlaŋ nahaŋ ; məlaŋ gani nani ti
təzalay Golgota, aɗəmvaba « məlaŋ ga
aslat ga ahàr. » 34 Tàvi zum mebeɗeni
akaba haf ɓilek-ɓilekeni ana Yezu
nakəŋ. Àra àcaka ti àwayay miseni
ndo. 35 Eslini nday nakəŋ tàdarfəŋ
naŋ kà təndal ni. Tàra tàdarfəŋa naŋ
a ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayaŋ
ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti tâsər way azum
way. 36 Kàləŋ gani tànjəhaɗ tajəgaki
naŋ. 37 Eslini tàdarfəŋ pələŋgaf kà
təndal agavəla ga ahàr gayaŋ. Ka
pələŋgaf nani ti təbəki zlam magu-
darani ge mis ni ti mis ɗek tâsər ;
tàbəki ti nahkay hi : « Hini ti Yezu
bay ga ndam *Zʉde. » 38 Eslini keti
tàdarfəŋ ndam akal bebem cʉ kà
təndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu,
bəlaŋ gani ka ahar ga ɗaf, bəlaŋ gani
ti ni ka ahar ga gəjar gayaŋ.

39 Nday ya ti takoru gwar eslini ni
tàra tìpia naŋ a ti tìndivi naŋ, tàdaɗay
ahàr, 40 tàhikaboru : « Hini, nak ya ti
kàɗəm ahkado : “Nembeɗvù *ahay
gəɗakani ge Melefit ni ti anələmaba
a huɗ ga vaɗ mahkərani ba” ni do
aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti
həŋgay ahàr gayak, həraya kà təndal
na zla aw ! » 41 Eslini gəɗákani ga
ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge
Melefit akaba gəɗákani ndahaŋ ni
tèyefiŋ daya. Tàɗəm ahkado : 42 « Naŋ
nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahaŋ a keti
ti àhəŋgaraba ahàr gayaŋ a koksah
timey ! Naŋ bay ga ndam *Izireyel !
Tamal nahkay ti mâhəraya kà təndal
na ! Tamal ti àhəraya nahəma,
leli tekeɗî aməfəki ahàr bilegeni.
43 Àfəkia ahàr ke Melefit a, àɗəm

naŋ Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay naŋ ti mâhəŋgay naŋ nihi zla aw ! » 44 Mis ya tàbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu nakəŋ, nday day tìndivi naŋ nahkay.

Yezu amətfəŋ kà təndal (Mark 15.33-41 ; Lʉk 23.44-49 ; Zeŋ 19.28-30)

45 Fat àra ècika tirkeɗ-keɗ ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka haɗ ni ɗek tekɗefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. 46 Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àɗəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay aɗəmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, kàmbrəŋ nu ti kamam ? † » 47 Mis ya tàbu eslini ni ndahaŋ tàra tìcia gayaŋ ya ti àzlah na ti tàɗəm : « Azalay Eli ni. » 48 Eslini biliŋ gatay àcuhworu, àzay zlam ya esikabu yam akaɗa ga matala ni, àtəliyu a zum cecʉwekeni vu juɓ, àɓahki ka aday àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mîsi. 49 Ay mis ndahaŋ tàhi : « Ɓesa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay naŋ ti mara mipi. »

50 Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət. 51 Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlaŋ *njəlatani ya ti a huɗ ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ni èguzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a haɗ. Haɗ àdaɗay, huɗəkum tàdahvu, 52 mahay ge mindiviŋ tàzləkvaba mək ndam ge Melefit ya tàmət ni, mis dal-dal e kiɗiŋ gatay bu tàŋgaba. 53 Ka ya ti Yezu àŋgaba e kisim ba ni ti mis ya tàŋgaba ni tàhəraya e mindiviŋ ba, təhuriyu a kəsa njəlatani vu. Eslini mis kay tìpia tay a. 54 Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahaŋ ya tajəgaki Yezu ni tàra tìpia ga haɗ ya àdaɗay na akaba zlam ndahaŋ ya àgravu na ɗek ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a, nahkay tàɗəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit eɗeɗiŋ. »

55 Wál ndahaŋ dal-dal tàbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday nani tàɗəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri tʉwi. 56 E kiɗiŋ ga wál nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari məŋ ga ata Zek nday ata Zʉzef, nahaŋ ni ti ni məŋ ga bəza ge Zebede tàkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu (Mark 15.42-47 ; Lʉk 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42)

57 Məlakarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahaŋ àra ; slimi gayaŋ Zʉzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day bay maɗəbay Yezu. 58 Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakəŋ àhi ana ndam slewja tôru tâvi. 59 Zʉzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra mʉweni. 60 Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ mʉweni vu. Mindiviŋ nani ti gayaŋ gayaŋani, èliyu a pəlaɗ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbəlaɗiviyu belim gəɗakani ana mahay ge mindiviŋ ni mək àsləka òru a magam. 61 Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahaŋ ni nday tàbu manjəhaɗani kà gəvay ge mindiviŋ ni.

Ndam slewja tajəgaki mindiviŋ ga Yezu ni

62 Hajəŋ gani vaɗ *məpəsabana ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni tòru ka ahar bəlaŋ afa ge Pilet. 63 Tòru tìnjʉa ti tàhi : « Bay, ka ya ti bay masəkaɗ malfaɗa nani naŋ àbu àna sifa ni àɗəm : “A vaɗ ya mahkər anaŋgaba e kisim ba.” Ma gayaŋ ya àɗəm ni àŋgiaya a ahàr ba ana leli a. 64 Nahkay ti hi ana mis tâjəgay mindiviŋ ni, do ni ti ndam maɗəbay naŋ ni atara təzaba kisim gayaŋ na akal-akal a, atəhi ana mis àŋgaya e eviɗ ba. Atara təɗəma ti malfaɗa gatay ni amatam gayaŋ ya àsəkaɗ ni. » 65 Eslini Pilet nakəŋ àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti tâjəgaki mindiviŋ ni akaɗa gekʉli ya kawayum ni. » 66 Nahkay gəɗákani nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni ga majəgani lala : tàhəndi lemerʉ gatay mək tàbəhaɗ ndam slewja ga majəgakiani.

† **27:46** Limis 22.2.

28

Yezu aŋgaba e kisim ba (Mark 16.1-10 ; Lʉk 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10)

1 Vaɗ *məpəsabana àra àsləkaba, ge miledʉ fat azlərəvaya a vaɗ ga gosku
ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari
ga kəsa Magədala ni nday ata Mari
nahaŋ ni tòru tèmənjiyu mindiviŋ ni.
2 Tòru tìnjʉa ti haɗ àdaɗay kay kay,
hʉya məslər ga Bay geli àsləkabiya e
melefit ba, àbəlaɗləŋa belim na mək
ànjəhaɗki digʉs. 3 Vu gani aslaɗay
akaɗa ga avər ya abay aku ni ; azana
gayaŋ day bəɗ-bəɗ akaɗa ga koskosay
ni. 4 Ndam ya tajəgaki mindiviŋ ni
tàra tìpia ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a
dal-dal, təgəgər, tìgia akaɗa sifa àniviyu
ana tay va bi. 5 Eslini məslər ni
àhi ana wál ni ahkado : « Aŋgwaz
àwər kʉli ba. Nàsəra, kəɗəbum ti
Yezu naŋ ya ti *tàdarfəŋ kà təndal ni ;
6 àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay
va bi. Dəguma mənjumki, məlaŋ ya
tàfəkaɗ kisim gayaŋ ni nihi. 7 Nihi ti
dəgum weceweci, kâhumi ana ndam
maɗəbay naŋ ni ahkado : “Àŋgaya e
kisim ba ; àdoru ka haɗ *Gelili kama
gekʉli, akədumi ahàr ti eslini, akaɗa
gayaŋ ya ti àhi ana kʉli ni.” Ma goro ti
nahkay. »

8 Wəwal nakəŋ tàsləka ke mindiviŋ
na ke wecewecena ; aŋgwaz awər tay,
ay tàbu təmərvu dal-dal. Tàcuhworu,
tawayay moru məhi ma gani ana
ndam *maɗəbay Yezu ni. 9 Ka ma
geli hini ti Yezu àŋgazlivu ana tay,
àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana
kʉli. » Eslini wál ni tərəkioru tàbəhaɗi
mirdim, tàbəki ahar ka asak gayaŋ ni,
tàzləbay naŋ. 10 Eslini Yezu àhi ana
tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kʉli ba,
dəgum kâhumi ana bəza ga mmawa
ni tôru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviŋ ni taŋgəhaɗi ere ye ti àgravu ni ana mis

11 Ka ya ti wál ni nday tàbu e divi
bu mba ni ti ndam slewja ndahaŋ e
kiɗiŋ ga nday ya tajəgaki mindiviŋ
ni bu tòru a kəsa vu. Tòru tìnjʉa ti
tàŋgəhaɗi ere ye ti àgravu ni ɗek ana
gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni. 12 Nahkay gəɗákani
nani tàŋgasvu akaba gəɗákani nda-
haŋ, tàgray sawari e kiɗiŋ gatay bu.
Tàra tàzlapakaba ti tàbi siŋgu ana
ndam slewja ni dal-dal, 13 tàhi ana
tay ahkado : « Ɗəmum : “Ga məlavaɗ
ka ya ti leli e ɗʉwir bu ni ti ndam
maɗəbay naŋ ni tàra tàzaba kisim
gana akal a.” 14 Tamal bay ni ècia
ma gana ti màsəra ere ye ti aməhi na,
emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri
araŋa ana kʉli do. » 15 Ndam slewja
nakəŋ tàhəl siŋgu ni mək tàgray ere
ye ti tàhi ana tay ni. Nahkay kwa
ka sarta gani nani duk àbivaya kana
ndam *Zʉde ndahaŋ kay tàgəskabá
ma gani nana.

Yezu àŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni (Mark 16.14-18 ; Lʉk 24.36-49 ; Zeŋ 20.19-23 ; Tʉwi 1.6-8)

16 Ndam *maɗəbay Yezu kru mahar
bəlaŋani ni tòru e Gelili, ka həma ya ti
Yezu àhi ana tay tôru ni. 17 Tòru tìnjʉa,
tìpi naŋ a ti tàbəhaɗi mirdim, tàzləbay
naŋ, ay ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu
tàhi ana ahàr bi naŋ do. 18 Eslini Yezu
àhəɗakfəŋbiyu kà tay, àhi ana tay :
« Melefit àvua njəɗa gayaŋ a ɗek ga
məgur məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ
ya ka haɗ na. 19 Nahkay ti dəgum, hu-
mioru ma ana mis ga haɗ ga məlaŋ ni
ɗek ti tîgi ndam maɗəbay nu. Barum
tay àna slimi ga Baba, ga Wur gayaŋ
akaba ga *Məsuf Njəlatani. 20 Ere ye
ti nàhi ana kʉli ni ɗek ti cahumi ana
tay ti tâgəskabá. Səruma, nu nàbu
akaba kʉli kəlavaɗ, duk abivoru ana
mandav ga duniya. »

Ma Mʉweni Sulumani ya Mark àbəki ni

Ere ye ti məɗəmki ka Ma Mʉweni Sulumani ya Mark àbəki ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita ga Mark ni àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu ɗek təsəra àbəki ni ti Mark (təzalay naŋ Zeŋ daya : Tʉwi 12.12, 25). Tàsəra Mark ti tàgrakabu tʉwi akaba Piyer, mək àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ɗek ti akaɗa ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (Tʉwi 10.37-40) : ànjəki ka baray ga Yezu, èndeveriŋ àna ga Yezu ya àmət mək àŋgaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá tʉwi akaba Pol a daya (Tʉwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayaŋ ni bu ni ti Mark aɗafay zlam ga ndam Zʉde ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahəŋgaraba ma ndahaŋ ya ndam Zʉde təzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay màsəra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni ; ahaslani àbu məbəkiani a wakita ndahaŋ bu Mark àbəki wakita gayaŋ ni ka haɗ Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote târəkioru ka naŋ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayaŋ ni bu ni ti Mark awayay məvi njəɗa ana nday ya ti təcakay daliya azuhva məfəki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àŋgəhaɗ ere ye ti Yezu àgray akaba àɗəm ni akaɗa ga ata Meciyʉ nday ata Lʉk ya tàŋgəhaɗ ni : Yezu ànjəki ke tʉwi gayaŋ ka haɗ Gelili, òru gwar a Zerʉzalem. Ay Mark àŋgəhaɗ pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gəɗakani àŋgəhaɗ ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciyʉ nday ata Lʉk tàŋgəhaɗa àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahaŋ ya àŋgəhaɗ ni ti àtam ga nday ndahaŋ ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyʉ 8.28-34, 9.18-26 akaba Lʉk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyʉ 14.1-12 akaba Lʉk 9.7-9). Ku tamal àŋgəhaɗ pakama ga Yezu kay ndo nəŋgu ni Mark àɗəm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahaŋ) : a wakita ga Mark bu mis təzalay Yezu « Mʉsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahaŋ).

Mark àŋgəhaɗ ga Yezu ya àɗəm tàɗəfi naŋ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti aməmətа, amaŋgaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis tâsər naŋ ti naŋ way (9.9).

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Meciyʉ 3.1-12 ; Lʉk 3.1-18 ; Zeŋ 1.19-28)

1 *Ma Mʉweni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, ànjəki 2 akaɗa ga Bay Melefit ya ti àɗəm ni. Ma gayaŋ ya àhi ana Yezu ni àbu məbəkiani a wakita ga bay *mahəŋgaray pakama gayaŋ Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu nàbu nəsləroru bay məslər
goro nahaŋ kama gayak
ti mâslamatukkabu divi.* 3 Dəŋgu
gayaŋ ahəndabiyu a huɗ gili
bu.
Àɗəm ahkado : “Slamatumikabu divi
ana Bay gəɗakani.
Ahàr àɗəm divi gayaŋ mâla ndəlaɓa.”
† »

4 Nahkay ti zal nakəŋ, təzalay naŋ Zeŋ, òru a huɗ gili vu ga *məbaray mis. Àra ènjia eslina ti àɗəm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekʉli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a ti, nabaray kʉli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a. » 5 Zeŋ àra àɗəma nahkay ti ndam ga haɗ *Zʉde akaba ndam Zerʉzalem ni ɗek

* **1:2** Malasi 3.1. † **1:3** Izayi 40.3.

tərəkia. Tàra tìnjia ti tàɗafaya zlam gatay ya tàgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka *Zʉrdeŋ bu hʉya.
6 Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋgʉc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayaŋ ti eyew akaba amu. 7 Naŋ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a. Naŋ nani ti mis gəɗakani, njəɗa gayaŋ àtama goro a. Nu ti way ga mandəhaɗ ahàr ti nêpicehiaba ezeweɗ ga kimaka gayaŋ a di way ? 8 Nu ti nàbaray kʉli àna yam, naŋ ti ni amara məbaray kʉli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeŋ abaray Yezu
(Meciyʉ 3.13-17 ; Lʉk 3.21-22)

9 Ka ya ti Zeŋ naŋ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka haɗ *Gelili, àrəkia mək Zeŋ nakəŋ àbaray naŋ a zalaka *Zʉrdeŋ bu. 10 Yezu naŋ àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi huɗ melefit adahvu, èpi *Məsuf ge Melefit ahərkiaya akaɗa ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. 11 Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huɗ melefit bu akaɗa dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məɓəruv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəŋa eyʉ kà Yezu a
(Meciyʉ 4.1-11 ; Lʉk 4.1-13)

12 Eslini *Məsuf ge Melefit nakəŋ àzoru Yezu a huɗ gili vu hʉya. 13 Yezu òru ènjʉa a huɗ gili ni va ti anjəhaɗ eslini vaɗ kru kru faɗ. Naŋ àbu eslini ti *Seteni àhəlfəŋa eyʉ a. Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu e kiɗiŋ ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefit tàbu təfi ahàr.

Yezu azalay ndam məgəs kilif faɗ, tigi ndam maɗəbay naŋ
(Meciyʉ 4.12-22 ; Lʉk 4.14-15 ; 5.1-11)

14 A vaɗ nahaŋ tàra tàwəla Zeŋ a. Tàra tàwəla naŋ a nahəma, Yezu òru ka haɗ *Gelili. Òru ènjʉa eslina ti àhi *Ma Mʉweni Sulumani ge Melefit ana mis. Ahivù ana tay, àɗəm ahkado : 15 « Sarta ènjia. Melefit ara azum bay gayaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu, Məgur gayaŋ ènjia. Mbatumkaba majalay ahàr gekʉli a, gəsumkabá Ma Mʉweni Sulumani na. »
16 A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ àbu akoru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cʉ ; biliŋ gani slimi gayaŋ Simu, nahaŋ ni ti ni wur ga mənjani Andre. Nday tàbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, aɗaba nday ndam məgəs kilif. 17 Eslini Yezu àhi ana tay : « Ɗəbumbiyu nu ; anagray ti kîgʉm ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akaɗa ya ti kəgəsum kilif ni. » 18 Tàra tìcia pakama ga Yezu na ti tàmbərbu zəva gatay ni ndəɓak, tàɗəbay naŋ hʉya. 19 Nday tàbu takoru kama gʉzit ti Yezu èpi mis ndahaŋ cʉ keti ; nday bəza ge Zebede, bəlaŋ gani slimi gayaŋ Zek, nahaŋ ni ti ni slimi gayaŋ Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu, tàbu təslamalay zəva gatay. 20 Àra èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakəŋ tàra tìcia zalay gayaŋ na ti tàmbərbu bəŋ gatay Zebede akaba mis ya təgriki tʉwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tàɗəbay naŋ.

Yezu agariaba seteni ana maslaŋa nahaŋ a
(Lʉk 4.31-37)

21 A vaɗ nahaŋ Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru a Kafarnahum. Vaɗ *məpəsabana àra ènjia ti tàhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, mək Yezu nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana mis. 22 Zlam gayaŋ ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, aɗaba tìci macahay zlam akaɗa gayaŋ ni ɗay-ɗay ndo. Àhi ma ana tay akaɗa ga bay ni, do ni ti akaɗa ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.
23 Nday tàbu a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahaŋ seteni àniviyu a ahàr bu naŋ àkibu ka tay eslini. Àzlah, 24 àɗəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kaɗəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijiŋ leli a waw ? Nak dəgiya, nàsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » 25 Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki

ke seteni ni ɓəra, àhi : « Lakakaba,
sləkiaba ana maslaŋa hina. » 26 Seteni
nakəŋ àra ècia zlacay gayaŋ na ti
àdaɗay maslaŋa nani kay kay, àzlah
kay kay, àsləkiaba. 27 Mis ya ti eslini
ni ɗek tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti
àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki
e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Məŋ ga
mam hini mam ? Zlam gayaŋ ya
àcahi ana leli ni ti zlam mʉweni ;
azlapay akaɗa ga bay ni. Ku seteni
day àhi ma ana tay, mək təgəsikabu. »
28 Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru
ke weceweceni ka haɗ *Gelili ɗek.

Yezu ahəŋgaraba mis a (Meciyʉ 8.14-17 ; Lʉk 4.38-41)

29 Yezu akaba Simu, Andre,
Zek, Zeŋ tàra tàhəraya a ahay ga
*mahəŋgalavù Melefit ni ba ni ti tòru
suwwa a magam ga ata Simu nday
ata Andre hʉya. 30 Eslini ti mireŋ
ga Simu naŋ àvu mandəhaɗani, aku
àbəkia. Yezu òru ènjʉa ti tàhi ma gani
hʉya. 31 Yezu àra ècia ma gana ti
àhəɗakfəŋiyu, àgəs ahar gani, èzefteba
naŋ a. Aku nakəŋ àhəlkia hʉya, mək
wal ni afi ahàr ana tay.
32 Məlakarawa àra ègia fat àdiya a
ahay va, məlaŋ èɗiza ti tàhəlibiyu
mis ya ti tèɓesey do ni ɗek akaba
nday ya ti seteni agray tay ni ɗek ana
Yezu. 33 Mis ga kəsa ni ɗek tàŋgasfəŋvu
kà mahay ya ti Yezu naŋ àvu ni ;
34 eslini Yezu nakəŋ àhəŋgaraba mis
ya ti arməwər gərgərani awər tay na
kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni
day àgariaba ana tay a. Àcafəŋa seteni
na kà zlapay a, aɗaba tàsəra naŋ a.

Yezu ahi ma gayaŋ ana mis (Lʉk 4.42-44)

35 Dʉ àna zʉzʉeni ti Yezu èɔikaba,
àhəraya òru a huɗ gili vu. Òru ènjʉa
ti ahəŋgalay Melefit. 36 Eslini Simu
akaba zləbəba gayaŋ ni tàɗəboru
naŋ. 37 Tàra tàdia ahàr a ti tàhi
ahkado : « Mis ɗek taɗəbay kur. »
38 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay :
« Tokumum mədəgum a kəsa ndahaŋ
vu, ti nâhivù pakama ge Melefit ana
mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu
nàra ti ga magray tʉwi gani nani. »
39 Naŋ nakəŋ mək àsawaɗay ka haɗ
*Gelili ɗek ; a kəsa gərgərani bu ɗek
àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay
ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni
bu, àgariaba seteni ana mis ndahaŋ a
daya.

Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a (Meciyʉ 8.1-4 ; Lʉk 5.12-16)

40 A vaɗ nahaŋ zal ambələk nahaŋ
àrəkia ka Yezu a àbəhaɗî mirdim, àhi
ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay
ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nîgia
mis njələtana. » 41 Eslini àsia cicihi
ana Yezu a ; Yezu nakəŋ àzoru ahar,
ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia
mis njələtana. » 42 Yezu àra ènjifiŋa
ti maslaŋa nani àŋgaba, ègia mis
njələtana hʉya. 43-44 Eslini Yezu
àləgi, àhi ahkado : « Nihi kàŋgaba
nahəma, kàhi ma gani ana maslaŋa
ba. Ru kâŋgazli vu gayak ni ana bay
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit
sawaŋ ; kâvi zlam ana Melefit akaɗa
ge Mʉwiz ya àɗəm a wakita gayaŋ bu
ni, aɗaba kìgia mis njələtana. Nahkay
mis etipi. Etipia ti atəsər nak kàŋgaba,
kìgia mis njələtana. » Àra àhia ma
nahkay ti àhi : « Sləka. » 45 Ay zal
nakəŋ àra àsləka ti anjəki ka məɗəm
pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa
ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani.
Àɗəmva pakama na nahkay ti Yezu
èsliki məhuriyani a kəsa vu vay-vay
va do, aɗaba mis tàsaɓaki. Nahkay
ànjəhaɗ e gili cak àfəŋ kà kəsa, mis
gwar eley gwar eley do ɗek tàrəkioru.

2

Yezu ahəŋgaraba zal dəra (Meciyʉ 9.1-8 ; Lʉk 5.17-26)

1 Àra àgra vaɗ a ɓal zla ti Yezu àŋga
a Kafarnahum a. Naŋ àbu a magam
eslini ti mis tìcifiŋa daɗay a. 2 Tàrəkia
tàra tàŋgasvu dal-dal a ahay ya ti naŋ
àvu ni bu. Məlaŋ manjəhaɗani kà
gəvay gayaŋ àbi, kà mahay tekeɗî
məlaŋ àbi, aɗaba mis ni tàsaɓay. Naŋ
nakəŋ naŋ àbu acahi ma ge Melefit
ana tay. 3 Naŋ àbu acahi zlam ana tay
nahkay ti mis ndahaŋ faɗ tàzibiyu zal

dəra nahaŋ àki ka slalah. 4 Ay tìsliki məzikabiyu naŋ ana Yezu do, aɗaba mis tìsliva eslina. Nahkay ti tàcəliyu ka *dalahar ga ahay ni, tàhəlkia gwar ka palahar ya ti Yezu naŋ àvu na ɓal, mək tàfiyu naŋ mandəhaɗkiani ka slalah gayaŋ ni gwar ka məlaŋ məhəlkiana ni. 5 Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra tàfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dəra ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana ɗek. »

6 Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tàvu manjəhaɗani bilegeni. Nday nakəŋ tàbu təjalay a ahàr gatay bu, tàhi ana ahàr ahkado : 7 « Àɗəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayaŋ akaɗa naŋ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » 8 Nday tàbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti tàjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? 9 Zləzlaɗa gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawaɗay” ni aw ? 10 Ay nawayay ti kâsərum nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka haɗ a. » Mək àhi ana zal dəra nakəŋ : 11 « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » 12 Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ hʉya, àzay slalah gayaŋ ni, àhəraya e mite va kè eri ge mis na ɗek. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a ɗek, tàdəgi ana mazləbay Melefit. Tàɗəm : « Ere hini bik-bik, mìpi kè eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi
(Meciyʉ 9.9-13 ; Lʉk 5.27-32)

13 Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis ɗek tàrəkioru, mək àcahi zlam ana tay. 14 Ka gayaŋ ya naŋ àbu akoru ni ti èpi Levi wur ga Alfe, naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa ka məlaŋ *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Ɗəbabiyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àɗəboru naŋ.

15 Kələŋ gani Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru afa ge Levi nakəŋ. Tòru tìnjʉa eslina ti tàzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaŋ kay, aɗaba mis nday nani ti nday daldal, tàbu taɗəbay naŋ. 16 Yezu naŋ àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tìpia ; nday nani ti ndam *Feriziyeŋ. Tàra tìpi naŋ a ti tàhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlaŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » 17 Naŋ nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktar do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Məgəs ndəra
(Meciyʉ 9.14-17 ; Lʉk 5.33-39)

18 A vaɗ nahaŋ ndam maɗəbay Zeŋ bay məbaray mis ni tàbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyeŋ. Eslini mis tàrəkia ka Yezu a tàhi ahkado : « Ndam maɗəbay Zeŋ ni akaba ndam Feriziyeŋ ni tàbu təgəs ndəra ti ndam maɗəbay kur ni tàgəs do ni ti kamam ? » 19 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday tàbu akaba zləbəba gayaŋ ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Tàgəs ndəra ka ya ti naŋ àbu akaba tay ni do. 20 Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. 21 Yaw mis àbi azay azana mʉweni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana mʉweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlaŋ megʉzlehvani ni ara asagakivu. 22 Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicʉena.

Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene mʉweni vu. »

Yezu naŋ bay ga vaɗ məpəsabana (Meciyʉ 12.1-8 ; Lʉk 6.1-5)

23 A vaɗ *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tàbu teheɓoru alkama ni ga mahəpəɗani ka ahàr divi. 24 Tàbu teheɓoru nahkay ti ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàhi ana Yezu : « Melefit àɗəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kàgrum tʉwi a vaɗ məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam maɗəbay kur ni tagray ti kamam ? » 25-26 Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kèjeŋgʉm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar naŋ bay gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zlaɗa àdəkiva, lʉwir àwər tay akaba ndam gayaŋ. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipeŋ ya tàfəkaɗĩ ana Melefit ni. Ay ti Melefit àɗəm e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ tàzum dipeŋ nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni, tàzum bilegeni. » 27 Yezu àhi ana tay keti : « Vaɗ məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vaɗ məpəsabana ndo. 28 Nahkay ti ku a vaɗ məpəsabana ba day Bay ya ti aɗəm tâgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəŋgaraba zal ya ahar mikʉlfiŋana na (Meciyʉ 12.9-14 ; Lʉk 6.6-11)

1 Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikʉlfiŋana. 2 Mis ye eslini ni tàbu tamənjaləŋ ana Yezu. Tàhi ana ahàr ahkado « Kani vaɗ *məpəsabana ti, akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. 3 Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikʉlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kiɗĩŋ ge mis ni va. » 4 Mək àhi ana mis ya ti eslini ni : « ŋgakaday, Melefit àɗəm mam a wakita ya Mʉwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vaɗ məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makaɗ mis aw ? » Nday nakəŋ tàlakakabá te-te. 5 Àmənjaləŋ kà tay àna məzum ɓəruv dal-dal, aɗaba tìciiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikʉlfiŋana ni : « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayaŋ ni àslamalava, ègia sənduɓ-sənduɓana. 6 Ndam *Feriziyeŋ ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, tàŋgasvu akaba ndam maɗəbay bay *Erot ni hʉya ; tàgray sawari ahəmamam ti tîjiŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

7 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàsləka tòru kà dəluv ni. Mis dal-dal tàɗəboru naŋ : tàɗəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zʉde 8 akaba ndam ga kəsa gatay Zerʉzalem, ndam Idʉme, mis ya ti tàsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zʉrdeŋ a ni, ndam ga haɗ ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidoŋ. Tàrəkia dal-dal aɗaba tìcia ere ye ti àgray na ɗek. 9 Eslini àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni ataŋgəlaɗ nu. » 10 Àhi ana tay nahkay ti aɗaba naŋ àbu ahəŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər ɗek tədəɗkiyu ; way way do awayay ti mîjifiŋ lu. 11 Seteni ni tàra tìpia naŋ a ti tàbəhaɗĩ mirdim, meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ, tədəgiki ana zlahay, tàhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » 12 Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kədəfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar cʉ (Meciyʉ 10.1-4 ; Lʉk 6.12-16)

13 Yezu àcəloru a həma vu. Eslini àzalay ndam ya ti àdaba tay a ni ; nday nakəŋ tərəkivoru. 14 Ndam ya tìgi ndam gayaŋ ni ti nday kru mahar cʉ : awayay ti tânjəhaɗkabu, mâslər tay ga məhioru pakama gayaŋ

ana mis ; * 15 àvi njəɗa ana tay
ti tâgariaba seteni ana mis a daya.
16 Nday kru mahar cʉeni ni ti slimi
gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer,
17 bəza ge Zebede ata Zek nday ata
wur ga məŋani Zeŋ ; nday ti Yezu àdi
slimi ana tay Bowanerges, awayay
aɗəmvaba nday akaɗa ga aday ga
avər ya aməcay ni ; 18 Andre, Filip,
Bartelemi, Meciyʉ, Tumas, Zek wur
ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlaŋ ga
ndam ya takaɗvakivu ka haɗ gatay ni,
19 nahaŋ ni ti ni Zʉdas Iskariyot, bay
ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tʉwi àna njəɗa ge Melefit tək, àna njəɗa ge Seteni aw ?
(Meciyʉ 12.24-32 ; Lʉk 11.15-23 ; 12.10)

20 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ
ni tàŋga a magam a. Eslini mis dal-
dal tàŋgasfəŋvu kà tay keti. Mis ni
tàbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam
maɗəbay naŋ ni ahar tekeɗi tàŋgətfəŋ
ga məzum zlam do. 21 Ndam gayaŋ ni
tàra tìcia ti tàra. Tawayay tazay naŋ,
tàɗəm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »
22 Ndam *məsər Wakita ge Melefit
tàbu eslini, tìcikbiyu kwa a Zerʉzalem.
Tàɗəm ahkado : « Yezu nahəma,
seteni *Belzebʉl àniviyu. Agariaba
seteni ana mis a ni ti àna njəɗa
ga bay ge seteni nani. » 23 Eslini
Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna
ma *gozogul : « Ahəmamam *Seteni
esliki magaray ahàr gayaŋ gayaŋani
ni mam ? 24 Tamal ndam ga haɗ
nahaŋ nday ndayani takaɗvu e kiɗiŋ
gatay bu ni ti haɗ gani àŋgoru kama
do. 25 Tamal ndam ga huɗ ahay
takaɗvu e kiɗiŋ gatay bu ni ti huɗ
ahay gani àŋgoru kama do. 26 Nahkay
day tamal Seteni ezirey ahàr gayaŋ
ti njəɗa gayaŋ èdeva, àŋgoru kama
koksah ; gayaŋ àndava hʉya. »
27 Yezu àɗəm keti : « Mis ahuriyu
a ahay ge mis njəɗa-njəɗani vu, mək
ahəlfəŋa zlam gayaŋ a mənjəɗ mâwəl
naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla
naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayaŋ
a. 28 Nəhi ana kʉli nahəma, zlam
magudarani ge mis ya tagudar ni
ɗek akaba ndivey ya tindivi Melefit
ni ɗek ti Melefit ambərfəŋa kà tay
a. 29 Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf
gayaŋ ni ti, magudar zlam gayaŋ
nani ti Melefit àmbərfəŋa ɗay-ɗay do.
Maslaŋa nani amanjəhaɗ akaba zlam
magudarani gayaŋ ni kaŋgay-kaŋgay
hʉya. »
30 Yezu àhəŋgarfəŋ kà pakama gatay
ni nahkay ti aɗaba tàɗəm « Seteni
àniviyu. »

Ndamam ndam ga huɗ ahay ga Yezu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni mam ?
(Meciyʉ 12.46-50 ; Lʉk 8.19-21)

31 Eslini məŋ ga Yezu akaba bəza ga
məŋ ga Yezu tàra tìnjia. Nday e mite
bu, tèslərkiyu mis ti mâzaliyu naŋ.
32 Ay ti mis tèvu dal-dal manjəhaɗani,
tèveliŋia ahàr ana Yezu a. Tèhi
ahkado : « Ata muk akaba bəza ga
muk tàbu e mite bu, təzalay kur. »
33 Àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado :
« Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa
ti ndamam ? » 34 Eslini Yezu nakəŋ
àmənjalən kè mis ya ti tèveliŋi ahàr ni
ɗek, àhi ana tay ahkado : « Məŋ goro
akaba bəza ga mmawa nahəma, nday
hini. 35 Maslaŋa ya ti agray ere ye ti
Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur
ga mmawa zalani, bi walani, mmawa
daya. »

4

Bay mabəhaɗ hilfi ga zlam
(Meciyʉ 13.1-9 ; Lʉk 8.4-8)

1 Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluv ni
ga macahi zlam ana mis keti. Eslini
mis dal-dal tècakalafəŋvu, nahkay
naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah
ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni,
ànjəhaɗviyu digʉs, àcahi zlam ana
tay ; mis macakalavani ni nday tàbu
kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. 2 Àcahi
zlam gərgəri kay ana tay àna ma
*gozogul. A pakama gayaŋ ya àhi ana
tay ni bu ni ti àɗəm ahkado : 3 « Cʉm

* **3:14** A wakita ndahaŋ bu tàɗəm : « Ndam ya ti tìgi ndam gayaŋ ni ti nday kru mahar cʉ, àzalay tay ndam asak gayaŋ : awayay ti tânjəhaɗkabu. »

day, maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhaɗ hilfi ga zlam. 4 Naŋ àbu abəhaɗoru hilfi ga zlam ni ti ɓal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay eɗiɗiŋ tàra tàndaba. 5 Ɓal gani keti àdəgoru ka pəlaɗ ya haɗ àhəcaki ni. Àfətaya hʉya, aɗaba haɗ àki ka pəlaɗ ni kay bi. 6 Àra àfətaya, fat àra àvəɗia ti èhiriŋaba aɗaba àbiyu sliri a haɗ vu kay ndo. 7 Ɓal gani keti àdəgiyu a adak vu. Àra àfətaya ti adak ni tàɗəkkabu akaba naŋ, tèŋgecekabá naŋ a, nahkay ti àbi bəza ndo. 8 Ɓal gani keti àdəgoru ka haɗ sulumani. Àra àfətaya ti àɗək, àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza kru kru mahkər, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ. » 9 Yezu àɗəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciyʉ 13.10-17 ; Lʉk 8.9-10)

10 Ka ya ti Yezu naŋ àbu cak nahəma, ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni akaba mis ndahaŋ ya taɗəbay naŋ ni tìhindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayaŋ ya àɗəm na. 11 Àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti Melefit àɗəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayaŋ na ana kʉli a. Ana mis ndahaŋ ga dala ni ti ma gayaŋ ya ahi ana tay ni ɗek ti ma gozogul. 12 Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjaləŋ ka zlam lala
nəŋgu ni tìpi ba ;
ku tamal təbi slimi ana pakama lala
nəŋgu ni tìci ba.
Do ni ti atambatkaba məɓəruv gatay
a,
Melefit ambərfəŋa zlam magudarani
gatay ni kà tay a.” * »

Yezu aɗafaba ma gozogul ga bay mabəhaɗ hilfi ga zlam na

(Meciyʉ 13.18-23 ; Lʉk 8.11-15)

13 Yezu àhi ana tay keti : « Kìcʉm ma *gozogul hini do ! Akara kicʉm ndahaŋ ni ɗek ti ahəmamam ? 14 Bay ya ti abəhaɗ hilfi ga zlam ni, naŋ akaɗa bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. 15 Mis ndahaŋ tàbu, nday akaɗa divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a hʉya. 16 Mis ndahaŋ day tàbu, nday akaɗa pəlaɗ ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani hʉya. 17 Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məɓəruv vu do, akaɗa ge sliri ya ti tòru a haɗ vu do ni ; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzlaɗani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ hʉya, tàgəskabu va do. 18 Mis ndahaŋ tàbu, nday akaɗa hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huɗ ga adak vu ni : tìcia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. 19 Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaŋ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani ɗek teŋgecekabu zlam akaɗa ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tìci ni àzaya araŋa do. 20 Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit ; tìci ti təgəskabu. Nday akaɗa haɗ sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza kru kru mahkər, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ ni. »

Ma gozogul àki ke ceŋgel akaba darama

(Lʉk 8.16-18)

21 Yezu nakəŋ àhi ana tay keti : « Maslaŋa àbu ahəmbaki dagəla ke ceŋgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceŋgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkaɗ ka məlaŋ zaŋani do aw ! 22 Nəɗəm nahkay ti aɗaba zlam ya ti maŋgahani ni ɗek emipivu, zlam ya ti maɗafani faŋ do ni ɗek emicivu daya. 23 Tamal slimi tàfəŋ kè kʉli ge mici zlam nahəma, cʉm ! »

24 Àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicʉm ni. Darama ya lekʉlʉm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kʉli àna naŋ, mək aməgurikiviyu ana kʉli àkivu.

* **4:12** Izayi 6.9-10.

25 Aɗaba maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

26 Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akaɗa ga bay ya ti abəhaɗ hilfi ga zlam ni. 27 Ku tamal bay nani enji ɗɯwir, ku tamal èpiɗekva, məlavaɗ akaba məlafat gani nəŋgu ni, hilfi ga zlam ni afət, aɗək : ahəmamam afət, aɗək ni ti naŋ àsər do. 28 Haɗ ni agray zlam zlam gayaŋ : zlam ni afətkiaya, mək abay ahàr. Àra àba ahàr a ti abi bəza kay. 29 Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəɗ gayaŋ, aɗaba sarta ga mabazani ènjia. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gɯziteni

(Meciyɯ 13.31-32, 34 ; Lɯk 13.18-19)

30 Àɗəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Mara maɗafaba àna ma *gozogul weley ? 31 Cɯm day, Məgur ge Melefit ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gɯziteni, gɯziteni e kiɗiŋ ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni ɗek. 32 Tìzligia ti aɗək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni ɗek àna gəɗakani. Aɓal ahar gəɗákani, eɗiɗiŋ tagraviyu lala gatay a huɗ gani vu tata ; tanjəhaɗ e zɯhweri gani bu. »

33 Yezu àcahi ma ge Melefit ana mis àna ma *gozogul kay akaɗa nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tisliki miceni tata ni. 34 Ma gayaŋ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti naŋ àbu akaba ndam maɗəbay naŋ ni ka ahàr gatay ni ti àɗəfiaba ana tay a ɗek lala.

Yezu azlacaki ka aməɗ

(Meciyɯ 8.23-27 ; Lɯk 8.22-25)

35 Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » 36 Nahkay nday nakəŋ tàsləkaba e kiɗiŋ ge mis dal-dalani ni ba, tàhurkiviyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, tàzay naŋ àna naŋ. *Slalah ga yam ndahaŋ tàbu kà gəvay gani gayaŋ ya tàzay naŋ àna naŋ ni. 37 Nday tàbu təzoru naŋ ti aməɗ gəɗakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjaɓasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wuɗak. 38 Ka ya ti aməɗ ni naŋ àbu akəzlay nahəma, Yezu naŋ àvu e ɗɯwir bu gwar ke meteliŋ ga slalah ga yam ni, àfəki ahàr ka zlam kuɗ-kuɗani. Naŋ e ɗɯwir bu ni ti nday nakəŋ tèpiɗek naŋ, tàhi : « Mɯsi ! Leli ɗek miji ti ahəluk ahàr do aw ? » 39 Naŋ nakəŋ àra èpiɗekva ti àzlacaki ka aməɗ ni ɓəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kàdaɗay va ba ! » Eslini aməɗ ni àmbrəŋ makəzlani hɯya, yam ni èɡia ɗegika. 40 Aməɗ ni àra àmbrəŋa makəzlana ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : « Aŋgwaz awər kɯli ti kamam ? Kekileŋa kàfumku ahàr ndo aw ? » 41 Ere ye ti Yezu àgray ni àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal, nahkay tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməɗ akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslaŋa nahaŋ a

(Meciyɯ 8.28-34 ; Lɯk 8.26-39)

1 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru ke ledi ga dəluv ka haɗ ga ndam Zerasa. 2 Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahaŋ seteni agray naŋ àhəraya e kiɗiŋ ge mindiviŋ ba, àŋgwivabiyu a ma vu hɯya. 3 Zal nani ti anjəhaɗ kè mindiviŋ, mis tàmətaɓfəŋa, ku àna jejirɓi day tìsliki məwəl naŋ va do. 4 Ahaslani tàwəla naŋ àna jejirɓi a akaba tàbiviya sisel a asak va sak kay nəŋgu ni, èheɓkaba ɗek. Njəɗa gayaŋ àtama ge mis ya ti təgəs naŋ na. 5 Nahkay ti məlavaɗ akaba məlafat naŋ àbu anjəhaɗ kà məlaŋ ge mindiviŋ, a həma bu ; azlah, esliŋkaba vu gayaŋ àna akur a. 6 Àra èpibiya Yezu a driŋ ti àzəbiyu asak ;

àra ènjia ti àbəhaɗî mirdim grik, meleher ndiɓ ana haɗ. 7 Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla driŋ ti kaɗəbafua mam ? Nahəŋgalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kàgru daliya ba ti ! » 8 Àɗəm nahkay ti aɗaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaŋa hini ba » palam. 9 Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəŋgrifəŋ : « Slimi goro Gaslka, aɗaba leli kay dal-dal. » 10 Àhəŋgalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kàgaraba leli ka haɗ hina ba ti ! »

11 Eslini ti mədrás tàbu kay ka ahar bəlaŋ, təzum zlam kà gəvay ga həma. 12 Nahkay seteni ni tìhindifiŋa ma kà Yezu a, tàhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mârəkivoru ka mədrás nday tegʉni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. » 13 Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni tàmbrəŋ zal nakəŋ, tòru tàcəlivù a ahàr vu ana mədrás ni, mək mədrás ni tàdəgiki ana hwa gʉdik. Tàcuhworu, tòru tàdəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cʉ, ɗek tìzia kəɗap.

14 Eslini nday ya ti tajəgay mədrás ni day tàdəgiki ana hwa tiɗîzl bilegeni. Tòru a huɗ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra tàhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na. 15 Tàra tàrəkia ka Yezu a ti tìpi bay ya ti seteni Gaslka àsləkiaba a ahàr ba ni naŋ lala, manjəhaɗani digʉsa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a silim. 16 Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti tàŋgəhaɗî ma gani ana ndam ga kəsa ni. Tàŋgəhaɗ ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mədrás ni. 17 Tàra tàŋgəhaɗa ti mis ye eslini ni tànjəki ka mahəŋgalay Yezu, tàhi : « Sləkaba ka haɗ geli a. »

18 Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəŋgalay naŋ, àhi ahkado : « Naɗəbay kur bilegeni ti. » 19 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha, ru a magam, kâŋgəhaɗî ere ye ti àgrakukvu ni ɗek ana ndam gayak. Hi ana tay kàsia cicihi ana Bay gayak gəɗakana, hi ere ye ti àgruk ni ɗek ana tay. » 20 Nahkay ti zal nakəŋ àsləka, òru a kəsa ga haɗ ni vu ɗek ; təzalay haɗ gani nani *Kəsa Kru. Eslini àŋgəhaɗoru ere ye ti Yezu àgri ni ɗek. Mis ni tàra tìcia ma gana ti àgria ejep ana tay a ɗek.

Yezu ahəŋgaraba wal nahaŋ akaba wur dahalay a
(Meciyʉ 9.18-26 ; Lʉk 8.40-56)

21 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàsləka àna slalah ga yam na. Tòru tìnjʉa gwar ke ledi ga dəluv na ti tàhəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluv ni ti mis dal-dal tàra tèveliŋi ahàr. 22 Eslini maslaŋa nahaŋ təzalay naŋ Zayros àra ; naŋ gəɗakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəŋ a ti àrəkioru, àbəhaɗ mirdim kè meleher gayaŋ, ahàr ndiɓa ana haɗ. 23 Àhəŋgalay naŋ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ àbiyu amət ti, nihindi kur ti kâra kâbəki *ahar, ti mâŋgaba, àmət ba ti. » 24 Nahkay Yezu nakəŋ òru. Mis dal-dalani ni tèveliŋia ahàr a, tàbu taɗəboru naŋ dəɓəsia.

25 Eslini wal nahaŋ àbu, mimiz aslàkafəŋa agray vi kru mahar cʉ. 26 Naŋ àbu acakay daliya àna naŋ dal-dal, àɗəbakaba ndam doktar a ɗek, ègwejelekaba zlam gayaŋ a ɗek, ŋgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawaŋ. 27 Wal nakəŋ àra ècia pakama ya ti tàbu təzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələŋ e kiɗîŋ ge mis dal-dalani ni vu, ènjifiŋ kà azana ga Yezu nakəŋ. 28 Àgray nahkay ti aɗaba àhi ana ahàr : « Tamal ti nìnjifiŋa kà azana gayaŋ na day, naŋgaba. » 29 Eslini mimiz gayaŋ ya ti aslàkafəŋa ni àmbrəŋa naŋ a hʉya. Wal nakəŋ àsər araŋa àbi awər naŋ va bi, ègia njalaŋ-njalaŋana. 30 Ka ya ti wal ni àŋgaba nahəma, Yezu àsər hʉya njəɗa gayaŋ àhəŋgaraba maslaŋa. Àra àsərkia nahəma, àmbatvakivu

ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifiŋ kà azana goro ni way ? » 31 Ndam maɗəbay naŋ ni tàhi ahkado : « Ŋgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərkaba ahəmamam ti way ènjifʉk way ni ? » 32 Ay Yezu nakəŋ naŋ àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayaŋ, awayay epi maslaŋa ya ti ènjifiŋ ni. 33 Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ àbu agəgər slaɓ-slaɓ. Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhaɗi mirdim meleher ndiɓ ana haɗ, aɗaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana ɗek. 34 Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àŋgukukvu ɗay-ɗay va ba. »

35 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahaŋ tìnjia, tàsləkabiya afa ga gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra tàhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana mʉsi ti kamam ? » 36 Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ. » 37 Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahaŋ na ɗek ga maɗəboru naŋ a ; àɗəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni tâɗəboru naŋ ciliŋ. 38 Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tìnjʉa ti tədi ahàr ana mis kay titʉwi, təzlah, tagray delʉlʉ. Yezu àra èpia tay a ti 39 àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitʉwʉm mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji ɗʉwir timey. » 40 Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tèyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titʉwi na ɗek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, məŋ ga wur ni akaba ndam ya ti tàɗəbabiyu naŋ ni ciliŋ, mək tàhuriyu ka məlaŋ ya ti tàfəkaɗ wur ni. 41 Tàra tàhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay aɗəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » 42 Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba hʉya, naŋ àbu asawaɗay. Wur nani ti vi gayaŋ kru mahar cʉ. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. 43 Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àɗəm : « Ere ye ti nàgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret tàfəki ahàr ka Yezu do

(Meciyʉ 13.53-58 ; Lʉk 4.16-30)

1 Yezu àra àsləka kà məlaŋ nana, òru a kəsa gayaŋ vu, ka məlaŋ ya ti àɗək ni. Tòru akaba ndam maɗəbay naŋ ni ɗek. 2 Eslini vaɗ *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni virvir. Tàra tìcia ma gayaŋ ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a daldal. Tàɗəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəɗa ga magray ere ye ti ɗay-ɗay mis tìpi ndo ni way ? 3 Naŋ bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga məŋani ata Zek, Zoze, Zʉd, Simu ni do waw ? Bəza ga məŋani walani nday tàbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. 4 Eslini Yezu àɗəm : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tàwayay naŋ a kəsa gayaŋ bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huɗ ahay gayaŋ day tàwayay naŋ do, si a kəsa ndahaŋ bu kwa ti mis ndahaŋ tawayay naŋ. » 5 Ka məlaŋ gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni ndo hʉya, si àbəki *ahar ke mis ndahaŋ ɓal, àhəŋgaraba tay a ciliŋ. 6 Nahkay ndam ga kəsa gayaŋ ni tàfəki ahàr ndo. Gatay ya ti tàfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək naŋ nakəŋ àsləka, àsawaɗoru a kəsa ndahaŋ vu kà gəvay ga kəsa gayaŋ ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayaŋ kru mahar cʉ

(Meciyʉ 10.5-15 ; Lʉk 9.1-6)

7 Eslini Yezu nakəŋ àzalay ndam
gayaŋ kru mahar cʉeni ni, ànjəki ka
məsləroru tay cʉ cʉ. Wuɗaka tàsləka
ti àvia njəɗa ana tay a ga magari-
aba seteni ana mis a, 8 àhi ana tay
ahkado : « Kədəgum nihi nahəma,
kàzum zlam a ahar vu ba, ku zlam
məzumani, ku mbolu, ku siŋgu day
kàhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a
ahar vu, 9 bumvu kimaka a asak vu
ciliŋ. Kàbumkabu endʉwi cʉ cʉ ba
daya. »

10 Àhi ana tay keti : « Ka ya ti
akəhurumiya a ahay va afa ge
mis a nahəma, njəhaɗuma es-
lina ; kàmbatum ahay nahaŋ ba
duk abivoru ana vaɗ gekʉli ya
akəsləkuma ni. 11 Ay ka məlaŋ ya ti
kədəgum ni, tamal ti tàgəskabu kʉli
do, tàwayay miciki pakama gekʉli ni
ana kʉli do nahəma, sləkuma eslina.
Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba
haɗ ga kəsa gatay na kà asak gekʉli
a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar
zlam gatay ni. » 12 Eslini nday nakəŋ
tàhəlvu hurum, tòru, tàhioru ma
ge Melefit ana mis, tàɗəm ahkado :
« Ahàr àɗəm kâmbatumkaba majalay
ahàr gekʉli a kwa. » 13 Tàgariaba seteni
ana mis a kay daya ; tàgrakia amal ka
ndam ga arməwər a kay, tàhəŋgaraba
tay a.

Takaɗ Zeŋ bay məbaray mis ni (Meciyʉ 14.1-12 ; Lʉk 9.7-9)

14 Nahkay mis tàbu təzlapaki ka
Yezu gwar eley gwar eley do ɗek.
Tàbu təzlapaki nahəma, bay *Erot
ècia pakama gatay ya ti tàɗəm na.
Aɗaba mis ndahaŋ tàɗəm Yezu ti naŋ
Zeŋ bay məbaray mis ni, àməta mək
àŋgaba e kisim ba. Tàɗəm agray zlam
magray ejep tata ti aɗaba àŋgaba e
kisim ba. 15 Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm
naŋ Eli bay mahəŋgaray *pakama ge
Melefit ni. Mis ndahaŋ keti tàɗəm
naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Mel-
efit akaɗa ga nday ya ti ahaslani
ni. 16 Erot àra ècia pakama nana zla
nahəma, àɗəm ahkado : « Naŋ ti Zeŋ
bay məbaray mis ni. Nèkelkia ahàr a,
nihi ti àŋgaba e kisim ba. »

17-18 Bay Erot àɗəm nahkay ti
azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani
nihi : Erot àzafəŋa Erodiyat wal ge
Filip a ; Filip ti wur ga məŋ ga Erot.
Àra àza wal na ti Zeŋ bay məbaray
mis ni àhi ahkado : « Kàzafəŋa wal kà
wur ga muk a ti àwəsl. » Zeŋ àra àhia
ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana
ndam gayaŋ tâgəs naŋ, tâwəl, tâfiyu
a daŋgay vu, mək tàgray nahkay.
19 Erodiyat nakəŋ àra ècia ma ge Zeŋ
na ti àwayay ti epi Zeŋ kè eri do
simiteni, awayay akaɗ naŋ. Ay ti èsliki
do, 20 aɗaba bay Erot agrafəŋa aŋgwaz
kè Zeŋ a, àsəra Zeŋ ti mis jireni, àgudar
zlam do. Nahkay Erot awayay ti
maslaŋa àgri araŋa ba. Awayay məbi
slimi ana pakama ge Zeŋ ya ti àɗəm
ni ; àra ècia ti ahəli ahàr sawaŋ.

21 A vaɗ nahaŋ Erodiyat nakəŋ
àŋgətfəŋa eviɗ a. Ka fat nani Erot
àgray wuməri ge miwivu gayaŋ ;
àzalakabu ndam ga ŋgumna gəɗákani,
gəɗákani ga ndam slewja gayaŋ akaba
ndam ge elimeni ga haɗ *Gelili ni.
22 Ka ya ti nday tàbu təzum zlam
nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani
àhurkiviyu ka tay, mək àhəɓay kè
meleher gatay. Àhəɓay nahkay ti,
həɓay gayaŋ ni èɡia eri ana bay Erot
a, èɡia eri ana mis ya ti àzalakabu tay
na daya. Èɡia eri ana tay a nahkay
ti bay ni àhi ana wur dahalay ni :
« Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti
nəvuk. » 23 Àmbaɗì dək, àhi ahkado :
« Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal
kawayay telma ga haɗ ya nəgur
ni day nəŋgu ni, nəvuk. » 24 Eslini
wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru
ka məŋani Erodiyat, àhi ahkado :
« Nihindifiŋa mam ? » Məŋani nakəŋ
àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ru kâhi
nahəma : “Nawayay ahàr ge Zeŋ bay
məbaray mis ni.” » 25 Nahkay wur
dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəŋ,
àhi ahkado : « Nawayay ti kâvu ahàr
ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi hʉya,

* **6:11** Mətukkaba haɗ ga kəsa kà asak a ti aɗafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do.

tâfukibiya ka paranti a ! » 26 Bay ni àra
ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr
a. Akaba nani ɗek, àwayay mekeli ere
ye ti èhindiliŋ ni do, aɗaba àmbaɗia
ana wur na kè meleher ge mis na.
27 Nahkay àslər bəlaŋ ga ndam slewja
gayaŋ ni hʉya ti môru mêkelkibiya
ahàr ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal
slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni
vu, èkelkibiya ahàr na, 28 àzibiyu ka
paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur
dahalay ni mək àzikaboru ana məŋani.
29 Ndam maɗəbay Zeŋ ni tàra tìcia ma
gana ti tòru tàzay kisim gani, tàfiyu e
mindiviŋ vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam (Meciyʉ 14.13-21 ; Lʉk 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)

30 A vaɗ nahaŋ ndam *asak ga Yezu
ni tàsləkabiya ka məlaŋ ya ti Yezu
àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti
tàŋgəhaɗìaba ere ye ti tàgrabiyu na,
akaba ere ye ti təcahibiyu ana mis na
ɗek. 31 Ka ya ti nday tàbu eslini ni ti
mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya
ti tasləka ni dal-dal àsaɓay ; nahkay
Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni
zlam məzumani tekeɗì tàŋgətfəŋ ahar
ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam
maɗəbay naŋ ni : « Dəguma mədəgum
a huɗ gili vu, ti kâpəsumaba gʉzit, do
ni ti ahəmamam. » 32 Nahkay təcəliyu
a *slalah ga yam vu, tàbu tasləka
takoru a huɗ gili ni vu ti 33 mis dal-
dalani ni tìpia tay a, təsərikia zuh ana
tay a, mək mis ga kəsa ga haɗ ni ɗek
tàcuhworu àna asak ka məlaŋ ya ti
nday takoru ni. Wuɗaka Yezu akaba
ndam maɗəbay naŋ ni tìnjiyu ti mis ni
tàŋgasva eslina àndava.

34 Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah
ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni
eslini vir-vir. Naŋ nakəŋ mis ni tàsia
cicihi a, aɗaba èpi tay ti àhi ana ahàr
nday akaɗa ga təmbəmbak ya ti bay
majəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri
ana macahi zlam ana tay kay. 35 Àra
àpəskia kay ti ndam maɗəbay naŋ ni
tərəkia, tàhi ahkado : « Leli hi ti a huɗ
gili bu, sarta day àbi va bi. 36 Hi ana
mis ni tâsləka, tôru a kəsa gərgərani ni
vu ahkay do ni tôru a ahay ge mis ye e
gili ni vu, tâɗəboru zlam məzumani. »
37 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm :
« Lekʉlʉm lekʉlʉmeni vumi zlam
məzumani ana tay. » Nday nakəŋ
tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « Kawayay ti
môru mâsəkumibiyu *dipeŋ ana mis
dambas-dambasani ni ti tâzum aw ?
Siŋgu gani agray jik diŋ diŋ cʉ emiteni
ti àsaɓay do waw ? » 38 Eslini Yezu àhi
ana tay : « Ŋgakaday, dipeŋ àfəŋ kè kʉli
ti ehimey ? Dəgum, kəmənjumiyu
day. » Nday nakəŋ tàmənjiyu. Tàra
tàmənjiya ti tàhi ahkado : « Dipeŋ
àbu nday zlam tàkivu kilif cʉ ciliŋ. »
39 Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis
ni ti têdevu tânjəhaɗa njəlukluk ke
kʉzir míɗeni hina. » 40 Nahkay ti
tànjəhaɗkabá njəlukluk : mis diŋ
diŋ, ndahaŋ ti ni kru kru zlam kru
kru zlam. 41 Eslini Yezu nakəŋ àhəl
dipeŋ zlamani ni tàkivu kilif cʉeni
ni, àmənjoru e melefit vu, àgri sʉsi
ana Melefit. Àra àgria sʉsi a ti èsekaba
dipeŋ na, mək àbi ana ndam maɗəbay
naŋ ni ti tîdi ana mis ni ɗek. Èdikivu
kilif cʉeni ni ana tay ɗek daya. 42 Mis
nakəŋ ɗek tàzum, tàzum, tərəhkaba.
43 Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni
ge dipeŋ ni akaba ge kilif ni, tərəhvù
hətək kru mahar cʉ àna naŋ. 44 Mis
zawalani ya ti tàzum zlam eslini ni ti
agray dəbu zlam.

Yezu asawaɗaki ka ahàr ga yam (Meciyʉ 14.22-33 ; Zeŋ 6.15-21)

45 Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam
maɗəbay naŋ ni tâcəliyu a *slalah
ga yam vu, tôru kama gayaŋ hayaŋ
ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda,
day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis
ni ti têdevu, tâsləka. 46 Tàra tèdeva
akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru
a həma vu ga mahəŋgalay Melefit.
47 Məlaŋ àra èɗìza ti ndam *maɗəbay
Yezu ni nday tàbu ka ahàr gatay a
slalah ga yam ni bu e kiɗiŋ ga dəluv
ni bu. Yezu ti ni naŋ ka dəŋ-dəŋ naŋ
bəlaŋ. 48 Àmənjoru ti ndam maɗəbay
naŋ ni tàbu tagaroru slalah ga yam
ni ga njəɗa, təcakoru daliya àsaɓay

aɗaba aməɗ àbu ahəŋgarbiyu tay kələŋ. Dʉ gwendeli-gwendeli ti naŋ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawaɗakioru ka ahàr ga yam ni njuwaŋ-njuwaŋ. Awayay asafəŋa divi kà tay a wuɗak. 49 Nday nakəŋ tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawaɗaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tàɗəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a, tàdəgi ana zlahay. 50 Nday ɗek tìpia naŋ a ti tàgra aŋgwaz a àsaɓay. Ay naŋ nakəŋ àhi ma ana tay hʉya, àɗəm : « Zum njəɗa, nu timey. Aŋgwaz àwər kʉli ba. » 51 Eslini àhurkiviyu ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməɗ ni day àmbrəŋ makəzlani hʉya. Ere ye ti àgravu ni ɗek ti àgria ejep ana ndam maɗəbay naŋ na dal-dal. 52 Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeŋ ni aɗafaki njəɗa gayaŋ gəɗakani, ay ndam maɗəbay naŋ ni tàsər do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

Yezu ahəŋgaraba mis ka haɗ Zenizaret a (Meciyʉ 14.34-36)

53 Ka ya ti tàsləka tàhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəŋ-dəŋ ka haɗ Zenizaret. 54 Eslini tàhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra tàhəraya ti mis ga haɗ nani tàsəra Yezu a hʉya. 55 Tàra tàsəra naŋ a ti tàcuhworu a kəsa ga haɗ ni vu ɗek, tàhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlaŋ ya tàɗəm naŋ naŋ àvu ni. 56 Ka məlaŋ ya ti Yezu ènjʉa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ciɓ-ciɓeni bu, ku a kəsa gəɗákani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhaɗi e mite bu. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tèɓesey do ni tînjifiŋ kà ma ga azana gayaŋ ni ciliŋ. Nday ya ti tìnjifiŋa ni ɗek tàŋgaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni (Meciyʉ 15.1-9)

1 A vaɗ nahaŋ mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu tìcikbiyu a Zerʉzalem. Tàra tìnjia ti tàcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyeŋ. 2 Eslini tìpi ndam *maɗəbay Yezu ndahaŋ ni ɓal, təzum zlam ti tàbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tìpia nahkay ti tàɗəm : « Təzum zlam ahar gatay ni *njəlata do. » 3 Tàɗəm nahkay ti aɗaba ndam *Zʉde ɗek, ahar gəɗakani nday Feriziyeŋ ni, təzum zlam wuɗaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti aɗaba tàgəskabá divi ga ndam gəɗákani gatay ya ahaslani na. 4 Ku tamal tàsləkabiya a gosku ba nəŋgu ni, tìnjia a magam a ti wuɗaka təzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahaŋ kay ya təgəskabu ni tàbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nəŋgu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəŋa àna divi gana akaɗa ga ndam gəɗákani gatay ya tàgray ahaslani ni.

5 Nahkay ndam Feriziyeŋ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tìhindi Yezu, tàhi ahkado : « Ndam maɗəbay kur ni tàgəskabu magray zlam akaɗa ga ata bəŋ geli ya ahaslani tàɗəfiki ana leli ni do, tàzum zlam àna ahar njəlatani do ni ti kamam ? »

6 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Lekʉlʉm kawayum ti mis tâɗəm lekʉlʉm ndam jireni, ay ti lekʉlʉm ndam jireni do ! Melefit àɗəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayaŋ Izayi ni ba. Pakama gayaŋ ya ti àɗəm ni, àɗəmki ti ke kʉli. Àɗəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ,
tàjalaku ahàr do simiteni.
7 Tazləbay nu ti masakani, aɗaba
zlam gatay ya təcahay ni ti
ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka
mawayay goro do.” * »

8 Yezu àhi ana tay keti : « Lekʉlʉm ti kəmbrəŋum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya tàcahi ana kʉli ni sawaŋ. » 9 Àhi ana tay keti : « Àɓəlay ! Kàmbrəŋuma *Divi ge Melefit na, aɗaba kawayum məbi slimi ana manjəhaɗ ga ndam gekʉli ya ahaslani ni zla do waw ! 10 Bay Melefit àɗəm a wakita ge

* **7:7** Izayi 29.13.

Mʉwiz ya àbəki ni bu : “Ŋgwioru a haɗ ana ata buk ata muk.” † Àɗəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni məŋani nahəma, tâkaɗa naŋ a.” ‡ 11 Ay lekʉlʉm zla ti kəɗəmum ahkado : “Maslaŋa nahaŋ esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana məŋani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ ni ti korbaŋ : korbaŋ ti sədaga ge Melefit.” 12 Maslaŋa nani tamal àɗəma ma nahkay, mək àjənaki ata bəŋani ata məŋani va do ni ti, kàɗəmum àɓəlay. 13 Lekʉlʉm kəgrum nahkay ni ti kàmbrəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kàmbrəŋuma ti kəfumviyu pakama gekʉli ya kacahum ni a məlaŋ gani vu huk. Kàbum kəgrum zlam ndahaŋ kay akaɗa nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « ŋjəlatani do » ni

14 Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekʉlʉm ɗek bumi slimi ana pakama goro ya nəɗəm ni, ti kîcʉm lala. 15 Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huɗ ge mis vu ni ti agray naŋ “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani aɗəm àna ma gayaŋ ni day kwa ti agray naŋ “njəlatani do.” [16 Tamal slimi àfəŋ kè kʉli ge mici zlam nahəma, cʉm !] »

17 Kələŋ gani Yezu àhəɗakfəŋa kè mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tìhindifiŋa ma *gozogul gayaŋ ya àhi ana mis na. 18 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Lekʉlʉm day kàsərum zlam do waw ? Nəɗəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huɗ ge mis vu, agudar naŋ akaba agray naŋ “njəlatani do” ni àbi ti kicʉm do waw ? 19 Aɗaba àhuriyu a məɓəruv gayaŋ vu do, ahuriyu ti a huɗ vu ciliŋ, mək tətəhiyu azay gani e dʉgzey vu. » Yezu àɗəm nahkay ti àɗəm zlam məzumani ɗek njəlata. 20 Àɗəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məɓəruv ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlatani do.” 21 Aɗaba zlam magudarani ɗek ahəraya ti a məɓəruv ge mis ba : təjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesʉwehvu, tigi akal, tabazl mis, 22 tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuɗay, tagosay mis, tìci slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. 23 Zlam nday nani ɗek ti zlam magudarani, tahəraya a məɓəruv ge mis ba. Tàhəraya ti tagudar naŋ, tagray naŋ “njəlatani do.” »

Wal nahaŋ naŋ wur Zʉde do afəki ahàr ka Yezu (Meciyʉ 15.21-28)

24 Yezu àsləkaba eslina, òru ka haɗ ga kəsa Tir. Òru ènjʉa ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaŋa nahaŋ, mək ànjəhaɗ eslini. Awayay ti mis tàsər məlaŋ gayaŋ ya naŋ naŋ àvu ni ba. Akaba nani ɗek mis tàra tàsəra məlaŋ gana sawaŋ. 25-26 Nahkay ti wal nahaŋ àbu, naŋ wur Zʉde do, naŋ wur Fenisi ga haɗ Siri. Wur gayaŋ dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakəŋ àra ècia tàbu təzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia hʉya. Àra ènjia ti àbəhaɗî mirdim grik, meleher ndiɓ ana haɗ, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » 27 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza tâzum zlam târəh, do ni ti təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àɓəlay do. » 28 Mək wal nakəŋ àɗəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huɗ ga məlaŋ məzumki zlam vu ni ti ku kərá day tapalaba, təzum timey. » 29 Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kàhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. » 30 Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjʉa a magam a ti àdi ahàr ana wur gayaŋ dahalayani ni mandəhaɗani ɓəlaha ka slalah. Seteni ni àsləkiaba eɗeɗiŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àɗəm ma lala koksah na

† **7:10** Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ **7:10** Mahərana 21.17.

31 Yezu nakəŋ ka haɗ ga kəsa Tir na,
òru a kəsa Sidoŋ vu. Àsləka eslina
ti òru ka haɗ *Kəsa Kru, mək àŋga
gwar ka dəluv Gelili a. 32 Àra ènjia
eslina ti mis tàzibiyu zal makwaya
nahaŋ, àsər mazlapani lala koksah.
Tàra tìnjia àna naŋ a ti tàhəŋgalay
Yezu, tàhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak
ka naŋ hini ti mâŋgaba, mîci slimi,
mâzlapay lala ti. » 33 Nahkay ti Yezu
nakəŋ àzaba naŋ a cak e kiɗiŋ ge mis
dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday tàbu
ka ahàr gatay ni ti àbiviyu weleher e
slimi vu cecʉeni. Àhəliaba weleher
na ti ètifa esliɓ a, ènjiifiŋ kà arəɗ ;
34 mək àmənjoru e melefit vu, àsuf
yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. »
Awayay aɗəmvaba : « Zləkvaba. »
35 Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba,
èci slimi lala hʉya. Arəɗ gayaŋ ni day
ègigiri va do, azlapay lala. 36 Yezu
àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi
ana tay : « Kàhumi ere ye ti nàgray
ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi
ana tay « Kàɗəmum ba, » nday ti ni
tìciiki do, ba tàɗəmoru sək sawaŋ.
37 Nahkay ere ye ti àgray ni àgria ejep
ana mis a dal-dal. Tàɗəm ahkado :
« Ere ye ti agray ni ɗek àɓəlay àsaɓay.
Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici
slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti tàzlapay
koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu faɗ
(Meciyʉ 15.32-39)

1 Ka gani nani nahəma, mis kay
tərəkia ka Yezu a keti. Nday tàbu es-
lini akaba naŋ ti zlam məzumani day
àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam
maɗəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado :
2 « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal,
aɗaba vaɗ mahkər hi leli màbu akaba
tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay
va bi. 3 Tamal nəhi ana tay “Sləkuma”
mənjəɗ məvi zlam məzumani ana tay
nahəma, njəɗa amələfəŋ kà tay ka
ahàr divi ga masləkana bi, aɗaba mis
ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàsləkabiya
ka məlaŋ driŋena. » 4 Ndam maɗəbay
naŋ ni tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « Leli
ɗek ahalay a huɗ gili hini bu ni
ti, təhəlibiyu *dipeŋ ana tay tərəh
àna naŋ ɗek ti eley ? » 5 Eslini Yezu
nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi
ana tay ahkado : « Dipeŋ àfəŋ kè kʉli
ehimey ? » Tàhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kè leli
adəskəla. »
6 Eslini àhi ana mis dal-dalani ni
tânjəhaɗa a ga haɗ a. Tàra tànjəhaɗa
ti àhəl dipeŋ adəskəlani ni, àgri sʉsi
ana Melefit. Àra àgria sʉsi a ti èsekaba
dipeŋ na, àbi ana ndam maɗəbay
naŋ ni, àhi ana tay : « Dʉmi ana
mis ni ɗek. » Nahkay ndam maɗəbay
naŋ nakəŋ tìdi ana mis dal-dalani
ni ɗek. 7 Kilif ciɓ-ciɓeni tàfəŋ kà
tay gʉzit daya. Yezu àgraki sʉsi ke
kilif ni, mək àhi ana ndam maɗəbay
naŋ ni : « Dʉmikivu ana tay. » 8 Mis
nakəŋ ɗek tàzum, tàrəha àna naŋ
a. Tàcakalaviyu məgəjəni ga zlam
məzumani ni a hətək vu, tàrəhvù
hətək adəskəla àna naŋ. 9 Mis ya
tàzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu
faɗ. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana
mis ni tâsləka. 10 Mis ni tàra tàsləka
ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni
tàcəliyu a *slalah ga yam vu hʉya, tòru
ka haɗ Dalmanuta.

Ndam Feriziyeŋ tàhi ana Yezu mâgraya zlam magray ejep a
(Meciyʉ 16.1-4)

11 Yezu naŋ àbu eslini ti ndam *Fer-
iziyeŋ ndahaŋ tərəkia, tàbu tagray
gejewi akaba naŋ. Tagrakabá gejewi
a nahkay ti tawayay tatəkar naŋ ti
mâgudar zlam, tàhi : « Griaya ere ye
ti mìpi ɗay-ɗay ndo na ana leli a, ti
mâsər ere ye ti kagray ni kagray ti àna
njəɗa ge Melefit. » 12 Yezu nakəŋ àra
ècia ma gatay na ti àdi ana njiɗey a
gugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye
e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tìpi
ɗay-ɗay ndo ni ti kamam ? Nəhi ana
kʉli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti
Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu
ni do simiteni. » 13 Eslini àmbərbu tay
ndəɓak, àcəliyu a *slalah ga yam ni
vu, tàsləka akaba ndam maɗəbay naŋ
na, tòru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisiŋ ga ndam Feriziyeŋ akaba ga Erot
(Meciyʉ 16.5-12)

14 Nday tàbu takoru àna *slalah ga
yam ni ti ndam *maɗəbay Yezu nakəŋ
tàhəl *dipeŋ ndo, àgəjazlkia ahàr ka
tay a. 15 Eslini ti Yezu àhi ana tay :
« Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam
*Feriziyeŋ ni akaba ga ndam ga bay
*Erot ni. » 16 Nahkay tàzlapay e kiɗiŋ
gatay bu, tàɗəm : « Àɗəm nahkay ti
aɗaba dipeŋ àfəŋ kè leli bi palam. »
17 Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay
na ti àhi ana tay : « Dipeŋ àfəŋ kè kʉli
bi ni ti kəɗəmum kamam ? Kìcʉm
ma goro ni do, kàsərum do kekileŋa
waw ? Kàwayum micʉmeni do zla
tək ahəmamam ? 18 Eri gekʉli ni ti
kìpʉm divi àna naŋ do waw ? Slimi
gekʉli ni day kìcʉm slimi àna naŋ do
waw ? Ere ya nàgray ni ti kàsərumki
va do waw ? 19 Ka ya ti nìsikaba
dipeŋ zlamani ana mis dəbu zlamani
na ti, məgəjəni gani ya kàhəlumaba
ni ti hətək mərəhvani ehimey ? »
Tàhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani kru
mahar cʉ. » 20 Àɗəm keti : « Ka ya
ti nìsikaba dipeŋ adəskəlani ana mis
dəbu faɗani na ti, məgəjəni gani ya
kàhəlumaba ni ti hətək mərəhvani
ehimey ? » Tàhəŋgrifəŋ : « Hətək
mərəhvani adəskəla. » 21 Àhi ana tay
keti : « Kekileŋa kìcʉm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a

22 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ
ni tòru a Beceyda. Tòru tìnjʉa ti mis
ndahaŋ tàzibiyu zal wuluf, mək tàgri
kam-kam ana Yezu ti mînjifiŋ, ti zal
nani mâŋgaba. 23 Nahkay Yezu nakəŋ
àdafəŋa ahar kà zal nakəŋ a, tata àzoru
naŋ cak àfəŋ kà kəsa. Tòru tìnjʉa es-
lina ti èfifikiyu esliɓ ke eri, mək àbiki
ahar ke eri, èhindifiŋa ma, àhi : « Kàbu
kipi divi aw ? » 24 Zal wuluf nakəŋ
èzefteba ahàr a, àɗəm : « Nàbu nipi mis
zʉ-zʉ kàɗəm məŋgəhaf, ay ti nday tàbu
təsawaɗay. » 25 Eslini Yezu nakəŋ àbiki
ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na
ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àŋgaba,
epi divi lala. 26 Yezu àhi : « Sləka, ru
a magam. Kasləka nihi nahəma, kòru
gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àɗəm Yezu ti naŋ Krist Bay gəɗakani ya amara ni
(Meciyʉ 16.13-20 ; Lʉk 9.18-21)

27 A vaɗ nahaŋ, Yezu akaba ndam
maɗəbay naŋ ni tàbu tasləkaba a kəsa
ciɓ-ciɓeni ya tàbu kà gəvay ga Sezare
ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti
èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti
tàɗəm nu ti nu way ? » 28 Tàhəŋgrifəŋ,
tàhi ahkado : « Tàɗəm nak Zeŋ bay
məbaray mis ni, mis ndahaŋ tàɗəm
nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tàɗəm nak
biliŋ ga ndam ya tàhəŋgaray *pakama
ge Melefit ahaslani ni. » 29 Eslini naŋ
nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana
tay ahkado : « Lekʉlʉm ti, kəɗəmum
nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi
ahkado : « Nak *Krist *Bay gəɗakani
ya Melefit àslərbiyu ni. » 30 Yezu
nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi
ana tay, àɗəm ahkado : « Iy nahkay.
Ay ti kàɗəfumi nu ana maslaŋa ba
simiteni. »

Yezu aɗəm aməmət mək amaŋgaba e kisim ba
(Meciyʉ 16.21-28 ; Lʉk 9.22-27)

31 Eslini Yezu ànjəki ka macahi
zlam ana ndam maɗəbay naŋ ni.
Àhi ana tay : « Ahàr àɗəm nu *Wur
ge Mis nâcakay daliya dal-dal.
Nday gəɗákani ni, gəɗákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ni akaba ndam *məsər Wakita ge
Melefit ni atawayay nu do, atakaɗ
nu. Mək a huɗ ga vaɗ mahkərani
bu anaŋgaba e kisim ba. » 32 Àhi ana
tay vay-vay, do ni ti èmbrifiŋ ana tay
ndo. Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti
àzaba naŋ e kiɗiŋ gatay ba cak, àləgiki
ka pakama gayaŋ ni. 33 Ay Yezu
àmbatkibiyu ma ka ndam maɗəbay
naŋ ni tuwəli, àləgi ana Piyer bile-
geni, àɗəm : « *Seteni, sləkafua, ru
driŋ ! Majalay ahàr gayak ti akaɗa
ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akaɗa
ge mis hihirikeni ni. »

* **8:27** Sezare ge Filip ti kəsa gəɗakani. Àfəkaɗ kəsa gani nani ti bay Filip.

34 Eslini ti mis tàbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam maɗəbay naŋ ni. Tàra tìnjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay maɗəbay nu nahəma, ahàr àɗəm mâmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mîɓesey. Tamal mis awayay maɗəbay nu ti mâgray nahkay. 35 Maslaŋa ya ti àɗəm ajəgur sifa gayaŋ, awayay àmət ba ni ti emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayaŋ azuhva nu akaba *Ma Mʉweni Sulumani ni ti aməjəgur sawaŋ, aməmət ɗay-ɗay do. 36 Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na ɗek mək èjiŋa sifa gayaŋ a ti, elimeni gani aziaya mam ? 37 Emijiŋa sifa gayaŋ na ti, amənŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ? 38 Mis ye e hini vu ni tàwayay Melefit va do, tagudar zlam ɗek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njəɗa ga Baba goro akaba məslər gayaŋ *njəlatani ni. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ kè meleher ge mis, aɗəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anəɗəm naŋ mis goro do. »

9

1 Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kʉli nahəma ; e kiɗiŋ ge mis ya tàbu ahalay ni bu ni ti, wuɗaka ndahaŋ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməgur zlam ɗek àna njəɗa gayaŋ. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maɗəbay naŋ ni

(Meciyʉ 17.1-13 ; Lʉk 9.28-36)

2 Vaɗ muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. Tòru tìnjʉa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a, 3 azana gayaŋ ka vu ɗek ègia bəɗ-bəɗ talla. Ahəlaba eri a vərut ; bəɗ-bəɗ gani àtama bəɗ-bəɗ ga azana ge mis na ɗek àna tallana. 4 Eslini tìpioru Eli nday ata Mʉwiz, nday tàbu təzlapay akaba Yezu. 5 Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi, leli màbu ahalay ti àɓəlay. Mara mivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Mʉwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » 6 Àsər ere ye ti aɗəm ni do, aɗaba aŋgwaz àwər tay dal-dal. 7 Eslini məguduŋguduŋ àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, àɗəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayaŋ ! » 8 Eslini hʉya ndam *maɗəbay Yezu ni tèheliŋ eri, tìpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ akaba tay ciliŋ.

9 Nday tàbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kàŋgəhaɗumi ere ye ti kìpʉm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anaŋgaya e kiɗiŋ ga ndam eviɗ ba kwa. » 10 Nday nakəŋ tàgəskabá pakama gayaŋ ya ti àhi ana tay na. Ay ti tàgray gejewi e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Pakama gayaŋ ya ti àɗəm amaŋgaya e kiɗiŋ ga ndam eviɗ ba ni ti, awayay aɗəm ti mam ? » 11 Nahkay tìhindifiŋa ma kà Yezu a, tàhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàɗəm wuɗaka *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àɗəm Eli amara day ti kamam ? » 12 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Eɗeɗiŋ Eli ara, aslamalakabu zlam ɗek day. Ay ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɗəm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atəɗəm naŋ mis masakani àsər araŋa do. Melefit àɗəm nahkay ti kamam ? 13 Ay nəhi ana kʉli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis tàgria ere ye ti nday tàwayay na ɗek, akaɗa ga pakama ge Melefit ya àɗəmki na. »

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a

(Meciyʉ 17.14-21 ; Lʉk 9.37-43a)

14 Tara tinjikiva ka ndam *maɗəbay Yezu ndahaŋ na wuɗak ti tìpi mis dal-dalani kay tèveliŋa tay a. Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit tàbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. 15 Mis dal-dalani ni tàra tìpeya Yezu a nahəma, nday ɗek tàɗəm :

« A ! Yezu ènjia, » mək nday ɗek
tàcuhwakioru, tàgri sa. 16 Tàra tàgria sa
àndava ti Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà
ndam maɗəbay naŋ na, àhi ana tay :
« Lekʉlʉm kàbum kəgrumkivu gejewi
akaba tay ti ka mam ? » 17 Eslini
maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ ge mis dal-
dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu
na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mʉsi,
nàzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu,
àzlapay koksah. 18 Seteni ni agəs naŋ
ku eley eley do ɗek, azəgaɗ naŋ ka
haɗ. Nahkay wur ni guzləbuc krup-
krup a ma bu, ahəpəɗkabu aslər krəɗ-
krəɗ, vu gani ɗek ekʉli kʉc. Nàhi ana
ndam maɗəbay kur ni ti tâgariaba, ay ti
tìsliki ndo. » 19 Eslini Yezu àhi ana tay :
« Lekʉlʉm ye e hini vu ni ti kàfumki
ahàr ke Melefit do. Nu ananjəhaɗ
kaŋgaya akaba kʉli aw ? Nu eneɓesi
ana kʉli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana
tay : « Zumubiya wur nana nimi. »
20 Nahkay tàzibiyu. Seteni ni àra
èpia Yezu a ti àdaɗay wur ni kay kay,
mək wur ni àdəɗ, èji daɓay ka haɗ,
guzləbuc krup-krup a ma bu. 21 Eslini
Yezu èhindifiŋa ma kà bəŋ ga wur na,
àhi ahkado : « Ere gani àgəs naŋ ti
ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray
naŋ kwa e gʉziteni vu. 22 Sak kay
seteni ni èzligia naŋ a aku va, èzligia
naŋ a yam va, awayay mijiŋ naŋ. Ay
ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli,
mâsuk ciciha ti. » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ,
àhi ahkado : « Kàɗəm “Tamal kisliki”
ti kàɗəm kamam ? Bay ya ti àfəkia
ahàr ke Melefit a ni ti Melefit esliki
məgri zlam weley weley do ɗek tata. »
24 Eslini bəŋ ga wur ni àzlah hʉya,
àɗəm : « Nəfəkia ahàr a. Ay ti məfəki
ahàr goro ni àhəca, jənaki nu ti nâfəki
ahàr àkivu. »

25 Nday tàbu eslini ti mis ndahaŋ
kay tàrəkia ka tay a. Yezu àra èpia
tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi :
« Seteni ya agray mis ti bay gani
àzlapay koksah akaba èci slimi koksah
ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini
ba. Kàhəraya ti kàŋgwiviyu va ba. »
26 Seteni ni àra ècia ma ga Yezu ya àhi
na ti àdi àna zlahay, àdaɗay wur ni kay
kay, mək àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti
wur ni ègia kàɗəm kisimeni. Nahkay
ti mis kay tàɗəm ahkado : « Àməta. »
27 Ambatakani do àmət ndo ; Yezu
àzay ahar gani èzefteba naŋ a, mək
wur ni ècik jik.

28 Kələŋ gani Yezu òru ènjʉa a
magam a ti, ndam maɗəbay naŋ ni
nday ka ahàr gatay tìhindifiŋa ma,
tàhi : « Leli mìsliki magaray seteni
nani ndo ni ti kamam ? » 29 Yezu
nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm :
« Seteni akaɗa nday nani nahəma,
tamal ti kàhəŋgalay Melefit ndo ni ti
tàsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu àɗəm keti aməmət mək amaŋgaba e kisim ba
(Meciyʉ 17.22-23 ; Lʉk 9.43-45)

30 Yezu akaba ndam maɗəbay
naŋ ni tàsləka ka məlaŋ nana, tàbu
tasləkaba ka haɗ *Gelili a. Yezu
àwayay ti mis tàsər məlaŋ gatay ya
takoru ni ba, 31 aɗaba naŋ àbu acahi
zlam ana ndam maɗəbay naŋ ni. Àhi
ana tay : « Atəɗəfiki nu *Wur ge Mis
ana mis ti tara təgəs nu, tara takaɗ nu.
Atakaɗa nu a ti, vaɗ mahkər amagra
ti ananŋgaba. » 32 Pakama ga Yezu ya
àɗəm ni ti ndam maɗəbay naŋ ni
tìciaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge
mihindifiŋa ma.

Gəɗakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciyʉ 18.1-5 ; Lʉk 9.46-48)

33 Tòru tìnjʉa a Kafarnahum a ti
tàhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi
ana tay : « Kàgrumbiyu gejewi e divi
bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? »
34 Nday nakəŋ te-te, aɗaba e divi
bu ni ti tàɗəm ahkado : « Məsərkaba,
gəɗakani e kiɗiŋ geli bu ya àtam leli ni
ti way ? » 35 Eslini Yezu nakəŋ ànjəhaɗ
digʉs, mək àzalakabu ndam maɗəbay
naŋ kru mahar cʉeni ni, àhi ana tay :
« Tamal mis awayay migi gəɗakani
ti ahàr àɗəm mîgi gʉziteni èsli mis
ndahaŋ do ɗek kwa, mâgri tʉwi ana
mis ɗek kwa. » 36 Mək àzəbiyu wur
gʉziteni e kiɗiŋ gatay bu, àgəskabu
naŋ gum. Àhi ana ndam maɗəbay
naŋ ni : 37 « Tamal ti maslaŋa àgəskabá

wur gʉzitena akaɗa hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Maslaŋa ya àcafəŋa leli a kà zlam a do ni, agriki tʉwi ana leli (Lʉk 9.49-50)

38 Eslini Zeŋ àhi ana Yezu : « Mʉsi, mìpia maslaŋa nahaŋ a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay màɗəm macafəŋa naŋ a aɗaba naŋ mis geli do. » 39 Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kàcumfəŋa naŋ a ba, aɗaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti tìpi ɗay-ɗay ndo ni àna slimi goro ni ti mək awayay məɗəmku ma magədavani hʉya ti àɗəm koksah. 40 Maslaŋa ya ti àwayay magudar tʉwi geli do nahəma, agriki tʉwi ana leli. 41 Nəhi ana kʉli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kʉli e hijiyem va aɗaba lekʉlʉm ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayaŋ ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

Bumvu slimi ti kàgudarum zlam ba (Meciyʉ 18.6-9 ; Lʉk 17.1-2)

42 Yezu àɗəm keti : « Ndam ya təfəku ahàr, mis tàɗəm tìsli araŋa do akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kiɗiŋ gatay bu mîjikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gəɗakani ana maslaŋa ya èjiŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəɗakani vu dəzləz. 43 Tamal ahar gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa àna ahar bəlaŋ ere gani ya kəhuriyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cʉeni ni. Aku nani ti àmət do. [44 A məlaŋ ga aku nani vu ni ti mekcehʉɗ tàmət do, aku gani day àmət do.] 45 Tamal asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa àna asak bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cʉeni ni. [46 A məlaŋ ga aku nani vu ni ti mekcehʉɗ tàmət do, aku gani day àmət do.] 47 Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cʉeni ni. 48 A məlaŋ ga aku nani vu ni ti mekcehʉɗ tàmət do, aku gani day àmət do. 49 Nahkay ti Melefit aməbəkiviyu aku ke mis ɗek akaɗa ya ti təbəkiviyu estena ka zlam məzumani ni.

50 « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, mâra mâcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahàr àɗəm manjəhaɗ gekʉli mâləbu sulumani akaɗa ga zlam məzumani ya tàbəkiviya estena ni ; nahkay araŋa embeɗekabu kʉli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal (Meciyʉ 19.1-12 ; Lʉk 16.18)

1 A vaɗ nahaŋ Yezu àsləka eslina, àŋgoru ka haɗ *Zʉde. Òru ke ledi nahaŋ ga zalaka *Zʉrdeŋ. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àcahi zlam ana tay keti akaɗa gayaŋ ya agray kəlavaɗ ni. 2 Naŋ àbu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tərəkia. Tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayaŋ aw ? » Tàhi nahkay ti aɗaba tawayay tatəkar Yezu ti mâɗəm ma magudarani. 3 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Mʉwiz àhi mam ana kʉli a wakita gayaŋ ni bu mam ? Àwayay ti kəgrum mam ? » 4 Eslini nday nakəŋ tàhi ahkado : « Mʉwiz àvia divi ana mis a, àɗəm tedevu ata wal gayaŋ ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. *» 5 Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay keti, àɗəm : « Mʉwiz àbəki ma gani nahkay a wakita gayaŋ ni bu ni ti àbəki aɗaba lekʉlʉm kàwayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. 6 Ay kwa ka mənjəki ga məlaŋ, ka ya ti Melefit àgraya zlam ɗek na nahəma, “Melefit

* **10:4** Mənjay Mimbiki 24.1. † **10:6** Mənjəkiani 1.27 ; 5.2.

àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † 7 Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, mək atanjəhaɗkabu ata wal gayaŋ. 8 Nday cʉeni ti vu gatay emigi bəlaŋ.” ‡ Nahkay ti nday cʉeni medeveni va do. Tìgia vu gatay bəlaŋ. 9 Nahkay ere ye ti Melefit èbeɗekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. »

10 Tàra tìnjia a magam a ti ndam *maɗəbay Yezu ni tìhindifiŋa ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyeŋ na. 11 Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àgara wal gayaŋ a mək àda wal nahaŋ a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayaŋ ye enjenjeni na. 12 Wal day tamal àsləka afa ga zal gayaŋ a mək àda zal nahaŋ a nahəma, àgra hala. »

Yezu agəskabu bəza ciɓ-ciɓeni (Meciyʉ 19.13-15 ; Lʉk 18.15-17)

13 Mis tàhəlibiyu bəza ana Yezu ti mâgri *sulum ge Melefit àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Nday tàbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam maɗəbay naŋ ni tàləgi ana tay. 14 Yezu àra èpia ere ye ti ndam maɗəbay naŋ ni tàgray na ti àzuma ɓəruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza târa afa goro a, kàcumfəŋa tay a ba. Aɗaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya tàbu akaɗa ga bəza ni. 15 Nəhi ana kʉli nahəma, ahàr àɗəm ku way way do mâgəskabu Məgur ge Melefit akaɗa ga wur ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » 16 Eslini àgəskabu bəza nakəŋ gum, mək àbəki ahar ka tay ga məgri sulum ge Melefit ana tay.

Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni (Meciyʉ 19.16-30 ; Lʉk 18.18-30)

17 Yezu àsləka eslina. Naŋ àbu akoru e divi bu ni ti maslaŋa nahaŋ àcuhwakioru, àbəhaɗî mirdim grik, àhi : « Mʉsi sulumani, ti nâŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ti nâgray ahəmamam ? » 18 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit ciliŋ. 19 Ere ye ti kìhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kàsəra tay a do aw ? Kàkaɗ mis ba, kàgray hala ba, kìgi akal ba, kagray sedi ti kàsəkaɗ malfaɗa ba, kàzumki zlam ge mis ba, həŋgrioru ahàr a haɗ ana ata buk ata muk. § » 20 Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mʉsi, nàgəskabá Divi nana ɗek kwa nu a wur wurani. » 21 Eslini Yezu àwaya naŋ a, àmənjaləŋ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bəlaŋ kekileŋa. Ru kâsəkumoru zlam gayak ɗek ti kîdi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana ɗek nahəma, kâra, kâɗəbay nu. » 22 Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, məɓəruv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, aɗaba zlam gayaŋ àbu dal-dal.

23 Eslini Yezu àmbatvu ga mamənjaləŋani ana ndam maɗəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni tâhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlaɗa dal-dal. » 24 Pakama ga Yezu ya ti àɗəm ni èwisiria ahàr ana ndam maɗəbay naŋ na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzlaɗa dal-dal. 25 Ezligwemi ahuriyu e eviɗ ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mâhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlaɗa dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e eviɗ ge lipri vu na. » 26 Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » 27 Ay Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, aɗaba Melefit ti esliki magray zlam ɗek tata. »

28 Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado :

‡ **10:8** Mənjəkiani 2.24. § **10:19** Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

« Iy zla, leli màmbrəŋa zlam a ɗek, maɗəbay kur ti ahəmamam ? »
29 Yezu àhəŋgarfəŋ, àɗəm : « Nəhi ana
kʉli nahəma, tamal mis àmbərbu
zlam gayaŋ azuhva nu ga məhi
*Ma Mʉweni Sulumani ana mis,
bi àmbərbu ahay gayaŋ, bəza ga
məŋani, bəŋani, məŋani, bəza gayaŋ
ahkay do ni vədaŋ gayaŋ nahəma,
30 aməŋgətvù zlam nday nani kay
àtam ndahaŋ ni sak diŋ nihi ka sarta
hini. Aməŋgət ahay, bəza ga məŋani,
ata məŋani, bəza, vədaŋ ; akaba nani
ɗek mis atəgri daliya. Ka məlaŋ
mʉweni ya Melefit amagraya ni day
aməŋgət sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni.
31 Ay ti nday gəɗákani ya kama ge mis
ni ti, mis kay e kiɗiŋ gatay bu ataŋgoru
kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni
day etigi gəɗákani kama ge mis. »

Yezu àɗəm sak ya mahkər aməmət mək amaŋgaba e kisim ba
(Meciyʉ 20.17-19 ; Lʉk 18.31-34)

32 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ
ni tàbu takoru, tàzay divi ya ti acəloru
a Zerʉzalem ni. Yezu àdi kama ana
tay. Ndam maɗəbay naŋ ni ahàr
àhəlia ana tay a, mis ndahaŋ ya tàbu
takoru akaba tay ni day aŋgwaz àwəra
tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam
maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni keti,
ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke
ere ye ti amagrakivu ni. 33 Àhi ana tay
ahkado : « Cʉm day, nihi ti leli màbu
məcəloru a Zerʉzalem. Eminjʉa es-
lina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana
gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni akaba ana ndam
*məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini
atəɗəm si takaɗ nu kwa, atəgəsi nu
ana ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit do
ni. 34 Nday nani ti eteyefʉ, etitifʉviyu
esliɓ e eri vu, atəzləɓ nu àna kurupu
cʉk cʉk, atakaɗ nu, mək a vaɗ ya
mahkər ti ananŋgaba. »

Zek nday ata Zeŋ tihindifiŋa zlam kà Yezu a
(Meciyʉ 20.20-28)

35 Eslini Zek nday ata Zeŋ bəza
ge Zebede tàrəkia kà Yezu a, tàhi
ahkado : « Mʉsi, mawayay mihin-
difʉka zlam a, mawayay ti kâgri ana
leli. » 36 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi
ana tay ahkado : « Kawayum ti nâgri
mam ana kʉli mam ? » 37 Tàhi : « Ka
ya ti akəzuma bay gayak gəɗakani
na nahəma, kâvi divi ana leli ti
mânjəhaɗfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar
ga ɗaf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak
ti. » 38 Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado :
« Ere ye ti kihindʉm ni ti kàsərum
do. Ekislʉmki misi zum ge hijiyem
ye enisi ni tata waw ? Ekislʉmki
miɓeseni *tabaray kʉli akaɗa goro ya
atabaray nu ni tata waw ? * » 39 Nday
cʉeni tàhi : « Misliki. » Eslini Yezu
àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado :
« Ekisʉm zum ge hijiyem ya enisi ni
akaba atabaray kʉli akaɗa goro ya
atabaray nu ni ti amagravu eɗeɗiŋ.
40 Ay ti maslaŋa ya ti aməɗəm way
amanjəhaɗfu kà ahar ga ɗaf akaba
kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do.
Nani Bay Melefit àna ahàr gayaŋ day
ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ
àdaba tay a ni. »

41 Ndam *maɗəbay Yezu kruani
ndahaŋ ni tàra tìcia pakama ge
Zeŋ ata Zek ya tàhi ana Yezu na ti
tàzumkia ɓəruv ka tay a. 42 Eslini
Yezu àzalakabu ndam maɗəbay naŋ ni
ɗek, àhi ana tay ahkado : « Kàsəruma,
ndam ya ti təzalay tay bəbay ga haɗ
ni ti təgur mis ga njəɗa. Gəɗákani
ga məlaŋ day tàɗəm ahàr àɗəm mis
təgri tʉwi ana tay kay, tàmbrəŋ mis
do. 43 Ay e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti àgravu
nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kiɗiŋ
gekʉli bu awayay migi gəɗakani ti,
mîgi bay məgri tʉwi ana kʉli kwa
sawaŋ. 44 Tamal ti maslaŋa e kiɗiŋ
gekʉli bu awayay migi kama ge mis
ti, mîgi eviɗi ge mis ɗek kwa. 45 Aɗaba
nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis
tâgru tʉwi do. Nàra ti ga məgri tʉwi
ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga
mambay mis kay àna naŋ. »

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayaŋ ya amacakay ni. Baray gayaŋ ya atabaray naŋ ni ti kisim gayaŋ ya aməmət ni.

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a

(Meciɥ 20.29-34 ; Lɯk 18.35-43)

46 Eslini Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni akaba mis ndahaŋ kay ɓal tìnjɥa a Zeriko a. Nday tàbu tasləka a kəsa nani ba ti tàdi ahàr ana zal nahaŋ wulufani. Slimi gayaŋ Bartime, naŋ wur ge Time ; naŋ manjəhaɗani digɥsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. 47 Àra ècia mis tàɗəm « Yezu zal Nazaret èɲjia » ti àdiki ana zlahay, àɗəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nâsuk cicihi ti. » 48 Eslini mis kay tàləgi, tàhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àɗəm : « Wur ge Devit, nâsuk cicihi ti. » 49 Yezu àra ècia zalay na ti ècik àɗəm : « Zalumubiya naŋ a. » Nahkay tàzalibiyu zal wuluf nakəŋ, tàhi : « Zay njəɗa, cikaba. Naŋ àbu azalay kur. » 50 Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwaɗ àrəkioru kà Yezu nakəŋ. 51 Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nâgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mɥsi, nawayay ti nîpi divi akaɗa ge mis ni bilegeni ti. » 52 Mək Yezu àhi : « Melefit àhəŋga kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi hɥya. Àra èpia divi a ti àɗəboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zerɥzalem ni

(Meciɥ 21.1-11 ; Lɯk 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

1 Tòru tìnjɥa cifa kà gəvay ga Zerɥzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam maɗəbay naŋ ni cɥ, 2 àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegɥni ya kama gekɯli ni vu. Ekinjɥmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu ɗay-ɗay faŋ ndo. Picehɥmbiya, zumubiya. 3 Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kɯli a, àhi ana kɯli “Kepicehɥm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi hɥya.” »

4 Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tìnjɥa ti tàdi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Tàbu tepiceh ti 5 mis ndahaŋ e kiɗiŋ ge mis ya ti tàbu eslini ni bu tàhi ana tay ahkado : « Kepicehɥm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » 6 Eslini tàhəŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay tàmbrəŋ tay, tàsləkabiya àna naŋ a. 7 Tàra tìnjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti tàbəki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. 8 Mis dal-dal eslini tàpaɓivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaŋ ti ni tàkwahabiyu slimberi a vədaŋ bu, tàbəhaɗivoru bilegeni. 9 Yezu naŋ àbu akoru ti mis ya kama gayaŋ akaba ya kələŋ gayaŋ ni tàgray salalay, tàzləbay naŋ, tàɗəm : « *Hozana ! Bay Melefit mâgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayaŋ a ni ! 10 Melefit mâgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! Tâzləbay Melefit driŋ agavəla ! * »

11 Tòru tìnjɥa a Zerɥzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Eslini èheliŋ eri, àmənjaləŋ kà zlam ɗek. Àmənjaləŋaba ɗek ti fat àbi va bi, mələkarawa èɡia. Nahkay tàhəraya, tàsləka akaba ndam maɗəbay naŋ kru mahar cɥeni na, tàŋgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesl məŋgəhaf ya èwi bəza do ni

(Meciɥ 21.18-19)

12 Tòru tìnjɥa a Betani a ti tàndəhaɗ eslini hundum. Ge miledɥ gani, tàsləka tàŋgoru a Zerɥzalem. Nday tàbu takoru e divi bu ni ti lɯwir àwərkaba Yezu a. 13 Lɯwir àbu awər naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv miɗeni. Àra èpia ti àhəɗakfəŋoru, àmənjafəŋ bəza gani, ay àŋgətfəŋ ndo, aɗaba sarta ge miwi bəza gani do. 14 Eslini Yezu àhi ana məŋ ga zlam

* **11:10** Mənjay Limis 118.25-26.

ni : « Ɗay-ɗay maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

Gayaŋ ya àɗəm nahkay ni ti ndam maɗəbay naŋ ni tìcia.

Yezu a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu

(Meciyʉ 21.12-17 ; Lʉk 19.45-48 ; Zeŋ 2.13-22)

15 Tòru tìnjʉa a Zerʉzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhaɗaba tabəl ga ndam mambay siŋgu na akaba məlaŋ manjəhaɗani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. 16 Mis ndahaŋ təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna naŋ a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəŋ àcafəŋa tay a. 17 Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àɗəm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɗəm : “Ahay goro zla ti atəɗəm məlaŋ ga jiba ɗek ga mahəŋgalavù Melefit.” † Ay lekʉlʉm ti kàmbatumkaba, èɡia ahuzl ga ndam akal a. »

18 Àra àɗəma nahkay ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tìcia ; tàra tìcia ti tàɗəbafəŋ divi ge mijiŋ naŋ. Ay ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kà naŋ a, aɗaba mis ndahaŋ ni ɗek ti pakama ya àcahi ana tay ni àɡria ejep ana tay a. 19 Məlakarawa àra èɡia ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàsləkaba a kəsa ni ba.

Məŋgəhaf ya ti Yezu ètikwesl ni èkʉlia

(Meciyʉ 21.20-22)

20 Ge miledʉ gani tàbu taŋgoru a Zerʉzalem. Tàbu tasləkafəŋa kà gəvay ga məŋ ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikʉleni kʉc akaba sliri gani ɗek. 21 Eslini Piyer àra àsərkia ka ma ga Yezu ya àhi ana məŋ ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi, mənjoru, məŋ ga wəruv ya kètikwesl ni èkʉlia. »

† **11:17** Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

22 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. 23 Nəhi ana kʉli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini : “Raɗvaba, ru kêdiyu a *dəluv gəɗakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cʉ cʉ do, àfəkia ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. 24 Nahkay nəhi ana kʉli : Tamal ti kihindʉm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kàŋgətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindʉmfiŋa ni ɗek ana kʉli. 25 Tamal ti kìcikʉmaba, kàbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kʉli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekʉli ya a huɗ melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekʉli ya kagudarum ni kè kʉli a bilegeni. [26 Ay tamal kàmbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tàgudari ana kʉli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekʉli ya a huɗ melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a do.] »

Yezu agray tʉwi ti way àvi divi gani way ?

(Meciyʉ 21.23-27 ; Lʉk 20.1-8)

27 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni təhuriyu a Zerʉzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawaɗavù a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu eslini ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ tàrəkia, 28 təhi : « Kagray tʉwi hini nahkay ti kàŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » 29 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kè kʉli a. Kàhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kʉli, nəɗəfi bay ya ti àvu divi ge tʉwi ya ti nagray ni ana kʉli. 30 Nəhi ana kʉli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəɗa gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

31 Tàra tìcia ma na nahkay ti tàgray
gejewi e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm :
« Tamal məhi : "Melefit àslərbiyu naŋ"
hi, ara ahi ana leli : "Kàgəsumkabu
pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?"
32 Ay tamal məɗəm keti : "Mis tàvi
njəɗa gani" ti àrakaboru do. » Tàɗəm
nahkay ti aɗaba mis tezl-tezleni
eslini ni ɗek tàɗəm Zeŋ ti naŋ bay
mahəŋgaray *pakama ge Melefit
eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni. Tàgrafəŋa aŋgwaz
kè mis tezl-tezleni nana, 33 nahkay
tàhəŋgrifəŋ ana Yezu, tàhi : « Leli
màsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay :
« Nu day nàɗəfi bay ya ti àvu divi
ge tɯwi ya ti nagray ni ana kɯli do
bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ
(Meciyɯ 21.33-46 ; Lɯk 20.9-19)

1 Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma
*gozogul. Àɗəm ahkado : « Zal nahaŋ
àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam * a
vədaŋ gayaŋ vu, àcafəŋ azlaw tekesl,
àgraya məlaŋ ga məɗucaya yam ga
bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli
zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga
majəgay vədaŋ ni. Kələŋ gani àfivù
vədaŋ ni ana mis a ahar vu ti tâwəs,
mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayaŋ.
2 Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra
ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay
məgri tɯwi afa ga ndam məwəs vədaŋ
ni ti tâhəlikaboru ja gani gayaŋ. 3 Ay
bay məgri tɯwi ni àra ènjia ti ndam
məwəs vədaŋ ni tàgəs naŋ, tàzləɓ mək
tàgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar
vu ndo. 4 Eslini bay ga vədaŋ ni
àslərbiyu bay məgri tɯwi nahaŋ keti.
Àra ènjia ti nday nakəŋ tàsi aday a
ahàr vu, tìndivikaba cɯɗ cɯɗ. 5 Nahkay
bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis nahaŋ
keti. Naŋ nani ti tàkaɗ naŋ gweha.
Àslərbiyu mis ndahaŋ kay keti. Tàra
tìnjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tàzləɓ
ndahaŋ, ndahaŋ ni ti ni tàbazl tay.
6 Kələŋ gani nahəma, bay ga vədaŋ ni
mis àgəjənifəŋ bəlaŋ ciliŋ. Maslaŋa
nani ti wur gayaŋ, awayay naŋ dal-
dal. Àɗəm : "Wur goro ni ti atəgəsiki
ma." Nahkay zla ti àslərbiyu naŋ afa
gatay. 7 Ay ndam məwəs vədaŋ ni tàra
tìpia wur na naŋ àbu ara ti tàzlapay e
kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : "Naŋ
tegɯni ti mekeji gayaŋ ; màmbrəŋ naŋ
ba, makaɗum naŋ ; nahkay ti vədaŋ
ni emigi geli." 8 Àra ènjikia ka tay a
ti tàgəs naŋ yaw, tàkaɗ, tàzaba kisim
gayaŋ na a vədaŋ ni ba, tìzligoru.
9 « Nəɗəm nahəma, bay ga vədaŋ
ni amasləkabiya ti aməgri mam
ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ?
Amabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək
aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ.
10-11 A Wakita ge Melefit bu àbu
məbəkiani nahkay hi :

"Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay
tàwayay magray tɯwi àna naŋ
ndo.
Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay
ahay na ɗek sawaŋ.
Ere nani ti tɯwi ga Bay Melefit,
agri ejep ana leli." †

« Lekɯlɯm kèjeŋgɯm ma nani ndo
waw ? »
12 Gəɗákani nakəŋ tàsəra Yezu
àɗəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra
tàsəra ti tawayay təgəs naŋ. Ay mis
tàbu eslini kay ti tàgəs naŋ ndo, aɗaba
aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay tàmbrəŋ
naŋ, tàsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciyɯ 22.15-22 ; Lɯk 20.20-26)

13 Yezu naŋ àbu eslini nahkay ti
tàslərkibiyu ndam *Feriziyeŋ ak-
aba ndam ndahaŋ ya taɗəbay bay
*Erot ni. Tawayay ti mâɗəm ma
magədavani ti tâgəski naŋ. 14 Tàra
tìnjikia ti tàhi ahkado : « Mɯsi, màsəra
nak ti kàɗəm ma ge jiri. Aŋgwaz
àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya
təɗəmkuk na do ; ku kè meleher ga
way ga way do day kàgray aŋgwaz do,
kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana
mis àna jiri gani sawaŋ. Ay ti Melefit
àvia divi ana leli ga məbəhaɗi hadam

* **12:1** Məŋ ga zlam nani ti *viŋ. † **12:10-11** Limis 118.22-23.

ana *bay gəɗakani ga ndam Rom a
tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhaɗi
tək, màbəhaɗi ba waw ? »
15 Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis
ndahaŋ tâɗəm nday ndam jireni, ay
ti nday ndam jireni do. Nahkay
àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua
eyʉ a ti kamam ? Ŋga zumubiya
siŋgu akur-akurana ti namənjaki day
nimi. » 16 Nahkay tàdibiyu bəlaŋ. Tàra
tàvia ti èhindifiŋa ma kà tay a, àɗəm
ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu
ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani
ni ti ga way ? » Tàhəŋgrifəŋ, tàhi
ahkado : « Ga bay *Sezar. » 17 Nahkay
naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado :
« Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam
gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana
Melefit zlam gayaŋ. » Eslini ma gayaŋ
ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a
dal-dal.

Mis taŋgaba e kisim ba eɗeɗiŋ a waw ?
(Meciyʉ 22.23-33 ; Lʉk 20.27-40)

18 Eslini ndam *Sedʉseyeŋ ndahaŋ
tərəkia ka Yezu a. Ndam Sedʉseyeŋ
tàɗəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba
koksah. Nahkay nday nakəŋ tàhi ana
Yezu ahkado : 19 « Mʉsi, Mʉwiz àbiki
ana leli a wakita gayaŋ ni bu, àɗəm
ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ
gatay, mək bəlaŋ gani àməta, àmbərba
wal gayaŋ a, wal ni èwii wur ndo
nahəma, ahàr àɗəm wur ga məŋani
ni azay wal ni, ti tîwieya mekeji ana
wur ga məŋani ya àmət na.” ‡ 20 Yaw
mis ndahaŋ tàbu adəskəla kà məŋ
gatay, gəɗakani gatay ni àda wal a.
Àra àza wal na ti èwifiŋa wur a ndo,
mək zal ni àməta. 21 Àra àməta ti
mimbiki gayaŋ ni àzay wal ni. Àra àza
wal na ti naŋ day èwifiŋa wur a ndo,
mək àməta. Naŋ ya mahkər ni day
àgray nahkay, mək àməta. 22 Nahkay
nday adəskəlani ni ɗek tàza wal na
day tìwifiŋa wur a ndo, mək nday ɗek
tàməta. Kələŋ gani wal ni day àməta.
23 Ay ka fat ya ti mis ataŋgaba e kisim
ba nahəma, wal ni ti way bəlaŋ e
kiɗiŋ gatay bu amazay way ? Nday
adəskəlani ni ɗek tàza naŋ a ni. »
24 Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay,
àɗəm ahkado : « Majalay ahàr gekʉli
ti kigeni do. Aɗaba mam ? Aɗaba
kìcʉmaba ma ga Wakita ge Mele-
fit ya Mʉwiz àbəki na ndo, kàsərum
njəɗa ge Melefit do palam. 25 Nəɗəm
nahəma, ka ya ti mis atəməta mək
ataŋgaba e kisim ba ni ti zawal ata-
day wál va do, wəwal day ataday za-
wal va do. Atanjəhaɗ ɗek akaɗa ga
*məslər ge Melefit ya tàbu a huɗ mel-
efit bu ni. 26 Ay tamal ti mazlapaki
ka ma ge mis ya taŋgaba e kisim ba
nahəma, kèjeŋgʉm wakita ge Mʉwiz
ni ɗay-ɗay ndo aw ? Kèjeŋgʉm ma
àki ka məŋgəhaf ya ti aku àgəs ni ndo
aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Mʉwiz
ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu
Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekʉp.”
§ 27 Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya
àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tàməta
ni do. Lekʉlʉm ti majalay ahàr gekʉli
ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahàr àɗəm mis tâgəskabu enji ni ti weley ?
(Meciyʉ 22.34-40 ; Lʉk 10.25-28)

28 Eslini zal nahaŋ naŋ àvu, naŋ
bay *məsər Wakita ge Melefit, ècia
ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma su-
lumana ana ndam *Sedʉseyeŋ na.
Nahkay ti àrəkioru, èhindifiŋa ma, àhi
ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahàr
àɗəm mis tâgəskabu enji ni ti we-
ley ? » 29 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Divi ge
Melefit ya ti ahàr àɗəm mis tâgəskabu
enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay
Melefit geli nahəma, naŋ Bay naŋ
bəlaŋ. 30 Wayay Bay Melefit gayak àna
huɗ bəlaŋ, àna sifa gayak ɗek, àna ma-
jalay ahàr gayak ɗek akaba àna njəɗa
gayak ɗek.” * 31 Divi ye cʉ ni day nihi :
“Wayay ndam ya nak kàbu akaba
tay ni akaɗa ya kawayay ahàr gayak
gayakani ni.” † Divi nday ndani cʉeni
ni ti ahàr àɗəm mis tâgəskabu tay
àtam divi ndahaŋ ni ɗek kwa. » 32 Mək

‡ **12:19** Mənjay Mənjəkiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6. § **12:26** Mənjay Mahərana 3.2, 6, 15-16. * **12:30** Mimbiki 6.4-5. † **12:31** Levi 19.18.

bay məsər Wakita ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Yawa Mʉsi ! Ere ye ti kàdəm ni ti jiri eɗedîŋ. Bay Melefit ti naŋ bəlaŋ hʉya, bay nahaŋ àbi. ‡ 33 Tamal ti kawayay naŋ àna huɗ bəlaŋ, àna majalay ahàr gayak ɗek akaba àna njəɗa gayak ɗek zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tisliŋi na ɗek àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kàbu akaba tay ni akaɗa ya kawayay ahàr gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga ɗek àna sulumana. » 34 Zal nakəŋ àra àhəŋgrifəŋa kigeni a ti Yezu àsəra naŋ bay məsər zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kàbi driŋ driŋ akaba *Məgur ge Melefit bi. » Kələŋ gani maslaŋa ya ti azay njəɗa gayaŋ ge mihindifiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

Bay gəɗakani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?
(Meciyʉ 22.41-46 ; Lʉk 20.41-44)

35 Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàdəm *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 36 Ambatakani do, Devit naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ àdəm àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani ahkado :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :
Njəhaɗa gwar kà ahar ga ɗaf goro a, a
məlaŋ ga gəɗakani va.
Ndam ezir gayak ti anabəhaɗ tay kè
meleher gayak
akaɗa ga zlam ga bay ya abəki asak ni,
ti kâcəlki ka tay.” §

37 « Nəɗəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahàr gayaŋ tekeɗî azalay naŋ bay gayaŋ. Ay tamal nahkay ti təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal tàbi slimi ana pakama gayaŋ ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àɓəlafəŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Meciyʉ 23.1-36 ; Lʉk 20.45-47)

38 Yezu naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kʉli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaɗay àna naŋ riya ; tawayay ti mis tâgri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis ɗek ; 39 tawayay manjəhaɗvani e kʉrsi ga gəɗákani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka məlaŋ məzum zlam ga wuməri. 40 Nday gani tàbu təhəlfəŋa zlam kà wál madakway a, tàbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit aɗaba tawayay ti mis tâmənjaləŋ ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraɓ tay kay amatam ge mis ndahaŋ ni ɗek. »

Sədaga ga wal madakway ya araŋa gayaŋ àbi ni
(Lʉk 21.1-4)

41 Eslini Yezu naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga sədaga ni. Mis tàbu eslini kay təbiyu siŋgu ; naŋ nakəŋ amənjaləŋ kà tay ahəmamam təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay tàbu təbiyu siŋgu dal-dal. 42 Nday tàbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahaŋ araŋa gayaŋ àbi àra àbiyu siŋgu akur-akurani ciɓ-ciɓeni cʉ ; siŋgu ciɓ-ciɓeni cʉeni ni agray siŋgu faɗ. 43 Yezu àra èpia ti àzalay ndam maɗəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma, wal madakway hini ti araŋa gayaŋ àbi, ay siŋgu ya àbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahaŋ ya tàbiyu na ɗek, 44 aɗaba mis ndahaŋ ni ɗek tàbiyu siŋgu ya tàgəjənifəŋ kà tay tàsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do ni ; wal hini ti ni araŋa gayaŋ àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəŋ na ɗek. Siŋgu gayaŋ nahaŋ ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəŋ ndo. »

13

Yezu àdəm etembeɗkaba ahay gəɗakani ge Melefit na
(Meciyʉ 24.1-2 ; Lʉk 21.5-6)

‡ **12:32** Mənjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21. § **12:36** Limis 110.1.

1 Kələŋ gani Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàhəraya a *ahay gəɗakani ge Melefit ni ba. Nday tàbu tahəraya nahəma, bəlaŋ e kiɗiŋ ga ndam maɗəbay naŋ ni bu àhi ahkado :
« Mʉsi, ŋga mənjaləŋ ka akur gəɗákani
ya tèɗezl ahay ni àna naŋ ni day ti,
tigi eri ni ! »
2 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kìpia ahay hini
meɗezleni àna akur gəɗákani na do aw ?
Etembeɗkaba besek-besek, ku akur bəlaŋ day amanjəhaɗki ka akur nahaŋ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni (Meciyʉ 24.3-14 ; Lʉk 21.7-19)

3 Tòru tìnjʉa ka ahàr ga həma *Oliviye a nahəma, Yezu ànjəhaɗa digʉsa, amənjoru *ahay gəɗakani ge Melefit ni. Eslini Piyer, Zek, Zeŋ akaba Andre tàbu kà gəvay gayaŋ ciliŋ. Nday nakəŋ tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : 4 « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani ɗek amagravu wuɗak na ti ahəmamam ? »
5 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kʉli ba. 6 Aɗaba mis kay atara, ku way way do aməɗəm naŋ ti nu, aməɗəm naŋ ti *Bay gəɗakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. 7 Mis atagray silik kè cifeni akaba kè driŋeni, ekicʉm ma gani. Kìcʉma ti kàgrum aŋgwaz ba. Ahàr àɗəm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. 8 Ndam ga haɗ ndahaŋ atakaɗvu akaba ndam ga haɗ ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. Haɗ amadaɗay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu, lʉwir day aməlàbu a kəsa gərgərani ndahaŋ bu. Zlam nday nani ɗek ti mənjəki ga daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akaɗa ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huɗ bu ni. 9 Ay lekʉlʉm ti bumvu slimi. Mis atəgəs kʉli, atoru àna kʉli ka məlaŋ ge seriya. Atəzlɔb kʉli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. Atagrafəŋa seriya kè kʉli kè meleher ga gəɗákani ga ngumna akaba bəbay a, aɗaba lekʉlʉm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekʉli ya akazlapumku ni. 10 Wuɗaka məlaŋ andav nahəma, ahàr àɗəm mis tâhi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis ga haɗ gərgərani ni ɗek day kwa.
11 « Yaw ka ya ti atəgəs kʉli, atoru àna kʉli ka məlaŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akəɗəmum ni àhəli ahàr ana kʉli ba. Ka fat nani Melefit aməhi ere ye ti akəɗəmum ni ana kʉli ; ɗəmum ma gani nani. Nahkay akəɗəmum ma nani ti lekʉlʉm lekʉlʉmeni do, aməɗəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. 12 Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga məŋ gatay ti tâbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata məŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tâbazl tay. 13 Mis ɗek etizirey kʉli aɗaba lekʉlʉm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbrəŋ nu do duk abivoru ana vaɗ ga mandav ga sifa gayaŋ ni ti, Melefit amahəŋgay naŋ. »

Zlam magədavani ya àɓəlay do fererani ni (Meciyʉ 24.15-28 ; Lʉk 21.20-24)

14 « Zlam magədavani ya àɓəlay do fereren, eziŋ zlam ɗek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipʉm naŋ ka məlaŋ ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ni ti ahàr àɗəm mîci lala).
« Ekipʉma naŋ a ti ahàr àɗəm ndam ya ka haɗ *Zʉde ni tâcuhworu a həma vu kwa. 15 Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayaŋ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaŋ a day ba. Mâhəraya mâcuhway sawaŋ. 16 Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, àŋga a magam ga mara mazay azana gayaŋ a ba. Mâcuhway sawaŋ. 17 Ka sarta gani nani ti wál a huɗ akaba nday ya ti bəza tàfəŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! 18 Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, 19 aɗaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahaŋ ya mis tàcakabiyu kwa ahaslani

* **13:14** Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

ka ya ti Melefit àgraya məlaŋ a duk àbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahaŋ atələbi akaɗa nani ɗay-ɗay va bi. 20 Bay geli àɗəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà daliya nana bi. Melefit àɗəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayaŋ ya àɗaba tay a ni palam. 21 Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kʉli ahkado : “Pʉm *Krist naŋ àbu aha-lay !” ahkay do ni : “Pʉm naŋ àbiyu tegi !” nahəma, kàgəsumiki ma gayaŋ ni ba. 22 Aɗaba mam, ndam ndahaŋ atara tasəkaɗ malfaɗa, ku way way do aməɗəm naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àɗaba tay a ni. 23 Lekʉlʉm zla nahəma, bumvu slimi, aɗaba nàhiva ana kʉli a àndava. »

Maŋga ga Wur ge Mis a (Meciyʉ 24.29-31 ; Lʉk 21.25-28)

24 « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaɗay məlaŋ va do, kiyi day amasla ɗay məlaŋ va do. 25 Boŋgur atətəɗbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga haɗ a ; zlam njəɗa-njəɗani a huɗ melefit bu atədaɗay a məlaŋ gatay bu. 26 Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaɓasl ba àna njəɗa kay akaba maslaɗay goro a. † 27 Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit àɗaba tay a ni kè sliri ga məlaŋ faɗani ni ɗek ; ku ka məlaŋ driŋeni weley weley do ɗek anəcakalakabu mis ka ahar bələŋ. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv (Meciyʉ 24.32-35 ; Lʉk 21.29-33)

28 « Nazay mazavu gani akaɗa ga məŋ ga *wəruv ni, ahàr àɗəm kicʉm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək edî nahəma, kàsəruma mədərdər ènjia wuɗak. 29 Nahkay day tamal kìpʉma zlam ya nàhi ana kʉli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərumki nu *Wur ge Mis nàbu cifa, nìnjia wuɗak. 30 Nəhi ana kʉli nahəma, wuɗaka mis ya tàbu ka dala nihi ni təmət ɗek ti zlam nday nani ɗek amagrava day kwa. 31 Məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma goro ya nàɗəm ni amandav ɗay-ɗay do. »

Njəhaɗum eri (Meciyʉ 24.36-44)

32 « Ay ti ma ga vaɗ gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huɗ melefit bu ni day tàsər do, nu Wur ge Melefit tekeɗi nàsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. 33 Nahkay ti bumvu slimi, njəhaɗum eri, aɗaba kàsərum sarta gani nani do. 34 Amagravu akaɗa ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayaŋ ni. Wuɗaka ara asləka ti àmbərfəŋ ahay gayaŋ kà ndam ya təgri tʉwi ni, èdikaba tʉwi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhaɗ eri” mək àsləka. 35 Nahkay ti lekʉlʉm day njəhaɗum eri, aɗaba kàsərum sarta ga bay ahay gekʉli ya amasləkabiya na do. Cʉ amasləkabiya ga məlakarawa, cʉ ga huɗ ya vaɗ, cʉ ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cʉ ahkay do ni ge miledʉ ti kàsərum do. 36 Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kʉli a bəslaŋ nahəma, àdi ahàr ana kʉli lekʉlʉm e ɗʉwir bu ba. 37 Ere ye ti nàhi ana kʉli ni ti nəhi ana mis ɗek : Njəhaɗum eri. »

14

Gəɗákani ga ndam Zʉde tagray dabari ge mijiŋ Yezu (Meciyʉ 26.1-5 ; Lʉk 22.1-2 ; Zeŋ 11.45-53)

1 Vaɗ àvu cʉ, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipeŋ *miwisiŋeni do. Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàgray sawari ti tâgəs Yezu àna wir-wir, tawayay takaɗ naŋ.

† **13:26** Deniyel 7.13.

2 Nday nakəŋ tàɗəm : « Màgəs naŋ
a wuməri ni vu ba, aɗaba tamal
magray nahkay ti mis dal-dalani ni
atəmbrəŋ leli do, etizligeya silik a
kəsa va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka ahàr ga Yezu
(Meciɥ 26.6-13 ; Zeŋ 12.1-8)

3 Yezu naŋ àbu a Betani, a ahay
bu afa ga Simu zal ambələk ni. Naŋ
àbu manjəhaɗani azum ɗaf. Eslini
wal nahaŋ àhurkiviyu ka tay àna tersel
njəlatani ge siŋgu kayani a kolombu
sulumani bu. * Tersel gani nani
ti təzalay nardu. Èheɓkia ma ga
kolombu na, àbəki tersel ni ka ahàr
ga Yezu. 4 Gayaŋ ya àbəki ni ti àwəria
ɓəruv ana mis nday ndahaŋ e kiɗiŋ
ge mis ya tàvu eslini ni ba ; tàzlapay
e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado :
« Àgudar tersel hini ti kamam ? 5 Hojo
amal tàsəkumoya, tàŋgəta àtam sulay
jik diŋ diŋ mahkər, tìdi siŋgu gani ana
ndam talaga do aw ? » Nahkay tàləgi
ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

6 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay :
« Mbrəŋum naŋ ! Kəhəlumi muru
ti kamam ? Zlam gayaŋ ya àgru
ni ti àɓəlay. 7 Ndam talaga zla
nahəma, nday tàbu akaba kɯli
kəlavaɗ ; kəgrumi sulum ana tay
akaɗa ya kawayum ni tata. Ay nu
zla ti ananjəhaɗ akaba kɯli kəlavaɗ
do. 8 Wal hini àgra zlam ya ti agray
tata na : àbəkua tersel ka vu a
ti àslamatakabá nu ga məfiyu nu e
eviɗ va. 9 Nəhi ana kɯli nahəma,
a məlaŋ bu ɗek, ku eley eley do
atəɗəmoru *Ma Mɯweni Sulumani ni
zla nahəma, ataŋgəhaɗ ere ye ti wal
hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni
amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Zɯdas awayay asəkumoru Yezu
(Meciɥ 26.14-16 ; Lɯk 22.3-6)

10 Zɯdas Iskariyot biliŋ a huɗ ga
ndam *maɗəbay Yezu kru mahar
cɯeni ni bu òru afa ga gəɗákani ga
ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni ga məɗəfiki Yezu ana tay
ti tâgəsa naŋ a. 11 Nday nakəŋ tàra
tìcia ma gayaŋ na ti tàmərva dal-dal,
tàhi : « Tamal kàɗəfikia Yezu ana leli
a ti aməvuk siŋgu. » Kələŋ gani Zɯdas
nakəŋ àɗəbay divi ga məɗəfiki Yezu
ana tay.

Ndam maɗəbay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak
(Meciɥ 26.17-25 ; Lɯk 22.7-14, 21-23 ; Zeŋ 13.21-30)

12 Vaɗ ye enjenjeni ga wuməri
ge dipeŋ *miwisiŋeni do ni ènjia.
A vaɗ ga wuməri ga *Pak nani
ti tisliŋi bəza təmbak ana Melefit.
Eslini ti ndam *maɗəbay Yezu ni
tìhindifiŋa ma kà Yezu a, tàhi ahkado :
« Kawayay ti môru mâslamatukkabu
zlam məzumani ga wuməri ga Pak
ni ti eley ? » 13 Eslini Yezu àslər ndam
maɗəbay naŋ bebem cɯ, àhi ana tay :
« Dəgum a kəsa gəɗakani ni vu. Ekinjɯmiya nahəma, akəbumkabu ahàr
akaba zal nahaŋ àcahbiya yam a mandaray va. Ekipɯma naŋ a ti ɗəbumiyu
naŋ ka məlaŋ gayaŋ ya ti ahuriyu
ni. 14 Akəhurumiya ti hindɯmfiŋa
ma kà bay ahay na, humi ahkado :
“Mɯsi geli àɗəm : Ahay goro ya ti
anara nəzumviyu zlam ga wuməri
ga Pak ni akaba ndam maɗəbay nu
ni ti neley ?” 15 Eslini bay ahay ni
aməɗəfiki ahay nahaŋ gəɗakani ka
ahàr ga ahay nahaŋ ana kɯli, zlam
ɗek àvu maslamatakavani àndava.
Slamatumikabu zlam məzumani ni
ana leli ti eslini. » 16 Ndam maɗəbay
Yezu cɯeni ni tàsləka, òru a kəsa ni
vu. Òru tìnjɯa ti tàdi ahàr ana zlam ni
ɗek akaɗa ga pakama ga Yezu ya àhi
ana tay ni, mək tàslamalakabu zlam
ga wuməri ga Pak ni.

Yezu àɗəm : « Maslaŋa e kiɗiŋ ga ndam maɗəbay nu ni bu ara ejiŋ nu »
(Meciɥ 26.20-25 ; Lɯk 22.14 ; Zeŋ 13.21-30)

17 Məlakarawa àra ègia ti Yezu
akaba ndam maɗəbay naŋ kru mahar
cɯeni ni tìnjɯa a ahay ni va. 18 Eslini
tàhuriya tànjəhaɗkabá birra, tàbu
təzum zlam ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi

* **14:3** Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

ana kʉli nahəma, biliŋ gekʉli ya məzumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. » 19 Ma ga Yezu ya àɗəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam maɗəbay naŋ na ɗek. Ku way way do e kiɗiŋ gatay bu biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu àɗəm : « Nu do, do waw ? » 20 Yezu àhi ana tay : « Mis biliŋ e kiɗiŋ gekʉli kru mahar cʉeni ni bu, maslaŋa ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. » 21 Àɗəm keti : « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akaɗa ga pakama ge Melefit ya àɗəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzlaɗa afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tìwieya naŋ a ndo. »

Yezu avi ɗaf ge Melefit ana ndam maɗəbay naŋ ni (Meciyʉ 26.26-30 ; Lʉk 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

22 Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri sʉsi ana Melefit, èsekaba, àbi ana ndam maɗəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » 23 Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri sʉsi ana Melefit keti, àvi ana tay, nday ɗek tìsi. 24 Àhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Amənŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. 25 Nəhi ana kʉli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vaɗ ya ti enisi zum mʉweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. » 26 Tàra tàzuma zlam na ti nday nakəŋ tàzləbay Melefit àna limis, tàhəraya e mite va, tàcəloru a həma *Oliviye vu.

Yezu àɗəm : « Piyer amədəm àsər nu do » (Meciyʉ 26.31-35 ; Lʉk 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38)

27 Nday tàbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « Lekʉlʉm ɗek ekijʉmkia ke divi a, aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àɗəm amakaɗkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 28 Anəmət, ay ka ya ti anaŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. » 29 Eslini Piyer àhi : « Ku mis ɗek tijikia ke divi a nəŋgu ni, nu ti nìjikia do. » 30 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huɗ ga məlavaɗ bu wuɗaka agwazl azlah sak cʉ ti akəɗəm sak mahkər kàsər nu do timey. » 31 Eslini Piyer nakəŋ àɗəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nàsər kur do ni ti nàɗəm do simiteni. » Ndam *maɗəbay Yezu ndahaŋ ni ɗek day tàɗəm akaɗa ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni (Meciyʉ 26.36-46 ; Lʉk 22.39-46)

32 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tòru ka məlaŋ nahaŋ, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tìnjʉa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaɗuma ahalay a hayaŋ, nakoru nahəŋgalay Melefit. » 33 Àzalay Piyer, Zek, akaba Zeŋ, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ daldal, məɓəruv àtikaba kwir kwir. 34 Àhi ana tay : « Məɓəruv atukaba, akaɗa nara nəmət. Njəhaɗuma ahalay a, njəhaɗum eri. » 35 Naŋ nakəŋ àhəɗakfəŋa kà tay a òru cak, àndəhaɗ a huɗ a huɗ, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. 36 Àɗəm : « Aba, ‡ Bəba, zlam ɗek kisliki magrani ; həɗakfua daliya hina, nàcakay ba ti. § Ku nàɗəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

37 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e ɗʉwir bu. Èpiɗek tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji ɗʉwir aw ? Kèɓesey manjəhaɗani eri njemdi biliŋ koksah aw ? 38 Njəhaɗum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kʉli ni ti kìjʉmkia ke divi a ba.

† **14:27** Mənjay Zakari 13.7. ‡ **14:36** Àna ma ga ndam Zʉde « Aba » awayay aɗəmvaba ti « Baba. » § **14:36** Ahalay ti ma ga Yezu ya àɗəm ni ti nahkay hi : « Həɗakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tàɗəm məzum ɓəruv ge Melefit ti akaɗa zum e hijiyem bu, mis tisi ti akaɗ tay.

Məɓəruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, aɗaba aslu ga vu gayaŋ gedebeni. »
39 Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akaɗa gayaŋ ya ti àhəŋgalay piŋani ni. 40 Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay nday e ɗɯwir bu, tàmətaɓkaba ga manjəhaɗana eri a. Tàra tèpiɗekva ti tàsər ere ye ti tâhi ni do. 41 Àŋgəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjɯm ɗɯwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Ŋga pɯm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. 42 Cikɯmaba, mədəgumkioru ka tay. Ŋga pɯm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Ndam Zɯde təgəs Yezu
(Meciyɯ 26.47-56 ; Lɯk 22.47-53 ; Zeŋ 18.3-12)

43 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zɯdas biliŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cɯeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday tàfəŋ kà tay. Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ tàslərbiyu tay. 44 Wuɗaka nday tara ti Zɯdas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər * nahəma, naŋ gani hɯya. Gəsuma naŋ a, dəgum àna naŋ, jəgum naŋ lala. » 45 Zɯdas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a hɯya. Àhi : « Mɯsi, » mək àgri sa àna məfəki ma kà tuwər. 46 Nahkay mis ni tàdəgaki ka Yezu cip, tàgəs naŋ. 47 Eslini mis biliŋ e kiɗiŋ gatay ya tàbu eslini ni bu àraɗ maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri tɯwi ana gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit na həndaɗ. 48 Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akaɗa nu zal akal, 49 ambatakani do nàbu nəcahi zlam ana kɯli a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu kəlavaɗ. Ka gani nani ti kàgəsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mâgravu. »
50 Eslini ndam maɗəbay naŋ ni ɗek tàmbərbu naŋ, tàdəgiki ana hwa tiɗizl. 51 Wur dagwa nahaŋ naŋ àbu eslini, məfakabu azana biliŋ ka vu ciliŋ, aɗəboru Yezu bilegeni. Mis ni tàra tìpia naŋ a ti tàɗəm təgəs naŋ. Tara təgəs naŋ ti 52 àmbərfəŋ azana gayaŋ ni kà tay, àdiki ana hwa ɗeɗel a mahayma.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kè meleher ga gəɗákani ga ndam Zɯde a
(Meciyɯ 26.57-68 ; Lɯk 22.54-55, 63-71 ; Zeŋ 18.13-14, 19-24)

53 Tàra tàgəsa Yezu a ti tàzoru naŋ afa ga gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ɓa-ɓa ti gəɗákani ndahaŋ ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɗákani ɗek tàcakalava eslina. 54 Ka ya ti tàbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni aɗəboru naŋ kələŋ driŋ. Òru ènjɯa a ahay ga gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ànjəhaɗ digɯs a dalaka bu, anjafəŋ kà aku akaba ndam magray tɯwi ye eslini ni.
55 Gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ge seriya ni ɗek tàbu taɗəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya, aɗaba tawayay takaɗ naŋ, ay ti tàŋgət ndo. 56 Eslini mis kay tàsəkaɗki malfaɗa, ay ma gatay ni tàsava divi a. 57 Kələŋ gani mis ndahaŋ tìcikaba, tàsəkaɗki malfaɗa nahaŋ keti, 58 tàɗəm : « Leli mìcifiŋa, àɗəm ahkado : “*Ahay gəɗakani ge Melefit hini ya mis tàləm àna ahar ni ti nara nembeɗkaba. Enembeɗkaba ti a huɗ ga vaɗ mahkərani bu nələmvaya

* **14:44** Ka sarta nani ti kəlavaɗ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

nahaŋ ya mis tàləm àna ahar do na." »
59 Ay kekileŋa ma gatay ni tàsava
divi a. 60 Eslini gəɗakani ga ndam
maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
èɔikaba cəkwaɗ e kiɗiŋ ge mis ni ba,
èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak
kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis
hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay
ga mam ? » 61 Ay Yezu nakəŋ te-te,
àhəŋgrifəŋ ndo. Eslini gəɗakani ga
ndam maŋgalabakabu mis akaba Mel-
efit ni èhindifiŋa ma keti, àhi : « Nak
ti *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni
aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya
ti mazləbay ni aw ? » 62 Eslini Yezu
nakəŋ àɗəm : « Iy, nu gani. Ekipʉm nu
*Wur ge Mis manjəhaɗani a məlaŋ ga
gəɗakani bu, kà ahar ga ɗaf ge Melefit
Bay njəɗa-njəɗani ni. † Ekipʉm anara
a huɗ melefit ba a maklaɓasl ba. ‡»
63 Gəɗakani nakəŋ àra èɔia ma ga Yezu
na ti àzumkia ɓəruv a, ègʉzlehkaba
azana ka vu gayaŋ a kwar, § àhi
ana mis ni ahkado : « Maɗəbay sedi
nahaŋ kamam mba mam ? 64 Kìcʉma,
endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum
ti mâgrumi mam ? » Mək mis ni ɗek
tàɗəm : « Àgudara, si tâkaɗ naŋ kwa. »
65 Eslini mis ndahaŋ tàdəgiki ana
mitifiviyu esliɓ ana Yezu e eri vu,
tàkambahi eri, tàsi məɗukɗuk ga ahar,
tàhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray
*pakama ge Melefit nahəma, ɗəfiaya
maslaŋa ya ti àzləɓ kur na ana leli a
zla ! » Mək mis ya tàbu tagray tʉwi
eslini afa ga bay gəɗakani nani ni
tàzay naŋ, tàbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer aɗəm àsər Yezu do

(Meciyʉ 26.69-75 ; Lʉk 22.56-62 ; Zeŋ 18.15-18, 25-27)

66 Ka ya ti Piyer naŋ àbu a dalaka
mbeheni ni bu nahəma, wal nahaŋ
àra : wal nani agri tʉwi ana bay
gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu
mis akaba Melefit ni. 67 Àra èɲjia
ti èpi Piyer naŋ àbu anjafəŋ kà
aku, àmənjaləŋ lala mək àhi : « Nak
day kàsawaɗumkabá akaba Yezu zal
Nazaret na. » 68 Eslini Piyer àhi :
« Aha. Nàsər ma gani do, nìcikaba ere
ye ti kawayay kəɗəm na do. »

Àra àɗəma nahkay ti ècikaba,
àsləkaba a dalaka ni ba, òru e gejiŋ vu.
[Mək agwazl àzlah.] 69 Wal ni àra èpia
naŋ a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni :
« Naŋ hini ti naŋ ndam gatay gani. »
70 Eslini Piyer àɗəm keti : « Aha, nu
nàsər ma gani do. »

Àra àpəsa ɓal ti mis ya ti eslini
ni tàhi ana Piyer keti : « Eɗeɗiŋ nak
day ndam gatay gani, aɗaba nak zal
Gelili. » 71 Naŋ nakəŋ àmbaɗay dək,
àɗəm : « Nàsər maslaŋa nani ya ti
kacalumfəŋ ni do. Tamal nasəkaɗ
malfaɗa nahəma, Melefit mâkaɗa nu
a. » 72 Eslini agwazl àzlah ye cʉ hʉya.
Agwazl ni àra àzlaha ti Piyer nakəŋ
ma ga Yezu ya àhi : « Wuɗaka ti ag-
wazl azlah sak cʉ nahəma, akəɗəm
sak mahkər kàsər nu do timey » ni
àŋgiaya a ahàr ba. Nahkay Piyer àdiki
ana tuway.

15

Yezu naŋ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom

(Meciyʉ 27.1-2, 11-14 ; Lʉk 23.1-5 ; Zeŋ 18.28-38)

1 Dʉ àna zʉzʉeni nahəma gəɗákani
ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni, ndam *məsər Wakita
ge Melefit ni akaba nday gəɗákani
ge seriya ni ɗek tàcakalava, tàgray
sawari. Eslini tàgəs Yezu, tàwəl
mək tòru àna naŋ afa ga bay *Pilet.
2 Tòru tìnjʉa àna Yezu a ti Pilet
nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti
bay ga ndam *Zʉde eɗeɗiŋ aw ? »
Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kàɗəm. » 3 Eslini
gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni tacalki naŋ ka zlam
magudarani kay. 4 Pilet èhindifiŋa
ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur

† **14:62** Limis 110.1. ‡ **14:62** Mənjay Deniyel 7.13. § **14:63** Tamal zal Zʉde egʉzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti aɗafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àɓəlay do simiteni ni àgrava. Gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ègʉzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àɗəm naŋ Wur ge Melefit ni, aɗaba tàɗəm èndivia Melefit a dal-dal.

ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kàhəŋgarfəŋ do aw ? » 5 Ay Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ va do. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Tàdəm tâkaɗa Yezu a (Meciyʉ 27.15-26 ; Lʉk 23.13-25 ; Zeŋ 18.39-19.16)

6 Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zʉde tàbu tihindifiŋa kè Pilet a ti mâfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tìhindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. 7 Zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Barabas ; tàfiya naŋ a daŋgay va akaba mis ndahaŋ ya ti tàkaɗfəŋva kà ŋgumna ni. Ka sarta ya ti tàkaɗfəŋva kà ŋgumna ni ti naŋ àkaɗa mis a. 8 Eslini mis dal-dalani ni tàra afa ge Pilet a, tìhindifiŋa ti mâgri ana tay akaɗa gayaŋ ya ti agri ana tay kilevi ni. 9 Tàra tìhindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nâfiaya bay ga ndam Zʉde na ana kʉli a waw ? » 10 Àɗəm nahkay ti, àsəra gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàgəsibiyu Yezu ti aɗaba tagralaŋ solu palam. 11 Ay gəɗákani ni tàwayay ndo, tàhi ana mis dal-dalani ni : « Humi : “Mawayay ti kàfaya naŋ a ba, si Barabas kwa.” » Mək tàhi nahkay. 12 Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti nâgri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Zʉde ni mam ? » 13 Tàhəŋgrifəŋ àna zlahay : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! » 14 Nahkay naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » 15 Nahkay ti Pilet awayay aməri ɓəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayaŋ ti tâzləɓ Yezu àna kurupu. Tàra tàzləɓa naŋ a ti àhi ana tay ti tâzay naŋ, tôru tâdarfəŋ naŋ kà təndal.

Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu (Meciyʉ 27.27-31 ; Zeŋ 19.2-3)

16 Ndam slewja ni tàgəs Yezu nakəŋ, tàzoru naŋ a huɗ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, təzalay Pretwer. * Eslini tàzalakabu ndam slewja ndahaŋ ni ɗek. 17 Ndam slewja ni tàmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək tèkeleya adak a, tàslap hindigil-hindigil, tàfiviyu a ahàr vu akaɗa ga jaku ni. 18 Tàra tàbəkia zlam a zla nahəma, tàgri sa, tàhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zʉde ! » 19 Tàzay eziŋgwi, tàsi a ahàr vu, tìtifiviyu esliɓ e eri vu, tàbəhaɗi mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ.

20 Tàra tàbia seki a nahkay ti tàcakwakia azana ndizeni ya tàfəki na, tàbikabu azana gayaŋ gayaŋani ya tàcakwakia ni. Eslini tàzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal (Meciyʉ 27.32-44 ; Lʉk 23.26-43 ; Zeŋ 19.17-27)

21 Ndam slewja ni tàbakabu ahàr akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayaŋ Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ tàfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. 22 Nahkay tàzoru Yezu a məlaŋ nahaŋ vu ; məlaŋ gani nani ti təzalay Golgota, aɗəmvaba « Məlaŋ ga aslat ga ahàr. » 23 Tòru tìnjʉa àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay təvi zum mebeɗekabani akaba haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. 24 Eslini tàdarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tàdarfəŋa naŋ a ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayaŋ ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti tâsər way azum way. 25 Sarta ya tàdarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəlmbu ya ge miledʉ. 26 Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka məlaŋ ya təbəki zlam magudarani ge mis ni ti mis ɗek tâsər, tàbəki ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Zʉde. » 27 Tàdarfəŋ ndam akal bebem cʉ kà təndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga ɗaf, bəlaŋ gani

* **15:16** Pretwer àna ma Rom ti awayay aɗəmvaba ahay ga gəɗakani ga ndam slewja.

ti ni ka ahar ga gəjar. [28 Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

29 Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tìpia naŋ a ti tìndivi naŋ, tàdaɗay ahàr, tàhikaboru : « Hey, nak ya ti kàɗəm ahkado : “Nembeɗvù *ahay gəɗakani ge Melefit ni ti anələmaba a huɗ ga vaɗ mahkərani ba” ni do aw ? 30 Həŋgay ahàr gayak, həraya kà təndal na zla ! » 31 Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàbu təzlapay e kiɗiŋ gatay bu, teyefiŋ daya. Tàɗəm ahkado : « Naŋ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahaŋ a keti ni ti, àhəŋgaraba ahàr gayaŋ a koksah timey ! 32 Àɗəm naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni, naŋ bay ga ndam *Izireyel ti, mâhəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya kà təndal na nahəma, leli tekeɗi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya tàbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu ni day tìndivi naŋ.

Yezu amətfəŋ kà təndal (Meciyʉ 27.45-56 ; Lʉk 23.44-49 ; Zeŋ 19.28-30)

33 Fat àra ècika tirkeɗ-keɗ ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka haɗ ni ɗek, tekɗefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. 34 Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àɗəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay aɗəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kàmbrəŋ nu ti kamam ? ‡ » 35 Mis ya tàbu eslini ni ndahaŋ tàra tìcia gayaŋ ya ti àzlah na ti tàɗəm : « Cʉm day ti azalay Eli ni. » 36 Eslini biliŋ gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akaɗa ga matala ni, àtəliyu a zum cecʉwekeni vu juɓ, àɓahki ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mîsi. Àɗəm : « Ɓesʉma day, tamal ti Eli ara azaya naŋ kà təndal na ti mara mipi. » 37 Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

38 Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njəlatani ya ti a huɗ ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ni ègʉzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a haɗ. 39 Eslini bay ga ndam slewja ni naŋ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayaŋ ya àmət na ti àɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit eɗeɗiŋ. »

40 Wál ndahaŋ tàbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini tàkibu ka tay : Mari ga kəsa Magədala, Salomi akaba Mari məŋ ga ata Zek gʉziteni nday ata Zoze ni. 41 Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka haɗ *Gelili ni ti nday gani tàɗəba naŋ a, tàgria tʉwi a. Wál ndahaŋ kay tàbu tamənjaləŋoru bilegeni, wál nday nani tàcəloya akaba Yezu a Zerʉzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu (Meciyʉ 27.57-61 ; Lʉk 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42)

42 Mələkarawa àra ègia mis tàbu təslamatavu ga vaɗ *məpəsabana ga hajəŋ a ti 43 zal nahaŋ e kiɗiŋ ge mis gəɗákani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay naŋ Zʉzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njəɗa gayaŋ, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. 44 Gayaŋ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava eɗeɗiŋ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Naŋ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa eɗeɗiŋ a waw ? » 45 Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zʉzef ti môru mâzay kisim ga Yezu na. 46 Nahkay Zʉzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pəlaɗ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbəlaɗiviyu belim gəɗakani ana mahay ge mindiviŋ ni. 47 Ata Mari

† **15:28** Mənjay Izayi 53.12. ‡ **15:34** Limis 22.2.

ga kəsa Magədala ni akaba Mari məŋ ga Zoze ni nday tàbu tamənjaləŋ ka məlaŋ ya tàfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu aŋgaba e kisim ba (Meciyʉ 28.1-8 ; Lʉk 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10)

1 Vaɗ *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari məŋ ge Zek, akaba Salomi tòru tàsəkumbiyu tersel, ti târa tâgraki ka vu ga Yezu. 2 Ge miledʉ fat azlərəvaya a vaɗ enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni. 3 Tàbu təzlaporu ka ahàr divi, tàɗəm ahkado : « Way amoru mabəlaɗîləŋa belim na ana leli kè mindiviŋ na way ? » 4 Belim gani nani ti gəɗakani gəɗak. Tàra tàmənjoru ti tìpi ti mindiviŋ nakəŋ bəŋa, belim ni mabəlaɗləŋana. 5 Tòru tìnjʉa ti tàhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra tàhuriya ti tìpi wur dagwa nahaŋ naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa ka ahar ga ɗaf, məbakabu azana bəɗ-bəɗani, àsia aŋgwaz ana tay a kay. 6 Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kʉli ba. Kəɗəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti tàkaɗfəŋ naŋ kà təndal ni. Àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlaŋ ya tàfəkaɗ kisim gayaŋ ni nihi. 7 Nihi ti dəgum, kâhumi ma gani ana ata Piyer ndam maɗəbay naŋ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka haɗ *Gelili kama gekʉli, akədumi ahàr ti eslini, akaɗa gayaŋ ya ti àhi ana kʉli ni.” » 8 Nday nakəŋ tàhəraya e mindiviŋ ni ba tàdəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz àwər tay a, tàgəgəra. Tàra tàsləkabiya zla ti tàhi ma gani ana maslaŋa ndo, aɗaba aŋgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni

[9 Yezu àŋgaba e kisim ba ge miledʉ a vaɗ enjenjeni ga gosku a. Àra àŋgaya ti àŋgazlivu enji ana Mari ga kəsa Magədala, naŋ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. 10 Naŋ nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya tàbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday tàbu titʉwi, ɓəruv awər tay. 11 Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nìpia naŋ a. » Ay ma gayaŋ ya àhi ana tay ni ti tàgəsiki ndo.

12 Kələŋ gani ndam *maɗəbay Yezu cʉ tàbu takoru a kəsa ciɓ-ciɓeni vu ti, Yezu àŋgazlivu ana tay. Àŋgazlivu ana tay ti vu gayaŋ ni akaɗa ya àŋgazlivu ana Mari ni do. 13 Nday nakəŋ day tàsləkabiya ga maŋgəhaɗi ma gani ana ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ na. Tàra tàŋgəhaɗîa ana tay a nahkay ti nday nani tàgəsiki ma gatay ya tàŋgəhaɗî ana tay ni ndo keti.

14 Kələŋ gani ka ya ti ndam maɗəbay naŋ kru mahar bəlaŋani ni tàbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana tay. Àra àŋgazliva ana tay a ti àləgi ana tay aɗaba tàfəki ahàr ke Melefit ndo, tàwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tàɗəm : « Mìpia Yezu a, àŋgaba e kisim ba » ni ndo palam. 15 Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka haɗ ga məlaŋ ni ɗek, humioru *Ma Mʉweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni ɗek. 16 Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. Ay maslaŋa ya ti àfəku ahàr ndo ni ti Melefit aməgəs naŋ àna seriya. 17 Nday ya ti tàfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahaŋ ya nday tàsər do ni ; 18 tamal ti təgəs gavaŋ àna ahar ahkay do ni tisi zlam makaɗ mis day, zlam nday nani atəgri araŋa ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya tèɓesey do ni, ndam nday nani ataŋgaba. »

Melefit azoru Yezu a huɗ melefit vu (Lʉk 24.50-53 ; Tʉwi 1.9-11)

19 Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a huɗ melefit vu, mək

* **16:8** A wakita ndahaŋ bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

ànjəhaɗ kà ahar ga ɗaf ge Melefit, a məlaŋ ga gəɗakani vu. 20 Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni tàsləka, təhioru *Ma Mʉweni Sulumani ana mis ga haɗ ga məlaŋ ni ɗek. Bay geli àvi njəɗa ana tʉwi gatay ya tàgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka məlaŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni tàhəŋgri ere ye ti àgravu ni ɗek àna ata Piyer akaba ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ ni, təzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayaŋ àsləroru ndam maɗəbay naŋ ni gwar egezi ka məlaŋ ya fat azlərəvaya ni akaba gwar agavəla ka məlaŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njəlata, aməmbatvu ɗay-ɗay do. »

Ma Muweni Sulumani ya Luk àbəki ni
Ere ye ti məɗəmki ka Ma Muweni Sulumani ya Luk àbəki ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita ge Luk ni àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu ɗek tàsəra àbəki ti Luk bay ya tàgrakabu tuwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Màsəra, bay ya àbəki wakita ge Luk ni ti àbəki Tuwi ga ndam asak ga Yezu day naŋ gani (Luk 1.1-4, Tuwi 1.1). A Tuwi ga ndam asak bu àɗəm « leli » (16.10-17 ; 20.5-15 ; 21.1-18 ; 27.1–28.16), nahkay màsəra bay ya àbəki wakita ni tàsawaɗa akaba Pol a.

Luk àbiki wakita gayaŋ cueni ni ana Teyufil (1.3). Way Teyufil way ti màsər do ; slimi gayaŋ ni awayay aɗəmvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » Luk azalay naŋ « gəɗakani goro » : bi naŋ bay ge elimeni, bi àpəl siŋgu ga magraya wakita na ti naŋ ; àfəkia ahàr ka Yezu a, ay Luk àbiki wakita ti mîci pakama àki ka Yezu lala (1.4). Luk awayay ti mis ɗek tâsər pakama àki ka Yezu lala.

Luk àsəra ma Gres a lala, àbəki ti akaɗa ga ndam məsər zlam ya təbəki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis tâsər ere ye ti àgravu ni àgrava eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena, nahkay àɗafay slimi ga bəbay ya təgur haɗ ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga bəbay nahkay.

Luk àŋgəhaɗ ere ye ti Yezu àgray akaba àɗəm ni akaɗa ga ata Meciyu nday ata Mark ya tàŋgəhaɗ ni : Yezu ànjəki ke tuwi gayaŋ ka haɗ Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay akaɗa ge Meciyu ya àgray ni Luk day ànjəki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka məlaŋ nani akaba ka məlaŋ ndahaŋ àŋgəhaɗ zlam ya ti naŋ naŋani ècifiŋa kè mis ndahaŋ a, èjeŋgey a wakita ndahaŋ bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhəŋgalay Melefit ni ti ata Meciyu nday ata Mark tàŋgəhaɗa ma gana, ay ti Luk àŋgəhaɗa àtama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahaŋ). Àɗafa tuwi ga Məsuf Njəlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahaŋ). Àŋgəhaɗ ahəmamam wál ndahaŋ tàɗəbay Yezu, Melefit day àhəŋgay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ahəmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). Àŋgəhaɗ ahəmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahàr gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya Luk àŋjiki ana Teyufil ni

1 Nəbukki wakita hini ana nak, Teyufil goro ni.

Nəhuk nahəma, mis kay tàkaɗva, tàbəkia zlam ya ti tàgravu e kidîŋ geli bu na ka wakita. 2 Wuɗaka tàbəki zlam gani nani ti mis ndahaŋ tàhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti tàhi ana leli ni tìpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mənjəki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tuwi gatay ègia ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. 3 Ègia mis ndahaŋ ni tàbəkia wakita gatay na nahəma, nu day àɓəlafua nawayay nəbukki pakama gani ka wakita, Teyufil gəɗakani goro ni. Nawayay nəslamalakabu pakama gani lala, aɗaba nècahakabá ere ye ti àgravu na ɗek, kwa ka mənjəki gani. 4 Nagray nahkay aɗaba nawayay ti kâsər pakama ya kìci ni ti pakama ge jiri eɗeɗiŋ.

Məslər ge Melefit àɗəm etiwi Zeŋ bay məbaray mis

5 Ka sarta ya *Erot naŋ bay gəɗakani ga haɗ ga ndam *Zude nahəma, zal nahaŋ àbu, naŋ bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayaŋ Zakari. Naŋ ge dini ga Abiya. Wal gayaŋ day wur huɗ ga *Aroŋ, slimi gani Elizebet. 6 Nday

cecueni ndam jireni kè eri ge Melefit,
təgəskabu *Divi ga Bay Melefit ya
tàbu məbəkiani a wakita ge Muwiz
ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit
awayay ti mis tâgray ni ɗek. Nday
gani mis tàŋgətfəŋa zlam magudarani
kà tay a do. 7 Ay ti tìwi bəza ndo,
aɗaba Elizebet naŋ dəgəlani mək
nday cecueni tìgia medewel a àndava.

8 A vaɗ nahaŋ Zakari naŋ àbu agri
tuwi ana Melefit a *ahay gəɗakani
ge Melefit ni bu, aɗaba ahar ge
tuwi ga ndam ge dini gayaŋ ènjua.
9 Kəlavaɗ ndam maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni tihindi Melefit ti
mâdaba mis a bəlaŋ e kiɗiŋ gatay ba,
ti maslaŋa nani ahuriyu kà mahay
ga məlaŋ *njəlatani ni ga mazəbay
haf ya ezi akaɗa ge tersel ni : ka
fat nani ti Melefit àdaba Zakari a.
10 Sarta ga mazəbay haf ni àra ènjia ti
àhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahaŋ dal-
dalani ni ti ni nday a dalaka bu, tàbu
tahəŋgalay Melefit. 11 Eslini *məslər
ge Melefit àŋgazlivu : məslər ni jika
gwar kà ahar ga ɗaf ga zlam ya ti
tazəbaki haf ya ezi àcər ni. 12 Zakari
nakəŋ àra èpia məslər ge Melefit
na ti àbivaya aŋgwaz a, àtia ɓəruv
a. 13 Naŋ àbu agray aŋgwaz nahkay
nahəma, məslər ge Melefit ni àhi :
« Kàgray aŋgwaz ba, Zakari, aɗaba
Melefit ècia gayak ya kàhəŋgalay naŋ
na. Nahkay wal gayak Elizebet
emiwukaya wur zalana, akədi slimi
gani Zeŋ. 14 Etiweya wur na ti
akəmərvu dal-dal àsaɓay, mis kay day
atəmərvu ka ya ti etiweya naŋ a ni.
15 Aɗaba mam, naŋ gani emigi mis
gəɗakani kè eri ge Melefit. Emisi
zum akaba zlam mawəsani ɗay-ɗay
do ; kwa naŋ a huɗ ga məŋani bu
*Məsuf Njəlatani àniviyu a məɓəruv
bu dal-dal. 16 Amahəŋgarbiyu bəza ge
Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay
ti tâfəki ahàr keti. 17 Amara kama
ge Melefit ga məhi ma ge Melefit
ana mis a. Melefit aməvi Məsuf
akaba njəɗa akaɗa ya àvi ahaslani ana
bay mahəŋgaray pakama gayaŋ Eli
ni. Amagray tuwi ga maŋgalabakabu
ata bəŋ ga bəza akaba bəza gatay ;
mis ya tìciiki slimi ana Melefit do
ni amahəŋgarbiyu tay ti tâjalay ahàr
akaɗa ga ndam ya ticiiki slimi ana
Melefit ni. Nahkay amaslamalikabu
mis ana Bay geli ga məgri tuwi. »

18 Eslini Zakari nakəŋ àhəŋgrifəŋ,
àhi : « Anəsər ma gayak ya kàɗəm ni
ti jiri ti ahəmamam ? Aɗaba nihi leli
cueni ata wal goro mìgia medewel a
ni. » 19 Eslini məslər ge Melefit nakəŋ
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Gabriyel, nu
nàbu kè meleher ge Melefit kəlavaɗ.
Àslərkukbiyu nu ti nâhuk ma su-
lumani ya kìci ni. 20 Nihi ti akazla-
pay koksah, akəɗəm ma va do, si ere
ye ti nàhuk ni amagrava day, aɗaba
kàgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk
nahəma, ere ye ti nàɗəm ni ti ama-
gravu àna vaɗ gani. »

21 Ka sarta ya Zakari naŋ a ahay bu
ni ti mis ya a dalaka bu ni tàbu tajəgay
naŋ. Àra àpəsviya a məlaŋ *njəlatani
ni va ti àhəlia ahàr ana tay a. 22 Ka
ya ti àhəraya ni ti èsliki məɗəm ma
va do. Nahkay mis ni tàsəra èpibiya
araŋa a məlaŋ njəlatani ni ba. Naŋ
nakəŋ àzlapay koksah, adadî ahar ana
tay ciliŋ.

23 Nahkay naŋ àbu agri tuwi ana
Melefit. Sarta ge tuwi gayaŋ ni àra
àndava ti àsləka òru a magam gayaŋ.
24 Kələŋ gani wal gayaŋ Elizebet àzay
huɗ. Àra àza huɗ na ti ànjəhaɗ a ahay
bu kiyi zlam, àhəraya e mite va ndo.
Àɗəm : 25 « Ere ye ti àgrakuvu ni ti tuwi
ga Bay Melefit goro. Nihi ti àjənakia
nu a, àzəkua mimili kè eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit aɗəm etiwi Yezu

26 Ka ya ti Elizebet naŋ a huɗ
kiyi muku nahəma, Melefit àslərbiyu
məslər gayaŋ Gabriyel a kəsa nahaŋ
vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka
haɗ *Gelili. 27 Àslərkibiyu ka wur da-
halay nahaŋ, slimi gayaŋ Mari. Wur
dahalay nani ti tàvia ana zal nahaŋ a ;
slimi gani Zuzef, naŋ wur huɗ ge De-
vit. Ay ti àzay naŋ faŋ ndo. 28 *Məslər
ge Melefit nakəŋ àrəkioru ka wur da-
halay ni, àhi : « Nəgruk sa. Nak ti Mel-
efit awayay kur, agruk sulum gayaŋ.

Bay Melefit naŋ àbu akaba kur. »
29 Wur dahalay ni àra ècia sa ga məslər
ge Melefit na ti àhəlia ahàr a. Àhi ana
ahàr ahkado : « Sa ga mam nahkay
mam ? » 30 Eslini məslər ge Melefit
nakəŋ àhi : « Kàgray aŋgwaz ba, Mari,
aɗaba kàŋgəta zlam sulumana afa ge
Melefit a. 31 Kara kazay huɗ wuɗak.
Nahkay kara kiwi wur zalani, akədi
slimi gani Yezu. 32 Wur nani emigi
mis gəɗakani. Melefit naŋ agavəla
driŋ aməɗəm wur nani ti Wur gayaŋ.
Bay Melefit aməfiyu naŋ a bay ge De-
vit bəŋ ga bəŋani ya àzum ahaslani ni
vu, 33 aməgur bəza huɗ ge Zekʉp ga
kaŋgay-kaŋgayani, bay gayaŋ aman-
dav ɗay-ɗay do. »

34 Eslini Mari àhi : « Nu nàsər
zal do ni ti, anazay huɗ gani ti
ahəmamam ? » 35 Məslər ge Melefit
ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « *Məsuf Njəlatani
amərəkuka, Melefit naŋ agavəla driŋ
amagray ti kânjəhaɗ a njəɗa gayaŋ
bu akaɗa ya kanjəhaɗ e zʉhweri
ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur
ya ekiweya ni naŋ njəlata, Melefit
amazalay naŋ Wur gayaŋ. 36 Nihi
Elizebet wur ga ndam gekʉli ni, naŋ
ya ti mis tàɗəm naŋ dəgəlani ni, ku
ègia medewel a nəŋgu ni àza huɗ a kiyi
muku, wur zalani àniviyu. 37 Aɗaba
mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani
do ni ti àbi. » 38 Mari nakəŋ àra ècia
ma gayaŋ na ti àhi : « Nu ti nu wal
məgri tʉwi ana Bay Melefit. Ere ye ti
kàhu ni mâgrakuvu ti ! » Eslini məslər
ge Melefit ni àsləka, àmbərbu naŋ.

Mari naŋ àbu afa ge Elizebet

39 Ka sarta gani nani Mari àsləka,
àcəloru ke wecewecəni gwar a həma
vu, a kəsa nahaŋ vu ka haɗ *Zʉde.
40 Òru ènjʉa ti àhuriyu a ahay vu afa
ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal
ga Zakari ni. 41 Elizebet àra ècia sa
ga Mari na ti wur ya ti a huɗ gayaŋ
bu ni àdaɗay. Eslini *Məsuf Njəlatani
èsliva a vu vu ana Elizebet a, 42 mək
naŋ nakəŋ àdiki ana zlahay kay kay,
àɗəm : « Nak ti Melefit àgruka zlam su-
lumana àtama ga wál ndahaŋ na ɗek.
Àgria sulum ana wur gayak ya a huɗ
bu na daya. 43 Nu way ti məŋ ga Bay
goro mâra afa goro a way ? 44 Ka ya ti
nìci sa gayak ni ti wur ya a huɗ goro
bu ni àdaɗa àna məmərana. 45 Nak
kàbu àna məmərani aɗaba kàfəkia
ahàr ka Bay Melefit a, kàsəra amagray
ere ye ti àhuk aməgruk ni. »

Mari àzləbay Melefit

46 Eslini Mari nakəŋ àɗəm ahkado :
« Àna məɓəruv goro ɗek nəɗəm Bay
Melefit goro naŋ gəɗakani dal-
dal,
47 nu nàbu àna məmərani kay aɗaba
Melefit naŋ àbu ahəŋgay nu ;
48 aɗaba mam, nu nìsli araŋa do, nəgri
tʉwi ana naŋ, ay ti àjalakua ahàr
a.
Nahkay kwa kani mis ya tàbu ni ɗek
atəɗəm nu nàbu àna məmərani
dal-dal ga kaŋgayani.
Mis ya etiwi tay kama ni ɗek day
atəɗəm nahkay.
49 Atəɗəm nahkay aɗaba Melefit esliki
magray zlam ɗek, àgrua zlam
gəɗákana.
Melefit ti naŋ njəlata !
50 Ndam ya tabəhaɗi mirdim ni ti
awayay tay,
agri sulum gayaŋ ana tay akaba ana
bəza huɗ bəza huɗ gatayani.
51 Àgra tʉwi ga njəɗa àna ahar gayaŋ
a ;
ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni
ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-
kwayay.
52 Bəbay day àhəlaba tay a bay gatay
ba ;
ndam ya ti tìsliviyu a mis vu do ni ti
àhəlaya tay agavəla.
53 Ndam ya ti lʉwir àwər tay ni ti
àvia zlam sulumana ana tay a,
tàrəha àna naŋ a ;
ndam ge elimeni ti ni àgara tay a,
tàsləka ahar gatay zlam zlam.
54 Ndam *Izireyel ti nday ndam
məgri tʉwi ana Melefit, nahkay
àjənakia tay a ;
sulum gayaŋ ya àɗəmbiyu aməgri
ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.
55 Sulum gani nani ti àhibiya ma gana
ana ata bəŋ geli ahaslana,

àɗəm aməgri ana Abraham akaba
ana bəza huɗ gayaŋ ga kaŋgay-
kaŋgayani. »
56 Mari àra àzləba Melefit a nahkay
ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi
mahkər ; kələŋ gani àsləkabiya, àra a
magam a.

Tìwi Zeŋ bay məbaray mis ni

57 Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya
wur zalana. 58 Àra èweya wur na ti
àmərva : ndam mahay gayaŋ akaba
ndam gayaŋ tàra tìcia Melefit àgria
sulum gayaŋ a ti nday day tàmərva.
59 Wur ni àra àgra vaɗ azlalahkər a
nahəma, mis tàra ge *mekeli kudì a.
Tàra tèkelia kudì na ti tawayay tədi
slimi ga bəŋani Zakari. 60 Ay ti məŋani
àɗəm : « Aha, kàzalum naŋ nahkay
ba, slimi gayaŋ Zeŋ. » 61 Tàra tìcia
ma ga wal na ti tàhi : « Maslaŋa àbi
e dini gayak bu təzalay naŋ Zeŋ bi
timey. » 62 Nahkay tədaɗì ahar ana
bəŋ ga wur ni, ti mâɗəfiaya slimi ya
naŋ awayay mədiani ana wur ni ana
tay a. 63 Mək Zakari nakəŋ èhindifiŋa
pələŋgaf kà tay a. Tàra tàzibiya ti
àbəki : « Slimi gayaŋ Zeŋ. » Gayaŋ ya
àra àbəkia nahkay ni ti àgria ejep ana
mis na ɗek. 64 Ka gani nani Mele-
fit àhəlikaba ma ana Zakari nakəŋ a,
àzlapay huya, àdi ana mazləbay Mele-
fit. 65 Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz
ana ndam mahay gayaŋ na ɗek. Ma
gani nani àhəndoru ka haɗ *Zude a
kəsa ya ka həma ni vu ɗek. 66 Ndam
ya tìcia pakama nana ni ɗek ti təbu
təjalaki ahàr, tàɗəm ahkado : « Wur
nani ti emigi mam ? » Wur ni ti njəɗa
ge Melefit àbu akaba naŋ eɗeɗiŋ.

Zakari ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

67 Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva ana
Zakari bəŋ ga wur na a vu va. Nahkay
àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àɗəm
ahkado :
68 « Mazləbay Bay geli, Melefit ga
ndam *Izireyel ni,
aɗaba àra àmənjaya ndam gayaŋ a,
àmba tay a.
69 Melefit àslərbiya bay njəɗa-njəɗani
ga mahəŋgay leli a.
Bay njəɗa-njəɗani nani ti wur huɗ ge
Devit bay məgri tuwi ana Mele-
fit ni.
70 Pakama gani nani ti àhibiya ana
ndam njəlatani ya tahəŋgaray
*pakama gayaŋ ahaslani na,
mək nday day tàhəŋgria ana mis a.
71 Àɗəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam
ezir geli a,
ti ndam ya tàwayay leli do ni tìsliki ke
leli va ba.
72 Àgria sulum gayaŋ ana ata bəŋ geli
a,
àjalakia ahàr ka pakama gayaŋ ya
àwəlkabu akaba tay na.
Pakama gayaŋ ya àwəlkabu akaba
gatay ni ti njəlata.
73 Àjalakia ahàr ka mbaɗay gayaŋ ya
àmbadì ana Abraham bəŋ geli
na.
A mbaɗay gayaŋ ni bu àhi 74 amahəŋgafəŋa
leli kà ndam ezir geli a
ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba,
ti mâfəki ahàr ke Melefit, mâzləbay
naŋ,
75 ti mîgi ndam jireni, ndam njəlatani
kè eri gayaŋ
duk abiviyu ana mandav ga vaɗ ga
sifa geli. »
76 Zakari nakəŋ àɗəm keti :
« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay
kur bay mahəŋgaray *pakama
ge Melefit.
Naŋ agavəla driŋ !
Atəzalay kur nahkay aɗaba akədi
kama ana Bay gəɗakani geli ga
maslamalikabu divi,
77 ga məhiani ana ndam gayaŋ ni
ti tâsər Melefit aməmbərfəŋa
zlam magudarani gatay na kà
tay a, amahəŋgay tay.
78 Melefit geli ni ti awayay leli, agri
sulum gayaŋ ana leli dal-dal.
Nahkay amara masladì məlaŋ ana leli
kwa agavəla akaɗa ga fat ya
azlərəvaya, asladay məlaŋ ni.
79 Amasladì məlaŋ ti ana ndam ya ti
nday a ləvəŋ bu ni akaba nday
ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kè kisim
a ni,

ti mâɗəfiki ana leli ahəmamam
manjəhaɗkabu àna sulumani
akaba Melefit ni. »
80 Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa
pakama gayaŋ na ti ànjəhaɗ akaba
ndam gayaŋ zlam gayaŋ. Nday tàbu
nahkay ti Zeŋ wur gayaŋ ni naŋ àbu
aɗək, məsər zlam gayaŋ asagakivu
aɗaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ.
Ànjəhaɗ e gili duk abiviyu ana vaɗ ya
ti àŋgazlivu ana ndam Izireyel vay-vay
ni.

2

Tiwi Yezu (Meciyu 1.18-25)

1 Ka sarta gani nani ti Egust *bay
gəɗakani ga ndam Rom àɗəmva.
Àɗəm tâcal mis ga haɗ ya naŋ agur
ni ɗek, tâbəki slimi gatay ka wakita.
2 Macal mis nani ti ye enjenjeni.
Àgravu ka ya ti Kiriniyus agur haɗ
Siri ni. 3 Nahkay ku way way do ɗek
akoru ka haɗ gayaŋ ti tâcal naŋ, tâbəki
slimi gayaŋ eslini. 4 Ka sarta gani
nani ti Zuzef zal ga Mari ni naŋ àbu
ka haɗ *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra
ècia ma ga macal mis na ti àsləka òru
ka haɗ *Zude, a kəsa Betlehem vu.
Òru eslini ti aɗaba tìwi bay Devit bəŋ
ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani
bu. 5 Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal
gayaŋ Mari ju, ti tâbəki slimi gatay a
kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani
nani ti wal ni huɗ èsliliŋa.
6 Tòru tìnjua e Betlehem a nday tàbu
eslini ti vaɗ ge miwi wur ni ènjua.
7 Nahkay naŋ nakəŋ èweya meykweya
gayaŋ wur zalana. Àra èweya wur na
ti àfiyu naŋ a azana vu mək àfəkaɗ naŋ
a kulum vu. Tàfəkaɗ wur ni eslini
ti aɗaba mis tìsliva a ahay ga ndam
mirkwi ni va, məlaŋ àbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tìwia Krist a

8 Ka haɗ nani nahəma, ndam
majəgay zlam tàbu a huɗ gili bu,
tanjəhaɗ eri ga majəgay zlam gatay
ga məlavaɗ. 9 Nday tàbu eslini ti
məslər ga Bay geli Melefit àŋgazlivu
ana tay, maslaɗani ga Bay geli Melefit
àhərkia ka tay a ka məlaŋ nana, àbəvù
tay e kiɗiŋ vu. Tàra tìpia nahkay
ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal.
10 Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana
tay ahkado : « Kàgrum aŋgwaz ba.
Nihi nahəma, nàzibiya ma muweni
sulumana ana kuli a. Ndam *Izireyel
ɗek eticia ma gana ti atəmərvu àna
naŋ dal-dal. 11 Ma ya ti nàzibiyu ana
kuli ni ti nihi : Tìwieya bay mahəŋgay
mis ana kuli kana a kəsa ge Devit
ba. Naŋ gani *Krist *Bay gəɗakani
ya amara ni, naŋ Bay geli gəɗakani.
12 Ere ye ti akəsərum naŋ àna naŋ ni
ti nihi : akədumi ahàr ana wur ndeɓ-
ndeɓeni a azana bu a kulum bu. »
13 Àra àɗəma nahkay ti ndam ga
slaku ge Melefit dal-dal tàzlərəvaya a
huɗ melefit va dekik huya, nday tàbu
akaba naŋ, tazləbay Melefit, tàɗəm :
14 « Tâzləbay Melefit driŋ agavəla ! Ka
haɗ day ndam ya ti Melefit awayay
tay ni tâŋjəhaɗkabu àna sulumani,
araŋa àhəli ahàr ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

15 *Məslər ge Melefit ni tàra tàzləba
Melefit a nahkay ti tàsləkafəŋa kà
ndam majəgay zlam na, tàŋgoru a huɗ
melefit vu. Tàra tàsləkafəŋa kà tay
a ti nday ti ni tàɗəm e kiɗiŋ gatay
bu : « Mədəgum bəɗak e Betlehem,
makoru mipumbiyu ere ye ti àgravu,
Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »
16 Nday nakəŋ tàzoru asak kirim-
kirim, tòru tədi ahàr ana Mari nday
ata Zuzef akaba wur ndeɓ-ndeɓeni ni,
naŋ mandəhaɗani a kulum bu. 17 Tàra
tìpia wur na ti tàŋgəhaɗ pakama ga
məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka
wur ni. 18 Mis ya tìcia ma ga ndam
majəgay zlam ya tàŋgəhaɗî ana tay na
ti àgria ejep ana tay a ɗek. 19 Mari ti
ni àgəskabá ma na ɗek a ahàr gayaŋ
va, naŋ àbu aɗəgəzlki ahàr dal-dal.
20 Kələŋ gani ndam majəgay zlam ni
tàsləka. Nday àna məmərani, tàzləbay
Melefit azuhva zlam ya tìci akaba tìpi
ni ɗek. Zlam gani nani ɗek àgrava
akaɗa ga məslər ge Melefit ya àhi ana
tay na.

Taŋgazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit bu

21 Wur ni àra àzuma vad a
azlalahkər nahəma, *tèkeli kudì, tàdi
slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti
*məslər ge Melefit àdi mənjəd mazay
hud gayaŋ ni.
22 Wal ni àra àsaya daf e mite va
ti si ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni tâdəm naŋ èɡia njəlatana
keti kwa akada ge *Divi ge Melefit
ya Muwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu
ni. Nahkay tòru nday ata zal gayaŋ
Zuzef a Zeruzalem ga maŋgazli wur
ni ana Bay geli Melefit, 23 adaba àbu
məbəkiani e Divi ga Bay geli Mele-
fit bu, Melefit àdəm ahkado : « Meyk-
weya zalani lu emigi njəlata, naŋ
ga Bay geli Melefit.* » 24 Nahkay si
təbi kurkoduk cu ahkay do ni bəza
ga gudud-gudud cu ana Bay Melefit
akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay
Melefit bu ni kwa. †

Simeyoŋ nday ata Ana təhəŋgri ma ge Melefit ana mis

25 Eslini zal nahaŋ naŋ àbu a
Zeruzalem, slimi gayaŋ Simeyoŋ, naŋ
gani mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had
ana Melefit, naŋ àbu ajəgay bay ya
ti Melefit aməslərbiyu ga mahəŋgay
ndam *Izireyel ni. Simeyoŋ gani
*Məsuf Njəlatani naŋ àbu akaba naŋ.
26 A vad nahaŋ Məsuf Njəlatani àhiaba,
àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia
*Krist *Bay gədakani ya Bay Melefit
aməslərbiyu ni day kwa. » 27 Nahkay
ka fat ya ti ata bəŋ ga Yezu nday ata
məŋ ga Yezu tàzoru Yezu wur gatay ni
a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit
ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya
Muwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni
ti, tàdi ahàr ana Simeyoŋ nakəŋ. Naŋ
eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit
àzoya naŋ a. 28 Simeyoŋ nakəŋ àra èpia
wur na ti àzay naŋ a ahar vu, àgri suusi
ana Melefit, àdəm :

29 « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti
kàhu ni ti kàgra àndava.
Nu evidì gayak, keɓesey məvu divi ti
nâmət àna sulumani.
30 Adaba nìpia bay ya ti kàslərbiyu ga
mahəŋgay mis na àna eri goro
a,
31 maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè mele-
her ge mis ga məlaŋ na dek ni.
32 Naŋ gani amasladì məlaŋ ana mis,
ti mis ya ti nday ndam *Zude do
ni dek day tâsər kur.
Nahkay mis dek atazləbay ndam
Izireyel, ndam gayak ni,
azuhva naŋ.‡ »

33 Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ
ga Yezu tàra tìcia ma ga Simeyoŋ
ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep
ana tay a dal-dal. 34 Eslini Simeyoŋ
nakəŋ àhəŋgalay Melefit ti mâgri su-
lum gayaŋ ana tay, mək àhi ana Mari
məŋ ga wur ni : « Azuhva wur hini
nahəma, ndam Izireyel ndahaŋ kay
ataŋgoru kələŋ, nday ndahaŋ kay ti
ni atoru kama. Melefit amaŋgazlay
naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ;
35 nahkay amaŋgazlaya zlam ya mis
kay təjalay a ahàr gatay bu na vay-
vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya,
ekitwi akada ge mis ya tàtəhada àna
maslalam a gək ni. »

36-37 Wal nahaŋ naŋ àbu, naŋ wal
mahəŋgaray pakama ge Melefit, slimi
gayaŋ Ana. Naŋ wur ge Fenuwel
zal Eser.§ Vi gayaŋ dekeni kru kru
azlalahkər mahar fad, èɡia medewel
a dal-dal. A dahalay gani nahəma,
àda zal a, tìvikabu vi adəskəla, mək zal
ni àmətkia. Zal gayaŋ ni àra àməta
ti ànjəhad ka ahàr gayaŋ, naŋ wal
madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ
àbu akoru a dalaka ga ahay gədakani
ge Melefit ni vu kəlavad. Məlafat
akaba məlavad gani do dek azləbay
Melefit eslini àna məgəs *ndəra ak-
aba àna mahəŋgalay naŋ. 38 Ka ya ti
Simeyoŋ naŋ àbu azlapaki ka Yezu
nahəma, wal madakway ni ènjia bile-
geni. Àra ènjia ti àgri suusi ana Melefit.
Mis ndahaŋ tàbu eslini tajəgay vad ya
ti Melefit amahəŋgay Zeruzalem ni.

* **2:23** Mənjay Mahərana 13.2, 12, 15. † **2:24** Mənjay Levi 12.8. ‡ **2:32** Mənjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. § **2:36-37** Eser ti wur ge Zekup ; èɡia slimi ge dini a.

Eslini wal nakəŋ àhəŋgri pakama ge Melefit ya àɗəmki ka wur ni ana tay ɗek.

Ndam ga Yezu tàŋga a Nazaret a

39 Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tàɗəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Muwiz ni bu na ɗek ti tàsləka àna wur na, tàŋgoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka haɗ*Gelili. 40 Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu aɗək, njəɗa gayaŋ day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayaŋ.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayaŋ kru mahar cu ni

41 Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiyu wuməri ga *Pak kilevi. 42 Yezu àra àzuma vi a kru mahar cu ti tòru akaba ata bəŋani ata məŋani a Zeruzalem akaɗa gatay ya tagray kilevi ni. 43 Tàra tàgraba wuməri na àndava ti mis ɗek tàsləka tàŋgoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni tàsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhaɗ a Zeruzalem ka məsər ga ata bəŋani nday ata məŋani do. 44 Nday tàɗəm bi naŋ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawaɗay akaba tay na. Nahkay tàsawaɗay ruk, day kwa ti tàɗəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, 45 ay tàdi ahàr ndo. Tàra tàdi ahàr ndo ni ti tàŋgoru a Zeruzalem, tàɗəboru naŋ. 46 A vaɗ ya mahkər gani day kwa ti tàdi ahàr a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhaɗani digusa e kiɗiŋ ge musisi gəɗákani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya təɗəm ni, ehindifiŋa ma kà tay a daya. 47 Eslini mis ya tàbi slimi ana ma gayaŋ ni ɗek tàgra ejep a, aɗaba àsəra zlam a kay, àhəŋgarfəŋ kà pakama lala. 48 Ata bəŋani nday ata məŋani tàra tàdia ahàr a ti tàgra ejep a dal-dal àsaɓay. Eslini məŋani àhi ahkado : « Kàgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahàr àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga maɗəbay kur a. » 49 Àra ècia ma ga məŋani na ti àhi ana tay ahkado : « Kàɗəbum nu ti kamam ? Ŋgay ananjəhaɗ a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərumki do aw ? » 50 Ay ti ata bəŋani ata məŋani tìciaba ma gayaŋ ya àhi ana tay na ndo ferera.

51 Kələŋ gani tàsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Naŋ àbu agəsiki ma ga ata bəŋani ata məŋani. Məŋani zla nahəma ajalakioru ahàr ka zlam gani nani ya àgravu ni ɗek. 52 Yezu nakəŋ ka ya ti aɗək ni asərkivu zlam àkivu. Àɓəlafəŋa kè Melefit a àkiva, mis day àɓəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni

(Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28)

1-2 Àra àpəsa vi a ɓal ti Melefit àhi ma gayaŋ ana Zeŋ wur ga Zakari a huɗ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəɗakani ga ndam Rom àzumva a bay gayaŋ va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga haɗ ga ndam *Zude va ; *Erot agur haɗ *Gelili ; Filip wur ga məŋani agur haɗ Ituri akaba haɗ Tresenitit ; Lisaniyas agur haɗ Ebileŋ. Anna nday ata Kayif nday gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. 3 Melefit àra àhia ma ana Zeŋ a nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawaɗay kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ, eveliŋ tekesl. Naŋ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

4 Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni àgrava. Àɗəm ahkado :

« Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dəŋgu
gayaŋ ahəndabiyu.
Àɗəm ahkado : “Slamatumikabu divi
ana Bay gəɗakani.
Ahàr àɗəm divi gayaŋ mâla ndəlaɓa.
5 Haɗ atərəhvu a zlur-zlur vu ɗek,
həma akaba məlaŋ ɗarani ɗek
etebesvu,
divi maɗaŋgwani etigi ndəlaɓa,
divi magədavani atəslamalavu.

6 Nahkay mis ɗek etipi ge Melefit ya
ahəŋgay ndam gayaŋ ni.”* »
7 Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a,
ti mâbaray tay. Zeŋ nakəŋ naŋ àbu
ahi ana tay : « Lekʉlʉm ti medékw !
Way àhi ana kʉli dəguma afa goro a
ti kâtamumfəŋa kà məzum ɓəruv ge
Melefit ya ara azumki ke mis wuɗak
na way ? 8 Tamal ti kàmbatumkaba ma-
jalay ahàr gekʉli a eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena
ti grum tʉwi ya ti aɗafaki lekʉlʉm
kàmbatumva ni. Ŋgay bəŋ ga bəŋ
gekʉli Abraham, nahkay akatamum
ti kàhumi ana ahàr ba, aɗaba nəhi ana
kʉli nahəma, Melefit esliki məhiani
ana akur nday ndani tîgi bəza huɗ ga
Abraham day, agravu. 9 Si kəgrum
tʉwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit
ànjəkia ka matraɓ kʉli a àndava, agri
ana kʉli akaɗa ge mis ya məŋ ga zlam
gayaŋ tìwi bəza sulumani do ni ti,
azay zlaba gayaŋ ekeleba tay a, abiyu
tay a aku vu ni. »
10 Eslini mis kayani ni tàbu tihin-
difiŋa ma, tàhi : « Nahkay ti leli hi ti
mâgray ahəmamam ? » 11 Zeŋ nakəŋ
àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado :
« Maslaŋa ya ti endʉwi gayaŋ cʉ ni
ti mâdifəŋa bəlaŋ ana maslaŋa ya ti
gayaŋ àbi fererani na. Nahkay day
maslaŋa ya ti zlam məzumani àfəŋ ni
ti mâvi ana maslaŋa ya àfəŋ bi ni. »
12 Eslini ndam *məhəl hadam
tərəkia ti mâbaray tay bilegeni. Nday
nakəŋ tìhindifiŋa ma, tàhi : « Mʉsi !
Leli ti mâgray ahəmamam ? » 13 Naŋ
nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm :
« Lekʉlʉm nahəma, kìhindʉmfiŋa
hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna
ya àhi ana kʉli ni ba. »
14 Ndam slewja tìhindifiŋa ma
daya. Tàhi : « Leli timey, mâgray
ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekʉlʉm
ti kàhəlumfəŋa siŋgu kè mis ga njəɗa
ba, ahkay do ni àna məsəki malfaɗa
ka tay a ba. Həlum siŋgu ya ŋgumna
apəli ana kʉli ni ciliŋ. »
15 Mis macakalavani ye eslini
ni tàbu tajəgay ere ya amagravu
ni. Tàhi ana ahàr : « Zeŋ ti bi naŋ
*Bay gəɗakani ya amara ni aw ? »
16 Eslini Zeŋ àhi ana tay ɗek : « Nu ti
nabaray kʉli àna yam. Ay ti maslaŋa
nahaŋ naŋ àbu ara. Naŋ gani nani
ti njəɗa gayaŋ àtama goro a. Nu
ti way ga mepicehiaba ezeweɗ ga
kimaka gayaŋ a di way ? Naŋ zla
nahəma amara məbaray kʉli àna
*Məsuf Njəlatani akaba àna aku.
17 Emedekaba mis a akaɗa ge mis ya
àza hijiɗ gayaŋ a ahar va, ahar hay
àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga
hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti
ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət
ɗay-ɗay do. »
18 Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi
*Ma Mʉweni Sulumani ana mis.
Àhi ma ndahaŋ gərgəri kay ana tay,
awayay ti tâgəskabá. 19 Ka sarta
gani nani ti Erot bay ga haɗ Gelili ni
àgudara zlam a. Wur ga məŋ ga Erot
àbu, wal gayaŋ slimi gani Erodiyat.
Erot àzafəŋa wal ga wur ga məŋani
na. Erot àgudara zlam ndahaŋ a
kay, nahkay ti Zeŋ àləgi azuhva zlam
gayaŋ ya àgudar ni ɗek. 20 Àra àləgia ti
Erot nakəŋ àgudarkivu zlam keti : àfiyu
naŋ a daŋgay vu.

Baray ga Yezu
(Meciyʉ 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

21 Ka ya ti mis ɗek *tàbaray ni
ti Yezu day àbara. Àra àbara, naŋ
àbu ahəŋgalay Melefit ti huɗ mel-
efit àzləkvaba, 22 *Məsuf Njəlatani
àhərkiaya. Àhərkiaya ti akaɗa ga
kurkoduk ya ahər ni ; mis tìpia. Eslini
dəŋgu àhəndabiyu a huɗ melefit bu
akaɗa dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur
goro, nawayay kur dal-dal, kəməru
məɓəruv dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu
(Meciyʉ 1.1-17)

23 Ka ya ti Yezu ànjəki ke tʉwi
gayaŋ nahəma, vi gayaŋ agray kru
kru mahkər. A majalay ahàr ge mis
bu ni ti Yezu naŋ wur ge Zʉzef. Zʉzef
ti ni naŋ wur ge Heli, 24 Heli wur
ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi
wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay,

* **3:6** Izayi 40.3-5.

Janay wur ge Zʉzef, 25 Zʉzef wur ga
Matatiyas, Matatiyas wur ga Amos,
Amos wur ga Nahum, Nahum wur
ge Esili, Esili wur ga Nagay, 26 Nagay
wur ga Mat, Mat wur ga Matatiyas,
Matatiyas wur ge Semiŋ, Semiŋ wur
ga Zosek, Zosek wur ga Zʉda, 27 Zʉda
wur ga Yohanaŋ, Yohanaŋ wur ga
Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorob-
abel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur
ge Neri, 28 Neri wur ge Melsi, Melsi
wur ga Adi, Adi wur ga Kosam,
Kosam wur ge Elimadam, Elimadam
wur ge Er, 29 Er wur ga Yezu, Yezu
wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga
Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat
wur ge Levi, 30 Levi wur ga Simeyoŋ,
Simeyoŋ wur ga Zʉda, Zʉda wur ge
Zʉzef, Zʉzef wur ga Yonam, Yonam
wur ge Eliyakim, 31 Eliyakim wur ge
Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena
wur ga Matata, Matata wur ga Nataŋ,
Nataŋ wur ge Devit, 32 Devit wur ge
Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga
Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Na-
soŋ, 33 Nasoŋ wur ga Aminadap, Ami-
nadap wur ga Adimiŋ, Adimiŋ wur ge
Erni, Erni wur ga Esroŋ, Esroŋ wur
ge Ferez, Ferez wur ga Zʉda, 34 Zʉda
wur ge Zekʉp, Zekʉp wur ga Izak,
Izak wur ga Abraham, Abraham wur
ga Tara, Tara wur ga Nakor, 35 Nakor
wur ge Serʉs, Serʉs wur ga Ragaw,
Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge
Eber, Eber wur ga Sala, 36 Sala wur
ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat,
Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge
Nʉwi, Nʉwi wur ge Lemes, 37 Lemes
wur ga Matusala, Matusala wur ge
Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur
ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kay-
nam, 38 Kaynam wur ge Enos, Enos
wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam
ti ni, naŋ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu (Meciyʉ 4.1-11 ; Mark 1.12-13)

1 Yezu àra àbara àndava nahəma,
*Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini
Yezu nakəŋ àsləkabiya gwar kà za-
laka *Zʉrdeŋ a, Məsuf Njəlatani àzoru
naŋ a huɗ gili vu. 2 Eslini *Seteni
àhəlfəŋa eyʉ a vaɗ kru kru faɗ. A
huɗ ga vaɗ nday nani bu ni ti Yezu
àzum araŋa ndo ferera. Kələŋ gani
lʉwir àwərkaba naŋ a. 3 Lʉwir ni àra
àwərkaba naŋ a ti Seteni àhi : « Tamal
ti nak Wur ge Melefit eɗeɗiŋ ti, hi
ana akur nday nini tâmbukvu *dipeŋ
zla aw ? » 4 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi :
« Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit
bu, Melefit àɗəm : “Mis anjəhaɗ ti àna
zlam məzumani ciliŋ do.” * »

5 Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ ka
məlaŋ zaŋani, àɗəfiki haɗga duniya ni
ɗek ke weceweceni. 6-7 Àhi ana Yezu
keti : « Tamal ti kàbəhaɗua mirdim a
meleher ndiɓ ana haɗ ti, zlam ya kipi-
oru ni ɗek nəvuk, egi gayak, kəgur tay
akaba elimeni gatayani ɗek. Aɗaba
zlam nday nani ɗek ti Melefit àbuva
tay a ahar va, nisliki məviani ana
maslaŋa ya ti nu nawayay nəvi ni
tata. » 8 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu :
“Akabəhaɗî mirdim ti ana Bay Mele-
fit gayak ; akazləbay naŋ naŋ bəlaŋ
ciliŋ.”† »

9 Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ a
Zerʉzalem, àfəkaɗ naŋ jik ka ahàr
ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni, àhi
ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit
eɗeɗiŋ ti, diyu a haɗ. 10 Aɗaba àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni
bu : “Melefit aməhi ana məslər gayaŋ
ti tâbuk slimi.” 11 Àbu məbəkiani
keti : “Atakəcaw kur a ahar vu,
ti asak gayak ènjifiŋ kà akur ba.”
‡ » 12 Yezu àhəŋgri zuh keti : « Àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu
keti : “Kàhəlfəŋa eyʉ kà Bay Melefit
gayak a ba.” § » 13 Kələŋ gani Seteni
àmətaɓfəŋa ga məhəlfəŋa eyʉ kà Yezu
àna wir-wir gayaŋ a ɗek ti àsləkafəŋa
ga hayaŋana.

Yezu àŋjəki ke tʉwi gayaŋ e Gelili (Meciyʉ 4.12-17 ; Mark 1.14-15)

* **4:4** Mimbiki 8.3. † **4:8** Mimbiki 6.13. ‡ **4:11** Limis 91.11-12. § **4:12** Mimbiki 6.16.

14 Yezu àŋgoru ka haɗ *Gelili àna
njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjua
eslina ti mis ye eslini ni akaba ga haɗ
ndahaŋ ya kà gəvay gani ni ɗek tàbu
tacalfəŋ. 15 Yezu nakəŋ àcahi zlam
ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù
Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana
tay nahkay ti mis ya tàbu eslini ni ɗek
tazləbay naŋ.

Ndam Nazaret tàgəskabu Yezu ndo (Meciyu 13.53-58 ; Mark 6.1-6)

16 Yezu òru a Nazaret ka məlaŋ ya ti
àɗək ni. Vaɗ *məpəsabana àra ènjia ti
àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Mel-
efit vu a kəsa nani bu, akaɗa gayaŋ
ya àgray kəla vaɗ məpəsabana ni. Naŋ
nakəŋ naŋ àbu eslini ti ècikaba cəkwaɗ
ga mejeŋgi Wakita ge Melefit ana mis
a. 17 Eslini tàvi Wakita ge Melefit ya
ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge
Melefit àbəki ni mifeɗekabani, mək
àzay, èpelkaba. * Naŋ àbu epelkaba
nahkay ti àdi ahàr ana məlaŋ ya ti naŋ
awayay ni. Àbu məbəkiani ka məlaŋ
nani :

18 « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu,
àdaba nu ga məhi *Ma Muweni Su-
lumani ana ndam talaga,
àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam
daŋgay Melefit amambay tay,
ana ndam wuluf day etipi divi,
àslərbiyu nu ga məhəlaba ndam ya
təcakay daliya ni a daliya gatay
ni ba daya,
19 akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay
geli agri sulum gayaŋ ana tay
ni ènjia.† »

20 Yezu nakəŋ àra èjeŋga pakama
gani nana zla nahəma, èfeɗekabu
wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray
tuwi a ahay ga mahəŋgalavù Mele-
fit ni bu mək ànjəhaɗ digus eslini ga
macahi zlam ana mis. Àra ànjəhaɗa
zla nahəma, mis ya ti a ahay ga
mahəŋgalavù Melefit ni bu ni ɗek
tàbəkioru eri, tamənjaləŋoru. 21 Eslini
naŋ nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana
tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti
nìjeŋgey a Wakita ge Melefit bu ni
ti ma gani nani àgrava kana àndava.
Àgravu ka ya ti kìcum nu nàbu ni-
jeŋgeya ma na ni. »

22 Mis ni ɗek tàra tìcia zlam ya ti
àcahi ana tay na ti tàɗəm : « Àsəra
zlapay a àsaɓay. » Pakama sulumani
ya ti àhəraya a ma gayaŋ ba ni àgria
ejep ana tay a dal-dal. Tàɗəm : « Naŋ
hini ti wur ge Zuzef ni timey ? »
23 Eslini Yezu àhi ana tay : « Nàsəra
akəhumu ma gozogul hini : “Nak
bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni,
həŋgaraba ahàr gayak gayakana zla
aw ?” Akəhumu keti : “Mìcia ere ye
ti kàgray a Kafarnahum na ɗek, ay
ti graya akaɗa nana a kəsa gayak
gayakani ba bilegeni a zla aw ?” »
24 Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kuli
nahəma, bay mahəŋgaray pakama
ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayaŋ
gayaŋani tàwayay məgəskabu pakama
gayaŋ ya àhi ana tay ni do. 25 Sərumki
ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli
ni day. Nəhi ana kuli nahəma, ka
gani nani ti avər àtəɗ ndo vi mahkər
àna kiyi muku, luwir àdaya ka haɗ
nana ɗek. Ka sarta gani nani ti wál
madakway day tàbu dal-dal ka haɗ
Izireyel, 26 ay ti Melefit àsləroru Eli
afa ga wal madakway bəlaŋ gatayani
ndo. Àsləroru naŋ ti afa ga wal
madakway ga kəsa Serepta ga haɗ
Sidoŋ ni ciliŋ. ‡ 27 Ke zemeni
ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge
Melefit day ndam ambələk tàbu dal-
dal ka haɗ Izireyel, ay ti maslaŋa
bəlaŋ gatayani Elize àhəŋgaraba naŋ
a ègi njəlatani ndo, si àhəŋgaraba ègi
njəlatani ti Namaŋ zal ambələk ga haɗ
Siri ni ciliŋ.§ »

28 Mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù
Melefit ni bu ni tàra tìcia pakama
gayaŋ ya àhi ana tay na ti nday ɗek
tàzuma ɓəruv a dal-dal. 29 Eslini mis
ni tìcikaba, tàgaraba naŋ a kəsa gatay
ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga
həma ; nahkay tàzoru naŋ gwar ka

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita ɗek zəbalani, mis tefeɗekabu ; ga məŋgət məlaŋ ya tawayay ni si
têpelkaba kwa ; wakita akaɗa ya kani ni ti tàbi. † **4:19** Izayi 61.1-2. ‡ **4:26** Mənjay 1 Bəbay 17.8-16.
§ **4:27** Mənjay 2 Bəbay 5.1-14.

məzəgədal, tawayay təbikabiyu ahar ka haɗ. 30 Ay ti Yezu àhuriyu e kiɗiŋ gatay vu, àsləka zlam gayaŋ a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a (Mark 1.21-28)

31 Yezu òru a Kafarnahum ka haɗ *Gelili. Vaɗ *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. 32 Zlam gayaŋ ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, aɗaba àhi ma ana tay akaɗa ga bay ni. 33 Nday tàbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahaŋ seteni àniviyu a ahàr bu naŋ àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àɗəm : 34 « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kaɗəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijiŋ leli a waw ? Nak dəgiya nàsəra kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » 35 Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki ke seteni ni ɓəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayaŋ na ti àdi maslaŋa nani ana məlaŋ e kiɗiŋ ge mis ni bu ɗek. Ay ti àsləkiaba day àgri araŋa ndo ferera. 36 Mis ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tàzlapaki e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəɗa akaɗa ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » 37 Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka haɗ ni ɗek.

Yezu àhəŋgaraba ndam ga arməwər a kay (Meciyʉ 8.14-17 ; Mark 1.29-34)

38 Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu hʉya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti tàhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! » 39 Yezu nakəŋ àndəhaɗkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwaɗ, àfi ahàr ana tay.

40 Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni ɗek tàhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a biliŋ àna biliŋ. 41 Naŋ àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day tàsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni tàhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga məɗəmana, aɗaba nday tàsəra naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka haɗ Zʉde (Mark 1.35-39)

42 Ge miledʉ dʉ məlaŋ àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huɗ gili vu. Eslini mis dal-dalani taɗəbay naŋ ; tàra tàdia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, tàcafəŋa naŋ ga masləkana. 43 Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Ahàr àɗəm nâhivù *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahaŋ ni bilegeni kwa ; aɗaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray tʉwi gani nani. » 44 Eslini naŋ nakəŋ òru ka haɗ ga ndam *Zʉde, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam maɗəbay Yezu ye enjenjeni ni (Meciyʉ 4.18-22 ; Mark 1.16-20)

1 A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal tàhəɗakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit. 2 Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cʉ ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif tàhəraya a slalah ga yam ni ba, tàbu tabarafəŋa zəva gatay a. 3 Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahaŋ ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həɗakfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəɗakfəŋa ti Yezu ànjəhaɗ digʉs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

4 Àra èndeveriŋa zlapay gayaŋ na ti àhi ana Simu ahkado : « Həɗakoru slalah ga yam ni kà məlaŋ

zileŋeni, ti kâtəlumiyu zəva gekuli ni, kâgəsumaya kilif àna naŋ a.» 5 Simu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəɗakani, màgra tuwi a hundum, ere ye ti màgəs ni day àbi. Ay tamal nak kàɗəm faŋ ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu.» 6 Simu akaba ndam gayaŋ ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsa kilif a kay dal-dal, guzit amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. 7 Nahkay tàgrikaboru ahar ana ndam məgəs kilif ndahaŋ ya ti a slalah ga yam nahaŋ ni bu ni ti târa tâjənaki tay ga magəjahana a dala va. Tàra tìnjia ti tàgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvù cecueni, guzit akal slalah ga yam ni takoru a huɗ ga yam ni vu.

8 Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadī mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həɗakfua, aɗaba nu bay magudar zlam.» 9 Àɗəm nahkay ti aɗaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni ɗek aŋgwaz àwəra tay a. Aŋgwaz àwər tay ti aɗaba kilif ya tàgəsaya kayana ni palam. 10 Nday ya ti tagrakabu twi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zeŋ. Nday day aŋgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba : kwa kani kìgia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akaɗa gayak ya kəgəs kilif ni.» 11 Eslini tàsləkabiya a huɗ ga yam ni ba. Tàra tàsləkababiya ti tàgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək tàmbərbu zlam gatay ni ɗek, tàɗəbay Yezu.

Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a (Meciyu 8.1-4 ; Mark 1.40-45)

12 Ka ya ti Yezu naŋ àbu a kəsa nahaŋ bu ni ti zal nahaŋ àra, ambələk èsekaba naŋ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadī mirdim, meleher ndiɓ ana haɗ, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nîgia mis njəlatana.» 13 Eslini Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana.» Nahkay zal ambələk ni àŋgaba, ègia mis njəlatana huya. 14 Ay Yezu àhi : « Nihi kàŋgaba nahəma, kàhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kâvi zlam ana Melefit akaɗa ge Muwiz ya àɗəm a wakita gayaŋ bu ni, aɗaba kìgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kàŋgaba, kìgia mis njəlatana.» 15 Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawaŋ. Nahkay mis dal-dal tàbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayaŋ na ; tawayay ti mâhəŋgaraba ndam gatay ya tèɓesey do na daya. 16 A vaɗ ndahaŋ ti Yezu nakəŋ naŋ àbu asləkafəŋa kè mis na, akoru a huɗ gili vu ga mahəŋgalay Melefit.

Yezu ahəŋgaraba zal dəra a (Meciyu 9.1-8 ; Mark 2.1-12)

17 A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tànjəhaɗfəŋ kà gəvay. Tàsləkabiya a kəsa ciɓ-ciɓeni ga haɗ *Gelili akaba ga haɗ *Zude ni ba ɗek, tàsləkabiya a Zeruzalem a daya. Njəɗa ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəŋgaraba mis àna naŋ a. 18 Naŋ àbu eslini ti mis ndahaŋ tàzəbiyu zal dəra nahaŋ àki ka slalah. Tàra tìnjia àna naŋ a ti tàɗəbay divi ga məzikabiyu naŋ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkaɗ naŋ kè meleher gayaŋ, 19 ay ti tàŋgət divi ga məzikabiyu naŋ ndo aɗaba mis tìsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti tàzəbiyu zal dəra ni tàcəliyu àna naŋ ka *dalahar ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti tàpaɓ ahay àna naŋ na ɓal. Tàra tədiaba ti təfiyu naŋ mandəhaɗkiani ka slalah gayaŋ ni gwar eslini àna ezeweɗ e kidiŋ ge mis ni bu, kè meleher ga Yezu. 20 Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra tàfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dəra nakəŋ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana.»

21 Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyeŋ ni tàra tìcia ma ga Yezu na ti təjalay a ahàr gatay

bu tàdəm : « Way hini azay ahàr gayaŋ akaɗa naŋ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » 22 Nday tàbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti tàjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? 23 Zləzlaɗa gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaɗay” ni aw ? 24 Ay nawayay ti kâsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka haɗ a. » Mək àhi ana zal dəra ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » 25 Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ kè eri ge mis na ɗek hʉya, àzay slalah gayaŋ ya àndəhaɗki ni. Naŋ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. 26 Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a ɗek ; tàzləbay Melefit. Tàgra aŋgwaz a daya, tàdəm : « Mìpia ere ye ti mìpi ɗay-ɗay ndo na kana. »

Yezu azalay Levi (Meciyʉ 9.9-13 ; Mark 2.13-17)

27 Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahaŋ, naŋ bay *məhəl hadam, tàzalay naŋ Levi, naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa ka məlaŋ məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Ɗəbabiyu nu. » 28 Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àmbrəŋ zlam gayaŋ ni ɗek, àɗəboru naŋ.

29 Kələŋ gani Levi àgray wuməri gəɗakani afa gayaŋ, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *maɗəbay naŋ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahaŋ tàbu təzum zlam ka ahar bələŋ akaba tay daya. 30 Ndam *Feriziyeŋ akaba ndam gatay ya *tàsəra Wakita ge Melefit a ni tàra tìpia ndam maɗəbay Yezu na tàbu təzum zlam ni ti tàləgi ana tay, tàhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisʉm zlam ka ahar bələŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » 31 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday tàbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktar do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. 32 Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tâmbatkaba majalay ahàr gatay na sawaŋ. »

Yezu aɗəmki ma àki ka məgəs ndəra (Meciyʉ 9.14-17 ; Mark 2.18-22)

33 Eslini ndam *Feriziyeŋ ni tàhi ana Yezu ahkado : « Ndam maɗəbay Zeŋ ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kəlavaɗ. Ndam maɗəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam maɗəbay kur ni nday tàbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » 34 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Kislʉmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday tàbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kìslʉmki do. 35 Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

36 Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egʉzleheya azana gayaŋ mʉwena, aslamalay azana gayaŋ midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayaŋ mʉweni ni day àgədava, mək gayaŋ ya ti àsaya ni day tàrakaboru akaba midigweni ni do. 37 Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. 38 Àgravu nahkay do ; ahàr àɗəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene mʉweni vu kwa. 39 Tamal mis àsərva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Aɗəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu naŋ bay ga vaɗ məpəsabana (Meciyʉ 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

1 A vaɗ *məpəsabana nahaŋ ba ti
Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni
tàbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama
ba. Eslini ndam maɗəbay naŋ ni
tàbu teheɓoru alkama ni, tahwal,
tahəpəɗoru bəza gani. 2 Nday tàbu
tagray nahkay ti ndam *Feriziyeŋ
ndahaŋ tàhi ana tay : « Bay Melefit
àɗəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kàgrum
tʉwi a vaɗ məpəsabana ba ba” * ti,
lekʉlʉm kəgrum ti kamam ? » 3 Yezu
àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay :
« Kèjeŋgʉm ere ye ti Devit àgray ni
ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam
gayaŋ lʉwir àwəra tay a, 4 nahkay
àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay
*dipeŋ ya tàfəkadi ana Melefit ni. De-
vit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam
gayaŋ ni tàzum bilegeni. Ay ti Melefit
àɗəm e Divi gayaŋ ni bu, mis nda-
haŋ tàzum dipeŋ nani do ; si ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
day kwa ti təzum. Kèjeŋgʉm ma gani
ndo waw ? » 5 Eslini Yezu àhi ana tay
keti : « Bay ya ti aɗəm tâgray zlam hini
a vaɗ məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge
Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ya ahar mikʉlfiŋana na
(Meciyʉ 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

6 A vaɗ *məpəsabana nahaŋ ba ti
Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù
Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka
macahi zlam ana mis. Eslini zal na-
haŋ naŋ àvu ahar ga ɗaf mikʉlfiŋana.
7 Ndam *məsər Wakita ge Melefit
ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni tàbu
tamənjaləŋ ana Yezu nakəŋ ; tàhi ana
ahàr ahkado : « Kani vaɗ məpəsabana
ti akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? »
Tawayay ti təgəski naŋ ka zlam magu-
darani. 8 Ay ti Yezu àsəra majalay
ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal
ya ti ahar mikʉlfiŋana ni : « Cikaba,
ra e kidĩŋ ge mis ni va, cik jik. »
Nahkay ècikaba, naŋ jika. 9 Eslini
Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Nihindifiŋa
zlam kè kʉli a day. Melefit àɗəm
mam a wakita ya Mʉwiz àbəki ni bu
mam ? Àvia divi ana mis ga magray
zlam sulumana a vaɗ məpəsabana
ba tək, ga magray zlam magudarana
waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga
makaɗ mis aw ? » 10 Àmənjaləŋ kè mis
ni ɗek bəlaŋ àna bəlaŋ, mək àhi ana
zal ya ahar mikʉlfiŋana ni : « Təlbiyu
ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti
ahar gayaŋ ni àslamalava, ègia sənduɓ-
sənduɓana. 11 Nahkay ti ndam məsər
Wakita ge Melefit ni akaba ndam
Feriziyeŋ ni tàzuma ɓəruv a dal-dal.
Tàzlapay e kidĩŋ gatay bu àki ke ere ye
ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar cʉ
(Meciyʉ 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

12 A vaɗ nahaŋ Yezu àcəloru a həma
vu ga moru mahəŋgalay Melefit. Òru
ènjʉa ti àndəhaɗki hundum àki ka
mahəŋgalay Melefit. 13 Məlaŋ àra àsla
ti naŋ nakəŋ àzalakabu ndam maɗəbay
naŋ ni, mək àdaba mis a kru ma-
har cʉ e kidĩŋ gatay ba. Nday ya
ti àdaba tay a ni ti àzalay tay ndam
*asak gayaŋ. 14 Slimi gatay kru ma-
har cʉeni ni nday hi : Simu àdi slimi
Piyer, wur ga məŋani Andre, Zek, Zeŋ,
Filip, Bartelemi, 15 Meciyʉ, Tumas,
Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bəlaŋ ga
ndam ya takaɗvakivu ka haɗ gatay ni,
16 Zʉd wur ge Zek, nahaŋ ni ti ni Zʉdas
Iskariyot naŋ ya èɡi bay məsəkumoru
Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəŋgaraba ndam ga armәwәr a
(Meciyʉ 4.23-25)

17 Yezu àndaya ahàr a həma ni ba
akaba ndam asak gayaŋ na, ècik ka
məlaŋ tazl-tazlani. Eslini ti ndam
maɗəbay naŋ tàbu kay ; mis ndahaŋ
day tàbu dal-dal, ndahaŋ tìcikbiyu ka
haɗ *Zʉde akaba a Zerʉzalem, nda-
haŋ ti ni tìcikbiyu kà gəvay ga *dəluv
gəɗakani ka haɗ Tir akaba Sidoŋ.
18 Mis nday nani tàrəkia ka Yezu a
ti ga məbi slimi ana ma gayaŋ ya
àɗəm ni, tawayay ti mâhəŋgaraba tay
a armәwәr gatay ni ba daya. Nahkay
Yezu àhəŋgaraba tay a, àhəŋgaraba

* **6:2** Mənjay Mahərana 34.21.

nday ya ti seteni àniviyu ana tay na daya. 19 Mis ɗek tawayay ti tînjifiŋ, aɗaba njəɗa àvu a vu gayaŋ bu ; ku way way do ya ènjifiŋa ni ti àŋgaba a arməwər gayaŋ ni ba. Nahkay Yezu àhəŋgaraba tay a ɗek.

Məmərani akaba cicihi ge mis (Meciyʉ 5.1-12)

20 Eslini Yezu àmənjaləŋ ana ndam maɗəbay naŋ ni, àɗəm :

« Lekʉlʉm ndam talaga ni ti mərumvu, aɗaba *Məgur ge Melefit ti gekʉli.

21 Lekʉlʉm ya lʉwir awər kʉli nihi ni ti mərumvu, aɗaba akərəhum.

Lekʉlʉm ya kitʉwʉm nihi ni ti mərumvu, aɗaba ekiyʉm.

22 « Ka ya ti mis tipi kʉli kèbum kəfumku ahàr ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kʉli, tàwayay kʉli va do, tindivi kʉli akaba təɗəmki ma magədavani àki ke kʉli azuhva nani ni ti mərumvu. 23 Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kʉli nahəma, mərumvu dal-dal, həɓum àna məmərani. Aɗaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kʉli kay a kəla gani vu a huɗ melefit bu. Sərumki ata bəŋ gatayani day tàgribiya zlam gani nana ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

24 « Ay lekʉlʉm ndam ge elimeni ni ti akəsum cicihi, aɗaba lekʉlʉm kàzumuma gəɗa gekʉli a àndava.

25 Lekʉlʉm ya mərəhani nihi ni ti akəsum cicihi, aɗaba lʉwir aməwər kʉli.

Lekʉlʉm ya kiyʉm nihi ni ti akəsum cicihi, aɗaba akandavum kuɗa, ekitʉwʉm.

26 « Ka ya ti mis ɗek təɗəm lekʉlʉm mis sulumani ni ti akəsum cicihi, aɗaba ahaslani ata bəŋ gatayani tàhibiya ma gani nana ana ndam ya ti tàsəkaɗi malfaɗa ana mis, tàɗəm pakama gani ge Melefit na ; tàhia ana tay a nday sulumana daya. »

Wayum ndam ezir gekʉli (Meciyʉ 5.38-48 ; 7.12a)

27 « Ay nəhi ana kʉli, lekʉlʉm ya kəbumu slimi ni : Wayum ndam ezir gekʉli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kʉli ni. 28 Tamal mis tetikwesl kʉli nahəma, hindʉm Melefit ti mâgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kʉli ti həŋgalumi Melefit ana tay. 29 Tamal mis àsuka barva ka tuwər bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwər nahaŋ ni daya. Tamal mis àzafuka mugudi gayak a ti kàcafəŋa naŋ ga mazafuka endʉwi gayak a ba daya. 30 Ku way way do èhindilʉka zlam a ti vi. Tamal mis àzafuka zlam gayak a ti kìhindifiŋa ba. 31 Nahkay ere ye ti kawayum mis tâgri ana kʉli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

32 « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kʉli ni ciliŋ ti Melefit aməɗəm lekʉlʉm ndam sulumani aw ? Aha, aɗaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? 33 Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya təgri sulum ana kʉli ni ciliŋ ti Melefit aməɗəm lekʉlʉm ndam sulumani aw ? Aha, aɗaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. 34 Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kàsəruma atəhəŋgrivu ana kʉli ni ciliŋ ti Melefit aməɗəm lekʉlʉm ndam sulumani aw ? Aha, aɗaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahaŋ, ti tâhəŋgrivu akaɗa gatay ni ana tay zlam gatay. 35 Lekʉlʉm ti kàgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekʉli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kàsəruma atəhəŋgrivu ana kʉli do ni sawaŋ. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivù zlam ana kʉli kay bilegeni. Nahkay ti ekigʉm bəza ge Melefit. Aɗaba mam, naŋ gani naŋ agavəla driŋ, naŋ àbu agri sulum dal-dal ana ndam cuɗay, ana ndam ya tàgri sʉsi do ni daya. 36 Ɓesʉmi ana mis, grumi sulum ana tay akaɗa ga Bəŋ gekʉli ya eɓesey, agri sulum ana kʉli ni. »

Ŋgay mis ndahaŋ tàgudara zlam a ti kàɗəmum ba (Meciyʉ 7.1-5)

37 « Ŋgay mis ndahaŋ tàgudara zlam a ti kàɗəmum ba ; tamal

kəgrum nahkay ti lekʉlʉm day ŋgay kàgudaruma zlam a ti Melefit aməɗəm do. Ŋgay tâwəl mis ndahaŋ ti kàɗəmum ba. Nahkay tâwəl kʉli ti Melefit day aməɗəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahaŋ tàgudari ana kʉli ni kà tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a bilegeni. 38 Vumi zlam ana mis ndahaŋ. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kʉli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, amajuk ti mârəhvù zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kʉli a mbolu gekʉli vu. Aɗaba mam, darama ya ti lekʉlʉm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam àna naŋ ana kʉli. »

39 Kələŋ gani Yezu àhi ma ana tay keti àna ma *gozogul. Àɗəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kà zal wuluf nahaŋ a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecʉeni atədəgiyu e eviɗ vu do waw ? 40 Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni àsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti àcaha zlam ya təɗəfiki na ɗek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

41 « Kamənjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kàsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? 42 Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kìpi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayaŋ ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba məŋgəhaf a ti àna bəza gani
(Meciyʉ 7.16-20 ; 12.33-35)

43 Yezu àɗəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. 44 Nahkay mis təsərkaba məŋgəhaf àna bəza gatayana. Tàdifəŋ ahàr ana bəza ga *wəruv kà məŋgəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tàdifəŋ ahàr ana bəza ge enderendera kè mezlirgendʉ do. 45 Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam maŋgahani sulumani ya àniviyu a məɓəruv bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam maŋgahani magədavani gayaŋ ba. Aɗaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsaɓikia ka məɓəruv a palam. »

Ahay gərgəri cʉ
(Meciyʉ 7.24-27)

46 Yezu àɗəm keti : « Lekʉlʉm kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kàgrum ere ye ti nàhi ana kʉli ni do ni ti kamam ? 47 Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nàhi ni ti, àzavu ata way ? 48 Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayaŋ lala ni. Wuɗaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkaɗkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri araŋa ndo. Aɗaba mam, maslaŋa nani àləma ahay gayaŋ na lala. 49 Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nàhi ni do nahəma, àzavu ata mis ya àləm ahay gayaŋ, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbeɗkaba hʉya. Ahay gani nani àmbəɗkaba besek-besek. »

7

Yezu ahəŋgaraba eviɗi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciyʉ 8.5-13)

1 Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na ɗek ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafarnahum. 2 Eslini ti zal nahaŋ àbu, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Eviɗi gayaŋ àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay naŋ dal-dal. A vaɗ nahaŋ eviɗi ni àra èɓesey do, awayay amət. 3 Bay məgur ndam slewja ni àra ècia ma ya təɗəmki ka Yezu na ti àslərkibiyu gəɗákani ga ndam *Zʉde ndahaŋ ti

tâgri kam-kam, mâra mâhəŋgariaba evidî gayaŋ na. 4 Nday nakəŋ tàra tìnjikia ka Yezu a ti tàhəŋgalay naŋ dal-dal, tədəm ahkado : « Àgəski kâgri ere ye ti èhindifuka ni kwa, 5 adaba awayay leli ndam Zude ni ; àləmi ahay geli ya mahəŋgalavù Melefit ni ana leli ti naŋ. »

6 Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru tìnjua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiyu zləbəba gayaŋ ndahaŋ ga məhiani : « Bay goro, kàgribiyu daliya ana ahàr gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. 7 Nu nuani day nàrəkukoru ndo ni ti adaba nàhi ana ahàr goro nìsli mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlaŋ ciliŋ, nahkay ti bay məgru tuwi ni aŋgaba. 8 Nu gani day tàbu təgur nu, nu day nàbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru tuwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » 9 Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya tàhəŋgribiyu na ti àgria ejep a dal-dal. Naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ke mis dal-dalani ya tadəbay naŋ ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, day-day nàdi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada naŋ hini ni ndo. Ku e kidîŋ ga ndam *Izireyel bu day nàdi ahàr ndo. » 10 Nday ya tàslərkioru tay ka Yezu ni tàra tàsləkabiya nahəma, tàdi ahàr ana evidî ga bay ni àŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahaŋ àməta, Yezu ahəŋgaraba naŋ a

11 Eslini Yezu òru a kəsa nahaŋ vu təzalay Nayiŋ. Naŋ àbu akoru ti ndam madəbay naŋ ni akaba mis dal-dal tadəboru naŋ. 12 Ka ya ti ènjua ka ma ga kəsa na ti èpi tàbu təzoru mis e evid vu ka slalah huya. Maslaŋa ya àmət ni ti wur mendulik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni naŋ àbu akoru ke mindiviŋ, mis a kəsa bu kay tadəboru naŋ. 13 Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a àsabay, àhi ahkado : « Kìtuwi ba. » 14 Eslini àhədakfəŋiyu kà tay, ènjifiŋ kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tàzay kisim ni tìcik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pidekvu. » 15 Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidekvu, ànjəhad digus, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məŋ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » 16 Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra aŋgwaz a àsabay, nahkay tàzləbay Melefit, tədəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit gədakani àŋgazlava e kidîŋ geli ba. » Tədəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayaŋ a. » 17 Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zude ni dek akaba mis ya kà gəvay gatay ni dek tìcia ere ye ti Yezu àgray na.

Zeŋ bay məbaray mis ni aslərkioru mis ka Yezu (Meciyu 11.2-19)

18 Ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni tàra tìcia ma na ti tàhəŋgri ana Zeŋ, mək Zeŋ nakəŋ àzalay mis cu e kidîŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu, 19 àsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gədakani ya amara ni tək, day ti mâhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” » 20 Nahkay nday nakəŋ tàra tìnjikia ka Yezu a ti tàhi : « Zeŋ bay məbaray mis ni àslərbiyu leli afa gayak ti mâhuk : “Nak ti Bay gədakani ya amara ni tək, day ti mâhətay maslaŋa nahaŋ aw ?” »

21 Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahəŋgaraba mis a kay ya tèbesey do na akaba mis kay ya seteni tàniviyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. 22 Kələŋ gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zeŋ àslərkibiyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kâŋgahadumi ana Zeŋ ere ye ti kìpum ni akaba ya kìcum ni. Humi ndam wuluf tàbu tipi divi, ndam dəra təsawadday lala, ndam ambələk tìgia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani tàŋgaba ; ndam talaga day tìcia Ma Muweni Sulumana. 23 Humi keti : “Maslaŋa

ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do
nahəma, mâmərvu." »
24 Ndam ya ti Zeŋ àslərkibiyu tay
ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki
ke Zeŋ, àhi ana mis dal-dalani ni
ahkado : « Kàdəgum a huɗ gili vu
ti ga mipibiyu mam ? Kìpʉmbiyu
ti mavram ya aməɗ adaɗay ni tək ?
25 Do ni ti kàdəgum kìpʉmbiyu ti
mam ? Mis məbakabu azana su-
lumani akaɗa ga bay ni tək ? Aha,
ndam ya tabakabu azana ga siŋgu
kayani akaba zlam gatay àbu kayani
ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey.
26 Ay ti kàdəgum kìpʉmbiyu ti mam ?
Kìpʉmbiyu bay mahəŋgaray *pakama
ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi
ana kʉli nahəma, naŋ ti àtama bay
mahəŋgaray pakama ge Melefit a.
27 Kàsəruma, àbu məbəkiani a Wakita
ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay
gəɗakani ya amara ni nahkay hi :
"Nihi ti nu nàbu nəslərorу bay məslər
goro nahaŋ kama gayak
ti mâslamatukkabu divi." *
« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni
ti Zeŋ. 28 Nəhi ana kʉli keti : Zeŋ
ti àtama mis ya tìwi tay na ɗek àna
gəɗakana. Ku tamal nahkay nəŋgu
ni, bay ya ti naŋ gʉziteni ge mis ɗek
a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama
naŋ a. 29 Mis dal-dalani ni akaba
ndam *məhəl hadam ni tàgəskabá ma
ge Zeŋ na. Tàsəra Melefit ti naŋ
jireni, nahkay nday gani tàwaya ti Zeŋ
*mâbaray tay. 30 Ay ti ndam *Fer-
iziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge
Melefit ni tàgəskabu ere ya Melefit
awayay avi ana tay ni ndo, nahkay
tàwayay ti Zeŋ mâbaray tay ndo. »
31 Yezu àhi ana tay keti : « Mis
ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà
way ? Nday akaɗa way ? 32 Nəhi
ana kʉli nahəma, nday akaɗa ga
bəza manjəhaɗani e mite bu ni.
Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni
ahkado : "Mìvia slelim ana kʉli a,
day kəhəɓumfəŋ ndo ; mìdia limis
ge kisim ana kʉli a, day kìtʉwʉm
ndo." 33 Nàɗəm nahkay ti aɗaba
Zeŋ bay məbaray mis ni àra. Àra ti
àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay
lekʉlʉm kàɗəmum seteni àniviyu.
34 Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra
ti nu nàbu nəzum dipeŋ, nàbu nisi
zum. Nahkay lekʉlʉm kàɗəmum
nu zal huɗ, nəvi vu goro ana zum.
Kàɗəmum nu zləba ga ndam *məhəl
hadam akaba ga ndam magudar
zlam ndahaŋ. 35 Ay ti ndam ya
tàgəskabu məsər zlam ge Melefit ni
ɗek tàsəra Melefit àsəra zlam eɗeɗiŋ
a. »

Yezu naŋ a ahay ga Simu zal Fer-iziyeŋ ni bu

36 Eslini zal *Feriziyeŋ nahaŋ slimi
gayaŋ Simu àzaloru Yezu afa gani a
magam ga məzumkabu zlam. Yezu
òru ènjʉa ti àhuriyu a ahay vu, tànjəki
ka məzum zlam. 37 Wal hala nahaŋ
àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti
Yezu naŋ àvu azum zlam a ahay bu
afa ga zal Feriziyeŋ ni ti àrəkioru àna
tersel a kolombu sulumani bu.† 38 Àra
àhuriya a ahay ni va ti ècik kələŋ ga
Yezu, kà gəvay ga asak gayaŋ, naŋ
àbu etʉwi. Naŋ àbu etʉwi ti yam
tuway gayaŋ ni àbara asak ga Yezu
a cəraɗ, mək wal ni àtəmaɗkia yam
tuway na àna məhər ga ahàr gayaŋ
a ; kələŋ gani àfəki ma ka asak ga
Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak
ni. 39 Zal Feriziyeŋ ya àzaloru Yezu
afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana
ahàr : « Naŋ hini ti bay mahəŋgaray
*pakama ge Melefit do. Tamal naŋ
bay mahəŋgaray pakama ge Melefit
ti akal àsəra wal hini ya enjifiŋ ni
ti naŋ wal hala. » 40 Yezu àra àsəra
ere ye ti naŋ ajalay a ahàr gayaŋ bu
na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro
àbu nawayay nəhuk. » Simu nakəŋ
àhi : « Ɗəm, mʉsi. » 41 Mək Yezu àhi :
« Mis ndahaŋ cʉ tàkəla duwa afa ga
zal nahaŋ a ; bəlaŋ gani àkəlay jik
diŋ diŋ zlam, naŋ nahaŋ ni ti ni jik
kru kru zlam. 42 Nday cecʉeni siŋgu
àfəŋ kà tay ga məpəliani bi nahəma,

* **7:27** Malasi 3.1. † **7:37** Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. ‡ **7:38** Məfəki ma ke mis ti aɗafaki mawayavani ahkay do ni magray sʉsi.

bay ga duwa ni àhi ana tay cʉeni : “Kàpəlumu duwa goro ni va ba.” » Yezu àhi ana Simu nakəŋ keti : « E kiɗiŋ gatay cʉeni ni bu ni ti way aməgri sʉsi kay ana bay ga duwa ni way ? » 43 Eslini Simu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nətamahay maslaŋa ya ti tàmbərfəŋ siŋgu kayani ni. » Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

44 Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nàhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kàcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmaɗkua àna məhər ga ahàr gayaŋ a. 45 Nak kàgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nàhəraya àmbrəŋ məfəku ma ka asak ndo. 46 Nak kàgəskabu nu àna magraku amal ka ahàr ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. § 47 Nahkay nəhuk nahəma, àgrua sʉsi a kay, àwaya nu a kay, nani ɗek ti aɗafaki zlam magudarani gayaŋ kayani ni məmbərfəŋana. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayaŋ gʉzit mək tàmbərfəŋa ni ti àwayay bay ya àmbərfəŋa ni kay do. » 48 Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » 49 Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti təhi ana ahàr : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu ambərfəŋa ni way ? » 50 Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. Sləka àna sulumani gayaŋ a. »

8

Wál ya taɗəboru Yezu ni

1 Yezu òru a kəsa gəɗákani akaba a kəsa ciɓ-ciɓeni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni tòru akaba naŋ, 2 wál ndahaŋ day tòru akaba naŋ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahaŋ e kiɗiŋ gatay ba, ndahaŋ ti ni àhəŋgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlaŋani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Naŋ ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. 3 Nahaŋ ni Zeni wal ga Sʉza ; Sʉza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahaŋ ni ti ni Sʉzeŋ akaba wál nday ndahaŋ kay. Ka gani nani wál nday nani tàbu təjənaki ata Yezu akaba ndam gayaŋ kru mahar cʉeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhaɗ hilfi ga zlam (Meciyʉ 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

4 Eslini mis tàsləkabiya a kəsa gərgərani ba ɗek, tàrəkia ka Yezu a. Tàra tàcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. 5 Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhaɗ hilfi ga zlam. Naŋ àbu abəhaɗoru hilfi ga zlam ni ti ɓal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis tàcəlki, eɗiɗiŋ day tàndaba. 6 Ɓal gani keti àdəgoru ka pəlaɗ ya haɗ àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhəraba aɗaba yam àhəci. 7 Ɓal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, àbu aɗək nahəma, adak ni tèŋgecekabá. 8 Ɓal gani keti àdəgoru ka haɗ sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlaŋ tekeɗi bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àɗəm : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci lala ! »

Yezu aɗəm ma àna ma gozogul ti kamam (Meciyʉ 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

9 Ndam maɗəbay Yezu ni tàhi ahkado : « Ɗəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay aɗəmvaba mam ? » 10 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti Melefit àɗəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayaŋ na ana kʉli a, ti kâsərum. Ana mis ndahaŋ ti

§ **7:46** Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani ènjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahàr. Ay zal Feriziyeŋ ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

àɗəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti
“Ku tamal tamənjaləŋ ka zlam nəŋgu
ni, tìpi ba ;
ku tamal təbi slimi ana pakama nəŋgu
ni tìci ba.” * »

Yezu aɗafaba ma gozogul ga bay mabəhaɗ hilfi ga zlam na
(Meciyʉ 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

11 Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay aɗəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya tàbəhaɗ ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. 12 Mis ndahaŋ tàbu, nday akaɗa divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti tàfəki ahàr ke Melefit ba. Aɗaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay. 13 Mis ndahaŋ day tàbu, nday akaɗa pəlaɗ ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : tìcia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məɓəruv vu do, akaɗa ge sliri ya ti tòru a haɗ vu do ni. Nahkay ti təfəki ahàr ke Melefit ga hayaŋani ciliŋ. Ka ya ti tìcia zləzlaɗana ti təmbrəŋ, tàfəki ahàr va do hʉya. 14 Mis ndahaŋ tàbu, nday akaɗa hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huɗ ga adak vu ni : tìcia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal tàgəskabá nəŋgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahaŋ ya tigi eri ni. Zlam nday nani teŋgecekabu zlam akaɗa ga adak ni ; ndam nday nani tàbu akaɗa ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani tàndəh ndo ni. 15 Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka haɗ sulumani ni tàzavu akaba mis ya məɓəruv gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani tìcia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna naŋ kama kama, tàmbrəŋ do, tagray zlam sulumani akaɗa ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke ceŋgel
(Mark 4.21-25)

16 Yezu àhi ana tay keti : « Maslaŋa ya ti ebeftey ceŋgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkaɗ ka məlaŋ zaŋani sawaŋ, aɗaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi maslaɗay ge ceŋgel ni. 17 Nàɗəm nahkay ti aɗaba zlam ya ti maŋgahani ni ɗek amaŋgazlavu, zlam ya ti maɗafani faŋ do ni ɗek emicivu vay-vay daya. 18 Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicʉm pakama ni. Aɗaba maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku zlam gʉziteni ya ti àɗəm àŋgəta ni day atəzafəŋa. »

Məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu
(Meciyʉ 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

19 Eslini ata məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàrəkia ka Yezu a. Tàra tìnjia ti tìsliki mərəkiani disl koksah aɗaba mis tàvu ka məlaŋ gani nani dal-dal. 20 Nahkay mis tàhikabiyu ma, tàhi : « Ata muk akaba bəza ga muk tàbu e mite bu, tihindi kur. » 21 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray tʉwi àna naŋ ni. »

Yezu azlacaki ka amәɗ

22 A vaɗ nahaŋ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam maɗəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəŋ tàsləka. 23 Nday tàbu takoru ti Yezu àdiya e ɗʉwir va ɗaŋ. Ka ya ti naŋ àvu e ɗʉwir bu ni ti amәɗ gəɗakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjaɓasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wuɗak, nahkay gʉzit akal tizi kəɗap. 24 Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tàhəɗakfəŋiyu, tèpiɗek naŋ, tàhi : « Gəɗakani, gəɗakani, məbu miji timey ! » Yezu nakəŋ àra èpiɗekva ti àzlacaki ka amәɗ ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni ɓəra. Àra azlaca nahkay ti amәɗ ni àmbrəŋ makəzlani,

* **8:10** Izayi 6.9.

yam ni day àmbrəŋ madaɗani, yam ni
èɡia ɗegika. 25 Yam ni àra èɡia ɗegika
ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ
ni ahkado : « Kàfumku ahàr do ni ti
əhəmamam ? » Ndam maɗəbay naŋ
ni aŋɡwaz àwəra tay a dal-dal, aɗaba
ere ye ti tìpi ni àɡria ejep ana tay a
àsaɓay. Tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu,
tàɗəm ahkado : « Naŋ hini ti way ?
Aməɗ akaba yam day àhi ma ana tay,
ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a (Meciyʉ 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

26 Nday nakəŋ tìnjiyu ke ledi ga
dəluv ni. Ledi nani ka haɗ Zerasa,
ndeva ndeva akaba haɗ *Gelili.
27-28 Zal nahaŋ àbu ga kəsa nani ;
seteni tàniviyu a ahàr vu, àpəsa
àbakabu zlam ndo, àndəhaɗ a ahay bu
ndo daya. Məlaŋ gayaŋ ti e kiɗiŋ ge
mindiviŋ bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu
ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni
ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra èɲjikia
ti àbəhaɗì mirdim, àdəɗ kè meleher
gayaŋ. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak
Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla driŋ
ti kaɗəbafua mam ? Nəgruk kam-
kam, kàgru daliya ba ti. » 29 Àɗəm
nahkay ti aɗaba Yezu àhi ana seteni
ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. »
Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni
àɡray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu
agray naŋ ni ti mis tàwəla àna jejirɓi
a, tàbiviya sisel a asak va akaba tàjəga
naŋ a. Akaba nani ɗek èɲiri ndo,
èheɓkaba zlam ya tàwəl naŋ àna naŋ
na, mək seteni ni àzoru naŋ a huɗ
gili vu. 30 Zal seteni ni àra àhia ana
Yezu a « Kàgru daliya ba » ti Yezu
àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi
goro Gaslka. » Àɗəm nahkay ti aɗaba
seteni tàniviyu kay. 31 Eslini seteni
nday nani tàbu təgri kam-kam ana
Yezu, tàhi : « Kàgaroru leli e *eviɗ
gəɗakani vu ba ti.† »

32 Mədrəs tàbu kay təzum zlam ka
ahar bəlaŋ a həma bu. Nahkay
seteni ni tàhi ana Yezu : « Kam-kam,
mâhuriviyu ana mədrəs tegʉni ti. »
Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay.
33 Yezu àra àvia divi gana ana tay a
ti seteni ni tàsləkiaba ana zal nakəŋ
a, tàcəlivù a ahàr vu ana mədrəs
ni. Nahkay mədrəs ni ɗek tàndaya
ahàr a kirim-kirim, tàra tàdəguyu a
dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni
àbazla tay a. 34 Ndam majəgay mədrəs
ni tàra tìpia ere ye ti àɡravu na ti
tàdəgiki ana hwa tiɗizl, tàŋɡəhaɗioru
ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni
akaba nday ya ti e gili ni. 35 Mis
tàra tìcia ma na ti tàhəraya ge mipi
ere ye ti àɡravu na, tàrəkia ka Yezu
a. Tàra tìnjia ti tìpi zal ya ti seteni
tàsləkiaba ni, àŋɡaba èɡia sulumana,
naŋ manjəhaɗani digʉsa kà gəvay ga
asak ga Yezu, məbakabu azana gayaŋ
ka vu. Tàra tìpia naŋ a ti aŋɡwaz
àdəgakia ka tay a dal-dal. 36 Eslini
mis tàbu, tìpia ga Yezu ya àhəŋɡaraba
zal ya seteni tàniviyu na, tàŋɡəhaɗì
ma gani ana mis ya tàra ni. 37 Ndam
ga haɗ Zerasa ɗek tàra tìcia ma gani
nana ti tàhi ana Yezu mâsləka ka haɗ
gatay a, aɗaba aŋɡwaz àdəgakia ka
tay a àsaɓay. Nahkay Yezu àhuriyu a
slalah ga yam ni vu, awayay asləka.
38 Eslini zal ya ti seteni tàsləkiaba ni
àhi ahkado : « Naɗəboru kur ti. » Yezu
àhi : « Aha ! Sləka, 39 ŋɡoru a magam
gayak, kâru kâŋɡəhaɗì ere ye ti Mele-
fit àɡruk ni ɗek ana mis. » Nahkay zal
nakəŋ àsləka, òru àŋɡəhaɗì ere ye ti
Yezu àɡri ni ɗek ana ndam ga kəsa ni
ɗek.

Yezu ahəŋɡaraba wal nahaŋ akaba wur dahalay a (Meciyʉ 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

40 Yezu àŋɡoru gwar ke ledi ga
dəluv ni akaba ndam maɗəbay naŋ
ni. Tòru tìnjʉa ti mis dal-dal tàgəskabá
Yezu àna məmərana, aɗaba nday ɗek
tàbu tajəgay naŋ. 41 Eslini zal na-
haŋ naŋ àbu, slimi gayaŋ Zayros, naŋ
gəɗakani ga ahay ga *mahəŋɡalavù
Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhaɗì
mirdim grik meleher ndiɓ ana haɗ

† **8:31** Eviɗ gəɗakani ti məlaŋ ya təɗəm a huɗ ga haɗ vu ni. Melefit aməbiyu seteni ɗek e eviɗ gani vu hayaŋ, kələŋ gani ka mandav ga məlaŋ ti amatraɓkivu tay ga kaŋɡayani.

kà asak ga Yezu. Àhəŋgalay naŋ, àhi môru a magam afa gani, 42 aɗaba wur gayaŋ awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayaŋ agray kru mahar cu. Zal nani ti wur gayaŋ nahaŋ àbi.

Yezu naŋ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni tèveliŋia ahàr a, məsufani tekeɗì àsuf koksah. 43 Eslini wal nahaŋ àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cu. [Èɡwejelekaba zlam gayaŋ a ɗek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslaŋa bəlaŋ èsliki mahəŋgaraba naŋ a ndo. 44 Nahkay wal ni àhəɗakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ, ènjifiŋ kà ma ga azana gayaŋ. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya asləkafəŋa ni àmbrəŋ naŋ, wal ni àŋgaba huya. 45 Eslini Yezu àɗəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àɗəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəɗakani, mis ni damkulkul timey ! » 46 Yezu àɗəm : « Aha ! Mis ènjifua, aɗaba nàsəra njəɗa goro àhəŋgaraba maslaŋa. » 47 Wal ni àra àsərkia àɓu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna məgəgərani slaɓ slaɓ, àbəhaɗì mirdim meleher ndiɓ ana haɗ, àŋgəhaɗaya ere ye ti àzəkiyu naŋ ti mînjifiŋ kà azana ga Yezu ni kè meleher ge mis na ɗek. Àŋgəhaɗiaya gayaŋ ya àŋgaba huya ni ana tay a daya. 48 Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

49 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahaŋ ènjia. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahàr ana musi va ba. » 50 Yezu àra èɕia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. » 51 Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafəŋa mis a ɗek ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata məŋ ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ ciliŋ. 52 Mis ya tàbu eslini ni ɗek tàbu tagray delulu, tituwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtuwum ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji ɗuwir timey. » 53 Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tèyefiŋ, aɗaba tàsəra wur na àməta àndava. 54 Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur goro ni, piɗekvu. » 55 Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwaɗ huya. Eslini Yezu àhi ana tay tâvi zlam məzumani. 56 Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata məŋ ga wur na àsaɓay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kàhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayaŋ kru mahar cueni ni (Meciyu 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

1 A vaɗ nahaŋ Yezu àzalakabu ndam gayaŋ kru mahar cueni ni, àvi njəɗa ana tay ga misliki mag-ariaba seteni weley weley do ɗek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. 2 Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. 3 Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kàzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kàhəlum enduwi cu cu ba daya. 4 Ay tamal maslaŋa àhəliya kuli a ahay va afa gana nahəma, njəhaɗuma eslina ; kàmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vaɗ gekuli ya akəsləkuma ni. 5 Ka məlaŋ ya ti akəhurumiyu, tàgəskabu kuli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba haɗ kà asak gekuli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

6 Nday nakəŋ tàhəlvu, tàsləka tàhioru *Ma Muweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu ɗek ;

* **9:5** Mətukkaba haɗ ga kəsa kà asak a ti aɗafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do.

tàhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka məlaŋ ya ti tòru na ɗek.

Pakama ya tàɗəmki ka Yezu ni ahəli ahàr ana bay Erot
(Meciyʉ 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

7 Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tàɗəmki ka Yezu na ɗek ti àhəlia ahàr a, aɗaba mis ndahaŋ tàɗəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, àŋgaba e kisim ba. 8 Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àŋgazlavu. Mis ndahaŋ keti tàɗəm naŋ biliŋ ga ndam ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. 9 Eslini Erot zla ti àɗəm ahkado : « Nèkelkia ahàr ke Zeŋ a, ay ti maslaŋa ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciyʉ 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeŋ 6.1-14)

10 A vaɗ nahaŋ ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlaŋ ya Yezu àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tàŋgəhadîaba ere ye ti tàgrabiyu na ɗek. Eslini Yezu nakəŋ àhəl tay ka ahàr gatay ciliŋ, tòru gwar a kəsa nahaŋ vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. 11 Mis dal-dalani ni tàra tìcia Yezu àdoru a Beceyda ti tàɗəboru naŋ a asak vu. Tàra tìŋjikia ka Yezu a ti Yezu nakəŋ àgəskabu tay, àzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam ya tèɓesey do na daya.

12 Fat àra àndəhaɗa ahàr a zla nahəma, ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni tàhəɗakfəŋiyu, təhi ahkado : « Hi ana mis ni ɗek tâsləka, tôru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tôru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tâɗəboru zlam məzumani akaba məlaŋ mandəhaɗani, aɗaba ahalay ti leli a huɗ gili bu. » 13 Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Lekʉlʉm lekʉlʉmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « *Dipeŋ àfəŋ kè leli zlam tàkivu kilif cʉ ciliŋ. Kawayay ti môru mâsukumibiyu zlam məzumani ana mis ɗekeni hini aw ? » 14 Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəŋ àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : « Humi ana mis ni ti tânjəhaɗa njəlukluk kru kru zlam, kru kru zlam. » 15 Ndam maɗəbay naŋ ni tàgray ere ye ti naŋ àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tànjəhaɗkabu njəlukluk. 16 Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipeŋ zlamani tàkivu kilif cʉeni ni, àmənjoru e melefit vu, àgri sʉsi ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Àra àgria sʉsi a ti èsekaba, àbi ana ndam maɗəbay naŋ ni ti tîdi ana mis dal-dalani ni. 17 Mis ni ɗek tàzum tàzum, tàrəhkaba. Kələŋ gani tàcakalakabu məgəjəni gani, tàrəhvù hətək kru mahar cʉ àna naŋ.

Piyer aɗəm Yezu naŋ Krist Bay gəɗakani ya amara ni
(Meciyʉ 16.13-19 ; Mark 8.27-29)

18 A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ àbu cak, ahəŋgalay Melefit. Ndam maɗəbay naŋ ni day tàbu eslini. Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya taɗəbay nu ni ti tàɗəm nu ti nu way ? » 19 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Mis ndahaŋ tàɗəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tàɗəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tàɗəm nak biliŋ ga ndam ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. » 20 Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay keti : « Lekʉlʉm ti kəɗəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəɗakani ya Melefit àslərbiyu ni. »

Yezu aɗəm aməmət mək amaŋgaba e kisim ba
(Meciyʉ 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)

21 Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna ləgay, àɗəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kàɗəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. » 22 Àhi ana tay keti : « Ahàr àɗəm nu *Wur ge Mis ti nâcakay daliya dal-dal. Nday gəɗákani ni, gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakaɗ

nu. Mək a huɗ ga vaɗ mahkərani bu ananŋgaba e kisim ba. »
23 Eslini àhi ana tay ɗek ahkado :
« Tamal mis awayay maɗəbay nu
nahəma, ahàr àɗəm mâmbrəŋ ere
ye ti awayay ni, ku tamal təgri
daliya kəlavaɗ, *tadarfəŋ naŋ kà
təndal nəŋgu ni mîɓesey. Tamal
mis awayay maɗəbay nu ti mâgray
nahkay. 24 Maslaŋa ya ti àɗəm ajəgur
sifa gayaŋ, awayay àmət ba ni ti
emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa
gayaŋ azuhva nu ti amәjəgur sawaŋ,
aməmət ɗay-ɗay do. 25 Tamal mis
àŋgəta elimeni ga duniya na ɗek mək
èjiŋa ahàr gayaŋ a ti elimeni gani
aziaya mam ? 26 Nu Wur ge Mis ti
anara àna njəɗa goro a, ga Baba goro
a, akaba ga *məslər gayaŋ *njəlatani
na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ,
aɗəm naŋ mis goro do, àsər pakama
goro do nahəma, nu Wur ge Mis day
ka ya ti anara ni anəɗəm naŋ mis goro
do. » 27 Àhi ana tay keti : « Nəhi ana
kʉli nahəma, e kiɗiŋ ge mis ya tàbu
ahalay ni bu ni ti, wuɗaka ndahaŋ
atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a
day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maɗəbay naŋ ni (Meciyʉ 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

28 Agray gosku sekw ka ahàr ga
pakama gayaŋ ya àɗəm ni zla ti Yezu
àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, tàcəloru
a həma vu ga mahəŋgalay Melefit.
29 Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefit
nahəma, eri gayaŋ ni àmbatvu nahaŋ,
azana ka vu gayaŋ day tìgia bəɗ-bəɗ
talla, ahəlaba eri a vərut. 30 Eslini
hʉya mis ndahaŋ cʉ tàbu təzlapay
akaba Yezu, nday nani ata Mʉwiz
nday ata Eli. 31 Nday tàbu tipivu a
maslaɗani ge Melefit bu. Təzlapaki
ka məmət ga Yezu ya amoru məmət
a Zerʉzalem ge mendeveriŋ tʉwi ya
Melefit àvi ni. 32 Nday tàbu təzlapay
nahkay ti ata Piyer ti ni ɗʉwir àza tay
a. Tàra tèpiɗekva ti tìpi maslaɗani
ga Yezu akaba mis cʉeni micikeni
akaba naŋ ni. 33 Ka ya ti ata Mʉwiz
nday ata Eli tàbu tasləkafəŋa kà
Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu :
« Gəɗakani, leli màbu ahalay ti àɓəlay.
Mara mivicey ahay mahkər : bəlaŋ
gayak, bəlaŋ ge Mʉwiz, bəlaŋ ti ni
ge Eli. » Àɗəm nahkay ti aɗaba àsər
ere ye ti àɗəm ni do. 34 Piyer naŋ
àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ
àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka
ya ti məguduŋguduŋ ni àhərkiaya
ka tay a ni ti ndam *maɗəbay Yezu
mahkərani ni aŋgwaz àdəgakia ka tay
a. 35 Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a
məguduŋguduŋ ni bu, àɗəm : « Naŋ
hini ti wur goro, nàdaba naŋ ga
məgru tʉwi a. Gəsumiki pakama. »
36 Dəŋgu ni àra àhənday va do ni ti tìpi
Yezu naŋ bəlaŋ ka ahàr gayaŋ. Ka
gani nani nahəma, ndam maɗəbay
Yezu mahkərani ni tànjəhaɗa àna ma
gana te-te a, tàhi ana maslaŋa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a (Meciyʉ 17.14-18 ; Mark 9.14-27)

37 Hajəŋ gani Yezu akaba ndam
maɗəbay naŋ mahkərani ni tàndaya
ahàr a həma ni ba. Tàra tàhəraya ti
mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. 38 E
kiɗiŋ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal
nahaŋ naŋ àvu, àzlah, àɗəm : « Mʉsi,
kam-kam nahəŋgalay kur, mənjuki ka
wur goro ni ti aɗaba wur goro nahaŋ
àbi. 39 Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs
naŋ, azlah hʉya, adaɗay naŋ kay kay,
guzləbuc krup-krup a ma bu. Àgəsa
naŋ a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ
naŋ weceweci do. 40 Nàhəŋgala ndam
maɗəbay kur na ti tâgariaba, ay ti tìsliki
ndo. » 41 Eslini Yezu àɗəm : « Lekʉlʉm
ye e hini vu ni ti kàfumki ahàr ke
Melefit do, lekʉlʉm ndam magudar
zlam ! Nu ananjəhaɗ akaba kʉli
kaŋgaya waw ? Nu eneɓesi ana kʉli
kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga
wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. »
42 Wur ni naŋ àbu arəkia ka Yezu a ti
seteni ni àdi naŋ ana məlaŋ, àdaɗay
naŋ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke
seteni ni, àgariaba ana wur na, mək àvi
wur ni ana bəŋani ni. 43 Mis ye eslini
ni tàra tìpia ti njəɗa ge Melefit àgria

ejep ana tay a dal-dal, aɗaba njəɗa gani nani àtama zlam ndahaŋ a ɗek.

Yezu aɗəmki ma ka daliya ya atəgri ni

(Meciyʉ 17.22-23 ; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni ɗek àra àgria ejep ana mis na ɗek, nday tàbu təzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : 44 « Nawayay nəziaba azay slimi ana kʉli a, cʉm lala, àgəjazlki ahàr ke kʉli ba. Atəɗəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » 45 Pakama ga Yezu ya àɗəm ni ti ndam maɗəbay naŋ ni tìciaba ndo. Huɗ ga ma gani nani ti maŋgahkiani ka tay, ti tìciaba ba. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma na.

Gəɗakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(Meciyʉ 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

46 A vaɗ nahaŋ ndam *maɗəbay Yezu ni tàbu tagray gejewi. Tàɗəm ahkado : « E kiɗiŋ geli bu ni ti way gəɗakani àtam mis ndahaŋ ni way ? » 47 Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gʉziteni, àfəkaɗ kà gəvay gayaŋ, 48 mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gʉziteni e kiɗiŋ gekʉli bu ɗek, èsli mis ndahaŋ ni do ni ti naŋ nani gəɗakani sawaŋ. »

Maslaŋa ya ti àcafəŋa kʉli kà zlam a do ni ti agriki tʉwi ana kʉli

(Mark 9.38-40)

49 Eslini Zeŋ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gəɗakani, mìpia maslaŋa nahaŋ a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay màɗəm macafəŋa naŋ a, aɗaba naŋ mis geli do. » 50 Ay ti Yezu àɗəm : « Kècumfəŋa naŋ a ba, aɗaba maslaŋa ya ti àwayay magudar tʉwi gekʉli do nahəma, agriki tʉwi ana kʉli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zerʉzalem, ndam Samari tàgəskabu naŋ do

51 Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefit vu wuɗak nahəma, àzay divi ga moroni a Zerʉzalem, àɗəm ere ye ti acafəŋa naŋ ga morona ni ti àbi. 52 Nahkay àsləroru mis kama gayaŋ gwar ka haɗ Samari. Nday tàbu ka ahàr divi ti tàhuriyu a kəsa nahaŋ vu ga maslamalikabu məlaŋ. 53 Ay ndam ga kəsa nani tàwayay məgəskabu naŋ do, aɗaba tìcia naŋ àbu akoru a Zerʉzalem palam. 54 Ndam maɗəbay naŋ ata Zek, Zeŋ tàra tìcia pakama nana ti tàhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti mâhi ana aku ti mâdaya e melefit ba, mâzumaba tay a waw ? »

55 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. 56 Mək tàzay divi ga moroni a kəsa nahaŋ vu.

Ndam ya ti tawayay maɗəbay Yezu ni

(Meciyʉ 8.19-22)

57 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlaŋ ya akoru ni ɗek ti anaɗəboru kur. » 58 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † tàbu àna eviɗ gatay, eɗiɗiŋ day tàbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nàbi àna məlaŋ mandəhaɗani bi. »

59 Yezu àhi ana maslaŋa nahaŋ : « Ɗəbabiyu nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » 60 Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tàwayay maɗəbay nu do ni ti nday akaɗa kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tîli vu gatay. Nak ti ru kàhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawaŋ. »

61 Maslaŋa nahaŋ keti àhi ana Yezu : « Naɗəbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huɗ ahay goro a day. » 62 Yezu àɗəm : « Maslaŋa ya ti awayay agray tʉwi ga Məgur ge Melefit mək ajalaki ahàr ka zlam ndahaŋ ni ti naŋ akaɗa bay ya ti atəhaɗ vədaŋ àna sla mək amənjoru kələŋ ni. Maslaŋa nani ti àgray tʉwi ga Məgur ge Melefit koksah. »

† **9:58** Mbiki ti mis ndahaŋ tàɗəm « mbiti. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cu

1 Bay geli àday mis ndahaŋ kru kru
adəskəla mahar cu, * awayay aslərоru
tay cu cu ti tôru enji gayaŋ a kəsa vu
ka məlaŋ ya naŋ amoru ni ɗek. 2 Àhi
ana tay : « Mis ya ti tìci pakama goro
faŋ ndo ni nday kay, nday akaɗa ga
zlam ya ti tabaz zlam a vədaŋ bu ni,
ay ti ndam mabaz zlam ni tàbi kay bi.
Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga
vədaŋ ni ti mâslərbiyu ndam mabaz
zlam a vədaŋ gayaŋ ni bu. 3 Dəgum.
Nihi ti nəslərоru kuli e kiɗiŋ ge mis
vu akaɗa ga bəza təmbak e kiɗiŋ ga
kərá gili bu ni. 4 Kàhəlum zlam ba, ku
mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kìcikum
e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya.
5 Wuɗaka kəhurumiyu a ahay vu afa
ge mis lu nahəma, ɗəmum : “Mele-
fit mâgri sulum gayaŋ ana huɗ ahay
hini.” 6 Tamal mis sulumani àvu a
ahay gani nani bu ni ti sulum ge Mel-
efit ya kàɗəmum ni anjəhaɗki. Tamal
mis sulumani àvu bi nahəma, sulum
ge Melefit ya kàɗəmum ni aŋgəkia ke
kuli a. 7 Ka ya ti kàhurumiya a ahay
va afa ge mis a nahəma, njəhaɗuma
eslina huya. Kàmbatum ahay nahaŋ
ba. Zlam məzumani akaba zlam mis-
eni ya ti təvi ana kuli ɗek ni ti zumum,
sum : aɗaba bay magray tuwi ti agəski
təvi endif gayaŋ. 8 Ka ya ti kìnjumiya a
kəsa va mək tàgəskabá kuli a nahəma,
zumum zlam ya təvi ana kuli ni,
9 həŋgarumaba ndam gatay ya tèɓesey
do na, humi ana ndam ga kəsa gani :
“*Məgur ge Melefit ènjikia ke kuli a.”
10 Ay tamal ti kìnjumiya a kəsa va mək
tàgəskabu kuli do nahəma, cikuma a
dalaka ba. Humi ana tay : 11 “Ku haɗ
ga kəsa gekuli nəŋgu ni məsləɗikaba
ana kuli ka asak geli a.† Nahkay ti
kəsərum Melefit day àmbrəŋa kuli a.
Ku tamal nahkay nəŋgu ni, sərumki
Məgur ge Melefit ti ènjia.” » 12 Yezu àhi
ana tay keti : « Nəhi ana kuli nahəma,
ka fat ya ti Melefit agray seriya ni
ti ku ndam *Sodom nəŋgu ni seriya
ge Melefit ya amagrafəŋa kà tay a ni
ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani
nani ya tàgəskabu kuli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya tàfəki ahàr ka Yezu do ni atasay cicihi (Meciyu 11.20-24)

13 Yezu àɗəm keti : « Akəsum ci-
cihi, ndam Koraziŋ ! Akəsum ci-
cihi, ndam Beceyda ! Aɗaba mam,
nàgra zlam a kay ya mis tìpi ɗay-
ɗay ndo na a kəsa gekuli ba. Tamal
nàgray zlam nday nani e Tir ahkay
do ni a Sidoŋ nahəma, amal ndam
ga kəsa nday nani tàmbrəŋa zlam
magudarani gatay na kwa ahaslana
àndava. Amal tàmbatkaba majalay
ahàr gatay a, tàbakabá mbolu ka vu
a akaɗa ga azana na, tànjəhaɗa e viti
ba. ‡ 14 Ay ka fat ya ti Melefit am-
agray seriya ni ti seriya ya ti am-
agrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam
Sidoŋ a ni ti ŋgulum emisli gekuli ni
do. 15 Lekulum ndam Kafarnahum,
kàhumi ana ahàr akədəgum e melefit
vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka məlaŋ
ge *kisim sawaŋ. » 16 Àhi ana ndam
maɗəbay naŋ ni : « Maslaŋa ya ti èciikia
ma ana kuli a nahəma, ècukia ma ana
nu a daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu
kuli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo
daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu nu ndo
ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni
ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cueni ni tasləkabiya

17 Ka ya ti nday kru kru adəskəla
mahar cueni ni tàsləkabiya ni ti
nday àna məmərani. Tàhi ana Yezu
ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeɗi
tìciikia slimi ana leli a ka ya ti màhi ma
ana tay àna slimi gayak ni. » 18 Eslini
Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado :
« Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiyu
e melefit bu akaɗa ga avər ya abay
aku na. 19 Cum day : nàvia njəɗa ana
kuli ga masawaɗakiani ka zlam ya

* **10:1** A wakita ndahaŋ bu tàɗəm mis kru kru adəskəla. † **10:11** Məsləɗkaba haɗ ga kəsa kà asak a ti aɗafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do. ‡ **10:13** Məbakabu buhu akaba manjəhaɗani e viti bu ni ti aɗafaki mis tituwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

a haɗ akaba ka andra məɓal mis a ; nàvia njəɗa ana kʉli a àtama njəɗa ga Seteni zal ezir na ɗek. Nahkay araŋa àbi amagrakivu ke kʉli bi simiteni. 20 Ku tamal nàvia njəɗa nana ɗek ana kʉli a, seteni tìciikia slimi ana kʉli a nəŋgu ni, kàmərumvu azuhva nani ba. Mərumvu ti aɗaba Melefit àbəkia slimi gekʉli ka wakita gayaŋ e melefit ba ni sawaŋ. »

Yezu azləbay Melefit (Meciyʉ 11.25-27 ; 13.16-17)

21 Ka sarta gani nani Yezu naŋ àbu amərvu dal-dal àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani, àɗəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlaŋ ya e melefit bu akaba məlaŋ ya a ga haɗ ni ɗek. Nazləbay kur ti aɗaba kàŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tìjeŋga tàsəra zlam a ni, kàɗəfikia ana ndam ya tàsər zlam do akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni na sawaŋ. Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kàməra àna naŋ a palam. »

22 Àɗəm keti : « Baba àvua zlam na ɗek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nəɗəfiki naŋ ana tay ni ciliŋ. »

23 Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka ndam maɗəbay naŋ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekʉlʉm ti mərumvu, aɗaba kàbum kipʉm zlam hini àna eri gekʉli ! 24 Nəhi ana kʉli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipʉm na, ay ti tìpi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicʉm na, ay ti tìci ndo. »

Zal Samari sulumani

25 Eslini zal nahaŋ àbu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəŋa eyʉ kà Yezu a. Nahkay èɔikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi, ti nâŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ti nâgray mam day mam ? » 26 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mʉwiz àbəki mam e *Divi ge Melefit bu mam ? Kìci mam a huɗ gani bu mam ? » 27 Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna huɗ bəlaŋ, àna sifa gayak ɗek, àna njəɗa gayak ɗek akaba àna majalay ahàr gayak ɗek. Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni daya akaɗa ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § » 28 Yezu àhi ahkado : « Kàhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kagray nahkay ti sifa gayak amandav ɗay-ɗay do. »

29 Eslini bay məsər Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nàbu akaba tay ni ti ndamam ? » 30 Yezu àhi keti : « Zal nahaŋ àsləka a Zerʉzalem a, naŋ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra tàhərkiaya, tàhəlfəŋa zlam a ɗek, tàzləɓkivu naŋ, tàmbərbu naŋ ɓəlah àniviyu a məɓəruv hiɓek hiɓek ciliŋ. 31 Zal nahaŋ ti ni naŋ àbu akoru àna divi gani nani ka məsər gayaŋ do. Naŋ nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana ɓəlaha ti àsivù ŋgʉ, àsləka zlam gayaŋ a. 32 Zal nahaŋ day àra gwar eslina, naŋ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana ɓəlaha ti àsivù ŋgʉ daya, àsləka zlam gayaŋ a. 33 Ay ti zal nahaŋ naŋ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Naŋ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka məlaŋ nana ti àdi ahàr ana zal nakəŋ naŋ ɓəlaha. Àra èpia naŋ a ti àsia ci-cihi a dal-dal. 34 Nahkay naŋ nakəŋ àhəɗakfəŋiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambələk ni mək àwəliki àna azana. Kələŋ gani àzəkiyu naŋ ka azoŋgu gayaŋ ni, àzoru naŋ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhaɗvù ni vu, àfi ahàr eslini. 35 Hajəŋ gani ti àhəliaya jik a cʉ ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kìjiŋkiva siŋgu ka

§ **10:27** Mimbiki 6.5 ; Levi 19.18.

ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »
36 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kìhindifua ma, kàɗəm ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kiɗiŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra tàzləɓ ni way ? » 37 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagray akaɗa gayaŋ ni. »

Ata Marta nday ata Mari

38 Ka ya ti Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàbu takoru e divi bu ni ti tàhuriyu a kəsa nahaŋ vu. Eslini wal nahaŋ slimi gani Marta àzaloru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. 39 Marta gani wur ga məŋani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa a ga haɗ kà gəvay ga asak gayaŋ, abi slimi ana ma gayaŋ ya ti aɗəm ni. 40 Ka gani nani ti tʉwi ga huɗ ahay gərgəri kay tàbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke tʉwi ni ɗek ti àɓəlafuk aw ? Hi ma ti mâjənaki nu zla aw ! » 41 Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyʉkaba ahàr a daya. 42 Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlaŋ ciliŋ. Mari àdəkiba zlam ya àɓəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazafəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam maɗəbay naŋ ni
(Meciyʉ 6.9-13 ; 7.7-11)

1 A vaɗ nahaŋ Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlaŋ nahaŋ. Àra èndeveriŋa ti biliŋ e kiɗiŋ ga ndam maɗəbay naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zeŋ àcahia mahəŋgalay Melefit ana ndam maɗəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » 2 Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti ɗəmum :

“Baba, mis ɗek tâgəskabu nak njəlata ti ;
kâra kâzum bay gayak e kiɗiŋ geli bu ti.
3 Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavaɗ ti.
4 Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a,
akaɗa geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya tàgudari ana leli ni ɗek kà tay a ni ti.
Kàvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

5 Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu naŋ àbu àna zləba gayaŋ, akoru afa ga zləba gayaŋ ni a huɗ ya vaɗ, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipeŋ mahkər ti 6 aɗaba zləba goro nahaŋ àsləkabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay ti zlam àfu ga məviani bi.” 7 Bi zləba gayaŋ ni ahəŋgrifəŋbiyu, àhibiyu : “Kìviyu ahàr ba ! Nàzləkva mahay a àndava, màndəhaɗa akaba bəza. Nìsliki micikabana ga mədukaya zlam a do.” 8 Ay nəhi ana kʉli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindiliŋ ni ɗek. Ecikaba avi ti aɗaba naŋ zləba gayaŋ ciliŋ do, avi ti aɗaba àmbrəŋ mihindiliŋeni ndo palam. 9 Nahkay nəhi ana kʉli : Hindʉm zlam. Kìhindʉma ti Melefit aməvi ana kʉli. Ɗəbum zlam. Kàɗəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kàzaluma naŋ a ti aməwəli ana kʉli, aməzləkiaba mahay ana kʉli a. 10 Aɗaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do aɗəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. 11 Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, èhindilʉka kilif a ti kàvi kilif do, kəvi gavaŋ sawaŋ aw ? Aha ! 12 Ahkay do ni bi ara ehindilʉk eysli ti kəvi andra məɓal mis aw ? Aha ! 13 Lekʉlʉm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekʉlʉm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kàsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekʉli a. Ay ti Bəŋ gekʉli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayaŋ

ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi eɗeɗiŋ. »

Yezu ata Seteni tànjəhaɗkabu do (Meciyu 12.22-30 ; Mark 3.22-27)

14 A vaɗ nahaŋ Yezu àgariaba seteni ana zal nahaŋ a. Seteni nani acafəŋa maslaŋa nana ga mazlapana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni tàgra ejep gana dal-dal. 15 Ay mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay nani bu tàɗəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəɗa ge *Belzebul bay ge seteni ni. » 16 Mis ndahaŋ ti ni tawayay təhəlfəŋa eyu a ti mâgudar zlam, tàhi ahkado : « Griaya ere ye ti mìpi ɗay-ɗay ndo na ana leli a, ti mâsər ere ye ti kagray ni ti kagray àna njəɗa ge Melefit. »

17 Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga haɗ nahaŋ nday ndayani takaɗvu e kiɗiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga haɗ gani etigi ahàr. Nahkay ahay ga ndam ga haɗ gani nani atəmbəɗ ; ndahaŋ atəmbəɗkiyu ka ndahaŋ. 18 Lekulum kàɗəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njəɗa ge Belzebul a ; tamal nahkay ti njəɗa ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama ti ahəmamam ? 19 Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəɗa ge Belzebul a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəɗa ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti aɗafaki ere ye ti kàɗəmum ni ti ma ga malfaɗa. 20 Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəɗa ge Melefit sawaŋ. Goro ya nagray nahkay ni ti aɗafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kuli a àndava. »

21 Yezu àɗəm keti : « Tamal ti mis njəɗa-njəɗani naŋ àbu àna zlam ahar gayaŋ, ajəgay ahay gayaŋ ti, təhəlfəŋa zlam gayaŋ a koksah. 22 Ay tamal maslaŋa nahaŋ àtama naŋ àna njəɗa àrəkia, azləɓ naŋ nahəma, ahəlfəŋa zlam ahar gayaŋ gani ya àɗəm ajəgay ahay gayaŋ àna naŋ na ɗek. Àhəlfəŋa zlam ahar na ti, ahəlfəŋa zlam ga ahay gayaŋ ndahaŋ na ɗek daya, edi ana mis. 23 Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ. »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti, aŋgwiviyu tata (Meciyu 12.43-45)

24 « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huɗ gili vu ka məlaŋ ya ti yam àbi ni, aɗəbay məlaŋ manjəhaɗani. Tamal àŋgət məlaŋ manjəhaɗani do ni ti aɗəm : “Ŋgulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” 25 Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məsləɗabana, maslamalabana lala. 26 Eslini naŋ nakəŋ asləka, akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani ɗek tàtam naŋ àna cuɗay. Mək nday ɗek tara təhuriyu, tanjəhaɗ a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhaɗ gayaŋ ni egi ŋgulum gayaŋ ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

27 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahaŋ e kiɗiŋ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti èwi kur, kìsi ɗuwa gayaŋ ni ti mâmərvu. » 28 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha ! Tâmərvu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təgəskabu, tagray tuwi àna naŋ lala ni sawaŋ. »

Ere ye ti Melefit àɗafaki àna Zonas ni (Meciyu 12.38-42)

29 Eslini mis tàbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday tàbu təcakalavu nahkay ti Yezu àɗəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit aməɗəfiki ana tay ere ye ti àɗafaki àna Zonas ni ciliŋ. 30 Zonas nahəma, Melefit àɗəfikia zlam ana ndam Niniv àna naŋ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit aməɗəfiki

zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. 31 Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ɗek nahəma, bay walani ya àgur haɗ Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekʉlʉm ndam magudar zlam.” Aɗaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kè sliri ga məlaŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomoŋ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomoŋ àna gəɗakana ti kəsərum do aw ? 32 Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekʉlʉm ndam magudar zlam.” Aɗaba mam, ndam Niniv tàra tìcia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gəɗakana ti kəsərum do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni (Meciyʉ 5.15 ; 6.22-23)

33 Yezu àɗəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftey ceŋgel mək aŋgah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkaɗ ka məlaŋ zaŋani sawaŋ, aɗaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. 34 Eri gayak asladay vu gayak akaɗa ge ceŋgel ya asladay məlaŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak ɗek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak ɗek e ziŋ-ziŋeni bu. 35 Tamal kàɗəm nak kàbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kàbu e ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. 36 Tamal ti vu gayak ɗek a masladani bu, palahar gani nahaŋ àvu e ziŋ-ziŋeni bu bi nahəma, vu gayak ɗek aməlàbu a masladani bu, akaɗa ka ya ti ceŋgel asladuk məlaŋ ni. »

Ndam Feriziyeŋ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ni (Meciyʉ 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

37 Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyeŋ nahaŋ àzaloru naŋ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam 38 mənjəɗ məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyeŋ ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. 39 Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekʉlʉm ndam Feriziyeŋ nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huɗ gekʉli bu ni ti akal akaba cuɗay cisl cisl. 40 Muru gekʉli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huɗ gana daya. Nahkay do aw ? 41 Vumi zlam ya a huɗ ge hijiyem gekʉli bu akaba a halaf gekʉli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekʉli ɗek aməlàbu njəlata.

42 « Ay lekʉlʉm ndam Feriziyeŋ ni ti akəsum cicihi, aɗaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeɗi, kàbum kəzumiaba biliŋ a huɗ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekʉlʉm kàgrum jiri do, kàwayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Mʉwiz àɗəm grum ni. 43 Lekʉlʉm ndam Feriziyeŋ ni ti akəsum cicihi, aɗaba kawayum manjəhaɗvani e kʉrsi ga gəɗákani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kʉli a gosku bu kè meleher ge mis ɗek daya. 44 Akəsum cicihi, aɗaba lekʉlʉm akaɗa mindiviŋ mebesveni ya mis tàsər məlaŋ gani do, təcəlki ni. »

45 Zal nahaŋ, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Mʉsi, kàɗəm nahkay ti kìndivia leli a daya timey. » 46 Yezu àhi : « Lekʉlʉm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsum cicihi, aɗaba kəfumkiyu zlam məɗəsani ke mis, ku weleher tekeɗi kàfumfəŋiyu ga məjənaki tay do. 47 Akəsum cicihi, aɗaba keɗezlʉmkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do tàbazl tay ti ata bəŋ gekʉli. 48 Nahkay kəɗəfumki kàgəsumkabá tʉwi ga ata bəŋ gekʉli ya tàgray na : nday tàbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit na, lekʉlʉm ti ni keɗezlʉmkiyu mindiviŋ gatayani. 49 Azuhva nani ti Mel-

efit àna məsər zlam gayaŋ ni àɗəm : “Anəslərikaboru ndam mahəŋgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahaŋ, ndahaŋ ti ni atəgri daliya ana tay.” 50 Seriya gani amədəɗki ka ndam ye e hini vu ni, aɗaba ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tàbazl tay kwa ka mənjəki ga məlaŋ ni kala nday tàbazl tay, 51 tənjəki ka Abel, tàbazlbiyu duk àniva ana Zakari a. Tàkaɗ Zakari ti e kiɗiŋ ga məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata məlaŋ *njəlatani ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kʉli nahəma, seriya amədəɗki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya tàbazl tay ni ɗek. 52 Lekʉlʉm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsum cicihi, aɗaba kàzləkumiva mahay ana mis a, kawayum ti tàsər Melefit ba. Lekʉlʉm lekʉlʉmeni day kàhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

53 Yezu nakəŋ àra àhəraya a ahay ya naŋ àvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ ni tàɗəbay naŋ àna pakama, tàzumkia ɓəruv a dal-dal. Tənjəki ke mihindifiŋa zlam a gərgəri kay, 54 tàbu təhəlfəŋa eyʉ a, tawayay ti təgəski naŋ ka ma magudarani.

12

Kàgrum zlam akaɗa ga ndam Feriziyeŋ ni ba (Meciyʉ 10.26-27)

1 Ka sarta gani nani nahəma, mis tàcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahaŋ təcəlki ka asak ge mis ndahaŋ aɗaba məlaŋ mafəkaɗ asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam maɗəbay naŋ ni enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyeŋ ni : gatay ya taŋgah majalay ahàr gatay magədavani ni ti ègia akaɗa miwisiŋ a. 2 Ay zlam maŋgahani ni ɗek emipivu ; ma maŋgahani ni ɗek emicivu. 3 Nahkay ma ya ti kàɗəmum a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni ɗek ti emicivu vay-vay a məlaŋ maslaɗani bu. Ma ya ti kàhumiviyu ana mis e slimi vu lekʉlʉm məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah àna ma gani nani ka ahàr ga həma. »

Grumfəŋa aŋgwaz kè Melefit a ciliŋ (Meciyʉ 10.28-31)

4 Yezu àɗəm keti : « Nəhi ana kʉli ndam goro ni, kàgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takaɗ mis na ba, aɗaba tamal tàkaɗa mis a ti tàgrikivu araŋa nahaŋ koksah. 5 Nəɗəfiki bay ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana kʉli : bay nani ti bay ya ti tamal àkaɗa mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kʉli, grumfəŋa aŋgwaz a ti kà naŋ.

6 « Tàbu təsəkum eɗiɗiŋ ciɓ-ciɓeni zlam àna siŋgu cʉ bi aw ? Ay səruma eɗiɗiŋ nday nani ti ku biliŋ day àgəjazlki ahàr ke Melefit do. 7 Lekʉlʉm day ku məhər ga ahàr gekʉli nəŋgu ni Melefit àcalaba ɗek. Nahkay kàgrum aŋgwaz ba, ku eɗiɗiŋ kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a. »

Ahàr àɗəm məɗəm leli ndam ga Yezu (Meciyʉ 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

8 Yezu àɗəm keti : « Nəhi ana kʉli nahəma, ku way way do tamal aɗəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anəɗəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga *məslər ge Melefit. 9 Ay maslaŋa ya ti aɗəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anəɗəm naŋ mis goro do kè meleher ga məslər ge Melefit. 10 Maslaŋa ya ti aɗəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na do simiteni. 11 Atagrafəŋa

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zʉde ni bu ni ti tàɗəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tàɗəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

seriya kè kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba, akaba kè meleher ga bəbay ahkay do ni kè meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kè kuli a nahkay ni ti pakama ya ti akəɗəmum ga mahəŋgay ahàr gekuli ni ti àhəli ahàr ana kuli ba ;
12 aɗaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akəɗəmum ni ana kuli. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

13 Eslini zal nahaŋ e kiɗiŋ ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Musi, wur ga mmawa àhəla elimeni ga bəŋ geli ya àmbribu ana leli na ɗek. Hi ti mâdufəŋa ere gani goro a ti. »
14 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kuli a way, wura ? »
15 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ɗek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kàwayum ba. Aɗaba mis naŋ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəŋ ni do. Ku elimeni gayaŋ kay nəŋgu ni àvi sifa do. »

16 Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àɗəm ahkado : « Bay ge elimeni nahaŋ àbu nahəma, vədaŋ gayaŋ tàbu, zlam ànjəkia dal-dal.
17 Àhi ana ahàr : “Nihi guvur goro tàhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?”
18 Mək àɗəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembeɗkaba guvur goro na ɗek, nələmvaya gəɗákana ndahaŋ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahaŋ ni ɗek.
19 Mək anəhi ana ahàr : Maslaŋa goro ni, zlam gayak àvu kay maŋgahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.”
20 Ay ti Melefit àhi : “Nak kàsər araŋa do, kani kani a ga mələvaɗ kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kàŋgahkabu ɗek ni ti way aməzum way ?” »
21 Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aŋgahikabu elimeni ana ahàr gayaŋ gayaŋani ni ti naŋ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, aɗaba kè eri ge Melefit ti naŋ bay ge elimeni do. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Meciyu 6.25-34)

22 Eslini Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli a manjəhaɗ gekuli bu ni ti ŋgay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, àhəli ahàr ana kuli ba daya.
23 Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ?
24 Ŋga pum ŋgarama day nimi : tìzligi zlam do, tàbaz zlam do. Guvur gatay àbi, mələŋ məbiyu zlam gatay ndahaŋ day àbi. Ku nday tàbu nahkay nəŋgu ni, Melefit naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekulum ti kàtamum ediɗiŋ ferek-ferek do waw ?
25 Way e kiɗiŋ gekuli bu esliki mədəkiviyu vaɗ àkivu ke vi gayaŋ ku guzit àna majalay ahàr gayaŋ way ? Àbi !
26 Ay tamal kìslumki magray ere hini guziteni ni do nahəma, kajalumki ahàr ka zlam ga manjəhaɗ gekuli nday ndahaŋ ni ti kamam ?
27 Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ti tàgray tuwi do, tàləmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kuli nahəma, ku Salomoŋ àna elimeni gayaŋ ni ɗek tekedî àbakabu azana ya ti àɓəlay akaɗa vay-vay bəlaŋ ni ndo.
28 Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, hajəŋ təbiyu tay a aku vu ni tekedî Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kuli amatam gatay ni do waw ? Lekulum ti kàfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ?
29 Lekulum ti kàɗəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kuli ba.
30 Nday ya ti taɗəbay zlam nday nani ɗek kəlavaɗ ni ti ndam ga *duniya ya tàfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekulum ti Bəŋ gekuli Melefit àsəra ere ya àhəcikivu ana kuli na.
31 Ɗəbum ti *Məgur ge Melefit sawaŋ. Nahkay zlam ndahaŋ ni ɗek day Melefit aməvikivu ana kuli.
32 Aŋgwaz àwər kuli ba, bəza təmbak goro ni, aɗaba àɓəlafəŋa kà Bəŋ gekuli Melefit ga məvi Məgur gayaŋ ana kuli a. »

Elimeni ya a huɗ melefit bu ni (Meciyʉ 6.19-21)

33 « Səkumumoru zlam gekʉli ti kâbumi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav ɗay-ɗay do, mbolu gani àgədavu ɗay-ɗay do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tòru koksah, gaŋgu day tàbi ga magudar zlam bi. 34 Aɗaba mələŋ ya ti elimeni gekʉli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka mələŋ gani nani. »

Njəhaɗum eri, slamatumvu lala (Meciyʉ 24.43-51)

35 Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àɗəm kəbumkabu azana ge tʉwi, kəbumi slimi ana ceŋgel gekʉli ti aku àmətkia ka tay a ba. 36 Njəhaɗum akaɗa ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri tʉwi ni àdoru ka wuməri ga maday wal ni. Tàbu tajəgay naŋ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzləkiaba mahay a. 37 Tamal bay ya təgri tʉwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayaŋ ni nday eri, nday tàbu tajəgay naŋ nahəma, ndam nday nani tâmərvu. Nəhi ana kʉli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge tʉwi gayaŋ, aməhi ana tay tânjəhaɗa ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. 38 Ku tamal àsləkabiya àna huɗ ya vaɗ ahkay do ni ge dʉena, àdi ahàr ana tay nday eri, tàbu tajəgay naŋ ti tâmərvu.

39 « Cʉm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl naŋ na ti àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayaŋ vu do. 40 Nahkay lekʉlʉm day slamatumvu lala, aɗaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekʉlʉm kàjalumki ahàr do ni. »

41 Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kàɗəm ni ti kàhi ana leli tək, kàhi ana mis ɗek aw ? » 42 Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay magray tʉwi lala, andikabu ana bay ya agri tʉwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaŋa nani ti bay ya ti naŋ agri tʉwi ni ambərfəŋ tʉwi ga huɗ ahay gayaŋ ɗek a ahar vu. Ambərfəŋ tʉwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri tʉwi ndahaŋ àna sarta gani daya. 43 Bay magray tʉwi nani ti tamal bay ya naŋ agri tʉwi ni àsləkabiya, àdi ahàr, naŋ àbu agray tʉwi lala nahəma, bay məgri tʉwi nani aməmərvu. 44 Nəhi ana kʉli nahəma, bay ya təgri tʉwi ni aməmbrivu elimeni gayaŋ ɗek a ahar vu. 45 Ay bi bay magray tʉwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri tʉwi ni àsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləɓ ndam ya tagrakabu tʉwi ni ; ku zal ku wal day azləɓ. Azum zlam zlam gayaŋ, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. 46 Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri tʉwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri tʉwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatraɓ naŋ dal-dal, aməgri daliya akaɗa ya agri ana nday ndahaŋ ya ti tàfəki ahàr ndo ni. »

47 Yezu àɗəm keti : « Tamal bay magray tʉwi àsəra ere ye ti bay ya agri tʉwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri tʉwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləɓ naŋ dal-dal. 48 Ay tamal ti bay magray tʉwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləɓ naŋ kay do. Maslaŋa ya ti tàvia zlam a kay ni ti etihindifiŋa kay daya. Maslaŋa ya ti tàmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifiŋa kay àtama ge mis ndahaŋ na. »

Yezu edekaba mis a (Meciyʉ 10.34-36)

49 Yezu àɗəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mêbeftevu hʉya. 50 Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahaŋ. Nìsliki majəgani do, nawayay ti baray nani mâgravu hʉya. 51 Lekʉlʉm kàɗəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tânjəhaɗ e kiɗiŋ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kʉli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawaŋ. 52 Nahkay mis zlam a huɗ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cʉeni ni do, mis cʉeni ni day

etici ma ge mis mahkərani ni do.
Anjəki ti nihi huya. 53 Bəŋ ga wur
emici ma ga wur gayaŋ zalani do,
wur ni day emici ma ga bəŋani do.
Məŋ ga wur emici ma ga wur gayaŋ
dahalayani do, wur ni day emici ma
ga məŋani do. Məŋ ga zal emici ma ga
wal ga wur gani do, wal ni day emici
ma ga məŋ ga zal gayaŋ ni do. »

Ahàr àɗəm məsərum ere ye ti Melefit agray ni

(Meciyu 16.2-3)

54 Yezu àhi pakama nahaŋ ana
mis dal-dalani ni, àɗəm ahkado :
« Tamal ti kìpuma maklaɓasl gwar
ka dəluv gəɗakana ti kəɗəmum
avər ara atəɗ huya, mək agravu
eɗeɗiŋ. 55 Tamal ti kìcuma aməɗ
akəzlabiyu gwar egezi ti kəɗəmum
endif ara agray, mək agravu eɗeɗiŋ.
56 Lekulum ndam jireni do, aɗaba
kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka
haɗ ti kàsəruma ere ye ti amagravu
na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni
ti kàsərum do ni ti kamam ? »

Ngalumbu e kidiŋ gekuli bu

(Meciyu 5.25-26)

57 Yezu àɗəm keti : « Ere ye ti àɓəlay
magrani ni ti lekulum lekulumeni
kàsərumkaba do ni ti kamam ?
58 Tamal ti maslaŋa akoru abəhaɗkuk
mirdim, kàbum kədəgumkaboru
afa ga bay nahəma, ŋgalumbu ka
ahàr divi. Tamal ti kàŋgalumbu ndo
nahəma, maslaŋa nani aməzikaboru
kur ana bay magray seriya. Bay ni
aməvi kur ana zal slewja, mək zal
slewja ni aməfiyu kur a daŋgay vu.
59 Nəhuk nahəma, mənjəɗ məpəlaba
ere ye ti təfəkuk na ɗek ti akahəraya
a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti
agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si
kəpəlaba kwa. »

13

Tamal kàmbatumkaba manjəhaɗ gekuli a do ni ti akəmətum

1 Ka sarta gani nani mis ndahaŋ
tərəkia ka Yezu a. Tàra tìnjia ti
təhi ma àki ka ndam Gelili nda-
haŋ. Nday nani ti Pilet àbazl tay
ka ya ti tisliŋi zlam ana Melefit ni.
2 Yezu àhi ana mis ni : « Ndam Gelili
nday nani ya Pilet àbazl tay ni ti,
lekulum kàɗəmum nday ndam magu-
dar zlam tàtam ndam Gelili nday
ndahaŋ ni ɗek aw ? 3 Aha, nahkay
do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekulum
kàmbatumkaba manjəhaɗ gekuli a do
nahəma, akəmətum ɗek akaɗa ga
ndam nday nani.
4 « Yaw nazay mazavu ga zlam
nahaŋ keti : mis kru mahar
azlalahkərani ya ahay zəbalani
a Silуwe àmbəɗkia ka tay a,
àŋgəlaɗkaba tay a ni ti kìcum do aw ?
Lekulum kàɗəmum nday ndam magu-
dar zlam tàtam ndam Zeruzalem
nday ndahaŋ ni ɗek aw ? 5 Aha,
nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal
lekulum kàmbatumkaba manjəhaɗ
gekuli a do nahəma, akəmətum ɗek
akaɗa ga ndam nday nani. »

Ma gozogul àki ka məŋ ga wəruv ya èwi bəza ndo ni

6 Eslini Yezu àhi ma ana tay àna
ma *gozogul, àhi ana tay ahkado :
« Zal nahaŋ àjav məŋ ga *wəruv a
vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti àra ga
məpalay bəza gana ni ti bəza tàfəŋ
bi. 7 Eslini àhi ana bay məgri tuwi
ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi
mahkər, nàɗəm nara napalay bəza
ga wəruv hini, ay ti bəza tàfəŋ bi.
Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti
kamam ?” 8 Ay bay magray tuwi ga
vədaŋ ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Bay
goro, mbrəŋ e vi hini hayaŋ. Nara
nilifiŋa haɗ a tekesl, mək nabafəŋ
argwa. 9 Nahkay ti bi emiwi bəza
kama ; tamal èwi bəza do kekileŋa ti
ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dəra nahaŋ a

10 A vaɗ *məpəsabana nahaŋ ba
ni ti Yezu naŋ àbu acahi zlam ana
mis a ahay ga *mahəŋgalavù Mele-
fit bu. 11 Wal nahaŋ naŋ àbu es-
lini, èɓesey do agray vi kru mahar
azlalahkər. Seteni nahaŋ àgudara naŋ
a, èheɓkia aləŋ a, nahkay wal ni
èsliki micikabana koksah. 12 Yezu
àra èpia naŋ a ti àzalay naŋ, mək wal

nakəŋ àrəkioru. Òru ènjua ti Yezu àhi ahkado : « Wal hini, nàhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » 13 mək àbəki *ahar. Nahkay wal nakəŋ ècikaba jik hua, tata ànjəki ka mazləbay Melefit.

14 Gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni àra èpia ga Yezu ya ti àhəŋgaraba wal na a vaɗ məpəsabana ba ni ti àzumkia ɓəruv a. Nahkay àhi ma ana mis ya tàbu eslini ni, àɗəm ahkado : « Kàsəruma vaɗ àbu muku ga magray tuwi gekuli. Nahkay dəguma ti tâhəŋgaraba kuli a vaɗ nday nana ba. Kàdəguma a vaɗ məpəsabana ba ba. » 15 Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekulum ti ndam jireni do. Way e kiɗiŋ gekuli bu a vaɗ məpəsabana ba ti èpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azoŋgu gayaŋ a dəksla ba, àzoru àvibiyu yam do ni way ? 16 Ay wal hini ti naŋ wur huɗ ga Abraham, *Seteni àwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər àmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti tèpiceheba naŋ a vaɗ məpəsabana ba ba waw ? » 17 Yezu àra àɗəma pakama na nahkay ti mimili àdəgakia ka ndam ezir gayaŋ na ɗek. Ay mis dal-dalani ya tàbu eslini ni ɗek tàbu təmərvu azuhva zlam gayaŋ ya agray ni ɗek, aɗaba zlam gani nani ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo.

Hilfi ga zlam guziteni akaba miwisiŋ
(Meciyu 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

18 Yezu àɗəm keti : « Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? 19 Àzavu akaba hilfi ga zlam guziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Àfətaya ti aɗək gəɗakani akaɗa ga məŋ ga zlam ni : edîdiŋ tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

20 Yezu àɗəm pakama nahaŋ keti, àɗəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kà mam ? 21 Àzavu akaba *miwisiŋ : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akuɗatay àna naŋ ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na ɗek. »

Mahay misliceni
(Meciyu 7.13-14, 21-23)

22 Yezu naŋ àbu akoru a Zerusalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gəɗákani va ahkay do ni a kəsa ciɓ-ciɓeni va ni ti acahi zlam ana mis. 23 Eslini maslaŋa nahaŋ èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahəŋgay tay ni ti nday kay do eɗeɗîŋ aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya tàbu eslini ni, àɗəm ahkado : 24 « Zum njəɗa, kaɗumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nàhi ana kuli nahkay nahəma, aɗaba mis kay atəɗəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

25 « A vaɗ nahaŋ bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayaŋ. Ka gani nani ti lekulum akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəŋgrifəŋ ana kuli : “Lekulum ndamam ? Nàsər kuli do.” 26 Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya màzumkabu zlam akaba mìsikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kàcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” 27 Ay aməhəŋgrifəŋ ana kuli keti : “Lekulum ndamam ? Nàsər kuli do. Sləkumfua, lekulum ɗek ndam ya ti kàgrum zlam ge jiri do ni !” 28 Eslini ekipum Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni ɗek a *Məgur ge Melefit bu, lekulum ti ni atəmbrəŋ kuli e mite bu. Eslini ti ekituwum, akacakum daliya dal-dal. 29 Mis atara kwa kè sliri ga məlaŋ a gwar eley gwar eley do ɗek, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu. 30 Nahkay ti nday gəɗákani ya kama ge mis ni ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya tàbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu etigi gəɗákani kama ge mis. »

Yezu aɗəmki ma ka ndam Zerusalem
(Meciyu 23.37-39)

31 Ka sarta gani nani ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàrəkia ka Yezu a, tàhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka məlaŋ nahaŋ, aɗaba Erot awayay akaɗ kur. » 32 Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nani ti ànjəha

akaɗa ge eyeŋ na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nàbu nagariaba seteni ana mis a akaba nahəŋgaraba mis ya tèɓesey do na. Hajəŋ day anagray nahkay. A vaɗ ya mahkər zla nahəma, enindeveriŋ tɯwi goro.” »

33 Yezu àɗəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahaŋ ti ahàr àɗəm nəsawaɗoru nakoru a Zerɯzalem. Aɗaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zerɯzalem kwa. 34 Ndam Zerɯzalem, ndam Zerɯzalem, kàbum kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit, kàbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslәribiyu tay ana kɯli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nàwaya macakalakabá kɯli a akaɗa ga məŋ ge mickɯr ya acakalakabu bəza gayaŋ, abəki kərpasla gayaŋ ka tay ni. Ay ti lekɯlɯm kàcuhwum ndo. 35 Nahkay ti Melefit aməmbrəŋ ahay gekɯli ni. Nəhi ana kɯli nahəma, ekipɯm nu e eri vu va do. Ekipɯm nu wuɗaka ti si kàɗəmuma : “Bay Melefit mâgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayaŋ a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat məpəsabana

1 A vaɗ *məpəsabana nahaŋ ba nahəma, gəɗakani ga ndam *Feriziyeŋ nahaŋ àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya tàbu eslini ni tàbu təbi slimi lala, tàhi ana ahàr bi agudar araŋa ti təgəski naŋ aw. 2 Eslini zal nahaŋ naŋ àbu èɓesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar ɗek məgəslfəŋana. 3 Yezu àhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti tàva divi ga mahəŋgaraba mis a vaɗ məpəsabana ba tək, tàvay ndo waw ? » 4 Eslini nday te-te, tàhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaŋa ya èɓesey do ni, àhəŋgaraba naŋ a, mək àhi : « Sləka. » 5 Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidĩŋ gekɯli bu, bi wur gayaŋ bi sla gayaŋ àdiya a suwa va ti ku a vaɗ məpəsabana ba azaya weceweci hɯya do ni way ? » 6 Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tìsliki məhəŋgrifəŋani koksah.

Maslaŋa ya ti àɗəm naŋ gəɗakani ni ti atahəŋgororu naŋ a haɗ

7 Yezu àra èpia ndam ya tàzalay tay ga məzum zlam na, tàbu tədəkiba məlaŋ manjəhaɗani ga gəɗákana nahəma, àhi ma nahaŋ ana tay àna ma *gozogul, àɗəm ahkado : 8 « Tamal ti maslaŋa àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahəma, kàdəkiba məlaŋ manjəhaɗani ga gəɗákana ba. Aɗaba mam, bi àzala maslaŋa nahaŋ gəɗakana àtama kur a. 9 Eslini maslaŋa ya ti àzalabiyu kɯli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana naŋ hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhaɗ ka məlaŋ ge mis ya kələŋ ni. 10 Tamal tàzala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhaɗ ka məlaŋ ge mis ya kələŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhaɗa ka məlaŋ ga gəɗákana.” Nahkay mis ya tàbu eslini ni ɗek atəɗəm nak gəɗakani. 11 Nahkay maslaŋa ya ti awayay gəɗakani ni lu, Melefit amafəkaɗ naŋ kələŋ ge mis ɗek. Ay maslaŋa ya ti àɗəm naŋ kələŋ ge mis ɗek ni day, Melefit aməvi məlaŋ ga gəɗakani. »

Zalum ndam talaga

12 Yezu àhi ma ana zal *Feriziyeŋ ya àzalabiyu naŋ ni. Àhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga məlafat ahkay do ni ga məlakarawa nahəma, kàzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya tàbu àna elimeni ni kàzalay tay ba. Aɗaba tamal kàzala nday nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kàvi ana tay ni. 13 Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam

* **13:35** Limis 118.26.

talaga, ndam dəra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. 14 Tamal kàgra nahkay ti akəmərvu, aɗaba nday gani tìsliki məhəŋgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəŋgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni amahəŋgruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gəɗakani (Meciyʉ 22.1-10)

15 Maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àɗəm na ti àhi : « Maslaŋa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti mâmərvu. » 16 Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Zal nahaŋ àgray wuməri gəɗakani, àzalay mis dal-dal ti tôru afa gani ga məzum zlam. 17 Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkioru bay məgri tʉwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” 18 Tàra tìcia zalay na ti nday ɗek ku way way do àɗəm : “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi : “Nàsəkuma vədaŋ goro a ti nakoru namənjakibiyu kwa. Kam-kam, ɓesʉa.” 19 Maslaŋa nahaŋ day àhi : “Nàsəkuma slasla ga məwəs vədaŋ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, ɓesʉa.” 20 Maslaŋa nahaŋ keti day àhi : “Nàdəbiya wal a ti nahkay nìsliki maroni do.” 21 Bay məgri tʉwi ni àra àsləkabiya ti àŋgəhaɗì ma ni ɗek ana bay ga ahay ni. Naŋ nakəŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma ɓəruv a, àhi ana bay məgri tʉwi ni ahkado : “Ru piŋ a kəsa vu, kəhəlbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na ɗek. Ku ndam talaga, ku ndam dəra, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer ɗek, həliyu tay a ahay goro vu.” 22 Bay məgri tʉwi nakəŋ àra àgra tʉwi nana ti àra àhi ana bay məgur naŋ ni ahkado : “Bay goro, tʉwi gayak ni àgrava, ay ti məlaŋ manjəhaɗani àgəjənia kekileŋa.” 23 Eslini bay nakəŋ àhi ana bay məgri tʉwi ni ahkado : “Ru a huɗ gili vu akaba a vədaŋ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvu. 24 Nəhi ana kʉli nahəma, ndam ya ti nàzalay tay, tàcuhway marana ndo ni ti ku bəlaŋ gatay tekeɗì amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay maɗəbay Yezu ni mam ? (Meciyʉ 10.37-38)

25 Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tàɗəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : 26 « Tamal ti maslaŋa ara, awayay maɗəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəŋana ata məŋana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayaŋ a, àtama bəza gayaŋ akaba bəza ga məŋani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayaŋ gayaŋana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki maɗəbay nu koksah. 27 Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki maɗəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àɗəm mâɗəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki maɗəbay nu koksah.

28 « Bi maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhaɗ digʉs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveriŋaba tʉwi ga ahay gayaŋ na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? 29 Tamal àslaslay ahàr gayaŋ day ndo ni ti bi afəkaɗ asak ga ahay ni ciliŋ, èsliki mendeveriŋ tʉwi gayaŋ ni koksah. Mis etipia èndeveriŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, 30 atəɗəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkaɗa asak ga ahay gayaŋ a, èsliki məlumabana ndo timey !”

31 « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahaŋ awayay akoru akaɗvafəŋva kà bay ga kəsa nahaŋ a. Bay nani anjəhaɗ digʉs ga məgri sawari ana ahàr gayaŋ day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahaŋ ni ndam gayaŋ dəbu kru kru cʉ ni ti nisliki moru makaɗvani ata naŋ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àɗəm

do aw ? 32 Tamal ti àsəra emisliki do
nahəma, aslərkioru mis ka bay na-
haŋ ni ka ya ti naŋ àbu driŋ mba ni,
ge mihindifiŋa ere ya naŋ awayay ti
tâŋgalabu na.
33 « Nahkay zla nahəma, tamal
maslaŋa e kiɗiŋ gekɯli bu awayay
aɗəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayaŋ
ɗek day kwa, do ni ti èsliki maɗəbay
nu koksah. »

Estena ya àgray tɯwi va do ni (Meciyɯ 5.13 ; Mark 9.50)

34 Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti
zlam sulumani. Ay tamal àcər va do
ni ti təgri mam ti mâcər keti ni mam ?
Àbi. 35 Nahkay egi àɓəlay va do. Ku
ga magray argwa ga məbəkiani ka
vədaŋ day àɓəlay va do. Mis taboru ke
jigɯri ciliŋ. Tamal maslaŋa slimi àfəŋ
ge mici zlam nahəma, mîci lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni (Meciyɯ 18.12-14)

1 Ndam *məhəl hadam akaba ndam
magudar zlam ndahaŋ tərəkia ka
Yezu a ga məbi slimi ana pakama
gayaŋ ya àhi ana mis na. 2 Ndam *Fer-
iziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita
ge Melefit tàra tìpia tay a nahəma,
təŋguzay ma e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm :
« Naŋ hini ti agəskabu ndam magu-
dar zlam, təzumkabu zlam ka ahar
bəlaŋ akaba tay timey ! »
3 Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma
*gozogul, àhi ana tay ahkado : 4 « Bi
maslaŋa e kiɗiŋ gekɯli bu təmbəmbak
gayaŋ tàbu diŋ mək bəlaŋ gani èjia.
Àra èpia ti bəlaŋ gani àkibu ka ndahaŋ
ni bi nahəma, ambərbu kru kru
ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a
huɗ gili bu. Akoru aɗəboru bəlaŋani
ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ
maɗəbani. Way àgray nahkay do ni
way ? 5 Ka ya ti àdia ahàr a nahəma,
amərvu, azakababiyu ke mejeŋgel.
6 Àra ènjia a magam a ti azalakabu
zləbəba gayaŋ akaba ndam mahay
gayaŋ. Tàra tìnjia ti ahi ana tay
ahkado : “Nàdia ahàr ana təmbak
goro ya ti èji na, nihi ti məmərumvu,
do ni ti ahəmamam.” 7 Nəhi ana
kɯli nahəma, nahkay day ku bay
magudar zlam naŋ bəlaŋ tamal
àmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a ti
Melefit akaba məslər gayaŋ atəmərvu
e melefit bu. Atəmərvu àna naŋ
kay àtama məmərvani ya təmərvu
àna ndam jireni kru kru ambəlmbu
mahar ambəlmbani ya wudəra gatay
àbi ga mambatkaba majalay ahàr
gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siŋgu ya èji ni

8 Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay
day, bi wal nahaŋ naŋ àbu àna grusu
kru, èjifiŋa bəlaŋ. Àra èpia ti siŋgu
ni èjia nahəma, àdəki aku ke ceŋgel,
àsləɗ ahay gayaŋ ɗek. Aɗəbay siŋgu
ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ
maɗəbani. 9 Àra àdia ahàr a ti aza-
lakabu zləbəba gayaŋ akaba wál ma-
hay gayaŋ. Tàra tìnjia ti ahi ana tay
ahkado : “Nàdia ahàr ana grusu goro
ya èji na, nihi ti məmərumvu, do
ni ti ahəmamam.” 10 Nəhi ana kɯli
nahəma, nahkay day ku bay magu-
dar zlam bəlaŋ tamal àmbatkaba ma-
jalay ahàr gayaŋ a ti *məslər ge Mele-
fit atəmərvu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

11 Yezu àhi ana tay keti : « Zal na-
haŋ àbu, bəza gayaŋ zawalani bebem
cɯ. 12 A vaɗ nahaŋ zla nahəma, naŋ
gɯziteni ni àhi ana bəŋani ahkado :
“Bəba, dikaba elimeni gayak na ana
leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay
bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayaŋ na
ana tay a. 13 Àra àgra vaɗ a ɓal ka
ahàr gana zla ti naŋ gɯziteni nakəŋ
àhəl ere ga zlam gayaŋ ni, àsəkumoru
ɗek, àsləka àna siŋgu gana, òru ka haɗ
driŋeni zlam gayaŋ. Òru ènjɯa ka haɗ
nana ti ègwejelekaba siŋgu gayaŋ na
ɗek a magray paraw ba.
14 « Siŋgu ni àra àndavfəŋa ɗek
nahəma, lɯwir ti ni àdaya ka haɗ
nana kay. Lɯwir ni àra àdaya ti naŋ
nakəŋ àŋgət zlam va do. 15 Nahkay
òru ga məgri tɯwi ana mis ka haɗ
nani. Maslaŋa nani àhi môru mâjəgi
mədrás e gili. 16 Awayay məzum zlam
məzumani ga mədrás ni ti mârəh àna

naŋ, ay ti maslaŋa àbi avi bi. 17 Eslini naŋ nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhaɗ gayaŋ, àhi ana ahàr : “Mis ya tàbu təgri tʉwi ana baba goro ni ɗek tàbu təzum zlam pazaza, àgəjənifəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna lʉwir ti ahəmamam. 18 Nihi ti nasləka naŋgoru a magam afa ga baba goro. Eninjʉa ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. 19 Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalu akaɗa nu bay məgruk tʉwi ciliŋ.” 20 Nahkay àsləka, naŋ àbu aŋgoru a magam afa ga bəŋani nakəŋ.

« Naŋ àbu ara e divi ba driŋ mba nahəma, bəŋani àsəraya naŋ a, àsia cicihi a dal-dal. Bəŋani ni àcuhwakioru, àgəskabu naŋ gum, àgri sa àna məmərani. 21 Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” 22 Eslini bəŋani àhi ana ndam məgri tʉwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahaŋ na ni, ti kêfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kêbumiviyu kimaka a asak vu daya. 23 Dəgum kêpicehʉmbiya wur sla magalani na, ti kîsliŋʉmi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. 24 Aɗaba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti nàdia ahàr a.” Bəŋani ni àra àɗəma nahkay ti tànjəki ka magray wuməri àna məmərani.

25 « Nday tàbu tagray wuməri nahkay ti wur gəɗakani ni naŋ àbiyu e gili. Naŋ àbu aslәkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həɓay gatay ya tahəɓay ni. 26 Naŋ nakəŋ àzalay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu agri tʉwi ana bəŋani, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” 27 Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk èsliŋa wur sla ya màgal na, aɗaba àdia ahàr ana wur na naŋ àbu njənjalaŋ.” 28 Wur gəɗakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma ɓəruv a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəŋani àra ècia wur gayaŋ ni àcuhway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va àdabakay naŋ ti mâhuriyu a ahay ni vu. 29 Nahkay wur ni àhəŋgrifəŋ ana bəŋani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nàbu nəgruk tʉwi, ɗay-ɗay nàdukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani ɗek ɗay-ɗay kàvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. 30 Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wál ba. Akaba nani ɗek ti kìsliŋia wur sla ya màgal na !” 31 Ay bəŋani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavaɗ ata nak timey. Elimeni goro ni ɗek ti gayak, do ni ti ga way ? 32 Ay ahàr àɗəm magray wuməri àna məmərani, aɗaba wur ga muk ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti màdia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay maŋgah siŋgu

1 A vaɗ nahaŋ Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, naŋ bay ge elimeni. Naŋ àbu àna bay məgri tʉwi ; tʉwi gayaŋ ti ga maŋgahi siŋgu. A vaɗ nahaŋ maslaŋa nahaŋ àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay maŋgahuk siŋgu ni ti naŋ àbu ejiŋ elimeni gayak ni.” 2 Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri tʉwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nìci, mis tèɗəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slasluk-abu siŋgu goro ni ka wakita ti kâvu wakita gani, aɗaba nara nizligaba kur e tʉwi ni ba.” 3 Bay magray tʉwi nakəŋ àra ècia tàhia ma na nahkay ti àɗəm : “Bay ya nəgri tʉwi ni ara ezligaba nu e tʉwi ni ba ni ti anagray ahəmamam ? Njəɗa goro day àbi ga məwəs vədaŋ bi, mahəŋgalay zlam day mimili awərki nu ni. 4 Ere ye ti nagray ni ti nihi : wuɗaka tara tizli-gaba nu e tʉwi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tìzligaba nu e tʉwi ba ni.” 5 Nahkay naŋ nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni ɗek bəlaŋ

àna bəlaŋ. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tìnjikaba ti àhi ana maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri tʉwi ni, àfuk ti ehimey ?” 6 Naŋ nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda diŋ.” Eslini bay magray tʉwi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhaɗa digʉs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” 7 Mək àhi ana maslaŋa nahaŋ keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu diŋ.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” 8 Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay məgri tʉwi ni àgosa naŋ a nahəma, àzləbay naŋ, aɗaba ànjəhkia ka vu gayaŋ a. Nəɗəm nahəma, mis ga duniya ti tànjəha e kiɗiŋ gatay ba tàtama ga ndam ge Melefit na.

9 « Nu ti ere ye ti nəhi ana kʉli nahəma nihi : Siŋgu ti agosay mis. Lekʉlʉm ti vumi ana mis ndahaŋ ti tîgi zləbəba gekʉli. Tamal kàgruma nahkay nahəma, ka ya ti siŋgu ni amandavfəŋa kè kʉli a ti atəgəskabu kʉli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəɗ ɗay-ɗay do. 10 Tamal ti mis agray tʉwi ku gʉziteni àna jiri nahəma, agray tʉwi gəɗakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tʉwi ku gʉziteni bu nahəma, agosay mis e tʉwi gəɗakani bu daya. 11 Siŋgu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekʉlʉm kàgrum tʉwi ge jiri àna naŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani eɗeɗiŋeni ni ana kʉli aw ? Aha, amavay do ! 12 Nahkay day, tamal kàgrum tʉwi ge jiri àna zlam ge mis ndahaŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekʉli gekʉleni ana kʉli aw ? Aha, amavay do !

13 « Maslaŋa àbi esliki məgri tʉwi ana bay ahay cʉ bi. Emizirey bəlaŋ gani, amawayay naŋ nahaŋ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekʉlʉm day tamal kəɗəbum siŋgu hi hi ti kìslʉmki məgri tʉwi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahaŋ (Meciyʉ 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

14 Ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàra tìcia ma ga Yezu ya àɗəm na ɗek ti tèyefiŋ, aɗaba nday tawayay siŋgu gəɗak. 15 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm nahəma, kè eri ge mis ti kəɗəmum lekʉlʉm ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a huɗ gekʉli bu na. Zlam ya ti mis tàɗəm zlam gəɗakani ni, kè eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədavani àɓəlay do simiteni. »

16 Yezu àɗəm keti : « *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama Melefit ni ti mis tàbu tagray tʉwi àna naŋ duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani tàbu təhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akaɗvu àna njəɗa gayaŋ ɗek ga məhuriyani. 17 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, huɗ melefit akaba haɗ ni ɗek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ku gʉziteni nəŋgu ni mandav gani zləzlaɗa.

18 « Ku way way do àgara wal gayaŋ a, mək àda wal nahaŋ a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. Tamal maslaŋa nahaŋ àza wal ya ti zal gani àgara naŋ na ti maslaŋa nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

19 Yezu àɗəm keti : « Zal nahaŋ àbu naŋ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga siŋgu kayani, kəlavaɗ agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni. 20 Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhaɗ kəlavaɗ kà mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayaŋ ni ɗek ambələk. 21 Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa kà məlaŋ məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti tàvi do. Kərá tara tindigiɗ ambələk gayaŋ ni sawaŋ. 22 A vaɗ nahaŋ zal talaga nakəŋ àməta. Àra àməta zla nahəma,

*məslər ge Melefit tàzoru naŋ afa ge Melefit ti tânjəhaɗkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tìleba naŋ a. 23 Tàra tìleba naŋ a ti òru a məlaŋ ge *kisim vu, eslini naŋ àbu acakay daliya dal-dal. Naŋ àbu eslini ti àmənjoru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar manjəhaɗkabani. 24 Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, nâsuk cicihi ti ! Kam-kam slərbiyu Lazar ti mâtəlviyu weleher gayaŋ a yam vu ti mâfuki ka arəɗ ga məvu liŋ-liŋeni, aɗaba nu nàbu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” 25 Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a manjəhaɗ gayak bu ka dala ahaslani ti kàŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, naŋ àbu aŋgət zlam sulumani ga məhəŋgrivu ɓəruv, nak ti ni kacakay daliya. 26 Akaba nani ɗek nəŋgu ni, *eviɗ gəɗakani àbu e kiɗiŋ geli bu akaba kʉli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekʉli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekʉli ara afa geli a ni day èsliki do.” 27 Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, slərоru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, 28 aɗaba bəza ga mmawa tàbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti môru mâhivu ana tay ti tàra ka məlaŋ ga daliya hini va ba daya.” 29 Abraham àhi ahkado : “Nday tàbu àna wakita ge Mʉwiz akaba wakita ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àɗəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” 30 Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.” 31 Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal tàbi slimi ana pakama ge Mʉwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ni do nahəma, ku tamal maslaŋa mâŋgaba e kisim ba, mâhi pakama ana tay nəŋgu ni, tìciiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana (Meciyʉ 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

1 Yezu àhi ma ana ndam maɗəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ti tàbu. Ŋgay tàbi ti àɗəmvu koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi aməlaki, 2 hojo təwəliviyu avar gəɗakani a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəɗakani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahàr, mis tàɗəm tìsli araŋa do akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kiɗiŋ gatay bu mîjikia ke divi a nahəma, hojo tâgri nahkay. 3 Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekʉli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkia ka zlam magudarani gayaŋ na, àɗəm “Nàgray va do” nahəma, mbərfəŋa. 4 Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vaɗ ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nàsərkia ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahəma, mbərfəŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

5 Ndam *asak ga Bay geli Yezu tàhi ana Yezu ahkado : « Mawayay kâgray ti mâfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. » 6 Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Ku tamal məfəki ahàr gekʉli ke Melefit kay do, àbu gʉzit akaɗa hilfi ga zlam gʉziteni ciliŋ nəŋgu ni, kislʉmki məhiani ana məŋ ga zlam hini : “Raɗvaba, kâru kânjəhaɗ a *dəluv gəɗakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhaɗ ga ndam məgri tʉwi ana Melefit

7 Yezu àɗəm keti : « Bi mis e kiɗiŋ gekʉli bu bay məgri tʉwi gayaŋ naŋ àbu awəs vədaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na

ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kâŋjəhaɗa weceweci, kâzum zlam” aw ? 8 Aha ! Ahi ahkado : “Duaya zlam məzumana. Kìdia ti kâmbatkabu azana, kâhəlubiya zlam məzumani na. Kàhəlubiya ti cika kà gəvay goro a ga məhəlubiyu zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawaŋ do aw ? 9 Bay magray tuwi ni tamal àgra tuwi ya tàhi na ti bay ahay ni agri susi aw ? Àgri do. 10 Nahkay lekululum day tamal kàgruma tuwi ya Melefit àhi ana kuli grum na ti ɗəmum : “Leli ndam məgri tuwi ana Melefit ciliŋ. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, màgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

11 Ka ya ti Yezu akoru a Zeruzalem nahəma, aslәkaba gwar ke ekwi ga haɗ *Samari nday ata haɗ *Gelili a. 12 Naŋ àbu ahuriyu a kəsa nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, tìcik cak. 13 Tàzlah, tàɗəm : « Yezu gəɗakani geli, mâsuk cicihi ti. » 14 Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kuli. »

Ka ya ti nday tàbu takoru nahəma, tàŋgaba, tìgia mis njələtana. 15 Bələŋ gatay àra èpia àŋgaba ti àŋgəkibiyu ka Yezu, àzləbabiyu Melefit àna zlahay. 16 Àra ènjikia ka Yezu a ti àbəhaɗi mirdim, meleher ndiɓ ana haɗ, àgri susi dal-dal. Zal nani ti zal Samari. 17 Yezu àɗəm : « Mis tìgi njələta ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlmbani ni nday eley ? 18 E kiɗiŋ gatay ambəlmbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agri susi ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini ciliŋ ni ! » 19 Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àŋgəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. »

Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a (Meciyu 24.23-28, 37-41)

20 Ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàrəkia ka Yezu a, tàhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. 21 Nahkay atəɗəm : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. Nəɗəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ànjəkia e kiɗiŋ gekuli ba àndava. »

22 Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahaŋ amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vaɗ bəlaŋ, ay ti ekipum nu do. 23 Ka sarta gani nani atəhi ana kuli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal tàhia ana kuli a nahkay ti kàdəgum ba, kàɗəbum tay ba. 24 Aɗaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga nahəma, mis etipi nu akaɗa ga avər ya abay aku, asladay huɗ melefit ɗek ni. 25 Ay wuɗaka anaŋga ti ahàr àɗəm mis ye e hini vu ni tàgəskabu nu do, tâgru daliya dal-dal day kwa. 26 Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nuwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga ni. 27 Ke zemeni gani nani ti mis tàbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday tàbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vaɗ ya ti Nuwi àhuriyu a *slalah ga yam gəɗakani vu ni. A vaɗ gani nani ti yam àrəhvù məlaŋ ɗek, èziŋeba mis na ɗek kəɗap. 28 Amagravu akaɗa ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis tàbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. 29 Ay ka fat ya ti Lot àsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akaɗa ga asas ya aku agəs ni dal-dal àdəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefit ba akaɗa ga avər ya atəɗ na, èviyekaba tay a ɗek. 30 Nahkay ka fat ya ti Melefit amaŋgazli nu Wur ge Mis ana mis ɗek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

31 « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ àbu ka *dalahar ga ahay gayaŋ, zlam gayaŋ tàvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu

ga məhəlaya zlam gayaŋ a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni àŋga a magam a ba, mâcuhway hɯya. 32 Nəɗəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahàr ke kɯli ba ! 33 Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayaŋ ti àmət ba ni ti emijiŋ, ay maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayaŋ nahəma aməjəgur sawaŋ, aməmət ɗay-ɗay do. 34 Nəhi ana kɯli nahəma, ka ya ti ananga ni ti ku tamal mis cɯ nday ka slalah bəlaŋ ga məlavaɗ nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. 35 Ku tamal wál cɯ tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [36 Ku tamal zawal tàbu e gili ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

37 Yezu àra àɗəma pakama nana ti ndam maɗəbay naŋ ni tàhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kɯli nahəma, ka məlaŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

1 Yezu àhi ma *gozogul ana ndam maɗəbay naŋ ni, ti tâhəŋgalay Melefit a sarta bu ɗek kəlavaɗ, tàmbrəŋ ba simiteni. 2 Àɗəm ahkado : « Bay magray seriya nahaŋ àbu a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. 3 A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahaŋ àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” 4 Naŋ gani sak ehimeya àcuhway məgri seriya ni ndo. Ay a vaɗ nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àɗəm ahkado : “Ku tamal nàgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do, nàdi slimi ana mis do nəŋgu ni, 5 wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nəgri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” » 6 Eslini Bay geli àɗəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cɯm pakama gayaŋ ya àɗəm ni ! 7 Naŋ tekeɗi àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti aməgri jiri gayaŋ ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Aməgri ana tay, aɗaba tàbu tahəŋgalay naŋ məlafat akaba məlavaɗ gani do ɗek. Amamənjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! 8 Nəhi ana kɯli nahəma, aməgri jiri gayaŋ ana tay ke weceweceni hɯya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis ananga a məlaŋ va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyeŋ nday ata bay məhəl hadam

9 Yezu àɗəm ma *gozogul nahaŋ keti. Àhi ana ndam ya ti tàɗəm nday ndam jireni, tamənjaləŋ kè mis ndahaŋ akaɗa tàsər zlam do ni. Àɗəm ahkado : 10 « A vaɗ nahaŋ ndam ndahaŋ nday cɯ tàhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit. Bəlaŋ gani zal *Feriziyeŋ, naŋ nahaŋ ni ti ni bay *məhəl hadam. 11 Eslini ti zal Feriziyeŋ ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məɓəruv gayaŋ bu, àɗəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nəgruk sɯsi aɗaba nu ti akaɗa ge mis ndahaŋ ni do. Mis ndahaŋ ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akaɗa ga bay məhəl hadam nini. 12 Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cɯ a huɗ ga gosku bu ; a huɗ ga zlam goro kurani ya nəŋgət ni bu lu, nəzaba bəlaŋ, nəvuk.” 13 Bay məhəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeɗi àwayay mazoroni e melefit vu ndo, àbəki ahar duc ka məɓəruv, àɗəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məɓəruv ni ti aɗafaki tuway, akaɗa geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni.

cicihi ti.”* » 14 Eslini Yezu àhi ana
tay : « Nəhi ana kuli nahəma, ka ya
ti tàhəraya, tàbu takoru a magam
ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa
zlam magudarani gayaŋ na àndava
ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal
Feriziyeŋ ni ti Melefit àmbərfəŋa
zlam magudarani gayaŋ na ndo.
Aɗaba mam, maslaŋa ya ti àɗəm naŋ
gəɗakani ni ti Melefit aməhi : “Nak
guziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti
àɗəm naŋ guziteni nahəma, Melefit
aməhi : “Nak gəɗakani” sək sawaŋ. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciɓ-ciɓeni
(Meciyu 19.13-15 ; Mark 10.13-16)

15 Mis ndahaŋ tàhəlibiyu bəza ciɓ-
ciɓeni ana Yezu ti mâgri *sulum ge
Melefit ana tay àna məbəki *ahar
gayaŋ ka tay. Ndam maɗəbay naŋ ni
tìpia tay a ti tàləgi ana tay. 16 Yezu
àra ècia ndam maɗəbay naŋ ni tàbu
təlàgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana
tay ahkado : « Mbrəŋum bəza târa afa
goro a, kàcumfəŋa tay a ba. Aɗaba
mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam
ya tàbu akaɗa ga bəza ni. 17 Nəhi
ana kuli nahəma, ahàr àɗəm ku way
way do mâgəskabu Məgur ge Mele-
fit akaɗa ga wur guziteni ya eciiki
slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu
nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani
a *Məgur ge Melefit vu koksah. »

Bay ge elimeni
(Meciyu 19.16-30 ; Mark 10.17-31)

18 Bay ga ndam *Zude nahaŋ àrəkia
ka Yezu a, àhi : « Musi sulumani,
ti nâŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do
ni ti nâgray ahəmamam ? » 19 Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kazalay nu
mis sulumani ti kamam ? Mis su-
lumani ti àbi, si Melefit ciliŋ. 20 Ere
ye ti kìhindi ni ti, *Divi ge Melefit
ya àvi ana mis ni ti kàsəra tay a do
aw ? Kàgray hala ba ; kàkaɗ mis ba ;
kìgi akal ba ; kagray sedi ti kàsəkaɗ
malfaɗa ba ; həŋgrioru ahàr a haɗ ana
ata buk ata muk. † » 21 Eslini zal
nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi
nani ti nàgəskabá ɗek kwa nu a wur
wurani. » 22 Yezu àra ècia pakama
gayaŋ na ti àhi ahkado : « Kekileŋa
zlam àhəcukivu bəlaŋ. Səkumoru
zlam gayak ɗek ti kîdi siŋgu gani ana
ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət eli-
meni e melefit bu. Akagra zlam
nana ɗek nahəma, kâra, kâɗəbay nu. »
23 Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya
àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, aɗaba
elimeni gayaŋ àbu dal-dal.

24 Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu
ahəli ti àɗəm ahkado : « Ndam ge eli-
meni tâhuriyu a Məgur ge Melefit vu
ni ti zləzlaɗa dal-dal. 25 Ezligwemi
ahuriyu e eviɗ ge lipri vu kwalac ti
agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni
mâhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti
zləzlaɗa dal-dal, àtama ge ezligwemi
ya ahuriyu e eviɗ ge lipri vu na. »
26 Ndam ya ti tìci ma gayaŋ ya àɗəm
ni tàɗəm : « Ay tamal nahkay ti way ti
Melefit amahəŋgay naŋ way ? » 27 Ay
Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay
ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah
ni, Melefit agray tata. »

28 Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi
ahkado : « Iy zla, leli màmbrəŋa zlam
geli a, maɗəbay kur ti ahəmamam ? »
29 Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kuli
nahəma, tamal mis àmbərba zlam
gayaŋ azuhva Məgur ge Melefit a,
bi àmbərbu ahay gayaŋ, wal gayaŋ,
bəza ga məŋani, ata bəŋani ahkay do
ni bəza gayaŋ nahəma, 30 aməŋgətvù
zlam nday nani kay nihi ka sarta
hini. Ka məlaŋ muweni ya Mele-
fit amagraya ni day aməŋgət sifa ya
àndav ɗay-ɗay do ni. »

Yezu aɗəm keti aməmət mək amaŋgaba e kisim ba
(Meciyu 20.17-19 ; Mark 10.32-34)

31 Yezu àzalakabu ndam *asak gayaŋ
kru mahar cueni ni, àhi ana tay
ahkado : « Cum day, nihi ti leli màbu
məcəloru a Zeruzalem, aɗaba zlam
ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge
Melefit tàɗəmku ka nu, nu *Wur ge
Mis ni ɗek amagravu ti eslini. 32 Mis
atəgəsi nu ana ndam ya tàfəki ahàr ke
Melefit do ni. Nday gani nani eteyefu,

† **18:20** Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

etindivi nu, etitifuviyu esliɓ e eri vu,
33 atəzləɓ nu àna kurupu, atakaɗ nu,
mək a vaɗ ya mahkər ti ananŋgaba. »
34 Yezu àra àɗəma ma nahkay ti ndam
asak gayaŋ ni tìciaba ndo. Ma gani
nani maŋgahkiani ka tay, ma ga Yezu
ya awayay aɗəm ni ti tàsəraba ndo.

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a (Meciyu 20.29-34 ; Mark 10.46-52)

35 Yezu nday akaba mis kay tàbu
takoru a Zeriko, tìnjua wuɗak. Es-
lini ti zal wuluf nahaŋ naŋ àbu
manjəhaɗani digusa kà gəvay ge
divi, ahəŋgalay zlam. 36 Zal wuluf
ni àra ècia daɗay ge mis kayani ya ti
tasləkafəŋa ni ti àɗəm ahkado : « Mam
agravu mam ? » 37 Tàhəŋgrifəŋ, tàhi :
« Yezu zal Nazaret naŋ àbu akoru àna
divi hini, do ni ti ahəmamam. » 38 Naŋ
nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àɗəm :
« Yezu *Wur ge Devit, nâsuk cicihi
ti ! » 39 Nday ya ti tàbu takoru kama
ga Yezu ni tàləgi ana zal wuluf ni,
ti mâlakakaba. Naŋ nakəŋ àzlahkivu
kay kay sawaŋ, àɗəm : « Wur ge
Devit, nâsuk cicihi ti ! » 40 Yezu àra
ècia zlahay na ti ècik, àɗəm tâzibiya
naŋ a. Zal wuluf ni àra ènjia ti
Yezu èhindifiŋa ma, àhi ahkado :
41 « Kawayay ti nâgruk mam ? » Zal
wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay
goro, nawayay ti nîpi divi akaɗa ge
mis ni bilegeni ti. » 42 Yezu àhi : « Pi
divi akaɗa ge mis ni. Melefit àhəŋga
kur a aɗaba kàfəkua ahàr a palam. »
43 Ka ma geli hini èpi divi huya. Naŋ
àbu epi divi nahkay ti àɗəboru Yezu
àna mazləbay Melefit. Mis ya tàbu
eslini ni ɗek tàra tìpia naŋ a ti nday
day tàzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

1 Yezu ènjua a Zeriko a. Naŋ àbu
asawaɗay a huɗ ga kəsa bu. 2 A kəsa
gani nani bu ni ti zal nahaŋ àbu,
slimi gayaŋ Zese, naŋ gəɗakani ga
ndam *məhəl hadam, elimeni gayaŋ
àbu dal-dal. 3 Àra ècia ti Yezu naŋ àbu
ara nahəma, awayay ti mîpi naŋ. Ay
ti èsliki mipi naŋ do, aɗaba àhəca àna
zəbal a, mis dal-dal tìmbiva e eri va.
4 Nahkay naŋ nakəŋ àcuhworu gwar
kama ka məlaŋ ga Yezu ya akoru ni,
àcəliyu a məŋ ga akram vu ti mîpi
Yezu. 5 Yezu àra ènjia ka məlaŋ nana ti
àmənjoru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ
ahkado : « Zese, həraya weceweci,
aɗaba kani ti si nakoru nanjəhaɗ afa
gayak kwa. »
6 Nahkay Zese nakəŋ àhəraya we-
ceweci, tòru a magam afa gayaŋ. Tòru
tìnjua ti àgəskabu Yezu àna məmərani.
7 Mis tàra tìpia Yezu àdoru afa ge
Zese ti tàŋguzay ma, tàɗəm ahkado :
« Maslaŋa ya ti àdoru anjəhaɗ afa gani
ni ti bay magudar zlam timey ! » 8 Ay
Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli
ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi
telma ga zlam goro ana ndam talaga.
Tamal nàhəlfəŋa siŋgu kà maslaŋa,
àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivù
huɗ faɗ. » 9 Yezu àra ècia pakama nana
ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra
a huɗ ahay gayak va ti ga mahəŋgay
mis. Aɗaba mam, nak day wur huɗ ga
Abraham : 10 nu *Wur ge Mis nàra ti
ga maɗəbay ndam ya tàsər Melefit do
ni, ti nâhəŋgay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi siŋgu ana ndam məgri tuwi ni (Meciyu 25.14-30)

11 Ka ya ti mis tàbu təbi slimi ana ma
ga Yezu ya àɗəm ni ti àhi ma nahaŋ
ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma
gani nani ana tay ti aɗaba ènjua a
Zeruzalem a wuɗak, mis day tàhi ana
ahàr hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur
gayaŋ huya. 12 Àhi ana tay nahəma :
« Mis nahaŋ àbu gəɗakani a kəsa na-
haŋ bu. Awayay akoru ka haɗ driŋeni
ti tâvibiyu bay ga mara məgur kəsa
gayaŋ. 13 Ara asləka wuɗak nahəma,
àzalakabu mis kru e kiɗiŋ ga ndam
məgri tuwi gayaŋ ni bu, èdeki siŋgu
ga gru bəlaŋ bəlaŋ ka tay, àhi ana tay
ahkado : “Nu nàbi ti mbatumvu àna
naŋ hayaŋ.” Mək naŋ nakəŋ àsləka,
òru e mirkwi gayaŋ ni. 14 Zal nani
ti ndam ga kəsa gayaŋ tàwayay naŋ
do. Naŋ nakəŋ àra àsləka ti tàsləroru

mis ndahaŋ kələŋ gayaŋ ga məhi ana maslaŋa ya akoru afiyu naŋ a bay vu ni ahkado : “Naŋ hini egi bay geli ti leli màwayay do.”

« 15 Akaba nani ɗek tàfiya naŋ a bay ni va sawaŋ. Kələŋ gani àsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam məgri tɯwi gayaŋ ya èdi siŋgu ana tay ni keti. Awayay asərkaba tàmbatva àna siŋgu na akaɗa gayaŋ ya àhi ana tay na waw. 16 Nahkay maslaŋa ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu ya kàvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nàŋgətkia ndahaŋ a kru.” 17 Eslini bay ni àhi : “Àɓəlay, nak bay magray tɯwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsa kru, aɗaba kàgrua tɯwi sulumana àna zlam gɯziteni hini ya nàvuk na.” 18 Naŋ ye cɯ ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu ya kàvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nàŋgətkia ndahaŋ a zlam.” 19 Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsa zlam.” 20 Mək bay məgri tɯwi nahaŋ àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, siŋgu ya kàvu ni ti nihi. Nàwəlki ke kece-kece, nàŋgahukkaba. 21 Nàgray nahkay ti aɗaba nàgrafuka aŋgwaz a. Nàsəra manjəhaɗ gayak a, nak mis zləzlaɗani, kàmbrəŋ mis do. Zlam ya ti nak kàfəkaɗ ndo ni day kazay, zlam ya ti kìzligi ndo ni day kabaz.” 22 Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kàgray tɯwi sulumani do. Nihi ti nagrafuka seriya akaɗa ga pakama gayak ya kàɗəmaya na. Kàsəra manjəhaɗ goro a, nu mis zləzlaɗani, nàmbrəŋ mis do, zlam ya ti nàfəkaɗ ndo ni day nazay, zlam ya ti nìzligi ndo ni day nabaz zla do aw ? 23 Tamal kàsəra nahkay ti kàvi siŋgu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nàsləkabiya ti amal nàdia ahàr a èwikia.” 24 Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, kâvumikivu ana maslaŋa ya ti gayaŋ kruani ni.” 25 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : “Siŋgu tàfəŋ kru àndava timey, bay geli !” 26 Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kɯli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. 27 Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nàgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋɯm tay kè eri goro pat pat.” » 28 Yezu àra àɗəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, tàcəloru a Zerɯzalem akaba mis ya ti taɗəbay naŋ ni.

Yezu enjiyu a Zerɯzalem wuɗak (Meciyɯ 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Zeŋ 12.12-19)

29 Ka ya ti tòru tìnjɯa a kəsa Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviye ni va wuɗak nahəma, Yezu àslər ndam maɗəbay naŋ ni cɯ, 30 àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegɯni ya kama gekɯli ni vu. Ekinjɯmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu ɗay-ɗay faŋ ndo. Picehɯmbiya, zumubiya. 31 Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kɯli a, àhi ana kɯli : “Kepicehɯm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

32 Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tìnjɯa ti tàdi ahàr ana zlam ni ɗek akaɗa ga pakama gayaŋ ya àhi ana tay ni. 33 Ka ya ti nday tàbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni tàhi ana tay : « Kepicehɯm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » 34 Eslini tàhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » 35 Nahkay tàzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, tàbəki azana ti Yezu mâcəlkiyu, mək àcəlkiyu. 36 Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis tàpaɓivoru azana gatay e divi vu.

37 Tòru tìnjɯa ka məlaŋ ya təndəkia ahàr ka həma Oliviye ga moroni a Zerɯzalem a nahəma, mis ya ti taɗəboru naŋ ni ɗek tàdəgiki ka mazləbay Melefit àna məmərani azuhva zlam ya nday tìpi, mis ndahaŋ tìpi ɗay-ɗay ndo ni. Tàzlah, 38 tàɗəm : « Bay Melefit mâgri sulum gayaŋ ana *bay gəɗakani ya ara àna slimi

* **19:38** Mənjay Limis 118.26.

gayaŋ a ni ! * Melefit naŋ agavəla àvia manjəhaɗ sulumana ana mis a. Tâzləbay naŋ a huɗ melefit bu ! »

39 Ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàbu eslini e kiɗiŋ ge mis dal-dalani ni bu. Tàhi ana Yezu ahkado : « Musi, hi ma ana ndam maɗəbay kur ni ti tâlakakaba, tàzlah ba. » 40 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, tamal nday tàlakakabá ti akur atəzlah. »

Yezu etuwi ndam Zeruzalem

41 Ka ya ti Yezu ènjua a Zeruzalem a wuɗak, èpia kəsa na ti ètuwi ndam ga kəsa nani. 42 Àɗəm ahkado : « Tamal ti lekulum day kàsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhaɗ sulumani akaba Melefit kana nahəma, akal kàŋgətuma àndava. Ay nihi ti maŋgahkiani ke kuli, kìpum do. 43 Nahkay nihi ti vaɗ gani amara, ndam ezir gekuli atara teveliŋ kəsa gekuli ni tekesl, atəbivu zlam ana kuli e divi bu ɗek ga macafəŋa kuli ga mahərana, atəhurkiyu ke kuli àna silik. 44 Atabazl kuli ɗek, etembeɗkaba ahay gekuli a ɗek besek-besek, atəmbərki akur ka ahàr ga akur nahaŋ do. Aɗaba mam, kàsərum sarta ya Melefit àra àmənjaya kuli a ni ndo. »

Yezu a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zeŋ 2.13-22)

45 Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. 46 Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɗəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” Ay lekulum ti kàmbatumkaba, èɡia ahuzl ga ndam akal a.† »

47 Kələŋ gani naŋ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavaɗ. Eslini gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàɗəbafəŋ divi ge mijiŋ naŋ. Gəɗákani ga ndam *Zude ni day tawayay mijiŋ naŋ. 48 Ay ti tàŋgətfəŋa divi gana ndo, aɗaba ndam Zude ɗek tawayay ma ga Yezu, tàbu təbi slimi ana ma gayaŋ ya aɗəm ni lala.

20

Tuwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?

(Meciyu 21.23-27 ; Mark 11.27-33)

1 Yezu naŋ àbu eslini a Zeruzalem ti a vaɗ nahaŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Naŋ àbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Muweni Sulumani ana tay nahəma, gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəɗákani ndahaŋ tərəkia, 2 tàhi : « Hi ana leli, kagray tuwi hini nahkay ti kàŋgət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? » 3 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kè kuli a. Həŋgrumufəŋ : 4 *baray ge Zeŋ ya àbaray mis ni ti njəɗa gani Melefit àvi tək, tək day ti mis tàvi aw ? »

5 Tàra tìcia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kàgəsumkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” 6 Ay tamal məɗəm : “Mis tàvi njəɗa gani” ti ndam geli ni ɗek etizligi leli àna akur, aɗaba tàɗəm Zeŋ ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » 7 Nahkay tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Maslaŋa ya ti àvi divi gani ni ti leli màsər do. » 8 Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nàɗəfi bay ya ti àvu divi ge tuwi ya ti nagray ni ana kuli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ

(Meciyu 21.33-46 ; Mark 12.1-12)

9 Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àɗəm ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam

† **19:46** Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11. * **20:9** Məŋ ga zlam nani ti *viŋ.

* a vədaŋ gayaŋ vu. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti tâwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayaŋ. 10 Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri tuwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti tâhəlikaboru ja gani gayaŋ. Ay bay məgri tuwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tàgəs naŋ, tàzləɓ, mək tàgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. 11 Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri tuwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tìndivi naŋ cuɗ cuɗ, tàzləɓ naŋ, mək tàgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo daya. 12 Bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri tuwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tàsi ambələk mək tàzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tàtəloru. 13 Bay ga vədaŋ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahàr : “Nihi ti nagray ni mam ? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ dal-dal, nəslərоru naŋ afa gatay. Eminjua ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu naŋ. 14 Ay ndam məwəs vədaŋ ni tàra tìpia wur na naŋ àbu ara ti tàzlapay e kidîŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : “Naŋ tegуni ti mekeji gayaŋ. Makaɗum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” 15 Àra ènjikia ka tay a ti tàgəs naŋ yaw, tàzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tòru tàkaɗ. »

Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? 16 Amara mabazl ndam məwəs vədaŋ ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya tàbu eslini ni tàra tìcia ma gayaŋ ya àɗəm na ti tàɗəm : « Ere nani ti àgravu ɗay-ɗay ba ! »

17 Eslini Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani :

“Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay
tàwayay magray tuwi àna naŋ ndo.
Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay
ahay na ɗek sawaŋ.” †

« Ma gani nani ti lekululum kəɗəmum awayay aɗəmvaba ti ahəmamam ? » 18 Àhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuɓkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni amaŋgəlaɗkaba naŋ a. »

19 Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàsəra Yezu àɗəmki ma gozogul ni ti ka tay. Tàra tàsəra ti tàɗəbay divi ga məgəs naŋ ke weceweceni huya. Ay ti tìsliki məgəs naŋ ndo, aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis ya tàbu eslini dal-dalani na.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciyu 22.15-22 ; Mark 12.13-17)

20 Eslini gəɗákani nday nani tàbu təbi slimi ana Yezu, tàslərkibiyu ndam gatay ndahaŋ : ndam nday nani tawayay ti Yezu mâmənjaləŋ kà tay akaɗa nday ndam jireni, tawayay ti mâɗəm ma magədavani ti tâgəski naŋ. Gəɗákani nday nani tàgray nahkay ti aɗaba tawayay təgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur haɗ *Zude ni, ti mâgrafəŋa seriya. 21 Nday nakəŋ tàra tìnjikia ti tàhi ahkado : « Musi, màsəra nak ti ere ye ti kəɗəm akaba ya kacahi ana mis ni ti ɗek jiri. Nak ti kìcirkaba mis a do, kamənjaləŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani ciliŋ. 22 Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhaɗi hadam ana *bay gəɗakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » 23 Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : 24 « ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » Tàra tàŋgazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Ga bay *Sezar.‡ » 25 Eslini naŋ nakəŋ àhi

† **20:17** Limis 118.22. ‡ **20:24** Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəɗakani gatay a, təbəki slimi gayaŋ daya.

ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » 26 Nahkay tìsliki məgəski Yezu ka ma magudarana kè meleher ge mis ni ndo. Ma gayaŋ ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay tàlakakabá te-te.

Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba eɗedîŋ a waw ?
(Meciyu 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

27 Ndam *Seduseyeŋ ndahaŋ tàrəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ ti tàɗəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tìhindifiŋa ma, 28 tàhi : « Musi, Muwiz àbiki ana leli a wakita gayaŋ ni bu, àɗəm ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ gatay, bəlaŋ gani àda wal a, mək àməta, wal gayaŋ ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àɗəm wur ga məŋani azay wal ni, ti tîwia mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” § 29 Yaw mis ndahaŋ tàbu adəskəla kà məŋ gatay. Gəɗakani gatay ni àda wal a, èwifiŋa wur a ndo, mək àmətkia. 30-31 Àra àməta ti mimbiki gayaŋ ni àzay wal ni àmətkia, naŋ ya mahkər ni day àgray nahkay. Nday adəskəlani ni ɗek tàza wal na, tìwifiŋa wur a ndo mək tàməta. 32 Kələŋ gani wal ni day àməta. 33 Ay ka fat ya ti mis ataŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kiɗiŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni ɗek tàza naŋ a ni. »

34 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wál təhəlvu. 35 Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək ataŋgaba e kisim ba, atanjəhaɗka məlaŋ muweni ya Melefit amagraya ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. 36 Nday gani tàmət ɗay-ɗay va do, tigi akaɗa ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, aɗaba tàŋgaba e kisim ba. 37 Ge mis ya ataŋgaba e kisim ba ni ti Muwiz day àbəkia ma gana a wakita gayaŋ ni ba lala. Ka sarta ya èpi məŋgəhaf ya aku àgəs ni ti àɗəm Bay geli ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup. * 38 Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tàməta ni do. Aɗaba kè eri ge Melefit ti nday ɗek tàbu àna sifa. »

39 Yezu àra àɗəma ma na nahkay ti ndam ndahaŋ ya *tàsəra Wakita ge Melefit a ni tàhi : « Musi, pakama gayak ya kàɗəm ni ti àɓəlay. » 40 Tàɗəm nahkay ti aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay ge mihindifiŋa ma ndahaŋ a.

Bay gəɗakani ya amara ni ti naŋ way ?
(Meciyu 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

41 Yezu àhi ma ana tay keti. Àɗəm ahkado : « Mis tàɗəm *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 42 Aɗaba Devit àna ahàr gayaŋ àɗəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :
Njəhaɗa gwar kà ahar ga ɗaf goro a, a
məlaŋ ga gəɗakani va.
43 Ndam ezir gayak ti anabəhaɗtay kè
meleher gayak
akaɗa ga zlam ga bay ya abəki asak ni,
ti kâcəlki ka tay.” † »

44 « Nəɗəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayaŋ ti, təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Meciyu 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

45 Ka ya ti mis ɗek tàbu təbi slimi ana Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : 46 « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kuli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaɗay àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kè meleher ge mis ɗek ; tawayay manjəhaɗvani e kursi ga gəɗákani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka məlaŋ məzum zlam ga wuməri. 47 Nday gani nani ti təzum ahay ga wál madakway mək təpəski ka mahəŋgalay Melefit, tawayay ti mis

§ **20:28** Mənjay Mimbiki 25.5-6. * **20:37** Mənjay Mahərana 3.2, 6. † **20:43** Limis 110.1.

tâɗəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraɓ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahaŋ na. »

21

Sədaga ga wal madakway ya araŋa gayaŋ àbi ni
(Mark 12.41-44)

1 Yezu èheliŋ eri, èpi ndam ge elimeni tàbu təbiyu siŋgu a məlaŋ məbiyu siŋgu ga sədaga ni vu. Naŋ àbu amənjaləŋ ana tay nahkay ti 2 èpi wal madakway nahaŋ araŋa gayaŋ àbi, àbiyu siŋgu akur-akurani ciɓ-ciɓeni cu. 3 Yezu nakəŋ àra èpia ti àɗəm ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, wal madakway hini ti araŋa gayaŋ àbi, ay siŋgu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahaŋ ya tàbiyu na ɗek. 4 Aɗaba mis ndahaŋ ni ɗek tàgray sədaga nahəma, tàbiyu siŋgu ya tàgəjənifəŋ kà tay, tàsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do ni, wal hini ti ni araŋa gayaŋ àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəŋ na ɗek. Siŋgu gayaŋ nahaŋ ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəŋ ndo. »

Yezu aɗəm etembeɗkaba ahay gəɗakani ge Melefit na
(Meciyu 24.1-2 ; Mark 13.1-2)

5 Mis ndahaŋ tàbu təzlapaki ka *ahay gəɗakani ge Melefit ni. Təɗəmki ma ka akur gəɗákani ya tèɗezl ahay ni àna naŋ ni akaba zlam maɓəlani ya tàhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àɗəm : 6 « Zlam hini ya kəmənjumləŋ ni ɗek ti, vaɗ nahaŋ amara nahəma, etembeɗkaba ahay na besek-besek, ku akur bəlaŋ day amanjəhaɗki ka akur nahaŋ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyu 24.3-14 ; Mark 13.3-13)

7 Tàra tìcia ma ga Yezu na ti tàhi : « Musi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wuɗak na ti ahəmamam ? » 8 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kuli ba. Aɗaba mis kay atara, ku way way do aməɗəm naŋ ti nu, aməɗəm naŋ ti *Bay gəɗakani ya amara ni ; aməɗəm sarta gayaŋ ènjia. Ku təɗəm nahkay nəŋgu ni, kàɗəbum tay ba. 9 Mis atagray silik, atakaɗfəŋva kà ŋgumna daya, ekicum ma gani. Kìcuma ti kàgrum aŋgwaz ba. Ahàr àɗəm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya huya do. »

10 Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga haɗ ndahaŋ atakaɗvu akaba ndam ga haɗ ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. 11 Haɗ amadaɗay dal-dal a kəsa ndahaŋ bu, a kəsa nda-haŋ bu luwir amagray, a kəsa ndahaŋ bu ni ti ni armәwər aməgəs mis kay. Zlam ndahaŋ ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagravu ka haɗ akaba a huɗ melefit bu, nahkay mis atəsər araŋa ara agravu wuɗak.

12 « Ay wuɗaka zlam gani nday nani ɗek atagravu nahəma, mis atəgəs kuli, atəgri daliya ana kuli, atəhəloru kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu ga magrafəŋa seriya kè kuli a, atəbiyu kuli a daŋgay vu. Atəhəloru kuli kè meleher ga bəbay, kè meleher ga gəɗákani ga ŋgumna daya, aɗaba lekulum ndam goro : 13 nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekuli ya akazlapumku ni. 14 Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahàr ana kuli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kuli kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya kè kuli a, tihindifiŋa ma kè kuli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kuli do. 15 Aɗaba ere ye ti akəɗəmum ni akaba məsər zlam gani ɗek ti nu nuani anəɗəfiki ana kuli. Nahkay ti maslaŋa aməlәbi e kiɗiŋ ga ndam ezir gekuli ni bu aməwəlki kuli ka pakama bi. 16 Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kuli ti tâgrafəŋa seriya kè kuli a ti ata bəŋ gekuli, ata məŋ gekuli, bəza ga məŋ gekuli, ndam gekuli akaba zləbəba gekuli. Atabazl mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekuli bu ni ti azuhva tay. 17 Mis ɗek etizirey kuli aɗaba lekulum ndam goro. 18 Ku tamal nahkay nəŋgu ni,

ku məhər ga ahàr gekuli bəlaŋ tekeɗi amadoru a haɗ do. 19 Tamal a huɗ ga daliya nani bu kàmbrəŋum nu do nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

Yezu aɗəm etembeɗ Zeruzalem (Meciyu 24.15-21 ; Mark 13.14-19)

20 Yezu àɗəm keti : « Ka ya ti ekipuma ndam silik tèveliŋia ahàr ana Zeruzalem a tekesl nahəma, sərumki sarta ènjia, atəzum kəsa ni, etembeɗkaba ahay a ɗek. 21 Ka sarta gani nani ti ndam ya ka haɗ *Zude ni ahàr àɗəm tâcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahàr àɗəm tâhəraya tâsləka ; ndam ya ti a kəsa ciɓ-ciɓeni bu ni ti ni tòru tàhuriyu a Zeruzalem ba. 22 Aɗaba a vaɗ nday nani bu ni ti Melefit amatraɓvù ndam ga kəsa nani ; ere ye ti àɗəm a Wakita gayaŋ bu ni ɗek amagravu. 23 Ka sarta gani nani ti wál a huɗ akaba nday ya ti bəza tàfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga haɗ nani atəcakay daliya dal-dal, aɗaba Melefit aməzumki ɓəruv ka tay. 24 Atara tabazl mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu kay àna maslalam, ndahaŋ ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka haɗ gərgərani ɗek, tigi eviɗi. Eslini ndam ya ti tàfəki ahàr ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəɗa. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit àvi ana tay ga məgurani ni. »

Mara ga Wur ge Mis a (Meciyu 24.29-31 ; Mark 13.24-27)

25 Yezu àɗəm keti : « Zlam ndahaŋ amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋgur. Mis etipia ti atəsər araŋa àbu ara agravu. Zlam ndahaŋ amagravu ka haɗ : aməɗ amadaɗay *dəluv gəɗakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi aŋgwaz ana mis ga məlaŋ ni ɗek : ɓəruv amətikaba ana tay a. 26 Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka haɗ ni aməhəli ahàr ana mis, atəɗəɗ àna aŋgwaz tazlazl-zlazl, aɗaba zlam njəɗa-njəɗani a huɗ melefit bu atədaɗay a məlaŋ gatay bu. 27 Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaɓasl ba àna njəɗa kay akaba maslaɗay goro a. * 28 Ay lekulum ti ka ya ti zlam nday nani tàbu tagravu nahəma, cikuma lala, zum njəɗa ti kâmənjumoru kama, aɗaba sarta ge Melefit ya ahəŋgay kuli ni ènjia wuɗak. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv (Meciyu 24.32-35 ; Mark 13.28-31)

29 Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àɗəm ahkado : « Mənjumki məŋ ga *wəruv akaba məŋ ga zlam ndahaŋ ni. 30 Kipum ti nday tàbu tiɗi nahəma, kàsəruma mədərdər ènjia wuɗak. 31 Nahkay day tamal kìpuma zlam ya nàhi ana kuli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərumki *Məgur ge Melefit ènjia wuɗak. 32 Nəhi ana kuli nahəma, wuɗaka mis ya tàbu ka dala nihi ni təmət ɗek ti zlam nday nani ɗek amagrava day kwa. 33 Məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma goro ya nàɗəm ni amandav ɗay-ɗay do. »

Bumi slimi ana ahàr gekuli

34 Yezu àɗəm keti : « Bumi slimi ana ahàr gekuli, kàvumi vu gekuli ana zum ga makaɗ kuli ba. Zlam ga duniya ègi eri ana kuli ba daya, do ni ti vaɗ gani nani amərəkia ke kuli a ka məsərki gekuli do. 35 Vaɗ gani nani amərəkia ke kuli a akaɗa ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Aɗaba vaɗ gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya ɗek, maslaŋa bəlaŋ tekeɗi amatam do. 36 Nahkay njəhaɗum eri, həŋgalum Melefit a sarta bu ɗek ti mâvi njəɗa ana kuli ga matamfəŋana kà zlam ya ti ara agravu na ɗek, ti aŋgwaz àwər kuli ge micikeni kè meleher ga *Wur ge Mis ba. »

37 Kəlavaɗ Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ga məlafat ; ga məlavaɗ ti ni ahəraya, akoru andəhaɗ a həma ya təzalay *Oliviye ni bu. 38 Kəla miledu du mis ɗek takoru a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni vu ga məbi slimi ana pakama gayaŋ ya aɗəm ni.

* **21:27** Mənjay Deniyel 7.13.

22

Gəɗákani ga ndam Zʉde tawayay tijiŋ Yezu

(Meciyʉ 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)

1 Wuməri ga ndam *Zʉde ya təzumvù dipeŋ *miwisiŋeni do ni ènjia wuɗak : təzalay wuməri gani nani *Pak. 2 Ka sarta gani nani ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàgray sawari ge mijiŋ Yezu akal-akal. Tàgray akal-akal ti aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis dal-dalani na. 3 Eslini *Seteni àhuriviyu ana Zʉdas. Zʉdas gani, slimi gayaŋ nahaŋ ni Iskariyot, naŋ bəlaŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cʉeni ni. 4 Seteni ni àra àhuriviya ti Zʉdas nakəŋ àrəkioru ka gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gəɗakani ge Melefit ni. Òru ti ga magray sawari akaba tay ga məɗəfiki Yezu ana tay ti tâgəsa naŋ a. 5 Nday nakəŋ tàra tìcia ma gayaŋ na ti tàməra dal-dal, tàhi : « Məvuk siŋgu. » 6 Zʉdas nakəŋ àgəskabá ma gatay na. Nahkay àɗəbay divi ahəmamam ti ara aɗəfiki Yezu ana tay ti tâgəs naŋ ka məsər ge mis do ni.

Təslamalikabu məlaŋ ga wuməri ga Pak ana Yezu

(Meciyʉ 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zeŋ 13.21-30)

7 Vaɗ ga wuməri ge dipeŋ *miwisiŋeni do ni ènjia. A vaɗ ga wuməri ga *Pak nani ti tisliŋi bəza təmbak ana Melefit. 8 Nahkay Yezu àslər ata Piyer nday ata Zeŋ, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kâslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » 9 Nday nakəŋ tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Kawayay ti môru mâslamalakabu eley ? » 10 Àhi ana tay : « Ekinjʉmiya a kəsa gəɗakani va nahəma, akəbumkabu ahàr akaba zal nahaŋ àcahbiya yam a mandaray va. Ekipʉma naŋ a ti ɗəbumiyu naŋ a ahay ya naŋ ahuriyu ni vu. 11 Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Mʉsi geli àɗəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam maɗəbay nu ni ti neley ?” 12 Eslini bay ahay ni aməɗəfiki ahay nahaŋ gəɗakani ka ahàr ga ahay nahaŋ ana kʉli, zlam ɗek àvu àndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » 13 Nahkay nday nakəŋ tàsləka, tòru tàdi ahàr ana zlam ni ɗek akaɗa ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək tàslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu avi ɗaf ge Melefit ana ndam maɗəbay naŋ ni

(Meciyʉ 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

14 Sarta ga zlam məzumani àra ènjia ti Yezu akaba ndam *asak gayaŋ ni tòru tànjəhaɗ ka məlaŋ ga məzum zlam ni. 15 Eslini Yezu àhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ènjia wuɗak. Wuɗaka nəcakay daliya ni ti nàwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kʉli a dal-dal. 16 Nəhi ana kʉli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveriŋaba tʉwi gana a Məgur gayaŋ ba ni kwa. » 17 Àra àɗəm ma nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri sʉsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, sʉm lekʉlʉm ɗekeni. 18 Nəhi ana kʉli nahəma, kwa kani nìsi zum ga wur ge *viŋ va do, si a vaɗ ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » 19 Kələŋ gani àzay *dipeŋ, àgri sʉsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəŋgay kʉli. Grumoru nahkay, ti kâjalumku ahàr. » 20 Kələŋ ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akaɗa ya àvi dipeŋ ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ; məwəlvani nani ti mʉweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay kʉli. » 21 Àhi ana

tay keti : « Nədəm nahəma, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti naŋ àbu məzumkabu zlam. 22 Nu *Wur ge Mis nara nəmət akaɗa ge Melefit ya àɗəm ni, ay maslaŋa ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » 23 Ndam asak gayaŋ ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti tìhindivu, tàɗəm way e kiɗiŋ gatay bu amagray ere gani nani way.

Gəɗakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

24 Ndam *asak ga Yezu ni tàgray gejewi e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Way gəɗakani e kiɗiŋ geli bu àtam leli ndahaŋ ni way ? » 25 Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga haɗ ndahaŋ təgur haɗ gatay : gəɗákani ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. 26 Lekʉlʉm zla nahəma, àgravu akaɗa nani e kiɗiŋ gekʉli bu ba simiteni. Ay e kiɗiŋ gekʉli bu ti maslaŋa ya ti naŋ gəɗakani àtama kʉli ndahaŋ na ti mânjəhaɗ akaɗa ga wur gʉziteni kwa sawaŋ. Nahkay day maslaŋa ya agur kʉli ni mânjəhaɗ akaɗa ga bay məgri tʉwi ana mis ni. 27 Nədəm nahəma, e kiɗiŋ ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gəɗakani ni way ? Gəɗakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəŋgu ni nàbu e kiɗiŋ gekʉli bu akaɗa ga maslaŋa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. 28 Lekʉlʉm ti kàbum akaba nu ; ku ka ya ti mis tàwayay nu ndo nəŋgu ni kàmbrəŋum nu ndo. 29 Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kʉli bilegeni a Məgur goro bu akaɗa gayaŋ ya àvu ni. 30 Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisʉm zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjəhaɗumviyu e kʉrsi vu ga magrafəŋa seriya kè dini kru mahar cʉeni ge Izireyel na daya. »

Yezu aɗəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyʉ 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zeŋ 13.36-38)

31 Yezu àhi ma ana Piyer, àɗəm : « Simu, Simu, ci day : lekʉlʉm ti *Seteni èhindifiŋa kʉli kè Melefit a, awayay agri ana kʉli akaɗa ge mis ya ti ataɓalakia hilfi ga zlam gayaŋ a ni. 32 Ay nu zla ti nàhəŋgala Melefit a ti kàmbrəŋ məfəku ahàr ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəŋgəkiya. Àkəŋgəkiya ti vi njəɗa ana bəza ga muk ni. » 33 Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a daŋgay vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. » 34 Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nàhuk nahəma, kani kani a a huɗ ga məlavaɗ bu, wuɗaka agwazl azlah ti akəɗəm sak mahkər kàsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

35 Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nàslər kʉli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kàhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kʉli a mam ? » Tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Àbi. » 36 Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti siŋgu àvu e mbici gayaŋ bu nahəma, mâza, ku zlam gayaŋ a mbolu bu day mâza akaba naŋ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayaŋ àbi ni day mâsəkumoru azana gayaŋ ti mâsəkum maslalam àna siŋgu gani. 37 Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti Melefit àɗəm a Wakita gayaŋ ni bu : “Atacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » 38 Eslini tàhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cʉ. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

Yezu ahəŋgalay Melefit ka həma Oliviye

(Meciyʉ 26.36-46 ; Mark 14.32-42)

39 Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviye akaɗa gayaŋ ya agray kəlavaɗ ni. Àra àhəraya ti ndam maɗəbay naŋ ni tàɗəboru naŋ kələŋ. 40 Tòru tìnjʉa eslina ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Həŋgalum Melefit ti kìjʉmkia ke divi

* **22:37** Izayi 53.12.

a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. »
41 Eslini Yezu nakəŋ àsləkafəŋa kà
tay a, òru cak. Òru ènjua nahəma,
àbəhaɗ mirdim grik, àhəŋgalay Mel-
efit, 42 àɗəm ahkado : « Bəba, tamal
kawayay ti həɗakfua daliya hina,
nàcakay ba ti. † Ku nàɗəm nahkay
nəŋgu ni, kàgray ere ya nu nawayay
ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni
sawaŋ. » [43 Eslini *məslər ge Melefit
àhərkiaya e melefit ba, àvi njəɗa.
44 Ɓəruv àtikaba dal-dal, nahkay naŋ
nakəŋ àkaɗvu àna mahəŋgalakivu
Melefit ; endif gayaŋ àndalaya akaɗa
ge mimiz na ndal ndal a ga haɗ a.]

45 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay
ti ècikaba cəkwaɗ, àŋgəkia ka ndam
maɗəbay naŋ na. Àdi ahàr ana tay
nday e ɗuwir bu, aɗaba tàmətaɓkaba
àna majalay ahàr a. 46 Naŋ nakəŋ
àhi ana tay : « Kinjum ɗuwir ti ka-
mam ? Cikumaba, həŋgalum Melefit
ti kìjumkia ke divi a ka ya ti Seteni
esipet kuli ni ba. »

Təgəs Yezu
(Meciyu 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zeŋ 18.3-11)

47 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay
nahkay ni ti mis kay tàbu tərəkia.
Naŋ ya təzalay naŋ Zudas, naŋ biliŋ
ga ndam *asak ga Yezu kru mahar
cueni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra
tìnjia ti Zudas nakəŋ àrəkia ndoroŋa
ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki
ma ka tuwər a. ‡ 48 Eslini Yezu
àhi : « Zudas, kəsəkumoru nu *Wur
ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi
zla do aw ? » 49 Nday ya tàbu akaba
Yezu ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na
ti tàhi ana Yezu : « Bay geli, mâkaɗvu
akaba tay àna maslalam geli ni aw ? »
50 Eslini mis biliŋ e kiɗiŋ gatay bu
àsi maslalam ana bay məgri tuwi ana
gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu
mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga
ahar ga ɗaf a həndaɗ. 51 Ay Yezu
àɗəm : « Mbrəŋum, èslia nahkay. » Mək
ènjifiŋ kà məlaŋ ge slimi ga maslaŋa
nani, àhəŋgaraba naŋ a.

52 Kələŋ gani Yezu àhi ma ana
gəɗákani ya tàra ga məgəs naŋ a
ni. Nday nani ti gəɗákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ak-
aba gəɗákani ga ndam majəgay *ahay
gəɗakani ge Melefit akaba gəɗákani
ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado :
« Kədəgumkua àna maslalam akaba
aday a, kəgəsum nu akaɗa nu zal akal,
53 ambatakani do nàbu akaba kuli a
dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit
ni bu kəlavaɗ. Ay ti kìnjumfu ndo
timey ! Ay nihi ti sarta ge tuwi gekuli
akaba ge *Seteni bay məgur məlaŋ
ziŋ-ziŋeni ni ènjia. »

Piyer aɗəm naŋ àsər Yezu do
(Meciyu 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zeŋ 18.12-18, 25-27)

54 Eslini mis ni tàgəs Yezu. Tàra
tàgəsa naŋ a ti tàzoru naŋ, tàfiyu
naŋ a ahay ga gəɗakani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
vu. Piyer ti ni naŋ driŋ àɗəbabiyu
Yezu. 55 Tòru tìnjua ti mis tèbefta aku
a dalaka ba, nday tàbu tənjafəŋ. Piyer
day ànjəhaɗkivu ka tay. 56 Nday tàbu
tənjafəŋ kà aku ni nahkay ti wal na-
haŋ àbu, agray tuwi eslini. Àra èpia
Piyer a manjəhaɗani kè eri ga aku
na ti àmənjaləŋ lala, àɗəm : « Maslaŋa
hini day mis ga Yezu. » 57 Eslini Piyer
àhi : « Aha, nàsər naŋ do timey, wal
hini. »

58 Àra àpəsa ɓal ti zal nahaŋ èpia
Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam
gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu
mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

59 Àra àpəsa keti ka ahàr gana
agray njemdi bəlaŋ nahəma, maslaŋa
nahaŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àɗəm :
« Eɗeɗiŋ naŋ mis ga Yezu, aɗaba naŋ
zal Gelili. » 60 Piyer àhi : « Maslaŋa
goro ni, nàsər ere ye ti kàɗəmku ni
do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay
ti agwazl àzlah huya. 61 Eslini

† **22:42** Ahalay ti ma ga Yezu ya àɗəm ni ti nahkay hi : « Həɗakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tàɗəm məzum ɓəruv ge Melefit ti akaɗa zum e hijiyem bu, mis tisi ti akaɗ tay.
‡ **22:47** Ka sarta nani ti kəlavaɗ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjalənŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wuɗaka agwazl àzlah ti akəɗəm sak mahkər kàsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahàr ba. 62 Eslini àhəraya e mite va, ètuwi dal-dal.

Teyefiŋ kà Yezu (Meciyu 26.67-68 ; Mark 14.65)

63 Nday ya tàjəgay Yezu ni tèyefiŋ, tàzləɓ naŋ. 64 Tàkambahi eri, tìhindifiŋa ma, tàhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti sərkaba, way àzləɓ kur ni way ? » 65 Tìndivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gəɗákani ga ndam Zude a (Meciyu 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zeŋ 18.19-24)

66 Məlaŋ àra àsla nahəma, gəɗákani ga ndam *Zude, gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàŋgasvu. Nahkay təzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. 67 Tìhindifiŋa ma, tàhi : « Tamal nak *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Tamal nàhia ana kuli nihi day nàsəra akəgəsumukabu do. 68 Tamal nihindifiŋa ma kè kuli a day akəhəŋgrumufəŋ do. 69 Ay nəhi ana kuli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhaɗ a məlaŋ ga gəɗakani bu kà ahar ga ɗaf ge Melefit Bay njəɗa-njəɗani ni.§ » 70 Tàra tìcia ma ya àɗəm na ti nday ɗek tàhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kàɗəmum ti lekululum lekululumeni àna ahàr gekuli. » 71 Eslini nday nakəŋ tàɗəm : « Maɗəbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli mìcifiŋa a ma gayaŋ ba ni. »

23

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet (Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zeŋ 18.28-38)

1 Mis ni ɗek tìcikaba hurum, tàzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. 2 Tòru tìnjua ti nday nakəŋ tàcalki naŋ ka zlam magudarani, tàhi ana bay ni ahkado : « Mèdi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu ewisiŋkabu ndam ga haɗ geli. Àɗəm tàpəli hadam ana *Sezar ba, àɗəm naŋ *Krist, naŋ bay. » 3 Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude eɗeɗiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kàɗəm. » 4 Eslini Pilet àhi ana gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nàdi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ga məwəl naŋ àna seriya ndo timey. » 5 Ay nday nani tàmbrəŋ ma gani ndo, tàɗəm : « Àɗəm mis tàgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga haɗ *Zude na ɗek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bəɗak, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

6 Pilet àra ècia ma nana ti àɗəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » 7 Tàra tàhia Yezu naŋ ga haɗ ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àɗəm tôru àna naŋ afa ga Erot, aɗaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zerəzalem daya. 8 Erot àra èpia tìnjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, aɗaba ècia pakama ya tàzlapaki na. Àpəsa àwaya ti mîpi Yezu ; awayay ti Yezu mâgraya ere ye ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo na. 9 Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. 10 Gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni day tàbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. 11 Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayaŋ tèyefiŋ kà Yezu, tàmənjaləŋ akaɗa èsli mis e eri gatay bu ndo. Tàfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tàra tèyefiŋa ti Erot nakəŋ àɗəm tâhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək tàhəŋgoru naŋ. 12 Ahaslani nahəma

§ **22:69** Mənjay Limis 110.1.

Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tìgi ka zləba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makaɗ Yezu
(Meciyu 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zeŋ 18.39-19.16)

13 Tàra tìnjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gəɗákani ndahaŋ akaba ndam *Zude ndahaŋ ni. 14 Àhi ana tay ahkado : « Kàzumubiyu maslaŋa hini, kàhumu èwisiŋ ndam ga haɗ *Zude. Nahkay nìhindifiŋa ma kè meleher gekuli a, ay ti zlam ya kàcalumki naŋ, kàɗəmum àgudara ni ti nu nàdi ahàr ku bəlaŋ ndo. 15 Erot day àdi ahàr ana magudar gayaŋ ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayaŋ àbi ga makaɗki naŋ di bi. 16 Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni tâzləɓ naŋ, kələŋ gani anafəkaɗ naŋ. » [17 Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal daŋgay a bəlaŋ ana ndam Zude a kwa.] 18 Pilet àra àɗəm ma nahkay ti nday ye eslini ni ɗek tàzlah, tàɗəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » 19 Barabas ti tàfiyu naŋ a daŋgay vu aɗaba naŋ e kiɗiŋ ge mis ya tàkaɗvu akaba ŋgumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayaŋ ya àkaɗ mis ni daya. 20 Pilet àwayay mafəkaɗ Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayaŋ ya àhi ana tay ni. 21 Ay nday nakəŋ tàzlah, tàɗəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » 22 Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya mahkər, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayaŋ ya tâkaɗki naŋ ti nàdi ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni tâzləɓ naŋ, kələŋ gani anafəkaɗ naŋ. » 23 Ay nday nakəŋ tàzlah kay kay, tàɗəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Tàzlahkivu kay kay. 24 Tàra tàzlaha nahkay ti Pilet nakəŋ àgəskabu ga məgri ere ye ti tìhindifiŋa ni ana tay. 25 Àfiaya maslaŋa ya ti tìhindifiŋa ni ana tay a. Naŋ ti maslaŋa ya ti tàfiyu a daŋgay vu aɗaba tàkaɗva akaba ŋgumna, àkaɗa mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayaŋ ni tâgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zeŋ 19.17-27)

26 Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makaɗ naŋ nahəma, tàdi ahàr ana zal Sireŋ nahaŋ, slimi gayaŋ Simu, naŋ àbu aslàkabiya e gili a. Eslini nday nakəŋ tàfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mâɗəboru Yezu àna naŋ kələŋ. 27 Ndam *Zude dal-dal tàbu taɗəboru Yezu, wál day tàkibu ka tay tituwioru naŋ, tagroru delulu. 28 Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wál ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zeruzalem, kìtuwum nu ba. Tuwum ti vu gekuli, tuwum bəza gekuli daya. 29 Aɗaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atəɗəm : “Wál dəgəl tâmərvu, wál ya tìwi bəza ndo, bəza tìsi ɗuwa gatay ndo ni, tâmərvu.” 30 Mis atənjəki ka məɗəmani həma gəɗákani tàmbəɗkiaya ka tay a, bəza həma tâŋgaha tay a. * 31 Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akaɗa ga aku ya azum ɓiyem míɗeni ni, lekulum ti ni akacakum daliya ti amagravu akaɗa ga aku ya azum ɓiyem mikuleni ni. »

32 Ndam magudar zlam ndahaŋ tàbu nday cu ; ndam slewja ni tàhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

33 Tòru ka məlaŋ nahaŋ ; məlaŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tìnjua eslina ti tàdarfəŋ Yezu kà təndal ; tàdarfəŋ ndam magudar zlam cueni ni kà təndal ndahaŋ daya, bəlaŋ gani ka ahar ga ɗaf ga Yezu, naŋ nahaŋ ni ka ahar ga gəjar gayaŋ. 34 Eslini Yezu àɗəm : « Bəba goro ni, tàsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəŋa kà tay a. » Ndam slewja ni tàra tàdarfəŋa naŋ kà təndal na nahkay ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayaŋ ni bəlaŋ àna

* **23:30** Mənjay Oze 10.8.

bəlaŋ ti tâsər way azum way. 35 Mis
dal-dalani ya tàɗəboru naŋ ni tàbu
tamənjaləŋoru. Eslini gəɗákani gatay
ni tèyefiŋ kà Yezu, tàɗəm : « Àhəŋga
mis ndahaŋ a. Tamal ti naŋ *Bay
gəɗakani ya ti Melefit àdaba, àslərbiyu
ni nahəma, mâhəŋgay ahàr gayaŋ
gayaŋani zla aw. » 36 Ndam slewja
ni day tèyefiŋ, tàhəɗakfəŋoru ga məvi
zum cecuwekeni. 37 Tàhi : « Tamal nak
bay ga ndam Zude eɗeɗiŋ ti həŋgay
ahàr gayak gayakani zla aw. » 38 Àbu
məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga
ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam
Zude. »
39 Eslini bəlaŋ ga ndam magudar
zlam cueni ya tàdarfəŋ tay kà təndal
ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti
Bay gəɗakani ya tàɗəm amara ni do
aw ? Tamal nak gani ti həŋgay ahàr
gayak gayakani ti kâhəŋgay leli bile-
geni zla aw. » 40 Ay maslaŋa nahaŋ
ni àra ècia ma gayaŋ na ti àləgi, àhi :
« Nak ti kàgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit
a do ni ti kamam ? Tàbu tabazl leli
akaɗa ya takaɗ naŋ ni, 41 ay tabazl
leli ti kigeni, aɗaba màgudara zlam
ya àgəski tabazlki leli na. Naŋ ti
àgudar araŋa ndo simiteni. » 42 Mək
àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara
kəzum bay gayak nahəma, jalaku
ahàr, nàgəjazlkuk ahàr ba ti. » 43 Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma,
kani kani a akara kanjəhaɗ akaba nu
a məlaŋ sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amət (Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zeŋ 19.28-30)

44-45 Ka gani nani, fat àra ècika
tirkeɗ-keɗ ka ahàr melefit a ti
àmbrəŋ masladani, àsladay va do.
Nahkay məlaŋ ɗek ègia ziŋ-ziŋena
duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga
məlakarawa. Eslini azana ga mahay
gəɗakani ga məlaŋ *njəlatani ya ti a
huɗ ga *ahay gəɗakani ge Melefit bu
ni ègu̱zlehvu kwar kala-kala. 46 Ka
sarta gani nani ti Yezu àzlah kay
kay, àɗəm : « Bəba goro ni, nəfukvù
sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àɗəma
nahkay ti àmət hu̱ya. 47 Bay ga ndam
slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti
àzləbay Melefit, àɗəm : « Maslaŋa hini
ti mis jireni eɗeɗiŋ. »
48 Mis kay tàbu eslini : tàra ga
mamənjaləŋ ka zlam ya təgri ana
Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu
na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna
tuway a. 49 Ndam ga Yezu ɗek akaba
wál ya tàɗəbabiyu naŋ kwa e Gelili
ni tàbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti
àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu (Meciyu 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zeŋ 19.38-42)

50-51 Zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ
Zu̱zef, naŋ ga kəsa Erimete, ka haɗ
*Zude. Maslaŋa nani ti mis su-
lumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay
*Məgur ge Melefit. Naŋ biliŋ ga
gəɗákani ge *seriya ga ndam *Zude,
naŋ gani àgəsiki zlam ya nday tàgray
ni ana tay ndo. 52 Naŋ nakəŋ òru
afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu
ni. 53 Pilet àra àvia divi gana ti
Zu̱zef òru àzaya kisim na kà təndal
na, àkambah, mək àfiyu e mindiviŋ vu.
Mindiviŋ nani ti miliyeni a pəlaɗ vu :
tàfiyu kisim ga maslaŋa nahaŋ ɗay-
ɗay ndo. 54 Fat nani ti fat ga zləma ;
vaɗ *məpəsabana anjəki wuɗak.
55 Wál ya tàɗəbabiyu Yezu kwa e
Gelili ni tàɗəboru Zu̱zef ke mindiviŋ
ni, tìpi ahəmamam tàfiyu kisim ni.
56 Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga masla-
malakabu tersel akaba zlam ndahaŋ
ya tizi àɓəlay ni. A vaɗ məpəsabana
ba nahəma tàpəsaba tàgray tu̱wi ndo,
akaɗa ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu aŋgaba e kisim ba (Meciyu 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zeŋ 20.1-10)

1 A vaɗ ye enjenjeni ga gosku
nahəma, wál ni tòru du̱ ge miledu̱
ke mindiviŋ ni. Tòru ti àna tersel
gərgəri ya ti tàslamalakabu ni. 2 Tòru

† **23:43** Məlaŋ sulumani ge Melefit ti awayay aɗəmvaba dini sulumani (mənjay Maŋgahani 2.7).
‡ **23:46** Limis 31.6.

tìnjua ti tìpi belim ge mindiviŋ ni maɓəlaɗkiana. 3 Nahkay tàhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra tàhuriyu nahəma, tàdi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. 4 Eslini tàsər ere ye ti tagray ni do. Nday tàbu nahkay ti mis cu tàŋgazlivu ana tay, məbakabu azana maslaɗani. 5 Wál ni tàra tìpia tay a ti tàgra aŋgwaz a, tàhəŋgaroru eri gatay a haɗ. Eslini mis cueni ni tàhi ana wál ni : « Kàɗəbum mis ya naŋ eri ni e kiɗiŋ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? 6 Àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Lekulum kàsərumki ka pakama ya àhi ana kuli ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? 7 Eslini àhi ana kuli ahkado : “Ahàr àɗəm nu *Wur ge Mis ti tâgəsi nu ana ndam magudar zlam, ti tâkaɗ nu kà təndal, ti nâŋgaba a vaɗ ya mahkər a.” » 8 Wál ni tàra tìcia nahkay ti tàsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

9 Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviŋ na ti tàŋgəhaɗî ma gani ɗek ana ndam *asak kru mahar bəlaŋani ni akaba ana ndam *maɗəbay Yezu ndahaŋ ni ɗek. 10 Wál ya tàŋgəhaɗ ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wál ndahaŋ. Ndam asak ni tàra tìci ma na ti 11 tàjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay tàgəsiki ma gatay ni ana tay ndo. 12 Ay zla ti Piyer àsləka, àcuhworu ke mindiviŋ ni. Òru ènjua ti àndəhaɗ ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca ciliŋ. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ cu

(Mark 16.12-13)

13 Ka fat gani nani ndam *maɗəbay Yezu ndahaŋ cu tàbu takoru a kəsa nahaŋ vu, slimi ga kəsa gani Emeyus. Kəsa gani driŋ akaba Zerusalem, mis asawaɗay njemdi cu e divi bu day kwa ti enjiyu. 14 Nday nakəŋ tàbu təzlapakioru e kiɗiŋ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni ɗek. 15 Nday tàbu təzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəŋ àcay tay e divi bu mək tàrakaboru ka ahar bəlaŋ. 16 Ay ti tàsərkaba naŋ a ndo, aɗaba akaɗa araŋa àsikia ke eri ana tay a.

17 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra tìcia ma gayaŋ na ti nday nakəŋ tìcika, ahàr àbu ahəli ana tay. 18 Eslini biliŋ gatay, slimi gayaŋ Kleyupes, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zerusalem a vaɗ nday ndani bu ni ti nak ciliŋ kìci ndo zla do aw ? » 19 Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Tàhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naŋ gani nani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayaŋ ya àɗəm ni ɗek akaba tuwi gayaŋ ya àgray ni ɗek ti àgray àna njəɗa ge Melefit. Nahkay àɓəlafəŋa kè Melefit a, àɓəlafəŋa kè mis a ɗek daya. 20 Ay ti ndam geli gəɗákani ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani geli ndahaŋ ni tàgəsi naŋ ana ndam *Rom ti tâgrafəŋa seriya ge kisim a, mək *tàdarfəŋ naŋ kà təndal. 21 Leli ti ni màɗəm amal naŋ àhəŋgay ndam *Izireyel. Akaba nani ɗek, nihi tegi vaɗ mahkər kani, zlam gani àgravu ni. 22 Ay ti wál ya tàbu akaba leli ni ndahaŋ tàhia pakama ga məgri ejep ana leli a. Tòru kè mindiviŋ du ge miledu ti 23 tàdiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mək tàsləkabiya, tàhi ana leli tìpibiya *məslər ge Melefit a. Məslər ge Melefit ni tàhibiyu ana tay Yezu naŋ àbu àna sifa gayaŋ. 24 Nahkay ndam geli ndahaŋ day tòra ke mindiviŋ na. Tìnjua ti tàdi ahàr ana mindiviŋ ni akaɗa ga wál ya tàŋgəhaɗî ana leli ni. Ay ti tìpibiyu Yezu ndo. »

25 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti endisl àniviyu ana kuli bi aw ? Kìcumaba ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? 26 Ŋgay ahàr àɗəm si *Bay gəɗakani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazləbay naŋ ti mîgi

gəɗakani kè eri ge mis ɗek ti kìcum do waw ? » 27 Eslini Yezu nakəŋ àɗəfiaba pakama ge Melefit ya àɗəmki ka naŋ a Wakita ge Melefit bu na ɗek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Muwiz ni, àɗafaba ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit na ɗek daya.
28 Tòru tìnjua a kəsa ya takoru ni va wuɗak nahəma, Yezu akoru zlam gayaŋ akaɗa asafəŋa divi kà kəsa na. 29 Eslini nday nani tàhi : « Ɓesa day, kòru ba, njəhaɗa akaba leli a, aɗaba tegi fat àdiya, məlaŋ naŋ àbu edìzi timey. » Nahkay tàhuriyu tànjəhaɗ a kəsa ni vu akaba tay. 30 Tàra tàhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeŋ ni, àgri susi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. 31 Nday nakəŋ tàra tìpia gayaŋ ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kweleŋ-kweleŋ, tàsər naŋ. Ay tàra tàsəra naŋ a ti tìpi naŋ va do, naŋ àbi. 32 Eslini tàɗəm e kiɗìŋ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àɗəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mîciaba ni ti àməria məɓəruv ana leli a do waw ? »
33 Nday nakəŋ tìcikaba huya, tàŋgoru a Zerusalem. Tòru tìnjua ti tàdi ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlaŋani ni macakalavani akaba mis ndahaŋ. 34 Eslini nday ndahaŋ ni tàhi ana mis cueni nakəŋ ahkado : « Bay geli àŋgaba e kisim ba eɗeɗìŋ eɗeɗìŋena ! Simu èpi naŋ a. » 35 Nday cueni ni day tàŋgəhaɗ ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyus ni akaba gatay ya tàsər Yezu ka ya ti esekaba dipeŋ a ni.

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni

(Meciyu 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zeŋ 20.19-23 ; Tuwi 1.6-8)

36 Nday cueni ni tàbu təzlapay nahkay ti mis ni ɗek tìpi Yezu nakəŋ naŋ jika e kiɗìŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kuli. » 37 Nday ɗek məɓəruv àtikaba ana tay a, aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, aɗaba tàɗəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a. 38 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ti kamam ? Ŋgay hini nu ti kàgəsumkabu do ni ti kamam ? 39 Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njumfu, mənjumlu lala. Kìpuma nu nàbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » 40 Ka ya ti naŋ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti àŋgazli ahar gayaŋ ni akaba asak gayaŋ ni ana tay. 41 Tàra tìcia ma gayaŋ na ti àgria ejep ana tay a, tàmərva àsaɓay, ay kekileŋa tàgəskabu ŋgay naŋ eɗeɗìŋ faŋ ndo. Nahkay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəŋ kè kuli ahalay bi aw ? » 42 Nday nakəŋ tàziaya telma ge kilif mətusana, 43 mək àzay, àzum kè eri gatay. 44 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nàhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nàbu akaba kuli na. Nàhi ana kuli ahkado tàɗəmkua pakama, tàbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Muwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tàɗəmku ni ɗek ti si agravu kwa. »

45 Eslini naŋ nakəŋ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. 46 Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəɗakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, tàkaɗa naŋ a, mək a vaɗ ya mahkər aŋgaba e kisim ba kwa.” 47 Kələŋ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga haɗ ga məlaŋ ni ɗek àna slimi gayaŋ, si tâmbatkaba majalay ahàr gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənjəki ka məɗəm ma gani a Zerusalem. 48 Pakama gani nani tàɗəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekulum. 49 Nu ti anəsləribiyu Məsuf ya ti Baba goro àɗəm aməvibiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekulum ti ni njəhaɗuma a Zerusalem a duk abivoru ana vaɗ ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi njəɗa ge Melefit ɗek ana kuli

ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu (Mark 16.19-20 ; Tuwi 1.9-11)

50 Yezu àra àhia pakama nana ana
tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru
ènjua eslina ti àhəlkioru ahar ka tay
agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana
tay. 51 Ka ya ti naŋ àbu agri sulum
ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəŋa kà
tay a, Melefit àzoru naŋ agavəla a
huɗ melefit vu. 52 Naŋ àbu asləkafəŋa
kà tay a ti nday nakəŋ təhəŋgrioru
ahàr a haɗ, meleher ndiɓa ndiɓa ana
haɗ. Kələŋ gani tàŋga a Zerʉzalem
àna məmərana dal-dal. 53 Kəlavaɗ
təhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani
ge Melefit ni vu, tanjəhaɗ eslini ruk,
tazləbay Melefit.

Ma Mʉweni Sulumani ya Zeŋ àbəki ni
Ere ye ti məɗəmki ka Ma Mʉweni Sulumani ya Zeŋ àbəki ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita ge Zeŋ ni àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu ɗek tàsəra àbəki ti Zeŋ zal asak gayaŋ ni. A wakita ni bu àbəki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni, ay àbəki slimi gayaŋ gayaŋani ndo ; àbəki « naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni » ciliŋ (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zeŋ àsəra majalay ahàr ga ndam Zʉde ya tajəgay Krist Bay gəɗakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Àsəra manjəhaɗ ga ndam Zʉde a : gatay ya tìzirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli kʉɗì ana wur ka vaɗ azlalahkər, ku tamal vaɗ gani vaɗ məpəsabana na (7.22). Àsəra haɗ Zʉde a (11.18). Gayaŋ ya àŋgəhaɗ pakama ni nahkay ni ti aɗafaki èpia zlam gana àna eri gayaŋ gayaŋana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani ɗek ti aɗəfiki ana leli bay ya àbəki wakita ni ti tànjəhaɗkabá akaba Yezu a.

Zeŋ àŋgəhaɗ ere ye ti Yezu àgray akaba àɗəm ni akaɗa ge Meciyʉ, Mark akaba Lʉk ya tàŋgəhaɗ ni ndo. Nday mahkərani ni tàŋgəhaɗ ga Yezu ya ànjəki ke tʉwi gayaŋ ka haɗ Gelili, òru gwar a Zerʉzalem ni. Ay Zeŋ ti ni àŋgəhaɗa sawaɗay ga Yezu ndahaŋ ya ti nday ndahaŋ ni tàŋgəhaɗ ndo na : òru a Zerʉzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciyʉ, Mark akaba Lʉk tàŋgəhaɗa zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zeŋ ya àŋgəhaɗ ni, ay Zeŋ àŋgəhaɗa pakama ga Yezu a kay ya nday ndahaŋ ni tàŋgəhaɗ ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1–17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu àɗafay ahàr gayaŋ, àɗəm naŋ ti naŋ way. Naŋ dipeŋ ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; naŋ bay ya asladì məlaŋ ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; naŋ mahay ga gargara ga təmbəmbak (10.7, 9) ; naŋ bay ya ti ajəgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis taŋgaba e kisim ba, tàbu ana sifa ti azuhva naŋ aɗaba naŋ àbu (11.25) ; naŋ divi, naŋ jiri, naŋ sifa (14.6) ; naŋ məŋ ga zlam ya abi bəza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu ɗek ti Yezu àzay pakama ge Melefit ya àhi ana Mʉwiz ka ya ti àŋgazlivu ni : « Nu nàbu. » (Mahərana 3.14 ; Zeŋ 8.58). Nahkay Zeŋ àŋgəhaɗ ga Yezu ya àɗəm vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti aɗafaki naŋ gəɗakani (2.11), ti mis tâsər naŋ Melefit. Zeŋ àbəki zlam nday nani ɗek ti awayay ti « kâgəsumkabu Yezu ti naŋ Krist, naŋ Wur ge Melefit, ti kâŋgətum sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni » (20.31).

Pakama ge Melefit asladì məlaŋ ana mis

1 Wuɗaka Melefit ànjəki ka magraya zlam a ɗek ti Bay nahaŋ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefit. * Ka gani nani ti naŋ àbu akaba Melefit ka ahar bəlaŋ àndava. Naŋ gani ti Melefit daya. 2 Wuɗaka Melefit ànjəki ka magraya zlam a ɗek ti Pakama nani naŋ àbu akaba Melefit ka ahar bəlaŋ àndava. 3 Melefit àgraya zlam a ɗek ti àna naŋ. Zlam ya ti Melefit àgraya àna naŋ do ni ti àbi. 4 Zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni ɗek ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti asladì məlaŋ ana mis. 5 Maslaɗani gani nani aslaɗay a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu, ay ti nday ya a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni tàgəskabu naŋ ndo.

6 Zal nahaŋ àra, slimi gayaŋ Zeŋ, Melefit àslərbiyu naŋ ga məhi pakama gayaŋ ana mis. 7 Naŋ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka maslaɗani na, ti mis ɗek tâfəki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni. 8 Aslaɗay ti naŋ naŋani do : àra ti ga magrakia sedi ka

* **1:1** Pakama ge Melefit ti Yezu.

maslaɗani na ciliŋ. 9 Bay ya ti aslaɗay
ge jiri ni ti, Pakama ge Melefit ni. Àra
a duniya va, naŋ àbu asladî məlaŋ ana
mis ɗek.
10 Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a
duniya bu. Melefit àgraya duniya ti
àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni
tàsərkaba naŋ a ndo. 11 Àra ka haɗ
gayaŋ a, ay ti ndam gayaŋ tàgəskabu
naŋ ndo. 12 Ku tamal nahkay nəŋgu ni
mis ndahaŋ tàgəskabá naŋ a, tàfəkia
ahàr a. Nday ya ti tàfəkia ahàr a ni ti,
àvi divi ana tay ti tîgi bəza ge Melefit.
13 Tìgia bəza ge Melefit a ti akaɗa ge
mis ya ti tiwi bəza ni do. Tìgi nahkay
ti akaɗa ga zal ya awayay azi huɗ ana
wal ni do. Tìgi nahkay ti Melefit àvi
sifa mʉweni ana tay tîgi bəza gayaŋ.
14 Nahkay Pakama ge Melefit ni ègia
mis a, ànjəhaɗa e kiɗiŋ geli ba. Ere
ye ti àgray ni ɗek ti àgray àna *sulum
ge Melefit, àna jiri daya. Leli màra
mìpia naŋ a ti màsəra naŋ gəɗakani,
naŋ Wur bəlaŋ bəlaŋani ge Melefit.
15 Zeŋ àgrakia sedi a, àɗəm kay kay :
« Nàɗəm : “Nu ti nàra enji gayaŋ a, ay
naŋ gəɗakani àtam nu, aɗaba wuɗaka
tìwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama
gani nani nàɗəmki ti ka naŋ. » 16 Naŋ
ti zlam sulumani ɗek afa gayaŋ :
nahkay àgri sulum gayaŋ ana leli sak
ehimeya. 17 Melefit àvi *Divi gayaŋ
ana leli ti àna wakita ge Mʉwiz ya
àbəki ni. Ay àgri sulum gayaŋ ak-
aba jiri gayaŋ ana leli ti Yezu *Krist.
18 Maslaŋa ya èpia Melefit a ti àbi. Ay
Wur gayaŋ bəlaŋ bəlaŋani naŋ Mele-
fit, anjəhaɗ afa ga Bəŋani ni, naŋ day
kwa ti àɗəfiki Melefit ana leli ti mâsər
naŋ.

Sedi ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Meciyʉ 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Lʉk 3.1-18)

19 Nahkay Zeŋ nakəŋ àgray sedi
gayaŋ. A vaɗ nahaŋ gəɗákani ga ndam
*Zʉde ya a Zerʉzalem ni tàslərbiyu
mis ge mihindifiŋa ma ke Zeŋ a.
Tàslərbiyu ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ
ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni bu akaba ndam *Levi nda-
haŋ. Mis ni tàra tìnjia ti tàhi : « Nak
ti way ? » 20 Tàra tìhindifiŋa ma na
nahkay ti, Zeŋ nakəŋ èmbirfiŋ ndo,
àɗəm vay-vay kè meleher ge mis ɗek :
« Nu ti Krist *Bay gəɗakani ya amara
ni do. » 21 Eslini tìhindifiŋa ma keti,
tàhi : « Tamal nahkay ti, nak way ?
Nak Eli aw ? » Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ
ana tay, àɗəm : « Aha, nu Eli do. »
Tàhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray
pakama ge Melefit ya Mʉwiz àɗəm
amara ni aw ?† » Àɗəm : « Aha, nu
do. » 22 Eslini tàhi : « Tamal nahkay
ti, nak way zla aw ? Ahàr àɗəm
məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam
ya tàslərbiyu leli ni kwa. Kàɗəmki
mam ka ahàr gayak mam ? » 23 Zeŋ
àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm : « Ahaslani
Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Mel-
efit àɗəm :

“Maslaŋa azlah a huɗ gili bu, dəŋgu
gayaŋ ahəndabiyu. Àɗəm :
Slamatumikabu divi ana Bay
gəɗakani,
ahàr àɗəm divi gayaŋ mâla ndəlaɓa.”
‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayaŋ
ahəndabiyu ni ti nu. »
24 E kiɗiŋ ga ndam ya ti tàslərbiyu
tay a Zerʉzalem ni bu ni ti ndam *Fer-
iziyeŋ ndahaŋ tàkibu ka tay. 25 Nday
nakəŋ tìhindifiŋa ma nahaŋ a keti, tàhi
ahkado : « Tamal nak Bay gəɗakani
ya amara ni do, nak Eli do, nak bay
mahəŋgaray pakama ge Melefit ya
amara ni do nahəma, *kabaray mis
ti kamam ? » 26 Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ
ana tay, àɗəm : « Nu ti nabaray kʉli
àna yam ; ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu
e kiɗiŋ gekʉli bu, kàsərum naŋ do.
27 Nu ti nàra enji gayaŋ a : ay nu ti
way ga mepicehiaba ezeweɗ ga ki-
maka gayaŋ a di way ? » 28 Zlam nday
nani ɗek tàgravu ti a Betani ke ledi ga
zalaka *Zʉrdeŋ, ka məlaŋ ya ti Zeŋ
abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

29 Hajəŋ gani ti Zeŋ nakəŋ èpi Yezu
naŋ àbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti

† **1:21** Mənjay Mimbiki 18.15. ‡ **1:23** Izayi 40.3.

àɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni ɗek mâləbi va bi ti naŋ. 30 Nàɗəm : “Nu ti nàra enji gayaŋ a, ay naŋ gəɗakani àtam nu, aɗaba wuɗaka tìwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nàɗəmki ti ka naŋ. 31 Ŋgay naŋ gani ti nàsərkaba ndo. Ay nu nàra *nàbaray mis àna yam ti ga məɗafiki naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

32 Zeŋ nakəŋ àɗəm keti : « Nìpi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huɗ melefit ba akaɗa ga kurkoduk ya ahər na, àrəkia ànjəhaɗki. 33 Ŋgay naŋ gani ti nàsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhaɗki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni.” 34 Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Nagrakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam maɗəbay Yezu ye enjenjeni ni

35 Hajəŋ nahaŋ gani keti Zeŋ naŋ àbu eslini akaba ndam maɗəbay naŋ cʉ. 36 Nday tàbu eslini nahkay ti Zeŋ nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu asawaɗay. Àra èpia naŋ a nahəma, àɗəm : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » 37 Ndam maɗəbay naŋ cʉeni ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti tàɗəboru Yezu e meteliŋ vu. 38 Yezu àmbatbiyu ma kələŋ, èpi ti nday tàbu taɗəboru naŋ, mək àhi ana tay : « Kəɗəbum mam ? » Nday nakəŋ tàhi ahkado : « Rabi, kanjəhaɗ ti eley ? » (Rabi ti awayay aɗəmvaba « Mʉsi »). 39 Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipʉm. » Nahkay tòru akaba naŋ, tòru tìpi mələŋ gayaŋ ya anjəhaɗ ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi faɗ ya ga mələkarawa : tàpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat àdəkiviyu a ahay vu ka tay.

40 E kiɗiŋ ge mis cʉeni ya tìci ma ge Zeŋ, tàɗəbay Yezu ni bu ni ti, bələŋ gani slimi gayaŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. 41 Andre nakəŋ àɗəboru wur ga məŋani Simu hʉya. Àra àdia ahàr a ti àhi : « Mədia ahàr ana Misi a. » (Misi ti awayay aɗəmvaba « *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni »). 42 Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zeŋ : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay aɗəmvaba « akur. »)

43 Hajəŋ tegʉni gani ti Yezu àɗəm asləka akoru ka haɗ *Gelili. Naŋ àbu akoru ti àdi ahàr ana Filip mək àhi : « Ɗəbabiyu nu. » 44 Filip ti kəsa gayaŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya. 45 Filip day òru àdi ahàr ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahàr a ana Bay ya ti Mʉwiz àɗəmki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tàɗəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zʉzef, kəsa gayaŋ Nazaret. » 46 Eslini ti Natanayel àhəŋgrifəŋ, àhi : « A Nazaret ti zlam sulumani aŋgətvu nahkay aw ? » Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ra kîpi àna eri gayak. »

47 Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àɗəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel eɗeɗiŋ : àgosay mis do ferera. » 48 Natanayel àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Kàsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wuɗaka Filip àzalabiyu kur ti, nìpia kur a ka ya ti nak kàbu e zʉhweri ga *wəruv bu na. » 49 Eslini Natanayel àhi : « Mʉsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel ! » 50 Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahàr ti aɗaba nàhuk “Nìpia kur a nak kàbu e zʉhweri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəɗákani ndahaŋ tàtam hini mba. » 51 Àɗəm keti : « Nəhi ana kʉli nahəma, ekipʉm huɗ melefit məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təŋgəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

1 A vaɗ ya mahkər ti tàgray wuməri
ga maday wal a Kana ka haɗ
*Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu
eslini. 2 Tàzaloya Yezu akaba ndam
maɗəbay naŋ na ka məlaŋ ga wuməri
na daya. 3 Nday tàbu tagray wuməri
nahkay ti zum àra àndavkia ka tay
a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu
ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. »
4 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mma, nak
kəɗəfuki tʉwi goro aw ? Sarta gani
goro ènjia faŋ ndo. » 5 Eslini məŋ ga
Yezu àhi ana nday ya ti tagray tʉwi ni
ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana
kʉli kâgrum ni ɗek. »

6 Wərzla ga akur gəɗákani muku
tàbu eslini. Wərzla nday nani ti
ndam *Zʉde təcahviyu yam a tay vu,
*tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay
tigi *njəlatani akaɗa ge divi gatay
ya taɗəbay ni. Wərzla ni bəlaŋ gani
azum mandaray faɗ. 7 Eslini Yezu àhi
ana ndam ya tagray tʉwi ni ahkado :
« Cəhumviyu yam a wərzla nday
hini vu, ti târəhvu. » Nahkay nday
nakəŋ tàcahviyu yam a wərzla ni vu
ɓerera ɓerera. 8 Tàra tàgra nahkay
ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya
kâzumikaboru ana gəɗakani ga
wuməri ni. » Mək tàgray ere ye ti àhi
ana tay ni. 9 Gəɗakani ga wuməri ni
àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava.
Naŋ àsər məlaŋ ya tàcahbiyu zum ni
do, ay ndam magray tʉwi ni tàsəra
tàcahbiyu yam ga wərzla ni. Àra
àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday
wal ni, 10 mək àhi : « Ku way way do
ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu
zum məcərani ana mis enji. Mis ni
etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya àcər
lala do ni ana tay. Ay nak ti kàgray
nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni
ana mis nihi ɗəma mba. »

11 Zlam ga Yezu ya àgray enjen-
jeni agri ejep ana mis, aɗəfiki zlam
ana tay ni ti àgray a Kana ka haɗ
Gelili ti nahkay. Gayaŋ ya àgray
nahkay ni ti àɗafaki naŋ gəɗakani :
ndam maɗəbay naŋ ni tàra tàsəra naŋ
gəɗakani ti tàfəki ahàr hʉya. 12 Kələŋ
gani Yezu akaba məŋani, bəza ga
məŋani akaba ndam maɗəbay naŋ
ni tàsləka tòru a Kafarnahum. Tòru
tìnjʉa eslina ti tànjəhaɗ vaɗ ɓal ciliŋ.

Yezu a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu

(Meciyʉ 21.12-13 ; Mark 11.15-17 ; Lʉk 19.45-46)

13 Wuməri ga ndam *Zʉde ya
təzalay *Pak ni àra ènjia wuɗak ti,
Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni
tòru a Zerʉzalem. 14 Tòru tìnjʉa
ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay
gəɗakani ge Melefit ni vu. Eslini
àdi ahàr ana ndam məsəkumoru
slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba
ndam mambay siŋgu manjəhaɗani.
15 Àra àdia ahàr ana tay a nahkay ti
àzay ezeweɗ, àslapaya kurupu gana,
àgaraya tay a dalaka ga ahay ni
ba ɗek : àgaraya təmbəmbak akaba
slasla gatay na daya. Àboru siŋgu
ga ndam mambay siŋgu ni ka haɗ,
àhəmbahaɗaba tabəl gana daya.
16 Mək àhi ana ndam məsəkumoru
kurkodúk ni ahkado : « Həlumaba
zlam ndana ahalay a ! Kàgrum ti
ahay ga Bəŋ goro ni egi gosku ba. »
17 Ndam *maɗəbay Yezu ni tàra tìpia
ere ye ti àgray na ti, tàsərki ka pakama
ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita
gayaŋ ni bu ni. Pakama gani nihi :
« Bay Melefit goro, nawayay ahay
gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni
nànjəhaɗ koksah.* »

18 Eslini gəɗákani ga ndam Zʉde
tìhindifiŋa ma kà Yezu a, tàhi ahkado :
« Kisliki magray mam tata mam ?
Graya zlam magray ejep a ti mâsər
Melefit àvuka divi ga magray ere
ye ti kàgray ahalay na. » 19 Yezu
àhi ana tay ahkado : « Mbeɗʉmkaba
ahay gəɗakani ge Melefit hina.
Kèmbeɗʉmkaba nahəma, a huɗ ga vaɗ
mahkərani ni bu ni ti nələmaba. »
20 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi :
« Wuɗaka tìndeveriŋ mələm ahay
hini ti, tàzumkia vi a kru kru faɗ
mahar muku a. Nak ti kàɗəm
kələmaba a huɗ ga vaɗ mahkərani ba
ti ahəmamam ? » 21 Ay ahay gəɗakani

* **2:17** Limis 69.10.

ya Yezu àɗəmki ma ni ti, àɗəmki ka vu gayaŋ gayaŋani. 22 Yezu àra àməta
mək àŋgaba e kisim ba ni ti ndam maɗəbay naŋ ni tàsərki ka ma nani
ya àɗəm ni. Nahkay nday nakəŋ tàgəskabu pakama ya àbu məbəkiani
a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya àɗəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ahàr ge mis a ɗek

23 Ka ya ti Yezu naŋ àbu a Zerʉzalem
a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya
agri ejep ana mis na dal-dal. Mis tàra
tìpia ti mis kay e kiɗiŋ gatay bu tàfəkia
ahàr ka Yezu a, tàɗəm naŋ gəɗakani.
24 Ay Yezu ti ni àfəki ahàr ka tay ndo,
aɗaba àsəra tay a ɗek lala. 25 Àwayay
ti mis təhiki ma àki ka ku way way do
do, aɗaba naŋ àsəra majalay ahàr ge
mis a ɗek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

1 Zal nahaŋ àbu slimi gani Nikodem ; naŋ zal Feriziyeŋ, naŋ gəɗakani
ga ndam *Zʉde daya. 2 Ga məlavaɗ a
vaɗ nahaŋ nahəma àrəkia ka Yezu a,
àhi ahkado : « Mʉsi, màsəra Melefit
àslərbiyu kur ga macahi zlam ana
leli, aɗaba maslaŋa àbi agray zlam
magray ejep akaɗa gayak ni bi,
si tamal ti Melefit àvia njəɗa gana
ana maslaŋa gana kwa. » 3 Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma,
maslaŋa àbi epi *Məgur ge Melefit
bi, si tamal tìweya naŋ nahaŋ a keti
kwa. » 4 Nikodem nakəŋ èhindifiŋa
ma, àhi : « Mis gəɗakani àndava ti
tiweya naŋ nahaŋ a keti ti agravu
waw ? Esliki məŋguyani a huɗ ga
məŋani vu mək tiweya naŋ nahaŋ
a keti aw ? » 5 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi
keti : « Nəhuk nahəma, maslaŋa àbi
ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si
tamal tìweya naŋ àna yam a akaba
Məsuf Njəlatana kwa. 6 Maslaŋa ya
ti mis hihirikeni ewi ni ti naŋ mis
ciliŋ. Maslaŋa ya *Məsuf Njəlatani
ewi ni ti naŋ àbu àna Məsuf Njəlatani.
7 Ma goro ya nàhuk : “Àhàr àɗəm
lekʉlʉm ɗek si tîweya kʉli nahaŋ a
keti kwa” ni ti àgruk ejep ba. 8 Ere
ye ti nəhukki ma ni ti akaɗa ga aməɗ
ya akəzlay ka məlaŋ ya naŋ awayay
ni. Kici mahənday gani ciliŋ ; kàsər
məlaŋ ya ècikbiyu ni do, kàsər məlaŋ
ya akoru ni do daya. Ku way way do
*Məsuf ge Melefit èwia naŋ a ti naŋ
day nahkay. »

9 Eslini Nikodem nakəŋ àhi : « Ere
gani nani agravu ti ahəmamam ? »
10 Yezu àhi keti : « Nak bay macahi
zlam ana ndam *Izireyel ti kàsər zlam
nday nani do aw ? 11 Nəhuk nahəma,
ere ye ti leli məɗəmki ma ni ti leli
màsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia
sedi a ni ti, leli mìpia àndava. Ay
lekʉlʉm ti ni kàgəsumkabu ma geli
ya məhi ana kʉli ni do. 12 Tamal
lekʉlʉm kàgəsumkabu ma goro ya
nəhi ana kʉli àki ka zlam ya agravu
ka haɗ ni do ni ti, akəgəsumkabu ma
goro ya anəhi ana kʉli àki ka zlam ya
agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ?
13 Maslaŋa ya ti àcəloya e melefit
va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, aɗaba
nàsləkabiya eslina. 14 Ahaslani a huɗ
gili bu ni ti Mʉwiz àvəɗaya gavaŋ ga
evirzegena, àfəki ka ahàr ga təndal,
àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis
day si tâzoru nu agavəla nahkay kwa.
15 Nahkay ti ku way way do àfəkua
ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav ɗay-
ɗay do ni. 16 Nàɗəm nahkay ti aɗaba
Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal.
Nahkay àslərbiyu Wur gayaŋ bəlaŋ
bəlaŋani ni, àvi ana tay, ti ku way way
do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti
èji do, aŋgət sifa ya àndav ɗay-ɗay do
ni sawaŋ. 17 Melefit àslərbiyu Wur
gayaŋ a duniya vu ti ga məgəs mis
ga duniya ni àna seriya do : àslərbiyu
naŋ ti ga mahəŋgay mis ga duniya àna
naŋ sawaŋ. 18 Maslaŋa ya ti afəki ahàr
ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs
naŋ àna seriya do. Ay maslaŋa ya
àfəki ahàr do ni ti, Melefit àgəsa naŋ
àna seriya àndava, aɗaba àfəki ahàr ka
Wur ge Melefit bəlaŋ bəlaŋani ni ndo.

19 « Seriya ya Melefit agəs mis àna

* **3:14** Mənjay Macalani 21.9.

naŋ ni ti nihi : àslərbiyu Wur gayaŋ a duniya vu ga masladi mələŋ ana mis, ay mis tàwayay mələŋ masladani ni ndo, tàwayay manjəhadani a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. Tagray nahkay ti adaba tàbu tagudar zlam. 20 Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay mələŋ masladani do ; àwayay məhuriyani a hud gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayaŋ ni àŋgazlavu ba. 21 Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a mələŋ masladani ni vu, adaba àgray tʉwi gayaŋ àna njəda ge Melefit, nahkay awayay ti tʉwi ni mâŋgazlavu. »

Yezu nday ata Zeŋ bay məbaray mis ni

22 Yezu akaba ndam ya tadəbay naŋ ni tàsləka, tòru ka mələŋ nahaŋ ka had *Zʉde. Tòru tìnjʉa eslina ti Yezu ànjəhad akaba tay, naŋ àbu *abaray mis. 23 Ka sarta gani nani ti Zeŋ day naŋ àbu abaray mis a Enoŋ kà gəvay ga kəsa Selim. Zeŋ abaray mis eslini ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal tàbu tərəkia mək abaray tay. 24 Ka gayaŋ nani abaray mis ni ti, tàfiyu naŋ a daŋgay vu faŋ ndo.

25 Eslini mis ya tadəbay Zeŋ ni ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tàbu tagray gejewi akaba zal Zʉde nahaŋ àki ke divi ga ndam *Zʉde ya tadəbay ti tîgi *njəlatani ni. 26 Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zeŋ, tàhi ahkado : « Mʉsi, bay ya a vad nahaŋ àbu lekʉlʉm ata naŋ ke ledi ge Zʉrdeŋ kàgrakia sedia ni ti, nihi ti naŋ àbu abaray mis, mis dek tàbu tərəkioru. » 27 Eslini Zeŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti esliki magray tʉwi àna njəda gayaŋ gayaŋani ti àbi, si tamal Melefit àvia njəda gana kwa. 28 Lekʉlʉm lekʉlʉmeni day kəgrumkua sedi a tata, nàdəm : “Nu *Krist *Bay gədakani ya amara ni do ; Melefit àslərbiyu nu enji gayaŋ ciliŋ.” 29 Nədəm nahəma, nu ti akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaŋa ya ti azay wal ni ti wal ni gayaŋ. Ay zləba gayaŋ ni kà gəvay gayaŋ, eci ma gayaŋ ; ècia dəŋgu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èslʉva a vu va. 30 Ahàr àdəm njəda gayaŋ mâsagakivu, goro ti ni mâguloru.

31 « Bay ya ti àsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaŋa ya àsləkabiya agavəla do ni ti naŋ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti àsləkabiya a hud melefit ba ni ti [agur mis dek], 32 agray sedi ga zlam ya èpi akaba èci ni, ay maslaŋa àbi agəskabu pakama gayaŋ ni bi. 33 Ay maslaŋa ya ti àgəskabá pakama gayaŋ a ti adəm pakama ge Melefit ti jiri ededîŋ. 34 Bay ya ti Melefit àslərbiyu naŋ ni ti adəm pakama ge Melefit, adaba Melefit àvia njəda ga Məsuf gayaŋ a dek. 35 Bəŋ ga Wur ni awayay Wur gayaŋ ni, àbi zlam dek a ahar vu ti mâgur. 36 Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Wur ni ti Melefit àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Wur ni do ni ti amaŋgət sifa gani do ; Melefit naŋ àbu azumki bəruv kekileŋa. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

1 Eslini mis tàbu tədəm Yezu agray ti mis tâdəbay naŋ akaba *abaray mis dal-dal àtama ge Zeŋ na. Yezu àsəra ndam *Feriziyeŋ day tìcia ma gana. 2 Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tadəbay naŋ ni. 3 Yezu àra àsəra ndam Feriziyeŋ ni tìcia ma gana nahkay ti, àsləka ka had *Zʉde a, òru gwar ka had *Gelili. 4 Wudaka enjiyu e Gelili ti, si aslakaba gwar ka had *Samari a kwa. 5 Naŋ àbu akoru ka had Samari ti ènjʉa a kəsa nahaŋ va, təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kà gəvay ga vədaŋ ge Zekʉp ya àvi ana wur gani Zʉzef ni. 6 A vədaŋ nani bu ni ti suwa ge Zekʉp àvu mileni. Yezu àra àmətaɓkaba àna sawadəy ge divi na, òru ènjʉa ti ànjəhad digʉs kà suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

7 Eslini wal Samari nahaŋ ara acah
yam ti àdi ahàr ana Yezu nakəŋ.
Naŋ àbu acahaya yam na ti Yezu
àhi : « Vu nîsi ti ! » 8 Ka sarta nani
ti Yezu naŋ bəlaŋ, aɗaba ndam ya
taɗəbay naŋ ni tàdəgoru a kəsa vu
ga məsəkumbiyu zlam məzumani.
9 Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay
ti, wal ni àhi ahkado : « Nak zal *Zʉde
kìhindifua yam a kà nu wal Samari a
ti ahəmamam ? » Wal ni àɗəm nahkay
ti aɗaba ma ga ndam Zʉde àrakaboru
akaba ndam Samari do. 10 Yezu àhi :
« Tamal ti kàsəra ere ye ti Melefit avi
ana mis na akaba maslaŋa ya ehin-
difʉka yam na ti, akal kìhindifiŋa yam
kà naŋ a sawaŋ. Tamal kìhindia ti akal
àvuka yam ya avay sifa na. » 11 Wal
ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Maslaŋa
goro ni, zlam macahaya yam a àfuk
bi, suwa ni day zileŋ ti, kacahaya
yam ya avay sifa na ti eley ? 12 Bəŋ
ga bəŋ geli Zekʉp àmbribu suwa hini
ana leli. Naŋ naŋani èsia yam ga
suwa hina, bəza gayaŋ akaba zlam
ga gənaw gayaŋ day tìsia. Nahkay
ti kàhi ana ahàr kàtama Zekʉp àna
gəɗakana waw ? » 13 Yezu àhəŋgrifəŋ,
àhi : « Ku way way do esi yam hini
ti, yam amakaɗ naŋ kekileŋa. 14 Ay
maslaŋa ya ti esi yam goro ya anəvi
ni ti yam amakaɗ naŋ ɗay-ɗay va do.
Yam ya ti nu nəvi ni emigi akaɗa
gəzəŋ ga yam a vu gayaŋ bu. Gəzəŋ ga
yam nani ti aməvi *sifa ya àndav ɗay-
ɗay do ni. » 15 Nahkay wal nakəŋ àhi
ahkado : « Maslaŋa goro ni, vu yam
gani nani, ti yam àkaɗ nu va ba, nàra
ahalay a ga macah yam va ba daya. »
16 Yezu àhi : « Ru kâzalabiya zal
gayak a, nak day kâŋga. » 17 Wal ni
àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma
gayak ya kàɗəm zal gayak àbi ni ti,
ma ge jiri eɗeɗiŋ. 18 Aɗaba kàda za-
wal a zlam, ay zal ya nak kàbu afa
gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya
kàɗəm ni jiri eɗeɗiŋ. » 19 Wal ni àhi :
« Maslaŋa goro ni, nihi ti nàsəra nak
bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.
20 Ata bəŋ geli ndam Samari tàzləbay
Melefit ka həma hini. Ay lekʉlʉm
ndam Zʉde kàɗəmum tâzləbay Melefit
ti si a Zerʉzalem kwa. » 21 Yezu àhi :
« Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk
na : sarta amara ti, akəzləbum Mel-
efit ti ka həma hini do, a Zerʉzalem
do daya. 22 Lekʉlʉm ndam Samari
kəzləbum Melefit, ay ti kàsərum naŋ
eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni do. Leli ndam Zʉde
ti ni mazləbay Melefit, màsəra naŋ
a, aɗaba Melefit àŋgazlivu ana leli ga
mahəŋgay mis ɗek àna tʉwi ya àgri ana
leli ni. 23 Ay sarta àbu ara : nihi ti
sarta gani nani èŋjia àndava. Ka gani
nani ti ndam ya ti tazləbay Melefit
eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni ti atazləbay naŋ
àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ, àna jiri
gayaŋ daya. Aɗaba Baba awayay ti
mis tâzləbay naŋ ti nahkay. 24 Melefit
ti naŋ Məsuf : nahkay ahàr àɗəm
ndam ya tazləbay naŋ ni ti tâzləbay
naŋ àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ akaba
àna jiri gayaŋ. » 25 Wal nakəŋ àhi :
« Nàsəra *Bay gəɗakani amara, naŋ
ya ti təzalay naŋ *Krist ni. Eminjia
ti, aməɗəfiaba zlam ana leli a ɗek. »
26 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu ya ti
nəhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »
27 Ka ya ti Yezu àra àɗəma ma
nana ti, nday ya ti taɗəbay naŋ ni
tàsləkabiya a kəsa ni ba. Nday nakəŋ
tàra tìpia Yezu a nday tàbu təzlapay
nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay
a. Ay maslaŋa ya àhi ana Yezu « Ki-
hindifiŋa mam ? » ahkay do ni « Kazla-
pumki ka mam ? » ni ti àbi. 28 Eslini
wal ni àmbərbu mandaray gayaŋ ni,
àsləka òru a kəsa vu. Òru ènjʉa ti
àhi ana mis ahkado : 29 « Nàdia ahàr
ana maslaŋa nahaŋ a, àhuaya ere
ya nàgrabiya na ɗek. Bi naŋ Krist
Bay gəɗakani ya amara ni. Dəguma
makoru ti kîpʉmbiyu naŋ a. » 30 Mis
ga kəsa ni tàra tìcia ma ga wal na ti,
tìcikbiyu tərəkia ka Yezu a.
31 Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kəsa
vu ni ti, ndam ya taɗəbay Yezu ni tàbu
təhi ana Yezu : « Mʉsi, caka zlam a
day. » 32 Ay Yezu àhi ana tay ahkado :
« Nu nàbu àna zlam məzumani ya
lekʉlʉm kàsərum do ni. » 33 Ndam ya
taɗəbay naŋ ni tàra tìcia ma gayaŋ
na ti tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu tàɗəm
ahkado : « Bi maslaŋa àzibiya zlam

məzumana zla tək ? »
34 Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam
məzumani goro ni ti, magray ere ye ti
Bay ya àslərbiyu nu awayay ni akaba
mendeveriŋ tʉwi gayaŋ ya ti àvu ni.
35 Lekʉlʉm kədəmum : “Àvu kiyi faɗ
day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti
nəhi ana kʉli : Mənjumoru zlam ya a
vədaŋ bu ni lala. Zlam ni tàndəhkabá,
èslia mabazana. 36 Maslaŋa ya abaz
zlam ni tàvia endif gayaŋ a àndava,
naŋ àbu acakalakabu zlam ga vədaŋ
ni. Zlam nday nani ti mis ya ti
atəŋgət sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni.
Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday
ata bay ya ti abaz ni tâmərvu ka
ahar bəlaŋ. 37 Ma *gozogul ge mis
ya təɗəm : “Maslaŋa nahaŋ ezligi,
maslaŋa nahaŋ ara abaz” ni ti jiri
eɗeɗiŋ. 38 Nu ti nàsləroru kʉli ga
mabaz zlam a vədaŋ bu. Vədaŋ gani
nani ti lekʉlʉm kàgrum tʉwi gani ndo.
Lekʉlʉm kabazum ciliŋ, mis ndahaŋ
tàmətaɓkiaya ke kʉli a. »
39 Ndam Samari tàra tìcia ma ga wal
ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti
nàgrabiya na ɗek » na ti, mis dal-dal
e kiɗiŋ gatay bu təfəki ahàr ka Yezu.
40 Ndam Samari ni tàra tìŋjikia ka Yezu
a ti tàhəŋgalay naŋ, təhi : « Kam-kam
njəhaɗa afa geli a ti ! » Nahkay Yezu
ànjəhaɗ afa gatay vaɗ cʉ. 41 Eslini
tàra tìcia ma ga Yezu Yezuani ya àhi
ana tay na ti, mis dal-dal təfəki ahàr
àkivu, tətama nday ya ti təfəki ahàr
ye enjenjeni na àna kayana. 42 Mək
təhi ana wal ni ahkado : « Məfəki ahàr
hi ti, azuhva pakama gayak ya kəhi
ana leli ni ciliŋ do. Məfəki ahàr ti
aɗaba leli leleni mìcia pakama gayaŋ
ya àɗəm na àna slimi geli gelena.
Məsəra naŋ Bay ya ti ahəŋgay ndam
ga *duniya ɗek eɗeɗiŋ ni. »

Yezu ahəŋgaraba wur ga bay məgri tʉwi ana bay ga haɗ Gelili a

43 Yezu àra àpəsa vaɗ cʉ eslina
ti, àsləka òru e Gelili ; 44 àɗəm :
« Bay mahəŋgaray *pakama ge Mel-
efit ti, mis ga haɗ gayaŋ gayaŋani
təhəŋgrioru ahàr a haɗ do. » 45 Ay
òru ènjʉa e Gelili a ti, ndam Gelili
tàgəskabá naŋ a, aɗaba nday day tòra
ka wuməri a Zerʉzalem a, tìpibiya
tʉwi ga Yezu ya àgrabiyu eslini na ɗek
palam.
46 Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni
ti àŋgoru a Kana. Kana ti kəsa ya ti
Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni.
Eslini maslaŋa nahaŋ àbu, maslaŋa
nani ti kəsa gayaŋ Kafarnahum, agri
tʉwi ana bay ga haɗ Gelili. Wur gayaŋ
àbiyu a magam, èɓesey do. 47 Àra ècia
Yezu àsləkabiya e Zʉde a, naŋ àbu e
Gelili ti, àrəkia àhi : « Wur goro èɓesey
do, awayay amət ; kam-kam tokumk-
aboru, kôru kâhəŋgaraba naŋ a ti ! »
48 Yezu àhi : « Tamal lekʉlʉm kìpʉm
zlam njəɗa-njəɗani ya təgri ejep ana
mis ni ndo ni ti, kàfumku ahàr do
simiteni. » 49 Eslini bay məgri tʉwi
ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay
goro, tamal kòru kàhəŋgaraba wur
goro na do ni ti, aməmət. » 50 Yezu àhi :
« Sləka, wur gayak naŋ àbu lala, àmət
do. » Bəŋ ga wur ni àgəskabá pakama
ga Yezu na, mək àsləka. 51 Naŋ àbu
e divi bu aŋgoru a magam nahəma,
tàbakabu ahàr akaba ndam ya tàgri
tʉwi ni, təhi : « Wur gayak àŋgaba,
naŋ àbu lala. » 52 Èhindifiŋa kà tay a,
àhi ana tay ahkado : « Àgri ŋgulumani
ti àna njemdi ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ,
təhi : « Aku àhəlkia ewena àna njemdi
biliŋ ya ga məlakarawa. » 53 Àra ècia
ma gatay na ti àsər wur ni àŋgaba ti
ka sarta ya Yezu àhi « Wur gayak ni
àŋgaba, naŋ àbu lala » ni. Eslini naŋ
nakəŋ àfəki ahàr ka Yezu ; ndam ga
huɗ ahay gayaŋ ni tàra tìcia ma gana ti
nday day təfəki ahàr ka Yezu. 54 Hini
ti zlam magray ejep ga Yezu ya àgray
ye cʉ ka haɗ Gelili ka ya ti àsləkabiya
ka haɗ *Zʉde a ni.

5

Yezu ahəŋgaraba zal dəra a Zerʉzalem a

1 Àgra vaɗ a ɓal ti ndam *Zʉde tàgray
wuməri nahaŋ a Zerʉzalem, nahkay
Yezu òru. 2 Eslini a Zerʉzalem ti
məlaŋ nahaŋ àvu, yam àvu dizliva.
Məlaŋ nani ti slimi gani Becata àna

ma *Hebri ; kà gəvay ga mahay ya təzalay ga təmbəmbak ni, tàgrafəŋaya ahay a zlam ga məvi zʉhweri ana mis ye eslini na. 3 A huɗ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər tàvu kay mandəhaɗani : ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dəra. [Tajəgay ti yam ni mâdaɗay, 4 aɗaba ka sarta ndahaŋ ti *məslər ge Melefit ahuriyu a huɗ ga yam ni vu adaɗay yam ni. Eslini maslaŋa ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər naŋ mam nəŋgu ni aŋgaba.] 5 Maslaŋa nahaŋ àbu eslini èɓesey do vi kru kru mahkər mahar azlalahkər. 6 Yezu èpia naŋ a naŋ àbu mandəhaɗani, àra àsəra arməwər gayaŋ ni àpəskia ti, àhi : « Kawayay ti kəŋgaba waw ? » 7 Maslaŋa ya ti èɓesey do ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, maslaŋa goro àbi ga məfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaɗay ni bi. Ka ga yam ya adaɗay ni wuɗaka nəhuriyu ti maslaŋa nahaŋ embʉkia. » 8 Ay Yezu àhi : « Cikaba, za hətav gayak na, sawaɗay. » 9 Eslini naŋ nakəŋ àŋgaba hʉya, àzay hətav gayaŋ ni, mək asawaɗay. Zlam nani àgravu ti ka fat məpəsabana. 10 Nahkay gəɗákani ga ndam Zʉde tàhi ana zal ya ti àŋgaba ni ahkado : « Kani vaɗ *məpəsabana ti, kìsliki mazay hətav gayak ni do. » 11 Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaɗay.” » 12 Nday nakəŋ tìhindifiŋa, tàhi : « Maslaŋa ya àhuk : “Zay hətav gayak ni, sawaɗay” ni ti way ? » 13 Ay maslaŋa ya ti àŋgaba ni àsər way ti àhəŋgaraba naŋ a ni way do, aɗaba Yezu àsləkaba e kiɗiŋ ge mis dal-dalani ni ba.

14 Kələŋ gani Yezu òru àdi ahàr ana maslaŋa ya ti àŋgaba ni a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, mək àhi : « Nihi kàŋgaba nahəma, kàgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, araŋa nahaŋ amagrakukvu àtam nahaŋ ni. » 15 Eslini maslaŋa nakəŋ àsləka, àrəkioru ka gəɗákani ga ndam Zʉde ni, àhi ana tay : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. » 16 Nahkay gəɗákani ga ndam Zʉde ni tàɗəbafəŋa ma kà Yezu a aɗaba àgray tʉwi nani ti a vaɗ məpəsabana ba. 17 Ay ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ goro àpəsaba do, naŋ àbu agray tʉwi kəlavaɗ ; nu day nàpəsaba do nàbu nagray tʉwi kəlavaɗ. » 18 Naŋ nakəŋ àra àɗəma nahkay ti, gəɗákani ga ndam Zʉde ni àwərikiva ɓəruv ana tay a dal-dal, tawayay takaɗ naŋ. Tawayay takaɗ naŋ ti aɗaba naŋ àbu agray zlam ya təcafəŋa mis ga magrana a vaɗ məpəsabana ba na ciliŋ do, naŋ àbu aɗəm Melefit naŋ bəŋani daya. Àɗəm nahkay ti, àzay ahàr gayaŋ nday kala-kala ata Melefit.

Tʉwi ga Wur ge Melefit ya Melefit àvi ni

19 Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kʉli nahəma, Wur èsliki magray tʉwi ga ahàr gayaŋ gayaŋani do. Agray ti si tʉwi ya ti èpia Bəŋani naŋ àbu agray ni kwa. Tʉwi ga Bəŋ ga Wur ya agray ni ɗek ti Wur gayaŋ ni day agray. 20 Aɗaba Bəŋ ga Wur ni ti awayay Wur gayaŋ, aɗəfiki tʉwi ya ti agray ni ɗek. Amaɗəfiki tʉwi ndahaŋ gəɗákani tàtam nday ndani, ti mâgri ejep ana kʉli. 21 Bəŋ ga Wur ni naŋ àbu ahəŋgaraba mis ya tàməta ni e kisim ba, avi sifa ana tay : Wur gayaŋ ni day avi sifa ana mis akaɗa gayaŋ ya awayay ni. 22 Nahkay day Bəŋ ga Wur ni àgrafəŋa seriya kè mis a do : àvi njəɗa gani ana Wur gayaŋ ni ti mâgrafəŋa seriya kè mis a. 23 Àgray nahkay ti aɗaba awayay ti mis ɗek tâhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Wur gayaŋ ni akaɗa ya ti təhəŋgrioru ahàr ana haɗ ana Bəŋ ga Wur ni. Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Wur ni do ni ti àhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Bəŋ ga Wur ni do daya, aɗaba Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu naŋ.

24 « Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni, naŋ àbu àna *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. Melefit aməgəs naŋ àna seriya do : kisim aməgri araŋa va do aɗaba

naŋ àbu àna sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni àndava. 25 Nəhi ana kʉli nahəma,
sarta nahaŋ àbu ara wuɗak, ay nihi
ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam
ya nday məmətani ni etici dəŋgu ga
Wur ge Melefit. Nday ya ti tìcia dəŋgu
gayaŋ na ti atəŋgət sifa ya àndav ɗay-
ɗay do ni. 26 Aɗaba mam, Bəŋ ga Wur
ni avi sifa gayaŋ ana mis ; nahkay
àvia njəɗa ana Wur gayaŋ na ga məvi
sifa gayaŋ ana mis a daya. 27 Àvia
njəɗa ana Wur gayaŋ ga magrafəŋa
seriya kè mis a, aɗaba Wur gayaŋ ni ti
naŋ *Wur ge Mis daya. 28 Ma hini ya
nàɗəm ni ti àgri ejep ana kʉli ba, aɗaba
sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia
ti mis ya ti tàməta, tàvu e eviɗ bu ni
ɗek etici dəŋgu ga Wur ni. 29 Eticia
dəŋgu gayaŋ na ti, atahəraya e eviɗ ni
ba. Nday ya ti tàgra zlam sulumana
ni ataŋgaya ga məŋgət sifa ya àndav
ɗay-ɗay do na, ay nday ya ti tàgudara
zlam a ni ataŋgaya ti tâgəs tay àna
seriya. 30 Nu ti nìsliki məgri zlam àna
ahàr goro goroani koksah. Nagrafəŋa
seriya kè mis a ti akaɗa ge Melefit
ya ahu ni. Seriya goro ya nagray ni
seriya ge jiri, aɗaba nàwayay magray
ere ye ti ahàr goro awayay ni do.
Nagray ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu
nu ni awayay ni sawaŋ. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

31 Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu
nuani nagrakia sedi ka ahàr goro a
ti, akal jiri do. 32 Ay agrakua sedi a
ti maslaŋa nahaŋ : nàsəra sedi gayaŋ
ya agrakua ni ti ge jiri. 33 Lekʉlʉm
kàslərumkioya mis ke Zeŋ a ; tòru
tìnjikiya ka naŋ a ti àgrakua sedi a.
Sedi gayaŋ ya àgrakua ni ti ge jiri.
34 Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni
ti araŋa gani goro do. Nàhi ma
ge Zeŋ ana kʉli ti aɗaba nawayay
kâgəsumkabu. Kàgəsumkabá ti Mel-
efit ahəŋgay kʉli. 35 Zeŋ ti akaɗa ge
ceŋgel ya tèbefta, asladî məlaŋ ana mis
ni. Ka sarta nahaŋ ɓal ti kàmərumva
àna maslaɗani gayaŋ na. 36 Ay nu
ti tʉwi goro ya nagray ni agrakua
sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge
Zeŋ ya àgrakua ni. Tʉwi gani nani ti
Bəŋ goro àvu ti nâgray ; agrakua sedi
a, aɗafaki ti Bəŋ goro àslərbiyu nu
eɗedîŋ ni ti zlam gani nani. 37 Bəŋ
goro àslərbiyu nu, naŋ naŋani àna
ahàr gayaŋ day agrakua sedi a. Ay
lekʉlʉm ti kìcʉm dəŋgu gayaŋ ɗay-
ɗay ndo, kìpʉm naŋ e eri vu ɗay-ɗay
ndo daya. 38 Kàwayum məgəskabu
pakama gayaŋ ti mânjəhaɗivu ana
kʉli a ahàr bu do, aɗaba kàfumki ahàr
ka Bay ya ti Bəŋani àslərbiyu naŋ ni
do. 39 Lekʉlʉm kàmbrəŋum mejeŋgey
Wakita ge Melefit do, aɗaba kàhumi
ana ahàr akəŋgətum *sifa ya àndav
ɗay-ɗay do ni ti àna naŋ. Ma ga
wakita gani nani ti aɗəmku ka nu,
40 ay kàwayum marana afa goro a ti
nâvi sifa gani nani ana kʉli do.

41 « Nàwayay ti mis hihirikeni
âzləbay nu do. 42 Ay nàsəra kʉli a :
nàsəra lekʉlʉm ti kàwayum Melefit àna
huɗ bəlaŋ do. 43 Nu nàra ti Bəŋ goro
àslərbiyu nu, ay lekʉlʉm kàwayum
məgəskabu nu do. Tamal maslaŋa
nahaŋ ara ga ahàr gayaŋ gayaŋana
ti, kəgəsumkabu naŋ. 44 Lekʉlʉm
kəzləbumvu e kiɗiŋ gekʉli bu, ay
Melefit naŋ bəlaŋ mâzləbay kʉli ti
kàwayum do. Nahkay ti kislʉmki
məfəku ahàr ti ahəmamam ?

45 « Ŋgay nu anacalki kʉli ka zlam
magudarani kè meleher ga Bəŋ goro
ti kàhumi ana ahàr ba. Lekʉlʉm
kəgəsumkabu pakama ge Mʉwiz ya
àbəki ni, ay amacalki kʉli ka zlam
magudarani ni ti naŋ gani. 46 Tamal
kàgəsumkabá pakama ge Mʉwiz na
eɗedîŋ a ti akal kəfumku ahàr, aɗaba
ma ge Mʉwiz ya àbəki a wakita gayaŋ
ni bu ni ti àɗəmku ka nu. 47 Ay
tamal kàgəsumkabu ma ge Mʉwiz
ya àbəki ni do ni ti, akəgəsumkabu
pakama goro ya ti nəhi ana kʉli ni ti
ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Meciyʉ 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Lʉk 9.10-17)

1 A vaɗ nahaŋ Yezu òru ke ledi
ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani

nani dəluv Tiberiyat daya. 2 Ka
ya ti naŋ àbu akoru ni ti mis dal-
dal taɗəboru naŋ kələŋ, aɗaba tìpia
gayaŋ ya àhəŋgaraba mis ya tèɓesey
do na ti àgri ejep ana tay dal-dal.
3 Eslini Yezu akaba ndam maɗəbay
naŋ ni tàcəliyu a həma vu, tànjəhaɗ.
4 Ka sarta gani nani wuməri ga
ndam *Zʉde ya təzalay *Pak ni ènjia
wuɗak. 5 Nday tàbu ka ahàr ga həma
nahkay ti Yezu àmənjoru mis dal-
dal tàbu tərəkia. Àra èpia tay a ti àhi
ana Filip ahkado : « Mawayay məvi
zlam məzumani ana mis nday hini
ti, makoru məsəkumibiyu *dipeŋ
ana tay nihi ti eley ? » 6 Yezu àhi
nahkay ti, awayay ahəlfəŋa eyʉ a,
aɗaba naŋ àsəra ere ye ti ara agray
na palam. 7 Filip àhəŋgrifəŋ, àhi :
« Ku tamal məsəkumibiyu dipeŋ ana
tay ge jik diŋ diŋ cʉ, misi ana tay
gʉzit gʉzit nəŋgu ni èsliki ka tay do
timey ! » 8 Bay maɗəbay naŋ nahaŋ
slimi gani Andre, wur ga məŋ ga
Simu Piyer, àhi : 9 « Wur nahaŋ nihi
dipeŋ ga manjaɓara tàfəŋ zlam akaba
kilif cʉ, ay ti təvi ana way bəlaŋani
way ? » 10 Eslini Yezu àhi ana ndam
maɗəbay naŋ ni ahkado : « Humi ana
mis ni tânjəhaɗa digʉs-gʉs. » Kʉzir
àbu eslini dal-dal, nahkay mis ni
tànjəhaɗki. Mis zawalani ye eslini
ni agray dəbu zlam. 11 Yezu nakəŋ
àhəl dipeŋ ni, àgri sʉsi ana Melefit,
èsekaba, mək tìdi ana mis ni. Àra àhəla
kilif na day àgray nahkay : mis ni
ɗek tàzuma zlam na, tàrəha. 12 Mis
nakəŋ tàrəhkaba nahkay ti, Yezu àhi
ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado :
« Həlum məgəjəni gani, kàmbrəŋumbu
araŋa gani gʉzit ba. » 13 Nahkay
tàhəlaba məgəjəni ge dipeŋ zlamani
ya mis tàzum na, tàrəhvù hətək kru
mahar cʉ àna naŋ.

14 Mis ni tàra tìpia zlam ga Yezu ya
àgray na ti àgria ejep ana tay a, tàɗəm :
« Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray
*pakama ge Melefit ya tàɗəm amara
a duniya va na eɗeɗiŋ.* » 15 Eslini
Yezu àsəra tara təgəs naŋ ga njəɗa ti
mîgi bay gatay. Àra àsəra nahkay ti
àsləkafəŋa kà tay a, àcəloru gwar ka
məlaŋ nahaŋ naŋ bəlaŋ.

Yezu asawaɗaki ka ahàr ga dəluv (Meciyʉ 14.22-33 ; Mark 6.45-52)

16 Məlakarawa àra èɡia, ndam
*maɗəbay Yezu ni tàhəraya kà gəvay
ga dəluv ka sagdala. 17 Eslini tàcəliyu
a *slalah ga yam vu, tawayay takoru
ke ledi ga dəluv ni a Kafarnahum. Ka
sarta gani nani məlaŋ èɗiza, Yezu àdi
ahàr ana tay faŋ ndo. Nday nakəŋ
mək tàsləka. 18 Nday tàbu takoru
nahkay ni ti aməɗ àkəzlabiyu ga
njəɗa, àdaɗay dəluv ni. 19 Tàgaroru
slalah ga yam gatay ni ezeweɗ kru
kru zlam ahkay do ni agray kru kru
muku. Eslini tìpioru Yezu naŋ àbu
asawaɗakibiyu ka ahàr ga dəluv ni,
ahəɗakfəŋbiyu kà gəvay ga slalah ga
yam gatay ni. Tàra tìpia naŋ a ti
tàgra aŋgwaz a dal-dal. 20 Ay Yezu àhi
ana tay : « Aŋgwaz àwər kʉli ba, nu
timey. » 21 Yezu nakəŋ àra àhia ana tay
a nahkay ti, tàhi mâcəlaya a slalah ga
yam ni va, ay tàsərki ti slalah ga yam
gatay ni ènjʉa ka məlaŋ ya tawayay
takoru na.

Yezu ti naŋ ɗaf ya avay sifa ni

22 Hajəŋ gani mis dal-dalani ya
ndam *maɗəbay Yezu tàmbərbu tay
ke ledi ga dəluv ni tàsərki ti *slalah ga
yam ya ndam maɗəbay Yezu tàsləka
àna naŋ a ni ti bəlaŋ, ndahaŋ tàbi. Mis
ni tàsəra Yezu àcəliyu a slalah ga yam
nani vu akaba ndam maɗəbay naŋ ni
ndo ; tàsəra ndam maɗəbay Yezu ni
tàsləka ka ahàr gatay a ciliŋ. 23 Eslini
slalah ga yam ndahaŋ tàsləkabiya
a Tiberiyat a, tòru ka məlaŋ ya ti
Bay geli àgri sʉsi ana Melefit, mis
tàzum *dipeŋ ni. 24 Mis ni tàra tàsəra
Yezu naŋ àbi eslini bi, ndam maɗəbay
naŋ ni day tàsləka nahəma, tàcəliyu
a slalah ga yam ya ti tàsləkabiya a
Tiberiyat a ni vu, mək tòru a Kafar-
nahum, tàɗəboru Yezu.

25 Tòru tìnjʉa ke ledi ga dəluv na ti,
tàdi ahàr ana Yezu nakəŋ mək tàhi :
« Mʉsi, kàra ahalay hi a ti ananaw ? »

* **6:14** Mənjay Mimbiki 18.15.

26 Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay
ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma,
kìpʉma tʉwi goro ya nagray, agri ejep
ana mis na, ay ti kədəbum nu ti adaba
nani do ; kədəbum nu ti adaba nàvia
dipeŋ ana kʉli a, kàrəhuma àna naŋ
a palam. 27 Kàgrum tʉwi ga məŋgət
zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum
tʉwi ti ga məŋgət zlam məzumani ya
avi sifa ana mis, àndav day-day do ni
sawaŋ. Zlam məzumani gani nani
ti, anəvi ana kʉli ti nu *Wur ge Mis
ciliŋ, adaba Bəŋ goro Melefit àvua divi
gana, àdafaki bay ya ti esliki magrani
ti nu gani. »

28 Tàra tìcia ma gayaŋ na ti
tìhindifiŋa, tàhi : « Ti mâgray tʉwi
ge Melefit ya awayay ni ti magray
mam ? » 29 Yezu àhi ana tay ahkado :
« Tʉwi ya ti Melefit awayay kâgrumi
ni ti, awayay kâfumki ahàr ka Bay
ya ti àslərbiyu ni. » 30 Nday nakəŋ
tàhi : « Tamal kawayay ti mâfəkuk
ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana
leli a, ti mîpi. Kəgriaya mam ana
leli a nihi a mam ? 31 Ata bəŋ ga
bəŋ geli tàzumbiya *man a huɗ ge
gili ba, akaɗa ya ti àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipeŋ
ya ti àsləkabiya a huɗ melefit ba ni
ana tay, tàzuma.” † » 32 Yezu àhi ana
tay : « Nəhi ana kʉli nahəma, bay
ya ti àvi dipeŋ ya àsləkabiya a huɗ
melefit ba ana kʉli ni ti Mʉwiz do. Avi
dipeŋ eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ya asləkabiya
e melefit ba ana kʉli ti Baba. 33 Aɗaba
dipeŋ ya Melefit avay nahəma, Bay ya
àsləkabiya a huɗ melefit ba, avi sifa
ana mis ga duniya ni. » 34 Tàra tìcia
ma gayaŋ na ti tàhi : « Mʉsi, vi dipeŋ
gani nani ana leli kəlavaɗ ti ! »

35 Yezu àhi ana tay : « Dipeŋ ya ti avi
sifa ana mis ni ti nu. Maslaŋa ya ti ara
afa goro a ni ti lʉwir aməwər naŋ day-
day do. Maslaŋa ya ti afəku ahàr ni
ti yam amakaɗ naŋ day-day do. 36 Ay
nàhia ana kʉli a àndava : Kìpʉma nu
a mək kàfumku ahàr do. 37 Ndam
ya ti Baba abu tay ni ɗek atara afa
goro a. Maslaŋa ya ti ara afa goro a
nahəma, anagarakaba naŋ a day-day
do. 38 Aɗaba nàsləkabiya e melefit ba
ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni
do. Nàsləkabiya ti ga magray ere ye
ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni.
39 Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni
awayay ni ti nihi : awayay ti ndam
ya ti naŋ àbuvu tay a ahar vu ni ku
bəlaŋ gatay èjifua ba. Awayay ti ka
mandav ga duniya ti nâhəŋgaraba tay
e kisim ba. 40 Iy nahkay, ere ye ti Baba
awayay ni ti nihi : awayay ti ku way
way do èpia Wur ge Melefit a, afəki
ahàr ti mâŋgət *sifa ya àndav day-day
do ni. Ku tamal maslaŋa gani àməta
nəŋgu ni, Baba awayay ti ka man-
dav ga duniya ti nâhəŋgaraba maslaŋa
gani nana e kisim ba. »

41 Yezu àra àdəma ma na nahkay
ti, ndam *Zʉde tàzlapaki e kiɗiŋ
gatay bu aɗaba àɗəm naŋ dipeŋ
ya àsləkabiya a huɗ melefit ba ni.
42 Tàɗəm ahkado : « Naŋ Yezu wur ge
Zʉzef ni do waw ? Màsəra ata bəŋana
ata məŋana ti, àɗəm àsləkabiya a huɗ
melefit ba ti ahəmamam ? » 43 Eslini
Yezu àhi ana tay : « Kàzlapumku e kiɗiŋ
gekʉli bu va ba. 44 Maslaŋa àbi esliki
marana afa goro a bi, si tamal Baba
naŋ ya àslərbiyu nu ni àzəbiya naŋ a
kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya
ti anahəŋgaraba maslaŋa gani nana
e kisim ba. 45 Ndam mahəŋgaray
*pakama ge Melefit tàbəki a wakita
gatay bu nahkay hi : “Mis ɗek Melefit
amacahi zlam ana tay.” ‡ Nahkay ku
way way do èciikia ma ga Baba na,
àgəskabá zlam ya ti àcahi na ti, ara afa
goro a. 46 Ku nàɗəma nahkay nəŋgu
ni, maslaŋa ya ti èpia Baba ni ti àbi.
Maslaŋa ya èpia Baba Melefit a ni ti si
Bay ya ti àsləkabiya afa gana ni kwa.

47 « Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa
ya ti àfəkua ahàr a ni ti naŋ àbu àna
sifa ya àndav day-day do ni. 48 Dipeŋ
ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. 49 Ata
bəŋ ga bəŋ gekʉli tàzuma *man a huɗ
gili ba, nihi ti tàmət ndo waw ? 50 Ay
dipeŋ ya asləkabiya a huɗ melefit ba
ni ti maslaŋa ya ti àzuma nahəma àmət

† **6:31** Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24. ‡ **6:45** Mənjay Izayi 54.13.

ɗay-ɗay do. 51 Dipeŋ ya àsləkabiya a huɗ melefit ba, naŋ àbu àna sifa ni ti nu. Maslaŋa ya ti àzuma dipeŋ nana ti àmət ɗay-ɗay do. Dipeŋ ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya ɗek tâŋgət sifa àna naŋ. »

52 Ndam Zʉde ni tàra tìcia ma ga Yezu na ti tàləgavakivu, tədəm : « Maslaŋa hini àdəm avi aslu ga vu gayaŋ ana leli mahəpəɗ ti ahəmamam ? » 53 Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma, tamal kàhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kìsʉm mimiz ga vu gayaŋ ndo ni ti, sifa amənivivu ana kʉli bi. 54 Maslaŋa ya ti ahəpəɗ aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, naŋ àbu àna sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ; ka mandav ga duniya anəhəŋgaraba naŋ e kisim ba. 55 Aɗaba zlam məzumani eɗeɗiŋeni ti aslu ga vu goro, zlam miseni eɗeɗiŋeni ti mimiz ga vu goro. 56 Maslaŋa ya ti ahəpəɗ aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhaɗ akaba nu akaɗa mis bəlaŋ, nu day nanjəhaɗ akaba naŋ akaɗa mis bəlaŋ. 57 Baba àslərbiya nu a ; naŋ ti naŋ àbu àna sifa. Nu day nàbu àna sifa azuhva naŋ. Nahkay maslaŋa ya ti ahəpəɗ nu ni ti naŋ àbu àna sifa azuhva nu. 58 Dipeŋ ya ti àsləkabiya a huɗ melefit ba ni ti nu gani. Dipeŋ gani nani ti akaɗa ga ata bəŋ ga bəŋ gekʉli ya tàzum mək tàmət ni do. Dipeŋ gani nani ti maslaŋa ya ti àzuma ni ti, naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. » 59 Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti naŋ a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu ni.

Màmbrəŋum məfəki ahàr geli ka Yezu ba

60 Ndam ya taɗəbay Yezu ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti, mis kay e kiɗiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Ma hini zləzlaɗa àsaɓay ; way esliki məgəskabani way ? » 61 Yezu àra àsəra ndam ya taɗəbay naŋ ni tàbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nàɗəm ni awəri ɓəruv ana kʉli aw ? 62 Ay tamal ekipʉm nu *Wur ge Mis nàbu nəcəloru ka məlaŋ ya ti nu nàbiyu ahaslani ni ti akəɗəmum mam ? 63 Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefit. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nàhi ana kʉli ɗek ni ti Məsuf ge Melefit avi sifa ana kʉli àna naŋ. 64 Ay mis ndahaŋ tàbu e kiɗiŋ gekʉli bu tàfəku ahàr do. » Yezu àdəm nahkay ti aɗaba kwa ka mənjəki ge tʉwi gayaŋ àsəra ndam ya tàfəki ahàr do akaba maslaŋa ya ti aməsəkumoru naŋ na àndava. 65 Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kʉli, maslaŋa àbi esliki marana afa goro a bi, si Baba àvia njəɗa gana kwa ti, nahkay. »

66 Kwa ka sarta gani nani ndam ya taɗəbay Yezu ni dal-dal tàsləkafəŋa, tàmbrəŋ maɗəbay naŋ. 67 Nahkay Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ kru mahar cʉeni ni ahkado : « Lekʉlʉm day kawayum məsləkumfuana waw ? » 68 Simu Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay geli, masləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahaŋ àbu way ? Pakama gayak ya kəɗəm ni avi sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana mis. 69 Màbu məfəkuk ahàr, màsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melefit àslərbiyu ni. » 70 Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm kru mahar cʉeni ni ti, nu nàdaba kʉli a do waw ? Ay bəlaŋ gekʉli ti araŋa jəbəɗani. » 71 Àɗəm nahkay ti, àɗəmki ka Zʉdas wur ga Simu Iskariyot, naŋ bəlaŋ e kiɗiŋ gatay nday kru mahar cʉeni ni bu ; aməsəkumoru naŋ ti naŋ.

7

Bəza ga məŋ ga Yezu tàfəki ahàr ka Yezu do

1 Yezu àra àɗəma nahkay ti àsawaɗay a kəsa ndahaŋ bu ka haɗ *Gelili. Àwayay moroni ka haɗ *Zʉde do, aɗaba gəɗákani ga ndam *Zʉde tawayay makaɗ naŋ. 2 Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zʉde ni ènjia wuɗak. * 3 Nahkay

* **7:2** Wuməri ge mivicey ahay : mənjay Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

bəza ga məŋ ga Yezu tàhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka haɗ Zʉde, ti ku eslini day ndam ya taɗəbay kur ni tôru tîpi tʉwi gayak ya kagray ni. 4 Aɗaba tamal mis awayay mis tâsər naŋ ti, àgray zlam akal-akal do. Tamal kagray tʉwi ni nahkay ti, ŋgazlaya ahàr gayak kè meleher ge mis a ɗek, ti tîpi kur. » 5 Bəza ga məŋani tàhi nahkay ti aɗaba nday day tàfəki ahàr ndo. 6 Yezu àhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. Lekʉlʉm ti sarta gani gekʉli àbi ; ku ananaw kədəgum tata. 7 Lekʉlʉm ti mis ga duniya tìzirey kʉli koksah ; nu ti tizirey nu aɗaba nàbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam magədavani. 8 Lekʉlʉm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti nìnjioru ka wuməri gani nani do, aɗaba sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » 9 Yezu nakəŋ àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, ànjəhaɗ ka haɗ Gelili zlam gayaŋ.

Pakama ga Yezu ya àɗəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

10 Bəza ga məŋani tàra tàdəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day òru. Òru ti àŋgazlivu ana mis ndo, awayay ti tìpi naŋ ba. 11 Mis tàcakalava ga magray wuməri na ti, gəɗákani ga ndam *Zʉde ni tàɗəbay Yezu, tàɗəm : « Naŋ neley ? » 12 Mis dal-dalani ni tàbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahaŋ tàɗəm : « Naŋ mis sulumani. » Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm : « Aha, naŋ mis sulumani do, agosay mis sawaŋ. » 13 Ay maslaŋa àbi azlapaki vay-vay bi, aɗaba tagrafəŋa aŋgwaz kà gəɗákani ga ndam Zʉde a.

14 Tàra tècekaba vaɗ ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. 15 Pakama gayaŋ ya àɗəm ni àgri ejep ana ndam Zʉde, tàɗəm : « Naŋ hini èjeŋgey ndo ni ti, àsəra zlam a ti ahəmamam ? » 16 Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcahi ana kʉli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. 17 Pakama goro ya ti nəɗəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. 18 Maslaŋa ya ti ahi ma gayaŋ gayaŋani ana mis nahəma, awayay ti mis tâzləbay naŋ. Ay maslaŋa ya ti agray tʉwi ti mis tâzləbay Bay ya ti àslərbiyu naŋ ni ti aɗəm ma ge jiri, àsəkaɗ malfaɗa do simiteni. 19 Mʉwiz àɗəfiki *Divi ge Melefit ana kʉli ndo waw ? Ay e kiɗiŋ gekʉli bu maslaŋa bəlaŋ àbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum mijiŋ nu ti, nàgudar mam ? » 20 Mis dal-dalani ni tàhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay mijiŋ kur way ? »

21 Eslini Yezu àhi ana tay : « Nàgra tʉwi a bəlaŋ mək àgria ejep ana kʉli a ɗek. 22 Ku ka fat məpəsabana *kikelʉmi kʉɗi ana bəza, aɗaba Mʉwiz àhi ana kʉli kîkelʉm. Ay ànjəki ke mekeli kʉɗi ana bəza ti Mʉwiz do ; tànjəki enji ti ata bəŋ ga bəŋ gekʉli. 23 Kikelʉmi kʉɗi ana bəza ka fat məpəsabana, kəɗəmum àgudar Divi ge Melefit ya ti Mʉwiz àvi ana kʉli ni do. Nahkay ti nu nàhəŋgaraba mis a jigʉriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku ɓəruv ti kamam ? 24 Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənjəɗ majalaki ahàr. Kàgrum nahkay va ba ; wuɗaka kəɗəmum ma nahəma, jalumkia ahàr a lala day. »

Yezu ti naŋ Bay gəɗakani ya amara ni aw ?

25 Ndam Zerʉzalem ndahaŋ tàɗəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti taɗəbay naŋ, tawayay takaɗ naŋ ni do aw ? 26 Mənjumki : naŋ àbu azlapay vay-vay kè meleher ge mis ɗek, day tàhi ma ga araŋa do ni. Gəɗákani geli tàsəra naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni eɗeɗiŋ a waw ? 27 Ay Bay gəɗakani ya amara ni eminjia ti mis atəsər məlaŋ gayaŋ ya ti àsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli màsəra məlaŋ gayaŋ ya ti àsləkabiya na. »

28 Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, àhi ana tay kay kay, àɗəm : « Kàsəruma nu a waw ? Kàsəruma məlaŋ ya ti nàsləkabiya na eɗeɗiŋ a

waw ? Nu nuani nàra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbiyu nu ni ti naŋ jireni. Lekʉlʉm ti kàsərum naŋ do. 29 Nu ti nàsəra naŋ a, aɗaba nàsləkabiya afa gana ; àslərbiyu nu ti naŋ. »

30 Yezu àra àɗəma ma nahkay ti nday nakəŋ tawayay təgəs naŋ. Ay ti maslaŋa èsliki minjifiŋeni do, aɗaba sarta gani gayaŋ ènjia faŋ ndo. 31 E kiɗiŋ ge mis dal-dalani ni bu mis kay tàvu, tàfəkia ahàr a, tàɗəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gəɗakani ya amara ni eminjia ni ti, amagray zlam məgri ejep ana mis amatam ga maslaŋa hini ya ti agray ni aw ? »

32 Ndam *Feriziyeŋ tàra tìcia ma ge mis dal-dalani ya təɗəmki ka Yezu e kiɗiŋ gatay bu na ti, tàhi ma gani ana gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakəŋ tàslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu. 33 Eslini Yezu àɗəm ahkado : « Ananjəhaɗ akaba kʉli vaɗ kay do ; kələŋ gani ananŋgoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. 34 Akəɗəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, aɗaba ekislʉmki moroni ka məlaŋ goro ya ti anoru ni do. » 35 Ndam *Zʉde tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : « Àɗəm amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhaɗkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni tək ? 36 Ma gayaŋ ya àɗəm : “Akəɗəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, aɗaba ekislʉmki moroni ka məlaŋ goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay aɗəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

37 Ka fat ya ti tindeveriŋ wuməri ni tagray wuməri àtam ga vaɗ nday ndahaŋ ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àɗəm : « Tamal maslaŋa yam àkaɗa naŋ a ti, mâra afa goro a, mîsi. 38 Maslaŋa ya ti afəku ahàr ni ti, Melefit àɗəm a Wakita gayaŋ ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməŋgəzaya a vu ga maslaŋa gani nani ba akaɗa ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » 39 Yezu àɗəm nahkay ti àɗəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, aɗaba amara məvi ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay faŋ ndo, aɗaba àŋgoru a məlaŋ maslaɗani ge Melefit ni vu faŋ ndo.

Mis ndahaŋ tàgəskabu Yezu do

40 Mis dal-dalani ni tàra tìcia ma ga Yezu ya àɗəm na ti, mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàɗəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti Mʉwiz àɗəm amara ni eɗeɗiŋ. ‡ » 41 Mis ndahaŋ tàɗəm : « Naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni. » Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm : « Ay Krist Bay gəɗakani ya amara ni naŋ mis ga haɗ *Gelili aw ? 42 Aɗaba Melefit àɗəm a Wakita gayaŋ ni bu Bay gəɗakani ya amara ni ti naŋ wur huɗ ge Devit. Naŋ ti zal Betlehem, naŋ ga kəsa ge Devit.§ » 43 Nahkay mis dal-dalani ni tìcirvu azuhva Yezu. 44 Eslini mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàɗəm si tâgəs naŋ kwa. Ay ti maslaŋa àbi ènjifiŋ bi.

45 Ndam slewja ni tàra tàsləkabiya ti, gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni tàhi ana tay ahkado : « Kàgəsumbiyu naŋ ndo ni ti kamam ? » 46 Ndam slewja ni tàhəŋgrifəŋ ana tay, tàhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ɗay-ɗay àbi aɗəm ma akaɗa gayaŋ ni bi. » 47 Ndam Feriziyeŋ ni tàhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm day àgosa kʉli a zla do waw ? 48 E kiɗiŋ ga gəɗákani geli bu ahkay do ni e kiɗiŋ ga ndam Feriziyeŋ bu ni ti, maslaŋa àbu àfəkia ahàr ka maslaŋa nana waw ? 49 Ndam ya ti təfəki ahàr ka maslaŋa nani ti, nday ya ti tàsər *Divi ge Melefit ya ti Mʉwiz àbəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit ètikwesla tay a. »

50 Ay Nikodem naŋ ya ti àrəkioru ka Yezu ga məlavaɗ a vaɗ nahaŋ ni, naŋ àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : 51 « E Divi ge Melefit

† **7:38** Mənjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8. ‡ **7:40** Mənjay Mimbiki 18.15. § **7:42** Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1.

ya Mʉwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, mìsliki magrafəŋa seriya kè mis a do, si tamal mìcifiŋa ma akaba màsəra ere ye ti àgray na kwa. » 52 Nday nakəŋ tàhi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jeŋgey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəŋgaray pakama ge Melefit bi. » [53 Kələŋ gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayaŋ, *

8

1 Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviye ni.

Wal hala

2 Hajəŋ gani ge dʉeni nahəma, Yezu nakəŋ àŋgoru a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Òru ènjʉa ti mis ya ti eslini ni ɗek tərəkia. Nahkay naŋ nakəŋ ànjəhaɗ digʉs, acahi zlam ana tay. 3 Naŋ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyeŋ tàzəbiyu wal nahaŋ, tàfəkaɗ naŋ kè meleher ge mis ni ɗek. Wal nani ti tədi ahàr naŋ àbu agray hala. 4 Tàra tàfəkaɗa naŋ a ti tàhi ana Yezu ahkado : « Mʉsi, wal hini ti tàcəkia naŋ ka magray hala. 5 Mʉwiz àbəki ma gani e *Divi ge Melefit bu, àhi ana leli mîzligi wal hala akaɗa hini àna akur, mâkaɗ. Ay nak ti, kəɗəm mam ? » 6 Tàhi nahkay ti tawayay təhəlfəŋa eyʉ a, ti tâcalki naŋ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəŋ àzəgaɗ ahàr jer mək àbəki zlam ka haɗ àna weleher. 7 Nday nakəŋ tàmbrəŋ mihindifiŋa ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahàr a mək àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti e kiɗiŋ gekʉli bu àgudar zlam ɗay-ɗay ndo ni ti mîzligi wal ni enji. » 8 Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgaɗ ahàr mək àbəki zlam ka haɗ keti. 9 Tàra tìcia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti tàsləka bəlaŋ àna bəlaŋ. Medewél tàsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni naŋ bəlaŋ kè meleher ga Yezu ciliŋ. 10 Yezu àra èzefteba ahàr a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakəŋ nday eley ? Maslaŋa ya ti àɗəm tâkaɗ kur ni ti àbu waw ? » 11 Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Maslaŋa àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day ŋgay tâkaɗ kur ti nàɗəm do. Sləka, ay ti kàgudar zlam ɗay-ɗay va ba. »]

Yezu naŋ Bay ya ti asladî məlaŋ ana mis ni

12 Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladî məlaŋ ana mis ni. Maslaŋa ya ti aɗəbay nu nahəma, anəsladî məlaŋ, nahkay Melefit aməvi sifa. Ay maslaŋa ya ti àɗəbay nu do ni ti amanjəhaɗ a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu. » 13 Eslini ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ tàhi ahkado : « Kagrakia sedi a ka ahàr gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » 14 Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nàbu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nəɗəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Aɗaba nàsəra məlaŋ ya nàsləkabiya na akaba məlaŋ ya nakoru na. Ay lekʉlʉm ti kàsərum məlaŋ ya nàsləkabiya na akaba məlaŋ ya nakoru ni do. 15 Lekʉlʉm kəɗəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahàr akaɗa ge mis hihirikeni ni. Ay nu nəɗəm mis àgudara zlam a ti nàjalay nahkay do. 16 Ku tamal nagrafəŋa seriya kè mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, aɗaba nagray ti nu bəlaŋ do ; Baba goro naŋ ya àslərbiyu nu ni naŋ àbu akaba nu. 17 Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbiki ana kʉli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cʉ tagray sedi, tàɗəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri eɗeɗiŋ.” * 18 Nu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana. Baba naŋ ya àslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » 19 Eslini tàhi ana Yezu ahkado : « Buk gani naŋ eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekeɗi kàsərum nu nu way do ni ti, kàsərum Baba do

* **7:53** Zeŋ 7.53–8.11 ti àbi a wakita ge Zeŋ ya tàbəki enji ni bu bi. A wakita ndahaŋ bu ni ti àbu məbəkiani ka məlaŋ nahaŋ. Nahkay ti màsəra pakama hini ti Zeŋ àbəki ka məlaŋ hini do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni ndam məsər zlam tàɗəm pakama hini ti àgrava eɗeɗiŋ a. * **8:17** Mənjay Mimbiki 17.6 ; 19.15.

daya. Tamal kàsəruma nu a ti amal kàsəruma Baba daya. »

20 Yezu àɗəm ma hini ti ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ni, naŋ kà gəvay ga zlam ya təbiviyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslaŋa èsliki məgəs naŋ ndo aɗaba sarta gayaŋ ènjiyu faŋ ndo.

« Kìslʉmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah »

21 Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekʉlʉm akəɗəbum nu, ay ti akəmbrəŋum zlam magudarani gekʉli ni do, nahkay akəmətum zlam gekʉli. Aɗaba kìslʉmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah. » 22 Eslini ndam *Zʉde tàɗəm e kiɗiŋ gatay bu ahkado : « Àɗəm “Kìslʉmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akaɗ ahàr gayaŋ gayaŋani zla tək ? » 23 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti mis ya ka haɗ, nu ti mis ya àsləkabiya agavəla ni. Lekʉlʉm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. 24 Nàhi ana kʉli akəmbrəŋum zlam magudarani gekʉli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahàr àɗəm kəfumku ahàr, kəsərum nu gani, nu nàbu. Do ni ti akəmbrəŋum zlam magudarani gekʉli ni do, akəmətum eɗeɗiŋ. » 25 Nahkay nday nakəŋ tàhi : « Nak way ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənjəki ga zlapay goro ni nàhia ana kʉli a, nàɗəm nu gani. 26 Nu nàbu àna zlam kay ga məɗəmkiani ke kʉli ga məgəs kʉli àna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya àslərbiyu nu àhu ni ciliŋ. Naŋ ti naŋ jireni. »

27 Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti ŋgay àɗəmki ma ka Bəŋani ti, nday tàsər ndo. 28 Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərum nu ti nu gani, nu nàbu. Eslini akəsərum zlam ya ti nagray ni ɗek ti nu nuani nagray ga ahàr goro do. Ma ya ti nəɗəm ni ti ma ga Baba ya àcahu ni ciliŋ. 29 Bay ya ti àslərbiyu nu ni naŋ àbu akaba nu, àmbrəŋ nu ga ahàr goro ndo ; aɗaba nu nàbu nagray zlam ya ti àɓəlafəŋ ni kəlavaɗ. » 30 Ka ya ti Yezu naŋ àbu aɗəm ma ni nahkay ti, mis dal-dal tàfəki ahàr.

Maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ eviɗi ga zlam magudarani

31 Eslini Yezu àhi ana ndam *Zʉde ya tàfəkia ahàr a ni ahkado : « Tamal kàgəsumkabá ma goro ya nàhi ana kʉli na lala, kàmbrəŋum do ni ti, kìgʉma ndam maɗəbay nu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena. 32 Akəsərum jiri, nahkay ti ekigʉm lekʉlʉm eviɗi va do. » 33 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Leli bəza huɗ ga Abraham. Day-ɗay leli mìgi eviɗi ga maslaŋa ndo ni ti, kàɗəm mara migi leli eviɗi va do ni ti ahəmamam ? » 34 Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ eviɗi ga zlam magudarani. 35 Nàɗəm nahəma, eviɗi ti ɗay-ɗay tacalkivu naŋ ke mis ga huɗ ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw naŋ wur ga huɗ ahay zlam gayaŋ. 36 Tamal Wur ge Melefit àmbaya kʉli e eviɗi ba ti, kìgʉm lekʉlʉm eviɗi va do eɗeɗiŋ. 37 Nàsəra lekʉlʉm ti bəza huɗ ga Abraham. Ay ti kawayum kəkaɗum nu, aɗaba kàwayum məgəsumkabu pakama goro do. 38 Nu ti nəɗəm ere ye ti Baba àɗəfuki ni ; lekʉli ti ni kəgrum ere ye ti bəŋ gekʉli àhi ana kʉli ni. » 39 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Bəŋ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekʉlʉm bəza ga Abraham ti akal kəgrum tʉwi akaɗa ga Abraham ya àgray ni. 40 Nu nàbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kʉli, ay nihi ti kawayum kəkaɗum nu sawaŋ. Abraham àgray nahkay ndo timey ! 41 Lekʉlʉm ti kəgrum tʉwi akaɗa ga bəŋ gekʉli ya agray ni. » Nday nakəŋ tàhi : « Leli ti

† **8:28** Yezu àɗəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti aɗəmki ma ka madarfəŋ naŋ kà təndal.

leli bəza məva do. Melefit naŋ bəlaŋ naŋ Bəŋ geli. Bəŋ geli nahaŋ àbi. »
42 Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit naŋ bəŋ gekʉli eɗeɗiŋ ti amal kawayum nu, aɗaba nàsləkabiya afa gana nàra afa gekʉli a. Nu nàra ti àna ahàr goro goroani do ; naŋ àslərbiyu nu. 43 Kìcʉm ma goro ya nəhi ana kʉli ni do ni ti kamam ? Kìcʉm do ni ti aɗaba kìslʉmki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kʉli ni do. 44 Lekʉlʉm bəŋ gekʉli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti tʉwi ga bəŋ gekʉli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani naŋ àbu abazl mis zlam gayaŋ, ɗay-ɗay àɗəm ma ge jiri ndo, aɗaba jiri gayaŋ àbi. Masəkaɗ malfaɗa ti tʉwi gayaŋ, aɗaba naŋ bay masəkaɗ malfaɗa, naŋ bəŋ gani daya. 45 Ay nu ti nəɗəm ma ge jiri, nahkay ti kàwayum məgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kʉli ni do. 46 Way esliki maɗafaya zlam a ti, aɗəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nəɗəm ni ɗek jiri ti, kàwayum məgəsumkabani do ni ti kamam ? 47 Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekʉlʉm ti lekʉli ndam ge Melefit do. Kàwayum məbumi slimi ana ma gayaŋ do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tìwi Abraham faŋ ndo ni, Yezu naŋ àbu àndava

48 Ndam *Zʉde ni tàhi ana Yezu ahkado : « Məɗəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahàr vu ti, ma geli ni jiri eɗeɗiŋ. » 49 Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro sawaŋ. Lekʉlʉm ti ni kanjakum nu, kəbumku mimili. 50 Nu ti ŋgay mis tâzləbay nu kwa ti nəɗəm do. Ay Maslaŋa àbu bəlaŋ awayay ti tâzləbay nu, naŋ gani agray seriya ge jiri daya. 51 Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá ma goro na ti aməmət ɗay-ɗay do. »
52 Nahkay ndam Zʉde nakəŋ tàhi ahkado : « Nihi ti məsəra seteni ànukviyu a ahàr bu eɗeɗiŋ zla ! Abraham àməta, ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis day tàməta, ay nak kàɗəm tamal maslaŋa àgəskabá ma gayak na ti àmət ɗay-ɗay do ni ti ahəmamam ? 53 Bəŋ geli Abraham tekeɗì àməta ti, nak kàtam naŋ aw ? Ndam məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni day tàməta, ay nak ti kàɗəm nak way ? »
54 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazləbay ahàr goro ti, mazləbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azləbay nu ni ti Baba naŋ ya ti kàɗəmum naŋ Melefit gekʉli ni. 55 Lekʉlʉm kàsərum naŋ do, ay nu ti nàsəra naŋ a. Tamal nàɗəm nàsər naŋ do ni ti, nasəkaɗ malfaɗa akaɗa gekʉli ni. Nu nàsəra naŋ a, nàbu nəgəskabu ma gayaŋ daya. 56 Bəŋ gekʉli Abraham àmərva aɗaba àsəra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmərva àna naŋ a àkiva. » 57 Eslini ndam Zʉde ni tàhi ahkado : « Nak kàzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kàɗəm kìpia Abraham a ti ahəmamam ? » 58 Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kʉli nahəma, kwa ka ya ti tìwi Abraham faŋ ndo nəŋgu ni, nu gani, nu nàbu àndava. » 59 Yezu àra àɗəma nahkay ti nday nakəŋ tàhəl akur ge mizligi naŋ àna naŋ. Ay ti Yezu àɓu e kiɗiŋ ge mis bu mək àsləka a məlaŋ ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf nahaŋ a

1 Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru e divi bu akaba ndam maɗəbay naŋ ni ti èpi zal wuluf nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti tìweya naŋ wulufana. 2 Eslini ndam maɗəbay naŋ ni tàhi ahkado : « Mʉsi, maslaŋa hini tìweya naŋ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti naŋ tək, day ti ata bəbəŋani tàgudar aw ? » 3 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tìweya naŋ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bəŋani tàgudara zlam a palam do. Tìwi naŋ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tîpi njəɗa gayaŋ àna maslaŋa hini. 4 Nihi məlaŋ maslani ti ahàr àɗəm məgrum tʉwi

ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavaɗ egi wuɗak, nahkay ti maslaŋa emisliki magray tʉwi ni koksah. 5 Ka ya ti nu nàbu a duniya bu mba ni ti nəsladi məlaŋ ana mis. » 6 Àra àɗəma nahkay ti èdiferu esliɓ a haɗ, àgraya eliɓisl àna esliɓ gayaŋ na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. 7 Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kâbaray eri a dəluv Silʉwe ni bu. » Silʉwe ti awayay aɗəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəŋ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

8 Ndam mahay gayaŋ akaba ndam ya tàbu tipi naŋ ahaslani naŋ àbu ahəŋgalay zlam ni tàɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ ya ti kəlavaɗ anjəhaɗ digʉsa, ahəŋgalay zlam ni do aw ? » 9 Mis ndahaŋ tàɗəm : « Naŋ. » Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm : « Naŋ do, tàzavu ciliŋ. » Mək naŋ nakəŋ àɗəm : « Nu gani timey ! » 10 Eslini nday nakəŋ tàhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » 11 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti təzalay naŋ Yezu ni àgraya eliɓisl a, àgruki ke eri mək àhu ahkado : “Ru kâbaray eri a dəluv Silʉwe ni bu.” Nu nakəŋ mək nòru. Nòru nàbara ti nìpi divi hʉya. » 12 Nday nakəŋ tàhi : « Maslaŋa gani nani naŋ eley ? » Àhi ana tay : « Nàsər do. »

Ndam Feriziyeŋ tihindifiŋa ma kà zal wuluf na

13 Tàzoru maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyeŋ. 14 Yezu àgraya eliɓisl a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlikaba eri na ti ka fat məpəsabana. 15 Tòru tìnjʉa àna naŋ a ti, ndam Feriziyeŋ ni day tìhindifiŋa, tàhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa gani nani àgruki eliɓisl ke eri, nàbaray eri mək nìpi divi hʉya. » 16 E kiɗiŋ ga ndam Feriziyeŋ ni bu mis ndahaŋ tàɗəm : « Ku way mâgray ere hini way nəŋgu ni, maslaŋa gani àsləkabiya afa Melefit a do, aɗaba àgra zlam ya ti àɓəlay magrani do na a vaɗ *məpəsabana ba. » Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm : « Tamal naŋ bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akaɗa hini ni aw ? » Nahkay tìcirva e kiɗiŋ gatay ba. 17 Eslini ndam Feriziyeŋ nakəŋ tìhindifiŋa ma kà zal wuluf ya àŋgaba na keti, tàhi ahkado : « Nak ti maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni ti kàɗəm naŋ way ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Naŋ bay *mahəŋgaray pakama ge Melefit. »

18 Ay ti gəɗákani ga ndam *Zʉde ni ti ŋgay ahaslani naŋ wulufani day ti nihi epi divi ti tàwayay məgəskabani ndo. Nahkay tàzalabiyu ata bəŋani 19 ge mihindifiŋa ma kà tay a. Tàra tìnjia ti tàhi ana tay ahkado : « Wur gekʉli ya kàɗəmum kìwʉmaya naŋ a wulufana ti naŋ hini eɗedíŋ aw ? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam ? » 20 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ ana tay, tàhi ana tay ahkado : « Màsəra hini ti wur geli, ka ya ti mìweya ti naŋ wulufani eɗedíŋ. 21 Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, màsər do. Maslaŋa ya ti àhəlikaba eri a ni day màsər do. Naŋ wur va do, hindʉmfiŋa kà naŋ naŋana ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kʉli. » 22 Tàɗəm nahkay ti aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gəɗákani ga ndam Zʉde na. Aɗaba ndam Zʉde ni ɗek tàzlapakabá, tàɗəm maslaŋa ya aɗəm Yezu naŋ *Krist ti təcafəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. 23 Ata bəŋani tàɗəm naŋ wur va do, tîhindifiŋa kà naŋ naŋana ti azuhva nani.

24 Ndam Feriziyeŋ ni tàzalay maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni keti. Àra ènjia ti tàhi : « Ɗum ma ge jiri kè meleher ge Melefit. Leli ti màsəra maslaŋa ya ti kàɗəm àhəlukaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » 25 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nàsər do. Ere ye ti nàsər ni ti zlam bəlaŋ :

ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » 26 Nday nakəŋ tìhindifiŋa, tàhi : « Àgruk ti mam ? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam ? » 27 Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nàhia ana kʉli a àndava, kìcʉmuki ndo timey. Ay kawayum nəhi ana kʉli kîcʉm keti ti kamam ? Tək lekʉlʉm day kawayum migi ndam maɗəbay naŋ aw ? » 28 Àra àɗəma nahkay ti, nday nakəŋ tìndivi naŋ, tàɗəm : « Aɗəbay maslaŋa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam maɗəbay Mʉwiz. 29 Leli ndam maɗəbay Mʉwiz aɗaba màsəra Mʉwiz ti Melefit àhia ma gayaŋ ana naŋ a. Ay maslaŋa nani ti màsər məlaŋ gayaŋ ya àsləkabiya na do simiteni. » 30 Naŋ nakəŋ àhi ana tay nahkay hi : « Lekʉlʉm kàsərum məlaŋ gayaŋ ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam ? Ay àhəlukaba eri a timey ! 31 Màsəra tamal bay magudar zlam ahəŋgalaləŋ zlam kè Melefit ti Melefit èciiki do. Ay ku way way do tamal ahəŋgalay Melefit àna mahəŋgaroru ahàr a haɗ akaba agray ere ye ti àhi mâgray ni ti, Melefit eciiki. 32 Day-ɗay maslaŋa èci ti maslaŋa nahaŋ àhəlikaba eri ana mis tìweya naŋ a wulufana ndo. 33 Tamal ti maslaŋa nani àsləkabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal èsliki magray araŋa koksah. » 34 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Kwa tìweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay tàgaraya naŋ e mite va.

Way naŋ wulufani eɗeɗiŋ way ?

35 Yezu àra ècia ndam Feriziyeŋ ni tàgaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti àɗəbay naŋ. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahàr ka *Wur ge Mis aw ? » 36 Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Naŋ way, Bay goro ni, ti nâfəki ahàr ni ? » 37 Yezu àhi : « Bay ya ti kàbu kamənjaləŋ, naŋ àbu ahuk ma ni ti naŋ gani. » 38 Naŋ nakəŋ àhi : « Nəfukuka ahàr a, Bay goro ni. » Mək àbəhaɗî mirdim grik.

39 Eslini Yezu àɗəm : « Nàra a duniya va ti ga magrafəŋa seriya kè mis a ; ti ndam wuluf tîpi divi, nday ya tàɗəm tìpia divi a ni tâwuluf. » 40 Ndam *Feriziyeŋ ya tàbu akaba naŋ eslini ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti tàhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? » 41 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kànjum lekʉli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekʉli àbi. Ay nihi ti kàɗəmum kàbum kipʉm divi ti zlam magudarani gekʉli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

1 Yezu àɗəm keti : « Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna məlaŋ nahaŋ ti, naŋ zal akal, naŋ zal abra. 2 Ay maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti naŋ bay majəgay təmbəmbak. 3 Bay majəgay gargara ni azləkiaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayaŋ ɗek bəlaŋ bəlaŋ àna slimi gatay. Təmbəmbak ni tìcia dəŋgu gayaŋ a ti tàsəra, abaya tay e mite va. 4 Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni taɗəboru naŋ kələŋ, aɗaba tàsəra dəŋgu gayaŋ a. 5 Ay ti ataɗəboru maslaŋa ya ti tàsər naŋ do ni do ; at-acuhwafəŋa, aɗaba tàsər dəŋgu ge mis ndahaŋ do. » 6 Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti tìciaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu naŋ bay ya ti ajəgay zlam lala ni

7 Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kʉli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. 8 Mis ndahaŋ ya tàra, tàɗəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday ɗek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni tìciiki ma ana tay ndo. 9 Mahay ti nu, maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti araŋa amacay naŋ do, Melefit amahəŋgay naŋ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana e mite va akaba aməŋgət zlam məzum gayaŋ. 10 Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijiŋ

zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis tâŋgət sifa ya ti àndav ɗay-ɗay do ni. Sifa gani nani ti nəvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna naŋ ni.

11 « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni
ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala
ni ti, ku takaɗki naŋ ka təmbəmbak
gayaŋ ya ti ajəgay tay ni nəŋgu ni
agəskabu, àmbrəŋ tay do. 12 Ay ti
maslaŋa ya ajəgi zlam ana mis ti
tâpəl naŋ ni ti àjəgay zlam lala do,
aɗaba tamal èpia kəra gili naŋ àbu
ara ti acuhway, ambərbu təmbəmbak
ni. Aməmbərba tay a ti, kəra gili
ni amabazl ndahaŋ, emidikaba ahàr
a ana məgəjəni gana. 13 Maslaŋa
ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak
ni ti təmbəmbak ni tàhəli ahàr do,
aɗaba naŋ agray ni tʉwi ga siŋgu
ciliŋ. 14 Bay ya ti ajəgay zlam lala
ni ti nu. Nu nàsəra təmbəmbak goro
a, təmbəmbak goro day tàsəra nu a
15 akaɗa ga Baba ya àsəra nu a, nu day
nàsəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu
ti tâkaɗki nu ka təmbəmbak goro ya
najəgay ni. 16 Təmbəmbak goro nda-
haŋ tàbu, ay ti tàkibu ka ndahaŋ
ya a gargara hini bu ni bi. Nday
gani nani ti ahàr àɗəm nəhəlbiyu
tay daya. Etici dəŋgu goro, etigi ka
ahar bəlaŋ akaba ndahaŋ ni, bay
majəgay tay day bəlaŋ. 17 Baba
awayay nu aɗaba nəgəskabu ti nâmət
ka mawayay goro, do ni ti maslaŋa
èsliki makaɗ nu do. Nàməta nəŋgu ni,
nisliki maŋgabana tata. 18 Maslaŋa ya
ti esliki makaɗ nu ni ti àbi, nəgəskabu
nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki
məmətani ka mawayay goro ; nisliki
maŋgabana daya. Bəŋ goro àhu gray ti
nahkay. »

19 Ndam *Zʉde ni tàra tìcia ma ga
Yezu ya àɗəm na ti tìcirvu e kiɗiŋ gatay
bu keti. 20 Mis ndahaŋ kay e kiɗiŋ
gatay bu tàbu təɗəm : « Seteni àniviyu
a ahàr vu, naŋ zal seteni ti kəbumi
slimi ana ma gayaŋ ni ti kamam ? »
21 Mis ndahaŋ ni ti ni təɗəm : « Zal
seteni àɗəm ma gayaŋ hini ya aɗəm ni
do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri
ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zʉde tàwayay məgəskabu ma ga Yezu do

22 Sarta ga wuməri ga məzləkaba
*Ahay gəɗakani ge Melefit na ènjʉa,
tàgray a Zerʉzalem, sarta gani nani ti
ahar kusi. 23 Nahkay Yezu asawaɗay
a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit
ni bu, ka məlaŋ ya təzalay Dalahay
ga Salomoŋ ni. 24 Ndam *Zʉde ni
tàcakalakivu ka Yezu, tèveliŋi ahàr,
tàhi ahkado : « Tamal nak *Krist
eɗeɗiŋ ti, hi ana leli vay-vay kìmbirfəŋ
ba, nahkay ti ahàr aməhəli ana leli va
do. » 25 Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay,
àhi ana tay ahkado : « Nàhia ana kʉli a
àndava, ay ti kàwayum məgəsumkabu
ma gani ndo timey. Tʉwi ya nagray ni
ti nagray àna njəɗa ga Baba, nahkay
tʉwi gani nani aɗəfiki ana kʉli nu
ti nu way. 26 Ay ti kekileŋa lekʉlʉm
kàwayum məfumku ahàr do, aɗaba
lekʉlʉm kàkumkibu ka təmbəmbak
goro bi. 27 Təmbəmbak goro ti tici
dəŋgu goro, nu day nàsəra tay a, nday
day taɗəbay nu. 28 Nəvi *sifa ya àndav
ɗay-ɗay do ni ana tay, atəmət do,
maslaŋa day emisliki məhəlfua tay
a do. 29 Baba Melefit naŋ ya àbu
təmbəmbak ni ti naŋ gəɗakani àtam
mis ɗek, àtam zlam ɗek. Maslaŋa àbi
esliki məhəlfəŋa tay kà Baba bi. 30 Leli
ata Baba ti leli bəlaŋani. »

31 Yezu àra àɗəma nahkay ti ndam
Zʉde ni tàhəl akur keti, tawayay
mizligi naŋ àna naŋ. 32 Yezu àhi ana
tay ahkado : « Nàgra tʉwi sulumana
sulumana kay e kiɗiŋ gekʉli ba
àna njəɗa ga Baba. Ay kawayum
kizligʉm nu àna akur, kakaɗum nu
ti àki ke tʉwi weley gani weley ? »
33 Eslini ndam Zʉde ni tàhəŋgrifəŋ,
tàhi ahkado : « Mawayay mizligi kur
àna akur, mawayay makaɗ kur ti,
àki ke tʉwi sulumani do. Mizligi kur
ti aɗaba kìndivia Melefit a palam ;
nak mis, ay ti kawayay kazay ahàr
gayak akaɗa nak Melefit. » 34 Yezu
àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay
ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita
ge Melefit ni bu, Melefit àɗəm
nahkay hi : “Lekʉlʉm ti melefifit.”

* **10:34** Limis 82.6.

* Àbi məbəkiani nahkay hi bi aw ?
35 Maslaŋa àbi esliki məbəzkia zlam
ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit
bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit
àhi ma gayaŋ ana tay ni ti àzalay tay
melefifit eɗeɗiŋ. 36 Ay nu ti Baba
àdaba nu a, àslərbiyu nu a duniya
vu. Goro ya nàɗəm “Nu Wur ge
Melefit” ni ti, ahəmamam kislʉmki
məɗəmani nindivi naŋ ni mam ?
37 Tamal nagray tʉwi ni ga Baba do ni
ti kàfumku ahàr ba. 38 Ku nagray tʉwi
ga Baba, kàfumku ahàr do nəŋgu ni,
gəsumkabá tʉwi goro ya nagray na
digepa. Nahkay ti akəsərum lala, nu
nàbu àna njəɗa ga Baba, naŋ day naŋ
àbu àna njəɗa goro, nahkay leli ata
Baba ti bəlaŋani. » 39 Yezu àra àɗəma
ma na nahkay ti, tawayay məgəs naŋ
keti, ay ti àtamfəŋa kà tay a.
40 Kələŋ gani Yezu àsləka, àŋgoru
ke ledi ge Zʉrdeŋ, ka məlaŋ ge Zeŋ
ya *àbaray mis ahaslani ni. Naŋ
nakəŋ ànjəhaɗ eslini gosku ɓal. 41 Ka
ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay
tərəkia, tàbu təɗəm : « Zeŋ ti àgray
zlam magray ejep ndo ; ay ma gayaŋ
ya àɗəmki ka maslaŋa hini ni ɗek ti
jiri eɗeɗiŋ. » 42 Eslini mis kay tàfəkia
ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

1 Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar,
arməwər àzəgaɗiya naŋ a. Kəsa gayaŋ
Betani, nday akaba bəza ga məŋani
walani ata Mari nday ata Marta.
2 Mari ti nani, Mari ya ti àbəki tersel
ka asak ga Bay geli mək àtəmaɗkia
àna məhər gayaŋ a ni. Lazar naŋ
ya ti èɓesey do ni ti wur ga məŋani.
3 Nahkay bəza ga məŋ ga Lazar nakəŋ
tàslərkioru mis ka Yezu ti mâhi : « Bay
geli, zləba gayak Lazar èɓesey do. »
4 Yezu àra èɔia ma na nahkay ti àɗəm :
« Arməwər ga Lazar ni ti àkaɗ naŋ
do. Ay ti mis atəsər njəɗa ge Melefit
àna naŋ sawaŋ. Nahkay atazləbay
Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit
daya. »
5 Lazar akaba bəza ga məŋani ata
Mari nday ata Marta ti Yezu awayay
tay ; 6 ay àra èɔia ga Lazar ya èɓesey
do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu
ka ahàr gani vaɗ cʉ. 7 Kələŋ gani àhi
ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado :
« Nihi ti sarta ènjʉa ga maŋgona e
Zʉde a. » 8 Ndam maɗəbay naŋ ni
tàhi ahkado : « Mʉsi, nihi guhwa hʉya
ndam *Zʉde ni tawayay tizligi kur àna
akur, tawayay takaɗ kur ti, kəŋgoru
eslini keti aw ? » 9 Yezu àhi ana tay :
« Məlafat ti njemdi kru mahar cʉ
do aw ? Tamal mis asawaɗay ga
məlafat ti èji asak do, aɗaba naŋ a
məlaŋ maslaɗani bu, epi divi lala.
10 Ay tamal mis asawaɗay ga məlavaɗ
ti eji asak, aɗaba naŋ àbi a məlaŋ
maslaɗani bu bi, èpi divi lala do. »
11 Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti
àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e
ɗʉwir va, ay nakoru nepiɗekababiya
naŋ a. » 12 Eslini ndam maɗəbay naŋ
ni tàhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya
e ɗʉwir va ti, amaŋgaba a arməwər
gayaŋ ni ba do waw ? » 13 Ga Yezu ya
àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana
tay Lazar àməta. Ay ndam *maɗəbay
Yezu ni tàhi ana ahàr hi ti Yezu àɗəmki
ma ti ke ɗʉwir ɗʉwireni eɗeɗiŋ.
14 Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay :
« Lazar àməta. 15 Nu nàbi ka məlaŋ
gani bi ti nàbu nəmərvu azuhva kʉli,
aɗaba akəfumku ahàr àkivu. Ay nihi ti
takomum mədəgumkioru. » 16 Eslini
Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni
àhi ana ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ
ni ahkado : « Leli day takomum
maɗəboru naŋ, ti tôru tâbazla leli
akaba naŋ a. »

17 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ
ni tìnjʉa a Betani a wuɗak ti, tàhi
ana tay Lazar àgra vaɗ a faɗ e mindi-
viŋ ba. 18 Betani ti driŋ driŋ akaba
Zerʉzalem kay do, èsli ezeweɗ kru
kru mahkər do. 19 Nahkay ndam Zʉde
kay tòra eslina ga məgrikabiyu ezekw
ana Marta nday ata Mari ga wur ga
məŋ gatay ya àməta na. 20 Marta
àra èɔia Yezu naŋ àbu ènjia wuɗak ti
àŋgwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a

magam manjəhaɗani digʉsa. 21 Ata Marta tàra tàbakabá ahàr ata Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado : « Tamal nak kàləbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. 22 Ay nàsəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kè Melefit a ɗek day Melefit aməvuk. » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amaŋgaba e kisim ba. » 24 Marta àhi : « Iy, nàsəra ka fat ga mandav ga duniya mis ataŋgaba e kisim ba ni ti, naŋ day amaŋgaba. » 25 Yezu àhi keti : « Mis taŋgaba e kisim ba, tàbu àna sifa ti azuhva nu, aɗaba nu nàbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àməta nəŋgu ni aməlàbu àna sifa. 26 Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amanjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət do. Kàhi ana ahàr ma goro hini ya nàhuk ni ma ge jiri do waw ? » 27 Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nàsəra nak *Krist *Bay gəɗakani ya Melefit àslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

28 Marta àra àhia ma na nahkay ti àsləka, àŋgoru a magam, mək àzalay wur ga məŋani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Mʉsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. » 29 Mari àra ècia ma ga wur ga məŋani ya àhi na ti ècikaba cəkwaɗ, àrəkioru ka Yezu. 30 Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsa ni vu faŋ ndo, kekileŋa naŋ àbu ka məlaŋ ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. 31 Ndam Zʉde ya tâvu a ahay bu, tòru eslini ga məgri ezekw ana tay ni tàra tìpia Mari nakəŋ ècikaba cəkwaɗ àhəraya e mite va ti tàɗəbabiyu naŋ. Tàɗəboru naŋ ti, tàhi ana ahàr bi akoru kè mindiviŋ, akoru etʉwibiyu eslini. 32 Mari òru ènjʉa ka məlaŋ ga Yezu na, èpia naŋ a ti àbəhadî mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kàləbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. » 33 Yezu àra èpia Mari a naŋ àbu etʉwi, ndam Zʉde ya taɗəbabiyu Mari ni day tàbu titʉwi ti, àhəlia ahàr a dal-dal, ɓəruv àwəra naŋ a. 34 Mək àhi ana tay ahkado : « Kàfumiyu naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Bay geli, ra kara kipibiya məlaŋ gana. » 35 Eslini Yezu ètʉwi. 36 Ndam Zʉde ni tàra tìpia naŋ a naŋ àbu etʉwi ti tàɗəm : « Mənjumki day ti, àwaya naŋ a dal-dal ni. » 37 Ay mis ndahaŋ e kiɗîŋ gatay bu tàɗəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

38 Eslini ɓəruv àwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, tàzləklaŋ ma gani àna belim gəɗakani. 39 Tòru tìnjʉa ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga məŋ ga maslaŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vaɗ a faɗ nihi e mindiviŋ ni ba ni ti èzia àndava timey. » 40 Yezu àhi ahkado : « Nàhuka àndava : tamal kàfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəɗanjəɗani, akazləbay naŋ ti, kìci ndo waw ? » 41 Nahkay mis ni tàzələŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənjoru agavəla, àɗəm : « Sʉsi gayak Bəba goro ni, aɗaba kàgrua ere ye ti nìhindilʉk na. 42 Nu ti nàsəra nak kàbu kəgru ere ye ti nihindilʉk ni ɗek kəlavaɗ. Ay nàɗəm ma hini ti, nawayay ti mis ya tàbu ahalay teveliŋ nu ni tîci, ti tâsər nak kàslərbiyu nu eɗeɗîŋ. » 43 Yezu àra àɗəma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àɗəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. » 44 Nahkay maslaŋa ya ti àmət ni àhəraya, asak mitʉwiɗeni, ahar day mitʉwiɗeni àna gabaga, ahàr gayaŋ makambahani àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picehʉmaba naŋ a, ti mâsawaɗay. »

Gəɗákani ga ndam Zʉde tagray sawari ge mijiŋ Yezu

(Meciyʉ 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Lʉk 22.1-2)

45 Ndam *Zʉde ya tàra afa ga Mari a, tìpi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahaŋ kay e kiɗîŋ gatay bu tàfəkia ahàr ka Yezu a. 46 Ay mis ndahaŋ e kiɗîŋ gatay bu tàrəkioru ka ndam *Feriziyeŋ, tàŋgəhadî ere ye ti Yezu

àgray ni ana tay. 47 Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyeŋ ni tàra tìcia ma na ti, tàzalakabu gəɗákani ga ndam Zʉde ni ɗek, tàɗəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? 48 Tamal màmbrəŋa naŋ a, naŋ àbu agroru zlam gayaŋ ni nahkay ti, mis ɗek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembeɗkaba *ahay gəɗakani *njəlatani geli na, etijiŋ jiba geli ɗek. »

49 Zal nahaŋ àbu, naŋ gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani, slimi gayaŋ Kayif. Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ti kàsərum araŋa do simiteni. 50 Ahàr àɗəm mis bəlaŋ amət azuhva ndam jiba geli ɗek, ti ndam jiba geli ni tàmət ba. Amət nahkay ti aŋgivu ana kʉli ti kàsərum do waw ? » 51 Àɗəm nahkay ti pakama gayaŋ gayaŋani do ; àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, aɗaba Kayif ti gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani palam. Pakama ge Melefit ya àhəŋgaraya ni ti nihi : ahàr àɗəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayaŋ kwa. 52 Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayaŋ ciliŋ do, amət ti ga maŋgasikabu ahàr ana bəza ge Melefit ya medeveni ka haɗ gərgərani ni ɗek.

53 Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makaɗ naŋ. 54 Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəŋ masawaɗani e kiɗiŋ ga ndam Zʉde bu hʉya, àsləka òru a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjʉa ti ànjəhaɗ eslini akaba ndam maɗəbay naŋ ni.

55 Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəɗakani ga ndam Zʉde ni, ènjia wuɗak. Nahkay ndam Zʉde kay ya a kəsa ndahaŋ bu ni tàsləka, tòru a Zerʉzalem ga məbarani ti tîgi njəlatani day kwa ti tâgray wuməri ni. 56 Mis ni tòru tìnjʉa a Zerʉzalem a ti teheliŋ eri ga Yezu, ay ti tàdi ahàr ndo. Ka ya ti nday tàbu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu nahəma, tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Kàhumi ana ahàr mam ? Kàhumi ana ahàr ti amara ga magray wuməri na waw ? » 57 Gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyeŋ ni tawayay təgəs naŋ, nahkay tàhi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal àsəra məlaŋ ga Yezu ya naŋ àbu na ti mâhi ana leli. »

12

Mari abəki tersel ka asak ga Yezu (Meciyʉ 26.6-13 ; Mark 14.3-9)

1 Vaɗ àvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kəsa ga Lazar bu. Lazar ti naŋ ya ti àmət, mək Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. 2 Eslini tàzalaki Yezu nakəŋ ka zlam məzumani. Òru ènjʉa ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni naŋ àbu azum zlam akaba mis ya tàzalay tay ni. 3 Ka ya ti tàbu təzum zlam ni ti Mari òru àna tersel ya təzalay nardu ni, njəlatani ge siŋgu kayani, telma ge litir. Àra ènjia àna naŋ a ti àbəki tersel ni ka asak ga Yezu cʉeni mək àtəmaɗkia àna məhər ga ahàr gayaŋ a. Nahkay ahay ni ɗek ezi tersel tersel a. 4 Eslini Zʉdas Iskariyot bəlaŋ ga ndam *maɗəbay Yezu, naŋ ya aməsəkumoru Yezu ni, àɗəm ahkado : 5 « Siŋgu ge tersel ni jik diŋ diŋ mahkər ti tàsəkumoru, tìdi siŋgu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » 6 Zʉdas àɗəm nahkay ti aɗaba awayay ndam talaga palam do, àɗəm nahkay ti aɗaba naŋ zal akal. Naŋ bay maŋgah siŋgu, ay ti naŋ àbu adafəŋa siŋgu na akal-akal a. 7 Ay Yezu àra ècia ma ga Zʉdas na ti àhi : « Mbrəŋ wal hini, kàhəli muru ba. Àgray nahkay ti aɗaba naŋ àbu ajalakioru ahàr ka vaɗ ya ti anəməta, atəfiyu nu e eviɗ vu ni. 8 Ndam talaga zla nahəma, nday tàbu akaba kʉli kəlavaɗ. Ay nu zla ti ananjəhaɗ akaba kʉli kəlavaɗ do. »

9 Ndam *Zʉde kay tàra tìcia Yezu naŋ a Betani ti tòru eslini. Tòru ti azuhva Yezu ciliŋ do ; tòru ti ga moru

mipi Lazar naŋ ya ti Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni daya. 10 Nahkay gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàzlapakabá, tàɗəm : « Si mijiŋ Lazar daya kwa. » 11 Tàɗəm nahkay ti aɗaba ndam Zʉde kay tàmbrəŋa tay a, tàgəskabu ma gatay ni va do, tàbu təfəki ahàr ka Yezu azuhva gayaŋ ya àhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zerʉzalem (Meciyʉ 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Lʉk 19.28-40)

12 Hajəŋ gani mis kayani ya tòru a Zerʉzalem ga magray wuməri ga *Pak ni tìcia Yezu ènjia a Zerʉzalem a wuɗak. 13 Nahkay nday nakəŋ tàkwahakabaya ahar ga təɓa a ahar va, mək tàhəraya a kəsa ni ba tàŋgwivoru a ma vu. Nday tàbu takoru ti tàgray salalay, tàzləbay Yezu, tàɗəm : « *Hozana ! Bay Melefit mâgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayaŋ a, naŋ bay ga ndam *Izireyel ni !* » 14 Eslini Yezu àdi ahàr ana azoŋgu, mək àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akaɗa ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

15 « Ndam *Siyoŋ, kàgrum aŋgwaz ba.
Mənjumoru, bay gekʉli naŋ tegi ara,
àcəlkivabiya ka wur ga azoŋgu a.† »

16 Ka sarta gani nani ti ndam *maɗəbay Yezu ni tàsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoya Yezu a məlaŋ maslaɗani gayaŋ va day kwa ti ma ya ti Melefit àɗəmki a Wakita gayaŋ bu ni àŋgiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay tàsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akaɗa ya àbu məbəkiani na.

17 Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindiviŋ ba, » àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, mis ya tôru eslini ni ɗek tìpia ; nday nakəŋ tàŋgəhaɗi ma gani ana mis ndahaŋ ni. 18 Mis kay tàŋgwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva tìcia gayaŋ ya àgray zlam magray ejep nani na. 19 Eslini ndam *Feriziyeŋ ni tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Kìslʉmki ka araŋa do ni ti kipʉm do waw ? Nihi mis ni ɗek tàbu taɗəbay naŋ ci ni. »

Yezu aɗəmki ma ka maslaɗani gayaŋ akaba ka məmət gayaŋ

20 E kiɗiŋ ge mis ya tòru ga mazləbay Melefit ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahaŋ day tàkibu ka tay. 21 Nday nakəŋ tàrəkioru ke Filip naŋ ga kəsa Beceyda ka haɗ *Gelili ni. Tàhi : « Bay geli, leli mawayay məbakabu ahàr akaba Yezu. » 22 Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mək nday cʉeni tàrəkioru ka Yezu, tàhi ma gani. 23 Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nihi sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a məlaŋ maslaɗani gayaŋ bu ni ènjia. 24 Nəhi ana kʉli nahəma, hilfi ga hay tamal àdiyu a haɗ vu ndo, èzi ndo ni ti, naŋ àbu nahkay zlam gayaŋ. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, aɗək, abay ahàr, ewi bəza kay. 25 Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayaŋ ti àmət ba ni ti emijiŋ ; ay maslaŋa ya ti awayay sifa gayaŋ a duniya hini bu do ni ti amәjəgur, aməlәbu àna *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni sawaŋ. 26 Tamal mis awayay məgru tʉwi nahəma, mâɗəbay nu. Ka məlaŋ ya nu nàvu ni ti bay məgru tʉwi ni day aməlәbu eslini. Tamal mis ègia bay məgru tʉwi a ti, Baba amazləbay naŋ. »

27 Yezu àɗəm keti : « Nihi ti məɓəruv àbu atukaba. Nəɗəm hi ti mam ? Nâɗəm : “Bəba, nàcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nàɗəm nahkay do, aɗaba nàra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. 28 Bəba, gray zlam ti mis tâzləbay kur. » Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huɗ melefit bu nahkay hi : « Nàgra zlam ya ti mis tâzləbaki nu na àndava, anagray zlam nahaŋ keti ti mis tâzləbaki nu. » 29 Mis ye eslini ni tàra tìcia dəŋgu ya àhəndabiya na ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàɗəm : « Avər àdi aday. » Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm : « *Məslər ge Melefit àhibiyu ma. » 30 Ay Yezu àhi ana tay ahkado :

* **12:13** Limis 118.25-26. † **12:15** Zakari 9.9.

« Dəŋgu hini ya àhəndabiyu ni ti,
àhənday ti azuhva nu do, àhənday
ti azuhva kʉli sawaŋ. 31 Nihi ti
sarta ga magrafəŋa seriya kè mis ga
duniya ènjia, nihi ti tara tagaray bay
magədavani ya agur duniya ni. 32 Ay
nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla
nahəma, anazalakaboru mis ɗek afa
goro. »
33 Yezu àɗəm nahkay ti awayay
aɗafaki ahəmamam amara məmət ni.
34 Eslini mis dal-dalani ni tàhəŋgrifəŋ,
tàhi : « Leli mèjeŋga a Wakita ge Mel-
efit ni bu ni ti, *Krist *Bay gəɗakani
ya amara ni ti aməlabu ga kaŋgay-
kaŋgayani. Ay nak kàɗəm ahàr àɗəm
tâzoru Wur ge Mis agavəla ti ka-
mam ? Wur ge Mis nani ti way ? »
35 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay
ahkado : « Masladani àbu aslaɗi ana
kʉli ga hayaŋani. Ka ya ti masladani
àbu ti sawaɗumoru ; do ni ziŋ-ziŋeni
ara adi ahàr ana kʉli. Aɗaba maslaŋa
ya ti asawaɗay e ziŋ-ziŋeni bu ni ti
àsər məlaŋ ya akoru ni do. 36 Ka ya ti
masladani àbu e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti,
fumki ahàr ka Bay ya ti avi masladani
ana kʉli ni. Tamal kəgrum nahkay ti
kigʉm ndam masladani. »
Yezu àra àɗəma ma nana ti, àsləka,
àɓufəŋa kà tay a.

Ndam Zʉde tàwayay məgəskabu ma ga Yezu do

37 Ku tamal Yezu àgra zlam magray
ejep a dal-dal kè meleher ge mis dal-
dalani na nəŋgu ni, mis ni tàwayay
məfəki ahàr ndo. 38 Nahkay pakama
ge Melefit ya Izayi àhəŋgri ana mis ni
àgrava àndava. Pakama gani nani ti
nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti màɗəm ni ti,
way àgəskabá way ?
Bay geli àɗəfiaba njəɗa gayaŋ a ti ana
way ? ‡»

39 Ndam nday nani tàfəki ahàr ka
Yezu do ni ti, Izayi àɗəmkia ma ka tay
a daya. Àɗəm ahkado :

40 « Melefit àwulufa tay a, àgray ti
tàjalay ahàr sulumani ba.
Àgray nahkay ti, awayay ti tìpi divi ba,
tàsər zlam ba,
awayay ti tàmbatkaba majalay ahàr
gatay a ba daya.
Nahkay Melefit àɗəm : “Tamal
tàmbatkaba ti, akal nàhəŋga tay
a.” § »
41 Izayi àɗəm nahkay ti aɗaba èpia
Yezu naŋ àbu a masladani ge Melefit
ba àndava. Àra èpia naŋ a nahkay ti
àɗəmki ma.
42 Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis
ndahaŋ e kiɗiŋ ga gəɗákani ga ndam
*Zʉde bu kay tàfəkia ahàr ka Yezu a.
Ay ti tàhi ma gani ana mis vay-vay
ndo, aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà
ndam *Feriziyeŋ a, tàɗəm bi atəhi ana
tay tàhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù
Melefit vu va ba. 43 Nahkay nday gani
tawayay magray zlam ya ti àɓəlafəŋ
kè mis ni àtama ya ti àɓəlafəŋ kè Mel-
efit na sawaŋ.

Yezu agrafəŋa seriya kè mis àna pakama gayaŋ ya àɗəm na

44 Yezu àɗəm ma kay kay, àɗəm :
« Maslaŋa ya ti afəku ahar nahəma,
afəki ahàr ti ka nu do ; afəki ahàr ka
Bay ya ti àslərbiyu nu ni. 45 Maslaŋa
ya ti naŋ àbu epi nu ni ti, naŋ àbu
epi Bay ya ti àslərbiyu nu ni. 46 Nu
nàra a duniya va ti ga masladi məlaŋ
ana mis. Nahkay ku way way do
afəku ahàr ti ànjəhaɗ e ziŋ-ziŋeni bu
va do. 47 Tamal mis ècia ma goro
na mək àgəskabu do nahəma, bay ya
agrafəŋa seriya ni ti nu do. Aɗaba
nu nàra a duniya va ti ga mahəŋgay
mis, do ni ti ga magrafəŋa seriya kà
tay a do. 48 Maslaŋa ya ti àwayay nu
do, àgəskabu pakama goro do ni ti,
seriya aməgəs naŋ : ka mandav ga
duniya atəgəs naŋ àna seriya ti àna
pakama goro ya nàɗəm ni ɗek. 49 Ay
ma goro ya nàɗəm ɗek ni ti nu nàɗəm
àna ahàr goro goroani do. Pakama
goro ya nàhi ana mis akaba ya nàcahi
ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu
ga məhiani ana tay. 50 Iy nàsəra,
pakama ga Baba goro ya àhi ana mis
ni ti, tamal tàgəskabá ti nday tàbu àna

‡ **12:38** Izayi 53.1. § **12:40** Izayi 6.9-10.

*sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni àndava. Pakama goro ya nàɗəm ni, nàɗəm ti akaɗa ga Baba ya àhu nâhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam maɗəbay naŋ ni

1 Àgəjəni vaɗ bəlaŋ ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayaŋ ga masləkana a duniya ba ga moroni afa ga Bəŋani ènjia. Yezu àwaya ndam gayaŋ ya taɗəbay naŋ a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni àmbrəŋ mawayay tay do. 2 Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni tàbu təzum zlam ga məlakarawa. Ka sarta gani nani *Seteni àvia majalay ahàr ana Zʉdas wur ga Simu Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a àndava. 3 Yezu ti àsəra Melefit àvia njəɗa ga məgur zlam a ɗek. Àsəra naŋ àsləkabiya afa ge Melefit a, amaŋgoru afa gani daya. 4 Àsəra nahkay ti ècikfiŋa kà zlam məzumani na cəkwaɗ, àzakaba mugudi gayaŋ na mək àzay azana nahaŋ, àwəlvu àna naŋ dərkəɗ. 5 Eslini àcahviyu yam e hijiɗ vu, ànjəki ka məbari asak ana ndam maɗəbay naŋ ni mək atəmaɗkia yam na ka asak gatay na àna azana ya àwəlvu àna naŋ na.

6 Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakəŋ àhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » 7 Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu nagray ni kàsərkaba faŋ do, akəsərkaba ti kama kwa. » 8 Piyer àhi : « Ɗay-ɗay nàwayay ti nak kâbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal nàbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » 9 Simu Piyer nakəŋ àhi : « Tamal nahkay ti kàbaru asak ciliŋ ba : baru ahar akaba ahàr daya, Bay goro ni. » 10 Yezu àhi : « Maslaŋa ya àbara ni ti [abaray asak ciliŋ do ni ti] àbaray vu gayaŋ va do, aɗaba vu gayaŋ ni ɗek ègia njəlatana. Lekʉlʉm ti kìgʉma njəlatana, ay ti lekʉlʉm ɗekeni do. » 11 Yezu àhi ana tay « Lekʉlʉm ɗek njəlata do » ni ti aɗaba àsəra maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ na àndava.

12 Yezu nakəŋ àra èndeveriŋa məbari asak ana tay a ti, àzay mugudi gayaŋ ni, àfakabu mək àŋga ka məlaŋ ga zlam məzumani na. Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nàgri ana kʉli ni ti kàsəruma waw ? 13 Lekʉlʉm kàbum kazalum nu “Mʉsi, Bay geli” ti, nani ti jiri gekʉli, aɗaba nu Mʉsi gekʉli, nu Bay gekʉli eɗeɗiŋ. 14 Ay nu Mʉsi gekʉli, Bay gekʉli ni tekeɗi nàbaria asak ana kʉli a ti, ahàr àɗəm e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti maslaŋa nahaŋ mâbari asak ana maslaŋa nahaŋ. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama. 15 Ere ye ti nàgri ana kʉli kani ni ti nàɗəfiki divi ana kʉli : grumi ana mis akaɗa goro ya nàgri ana kʉli ni. 16 Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya agri tʉwi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri tʉwi ni do. Maslaŋa ya təslər naŋ ni ti àtam bay ya ti àslər naŋ ni do. 17 Nihi kàsəruma nahkay nahəma, grum tʉwi akaɗa ya nàɗəfiki ana kʉli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumvu. »

18 Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nàɗəm ni ti nàɗəmki ke kʉli, lekʉlʉm ɗekeni do, aɗaba nàsəra ndam goro ya nàdaba tay a na. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti màbu məzumkabu zlam kəlavaɗani ni àmbatuva ahàr va.” * Ahàr àɗəm pakama nani agravu kwa. 19 Wuɗaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kʉli. Nàhiva ana kʉli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərumki nu gani, nu nàbu. 20 Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəslər naŋ na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Yezu aɗəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ ni

(Meciyʉ 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Lʉk 22.21-23)

* **13:18** Limis 41.10.

21 Yezu àra àɗəma ma nahkay ti ɓəruv àtikaba. Àɗəm : « Nəhi ana kʉli nahəma, biliŋ gekʉli aməsəkumoru nu. » 22 Ndam maɗəbay naŋ ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tàɗəm : « Àɗəmki ma hini ti àki ka way ? » 23 Eslini bəlaŋ e kiɗiŋ ga ndam *maɗəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu priɗ kà gəvay ga Yezu. 24 Nahkay Simu Piyer àdaɗi ahàr, awayay ti mîhindifiŋa slimi ga maslaŋa nana kà Yezu a. 25 Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məɓəruv ga Yezu mək èhindifiŋa kà Yezu a, àhi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » 26 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àɗəma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zʉdas wur ga Simu Iskariyot. 27 Zʉdas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu hʉya. Nahkay Yezu àhi : « Tʉwi gayak ya kara kagray ni ti gray weceweci. »

28 E kiɗiŋ gatay ya tàzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zʉdas kamam ni ti àbi, si Zʉdas Zʉdasani ciliŋ. 29 Zʉdas ti naŋ bay məgəsi siŋgu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam maɗəbay Yezu ni bu tàhi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zʉdas môru mâsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi môru məvi zlam ana ndam talaga. 30 Ay Zʉdas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va hʉya. Sarta gani nani ti məlavaɗ.

Divi mʉweni ga Yezu ya aɗəfiki ana ndam gayaŋ ni

31 Zʉdas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ènjia, mis atəsər nu gəɗakani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gəɗakani, atazləbay naŋ. 32 [Mis atəsər Melefit naŋ gəɗakani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayaŋ day ara agray ti mis tâsər nu Wur ge Mis ti nu gəɗakani, ara agray ti tâzləbay nu. Ara agray nahkay wuɗak.

33 « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kʉli wuɗak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akəɗəbum məlaŋ goro. Ay ma goro ya nàhi ana ndam *Zʉde ni ti nəhi ana kʉli daya : Məlaŋ goro ya anoru ni ti lekʉlʉm ekinjʉmiyu koksah. 34 Nihi nahəma nəɗəfiki divi mʉweni ana kʉli, ahàr àɗəm kəgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kʉli, nahkay ahàr àɗəm lekʉlʉm day wayumvu akaɗa goro ya nàwayay kʉli ni. 35 Tamal kawayumvu nahkay ti, mis ɗek atəsər lekʉlʉm ndam maɗəbay nu. »

Yezu àhi ana Piyer : « Akəɗəm kàsər nu do »

(Meciyʉ 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Lʉk 22.31-34)

36 Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məlaŋ goro ya nara nakoru ni ti, kìsliki maɗəboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akaɗəboru nu. » 37 Piyer àhi : « Bay goro, ku takaɗ nu azuhva nak nəŋgu ni nəgəskabu. Nahkay ti nìsliki maɗəboru kur nihi koksah ti kamam ? » 38 Yezu àhi : « Kàɗəm ku takaɗ kur azuhva nu nəŋgu ni kəgəskabu ti eɗeɗiŋ aw ? Nəhuk nahəma : wuɗaka agwazl azlah ti akəɗəm sak mahkər kàsər nu do timey ! »

14

Yezu ti naŋ divi ga moroni afa ge Melefit

1 Yezu àhi ma ana ndam maɗəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba. Fumki ahàr ke Melefit ; fumku ahàr daya. 2 Afa ga Baba goro ti məlaŋ àbiyu kay. Nàhia ana kʉli a nakoru nəslamativù məlaŋ ana kʉli. Tamal məlaŋ ni aləbiyu bi ti, akal nàhi ana kʉli ndo waw ? 3 Ka ya ti anəslamativabiya məlaŋ na ana kʉli a ni ti anaŋga afa gekʉli a, anəhəloru kʉli afa goro, ti

lekʉlʉm kânjəhaɗum ka məlaŋ goro ya nanjəhaɗ ni bilegeni. 4 Məlaŋ goro ya nakoru ni ti, lekʉlʉm kàsəruma divi gana àndava. » 5 Tumas àhi : « Bay goro, məlaŋ ya kakoru ni tekeɗi màsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? » 6 Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslaŋa àbi akoru afa ga Baba àna divi nahaŋ bi, si àna nu kwa. 7 Tamal kàsəruma nu a ti akal kəsərum Baba daya. Ay nihi nəŋgu kàsəruma naŋ a, kìpʉma naŋ a àndava. »

8 Eslini Filip àhi : « Bay goro, ɗəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay èslia geli a hʉya. » 9 Yezu àhi : « Nihi nàpəsa akaba kʉli a ti, kàsər nu do kekileŋa waw, Filip ? Maslaŋa ya èpia nu a ti èpia Baba. Kàhu nâɗəfiki Baba ana kʉli ti kamam ? 10 Nu nàbu akaba Baba akaɗa mis bəlaŋ, Baba day naŋ àbu akaba nu akaɗa mis bəlaŋ ti kàgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kʉli ni ti nàhi ana kʉli àna ahàr goro goroani do. Agray tʉwi ti Baba naŋ ya àbu akaba nu akaɗa mis bəlaŋani ni sawaŋ. Naŋ àbu agray tʉwi ti akaɗa gayaŋ ya awayay ni. 11 Gəsumuki ma goro ya nàhi ana kʉli : “Nu nàbu akaba Baba akaɗa mis bəlaŋ, Baba day naŋ àbu akaba nu akaɗa mis bəlaŋ” ni. Ay ku tamal kàgəsumkabu ma hini ya nàhi ana kʉli ni do nəŋgu ni, gəsumkabá ma gana azuhva tʉwi ya nàbu nagray na.

12 « Nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti amagray tʉwi akaɗa goro ya nàbu nagray ni. Maslaŋa gani nani amagray tʉwi amatam goro ya nàbu nagray ni, aɗaba nàbu nasləka nakoru afa ga Baba. 13 Tamal kàsəruma lekʉlʉm ndam goro mək kihindʉm zlam azuhva nani nahəma, anagray. Anagray nahkay ti aɗaba nawayay ti mis ɗek tâzləbay Baba àna tʉwi goro ya nagray ni. 14 Nahkay tamal kihindʉmfua zlam a aɗaba lekʉlʉm ndam goro ti anagray. »

Yezu aɗəm aməsləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayaŋ

15 « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nàhi ana kʉli grum ni. 16 Nahkay ti nu anahəŋgalay Baba mək aməsləribiyu Maslaŋa nahaŋ ana kʉli ga məjənaki kʉli, ti mânjəhaɗ akaba kʉli ga kaŋgay-kaŋgayani. 17 Naŋ ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tìsliki məgəskabu naŋ koksah, aɗaba tìpi naŋ do, tàsər naŋ do daya. Ay lekʉlʉm ti kàsəruma naŋ a àndava, aɗaba naŋ àbu akaba kʉli, aməhuriviyu ana kʉli a vu vu. 18 Anəmbrəŋ kʉli ti kîgʉm bəza kuɗa do : anəŋgəkia ke kʉli a. 19 Sarta àvu gʉzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekʉlʉm ti ekipʉm nu aɗaba nu nàbu àna sifa, lekʉlʉm day akəlumbu àna sifa. 20 Ka fat nani ti akəsərum nu nàbu akaba Baba akaɗa mis bəlaŋ, lekʉlʉm akaba nu, nu day akaba kʉli akaɗa mis bəlaŋ. 21 Maslaŋa ya ti ècia ere ye ti nàhi ana kʉli grum na, àmbrəŋ do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu eɗeɗiŋ. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay naŋ, nu day anawayay naŋ, ananŋgazlivu aməsər nu. »

22 Eslini Zʉd èhindifiŋa ma. (Zʉd ti naŋ nani Zʉdas Iskariyot do.) Àhi : « Bay goro, kàɗəm akaŋgazlivu ana leli ciliŋ, kàŋgazlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nàhi ana mis tâgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay naŋ, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amanjəhaɗkabu akaba naŋ. 24 Ay maslaŋa ya ti àwayay nu do ni ti àgəskabu ere ye ti nàhi ana mis tâgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kʉli, kàbum kicʉm ni ti ma ga ahàr goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya àslərbiyu nu ni. 25 Ma hini ti nàhia ana kʉli a ka ya ti nu nàbu akaba kʉli na. 26 Ay Maslaŋa ya ti Baba aməsləribiyu ana kʉli ga məjənaki kʉli ni ti, aməslərbiyu naŋ ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njəlatani : naŋ gani amacahi zlam ɗek ana kʉli, mək amagray ti kâsərumki ka zlam ya

nàhi ana kʉli ni ɗek.
27 « Ere ye ti nəmbribu ana kʉli ni
ti manjəhaɗ sulumani. Anagray ti
kânjəhaɗum àna sulumani goro ya
nəgri ana kʉli ni. Nəgri sulum gani
nani ana kʉli ti akaɗa ga ndam ga
duniya ya tagray sulum ni do. Aŋgwaz
àwər kʉli ba, araŋa àhəli ahàr ana kʉli
ba. 28 Kìcʉma, nàhi ana kʉli ahkado :
“Nasləka, kələŋ gani anaŋga afa gekʉli
a.” Tamal kawayum nu ti, nasləka ti
akal kəmərumvu, aɗaba nakoru afa
ga Baba. Baba ti àtam nu. 29 Zlam
gani ti àgravu faŋ ndo, ay nàhi ma gani
ana kʉli kwa nihi ti, aɗaba nawayay
ti ka ya ti amagravu ni ti kâfumku
ahàr. 30 Nihi ti nindeveriŋ ma goro
ya nəhi ana kʉli ni wuɗak, aɗaba bay
magədavani ya agur duniya ni naŋ
àbu ara. Maslaŋa gani nani ti èslikʉ
do, 31 ay naŋ àbu ara ti, ti ndam ga
duniya tâsər nu nawayay Baba akaba
tâsər nagray ere ye ti Baba àhu nâgray
ni. Cikʉmaba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga məŋ ga zlam akaba ahar gani məɓalani ni

1 « Məŋ ga zlam eɗedĭŋeni ti nu
gani. * Bay ya àjav ni ti Baba.
2 Ndam goro ti akaɗa ahar ga məŋ
ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlaŋ
èwi bəza do ni ti Baba ekelfiŋa. Ay
tamal ahar gani ewi bəza ti Baba
aslamalay àna məbafəŋana, awayay
ti mîwikivu bəza. 3 Ma goro ya nàhi
ana kʉli ni ti àslamala kʉli a, kìgʉma
njəlatana. 4 Lekʉlʉm akaba nu ti
mìgʉma akaɗa mis bəlaŋ a ; nahkay
njəhaɗuma akaba nu a akaɗa goro
ya nanjəhaɗ akaba kʉli na. Ahar ga
məŋgəhaf ti tamal àfəŋ kà məŋgəhaf
ni bi nahəma, ahar gani nani èwi bəza
koksah. Lekʉlʉm day tamal kàfum kà
nu bi nahəma, akəgrumu tʉwi kok-
sah.
5 « Məŋgəhaf ti nu ; lekʉlʉm ti
ahar gani. Maslaŋa ya ti naŋ àbu
akaba nu, nu day nu nàbu akaba
naŋ nahəma, maslaŋa gani nani agru
tʉwi sulumani, naŋ akaɗa ga ahar
ga məŋgəhaf ya àfəŋ kà məŋ gani,
ewi bəza kay ni. Nàɗəm nahkay
ti aɗaba tamal nu nàkibu ke kʉli
bi ti kìslʉmki magray tʉwi koksah.
6 Tamal mis naŋ àbi akaba nu va bi
ti, naŋ akaɗa ahar ga məŋgəhaf ya
tèkelfiŋa tìzligoya, ekʉli ni. Ahar ga
məŋgəhaf nday nani ti taŋgaskabu
təbiyu a aku vu, aku azumaba
ni. 7 Tamal lekʉlʉm kàbum akaba
nu, kàbum kəgəsumkabu ma goro
nahəma, hindʉm ere ye ti kawayum
ni, nahkay Melefit aməvi ana kʉli.
8 Ere ye ti agray ti mis tâzləbaki
Baba goro ni ti nihi : grum tʉwi kay
akaɗa ga ahar ga məŋgəhaf ya ewi
bəza kayani ni, nahkay mis təsər
lekʉlʉm ndam maɗəbay nu eɗedĭŋ.
9 Baba awayay nu, nu day nawayay
kʉli akaɗa gayaŋ ya awayay nu ni.
Nawayay kʉli nahkay ti, njəhaɗuma
akaba nu a. 10 Nu ti nàbu nagray
ere ye ti Baba àhu gray ni ; nahkay
awayay nu, nu nanjəhaɗ akaba naŋ.
Nahkay day tamal lekʉlʉm kəgrum
ere ye ti nàhi ana kʉli grum ni ti
nawayay kʉli, kanjəhaɗum akaba nu.
11 « Nàhi ana kʉli nahkay ti,
nawayay ti kâmərumvu akaɗa
goro ya nəmərvu ni. Nawayay ti
kâmərumvu dal-dal, ti məmərani
gani mîsliva ana kʉli a vu va. 12 Ere
ye ti nəhi ana kʉli grum ni ti nihi :
Wayumvu akaɗa goro ya nawayay
kʉli ni. 13 Tamal mis awayay zləbəba
gayaŋ, àgəskabá ti tâkaɗ naŋ azuhva
tay a nahəma, maslaŋa nani ti
maslaŋa àbi awayay mis àtam gayaŋ
ni bi. 14 Tamal lekʉlʉm kəgrum ere
ye ti nàhi ana kʉli grum ni ti, lekʉlʉm
zləbəba goro. 15 Nàzalay kʉli ndam
məgru tʉwi va do, aɗaba bay magray
tʉwi ti àsər ere ye ti bay ya naŋ agri
tʉwi agray ni do. Nəzalay kʉli ti
zləbəba goro, aɗaba nàhia ere ye ti
Baba goro àhu na ɗek ana kʉli a.
16 Ŋgay lekʉlʉm kàdumaba nu a ti
kàhumi ana ahàr ba. Nu nàdaba kʉli a
sawaŋ. Nàdaba kʉli a ti ga məgrumu
tʉwi nday hini : mara məgru zlam

* **15:1** Məŋ ga zlam ya Yezu àɗəmki ma ni ti *viŋ.

sulumani akaɗa ga ahar ga məŋgəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tìji ba. Nahkay tamal kàsəruma lekʉlʉm ndam goro mək kihindʉmfiŋa zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kʉli. 17 Ere ye ti nəhi ana kʉli grum ni ti nihi : Wayumvu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ ni

18 « Tamal ndam ga *duniya tàbu tizirey kʉli ti, səruma tìzirey nu enji gekʉli. 19 Tamal lekʉlʉm ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kʉli, aɗaba tawayay ndam gatay. Ay lekʉlʉm ti ndam ga duniya do. Nu nàdaba kʉli a ti nèdekaba kʉli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kʉli ti azuhva nani. 20 Sərumki ka ma goro ya nàhi ana kʉli : “Maslaŋa ya agri tʉwi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri tʉwi ni do” ni. Tamal tàgrua daliya ti atəgri daliya ana kʉli daya. Tamal tàgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kʉli daya. 21 Atəgri zlam nday nani ɗek ana kʉli ti azuhva lekʉlʉm ndam goro, aɗaba tàsər Bay ya ti àslərbiyu nu ni do. 22 Tamal nàra ndo, nàhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nàra, nàhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atətamfəŋa kà seriya koksah.

23 « Maslaŋa ya ti ezirey nu ni ti maslaŋa gani nani ezirey Baba daya. 24 Tamal nàgray zlam ya mis tàgray ɗay-ɗay do ni e kidĩŋ gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tìpia tʉwi goro ya nàgray na. Ay ku tìpia nəŋgu ni tàbu tizirey nu, tàbu tizirey Baba daya. 25 Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya àbu məbəkiani e *Divi gatay bu ni mâgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tìzirey nu masakani, day nàgri araŋa ana tay ndo.” †

26 « Ay Məsuf ge jiri naŋ ya anəsləribiyu ana kʉli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kʉli a. Amasləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kʉli a ti amagrakua sedi a. 27 Lekʉlʉm day akəgrumkua sedi a, aɗaba kwa ka mənjəki ge tʉwi goro lekʉlʉm kàbum akaba nu. »

16

1 « Nàhi ma gani ana kʉli ti aɗaba nawayay ti kâfumku ahàr, kàmbrəŋum ba. 2 Atagaraya kʉli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba. Ay atəgri ana kʉli nahkay ciliŋ do : sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti amabazl kʉli ni ti aməhi ana ahàr agray ere ye ti Melefit awayay ni. 3 Atagray nahkay ti aɗaba tàsər Baba do, tàsər nu do daya. 4 Ay nàhi ma gani ana kʉli ti, aɗaba sarta gani eminjia ti akəsərumki ka ma gani, nàhia ana kʉli a àndava. Ma gani hini nàhi ana kʉli ka mənjəki ge tʉwi geli ndo, aɗaba nu nàbu akaba kʉli mba. »

Tʉwi ga Məsuf Njəlatani ya agray ni

5 Yezu àɗəm keti : « Nihi ti nasləka, nakoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaŋa àbi ehindifua e kidĩŋ gekʉli ba bi. 6 Ma hini ya nàhi ana kʉli ni ti àhəlia ahàr ana kʉli a. 7 Ay ma hini ya nəhi ana kʉli ni ti ma ge jiri : hojo nasləka, aɗaba tamal nàsləka ndo ni ti, maslaŋa ya ti nàɗəm anəsləribiyu ana kʉli ga məjənaki kʉli ni ti amara do. Nahkay anasləka ti akəŋgətum zlam sulumani, aɗaba tamal nasləka ti anəsləribiyu naŋ ana kʉli. 8 Ka ya ti eminjia ni ti aməɗəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya tàsərkaba lala do. Ere ye ti aməɗəfiaba ana tay a, awayay ti tâsərkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. 9 Àki ka zlam magudarani ti aməɗəfiaba ana tay a nday tàbu tagudar zlam, tàsər do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : tàfəku ahàr do. 10 Àki ke jiri ge Melefit ti aməɗəfiaba ana tay a tàsər ma gani do. Ere ye ti aɗafaki Melefit naŋ jireni

† **15:25** Limis 35.19 ; 69.5.

ni ti nihi : nasləka nakoru afa ga Baba, ekipʉm nu e eri vu va do. 11 Àki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a tèsər ma gani do. Ere ye ti adəfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit àgəsa naŋ àna seriya àndava.

12 « Zlam àbu kay nawayay nəhikivu ana kʉli, ay ti nèhi ana kʉli do, adaba kìslʉmki məgəskabani faŋ do. 13 Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədəfiki divi ge jiri ana kʉli, aməhiaba ma gana dek ana kʉli a. Ma ya ti aməhi ana kʉli ni ti ma ga ahàr gayaŋ gayaŋani do ; aməhi ana kʉli ti ma ya ti naŋ èci ni ciliŋ. Aməhi ere ye ti amagravu ni dek ana kʉli daya. 14 Amadafaki ahəmamam nu gədakani ni, adaba emici ma goro mək aməhi ma gani ana kʉli. 15 Zlam ga Baba dek ti goro. Nèdəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, aməhi ana kʉli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atəjalay ahàr, kələŋ gani atəmərvu

16 Yezu àhi ana tay keti : « Kama gʉzit ti ekipʉm nu do, ay kama gani gʉzit ti ekipʉm nu keti. » 17 Ndam madəbay naŋ ni tàra tìcia ma gayaŋ na ti ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tèdəm : « Àdəm : “Kama gʉzit ti ekipʉm nu do, ay kama gani gʉzit ti ekipʉm nu keti” akaba àdəm : “Nasləka nakoru afa ga Baba” ti, àdəm nahkay ti ahəmamam ? » 18 Tèdəm : « Ma gayaŋ ya àdəm “Kama gʉzit” ni ti awayay adəmvaba mam ? Leli mìciaba ma gana do. » 19 Yezu àra àsəra tawayay tihindifiŋa ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nèhi ana kʉli : “Kama gʉzit ti ekipʉm nu do, ay kama gani gʉzit ti ekipʉm nu keti” ni ti, kèbum kazlapumki e kidiŋ gekʉli bu. 20 Nəhi ana kʉli nahəma, lekʉlʉm ti ekitʉwʉm, akandavum kuda, ay ndam ga *duniya ti ni atəmərvu. Akəgrum daliya, ay daliya gekʉli ni amandav, mək akəmərumvu.

21 « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akada ga wal a huda wayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayaŋ ènjia. Emiweya wur na ti àjalaki ahàr ka daliya gayaŋ ya àgray ni va do ; amərvu adaba èweya mis a duniya va. 22 Nihi ti lekʉlʉm day kèbum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi kʉli keti : ka sarta gani nani ti akəmərumvu ; maslaŋa àbi amacafəŋa kʉli kà məmərvani nana bi.

23 « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindʉmfua bi. Nəhi ana kʉli nahəma, tamal kèsəruma lekʉlʉm ndam goro a mək kihindʉmfiŋa zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana kʉli. 24 Kekileŋa ka ya ti kìhindʉmfiŋa zlam kà Baba ni ti ŋgay lekʉlʉm ndam goro ti kèhumi faŋ ndo. Hindʉmfiŋa ; tamal kìhindʉmfiŋa nahkay ti akəŋgətum mək akəmərumvu dal-dal, araŋa amacafəŋa kʉli kà məmərvana do. »

Yezu èyefiŋa kà duniya àndava

25 « Nèhi ma gani dek ana kʉli ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti anəhi ma ana kʉli nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anədəmki ma ka Baba vay-vay. 26 Ka fat nani ti ekihindʉmfiŋa zlam kà Baba adaba lekʉlʉm ndam goro. Ŋgay anahəŋgali naŋ ana kʉli ti nèdəm do, 27 adaba naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ awayay kʉli. Awayay kʉli ti adaba lekʉlʉm kèbum kawayayum nu, kègəsumkabá nàsləkabiya afa gayaŋ a. 28 Ededíŋ nàsləkabiya afa ga Baba, nàra a duniya va, ay nihi ti nasləka a duniya ba, naŋgoru afa ga Baba. »

29 Eslini ndam madəbay naŋ ni tèhi ahkado : « Nihi kèbu kazlapi ana leli vay-vay, kèhi ma gozogul ana leli va do. 30 Nihi ti màsəra nak kèsəra zlam a dek, nahkay ahàr àdəm mi-hindifʉka ma do, adaba kèsəra ere ye ti mawayay məhuk na àndava. Ègia nahkay ti leli məfəkuk ahàr, màgəskabá kàsləkabiya afa ge Melefit a. » 31 Yezu àhi ana tay : « Nihi ti kəfumku ahàr ededíŋ aw ? 32 Sarta amara, nihi ti ènjia àndava : ka sarta gani nani ti ekidʉmvu kway-kwayay, ku way way do amasləka zlam gayaŋ

a ; lekʉlʉm ɗek akəmbrumbu nu, nu bəlaŋ ka ahàr goro. Ay ti nu bəlaŋ ka ahàr goro do, aɗaba Baba naŋ àbu akaba nu. 33 Nàhi ma gani hini ana kʉli ti, nawayay ti araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba, aɗaba lekʉlʉm kàbum akaba nu akaɗa mis bəlaŋ. Nihi a duniya bu ni ti atəgri daliya ana kʉli, ay zum njəɗa, aɗaba nu ti nèyefiŋa kà duniya àndava. »

17

Yezu ahəŋgali Melefit ana ndam maɗəbay naŋ ni

1 Yezu àra àɗəma ma nana nahkay ti àmənjoru e melefit vu, àɗəm : « Bəba goro ni, sarta ènjia. Gray ti mis ɗek tâsər Wur gayak ti naŋ gəɗakani ; nahkay ti atəsər nak gəɗakani azuhva Wur gayak ni. 2 Kàvia njəɗa ana Wur gayak ga məgur mis a ɗek, ti mâvi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana nday ya ti kàbi tay a ahar vu ni ɗek. 3 Sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ti nihi : tàsər kur, nak bəlaŋ, nak Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni, tàsər Yezu *Krist naŋ ya kàslərbiyu ni daya. 4 Nàgra tʉwi ya kàhu nâgray ka haɗ na ɗek àndava ; tʉwi goro gani nani àɗəfikia ana mis a nak gəɗakana. 5 Ahaslani wuɗaka kàgraya məlaŋ a nahəma, nu nàbu ak-aba kur a məlaŋ gəɗakani maslaɗani bu : nihi day həŋguriyu nu a məlaŋ gani nani vu keti ti. 6 Kàdaba mis a duniya ba, kàbua tay a ahàr va. Nihi ti nàɗəfikia kur ana tay a, tàsəra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti kàbua tay a ahar va, mək tàgəsukkia ma. 7 Nihi ti tàsəra zlam ya nu nàbu àna naŋ ni ɗek ti nak kàbu tay a ahar vu eɗeɗiŋ, 8 aɗaba nàhia pakama gayak ya kàhu nâhi ana tay na ɗek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti tàgəskabá : tàsəra nàsləkabiya ti afa gayak, àslərbiyu nu ti nak eɗeɗiŋ.

9 « Nahəŋgali kur ana tay. Nàhəŋgali kur ana mis ga *duniya do, nahəŋgali kur ana ndam ya ti kàbu tay a ahar vu ni ciliŋ, aɗaba nday ti ndam gayak. 10 Zlam goro ɗek ti gayak, zlam gayak ɗek day goro ; nahkay mis tàsəra nu gəɗakani azuhva nday ya ti kàbu tay a ahar vu na. 11 Kama kama ti nu anələbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhaɗ a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njəlata ; fi ahàr ana tay àna njəɗa gayak. Njəɗa gani nani ti nak kàvu. Fi ahàr ana tay ti tîgi akaɗa mis bəlaŋ akaɗa geli ata nak leli màbu bəlaŋani ni. 12 Kàvua njəɗa gayak a ; nahkay ka ya ti nàbu akaba tay ni ti, nàfia ahàr ana tay àna njəɗa gani nana. Nàbia slimi ana tay a, ku mis bəlaŋ gatay èji ndo, si maslaŋa ya ti ahàr àɗəm ejiji ni kwa. Gayaŋ ya èjiji ni ti, ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni mâgravu.

13 « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nàbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday tâmərvu dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani mîsliva ana tay a vu va. 14 Nàhia pakama gayak a ɗek ana tay a mək tàgəskabá. Nahkay ndam ga duniya tàbu tizirey tay aɗaba nday ndam ga duniya do, akaɗa goro ya nu mis ga duniya do ni. 15 Nahəŋgalay kur ti ga məhəlaba tay a duniya ba do. Nahəŋgalay kur ti, ti kâhəŋgafəŋa tay kè *Seteni a. 16 Nday ti ndam ga duniya do, akaɗa goro ya nu mis ga duniya do ni. 17 Gray ti tîgi ndam gayak *njəlatani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nàhi ana tay ni. 18 Nak kàslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləroru tay a duniya vu. 19 Nu mis gayak njəlatani, nahkay nday day etigi ndam gayak njəlatani. Tigi ndam gayak njəlatani ti àna pakama gayak jireni ya nàhi ana tay ni.

20 « Nàhəŋgali kur ana tay ciliŋ do ; nahəŋgali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mək atəfəku ahàr ni daya. 21 Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahàr ni ɗek tîgi akaɗa mis bəlaŋ, akaɗa nak kàbu akaba nu, nu day nàbu akaba kur akaɗa mis bəlaŋ ni. Nawayay ti nday day tîgi akaba leli akaɗa mis bəlaŋ ; nahkay ti ndam

ga duniya atəsər nak kàslərbiyu nu.
22 Nak kàgray ti mis ɗek tâsər nu
gəɗakani ; nahkay nu day nàgray ti
mis tâsər ndam ya taɗəbay nu ni
nday gəɗákani akaɗa goro ni. Nàgray
nahkay ti, nawayay ti tîgi akaɗa
mis bəlaŋ akaɗa geli ya leli màbu
bəlaŋani ni. 23 Nu ti nàbu akaba tay
akaɗa mis bəlaŋ ; nak day kàbu akaba
nu akaɗa mis bəlaŋ. Azuhva nani
nday day etigi bəlaŋani akaɗa geli ni.
Etigia bəlaŋana ti ndam ga duniya
atəsər nak kàslərbiyu nu, kawayay
tay akaɗa gayak ya ti kawayay nu ni.
24 « Bəba goro ni, nawayay ti ndam
ya kàbu tay a ahar vu ni ti nday
day tôru ka məlaŋ goro ya nàbiyu
ni. Nawayay ti tîpi nu, nu gəɗakani
azuhva njəɗa gayak ya kàvu ni. Kàvu
njəɗa gani nani ti aɗaba kwa kàgraya
məlaŋ a faŋ ndo kàwaya nu a. 25 Bəba
goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam
ga duniya tàsər kur do nəŋgu ni,
nu nàsəra kur a ; ndam goro day
tàsəra nak kàslərbiyu nu. 26 Nàɗəfikia
njəɗa gayak ana tay a, anəɗəfikioru
ana tay anəmbrəŋ do. Nawayay ti
tâwayavu akaɗa gayak ya kawayay
nu ni ; nahkay ananjəhaɗ akaba tay
akaɗa mis bəlaŋ. »

18

Gəɗákani ga ndam Zʉde təgəs Yezu (Meciyʉ 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Lʉk 22.47-53)

1 Yezu àra àɗəma ma na nahkay ti
tàsləka, tòru akaba ndam maɗəbay
naŋ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay
Sedroŋ ni. Eslini ti dini nahaŋ àbu,
təhuriyu. 2 Ay ti Zʉdas naŋ ya ti ara
asəkumoru naŋ ni àsəra məlaŋ gani
nana, aɗaba kəlavaɗ ata Yezu tàbu
təcakalavu akaba ndam maɗəbay
naŋ ni eslini. 3 Zʉdas nakəŋ àdi kama
ana ndam slewja akaba ana nday ya
ti tajəgay *ahay gəɗakani ge Melefit
ni. Ndam slewja gani nani ti gəɗákani
ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni tàcakalavu akaba ndam
*Feriziyeŋ mək tàsləroru tay. Tòru
ti àna zlam ahar gatay, tàhəla ceŋgel
akaba vala-vala a ahar va daya.
4 Yezu àsəra ere ye ti amagrakivu na,
nahkay nday nakəŋ tòru tìnjʉa wuɗak
ti, àŋgwivabiyu ana tay a ma vu mək àhi
ana tay ahkado : « Kəɗəbum way ? »
5 Tàhi ahkado : « Maɗəbay Yezu zal
Nazaret ni. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay :
« Nu gani, nu hi. » Zʉdas naŋ ya ara
asəkumoru Yezu ni naŋ àkibu ka tay.
6 Yezu àra àɗəma « Nu gani, nu hi » ti
tàŋgoru aləŋ-aləŋ, tàdəɗ ka haɗ. 7 Yezu
àhi ana tay keti : « Kəɗəbum way ? »
Tàhi ahkado : « Maɗəbay Yezu zal
Nazaret ni. » 8 Eslini Yezu àhi ana tay :
« Nàhia ana kʉli a “Nu gani, nu hi” a
timey ! Tamal kəɗəbum ti nu nahəma,
mbrəŋum ndam goro hini tâsləka. »
9 Àɗəm nahkay ti, ti ma ya ti àhi
ana Bəŋani : « Bəba, ndam ya ti kàbu
tay a ahar vu ni ku mis bəlaŋ gatay
èjifua ndo » ni mâgravu. 10 Maslalam
àfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer
nakəŋ àraɗaya fətah mək àsi ana bay
məgri tʉwi ana gəɗakani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga ɗaf a
həndaɗ. Bay magray tʉwi nani ti slimi
gani Malkus. 11 Ay ti Yezu àhi ana
Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni
a ahay gani vu. Baba àɗəm anəcakay
daliya, ay ti kàhi ana ahàr nàcakay ba
waw ? »

Gəɗákani ga ndam Zʉde takoru àna Yezu kè meleher ga Anna

12 Eslini ndam slewja akaba
gəɗakani gatay ni akaba ndam *Zʉde
ya tajəgay *ahay gəɗakani ge Melefit
ni tàgəs Yezu, təwəlikabu ahar. 13 Tàra
təwəlikabá ahar na ti tàzoru naŋ afa
ga Anna. Anna ti medim ga Kayif.
Ka sarta gani nani ti Kayif gəɗakani
ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit. 14 Maslaŋa ya àhi ana ndam
Zʉde : « Hojo mis bəlaŋ mâmət azuhva
mis ɗek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer aɗəm naŋ àsər Yezu do (Meciyʉ 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lʉk 22.55-57)

15 Simu Piyer nday ata maslaŋa
nahaŋ ya naŋ day aɗəbay Yezu
ni tàɗəboru Yezu. Bay maɗəbay
Yezu nani ti gəɗakani ga ndam

*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay tàhuriyu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. 16 Ay ti Piyer àhuriyu ndo, ècik kà mahay. Eslini bay maɗəbay Yezu ya ti gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. 17 Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam maɗəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay maɗəbay naŋ do. »

18 Ndam ya tagray tʉwi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəɗakani ge Melefit ni aməɗ awər tay, tèbefta aku a tàbu tənjafəŋ. Piyer day àrəkivoru ka tay ànjafəŋ bilegeni.

Anna ehindifiŋa ma kà Yezu a (Meciyʉ 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Lʉk 22.66-71)

19 Eslini gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam maɗəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » 20 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a ɗek vay-vay. Kəlavaɗ nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ya ndam *Zʉde ɗek təcakalavu ni. Ma ya ti nəɗəm akal-akal ni ti àbi. 21 Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti tàsəra ere ye ti nəɗəm na. »

22 Yezu àra àɗəma nahkay ti bəlaŋ ga ndam ya tajəgay ahay gəɗakani ge Melefit ni àdi barva kəɓa mək àhi : « Təhəŋgrifəŋ kà ma ana gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal nàgudara ma ti ɗafaya ma ya ti nàgudar na. Ay tamal ma goro ya nəɗəm ni ma ge jiri ti kàdu barva ti kamam ? » 24 Kələŋ gani Anna àɗəm tâzoru naŋ afa ga Kayif gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay tàzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer aɗəm keti naŋ àsər Yezu do (Meciyʉ 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ; Lʉk 22.58-62)

25 Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anjafəŋ ka aku ni kekileŋa ni ti tàhi ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam maɗəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer àɗəm : « Aha, nàbi naɗəbay naŋ bi. » 26 Zal nahaŋ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri tʉwi ana gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer àsifəŋa slimi a ti ana mis ge dini gayaŋ. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nìpi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » 27 Ay ti Piyer àɗəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl àzlah hʉya.

Yezu naŋ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni (Meciyʉ 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Lʉk 23.1-5)

28 Dʉ àna zʉzʉeni nahəma, ndam *Zʉde tàzay Yezu afa ga Kayif, tòru àna naŋ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur haɗ *Zʉde ni. Ay tòru tìnjʉa àna naŋ a ti ndam Zʉde tàwayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Aɗaba tamal tàhuriya ti tigi nday njəlata do, tìsliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. 29 Nahkay bay *Pilet nakəŋ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kàbəhaɗumki mirdim ka maslaŋa hini ti àgudar mam ? » 30 Tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Tamal ti àgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naŋ afa gayak ndo. » 31 Nday nakəŋ tàra tàɗəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naŋ a, lekʉlʉm lekʉlʉmeni grumfəŋa seriya, akaɗa ge seriya gekʉli ya kəgrum na. » Ndam Zʉde ni tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Leli nahəma, seriya ga makaɗ mis ti tàvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » 32 Tàɗəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya àɗəm amara məmət nahkay ni ti mâgravu.

33 Eslini Pilet àŋgoru a ahay vu,
àzalay Yezu, èhindifiŋa ma, àhi : « Nak
ti bay ga ndam Zʉde eɗeɗiŋ aw ? »
34 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani
kàjalay tək, day ti mis tàhuk aw ? »
35 Pilet àhi : « Nu zal Zʉde aw ?
Tàzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba
gayak gayakani akaba gəɗákani gekʉli
ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni do waw ? Kàgudar mam ? »
36 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu bay,
ay bay goro ti ga duniya hini do.
Tamal bay goro ni ga duniya hini
ti, akal ndam goro tàkaɗva akaba
ndam ya tàgəsi nu ana ndam Zʉde
na. Ay ti tàgray nahkay ndo, aɗaba
bay goro ni ga duniya hini do. »
37 Pilet àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàɗəm
nahkay ti nak bay eɗeɗiŋ aw ? » Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kàɗəm. Nu ti
nàra a duniya va, tìwi nu ti, ti nâhi ma
ge jiri ana mis. Ku way way do naŋ
mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya
nəɗəm ni. » 38 Eslini Pilet àhi ahkado :
« Jiri ti məŋ ga mam jikeŋ mam ? »

Tàɗəm seriya àgəsa Yezu a, si takaɗ naŋ kwa

(Meciyʉ 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Lʉk 23.13-25)

Pilet nakəŋ àra àhia ma ana Yezu a
nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zʉde na
e mite va keti. Àhi ana tay ahkado :
« Nu ti nàdi ahàr ana zlam magu-
darani gayaŋ ndo simiteni. 39 Ay
kàsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu
ni ti nàbu nəfiaya zal daŋgay ana kʉli
a bəlaŋ. Nihi ti kawayum nâfiaya bay
ga ndam *Zʉde na ana kʉli a waw ? »
40 Nday nakəŋ tàra tìcia ma ge Pilet
na ti tàzlah kay kay, tàɗəm : « Kàfaya
maslaŋa nana ba, faya Barabas a
sawaŋ ! » Barabas gani nani ti zal
abra, àbazla mis a.

19

1 Eslini Pilet àhi ana ndam slewja
gayaŋ tâzay Yezu, tâzləɓ naŋ àna ku-
rupu. 2 Tàra tàzləɓa naŋ a ti ndam
slewja ni tàslapaya adak a hindigil-
hindigil mək təfiviyu a ahàr vu akaɗa
ga jaku ni. Təfikabu mugudi ndizeni
ga bay daya. 3 Tàra tàbəkia zlam nday
nana nahkay ti tàhəɗakfəŋbiyu, tàhi
ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam
*Zʉde ! » Nday nakəŋ tàra tàhia ma
nahkay ti tàsi barva kəɓa kəɓa.

4 Eslini Pilet àhərkiaya ka ndam
Zʉde na e mite va keti, àhi ana tay :
« Nihi nahəma, nara nəzibiyu naŋ ana
kʉli e mite vu, ti kâsərum nàŋgət zlam
magudarani gayaŋ ga məwəlki naŋ
di ndo. » 5 Mək Yezu nakəŋ àhəraya e
mite va àna adak ya ka ahàr na akaba
àna mugudi ndizeni ya təfikabu na.
Yezu àra àhəraya ti Pilet àhi ana tay :
« Maslaŋa nakəŋ naŋ hi. » 6 Gəɗákani
ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni akaba ndam gatay ni tàra
tìpia Yezu a ti tàzlah kay kay, tàɗəm :
« *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ
kà təndal ! » Pilet àhi ana tay ahkado :
« Lekʉlʉm lekʉlʉmeni zuma naŋ a ti
kâdarumfəŋ ka təndal gani. Nu ti
nàŋgət zlam magudarani gayaŋ ga
məwəlki naŋ di ndo. » 7 Ndam Zʉde
ni tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Melefit àvia divi
ana leli ndam Zʉde a, ahàr àɗəm tâkaɗ
naŋ, aɗaba azay ahàr gayaŋ àɗəm
naŋ Wur ge Melefit. » 8 Pilet àra ècia
ma gatay na ti àgra aŋgwaz a dal-dal,
9 àŋgwiyu a ahay vu keti, àhi ana Yezu :
« Nak kàsləkabiya ti eley ? » Ay ti Yezu
naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. 10 Pilet
àhi : « Kàhu ma do ? Nisliki məmbrəŋ
kur, nisliki *madarfəŋ kur kà təndal
ti kàsər do waw ? » 11 Yezu àhəŋgrifəŋ,
àhi : « Kìsliki məgru araŋa do, si tamal
Melefit àvuka divi gana kwa. Nahkay
ti maslaŋa ya ti àgəsukbiyu nu ni
àgudara zlam a àtama gayak na. »

12 Yezu àra àɗəma nahkay ti Pilet
nakəŋ àɗəbay divi ga məmbrəŋ naŋ.
Ay ndam Zʉde ni tàzlah, tàhi : « Tamal
kàmbrəŋa maslaŋa hina ti kàɗafakia
kàwayay *Sezar do, aɗaba ku way way
do azay ahàr gayaŋ aɗəm naŋ bay
ti maslaŋa gani nani ezirey Sezar. »
13 Pilet nakəŋ àra ècia ma ge mis
na ti àzəbiyu Yezu e mite vu mək
ànjəhaɗ ka məlaŋ magray seriya ni.
Məlaŋ gani nani ti maslamalani lala
àna akur, təzalay àna ma *Hebri ti
« Gabata. »

14 Vaɗ gani nani ti vaɗ ga masla-
malakabu zlam ga wuməri ga *Pak ;
fat agray wis wuɗak. Pilet nakəŋ
àhi ana ndam Zʉde ni ahkado : « Bay
gekʉli nihi. » 15 Nday nakəŋ tàra tìcia
nahkay ti təzlah, tàɗəm : « Kaɗa, kaɗa,
darfəŋ naŋ kà təndal ! » Eslini Pilet
àhi ana tay ahkado : « Nâdarfəŋ bay
gekʉli ni kà təndal aw ? » Gəɗákani
ga ndam maŋgalabakabu mis akaba
Melefit ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli
nahaŋ àbi, si Sezar kwa. » 16 Pilet àra
ècia ma na nahkay ti àvi divi ana
ndam slewja gayaŋ ga madarfəŋ Yezu
kà təndal. Nahkay nday nakəŋ tàzay
Yezu, tàsləka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal (Meciyʉ 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Lʉk 23.26-43)

17 Ka ya ti tàbu takoru ni ti Yezu
azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ
naŋ ni àna ahar gayaŋ gayaŋani.
Tàhəraya a kəsa ni ba, tòru ka məlaŋ
nahaŋ ; məlaŋ gani nani ti təzalay
« Məlaŋ ga Aslat ga Ahàr » ; àna ma
*Hebri ti təzalay « Golgota. » 18 Tòru
tìnjʉa eslina ti *tàdarfəŋ naŋ kà təndal
ni. Tàdarfəŋa mis ndahaŋ a cʉ kà
təndal ndahaŋ a daya : Yezu ti naŋ
e kiɗìŋ gatay bu.

19 Pilet àɗəm tâbəki ma ka pələŋgaf,
tâdarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis
tîjeŋgey, tâsər. Ma gani ya ti tàbəki
ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret,
Bay ga ndam *Zʉde. » 20 Ma gani nani
ti tàbəki àna ma Hebri, àna ma Rom
akaba àna ma Gres. Ndam Zʉde
kay tìjeŋga ma gana, aɗaba məlaŋ
ya ti tàdarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa
akaba kəsa. 21 Gəɗákani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
tàra tìcia ma gana ti təhi ana Pilet
ahkado : « “Naŋ Bay ga ndam Zʉde”
ti kàbəki ba. Ŋgulum bəki : “Maslaŋa
hini àɗəm naŋ Bay ga ndam Zʉde”
sawaŋ. » 22 Ay Pilet nakəŋ àhi ana
tay ahkado : « Ere ye ti nəbəki ni ti
mânjəhaɗ nahkay. »

23 Ndam slewja ni tàra tàdarfəŋa
Yezu kà təndal na ti, təhəl azana
gayaŋ ni, tèdekaba məlaŋ faɗ, ku way
way do e kiɗìŋ gatay bu àŋgəta bəlaŋ.
Tàza endʉwi gayaŋ a daya ; endʉwi
gani nani ti məɗəməkani àfəŋ bi,
tələmaya zəbalana. 24 Nahkay ndam
slewja ni təzlapay e kiɗìŋ gatay bu,
təɗəm : « Mègʉzleh endʉwi hini ba ;
ŋgulum məgrumki ca-ca ti mâsər way
azum way. » Ndam slewja ni tàgray
nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu.
Pakama gani nani ti nihi :

« Tèdekaba azana goro na e kiɗìŋ
gatay ba,
mək tàgrakia ca-ca ke endʉwi goro
a.* »

Ndam slewja ni tàgray akaɗa nani
gani eɗeɗìŋ.

25 Kà gəvay ga təndal ya ti tàdarfəŋ
Yezu ni ti wál ndahaŋ tàbu micikeni.
Wál nday nani ti nday hi : məŋ ga
Yezu, wur ga məŋ ga məŋani, Mari
wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa
Magədala. 26 Bay maɗəbay Yezu ya
Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu
kà gəvay ga məŋ ga Yezu daya. Yezu
àra èpia tay a ti àhi ana məŋani ni
ahkado : « Mma, wur gayak ti naŋ
hini. » 27 Àra àhia ma ana məŋana
nahkay ti àhi ana bay maɗəbay naŋ
ni ahkado : « Muk ti naŋ hini. » Kwa
ka fat nani bay maɗəbay Yezu ni
àzoru məŋ ga Yezu ni afa gayaŋ ti
mânjəhaɗa afa gayaŋ a.

Yezu amət (Meciyʉ 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Lʉk 23.44-49)

28 Yezu àsəra àgra tʉwi gayaŋ na
ɗek àndava. Àra àsəra nahkay ti àɗəm
ahkado : « Yam àkaɗa nu a. » Àɗəm
nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani
a Wakita ge Melefit bu ni mâgravu.
† 29 Mandaray nahaŋ àbu eslini
mafəkaɗani akaba zum cecʉwekeni.
Tàra tìci ma ga Yezu na ti tàzay zlam
ya esikabu yam akaɗa ga matala
ni, tətəliyu a zum ni vu, tàɓahki ka
aday mək tətəlikabiyu kà pakama
ana Yezu. 30 Yezu àra àcaka zum
cecʉwekeni na ti àɗəm ahkado :

* **19:24** Limis 22.19. † **19:28** Mənjay Limis 69.22.

« Tʉwi goro ɗek àgrava àndava. » Àra àɗəma nahkay ti àzəgaɗ ahàr gəzak mək àmət.

Zal slewja nahaŋ àtəhaɗ Yezu àna awasl

31 Vaɗ gani nani ti hajəŋ gani vaɗ məpəsabana, nahkay mis tàbu təslamalavu. Vaɗ məpəsabana gani nani ti àtama vaɗ məpəsabana ndahaŋ na, nahkay ndam *Zʉde tawayay ti kisim ge mis ya ti *tàdarfəŋ tay kà təndal ni tànjəhaɗfəŋiyu kà təndal ni a vaɗ məpəsabana ba ba. Nahkay tòru afa ge Pilet, tàhi ahàr àɗəm têheɓi asak ana tay ti tômət weceweci, tâhəlfəŋa tay kà təndal na. 32 Nahkay Pilet àsləroru ndam slewja gayaŋ. Tàra tìnjia ti tèheɓi asak ni ana mis bəlaŋ gani ya tàdarfəŋ naŋ kà təndal akaba Yezu ni, mək tèheɓi ana naŋ ye cʉ ni. 33 Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay teheɓi asak ti tàdi ahàr naŋ məmətani àndava, nahkay ti tèheɓi asak ni ndo. 34 Ay bəlaŋ e kiɗiŋ ga ndam slewja ni bu àtəhaɗ Yezu àna awasl a jamaŋgay vu gək. Àra àtəhaɗa naŋ a ti mimiz àŋgəzaya hʉya, yam day àŋgəzaya. 35 Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslaŋa ya èpia ni. Àgrakia sedi a, pakama gayaŋ ya ti àɗəm ni ti jiri eɗeɗiŋ. Naŋ day àsəra pakama gayaŋ ya àɗəm ni jiri eɗeɗiŋ. Àɗəm nahkay ti awayay ti lekʉlʉm day kâgəsumkabu pakama gani, kâfumki ahàr ka Yezu. 36 Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mâgravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku aslat ga vu gayaŋ tekeɗi eteheɓ do.‡ » 37 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tàtəhaɗ mis ni atamənjalən ka maslaŋa ya ti nday tàtəhaɗ ni.§ » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu (Meciyʉ 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Lʉk 23.50-56)

38 Zal nahaŋ àbu slimi gani Zʉzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ ti bay maɗəbay Yezu, ay aɗəbay naŋ akal-akal aɗaba aŋgwaz awərfəŋa naŋ kà ndam *Zʉde a. Yezu àra àməta ti Zʉzef nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. 39 Nikodem day òra ka məlaŋ gana. Nikodem ti naŋ ya ti a vaɗ nahaŋ àrəkioru ka Yezu ga məlavaɗ ni. Òru ti, àzay haf mebeɗeni gərgəri cʉ, bəlaŋ gani təzalay mir, nahaŋ ti ni elʉwes, àgray kilʉ kru kru mahkər. Haf gani nani ti mizi gani àɓəlay. 40 Tàra tàzaya kisim na ti ata Zʉzef nday ata Nikodem nakəŋ tìtʉɗey àna gabaga ; ka ya ti tàbu titʉɗey nahəma, təbəki haf ni ke kisim ni hi hi. Wuɗaka ndam Zʉde tili mis ti tagray nahkay day. 41 Kà gəvay ga məlaŋ ya *tàdarfəŋ Yezu kà təndal ni ti dini nahaŋ àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahaŋ àvu, tìli nihi guhwa tàfiyu kisim ga maslaŋa faŋ ndo. 42 Ka fat nani ti ndam Zʉde tàbu təslamalavu ga vaɗ *məpəsabana, nahkay ata Zʉzef nday ata Nikodem nakəŋ tàfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, aɗaba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam maɗəbay Yezu takoru kè mindiviŋ

(Meciyʉ 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Lʉk 24.1-12)

1 Dʉ ge miledʉ àna zʉzʉeni a vaɗ ye enjenjeni ga gosku nahəma, Mari ga kəsa Magədala òru ke mindiviŋ ni. Òru ènjʉa ti àdi ahàr ana mindiviŋ ni bəŋa, èpi belim ni àləŋ ana mindiviŋ ni bi. 2 Naŋ nakəŋ àra èpia belim ni àləŋ bi nahkay ti àcuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay maɗəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kay ni, àhi ana tay ahkado : « Ndamaŋa tàzaba Bay geli na e mindiviŋ ni ba, màsər məlaŋ ya tàfəkaɗ ni do. »

3 Ata Piyer nday ata bay maɗəbay Yezu nahaŋ ni tàra tìcia nahkay

‡ **19:36** Mənjay Mahərana 12.46 ; Macalani 9.12 ; Limis 34.21. § **19:37** Zakari 12.10.

nahəma, tàsləka tàzay divi ga moroni ke mindiviŋ ni. 4 Nday cʉeni tacuhworu, ay bay maɗəbay Yezu nahaŋ ni àcuhway àtam Piyer, ènjiyu ke mindiviŋ ni enji gayaŋ. 5 Òru ènjʉa ti àndəhaɗ ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga ni mabəhaɗani ciliŋ, ay ti àhuriyu ndo. 6 Kələŋ gani Simu Piyer ti ni òru ènjʉa ke mindiviŋ na ti àhuriyu hʉya, èpi gabaga ni mabəhaɗani duca, 7 azana ya ti tìtʉdî ahàr ana Yezu àna naŋ ni day mifeɗekabani ka mələŋ nahaŋ, mabəhaɗani akaba gabaga ni do. 8 Eslini bay maɗəbay Yezu nahaŋ ya ènjiyu ke mindiviŋ enji ge Piyer ni àhuriyu bilegeni. Àra àhuriya ti èpi zlam ya ti àgravu ni, àsəra Yezu àŋgaba e kisim ba. 9 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ahàr àɗəm Yezu amət mək aŋgaba e kisim ba, ay kekileŋa nday gani tìciaba pakama gana faŋ ndo. 10 Kələŋ gani ndam *maɗəbay Yezu nakəŋ tàsləka, tòru a magam.

Yezu aŋgazlivu ana Mari ga kəsa Magədala

(Meciyʉ 28.9-10 ; Mark 16.9-11)

11 Ka sarta gani nani Mari naŋ àbu kà gəvay ge mindiviŋ ni, etʉwi. Naŋ àbu etʉwi ti àndəhaɗ ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, 12 èpi *məslər ge Melefit cʉ məbakabu azana bəɗbəɗani. Nday manjəhaɗani digʉs-gʉs ka mələŋ ya tàfəkaɗ kisim ga Yezu ni ; bələŋ manjəhaɗani gwar ka mələŋ ga ahàr, bələŋ gani ti ni gwar ka mələŋ ga asak. 13 Eslini məslər ni tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Wal hini, kitʉwi mam ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ndamaŋa tàzaba Bay goro e mindiviŋ ba, nàsər mələŋ ya tàfəkaɗ ni do. »

14 Àra àɗəma nahkay ti àmbatbiyu ma kələŋ, èpi Yezu naŋ jika, ay ti ŋgay Yezu ti àsər do. 15 Eslini Yezu àhi : « Wal ni, kitʉwi mam ? Kaɗəbay way ? » Wal ni àhi ana ahàr maslaŋa ya àhi ma ni ti bay ya agray tʉwi e dini bu ni. Nahkay àhi : « Maslaŋa goro, tamal nak kàzaba naŋ a ti ɗəfuki mələŋ gani, nakoru nazay. » 16 Yezu àhi : « Mari. » Eslini Mari nakəŋ àmbatkioru ma, àhi àna ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay aɗəmvaba : « Mʉsi. » 17 Yezu àhi : « Kàcafəŋa nu kà masləkana ba, aɗaba nàcəloru afa ga Baba faŋ ndo. Nihi ti ru afa ga bəza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : “Nəcəloru afa ga Baba, naŋ Bəŋ gekʉli daya. Naŋ gani ti Melefit goro, Melefit gekʉli daya.” » 18 Mari ga kəsa Magədala nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àrəkioru ka ndam maɗəbay Yezu ni, àhi ana tay ahkado : « Nìpia Bay geli na. » Mək àŋgəhaɗî ma ga Yezu ya àhi ni ana tay.

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni

(Meciyʉ 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Lʉk 24.36-49)

19 Ka fat ga ladi gani nani ga mələkarawa ti ndam *maɗəbay Yezu ni tàŋgasva a ahay ba mək tàzləkkabá mahay a, aɗaba aŋgwaz awərfəŋa tay kà ndam *Zʉde ndahaŋ na. Nday tàbu maŋgasvani nahkay ti Yezu àhurkiviyu ka tay, ècik jik e kiɗîŋ gatay bu, àhi ana tay : « Melefit mâgray ti araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba. » 20 Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àŋgazli ahar gayaŋ ni akaba jamaŋgay gayaŋ ni ana tay. Nday nakəŋ tàra tìpia Bay geli na ti tàmərva dal-dal. 21 Eslini Yezu àhi ana tay : « Melefit mâgray ti araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba » keti. Mək àhi ana tay : « Melefit àslərbiyu nu, nahkay nu day nəslər kʉli akaɗa gayaŋ ya àslərbiyu nu ni. »

22 Àra àɗəma nahkay ti èviteki aməɗ gayaŋ ka tay mək àhi ana tay : « Nàvia Məsuf Njəlatana ana kʉli a : gəsumkabá naŋ a. 23 Ndam ya ti akəmbrəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a. Ay ndam ya ti akəmbrəŋumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a do. »

Yezu aŋgazlivu ana Tumas

24 Tumas ti naŋ bələŋ ga ndam *maɗəbay Yezu kru mahar cʉeni ni,

təzalay naŋ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu àŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ndahaŋ ni ti Tumas naŋ àkibu ka tay bi. 25 Ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ ni tàhi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi məlaŋ ga ahar ya tàdar àna masaŋsaŋ ni, nawayay nətəliyu weleher a məlaŋ gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlaŋ ga jamaŋgay ya tàtəhaɗ àna awasl ni vu. Tamal nàgray nahkay ndo ni ti nàgəskabu ma gekɯli ni do. »
26 Gosku sekw ka ahàr gani ndam maɗəbay Yezu ni tàbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day naŋ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kiɗiŋ gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit mâgray ti araŋa àhəli ahàr ana kɯli ba. » 27 Eslini àhi ana Tumas nakəŋ : « Mənjaki ka ahar goro ni, ti kâtəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəŋ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nàŋgaba e kisim ba eɗeɗiŋ a. » 28 Eslini Tumas nakəŋ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » 29 Yezu àhi : « Nak ti kìpia nu a day kwa ti kəgəskabu nu nàŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nàŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti tâmərvu. »

Ere ye ti àzəkiyu Zeŋ ga məbəki wakita hini ni

30 Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kè meleher ga ndam maɗəbay naŋ na. Ay ti tàbi məbəkiani a wakita hini bu bi. 31 Zlam ya ti nàbəki ni ti, nawayay ti kâgəsumkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kàgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana kɯli aɗaba kàbum kəfumki ahàr ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni e Gelili

1 Àra àgra vaɗ a ɓal ka ahàr gana ti Yezu àŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni keti. Àŋgazlivu ana tay ti kà gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : 2 ka sarta gani nani ndam *maɗəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga haɗ *Gelili ni, bəza ge Zebede ak-aba ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ cɯ tàbu ka ahar bəlaŋ eslini. 3 Nday tàbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbiyu kilif. » Nday nakəŋ tàhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tòru tàcəliyu a *slalah ga yam vu, taɗəboru kilif. Tàndəhaɗki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlaŋ tekeɗì tàgəs ndo. 4 Məlaŋ àra àsla ti ndam maɗəbay Yezu nakəŋ tìpi Yezu naŋ àbu jika ka dəŋ-dəŋ, ay ŋgay naŋ ti tàsər ndo. 5 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani àfəŋ kè kɯli gɯzit aw ? » Tàhi : « Àbi. » 6 Mək Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təlumiyu zəva gekɯli ni gwar ka ahar ga ɗaf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəŋ tàra tàtəliya ti zəva ni àgəsa kilif a dal-dal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tìsliki ndo. 7 Eslini bay maɗəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni àhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer àra ècia ya tàhi « Hini Bay geli » ni ti àfakabiyu endɯwi gayaŋ ya àzakaba ni, mək àdiyu a yam ni vu cizliv. 8 Məlaŋ ya tàgəsaya kilif a ni ti driŋ driŋ akaba dəŋ-dəŋ ni do, àgray ezeweɗ bəlaŋ ciliŋ, nahkay ndam maɗəbay Yezu ndahaŋ ni tàra àna slalah ga yam na gwar kà dəŋ-dəŋ na, tagəjahbiyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. 9 Nday nakəŋ tàra tìnjia ka dəŋ-dəŋ na, tàhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tìpi aku ŋgulusa, kilif àki baca akaba *dipeŋ. 10 Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kàgəsumaya na. »

11 Nahkay Simu Piyer àcəliyu a slalah ga yam ni vu keti, àgəjahaya zəva na ka dəŋ-dəŋ a. Tàra tàgəjahaya ti tədiviyu ahàr ana kilif gəɗákani diŋ àna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba nani ɗek zəva ni àtədkaba ndo. 12 Yezu àhi ana tay : « Dəguma kâzumum zlam. » Ku maslaŋa bəlaŋ

e kiɗiŋ ga ndam maɗəbay naŋ ni bu ŋgay « Nak way ? » ti tìsliki məhiani ndo, aɗaba tàsəra naŋ Bay geli. 13 Eslini Yezu àra àzay dipeŋ ni, àvi ana tay, mək àvikivu kilif ni ana tay. 14 Kwa ga Yezu ya àŋgaba e kisim ba ni ti àŋgazlivu ana ndam maɗəbay naŋ ni sak mahkər àna hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer ni

15 Tàra tàzuma zlam a ti Yezu àhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zeŋ, kawayay nu kàtama nday hina waw ? » Piyer nakəŋ àhi : « Iy Bay goro, kàsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » 16 Yezu àhi ye cʉ : « Simu wur ge Zeŋ, kawayay nu aw ? » Piyer àhi : « Iy Bay goro, kàsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » 17 Yezu àhi ya mahkər : « Simu wur ge Zeŋ, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya àhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti àhəlia ahàr ana Piyer a, nahkay àhi ana Yezu : « Bay goro ni, kàsəra zlam a ɗek ; kàsəra nàbu nawayay kur. » Eslini Yezu àhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. 18 Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kàwəlvu àna maslpara, kòra ka məlaŋ ya ti kàwayay na ɗek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar agavəla, maslaŋa nahaŋ aməwəlukvù maslpara gayak ni, mək amazoru kur ka məlaŋ ya nak akawayay moroni do ni. » 19 Yezu àɗəm nahkay ti, awayay aɗafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayaŋ ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Ɗəbabiyu nu. »

Pakama ga Yezu ya aɗəmki ka bay ya Yezu awayay naŋ kayani ni

20 Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kələŋ, mək èpi bay maɗəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni. Naŋ ti naŋ ya ti a vaɗ ya ti tàzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məɓəruv ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslaŋa ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. 21 Piyer àra èpia naŋ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay naŋ hini timey, Bay geli ? » 22 Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mânjəhaɗ duk abivoru ana vaɗ goro ya anaŋga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti ɗəbabiyu nu ciliŋ. » 23 Bəza ga məŋ geli ndahaŋ tàra tìcia ma ga Yezu ya àɗəm na ti, tàbu təɗəm e kiɗiŋ gatay bu bay maɗəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ŋgay aməmət do ni ti Yezu àɗəm ndo. Ma gayaŋ ya àɗəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mânjəhaɗ duk abivoru ana vaɗ goro ya anaŋga ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti ɗəbabiyu nu ciliŋ. »

24 Àbəki zlam nday hini ka wakita ti bay maɗəbay Yezu nani ; naŋ àbu agray sedi gani daya. Leli day màsəra sedi gayaŋ ya agray ni ti sedi ge jiri.

25 Yezu àgra zlam ndahaŋ a kay daya. Tamal təbəki ma gani bəlaŋ àna bəlaŋ ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsaɓay. Nətamahay məlaŋ ga duniya ni ɗek àhəca ga mabəhaɗvana.

Tʉwi ga ndam asak ga Yezu
Ere ye ti mədəmki ke Tʉwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslaŋa ya ti àbəki Tʉwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu ɗek tàsəra àbəki ti Lʉk bay ya tàgrakabu tʉwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Màsəra, bay ya ti àbəki Tʉwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbəki Ma Mʉweni Sulumani ge Lʉk ni day naŋ (Lʉk 1.1-4 ; Tʉwi 1.1).

A wakita ge tʉwi ga ndam asak ni bu ni ti Lʉk àŋgəhaɗ zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Aŋgəhaɗ manjəhaɗ ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjəhaɗ gani nani ti aɗəfiki manjəhaɗ sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àŋgəhaɗ ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejeŋgey wakita ga Pol ni ti màsəra məlaŋ ya tàɗəmki ma na. Wakita ge tʉwi ga ndam asak ga Yezu ni awəlkabu Ma Mʉweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tàbikioru ana mis ni, ti Wakita Mʉweni ge Melefit ɗek mîgi wakita bəlaŋ.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayaŋ ni : « Akəgrumkua sedi a Zerʉzalem, ka haɗ Zʉde, ka haɗ Samari, ku kè sliri ga məlaŋ a ɗek. » Ma hini aɗəfiki ana leli ahəmamam Lʉk àslamalakabu wakita ni : ka mənjəki gani àŋgəhaɗ zlam ya àgravu a Zerʉzalem ni (1–7), mək àŋgəhaɗ zlam ya àgravu ka haɗ Zʉde akaba ka haɗ Samari ni (8–12) ; kələŋ gani àŋgəhaɗ zlam ya àgravu ka haɗ driŋ-driŋeni ni (13–28).

Lʉk àŋgəhaɗ pakama ndahaŋ ya ndam asak ga Yezu tàhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay aɗafay ahəmamam mâhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis ni. Lʉk àŋgəhaɗ ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tàɗəm kè meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti màsəra zlam ya ti ndam ga Yezu təgəskabu na lala.

A wakita ni bu ɗek Lʉk awayay aŋgəhaɗ zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Àɗafay slimi ga məlaŋ ndahaŋ ya ndam asak ga Yezu tòru ni, akaba slimi ga ndam ga ŋgumna ya tàdi ahàr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tìcivu ndo nəŋgu ni àŋgəhaɗ ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lʉk àɗəm màgosay Məsuf Njəlatani koksah (5.1-11 ; 8.9-25). Aɗafay daliya ya ndam ga Yezu tàcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay aɗafay njəɗa ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àŋgəhaɗ tʉwi ga ndam asak ga Yezu ya tàgray àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani ni (mazavu gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay màsəra, Yezu ti naŋ àbu àna njəɗa dal-dal, avi njəɗa ana leli daya.

Yezu aɗəm Melefit aməvi Məsuf Njəlatani ana ndam asak gayaŋ

1 Teyʉfil goro ni, nəbukki wakita nahaŋ keti. A wakita goro ya ti nàbukki enjenjeni ni bu ni ti, nàŋgəhaɗuka tʉwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àcahi ana mis na ɗek. Nàŋgəhaɗukaba ɗek kwa ka mənjəki ge tʉwi gayaŋ 2 duk àbivu ana vaɗ ya ti Melefit àzoru naŋ agavəla na. Wuɗaka Yezu àcəloru agavəla nahəma, àhia ma ana ndam ya àdaba tay a, tìgia ndam *asak gayaŋ a ni. Àhi ana tay ere ye ti naŋ àwayay tâgray ni, àhi ana tay àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. 3 Àra àcaka daliya, àməta ti àŋgazlivu ana tay, àgra zlam a gərgəri ti tâsər naŋ àna sifa eɗedîŋ. A huɗ ga vaɗ kru kru faɗani bu àrəkia ka tay a sak kay, àhi ma ana tay àki ka *Məgur ge Melefit. 4 A vaɗ nahaŋ Yezu naŋ àbu àzum zlam akaba tay nahəma, àhi ana tay ahkado : « Nàhia ana kʉli a, Baba goro aməvi zlam ana kʉli. Nahkay zla nahəma, kàsləkumaba a Zerʉzalem a

ba, jəgum zlam gani ya ti aməvi ana kʉli ni. 5 Zeŋ ti àbara mis àna yam a. Lekʉlʉm ti ni vaɗ ɓal kama Melefit *aməbaray kʉli àna Məsuf Njəlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

6 A vaɗ nahaŋ nday tàbu akaba Yezu ti tìhindifiŋa ma, tàhi ahkado : « Bay geli, kara kagray ti ndam *Izireyel tâgur məlaŋ zlam gatay keti ti nihi hʉya aw ? » 7 Àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkaɗ vaɗ gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekʉlʉm zla ti Melefit àvi divi ana kʉli ga məsərani ndo. 8 Ay zla ti Melefit aməbəkiaya Məsuf gayaŋ ke kʉli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəɗa gayaŋ a. Akəgrumkua a Zerʉzalem, ka haɗ *Zʉde, ka haɗ *Samari, ku kè sliri ga məlaŋ a ɗek. » 9 Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday tàbu tamənjaləŋ ti, Melefit àzoru naŋ agavəla a huɗ melefit vu, mək məguduŋguduŋ àŋgah naŋ, tìpi naŋ va do.

10 Yezu àra àsləka ti nday tàbu tamənjoru agavəla kekileŋa. Eslini mis cʉ məbakabu azana bəɗ-bəɗani tərhərkia ka tay a, 11 tàhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmənjumoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kìpʉma naŋ a àdoru e melefit vu ti, amaŋga day akaɗa gayaŋ ya ti kìpʉm naŋ òru e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga məŋguyu a məlaŋ ga Zʉdas va

12 Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviye ni. Həma gani nani driŋ driŋ kay akaba Zerʉzalem do, àgray ezeweɗ kru. Nahkay nday nakəŋ tàsləka eslina, tàŋga a Zerʉzalem a. 13 Tòru tìnjʉa ti tàcəloru a ahay gatay ya tanjəhaɗviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay nahaŋ. Nday gani ti ata : Piyer, Zeŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyʉ, Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takaɗvakivu ka haɗ gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zʉd wur ge Zek. 14 Nday ɗek tàbu təcakalavu kəlavaɗ akaba wál ndahaŋ, akaba Mari məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəŋgalay Melefit.

15 Àra àgra vaɗ a ɓal ti bəza ga məŋ geli tàcakalava, tàgray nday diŋ àna kru kru cʉ. Eslini Piyer ècikaba e kiɗiŋ gatay ba, àhi ana tay ahkado : 16-17 « Bəza ga mmawa, ahaslani Zʉdas naŋ bəlaŋ geli Melefit àdaba naŋ a ga magrakabu tʉwi akaba leli a, ay ti naŋ gani àɗəfikia divi a ana ndam ya tàgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àɗəmkia ma ka naŋ a. Ma gani nani ti àɗəm àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahàr àɗəm ma gani nani si mâgravu kwa. »

18 Ga Zʉdas ya àɗəfiki divi ana mis ni ti àgudara zlam a. Tàvi siŋgu azuhva nani, mək òru àsəkum vədaŋ àna naŋ. Eslini naŋ nakəŋ àdəɗ a ma ma, huɗ gayaŋ ni àtəzkaba tuh, dindey gayaŋ ɗek àhəraya a dala va. 19 Ndam Zerʉzalem ɗek tàra tìcia zlam gana ya àgravu na ti, tàzalay vədaŋ nani Hakeldama, awayay aɗəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

20 Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti tâmbrəŋ ahay gayaŋ, ti maslaŋa
àŋjəhaɗvù va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :

“Ti maslaŋa nahaŋ mâzay məlaŋ
gayaŋ ni, mâgray tʉwi gayaŋ
ni.” †

21 « Nihi nahəma, ahàr àɗəm mədumaba maslaŋa nahaŋ a. Maslaŋa nani ti ahàr àɗəm si naŋ e kiɗiŋ ga ndam geli ya tàɗəbay Bay geli Yezu ka ya ti leli məbu masawaɗay akaba naŋ ni, 22 àŋjəki ka fat ya ti Zeŋ *àbaray Yezu ni duk ànivoru ana vaɗ ya ti Melefit àzaba Yezu e kiɗiŋ geli ba, àzoru naŋ agavəla ni. Leli ti magrakia sedi ka maŋgaba ga Yezu a, nahkay ahàr àɗəm bəlaŋ gatayani mâhərkivaya ke leli a. »

23 Piyer àra àɗəma ma nana ti tàhəl mis cʉ, bəlaŋ gani slimi gayaŋ

* **1:20** Limis 69.26. † **1:20** Limis 109.8.

Zʉzef, mis tàzalay naŋ Barsabas, slimi gayaŋ nahaŋ Zʉstʉs ; maslaŋa nahaŋ ni ti ni slimi gayaŋ Matiyas. 24 Eslini nday ɗek tàhəŋgalay Melefit, tàɗəm : « Bay geli, nak kàsəra ere ye ti àniviyu ana mis a məɓəruv bu na ɗek. Nahkay ɗəfiki maslaŋa ya kàdaba naŋ e kiɗiŋ gatay cʉeni hini ba ni ana leli. 25 Maslaŋa ya nak akadaba naŋ a ni ti, emigi zal asak a məlaŋ ga Zʉdas ni vu ga magray tʉwi gayaŋ. Zʉdas ti àsləkaba, àdoru ka məlaŋ gayaŋ nahaŋ zlam gayaŋ. » 26 Tàra tàhəŋgala Melefit a nahkay ti tàgraki ca-ca ka tay ti təsərkaba maslaŋa ya ti Melefit àdəkiba ni, mək àdəɗki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakəŋ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bəlaŋani ni.

2

Melefit aslәribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayaŋ

1 Ka fat ga wuməri ge *Peŋtikwet ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni tàŋgasvu ɗek ka məlaŋ bəlaŋani. 2 Eslini hʉya tìci daɗay ga zlam àhəndabiyu gwar e melefit bu akaɗa ga aməɗ ya ti akəzlay kay kay ni. Mək daɗay ni àhəndiyu a ahay ya ti nday tàvu manjəhaɗani ni vu ɗek. 3 Nday nakəŋ tìpi zlam ndahaŋ, zlam gani nday nani tamənjavu akaɗa arəɗ ga aku ni, tèdevu, tànjəhaɗki bəlaŋ bəlaŋ ka tay ɗek. 4 *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana tay a ɗek. Eslini tànjəki ka mazlapani àna ma həma ndahaŋ gərgərani, ku way way do azlapay àna pakama ya ti Məsuf Njəlatani àɗəfiki ni.

5 Ka sarta gani nani ndam *Zʉde ndahaŋ tàbu a Zerʉzalem, tawayay magray ere ye ti àɓəlafəŋ kè Melefit ni. Nday nani tàsləkabiya a kəsa gərgərani ba ka haɗ ga məlaŋ na ɗek. 6 Tàra tìcia daɗay na ti tàŋgasvu ka ahar bəlaŋ. Eslini ku way way do e kiɗiŋ gatay bu èci zlapay àna ma həma gayaŋ, maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay àna naŋ ni. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 7 Tàɗəm ahkado : « Ere ye ti mici ni agravu ahəmamam ? Nday hini ya ti təzlapay ni nday ɗek ndam Gelili do aw ! 8 Ay ti ku way way do e kiɗiŋ geli bu naŋ àbu eci nday tàbu təzlapay àna ma həma gayaŋ ni ti àgravu ahəmamam ? 9 E kiɗiŋ geli bu ahalay ti mis tàsləkabiya a kəsa gərgərani ba kay : mis ndahaŋ tàsləkabiya a Part a, ndahaŋ e Medi, ndahaŋ e Elam, ndahaŋ keti a Mezopotami, ka haɗ *Zʉde, a Kapados, a Poŋ, a Azi, 10 e Firizi, e Pemfili, e Ezip a, mis ndahaŋ ti ni tàsləkabiya ka haɗ Libi gwar e Sireŋ, akaba a Rom a. 11 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ geli bu ndam Zʉde, ndahaŋ ti ni tìgi ndam Zʉde migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi tàbu e kiɗiŋ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kiɗiŋ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani təzlapay ni àna ma həma gayaŋ. Nday tàbu təɗəmki ma ka zlam sulumani ya Melefit àgray ni. » 12 Nahkay zlam gani àhəliaba ahàr ana tay a, tàsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tàɗəm e kiɗiŋ gatay bu ahkado : « Ere hini ya agravu ni ti awayay aɗəmvaba mam ? » 13 Mis ndahaŋ ti ni tèyefiŋ kà ma gani, tàɗəm : « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum àkaɗkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

14 Eslini Piyer ècikaba akaba ndam *asak ndahaŋ kru mahar bəlaŋani na, àhi ma ana mis ya ti tàbu eslini ni. Àzlapay kay kay, àɗəm : « Lekʉlʉm ndam *Zʉde akaba lekʉlʉm ya ti kanjəhaɗum a Zerʉzalem ni ɗek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kʉli ni : ahàr àɗəm kicʉm ere ye ti agravu ni lala. 15 Lekʉlʉm kàɗəmum bi zum àbu akaɗ nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambəlmbu ya ge miledʉ mba timey ! 16 Nihi ti pakama ga bay mahəŋgaray pakama ge Melefit Zʉwel ya àɗəm ahaslani ni àbu agravu sawaŋ. Àɗəm ahkado :

17 “Melefit àɗəm : Ka sarta ga mandav
ga məlaŋ wuɗak nahəma,
anəbəkiaya Məsuf goro àki ke mis a
ɗek.

Nahkay bəza gekʉli zawalani akaba
walani atəhəŋgri ma goro ana
mis ;
dagwá gekʉli etipi zlam ya ti mis tìpi
ɗay-ɗay ndo ni ;
medewél gekʉli day kisim em-
iziɗekivu ka tay kay.
18 Iy nahkay, ka sarta gani nani
anəbəkiaya Məsuf goro
ka ndam məgru tʉwi zawalani akaba
walana ɗek,
mək atəhəŋgri pakama goro ana mis.
19 Eslini anagray zlam ya ti mis tìpi
ɗay-ɗay ndo ni kay agavəla ak-
aba ka haɗ :
mis etipi mimiz, aku akaba azək dʉl-
dʉl.
20 Fat amasladay va do, emigi ləvəŋ ;
kiyi day emigi ndizeni akaɗa mimiz.
Zlam gani nani amagrava nahəma,
vaɗ ga Bay geli ara wuɗak.
21 Eslini ti ku way way do àzala slimi
ga Bay geli a ti
Melefit amahəŋgay naŋ.” * »
22 Piyer àhi ana tay keti, àɗəm :
« Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma
goro ya ti nəhi ana kʉli ni. Lekʉlʉm
ɗek kàsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti
Melefit àɗəfiki ana kʉli ti àzaba naŋ
ga məgri tʉwi gayaŋ a. Àɗafaki ti
àna magray tʉwi gərgərani kay ya
mis tìpi ɗay-ɗay ndo, àvi ana Yezu ni.
23 Maslaŋa gani nani ti zlam àgrakiva
akaɗa ge Melefit ya ti àɗəm ahaslani
na, aɗaba Melefit ti àsəra zlam ya
amagravu na ɗek. Lekʉlʉm kìjiŋʉma
naŋ a àna məgəsi naŋ ana ndam ya
tàgəskabu ma ge Melefit do na, ti
tâkaɗfəŋ naŋ kà təndal. 24 Ay Yezu àra
àməta nahkay ti Melefit àhəŋgaraba
naŋ a, àzaba naŋ a daliya ge kisim ni
ba. Melefit àgray nahkay ti màsəra
njəɗa ge kisim ni àhəca ga məgəs Yezu
a. 25 Nahkay Devit àɗəmkia ma a
wakita ba, àɗəm ahkado :
“Nìpia Bay Melefit goro kəlavaɗ ka ma
goro a,
naŋ àbu ka ahar ga ɗaf kà gəvay goro
ti nàgəgər ba.
26 Nahkay məɓəruv goro amər dal-
dal,
nidi limis àna məmərani daya.
A vu goro bu ɗek nàsəra Melefit
amara məgru sulum gayaŋ.
27 Bay goro Melefit, nàsəra akəmbrəŋ
nu e kisim bu do ;
ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay
divi gani do.
28 Kàɗəfukia divi ya ti nəŋgət sifa àna
naŋ na ;
anəmərvu dal-dal aɗaba nak kàbu ak-
aba nu.” † »
29 Piyer naŋ àbu aɗəmoru ma gayaŋ
ni nahkay ti àhi ana tay ahkado :
« Bəza ga mmawa, ahàr àɗəm nəhi
ma gani ana kʉli vay-vay : bəŋ ga
bəŋ geli Devit ti àməta, tìleba naŋ a
àndava. Ku kani nəŋgu ni mindiviŋ
gayaŋ àbu a kəsa geli bu. 30 Ay Devit
ti naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Mel-
efit ana mis. Àsəra Melefit àmbadìa,
àhi ahkado : “Biliŋ e kiɗiŋ ga bəza
huɗ gayak bu aməzum bay gayak.”
‡ 31 Nahkay wuɗaka ere gani agravu
ti àsəra : àsəra *Krist *Bay gəɗakani
ya amara ni aməmət mək amaŋgaba e
kisim ba. Àra àsəra ti àɗəmki ma ke
Krist, àɗəm :
“Melefit àmbrəŋ naŋ e kisim bu ndo,
vu gayaŋ èzi ndo daya.” §
32 « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki
ana kʉli ni ti Melefit àhəŋgaraba naŋ
e kisim ba. Leli ndahaŋ ni ɗek
magray sedi gani tata. 33 Bəŋani Mel-
efit àzoru naŋ agavəla, àfəkaɗ naŋ kà
ahar ga ɗaf gayaŋ, mək àvi Məsuf
gayaŋ Njəlatani akaɗa gayaŋ ya ti àhi
ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani
nani ti Yezu àbəkia ke leli a. Nahkay
ere ye ti kipʉm akaba kicʉm ni ti tʉwi
gayaŋ. 34 Devit ti Melefit àzoru naŋ e
melefit vu ndo. Naŋ naŋani àna ahàr
gayaŋ àɗəm :
“Bay geli Melefit àhi ana bay goro :
Njəhaɗa gwar kà ahar ga ɗaf
goro a, a məlaŋ ga gəɗakani va.
35 Ndam ezir gayak ti anabəhaɗ tay kè
meleher gayak

* **2:21** Zʉwel 3.1-5. † **2:28** Mənjay Limis 16.8-11. ‡ **2:30** Mənjay Limis 132.11 ; 2 Semiyel 7.12-13.
§ **2:31** Limis 16.10. * **2:35** Limis 110.1.

akaɗa ga zlam ga bay ya abəki asak ni,
ti kâcəlki ka tay." *
36 « Nahkay ahàr àɗəm lekʉlʉm
ndam Izireyel ɗek kâsərum lala zlam
gani ge jiri : Yezu gani ya kàkaɗum
naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà təndal
nahəma, naŋ Bay gəɗakani ya Melefit
àslərbiyu ni, Melefit àdaba naŋ a, èɡia
Krist a. »
37 Nday nakəŋ tàra tìcia ma ge
Piyer na ti ɓəruv àtikaba ana tay
a. Eslini tìhindifiŋa kè Piyer a ak-
aba ndam asak ndahaŋ na, tàɗəm :
« Bəza ga mmawa, nihi ti magray
ahəmamam ? » 38 Piyer àhəŋgarfəŋ,
àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba
majalay ahàr gekʉli a, ku way way
do *tâbaray naŋ àna *slimi ga Yezu
Krist. Nahkay ti Melefit ambərfəŋa
zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a.
Aməvi Məsuf Njəlatani gayaŋ ana kʉli
daya. 39 Ere gani nani ti Melefit àɗəm
aməvi ana kʉli akaba ana bəza gekʉli.
Aməvi ana ndam ya tàbiyu driŋ ni
daya. Bay Melefit geli aməvi ana mis
ya ti amazalakabu tay ni ɗek. »
40 Eslini Piyer àhi ma ndahaŋ
gəgərani ana tay kay, awayay ti
təgəsiki. Àhi ana tay : « Gəsumkabá
ti Melefit mâhəŋgay kʉli, sləkumkiba
ka ndam magudar zlam ye e hini vu
na ! » 41 Eslini mis ndahaŋ kay e kiɗiŋ
gatay bu tàgəskabá ma ge Piyer na.
Tàra tàgəskabá ma gayaŋ na ti ndam
asak ni tàbaray tay. Ka fat gani nani
mis agray dəbu mahkər tàhurkiviya
àkiva ka ndam məfəki ahàr ka Yezu
na.

Manjəhaɗ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

42 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ɗek
tàbu tici ere ye ti ndam *asak təcahi
ana tay ni kəlavaɗ ; tàbu təcakalavu
ka ahar bəlaŋ, tàbu təzumkabu zlam
ka ahar bəlaŋ, tàbu tahəŋgalay Melefit
ka ahar bəlaŋ daya. 43 Ndam asak ni
tàbu tagray zlam gərgəri kay ya mis
tìpi ɗay-ɗay ndo ni àna njəɗa ge Mel-
efit. Nahkay mis ni ɗek aŋgwaz awər
tay. 44 Ndam məfəki ahàr ka Yezu
ni ɗek tanjəhaɗ ka ahar bəlaŋ, zlam
gatay day ɗek mebeɗekabani ka ahar
bəlaŋ. 45 Təsəkumoru vədaŋ gatay
akaba zlam gatay ndahaŋ gərgərani ;
tedevu siŋgu gani, ku way way do tədi
ka wudəra gayaŋ. 46 Kəlavaɗ nday
tàbu təcakalavu a dalaka ga *ahay
gəɗakani ge Melefit ni bu ka ahar
bəlaŋ. A magam day tàbu təzumkabu
zlam ka ahar bəlaŋ. Nday tàbu
təzumkabu zlam nahkay ti àna huɗ
bəlaŋ àna məmərani. 47 Tàbu tazləbay
Melefit kəlavaɗ daya. Nahkay ere ye
ti tagray ni ɗek àɓəlafəŋ kè mis ɗek.
Eslini Bay geli ahəŋgakivu mis nda-
haŋ kəlavaɗ, abəkiviyu tay ka ndam
məfəki ahàr ndahaŋ ni.

3

Piyer ahəŋgaraba zal dəra

1 Ga məlafat a vaɗ nahaŋ àna
njemdi mahkər nahəma, ata Piyer
nday ata Zeŋ tàbu takoru a *ahay
gəɗakani ge Melefit ni vu ga
mahəŋgalay Melefit, aɗaba sarta gani
ènjia. 2 Zal nahaŋ àbu manjəhaɗani
kà gəvay ga ahay gəɗakani ge Melefit
ni, kà mahay ya ti təzalay Mahay
Maɓəlani ni. Zal nani ti tìwieya naŋ
dərana, àsawaɗay koksah. Kəlavaɗ
mis təzoru naŋ, tafəkaɗ naŋ eslini
ga mahəŋgalafəŋa zlam kè mis ya
təhuriyu a ahay gəɗakani ge Melefit
ni vu na. 3 Naŋ nakəŋ àra èpia
ata Piyer nday ata Zeŋ a tawayay
təhuriyu a ahay gəɗakani ni vu ti,
àhəŋgalafəŋa zlam kà tay a. 4 Ata Piyer
nday ata Zeŋ tàra tìcia ma gayaŋ na
ti tàbəki eri ndekwa ndekwa, mək
Piyer àhi ahkado : « Mənjaləŋ kè
leli ! » 5 Nahkay zal nakəŋ àmənjaləŋ
kà tay lala, aɗaba àhi ana ahàr ara
aŋgətfəŋa zlam kà tay a. 6 Ay ti Piyer
àhi ahkado : « Siŋgu àfu bi, gru day
àfu bi, ay ere ye ti àfu ni ti nəvuk : àna
*slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti
cikaba, kâsawaɗay ! » 7 Àra àhia ma na
nahkay ti àgəs ahar ga ɗaf ga zal dəra
ni ga mezefteba naŋ a. Piyer àra àgəs
ahar gayaŋ na ti asak ga zal dəra ni
tìgia njaŋ-njaŋana hʉya. 8 Nahkay zal
dəra ni èɔikaba cəkwaɗ mək àsawaɗay.
Eslini naŋ nakəŋ àhuriyu a dalaka ga

ahay gəɗakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. 9 Ka ya ti naŋ àbu asawaɗay, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni ɗek tìpia naŋ a. 10 Tàra tìpia naŋ a ti tàsəra naŋ a lala : naŋ zal ya ti ànjəhaɗ kà gəvay ga ahay gəɗakani ge Melefit ni kà mahay ya təzalay Mahay Maɓəlani ni, naŋ ya àhəŋgalafəŋa zlam kè mis a ni. Tàra tàsəra naŋ a, tìpia ere ye ti àgrakivu na ti, àgria ejep ana tay a, àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni bu

11 Eslini zal nakəŋ àsləkafəŋa kà ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni ɗek tàcuhwakioru ka tay, tèveliŋ tay aɗaba ere ya tìpi ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomoŋ ni bu. 12 Piyer àra èpia mis na nahkay ti àhi ma ana tay, àɗəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti àgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəmənjumləŋ ana leli nahkay ti kamam ? Kàhumi ana ahàr leli màhəŋgaraba zal hina ti àna njəɗa geli geleni aw ? Tək day ti kàhumi ana ahàr Melefit àhəŋgaraba naŋ a ti aɗaba leli màɓəlafəŋ kà naŋ palam aw ? 13 Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekʉp, Melefit ga ata bəŋ geli ɗek. * Naŋ gani àgray ti zal hini mâŋgaba aɗaba awayay ti mis tâzləbay Yezu bay məgri tʉwi ni. Ay lekʉlʉm ti kàgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkaɗ naŋ ni ti kàhumi àfəkaɗ naŋ ba. 14 Lekʉlʉm kàwayum ti tâfəkaɗi Bay *njəlatani jireni ni ana kʉli ndo ; kàwayuma ti tâfəkaɗi maslaŋa ya ti àbazl mis ni ana kʉli sawaŋ. 15 Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay tàkaɗ naŋ ti ka mawayay gekʉli. Tàra tàkaɗa naŋ a ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àhəŋgaraba naŋ a ti leli mìpia, magray sedi gani. 16 Leli ti məfəki ahàr ka Yezu, magray tʉwi àna slimi gayaŋ, aɗaba naŋ ti njəɗa àfəŋ. Yezu awayay ti mis tâzləbay naŋ, nahkay àhəŋgaraba zal hina. Lekʉlʉm ɗek kàsəruma zal hina, kìpʉma ere ye ti àgrakivu na. Iy, zal hini èɡi njalaŋ-njalaŋani kè meleher gekʉli ti aɗaba leli màfəkia ahàr ka Yezu a.

17 « Bəza ga mmawa, nàsəra ere ye ti kàgrumi ana Yezu lekʉlʉm akaba gəɗákani gekʉli na kàgrum ti aɗaba kàsərum Yezu naŋ way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayaŋ na ɗek, ahàr àɗəm *Krist acakay daliya kwa, mək nday day tàhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya àɗəmki ke Krist ni àgrava eɗeɗiŋ a. 19 Èɡia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekʉli a, dəguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambərfəŋa zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a. 20 Bay geli aməvi sarta ga məpəsabana ana kʉli, aməsləribiyu Yezu *Bay gəɗakani ya amara ni ana kʉli. Yezu ti Melefit àdiaba naŋ ana kʉli a kwa ahaslana. 21 Ahàr àɗəm mânjəhaɗ a huɗ melefit bu hayaŋ duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a ɗek mʉwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam njəlatani ya tàhəŋgaray pakama gayaŋ na, nday day tàhi pakama gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Mʉwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit aməsləribiyu bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ nahaŋ ana kʉli akaɗa nu. Bay nani ti aməlabu bəlaŋ e kiɗiŋ ga bəza ga məŋ gekʉli bu. Pakama gayaŋ ya aməhi ana kʉli ni ɗek ti akəbumi slimi lala. 23 Maslaŋa ya ti aməbi slimi do ni ti ahàr àɗəm tâgaraba naŋ e kiɗiŋ ga ndam ge Melefit ba, tâkaɗ naŋ.” † 24 Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ɗek tàɗəmkibiyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjəki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahaŋ ya tàhəŋgaray

* **3:13** Mənjay Mahərana 3.6, 15. † **3:23** Mənjay Mimbiki 18.15, 18, 19.

pakama ge Melefit ni ɗek. 25 Pakama
ge Melefit ya ndam mahəŋgaray
pakama gayaŋ tàɗəmbiya, Melefit
àɗəm anagray zlam ni ti, àgria zlam
gana ana kʉli eɗeɗiŋ a. Lekʉlʉm
day ja gekʉli àkibu ka pakama ya ti
Melefit *àwəlkabu akaba ga ata bəŋ
ga bəŋ gekʉli ni. Melefit àhi ana
Abraham ahkado : “Anəgri sulum
goro ana jiba gərgərani ga haɗ ni
ɗek. Anəgri ana tay ti àna bəza
huɗ gayak.” ‡ 26 Bay məgri tʉwi
ana Melefit ya Mʉwiz àɗəmkibiyu
ma ni ti, Melefit àŋgazliaya naŋ ana
kʉli a enjia. Àslәribiyu naŋ ana
kʉli ti mâgri sulum gayaŋ ana kʉli
akaba ti mâmbatikaba majalay ahàr
magədavani na ana kʉli a ɗek. »

4

Gəɗákani ga ndam Zʉde tagrafəŋa seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

1 Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ tàbu
təzlapi ana mis nahkay ni ti ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
akaba bay ga ndam majəgay *ahay
gəɗakani ge Melefit ni akaba ndam
*Sedʉseyeŋ ni tàrəkia ka tay a. 2 Nday
nakəŋ tàzumkia ɓəruv ka ndam *asak
ga Yezu cʉeni na aɗaba nday tàbu
təcahi zlam ana mis, tàhi ana tay
Yezu àŋgaba e kisim ba, mis taŋgaba
e kisim ba tata daya. 3 Eslini tàɗəm
tâgəs ndam asak cʉeni ni, tâbiyu tay
a daŋgay vu, aɗaba məlakarawa èɡia,
sarta àbi ga magrafəŋa seriya kà tay
a bi. Nahkay tàgəs tay, tàbiyu tay a
daŋgay ni vu, tàndəhaɗviyu hundum.
4 Ay ti mis dal-dal e kiɗiŋ ge mis
ya tìci pakama ga ndam asak ni bu
tàfəkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam
məfəki ahàr ka Yezu ni tàsagakivu,
nday ɗekeni tàgray mis dəbu zlam.

5 Hajəŋ gani zla nahəma, bəbay ga
ndam *Zʉde akaba gəɗákani gatay ak-
aba ndam *məsər Wakita ge Melefit
ni tàcakalavu a Zerʉzalem. 6 E kiɗiŋ
gatay nani bu nahəma, Anna naŋ
gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu
mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ,
Eleksender, akaba ndam ga huɗ
ahay ga ndam gəɗákani ga ndam
maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
ɗek. 7 Nday nakəŋ tàra tàcakalava
nahkay nahəma, tàhəlbiyu ata Piyer
ata Zeŋ kè meleher gatay. Tàra tìnjia
àna tay a ti nday nakəŋ tìhindifiŋa
ma kà tay a, tàhi ana tay ahkado :
« Kàhəŋgarumaba mis a ti àna njəɗa
ga way ? Way àvi divi gani ana
kʉli way ? » 8 Eslini njəɗa ga *Məsuf
Njəlatani èsliva a vu vu ana Piyer
a, mək àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm :
« Lekʉlʉm bəbay akaba lekʉlʉm
gəɗákani ni, 9 kìhindʉmfiŋa ma kè
leli a àki ka zlam sulumani ya
màgri ana zal dəra ni, kàɗəmum
ahəmamam màhəŋgaraba naŋ a ni
mam ? 10 Tamal kìhindʉmfiŋa kè
leli a nahkay nahəma, lekʉlʉm ɗek
akaba ndam *Izireyel ɗek sərumki :
maslaŋa ya àŋgaba, naŋ hi kè meleher
gekʉli ni ti, màhəŋgaraba naŋ a ti àna
*slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret,
aɗaba naŋ ti njəɗa àfəŋ. Naŋ gani
ti lekʉlʉm kàdarumfəŋa kà təndal a
àməta, ay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e
kisim ba. 11 Yezu ti Melefit àɗəmkia
ma a Wakita gayaŋ ni ba. Ma ge
Melefit ya àɗəmki ni ti nihi :

“Akur nahaŋ àbu ti lekʉlʉm ndam
məlәm ahay
kàwayum magray tʉwi àna naŋ ndo.
Ay ti akur gani nani èɡia akur ya akay
ahay na ɗek sawaŋ.” *

12 « Melefit ahəŋgay mis ti si àna naŋ
kwa ; do ni ti àdaba maslaŋa nahaŋ a
duniya ba ga mahəŋgay mis àna naŋ a
ndo. »

13 Ndam magray seriya ni tàra tìcia
pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti,
àgria ejep ana tay a, aɗaba tìpi ti nday
mis nahkay, tàcahay zlam ndo daya.
Tàsəra tay a nday ndam ya tàɗəbay
Yezu ni. 14 Ay ti tìpi maslaŋa ya àŋgaba
ni naŋ jika kà gəvay gatay nahəma,
tàŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay
ndo. 15 Tàsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ
ana tay ni va do ni ti, tàɗəm tâhəliyu
tay e mite vu. Tàra tàhəlaya tay a

‡ **3:25** Mənjəkiani 22.18 ; 26.4. * **4:11** Limis 118.22.

ti ndam magray seriya ni tàzlapay e kiɗiŋ gatay bu, 16 tàɗəm ahkado :
« Məgri mam ana tay mam ? Ndam
Zerʉzalem ɗek tàsəra nday tàgra ere
ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni kè eri ge
mis a ɗek. Nahkay ŋgay tàgray ndo
ni ti màɗəm koksah. 17 Mawayay ti
pakama gani òru kama va ba nahəma,
məcumfəŋa tay kà macali slimi ana
maslaŋa nana. Ku way way do tàhi
ma gani ba ; tamal tàhia ana maslaŋa
ti amatraɓ tay. »

18 Tàra tìndeveriŋa zlapay gatay
na ti tàzalay ata Piyer nday ata
Zeŋ, tàləgi ana tay, tàhi ana tay
ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu
ba, kàcahumi zlam ana mis àna *slimi
ga Yezu ba daya. » 19 Eslini ata Piyer
ata Zeŋ tàhəŋgrifəŋ ana tay, tàɗəm :
« Zlam jireni kè meleher ge Melefit ti,
məgəsiki ma ana Melefit tək məgəsiki
ma ana kʉli sawaŋ aw ? Lekʉlʉm
lekʉlʉmeni dʉmkaba ma gana. 20 Leli
ti mìsliki məmbrəŋ məhi ere ye ti
mìpi akaba mìci ni ana mis koksah. »
21 Ndam magray seriya nakəŋ tàləgi
ana tay keti, mək tàmbrəŋ tay. Nday
gani tàŋgət divi ga matraɓ tay ndo,
aɗaba ndam ga kəsa ni ɗek tàbu
tazləbay Melefit azuhva ere ye ti
àgravu ni. 22 Maslaŋa ya ti tàhəŋgaraba
naŋ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayaŋ
àtama vi kru kru faɗana.

Ndam məfəki ahàr ka Yezu tahəŋgalay Melefit

23 Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu
mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani
ndahaŋ ni tàra tàmbrəŋa ata Piyer
ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ
nakəŋ tàrəkioru ka ndam gatay, mək
tàŋgəhaɗi ma ga ndam ge seriya ya
tàhi ana tay ni ɗek ana tay. 24 Tàra
tìcia ma gatay na ti ndam məfəki
ahàr ka Yezu ni ɗek ma gatay bəlaŋ,
tàhəŋgalay Melefit, tàɗəm ahkado :
« Bay geli, bay ya ti àgraya huɗ melefit
a, haɗ a, dəluv gəɗakana akaba zlam
gatayana ɗek ni ti nak. 25 Nak kàgray
ti bəŋ geli Devit bay məgruk tʉwi
ni mâzlapay àna njəɗa ga *Məsuf
Njəlatani ni. Devit àɗəm :
“Ndam ga haɗ gərgərani tagray
zlabay ti kamam ?
Jiba gərgərani təɗəgəzlki ahàr ka zlam
masakani ti kamam ?
26 Bəbay gəɗákani ga haɗ ni tàwəlva ga
makaɗvana,
bəbay ndahaŋ ni day tàcakalava ka
ahar bəlaŋ,
nday ɗekeni tawayay takaɗfəŋva
kà Bay geli akaba *Krist Bay
gayaŋ ya àdaba ni.” †
27 « Nahkay bay *Erot akaba Pons
Pilet tàcakalava eɗeɗiŋ a kəsa hini ba
akaba ndam ga haɗ ndahaŋ akaba
ndam jiba Izireyel a. Tàcakalavu ti
àkivu ka Yezu Bay njəlatani ya agruk
tʉwi ni, naŋ Krist Bay ya kàdaba
ni. 28 Tàgray nahkay ti tàgra ere
ye ti nak kawayay na ɗek. Kwa
ahaslani kàɗəmbiyu àna njəɗa gayak
amagravu. 29 Nihi ti tàɗəm atatraɓ
leli nahəma, nak Bay geli bi slimi
ana pakama gatay ni lala. Vi njəɗa
ana leli ndam məgruk tʉwi ni ga
məhi pakama gayak ana mis, aŋgwaz
àwər leli ba. 30 Ŋgazli njəɗa gayak
ana mis, həŋgaraba mis a, gray zlam
gərgərani ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni
àna slimi ga Yezu Bay njəlatani ya
agruk tʉwi ni ti. » 31 Tàra tìndeveriŋa
mahəŋgalay Melefit a ti məlaŋ gatay
ya tàcakalavu eslini ni àdaɗay, Məsuf
Njəlatani àvikivu njəɗa ana tay dal-
dal, mək nday nakəŋ tàɗəmoru ma ge
Melefit vay-vay, aŋgwaz àwər tay ndo.

Ndam məfəki ahàr ka Yezu tebeɗekabu zlam gatay ka ahar bəlaŋ

32 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni
nday ɗek akaɗa mis bəlaŋ, majalay
ahàr gatay bəlaŋ, məɓəruv gatay day
bəlaŋ. Nahkay maslaŋa ya ti aɗəm
zlam gayaŋ ni gayaŋ gayaŋani ti àbi.
Zlam gatay ni ɗek tèbeɗekabu ka ahar
bəlaŋ sawaŋ. 33 Melefit àvi njəɗa
dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga
məɗəmoru pakama àki ka Bay geli
Yezu, gayaŋ ya àmət mək àŋgaba e
kisim ba ni. Melefit àgri sulum gayaŋ

† **4:26** Limis 2.1-2.

dal-dal ana tay daya. 34 E kiɗiŋ ga
ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu
ni, maslaŋa ya ti araŋa àhəci naŋ ti
àbi. Aɗaba ndam ya ti vədaŋ gatay
tàbu ahkay do ni ahay gatay tàbu ni
tàsəkumoru tay, mək tàhəlbiyu siŋgu
gani, 35 tàbəhaɗ afa ga ndam asak ga
Yezu ni. Tàbəhaɗa ti ku way way
do ere ye ti àhəci naŋ ni ti tədi ga
wudəra gayaŋ. 36 Zal nahaŋ àbu, slimi
gani Zʉzef, zal *Levi, tìwi naŋ e Sipir.
Ndam asak ga Yezu təzalay naŋ Barn-
abas, awayay aɗəmvaba « Maslaŋa
ya avi njəɗa ana mis ni. » 37 Zal
nani àsəkumoru vədaŋ gayaŋ, mək
àhəlbiyu siŋgu gani, àbəhaɗ afa ga
ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

1 Zal nahaŋ àbu slimi gani
Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni
Safira. Àsəkumoru vədaŋ gayaŋ,
wal gani ni day àwayikia. 2 Àra
àsəkumoya ti àdafəŋa siŋgu gana wal
gayaŋ ni day àgəsikia, mək àhəlbiyu
məgəjəni gani, àbəhaɗ afa ga ndam
*asak ga Yezu ni. 3 Àra àbəhaɗa
siŋgu na ti Piyer àhi : « Ananiyas,
*Seteni àhurukviyu a məɓəruv vu ti
kamam ? Kàsəkaɗia malfaɗa ana
Məsuf Njəlatana, kadafəŋa siŋgu ga
vədaŋ ya kàsəkumoru na. 4 Vədaŋ
ya kàsəkumoru ni ti gayak, siŋgu ya
kàŋgət àna naŋ ni gayak daya do aw ?
Kàjalaki ahàr ka magray zlam nahkay
hi ti kamam ? Malfaɗa ya kàsəkaɗ
ni ti kàsəkaɗi ana mis hihirikeni do,
kàsəkaɗi ti ana Melefit. » 5 Ananiyas
nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti
àzum mədəɗani məmətani kwiyah-
kwiyah. Mis ɗek ya tìcia ere ye ti
àgrakivu na ti aŋgwaz àwəra tay a dal-
dal. 6 Eslini bəza dagwa tàzay kisim
gani, tàkambah, mək tòru tìli.

7 Agray njemdi mahkər kələŋ gani
nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər
ere ye ti àgrakivu ka zal gayaŋ ni
do. 8 Piyer àhi ahkado : « Siŋgu
ya kàŋgətum àna vədaŋ ni ti nahkay
hi eɗeɗiŋ aw ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ,
àhi : « Iy nahkay gani eɗeɗiŋ. » 9 Piyer
àhi : « Kàɗəmum kəgosum Məsuf ga
Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi,
ndam ya ti tìli kisim ga zal gayak
ni nday tàbu a mahay bu tahəraya.
Tara tazay kisim gayak, takoru tili
daya. » 10 Piyer àra àhia ma nahkay
ti wal ni àzum mədəɗani məmətani
kwiyah-kwiyah kè meleher ge Piyer
hʉya. Eslini bəza dagwa ni tàhəraya,
tàdi ahàr ana kisim gani mək tàzay,
tòru tìlifiŋiyu kà gəvay ga zal gani ni.
11 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni akaba
mis ndahaŋ ya tìcia ere ya àgravu na ti
nday ɗek tàgra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni

12 Ka sarta nani ti ndam *asak ga
Yezu ni tàgray zlam ya ti mis tìpi ɗay-
ɗay ndo ni kay kè meleher ge mis.
Zlam nday nani àɗəfiki njəɗa ge Mel-
efit ana mis. Ndam məfəki ahàr ka
Yezu ni ɗek tàbu təcakalavu ka ahar
bəlaŋ a dalaka ga *ahay gəɗakani ge
Melefit ni bu kəlavaɗ. Təcakalavu
ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga
Salomoŋ ni bu ni. 13 Mis ndahaŋ
ya tàfəki ahàr ka Yezu ndo ni tagray
aŋgwaz ga məhurkiviyani ka tay. Ak-
aba nani ɗek mis tàbu tacalfəŋ kà
ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, tàɗəm
nday ndam sulumani. 14 Kəlavaɗ mis
ndahaŋ təsagakivu dal-dal, zawal ak-
aba wál, tàfəki ahàr ka Bay geli Yezu,
tàhurkiviyu ka ndam məfəki ahàr
ndahaŋ ni. 15 Nahkay mis tàhəlbiyu
ndam gatay ya tèɓesey do ni e mite
vu, tàbəhaɗ ndahaŋ ka slalah, nda-
haŋ ka hətav. Tàɗəm bi ka ya ti Piyer
akoru gwar eslini ni ti diksi gayaŋ ni
asləkakia ka ndam gatay ndahaŋ ya
tèɓesey do na ga mahəŋgaraba tay a.
16 Mis dal-dal ga kəsa ndahaŋ ya kà
gəvay ga Zerʉzalem ni day tàhəlbiyu
ndam gatay ya tèɓesey do ni akaba
ya ti seteni tàniviyu ana tay a ahàr
vu, tàgri daliya ana tay ni. Ndam ya
tàhəlbiyu tay ni ɗek tàŋgaba.

Ndam asak ga Yezu kè meleher ga gəɗákani ga ndam Zʉde

17 Nahkay gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayaŋ ndahaŋ ndam *Sedʉseyeŋ ni tìzirey ndam *asak ga Yezu ni, tàzumkia ɓəruv ka tay a dal-dal, tàɗəm si tâgri zlam ana tay kwa. 18 Eslini tàgəs ndam asak ga Yezu ni mək tàbiyu tay a daŋgay vu kè eri ge mis ɗek. 19 Məlavaɗ àra èɡikia ka tay a ahay ga daŋgay ni ba ti, *məslər ge Melefit àzləkaba mahay ga daŋgay na ɗek, àbaya ndam asak ga Yezu na, mək àhi ana tay : 20 « Dəgum a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu, kəhumi pakama ga sifa mʉweni ni ɗek ana mis. » 21 Nday nakəŋ tàgəsikia ma gayaŋ ya àhi ana tay na. Dʉ ge miledʉ tòru a dalaka ga ahay gəɗakani ni vu, tànjəki ka macahi zlam ana mis.

Nday tàbu təcahi zlam ana mis ti gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tìnjia ka məlaŋ magray seriya na akaba ndam gayaŋ a. Tàra tìnjia ti tàzalakabu gəɗákani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay tàsləroru mis ga moru məhəlbiyu ndam asak ga Yezu ya tàbiyu tay a daŋgay vu ni. 22 Nday nakəŋ tòru tìnjʉa a ahay ga daŋgay ni va ti tàdiviyu ahàr ana tay ndo. Nahkay tàsləkabiya, tàŋgəhaɗi ma gani ana ndam ge seriya ni. 23 Tàhi ana tay ahkado : « Mòru mìnjʉa ti màdi ahàr ana mahay ga daŋgay ni ɗek məzləkvani lala, ndam majəgay mahay ni ɗek nday jika jika kà mahay ni. Ay ka ya ti màra màzləkaba mahay na ti mədiviyu ahàr ana maslaŋa ndo. » 24 Bay ga ndam majəgay ahay gəɗakani ge Melefit ni akaba gəɗákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra tìcia ma na nahkay ti tàsər ere ye ti tagray ni do. Tàɗəm ahkado : « Nihi ti məŋ ga mam àgravu ni mam ? » 25 Nday tàbu təzlapay nahkay ti maslaŋa nahaŋ ènjiki tay, àhi ana tay ahkado : « Cʉm day ! Ndam ya ti kàbumiyu tay a daŋgay vu ni tàbiyu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni bu. »

26 Bay ga ndam majəgay ahay ge Melefit ni àra ècia ma na nahkay ti tàsləka akaba ndam gayaŋ a ga məgəsbiyu ndam asak ni. Tòru tàgəs tay ti àna njəɗa do, aɗaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis na ; tàɗəm : « Bi mis ni etizligi leli àna akur. » 27 Tàra tàgəsbiya tay a ti tàbəhaɗ tay kè meleher ga ndam magray seriya ni, mək gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àləgi ana tay, 28 àhi ana tay ahkado : « Màhia ana kʉli a kàcahumi zlam ana mis àna slimi ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekʉlʉm kàcahumia ma na ana ndam Zerʉzalem a ɗek. Nahkay ti kawayum mis tâɗəm màkaɗ naŋ ti leli zla do aw ! » 29 Eslini Piyer akaba ndam asak ndahaŋ ni tàhəŋgarfəŋ, tàɗəm : « Ahàr àɗəm tîciiki ma ana Melefit mâtama ya ticiiki ma ana mis na. 30 Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ni àhəŋgaraba Yezu e kisim ba, naŋ ya ti lekʉlʉm kàkaɗum naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà təndal ni. 31 Àra àhəŋgaraba naŋ a ti àzoru naŋ agavəla, àfəkaɗ naŋ kà ahar ga ɗaf gayaŋ ka məlaŋ ga gəɗakani ni. Melefit àgray ti Yezu nakəŋ mîgi Bay ge mis ɗek akaba Bay mahəŋgay mis ɗek. Awayay ti ndam Izireyel tâmbatkaba majalay ahàr gatay a ti mâmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. 32 Leli màsəra zlam gani nday nani àgrava eɗeɗĩŋ a, magray sedi gani tata. *Məsuf Njəlatani agray sedi gani daya, Melefit àvia Məsuf gani nana ana ndam ya təgəsiki ma na. »

33 Ndam magray seriya ni tàra tìcia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, tàzumkia ɓəruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. 34 Ay ti zal Feriziyeŋ nahaŋ àvu e kiɗĩŋ gatay bu slimi gani Gemeliyel, naŋ bay məsər Wakita ge Melefit. Mis ɗek təgəs ma gayaŋ. Eslini naŋ nakəŋ ècikaba jik e kiɗĩŋ ga ndam magray seriya ni ba, àɗəm tâhəliyu ndam asak ni e mite vu day. 35 Tàra tàhəliya tay a ti naŋ nakəŋ àhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, ɗəgəzlumki

ahàr lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana ndam nday nani ni. 36 Nàɗəm nahkay ti aɗaba àpəsa vi a ɓal Tewdas àhəraya àɗəm naŋ gəɗakani. Nahkay mis àgray diŋ diŋ faɗ tàɗəba naŋ a. Ay tàra tàkaɗa naŋ a ti ndam gayaŋ ya tàɗəbay naŋ ni ɗek tèdeva, pakama gani àndav nahkay. 37 Kələŋ gayaŋ ka sarta ga macal mis nahəma, Zʉdas zal Gelili ni àhəraya, àhəla mis a dal-dal tàɗəba naŋ a. Naŋ day tàra tàkaɗ naŋ a ti ndam ya tàɗəbay naŋ ni ɗek tèdeva. 38 Nihi ti nəhi ana kʉli nahəma, kìdʉmi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəŋum tay tâsləka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni tʉwi ge mis hihirikeni nahəma, emebesvu ka ahàr gayaŋ. 39 Ay tigi ti tʉwi ni tʉwi ge Melefit nahəma, ekislʉmki mebeskabana koksah. Kàtəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkaɗumfəŋva ti kè Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tàgəskabá pakama gayaŋ na. 40 Nahkay tàzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, tàzləɓ tay mək tàləgi ana tay, tàhi ana tay ahkado : « Ka̱calumi slimi ana Yezu va ba. » Kələŋ gani tàmbrəŋ tay, ti tâsləka. 41 Nahkay ndam asak nakəŋ tàsləka àna məmərana. Tàɗəm Melefit àvi divi gani ana tay ti tâcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti aɗafaki ti nday tàɓəlafəŋa kè Melefit a. 42 Nahkay kəlavaɗ nday nakəŋ tàbu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Tàhi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis, tàɗəm Krist *Bay gəɗakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

1 Nahkay ndam maɗəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti təɗəm ma Gres ni tìcivu akaba nday ya ti təɗəm ma *Hebri ni do. Ndam ya təɗəm ma Gres ni tàɗəm ka ya ti kəlavaɗ tidi zlam ana wál madakway ni ti tàmənjaləŋ ka wál madakway gatay do. 2 Ndam *asak ga Yezu kru mahar cʉeni ni tàra tìcia ma gatay na ti tàzalakabu ndam maɗəbay divi ga Yezu ni ɗek, mək tàhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni màmbrəŋa məɗəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, àɓəlay do. 3 Nihi nahəma, bəza ga məŋ geli ni, dumaba zawal adəskəla e kiɗiŋ gekʉli ba. Ahàr àɗəm nday nani ti mis tàsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay dal-dal, tàsəra majalay ahàr sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi tʉwi ge midi zlam ana mis ana tay. 4 Nahkay leli ti ni amazay sarta geli ɗek ga mahəŋgalay Melefit akaba ga məhi ma gayaŋ ana mis. »

5 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàra tìcia ma gatay na ti tàgəskabá. Nahkay tàdaba Etiyeŋ a ; naŋ àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal daya. Tàdaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timoŋ, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tìwi naŋ a Antiyos ; èɡi zal Zʉde migeni. 6 Tàdaba tay a nahəma, tàhəlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni tàhəŋgali Melefit ana tay, mək tàbəki *ahar ka tay ti Melefit mâgri sulum gayaŋ ana tay. 7 Ka sarta nani mis kay tàgəskabá pakama ge Melefit ya àɗəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zerʉzalem ya taɗəbay divi ga Yezu ni tàsagakiva dal-dal. Ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal tàgəskabá ga məfəki ahàr ka Yezu a daya.

Gəɗákani ga ndam Zʉde təgəs Etiyeŋ

8 Etiyeŋ ti Melefit àgria sulum gayaŋ a, àvia njəɗa dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni àna njəɗa dal-dal, agri ejep ana mis. 9 Etiyeŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahaŋ tàcələŋ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya tàhəlaya tay e eviɗi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireŋ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga haɗ Silisi akaba ga haɗ Azi : tàbu tagray gejewi akaba Etiyeŋ. 10 Tàbu tagray gejewi ti Etiyeŋ àwəlkia tay ka ma

aɗaba àtama tay àna majalay ahàr sulumani ya *Məsuf Njəlatani àvi na. 11 Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ tàsəkum mis ndahaŋ ti tâɗəm : « Leli mìcifiŋa naŋ àbu endivi Mʉwiz akaba endivi Melefit. » 12 Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ tàbikivu estena ana ndam Zerʉzalem akaba gəɗákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni mək tàdəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, tàzoru naŋ kè meleher ga gəɗákani ya tagray seriya ni. 13 Tàhəl ndam ndahaŋ ga masəkaɗki malfaɗa daya. Ndam malfaɗa ni tàɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu aɗəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayaŋ ya Mʉwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. 14 Leli mìcifiŋa àɗəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embeɗkaba ahay gəɗakani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Mʉwiz àɗəfiki ana leli na daya. » 15 Eslini ndam ya tàvu manjəhaɗani a ahay ge seriya ni bu ni ɗek tamənjaləŋ ke Etiyeŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tìpi ti meleher gayaŋ ni èɡia akaɗa meleher ga *məslər ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyeŋ ya àɗəm kè meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

1 Eslini gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma kè Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma ya ti mis tàɗəmkuk ni ti jiri eɗeɗiŋ aw ? » 2 Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ, àɗəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli ɗek màbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka haɗ Mezopotami, òru ànjəhaɗ ka haɗ Haraŋ faŋ ndo ni. 3 Àhi : “Mbərbu haɗ gayak akaba ndam gayak, ru ka haɗ ya ti anəɗəfukki ni.” * 4 Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka haɗ ga ndam Selde a, òru ànjəhaɗ ka haɗ Haraŋ. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham mâsləka a Haraŋ a, mâra mânjəhaɗ ka haɗ hini ya lekʉlʉm kàkumki ni. 5 Abraham àra ènjia ka haɗ hina ti Melefit àsi haɗ ndo. Ku məlaŋ gʉzit ga micikiani tekeɗi àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk haɗ ni ɗek, kàməta day haɗ ni emigi ga bəza huɗ gayak.” † Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo. 6 Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza huɗ gayak atoru tanjəhaɗ ka haɗ ge mis ndahaŋ ; etinjʉa eslina ti etigi eviɗi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ faɗ. 7 Ay ti anatraɓ ndam ya ti bəza huɗ gayak atəgri eviɗi ana tay ni. Kələŋ gani bəza huɗ gayak ni atasləka ka haɗ nana, mək atazləbay nu ka mələŋ hini.” ‡ 8 Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ga Abraham àna *mekeley kʉɗi. Abraham àra èwia Izak a, wur ni àgra vaɗ a azlalahkər nahəma èkeli kʉɗi. Nahkay day Izak àra èweya Zekʉp a ti èkeli kʉɗi. Zekʉp day àra èweya ata bəŋ ga jiba geli kru mahar cʉeni na ti èkeli kʉɗi ana tay.

9 « Kələŋ gani ata bəŋ ga jiba geli ni tàgrafəŋa solu kà wur ga məŋ gatay Zʉzef a. Nahkay tàsəkumioru naŋ ana ndam ndahaŋ, mək ndam nday nani tòru àna naŋ ka haɗ Ezip. Ay ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ ; 10 àzaba naŋ a huɗ ga daliya gayaŋ ya àgray ni ba ɗek. Melefit àvia majalay ahàr sulumana daya, nahkay ti èɡia awəlawa ga *Faroŋ bay ge Ezip na. Nahkay bay Faroŋ nakəŋ àfiyu naŋ bay məgur haɗ gayaŋ ni ɗek akaba huɗ ahay gayaŋ ni ɗek. 11 Eslini lʉwir àdaya ka haɗ Ezip a ɗek akaba ka haɗ Kanaŋ a. Lʉwir àra àdaya nahkay ti, mis tàgra daliya dal-dal ; ata bəŋ ga jiba geli ya ka haɗ Kanaŋ ni tàŋgət zlam məzumani va do. 12 Zekʉp àra ècia *alkama àbu ka haɗ Ezip nahəma, àsləroru bəza gayaŋ ata bəŋ ga bəŋ

* **7:3** Mənjəkiani 12.1. † **7:5** Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ **7:7** Mənjay Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12.

geli ga məsəkumbiyu alkama. 13 Ka
ya ti àsləroru tay ye cʉ nahəma, Zʉzef
àɗəfi vu gayaŋ ana bəza ga məŋani
ni. Nahkay Faroŋ àra àsəra jiba
ge Zʉzef a. 14 Eslini Zʉzef àsləroru
mis ti tâzibiya bəŋani Zekʉp akaba
ndam gayaŋ a. Nday ɗekeni kru
kru adəskəla mahar zlam. 15 Nahkay
Zekʉp nakəŋ òru ka haɗ Ezip mək
àmət eslini. Ata bəŋ ga jiba geli day
tàmət eslini. 16 Tàra tàməta ti tàhəlbiyu
kisim gatay e Sihem mək tàbiyu e
mindiviŋ ga Abraham ni vu. Mindi-
viŋ nani ti Abraham asəkumfəŋa kà
bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

17 « Yaw sarta ya Melefit agray ere
ye ti àhi ana Abraham amagray ni
enjia wuɗak nahəma, ndam *Izireyel
ni tàsagakiva, tìgia nday kay ka haɗ
Ezip a. 18 Ka sarta gani nani ti tàfiya
bay nahaŋ ka haɗ Ezip a. Bay nani
ti àsər Zʉzef ndo. § 19 Nahkay
naŋ nakəŋ àgosay ata bəŋ ga bəŋ geli,
àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si
tâboru bəza gatay ya ka ahar ni tâmət.
20 Ka sarta gani nani tìweya Mʉwiz
a, naŋ ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal.
Ànjəhaɗ kiyi mahkər a magam afa ga
ata bəŋani. 21 Kələŋ gani tìzligoru naŋ.
Tàra tìzligoya naŋ a ti wur dahalay
wur ga Faroŋ bay ga haɗ Ezip àdi ahàr
mək àzay naŋ, àgal naŋ akaɗa wur ga
huɗ gayaŋ. 22 Nahkay ti tàcahi məsər
zlam ga ndam Ezip ni ɗek. Pakama
gayaŋ ya aɗəm ni ɗek mis təgəskabu,
tʉwi gayaŋ ya agray ni day àɓəlafəŋ
kè mis.

23 « Àra àgra vi a kru kru faɗ
nahəma, àɗəm : “Nakoru nəmənjiyu
bəza ga mmawa goro ndam Izireyel
kwa.” 24 Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahaŋ
agri daliya àna zal Izireyel. Eslini
naŋ nakəŋ èmbikivu ka maslaŋa ya
ti təgri daliya ni mək àkaɗ zal Ezip
ni ka duwa gani. 25 Àgray nahkay ti
awayay ti aɗəfiki ana bəza ga məŋani
ni ti tâsər Melefit amahəŋgay tay ti
àna naŋ, ay ti nday gani tàsəriki ndo.
26 Hajəŋ gani nahəma, Mʉwiz nakəŋ
àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahaŋ
cʉ, tàbu takaɗvu ; naŋ nakəŋ awayay
aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay : “Ndam
goro ni, lekʉlʉm kà məŋ gekʉli ti,
kihirʉmvu ti kamam ?” 27 Ay naŋ
ya ti agri daliya ana naŋ nahaŋ ni
àhi ana Mʉwiz ahkado : “Way àfiyu
kur bay magrafəŋa seriya kè leli a
way ? 28 Kawayay kəkaɗ nu akaɗa
ya kàkaɗ zal Ezip nahaŋ eweni ni
aw ?” * 29 Mʉwiz àra ècia ma nana
nahəma, àcuhway ka haɗ Ezip, òru ka
haɗ Madiyaŋ, ànjəhaɗ eslini. Naŋ àbu
eslini, àra àda wal a ti, èwifiŋa bəza
zawalana cʉ.

30 « Àra àgra vi kru kru faɗ ka ahàr
gana nahəma, òru a huɗ gili vu kà
həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge
Melefit àŋgazlivu a huɗ ga aku ya
agəs məŋgəhaf ni bu. † 31 Mʉwiz
nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a, nahkay
awayay ahəɗakfəŋoru ti mîpi lala.
Naŋ àbu ahəɗakfəŋoru ti èci dəŋgu
ga Bay geli, ahi ahkado 32 “Nu ti
Melefit ga ata buk Abraham, Izak
akaba Zekʉp.” ‡ Mʉwiz àra ècia
ma na ti aŋgwaz àwəra naŋ a dal-
dal, àgəgəra, mamənjaləŋani nakəŋ
tekeɗi èsliki ndo hʉya. 33 Eslini Bay
geli àhi ma keti, àhi ahkado : “Hələba
kimaka gayak a asak ba, aɗaba mələŋ
ya kìcikvù ni ti mələŋ *njələtani.
34 Nìpia lala ahəmamam təgri daliya
ana ndam goro ka haɗ Ezip na, nìcia
tuway gatay a : nahkay nàra ti ga
mahəŋgaya tay a. Nihi nak ti ru,
nəsləroru kur ka haɗ Ezip.” §

35 « Mʉwiz ti naŋ ya ti ndam
Izireyel tàwayay naŋ ndo, tàhi
ahkado : “Way àfiyu kur bay ma-
grafəŋa seriya kè leli a way ?” * ni.
Ay naŋ ti Melefit àslərikaboru naŋ
ana tay ti mîgi bay gatay, mîgi bay
məhəlaba tay e evidî ba daya. Melefit
àslərikaboru Mʉwiz ana tay nahkay
ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya
àŋgazlivu a huɗ ga məŋgəhaf ni bu ni.

§ **7:18** Mənjay Mahərana 1.8. * **7:28** Mahərana 2.14. † **7:30** Mənjay Mahərana 3.2. ‡ **7:32** Mahərana 3.6. § **7:34** Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * **7:35** Mahərana 2.14.

36 Bay ya ti àhəlaba ndam Izireyel ka
haɗ Ezip a ni ti nani Mʉwiz. Àhəlaba
tay a ti àna magray zlam magray ejep
ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni kay : àgray
ka haɗ Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba
ka ya ti nday a huɗ gili bu vi kru
kru faɗani ni. 37 Bay ya ti àhi ana
ndam Izireyel : “Melefit aməsləribiyu
wur ga məŋ gekʉli nahaŋ ana kʉli ga
mahəŋgaray pakama ge Melefit akaɗa
goro ni” † ti Mʉwiz gani. 38 Ka ya ti
ndam Izireyel tècakalavu a huɗ gili
bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge
Melefit kà həma Sinayi mək àhəŋgri
ana ata bəŋ geli ni ti Mʉwiz gani.
Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi
sifa ana mis ga məhəŋgriani ana leli
ni ti naŋ gani. 39 Ay ti ata bəŋ geli
ni tìciiki ma ndo, tàwayay maɗəbay
naŋ ndo. A majalay ahàr gatay bu
ni ti tàwaya maŋgona e Ezip a. 40 Tàhi
ana *Aroŋ ahkado : “Griaya melefit
ndahaŋ ana leli ga mədi kama ana leli
a, aɗaba Mʉwiz naŋ ya àhəlababiya
leli ka haɗ Ezip a ni ti, màsər ere ye
ti àgrakivu ni do.” ‡ 41 Nahkay nday
nakəŋ tàvəɗaya wur sla mək tìsliŋi
zlam ana wur sla ni, èɡia pəra gatay a.
Tàgri wuməri àna məmərani ana zlam
ya nday ndayani tàvəɗaya àna ahar
gatay a ni. 42 Tàgra nahkay ti Melefit
day àmbrəŋ tay ti tâgri pəra ana zlam
ya ti a huɗ melefit bu ni. Ma gani
hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam
mahəŋgaray *pakama ge Melefit bu
nahkay hi :

“Ndam Izireyel, ka ya ti lekʉlʉm
kàbum a huɗ gili bu vi kru kru
faɗ ni ti,

kìsliŋʉmi zlam akaba kàgrumi sədaga
ti, ana nu aw ?

43 Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya
kàsawaɗum àna naŋ ni ti

ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Kàsawaɗuma àna pəra gekʉli Refeŋ *
ya tàzavu ata boŋgur na daya.
Pəra nday nani ti kàgrumaya ga
məhəŋgrioru ahàr ana haɗ ana
tay a.
Gekʉli ya kàgrum nahkay ni ti ana-
garoru kʉli driŋ kama ga Ba-
biloŋ.” †

44 « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ geli tàbu
a huɗ gili bu ni ti tàsawaɗa àna zlam
ge mivicey ahay ge Melefit àna naŋ a.
Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit
àɗəfikia ana Mʉwiz a mək àhi mâgraya
akaɗa gayaŋ ya èpi na. 45 Ahay gani
nani ti ata bəŋ ga bəŋ geli tàmbribu
ana bəza gatay ; bəza gatay ni day tàra
àna naŋ ka haɗ hina, Zezʉwi àdi kama
ana tay. Tàra tìnjia ti Melefit àgariaba
ndam ga haɗ hina ana tay a, mək
nday nakəŋ tànjəhaɗ. Nahkay nday
tàbu àna ahay ge Melefit *miviceni
ni duk àbivoru ana sarta ge Devit.
46 Devit ti Melefit àwaya naŋ a dal-
dal, nahkay èhindifiŋa divi kè Melefit
ga maslamali məlaŋ *njəlatani ana
bəza huɗ ge Zekʉp a. 47 Ay maslaŋa
ya ti àra àləm ahay ge Melefit ni ti
Salomoŋ. 48 Ku tamal àləma nahkay
nəŋgu ni, Bay Melefit agavəla driŋ,
ànjəhaɗvù a ahay ya mis tàləmi ni
bu do. Nahkay zla nahəma maslaŋa
nahaŋ àbu, àhəŋgaray pakama ge Mel-
efit, àɗəm :

49 “Bay Melefit àɗəm : Məlaŋ
manjəhaɗ goro ti huɗ melefit,
məlaŋ məbəki asak goro ti ni haɗ.
Ahay weley lekʉlʉm kislʉmki
mələmuana ana nu a ni we-
ley ?
Məlaŋ goro ya ananjəhaɗ, nàpəsaba
ni ti weley ?
50 Bay ya àgraya zlam nana ɗek ni ti nu
nuani àna ahar goro do aw ?”
‡ »

51 Etiyeŋ àhi ana tay keti : « Lekʉlʉm
ti kìcʉm slimi do eɗeɗiŋ ! Lekʉlʉm
ti məɓəruv gekʉli magədavani, slimi
gekʉli məzləkvani ; lekʉlʉm akaɗa
ndam ya tèkeli kʉdî ana tay ndo
ni ! Lekʉlʉm akaɗa ga ata bəŋ ga
bəŋ gekʉli ni, kekileŋa kàgəsumkabu

† **7:37** Mimbiki 18.15. ‡ **7:40** Mahərana 32.1, 23. § **7:43** Molok ti melefit ga ndam Kanaŋ ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahàr a haɗ ahaslani ni. * **7:43** Refeŋ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahàr a haɗ ahaslani ni. † **7:43** Amos 5.25-27. ‡ **7:50** Izayi 66.1-2.

pakama ga *Məsuf Njəlatani ni do ! 52 Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gekʉli tàgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani tàbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tàɗəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ àra ènjia ti kàsəkumoya naŋ a mək kàkaɗuma naŋ a. 53 Lekʉlʉm ti məslər ge Melefit tàɗəfikia *Divi ge Melefit na ana kʉli a, ay ti kàbumi slimi ana Divi gani do. »

Takaɗ Etiyeŋ àna mizligi naŋ àna akur

54 Ndam magray seriya ni tàra tìcia ma ge Etiyeŋ na ti tàzumki ɓəruv dal-dal, tàhəpəɗ ahar tasl tasl. 55 Ay Etiyeŋ ti *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va dal-dal, àmənjoru e melefit vu, èpi məlaŋ maslaɗani ge Melefit akaba Yezu naŋ jika kà ahar ga ɗaf ge Melefit. 56 Àra èpia ti àɗəm ahkado : « Cʉm day, nàbu nipi huɗ melefit məzləkvabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika kà ahar ga ɗaf ge Melefit daya. » 57 Ge Etiyeŋ ya naŋ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ tàzlah kay kay, tàbəviyu ahar e slimi vu der der, mək nday ɗek tàdəgaki ka ahar bəlaŋ, 58 tàgəs naŋ, tàzaba naŋ a kəsa ba cak. Tàra tàsləkafəŋa àna naŋ kà kəsa na nahkay ti tawayay tizligi naŋ àna akur ga makaɗ naŋ. Ndam sedi ya tìci pakama gayaŋ ni tàhəlkaba məgudi gatay na, tàbəhaɗfəŋ kà wur dagwa nahaŋ slimi gani Sol ti mâjəgaki. Mək tìzligi Etiyeŋ nakəŋ. 59 Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ àhəŋgalay Yezu, àɗəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » 60 Kələŋ gani àbəhaɗ mirdim grik, àzlah kay kay, àɗəm : « Bay goro, kàwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra àɗəma ma na nahkay ti àmət hʉya.

8

1 Tàkaɗ Etiyeŋ ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

Ka fat gani nani ti tànjəki ka məgri daliya dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zerʉzalem ni hʉya. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ɗek tèdevu tòru a kəsa ciɓ-ciɓeni vu ka haɗ *Zʉde akaba ka haɗ Samari. Nday ya tàsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu ciliŋ. 2 Ndam ndahaŋ ya ti təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit ni tìli Etiyeŋ, tìtʉwi naŋ dal-dal. 3 Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a ; àsawaɗay kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wál, àbiyu tay a daŋgay vu. 4 Nday ya ti tèdevu ni tàɗəmoru *Ma Mʉweni Sulumani kà kəsa kà kəsa.

Tʉwi ge Filip ya àgray a Samari ni

5 Ka sarta gani nani Filip òru a kəsa gəɗakani vu ka haɗ Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. 6 Nday nani ɗek ma gatay bəlaŋ, tàbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, aɗaba tìcia pakama gayaŋ a, tìpia zlam ya ti àgray, mis tìpi ɗay-ɗay ndo na daya. 7 Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni tàsləkiaba ana mis a dal-dal, tàzlah kay kay. Ndam dəra akaba ndam jʉgwer tìgia sənduɓ-sənduɓana daya. 8 Eslini ndam ga kəsa nani tàmərva dal-dal.

9 Maslaŋa nahaŋ àbu a kəsa nani bu, slimi gayaŋ Simu, naŋ zal maharam, agri ejep ana ndam ga haɗ *Samari ɗek. Àzay ahàr gayaŋ awayay mis ɗek tâɗəm naŋ gəɗakani. 10 Mis ni ɗek, ku bəza, ku mis gəɗákani tìciiki ma. Tàɗəm : « Maslaŋa hini ti njəɗa ge Melefit àfəŋ. Njəɗa gani nani ti təɗəm “Gəɗakani.” » 11 Mis ni ticiiki ma dal-dal, aɗaba àpəsa naŋ àbu agri ejep ana tay àna maharam gayaŋ ni. 12 Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wál ni tàgəskabá ma ge Filip na, mək *tàbaray tay. 13 Simu nakəŋ tekeɗî àgəskabá ma gana, tàbara naŋ a. Kələŋ gani ànjəhaɗ akaba Filip. Eslini Filip naŋ àbu agray zlam gəɗákani gəɗákani ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

14 Ndam asak ga Yezu ya a Zerʉzalem ni tàra tìcia ndam *Samari

tàgəskabá ma ge Melefit a ti, tàsləribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. 15 Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra tìnjia ti tàhəŋgalay Melefit ti mâvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya tàgəskabá pakama ge Melefit a ni. 16 Tàgray nahkay ti aɗaba ku mis bəlaŋ e kiɗiŋ gatay bu Məsuf Njəlatani àhərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *Tàbaray tay ti àna slimi ga Bay geli Yezu ciliŋ. 17 Nahkay ata Piyer nday ata Zeŋ tàbəki *ahar ka tay, mək Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana tay.

18 Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njəlatani ahuriviyu ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu tàbəki ahar ka tay ni ti, awayay avi siŋgu ana ata Piyer nday ata Zeŋ. 19 Àhi ana tay ahkado : « Vumu njəɗa ti ka ya ti nəbəki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njəlatani mâhuriviyu ana tay. » 20 Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àɗəm siŋgu gayak ni mîjijia, nak nakani day kîjijia, aɗaba kàhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. 21 Nak kàkibu ke tʉwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, aɗaba majalay ahàr gayak magədavani kè eri ge Melefit. 22 Mbatkaba majalay ahàr gayak magədavani na, həŋgalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit aməmbərfuka zlam ya kàgudar a majalay ahàr gayak bu na. 23 Nàsəra nihi ti məɓəruv gayak magədavani kè eri ge Melefit, nahkay kìgia eviɗi ga zlam magudarana. » 24 Eslini Simu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm lekʉlʉmeni həŋgalumu Bay geli ti ere ye ti kàhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

25 Ata Piyer ata Zeŋ tàra tàgrakia sedi ka Yezu a akaba tàhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma, tàŋgoru a Zerʉzalem. Ka ya ti nday tàbu takoru e divi bu ni ti tàhia Ma Mʉweni Sulumana ana mis a kəsa ndahaŋ ba kay ka haɗ *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyʉpi nahaŋ

26 Məslər ga Bay geli àŋgazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti aslәkabiya a Zerʉzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis tàki tàsawaɗaki bi ni. » 27-28 Filip nakəŋ èciк, àsləka hʉya. Naŋ ka ahàr divi nahəma, èpi zal nahaŋ manjəhaɗani digʉsa e seret bu, ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Naŋ gani òru a Zerʉzalem ga mazləbay Melefit, nihi naŋ àbu aslәkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyʉpi, naŋ madaslani, naŋ mis gəɗakani agri tʉwi ana Kandas bay walani ge Etiyʉpi : naŋ gəɗakani ga ndam maŋgah elimeni ga bay ni. 29 *Məsuf Njəlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahəɗakfəŋiyu ke seret ni lala. » 30 Eslini Filip nakəŋ àcuhworu. Òru ènjʉa nahəma, èci zal Etiyʉpi ni naŋ àbu ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejeŋgey ni ti nak kàbu kiciaba ma gana waw ? » 31 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Tamal maslaŋa àɗəfuaba ndo ni ti nîciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cəlkuvaya ga manjəhaɗfu kà gəvay a. » 32 Ka məlaŋ ya ejeŋgey ni Izayi àɗəm nahkay hi :

« Naŋ ti àhəlkaba ma ndo,
akaɗa ga təmbak ya təzoru ka məlaŋ misliŋ zlam ni,
akaɗa ga wur təmbak ya tekelkia eŋgʉc a ti ètʉwi do ni.
33 Naŋ gani tàhəŋgoraya naŋ a haɗ a,
tàgri seriya ge jiri ndo simiteni.
Way amacali slimi mba way ?
Aɗaba tàkaɗa naŋ a, naŋ àbi ka haɗ va bi ni.* »

34 Gəɗakani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Nahəŋgalay kur kam-kam, hu : bay mahəŋgaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka naŋ naŋani tək, ka maslaŋa nahaŋ aw ? » 35 Eslini Filip àhi ma, àɗəfiaba *Ma

* **8:33** Izayi 53.7-8.

Mʉweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya naŋ àbu ejeŋgey ni. 36 Nday tàbu takoru nahkay ti tàdi ahàr ana yam gweŋgʉr a. Eslini naŋ gəɗakani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafəŋa nu ga *məbaray nu a mam ? » [37 Filip àhi ahkado : « Tamal kàfəkia ahàr gayak ɗek ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nàfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, naŋ Wur ge Melefit. »] 38 Àhi ana bay ya agaray seret ni mîcika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata naŋ gəɗakani nakəŋ tàhəraya tàhuriyu a yam ni vu, mək Filip àbaray naŋ. 39 Tàra tàhəraya a yam ni ba nahəma, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay naŋ gəɗakani ni èpi naŋ va do, àsləka zlam gayaŋ àna məmərana. 40 Filip àsərki ti naŋ a Azot. Àru a Sezare ; naŋ àbu akoru ti àhioru Ma Mʉweni Sulumani ni ana mis kà kəsa kà kəsa ɗek duk a Sezare.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu
(Tʉwi 22.6-16 ; 26.12-18)

1 Ka sarta gani nani nahəma, Sol naŋ àbu awayay agri daliya ana ndam maɗəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, 2 èhindifiŋa wakita ga medekiani ka gəɗákani ga ahay gərgərani a Damas ya tahəŋgalavù Melefit ni. Wakita nday nani ti tàvia divi ga məgəs ndam maɗəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wál, ba agəs tay, awəl tay, ahəlbiyu tay a Zerʉzalem. 3 Naŋ nakəŋ àra àŋgəta wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Naŋ àbu enjiyu a Damas wuɗak nahəma, eslini maslaɗani àsləkabiya e melefit ba, àhərkiaya hʉya, àslaɗay məlaŋ gayaŋ nani. 4 Eslini naŋ nakəŋ àdəɗ a ga haɗ pəɗa mək èci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àzalay naŋ, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » 5 Naŋ nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mək àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. 6 Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu. Ekinjʉa eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àɗəm kâgray kwa ni. » 7 Ndam ya tarakaboru akaba naŋ ni tìcik, ma tekeɗi tìsliki məɗəmani koksah. Tici dəŋgu ciliŋ, ay ti tìpi maslaŋa gani do. 8 Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba naŋ ni tàdafəŋa ahar a, tàzoru naŋ a Damas. 9 Eslini àgray vaɗ mahkər, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

10 A Damas eslini ti zal nahaŋ àbu slimi gani Ananiyas, naŋ bay maɗəbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli àzalay naŋ e kisim miziɗeni bu : « Ananiyas ! » Ananiyas nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » 11 Bay geli àhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya təzalay divi Ndəlaɓani ni, ru afa ga Zʉdas. Kìnjʉa ti kîhindi zal Tars ya təzalay naŋ Sol ni. Nihi ti naŋ àbiyu ahəŋgalay Melefit. 12 Maslaŋa gani nani ti nàɗəfikia maslaŋa nahaŋ a, slimi gani Ananiyas, ara afa gana mək abəki *ahar ti mîpi divi akaɗa ya ahaslani ni. » 13 Ananiyas àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nìcia mis kay tàbu təzlapaki àki ka maslaŋa nani akaba ka zlam gayaŋ magədavani ya àgri ana ndam gayak *njəlatani ya tàbu a Zerʉzalem na. 14 Àra ahalay a ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàvibiya divi ga məgəs ndam ya ti tazləbay kur na ɗek. » 15 Ay ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, aɗaba nàzaba maslaŋa gana nana, ti mâgru tʉwi : mâhioru slimi goro ana mis ga haɗ ndahaŋ akaba bəbay gatayani ni, mâhioru ana ndam *Izireyel daya. 16 Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anəɗəfiki daliya ya ara agray ni ɗek. »

17 Nahkay Ananiyas nakəŋ òru. Òru ènjʉa ti àhuriyu a ahay ni vu, àbəki ahar ka Sol nakəŋ mək àhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay

geli Yezu, naŋ ya àŋgazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àslərbiyu nu. Awayay ti kîpi divi akaɗa ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njəlatani mîslʉkvu a vu vu daya. »
18 Naŋ àbu azlapi nahkay ti zlam ndahaŋ akaɗa aləŋ ge kilif tàsləkikia ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akaɗa ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mək *tàbaray naŋ àna *slimi ga Yezu. 19 Kələŋ gani àzum zlam, mək njəɗa gayaŋ àŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhaɗiyu vaɗ ɓal a Damas afa ga ndam ya taɗəbay divi ga Yezu ni.
20 Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti ànjəki ke tʉwi hʉya, àhuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zʉde ya *tahəŋgalavù Melefit ni va, àhi ana mis Yezu ti naŋ Wur ge Melefit. 21 Ma gayaŋ ya àɗəm ni àgria ejep ana mis ya tèbi slimi na ɗek. Tèɗəm ahkado : « Naŋ hini ti naŋ ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zerʉzalem ni do aw ? Mara gayaŋ ahalay a Damas a ti ga məgəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? »
22 Ay ti njəɗa ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zʉde ya a Damas ni Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni. Eslini nday nakəŋ tèsər ere ye ti tâhəŋgrifəŋ ni do.
23 Àra àgra vaɗ a ɓal ti ndam Zʉde nakəŋ tàgray sawari gatay, tèɗəm si tijiŋ naŋ kwa. 24 Nahkay nday nakəŋ tàjəgay naŋ məlafat akaba məlavaɗ kà magudu ga kəsa ni ɗek, tawayay makaɗ naŋ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya tàgraki na. 25 Ga məlavaɗ nahəma, ndam maɗəbay naŋ ni tèzoru naŋ ka ahàr ga gudu ya eveliŋ kəsa ni. Tòru tìnjʉa ti tèfiyu naŋ a aloŋgu vu mək tàfaya naŋ àna ezeweɗ gwar ka dala. Nahkay àsləka, òru a Zerʉzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zerʉzalem ni

26 Òru ènjʉa a Zerʉzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam maɗəbay divi ga Yezu ni, ay ti nday ɗek tàgrafəŋa aŋgwaz a, tèhi ana ahàr naŋ bay maɗəbay divi ga Yezu eɗeɗiŋ do. 27 Eslini Barnabas àzoru naŋ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tìnjʉa ti Barnabas nakəŋ àŋgəhaɗi ana tay ahəmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahəmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àŋgəhaɗi ana tay keti ahəmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. 28 Kwa ka sarta gani nani Sol nakəŋ naŋ àbu akaba tay, asawaɗay akaba tay a Zerʉzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. 29 Àhi ma gani ana ndam *Zʉde ya təɗəm ma Gres ni daya, tèbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tàɗəbay divi ge mijiŋ naŋ. 30 Ndam ya tèfəki ahàr ka Yezu ni tàra tìcia ma na ti tèzoru naŋ a Sezare ga moroni a Tars, mək tèsləroru naŋ eslini.

Piyer ahəŋgaraba Ene a

31 Ka sarta gani nani ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka haɗ *Zʉde, ka haɗ *Gelili akaba ka haɗ *Samari ni ɗek ti mis tèbi tègri daliya ana tay va bi. Njəɗa gatay asagakivu, tèbu taɗəboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahaŋ tèbu təhurkiviyu ka tay àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. 32 Piyer àsawaɗoru ka haɗ nday nani ɗek. Ka ya ti naŋ àbu asawaɗoru nahəma, òru e Lide afa ga ndam njəlatani ga Yezu ni. 33 Òru ènjʉa eslina ti àdi ahàr ana zal dəra nahaŋ slimi gani Ene, naŋ mandəhaɗani ka slalah, vi azlalahkər ècik koksah. 34 Piyer nakəŋ àzalay naŋ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahəŋgaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɗ hʉya. 35 Ndam ya e Lide ni ɗek akaba nday ya ka sagdala Saroŋ ni ɗek tìpi naŋ a ti, tàmbatkaba majalay ahàr gatay a tèfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àməta, mək Piyer àhəŋgaraba naŋ e kisim ba

36 Wal nahaŋ àbu e Zʉpe, aɗəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay aɗəmvaba

« miyek. » Wal nani ti agray tʉwi sulumani dal-dal, ajənaki ndam talaga dal-dal daya. 37 Ka ya ti Piyer e Lide nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa, mək àməta àna naŋ a. Àra àməta ti tàbaray naŋ mək təfiyu naŋ a ahay vu ka ahàr ga ahay nahaŋ. 38 Zʉpe ti driŋ driŋ akaba Lide do, nahkay ndam maɗəbay divi ga Yezu ya e Zʉpe ni tàra tìcia Piyer naŋ àbu e Lide nahəma, təslərkioru mis cʉ, təhi ana tay : « Dəgum kəhumi ahkado kam-kam mâra afa geli a, àpəsbiyu ba. » 39 Tàra təhəŋgria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakəŋ àɗəbabiyu tay hʉya. Tàra tìnjia ti təziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahaŋ ni vu. Eslini wál madakway ɗek tàrafəŋa kà gəvay ge Piyer a titʉwi, təɗəfiki endʉwi akaba azana ga Dorkas ya àləmi ana tay ka sarta ya àmət faŋ ndo ni. 40 Eslini Piyer nakəŋ àgaraya mis na ɗek e mite va, mək àbəhaɗ mirdim, àhəŋgalay Melefit. Àra àhəŋgala Melefit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay naŋ àhi : « Tabita, cicikaba. » Nahkay Tabita nakəŋ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhaɗ digʉs. 41 Eslini Piyer àdafəŋa ahar a, wal ni èɔikaba. Wal ni àra èɔikaba nahəma, Piyer nakəŋ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahaŋ ni. Tàra tìnjia ti àɗəfiki wal ni ana tay naŋ àna sifa. 42 Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zʉpe ɗek tìcia, nahkay mis kay e kiɗiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Bay geli a. 43 Piyer nakəŋ ànjəhaɗiyu, àpəsiyu e Zʉpe afa ga bay məwəs ambəl nahaŋ, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

1 Zal nahaŋ àbu a Sezare, slimi gani Korney, naŋ zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » 2 Korney gani naŋ àbu ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit, nday akaba ndam ga huɗ ahay gayaŋ ɗek tazləbay Melefit. Naŋ àbu avi zlam kay ana ndam *Zʉde ya talagani ni, ahəŋgalay Melefit kəlavaɗ. 3 A vaɗ nahaŋ agray njemdi mahkər ya ga məlakarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiviyu, àŋgazlivu. Àzalay naŋ, àhi : « Korney ! » 4 Korney àra èpia naŋ a ti àgra aŋgwaz a, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kàhu mam, bay goro ni ? » Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia ere ye ti kàhəŋgalaləŋ na, èpia ere ye ti kàvi ana ndam talaga na ; nahkay ti kàgəjazlki ahàr ndo. 5 Nihi nahəma, slərorumis e Zʉpe ga mazalabiyu Simu, naŋ ya təzalay naŋ Piyer ni. 6 Naŋ àbu anjəhaɗ afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga *dəluv gəɗakani ni. » 7 Məslər ge Melefit ya àhi ma ni àra àsləka ti Korney nakəŋ àzalay ndam məgri tʉwi cʉ akaba zal slewja gayaŋ nahaŋ : zal slewja nani ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit. 8 Nday nakəŋ tàra tìnjia ti àhi ma ga məslər ya àhi ni ɗek ana tay mək àsləroru tay e Zʉpe.

9 Hajəŋ gani tàbu takoru, tinjiyu e Zʉpe wuɗak nahəma, Piyer ti ni àcəliyu ka *dalahar ga ahay ni ga mahəŋgalay Melefit. Ka sarta gani nani ti faɗ tirkeɗ-keɗ, 10 lʉwir àwərkaba naŋ a, èhindi zlam məzumani. Ka ya ti tàbu tidii zlam nahəma, Melefit àŋgazli zlam nahaŋ. 11 Èpi ti huɗ melefit məzləkvabana, araŋa nahaŋ asləkabiya, ara ka haɗ a. Ere gani nani ti akaɗa azana gəɗakani, akaɗa mis tàgəsa ma gani faɗana. 12 A huɗ ga azana gani nani gəɗakani ni bu nahəma, zlam gərgərani kay tàvu : zlam asak faɗani ɗek, zlam a haɗ ɗek, akaba eɗiɗiŋ ɗek tàvu. 13 Eslini dəŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba, bazl tay ti kâhəpəɗ tay. » 14 Piyer àhəŋgarfəŋ, àɗəm : « Aha ! Nàgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəŋa leli kà mahəpəɗana ni akaba zlam ya ti *njəlatani do ni ti ɗay-ɗay nàhəpəɗ ndo. » 15 Dəŋgu ga maslaŋa nani àhəndabiyu keti, àhi : « Ere ye ti Melefit àɗəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kàɗəm ba. » 16 Ere gani nani àgravu sak mahkər,

mək kələŋ gani azana ni àsləka, òru e melefit vu.
17 Eslini Piyer naŋ àbu ajalay ahàr, àsər ere ye ti Melefit awayay ahi àna zlam ya àŋgazlivu ni do. Naŋ àbu ajalay ahàr nahkay ti ndam ya ti Korney àslərbiyu tay ti tîhindi ahay ga Simu ni, nihi ti tìnjia kà mahay a. 18 Tàzalay kay kay, tìhindi, tàdəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad ahalay aw ? » 19 Piyer ti ni naŋ àbu ajalay ahàr zlam gayaŋ, mək *Məsuf Njəlatani àhi ahkado : « Ci day, mis tàvu mahkər e mite bu, tihindi kur. 20 Cikaba, huriyu a ga had ti kəsləkuma akaba tay a. Araŋa àhəluk ahàr ba, adaba àslərbiyu tay ti nu nuani. » 21 Nahkay Piyer nakəŋ àhərkiaya ka tay a, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti kihindʉm ni ti nu. Kàdəguma ti kamam ? » 22 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « Korney gədakani ga ndam slewja ni àslərkukbiyu leli. Naŋ ti mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit ; ndam Zʉde dek tàdəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefit àhi ahkado mâzalabiyu kur afa gani ti mîci pakama gayak ya akəhi ni. » 23 Eslini Piyer àhəliyu tay a ahay vu mək tàndəhad hundum.

Hajəŋ gani ti Piyer nakəŋ tàsləka e Zʉpe akaba tay a. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ tàsləka akaba tay a daya. 24 Hajəŋ nahaŋ gani ti tìnjʉa a Sezare a. Korney ti ni naŋ àbu ajəgay tay, àzalakababiya ndam gayaŋ akaba zləbəba gayaŋ zʉdʉk-zʉdʉkana. 25 Piyer naŋ àbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudak nahəma, Korney nakəŋ àhəraya e mite va, àŋgwivoru a ma vu. Àra ènjikiya ti àbəhadi mirdim grik meleher ndiɓ ana had. 26 Eslini ti Piyer àhi : « Cikaba, nu day mis hihirikeni akada nak. » Nahkay èzefteba naŋ a. 27 Nday tàbu takoru a ahay vu tàzlaporu hi hi. Tòru tìnjʉa a ahay ni va nahəma, tìnjiki mis dal-dal macakalavani. 28 Mək Piyer àhi ana mis ni ahkado : « Kàsəruma, leli ndam Zʉde ti tàcafəŋa leli kà mahədakfəŋiani kà ndam ya nday ndam Zʉde do na, ku a ahay gatay vu day màhuriyu do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit àdəfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njəlata, naŋ àɓəlay. Mis ti ŋgay naŋ njəlata do ahkay do ni naŋ àɓəlay do ni ti, nìsliki mədəmani do simiteni. 29 Melefit àra àhua ma na nahkay ti, ka ya ti kàzalay nu ni ti nàjalay ahàr nahaŋ ndo, nìcikbiyu nàra hʉya. Ay nihi ti nawayay kâhu ere ye ti kàzalakibiyu nu ni. »
30 Eslini Korney nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nàbu nahəŋgalay Melefit a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahaŋ àŋgazluvu. Maslaŋa gani ti azana gani pərzləŋ-pərzləŋ, ahəlaba eri a vərut. 31 Àzalay nu : “Korney, Melefit ècia mahəŋgalay gayak ya kàhəŋgalay naŋ na : zlam ya kàvi ana ndam talaga ni day àgəjazlki ahàr ndo. 32 Nahkay ti sləroru mis e Zʉpe ga mazalabiyu Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ; naŋ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga dəluv gədakani ni.” 33 Àra àhua nahkay ti nàslərkukoru mis ke weceweceni ti kâra. Sʉsi gayak, nak day kàpəsbiyu ndo, kàra hʉya. Ay nihi ti leli dek màcakalava kè meleher ge Melefit a, mawayay mici ere ye ti Bay Melefit àhuk ti kâhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

34 Nahkay Piyer ànjəki ka mazlapani, àdəm : « Nihi ti nàsəra Melefit èdekaba mis a gərgəri do ededin. 35 Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit agəskabu naŋ. 36 Melefit àhibiya pakama gayaŋ ana ndam *Izireyel a. Pakama gayaŋ nani ti *Ma Mʉweni Sulumani, adafaki ti mis tisliki manjəhadkabu akaba Melefit àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti naŋ Bay ge mis dek. 37 Kàsəruma ere ye ti àgravu kələŋ ge

Zeŋ ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si tâbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjəki e Gelili, mək àgravu ka haɗ *Zʉde ni ɗek daya. 38 Kàsəruma ge Melefit ya àvi njəɗa ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kàsəruma ga Yezu ya àsawaɗay a məlaŋ bu ɗek na : ka ya ti naŋ àbu asawaɗay ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tʉwi nday nani ɗek ti aɗaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ palam. 39 Leli ndahaŋ ni ti magray sedi ga zlam gayaŋ ya àgray ka haɗ gərgərani ya ti ndam *Zʉde tanjəhaɗ ni akaba a Zerʉzalem ni ɗek. Kələŋ ga zlam gayaŋ ya àgray ni ti ndam Zʉde *tàdarfəŋ naŋ kà təndal, mək àmət. 40 Àra àməta ti a vaɗ ya mahkər Melefit àhəŋgriviyu sifa, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgaraba naŋ a ti àvi njəɗa ti mâŋgazlivu ana mis. 41 Àŋgazlivu ti ana mis ɗek do ; àŋgazlivu ti ana leli ya Melefit àdaba leli a kwa ahaslana ti mîgi ndam sedi gayaŋ ni ciliŋ. Melefit àra àhəŋgriviya sifa ana Yezu a, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, leli màzuma zlam akaba mìsia zlam akaba Yezu a. 42 Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zʉde, humi ana tay Melefit àfəkaɗ nu ga magrafəŋa seriya kè mis a ɗek, ku nday ya tàbu àna sifa ni, ku nday ya tàməta ni.” 43 Ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ɗek tàgrakia sedi a, tàɗəm ahkado ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni

44 Ka ya ti Piyer naŋ àbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya tàbu təbi slimi na ɗek. 45 Ndam *Zʉde ya təfəki ahàr ka Yezu, tàra akaba Piyer a ni, tàra tàsəra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zʉde do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. 46 Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zʉde do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani tàsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, təɗəm naŋ gəɗakani ni. Piyer àɗəm : 47 « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akaɗa ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəŋa tay kà *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » 48 Piyer àra àɗəma ma nana ti, àɗəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Tàra tàbara tay a ti nday nakəŋ tàhi ana Piyer mânjəhaɗa akaba tay a vaɗ ɓal.

11

Piyer aŋgəhaɗ ere ye ti àgravu e Zʉpe ni

1 Nahkay mis tàbu təɗəm ku ndam ya nday ndam *Zʉde do ni tàgəskabá ma ge Melefit ya tàhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahaŋ ya təfəki ahàr ka Yezu ya ka haɗ *Zʉde ni tìcia ma gana. 2 Ka ya ti Piyer àŋga a Zerʉzalem a ni ti ndam Zʉde ya təfəki ahàr ka Yezu ni tàləgi, 3 tàhi ahkado : « Nak kòru kàhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zʉde do ni, kòru kàzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

4 Eslini Piyer àŋgəhaɗiaba ere ye ti àgravu na ɗek ana tay a. 5 Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zʉpe, nàbu nahəŋgalay Melefit nahəma, nìpi zlam ya Melefit àɗəfuki ni àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. Nìpi ti araŋa nahaŋ àsləkabiya a huɗ melefit ba, àrəkua : ere gani nani ti akaɗa azana gəɗakani, akaɗa mis tàgəsa ma gani faɗana. 6 Nàmənjiyu a huɗ gani vu lala, nìpi zlam gərgərani ya asak faɗ ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a haɗ gərgərani akaba eɗiɗiŋ gərgərani. 7 Nu nàbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti nìci dəŋgu ga maslaŋa àhubiyu ma a huɗ melefit bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kâhəpəɗ tay.” 8 Ay ti nu nakəŋ nèhəŋgrifəŋ, nèhi : “Aha ! Nàgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti

Melefit àcafəŋa leli kà mahəpəɗana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu ɗay-ɗay ndo.” 9 Eslini nìci dəŋgu gayaŋ keti, àhu : “Ere ye ti Melefit àɗəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kàɗəm ba.” 10 Ere gani nani àgrakuvu sak mahkər, kələŋ gani ere gani nani ɗek àsləka, òru e melefit vu.

11 « Ere gani nani àra àsləka ti mis ndahaŋ mahkər tàra hʉya, nday tàbu kà mahay ga ahay ya leli màvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani tàslərkubiyu tay kwa a Sezare. 12 Nday tàbu kà mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, araŋa nahaŋ àhəluk ahàr ba.” Nahkay màsləka akaba bəza ga məŋ geli nday hini mukuani na, mòru a magam afa ga maslaŋa ya ti àzalay nu ni. 13 Mòru mìnjʉa ti maslaŋa gani nani àŋgəhaɗi ma ana leli, àɗəm ahkado : “*Məslər ge Melefit àŋgazluvu a ahay bu, àhu ahkado : Slərоru mis e Zʉpe ga mazalabiyu Simu ya təzalay Piyer ni. 14 Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huɗ ahay gayak ɗek àna naŋ.” 15 Maslaŋa nani àra àŋgəhaɗua ma na nahkay ti nənjəki ka məhi ma ge Melefit ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akaɗa ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. 16 Eslini ti pakama ga Bay geli ya àɗəm ahaslani “Zeŋ *àbaray mis ti àna yam, lekʉlʉm ti ni atabaray kʉli àna Məsuf Njəlatani” ni àŋguaya a ahàr ba. 17 Tamal Melefit àvia zlam ana tay a kala-kala akaɗa ya àvi ana leli ka ya ti màfəki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki məhiani ana Melefit “Kàgray nahkay ba” tata waw ? » 18 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zerʉzalem ni tàra tìcia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti tàmbrəŋ məzum ɓəruv gatay ni, tàzləbay Melefit, tàɗəm : « Nahkay eɗeɗiŋ, Melefit àvia divi ana ndam ya nday ndam Zʉde do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti tâŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

19 Ka ya ti tàkaɗ Etiyeŋ, tàgri daliya ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahar kà Yezu ni tèdevoru a kəsa ndahaŋ vu. Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tòru bəɗak e Fenisi, mis ndahaŋ tòru e Sipir, mis ndahaŋ ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani tàhi ma ge Melefit ana ndam *Zʉde ciliŋ. 20 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam Zʉde ndahaŋ ya ga haɗ Sipir akaba ga haɗ Sireŋ ni tòru a Antiyos. Tòru tìnjʉa eslina ti tàhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni daya. 21 Eslini Bay geli àvia njəɗa gayaŋ ana tay a, nahkay mis kay tàgəskabá ma gatay na, mək tàfəki ahàr ka Bay geli.

22 Ndam ga Yezu ya a Zerʉzalem ni tàra tìcia ma gana ti tàslərоru Barnabas a Antiyos. 23 Òru ènjʉa, èpia *sulum ge Melefit ya àgray eslini na ti, àməria məɓəruv a. Àvi njəɗa ana tay, àhi ana tay tâɗəboru divi ga Bay geli àna huɗ bəlaŋ, tàmbrəŋ ba. 24 Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal, àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahaŋ kay tàfəki ahàr ka Bay geli Yezu, tàhurkiviyu ka ndam gayaŋ ni àkivu.

25 Kələŋ gani Barnabas nakəŋ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. 26 Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu naŋ a Antiyos. Tàra tìnjia ti tìvi dəz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal tàbu eslini, nahkay nday nakəŋ tàcahi zlam ana tay. Mis tàzalay ndam maɗəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

27 Ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ tàsləka a Zerʉzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. 28 Zal nahaŋ àbu e kiɗiŋ gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi

njəɗa, Agabus nakəŋ àhi ana mis ahkado lʉwir gəɗakani amadaya ka haɗ a ɗek. Lʉwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gəɗakani ga ndam Rom eɗeɗiŋ. 29 Ndam maɗəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra tìcia ma ga Agabus na ti tàɗəm ku way way do mâfəkaɗ siŋgu ya ahar gayaŋ àŋgət ni. Tàbəhaɗa nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka haɗ *Zʉde ni ga məjənaki tay. 30 Nday nakəŋ tàra tàbəhaɗa siŋgu na ti tàbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti tâhəlikaboru ana gəɗákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka haɗ Zʉde ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga daŋgay ba

1 Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjəkia ka məgri daliya ana mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. 2 Eslini àɗəm tâkaɗ Zek wur ga məŋ ge Zeŋ àna maslalam, mək tàkaɗ. 3 Erot nakəŋ àra àsəra ere ye ti àgray ni àɓəlafəŋa kà ndam *Zʉde a nahəma, àɗəm tâgəsia Piyer a. Àɗəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipeŋ ya zlam *miwisiŋeni àkibu bi ni. 4 Tàra tàgəsia naŋ a ti tàfiyu a ahay ga daŋgay vu. Eslini Erot nakəŋ àhi ana ndam slewja gayaŋ têdevu faɗ faɗ məlaŋ faɗ tâjəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agrafəŋa seriya kələŋ ga wuməri ga *Pak na kè meleher ga ndam Zʉde a. 5 Ka ya ti Piyer naŋ àvu a ahay ga daŋgay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàmbrəŋ mahəŋgali Melefit ndo.

6 Ga məlavaɗ məlaŋ gani ara aslay, Erot ara agrafəŋa seriya ti, Piyer nakəŋ naŋ àvu e ɗʉwir bu. Naŋ àvu e ɗʉwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cʉ tàfəvù naŋ e kiɗiŋ vu, tajəgay naŋ. Naŋ məwəlani àna jejirɓi cʉ. Ndam slewja ndahaŋ tajəgay mahay ga ahay ga daŋgay ni. 7 Eslini məslər ga Bay geli àŋgazlavu hʉya, nahkay məlaŋ ya tàfiyu Piyer ni àsladay dal-dal. Məslər nakəŋ ènjifiŋ kà jamaŋgay ge Piyer, èpiɗekaba naŋ a. Àra èpiɗekaba naŋ a ti àhi ahkado : « Cikaba weceweci. » Àra àhi nahkay ti jejirɓi ni tàsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. 8 Mək məslər ni àhi ana Piyer keti : « Wəlvu àna maslpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakəŋ àgray akaɗa ga məslər ya àhi ni. Àhi keti : « Fakabu məgudi gayak, ɗəbabiyu nu. » 9 Nahkay Piyer àɗəbabiyu məslər ni, tàhəraya a məlaŋ ya təfiyu Piyer ni ba. Ŋgay ere ye ti məslər àgray ni jiri ti Piyer àsərkaba do. Àhi ana ahàr bi Melefit aŋgazli zlam akaɗa e kisim miziɗeni bu ciliŋ. 10 Nday nakəŋ tàsləkafəŋa kà ndam slewja ye enjenjeni ya ti tajəgay ahay na, mək tàsləkafəŋa kà nday ye cʉ ya tajəgay ahay na, kələŋ gani tòru tìnjʉa kà mahay ge mite gəɗakani ga ara na ti, mahay ni àzləkvaba ka ahàr gayaŋ a. Nday nakəŋ tàhəraya e mite va, tàbu takoru e divi bu ni ti məslər ni àsləkafəŋa hʉya. 11 Eslini Piyer àsərki ke ere ye ti àgravu ni ɗəma mba. Nahkay àɗəm : « Nihi ti nàsəra Bay geli àslərkubiya məslər gayaŋ eɗeɗiŋa. Melefit àhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kè ere ye ti ndam Zʉde amal tara təgru na. »

12 Àra àjalakia ahàr ke ere ye ti àgrakivu na ti, òru a magam afa ga Mari məŋ ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis tàvu dal-dal macakalavani, tahəŋgalay Melefit. 13 Piyer nakəŋ òru ènjʉa ti àsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahaŋ slimi gani Ruda, agri tʉwi ana Mari, àra ècia ge Piyer ya àsi ahar ana mahay na ti àra ga mabay slimi a ti màsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. 14 Àra àsəra dəŋgu ge Piyer a ti àdiki ana məmərani, àzləkiaba mahay a ndo, àcuhwakivoru ke mis ndahaŋ ni. Àra ènjikiva ka tay a ti àhi ana tay Piyer naŋ àbu kà mahay e mite bu. 15 Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ tàhi : « Nak ti araŋa agray kur aw ? » Ruda nakəŋ àɗəm : « Piyer Piyereni eɗeɗiŋ. » Nday nakəŋ tàhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge

Melefit ya àvi ga majəgay naŋ ni. »
16 Nday tàbu tagray gejewi nahkay
ti Piyer naŋ àbu asi ahar ana ma-
hay kekileŋa. Kələŋ gani tàzləkiaba
mahay na ; tàra tìpia naŋ a ti àgria
ejep ana tay a dal-dal. 17 Nday tàbu
təzlapaki ti Piyer nakəŋ àgri ahar ana
tay ti tâlakakabá, mək àŋgəhaɗî ere
ye ti àgrakivu ni ana tay, ahəmamam
Bay geli àzaya naŋ a ahay ga daŋgay
ni ba ni. Kələŋ gani àhi ana tay :
« Ŋgəhaɗumi ma gani ana ata Zek ak-
aba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni. »
Àra àhia ma na ana tay a nahkay ti
àhəraya, àsləka òru ka məlaŋ nahaŋ.
18 Məlaŋ àra àsla ti ndam slewja ya
tajəgay ahay ga daŋgay ni tàdi ahàr
ana Piyer ndo ni ti, ɓəruv àtikaba ana
tay a kwir kwir. Tàɗəm ahkado :
« Àmbava àdoru eley ? » 19 Bay Erot
àra ècia ma gana ti àɗəm tâɗəbay
naŋ. Tàra tàɗəba naŋ a, tàdi ahàr ndo
ni ti, Bay Erot nakəŋ èhindifiŋa ma
gana kà ndam slewja ya tajəgay ahay
ga daŋgay na. Nday tàsər ere ye ti
àgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ
àɗəm tâbazla tay a. Kələŋ gani Erot
àsləka ka haɗ *Zʉde a, òru ànjəhaɗ a
Sezare.

Məmət ga bay Erot

20 Ka sarta gani nani bay *Erot
àzumkia ɓəruv ka ndam Tir akaba
ndam Sidoŋ a. Nahkay ti ndam
ga kəsa nday nani tàzlapakabá ga
məslərbiyu mis afa ga bay ni ti tâgri
kam-kam, aɗaba tàbu təŋgət zlam
məzumani gatay ka haɗ gayaŋ. Tàra
tìnjia a Sezare a ti tàvi zlam ana
Blastus gəɗakani ga ndam məgri
tʉwi ana bay ni ti mâjənaki tay ga
maŋgalabakabu tay akaba bay ni.
Nahkay àfəkaɗ vaɗ gani.
21 Vaɗ gani àra ènjia nday tàbu es-
lini ti, Erot nakəŋ àbakabu azana ga
bay gayaŋ mək ànjəhaɗ e kʉrsi ga
bay gayaŋ bu. Naŋ àbu manjəhaɗani
gappa nahkay ti àhi ma ana tay kè
eri ge mis ɗek. 22 Mis ni tàra tìcia
ma gayaŋ na ti tàzlah, tàɗəm ahkado :
« Bay hini ya azlapay ni ti melefit,
do ni ti mis hihirikeni do ! » 23 Mis
tàbu təzlah nahkay ti *məslər ge Mel-
efit àra àfəki arməwər ka Erot nakəŋ,
aɗaba àgəskabá ma ge mis ya tàhi na,
àza ahàr gayaŋ akaɗa ge Melefit na.
Nahkay ti mekcehʉɗ tàzumaba naŋ a,
mək àmət.
24 Kəlavaɗ mis ndahaŋ ya tàfəki
ahàr ka Yezu faŋ ndo ni tàbu tici ma
ge Melefit, mək təfəki ahàr ka Yezu.
25 Ata Barnabas nday ata Sol tàra
tìndeveriŋa tʉwi gatay a Zerʉzalem a
ti tàsləka, tàŋgoru ka məlaŋ gatay ya
tàsləkabiya ni. Ka ya ti tàsləka ni ti
tàzəkiva Zeŋ ya təzalay Mark na ju.

13

Təslərorʉ ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka haɗ ndahaŋ

1 A Antiyos ti mis ndahaŋ tàbu
təhəŋgri pakama ge Melefit ana ndam
məfəki ahàr ka Yezu, mis ndahaŋ
tàbu təcahi pakama ge Melefit ana
tay. Nday gani nani ti ata : Barn-
abas, Simeyoŋ slimi gayaŋ nahaŋ
Nizer, Lisiyʉs zal Sireŋ, Manayaŋ ya
tàɗəkkabu akaba bay *Erot ni, akaba
Sol. 2 A vaɗ nahaŋ nday tàbu təgəs
ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf
Njəlatani àhi ma ana tay. Àɗəm :
« Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol
a, aɗaba nàhəlaba tay ga məgru tʉwi
nahaŋ a. » 3 Tàra tìcia ma na ti tàgəs
ndəra keti, tàhəŋgalay Melefit mək
tàbəki *ahar ka tay ga məgri *sulum
ge Melefit ana tay. Tàra tàgria ana tay
a nahkay ti tàvi divi ana tay ga mo-
roni ka haɗ ndahaŋ. 4 Məsuf Njəlatani
àra àsləra ata Barnabas nday ata Sol
nakəŋ a ti tòru e Selewsi. Tòru tìnjʉa
ti tàcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru ka
haɗ Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tʉwi e Sipir

5 Tòru tìnjʉa a Salamiŋ a ti tàdi ahàr
ana ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù
Melefit ga ndam *Zʉde, mək tàhuriyu,
tàhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti
Zeŋ Mark naŋ àbu akaba tay, ajənaki
tay. 6 Tàra tàsawaɗaba kəsa Sipir
na bəɗak a Pafos a ti, tàdi ahàr ana
zal Zʉde nahaŋ, slimi gani Bar-Yezu,

naŋ zal maharam. Àɗəm naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, ay ti àsəkaɗ malfaɗa. 7 Naŋ gani anjəhaɗ afa ga zal Rom ya ti agur haɗ Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjʉs Polus, àsəra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzaloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. 8 Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfəki ahàr ka Yezu ba. Zal maharam nani təzalay naŋ àna ma Gres ti Elimes. 9 Eslini *Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti təzalay naŋ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni àra àhuriviya ti Pol nakəŋ àmənjaləŋ ka zal maharam ni, 10 mək àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuɗay, nak bay magosay mis, zlam sulumani ɗek kàwayay do. Nak ti akəmbrəŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? 11 Nihi nahəma, ci ma goro ya nəhuk ni lala : Melefit ara atraɓ kur àna ahar gayaŋ, kara kəwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vaɗ ya ti Melefit aməmbrəŋ matraɓ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf hʉya tatuf, ègia akaɗa maslaŋa ya ti naŋ a ləvəŋ bu na. Nahkay ambatvu, aɗəbay mis ga madafəŋa ahar a. 12 Bay məgur haɗ ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfəki ahàr ka Yezu, aɗaba ma ga Pol ya àɗəmki ka Bay geli Yezu ni àɓəlafəŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tʉwi a Antiyos ka haɗ Pisidi

13 Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tʉwi ni tàcəliyu a *slalah ga yam vu, tàsləka a Pafos a, tòru e Perzi ka haɗ Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àsləkafəŋa kà tay a, àŋgoru a Zerʉzalem. 14 Nday nakəŋ tàsləka e Perzi a, tòru a Antiyos ka haɗ Pisidi. Vaɗ *məpəsabana àra ènjia ti tàhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tànjəhaɗ digʉs-gʉs. 15 Eslini gəɗákani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni tìjeŋgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tìjeŋga ti tàslərkiyu mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga məŋ geli ni, tamal pakama gekʉli àbu ga məhiani ana mis maŋgasvani ni ga məvi njəɗa ana tay ti, ɗəmum. » 16 Nahkay Pol ècikaba, àdaɗay ahar mək àɗəm : « Lekʉlʉm ndam *Izireyel ni akaba lekʉlʉm ndahaŋ ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slimi. 17 Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni àdaba ata bəŋ ga bəŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka haɗ Ezip ni ti Melefit àgray ti tâwuɗay, nahkay tàwuɗa. Kələŋ gani àɗafaki njəɗa gayaŋ, àhəlaba tay ka haɗ nana àna ahar gayaŋ a. 18 Kələŋ gani ka ya ti nday tàbu a huɗ gili bu agray vi kru kru faɗ ni ti èɓesia ana tay a. 19 Tòru tìnjʉa ka haɗ Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya ka haɗ nani na ana tay a, mək àvi haɗ gani ana tay. 20 Zlam nday nani ɗek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ faɗ àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. 21 Kələŋ gani tìhindifiŋa bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyʉl ana tay a. Seyʉl ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemeŋ. Naŋ gani àgur tay vi kru kru faɗ. 22 Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mîgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àɗəm : “Nàŋgəta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàɗəbay ni ti naŋ ; amagray ere ye ti nu nawayay ni ɗek.” * 23 Nihi ti Melefit àdaba mis nahaŋ e kiɗiŋ ga bəza huɗ ge Devit ba, àfəkaɗ naŋ Bay mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akaɗa ga pakama gayaŋ ya àɗəm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. 24 Wuɗaka Yezu àra ànjəki ke tʉwi gayaŋ nahəma, Zeŋ àhi ana ndam Izireyel ɗek ahàr àɗəm tâmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *tâbaray kwa. 25 Zeŋ àra èndeveriŋaba tʉwi gayaŋ a wuɗak ti àhi ana mis : “Lekʉlʉm kəhumi ana ahàr ti nu way ? Bay ya ti lekʉlʉm kàbum kəjəgum ni ti nu do. Nəɗəm nahəma,

* **13:22** 1 Semiyel 13.14 ; mənjay Limis 89.21.

ka ya ti enindeveriŋaba tʉwi goro na ti bay gani amara. Naŋ ti nìsli ga mepicehiaba ezeweɗ ga kimaka gayaŋ a do.”

26 « Bəza ga mmawa, lekʉlʉm bəza huɗ ga Abraham akaba lekʉlʉm ndahaŋ ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kìcʉm ni ti Melefit ahəŋgay mis àna naŋ. Melefit àhi pakama hini ti ana leli. 27 Ndam Zerʉzalem akaba gəɗákani gatay tàsər Yezu ti naŋ *Bay gəɗakani ya amara ni ndo, tìci ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tijeŋgey kəla vaɗ məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tàɗəm tâkaɗ Yezu kwa. Tàgray nahkay ti, tàgra ere ye ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tàɗəm amagravu na. 28 Ku tamal ndam Zerʉzalem ni tàŋgətfəŋa zlam magudarani ga makaɗki naŋ di ndo nəŋgu ni, tàhi ana Pilet tâkaɗ naŋ. 29 Tàgria zlam na ɗek akaɗa ga pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu àra àməta ti tàzaya kisim gana kà təndal na, tàfiyu e mindiviŋ vu. 30 Ay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba, àhəŋgriviya sifa. 31 Kələŋ gani Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana ndam ya tàsləka akaba naŋ e Gelili a, tòru akaba naŋ a Zerʉzalem ni vaɗ ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kè meleher ga ndam *Zʉde a. 32 Leli gani hini day məhi *Ma Mʉweni Sulumani gani ana kʉli. Ere gani nani ti Melefit àhibiya pakama gana ana ata bəŋ geli a kwa ahaslana, 33 ay nihi ti àgria ere ye ti àhibiyu ana ata bəŋ geli na ana leli bəza gatay na. Àgray ti àna mahəŋgaraba Yezu e kisim ba, akaɗa ya àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cʉ ni bu Melefit àɗəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti
mis tâsər nu buk.” †

34 « Melefit àɗəmbiya amahəŋgaraba naŋ e kisim ba ti èzi ba. Àɗəmki ma nahkay hi :

“Anəgri sulum goro ana kʉli akaɗa ya
nàɗəm anəgri ana Devit ni.
Zlam gani nani ti *njələtani, amandav ɗay-ɗay do.” ‡

35 « Nahkay a məlaŋ nahaŋ bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit àɗəm : “Akavay divi ti bay njələtani gayak ni
èzi e mindiviŋ vu ba.” §

36 « Devit ka sarta gayaŋ ti àgria tʉwi ana Melefit akaɗa ge Melefit ya àwayay na. Kələŋ gani Devit nakəŋ àməta, èŋjikibiya ata bəŋana, kisim gayaŋ day èzia. 37 Ay Bay ya ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, kisim gayaŋ ni èzi ndo. 38 Bəza ga mmawa, sərum lala : leli məhi ana kʉli Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a ti azuhva Yezu. Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gekʉli kè kʉli àna *Divi gayaŋ ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu na koksah. 39 Ay azuhva tʉwi ge *Krist ya àgray ni ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani kà ndam ya təfəki ahàr ke Krist na ɗek. 40 Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tàɗəmkibiyu ma ni ara agrakivu ke kʉli. Ma gatay ya tàɗəmbiyu ni ti nihi : 41 “Lekʉlʉm ndam ya kàɗəmum
pakama ge Melefit zlam
masakani ni ti
mənjumki ere ye ti nara nagray ni.
Ere gani nani mâgri ejep ana kʉli ti
kîjijʉma !
Anagray ti ka ya ti lekʉlʉm kàbum àna
sifa mba ni.
Ere gani nani ti ku tamal maslaŋa
àŋgəhaɗia ma gana ana kʉli a
nəŋgu ni, kàgəsumkabu do.” * »

42 Pol àra àhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas tàhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya tàbu eslini ni tàhi ana tay : « A vaɗ məpəsabana nahaŋ ya amara ni ti ŋguma ga məhikivu pakama àki ka ma hini ana leli keti. » 43 Mis tàbu tedevu ti mis ndahaŋ kay tàɗəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zʉde akaba mis ndahaŋ ya taɗəbay divi ga ndam Zʉde ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ tàzlapi

† **13:33** Limis 2.7. ‡ **13:34** Izayi 55.3. § **13:35** Limis 16.10. * **13:41** Habakuk 1.5.

ana tay, tàvi njəɗa ana tay ti tâgəskabu *sulum ge Melefit ya àgri ana tay ni, tàmbrəŋ ba.
44 Vaɗ məpəsabana àra èŋjia nahəma, mis ga kəsa ni ahar gəɗakani tàra ɗek ga məbi slimi ana ma ya təɗəmki ka Bay geli ni. 45 Ndam Zʉde ni tàra tìpia ndam ga kəsa na ɗek macakalavani ti tàzumki ɓəruv ka tay, tànjəki ke mindivi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayaŋ ni ti ma ga malfaɗa. 46 Ata Pol nday ata Barnabas tàra tìcia pakama ga ndam Zʉde na ti aŋgwaz àwər tay ndo, tàhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahàr àɗəm màhia ma ge Melefit na ana kʉli ndam Zʉde na enjia day. Ay nihi ti lekʉlʉm kàgəsumkabu pakama gani do ni ti, lekʉlʉm lekʉlʉmeni kàɗəfumkia kìslʉm ga məŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni do. Èɡia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni. 47 Məhi ana tay nahkay ti aɗaba Bay geli àhi ana leli nahkay hi :

“Nàfəkaɗ kur ti akaɗa ge ceŋgel ni
ga masladī məlaŋ ana ndam ga
jiba gərgərani ɗek.
Nawayay ti kâhioru pakama àku ka
nu ya nahəŋgay mis ni ana mis
ɗek,
duk kè sliri ga məlaŋ.” † »

48 Mis ya ti nday ndam Zʉde do ni tàra tìcia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tàmərvu, tàzləbay Melefit azuhva pakama gayaŋ ni. Eslini nday ya ti Melefit àdaba tay ga məŋgət sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni na, nday ɗek təfəki ahàr ka Yezu.
49 Kələŋ gani mis tàɗəmkioru pakama àki ka Bay geli, nahkay mis ga haɗ ni ɗek tìcia ma gana. 50 Ay ndam Zʉde ni tàɗəmki ma magədavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wál ya elimeni gatay àbu, tazləbay Melefit ni akaba gəɗákani ga kəsa ni tîzirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kəsa ni tànjəki ka məgri daliya ana ata Pol nakəŋ, mək tàgaraba tay ka haɗ gatay na. 51 Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay tasləka ni ti tàtukaba haɗ ga kəsa na ka asak gatay a ga məɗəfiki ana tay araŋa gani gatay va do. Mək tàsləka, tòru a Ikoniyum. 52 Ndam Antiyos ya taɗəbay divi ga Yezu ni tàbu təmərvu, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana tay a.

† **13:47** Izayi 49.6.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tʉwi a Ikoniyum

1 Ata Pol nday ata Barnabas tòru tìnjʉa a Ikoniyum a ti, tàhuriyu a ahay ya ndam *Zʉde *tahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini tàhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay tàfəkia ahàr ka Yezu a, ku ndam Zʉde ku ndam ya nday ndam Zʉde do ni daya. 2 Ay ndam Zʉde ya tàwayay məfəki ahàr ka Yezu do ni tàhi ma magədavani ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni ti tîzirey bəza ga məŋ geli ye eslini ni. 3 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ata Pol nday ata Barnabas tàpəsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday tàbu eslini ni ti nday tàbu təfəki ahàr ka Bay geli lala, nahkay təhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, aŋgwaz àwərki tay do. Nahkay Bay geli àvi njəɗa ana tay ga magray zlam gərgəri kay ya ti mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni. Bay geli àgray nahkay ti, àɗafaki ti pakama gatay ya tàhi ana mis àki ka sulum gayaŋ ni ti jiri eɗeɗîŋ. 4 Nahkay ndam ga kəsa nani tèdevu məlaŋ cʉ : mis ndahaŋ ga ndam Zʉde ni, mis ndahaŋ ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.
5 Eslini ti ndam Zʉde akaba nday ya ndam Zʉde do ni akaba gəɗákani gatay tawayay təgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazl tay àna akur. 6 Ndam asak nakəŋ tàra tìcia ma gana ti tàcuhway, tòru gwar a kəsa vu ka haɗ Likawuni. Kəsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kəsa ndahaŋ ciɓ-ciɓeni ni. 7 Nday nakəŋ tòru tìnjʉa eslina ti tàhi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tʉwi e Listir

8 Zal dəra nahaŋ àbu e Listir, naŋ
manjəhaɗani aɗaba èɔikaba koksah,
àsawaɗay ɗay-ɗay ndo kwa ke mi-
wivu gayaŋ. 9 A vaɗ nahaŋ naŋ àbu
abi slimi ana ma ga Pol ya aɗəm
ni ti, Pol nakəŋ àmənjaləŋ, èpi ti zal
dəra ni àfəkia ahàr ka Yezu a, Yezu
ahəŋgaraba naŋ a tata. 10 Nahkay Pol
àɗəm kay kay, àhi ahkado : « Cikaba,
kîcik jik àna asak gayak ! » Zal dəra
ni àra èɔia ma ga Pol na ti èɔikaba
carakum, asawaɗay. 11 Mis dal-dalani
ga kəsa ni tàra tìpia ere ya Pol àgray
na ti tàzlah àna ma həma ga haɗ
Likawuni, tàɗəm ahkado : « Melefifit
geli tàsləkabiya e melefit ba, tàmbavu
mis, təhərkiaya ke leli a ! » 12 Nahkay
tàzalay Barnabas Zʉs, Pol ti ni tàzalay
naŋ Hermes, aɗaba naŋ bay məhi
ma ana mis.* 13 Ahay gəɗakani ge
Zʉs ni ti ka ma ga kəsa. Bay misliŋi
zlam ana Zʉs ni èŋgʉleɗbiyu kokur
àna vay-vay ga zlam, àhəlbiyu àbəhaɗ
tay kà mahay ga ahay ni ge misliŋieni
ana ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ.
Mis macakalavani ni day tawayay ti
mâgray nahkay.

14 Ndam *asak ni tàra tìcia ere ye
ti ndam ga kəsa ni tawayay təgri
ana tay na ti tègʉzlehkaba azana ka
vu gatay a kwar kwar ga məɗəfiki
ana mis macakalavani ti tàwayay
ere ye ti atəgri ana tay ni do, mək
tàcuhwakivoru ka tay àna zlahay.
15 Tàhi ana tay ahkado : « Ndam geli,
kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis
hihirikeni akaɗa kʉli ni timey ! Màra
afa gekʉli a ti ga məhi *Ma Mʉweni
Sulumani ana kʉli ti kâmbrəŋum tʉwi
gekʉli masakani akaɗa ya kəgrum
nihi ni. Mawayay ti kâhəŋgrumioru
ahàr a haɗ ana Melefit Bay ge sifa ni.
Naŋ ti àgraya məlaŋ ya agavəla, haɗ,
dəluv gəɗakana akaba zlam ya tàvu
a huɗ gatay vu ni ɗek. 16 Ahaslani
ti àmbrəŋ mis ga haɗ gərgərani ɗek
ti tâgray ere ye ti tàwayay ni zlam
gatay. 17 Ku tamal nahkay nəŋgu ni,
aŋgazlivu ana tay àna zlam sulumani
ya agri ana tay ni : asləribiyu avər
ana mis e melefit bu ni ti tâŋgətki
zlam ka vədaŋ àna sarta gani. Avi
zlam məzumani ana tay ti tâmərvu. »
18 Ku tamal ndam asak ni tàhia ma
ana tay a nahkay nəŋgu ni, wuɗaka
tàcafəŋa mis dal-dalani na kè misliŋi
zlam ana tay a ti, tàgraviya daliya dal-
dal.

19 Kələŋ gani ndam *Zʉde ya a An-
tiyos ya ka haɗ Pisidi ni akaba nday
ya a Ikoniyum ni tàra e Listir a. Tàra
tìnjia ti tàɗəmki ma magədavani àki
ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani
ni tàgəskabá ma gatay na. Eslini mis
nakəŋ tìzligi Pol àna akur ga makaɗ
naŋ. Tàra tìzligia naŋ a nahkay ti
tàɗəm àməta, mək tàgəjahaba naŋ a
kəsa ni ba, tàmbərbu naŋ ɓəlah. 20 Ay
ka ya ti ndam maɗəbay divi ga Yezu
ni tàcakalakiva nahəma, Pol nakəŋ
èɔikaba, mək àŋgoru a kəsa ni vu.
Hajəŋ gani tàsləka nday ata Barnabas
a, tòru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas taŋgoru a Antiyos ka haɗ Siri

21 Tòru tìnjʉa e Derbi a ti tàhi Ma
Mʉweni Sulumani ana mis, nahkay
mis kay tàɗəbay divi ga Yezu. Kələŋ
gani tàsləka, tàŋga e Listir a. Tàsləka
eslina ti tàŋga a Ikoniyum a, mək
tàsləka a Ikoniyum a ti tàŋga a An-
tiyos ya ka haɗ Pisidi na. 22 A
kəsa nday nani bu ni ti tàvia njəɗa
ana ndam maɗəbay divi ga Yezu
a. Tàhi ana tay ahkado : « Fumki
ahàr ka Yezu lala, kàmbrəŋum ba. »
Tàhi ana tay keti : « Tamal mawayay
məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu ti
ahàr àɗəm màcaka daliya dal-dal day
kwa. » 23 Tàdaba gəɗákani e kiɗiŋ ga
ndam ya tàfəki ahàr ka Yezu ni ba ka
kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakəŋ
tàgəs ndəra akaba tàhəŋgali Melefit
ana tay. Eslini tàmbrivù tay a ahar vu
ana Bay geli, aɗaba nday nani tàfəkia
ahàr a palam.

24 Kələŋ gani tàsləkaba ka haɗ Pisidi
a, tòru ka haɗ Pemfili. 25 Tòru tìnjʉa e
Perzi a ti tàhi ma ge Melefit ana mis,
mək tàsləka, tòru a Atali. 26 Eslini ti

* **14:12** Zʉs ti naŋ bay ge melefit ga ndam Gres. Hermes ti melefit ya ti ahəŋgri pakama ga Zʉs ana mis ni.

tècəliyu a *slalah ga yam vu, tàŋga a Antiyos a. A kəsa nani bu ka ya ti tènjəki ke tʉwi gatay ni ti, tèbivù tay a ahar vu ana Melefit ga magray tʉwi àna sulum gayaŋ. Tʉwi nani ti tìndeveriŋababiya.

27 Tàra tìnjia nahkay ti tèzalakabu ndam məfəki ahèr ka Yezu ni ɗek, tàŋgəhadî ere ye ti tàgray àna njəɗa ge Melefit ni ɗek ana tay, tàŋgəhadî ana tay ahəmamam Melefit àvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zʉde do ni ga məfəki ahèr ka Yezu ni daya. 28 Eslini tènjəhaɗ akaba ndam məfəki ahèr ka Yezu ni agray kiyi ɓal.

15

Mekeli kʉdî ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni

1 Mis ndahaŋ tèsləka ka haɗ *Zʉde a, tèra a Antiyos a. Tàra tìnjia ti tècahi zlam ana ndam məfəki ahèr ka Yezu ye eslini ni, tèhi ana tay ahkado : « Ahèr àɗəm *têkeli kʉdî ana kʉli akaɗa ge Mʉwiz ya àɗəm a wakita gayaŋ ni bu ni kwa. Tamal kègrum akaɗa gayaŋ ya àɗəm ni do ni ti, Melefit èhəŋgay kʉli do simiteni. » 2-3 Tàra tèɗəma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tègəskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gəɗakani àhəraya e kiɗiŋ gatay akaba ndam ya tèsləkabiya ka haɗ Zʉde ni ba. Eslini ndam məfəki ahèr ka Yezu ya a Antiyos ni tèvi siŋgu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahaŋ mək tèsləroru tay a Zerʉzalem ga mihindifiŋbiya ma gana kà ndam *asak akaba gəɗákana ye eslini na. Nahkay tèsləka. Ka ya ti tèbu takoru ni ti tèsləkaba ka haɗ Fenisi akaba haɗ *Samari a, tàŋgəhadî zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tèbu ka haɗ nday nani ni ; tèhi ana tay ahəmamam ndam ya nday ndam *Zʉde do ni tèfəki ahèr ka Yezu ni. Nday nakəŋ tèra tìcia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tèmərvu dal-dal.

4 Ata Pol nakəŋ tòru tìnjʉa a Zerʉzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahaŋ ni ɗek akaba gəɗákani gatay ni tègəskabu tay. Eslini ata Pol nakəŋ tàŋgəhadî ere ye ti tàgray àna njəɗa ge Melefit ni ɗek ana tay. 5 Ay ndam *Feriziyeŋ ndahaŋ ya təfəki ahèr ka Yezu ni tèbu eslini. Tàra tìcia ma ga ata Pol na ti tìcikaba, tèɗəm ahkado : « Ahèr àɗəm têkeli kʉdî ana ndam ya nday ndam Zʉde do, təfəki ahèr ka Yezu ni kwa. Ahèr àɗəm nday gani tâgəskabu *Divi ya tèbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni daya kwa. »

6 Nahkay ndam asak ni akaba gəɗákani ni tàŋgasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. 7 Eslini gejewi àhəraya e kiɗiŋ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ècikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bəza ga mmawa, kèsəruma kwa ahaslani Melefit àɗaba nu e kiɗiŋ gekʉli ba ti nêhi *Ma Mʉweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zʉde do ni, ti tâfəki ahèr ka Yezu. 8 Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana mis a məɓəruv vu na. Àvi *Məsuf Njəlatani àna tay akaɗa ya àvi ana leli ni ga maɗafakiani àgəskabá tay a. 9 Ècirkaba leli ndam Zʉde ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafəŋa zlam magudarani kà tay a, tìgia njəlatana aɗaba tèfəkia ahèr ka Yezu a. 10 *Divi ge Melefit ya tèbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni ti zlam zləzlaɗani. Ku ata bəŋ geli, ku leli leleni tekedî mèɓesebiyu zlah-zlah. Nihi ti kəfumki ŋgasa ka tay ya ti nday ndam Zʉde do ni tâɗəbay divi gani kwa ti kamam ? Tamal kəgrum nahkay ti kahəŋgalum ma ge Melefit timey ! 11 Leli màsəra Melefit ahəŋgay leli ti aɗaba mèkela kʉdî a palam do. Ahəŋgay leli ti azuhva tʉwi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayaŋ ni. Ahəŋgay leli ti akaɗa ya ahəŋgay tay ni daya. »

12 Eslini mis macakalavani ni ɗek te-te, tèbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakəŋ tàŋgəhadî tʉwi gatay ya tàgray e kiɗiŋ ga ndam ya nday ndam Zʉde do ni bu ni ana tay. A pakama

gatay ni bu nahəma, tàdəm Melefit àvia njəda ana tay ga magray zlam gərgərani ya mis tìpi day-day ndo na dal-dal. 13 Ka ya ti ata Barnabas nakəŋ tàmbrəŋa zlapay na ti Zek ècikaba, àdəm ahkado : « Bəza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. 14 Simu àŋgəhadia ana leli a ahəmamam kwa ahaslani Melefit àmənjaləŋ ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni ga madaba ndam gayaŋ e kidiŋ gatay ba daya. 15 Pakama ga Simu ya àdəm ni bəlaŋani akaba ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit àdəm :

16 “Kələŋ gani ti anaŋga, anələmaba
ahay ge Devit ya àmbəd na.
Anəhəlaba akur ga ahay ya àmbəd na,
enedezlvaya nahaŋ àna tay ka məlaŋ
gana.
17 Nahkay mis dek atadəbay nu Bay
Melefit ;
nday ya nday ndam Zʉde do, nàzalay
tay
ge migi ndam goro ni dek atadəbay
nu.
Nu Bay Melefit nàdəm nahkay,
nu ya ti nagray ere ye ti nàdəm
anagray ni dek ni.
18 Zlam gani nani ti wudaka nàgraya
məlaŋ a ti
nàsəra kwa ahaslana anagray.” * »

19 Zek àhi ana tay keti : « Ègia Melefit àdəma nahkay zla nahəma, nu nədəm màfumki ŋgasa ga magray zlam zləzladani ka ndam ya nday ndam Zʉde do, tawayay madəbay divi ge Melefit ni ba. 20 Ere ye ti magray ni ti, hojo məbumiki wakita ana tay, məhumi ana tay ahkado : “Kàhəpədum aslu ga pəra ba, adaba àɓəlafəŋ kè Melefit do ; kàgrum mesʉwehvu ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya tàmərday məmərdani ni ba, kàzumum mimiz ba daya.” 21 Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti, kwa ahaslani tàbu tədəfiki ana mis a kəsa gərgərani bu dek, tijeŋgey ma gani a ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù Melefit bu kəla vad *məpəsabana lu daya. »

Təslərikaboru wakita ana ndam ga Yezu ya nday ndam Zʉde do ni

22 Zek àra àdəma ma nahkay nahəma, ndam *asak ni, gədákani akaba ndam ga Yezu ndahaŋ ye eslini ni dek tàdəm atədaba mis e kidiŋ gatay ba, atəslərioru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tàdaba Zʉd ya təzalay naŋ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cʉeni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana tay. 23 Tàvi wakita ana tay ga məzikabani ana ndam Antiyos ni, tàbəki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli bəza ga məŋ gekʉli, leli ndam asak ga Yezu akaba gədákani ni məgri sa ana kʉli, lekʉlʉm bəza ga məŋ geli, lekʉlʉm ya ti ndam *Zʉde do, kanjəhadum a Antiyos, ka had Siri akaba ka had Silisi ni. 24 Mìcia mis ndahaŋ tìcik afa geli, tòru afa gekʉli. Tòru tìnjʉa ti tìwisirikaba ahàr ana kʉli a, tàvi majalay ahàr ana kʉli àna pakama gatay ya tàhi ana kʉli ni. Tàgray nahkay ti, leli màvi divi gani ana tay ndo simiteni. 25 Nahkay zla nahəma leli dek ka ahar bəlaŋ màdaba mis a ga məslərani afa gekʉli a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, 26 təgri tʉwi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva tʉwi gatay ya tagray ni nəŋgu ni, aŋgwaz àwərki tay do. 27 Ndam ya ti màdaba tay a ni ti ata Zʉd nday ata Silas. Nday gani ataŋgəhadiaba ere ye ti məbiki ana kʉli ka wakita na daya. 28 Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njəlatani akaba leli mədəm məfəki ŋgasa ga magray tʉwi zləzladani ndahaŋ ke kʉli do, si kəgrum zlam ya ti ahàr àdəm leli dek magray ni kwa. Zlam gani nday hi : 29 Kàhəpədum aslu ga pəra ba ; kàzumum mimiz ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya tàmərday məmərdani ni ba ; kàgrum mesʉwehvu ba daya.

* **15:18** Amos 9.11-12.

Tamal zlam nday nani ɗek kàgrum do nahəma, akanjəhaɗum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

30 Nahkay tàsləroru nday ya ti tədaba tay a ni. Nday nakəŋ tàsləka, tòru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tòru tìnjʉa ti tàzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, tàvi wakita ni ana tay. 31 Tàra tìjeŋga wakita na ti àməria məɓəruv ana tay a dal-dal, aɗaba àvikiva njəɗa ana tay a. 32 Ata Zʉd nday ata Silas ti nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Nahkay tàhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, tàvi njəɗa ana tay ti aŋgwaz àwər tay ba. 33 Nday nakəŋ tàpəsiyu eslini gosku ɓal. Kələŋ gani ndam ga Yezu ni tàvi divi ana tay ga məŋgukiani ka ndam ya tàslərbiyu tay ni, tàhi ana tay tâsləka àna sulumana. [34 Ay Silas àɗəm àsləka do, anjəhaɗ a Antiyos hʉya.] 35 Ata Pol nday ata Barnabas day tànjəhaɗ a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahaŋ kay tàhi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis, tàcahi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka haɗ ndahaŋ

36 Tàra tàgra gosku ɓal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Maŋgoru a kəsa ya ti màhibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni ɗek, ti mâmənjiyu bəza ga məŋ geli ye eslini ni akaba ti mâsər manjəhaɗ gatayani. » 37 Barnabas nakəŋ àgəskabá ma ga Pol na, ay ti àɗəm azəkivu Zeŋ ya təzalay Mark ni ju. 38 Pol àra ècia ma na ti àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məzəkivu naŋ ba, aɗaba ka ya ti leli ka haɗ Pemfili ni ti àsləkafəŋa kè leli a, àwayay magrakabu tʉwi akaba leli ndo. » 39 Ata Pol nday ata Barnabas tìcivu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakəŋ tèdevu. Barnabas àzay Mark, təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru e Sipir. 40 Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni tàhəŋgalay Bay geli ti mâgri sulum gayaŋ ana tay, mək ata Pol nday ata Silas tàsləka 41 ka haɗ Siri a, tòru gwar ka haɗ Silisi. A kəsa ya tìnjʉa ni vu lu, Pol àvikivu njəɗa ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini ni.

16

1 Nahkay ata Pol nakəŋ tàsləka ka haɗ Silisi a, tòru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Timote. Məŋani wur Zʉde, aɗəbay divi ga Yezu ; bəŋani zal Gres. 2 Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni ɗek tàɗəm Timote ti mis sulumani. 3 Eslini Pol awayay azay naŋ ti mâsawaɗoru akaba tay, nahkay àzay naŋ, *èkeli kʉɗi. Pol àgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zʉde ye eslini ni, aɗaba nday ɗek tàsəra bəŋ ga Timote ti zal Gres. 4 Kələŋ gani ata Pol nakəŋ tàsləka, tòru kama. A kəsa ya tìnjʉa ni vu lu tàŋgəhaɗi ma ga ndam *asak akaba ga gəɗákani ya a Zerʉzalem ya tàɗəm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra tàŋgəhaɗia ana tay a nahkay ti tàhi ana tay tâgəskabá ma gana. 5 Nahkay ndam ya təfəki ahàr ka Yezu a kəsa nday nani bu ni ɗek tàŋgətkivu njəɗa, kəlavaɗ mis ndahaŋ day tàfəki ahàr ka Yezu.

Melefit àhi ana Pol môru e Mesedʉweŋ

6 Ata Pol nakəŋ tàbu takoru gwar ka haɗ Azi ti, *Məsuf Njəlatani àcafəŋa tay ga moru məhi ma ge Melefit ana mis ye eslini na. Nahkay tàsləka, tòru gwar ka haɗ Firizi akaba ka haɗ Galasi. 7 Tòru tìnjʉa ka haɗ Misi a wuɗak ti tawayay təhuriyu ka haɗ Bitini, ay Məsuf ga Yezu àcafəŋa tay a. 8 Nahkay tàsləkaba ka haɗ Misi a, tòru kà gəvay ga dəluv a Truwas. 9 Nday tàbu eslini ga məlavaɗ ti kisim èziɗekivu ka Pol, èpi zal Mesedʉweŋ micikeni jika, àhəŋgalay naŋ, àhi : « Ru afa geli e Mesedʉweŋ, kâjənaki leli ti ! » 10 Kələŋ ge kisim miziɗeni ga Pol ni ti màwaya morana e Mesedʉweŋ a, aɗaba màsəra Melefit àzala leli ga məhi *Ma Mʉweni Sulumani ana ndam ga haɗ nana. 11 Nahkay màcəliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, màsləka mòru suwwa a

Samotras. * Hajəŋ gani mòru a Neyapolis ; mòru mìnjʉa ti màhəraya a slalah ga yam ni ba, 12 mòru e Filip. Kəsa gani nani ti kəsa gəɗakani ga haɗ Mesedʉweŋ. Ndam *Rom kay tànjəhaɗa eslina. Mòru mìnjʉa ti mànjəhaɗ vaɗ ɓal.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas tàgray e Filip ni

13 A vaɗ *məpəsabana ba ti màhəraya a kəsa ni ba, mòru gwar a zalaka bu, màɗəm mədi ahàr ana məlaŋ ga mahəŋgalavù Melefit eslini. Mòru mìnjʉa ti mədi ahàr ana wál macakalavani mək mànjəhaɗ màzlapi ana tay. 14 Wal nahaŋ àbu e kiɗiŋ gatay bu slimi gani Lidi. Naŋ wur Tiyatir, tʉwi gayaŋ məsəkumoru azana ndize-ndizeni ga siŋgu kayani, naŋ àbu azləbay Melefit daya. Ka ya ti naŋ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya àɗəm ni ti Bay geli àgray ti wal ni mîci ma gani ti mâgəskabu lala. 15 Kələŋ gani *tàbaray naŋ akaba ndam ga huɗ ahay gayaŋ ɗek. Tàra tàbara tay a ti wal ni àzaloru leli afa gani, àhi ana leli ahkado : « Tamal kàsəruma nu nàbu nəfəki ahàr ka Bay geli eɗeɗiŋ ti dəguma, kânjəhaɗuma afa goro a. » Nahkay àfəki ŋgasa ke leli, mòru.

16 A vaɗ nahaŋ màbu makoru ka məlaŋ ga mahəŋgalavù Melefit ni ti, màbakabu ahàr akaba wal nahaŋ. Wal nani ti eviɗì ge mis ndahaŋ. Seteni àniviyu a ahàr bu, àɗəfiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni eviɗì gatay ni təŋgət siŋgu kay àna pakama gayaŋ ya ti àhia ana mis a, ere gani àgravu eɗeɗiŋ ni. 17 Eslini wal nakəŋ ànjəki ka maɗəboru leli akaba Pol e meteliŋ vu. Azlah, àɗəm : « Ndam nday hini ti təgri tʉwi ana Melefit naŋ agavəla driŋ ! Təɗəfiki ana kʉli divi ya akəŋgətum sifa àna naŋ ni ! » 18 Àzlah, àɗəm ma ni nahkay vaɗ ehimeya. Kələŋ gani àwərikabá ɓəruv ana Pol a, nahkay Pol nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana seteni ya àniviyu ni ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, həraya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àsləkiaba ana wal na hʉya. 19 Seteni ni àra àsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni eviɗì gatay ni tàsəra wal ni aməŋgəti siŋgu ana tay va do. Nahkay tàgəs ata Pol nday ata Silas, tàgəjahoru tay ka məlaŋ ya mis təcakalavu ga magray seriya ni. 20 Tòru tìnjʉa àna tay eslina ti tàhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini tàbu tagudar kəsa geli. Nday ti ndam *Zʉde, 21 təcahi zlam ana mis, ay ere ye ti təcahi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgəski màgəskabu do, màgray do simiteni. »

22 Mis dal-dalani ni tàra tìcia ma na ti nday day tàzumkia ɓəruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni tàhi ana ndam slewja gatay ti tâcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mək tâzləɓ tay àna aday. 23 Tàra tàzləɓa tay a dal-dal ti tàbiyu tay a ahay ga daŋgay vu, mək tàhi ana bay majəgay ahay ga daŋgay ni ti mâbi slimi ana tay lala. 24 Bay majəgay ahay ni àra ècia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakəŋ, àbiyu tay a məlaŋ nahaŋ vu ca-ca a huɗ ga ahay ga daŋgay ni vu. Eslini naŋ nakəŋ àwəlfəŋ asak gatay dwa dwa kà damkoluk.

25 A huɗ ya vaɗ nahəma, ata Pol nday ata Silas nakəŋ tahəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam daŋgay ndahaŋ ni tàbu təbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. 26 Nday ɗek tàbu tagray nahkay ti haɗ àdaɗay dal-dal, asak ga ahay ga daŋgay ni àdaɗay daya. Eslini ti mahay ga ahay ni ɗek tàzləkvaba bəŋa bəŋa, zlam ya tàwəl ndam daŋgay àna naŋ ni ɗek tèpicehva wir wir. 27 Bay majəgay ahay ga daŋgay ni àra èpiɗekva, èpi ti mahay ga ahay ga daŋgay ni bəŋa bəŋa nahəma, àraɗaya maslalam gayaŋ a, awayay akaɗ ahàr gayaŋ àna naŋ. Àgray nahkay ti aɗaba àhi ana ahàr ndam daŋgay ni tàcuhwa. 28 Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kàgri araŋa ana ahàr gayak ba, leli ɗek màbu aha-

* **16:11** Samotras ti haɗ e kiɗiŋ ga yam bu.

lay. » 29 Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga
Pol na ti àɗəm tâzibiya ceŋgel a.
Tàra tàzibiya ceŋgel na ti àcuhwiyu ka
məlaŋ ya àbiyu ata Pol nday ata Silas
ni. Òru ènjʉa eslina ti agəgər slaɓ-slaɓ,
àbəhadî mirdim ana tay meleher ndiɓ
ana haɗ. 30 Kələŋ gani àhəlaya tay
a dala va, mək àhi ana tay ahkado :
« Bəbay goro ni, nâgray mam ti Melefit
ahəŋgay nu ni mam ? » 31 Nday nakəŋ
tàhəŋgrifəŋ, tàhi : « Fəki ahàr gayak
ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit
amahəŋgay kur akaba ndam ga huɗ
ahay gayak. » 32 Mək tàhi ma ga Bay
geli ana tay akaba ndam ga huɗ ahay
gayaŋ ni ɗek. 33 A huɗ ga məlavaɗ
gani nani bu bay majəgay ahay ga
daŋgay ni àhəl ata Pol nday ata Silas,
àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay
a. Nday day tàbaray naŋ akaba ndam
ga huɗ ahay gayaŋ ni ɗek àna slimi ga
Yezu hʉya. 34 Kələŋ gani bay majəgay
ahay ga daŋgay nakəŋ àhəliyu tay a
ahay vu ga məzum zlam. Nday tàbu
təzum zlam ti naŋ nakəŋ àmərva dal-
dal akaba ndam ga huɗ ahay gayaŋ
na ɗek, aɗaba tàfəkia ahàr ke Melefit
a.

35 Məlaŋ àra àsla ti ndam magray
seriya ni tàslərbiyu mis afa ga
bay majəgay ahay ga daŋgay ni ga
məhiani : « Baya mis cʉeni na. » 36 Bay
majəgay ahay ga daŋgay ni àra ècia
ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol,
àhi ahkado : « Ndam magray seriya
ni tàslərbiya mis a, tàɗəm nâbaya
kʉli a. Nihi ti hərumiyu e mite vu,
sləkuma àna sulumana. » 37 Eslini
Pol àhi ana ndam ya tàslərbiyu tay
ni ahkado : « Leli ndam Rom ti tàgəs
leli, tàgrafəŋa seriya kè leli àna divi
gana ndo, tàzləɓ leli kè meleher
ge mis macakalavani, tàbaya leli a
daŋgay ba, nihi ti tàɗəm mâsləka
akal-akal a nahkay ti, məgəskabu
aw ? Aha, màgəskabu do. Tamal
tawayay nahkay ti nday ndayani
àna ahàr gatay târa tâbaya leli a. »
38 Nahkay mis ya ti tàsləroru tay
ni tòru tàŋgəhadî ma ni ana ndam
magray seriya ni. Nday nakəŋ tàra
tìcia ata Pol nday ata Silas nday
ndam Rom ti tàgra aŋgwaz a dal-dal.
39 Nahkay nday nakəŋ tàrəkia ka ata
Pol a, tàgri kam-kam ana tay, tàbaya
tay a ahay ga daŋgay ni ba, mək
tàhəŋgalay tay ti tâsləkaba a kəsa ni ba.
40 Ata Pol nday ata Silas tàra tàhəraya
a ahay ga daŋgay ni ba ni ti tòru afa
ge Lidi. Eslini tàbakabu ahàr akaba
ndam məfəki ahàr ka Yezu, tàvi njəɗa
ana tay, mək tàsləkaba a kəsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tʉwi a Tesalonik

1 Ata Pol nakəŋ tòru a Amfipo-
lis, tàsləka eslina tòru a Apoloni,
tàra tàsləka eslina keti tòru a Tesa-
lonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam
*Zʉde ya tahəŋgalavù Melefit ni àbu.
2 Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akaɗa
gayaŋ ya agray kəla vaɗ *məpəsabana
ni. Vaɗ məpəsabana mahkər ka
mahar ka mahar àhuriya a ahay ni
va, tàzlapakia ka pakama ya àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni ba
akaba nday ye eslini na. 3 Nahkay
àɗəfiki ma ge Melefit ana tay, àɗəm
ahàr àɗəm *Krist *Bay gəɗakani ya
amara ni mâcakay daliya, mâmət, mək
mâŋgaba e kisim ba kwa. Àhi ana
tay ahkado : « Krist Bay gəɗakani ya
amara ni ti nani Yezu ya nəhi ma gani
ana kʉli ni. »

4 Eslini ndam Zʉde ɓal gani
tàgəskabá ma ga Pol na, tìgia ndam ga
ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres
ya tàzləbay Melefit ni kay akaba
wál kay ɓal ya ti zlam gatay tàbu ni
tìgia ndam ga ata Pol a daya. 5 Ay
ndam Zʉde ndahaŋ ya tàgəskabu
ma ga Pol ndo ni tàgrafəŋa solu kà
ata Pol a. Nahkay tàzalakabu ndam
ya tàgray tʉwi do, təsawaɗay kwaŋa
kwaŋa a kəsa bu ni, mək nday gani
tàhəŋgalafəŋa ma kè mis ga kəsa
na. Nahkay nday ɗek akaba mis ni
tàcakalavu, tàzumki ɓəruv ka ndam
ga ata Pol ni, tàgudari ma ana tay,
tàzlahki ka tay. Kələŋ gani tàɗəboru
ata Pol nday ata Silas a magam afa
ga Zasoŋ, aɗaba tawayay təgəs tay
ga magrafəŋa seriya kà tay a kè

meleher ge mis macakalavani na.
6 Ay ti tədi ahàr ana tay eslini ndo.
Nahkay tàgəs Zasoŋ akaba ndam
məfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ, mək
təhələoru tay kè meleher ga ndam
magray seriya ni. Tòru tìnjʉa àna tay
a ti tàzlah, tədəm : « Ndam ndani ti
tìwisirikaba ahàr ana mis ga duniya
na ɗek. Nihi ti nday tàbu ahalay,
7 Zasoŋ day àgəskabá tay a magam
afa gana. Nday gani ɗek tàgəskabu
pakama ga *bay gəɗakani ga ndam
Rom ya àɗəm ni do, tədəm bay nahaŋ
àbu, slimi gani Yezu. » 8 Ma gatay ya
tədəmki ka ndam *maɗəbay Yezu ni ti
àhəliaba ahàr ana mis macakalavani
na akaba ndam magray seriya na.
9 Nahkay təhi ana ata Zasoŋ akaba
nday ndahaŋ ni : « Bəhaɗum siŋgu
hayaŋ ti kâsləkuma. Amamənjay ma
gani kama keti kwa ; tamal ma nahaŋ
àbi ti akəhəŋgarum siŋgu gekʉli zlam
gekʉli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tʉwi e Berey

10 Məlavaɗ àra èɡia ti ndam məfəki
ahàr ka Yezu ni təhi ana ata Pol nday
ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata
Pol nakəŋ tàsləka, tòru eslini. Tòru
tìnjʉa eslina ti təhuriyu a ahay ga
ndam *Zʉde ya tahəŋgalavù Melefit
ni vu. 11 Ndam Zʉde ya e Berey ni
tətama nday ya a Tesalonik na àna
sulumana : təgəskabá ma ge Melefit
ya ata Pol təhi ana tay na àna huɗ
bəlaŋ. Kəlavaɗ tamənjaki ka Wakita
ge Melefit, tawayay ti tâsər ma ga ata
Pol ya təhi ana tay ni ti ma ge jiri
eɗeɗiŋ aw. 12 Nahkay mis kay e kiɗiŋ
gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. E
kiɗiŋ ga ndam ya ti nday ndam Zʉde
do ni bu ni ti mis kay ɓal təfəkia ahàr
ka Yezu a daya. Nday ya ti təfəki ahàr
ni ti wál ya ti zlam gatay tàbu ni akaba
zawal ndahaŋ.

13 Ay ndam Zʉde ya a Tesalonik ni
tàra tìcia Pol naŋ àbu ahi ma ge Melefit
ana ndam Berey nahəma, tàra. Tàra
tìnjia ti tədəmki ma magədavani àki
ka ata Pol nakəŋ, tìwisiŋkabu mis ga
kəsa ni. 14 Eslini hʉya ndam ga Yezu
ni təhi ana Pol : « Sləka, ndam geli
təzoru kur e divi vu gwar ka dəluv
ni. » Mək tàsləka təzoru naŋ, ay ti
ata Silas nday ata Timote tànjəhaɗ,
tàsləka ndo. 15 Nday ya ti təzoru Pol
ni tòru akaba naŋ a Ateŋ. Tòru tìnjʉa
eslina ti Pol àhi ana tay : « Kəsləkuma
nihi nahəma, kara kəhumi ana ata
Silas nday ata Timote târa tînjiki nu
ahalay ke weceweceni. » Mək nday
nakəŋ tàŋga e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateŋ ni

16 Ka ya ti Pol naŋ àbu a Ateŋ,
ajəgay ata Silas nday ata Timote ni
ti, àsawaɗay a kəsa ni bu. Naŋ àbu
asawaɗay ti èpi ti zlam ga pəra kay
tàbu a kəsa ni bu. Ere ye ti èpi ni
àzumia ɓəruv a dal-dal. 17 Nahkay
àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Mele-
fit vu, àhi ma ana ndam *Zʉde akaba
mis ndahaŋ ya tàzləbay Melefit ni.
Kəlavaɗ ahi ma ana mis ya adi ahàr
ana tay a dala bu ni daya. 18 Ndam
ya təsəra zlam a kay ni təzlapa ak-
aba Pol a daya. Mis nday nani ti
ndahaŋ ndam Epikiriyeŋ, * ndahaŋ
ti ni ndam Sitʉwisiyeŋ. † Ka ya ti
Pol àɗəmki ma àki ka ga Yezu ya àmət
mək àŋgaba e kisim ba ni ti mis nda-
haŋ e kiɗiŋ gatay bu tədəm ahkado :
« Maslaŋa hini azlapay asak ma ahàr
gani day àbi ti, àɗəm ti mam ? » Mis
ndahaŋ ti ni tədəm : « Àzlapaki ke mel-
efit ndahaŋ ya leli məsər tay do ni. »
19 Nahkay tàzaloru naŋ kè meleher

* **17:18** Ndam Epikiriyeŋ ti ndam Gres ya tàgəskabu ma ga maslaŋa nahaŋ təzalay naŋ Epikir ni. Epikir ti tìwi naŋ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; àɗəm zlam ɗek tagravu kwaŋa kwaŋa àna zlam ciɓ-ciɓeni, Melefit àfi ahàr ana mis do ; àɗəm tamal mis tàwayay zlam kay do, tàwayay mis kay do ni ti tanjəhaɗ lala tata. † **17:18** Ndam Sitʉwisiyeŋ ti ndam Gres ya təgəskabu zlam ya tàcahi ana mis a Ateŋ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Tàcahay ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitʉwi Peykili. Tədəm ahàr àɗəm mis tâgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal təcakay daliya dal-dal àna naŋ nəŋgu ni si tâgəskabu kwa.

ga gəɗákani ge seriya gatay ; məlaŋ ge seriya nani ti təzalay Eriyʉpez. ‡

Tòru tìnjʉa eslina ti tàhi : « Mawayay
məsər ma mʉweni ya kacahi ana mis
ni. 20 Pakama gayak ya kàɗəm ni ti leli
mìci ɗay-ɗay ndo, nahkay mawayay
məsərkaba ere ye ti kàɗəmki ma
na lala. » 21 Tàɗəm nahkay ti aɗaba
ndam Ateŋ akaba ndam mirkwi ya
tanjəhaɗ eslini ni ɗek tàbu təzlapaki
ka pakama ya tìci ɗay-ɗay ndo ni
akaba təbi slimi ana ma gani kəlavaɗ,
tʉwi tekeɗi tàŋgətfəŋ ahar ga magrani
do.

22 Nahkay Pol naŋ jika e kiɗíŋ gatay
bu ka məlaŋ ge Eriyʉpez ni, àhi ana
tay ahkado : « Lekʉlʉm ndam Ateŋ,
nàsəra a zlam ya ti kəgrum ni bu ɗek
kàbum kəzləbum melefit gərgərani
kay. 23 Ka ya ti nàbu nəsawaɗay a
kəsa gekʉli bu nahəma, nìpia zlam
gərgərani ya kèɗezlʉmiaya ana mele-
fit nday nani na. E kiɗíŋ ga zlam nday
nani ya kèɗezlʉm ni bu ɗek ti nàdi
ahàr ana məlaŋ *meviyekiki zlam
ana melefit nahaŋ. Àki məbəkiani
nahkay hi : “Meɗezliaya ana mel-
efit ya màsər do na.” Ay Melefit
ya ti kàsərum naŋ do, kəzləbum ni
ti nəɗəfiki naŋ ana kʉli. 24 Melefit
gani nani ti àgraya məlaŋ akaba zlam
ya a huɗ gani bu na ɗek ; naŋ Bay
gəɗakani, agur huɗ melefit akaba haɗ
ɗek ; naŋ ànjəhaɗviyu a ahay ya mis
teɗezli ni vu do. 25 Zlam ya ti àhəci
naŋ ti mis tâvi ni àbi, aɗaba Bay ya
ti àvi sifa ana mis ti tâsuf, àvi zlam
ɗek ana tay ni ti naŋ. 26 Melefit àgraya
enjenjena ti mis bəlaŋ. Mək àgray ti
bəza huɗ ga maslaŋa nani têdevu jiba
gərgərani ga məlaŋ ni ɗek akaba àgray
ti tânjəhaɗ ka haɗ ya àɗəm tânjəhaɗki
ni. Àfəkaɗvù ekwi e kiɗíŋ gatay vu, àvi
milmili akaba milevi ana tay daya.
27 Melefit àgray nahkay ti, awayay
ti mis tâɗəbay naŋ, bi atədia ahàr a
waw akaɗa ge mis ya ti atam ahar,
aɗəbay zlam a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni.
Taɗəbay naŋ nahkay, ay ti Melefit naŋ
driŋ driŋ akaba mis do, ku way way
do Melefit naŋ àbu kà gəvay gayaŋ.
28 Nahkay zla nahəma,

“Leli màbu akaba naŋ akaɗa mis
bəlaŋ :
leli màbu, leli àna sifa
akaba màbu magray tʉwi ti azuhva
naŋ.”

« Ku ndam midi limis gekʉli
ndahaŋ day tàɗəm nahkay, tàɗəm
ahkado :
“Nahkay zla ti leli day bəza huɗ
gayaŋ.”

29 « Leli bəza huɗ ge Melefit nahkay
ti, màhi ana ahàr Melefit ti tàzavu
akaba zlam ga pəra ya tàgraya tay àna
gru, àna evirzegena ahkay do ni àna
akur ni ba, aɗaba zlam nday nani ti
mis tàgraya tay àna egizli gatay a ti
tâzavu akaba zlam ya tàjalaki ahàr
ga magrani ni. 30 Sarta ge mis ya ti
tàsərkaba Melefit a ndo ni ti Melefit
àjalaki ahàr do. Ay nihi ti ahi ana mis
ɗek ku eley eley do ɗek tâmbatkaba
majalay ahàr gatay na. 31 Aɗaba
àfəkaɗa vaɗ ga magrafəŋa seriya àna
jiri kè mis ga duniya na ɗek. Amagray
seriya nani ti Bay ya ti Melefit àdaba
ni. Melefit àɗəfiki ana mis ɗek Bay
nani amagray seriya eɗeɗíŋ ti, àna
gayaŋ ya ti àhəŋgaraba naŋ e kisim ba
ni. »

32 Mis ye eslini ni tàra tìcia ma ga
Pol ya àɗəm mis təmət mək taŋgaba
e kisim ba ni ti mis ndahaŋ e kiɗíŋ
gatay bu tèyefiŋ, mis ndahaŋ ti ni
tàhi : « Èslia, aməbi slimi a vaɗ nahaŋ
keti kwa. » 33 Eslini Pol àsləkafəŋa kà
tay a. 34 Ku tamal mis ahar gəɗakani
tàwayay məbi slimi ana ma ga Pol va
do nəŋgu ni, mis ndahaŋ tàgəskabá
ma gayaŋ ya àɗəm na, tàfəkia ahàr
ka Yezu a. Denis bəlaŋ ga ndam ge
seriya ge Eriyʉpez ni naŋ àkibu ka tay,
wal nahaŋ slimi gani Demeris day

‡ **17:19** Eriyʉpez ti həma a Ateŋ ; awayay aɗəmvaba « Həma ge Eres » (Eres ti melefit ga ndam Gres). Ahaslani ti gəɗákani ge seriya ga Ateŋ tàcakalavu ka həma nani, ay ka sarta ga Pol tàcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nəŋgu ni təzalay məlaŋ ge seriya nani Eriyʉpez. Ahar gəɗakani tagray seriya àki ka pakama ge melefifit gatay.

naŋ àkibu ka tay. Ndam ndahaŋ day tàkibu ka tay.

18

Pol agray tʉwi a Koreŋ

1 Kələŋ gani Pol àsləka a Ateŋ a, òru a Koreŋ. 2 Òru ènjʉa eslina ti àdi ahàr ana zal Zʉde nahaŋ, tìwibiyu naŋ ka haɗ Poŋ, slimi gani Ekiles. Tàsləkabiya nihi guhwa ka haɗ Itali a nday ata wal gayaŋ Prisil a, aɗaba bay Kəlot àhi ana ndam *Zʉde ɗek tâsləkaba a Rom a. 3 Tʉwi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhaɗ afa gatay ga magrakabu tʉwi ka ahar bəlaŋ akaba tay, aɗaba naŋ day tʉwi gayaŋ akaɗa gatay ni. 4 Kəla vaɗ *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zʉde akaba nday ya ndam Zʉde do ni tâgəskabu ma gayaŋ ni.

5 Ka ya ti ata Silas nday ata Timote tàsləkabiya e Mesedʉweŋ a, tìnjikiva ka Pol a nahəma, Pol nakəŋ àmbrəŋ tʉwi nahaŋ ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavaɗ. Àhi ana ndam Zʉde ahkado Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni. 6 Nday nakəŋ tàra tìcia ma nana ti tàgəskabu ndo, tìndivi naŋ. Eslini ti Pol àgavfəŋa haɗ kà azana gayaŋ a ga məɗəfikiani ana tay àmbrəŋa tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kʉli àna seriya ti məsər gekʉli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zʉde do ni. » 7 Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslaŋa nahaŋ : maslaŋa gani nani azləbay Melefit, slimi gayaŋ Tisʉs Zʉstʉs, ahay gayaŋ kà gəvay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zʉde ni. 8 Ay Krispus gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni təfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga huɗ ahay gayaŋ ɗek. Ndam Koreŋ ndahaŋ kay day tàra tìcia ma ga Pol na ti təfəkia ahàr ka Yezu a, nahkay *tàbaray tay ɗek.

9 A vaɗ nahaŋ ga məlavaɗ Bay geli Yezu àŋgazlivu ana Pol, àhi ahkado : « Kàgray aŋgwaz ba, hioru ma goro ana mis, kàmbrəŋ ba, 10 aɗaba nu nàbu akaba kur. Maslaŋa àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tʉwi, aɗaba ndam goro tàbu kay a kəsa hini bu, tàfəku ahàr faŋ ndo. » 11 Nahkay Pol ànjəhaɗ a Koreŋ dəz àna kiyi muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni ɗek.

12 Ka sarta ya ti bay Galiyoŋ àgur haɗ Eseyi ni ti, ndam Zʉde ɗek tèbeɗekivu ka Pol nakəŋ, tàzoru naŋ kè meleher ga Galiyoŋ ka məlaŋ magray seriya. 13 Tòru tìnjʉa àna naŋ a ti tàhi ana Galiyoŋ ahkado : « Maslaŋa hini acahi ana mis ti tâzləbay Melefit gərgəri akaba ga ŋgumna ya àɗəm ni. » 14 Tàra tàɗəma nahkay ti Pol awayay ahəŋgrifəŋ ana tay, ay ti Galiyoŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal lekʉlʉm ndam Zʉde kàɗəmum maslaŋa hini àgra zlam ya àɓəlay do simiteni na ahkay do ni àgudara zlam nahaŋ a dal-dal ti, akal nəbi slimi ana ma gani, akaɗa goro ya nagray kəlavaɗ ni. 15 Ay nihi ti pakama ya kələgumkivu ni ti ka zlam gekʉli ya kacahum ni, àkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekʉli ya kəɗəbum ni. Nahkay ti nàwayay magray seriya ga zlam nday nani do. » 16 Àhi ana tay tâsləka ka məlaŋ magray seriya na. 17 Ay ndam Zʉde ni ɗek tàgəs Sosteŋ gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni, tàzləɓ naŋ kà məlaŋ magray seriya ni. Galiyoŋ nakəŋ àra èpia ere ye ti tagray na ti àhəŋgarfəŋ ndo.

Pol aŋgoru a Antiyos

18 Pol àpəs vaɗ kay ɓal a Koreŋ. Kələŋ gani àhi ana ndam məfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Nasləka, nawayay nakoru ka haɗ Siri. » Eslini òru e Seŋkrey. Òru ènjʉa ti àwəskaba ahàr a, aɗaba àhia ana Melefit a : « Tamal kàgrua zlam ya nihindilʉk na ti anagray nahkay.* » Kələŋ gani

* **18:18** Mənjay Macalani 6.1-18.

tàcəliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez.
19 Tòru tìnjʉa e Efez a ti Pol àsləkafəŋa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tàzlapay akaba ndam *Zʉde ye eslini ni. 20 Tàhi mânjəhaɗa akaba tay vaɗ ɓal àkiva, ay Pol àwayay ndo. 21 Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananŋga afa gekʉli a. »

Eslini naŋ nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, àcəliyu a slalah ga yam vu, àsləka e Efez a, òru a Sezare. 22 Òru ènjʉa a Sezare a ti àcəloru a Zerʉzalem, àgri sa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mək àsləka, òru a Antiyos.
23 Òru ènjʉa a Antiyos a ti ànjəhaɗ gosku ɓal. Kələŋ gani àsləka òru ka haɗ Galasi akaba ka haɗ Firizi, àvi njəɗa ana ndam maɗəbay divi ga Yezu ya ka haɗ nday nani ni ɗek.

Apolos agray tʉwi e Efez akaba a Koreŋ

24 Ka sarta gani nani zal Zʉde nahaŋ òru e Efez. Slimi gayaŋ Apolos, tìwi naŋ e Eleksendri. Naŋ ti àsəra zlapay a àsaɓay, àsəra pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. 25 Tàcahia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay naŋ àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeŋ ya *àbaray mis na ciliŋ, do ni ti àsər baray nahaŋ do.
26 Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu, day aŋgwaz àwərki naŋ ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra tìcia ma gayaŋ na ti tàzay naŋ, tàɗəfikiaba divi ge Melefit àkiva lala.

27 Kələŋ gani Apolos nakəŋ awayay moroni ka haɗ Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni tàgəskabá ma gana, tàɗəm àɓəlay, mək tàbikioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka haɗ Eseyi ni, tàhi ana tay tâgəskabá naŋ a lala. Nahkay Apolos nakəŋ àsləka, òru eslini. Òru ènjʉa ti àjənaki ndam ye eslini təfəki ahàr ka Yezu ni, àgray tʉwi àna njəɗa ge Melefit ya àvi ni.
28 Àzlapay akaba ndam *Zʉde kè meleher ge mis ɗek, àwəlki tay ka pakama. Àɗəfiki ana tay vay-vay àna pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tʉwi e Efez

1 Ka ya ti Apolos naŋ a Koreŋ ni ti Pol àsləkaba gwar ka həma ya ka haɗ Azi na, òru e Efez. Òru ènjʉa ti àdi ahàr ana mis ndahaŋ ya taɗəbay divi ga Yezu ni, 2 àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kàfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kʉli a waw ? » Nday nakəŋ tàhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti ɗayɗay mìci tàcalfəŋ ndo. » 3 Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya tàbaray kʉli ni ti baray weley ? » Tàhi : « Tàbaray leli ti akaɗa ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » 4 Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya tàgəskabá məmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslaŋa nahaŋ àbu amara, ahàr àɗəm kâfumki ahàr.” Maslaŋa nani ya Zeŋ àɗəmki ma ni ti naŋ Yezu. » 5 Nday nakəŋ tàra tìcia ma ga Pol na ti tàgəskabá, mək tàbaray tay àna *slimi ga Yezu. 6 Eslini Pol àbəki *ahar ka tay. Àra àbəkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay tàzlapay àna ma həma ya nday ndayani tàsər do ni, tàhəŋgri ma ge Melefit ana mis daya. 7 Mis ya tàbaray tay ni ɗekeni tagray kru mahar cʉ.

8 Ka sarta nani agray kiyi mahkər Pol àhuriyu kəlavaɗ a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki aŋgwaz do. Àɗəmki ma ka *Məgur ge Melefit àna njəɗa, awayay ti mis tâgəskabu. 9 Ay ti mis ndahaŋ kay e kidiŋ gatay bu tàwayay mici ma ni do simiteni, tàfəki ahàr ka Yezu ndo, tàɗəmki ma magədavani àki ke divi gayaŋ kè meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafəŋa kà tay a, àhəlkiba ndam maɗəbay divi ga Yezu na àkiba ka tay

a. Ahay ge lekwel ga zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Tirenʉs : eslini ndam ga Yezu nakəŋ tàhuriyu kəlavaɗ a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. 10 Àcahi zlam ana mis eslini vi cʉ, nahkay mis ga haɗ Azi ni ɗek, ndam *Zʉde akaba nday ya ndam Zʉde do ni, tìcia ma ga Bay geli Yezu a.

Bəza ga Seva akaba ndam maharam ndahaŋ

11 Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna njəɗa ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekeɗi tìpi ɗay-ɗay ndo. 12 Nahkay mis tàhəl endʉwi akaba azana ndahaŋ ya Pol ènjifiŋa ni, tòru tàfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti tìnjifiŋa àna zlam nday nani ka tay a ni tàŋgaba, ndahaŋ seteni tàsləkiaba ana tay a. 13 Ndam *Zʉde ndahaŋ tàbu təsawaɗay ka kəsa ka kəsa, tàgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kʉli, sləkumiaba ana maslaŋa hini àna *slimi ga Yezu ya Pol aɗəmki ma na. »

14 Ndam Zʉde ndahaŋ tàbu nday adəskəla, slimi ga bəŋ gatay Seva, naŋ gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Nday day tàbu təhi ma ana seteni nahkay. 15 A vaɗ nahaŋ tawayay tagariaba seteni ana mis a. Tàra tàhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Yezu ti nàsəra naŋ a ; Pol ti nìcia slimi gayaŋ a ; ay lekʉlʉm ti ndamam ? » 16 Seteni ni àra àɗəma ma na nahkay ti maslaŋa nani ya seteni àniviyu ni àkaɗvu akaba tay, àtama tay a ɗek àna njəɗa. Nday nakəŋ ɗek tàhəraya a ahay ba, tàcuhway, vu gatay ɗek ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. 17 Ndam Efez ɗek, ndam Zʉde akaba ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni, tìcia ere ye ti àgravu na. Tàgra aŋgwaz a dal-dal ; tàzləbay Bay geli Yezu, tàɗəm naŋ gəɗakani. 18 Mis ya tàfəkia ahàr ka Yezu a ni ti tàra kay, tàɗafaya zlam ya tàgudar na vay-vay. 19 Ndam ya tàgray maharam ahaslani ni tàhəlbiyu wakita ga maharam gatay ni, tèviyekaba kè meleher ge mis a ɗek. Tàcal siŋgu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. 20 Nahkay Bay geli àɗafaki njəɗa gayaŋ ; pakama gayaŋ akoru kama kama, kəlavaɗ mis ndahaŋ təgəskabu.

21 Kələŋ ga zlam nday nani ti Pol àɗəm : « Nakoru ka haɗ Mesedʉweŋ akaba ka haɗ Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a Zerʉzalem. Anasləka a Zerʉzalem a ti ahàr àhu nâru a Rom. » 22 Àra àɗəma nahkay ti àsləroru ndam gayaŋ cʉ, ata Timote nday ata Erest, ka haɗ Mesedʉweŋ. Naŋ naŋani ti ni ànjəhaɗkivu gosku ɓal ka haɗ Azi.

Ndam Efez təzumki ɓəruv ka ndam ga Yezu

23 Ka sarta gani nani ti zlam magədavani zləzlaɗani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. 24 Zal nahaŋ àbu, slimi gani Demetriyʉs, tʉwi gayaŋ ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gəɗakani agraya mazavu ga ahay gəɗakani ge Ertemis * na ciɓciɓena. Ndam ya təgri tʉwi ni təŋgət siŋgu kay àna naŋ. 25 Demetriyʉs nakəŋ àcakalakabu tay akaba ndam ya tagray tʉwi akaɗa gayaŋ ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kàsəruma màŋgətum zlam ti àna tʉwi geli hini ya magray ni. 26 Ay nihi ti kìpʉma akaba kìcʉma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefit do. Ma gayaŋ ya ti àɗəm ni ti mis kay tàgəskabá. Tàgəskabu ma gayaŋ ni ti mis ya ahalay e Efez ni ciliŋ do, mis ya ka haɗ Azi ni ndahaŋ day tàgəskabá. 27 Mis tàbu tici ma gayaŋ ni ti atəɗəm tʉwi geli ya magray ni àɓəlay do. Atəɗəm ahay gəɗakani ge melefit geli Ertemis gəɗakani ni day zlam

* **19:24** Ertemis ti melefit walani ga ndam Gres ; tàɗəm naŋ melefit ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayaŋ gəɗakani ti e Efez ; ahay nani ti gəɗakani, sulumani dal-dal ; mis tàɗəm ahay nani biliŋ ga zlam adəskəlani ya təgri ejep ana mis a duniya bu ɗek ni.

masakani. Ertemis melefit geli gani ti ndam ga haɗ Azi akaba mis ga duniya ɗek təhəŋgrioru ahàr a haɗ, ay nihi ti atəɗəm naŋ day zlam masakani. »

28 Demetriyʉs nakəŋ àra àɗəma ma na nahkay ti mis ya təbi slimi ni tàzuma ɓəruv a dal-dal, tàzlah, tàɗəm : « Ertemis melefit ga ndam Efez ni ti naŋ gəɗakani. » 29 Mis ga kəsa ni ɗek tàra tìcia ma na ti tàgray tuwər. Nahkay tòru tàgəs ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedʉweŋ, aɗaba nday gani təsawaɗakabu akaba Pol. Tàra tàgəsa tay a ti tàhəloru tay ke weceweceni ka məlaŋ gatay ya təcakalavu tamənjaləŋ kè givi ni. † 30 Eslini Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam maɗəbay divi ga Yezu ni tàcafəŋa naŋ a. 31 Zlәbəba gayaŋ ndahaŋ tàbu, nday ndam ga ŋgumna ga haɗ Azi. Nday day tàslərkioru mis ti tâhi ahkado kam-kam òru ka məlaŋ ge givi ni ba. 32 Mis ni tàra tàcakalava nahəma, ma gatay àrakaboru ndo ; ku way way do azlah, aɗəm ma gayaŋ tera. Nahkay mis kay e kiɗiŋ gatay bu ŋgay tàcakalakivu kamam ti tàsər do simiteni. 33 Eslini zal nahaŋ àvu, slimi gani Eleksender. Ndam *Zʉde ndahaŋ e kiɗiŋ ge mis macakalavani ni bu tàhiaba ma gana, tàhi môru mâɗəmaya ma na kè meleher ge mis na ɗek. Eleksender nakəŋ àra ècika kè meleher ge mis na ti àdaɗi ahar ana tay, awayay azlapay. 34 Ay tàra tàsəra naŋ zal Zʉde nahəma tàzlah, tàpəski ka zlahay ni agray njemdi cʉ, tàɗəm ahkado : « Ertemis melefit ga ndam Efez ni ti naŋ gəɗakani ! Ertemis melefit ga ndam Efez ni ti naŋ gəɗakani ! »

35 Kələŋ gani bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana ndam ga kəsa ni àhi ana mis macakalavani ni tâlakakaba, mək mis nakəŋ tàlakakabá eɗeɗiŋ a. Tàra tàlakakabá ti àhi ana tay ahkado : « Lekʉlʉm ndam Efez ni, mis ga duniya ni ɗek tàsəra Efez ti məlaŋ *njəlatani ga ahay ge Ertemis melefit geli gəɗakani ni. Mazavu ge Ertemis nakəŋ ya àsləkabiya e melefit ba ni ti mis ɗek tàsəra naŋ day a huɗ ga ahay gani bu. 36 Maslaŋa ya aɗəm ma gani nani ma ga malfaɗa ni ti way ? Nahkay ti jalum ahàr lala, lakumkaba, kàgudarum ma ba. 37 Mis nday ndani ya kàhəlumbiyu tay ahalay ni ti tàhəlababiya zlam akal a ahay ge melefit geli ni ba ndo. Tìndivi melefit geli gani ndo daya. 38 Ay tamal ti ata Demetriyʉs akaba ndam ya tagrakabu tʉwi ni tawayay mabəhaɗki mirdim ka maslaŋa nahəma, məlaŋ ge seriya àbu : tôru tâbəhaɗki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. 39 Ay tamal ti zlam nahaŋ àbu kawayum kihindʉm nahəma, ka fat ya ti gəɗákani atəcakalava ni ti akədəgum àna ma gani afa gatay kwa. 40 Geli ya ti màcakalavu kani ni ti ndam *Rom atəhi ana leli kàcakalumvu ti kawayum kakaɗumfəŋva kà ŋgumna tək, kàcakalumvu ti àki ka mam ? Ay ti amənjgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ti tâgəsiki ana leli do. » 41 Bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana mis nakəŋ àra àɗəma ma na nahkay ti, àhi ana mis macakalavani ni ku way way do mâsləka, môru a magam.

20

Pol akoru e Mesedʉweŋ akaba e Gres

1 Ndam ga kəsa ni tàra tàmbrəŋa magray tuwər a nahəma, Pol àzalakabu ndam maɗəbay divi ga Yezu ni, àhi ana tay tâza njəɗa. Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àgri sa ana tay mək àsləka, òru e Mesedʉweŋ. 2 Òru ènjʉa eslina ti àsawaɗay àvi njəɗa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni àna ma gərgərani kay ya àhi ana tay ni. Kələŋ gani àsləka, òru e Gres, 3 ànjəhaɗ kiyi mahkər. Ka ya ti awayay acəliyu a *slalah ga yam vu akoru ka haɗ Siri ni ti, ècia ndam *Zʉde tàzlapakia ga məgri zlam magədavana. Nahkay naŋ nakəŋ

† **19:29** Məlaŋ ga mamənjaləŋ ke givi e Efez ti gəɗakani. Azum mis agray 26.000.

àŋgoru gwar e Mesedʉweŋ zlam gayaŋ. 4 Ndam ya təsawaɗakaboru akaba naŋ ni ti ata : Sopatros wur ge Pirʉs ga kəsa Berey ; Aristark, Sikʉŋdʉs nday ga kəsa Tesalonik ; Gayus ga kəsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kəsa ya ka haɗ Azi ni. 5 Nday nakəŋ tàsləka tòru kama, tòru tàjəgay leli a Truwas. 6 Leli ti ni kələŋ ga wuməri ya təzumvù dipeŋ *miwisiŋeni do ni màsləka e Filip a, mòru məcəliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Màgray vaɗ zlam ka ahàr divi, day ti mòru mìnjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefit ana mis a Truwas

7 Màra màŋgasva ga məzum ɗaf ge Melefit a ka ahar bəlaŋ məlakarawa ka fat ga səvdi fat àdiya a ahay va nahəma, Pol àhi ma ge Melefit ana mis maŋgasvani ni. Aɗaba àsəra məlaŋ amasla ti ara asləka nahəma, àhi ma ni ana mis ni duk àbiviyu ana huɗ məlavaɗ. 8 Ceŋgel tàbu kay a ahay ya ti leli màŋgasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay ndahaŋ. 9 Eslini wur dagwa nahaŋ slimi gani Ewtis naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa a moftotur bu ni ti ènjia ɗʉwir a ɗaŋ. Ka sarta gani nani ti Pol naŋ àbu azlapay kekileŋa. Wur dagwa nakəŋ naŋ àbu enji ɗʉwir nahkay ti àdəbiyu kwa ka ahàr ga ahay ya mahkər ya leli məvu ni bu, àdaya ka haɗ a. Nahkay tàra tìzefteba naŋ a ti naŋ məmətani àndava. 10 Ay Pol àhəraya a ga haɗ a, àdəkiyu ka wur dagwa nakəŋ mək àzay naŋ a ahar vu. Àra àza naŋ a nahəma àhi ana mis ni ahkado : « Àhəli ahàr ana kʉli ba, àmət ndo. »

11 Kələŋ gani Pol nakəŋ àcəloru a ahay ni vu zlam gayaŋ. Òru ènjʉa ti àzay *dipeŋ, èsekaba mək àzum. Àra àzuma dipeŋ na nahəma, àcahi zlam ana mis ni keti hundum məlaŋ pay. Məlaŋ ni àra àcaɗa ti naŋ nakəŋ àsləka. 12 Wur dagwa ni ti ni tàzoru naŋ a magam, àmət ndo naŋ lala zlam gayaŋ. Nahkay mis ni ɗek tàməra daldal.

Pol asləka a Truwas a, akoru e Milet

13 Məlaŋ àra àsla ti leli məcəliyu a *slalah ga yam vu ga moru məzəvù Pol a Asos. Nahkay leli nakəŋ màsləka, òru mìnjiyu enji gayaŋ. Naŋ ti ni àzay divi ga asak, àɗəm amoru mazay naŋ eslini kwa. 14 Pol nakəŋ òru ènjikia leli a Asos a nahəma, məzəvù naŋ a slalah ga yam ni vu mək òru e Mitileŋ. 15 Òru mìnjʉa ti hajəŋ gani màsləka, òru a Siyu. Hajəŋ nahaŋ gani màsləka òru a Samos. Hajəŋ tegʉni gani day kwa ti mìnjiyu e Milet. 16 Mìcik e Efez ndo, aɗaba Pol àwayay mijiŋ sarta gayaŋ eslini ka haɗ Azi do. Naŋ àwacavu ga moroni a Zerʉzalem, awayay ti ahàr àɗəm wuɗaka tagray wuməri ge *Peŋtikwet ni ti ènjʉa.

Ma ga Pol ya àhi ana gəɗákani ga ndam Efez ni

17 Nday tàbu e Milet nahkay ti Pol nakəŋ àsləroru mis e Efez ga mazalabiyu gəɗákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni. 18 Gəɗákani nakəŋ tàra tìnjia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nàra a Azi a àbivaya ana vaɗ ya kana ni ti, kàsəruma ahəmamam mànjəhaɗkabu akaba kʉli na akaba ere ye ti nàgra na. 19 Kàsəruma tʉwi ya ti nàgri ana Bay geli na ; a huɗ ge tʉwi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akaɗa ge mis gəɗakani ndo ; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis tàzumua ɓəruv a akaba tàgrua daliya aɗaba ndam *Zʉde tàgraku mbaɗa-mbaɗa palam. 20 Kàsəruma daya nìmbirifiŋ zlam ya ti àɓəlay ajənaki kʉli ni ana kʉli ndo. Zlam ni ɗek nàhia ana kʉli a, nàcahia ana kʉli kè meleher ge mis a vayvay. A magam gekʉli day nàhia zlam na ɗek ana kʉli a, nàcahia ana kʉli a daya. 21 Ma goro ya nàɗəm ni ti nàhi ana ndam Zʉde akaba ana nday ya ndam Zʉde do ni àna njəɗa goro ɗek tâmbatkaba majalay ahàr gatay a,

tâgəskabu ma ge Melefit, tâfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

22 « Ay nihi ti nakoru a Zerʉzalem akaɗa ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nàsər do. 23 Ay ti ere ye ti nàsər nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu ɗek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àɗəm atəfiyu nu a daŋgay vu, atəgru daliya. 24 Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nàbu àna sifa, ku nəmət nəŋgu ni araŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeveriŋaba tʉwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni ciliŋ. Tʉwi gayaŋ gani ti ga məhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

25 « Nàpəsa e kiɗiŋ gekʉli ba ɗek, nàhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kʉli a. Ay nihi nàsəra ekipʉmkivu wur ge eri goro va do. 26 Aɗaba zlam gani nani nəhi ma ana kʉli kani : Tamal maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu èjija ti ahar goro àkibu bi. 27 Nàɗəm nahkay ti aɗaba nàɗəfikiaba ere ye ti Melefit awayay agray na ɗek ana kʉli a, day nìmbirifiŋ araŋa ana kʉli ndo. 28 Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekʉli, bumi slimi ahar gəɗakani ti ana mis ndahaŋ ya ti Məsuf Njəlatani àbəhaɗivu tay ana kʉli a ahar vu ni akaɗa ge mis ya təbi slimi ana zlam ga gənaw ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. 29 Nàsəra ka ya ti anasləka afa gekʉli a ni ti mis ndahaŋ atara təhurkiviyu ke kʉli akaɗa ga kərá gili ya təhurkiviyu ka zlam ga gənaw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. 30 Ku e kiɗiŋ gekʉli gekʉleni bu day mis ndahaŋ atasəkaɗ malfaɗa, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tâɗəbay tay. 31 Nahkay ti bumvu slimi, ɗəgəzlumki ahàr ka zlam ya nàcahi ana ku way way do gekʉli vi mahkər məlafat akaba məlavaɗ ni. Ka ya ti nàcahi zlam nday nani ana kʉli ni ti yam tuway goro àdəgaya daya.

32 « Ay nihi ti nəmbrivù kʉli a ahar vu ana Melefit. Naŋ gani aməgri sulum gayaŋ ana kʉli akaɗa ya àɗəm aməgri ana kʉli ni. Naŋ ti esliki məvi njəɗa ana kʉli ti kâfumki ahàr ka Yezu àtam ya ti kəfumki ahàr nihi ni. Esliki məvi zlam sulumani ana kʉli akaɗa ya aməvi ana ndam gayaŋ ɗek ni. 33 Nu ti ku siŋgu, ku gru, ku azana ga maslaŋa ègʉ eri ndo : 34 lekʉlʉm day kàsəruma, nu ti nàgray tʉwi àna ahar goro goroani day kwa ti nəŋgəti zlam ana huɗ goro akaba ana ndam goro ya masawaɗay akaba tay ni. 35 Nu nahəma, a huɗ ga zlam ya nàgray ni bu ɗek ti nàɗəfikia ana kʉli a, ahàr àɗəm si kâgrum tʉwi kwa, nahkay ti kəŋgətum zlam ga məjənaki ndam talaga àna naŋ. Bay geli Yezu àɗəm àna ahàr gayaŋ ahkado : “Kəvi zlam ana mis ti amər kur àtama ya mis avuk na.” Ma hini ya àɗəm ni ti jalumki ahàr lala. »

36 Pol àra àɗəma ma hina nahkay nahəma, àbəhaɗ mirdim grik akaba tay, àhəŋgalay Melefit. 37 Eslini nday ɗek tìtʉwi, tàdəgakiyu ka Pol nakəŋ cip cip ga məgri sa. 38 Ɓəruv àwər tay ti ahar gəɗakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipʉmkivu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra tàgria sa ti tàzoru naŋ e divi vu bəɗak ka məlaŋ ga *slalah ga yam ya akoru acəlviyu ni.

21

Pol akoru a Zerʉzalem

1 Ka ya ti màcəliya a *slalah ga yam va, mèdeva akaba tay a nahəma, mòru suwwa a Kos. Màra màsləka eslina ti hajəŋ gani mìnjia a Rot a. Kələŋ gani màsləka eslina, mòru a Patara. 2 Eslini màdi ahàr ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, màcəlviyu mək màsləka. 3 Màra mìnjia e kiɗiŋ ga dəluv ni ba nahəma, màcoru Sipir gwar ka ahar ga gəjar geli, mòru suwwa ka haɗ Siri. Màra mìnjia eslina ti mìcik e Tir ka məlaŋ ga slalah ga yam ya ticik ti mis təhəlaba zlam a ni. 4 Eslini màdi ahàr ana ndam maɗəbay divi ga Yezu ni, mànjəhaɗ gosku sekw akaba tay. Nday nakəŋ

*Məsuf Njəlatani àɗəfikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zerʉzalem na ana tay a, nahkay tàhi ana Pol : « Kòru ba. » 5 Màra màzuma gosku sekweni na akaba tay a ti màhi ana tay leli masləka, nahkay nday ɗek akaba wál gatay akaba bəza gatay tàzoru leli e divi bu, màsləkaba a kəsa ni ba, màra mìnjia kà gəvay ga dəluv a ti màbəhaɗ mirdim, màhəŋgalay Melefit. 6 Mara medevu akaba tay wuɗak nahəma, màgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli màcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni tàsləka, tàŋgoru a magam gatay.

7 Leli nakəŋ màsləka e Tir a ti mòru a Petlemayʉs. Eslini mòru màdi ahàr ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, màgri sa ana tay, mànjəhaɗ akaba tay ruk mək màndəhaɗbu. 8 Məlaŋ àra àsla ti mòru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mək mànjəhaɗ eslini. Ka ya ti tàdaba mis a adəskəlana a Zerʉzalem a ni ti naŋ àkibu ka tay. 9 Bəza dahalay gayaŋ tàbu faɗ, tàsər zawal do, tàbu təhəŋgri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. 10 Leli màbu eslini vaɗ ehimeya nahəma, zal nahaŋ slimi gani Agabus àsləkabiya e Zʉde a, àdi ahàr ana leli. Naŋ gani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. 11 Àra ènjia ti àzay maslpara ga Pol mək àwəlkabu asak akaba ahar gayaŋ àna naŋ. Nahkay àɗəm : « Ere ye ti Məsuf Njəlatani àɗəm ni nihi : “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zʉde atoru təwəl naŋ a Zerʉzalem akaɗa goro hini ya nàwəlkabu asak akaba ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi naŋ ana ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni.” » 12 Leli nakəŋ màra mìcia ma gayaŋ na nahkay ti, leli akaba bəza ga məŋ geli ya eslini a Sezare ni màhəŋgalay Pol, màhi : « Kam-kam kòru a Zerʉzalem ni ba ti. » 13 Ay ti Pol àhi ana leli ahkado : « Kitʉwʉm ti kamam ? Kawayum kəbumuvù aŋgwaz ti kamam ? Nu ti ku takoru takaɗ nu a Zerʉzalem azuhva Bay geli Yezu tekeɗi araŋa gani goro do. Tamal ti takoru təwəl nu ciliŋ ti ma gani goro mam ; nàgray aŋgwaz do, nəgəskabu nahkay. » 14 Mìsliki mekelikaba ma gayaŋ na ndo ni ti màmbrəŋ naŋ, màɗəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni mâgravu ciliŋ.

15 Màra màpəsa eslina vaɗ a ɓal nahəma, màslamalavu mək mòru a Zerʉzalem. 16 Ka ya ti mòru ni ti, akaba ndam Sezare ya taɗəbay divi ga Yezu ni. Mòru mìnjʉa ti tàzoru leli afa ga zal Sipir nahaŋ slimi gani Mənasoŋ ka məlaŋ ya ti makoru manjəhaɗ ni. Naŋ gani ti àfəkia ahàr ka Yezu a àpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

17 Leli nakəŋ mòru mìnjʉa a Zerʉzalem a ti bəza ga məŋ geli ye eslini ni tàgəskabu leli àna məmərani. 18 Hajəŋ gani ti mòru akaba Pol afa ge Zek. Mòru mìnjʉa ti màdi ahàr ana gəɗákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ɗek macakalavani eslini. 19 Pol àgri sa ana tay mək àŋgəhaɗ tʉwi gayaŋ, àŋgəhaɗi zlam ya ti Melefit àgray e kiɗiŋ ga ndam ya ti nday ndam *Zʉde do ni bu ni ɗek ana tay. 20 Tàra tìcia ma gayaŋ na ti tàzləbay Melefit, mək tàhi ahkado : « Kìci ndo waw wur ga məŋ geli ni ? E kiɗiŋ ga ndam Zʉde bu ni ti ndam ya tàfəki ahàr ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday ɗek tàgəskabá *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni ba lala. 21 Tìcia nak kàbu kəhi ma ana ndam Zʉde ya tàbu tanjəhaɗ e kiɗiŋ ga ndam ya nday ndam Zʉde do ni bu ni, kəhi ana tay tâmbrəŋ Divi ge Melefit gani nani, *tèkeli kʉɗi ana bəza gatay va ba akaba tàɗəbay manjəhaɗ ya ahaslani ga ndam Zʉde ya taɗəbay ni va ba ferera. 22 Ay nihi ti magray ahəmamam ? Tara tici nak kàbu ahalay ni. 23 Nihi nahəma, gray ere ye ti məhuk ni : mis tàbu faɗ ahalay, tàhi ana Melefit : “Tamal kàgria zlam ya mihindilʉk na ana leli a ti məwəskaba ahàr a.” * 24 Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njəlatani ni ti dəgum akaba tay. Siŋgu gatay ya ahàr àɗəm təpəl ni ti pəlkia ka

* **21:23** Mənjay Macalani 6.1-18 ; Tʉwi 18.18.

tay a : nahkay ti etisliki məwəskaba
ahàr a. Kàgra nahkay ti ma ya mis
tàdəmkuk ni ti, mis ɗek atəsər ma
gatay ni ma ga malfaɗa. Atəsər nak
nakani kàmbrəŋ Divi ge Melefit ya
àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz
ni bu ni ndo, kàbu kaɗəbay àna divi
gani lala. 25 Ay nday ndahaŋ ya nday
ndam Zʉde do təfəki ahàr ka Yezu ni
ti màbikioya wakita ana tay a àndava.
Ere ye ti mazlapaki ni, màhi ana tay
ahkado : “Kàhəpəɗum aslu ga pəra ba,
kàzumum mimiz ba, kàhəpəɗum aslu
ga zlam ya tàmərɗay məmərɗani ni
ba, kàgrum mesʉwehvu ba daya.” »
26 Nahkay hajəŋ gani Pol nakəŋ
tàsləka akaba mis faɗani na, tàgray
zlam gatay ge migi njəlatani. Kələŋ
gani Pol nakəŋ àhuriyu a dalaka ga
*ahay gəɗakani ge Melefit ni vu. Àhi
ana ndam *maŋgalabakabu mis ak-
aba Melefit ni ahkado : « Amagra vaɗ
adəskəla ti migi njəlatani, nahkay ti
ku way way do geli amaŋga ga məvi
sədaga ana Melefit a. »

Təgəs Pol

27-28 Vaɗ adəskəlani ara andav
wuɗak nahəma, ndam *Zʉde ga haɗ
Azi ni tìpi Pol a dalaka ga *ahay
gəɗakani ge Melefit ni bu. Tàra tìpia
naŋ a ti tàdəmki ma magədavani,
tàzlahki, tàɗəm : « Ndam *Izireyel,
dəgumkiva ke leli a. Zal ya ti aɗəmki
ma magədavani ka ndam Izireyel,
aɗəmki ma magədavani ke *Divi ge
Melefit ya Mʉwiz àbəki ni akaba
aɗəmki ma magədavani ka ahay
gəɗakani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ
ti ku eley eley do ɗek ahi ma gayaŋ
ni ana mis ɗek. Nday ya ti nday
ndam Zʉde do ni tekeɗi àvia divi ana
tay a, tàbu təhuriyu a ahay gəɗakani
*njəlatani ge Melefit ni vu. Nahkay
àgudarkabá ahay na ! » Ndam Zʉde ga
haɗ Azi ni tàra tàɗəma nahkay ti mis
kay tərəkiva ka tay a, mək tàgəs Pol
nakəŋ. 29 Tàɗəm Pol àgudarkabá ahay
na ti, aɗaba tìpikaba tay ata Trofim
zal Efez na tàbu təsawaɗakabu a kəsa
bu. Nahkay tàhi ana ahàr ahkado Pol
naŋ àbu afiyu naŋ a ahay gəɗakani ge
Melefit ni vu.

30 Mis ga kəsa ɗek tàra tìcia ma na
ti tərəkia ka Pol nakəŋ ke wecewe-
cena a ahay gəɗakani ge Melefit ni
va. Tàgəsaya naŋ a yaw, tàgəjahaya e
mite va mək tàzləkvù mahay ga ahay
ni ɗek hʉya. 31 Tawayay takaɗ naŋ
wuɗak nahəma, ma gani ènjʉa afa
bay ga ndam slewja ga ndam *Rom
a. Tàhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay
a kəsa Zerʉzalem ba ɗek. » 32 Eslini
bay ga ndam slewja ni àday ndam
slewja akaba gəɗákani gatay ndahaŋ
ke weceweceni, tàcuhwakioru ke mis
dal-dalani ni. Mis ni tàbu təzləɓ Pol,
ay tàra tìpia bay ga ndam slewja ak-
aba ndam slewja gayaŋ na ti tàmbrəŋ
məzləɓ naŋ hʉya. 33 Eslini bay ga
ndam slewja ni àhəɗakfəŋiyu ka Pol,
àgəs naŋ mək àhi ana ndam slewja
gayaŋ ni tâwəla naŋ àna jejirɓi a cʉ.
Èhindifiŋa ma kè mis na, àhi ana tay
ahkado : « Naŋ way ? Àgudar mam ? »
34 Ay ti mis ya ti eslini ni ku way
way do azlah, aɗəm ma gayaŋ na-
haŋ. Nday tàbu təzlah nahkay ti
bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye
ti mis tàɗəm na do. Eslini àhi ana
ndam slewja gayaŋ ni tâzoru Pol ka
məlaŋ ga ahay gatay ya tanjəhaɗvù
ni. 35 Tòru tìnjʉa àna naŋ a, tàbu təcəl
dava ga ahay ni ti tàzay naŋ mazani
kwa, aɗaba mis ni tàmbrəŋ naŋ do,
tawayay təzləɓ naŋ keti, 36 nday ɗek
tàzlahləŋoru, tàɗəm : « Kâɗuma ! »

Pol aɗəm ma ga vu gayaŋ kè mele-her ga ndam Zʉde

37 Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəŋ
a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi
ana bay ga ndam slewja ni ahkado :
« Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi
gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàsəra ma Gres a
waw ? 38 Tata zal Ezip ya ti àgəskabu
ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu
faɗ tàɗəbay naŋ, tàrakaboru akaba
tay a huɗ gili vu guhwa hini ni ti
nak do waw ? » 39 Pol àhəŋgrifəŋ, àhi
ahkado : « Nu zal Zʉde, tìwi nu a Tars
ka haɗ Silisi, nu mis ga kəsa gəɗakani.
Nəgruk kam-kam ; vu divi ga məhi
ma ana mis ni ti ! » 40 Nahkay bay

ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək àdaɗi ahar ana mis ni ti tâlakakabá. Mis ni tàra tàlakakabá ti Pol nakəŋ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

1 « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana kʉli, cimʉki day. » 2 Tàra tìcia naŋ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, tàlakakabu ɗeɗik-ɗeɗik, nahkay àhi ana tay ahkado : 3 « Nu zal Zʉde, tìwi nu a Tars ka haɗ Silisi. Ay ti nàɗək ahalay a Zerʉzalem, maslaŋa ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àɗəfukia Divi ge Melefit ya ata bəŋ geli tàɗəbay na lala. Ka sarta nani ti nàvia ahàr a ɗek ana Melefit akaɗa gekʉli ya kàbum kəvumi na. 4 Nàgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tàɗəbay divi ga Yezu na, nàwaya mabazl tay a ; nàgəsa zawal akaba wál a, nàbia tay a daŋgay va. 5 Gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ndahaŋ tàsəra ma goro ya nəɗəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Tàbua wakita, tàhu nâhəlikaboru ana bəza ga məŋ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəŋ nàdəvu e divi vu ga moru məwəlbiyu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəlbiyu tay ahalay a Zerʉzalem ti târa tâtraɓ tay. »

Pol azlapaki ka mənjəki ka məfəki ahàr gayaŋ ke Melefit

(Tʉwi 9.1-19 ; 26.12-18)

6 « Ka ya ti nàbu nakoru a Damas, ninjiyu wuɗak fat àra ècika tirkeɗ-keɗ nahəma, maslaɗani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. 7 Eslini nu nakəŋ nàzum mədəɗani mək nìci dəŋgu ga maslaŋa àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” 8 Àra àhua ma nahkay ti nàhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nìci dəŋgu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” 9 Ndam ya ti leli màbu makoru akaba tay ni tìpia maslaɗani na, ay ti tìci dəŋgu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. 10 Eslini nàhi : “Nâgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəŋgrufəŋ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjʉa eslina ti atəhuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni ɗek.” 11 Maslaɗani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti màbu makoru akaba tay ni tàdafua ahar a, tàzoru nu a Damas.

12 « A Damas nahəma zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayaŋ Ananiyas. Naŋ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki na lala. Nahkay ndam *Zʉde ye eslini ni ɗek tàɗəm naŋ mis sulumani eɗeɗiŋ. 13 Mòru mìnjʉa a Damas a ti naŋ nakəŋ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akaɗa ya ahaslani ni.” Eslini nìpi divi, nìpi naŋ hʉya. 14 Ananiyas nakəŋ àhu keti : “Melefit ga ata bəŋ geli ni àdəkiba kur kwa ahaslana, ti kâsər ere ye ti naŋ awayay ni, ti kâsər Bay Jireni ni, ti kîci ma ya ti naŋ àhuk ni. 15 Awayay ti kîgi zal sedi gayaŋ, kâhi ere ye ti kìpi ni akaba ma gayaŋ ya kìci ni ana mis ɗek kwa. 16 Ay nihi kìcia ma nahkay ti, kajəgay mam mba mam ? Cikaba, *tâbaray kur, həŋgalay Melefit àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefit ambərfukwa zlam magu-darani gayak na.”

17 « Àra àpəsa ɓal nahəma, nàŋga a Zerʉzalem a. A vaɗ nahaŋ nàhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu, nàbu nahəŋgalay Melefit nahəma, Melefit àŋgazlu zlam nahaŋ. 18 Nìpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sləkaba a Zerʉzalem a ke we-cewecena, aɗaba ndam Zerʉzalem atəgəskabu ma ya akəɗəmku ni do.” 19 Nahkay nu nakəŋ nàhəŋgrifəŋ, nàhi ahkado : “Bay goro, nday day tàsəra, ahaslani nu nàbu nakoru a ahay gərgərani gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsaya ndam ya təfəkuk ahàr na, ndahaŋ nəbiyu tay a daŋgay vu, ndahaŋ ti ni nəzləɓ tay timey. 20 Ka ya ti tàbu takaɗ zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nàbu ka məlaŋ gani, nàwaya dal-dal, nàjəgakia məgudi ga ndam ya tàkaɗ naŋ na daya.” 21 Naŋ nakəŋ àhu keti :

“Nak sləka kôru, aɗaba nəsləroru kur driŋ e kiɗiŋ ga jiba ndahaŋ ya ti nday ndam Zʉde do ni vu.” »

Pol naŋ àbu kè meleher ga gəɗakani ga ndam slewja

22 Tàra tìcia ma ga Pol ya àɗəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kôru, nəsləroru kur e kiɗiŋ ga jiba ndahaŋ ya ti nday ndam *Zʉde do ni” » nahəma, mis ni tàzlah, tàɗəm : « Jijiŋʉma maslaŋa hina, kaɗuma naŋ a ! Ahàr àɗəm kàɓrəŋumiviyu sifa ba ! » 23 Nahkay nday nakəŋ tàzlah, tàhəlkaba məgudi gatay a tàboru, akaba tàboru haɗ agavəla. 24 Nday tàbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayaŋ ni tâziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti tâzləɓ naŋ. Awayay tâzləɓ naŋ nahkay ti aɗaba awayay mâɗəmaya ma ge jiri a ti tâsər mis ni təzlahki ti kamam. 25 Ka ya ti tàbu təwəl Pol ga məzləɓ naŋ nahəma, Pol nakəŋ àhi ana bay ga ndam slewja ya naŋ àbu eslini ni ahkado : « Tàvia divi ana kʉli a ga məzləɓ zal Rom mənjəɗ magrafəŋa seriya waw ? » 26 Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àrəkioru ka bay gayaŋ, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahəmamam ? Naŋ hini zal Rom ci ni ! » 27 Nahkay bay ga ndam slewja nakəŋ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom eɗedîŋ aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! » 28 Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nàbəhaɗa siŋgu a dal-dal day ti nìgi zal Rom ! » Pol ti ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ay nu ti kwa tìweya nu a, nu zal Rom. » 29 Ndam slewja ya tàwəl Pol, tawayay təzləɓ naŋ ti mâɗəmaya ma ge jiri a ni tàra tàsəra Pol naŋ zal Rom ti tàsləka, tàmbərbu naŋ. Bay ga ndam slewja ni àra àsəra Pol zal Rom, àwəla naŋ àna jejirɓi a ti, naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ day aŋgwaz àwəra naŋ a.

Pol naŋ àbu kè meleher ga ndam magray seriya

30 Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zʉde tàcalki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicehiaba jejirɓi na ana Pol a, àzalakabu gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zʉde ni ɗek. Tàra tàcakalava nahəma, àra àna Pol e kiɗiŋ gatay va.

23

1 Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahàr goro bu ni ti kwa ka ya ti nànjəki məgri tʉwi ana Melefit ni àbivaya ana kana nu nàbu njəlata kè meleher gayaŋ. » 2 Ananiyas gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kà gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayaŋ ni. » 3 Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akaɗa ga gudu awayay ambəɗ, tàgria zlam bəɗ-bəɗana ni. Nak kàɗəm kàbu kagrafua seriya ti akaɗa ge *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni. Ay nihi ti kàgray ere ye ti Melefit àɗəm a wakita ge Mʉwiz ni bu ni do, aɗaba kàhi ana mis tâsu bəbarva. » 4 Mis ya tàbu eslini ni tàhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit àdaba naŋ a ni zla do waw ! » 5 Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nàsər do. Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Kìndivi gəɗakani ga ndam jiba gayak ba.” * »

6 Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Sedʉseyeŋ, ndahaŋ ti ni ndam *Feriziyeŋ nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àɗəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyeŋ, baba day zal Feriziyeŋ. Tàzəbiyu nu kè meleher gekʉli, tagrafua seriya ti aɗaba nəfəki ahàr ke Melefit, nàsəra mis ataŋgaba e kisim ba. » 7 Pol àra àɗəma ma na nahkay ti ndam Feriziyeŋ tàgray gejewi akaba ndam Sedʉseyeŋ, mək

* **23:5** Mahərana 22.27.

mis macakalavani ni tìcirvu. 8 Tìcirvu nahkay ti aɗaba ndam Sedʉseyeŋ təɗəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba do, təɗəm məslər àbi, məsuf day àbi ; ndam Feriziyeŋ ti ni təɗəm mis taŋgaba e kisim ba, məslər akaba məsuf day tàbu. 9 Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ya tàkibu ka ndam Feriziyeŋ ni tàzuma ɓəruv a dal-dal, tàpaslakiaba eri ke mis ndahaŋ na, tàɗəm : « Magudar ga maslaŋa hini ti àbi ; bi məsuf ahkay do ni məslər àhi ma ti màsəruma waw ? » 10 Nday nakəŋ tàbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra aŋgwaz a, àɗəm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayaŋ ni tôru tâzababiya Pol e kiɗiŋ ge mis ni ba, tâzoru naŋ ka dalaka ga ahay ni.

11 Ga məlavaɗ gani Bay geli àŋgazlivu ana Pol nakəŋ, àhi ahkado : « Kàgray aŋgwaz ba, kàgra sedi goro ahalay a Zerʉzalem a, nahkay nawayay kôru kâgray akaɗa nani a Rom daya. »

Ndam Zʉde təzlapaki ka Pol ga məgri zlam magədavani

12 Ge miledʉ gani ti ndam *Zʉde tàzlapaki ka Pol ga məgri zlam magədavani. Tàmbaɗay dək, tàɗəm : « Tamal màkaɗ Pol ndo ni ti màzum zlam do, mìsi araŋa do. » 13 Nday ya ti tàɗəmki ma ka Pol ni ti tàtama kru kru faɗana. 14 Nahkay tòru afa ga gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit nday tàbu akaba gəɗákani ndahaŋ, tàhi ana tay ahkado : « Leli màmbaɗa dək, màɗəm ahkado : Tamal màkaɗ Pol ndo ni ti màzum zlam do, mìsi araŋa do. 15 Nihi nahəma lekʉlʉm akaba ndam magray seriya ni ti ma gekʉli mânja bəlaŋ, dəgum kâhumi ana bay ga ndam slewja ni mâzibiya Pol ana kʉli a. Kəhumi ahkado mawayay mihindifiŋa zlam gayaŋ ya àgray na lala. Leli ti ni amakaɗ naŋ e divi bu, etinjikia àna naŋ ke kʉli a do. »

16 Ka ya ti nday tàbu təzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol ècia zlapay gatay na. Nahkay àcuhworu ka məlaŋ ga ahay ga ndam slewja ni. Òru ènjʉa ti àcəliyu a dalaka ga ahay ni vu mək àhəŋgri ma gatay ni ana Pol. 17 Nahkay Pol nakəŋ àzalabiyu gəɗakani ga ndam slewja nahaŋ bəlaŋ, àhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekʉli ni, aɗaba ma gayaŋ àbu akoru ahi. »

18 Eslini gəɗakani ga ndam slewja nahaŋ ni àzoru naŋ afa ga bay gatay nakəŋ. Òru ènjʉa àna naŋ a ti àhi ahkado : « Pol zal daŋgay ni àzalay nu, àhu nâzukbiya dagwa hina, ma gayaŋ àbu awayay ahuk. » 19 Nahkay bay ga ndam slewja ni àgəs ahar gani, tòru cak mək èhindifiŋa ma gana, àhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? » 20 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ndam Zʉde tàzlapakabá, tàɗəm etihindi kur kâzoru Pol kè meleher ga ndam magray seriya ni hajəŋ, atəhuk tawayay tihindifiŋa ma lala. 21 Ay ti atəhuka ma gatay na nahkay ti kàgəskabu ba, aɗaba mis tàtam kru kru faɗ tàbu atabəhaɗi eri e divi bu. Nday gani tàmbaɗa dək, tàɗəm : “Tamal màkaɗ naŋ ndo ni ti màzum zlam do, mìsi araŋa do.” Nihi ti ma gatay bəlaŋ, tajəgay ma gayak ya akəhi ana tay ni ciliŋ. » 22 Wur dagwa ni àra àhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni àhi : « Sləka, ay ti ŋgay kàhua ma hina ti kàhi ana maslaŋa ba. »

Təzoru Pol a Sezare

23 Kələŋ gani bay ga ndam slewja ni àzalay gəɗákani ga ndam slewja ndahaŋ cʉ, àhi ana tay : « Slamalumvu ga maroni a Sezare ga məlakarawa àna njemdi ambəlmbu. Ka ya ti kədəgum nahəma, duma ndam slewja diŋ diŋ cʉ, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adəskəla, slewja ndahaŋ awasl àfəŋ kà tay ni day diŋ diŋ cʉ ; 24 ŋgətumiva pilis ndahaŋ ana Pol a, zumoru naŋ afa ga bay Felis ti araŋa ènjifiŋ ka ahàr divi ba. » 25 Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikioru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

26 « Nu Kəlot Liziyas nàgruka sa, bay gəɗakani Felis. 27 Maslaŋa hini ya nəslərukaboru ni ti ndam *Zʉde tàgəs

naŋ, tawayay takaɗ naŋ. Nàra nìcia naŋ zal Rom ti mòru akaba ndam slewja goro màhəŋgafəŋa naŋ kà tay a. 28 Nawayay ti nəsər ere ye ti tacalki naŋ ni ti, nàzoru naŋ kè meleher ga gəɗákani ge seriya gatay. 29 Ka ya ti tagrafəŋa seriya ti nàdi ahàr ana zlam magudar gayaŋ ya ti takaɗki naŋ di ahkay do ni esli ga məfiyu naŋ a daŋgay vu ni ndo. Ay tacalki naŋ ti àki ke divi gatay ya taɗəbay ni. 30 Yaw maslaŋa nahaŋ àrəkua àhu ahkado : “Ndam Zʉde tàzlapakabá ga məgri zlam magədavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nàslərukaboru naŋ ti nahkay, mək nàhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tâbəhaɗki mirdim afa gayak. »

31 Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni tàgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : tàzay Pol ga məlavaɗ nani, tòru àna naŋ a Antipatris. 32 Hajəŋ gani ndam slewja ya tòru àna asak ni tàsləkabiya, tàŋga ka məlaŋ gatay na, tàmbərfəŋbiyu Pol kà ndam ya tòru àna pilis ni ti tâzoru naŋ. 33 Tòru tìnjʉa a Sezare a ti tàvi wakita ni ana Felis bay gəɗakani nakəŋ mək tàɗəfiki Pol. 34 Bay gəɗakani ni àra àza wakita na, èjeŋga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga haɗ weley ? » Pol àra àhia naŋ mis ga haɗ Silisi ti 35 naŋ nakəŋ àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifʉka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayaŋ tâfiyu Pol a ahay gəɗakani ga bay *Erot ni vu, tâjəgay naŋ.

24

Ndam Zʉde tabəhaɗki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

1 Vaɗ zlam kələŋ gani ti Ananiyas gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ènjia a Sezare a. Tàra ti akaba gəɗákani ndahaŋ akaba Tertʉlʉs bay məsər seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakəŋ tàɗəfi vu gatay ana bay gəɗakani Felis ga məbəki mirdim ka Pol. 2 Tàra tàzalibiya Pol nakəŋ ana tay a ti Tertʉlʉs àɗəmki ma ga macalki naŋ ka zlam magudarani, àɗəm ahkado : « Gəɗakani Felis, leli màbu manjəhaɗ àna sulumani ka haɗ geli ti azuhva nak ; haɗ geli àslamalavu ti aɗaba kàsəra zlam a palam. 3 Zlam nday nani ti gərgəri kay, kàgri ana leli ka haɗ geli ni ɗek. Nahkay məgruk sʉsi dal-dal azuhva zlam ya məŋgət afa gayak ni ɗek. 4 Ay ti nàwayay nijiŋ sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak kam-kam mahəŋgalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gʉzit ti ! 5 Naŋ hini ti màsəra naŋ mis magudarkaba haɗ geli a, naŋ àbu ewisiŋkabu ndam *Zʉde ga məlaŋ ni ɗek. Naŋ gəɗakani ga ndam Nazaret ya taɗəbay divi magədavani ni. 6 Àgudara zlam ndahaŋ a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gəɗakani ge Melefit na daya. Màgəs naŋ ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafəŋa seriya akaɗa ge *Divi ge Melefit geli na. 7 Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni àra àhəŋgay naŋ a ahar geli bu ga njəɗa. 8 Mək Liziyas àhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tâbəhaɗki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifiŋa ma nəŋgu ni, akəsər zlam geli ya macalki naŋ ni ti jiri eɗeɗiŋ. » 9 Tertʉlʉs àra àɗəma ma gayaŋ na ti ndam Zʉde ye eslini ni tàɗəm Pol àgudara, ma ge Tertʉlʉs ya àɗəm ni jiri eɗeɗiŋ.

Pol aɗəm ma ga vu gayaŋ kè meleher ge Felis

10 Kələŋ gani bay Felis nakəŋ àvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol àhi ahkado : « Nàsəra àgray vi ehimeya nak kàbu kagray seriya ka haɗ hini. Nahkay nəmər ga məɗəmaya ma ga vu goro kè meleher gayak a. 11 Moru goro a Zerʉzalem ga mazləbay Melefit nahəma, tamal kihindi ma gani ti àtam vaɗ kru mahar cʉ do. 12 Day-ɗay mis àdu ahàr nu nàbu nagray gejewi ata maslaŋa a *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ndo ; nu nìwisiŋkabu mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zʉde gərgərani ni bu ahkay do ni a kəsa bu ndo. 13 Ere ye ti ndam nday

hini tacalki nu, tàɗəm nàgudara ni ti àbi, ere gani ya tàɗəm nàgudara ni ti tàɗəfukaya koksah. 14 Ay ti ere ye ti nàsəra, nəɗəm kè meleher gayak ni ti nihi : Nu nàbu naɗəbay divi mʉweni ya ndam nday nani tàɗəm magədavani ni. Ay nu nàbu nəgri tʉwi ana Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ya tàɗəbay ni, nàbu nəgəskabu *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni akaba pakama ya ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis tàbəki ni ɗek. 15 Nàbu nəfəki ahàr ke Melefit, nàsəra ndam jireni akaba ndam magudar zlam ataŋgaba e kisim ba. Nday day tàbu təfəki ahàr, tàsəra nahkay. 16 Azuhva nani ti nazay njəɗa goro, nawayay ti nânjəhaɗa kəlavaɗ àna sulumana kè meleher ge Melefit akaba kè meleher ge mis a.

17 « Yaw àgray vi ehimeya nàra a Zerʉzalem a ndo, nihi ti nàra ga məjənaki ndam jiba goro àna siŋgu akaba ga məvi sədaga ana Melefit a. 18 Ka ya ti tàgəs nu ni ti tàdu ahàr a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nàgraba ere ye ti mis tagray ti tîgi *njəlatani na àndava. Ka gani nani ti mis tàfu kà gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday tàbi. 19 E kiɗiŋ ge mis ya tàbu eslini ni bu ni ti ndam Zʉde ndahaŋ tàsləkabiya ka haɗ Azi a. Tamal tàɗəm nàgudara zlam a ti akal tara kè meleher gayak a ga macalki nu a kwa. 20 Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini tâɗəmaya ere ye ti tàcalki nu ka ya ti tàzoru nu kè meleher ga ndam magaray seriya a Zerʉzalem na. 21 Tamal zlam àbu ya tisliki macalki nu ni ti, pakama hini ya nàɗəm kay kay ni : “Tàzəbiyu nu kani kè meleher gekʉli, tagrafua seriya ti aɗaba nàfəkia ahàr ke Melefit a, nàsəra mis ataŋgaba e kisim ba !” »

22 Felis bay ni àsəra manjəhaɗ ga ndam məfəki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhəŋgaroru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado : « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anəgri seriya ana kʉli. » 23 Mək àhi ana gəɗakani ga ndam slewja ni tâjəgay Pol lala, ay tàgri daliya akaɗa ya təgri ana ndam daŋgay ndahaŋ ni ba, tâvi divi ana ndam gayaŋ tâmənjaya naŋ a.

Pol naŋ àbu a daŋgay bu

24 Pol àra àgra vaɗ a ɓal eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dʉrsil wur Zʉde tàzalabiyu naŋ, tawayay tici ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu *Krist. 25 Pol nakəŋ àra ènjia ti ànjəki ka pakama, àɗəmki ma ka manjəhaɗ sulumani àna magray jiri, àki ka məbi slimi ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafəŋa kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayaŋ ya àɗəm na ti àgra aŋgwaz a, mək àhi : « Nihi nahəma sləka ; ka ya ti anəŋgəta ahar a ni ti anəzalay kur keti kwa. » 26 Ku tamal àɗəm nahkay nəŋgu ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol aməvi siŋgu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayaŋ a kəlavaɗ. 27 Pol àra àzuma vi a cʉ a daŋgay ba nahəma, Porkiyus Festʉs àŋguviyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àsləkaba a bay gayaŋ ni ba ni ti àmbərvù Pol a daŋgay bu, aɗaba awayay aməri məɓəruv ana ndam *Zʉde.

25

Pol awayay ti bay gəɗakani ga ndam Rom mâgrafəŋa seriya

1 Festʉs àra àzumva vaɗ a mahkər a bay gayaŋ ni ba nahəma, ècik a Sezare, òru a Zerʉzalem. 2 Òru ènjʉa eslina ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəɗákani ga ndam *Zʉde ni tərəkia ka bay na, tàbəhaɗki mirdim ka Pol keti. Tàhəngalay naŋ, tàɗəm : 3 « Tamal kàgəskabá ma geli na ti həŋgaroru Pol a Zerʉzalem. » Tàɗəm nahkay ti aɗaba tawayay takoru tabəhaɗi eri ana Pol e divi bu ga makaɗ naŋ. 4 Ay ti Festʉs nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Pol naŋ àbiyu a daŋgay bu a Sezare, nu day nawayay nasləka naŋgoru eslini. » 5 Àhi ana tay keti :

« Tamal maslaŋa gani nani àgudaria zlam ana kʉli a ti, dumaba gəɗákani gekʉli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjʉa eslina ti atabəhaɗki mirdim. »
6 Festʉs àpəsiyu a Zerʉzalem vaɗ azlalahkər ahkay do ni vaɗ kru day kwa ti àŋga a Sezare a. Àra ènjia ti hajəŋ gani àhəraya ànjəhaɗ ka məlaŋ magray seriya mək àɗəm tâzəbiya Pol a. 7 Pol nakəŋ àra ènjia ti ndam Zʉde ya tàsləkabiya a Zerʉzalem a ni tèveliŋi ahàr mək tàcalki naŋ ka zlam gərgəri kay ya ti tàɓəlay do simiteni ni. Ay zlam gani ɗek ya ti tàcalki naŋ ni ti tìsliki maɗafana koksah. 8 Nahkay Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àɗəm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zʉde ya Mʉwiz àbəki ni, ku àki ka *ahay gəɗakani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gəɗakani nəŋgu ni nàgudar ndo. »
9 Festʉs àra ècia ma ga Pol na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zerʉzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kəgəskabu aw ? » Àɗəm nahkay ti aɗaba awayay aməri məɓəruv ana ndam Zʉde. 10 Eslini Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gəɗakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kàsəra lala, nàgudari zlam ana ndam Zʉde ndo timey. 11 Tamal nàgudara zlam a àgəski takaɗki nu di ti, nəgəskabu tâkaɗa nu a. Ay tamal ma gatay ya tàcalki nu ni ma ga malfaɗa ti maslaŋa àbi èsliki məvi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəɗakani ni. » 12 Festʉs nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti tàzlapaki akaba ndam ya təvi sawari ni, mək àhi ana Pol ahkado : « Kàɗəm kakoru àna ma gani kè meleher ga Sezar ti, tâzoru kur afa gayaŋ gani. »

Pol aɗəm ma kè meleher ga Agripa

13 Àra àgra vaɗ a ɓal ti bay Agripa nday ata wur ga məŋani walani Berenis tàra a Sezare a ga məgri sa ana Festʉs a. 14 Tàra tàpəsa eslina vaɗ ɓal nahəma, Festʉs àŋgəhaɗi ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahaŋ naŋ àbu ahalay, Felis àmbərva naŋ a daŋgay ba. 15 Ka ya ti nòru a Zerʉzalem ni ti gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba gəɗákani ga ndam *Zʉde ndahaŋ ni tàbəhaɗki mirdim, tàɗəm seriya mâzəgaɗa naŋ a. 16 Nàhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti màgray nahkay do. Wuɗaka magrafəŋa seriya kè mis a ti mazaya naŋ kè meleher ga ndam ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani na ti maslaŋa nani mâɗəmaya ma ga vu gayaŋ day kwa.” 17 Tàra tìcia ma goro na ti màra akaba tay ahalay a Sezare a. Nìjijiŋ sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka məlaŋ magray seriya ni, nàɗəm tâzəbiya zal nana hʉya. 18 Ndam ya tàbəhaɗki mirdim ni tàra, ay ti tàcalki naŋ ka zlam magudarani ya nəjalaki ahàr ni ndo. 19 Tàləgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya taɗəbay Melefit gatay àna naŋ ni ciliŋ. A huɗ ga pakama gatay ya tàləgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəɗakani àki ka zal nahaŋ slimi gani Yezu. Naŋ gani nani ti àməta, ay ti Pol maslaŋa ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani ni àɗəm naŋ àbu kekileŋa àna sifa. 20 Nu ti nàsər ahəmamam nagray seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nàhi ana Pol : “Kawayay ti nəzoru kur a Zerʉzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw ?” 21 Ay ti Pol àɗəm “Seriya goro ti tôru àna naŋ kama afa ga *Sezar bay geli gəɗakani ni.” Nahkay nàɗəm mânjəhaɗ a ahay bu tâjəgay naŋ, anəŋgəta ahar day kwa ti anəsləroru naŋ afa bay geli gəɗakani ni. » 22 Agripa àra ècia ma ge Festʉs ya àhi na ti àɗəm : « Nu day nawayay nici ma ga maslaŋa nani, nawayay ti naŋ naŋani azlapu àna ma gayaŋ. » Festʉs àhəŋgrifəŋ, àhi : « Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayaŋ ya amazlapay ni. »

23 Hajəŋ gani mis gəɗákani kay tàzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festʉs a ahay gəɗakani ya mis taŋgasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəɗákani ga kəsa ni

ɗek tàbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tìnjʉa ti Festʉs àɗəm tâzəbiya Pol a. 24 Tàra tìnjia àna Pol a ti Festʉs nakəŋ àɗəm ahkado : « Bay Agripa akaba lekʉlʉm ya kàbum ahalay akaba leli ni ɗek, nəhi ana kʉli nahəma, maslaŋa hini ya lekʉlʉm kəmənjumləŋ ni ti ndam Zʉde ɗek tàra afa goro a, tàbəhaɗkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zerʉzalem ni ti tàbəhaɗkia mirdim a, tàzlahki, tàɗəm tâkaɗa naŋ a, ahalay day tàgray nahkay. 25 Ka nu ti, nìpi zlam magudar gayaŋ ya takaɗki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àɗəm àna ma gayaŋ tâzoru ma gani afa ga bay geli gəɗakani ni. Nahkay nàgəskabá ma gayaŋ na, nàɗəm tâzikaboru ana naŋ. 26 Ay ti ere ye ti nəbikioru ana bay àki ka naŋ ni nàsər faŋ do. Nàzalabiyu naŋ kè meleher gekʉli, ahar gəɗakani kè meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifiŋa ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikioru ni. 27 Nəslərоru zal daŋgay a Rom afa ga bay ti nàbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do. »

26

1 Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado : « Nàvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a. » Nahkay Pol àdaɗay ahar ti mis tîci ma gayaŋ, mək ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayaŋ a. Àɗəm ahkado : 2 « Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zʉde tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərvu dal-dal aɗaba nu nàbu kè meleher gayak. 3 Nəmərvu ahar gəɗakani ti aɗaba kàsəra manjəhaɗ ga ndam Zʉde akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nəɗəm na.

4 « Ndam Zʉde ɗek tàsəra manjəhaɗ goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nəŋgu ni tàsəra ahəmamam nànjəhaɗ e kiɗiŋ ga ndam jiba goro bu a Zerʉzalem na. 5 Kwa ahaslani tàsəra nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tisliki məɗəmani ahəmamam nànjəhaɗ akaɗa zal Feriziyeŋ, nday ya ti taɗəbay *Divi ge Melefit lala, tàtam mis ndahaŋ ni ɗek ni. 6 Nihi ti ndam Zʉde ni tagrafua seriya ti aɗaba nàgəskabá pakama ge Melefit ya àhibiyu ana ata bəŋ geli, àɗəm aməgri zlam sulumani ana tay na. 7 Ndam ge dini kru mahar cʉeni ga jiba geli ni təgri tʉwi ana Melefit məlafat akaba məlavaɗ àna njəɗa gatay ɗek, aɗaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit àɗəm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zʉde tacalki nu ti ka pakama gani hini ! 8 Lekʉlʉm ndam Zʉde ti kàɗəmum mis àməta ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba koksah ti kamam ? 9 Nu day ahaslani nàɗəm si ahàr àɗəm nâcafəŋa mis kà məfəki ahàr ka Yezu zal Nazaret na àna njəɗa goro a ɗek kwa. 10 Nàgray a Zerʉzalem ti nahkay. Gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit tàvua divi a ga məbiyu ndam ya tàfəki ahàr ka Yezu ni a daŋgay va, nahkay nàbiya tay a kay a daŋgay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya tàɗəm tâbazl tay ni ti nu day nàgəskabá tâbazla tay a. 11 Sak ehimeya nàsawaɗoru a kəsa vu, nàhuriya a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zʉde ni va ɗek, nàɗəm si tâtraɓ ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni, nàfəki njəɗa ka tay, nawayay ti tâmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu. Nàzumkia ɓəruv ka tay a dal-dal, nàwaya məgri daliya ana nday ya ti a kəsa ndahaŋ bu na daya. »

Pol azlapaki ka mənjəki ka məfəki ahàr gayaŋ ke Melefit
(Tʉwi 9.1-19 ; 22.6-10)

12 « Nahkay ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàvu divi gani, tàsləroru nu a Damas ga magray tʉwi gani nani àna slimi gatay. 13 Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nàbu ka ahàr divi ga moroni nahəma, nìpi maslaɗani àtam maslaɗay ga fat ni àhərkuaya kwa a huɗ melefit ba, àslaɗay leli akaba ndam ya ti masawaɗoru akaba tay ni. 14 Eslini

leli ɗek màdəɗ a ma ma ndec ndec. Nìci dəŋgu ga maslaŋa azalay nu, àhu àna ma *Hebri : “Sol, Sol, kəgru daliya ti kamam ? Nak ti kìci slimi do ; akəzəkibiyu daliya ka ahàr gayak akaɗa ga slasla ya tatəhaɗ vədaŋ àna tay, tìcika tàcuhway masawaɗani do, təsi aday ana tay ni.” 15 Nu nakəŋ nàhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli àhəŋgrufəŋ, àhu : “Nu Yezu, nu bay ya ti kəgru daliya ni. 16 Nihi ti cikaba, cik jik. Nàŋgazlukvu ti nawayay kîgi bay məgru tʉwi. Nawayay ti kîgi zal sedi goro, kâhi ere ye ti kìpi kani ni akaba pakama ndahaŋ ya anəɗəfukki ni ana mis. 17 Anahəŋgafəŋa kur kà ndam Zʉde a, anəsləroru kur afa ga ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni, anahəŋgafəŋa kur kà tay a daya. 18 Nəsləroru kur afa gatay ga məziaba azay slimi ana tay a, ti tâmbrəŋ zlam magədavani, tâgray zlam sulumani, ti *Seteni àgur tay va ba, Melefit mâgur tay sawaŋ. Tamal tàfəkua ahàr a ti anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a, anagray ti tîgi ndam ge Melefit akaɗa ndam goro ndahaŋ ni.”

19 « Bay Agripa, nàgəskabá pakama ga Bay ya ti àŋgazluvu a huɗ melefit bu àhu na, nàmbrəŋ ndo. 20 Nahkay nàhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kələŋ gani nàhi ma gani ana ndam Zerʉzalem, ana ndam ga haɗ *Zʉde ɗek akaba ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni. Nàhi ana tay tâmbatkaba majalay ahàr gatay a, tâfəki ahàr ke Melefit akaba tâgray tʉwi sulumani ti mis tâsər tàmbatkaba majalay ahàr gatay a eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena. 21 Ndam Zʉde tàgəs nu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, tawayay takaɗ nu ti azuhva ma hini ya nàŋgəhaɗuk ni. 22 Ay ti Melefit àhəŋgabiya nu àna njəɗa gayaŋ duk àbivu ana vaɗ ya kana. Nu nàbu àna sifa kekileŋa ti nagray sedi ga Yezu kè meleher ge mis ɗek, ku kè meleher ga nday ya ti gəɗákani do ni, ku kè meleher ga gəɗákani daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Mʉwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit tədəm amagravu ni ciliŋ, do ni ti nədəm pakama ga araŋa nahaŋ do. 23 Pakama gani nani ti nihi : Ahàr àɗəm *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmət mək amaŋgaba e kisim ba enji ge mis a ɗek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahaŋ Melefit ahəŋgay mis. Pakama ge Krist nani ti akaɗa zlam ya asladay ni. »

24 Pol naŋ àbu aɗəm ma ga vu gayaŋ nahkay ti Festʉs nakəŋ àzlacaki ɓəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcaha zlam a àsaɓay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » 25 Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festʉs, araŋa àbi àgray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsər zlam daya. 26 Bay Agripa àsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki məɗəm ma gani vay-vay kè meleher gayaŋ, aŋgwaz àwərki nu do. Nàsəra lala, Bay Agripa àsəra ere ye ti àgravu na ɗek, aɗaba zlam nday nani tàgravu ti akal-akal do. 27 Bay Agripa, kàgəskabá ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kàhəŋgrufəŋ do nəŋgu ni, nàsəra kàgəskabá ! » 28 Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahàr a ti nîgi bay məfəki ahàr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » 29 Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəŋgalay Melefit, nawayay ti kîgi akaɗa goro ni. Nawayay kîgi akaɗa goro ni ti nak ciliŋ do : nawayay ti lekʉlʉm ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni ɗek kîgʉm akaɗa goro ni. Nawayay ti tàwəl kʉli àna jejirɓi akaɗa goro ni ba ciliŋ. »

30 Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festʉs, Berenis akaba mis ndahaŋ ya tàbu akaba tay ni ɗek tìcikaba ga masləkana. 31 Ka ya ti nday tàbu tasləka ni ti təzlapay e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm : « Maslaŋa hini ti àgudar zlam ya takaɗki naŋ ahkay

do ni təwəlki naŋ di ni ndo. » 32 Bay Agripa àhi ana bay Festʉs : « Tamal maslaŋa hini àɗəm azoru ma gani kama afa ga bay geli gəɗakani ni ndo ni ti akal kafaya naŋ a. »

27

Tasləka àna Pol a Sezare a, tawayay takoru àna naŋ a Rom

1 Kələŋ ga zlam ya àgravu a Sezare ni ti tàɗəm tòru àna Pol akaba ndam daŋgay ndahaŋ gwar ka haɗ Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay tàbi tay a ahar vu ana gəɗakani ga ndam slewja nahaŋ, slimi gani Zʉlyʉs, təzalay ndam slewja gayaŋ « Ge Egʉst.* » 2 Nahkay màcəlviyu a slalah ga yam vu, màsləka. Slalah ga yam nani ti àsləkabiya e Edremit a, awayay aŋgoru gwar ka haɗ Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahaŋ àkibu ke leli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, naŋ zal Mesedʉweŋ, kəsa gayaŋ Tesalonik. 3 Hajəŋ gani ti mìnjʉa a Sidoŋ a. Mòru mìnjʉa eslina ti Zʉlyʉs àvi divi ana Pol ga moru məmənjiyu zləbəba gayaŋ ti tâjənaki naŋ. Zʉlyʉs àvi divi gani nahkay ti aɗaba awayay naŋ dal-dal. 4 Pol àra àsləkabiya ti màsləka a Sidoŋ a, mòru slap-slap kà gəvay ga haɗ, màcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mòru gwar eslini ti aɗaba tamal makoru ndəlaɓa ti aməɗ ahəŋgaroru leli kələŋ kələŋ. 5 Mòru slap-slap, màcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga ɗaf, mìnjʉa a Mira ka haɗ Lisi a. 6 Eslini ti gəɗakani ga ndam slewja ni àdia ahàr ana slalah ga yam nahaŋ, àsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka haɗ Itali. Àra àdia ahar a ti àhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakəŋ məcəlviyu.

7 Màra màsləka eslina ti màgray vaɗ ehimeya ka ahàr divi, mòru weceweci koksah aɗaba aməɗ ni. Mìnjiyu kà gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməɗ ni àcafəŋa leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mòru gwar ka həma Salmoni ya ka haɗ nani ni. 8 Mòru mìnjʉa eslina pəlok pəlok nahəma, mòru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mìnjiyu zlah-zlah ka məlaŋ ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Məlaŋ nani ti kà gəvay ga kəsa Lazi.

9 Ka ahàr divi ni ti mìjiŋbiya sarta dal-dal. Vaɗ ga məgəs ndəra àsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahàr ga yam àndava. Nahkay ti tamal məɗəm makoru kama ti araŋa esliki magraki-vani ke leli tata. Nahkay Pol àhivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado : 10 « Ndam goro ni, nàsəra tamal məɗəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti araŋa akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a huɗ gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli ɗek do. » 11 Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaŋa ya agaray ni tàɗəm makoru kwa ; nahkay gəɗakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. 12 Ka məlaŋ ya leli màvu ni ti sarta ga aməɗ ya akəzlay ni tìcik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya tàvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gəɗakani tàɗəm masləka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka haɗ Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga ɗaf, nahkay ka sarta ga aməɗ ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhaɗ eslini.

Aməɗ gəɗakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

13 Tàra tìpia aməɗ àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, tàhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ tàgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna naŋ na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga haɗ Kret ni. 14 Ay cepepa ti aməɗ nahaŋ àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga haɗ Kret, àhəŋgaroru leli e kiɗiŋ ga dəluv ni vu. Aməɗ gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekiloŋ. 15 Aməɗ ni naŋ

* **27:1** Egʉst ti slimi ga bay gəɗakani ga ndam Rom.

àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tìsliki moroni àna naŋ kama ndo, tàmbrəŋa magarana. Eslini aməɗ ni àhəloru leli e kiɗiŋ ga dəluv ni vu zlam gayaŋ. 16 Haɗ gʉziteni nahaŋ àvu e kiɗiŋ ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mòru slap-slap kà gəvay ga haɗ ni, nahkay aməɗ ni àgri daliya ana leli akaɗa ka ya ti leli e kiɗiŋ ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gʉziteni àbu məwəlfəŋani kà gəɗakani ni ; leli nakəŋ màgəjahbiyu kà gəvay ga gəɗakani ni zlah-zlah. 17 Màra màgəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tàfaya a huɗ ga slalah ga yam geli gəɗakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəɗakani ni àna ezeweɗ ti yam àhuriyu va ba. Wiyaŋ àvu dal-dal a huɗ ga dəluv ni bu maŋgakabani gwar ka haɗ Libi : aŋgwaz àwəra tay a, tàɗəm bi aməɗ ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələŋ ga slalah ga yam ni ti mâcafəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini tèmbrəŋ magaray slalah ga yam ni ti aməɗ ni azoru zlam gayaŋ. 18 Aməɗ ni naŋ àbu adaɗay leli dal-dal ti hajəŋ gani tənjəki ka məhəlaba zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, tàbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. 19 Hajəŋ nahaŋ gani tàbiyu zlam ya tagray tʉwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluv ni vu àna ahar gatay gatayani. 20 Vaɗ ehimeya aməɗ ni àmbrəŋ makəzlani do, nahkay mìsliki mipi fat akaba boŋgur koksah. Kələŋ gani leli nakəŋ màɗəm amatam do, leli ɗek emijiji.

21 Àgray vaɗ ehimeya leli màzum zlam ndo. Eslini Pol ècikaba jik kè meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kìcʉmukia ma goro na ti amal mànjəhaɗa e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tìjiji ndo akaba màcakay daliya emiteni ndo. 22 Ay nihi ti kam-kam zum njəɗa, aɗaba ku maslaŋa bəlaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tekeɗi emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni ciliŋ. 23 Nàɗəm nahkay ti aɗaba Melefit goro ya nəgri tʉwi ni àslərkubiya məslər gayaŋ ga məlavaɗ a, 24 àhu ahkado : “Pol, kàgray aŋgwaz ba, aɗaba kinjiyu kè meleher ga *bay gəɗakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit àgruka sulum gayaŋ a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni ɗek etijiji do.” 25 Nahkay ti, ndam goro ni, zum njəɗa. Nàfəkia ahàr ke Melefit a ; nàsəra amagray ere ya àhu ni eɗeɗiŋ. 26 Ay ti slalah ga yam geli ni aməɗ amagəjahoru ka haɗ nahaŋ e kiɗiŋ ga dəluv bu mək amazlal məlaŋ ŋguf akaba leli. »

27 Àgra vaɗ a kru mahar faɗ aməɗ ni naŋ àbu agəjahoru leli ka ahàr ga dəluv Edriyetik. Ga məlavaɗ ga vaɗ ya kru mahar faɗani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tàɗəm bi mədi ahàr ana haɗ wuɗak. 28 Ezeweɗ nahaŋ àvu ara məwəlkiani, tìzligiyu a dəluv ni vu ti tâsər zileŋ gani. Tàra tàgura ti tàdi ahàr ana zileŋ gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkər. Kama gani ɓal ti tìzligiyu ezeweɗ ni keti ; tàdi ahàr ahar slwa slwa kru mahar faɗ. 29 Eslini nday nakəŋ tàgra aŋgwaz a, tàhi ana ahàr slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhuɓkaba. Nahkay tàbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam àna naŋ ni faɗ a dəluv ni vu kələŋ geli. Eslini tawayay məlaŋ mâslay weceweci. 30 Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tətam ahàr gatay. Nahkay tàfiyu slalah ga yam gʉziteni ni ka dəluv ni ; tagosay leli, tàɗəm tawayay təwəlfəŋ zlam ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni kama ga slalah ga yam gəɗakani ni. 31 Eslini Pol àhi ana gəɗakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahaŋ ni ahkado : « Tamal mis nday hini tasləkakiba ke leli a ti ekijijʉm ɗek, akatamum kok-sah. » 32 Ndam slewja ni tàra tìcia ma ga Pol na ti tèkeley ezeweɗ ya təwəlfəŋ slalah ga yam gʉziteni ni kà gəɗakani àna naŋ ni. Nahkay aməɗ àzay slalah ga yam gʉziteni ni ka ahàr gayaŋ maslaŋa àvu bi.

33 Məlaŋ ara aslay wuɗak ti Pol àhi ana mis ni tâzum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Àgra vaɗ a kru mahar faɗ kani kèɓesʉmbiya, zlam day kàzumum ndo. 34 Nahəŋgalay kʉli zumuma zlam a day ; nahkay akəŋgətum njəɗa ga mahəŋgay ahàr gekʉli àna naŋ. Məhər ga ahàr gekʉli bəlaŋ tekeɗi amadoru a ga haɗ do. » 35 Pol nakəŋ àra àɗəma nahkay ti àzay *dipeŋ, àgri sʉsi ana Melefit kè meleher ge mis ni ɗek, mək èsekaba, ànjəki ka məzumani. 36 Mis ni tàra tìpia naŋ a naŋ àbu azum zlam nahkay ti ɓəruv àŋgiva ana tay a ɗek, nday day tàzum zlam. 37 Leli a slalah ga yam ni bu ɗek ti leli diŋ diŋ cʉ àna kru kru adəskəla mahar muku. 38 Leli ɗek màra màzuma zlam na màrəha ti ndam magaray slalah ga yam ni tàhəlaba *alkama na a slalah ga yam ni ba, tàbiyu a dəluv ni vu, ti slalah ga yam ni àɗəs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaŋ a dəluv ni bu

39 Məlaŋ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tìpi haɗ ya mahəɗakfəŋoru ni, ay leli kà dəŋ-dəŋ ga haɗ weley ti tàsər do. Eslini tìpi godoɗuk ga haɗ ya wiyaŋ àvu ni kà gəvay ga dəluv ni. Tamal tisliki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. 40 Nahkay tèpicheh ezeweɗ ga ara ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni ɗek, tàmbərviyu tay a dəluv ni bu ; tèpicehaya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kələŋ gani tàwəlfəŋ azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti aməɗ mâgəjahoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay tàgaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka məlaŋ ga wiyaŋ ni. 41 Ay leli màbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni òru àzlal wiyaŋ ya a huɗ ga dəluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a huɗ ga wiyaŋ ni vu, nahkay wiyaŋ ni àgəskabu, àdaɗay koksah. Yam ya ti adaɗay dal-dalani ni azlal meteliŋ ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu eheɓkaba. 42 Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam daŋgay ni aɗaba tàɗəm bi tàsəra yam a, atətamfəŋa kà tay a, 43 ay gəɗakani gatay ni àcafəŋa tay a, aɗaba awayay ahəŋgay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti tàsəra yam a ni tâhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka dəŋ-dəŋ, tâcəlaba. 44 Àhi ana mis ndahaŋ ya tàsər yam do ni tâgəskabá təndal ahkay do ni ɓiyem ndahaŋ ya tàhuɓfəŋa kà slalah ga yam a ni. Mis ni tàra tàgra akaɗa gayaŋ ya àhi ana tay na ti leli ɗek màcəlaba a yam ni ba, araŋa àgri ana leli ndo.

28

Pol ka haɗ Malta

1 Leli nakəŋ màra màtama ti tàhi ana leli haɗ hini ti slimi gani Malta. 2 Ndam ga haɗ nani tàgəskabu leli lala, tàgri zlam sulumani ana leli. Avər naŋ àbu ekwesey, məlaŋ day èndisliŋa ti, tèbefta aku a gir-gir, tàhi ana leli môru mânjafəŋ leli ɗek. 3 Pol àhəla cəcul a, aɗəm abəkiyu ka aku ni ti zlam a haɗ àvu a huɗ gani bu ; aku ni àvəɗibiya ti àji aslər ana Pol nakəŋ ka ahar. Naŋ àfəŋ kà ahar ni tandal-ndala, àdafəŋa do. 4 Ndam ga haɗ ni tàra tìpia zlam a haɗ ni naŋ àfəŋ kà ahar tandal-ndala nahəma, tàzlapaki e kiɗiŋ gatay bu, tàɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti bay makaɗ mis eɗeɗiŋ. Ku tamal àtamfəŋa kà dəluv a nəŋgu ni, Melefit àmbrəŋ naŋ mânjəhaɗ àna sifa do. » 5 Ay Pol nakəŋ àtəloru zlam a haɗ ni a aku ni vu, èci məwər gani ndo. 6 Mis ye eslini ni tamənjaləŋ ka Pol, tàɗəm bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərɗaw mba. Tàra tàpəsa dal-dal àna mamənjaləŋana ti tìpi ti araŋa àgrakivu ndo, nahkay tàmbat majalay ahàr gatay nahaŋ, tàɗəm naŋ bəlaŋ e kiɗiŋ ge melefifit gatay ndahaŋ bu.

7 Ka məlaŋ ya leli màbu eslini ni ahay ga zal nahaŋ àbu cifa. Slimi ga maslaŋa nani ti Pʉbliyʉs, naŋ gəɗakani ga haɗ nani. Naŋ nakəŋ àzaloru leli afa gani, àgəskabu leli àna məmərani ; màndəhaɗ afa gani vaɗ mahkər. 8 Bəŋ ge Pʉbliyʉs àbu, ay ti naŋ àvu mandəhaɗani èɓesey

do ; ahàr egizleki, azay day abafəŋa.
Pol àra ècia ma gana ti òru afa gani.
Àra ènjikia ti àhəŋgalay Melefit, àbəki
*ahar ga mahəŋgaraba naŋ a, mək bəŋ
ge Pʉbliyʉs ni àŋgaba. 9 Ndam ga
arməwər ndahaŋ ga haɗ ni ɗek tàra
tìcia ma gana ti nday day tàra, mək
Pol àhəŋgaraba tay a. 10 Nahkay mis
tàgri zlam sulumani ana leli gərgəri
kay. Ka ya ti mawayay masləka ni ti
tàvia zlam ya mawayay na ana leli ga
moroni àna naŋ kama daya.

Pol asləka a Malta, akoru a Rom

11 Mànjəhaɗ eslini kiyi mahkər,
kələŋ gani màcəliyu a *slalah ga yam
nahaŋ vu. Slalah ga yam nani ti
ècikbiyu e Eleksendri, àra a Malta, ècik
eslini ga majəgay mandav ga sarta
ga aməɗ ni. Slimi ga slalah ga yam
ni Diyʉskʉr. * 12 Màsləka òru e
Sirekʉz, eslini màndəhaɗ vaɗ mahkər.
13 Màsləka eslina ti òru slap-slap
kà gəvay ga haɗ, nahkay mìnjiyu e
Reziyʉ. Hajəŋ gani aməɗ àkəzlabiyu
gwar kələŋ, nahkay màsləka, màgray
vaɗ cʉ e divi bu ni ti mìnjʉa a Puzol
a. 14 Òru mìnjʉa eslina ti màdi
ahàr ana ndam məfəki ahàr ka Yezu
ndahaŋ. Nday nakəŋ tàhi ana leli
mânjəhaɗ afa gatay gosku sekw.
Kələŋ gani màsləka, òru gwar a
Rom. 15 Ndam məfəki ahàr ka Yezu
ya a Rom ni tàra tìcia leli màbu ka
ahàr divi ti tàngwivabiyu ana leli
a ma vu. Nahkay màbakabu ahàr
akaba mis ndahaŋ a Gosku ge Epiyʉs
bu, mis ndahaŋ ti ni màbakabu ahàr
akaba tay ka mələŋ ya təzalay Mələŋ
Mandəhaɗani Mahkər ni. Pol àra èpia
tay a ti àgri sʉsi ana Melefit, àzay njəɗa
hʉya. Mək màsləka, òru a Rom.
16 Òru mìnjʉa a Rom a ti tàvi divi
ana Pol ga manjəhaɗani a ahay nahaŋ
bu. Tàfəkaɗfəŋ zal slewja nahaŋ ga
majəgay naŋ ciliŋ.

Pol aɗəmki ma ka Yezu a Rom

17 Pol àra àgra vaɗ a mahkər ti
àzalakabu gəɗákani ga ndam *Zʉde ya
a Rom ni. Nday nakəŋ tàra tàŋgasva
ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga
mmawa, nàgudari zlam ana ndam
jiba geli ndo, nàgudar zlam ya ti
ata bəŋ geli tàcafəŋa leli a ni ndo
daya. Ku tamal nahkay nəŋgu ni,
ndam geli ya a Zerʉzalem ni tàgəsia
nu a ana ndam *Rom a. 18 Ndam
Rom ni tìhindifua ma, tàŋgətfu zlam
ya nàgudar ti tâkaɗki nu di ni ndo,
nahkay tawayay təmbrəŋ nu. 19 Ay
ndam Zʉde ni təɗəm tàmbrəŋ nu ba ;
nahkay nàɗəm si nâra àna ma gana
ahalay afa ga bay gəɗakana kwa. Ay
nàra ahalay a ti ga mabəhaɗki mirdim
ka ndam jiba goro do. 20 Nàzalakabu
kʉli nahkay ti, nawayay kîcʉm ma
gani bilegeni. Tàwəl nu àna jejirɓi
hini ti azuhva pakama ya ndam
*Izireyel təgəskabu, təɗəm Melefit
aməgri ana leli ni. »

21 Ndam Zʉde ni tàra tìcia ma gayaŋ
na ti təhəŋgrifəŋ, tàhi ahkado : « Ndam
ga haɗ *Zʉde tàsləribiyu wakita àki
ka ma gayak ana leli ndo. Wur
ga məŋ geli nahaŋ ya àsləkabiya es-
lina àra àŋgəhaɗ ma gani ahkay do
ni àɗəmkuk ma magədavani ni ti
àbi. 22 Ay mawayay mici ere ye ti
nak kajalaki ahàr ni, aɗaba màsəra
ku eley eley do ɗek mis təɗəmki ma
magədavani àki ke divi gekʉli ya
kəɗəbum ni. »

23 Eslini tàfəkaɗ vaɗ ga məbakabu
ahàr. Vaɗ gani àra ènjia ti mis kay
tàtam nday ya ti tàra enjenjeni na
tàra afa ga Pol a. Pol nakəŋ àzlapi
ana tay, ànjəki kwa ge miledʉ àbiviyu
ana mələkarawa, àɗəmki ma ti ka
*Məgur ge Melefit. Awayay tâgəskabu
pakama gayaŋ ya aɗəmki ka Yezu
ni, nahkay àɗəfiaba *Divi ge Melefit
ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ bu
na akaba ma ga ndam ndahaŋ ya
tàhəŋgaray pakama ge Melefit na ana
tay a. 24 Nday nakəŋ tàra tìcia ma ga
Pol na ti, mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay
bu tàgəskabá, mis ndahaŋ ni ti ni
tàwayay məgəskabani do. 25 Nahkay

* **28:11** Diyʉskʉr ti slimi gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefifit ga ndam Gres, tàɗəm nday kà məŋ gatay, bəŋ gatay Zʉs. Tàɗəm təfi ahàr ana ndam magaray slalah ga yam.

nday nakəŋ tìcivu ndo. Ka ya ti tə̀bu
tasləka ni ti Pol àhikivu ma nahaŋ ana
tay bəlaŋ ciliŋ. Àhi ana tay ahkado :
« Izayi bay mahəŋgaray pakama ge
Melefit ni àhibiya ma ana ata bəŋ
gekʉli àna njəɗa ga Məsuf Njəlatana ti,
ma ge jiri eɗeɗiŋ ! 26 Àɗəm ahkado :
"Melefit àhu : Ru kə̂hi ma ana nday
hini, hi ana tay ahkado :
Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti
ekicʉm do simiteni.
Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anəɗəfiki
ana kʉli ni lala, ay ti ekipʉm do
simiteni.
27 Aɗaba mam, ahàr ga ndam hini ègia
ɓaŋ-ɓaŋana ;
ègia ɓaŋ-baŋana ti tə̀gəskabu zlam va
ba.
Tìrikva slimi gatay na der der ti tìci
zlam va ba.
Tàbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va
ba.
Tàgray nahkay ti tàŋga afa goro a ba,
aɗaba tàwayay ti nahəŋgaraba tay a
do." † »
28 Pol àhi ana tay keti : « Ègia
nahkay ti, sərumki lala : nihi Mel-
efit asləroru ndam gayaŋ afa ga
ndam ya nday ndam Zʉde do ni ga
məhiani ana tay ahəmamam Melefit
amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia
ma gana ana tay a ti atəgəskabu ! »
[29 Pol àra àɗəma ma nana ti ndam
Zʉde nakəŋ tàsləka àna ləgayva.]
30 Eslini Pol àgray vi cʉ ɓəraŋa a
ahay ya ti naŋ àvu àpəl siŋgu gani ni
bu. Ka sarta gani nani ti mis dal-
dal tàra tàmənjaya naŋ a, naŋ day
àgəskabá tay a ɗek. 31 Nahkay naŋ àbu
aɗəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi
zlam àki ka Bay geli Yezu *Krist ana
mis. Àgray aŋgwaz àna ma gani ndo,
mis day tə̀cafəŋa naŋ a ndo.

† **28:27** Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbəki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zerʉzalem ga məhəloru siŋgu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedʉweŋ ya tàjami ana ndam Zerʉzalem ni (15.25-26 ; Tʉwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tâgəskabá Fʉbe wal ya ti àgray tʉwi akaba ndam Seŋkre na (16.1) ; nahkay məlaŋ ya àbəki wakita ni bi a Səŋkre, bi a Koreŋ (Seŋkre ti kà gəvay ga kəsa gəɗakani Koreŋ, ka haɗ Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti aɗaba awayay akoru eslini ga məhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tâvi njəɗa ga moroni gwar ka haɗ Espeŋ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, aɗaba awayay məhəloru siŋgu ga ndam Eseyi ni a Zerʉzalem day.

Rom ti kəsa gəɗakani ka haɗ Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tàgur haɗ ya kà gəvay ga dəluv gəɗakani ni ɗek. Ndam ga haɗ gərgərani kay tànjəhaɗa a Rom a : ndam Zʉde kay tàkibu ka tay (Tʉwi 28.17). Ndam məfəki ahàr ka Yezu tàbu eslini kay daya (Tʉwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àɗəm tâgri sa gayaŋ ana mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àɗəmkia Ma Mʉweni Sulumani àki ka Yezu a (1–8). Ku tamal ndam ga Yezu tàbu a Rom nəŋgu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faŋ ndo : Pol awayay ti tâsər lala mis ɗek tàgudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mâgəskabu tay ti tâsər divi nahaŋ àbi, si àna tʉwi ga Yezu kwa. Pol àɗəm məlaŋ ga ndam Zʉde àbu a Məgur ge Melefit bu daya (9–11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zʉde do ni təɗəm ndam Zʉde ti tìsli araŋa do ti ni (14.3), ay Pol àɗəm tamal ndam Zʉde tàləbi ti, akal maslaŋa ya Melefit àgəskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayaŋ ni bu ɗek Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kələŋ gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àɗəm tânjəhaɗ akaɗa ge Melefit ya awayay ni. Pol àsər ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayaŋ ya àhi ana tay àki ka manjəhaɗ gatay ni ti kay do (12–14) ; pakama ya àbəki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu ɗek ahàr àɗəm tâsər ni (1–11).

A wakita gayaŋ ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti àɗafaba Ma Mʉweni Sulumani ga Yezu a ɗek, àtam ya ti àbəki ka wakita gayaŋ ndahaŋ ni ; tàfəkaɗ wakita hini ka mənjəki ga wakita ga Pol ndahaŋ ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

1 Nu Pol nəbikioru wakita hini ana kʉli. Nu bay məgri tʉwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, nìgia zal asak ga Yezu Krist a ; àdaba nu ga məhi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis a.

2 Ma Mʉweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayaŋ a ; àɗəm amahəŋgay mis. Ndam mahəŋgaray pakama gayaŋ ni tàbəkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. 3 Ma ge Melefit ya àɗəmbiyu ni ti àɗəmki ka Wur gayaŋ. Wur nani ti tìwi naŋ akaɗa ge mis hihirikeni ni ; naŋ wur huɗ ge Devit. 4 Ay ka ya ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti àɗafaki naŋ Wur gayaŋ, naŋ njəɗanjəɗani. Melefit àgray nahkay ti àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. Wur nani ti Yezu Krist, naŋ Bay geli. 5 Àgray ti nu nîgi zal asak gayaŋ ti ga sulum gayaŋ, aɗaba awayay ti nâhioru ma gayaŋ ana mis ga jiba gərgərani ɗek ti tâfəki ahàr, tâgəsiki ma. Nahkay leli ɗek amazləbay naŋ. 6 Nəbikioru

ti ana kʉli ndam *Rom. Lekʉlʉm day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefit àzala tay a ti tîgi ndam ga Yezu Krist ni.

7 Nəgri sa ana kʉli ; lekʉlʉm ti Melefit awayay kʉli, àzala kʉli ge migi ndam gayaŋ njəlatana. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kʉli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

8 Enjenjeni ti nəgri sʉsi ana Bay Melefit goro azuhva kʉli ɗek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya àgri ana kʉli ni, aɗaba mis ɗek tìcia kèbum kəfumki ahàr, tèbu təzlapaki ka ma gani. 9 Ka ya ti nahəŋgalay Melefit ni ti Melefit day àsəra nèbu nacali slimi ana kʉli, nèmbrəŋ macali slimi ana kʉli do. Melefit ti nèbu nəgri tʉwi àna njəɗa goro ɗek, nèbu nəhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ka Wur gayaŋ ni ana mis. 10 Nèbu nahəŋgalay naŋ, nəhi kəlavaɗ tamal àwaya ti mâvu divi ga moru məmənjiyu kʉli. Nèpəskia ka mahəŋgalay naŋ a, 11 aɗaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kʉli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njəlatani àvu ni nəvi ana kʉli bilegeni. Nahkay ti akəŋgətum njəɗa e divi ge Melefit bu. 12 Ere ye ti nəɗəm ni ti, nawayay ti leli ɗek məŋgətum njəɗa e kiɗiŋ geli bu. Gekʉli ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti aməvu njəɗa ; goro ya nəfəki ahàr ka Yezu Krist ni day aməvi njəɗa ana kʉli bilegeni.

13 Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nàwaya ga moru məmənjiyu kʉli a, ay ti kekileŋa nèŋgət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni ti nawayay nəjənaki kʉli ti mis tâɗəbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagray akaɗa goro ya nagray e kiɗiŋ ga ndam ga haɗ ndahaŋ bu ni. 14 Tʉwi nani ti Melefit àvu. Awayay ti nâhioru Ma Mʉweni Sulumani ana mis ɗek : ana ndam ya tanjəhaɗ a kəsa gəɗakani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhaɗ a həma bu ni, ana ndam ya tìjeŋga ni akaba ana ndam ya tìjeŋgey ndo ni. 15 Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekʉli, nəhi Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli ndam *Rom daya.

Ma Mʉweni Sulumani ti njəɗa ge Melefit

16 Nàgray mimili ga məhi *Ma Mʉweni Sulumani gani nani ana mis do, aɗaba Ma Mʉweni nani ti njəɗa ge Melefit ; aɗafaki ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ti Melefit ahəŋgay naŋ. Melefit ahəŋgay enji ti ndam *Zʉde, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahaŋ ni. 17 Ma Mʉweni Sulumani ni ti aɗafaki ahəmamam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kè eri gayaŋ ni. Ahàr àɗəm si mis tâfəki ahàr ka Yezu Krist ciliŋ ; divi nahaŋ àbi, si tâfəki ahàr ti ka naŋ kwa. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àɗəm naŋ jireni kè eri gayaŋ aɗaba àfəkia ahàr a ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa.* »

Mis ɗek ndam magudar zlam

18 Nàɗəm nahəma, Melefit naŋ agavəla naŋ àbu azum ɓəruv azuhva ge mis ya tàhəŋgrioru ahàr a haɗ do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahaŋ ni day àbu awəri ɓəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kà tay a aɗaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsər jiri a. 19 Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a ti aɗaba zlam ya ti amal təsər Melefit àna naŋ ni tèbu ; Melefit ana ahàr gayaŋ àɗəfiki zlam gani nday nani ana tay, àŋgah ndo, ay ti tàgəskabu ndo. 20 Ŋgay Melefit naŋ ahəmamam ti mis tèsər do, aɗaba mis tìpi naŋ ɗay-ɗay ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya məlaŋ a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gərgərana ni ɗek àɗəfiki ana mis Melefit ti naŋ njəɗa-njəɗani, naŋ Melefit naŋ bəlaŋ, amanjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni ŋgay tàgudar zlam ndo ni ti atəɗəm koksah. 21 Tèsəra Melefit naŋ àbu ca, ay ti tàhəŋgrioru ahàr a haɗ do, tàgri sʉsi akaɗa ya ti àgəski təgri

* **1:17** Habakuk 2.4.

ana Melefit ni do daya. Təjalaki ahàr ka zlam masakani sawaŋ, tàsər magray zlam sulumani va do, nday a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu, tìpi divi ge Melefit va do. 22 Tàhi ana ahàr nday ndam məsər zlam, ambatakani do tìgia ndam muru a. 23 Melefit naŋ njəɗa-njəɗani, ɗay-ɗay àmət do, giri-giri təhəŋgrioru ahàr a haɗ, ay ti tàwayay do, təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana pəra sawaŋ : pəra gani nday nani ti ndahaŋ akaɗa mis hihirikeni ya amət ni, ndahaŋ akaɗa ediɗiŋ, ndahaŋ akaɗa zlam ya ti təsawaɗay àna asak faɗ ni, ndahaŋ ti ni zlam a haɗ.

24 Nahkay Melefit àmbrəŋa tay a, ti tâgray zlam ya ti məɓəruv gatay awayay ni, ti tâbəki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. 25 Tàmbrəŋa jiri ge Melefit a, taɗəbay zlam ga malfaɗa sawaŋ. Giri-giri ti təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit, təgri tɯwi, aɗaba naŋ ti àgraya zlam a ɗek ; ay təhəŋgrioru ahàr a haɗ, təgri tɯwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawaŋ. Melefit ti mis tâzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

26 Tàgray nahkay ti Melefit àmbrəŋa tay a ti tâbəki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya məɓəruv gatay awayay ni. Nahkay ti wál gatay ni tàmbrəŋa mandəhaɗkabana akaba zawal a, tandəhaɗkabu akaba wál ndahaŋ. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. 27 Zawal day tagray nahkay, tàmbrəŋa mandəhaɗkabana akaba wál a, tandəhaɗkabu akaba zawal ndahaŋ sawaŋ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kiɗiŋ gatay gatayani bu. Azuhva tɯwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatraɓ tay ; gayaŋ ya atraɓ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tàgudar ni.

28 Akaɗa gatay ya tàwayay məsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəŋa tay a ti tâjalaki ahàr ka zlam ya ti məɓəruv gatay magədavani awayay ni ciliŋ. Nahkay tàbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. 29 Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, təgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kiɗiŋ gatay bu, tagosay mis, tagray cuɗay, təsivu ana mis, 30 təbi seki ana mis, tàwayay Melefit do, tahəŋgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazləbay ahàr gatay, taɗəbay divi ga məgri cuɗay ana mis, tìciiki ma ana ata bəŋ gatay do. 31 Tàsər ahàr va do, tàgray ere ye ti təɗəm atagray ni do, tàwayay mis do, mis day tàsi cicihi ana tay do. 32 Ma ge Melefit ya àɗəm ndam ya tagudar zlam akaɗa nani ni ahàr àɗəm tâbazla tay a ni ti, tàsəra ma gani nana lala. Ku tamal tàsəra lala nəŋgu ni nday tàbu tagudar zlam zlam gatay. Tàgray nahkay ciliŋ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akaɗa gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

1 Nak ya ti kəɗəm mis ndahaŋ tagudar zlam ciliŋ ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kàɗəm mis ndahaŋ tàgudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Aɗaba nak ya ti kəɗəm mis ndahaŋ tagudar zlam ni ti nak day kàbu kagudar akaɗa gatay ni. 2 Màsəra, Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. 3 Nak ya ti kəɗəm mis ndahaŋ tàgudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kàbu kagray akaɗa gatay ni ti, kàhi ana ahàr akatamfəŋa kà seriya ge Melefit a waw ? 4 Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayaŋ ya ti eɓesɯk, àtraɓ kur weceweci do ni ti, kàhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kâmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kàsər do waw ? 5 Nak kìci slimi do, kàwayay mambatkaba majalay ahàr

gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagray ti Melefit mâtraɓ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma ɓəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəŋa seriya kè mis a ; seriya gayaŋ ya agray ni ti ge jiri. 6 Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke tʉwi ga maslaŋa gani ya àgray ni : 7 nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavaɗ ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit mâzləbay tay, mâɗəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhaɗ akaba Melefit ga kaŋgay-kaŋgayani. 8 Ay nday ya ti tìciiki ma do, tàwayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki ɓəruv ka tay, amatraɓ tay dal-dal. 9 Ndam ya ti tagudar zlam ni ɗek atəcakay daliya dal-dal, ɓəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zʉde, mək nday ya ti nday ndam Zʉde do ni. 10 Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, aməɗəm nday sulumani, aməvi manjəhaɗ sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zʉde enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zʉde do ni. 11 Aɗaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaŋa nahaŋ do.

12 Tamal mis tàsər *Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji ɗek. Ay etijiji ti akaɗa ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni do. Nday ya ti tàsəra divi ge Melefit ya àvi ana Mʉwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akaɗa ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. 13 Ndam ya ti tàbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Mʉwiz ni àna slimi ciliŋ ni ti Melefit aməɗəm nday ndam jireni do ; aməɗəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray tʉwi àna pakama gani nani ni. 14 Nday ya ti ndam Zʉde do ni tàsər Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akaɗa ge Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni aɗafaki Divi ya Melefit àvi ana Mʉwiz ni àniviyu ana tay a məɓəruv bu. Ku tamal tàsər Divi gani nani do nəŋgu ni, Divi gani àniviyu ana tay a məɓəruv bu. 15 Nahkay təɗafaki tàbu tagray tʉwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məɓəruv gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məɓəruv gatay ba ; sarta nahaŋ tàsəra tàgra zlam sulumana, sarta nahaŋ ti ni tàsəra tàgudara zlam a. 16 Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti amaŋgazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəŋa seriya kè mis àna njəɗa ge Melefit a ni. Amagrafəŋa seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məɓəruv bu maŋgahani ni. A *Ma Mʉweni Sulumani ya nàhi ana kʉli ni bu ni day nàɗəm nahkay.

Ndam Zʉde tàgəskabu Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni do

17 Nak zal Zʉde ya kazləbay ahàr gayak aɗaba nak zal Zʉde ni ti, nak kàbu kagray ahəmamam ? Kàɗəm kàsəra Melefit akaba Divi gayaŋ ya àɗəfiki ana Mʉwiz na ; 18 kàɗəm kàsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni ti àɗəfukkia zlam a ; kàsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; 19 kàɗəm kìpia divi a, kadafəŋa ahar kà ndam wuluf a ; kàɗəm nak bay masladi məlaŋ ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tîpi divi lala ni ; 20 kàɗəm kàsəra zlam a, kəɗəfiki zlam ana ndam ya ti tàsər zlam do ni ; kàɗəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti tàsər Divi ge Melefit do ni. Kagray nahkay ti kàhi ana ahàr Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni ti àɗəfukaba zlam jirena ɗek. 21 Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kàcahi zlam ana ahàr gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kìgʉm akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? 22 Nak ya ti kəhi ana mis « Kàgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagray ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kàgrum pəra ba » ni

ti, nak nakani kəhuriyu a məlaŋ ga pəra vu ga məhəl zlam ya tàbəhaɗi ana pəra ni akal ni ti kamam ? 23 Nak ya ti kəɗəm Divi ge Melefit àɓəlay ni ti kagray ere ye ti Melefit àɗəm kàgray ba e Divi gayaŋ bu ni, kəbəki mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? 24 Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zʉde do ni tàbu tindivi Melefit azuhva tʉwi gekʉli ya kəgrum ni.* »

25 Tamal kàgəskabá Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz na ti, gayak ya *kèkeley kʉɗi ga maɗafaki nak ge Melefit ni ti àɓəlay. Ay tamal kàgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, èɡia akaɗa kèkeley kʉɗi ndo. 26 Tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz na ti, ku tamal èkeley kʉɗi ndo nəŋgu ni, kè eri ge Melefit ti èɡia akaɗa èkela kʉɗi a. 27 Tamal mis èkeley kʉɗi ndo, mək àgəskabá Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz na ti, maslaŋa gani nani aməɗəm nak ya ti kìkela kʉɗi a, kàsəra Divi ge Melefit a mək kàgəskabu do ni ti kàgudara zlam a. 28 Zal Zʉde eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ti way ? Zal Zʉde kè eri ge Melefit ti naŋ ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kʉɗi eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ti mam ? Mekeley kʉɗi kè eri ge Melefit ti ya tèkelkia ambəl gana ni do. 29 Zal Zʉde eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ti àsərvu do ; zal Zʉde kè eri ge Melefit ti maslaŋa ya ti Melefit àmbatikaba majalay ahàr a ni. Mekeley kʉɗi eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a məɓəruv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni àgray do. Maslaŋa gani nani ti mis tàzləbay naŋ do ; azləbay naŋ ti Melefit.

3

Maslaŋa ya ti àgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

1 Tamal nahkay ti, ndam *Zʉde tàtam mis ndahaŋ ni ti àna mam ? *Mekeley kʉɗi gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam ? 2 Zlam gani nday nani ti a zlam bu ɗek tàɓəlay dal-dal. Aɗaba Melefit àgri sulum akaba àhi ma gayaŋ enji ni ti ana ndam Zʉde. 3 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàmbrəŋa ma ge Melefit a ; ay ku tamal tàmbrəŋa nəŋgu ni, gatay ya ti tàgray nahkay ni ti Melefit day aməmbrəŋ magray ere ye ti àɗəm amagray ni azuhva nani aw ? 4 Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis ɗek tasəkaɗ malfaɗa nəŋgu ni, ɗayɗay Melefit àmbrəŋ ere ye ti àɗəm amagray ni do. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kəɗəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kàɗəm ni ti ma ge jiri.
Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəŋgu ni,
ekeyefiŋ kà tay, atəsər kàgudar araŋa ndo simiteni.* »

5 Ay bi maslaŋa nahaŋ aɗəm màsər Melefit naŋ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal aɗəm nahkay ti aməɗəmum mam ? Ka ya ti Melefit aməzuma ɓəruv a, amatraɓ mis ni ti, aməɗəmum Melefit agri cuɗay ana tay aw ? Ma goro hini ya nàɗəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nàɗəm ti akaɗa ge mis ndahaŋ ya tàbu təɗəm ni. 6 Nahkay Melefit agri cuɗay ana mis aw ? Aha ! Melefit ti naŋ cuɗayani do simiteni. Tamal ti naŋ cuɗayani ti, amagrafəŋa seriya kè mis ga duniya ti ahəmamam ?

7 Ay bi maslaŋa nahaŋ aɗəm tamal nasəkaɗ malfaɗa ti, mis atəsər Melefit naŋ jiri àna malfaɗa goro ya nàsəkaɗ ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayaŋ ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, aməɗəm nu bay magudar zlam ti kamam ? 8 Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mâɗəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani mâgravu. » Nu ti nàɗəm nahkay do simiteni, ay mis ndahaŋ tàbu tasəkaɗku malfaɗa, tàɗəm nu nàbu nəɗəm nahkay. Melefit amatraɓ tay àki ka ma gatay ya tàgudar ni ; amatraɓ tay ti ge jiri.

* **2:24** Izayi 52.5. * **3:4** Limis 51.6.

9 Nihi ti nəɗəm mam ? Leli ndam
Zʉde ti màtam mis ndahaŋ aw ? Aha !
Nàɗəma : nàɗəm ahkado leli ndam
Zʉde akaba mis ga jiba ndahaŋ ni ɗek
ti mìgia eviɗi ga zlam magudarana.
10 Ma goro nani ti akaɗa ma ya ti àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni.
Ma gani nani ti nahkay hi :
« Maslaŋa àbi jireni bi, ku mis bəlaŋ
day àbi.
11 Maslaŋa ya ti àsəra jiri a ni àbi,
maslaŋa ya ti aɗəbay Melefit ni day
àbi.
12 Mis ɗek tìjia, nday ɗek ka ahar bəlaŋ
tàmbatia alən ana Melefit a ;
maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni
ku bəlaŋ tekeɗi àbi. †
13 Ma gatay ya təɗəm ni ti àɓəlay
do, ezi akaɗa mindiviŋ
məzləklənana. ‡
Arəɗ gatay àɓəlay do, tagosay mis àna
naŋ.
Pakama gatay ya təɗəm ni ti akaɗa
məwər ga gavaŋ. §
14 Pakama gatay ni ɗek ti pakama ga
cuɗay, tetikwesl mis àna naŋ
ciliŋ. *
15 Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga
moru mabazl mis.
16 Ka məlaŋ ya ti tòra ni ɗek ti tagudar
zlam, təgri daliya ana mis.
17 Tàsər manjəhaɗkabani akaba mis
àna sulumani do. †
18 Tàgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do
simiteni.‡ »
19 Màsəra Divi ge Melefit ya àbu
məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu
ni ɗek ti Melefit àhi ana ndam ya ti
tàgəskabá ma gana ni. Àɗəm ma gani
ti, awayay aɗafaki ku way way do
àgudara zlam a ; ŋgay tàgudar zlam ndo
ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis
ɗek tàsəra akal Melefit aməwəl tay
àna seriya. 20 Maslaŋa ya ti Melefit
aməɗəm naŋ jireni aɗaba àgəskabá
Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a
wakita ge Mʉwiz ni bu na ɗek ti àbi.
Wakita ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti
mis təsər zlam magudarani gatay àna
naŋ ciliŋ.

Mis tigi ndam jireni kè meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

21 Ay nihi ti Melefit àɗəfikia divi
ana mis a ti tîgi ndam jireni kè eri
gayaŋ. Divi gani nani ti gərgəri ak-
aba *Divi ya Mʉwiz àbəki a wakita
gayaŋ ni bu ni. Ku tamal nahkay
nəŋgu ni, Mʉwiz akaba ndam nda-
haŋ ya tàhəŋgaray *pakama ge Mel-
efit ni tàɗəmkibiya ma. 22 Mis tigi
ndam jireni kè eri ge Melefit nahəma,
aɗaba tàbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist
palam. Melefit àvi divi gani nani ana
nday ya ti təfəki ahàr ka Yezu Krist
ni ɗek. Aɗaba Melefit ti ècirkaba mis
a do : 23 mis ɗek tàgudara zlam a ;
nahkay nday driŋ driŋ akaba Mel-
efit Bay njəɗa-njəɗani ni, tòru afa
gani koksah. 24 Ay ti Melefit àgri su-
lum gayaŋ ana tay, àɗəm nday ndam
jireni kè eri gayaŋ ni ti ga sulum
gayaŋ. Àgri ana tay nahkay ti àna
tʉwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu
Krist ti àhəŋgaya tay a zlam magu-
darani gatay ni ba. 25 Naŋ ti Mel-
efit àslərbiyu naŋ ti mâmət azuhva
mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga
Yezu ya àdəgaya ni mâbarafəŋa zlam
magudarana kè mis a. Nahkay tamal
màfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Mel-
efit ambərfəŋa zlam magudarani geli
ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti,
aɗafaki Melefit ti naŋ jireni : ahaslani
ti Melefit àtraɓki mis ka zlam magu-
darani gatay ni ndo, 26 èɓesia ana tay
a. Ay nihi ti Melefit àɗafakia naŋ
jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray
zlam ge jiri akaba awayay ti ndam
ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni tîgi ndam
jireni daya.

27 Tamal nahkay ti zlam nahaŋ àbu
ti miji zlabay àna naŋ aw ? Aha ! Àbi.
Tamal maslaŋa esliki magray zlam
ya ti Melefit àɗəm a Wakita gayaŋ
ni bu grum ni ɗek ti, amal esliki
miji zlabay, ay maslaŋa ya ti esliki
ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit
àɗəfikia divi nahaŋ ana leli a, ay ti
mìji zlabay àna naŋ koksah. Divi gani

† **3:12** Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ **3:13** Limis 5.10. § **3:13** Limis 140.4. * **3:14** Limis 10.7. † **3:17** Izayi 59.7-8. ‡ **3:18** Limis 36.2.

ya àɗafaki ni ti məfəki ahàr ka Yezu Krist. 28 Nahkay zla nahəma, màsəra Melefit àɗəm mis jireni kè eri gayaŋ ni ti azuhva maslaŋa gani naŋ àbu afəki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaŋa gani aɗəbay Divi ya ti Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ɗek nəŋgu ni, Melefit aɗəm maslaŋa gani nani mis jireni ti azuhva tʉwi gani nani do. 29 Melefit ti naŋ Melefit ga ndam *Zʉde ciliŋ aw? Aha! Naŋ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zʉde do ni daya do waw? Iy, naŋ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni daya. 30 Aɗaba Melefit ti naŋ bəlaŋ, nahaŋ àbi. Tamal ndam Zʉde təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit aməɗəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ. Mis ndahaŋ ni day tamal təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit aməɗəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ daya. 31 Geli ya ti màɗəm Melefit agray ti mis tîgi ndam jireni kè eri gayaŋ aɗaba tàfəkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay aɗəmvaba Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni ti zlam masakani aw? Aha, nahkay do! Màbu maɗafaki pakama ge Melefit ya àɗəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni sawaŋ.

4

Melefit àɗəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayaŋ

1 Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Məɗəmki ti mam? Naŋ ti mam àgrakivu a manjəhaɗ gayaŋ ni bu mam? 2 Tamal Melefit àɗəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayaŋ azuhva àgray tʉwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, 3 aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àɗəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ.* » 4 Səruma lala : maslaŋa ya ti agray tʉwi ni ti təvi endif gayaŋ. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do. 5 Ay tamal mis àfəkia ahàr ke Melefit a, Melefit àɗəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayaŋ. Ku tamal maslaŋa gani àgri tʉwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tîgi ndam jireni kè eri gayaŋ ti ga sulum gayaŋ. 6 Ahaslani Devit day àɗəmkia ma ka ndam ya ti Melefit àgray ti tîgi ndam jireni kè eri gayaŋ na ; ku tamal ndam nday nani tàgri tʉwi ndo nəŋgu ni Melefit àɗəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ. Devit àɗəm ndam nday nani ti tàbu ana məmərani. 7 Àɗəm ahkado :

« Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,

àwayay mamənjaləŋani kà zlam gatay ya tàgudar ni va do ni ti tâmərvu.

8 Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayaŋ ya àgudar ni do simiteni ni ti mâmərvu.† »

9 Devit awayay aɗəm ndam ya tâmərvu ni ti ndam ya nday *tèkela kʉdî a ni ciliŋ aw? Aha ; ndam ya tèkeley kʉdî ndo ni day tâmərvu. Màɗəm Melefit àɗəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, aɗaba àfəkia ahàr a palam do aw? ‡ 10 Melefit àɗəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kʉdî a tək, èkeley faŋ ndo waw? Ka sarta gani nani ti èkel kʉdî faŋ ndo. 11 Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit àɗəm naŋ zal jiri kè eri gayaŋ nahəma, ka sarta gani nani èkeley kʉdî faŋ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi mêkeley kʉdî ti ga maɗafaki naŋ èɡia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti tèkeley kʉdî ndo, tàfəkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit àɗəm nday day ndam jireni kè eri gayaŋ akaɗa ya àhi ana Abraham ni. 12 Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti tèkela kʉdî a ni daya, ay ti si ahàr àɗəm tèkeley kʉdî ciliŋ do ; tâfəki ahàr ke Melefit akaɗa ga bəŋ gatay Abraham

* **4:3** Mənjəkiani 15.6. † **4:8** Limis 32.1-2. ‡ **4:9** Mənjay Mənjəkiani 15.6.

ya àgray ka ya ti èkeley kʉdî faŋ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayaŋ ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

13 Kwa ahaslani Melefit àɗəm Abraham ahkay do ni bəza huɗ gayaŋ atanjəhaɗ ka haɗ ɗek. § Àɗəm nahkay ti aɗaba Abraham àɗəba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit àɗəm nahkay ti aɗaba Abraham àfəkia ahàr a palam. Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit àɗəm naŋ ti mis jireni kè eri gayaŋ. 14 Tamal mis taɗəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit aɗəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ azuhva tʉwi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti àɗəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. 15 Nahkay tamal mis tàsəra Divi ge Mʉwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Mʉwiz àɗəm grum ni do ni ti, Melefit azumki ɓəruv ka tay aɗaba tàwayay məgəskabu ma gani do. Aɗaba tamal Divi ge Melefit àləbi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

16 Nahkay zlam ya ti Melefit àɗəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayaŋ. Awayay agri ana bəza huɗ ga Abraham ɗek. Melefit agri zlam ya ti àɗəm aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ciliŋ do. Aməgri ti ana mis ndahaŋ ya ti təfəki ahàr akaɗa ga Abraham ya àfəki ahàr ni ɗek daya. Aɗaba Abraham ti naŋ bəŋ geli ɗek. 17 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kîgi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, aɗaba àfəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti tàbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya aɗəmaya ni. 18 Abraham ti àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit àɗəm aməgri ni mis tàɗəm àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akaɗa ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza huɗ gayak atala dal-dal nahkay† » ni. 19 Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diŋ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayaŋ Sara day dəgəlani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. 20 Àjalay ahàr cʉ cʉ do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àɗəm aməvi ni ; àŋgəta njəɗa aɗaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. 21 Àsəra lala, Melefit naŋ àbu àna njəɗa ga məgri ere ye ti àɗəm aməgri ni. 22 Melefit àɗəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti azuhva nani. 23 Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àɗəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ‡ » ni ti àɗəmki ka Abraham ciliŋ do, 24 àɗəmki ti ke leli daya. Leli màfəkia ahàr ke Melefit a ; naŋ ti àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit aməɗəm leli day ndam jireni kè eri gayaŋ. 25 Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti mâmət ti azuhva zlam geli ya màgudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mîgi ndam jireni kè eri gayaŋ.

5

Leli manjəhaɗ akaba Melefit àna sulumani

1 Nihi ti Melefit àɗəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ ni ti aɗaba màfəkia ahàr a. Nahkay ti leli màbu manjəhaɗ akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. 2 Bay ya ti àvi divi ana leli ti mâŋgət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli màfəkia ahàr a, nahkay màki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərvu aɗaba màsəra Melefit amagray ti mânjəhaɗ akaba naŋ a məlaŋ maslaɗani gayaŋ

§ **4:13** Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18. * **4:17** Mənjəkiani 17.5. † **4:18** Mənjəkiani 15.5. ‡ **4:23** Mənjəkiani 15.5.

ni bu. 3 Məmərvu ti azuhva nani ciliŋ
do, ku leli a daliya bu day məmərvu.
Aɗaba màsəra ka ya ti màbu macakay
daliya ni ti macahay meɓesey zlam.
4 Ka ya ti meɓesey zlam ni ti məŋgət
njəɗa, màmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu
do. Ka ya ti màŋgəta njəɗa nana ni ti
màsəra Melefit aməgri ere ye ti àɗəm
aməgri ana leli ni ana leli eɗeɗiŋ.
5 Leli màsər nahkay ti masakani do,
aɗaba màsəra Melefit awayay leli dal-
dal. Màsər ti àna njəɗa ga *Məsuf
Njəlatani, aɗaba Melefit àvia Məsuf
gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.
6 Ahaslani ti njəɗa àfəŋ kè leli ga
məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist
àməta a kəla ga ndam magudar zlam
va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit àdaba
ni. 7 Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu
ni, mis nahaŋ agəskabu ti mâmət a
kəla gayaŋ vu ti zləzlaɗa. Tamal mis
sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti
mâmət a kəla gayaŋ vu. 8 Ay ti Melefit
awayay leli dal-dal. Ere ye ti aɗafaki
awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta
gani nani leli màbu magudar zlam
kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti mâmət
a kəla geli vu. 9 Krist àra àməta a
kəla geli va, mimiz gayaŋ àra àdəgaya
nahkay nahəma, Melefit àɗəm leli
ndam jireni kè eri gayaŋ. Ègia nahkay
ti màsəra ka fat ya ti Melefit ama-
grafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist
amahəŋgay leli ti Melefit àzumki ɓəruv
ke leli ba. 10 Ahaslani ti leli ndam
ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayaŋ
àməta, nahkay àŋgalabakabá leli ak-
aba Melefit a. Ègia nahkay ti màsəra
lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-
kaŋgayani aɗaba Wur gayaŋ ni àŋgaba
e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. 11 Ay
nahkay ciliŋ do ; məmərvu àna ere ye
ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti
àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist.
Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti
naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

12 Ere ye ti nawayay nəɗəm ni ti
nihi : mis bəlaŋ ànjəki ka magudar
zlam, mək magudar zlam gayaŋ ni
àzəkibiya kisim ke mis a ɗek. Nahkay
mis ni ɗek təmət, aɗaba nday ɗek
tàgudara zlam a. 13 Wuɗaka Mele-
fit àɗəfiki *Divi gayaŋ ana Mʉwiz
nahəma, zlam magudarani àbu a
duniya bu àndava. Ay ka sarta gani
nani ti Melefit àcalki mis ka zlam
magudarani gatay ni ndo, aɗaba
àɗəfiki Divi gayaŋ ni ana Mʉwiz faŋ
ndo. 14 Ay ti kwa ka sarta ga Adam
àbivaya ana Mʉwiz a ti kisim àbu zlam
gayaŋ. Ku tamal mis tàgudari zlam
ana Melefit akaɗa ga Adam ni ndo
nəŋgu ni, tàbu təmət. Adam ti akaɗa
maslaŋa ya ti amara ni. 15 Ay ti tʉwi
gatay ni gərgəri. Zlam magudarani
ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti
Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy,
eɗeɗiŋ mis bəlaŋ àgudar zlam, mək
magudar zlam gayaŋ ni àzəkibiya
kisim ke mis a ɗek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana
mis ni ti nahkay do, àtam tʉwi ga
Adam ni àna njəɗa dal-dal. Aɗaba
màsəra Melefit amahəŋgay mis dal-
dal ga sulum azuhva tʉwi ge mis
bəlaŋ. Maslaŋa nani ti Yezu *Krist.
16 Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana
mis ni ti gərgəri akaba zlam magu-
darani ya mis bəlaŋ àgudar ni. Zlam
magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni
ti Melefit àwəlkia mis àna naŋ ka
seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri
ana mis ni ti nahkay do. Mis ni
tàgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal
nahkay nəŋgu ni Melefit àgria sulum
ana tay a. Sulum gayaŋ ya àgri ana
tay ni ti, agray ti tîgi mis jireni kè eri
gayaŋ. 17 Iy, eɗeɗiŋ mis bəlaŋ àgudar
zlam, mək zlam magudarani ge mis
bəlaŋani ni àzəkibiya kisim ke mis a
ɗek. Ay maslaŋa nahaŋ bəlaŋ àgra
tʉwi nahaŋ a, tʉwi gayaŋ ni àtama
nahaŋ na àna njəɗa dal-dal ; maslaŋa
gani nani bəlaŋani ni ti Yezu Krist.
Melefit agri sulum ana mis ti azuhva
naŋ. Àna sulum gani nani ti mis etigi
jireni kè eri gayaŋ. Nahkay ti nday
ya ti tìgia mis jirena kè eri gayaŋ a ni
atəŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni, ti
tânjəhaɗkabu akaba naŋ a bay gayaŋ
bu.

18 Nahkay zla nahəma, màsəra mis
bəlaŋ àgudar zlam, mək zlam magu-
darani gayaŋ ni àzəkibiya kisim ke
mis a ɗek, aɗaba Melefit àwəla tay àna
seriya. Nahkay day mis nahaŋ bəlaŋ
àgray zlam sulumani, àmbaya mis a
ɗek a seriya ba, àvia sifa ya àndav
ɗay-ɗay do na ana tay a. 19 Màsəra
mis bəlaŋ àgəsiki ma ana Melefit
ndo, àgudar zlam ; nahkay ti mis kay
tìgi ndam magudar zlam. Nahkay
day mis bəlaŋ àgray zlam sulumani,
àgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva
zlam gayaŋ ya àgray ni ti Melefit àɗəm
mis kay etigi ndam jireni.
20 Melefit èferkivu Divi gayaŋ,
àɗəfiki ana Mʉwiz ni ti, ti mis tâsərki
nday tàbu tagudar zlam kay. Ay ka
ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni
ti Melefit day agri sulum gayaŋ ana
tay kay, àtam zlam gatay ya tàgudar
ni àna njəɗa ferek-ferek. 21 Màsəra
tamal mis agudar zlam ti amət, aɗaba
magudar zlam gayaŋ ni naŋ àbu àna
njəɗa ga makaɗ naŋ. Nahkay day
sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti
naŋ àbu àna njəɗa ga mahəŋgay mis :
azuhva sulum gani nani ti mis ni
tigi jireni kè eri ge Melefit, nahkay
Melefit avi sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni
ana tay azuhva tʉwi ga Bay geli Yezu
Krist ya àgray ni.

6

Leli màbu àna sifa azuhva Yezu Krist

1 Tamal nahkay ti, məɗəm nihi
ti mam ? Məɗəm magudarumkivu
zlam kəlavaɗ, ti Melefit mâgri sulum
gayaŋ ana leli àkivu aw ? 2 Aha,
màgrum nahkay ba. Màsəra ahaslani
ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti
kala màməta, leli evidî ga zlam magu-
darani va do. Tamal leli evidî ga
zlam magudarani va do ni ti, kekileŋa
mawayay magudar zlam ti kamam ?
3 Ka ya ti *tàbaray leli ɗek àna *slimi
ga Yezu *Krist ni ti, ŋgay mìgia akaɗa
mis bəlaŋ akaba naŋ a, kala leli ɗek
màməta akaba naŋ a ti kàsərum do
aw ? 4 Ka ya ti tàbaray leli àna slimi ge
Krist ni ti kala màməta ka ahar bəlaŋ
akaba naŋ a, tìlia leli ka ahar bəlaŋ
akaba naŋ a daya. Ay Bəŋ geli Melefit
ti njəɗa àfəŋ dal-dal, àhəŋgaraba Yezu
Krist e kisim ba àna njəɗa gani nana ;
nahkay awayay ti leli day manjəhaɗ
geli mâmbatvu, mîgi mis mʉweni.

5 Leli mìgia akaɗa mis bəlaŋ ak-
aba Yezu Krist a, nahkay kala leli
màməta akaba naŋ a. Tamal nahkay
ti leli day amaŋgaba e kisim ba akaɗa
gayaŋ ya ti àŋgaba e kisim ba ni.
6 Màsəra ka ya ti *tàdarfəŋ Yezu kà
təndal ni ti, kala tàdarfəŋiya manjəhaɗ
geli magədavani ya ahaslani na daya.
Nahkay ti manjəhaɗ geli nani ti àbi va
bi, kala àməta. Ègia nahkay ti leli evidî
ga zlam magudarani va do. 7 Aɗaba
maslaŋa ya ti àməta àndava ni ti tìsliki
macalki naŋ ka zlam magudarani va
do. 8 Leli mìgia akaɗa mis bəlaŋ akaba
Krist a. Nahkay ka ya ti tàkaɗ naŋ ni ti
leli day kala màməta. Tamal nahkay
ti màsəra leli amaŋgaba e kisim ba,
amanjəhaɗ akaba naŋ daya. 9 Màsəra
Krist àŋgaba e kisim ba. Àŋgaba ti
aməmət ɗay-ɗay va do. Kisim èsliki
məgri araŋa va do. 10 Gayaŋ ya ti àmət
ni ti, àmət ti sak bəlaŋ hʉya àndava,
ga məhəlfəŋa zlam magudarani geli
ni kè leli a. Nihi ti àŋgaba e kisim
ba, naŋ àbu àna sifa. Naŋ àbu àna
sifa ti ga mazləbay Melefit. 11 Nahkay
ahàr àɗəm kâsərum lekʉlʉm day kala
akaɗa kàmətuma, nahkay ti lekʉlʉm
evidî ga zlam magudarani va do.
Ahàr àɗəm kâsərum lekʉlʉm kàbum
àna sifa ti ga mazləbay Melefit, aɗaba
kìgʉma akaɗa mis bəlaŋ akaba Yezu
Krist a.

12 Ègia nahkay ti kìgʉm evidî ga
zlam magudarani va ba. Kàgrum
zlam magədavani ya ti kawayum
ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti
mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis
ti amanjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani do.
13 Kàvumi vu gekʉli ana zlam magu-
darani ge migi evidî gani ba. Vumi
vu gekʉli ɗek ana Melefit sawaŋ.
Lekʉlʉm ti akaɗa ge mis ya ti tàməta
mək tàŋgaba e kisim ba ni. Nahkay

ti vumi vu gekʉli ɗek ana Melefit ti kîgʉm eviɗi gayaŋ, kâgrum jiri akaɗa gayaŋ ya awayay ni. 14 Nahkay ti ekigʉm eviɗi ga zlam magudarani va do, aɗaba kàbumi kàɗəbum *Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni va bi ; kàbum kəɗəbum ti divi ge Melefit ya àvi ana kʉli ga sulum gayaŋ ni.

Leli ti eviɗi ga way ?

15 Tamal nahkay ti məɗəm nihi ti mam ? Leli ti màbi màɗəbum *Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni va bi, màbu məɗəbum ti divi ge Melefit ya àvi ana leli ga sulum gayaŋ ni. Ay ègia nahkay ti magudarumkivu zlam kəlavaɗ aw ? Aha, màgadarum zlam ba ! 16 Tamal ti kàvumia ahàr gekʉli ana maslaŋa, kàbum kəgəsumiki ma gayaŋ ni ti, kìgʉma eviɗi gayaŋ a ti kàsərum do aw ? Tamal kìgʉma eviɗi ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kàgəsumikia pakama ana Melefit a, kìgʉma eviɗi gayaŋ a ti, aməɗəm lekʉlʉm ndam jireni kè eri gayaŋ. 17 Ahaslani ti lekʉlʉm eviɗi ga zlam magudarani, ay nihi ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a, kàgəsumikia pakama ana Melefit àna məɓəruv bəlaŋ a. Kàgəsumkabá ma ge jiri ya ti tàcahi ana kʉli na. Məgrumi sʉsi ana Melefit azuhva nani ! 18 Melefit àhəŋgafəŋa kʉli kà zlam magudarana, kìgʉma eviɗi gayaŋ a. Nahkay ti kìgʉma ndam jirena. 19 Nàhi ma ana kʉli nahkay, nazay mazavu ge eviɗi ti, ti kîcʉm ere ye ti nəhi ana kʉli ni, aɗaba kìcʉm zlam weceweci do. Ahaslani ti kàvumia ahàr gekʉli ana magudar zlam ge migi eviɗi gana, kəlavaɗ kàbum kagudarumi zlam ana Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekʉli ana Melefit, kîgʉm eviɗi gayaŋ ti kâgrum jiri. Nahkay ti akanjəhaɗum njəlata.

20 Ka ya ti lekʉlʉm eviɗi ga zlam magudarani ni ti, kàjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, aɗaba lekʉlʉm eviɗi gani do. 21 Ka ya ti kàbum kagudarum zlam nday nani ti kàŋgətum mam àna naŋ mam ? Nihi ti kəmənjumləŋ kà zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijiŋ kʉli, kəmətum àna naŋ. 22 Ay nihi ti Melefit àhəŋgafəŋa kʉli kà zlam magudarana, kìgʉma eviɗi gayaŋ a. Nahkay ere ye ti kəŋgətum àna naŋ ni ti nihi : kìgʉma njəlatana, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana kʉli. 23 Tamal mis agudar zlam ti aməŋgət zlam ka duwa gani ; ere ya aməŋgət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayaŋ ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ; avi ti ana nday ya ti tìgia akaɗa mis bəlaŋ akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Tàfəki ŋgasa ke leli ga magray zlam ya ti Mʉwiz àɗəm grum ni va do

1 Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kʉli àki ke *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ bu ni. Ŋgay Mʉwiz àfəki ŋgasa ke mis ka ya ti maslaŋa nani naŋ àbu àna sifa ni ciliŋ ti kàsəruma do waw ? 2 Nəɗəm nahəma, ka ya ti zal ga wal naŋ àbu àna sifa àmət ndo ni ti Mʉwiz a wakita gayaŋ ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àməta ti Mʉwiz àcafəŋa wal gayaŋ na ga maday zal nahaŋ a do. 3 Nahkay màsəra, tamal zal ni àmət ndo, wal ni àda zal nahaŋ a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àməta day ti Mʉwiz àɗəm wal ni esliki masləkana : tamal àza zal nahaŋ a ti àgray mesʉwehvu ndo. 4 Bəza ga mmawa, lekʉlʉm day nahkay. Kìgʉma akaba Yezu *Krist a akaɗa mis bəlaŋ ; nahkay ka ya ti Krist àmət ni ti kala lekʉlʉm day kàmətuma akaba naŋ a. Kàmətuma nahkay ti Mʉwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayaŋ ni bu ni àfəki ŋgasa ke kʉli va do : kìgʉma ndam ga maslaŋa nahaŋ a. Maslaŋa gani nani ti àŋgaba e kisim ba, naŋ Krist. Kìgʉma ndam gayaŋ a nahkay ti akəgrumi tʉwi sulumani ana Melefit. 5 Ka ya ti màgəskabu Yezu faŋ ndo ni ti leli màbu magray ere ye ti məɓəruv geli awayay ni. Zlam gani nani ti

Mʉwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayaŋ ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana, ay ka ya ti màsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, màwayay magray zlam nday nani sawaŋ ; nahkay Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya màgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. 6 Ka sarta gani nani ti ahàr àɗəm mâɗəbum Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni, mìgia akaɗa eviɗi gana. Ay nihi ti Melefit àhəŋga leli a, leli eviɗi gani va do, aɗaba leli akaɗa məmətani, Mʉwiz àna Divi nani àfəki ŋgasa ke leli va do. Nahkay ti leli màgray tʉwi àna Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ahaslani ni va do ; magray tʉwi ge Melefit ti akaɗa ga Məsuf gayaŋ ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti tʉwi gani mam ?

7 Nahkay ti, leli məɗəm mam ? *Divi ge Melefit ya tàbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tàləbi ti, akal nàsər zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègʉk eri ba.* » Ay tamal tàbəki nahkay ndo ni ti, ŋgay zlam ge mis egi eri ti akal nàsər do. 8 Ay àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègʉk eri ba. » Tàɗəm nahkay ti nàŋgəta eviɗ ga magudar zlam àna naŋ a, nahkay nìgia eviɗi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay ègʉa eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal nàgudar zlam ndo daya. 9 Ahaslani ka ya ti nàsər Divi ya Mʉwiz àbəki ni faŋ ndo ni ti nu nàbu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nàsəra Divi gana ni ti nànjəki ka magudar zlam hʉya, nìgi eviɗi gani. 10 Nahkay nìgia akaɗa məmətani kè eri ge Melefit a ; Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni ti, Melefit àwayay ti nâŋgət sifa àna naŋ, ay ti nàŋgət kisim àna naŋ sawaŋ. 11 Nahkay nàra nàsəra Divi ya Mʉwiz àbəki na ti nànjəki ka magudar zlam, nìgia eviɗi gana, nàgosa ahàr goro a. Èɡia akaɗa nàkaɗa ahàr goro àna Divi gani nana.

12 Nahkay ti pakama ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti zlam *njəlatani, Divi ya a huɗ gani bu ni day njəlata, sulumani, divi ge jiri. 13 Èɡia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nàgudara zlam àna naŋ a ; nìgia eviɗi gana, nahkay nàməta àna naŋ a. Zlam gani àgravu ti mis tâsər zlam magudarani ti zlam magudarani eɗeɗiŋ, aɗaba nàzay Divi ge Melefit mək nàgudar zlam ya Melefit àɗəm e Divi gayaŋ ni bu tàgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani àɓəlay do simiteni.

Mis ti èɡia eviɗi ga zlam magudarana

14 Màsəra *Divi ge Melefit ni ti Mʉwiz àbəki àna njəɗa ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikeni, njəɗa àfu bi : nahkay nìgia eviɗi ga zlam magudarana. 15 Ere ye ti nagray ni ti nàsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nàgray do. Ay nagray ti ere ye ti nàwayay do simiteni ni sawaŋ. 16 Ay tamal nagray ere ye ti nàwayay do ni ti, nàsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nàgəskabá. 17 Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti aɗaba nìgia eviɗi ga zlam magudarana, nìsliki makaɗfəŋvana do. 18 Nàsəra àna vu goro gedebeni ni ti nìsliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nisliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nìsliki magrani koksah. 19 Zlam sulumani ya nawayay nagray ni ti nàgray do. Ere ye ti nagray ni ti zlam magədavani ya ti nàwayay do ni sawaŋ. 20 Ere ye ti nagray ni ti ere ye ti nàwayay do ni. Tamal nahkay ti nàsəra nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti aɗaba

* **7:7** Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

vu goro gedebeni, nìgia evidî ga zlam magudarana palam.
21 Nàsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagray zlam sulumani, ay ere ye ti nisliki magrani ni ti zlam magədavani ciliŋ. 22 A majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti zlam sulumani, àɓəlafu. 23 Ay nàsəra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahàr goro sulumani ni do. Nahkay ti nìsliki magray ere ye ti nàdəm sulumani, àɓəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nìgia evidî ga zlam magudarana. 24 Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəŋgay nu way ? 25 Ahəŋgay nu ti Melefit. Ahəŋgay nu ti àna tʉwi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri sʉsi dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni zlam sulumani, nàgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam ciliŋ, nìgia evidî gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayaŋ

1 Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akaɗa mis bəlaŋ ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya ɗay-ɗay va do simiteni. 2 *Məsuf ge Melefit ti naŋ njəɗa-njəɗani, avu sifa aɗaba nu akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ. Azuhva njəɗa ga Məsuf nani ti nu evidî ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. 3 *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni àbi àna njəɗa ga magray zlam gani nani bi, aɗaba vu ge mis ti gedebeni àsaɓay, nahkay mìsliki magray zlam ya ti Mʉwiz àdəm grum ni do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayaŋ gayaŋani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihirikeni ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akaɗa ge mis ni, nahkay Melefit àwəl naŋ àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. 4 Melefit àgray nahkay ti, awayay ti mîgi ndam jireni kè eri gayaŋ, ere ya magudar ni mâləbi simiteni, akaɗa ya àɗəm e Divi gayaŋ ya Mʉwiz àbəki ni bu ni. Ay migi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; migi ti àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. 5 Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məɓəruv gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. 6 Tamal mis ajalaki ahàr ka zlam ya ti məɓəruv gayaŋ awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni, amagray ti araŋa àhəli ahàr va do daya. 7 Ndam ya ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məɓəruv gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, aɗaba tàgəskabu Divi ge Melefit do. Ku təɗəm təgəskabu nəŋgu ni tìsliki məgəskabani do simiteni. 8 Ndam ya ti tagray ere ye ti məɓəruv gatay awayay ni ti tìsliki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.
9 Ay lekʉlʉm ti kàgrum nahkay do : kàgrum ere ye ti məɓəruv gekʉli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawaŋ. Kəgrum nahkay ti aɗaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kʉli. Maslaŋa ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti naŋ mis ge Krist do. 10 Ku tamal vu gekʉli gedebeni ni aməmət aɗaba zlam magudarani nəŋgu ni, tamal Krist naŋ àbu akaba kʉli ti Məsuf gayaŋ ya àniviyu ana kʉli ni aməvi sifa ana kʉli. Aməvi ana kʉli ti aɗaba kìgʉma ndam jireni kè eri ge Melefit a. 11 Ka ya ti Yezu Krist àmət ni ti Bay Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayaŋ àniviyu ana kʉli eɗeɗiŋ ti, màsəra amahəŋgaraba kʉli e kisim ba bilegena. Amahəŋgaraba kʉli e kisim ba ti àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ ya ti àniviyu ana kʉli ni.
12 Nahkay zla nahəma, bəza ga

mmawa, ahàr àɗəm məgrum ere ye ti
Melefit awayay ni, màgrum ere ye ti
məɓəruv geli awayay ni ba. 13 Aɗaba
tamal kəgrum ere ye ti məɓəruv
gekʉli awayay ni ti akəmətum eɗeɗiŋ
eɗeɗiŋeni. Ay tamal àna njəɗa ga
Məsuf ge Melefit kàmbrəŋuma zlam
ya ti məɓəruv gekʉli awayay na ferera
ti sifa gekʉli amandav ɗay-ɗay do.
14 Ndam ya ti tàbu taɗəbay divi ga
Məsuf ge Melefit ya aɗəfiki ana tay ni
ti nday ɗek bəza ge Melefit. 15 Melefit
àvia Məsuf gayaŋ ana kʉli a àndava.
Məsuf gani nani ti, àgray ti aŋgwaz
àwər kʉli va do, aɗaba lekʉlʉm eviɗi
va do. Məsuf gani nani ti agray ti
kîgʉm bəza ge Melefit. Àna Məsuf
gani nani ti mazalay Melefit : « Baba,
nak Bəŋ geli. » 16 Àna njəɗa ga Məsuf
gani nani ti leli màsəra a majalay
ahàr geli ba, leli bəza ge Melefit
eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni. 17 Tamal leli bəza
ge Melefit ti màsəra Melefit aməgri
zlam sulumani ya ti àɗəm aməgri ana
bəza gayaŋ ni ana leli. Aməgri ana
Krist, nahkay aməgri ana leli daya.
Aməgri ana leli ti aɗaba leli màbu
macakakabu daliya akaba Krist.
Krist àcaka daliya ti ègia gəɗakana :
nahkay Melefit awayay ti leli day
mîgi gəɗákani akaɗa ge Krist ya àcakay
daliya, ègi gəɗakani ni.

Bəza ge Melefit etigi gəɗákani akaɗa ge Krist ni

18 Nàsəra daliya geli ya ti macakay
nihi ni ti èsli araŋa do, aɗaba Mele-
fit aməɗəfiki zlam sulumani ana leli.
Zlam sulumani nani ti àtam zlam su-
lumani ndahaŋ ni ɗek, nahkay ama-
jalaki ahàr ka daliya hini ɗay-ɗay
va do. 19 Zlam ya ti Melefit àgraya
ni ɗek tàbu tahətay, tawayay dal-dal
ti Melefit mâŋgazli bəza gayaŋ ana
tay, ti tîpi. 20 Melefit àgray ti zlam
ya àgraya ni ɗek tîgi zlam masakani
hayaŋ. Zlam nday nani tìgi nahkay
ti àna ahàr gatay gatayani do. Mel-
efit àgray nahkay ti, àsəra aməmbrəŋ
zlam ya ti àgraya ni nahkay do. 21 Nihi
ti zlam ya ti Melefit àgraya ni ɗek
si tizi kwa. Ay a vaɗ nahaŋ Mel-
efit amagray ti tìzi va do. Ka fat
gani nani ti zlam nday nani ɗek etigi
zlam gəɗákani akaɗa ga bəza ge Mele-
fit etigi gəɗákani ni. 22 Màsəra ku kani
zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni ɗek
tàbu tahətay, tinjiɗey, təcakay daliya
akaɗa ga wal ya ti awayay ewi wur
ni. 23 Tinjiɗey ti zlam ndahaŋ ya ti
Melefit àgraya tay a ni ciliŋ do, leli day
màbu minjiɗey. Melefit àvia Məsuf
gayaŋ ana leli a, nahkay màsəra naŋ
aməɗəm leli bəza gayaŋ. Minjiɗey ti
aɗaba màbu mahətay vaɗ gani nani.
Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njəɗa
ana vu geli gedebeni ni. 24 Melefit
àhəŋga leli a, ay nihi ti mìpi faŋ do.
Nahkay màbu mahətay vaɗ gani nani.
Tamal mìpia ere ye ti mahətay na ti
màhətay va do. Maslaŋa ya ti èpia
zlam a mək ahətay keti ni ti way ?
25 Èɡia mìpi ere ye ti mahətay ni faŋ
ndo ni ti meɓesey, mahətay.

26 Nahkay *Məsuf ge Melefit day
ajənaki leli, aɗaba njəɗa geli àbi.
Mahəŋgalay Melefit ahəmamam ti
màsər do. Ay Məsuf ge Melefit
ahəŋgali Melefit ana leli a kəla geli
vu. Ahəŋgalay Melefit àna njiɗey ;
pakama gayaŋ ya aɗəmaya ni ti mis
hihirikeni èsliki məɗəmani do. 27 Ay
Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana
leli a məɓəruv bu na, àsəra ere ye ti
Məsuf gayaŋ àɗəm na daya. Aɗaba
Məsuf ni ahəŋgali Melefit ana ndam
gayaŋ akaɗa ge Melefit ya ti awayay
ni.

28 Màsəra Melefit ti aslamalik-
abu zlam ɗek ana ndam gayaŋ
ya tawayay naŋ ni ga məgri zlam
sulumani ana tay. Nday gani ti
àzalay tay akaɗa gayaŋ ya àwayay
ni. 29 Nahkay ndam ya ti Melefit
àdaba tay ahaslana ni ti àɗəm am-
agray ti tîgi akaɗa ga Wur gayaŋ ni.
Aɗaba awayay ti Wur gayaŋ ni mîgi
gəɗakani ge mis ndahaŋ dal-dalani
ya ti tìgia bəza ga məŋana ni. 30 Ndam
ya ti àɗəmki ma ka tay nahkay ni ti
àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay
a ni ti àɗəm nday ndam jireni kè eri

gayaŋ. Nday ya ti àɗəm nday ndam jireni ni ti àɗəm atəhuriyu a məlaŋ gayaŋ maslaɗani vu daya.

Melefit awayay leli ga kaŋgay-kaŋgayani

31 Ègia nahkay ti leli məɗəm nihi ti mam ? Tamal Melefit naŋ àbu akaba leli ti, way esliki ke leli way ? 32 Melefit àhəŋgay wur ga huɗ gayaŋ ndo, àslərbiyu naŋ ti tâkaɗ naŋ a kəla geli vu ɗek. Àgra nahkay ti aməgrikivu zlam ɗek ana leli ga sulum do waw ? 33 Melefit àdaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti àɗəm leli ndam jireni ni ti Melefit. 34 Ègia nahkay ti way esliki məgəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti àmət azuhva leli. Ay ti àmət ciliŋ do, àŋgaba e kisim ba daya, naŋ àbiyu manjəhaɗani kà ahar ga ɗaf ge Melefit ka məlaŋ ga gəɗakani, ahəŋgali Melefit ana leli. 35 Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəŋa naŋ ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, aŋgwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli aɗaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani àfəŋ kè leli bi, leli àna mahayma, zlam zləzlaɗani àca leli a, ahkay do ni takaɗ leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw ? 36 Zlam nday nani ɗek ti akaɗa ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Bay Melefit, kəlavaɗ tawayay
mabazl leli azuhva nak ;
tamənjaləŋ ana leli akaɗa ga zlam ga
gənaw ya ti tabazl tay ni.* »

37 Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, mèyefiŋa kà tay àna njəɗa ge Krist, naŋ ya ti awayay leli na ; leli màbu àna məmərani dal-dal. 38 Nàsəra eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena, ere ye ti àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a ti àbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gəɗákani weley weley do ɗek, ku zlam ya tàbu nihi ni, ku zlam ya tàbiyu kama mba ni, ku gəɗákani ya təgur məlaŋ ya agavəla ni, 39 ku zlam njəɗa-njəɗani ya ti tàbiyu agavəla driŋ ni, ku zlam njəɗa-njəɗani ya ti tàbiyu driŋ a haɗ bu ni, ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a do. Màsəra Melefit awayay leli ti àna tɯwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

1 Nu mis ge *Krist, nàsəkaɗ malfaɗa do. Ma goro ya nawayay nəɗəm ni ti ma ge jiri : nàsəra a məɓəruv goro ba, *Məsuf Njəlatani day àsəra ma goro ya nawayay nəɗəm ni ti ma ge jiri. 2 Ma gani nani ti nihi : nàbu nəjalay ahàr dal-dal, ɓəruv day awər nu kəlavaɗ, 3 aɗaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, aɗaba bəŋ ga bəŋ geli bəlaŋani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday tâŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. 4 Nday ti bəza huɗ ge Izireyel. Melefit àdaba tay a ti tîgi bəza gayaŋ. Melefit àɗəfiki ana tay naŋ ti naŋ gəɗakani. Melefit *àwəlkabu ma gayaŋ akaba tay, àɗəfiki *Divi gayaŋ ana tay. Àɗəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay naŋ ni akaba àhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kɯli. » 5 Nday ti bəza huɗ ga Abraham. Ka ya ti tìwi Krist ni ti tìwi naŋ a jiba gatay bu. Krist ti naŋ gəɗakani àtam zlam ɗek, naŋ Melefit, məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

6 Ŋgay zlam ya ti Melefit àɗəm amagray ni àgravu do ni ti nàɗəm ndo. Aɗaba bəza huɗ ge Izireyel ɗek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit àdaba ni do. 7 Bəza huɗ ga Abraham ɗek ti bəza ge Melefit ya àdaba tay a ni do. Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huɗ gayak ti àna Izak.* » 8 Melefit àɗəm nahkay ti aɗaba bəza ya tiwi tay ɗek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday

* **8:36** Limis 44.23. * **9:7** Mənjəkiani 21.12.

ya ti Melefit àɗəm etigi bəza gayaŋ ni ciliŋ. 9 Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nàɗəm ni eminjia ti anaŋga. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

10 Àgravu ti nani ciliŋ do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vaɗ nahaŋ àzay huɗ ga bəza mara. 11 Ka sarta ya ti tìweya tay a faŋ ndo ni ti tàgudar araŋa ndo, tàgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit àdaba biliŋ e kiɗiŋ gatay ba àndava akaɗa gayaŋ ya ti awayay na. 12 Wur ya ti Melefit àdəkiba naŋ a ni ti, aɗaba tʉwi ga wur ya àgray ni do ; Melefit àdaba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri tʉwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ » 13 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Zekʉp ti, nàwaya naŋ a ;
Eseyʉ ti, nàwayay naŋ ndo.§ »

14 Ègia nahkay ti leli məɗəm mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do ! 15 A vaɗ nahaŋ Melefit àhi ana Mʉwiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni ciliŋ ; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni ciliŋ.* » 16 Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayaŋ a ; do ni ti aɗaba maslaŋa gani nani awayay ti Melefit mâdaba naŋ a do, ahkay do ni azuhva tʉwi ga maslaŋa nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti aɗaba maslaŋa gani nani asi cicihi palam. 17 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faroŋ nahkay hi : « Nàdaba kur a, nak bay ti nawayay nəɗəfiki njəɗa goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya ɗek tâsər nu Melefit.† » 18 Nahkay ti tamal Melefit aɗəm : « Maslaŋa hini mâsu cicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi eɗeɗiŋ. Ay tamal Melefit aɗəm : « Maslaŋa hini ècʉki slimi ba » ti, maslaŋa gani nani èciiki slimi do eɗeɗiŋ.

Melefit ti agray zlam akaɗa gayaŋ ya awayay ni

19 Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit àɗəm mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaŋa ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? » 20 Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmaya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kàləmaya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ? 21 Maslaŋa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliɓisl gayaŋ na. Àna eliɓisl gani nani ti esliki mələmaya mandaray gərgəri a cʉ, bəlaŋ sulumani àtam nahaŋ ni.

22 Tamal Melefit agray akaɗa ga maslaŋa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Naŋ ti awayay mis tâsər njəɗa gayaŋ akaba ahəmamam azum ɓəruv ni ; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ya ti akal azumki ɓəruv ka tay, a vaɗ nahaŋ etizi ni ti naŋ àbu eɓesi ana tay dal-dal. 23 Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis tâsər naŋ Bay njəɗanjəɗani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahaŋ təsi cicihi, àɗəm amagray ti tânjəhaɗ akaba naŋ a məlaŋ gayaŋ sulumani bu. 24 Leli day màkibu ka tay : Melefit àdaba leli e kiɗiŋ ga ndam *Zʉde ba, àdaba leli e kiɗiŋ ga nday ya ti nday ndam Zʉde do ni ba daya. 25 Nahkay bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Oze àɗəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit àɗəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti
anədaba tay a, anəɗəm nday ndam goro.
Ndam ya ti ahaslani nàwayay tay do ni ti anawayay tay.” ‡
26 Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekʉlʉm ndam goro do.”
Ay a vaɗ nahaŋ ti atəhi ana tay :
“Lekʉlʉm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.”§ »

† **9:9** Mənjəkiani 18.10. ‡ **9:12** Mənjəkiani 25.23. § **9:13** Malasi 1.2-3. * **9:15** Mahərana 33.19.
† **9:17** Mahərana 9.16. ‡ **9:25** Oze 2.25. § **9:26** Oze 2.1.

27 Izayi bay mahəŋgaray pakama ge
Melefit ni day àɗəmkia ma ka ndam
*Izireyel a. Àzlah, àɗəm : « Mele-
fit àɗəm : “Ku tamal ndam Izireyel
tàwuɗa, nday dal-dal akaɗa wiyaŋ ga
zalaka nəŋgu ni, anahəŋgay mis ɓal e
kiɗiŋ gatay bu ciliŋ. 28 Bay Melefit
amagray ere ye ti àɗəm amagray ka
haɗ ni ɗek. Aməpəs do, ara agray
weceweci.” * » 29 Izayi àɗəm keti :

« Bay Melefit Njəɗa-njəɗani àvia bəza
huɗ ana leli a.
Tamal àvi bəza huɗ ana leli ndo ni ti
akal mìgia ahàr akaɗa ga ndam
*Sodom ya Melefit èziŋ tay ɗek
na,
akal mìgia ahàr akaɗa ga ndam *Go-
mor na daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

30 Ègia nahkay ti leli məɗəm mam ?
Nday ya ti nday ndam *Zʉde do ni
tàɗəbay divi ge migi ndam jireni kè
eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal
nahkay nəŋgu ni tàfəkia ahàr ke Yezu
a, nahkay Melefit àɗəm nday ndam
jireni kè eri gayaŋ. 31 Ay ndam
*Izireyel ti ni tawayay tîgi ndam
jireni kè eri ge Melefit àna maɗəbay
*Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita
ge Mʉwiz bu ni. Ay nahkay ti tìsliki
migi ndam jireni kè eri ge Melefit
ndo. 32 Tìsliki ndo ni ti kamam ?
Aɗaba tàwayay migi ndam jireni ti àna
məfəki ahàr ke Melefit do. Tàwayay
migi ndam jireni ti àna tʉwi gatay ya
tagray ni. Gatay ya tàgray nahkay ni
ti tìjia asak àna akur ya azəgaɗ mis
na : 33 akur gani nani ti *Krist. Mel-
efit àɗəmkia ma a Wakita gayaŋ ba
nahkay hi a :

« Cʉm day ! Nafəkaɗ akur ga mazəgaɗ
mis a kəsa *Siyoŋ bu.
Akur gani nani ti mis etiji asak àna
naŋ.
Maslaŋa ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəki
mimili ɗay-ɗay do.‡ »

10

1 Bəza ga mmawa, nahəŋgalay Mel-
efit dal-dal, nawayay ti ndam *Zʉde
târa afa ge Melefit a ti mâhəŋgay tay.
Nawayay dal-dal ti ere gani mâgravu.
2 Nàsəra nday ti tawayay maɗəbay
Melefit àna njəɗa gatay ɗek, ay ti tàsər
divi gani do. 3 Mis tigi ndam jireni
kè eri ge Melefit ahəmamam ti tàsər
do. Nahkay taɗəbay divi gatay nahaŋ.
Tagray nahkay ti, tàmbrəŋa Divi ge
Melefit ya àvi ana mis ti tîgi ndam
jireni àna naŋ na. 4 Ere ye ti Mele-
fit àwayay magrani àna Divi gayaŋ ya
Mʉwiz àbəki ni ti *Krist àgra àndava.
Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge
Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke
Krist ni. Nday ɗek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəŋgay mis ɗek

5 Ahaslani ti Mʉwiz àɗəmkia ma àki
ke *Divi ya tàbu məbəkiani a wakita
gayaŋ bu na. Ere ye ti àɗəm ni ti
aɗafaki ahəmamam mis tîgi ndam
jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani
nani mam : « Maslaŋa ya ti àgəskabá
ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini
bu na mək agray zlam gani nani ɗek
nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva
nani.* » 6 Ay àki ke migi mis jireni kè
eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti tàɗəm
nahkay hi : « Ŋgay way aməcəloru
e melefit vu way ti kàhi ana ahàr
ba.† » Tamal kàhi ana ahàr nahkay ti
kawayay ti Krist mâsləkabiya e mele-
fit ba, ay ti àsləkabiya àndava. 7 Tàɗəm
keti : « Ŋgay way amoru afa ga ndam
eviɗ way ti kàhi ana ahàr ba. » Tamal
kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti
Krist mâŋgaya e eviɗ ba, ay ti àŋgaya
àndava. 8 Ay ere ye ti tàɗəm ni ti
mam ? Tàɗəm nahkay hi : « Pakama
ge Melefit ti driŋ driŋ akaba nak do.
Naŋ a ma gayak bu, naŋ a məɓəruv
gayak bu daya. » Pakama gani nani
ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya
ti leli məɗəmoru ni. 9 Pakama gani
nahkay hi : Tamal nak nakani kəɗəm
àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti
naŋ Bay gəɗakani, tamal kàgəskabá a

* **9:28** Izayi 10.22-23. † **9:29** Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28. ‡ **9:33** Izayi 8.14 ; 28.16. * **10:5** Levi 18.5. † **10:6** Mənjay Mimbiki 30.12-14.

məɓəruv gayak ba Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ti, Melefit amahəŋgay kur. 10 Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna məɓəruv bəlaŋ ti, Melefit aɗəm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayaŋ. Tamal mis aɗəm àna ma gayaŋ kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gəɗakani ti, Melefit amahəŋgay maslaŋa nani.
11 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do àfəkia ahàr a ti atəbəki mimili ɗay-ɗay do.‡ »
12 Nahkay ndam *Zʉde ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni do. Nday ɗek Bay gatay bəlaŋ, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəŋgalay naŋ ni ɗek.
13 Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəŋgalay Bay geli àna məɓəruv bəlaŋ ti Melefit amahəŋgay naŋ.§ »

14 Ay tamal təfəki ahàr ndo ni ti tahəŋgalay naŋ ahəmamam ? Tamal tìci ma gayaŋ ndo ni ti təfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis tàhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ?
15 Tamal Melefit àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam təɗəm ma gani mam ? Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaŋa ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma Mʉweni Sulumani ana tay a ni ti təgəskabu naŋ àna məmərani dal-dal.* »
16 Ay Ma Mʉweni Sulumani gani ti, tàgəskabu ti mis ɗek do. Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àɗəm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti màɗəm ni ti way àgəskabá way ? » †
17 Nahkay tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a ti, aɗaba èɔia ma palam. Ma ya ti èɔi ni ti ma àki ke Krist.

18 Ay èɡia nahkay ti nəɗəm : Ndam *Izireyel tàbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, tàbia slimi a, aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ma gatay ya tàɗəm ni ti tàɗəmoru a məlaŋ vu ɗek.
Mis ga duniya ɗek tàbia slimi ana ma gana.‡ »

19 Nahkay ti nəɗəm keti : Ndam Izireyel tìɔia ma ya tàbi slimi na waw ? Tàwayay miceni ndo. Aɗafaki enjenjeni ti ma ge Mʉwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :
« Melefit àɗəm :
“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tìsli araŋa do, tàsər araŋa do ni,
ti lekʉlʉm kâgrumləŋ solu ana tay, ti kâzumumki ɓəruv ka tay.” §
»
20 Kələŋ gani Izayi àɗəm vay-vay :
« Melefit àɗəm : “Nàgray ti ndam ya ti tàɗəbay nu do ni tâdu ahàr, nahkay ti tàdua ahàr a.
Nàŋgazliva ana ndam ya ti tàjalaku ahàr do na.” * »
21 Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àɗəm ma hini :
« Melefit àɗəm : “Kəlavaɗ nəhəlkaba ahar a,
nawayay ti ndam goro tâŋga afa goro a.
Ay ti tàwayay mici pakama goro do,
taɗəbay divi gatay nahaŋ zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

1 Èɡia nahkay ti Melefit àmbrəŋa ndam *Izireyel, ndam gayaŋ na waw ? Aha, àmbrəŋ tay ndo ! Aɗaba nu day zal Izireyel, nu wur huɗ ga Abraham, ge dini ge Benjemeŋ.
2 Melefit àmbrəŋ ndam gayaŋ ya àdaba tay kwa ahaslani na ndo. Kàsərum ma ya ti àbu màbəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya ti aɗafaya ere ye ti ndam Izireyel tàgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi :
3 « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, tèmbeɗkaba məlaŋ meviyekukki zlam na ɗek, àgəjəni nu bəlaŋ, tawayay takaɗ nu daya.* »
4 Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam ? Àhi nahkay hi : « Nèdaba mis zawalana

‡ **10:11** Izayi 28.16. § **10:13** Zʉwel 3.5. * **10:15** Izayi 52.7. † **10:16** Izayi 53.1. ‡ **10:18** Limis 19.5. § **10:19** Mimbiki 32.21. * **10:20** Izayi 65.1. † **10:21** Izayi 65.2. * **11:3** 1 Bəbay 19.10, 14.

dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhaɗi mirdim ana Bal † ɗay-ɗay ndo. » 5 Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a ɓal e kiɗiŋ ge mis ndahaŋ ba. Àdaba tay a ti aɗaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayaŋ. 6 Àdaba tay ga sulum gayaŋ a ti aɗafaki àdaba tay a ti azuhva tʉwi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti àdaba tay azuhva tʉwi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

7 Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel taɗəbay ni ti tàŋgət ndo : mis ndahaŋ ya ti Melefit àdaba tay a ni tàŋgət. Nday ndahaŋ ya tàŋgət ndo ni ti Melefit àgray ti tìciiki slimi ba. 8 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tìsliki majalay ahàr ba,
nday akaɗa ndam ya ti tidiŋgezey àna ɗʉwir ni.
Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba,
slimi gatay ni day èci zlam va ba.
Ku kani day nday nahkay.‡ »

9 Devit day àɗəmkia ma ka tay a, àɗəm nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti mâgəsa tay
akaɗa ga kəmbazl na ahkay do ni akaɗa ga zəva na,
mâzəgaɗ tay, Melefit mâtraɓ tay azuhva wuməri gani nani.
10 Eri gatay ni mâwəluf ti tîpi divi àna naŋ va ba.
Melefit mâfəki zlam məɗəsani ka tay,
mêheɓkia aləŋ ka tay a kəlavaɗ.§ »

11 Ègia ndam *Zʉde tìjia asak a, tədəɗ ni ti tanjəhaɗkiviyu kaŋgay-kaŋgay hʉya waw ? Aha, tànjəhaɗkiviyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəŋgay mis ndahaŋ ya nday ndam Zʉde do ni, ti ndam Zʉde tîpi, tâwayay ti Melefit mâhəŋgay tay daya. 12 Ga ndam Zʉde ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna naŋ a. Ga ndam Zʉde ya ti tìjikia ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zʉde do na àna naŋ a. Ay tamal ndam Zʉde ni ɗek tàŋgəkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal àtam ya ti àgray ni do waw ?

Ahəmamam Melefit ahəŋgay ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni

13 Ay nihi nəhi ma ti ana kʉli ɗek do ; nəhi ma ti ana kʉli ya ti lekʉlʉm ndam *Zʉde do ni ciliŋ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àslər nu ga məhi ma gayaŋ ana mis ti àsləribiyu nu ti ana kʉli. Nahkay nàɗəm tʉwi goro ya nagray ni ti tʉwi gəɗakani, 14 aɗaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tâwayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahaŋ ni. Nahkay ti bi azuhva tʉwi goro ni ndam goro ndahaŋ atara afa ge Melefit a ti mâhəŋgay tay aw. 15 Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zʉde hayaŋ ni ti, àgray ti mis ndahaŋ ya tàbu a duniya bu ni tîsliki marana afa gana ti mâhəŋgay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zʉde ɗek tàŋga afa gana ti mâhəŋgay tay ti məɗəm ahəmamam ? Kala akaɗa tàməta mək tàŋgaba !

16 Tamal ma ga zlam ya ti təvi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni ɗek gayaŋ daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga məŋ ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day ɗek gayaŋ do waw ? 17 Ndam Zʉde ti akaɗa məŋ ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akaɗa ahar ga məŋ ga zlam ya ti afət kwaŋa e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga məŋ ga zlam gayaŋ ndahaŋ a, àzay kur mək àfəkiyu kur e kiɗiŋ ga ahar gani ndahaŋ ni bu, ti yam ga məŋ ga zlam ni mârukvoru bilegeni. 18 Ègia nahkay ti kèyefiŋ kà ahar ga məŋ ga zlam ya ti Melefit èkelkia tay a ni ba. Keyefiŋ kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfəkiyu kur ni ti, kàvi njəɗa ana sliri ga məŋ ga zlam

† **11:4** Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanaŋ. ‡ **11:8** Mənjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. § **11:10** Limis 69.23-24.

ni ti nak do : sliri ga məŋ ga zlam ni avuk njəɗa ana nak sawaŋ.
19 Bi nak kəɗəm ahkado Melefit èkelkia ahar ga məŋ ga zlam na ga məfəkiyu kur do waw ? 20 Iy nahkay eɗeɗiŋ. Melefit èkelkia tay a ti aɗaba tàgəsiki ma gayaŋ do. Nak ti ni àfəkiyu kur aɗaba kàfəkia ahàr a palam. Nahkay ti kìji zlabay àna zlam gani nani ba, aŋgwaz mâwər kur sawaŋ. 21 Ahar ga məŋ ga zlam ya ti tàɓalkiaya ka məŋ gana ni tàsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kàmbrəŋa məfəki ahàr ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. 22 Ahàr àɗəm kâsər Melefit ti agri sulum ana mis, atraɓ mis daya. Ndam ya ti tàgudara zlam a ni ti atraɓ tay ; nak ti ni àgruka sulum gayaŋ a. Ay ahàr àɗəm kâsər kəlavaɗ naŋ àbu agruk zlam ga sulum gayaŋ. Tamal kànjəhaɗ nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. 23 Nday ndahaŋ ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tàgəsikia ma ti amahəŋgarkiyu tay ka məŋ gani. Aɗaba Melefit ti njəɗa-njəɗani, esliki magrani nahkay tata. 24 Nak ti kàɓalkiaya ka məŋ ga zlam ya ti àfətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka məŋ ga zlam ya ti kàɓalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka məŋ gana ni mək ahəŋgarkiyu koksah aw ? Esliki mahəŋgarkiyani !

Melefit amahəŋgay jiba ga ndam Zʉde

25 Bəza ga mmawa, ma nahaŋ àbu Melefit àŋgaha : nihi ti nawayay ti kâsərum ma gani nani, aɗaba nawayay ti kàhumi ana ahàr lekʉlʉm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit faŋ do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zʉde do, Melefit àdaba tay a ni atəfəkia ahàr ke Melefit a ɗek kwa. 26 Nahkay day kwa ti Melefit amahəŋgay jiba ge Izireyel ɗek. Nàɗəm nahkay ti aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àɗəm :

« Bay mahəŋgay mis emicikbiyu ti a *Siyoŋ ;
aməmbərfəŋa zlam magudarana ga bəza huɗ ge Zekʉp na kà tay a.
27 Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :
ka sarta gani nani ti anəmbərfəŋa zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

28 Ndam Izireyel tàgəskabu *Ma Mʉweni Sulumani ndo, nahkay ti tìgia ndam ezir ge Melefit a. Tìgi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kʉli, aɗaba kàŋgətuma zlam sulumana àna naŋ a. Ay ahaslani ti Melefit àdaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bəŋ gatay. 29 Màsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahàr ɗay-ɗay do. 30 Ahaslani ti lekʉlʉm kàgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kàsumia cicihi a. Kàsumi cicihi ti aɗaba ndam Izireyel tàmbrəŋa məgəskabu ma gayaŋ a. 31 Ndam Izireyel day nahkay : tàmbrəŋa məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekʉlʉm kàsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day tâsi cicihi. 32 Nahkay ti mis ɗek tàmbrəŋa məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tânjəhaɗ nahkay, aɗaba awayay ti mis ɗek tâsi cicihi.

Mâzləbum Melefit !

33 *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav ɗay-ɗay do. Majalay ahàr gayaŋ akaba məsər zlam gayaŋ àndav ɗay-ɗay do daya. Way àsəra ere ye ti àɗəm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayaŋ ya ti akoru àna naŋ ni way ?
34 Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way àsəra way ?
Way àvia sawari a ana Melefit a ɗay-ɗay way ? †
35 Way duwa gayaŋ àfəŋ kè Melefit, awayay ti Melefit mâpəli way ? ‡

* **11:27** Izayi 59.20-21 ; 27.9. † **11:34** Mənjay Izayi 40.13. ‡ **11:35** Mənjay Zʉwop 41.3.

36 Maslaŋa gani àbi, aɗaba àgraya
zlam a ɗek ti Melefit, zlam ya àgraya
ni ɗek tàbu ti azuhva naŋ, àgriaya ti
ana ahàr gayaŋ gayaŋani. Mis ɗek
tâzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ti.
Aya nahkay !

12

Manjəhaɗ mʉweni ga ndam ge Melefit

1 Bəza ga mmawa, leli màsia cicihi
ana Melefit a, mək àgria sulum gayaŋ
ana leli a ti, nàhia ma gana ana kʉli
a àndava. Ègia nahkay ti nahəŋgalay
kʉli, nawayay ti kâvumi ahàr gekʉli
ɗek ana Melefit, akaɗa ya ti təvi
zlam ana Melefit ahaslani mək tisliŋi
ni. Ay lekʉlʉm ti tìsliŋ kʉli do :
lekʉlʉm kàbum àna sifa, lekʉlʉm
ndam *njəlatani ge Melefit, lekʉlʉm
kàɓəlumfəŋ kè Melefit. Tamal kəvumi
ahàr gekʉli ɗek ana Melefit ti, kàbum
kəzləbum Melefit àna divi gani.
2 Nawayay ti kàɗəbum divi ga ndam
ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit
mâmbatikaba majalay ahàr ana kʉli
a, mâvi majalay ahàr nahaŋ ana
kʉli. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti
Melefit awayay ni : zlam sulumani,
zlam maɓəlani, zlam lalani, araŋa
àhəcakivu do.
3 Melefit àgrua sulum gayaŋ a, àgray
ti nîgi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi
ana ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu
èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhaɗ
gayaŋ gəɗakani àtam ya Melefit àvi
ni ba. Ay ti ahàr àɗəm mâjalay ahàr
sulumani àki ka manjəhaɗ gayaŋ
sawaŋ, akaɗa ya Melefit àvi manjəhaɗ
gərgəri ana ndam ya təfəki ahàr ni.
4 Məsəra mis lu vu bəlaŋ, ay ti zlam
ndahaŋ kay tàfəŋ kà vu ni. Zlam
nday nani ya tàfəŋ kà vu ni ti ku
weley weley do naŋ àbu àna tʉwi
gayaŋ tusa. 5 Leli day nahkay : leli
kay, ay leli ɗek məfəki ahàr ke *Krist
ti, mìgia vu a bəlaŋ. Ku way way
do àfəŋ kà vu ni, ay ti vu ni gayaŋ
ciliŋ do, geli ɗek. 6 Melefit àvia njəɗa
ga magray tʉwi gərgərana ana leli
àna sulum gayaŋ a ; nahkay ti ahàr
àɗəm ku way way do mâgray tʉwi ni
akaɗa ga *sulum ge Melefit ya àgri ni.
Tamal Melefit àvia njəɗa gayaŋ ana
mis ga məhəŋgri ma gayaŋ ana mis a
nahəma, maslaŋa gani mâhəŋgaraya
akaɗa ge Melefit ya àvi njəɗa gani na.
7 Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəɗa ga
məjənaki mis a ni ti, maslaŋa gani
nani mâjənaki mis. Maslaŋa ya ti
Melefit àvia njəɗa ga macahi zlam ana
mis a ni ti, maslaŋa gani nani mâcahi
zlam ana mis. 8 Maslaŋa ya ti Melefit
àvia njəɗa ga məvi njəɗa ana mis a ni
ti, maslaŋa gani nani mâvi njəɗa ana
mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəɗa
ge midi zlam gayaŋ ana mis a ni ti,
mêdey àna huɗ bəlaŋ. Maslaŋa ya ti
Melefit àvia njəɗa ga mədi kama ana
mis a ni ti, maslaŋa gani nani mâgray
tʉwi gani, àmbrəŋ ba. Maslaŋa ya ti
Melefit àvia njəɗa ga məgri sulum ana
ndam ya tasay cicihi na ti, mâgri ana
tay àna məmərani.

9 Ahàr àɗəm kâwayumvu ge jiri ge
jireni kwa. Cuhwumfəŋa kà zlam
magudarana. Grum tʉwi sulumani
kəlavaɗ. 10 Wayum ndam ge Krist
ndahaŋ ni lala, wayum tay aɗaba
lekʉlʉm kà məŋ gekʉli. Ku way
way do mâhəŋgrioru ahàr a haɗ
ana maslaŋa nahaŋ, mâzay njəɗa
gayaŋ mâtam maslaŋa nahaŋ ni àna
məhəŋgrioru ahàr a haɗ. 11 Grum tʉwi
àna njəɗa gekʉli ɗek, kàgrum masəfa
ba. Grumi tʉwi ana Bay geli àna huɗ
bəlaŋ, kàmbrəŋum ba. 12 Kàsəruma
Melefit aməvi ere ye ti àɗəm aməvi
ana kʉli ni, nahkay ti mərumvu.
Tamal kacakum daliya ti zum njəɗa
gekʉli, ɓesʉm. Həŋgalum Melefit
kəlavaɗ, kàmbrəŋum ba. 13 Tamal
zlam àhəci ndam njəlatani ge Melefit
ti jənumki tay. Zum njəɗa gekʉli ga
məgəskabu ndam ya tara afa gekʉli a
ni.

14 Tamal mis təgri daliya ana kʉli
ti həŋgalum Melefit ti mâgri sulum
gayaŋ ana tay. Kètikweslʉm tay ba,
həŋgalum Melefit ti mâgri sulum
gayaŋ ana tay sawaŋ. 15 Mərumvu
akaba ndam ya ti təmərvu ni, tʉwʉm

akaba ndam ya ti titʉwi ni. 16 Ma gekʉli mârakaboru. Kàzum ahàr gekʉli akaɗa lekʉlʉm gəɗákani ba. Ku tamal təvi tʉwi gʉziteni ana kʉli nəŋgu ni, grum. Ŋgay lekʉlʉm ndam məsər zlam ti kàhumi ana ahàr ba.

17 Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kʉli a ti kàhəŋgrumivu ba : jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kè meleher ge mis ɗek sawaŋ. 18 Lekʉlʉm ti, tamal agravu ti, njəhaɗum akaba ku way way do àna sulumani. 19 Bəza ga mmawa, nawayay kʉli : tamal mis àgudaria zlam ana kʉli a ti lekʉlʉm lekʉlʉmeni kàhəŋgrumivu ba. Mbrəŋum Melefit mâzumki ɓəruv, mâtraɓ naŋ zlam gayaŋ. Kàsəruma àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit àɗəm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay məhəŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » 20 Ay ti àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Tamal lʉwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam àkaɗa naŋ a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akaɗa kəbəkiyu azay ga aku ka dalahar.† » 21 Kìgʉm evidî ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mâləbi va bi.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

1 Ku way way do mâgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam məgur mis ni ɗek ti Melefit àdiyu tay ; bay məgur mis ya ti Melefit àdiyu naŋ ndo ni ti àbi. 2 Nahkay maslaŋa ya ti àgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit mâwəl tay àna seriya. 3 Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya tàsi aŋgwaz do. Təsi aŋgwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni ciliŋ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya tàsuk aŋgwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawaŋ. 4 Aɗaba ndam ya təgur mis ni təgri tʉwi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kânjəhaɗ àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti tâsuk aŋgwaz, aɗaba tisliki matraɓ mis ; Melefit àvi njəɗa gani ana tay ti masakani do. Təgri tʉwi ana Melefit, tatraɓi ndam ya ti tagudar zlam, azumki ɓəruv ka tay ni. 5 Nahkay ti ahàr àɗəm məgəsumiki ma ana tay. Məgəsumiki ma ana tay ti azuhva tisliki matraɓ leli ciliŋ do : azuhva màsəra Melefit awayay ti mâgray nahkay palam.

6 Kabəhaɗum hadam ti azuhva nani daya, aɗaba ndam ga ŋgumna ti Melefit àdiyu tay ti tâgray tʉwi gani nani lala. 7 Nahkay zla nahəma, ahàr àɗəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl jaŋgal ti pəlumi jaŋgal ; ana bay magray seriya ti grumfəŋa aŋgwaz a ; ana bay məgur mis ti ni həŋgrumioru ahàr a haɗ.

Wayumvu

8 Ahàr àɗəm maslaŋa àɗəbay kʉli àna duwa ba, pəlumkaba ɗek. Ay duwa àbu bəlaŋ ti kàpəlumkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mâwayay maslaŋa nahaŋ, aɗaba tamal naŋ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àɗəm tâgray e Divi gayaŋ bu na ɗek. 9 Màsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àɗəm : « Kàgray hala ba, kàkaɗ mis ba, kìgi akal ba, araŋa ga maslaŋa ègʉk eri ba.* » Ay Divi nahaŋ àbu ti, Divi nday nani ɗek akaba Divi ndahaŋ ni ɗek tàvu a huɗ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àɗəm : « Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni akaɗa ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » 10 Tamal kawayay maslaŋa ya nak kàbu akaba

* **12:19** Mimbiki 32.35. † **12:20** Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahaŋ tàɗəm aɗafaki daliya, Melefit amatraɓ maslaŋa gani dal-dal, ay mis ndahaŋ ti ni tàɗəm aɗafaki mimili ti maslaŋa gani mâmbatkaba majalay ahàr a. * **13:9** Mənjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † **13:9** Levi 19.18.

naŋ ni ti kàgri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àɗəm tâgray na ɗek.

Maslamalavani

11 Kàsəruma sarta ya ti leli màvu nihi na daya. Sarta gekʉli ga mepiɗekvabana e ɗʉwir ba ènjia. Aɗaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəŋgay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mànjəki ka məfəki ahàr ka Yezu ni. 12 Nihi ti ləvəŋ àbu ara andav, məlaŋ ara aslay wuɗak. Ègia nahkay ti məmbatumi alən ana zlam ge mis ya tagray a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makaɗvu àna naŋ a məlaŋ maslaɗani bu ni. 13 Manjəhaɗum lala, akaɗa ge mis ya tanjəhaɗ a məlaŋ maslaɗani bu ni. Màvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; màgrum hala ahkay do ni mesʉwehvu ba ; màləgumvu ahkay do ni màgrum solu ba daya. 14 Zum Bay geli Yezu *Krist akaɗa ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kìgʉm eviɗi ga zlam ga duniya va ba, kàjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ŋgay majalay ahàr ga maslaŋa nahaŋ àɓəlay do ni ti kàɗəmum ba

1 Maslaŋa ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a, àsər njəɗa ge Melefit lala faŋ do ni ti, gəsumkabá naŋ a lala. Ŋgay majalay ahàr gayaŋ àɓəlay do ni ti kàɗəmum ba. 2 Maslaŋa nahaŋ àhi ana ahàr esliki məzum zlam ɗek : maslaŋa nahaŋ ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi ciliŋ. Àɗəm nahkay ti aɗaba àsər njəɗa ge Melefit lala faŋ do. 3 Maslaŋa ya ti azum zlam ɗek ni ŋgay maslaŋa ya ti àzum zlam ɗek do ni èsli araŋa do ni ti àɗəm ba. Maslaŋa ya ti àzum zlam ɗek do ni ti ni ŋgay maslaŋa ya azum zlam ɗek ni àgudara zlam a ti àɗəm ba daya. Aɗaba maslaŋa gani nani ti Melefit àgəskabá naŋ a. 4 Nak ya ti kàɗəm bay magray tʉwi ga maslaŋa nahaŋ àgudara zlam a ti nak way ? Tamal naŋ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayaŋ ciliŋ. Ay ti maslaŋa gani nani emijikia ke divi a do, aɗaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

5 Maslaŋa nahaŋ àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vaɗ nahaŋ àtam vaɗ nahaŋ. Maslaŋa nahaŋ ti ni àhi ana ahàr vaɗ ni ɗek kala-kala. Ku way way do àsəra majalay ahàr gayaŋ a, mânjəhaɗ àna naŋ. 6 Maslaŋa ya ti àhi ana ahàr vaɗ nahaŋ àtam vaɗ nahaŋ ni ti, agray ti azuhva naŋ ka ahar ga Bay geli. Maslaŋa ya ti azum zlam ɗek ni day azum ti azuhva naŋ ka ahar ga Bay geli, aɗaba agri sʉsi ana Melefit. Maslaŋa ya ti àzum zlam ɗek do ni day àzum do ni ti azuhva naŋ ka ahar ga Bay geli ; naŋ day agri sʉsi ana Melefit. 7 Tamal mis e kiɗiŋ geli bu naŋ àna sifa ti, sifa gayaŋ a ahar gayaŋ gayaŋani bu do. Tamal amət nəŋgu ni, sarta ga məmət gayaŋ a ahar gayaŋ gayaŋani bu do daya. 8 Ka ya ti leli màbu àna sifa ni ti, màbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nəŋgu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nəŋgu ni, leli ka ahar ga Bay geli. 9 Aɗaba *Krist àmət, nihi ti naŋ àbu àna sifa ti, ti mîgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti tàməta ni. 10 Nak ti kàɗəm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahaŋ ni ti ni kàɗəm wur ga muk èsli araŋa do ni ti kamam ? Màɗəmum nahkay ba, aɗaba leli ɗek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəŋa seriya kè leli a. 11 Aɗaba àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.
Nəɗəm nahəma : mis ɗek atabəhaɗ mirdim kè meleher goro ;
ku way way do amazləbay nu, amədəm nu Melefit.* »

12 Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəŋa seriya ; ku way way do geli amaŋgəhaɗaya ere ye ti àgray na ɗek àna ma gayaŋ kè meleher ge Melefit a.

Mìjiŋkia bəza ga məŋ geli ke divi a ba

* **14:11** Izayi 45.23.

13 Nahkay ti ŋgay mis ndahaŋ tàgudara zlam a ti màɗəmum va ba.
Ere ye ti àgəski mâɗəm ni ti nihi :
Màgrum ere ye ti ejiŋkia bəza ga
məŋ geli ke divi a ahkay do ni abiyu
tay a zlam magudarani bu ni ba.
14 Nu ti nàsəra ere ye ti Bay geli
Yezu awayay na lala : nahkay àki ka
zlam məzumani weley weley do ni
ti nàsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti
awəsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal
nahkay nəŋgu ni, tamal maslaŋa
nahaŋ àɗəm zlam hini njəlata do
ni ti, ka naŋ ti njəlata do eɗeɗiŋ.
15 Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam
gani nani ya kəzum ni ahəli ahàr
ana wur ga muk nahəma, ere ye
ti kagray ni ti aɗafaki kàwayay wur
ga muk ni do. Kìjiŋ wur ga muk
àki ka zlam məzumani ba, aɗaba
*Krist àmət ti azuhva naŋ. 16 Zlam
ya ti nak kàɗəm njəlata ni ti njəlata
eɗeɗiŋ ; ay tamal mis ndahaŋ tàɗəm
kàzuma ti kàgudara zlam a ti mbrəŋ,
kàzum ba. 17 Ndam ya ti nday a
*Məgur ge Melefit bu ni ti tàjalaki
ahàr ka zlam məzumani ahkay do ni
ka zlam miseni do. Tawayay magray
jiri, tawayay manjəhaɗani akaba mis
àna sulumani, tawayay məmərvani
daya. Zlam nday nani ɗek ti tʉwi ga
*Məsuf Njəlatani. 18 Maslaŋa ya ti agri
tʉwi ana Krist nahkay ti àɓəlafəŋ kè
Melefit, mis day təɗəm tʉwi gayaŋ ni
àɓəlay.

19 Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr
àɗəm maɗəbay ni ti nihi : mis
tânjəhaɗkabu àna sulumani, ku way
way do e kiɗiŋ geli bu mâvikivu njəɗa
ana maslaŋa nahaŋ ga məfəki ahàr
ke Krist lala. 20 Ere ye ti Melefit
àgray ni ti kàgudar àna zlam gayak ya
kəzum ni ba. Zlam məzumani ti ɗek
njəlata eɗeɗiŋ. Ay ku tamal nahkay
nəŋgu ni, tamal zlam ya məzumum
ni ejiŋkia maslaŋa nahaŋ ke divi a
ti, zlam məzumani nani ègia zlam
magədavana. 21 Ere ye ti ahàr àɗəm
kagray ni ti nihi : ku aslu kàhəpəɗ do,
ku zum kìsi do, ku zlam weley weley
do ya ti ejiŋkia wur ga muk ke divi a ni
day kàgray do. 22 Nak ti majalay ahàr
gayak àki ka zlam məzumani ti kàhi
ana maslaŋa nahaŋ ba, si ana Melefit
ciliŋ. Maslaŋa ya ti àhi ana ahàr zlam
ya agray ni sulumani, ajalay ahàr cʉ
cʉ do ni ti mâmərvu. 23 Ay maslaŋa
ya ti azum zlam, ajalaki ahàr cʉ cʉ
ni ti, Melefit àgəsa naŋ àna seriya
àndava, aɗaba ŋgay ere ye ti agray ni
sulumani ahkay do ni sulumani do
ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray
ni ɗek, màsər ŋgay sulumani do ni ti
tamal màgra ti màgudara zlam a.

15

Məjənumvu

1 Leli ya ti màsəra njəɗa ge Melefit
a lala ni ti ahàr àɗəm məjənaki ndam
ya ti tàsər njəɗa gayaŋ faŋ do ni. Ahàr
àɗəm màgray ere ye ti məɓəruv geli
awayay ni ciliŋ ba. 2 Ahàr àɗəm ku
way way do mâgray ere ye ti àɓəlafəŋ
kà maslaŋa ya ti kà gəvay gayaŋ ni ga
məjənaki naŋ ti môru kama kama e
divi ga Yezu vu. 3 Aɗaba *Krist day
àgray ere ye ti məɓəruv gayaŋ awayay
ni ciliŋ ndo. Àbu məbəkiani nahkay
hi : « Bay Melefit goro, tìndivia kur a,
ay gatay ya ti tìndivi kur ni tìndivi ti
nu.* » 4 Ma ge Melefit ya tàbəkibiyu
ni ɗek ti ga məɗəfiki zlam ana leli.
Tàbəki ti, ti màmbrəŋ məfəki ahàr
geli ke Melefit ba, mâzay njəɗa geli ti
mâsər ere ye ti Melefit àɗəmbiyu am-
agray ni ti amagray eɗeɗiŋ. 5 Melefit
ti avi njəɗa ana leli ti màmbrəŋ məfəki
ahàr geli ka Yezu ba. Nahkay mâgray
ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani,
ma gekʉli mârakaboru, akaɗa ga Yezu
Krist ya awayay ni. 6 Tamal kəgrum
nahkay ti akəzləbum Melefit Bəŋ ga
Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlaŋ, àna
məɓəruv bəlaŋ.

7 Nahkay ti ahàr àɗəm ku way
way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâgəskabu
maslaŋa nahaŋ akaɗa ge Krist ya
ti àgəskabu kʉli ni. Tamal kəgrum
nahkay ti mis atazləbay Melefit.
8 Nàɗəm nahəma, Krist ègi bay məgri

* **15:3** Limis 69.10.

tʉwi ana ndam *Zʉde ; àgray nahkay ti aɗaba awayay ti tâsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəŋ ga bəŋ gatay amagravu ni. 9 Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zʉde do ni tâzləbay Melefit aɗaba tàsia cicihi a, àgria sulum gayaŋ ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anazləbay kur àna limis
kè meleher ga ndam ya ti nday ndam
Zʉde do ni,
anəɗəm nak Melefit.† »

10 Àbu məbəkiani keti :

« Lekʉlʉm ndam Zʉde do ni,
mərumvu akaba ndam ge Melefit
ni.‡ »

11 Ka məlaŋ nahaŋ day àbu məbəkiani nahkay hi :

« Lekʉlʉm ndam Zʉde do ni ɗek
zləbum Bay Melefit.
Ahàr àɗəm jiba gərgərani ni ɗek
tâzləbay naŋ.§ »

12 Izayi day àbəki a wakita gayaŋ ni bu nahkay hi :

« Maslaŋa nahaŋ amara, maslaŋa gani
nani wur huɗ ge Zese,
aməgur ndam ya ti nday ndam Zʉde
do ni,
mək nday atəɗəm wur ni aməgri su-
lum gayaŋ ana tay.* »

13 Melefit mâgray ti kâmərumvu dal-dal akaba kânjəhaɗumkabu àna sulumani aɗaba kàbum kəfumki ahàr ; màsəra ara agri ere ye ti àɗəm ni ana leli. Nahkay akəsərum aməgri sulum gayaŋ ana kʉli, akəmərumvu àna naŋ dal-dal. Zlam gani nani ɗek amagravu ti àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani.

Tʉwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

14 Bəza ga mmawa, nu ti nàsəra lekʉlʉm ti ndam sulumani dal-dal, kàsərumkaba ma ge Melefit a lala, kàsəruma macahi zlam ana mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli ba daya. 15 Ay a wakita goro ni bu ka məlaŋ ndahaŋ nàbiki ma ana kʉli ga məlәgiani ana kʉli ti, aɗaba nawayay ti kâsərumki ka ma gani lala. Nàgray nahkay ti aɗaba Melefit àgrua sulum gayaŋ a 16 ga məgri tʉwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zʉde do ni. Nàɗəm nəgri tʉwi ana Melefit ciliŋ, nəhi *Ma Mʉweni Sulumani gayaŋ ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zʉde do təfəki ahàr ka Yezu ni tîgi akaɗa ga sədaga ya təvi ana Melefit, àɓəlafəŋ ni. Nday gani nani ti tìgia njəlatana àna njəɗa ga Məsuf Njəlatana. 17 Tʉwi gani nani ti nəgri ana Melefit àna njəɗa ga Yezu Krist, nahkay nazləbavu àna naŋ kè meleher ge Melefit. 18 Pakama goro ya nawayay nəɗəm ni ti àbi, nəɗəm ti pakama ge tʉwi goro ya nàgray àna njəɗa ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni tâgəsiki ma ni ciliŋ. Tʉwi gani nani àgravu ti àna pakama ya nàhi ana mis ni, àna zlam ya nàgray ni, 19 akaba àna zlam njəɗa-njəɗani gərgəri ya àgri ejep ana mis ni. A tʉwi gani nani bu ɗek ti *Məsuf Njəlatani àɗəfiki njəɗa gayaŋ ana mis. Nahkay nàhia Ma Mʉweni Sulumani àki ke Krist ana mis ga kəsa ɗek ; nànjəki a Zerʉzalem, nòru àna naŋ bəɗak ka haɗ Iliri. 20 Nàhi ana ahàr si nakoru nəhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis ka məlaŋ ya tìci ma ge Krist ɗay-ɗay ndo ni kwa. Nàgray nahkay ti, nàwayay magray tʉwi ka məlaŋ ya ti mis ndahaŋ tànjəkia ni do. 21 Nàɗəm si nagray tʉwi akaɗa ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya tàhiki ma ana tay ɗay-ɗay
ndo ni etipi naŋ ;
ndam ya tìci ma gayaŋ ɗay-ɗay ndo ni
atəsər naŋ.† »

Pol awayay akoru a Rom

22 Sak ehimeya nàwaya marona afa gekʉli a, ay nàŋgət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva tʉwi nani. 23 Vi ehimeya nàwaya məmənjiyu kʉli a, ay tʉwi àcafəŋa nu a. Ay nihi ti tʉwi goro àbi ka haɗ nday ndani va bi. 24 Nahkay nawayay nakoru ka haɗ Espeŋ ti nəɗəm nakoru nəhuriyu gwar afa gekʉli day. Tamal nìnjʉa ti ananjəhaɗ afa

† **15:9** Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ **15:10** Mimbiki 32.43. § **15:11** Limis 117.1. * **15:12** Izayi 11.10. † **15:21** Izayi 52.15.

gekʉli gosku ɓal, anəmərvu akaba kʉli. Kələŋ gani akəjənumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. 25 Ay nihi ti nakoru a Zerʉzalem ga məjənaki ndam *njəlatani ge Melefit ya tàbu eslini ni. 26 Aɗaba ndam geli ya ka haɗ Mesedʉweŋ akaba ya ka haɗ Eseyi ni tàwaya majama zlam ga məjənaki ndam talaga e kiɗiŋ ga ndam njəlatani ge Melefit ya tàbu a Zerʉzalem ni ba. 27 Nday ndayani àna ahàr gatay tàjalay mək tàgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zʉde do ni ti tajami zlam ana ndam Zerʉzalem ti kigeni, aɗaba ndam Zerʉzalem ni tàjənakia tay ga məŋgət zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahàr àɗəm nday day tâjənaki ndam Zerʉzalem ni, tâvi zlam ya àhəcikivu ana tay ni. 28 Ka ya ti eninjʉa àna zlam na ɗek, anəvia ana tay a ni ti, anoru ka haɗ Espeŋ ; ka ya ti nakoru nahəma anəhuriyu afa gekʉli. 29 Nàsəra, eninjʉa afa gekʉli a ti *Krist aməgri sulum gayaŋ ɗek ana leli.

30 Bəza ga mmawa, leli ɗek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njəɗa ana leli ga mawayavani ti Məsuf gayaŋ. Nahkay nihindi kʉli, nawayay ti kâzum njəɗa gekʉli ɗek ga mahəŋgalumu Melefit. 31 Həŋgalum Melefit ti ndam ga haɗ *Zʉde ya tàfəki ahàr ka Yezu do ni tàgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zerʉzalem ni tâgəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala. 32 Nahkay ti tamal Melefit àvua divi gana ti eninjiyu afa gekʉli àna məmərani, anəpəs akaba kʉli gʉzit. 33 Melefit ti avi manjəhaɗ sulumani ana mis ; nawayay ti mâləbu akaba kʉli, mâvi manjəhaɗ sulumani gani nani ana kʉli ɗek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

1 Nawayay ti kâgəsumkabá wur ga məŋ geli walani Fʉbe a lala. Naŋ ti naŋ àbu ajənaki ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Seŋkrey ni. 2 Naŋ mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kâgəsumkabá naŋ a akaɗa ga ndam ge Melefit ya təgəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam àhəci naŋ nahəma, nawayay ti kâjənumki naŋ, aɗaba ahaslani ti àjənakia mis a kay, nu day àjənakia nu a.

3 Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli màbu magrakabu tʉwi ga Yezu *Krist ka ahar bəlaŋ akaba tay. 4 Ka ya ti akal mis takaɗ nu ni ti nday gani tàhəŋga nu a ; ku tamal tâbazl tay azuhva nu day akal tàgəskabá. Nàgria sʉsi ana tay a. Àgri sʉsi ana tay ti nu ciliŋ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zʉde do, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ɗek day tàgria sʉsi ana tay a. 5 Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya tàbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; maslaŋa ya ti àfəki ahàr enji ke Krist ka haɗ Azi ni ti naŋ. 6 Grumi sa goro ana Mari ; naŋ day àgra tʉwi a dal-dal azuhva kʉli a. 7 Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zʉniyas. Nday ti ndam ge dini goro, màzumkabá daŋgay akaba tay a. E kiɗiŋ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis tàbu tazləbay tay ; nday ti tàfəki ahàr ke Krist enji goro.

8 Grumi sa goro ana Ampliyatus, naŋ ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day mis ga Bay geli. 9 Grumi sa goro ana Yʉrbəŋ ; naŋ ti màbu magrakabu tʉwi ge Krist ka ahar bəlaŋ. Grumi sa goro ana Istesis ; naŋ day nawayay naŋ dal-dal. 10 Grumi sa goro ana Epeles ; naŋ ti àcaka daliya kay, ay ti àmbrəŋ məfəki ahàr ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huɗ ahay ge Erestebʉl daya. 11 Grumi sa goro ana Erodiyoŋ ; naŋ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya tàbu a huɗ ahay ge Nersis bu ni. 12 Grumi sa goro ana ata Trifiŋ nday ata Trifʉs. Wál nday nani cʉeni ti tàza njəɗa gatay a, tàgria tʉwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay naŋ dal-dal, aɗaba naŋ day àza njəɗa gayaŋ a, àgria tʉwi ana Bay geli a dal-dal. 13 Grumi

sa goro ana Rufus ; naŋ ti àgria tɯwi sulumana ana Bay geli a àtama ge mis ndahaŋ a. Grumi sa goro ana mənŋani ; naŋ ti èɡia mmawa. 14 Grumi sa goro ana ata Eseŋkrit, Filigoŋ, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bəza ga məŋ geli ya tàbu akaba tay ni. 15 Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zɯli, ana ata Neri nday ata wur ga məŋani walani ni, ana Olimpas akaba ndam ge Melefit ya tàbu akaba tay ni ɗek.

16 Grumvu sa e kiɗiŋ gekɯli bu lala, akaɗa ga ndam *njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ɗek tàgria sa ana kɯli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayaŋ ni

17 Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kɯli, nawayay ti kâbumvu slimi ana ndam ya ti tàwayay məgəskabu ma ya màcahi ana kɯli do ni. Nday ti tagray ti mis têdevu, ma gatay àrakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tîjikia ke divi a daya. Nahəŋgalay kɯli, kam-kam kàɗəbum divi gatay ba. 18 Aɗaba nday gani nani ti, təgri tɯwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri tɯwi ti ana huɗ gatay gatayani ciliŋ. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna naŋ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti tàsərkaba zlam magədavana do ni ti tîjikia ke divi a. 19 Lekɯlɯm ti mis ɗek tàsəra kàbum kəgəsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nàbu nəmərvu azuhva kɯli, ay nawayay ti kâsərum magray tɯwi sulumani lala, ti kèbeɗɯmkabu zlam magədavani akaba sulumani ba. 20 Melefit ti avi manjəhaɗ sulumani ana mis ; nahkay amazəgaɗ *Seteni ti kâcəlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu mâgri sulum gayaŋ ana kɯli ti.

21 Timote naŋ ya ti magrakabu tɯwi ni àgria sa ana kɯli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyɯs, Zasoŋ akaba Sosipatros tàgria sa ana kɯli a daya. 22 Nu Tertiyɯs, nu ya nəbəki ma ga Pol ni, nàgria sa ana kɯli a, aɗaba leli ɗek, leli ndam ga Bay geli Yezu. 23 Gayus àgria sa ana kɯli a. Nu Pol nanjəhaɗ ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni ɗek day təcakalavu ti afa gani. Erest bay maŋgah siŋgu ga kəsa ni àgria sa ana kɯli a. Wur ga məŋ geli Kartus day àgria sa ana kɯli a. [24 Bay geli Yezu Krist mâgri sulum gayaŋ ana kɯli ɗek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

25 Məzləbum Melefit, məɗəmum naŋ gəɗakani ! Naŋ ti njəɗa-njəɗani, nahkay avi njəɗa ana kɯli ga məfəki ahàr ka Yezu *Krist, akaɗa ya nəɗəm ka ya ti nəhi *Ma Mɯweni Sulumani ana mis ni. Ma Mɯweni Sulumani nani ti Melefit àŋgah ; kwa ka mənjəki ga məlaŋ mis tìci ndo. 26 Ay nihi ti Melefit àŋgazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəŋgaray *pakama gayaŋ ya tàbəki a wakita bu na. Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àɗəm zlam gani mâgravu nahkay ti naŋ. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka haɗ ni ɗek tîci ma gani, ti tâfəki ahàr ka Yezu, tâgəsiki ma.

27 Melefit ti naŋ bəlaŋ, majalay ahàr gayaŋ ɗek sulumani. Naŋ gəɗakani ga kaŋgay-kaŋgayani. Məzləbum naŋ azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreŋ enjenjeni ni

Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreŋ enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbəki ti ka sarta ya ti naŋ e Efez, awayay akoru a Koreŋ gwar e Mesedɯweŋ ni (16.5-9 ; Tɯwi 20.1-3).

Maslaŋa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koreŋ enji ni ti Pol (Tɯwi 18.1-17) : àsəra ndam Koreŋ a lala. Koreŋ ti kəsa gəɗakani ka haɗ Eseyi (Gres) ; gosku gəɗakani àbu eslini, ndam ga cakala gərgəri kay tàbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kəsa nani ti tagray mesɯwehvu daldal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koreŋ ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbəki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaŋ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tànjəhaɗkabu akaba ndam magray mesɯwehvu ka ahar bəlaŋ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koreŋ day tàbikioya wakita ana Pol ge mihindifiŋa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhəŋgrifəŋ ana tay kà pakama gatay ni bəlaŋ àna bəlaŋ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koreŋ ni ti tàsəra zlam a ; tàbu àna njəɗa gərgəri kay ga Məsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nəŋgu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tàjalay ahàr akaɗa ga ndam ga Yezu ni di faŋ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àləgi ana tay : àhi ana tay si tîcivu, tâmbrəŋ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3–4), tànjəhaɗkabu akaba ndam mesɯwehvu ka ahar bəlaŋ ba (5), tàbəhaɗki mirdim ke mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu ba (6). Zlam nday nani ɗek ti tɯwi ga ndam ya tàsər Yezu lala do ni.

Pol àhəŋgrifəŋa kà pakama ga ndam Koreŋ ya tìhindifiŋa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pəra (8–10 : ndam Koreŋ tàɗəm tamal mis àsəra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni ɗek, ay Pol àɗəm si mâjənaki mis ndahaŋ day kwa). Àɗəfikia divi sulumani ga mazləbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tâgray tɯwi àna njəɗa ya Məsuf Njəlatani àvi ana tay ni akaɗa ge Melefit ya awayay ni kwa (12–14) ; ahar gəɗakani si tâwayavu kwa (13). Ndam Koreŋ ndahaŋ tàɗəm mis ataŋgaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kələŋ gani Pol àhi ana tay ahəmamam tâjam siŋgu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koreŋ ni ajənaki ndam ga Yezu ɗek ga məmbrəŋ majalay ahàr ga duniya, ti tânjəhaɗ akaɗa ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

1 Nu Pol Melefit àzala nu a ti nîgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahəma ka mawayay gayaŋ palam. Nàbiki wakita hini ana kɯli ti nu gani. Màbiki ana kɯli ti leli ata wur ga məŋ geli Sosteŋ. 2 Məbikioru ana kɯli, lekɯlɯm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Koreŋ ni. Kìgɯma ndam gayaŋ njəlatana azuhva tɯwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kîgɯm njəlata, àzalay kɯli ti nahkay ; àzala ndam ndahaŋ ya tahəŋgalay Bay geli Yezu Krist na ɗek, nday ya a kəsa gərgərani bu ni daya. Yezu Krist ti naŋ Bay gatay ɗek, Bay geli ɗek daya. 3 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kɯli, tâgray ti kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu àvi ana ndam gayaŋ a Koreŋ ni

4 Nəgri sʉsi ana Bay Melefit goro a
sarta bu ɗek azuhva kʉli, aɗaba àgria
zlam sulumana ana kʉli a, kìgʉma
ndam ga Yezu *Krist a. 5 Eɗeɗiŋ
lekʉlʉm kìgʉma akaba Yezu Krist a
akaɗa mis bəlaŋ, nahkay ti Melefit
àgria sulum gayaŋ ana kʉli a kay.
Iy nihi ti kàsəruma jiri a, kàsəruma
məɗəm ma ge jiri a. 6 Nàɗəm nahkay
nahəma, aɗaba ka ya ti màhi ma
ge Krist ana kʉli ni ti kàgəsumkabá
ma gana lala a məɓəruv gekʉli ba.
7 Azuhva nani lekʉlʉm kàŋgətuma
zlam sulumani ya ti Melefit agri ana
ndam gayaŋ na ɗek. Nahkay ka ya
ti kàbum kəjəgum sarta ga maŋga ga
Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya
àhəcikivu ana kʉli ni ti àbi. 8 Naŋ gani
aməvi njəɗa ana kʉli duk abivoru ana
mandav ga duniya. Agray nahkay ti
aɗaba awayay ti seriya àgəs kʉli ka
fat ya ti naŋ amaŋga ni ba. 9 Melefit
àna ahàr gayaŋ àzalay kʉli ti, ti kîgʉm
akaba wur gayaŋ Yezu Krist akaɗa
mis bəlaŋ. Yezu Krist ti naŋ Bay geli.
Melefit ti ere ye ti àɗəm agray ni ti
agray eɗeɗiŋ, àdəkia asak a do ferera.

Kìcirumvu e kiɗiŋ gekʉli bu ba

10 Bəza ga mmawa goro ni,
nahəŋgalay kʉli àna slimi ga Bay geli
Yezu *Krist : kìcirʉmvu e kiɗiŋ gekʉli
bu ba. Nawayay nahəma, ma gekʉli
mârakaboru ka ahar bəlaŋ. Cʉmvu
ma, majalay ahàr gekʉli ɗek mîgi
bəlaŋ. 11 Bəza ga mmawa goro ni,
nàɗəm nahkay ti aɗaba ndam ga ahay
ga Kuluwe tàra tàhu ahkado lekʉlʉm
kàbum kələgumvu e kiɗiŋ gekʉli bu.
12 Ere ye ti nawayay nəhiki ma ana
kʉli ni ti nihi : maslaŋa nahaŋ aɗəm
naŋ ga Pol ; maslaŋa nahaŋ aɗəm naŋ
ga Apolos, maslaŋa nahaŋ keti aɗəm
naŋ ga Sifas * ; maslaŋa nahaŋ ti ni
aɗəm naŋ ge Krist ni. 13 Lekʉlʉm
kəɗəmum nahkay ti Krist gani naŋ
medeveni aw ? Bay ya *tàdarfəŋ kà
təndal, àmət azuhva kʉli ni ti Pol aw ?
Tək *tàbaray kʉli ti àna slimi ga Pol
aw ?
14 Nəgri sʉsi ana Melefit aɗaba
maslaŋa ya ti nàbaray naŋ e kiɗiŋ
gekʉli bu ni ti àbi, si Krispus nday
ata Gayus. 15 Nahkay ti maslaŋa ya
ti esliki məɗəmani nu nàbaray kʉli àna
slimi goro ti àbi. 16 Eɗeɗiŋ àgəjazlkua
ahàr a, nàbara Istefanas akaba ndam
ga huɗ ahay gayaŋ a daya. Ay tamal
nàsərkia lala ti nàbarakivu maslaŋa
nahaŋ keti ndo. 17 Krist àslər nu ti
ga moru məbaray mis do. Àslər nu ti
ga moru məhi *Ma Mʉweni Sulumani
ana mis sawaŋ. Àslər nu ti ga məhi ma
ni ana mis àna məsər zlam ge mis ni
do. Nagray nahkay ti, ti məmət gayaŋ
ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti èɡi zlam
masakani ba.

Yezu aɗafaki məsər zlam ge Melefit

18 Ga Yezu ya *tàdarfəŋ naŋ kà
təndal àmət ni ti, tamal təhi ma gani
ana mis ya tàbu tijiji ni ti tazay ma
gani ka zlam masakani. Ay leli ya
ti Melefit naŋ àbu ahəŋgay leli ni ti,
məsəra təɗəm ma gani nani ti àna
njəɗa ge Melefit. 19 Məsəra ma gani
nani nahkay ti aɗaba Melefit àɗəm a
Wakita gayaŋ bu ahkado :

« Enijiŋki məsər zlam ga ndam ya
tàsəra zlam a ni ka tay.
Anagray ti məsər zlam gatay ni mîgi
zlam masakani.† »

20 Nihi Melefit àɗəma ma na
nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya
bu ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit
ni akaba ndam ya tàsəra zlapay a ka
sarta hina ni ti məsər zlam gatay ni
ènjʉa eley ? Melefit àɗafaki məsər
zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam
masakani do waw ?
21 Nahkay ndam ga *duniya àna
məsər zlam gatay ni tìpia ere ye ti
Melefit àgray àna məsər zlam gayaŋ
na, ay ti nday gani tàsər naŋ ndo.
Azuhva nani naŋ àbu agray tʉwi ti àna
ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni
ti ni tàɗəm ma nani ti ma ga muru.
Ay ti Melefit awayay mahəŋgay ndam
ya təfəki ahàr ka naŋ ni ti àna ma

* **1:12** Sifas ti slimi ge Piyer. † **1:19** Izayi 29.14.

gani nani. 22 Ndam *Zʉde tawayay
tâgriaya zlam ge ejep ana tay a day
kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge
jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay tâhi ma
ana tay àna məsər zlam akaɗa gatay
ni. 23 Leli zla nahəma, məɗəm *Krist
ti tàdarfəŋa naŋ kà təndal a. Ma geli
nani ya məhi ana mis ni ti azumi
ɓəruv ana ndam Zʉde : təhi ana leli
« Kindivʉm Melefit. » Mis ndahaŋ ya ti
nday ndam Zʉde do ni ti ni təɗəm ma
gani nani ma ga muru. 24 Ay ti nday
ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam
Zʉde, ku ndam Gres nəŋgu ni, tàsəra
Krist ti aɗəfiki njəɗa ge Melefit ana
leli, aɗəfiki məsər zlam ge Melefit ana
leli daya. 25 Mis ndahaŋ təɗəm ere ye
ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay
tʉwi ge Melefit ya mis təɗəm zlam ga
muru nahəma, àtama məsər zlam ge
mis a. Təɗəm ere ye ti Melefit àgray
ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay tʉwi
ge Melefit ya mis təɗəm zlam ga ndam
gedebi ni ti àtama njəɗa ge mis a.

26 Bəza ga mmawa goro ni, lekʉlʉm
ya Melefit àzalay kʉli ni, mənjumki :
lekʉlʉm ndamam ? Kè eri ge mis ga
duniya nahəma, ndam məsər zlam
tàbi e kiɗiŋ gekʉli bu kay bi ; ndam
ya njəɗa àfəŋ kà tay ni akaba ya ti
mis təhəŋgrioru ahàr ana tay a haɗ
ni tàbi e kiɗiŋ gekʉli bu kay bi daya.
27 Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga
duniya tàɗəm nday ndam masakani
na ga məbiki mimili ka ndam ya
tàɗəm tàsəra zlam a ni. Nahkay day
Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya
tàɗəm njəɗa àfəŋ kà tay bi na ga
məbiki mimili ka ndam ya njəɗa àfəŋ
kà tay ni. 28 Àdaba mis masakana
ya mis tàmənjaləŋ ana tay do na,
məɗəmani nday ya ti tàɗəm tìsli araŋa
ndo na, ge mijiŋ ndam ya tàɗəm nday
gəɗákani na. 29 Melefit àdaba nday
nana nahkay, awayay ti ku maslaŋa
bəlaŋ èji zlabay kè meleher gayaŋ
ba. 30 Lekʉlʉm kìgʉm bəlaŋani akaba
Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti
Bay ya ti acahi məsər zlam ge Mel-
efit ana leli ni ti Yezu Krist ; naŋ
àmbay leli ti mîgi ndam jireni kè eri
ge Melefit, ti mîgi ndam gayaŋ daya.
31 Melefit àgray nahkay ti, awayay
ti pakama ya a Wakita gayaŋ bu ni
mâgravu. Pakama gani nahkay hi :
« Tamal maslaŋa awayay eji zlabay
nahəma, mîji zlabay ti àna tʉwi ga Bay
geli ya àgray ni.‡ »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmətfəŋ kà təndal

1 Bəza ga mmawa goro ni, ka ya
ti nòru afa gekʉli enjenjeni, nàhi ma
*maŋgahani ge Melefit ana kʉli ni ti,
nàhi ana kʉli àna ma zləzlaɗani ndo
ahkay do ni àna məsər zlam ga ndam
ga *duniya ni ndo. 2 Ka sarta gani
nani nahəma, nàza njəɗa, nàɗəm ma
ya ti anəzlapiki ana kʉli ni ti ma àki
ka Yezu *Krist ciliŋ, nàzlapay ma na-
haŋ do. Ma àki ka Yezu ya nàɗəm
anəzlapaki ni ti gayaŋ ya ti *tàdarfəŋ
kà təndal, àmət ni. 3 Ka goro ya nu
eslini akaba kʉli ni ti njəɗa goro àbi,
aŋgwaz awər nu, nəgəgər. 4 Ka ya ti
nàhi ma ana kʉli akaba nàcahi zlam
ana kʉli ni ti, nàhi ma ana kʉli àna
məsər zlam ga ndam ga duniya ndo ;
nàhi ana kʉli àna ma ga magosay mis
ndo daya. Ay ti ma goro ya nàhi ana
kʉli ni ti ma ge jiri, àɗəfiki ana kʉli ni
ti *Məsuf ge Melefit. Məsuf gani nani
ti naŋ àbu àna njəɗa dal-dal. 5 Lekʉlʉm
kəfumki ahàr ka Yezu ti aɗaba kìpʉma
ere ye ti Melefit àgray àna njəɗa gayaŋ
na àna eri gekʉli a. Ere gani nani ti
məsər zlam ge mis ya təsər ni àgray do.

Melefit avi məsər zlam gayaŋ ana mis

6 Ka ya ti leli məhi ma ana ndam
ya tàndəhva a ma ge Melefit ba ni
ti, macahi ana tay ti məsər zlam, ay
ti məsər zlam gani nani ti ga ndam
ga *duniya ahkay do ni ga bəbay
ga duniya hini do, aɗaba ndam ga
duniya ni etijiji. 7 Məsər zlam ya ti
leli macalfəŋ ni ti, nani məsər zlam
ge Melefit. Zlam nani ti maŋgahani :
Melefit àŋgahfəŋa kè mis a kwa

‡ **1:31** Zeremi 9.23.

ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya faŋ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəŋgay leli àna naŋ, ti mâhuriyu a məlaŋ maslaɗani gayaŋ ni vu. 8 Bəbay ga duniya ni tàsər məsər zlam gani hini ndo. Tamal tàsəra ti, akal *tàdarfəŋ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tàɗarfəŋ naŋ kà təndal ni ti naŋ gəɗakani, mis ɗek atazləbay naŋ. 9 Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akaɗa ya àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam
ya tàgəskabá ma gayaŋ a,
tawayay naŋ ni :
ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo,
slimi èci ndo ;
ere gani nani àniviyu ana mis a
məbəruv bu bi daya.* »

10 Ay Melefit àɗafaki zlam gani nani ti àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ ; àɗəfiki ti ana leli. Məsuf gayaŋ ni ti àsəraba huɗ ga zlam a ɗek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a məbəruv bu ni day àsəra. 11 E kiɗiŋ geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbəruv bu ana maslaŋa nahaŋ a ni way ? Si tigi naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ kwa do ni, maslaŋa nahaŋ àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbəruv bu ni maslaŋa àbi asər bi, si tigi Məsuf gayaŋ gayaŋani kwa. 12 Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti mâsər sulum gayaŋ ya àgri ana leli ni àna naŋ. 13 Ka ya ti leli màbu məhi ma gani ana mis nahəma, màɗəm àna məsər zlam ga ndam ga duniya do, məɗəm ti àna njəɗa ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit aɗəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbəruv bu ni bilegeni.

14 Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a məbəruv bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, amənjaləŋ akaɗa zlam masakani e eri gayaŋ bu. Àsər do simiteni, aɗaba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslaŋa gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia naŋ a kwa. 15 Maslaŋa ya Məsuf ge Melefit àniviyu a məbəruv bu ni ti àsərkaba zlam a ɗek, ay naŋ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti tàsər majalay ahàr gayaŋ do. 16 Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu :

« Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way
àsəra way ?
Way esliki məɗəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti məɗəgəzl ahàr akaɗa ge *Krist ya aɗəgəzl ni.

3

Ndam məgri tɯwi ana Melefit

1 Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nàbu afa gekɯli ni ti nìsliki məhi ma ana kɯli akaɗa ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nàhi ma ana kɯli ti akaɗa ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya ni, aɗaba lekɯlɯm akaɗa bəza, kàfumki ahàr ke *Krist lala faŋ ndo. 2 Ere ye ti nàcahi ana kɯli ni ti kala nàvi ɗuwa ana kɯli, do ni ti nàvi ɗaf ana kɯli ndo. Nàgray nahkay ti aɗaba ka sarta gani nani kìslɯmki məzumumani ndo. Nihi day kekileŋa tamal nàhia ma ana kɯli a akaɗa ya təhi ana ndam ya tàfəkia ahàr ke Krist a lala ni ti kìslɯmki do. 3 Aɗaba nihi kekileŋa day lekɯlɯm kàbum kajalumki ahàr ka zlam ga duniya. Lekɯlɯm kàbum kəgrum solu, kàbum kələgumvu. Kàbum kəgrum nahkay ti kekileŋa lekɯlɯm akaɗa ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy eɗeɗiŋ lekɯlɯm ti kàbum akaɗa gatay ni. 4 Maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ gekɯli bu aɗəm « Nu ga Pol, » maslaŋa nahaŋ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekɯlɯm kàbum kəgrum nahkay ti, lekɯlɯm akaɗa ga ndam ga duniya ni eɗeɗiŋ do aw ?

* **2:9** Izayi 64.3 ; 52.15. † **2:16** Izayi 40.13.

5 Apolos ti naŋ way ? Nu Pol day
nu way ? Leli cʉeni ti leli ndam məgri
tʉwi ana Melefit ciliŋ. Azuhva tʉwi
geli ni ti kàfumki ahàr ka Yezu. Ku
way way do geli àgray tʉwi ya ti Bay
geli Yezu àhi mâgray ni. 6 Magray
tʉwi geli ti akaɗa ge mis ya tagray
tʉwi e dini bu ni : nu nàjav zlam,
Apolos ti ni àcəhi yam. Ay ti àɗək
zlam gani nani ti Melefit. 7 Nahkay
maslaŋa ya ti ajav nday ata maslaŋa
ya ti acəhi yam ni tìsli araŋa do. Si
Melefit naŋ bəlaŋ naŋ ya ti aɗək zlam
tata ni kwa. 8 Maslaŋa ya ti ajav
zlam nday ata maslaŋa ya acəhi yam
ni nday bəlaŋani. Ku way way gatay
do Melefit aməvi endif gayaŋ akaɗa
ge tʉwi gayaŋ ya àgray ni. 9 Leli ti
magray tʉwi ge Melefit ka ahar bəlaŋ,
lekʉlʉm ti ni kìgʉma akaɗa lekʉlʉm
vədaŋ ge Melefit ya təwəs na.

Lekʉlʉm kìgʉma akaɗa lekʉlʉm
ahay ge Melefit ya tələm ni daya.
10 Melefit àvu divi ka mawayay gayaŋ
ga mənjəki ke tʉwi afa gekʉli ti, nu
akaɗa maslaŋa ya ti àsəra mələmaya
ahay a, àsəra mafəkaɗ asak gana lala
ni. Nu nàfəkaɗa asak ga ahay a lala,
mək maslaŋa nahaŋ àra àləmkiyu.
Ahàr àɗəm ndam ya tara tələmkiyu
ni ti way way do gatay mâbay slimi,
mâləm ahay ni lala. 11 Asak ga ahay
ni ti mafəkaɗani àndava, nani Yezu
Krist ; maslaŋa èsliki mafəkaɗ nahaŋ
va do. 12 Mis ndahaŋ tələmkiyu gru ka
asak ga ahay gani nani, mis ndahaŋ
ara, mis ndahaŋ ti ni akur sulumani.
Mis ndahaŋ keti nahəma, tələmkiyu
ɓiyem, mis ndahaŋ kʉzir, mis ndahaŋ
ti ni fifiŋ. 13 Ka fat ya ti Melefit
amagrafəŋa seriya kè mis a nahəma,
way way do mis ɗek etipi tʉwi gayaŋ
ya àgray ni. Aɗaba ka fat nani ti
aku aməgəs tʉwi ga way ga way do
ɗek : ndahaŋ aməzum, ndahaŋ ti ni
aməzum do. Nahkay ti way way do
mis ɗek etipi tʉwi gayaŋ ya àgray ni
àɓəlay tək àɓəlay do aw. 14 Maslaŋa
ya ti aku aməzum tʉwi gayaŋ do ni
ti Melefit aməvi endif gayaŋ. 15 Ay
maslaŋa ya ti aku àzuma tʉwi gayaŋ
a ni ti Melefit amahəŋgay naŋ ciliŋ,
aməvi araŋa do. Maslaŋa nani ti
akaɗa ge mis ya ti àtamaba a aku ba
pircʉk-pircʉk ni.

16 Ŋgay lekʉlʉm ti kìgʉma ahay ge
Melefit a, Məsuf gayaŋ naŋ àniviyu
ana kʉli a məɓəruv bu ni ti kəsərum
do waw ? 17 Tamal ti maslaŋa agu-
darkaba ahay ge Melefit a nahəma,
Melefit day amagudar naŋ, aɗaba
ahay ge Melefit ti njəlata. Ahay gayaŋ
gani nani ti lekʉlʉm.

18 Nahkay ti maslaŋa àgosay ahàr
gayaŋ ba. Tamal maslaŋa e kiɗiŋ
gekʉli bu àhi ana ahàr naŋ àsəra
zlam akaɗa ga ndam ga duniya na
ti, mâmbrəŋ məsər zlam gayaŋ nani,
mânjəhaɗ akaɗa ga maslaŋa ya ti
àsər araŋa do ni. Tamal àgra nahkay
ti amənŋgət məsər zlam sulumani.
19 Nàɗəm nahkay ti aɗaba məsər zlam
ga ndam ga duniya ya tàsər ni ti ègia
zlam masakana kè eri ge Melefit a.
Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit
bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-
wir ni ti Melefit agəski tay akaɗa ga
kəmbazl ya agəs zlam ni.* » 20 Àbu
məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər
zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam
masakani.† » 21 Nahkay ti maslaŋa
èji zlabay àna maslaŋa nahaŋ, àɗəm
naɗəbay naŋ ba. Sərumki zlam ni
ɗek ti gekʉli sawaŋ. 22 Nu Pol, Apolos
akaba Piyer ti leli gekʉli. Duniya, sifa,
kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba
zlam ya amagravu ni ɗek day gekʉli.
23 Lekʉlʉm nahəma ge Krist, Krist ti
ni ge Melefit.

4

Kìjʉm zlabay ba

1 Nawayay ti mis tâsər, leli ndam
*asak ge *Krist ti leli ndam məgri
tʉwi. Melefit àfiva zlam ana leli a ahar
va : ahaslani zlam nani maŋgahani,
ay nihi ti awayay ti leli mâɗəfiki ana
mis. 2 Kàsəruma, maslaŋa ya ti təfiva
zlam a ahar va ti mâgray tʉwi àna naŋ
nahəma, si ahàr àɗəm maslaŋa gani

* **3:19** Mənjay Zʉwop 5.13. † **3:20** Limis 94.11.

nani mis jireni kwa. 3 Ka majalay
ahàr goro nahəma, ma ya ti lekʉlʉm
kazlapumku ni àhəlu ahàr kay do.
Ku mis ndahaŋ tagrafua seriya nəŋgu
ni, àhəlu ahàr kay do. Ku nu nuani
àna ahàr goro day nàgrafəŋa seriya ka
ahàr goro a do. 4 Nu nuani nàsəra
àna ahàr goro a nàgudar zlam ndo.
Ay akaba nani ɗek ŋgay nu jireni ti
nàɗəm nahkay ndo daya. Bay ya ti
agrafua seriya ni ti si Bay geli àna
ahàr gayaŋ gayaŋani kwa. 5 Aɗaba
nani zla nahəma, kàgrumfəŋa seriya
kè mis a ba. Besʉma, jəgum vaɗ ge
Melefit ya àfəkaɗ ni. A vaɗ gani nani
ti Bay geli aŋga, naŋ ti amaŋgazlaya
zlam ge mis ya a məlaŋ ziŋ-ziŋeni
bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahàr
gatay bu ni day amaŋgazlaya. Ka sarta
gani nani ti ku way way do Melefit
amazləbay naŋ àki ke tʉwi ya àgray ni.
6 Bəza ga mmawa goro ni, nàɗəmki
ma ka ahàr goro akaba ka Apolos
akaɗa ma *gozogul ti ga məjənaki
kʉli. Nawayay ti kâsərumaba zlam
a huɗ gani ba : ahàr àɗəm kəɗəbum
divi sulumani ya ti àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu ni akaɗa geli
ya maɗəbay ni ; kàgrumkivu zlam
ndahaŋ ya tàbi məbəkiani bi ni ba.
Nahkay zla nahəma, kìjʉmki zlabay
ke mis ndahaŋ ba ; kàmənjumləŋ ana
mis ndahaŋ akaɗa tàsər araŋa do ba
daya. 7 Way àhuk ahkado nak kàtam
mis ndahaŋ ni way ? Zlam ya ti
àfuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw ?
Kàsəra tamal ti Melefit àvuk nahəma,
kiji zlabay àna naŋ akaɗa nak nakani
kàŋgət àna njəɗa gayak ti kamam ?
8 Ay nihi zla ti lekʉlʉm kàɗəmum
ahkado kàrəhuma, lekʉlʉm kàbum
àna elimeni, lekʉlʉm kàzumuma bay
a, leli ti bəbay do. Kàzumuma bay
na eɗeɗiŋa ti akal àɓəlay. Nahkay
akal leli day məzum bay ni akaba
kʉli ka ahar bəlaŋ. 9 Leli ti ndam
asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a
ahàr goro bu nahəma akaɗa Melefit
àbəhaɗ leli kələŋ ge mis ndahaŋ ni
ɗek. Leli ti mìgia akaɗa ndam ya ti
seriya àgəsa tay a mək takoru tabazl
tay kè meleher ge mis ni. Mìgia akaɗa
leli zlam ga sewiya kè eri ge mis ga
*duniya akaba kè eri ga *məslər ge
Melefit a. 10 Leli məbu məhi ma ge
Krist ana mis ti seteni àcəliva ana leli
a ahàr va zla do aw ? Lekʉli ti ni
kàsəruma zlam a aɗaba lekʉli ka ahar
bəlaŋ akaba Krist aw ! Leli ti ndam
gedebeni, lekʉli ti ni njəɗa gekʉli àbu
zla do aw ? Leli ti tamənjaləŋ ana
leli akaɗa zlam masakani, ay lekʉli
zla nahəma təhəŋgrioru ahàr ana haɗ
ana kʉli. Nahkay zla do aw ? 11 Nihi
kekileŋa lʉwir àbu awər leli, yam àbu
akaɗ leli, azana àki ke leli ka vu bi,
mis tàbu təzləɓ leli, masawaɗay satat,
ahay geli àbi, 12 màgra tʉwi a dal-
dal day kwa ti məzumi zlam ana huɗ
geli. Ka ya ti mis tàbu tindivi leli
ni ti leli mahəŋgalay Melefit ti mâgri
sulum gayaŋ ana tay. Ka ya ti tàbu
təgri daliya ana leli ni ti leli meɓesey.
13 Ka ya ti mis tagudari ma ana leli
ni ti leli məŋgwiviyu ana tay. Ke eri
ge mis ga duniya nahəma, leli mìgia
akaɗa zlam ya taboru ke jigʉri na.
Nihi kekileŋa tàhi ana ahàr leli mìgia
zlam masakana a duniya ba ɗek.

14 Nəbiki zlam nday hini ana kʉli ti
ga məbəki mimili ke kʉli do. Ay nəbiki
ana kʉli ti, nawayay nəcahi zlam
ana kʉli, aɗaba kìgʉma bəza goro ya
nawayay na palam. 15 Ku tamal mis
ndahaŋ ehimeya tàbu təcahi zlam
ana kʉli àki ke Krist nəŋgu ni, bəŋ
gekʉli ti bəlaŋ hʉya. Bəŋ gekʉli ti
nu gani. Kìgʉma bəza goro a aɗaba
àhi *Ma Mʉweni Sulumani ga Yezu
Krist ana kʉli enjenjeni mək kàfumki
ahàr ka naŋ ti nu. 16 Nihi ègia nu
bəŋ gekʉli a nahəma, grum zlam
hwek-hweka akaɗa goro ya nagray
ni. 17 Nawayay ti kâgrum nahkay.
Nahkay ti nàsləroya Timote a, àdoru
afa gekʉli. Naŋ ti ègia wur goro a,
nawayay naŋ, aɗəbay divi ga Bay geli
ge jiri ge jireni. Eminjʉa nahəma,
aməziaba azay slimi ana kʉli àki ka
manjəhaɗ goro akaba Yezu Krist na.
Amacahi zlam ana kʉli akaɗa goro
ya nàbu nəcahi ana ndam ga Yezu
ya *təcakalavu ku eley eley do ni, ti
manjəhaɗ gatay mânja akaɗa goro na.

18 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tàbu tiji zlabay, aɗaba tàhi ana ahàr nu anaŋgoru afa gekʉli va do. 19 Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nàbu nakoru afa gekʉli wuɗak. Eninjʉa nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday tàɗəm ma masakani ciliŋ tək day ti tàgray tʉwi àna njəɗa ge Melefit aw ? 20 Nàɗəm nahəma *Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti tàbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti tàzlapay ma masakani do : tagray tʉwi àna njəɗa ge Melefit. 21 Nihi ti dəmukiba ere ye ti lekʉlʉm kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gekʉli ni ti nâza malawaɗa ahar va ga matraɓ kʉli àna naŋ a waw ? Tək day ti kawayum ti nâwayay kʉli, nâru àna məɓəruv bəlaŋ aw ?

5

Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni

1 Nihi nìcia mis tàbu tàɗəm ahkado mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tàbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit do tekeɗì tàgray do ni. Tàhu maslaŋa gekʉli nahaŋ àbu andəhaɗfəŋ kà wal ga bəŋani. 2 Lekʉlʉm zla ti kàbum kijʉm zlabay, giri-giri ti amal kitʉwʉm sawaŋ. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti kàgarumaba naŋ e kiɗiŋ gekʉli ba do ni ti kamam ? 3 Nu ti ku nu nàbi akaba kʉli eslini bi nəŋgu ni, nàbu nəɗəgəzlkioru ahàr ke kʉli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nèkelkaba seriya gayaŋ a àndava sək akaɗa nu nàbu akaba kʉli eslini. 4 Nàgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekʉlʉm day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro aməlàbu akaba kʉli, njəɗa ga Bay geli Yezu day aməlàbu akaba kʉli. 5 Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu ana *Seteni ti mâgri daliya hayaŋ. Nahkay ti maslaŋa gani aməmbrəŋ majalay ahàr magədavani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayaŋ ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya kè mis a ni.

6 Kijʉm zlabay ti kamam ? Àɓəlay do timey ! *Miwisiŋ gʉzit tàbəkiviya ka humbu ga makala masəfarana, ewisiŋaba zlam na ɗek ti kàsərum do aw ? 7 Ahàr àɗəm si kəzumaba miwisiŋ gani nana e kiɗiŋ gekʉli ba kwa. Tamal kàgruma nahkay ti kigʉm *njəlatani akaɗa ga humbu ga makala masəfarani ya tàbəkiviyu miwisiŋ ndo ni. Ay nàsəra kìgʉma njəlatana akaɗa ga humbu nana eɗedĩŋena, aɗaba *Krist àmət azuhva leli. Krist ti naŋ Wur təmbak ya ti tìsliŋi ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. 8 Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məmbrəŋum zlam magudarani akaba cuɗay ya màgrabiyu ni ɗek, màbumkiviyu miwisiŋ nani va ba. Məɗəbum divi ge Melefit àna məɓəruv bəlaŋ akaba àna jiri sawaŋ.

9 A wakita nahaŋ ya nàbiki ana kʉli ni bu ni ti nàhi ana kʉli ahkado kànjəhaɗumkabu akaba ndam magray mesʉwehvu ka ahar bəlaŋ ba. 10 Nàhi ana kʉli nahkay ti nàɗəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesʉwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nàɗəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjəhaɗani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani aslàkaba a duniya ba. 11 Ere ye ti nàɗəm ni ti nàɗəmki ti ka ndam məfəki ahàr ke Krist ni. Tamal mis àɗəm ahkado naŋ mis ga Yezu mək agray mesʉwehvu, bi eri gayaŋ àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayaŋ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba naŋ ka ahar bəlaŋ kàzumum ba.

12 Maslaŋa ya ti agrafəŋa seriya kà ndam ya kàbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekʉlʉm day grumfəŋa seriya kà ndam ya kàbum akaba tay ka ahar bəlaŋ na ciliŋ. 13 Nday ya ti kàbumi akaba tay bi ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a. Àbu məbəkiani a

* **5:13** Mimbiki 17.7.

Wakita gayaŋ bu : « Garumaba mis cuɗayana e kiɗiŋ gekʉli ba.* »

6

Ndam ga Yezu tàbəhaɗki mirdim ka bəza ga məŋ gatay ba

1 Nəɗəm nahəma, mis tàləgava ata wur ga məŋana mək akoru abəhaɗkibiyu mirdim afa ga ndam ya tàɗəbay *Krist do ni ti àɓəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawaŋ do waw ? 2 Ŋgay ndam ge Melefit atagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya na ɗek ti kàsərum do waw ? Tamal akəgrumfəŋa seriya kà ndam ga duniya ɗek ti, kàgrum seriya ga zlam nday hini ciɓ-ciɓeni ni koksah ti kamam ? 3 Ŋgay *məslər ge Melefit tekeɗi leli amagrafəŋa seriya kà tay a ti kàsərum do aw ? Iy zla aw kàsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? 4 Nàɗəm nahkay ti aɗaba tamal ti mis tàləgava ata wur ga məŋana e kiɗiŋ gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àɓəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. 5 Nàɗəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlaŋ ti àbi e kiɗiŋ gekʉli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga məŋana àbi eɗeɗiŋ aw wahay ? 6 Ku tamal àbi nəŋgu ni, mis abəhaɗki mirdim ka wur ga məŋani ti àɓəlay do. Ay lekʉlʉm ti kabəhaɗumki mirdim ka bəza ga məŋ gekʉli afa ga ndam ya tàfəki ahàr ke Krist do ni ti ahəmamam !

7 Nəɗəm nahəma, ku tamal kabəhaɗumki mirdim ka ndam gekʉli nəŋgu ni kìjʉmkia ke divi ge Melefit a àndava. Lekʉlʉm ti tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana kʉli a nahəma, hojo ɓesʉmia. Tamal àzafəŋa zlam kè kʉli àna akal a nahəma, hojo ɓesʉmia daya. 8 Ay lekʉlʉm ti kèɓesʉm do. Kagudarumi zlam ana mis ndahaŋ, kigʉmfiŋa akal kà tay a sawaŋ ; tata nday gani bəza ga məŋ gekʉli keti ni ! 9 Ŋgay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kàsərum do aw ? Kàgosum ahàr gekʉli ba, sərum : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesʉwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandəhaɗkabu ni, 10 ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbaɗambaɗa akaba ndam ya ti təhəlfəŋa zlam kè mis a ga njəɗa ni, nday nani ɗek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do. 11 Ahaslani mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu day tàgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kʉli àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ a, nahkay ti kìgʉma njəlatana, kìgʉma ndam jirena daya. Zlam gani nani ɗek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kàgrum mesʉwehvu ba

12 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tàhi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti tàvia divi ana tay ga magray zlam a ɗek. Tàvia divi ana tay ga magray zlam a ɗek eɗeɗiŋ, ay ti zlam ɗek àgri sulumani ana mis do. Nu day nàhi ana ahàr nahkay : tàvua divi ga magray zlam a ɗek, ay ti nigi eviɗi ga zlam nday nani ti nàwayay do. 13 Nahkay day kàɗəmum Melefit àgriaya zlam məzumani ana huɗ a, huɗ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy nahkay eɗeɗiŋ, ay ti Melefit emijiŋ huɗ ata zlam məzumani ni cecʉeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mâgray mesʉwehvu àna naŋ do. Àgria ana leli a ti awayay ti mâgri tʉwi ana Bay geli àna naŋ sawaŋ. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli. 14 Bay geli àməta ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba, àvia sifa mʉwena : leli day amara mahəŋgaraba leli a aməvi sifa mʉweni ana leli àna njəɗa gayaŋ.

15 Ŋgay leli ɗek ka ahar bəlaŋ mìgia vu ge Krist a, nahkay lekʉlʉm day palahar ga vu gayaŋ ti kàsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlaŋ akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ?

Àgravu do simiteni ! 16 Mis tamal
ti tandəhaɗkabu ata wal hala ti, vu
gatay cʉeni egi vu ge mis biliŋ ti
kàsərum do aw ? Aɗaba Melefit àɗəm
a Wakita gayaŋ bu : « Nday cʉeni ti vu
gatay emigi bəlaŋ.* » 17 Ay ti maslaŋa
ya ti tanjəhaɗkabu ata Bay geli ni ti
èɡia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay
ahàr gatay ɗek bəlaŋani.

18 Cuhwumfəŋa kà ndam mesʉwehva.
Zlam magudarani ndahaŋ ya ti mis
tagray ni ɗek ti tìjifiŋ kà vu gatay do.
Ay maslaŋa ya agray mesʉwehvu ni
ti agudar ahàr gayaŋ gayaŋani. 19 Vu
gekʉli ni ti èɡia ahay njəlatani ge Mel-
efit a, *Məsuf Njəlatani anjəhaɗviyu
ti kàsərum do aw ? Məsuf Njəlatani
nani ti Melefit àvi ana kʉli, naŋ àvu
a məɓəruv gekʉli bu. Vu gekʉli ti
ge Melefit, do ni ti gekʉli gekʉleni
do. 20 Melefit àpəla zlam gəɗakana
ga mambay kʉli àna naŋ a. Nahkay
ere ye ti kəgrum àna vu gekʉli ni ɗek
ti zləbum Melefit àna naŋ.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

1 Nihi nahəma nəŋgəkia àki ka ma
ya kàbumukibiyu a wakita gekʉli bu
na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni
ti àɓəlay. 2 Ay ku tamal nahkay nəŋgu
ni, bi maslaŋa amagray mesʉwehvu
ti hojo zal mâday wal gayaŋ, wal
day mâday zal gayaŋ. 3 Nahkay ahàr
àɗəm zal àmbati alәŋ ana wal gani
ba, wal day àmbati alәŋ ana zal gani
ba. 4 Aɗaba mam, wal ti vu gayaŋ
ti gayaŋ gayaŋani do : ga zal gani
sawaŋ. Zal day nahkay ; vu gayaŋ
ti gayaŋ gayaŋani do : ga wal gani
sawaŋ. 5 Nahəma, wal èkeli vu gayaŋ
ana zal gayaŋ ba, zal day èkeli vu
gayaŋ ana wal gayaŋ ba. Si bi tìciva
e kidiŋ gatay ba, təpəsaba ga sarta
ɓal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla
nahəma kàpəsumaba kay ba, do ni ti
*Seteni amәŋgət divi ga magosay kʉli,
aɗaba bi ekislʉmki məpəsumabana
ga sarta kay koksah ti ni.

6 Ŋgay grum nahkay ti nàhi ana kʉli
ga njəɗa do. Nàɗəm tamal kəgrum
nahkay ti àɓəlay sawaŋ. 7 Ka nu ti
nawayay ti mis ɗek tanjəhaɗ akaɗa
goro ni, tàday wál ba. Ay ti Melefit
àvia njəɗa ana mis a gərgəri. Maslaŋa
nahaŋ Melefit avi njəɗa ga maday
wal ahkay do ni ga maday zal, ana
maslaŋa nahaŋ ti ni avi njəɗa ga
manjəhaɗani naŋ bəlaŋ.

8 Nihi nahəma nəhi ma ana wál
madakway akaba ndam ya wál tàfəŋ
kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma,
tamal tanjəhaɗ ka ahàr gatay akaɗa
goro ni ti àɓəlay. 9 Ay ti maslaŋa ya ti
èsliki meɓeseni do ni ti mâday wal, wal
ti ni mâday zal. Hojo kəhəlumvu zlam
gekʉli, ere gani arəh ga wal ahkay do
ni ga zal amakaɗ kʉli ti ni.

10 Nihi ti nəhi ma ana ndam ya
tàhəlva ni. Ma hini ya nəɗəm ni ti
ma goro do, ma ga Bay geli. Àɗəm
ahkado : Wal tèdevu ata zal gayaŋ
ba. 11 Ay tamal ti tèdeva nəŋgu
ni, mânjəhaɗa nahkay, àday zal ba.
Tamal èɓesey manjəhaɗani koksah
nahəma, tâŋgalabu ata zal gayaŋ. Zal
day àgaray wal gayaŋ ba.

12 Nihi ti nəhi ma ana lekʉlʉm nda-
haŋ ni. Nəɗəm ma hini ti nu, do ni
ti Bay geli Yezu do. Nəɗəm nahəma :
Tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu
a, wal gayaŋ ni àfəki ahàr ka Yezu
ndo mək wal ni awayay manjəhaɗani
ata naŋ ti, àgaray naŋ ba. 13 Wal day
nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a,
zal gayaŋ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo
mək zal ni awayay manjəhaɗani ata
naŋ ti, àsləka ba. 14 Nàɗəm nahkay
ti aɗaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu
ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva
wal gayaŋ ya àfəkia ahàr ka Yezu a
ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr
ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit
azuhva zal gayaŋ ya àfəkia ahàr ka
Yezu a ni. Èɡia nahkay ti bəza gatay ni
Melefit àdaba tay a, tìɡia ndam gayaŋ
a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni
tìɡi ndam ge Melefit ndo. 15 Ay tamal
maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo

* **6:16** Mənjəkiani 2.24.

ni awayay medeveni ata wal gayaŋ ahkay do ni ata zal gayaŋ nahəma, têdevu. Naŋ ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a tâmbrəŋ naŋ ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni tàfəki ŋgasa ga manjəhaɗkabani akaba maslaŋa nahaŋ ni do. Aɗaba Melefit àzalay kʉli ti, awayay kânjəhaɗum àna sulumani. 16 Nàɗəm nahəma, nak wal ya ti kàfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kàsəra waw ? Nak zal ya ti kàfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kàsəra waw ?

Ku way way do mânjəhaɗ akaɗa gayaŋ ya Melefit àzalay naŋ ni

17 Giri-giri nahəma, ahàr àɗəm ku way way do manjəhaɗ gayaŋ mânja akaɗa ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay naŋ ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ti nahkay. 18 Tamal bi maslaŋa Melefit àzalay naŋ kʉɗi gayaŋ *mekeleni ti mânjəhaɗ nahkay, àhəŋgarkiyu ba. Tamal bi maslaŋa Melefit àzalay naŋ kʉɗi gayaŋ mekeleni do ni ti mânjəhaɗ nahkay, èkeley ba. 19 Mekeley kʉɗi ahkay do ni mekeley kʉɗi do ni ti àzaya araŋa do. Zlam maɓəlani ti magray ere ye ti Melefit àɗəm ndam gayaŋ tâgray ni ciliŋ. 20 Ahàr àɗəm nahəma, ku way way do mânjəhaɗ akaɗa gayaŋ ya Melefit àzalay naŋ ni. 21 Tamal bi nak eviɗi ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kàŋgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. 22 Nàɗəm nahkay ti aɗaba maslaŋa ya ti naŋ eviɗi mək Bay geli àzala naŋ a nahəma, naŋ akaɗa eviɗi va do, aɗaba èɡia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaŋa ya ti naŋ eviɗi do mək *Krist àzala naŋ a nahəma, èɡia eviɗi ge Krist a. 23 Lekʉlʉm ɗek Melefit àmba kʉli àna zlam gəɗakana. Nahkay ti kàɗəbum mis akaɗa lekʉlʉm eviɗi gatay va ba. 24 Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kʉli nahəma, ahàr àɗəm ku way way do mânjəhaɗ kè eri ge Melefit akaɗa gayaŋ ya ti Melefit àzalay naŋ ni. Tânjəhaɗ nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya tàsər zawal ɗay-ɗay do ni

25 Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya tàsər zawal do ni. Ma ya anəɗəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àɡrua sulum gayaŋ a, nahkay mis tisliki məgəskabu ma goro ya nəɗəm ni.

26 Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mânjəhaɗ akaɗa gayaŋ ya anjəhaɗ ni. Nàɗəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. 27 Tamal nak kàbu àna wal gayak nahəma, kìdʉmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba. 28 Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal ɗay-ɗay do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərumki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kʉli kàdum wál ba akaba kàdəgum ka zawal ba ti, aɗaba nawayay ti kàcakum daliya nani ba.

29 Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nàɗəm ni ti nàɗəm aɗaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaŋa ya ti wal gayaŋ àbu ni ti mâjalay ahàr akaɗa ga maslaŋa ya wal gayaŋ àbi ajalay ahàr ni. 30 Maslaŋa ya ti etʉwi ni ti mânjəhaɗ akaɗa naŋ àbi ètʉwi bi. Maslaŋa ya ti amərvu ni ti mânjəhaɗ akaɗa naŋ àbi àmərvu bi. Maslaŋa ya ti asəkum zlam ni ti mânjəhaɗ akaɗa naŋ àbi àsəkum zlam bi. 31 Maslaŋa ya ti agray tʉwi àna zlam ga duniya ni day mânjəhaɗ akaɗa naŋ àbi àgray tʉwi àna zlam ga duniya bi. Nàɗəm nahkay ti aɗaba manjəhaɗ ga duniya hini ara andav wuɗak.

32 Nawayay ti araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba simiteni. Maslaŋa ya ti wal gayaŋ àbi ni ti ajalaki ahàr ke tʉwi ga Bay geli Yezu ciliŋ. Awayay agray zlam ya ti àɓəlafəŋ kà Bay geli Yezu ni. 33 Ay maslaŋa ya ti wal gayaŋ àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àɓəlafəŋ kà wal gayaŋ ni. 34 Majalay ahàr gayaŋ

cʉ cʉ, aɗaba awayay ti ere ye ti agray ni mâɓəlafəŋ kà wal gayaŋ awayay ti mâɓəlafəŋ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti tàbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahàr ke tʉwi ga Bay geli ciliŋ. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay ɗek mânja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti tàbu ka zawal ni ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àɓəlafəŋ kà zawal gatay ni.

35 Ma goro hini ya nàhi ana kʉli ni ti ga məjənaki kʉli, do ni ti ga macafəŋa kʉli ga magray ere ye ti lekʉlʉm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kəɗəbum Bay geli àna huɗ bəlaŋ, ti kàjalum ahàr cʉ cʉ ba.

36 Nihi nahəma, bi wur dagwa nahaŋ naŋ àbu àna məva gayaŋ, nday tàbu nahkay, tàhəlvu faŋ ndo. Mək wur dagwa ni aɗəm : « Tamal nàzay naŋ ndo ni ti àɓəlay do, aɗaba məɓəruv goro àdəvia a naŋ va, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal naŋ àbu aɗəgəzl nahkay ti mâgray akaɗa ga məɓəruv gayaŋ awayay ni, mâzay naŋ : nani ti zlam magudarani do. * 37 Ay bi wur dagwa ni àwayay mazay məva gayaŋ ni do, àsəra a məɓəruv gayaŋ ba, maslaŋa nahaŋ àcafəŋa naŋ a ndo, esliki manjəhaɗani nahkay ka ahàr gayaŋ tata nahəma, tamal àzay naŋ ndo ni ti àgra zlam maɓəlana. 38 Ma gani ti nahkay hi : Maslaŋa ya ti àza məva gayaŋ na ti àgra zlam sulumana. Ay maslaŋa ya ti àzay məva gayaŋ ni ndo ni ti àgra zlam sulumana àtama ga maslaŋa ya ti àzay na.

39 Ay wal ya ti zal gayaŋ naŋ àbu àna sifa mba ni ti àday zal nahaŋ ba simiteni. Ay tamal zal gayaŋ ni àməta nahəma, esliki maday zal nahaŋ ya ahàr gayaŋ awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti naŋ àbu afəki ahàr ka Bay geli ni. 40 A majalay ahàr goro bu ni ti tamal ànjəhaɗa zlam gayaŋ a nahəma, azum gəɗa àtama ga wal ya àday zal nahaŋ na. Nàɗəm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit naŋ àbu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

1 Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekʉli ya kàɗəmum leli ɗek məsəra zlam a ni ti ma gekʉli ni jiri eɗeɗiŋ. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. 2 Tamal mis àɗəm naŋ àsəra zlam a ti, àsər zlam lala faŋ ndo. 3 Ay tamal mis awayay Melefit nahəma, Melefit àsəra naŋ gayaŋ a àndava.

4 Kàhumu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti tàvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma gekʉli ya kàɗəmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani eɗeɗiŋ. Nahaŋ ni kàɗəmum ahkado Melefit ti bəlaŋ, nahaŋ àbi : nani day jiri eɗeɗiŋ. 5 Zlam tàbu kay a huɗ melefit bu akaba ka haɗ, mis tìpia ti tàɗəm zlam nday nani melefifit. Nahkay ti melefifit akaba bəbay tàbu kay. 6 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, geli ti Melefit naŋ bəlaŋ, naŋ Bəŋ ga Yezu. Naŋ ti àgraya zlam a ɗek. Leli day naŋ àgraya leli a ti mîgi ndam gayaŋ. Nahkay Bay geli ti naŋ bəlaŋ, naŋ Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya àgraya ni ɗek ti, àna naŋ. Leli day màbum àna sifa ti azuhva naŋ.

7 Ay ku tamal leli ndahaŋ ni məsəra zlam nday nana nəŋgu ni, mis ndahaŋ tàbu e kiɗiŋ geli bu tàsər do. Nday nani ti ahaslani tàgrabiya pəra, aŋgwaz gani àsləkiaba ana tay ndo kekileŋa. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti tàɗəm tàgudara, aɗaba nday gani tàsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. 8 Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti àjənaki leli ga moroni kama do. Tamal màzum do day àguloru leli do.

9 Kàsəruma kislʉmki məzum zlam ɗek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit

* **7:36** Mis ndahaŋ tàɗəm Pol àɗəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayaŋ do ; tàɗəm Pol àɗəmki ti ka bəŋ ga wur nday ata wur gayaŋ dahalayani, bəŋ ga wur ni awayay adi zal.

a lala faŋ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekʉli ya kəzumum na.
10 Aɗaba tamal ti maslaŋa nani èpia kur a, nak ya ti kàsəra zlam a ni, nak kàbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, naŋ ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni naŋ day ara azay njəɗa gayaŋ ga məzumani.
11 Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejiŋ maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni. Maslaŋa nani ti wur ga məŋ geli, Krist àmət ti ga mahəŋgay naŋ.
12 Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga məŋ geli, kəvumi majalay ahàr ana tay aɗaba tàsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist.
13 Nahkay ere ye ti nəɗəm ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejiŋkia wur ga məŋ goro ke divi a nahəma, anahəpəɗ aslu ɗay-ɗay va do. Aɗaba mam, nawayay ti wur ga məŋ goro èjikia ke divi a ba.

9

Pol aɗəfiki manjəhaɗ gayaŋ ana mis

1 Nu ti nàsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni ɗek. Ŋgay nìpia Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayaŋ daya ti kàsərum do aw ? Lekʉlʉm kàfumki ahàr ka Bay geli ti azuhva tʉwi goro ya nàgri ni do aw ?
2 Ku tamal mis ndahaŋ tàsər nu zal asak ga Yezu do nəŋgu ni, lekʉlʉm ti kàsəruma nu zal asak gayaŋ. Kàfumkia ahàr ka Bay geli Yezu azuhva tʉwi goro ya nàgray e kiɗiŋ gekʉli bu na ti, nani aɗafaki nu zal asak gayaŋ.
3 Ka ya ti mis tàbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfəŋ, nəɗəm nahkay nihi :
4 Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva tʉwi geli ya magray ni do aw ?
5 Misliki moroni afa gekʉli àna wal ya àfəki ahàr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahaŋ ni akaba bəza ga məŋ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer tàbi tagray nahkay bi aw ?
6 Ahàr àɗəm magray tʉwi ga məzumi zlam ana huɗ geli ti leli ata Barnabas cecʉ cʉ a ciliŋ aw ?
7 Ndam slewja tagray tʉwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aɗucaya ɗuwa gana esi do aw ?
8 Ma ya nàɗəm ni ti, nani majalay ahàr geli mis ciliŋ do, e *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu day nahkay.
9 Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləɓum hay àna sla nahəma, kàwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba.* » Melefit àɗəm nahkay ti, kàhumi ana ahàr àɗəmki ma ti ka slasla ciliŋ aw ?
10 Melefit àɗəm nahkay ti, àɗəmki ti ke leli ndam məgri tʉwi ni do aw ? Iy, àɗəmki ti ke leli eɗedîŋ. Leli ti magray tʉwi akaɗa ga ndam ya ti təwəs vədaŋ ahkay do ni akaɗa ndam ya ti təzləɓ hay ni. Nday nani tagray tʉwi ti tàsəra atəŋgət zlam.
11 Leli ti akaɗa ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya màhi ana kʉli ni. Nihi ti lekʉlʉm kàbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli màgri ana kʉli ni, ay leli məŋgətfəŋa zlam sulumana kè kʉli a ti kàwayum do waw ? Məŋgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mìzligi ni do waw ?
12 Mis ndahaŋ ni tekeɗi təŋgətfəŋa zlam kè kʉli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki məŋgətfəŋa zlam kè kʉli a tata nəŋgu ni, mìhindifiŋa kè kʉli a ndo. Miɓesey zlam ni ɗek, aɗaba mawayay ti màcafəŋa mis ga məgəskabu *Ma Mʉweni Sulumani ge Krist na ba.
13 A *ahay gəɗakani ge Melefit bu ni ti ŋgay ndam məgri tʉwi ana Melefit ni təŋgət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day təŋgət mahar gatay ti kàsərum do aw ?
14 Nahkay day, Bay geli àɗəm ndam ya ti təhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis ni təŋgət zlam məzumani àna Ma Mʉweni Sulumani ya təhi ana mis ni.
15 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu ti

* **9:9** Mənjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləɓ zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

nàgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nàwayafəŋa kè kʉli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifiŋa zlam kè kʉli àna naŋ a do. Tamal nagray nahkay ti hojo nâməta ! Nəŋgətfəŋa zlam kè kʉli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa àbi esliki macafəŋa nu kà məmərani gani nana bi. 16 Nu nəbu nəhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis kəlavaɗ. Ay tʉwi gani nani àvu miji zlabay do, aɗaba mam, Melefit àfəku njəɗa ga magrani. Tamal nəhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mâtraɓ nu ! 17 Tamal tʉwi gani nani nagray ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay ègia nàgray ka mawayay goro do, nagray ti aɗaba Melefit àfuva a ahar va palam. 18 Tamal ti ègia nahkay ti nəŋgətləŋ mam ? Ere ye ti nəŋgətləŋ ni ti nihi : nəhi Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli ga sulum. Ku tamal ahàr àɗəm lekʉlʉm kâvumuləŋ zlam nəŋgu ni, nìhindiliŋ zlam kè kʉli ndo.

19 Nu eviɗi ga maslaŋa do, nu nəgur ahàr goro. Ay ti nàza ahàr goro a, nìgia eviɗi ge mis a ɗek, ti nâhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti tâfəki ahàr lala. 20 Ka ya ti nu nàbu e kiɗiŋ ga ndam *Zʉde bu nahəma, nanjəhaɗ akaɗa nu zal Zʉde, aɗaba nawayay ti nâhəlibiyu tay ana Krist ti tâfəki ahàr lala. Ka ya ti nu e kiɗiŋ ga ndam ya taɗəbay Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu nahəma, nanjəhaɗ akaɗa ga maslaŋa ya aɗəbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Mʉwiz àna Divi gani nani àfəku ŋgasa va do. Nagray nahkay ti nâhəlibiyu tay ana Krist, ti tâfəki ahàr lala. 21 Ka ya ti nu e kiɗiŋ ga ndam ya tàsər Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjəhaɗ akaɗa ga maslaŋa ya ti àsər Divi ge Melefit do ni, ti nâhəlibiyu tay ana Krist, tâfəki ahàr lala. Ay ti nu maslaŋa ya ti àsər ma ge Melefit do ni do, aɗaba nàsəra nàgəskabá ma ge Krist a. 22 Ka ya ti nu e kiɗiŋ ga ndam ya ti tàsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni ti nanjəhaɗ akaɗa ga maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni, ti nâhəlibiyu tay ana Krist, ti tâfəki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kiɗiŋ ge mis weley weley bu do ni ɗek ti nazay manjəhaɗ ga ndam nani, aɗaba nawayay ti ku àbi àbi nəŋgu ni nâhəlibiyu mis ndahaŋ ana Krist ti mâhəŋgay tay. 23 Ere gani nani ya nagray ni ɗek ti, ti Ma Mʉweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit mâgru sulum gayaŋ akaɗa ya agri ana ndam gayaŋ ndahaŋ ni.

24 Kàsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tâsər way eminjiyu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday ɗek ka ahar bəlaŋ. Ay ti mis biliŋ gatay enjiyu enji : àra ènjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekʉlʉm day si kəzum njəɗa gekʉli akaɗa ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kâŋgətum zlam bilegeni. 25 Ndam ga hwa ɗek təcahavu àna hwa ga njəɗa, ti vu gatay mâsərvu àna naŋ. Ere ye ti tagray ni ɗek, tawayay ti tâŋgət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəŋ kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva tʉwi geli ni ti àgədavu do, aməlabu ga kaŋgaykaŋgayani. 26 Nahkay zla nahəma, nu day nàbu nagray tʉwi lala akaɗa ga maslaŋa ya ti acuhworu ndəlaɓa ni, ahkay do ni akaɗa ga maslaŋa ya ti asi məɗukɗuk ana mis, ahar gayaŋ àdoru a haɗ do ni. 27 Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nàhi ma ge Melefit ana mis ndahaŋ ni anəŋgət zlam azuhva nani akaɗa gatay ni do.

10

Kàhəŋgrumioru ahàr a haɗ ana pəra ba

1 Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Mʉwiz ni ti àgəjazlki ahàr ke kʉli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaɓasl ka tay a ɗek ga majəgay tay àna naŋ a. Nday ɗek tàtuwaɗaba Dəluv Ndizeni na daya. 2 Gatay ya ti maklaɓasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tàtuwaɗaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a ɗek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday ɗek

tîgi akaba Mʉwiz akaɗa mis bəlaŋ. 3 Nday ɗek tàzuma zlam məzumani
ya Melefit àvi ana tay na. 4 Nday ɗek
tìsia yam ya Melefit àvi ana tay na.
Yam gani nani ti àŋgəzaya a pəlaɗ ba.
Pəlaɗ gani nani ti Melefit àvi ana tay,
nani ti *Krist, asawaɗoru akaba tay.
5 Ku àgrava nahkay nəŋgu ni, mis ahar
gəɗakani e kiɗiŋ gatay bu tàgri zlam
sulumani ana Melefit ndo. Nahkay
tàmət, huɗ gili ɗek kisim gatay.

6 Zlam gani nday nani tàgrakivu
ka tay ti aɗaba tàwaya magudar
zlam a. Awayay aɗəfiki zlam ana
leli, ti màgudar zlam akaɗa gatay ya
tàwayay magudarani ni ba. 7 Mis
ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tànjəkia ka
məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana pəra. Àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit bu
nahkay hi : « Mis tànjəhaɗa, tàzuma
zlam a akaba tìsia zlam a, mək
tìcikaba ga məhəɓiani ana pəra.* »
Lekʉlʉm zla nahəma kàŋgumkivu ka
məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana pəra
akaɗa gatay ni ba. 8 Mis ndahaŋ e
kiɗiŋ gatay bu tàgra hala, nahkay
Melefit àbazl tay dəbu kru kru cʉ
mahar mahkər ka fat bəlaŋ. Lekʉlʉm
zla nahəma kàgrum hala akaɗa gatay
ni ba. 9 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu
tàhəlfəŋa eyʉ kè Melefit a. Nahkay
Melefit àslərkibiyu zlam a haɗ kay ka
tay, àbazla tay a. Lekʉlʉm zla nahəma,
kàhəlumfəŋa eyʉ kè Krist akaɗa gatay
ya tàhəlfəŋa kè Melefit a ni ba. 10 Mis
ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàzərɗia ma
ana Melefit a. Nahkay àslərkibiyu
məslər gayaŋ ka tay, àbazla tay a.
Lekʉlʉm zla nahəma kàzərɗum ma
akaɗa gatay ni ba.

11 Melefit àgri zlam nday nani ana
tay nahkay ti, awayay ti aɗəfiki zlam
ana mis. Nahkay tàbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu, ga məziaba
azay slimi ana leli a, aɗaba leli
màbu ka mandav ga duniya wuɗak.
12 Nahkay zla ti maslaŋa ya ti àhi ana
ahàr naŋ àbu àna njəɗa ni ti mâbavu
slimi. Tamal àbavu slimi do ni ti ara
ejikia ke divi a. 13 Zlam ya ti ejiŋkia
kʉli ke divi a ni ti ejiŋkia mis a ɗek.
Ay Melefit ti ara ajənaki kʉli akaɗa
gayaŋ ya àɗəm ni : zlam ya ti akal
etijiŋkia kʉli a atətam njəɗa gekʉli ni
ti Melefit amacafəŋa zlam nday nani
ge mijiŋkia kʉli ke divi a. Ka ya ti
zlam nday nani tawayay tijiŋkia kʉli a
nahəma, Melefit aməvi njəɗa ana kʉli
ge miɓeseni, ti katamumaba.

14 Ndam goro ni, nawayay kʉli.
Tamal kìcʉma pakama goro ya nàhi
ana kʉli na ti, kàhəɗakumfəŋiyu kà
pəra ba. 15 Lekʉlʉm ya nəhi pakama
hini ana kʉli ni ti kàsəruma zlam a.
Jalumki ahàr lala, pakama gani jiri do
aw ? 16 Ka sarta ya ti məzumumkabu
ɗaf ge Melefit nahəma, mazay hi-
jiyem akaba zum ni, məgri sʉsi ana
Melefit mək leli ɗek misi. Leli ɗek
misi zum ni ka ahar bəlaŋ ti, aɗafaki
ti leli mìgia akaɗa mis bəlaŋ akaba
Krist a aɗaba mimiz gayaŋ àŋgəziaya
ana leli a. Nahkay day mazay *dipeŋ,
mesekeba, məzumum. Magray
nahkay ti, aɗafaki ti vu geli ègia akaɗa
vu bəlaŋ akaba Krist a. 17 Dipeŋ
ya mesekeba, məzumum ni ti dipeŋ
bəlaŋ. Nahkay leli ɗek mìgia akaɗa vu
a bəlaŋ, aɗaba dipeŋ ya məzumum ka
ahar bəlaŋ ni ti dipeŋ bəlaŋ.

18 Nahkay ndam *Izireyel day ka ya
ti tàbu təzum aslu ga zlam ya ti tìsliŋi
ana Melefit ni ti tigi bəlaŋ akaba Mel-
efit do aw ? 19 Pakama hini ya nəhi
ana kʉli ni ti aɗəmvaba ahəmamam ?
Aɗəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra
pərani ti tàbu àna njəɗa eɗeɗiŋ aw ?
20 Aha, tàbi àna njəɗa bi. Ay ka ya ti
ndam ga pəra tagray pəra gatay, tisliŋ
zlam ni ti, tìsliŋi ana Melefit do, ana
seteni sawaŋ. Nahkay zla nahəma,
nawayay ti kìgʉm bəlaŋ akaba seteni
ba. 21 Kisʉm zum ga Bay geli mək
kisʉmkivu ge seteni keti ni ti àgravu
do. Nahkay day kəzumum zlam ga
Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni
keti ni ti àgravu do. 22 Magray nahkay
ti, mawayay ti Bay geli mâzumki
ɓəruv ke leli aw ? Lekʉlʉm kəhumi
ana ahàr njəɗa geli àtam gayaŋ aw ?

* **10:7** Mahərana 32.6.

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahaŋ ni

23 Kàɗəmum ahkado zlam ni ɗek kislʉmki magrani. Iy, zlam ni ɗek kislʉmki magrani eɗeɗiŋ, ay ti zlam ɗek ti ndahaŋ tàjənaki mis do. Zlam ni ɗek kislʉmki magrani eɗeɗiŋ, ay ti zlam ɗek ti ndahaŋ tàzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. 24 Ku way way do àɗəbay zlam ga məjənaki ahàr gayaŋ ciliŋ ba, mâɗəbay zlam ga məjənaki mis ndahaŋ kwa sawaŋ.

25 Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni ɗek kislʉmki məzumumani. Araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba : kìhindʉm day ba. 26 Aɗaba mam, duniya akaba zlam gani ɗek ti ga Bay geli. †

27 Tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni àzala kʉli a ga məzum zlam akaba naŋ a mək kàdəguma nahəma, zumum ere ya avi ana kʉli ni ɗek. Araŋa àhəli ahàr ana kʉli ba : kìhindʉm day ba. 28 Ay tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kʉli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kàzumum ba. Kàzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kʉli ni, ti ahàr àhəli ba. 29 Nàɗəm nahkay ti, nàɗəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nàɗəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mək nàɗəm nəgur ahàr goro, nəzum zlam ni kekileŋa nahəma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara aɗəm nu nàgudara zlam a. Ay tamal àɗəmkua nahkay ti àɓəlay do. 30 Tamal nəgri sʉsi ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaŋa nahaŋ aɗəmku ma, aɗəm ahkado nàgudara zlam a nahəma, àɓəlay do, aɗaba nàgria sʉsi ana Melefit a àndava.

31 Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisʉm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do ɗek nahəma, grum ti mis tâzləbay Melefit àna naŋ. 32 Kàgrum zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zʉde, ku nday ya ndam Zʉde do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do ɗek ni, kàgrum zlam ya ti ejiŋkia tay ke divi a ni ba. 33 Nu nàbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni ɗek, nawayay ti mâɓəlafəŋ kè mis ndahaŋ ni ɗek. Nàjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahaŋ ni ɗek sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mâhəŋgay tay.

11

1 Nahkay grum zlam ɗek akaɗa goro ya nagray ni ; nu day nàbu nagray zlam ɗek akaɗa ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahàr

2 Nəgri sʉsi ana kʉli aɗaba kàbum kajalumku ahàr a zlam bu ɗek, kàgəsumkabá pakama ya tàhu mək nàcahi ana kʉli na. 3 Ay ti ere ye ti nawayay ti kîcʉm lala ni ti nihi : agur zawal ɗek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. 4 Tamal ti zal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbu àna azana ka ahàr nahəma, anjak Bay ya agur naŋ ni. 5 Ay tamal ti wal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbi àna azana ka ahàr bi nahəma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akaɗa ga wal ya àwəskaba ahàr a ndəluɓ ni. 6 Nahkay tamal wal àwayay məfakabu azana ka ahàr do nahəma, hojo mâwəskaba, nani ɗek zlam bəlaŋ. Ay kàsəruma wal ya ti awəskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahàr àɗəm mâfakabu azana ka ahàr. 7 Zal zla nahəma, ahàr àɗəm àfakabu azana ka ahàr ba, aɗaba Melefit àgraya naŋ ka mazavu gayaŋ ga maɗafaki njəɗa gayaŋ a. Wal ti ni Melefit àgraya naŋ ga maɗafaki njəɗa ga zal a. 8 Melefit àgraya zal a ti àna jamaŋgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamaŋgay ge mis zalana sawaŋ. 9 Melefit àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawaŋ. 10 Nahkay ti ahàr

† **10:26** Mənjay Limis 24.1.

àɗəm wal mâfakabu azana ka ahàr, ga maɗafakiani maslaŋa àbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva *məslər ge Melefit. 11 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhaɗivu a ahar vu ana zal, zal day anjəhaɗivu a ahar vu ana wal. 12 Wal ti Melefit àgraya naŋ àna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis ɗek ti Melefit àgraya tay a.

13 Jalum a ahàr gekʉli bu lala day nimi : tamal wal ahəŋgalay Melefit məfakabu azana ka ahàr do ni ti àɓəlay aw ? 14 Mis ɗek tàsəra, tamal zal agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ? 15 Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam maɓəlani dal-dal do waw ? Melefit àgray məhər ga wal mâɗək zilip ti ga maŋgah ahàr gayaŋ a kəla ga azana ya amal afakabu, aŋgah ahàr gayaŋ àna naŋ ni. 16 Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini ya nàɗəm ni do ni ti si mîci lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ɗek tagray nahkay, tàɗəbay divi nahaŋ do.

Məzum ɗaf ge Melefit

17 Pakama nahaŋ àbu nəhi ana kʉli, a huɗ ga pakama nani bu nahəma nàgri sʉsi ana kʉli do simiteni. Aɗaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kʉli kama do, ahəŋgaroru kʉli kələŋ sawaŋ. 18 Ma ya nəhi ana kʉli enjenjeni nahəma, nihi : Nìci, tàhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kàbum kicirʉmvu. Tàɗəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gəɗakani jiri eɗeɗiŋ. 19 Lekʉlʉm kicirʉmvu nahkay ti àgəski, aɗaba Melefit awayay aɗafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis ɗek tâsər tay. 20 Nahkay ka ya ti lekʉlʉm kàbum kacakalumvu kəzumum ni ti ɗaf ga Bay geli do. 21 Aɗaba kàcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayaŋ ; mis ndahaŋ lʉwir awər tay, mis ndahaŋ ti ni zum abazl tay. 22 Tamal kawayum məzumum zlam akaba misʉm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisʉmbiyu a magam gekʉli do aw ? Nahkay ti kəmənjumləŋ kà ndam ge Melefit ni ti akaɗa nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay àbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kʉli mam ? Nâgri sʉsi ana kʉli zla tək ? Aha, nàgri sʉsi ana kʉli do simiteni.

23 Pakama ya nàhi ana kʉli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A huɗ ga məlavaɗ ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zʉde ni bu ni ti, Yezu àzay *dipeŋ, 24 àgri sʉsi ana Melefit, èsekaba, àɗəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kʉli. Grumoru nahkay, ti kâjalumku ahàr. » 25 Nahkay day ka ya ti tàzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àɗəm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ; məwəlvani nani ti mʉweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisʉm akaɗa hini lu ni ti kâjalumku ahàr ka ahar bəlaŋ. » 26 Bay geli àɗəm nahkay ti, awayay aɗafaki ti ka ya ti kəzumum dipeŋ akaɗa hini akaba kisʉm zum akaɗa hini nahəma, kəɗəfumiki ana mis ti tâsər Bay geli àməta. Akəɗəfumikioru ana tay duk abivoru ana maŋga gayaŋ a.

27 Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipeŋ ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, àjalaki ahàr do ni ti, àgudara zlam a, aɗaba àmənjaləŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayaŋ ni akaɗa zlam masakani. 28 Nahkay zla nahəma, ahàr àɗəm ku way way do mâsərkaba majalay ahàr gayaŋ a lala day kwa ti mâzum, mîsi. 29 Aɗaba maslaŋa ya ti azum, esi, àsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mâtraɓ naŋ. 30 Mis kay e kiɗiŋ gekʉli bu tèɓesey do, ndahaŋ njəɗa àfəŋ kà tay bi, ndahaŋ ti ni tàmət ti, azuhva zlam gani nani. 31 Tamal ti màsərkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtraɓ leli ndo. 32 Bay geli atraɓ leli ti, acahi zlam ana leli, aɗaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga

*duniya àna seriya ni ti àwəl leli ak-
aba tay ba.
33 Nahkay bəza ga mmawa goro ni,
ka ya ti kacakalumvu ga məzum ɗaf
ge Melefit nahəma, jəgum mis ɗek
tìnjikaba day. 34 Tamal maslaŋa gani
lʉwir awər naŋ nahəma, mâzumbiya
zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya
ti kàcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit
mâwəl kʉli àna seriya.
Ma ndahaŋ ni ti, nu eninjʉa day
kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəɗa ga magray tʉwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

1 Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti
nəzlapaki ka njəɗa ga magray tʉwi
gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana
mis ni. Nawayay ti kîcʉm ma gani
lala. 2 Serumki ka ya ti lekʉlʉm
kàbum kəgrum pəra nahəma, kìgʉma
evidî ga pəra nday nana. Pəra nday
nani ku tamal tàzlapay koksah nəŋgu
ni, tàbia kʉli a zlam magudarani
va. 3 Nahkay zla nahəma, nəhi ana
kʉli vay-vay : Maslaŋa ya ti njəɗa
ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti
ŋgay Melefit mêtikwesla Yezu a ti àɗəm
do. Ay maslaŋa ya ti aɗəm : « Yezu
Bay geli » ni ti, maslaŋa nani àɗəm
nahkay ni ti àna njəɗa ga Məsuf
Njəlatani eɗeɗiŋ.
4 Njəɗa ga magray tʉwi ya Məsuf
Njəlatani avi ana mis ni ti tàbu gərgəri
kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ.
5 Tʉwi ya ti Bay geli avi ana mis ga
magrani ni ti tàbu gərgəri kay, ay Bay
geli gani ti bəlaŋ. 6 Divi ya Melefit
avi ana mis ga magray tʉwi ni ti tàbu
gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ :
agray ti mis ɗek tâgray tʉwi gani nani
ɗek ti naŋ. 7 Nahkay Melefit aɗafaki
njəɗa ga Məsuf Njəlatani gayaŋ a
manjəhaɗ ga ku way way do geli bu
ɗek. Agray nahkay ti ga məjənavani
àna naŋ e kiɗiŋ geli bu. 8 Ana mis
ndahaŋ nahəma, Məsuf Njəlatani avi
njəɗa ana tay ti tâsər majalay ahàr su-
lumani ge Melefit ti tâhəŋgri ana mis,
tâjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahaŋ
ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəɗa ana
tay ti tâsər ere ye ti Melefit awayay ni
ti tâhəŋgri ana mis. 9 Ana mis ndahaŋ
ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəɗa ana
tay ti tâfəki ahàr ke Melefit tâtam mis
ndahaŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf
gani bəlaŋani ni avi njəɗa ana tay ti
tâhəŋgaraba mis a arməwər ba. 10 Ana
mis ndahaŋ ti avi njəɗa ana tay ti
tâgray zlam ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni.
Ana mis ndahaŋ ti avi njəɗa ana tay ti
tâhəŋgri pakama ge Melefit ana mis.
Ana mis ndahaŋ ti avi njəɗa ana tay
ti tâsərkaba Məsuf ge Melefit a nday
ata məsuf magədavana. Ana mis nda-
haŋ ti avi njəɗa ana tay ti tâzlapay
ma həma gərgərani ya nday ndayani
tàsər do ni. Ana mis ndahaŋ ti ni avi
njəɗa ana tay ti tâhəŋgaraba ma həma
gərgərani ya nday ndayani tàsər do na
ni. 11 Tʉwi gani nani gərgərani ni ɗek
ti Məsuf bəlaŋani gani nani agray. Avi
njəɗa gərgərani ana ku way way do
akaɗa gayaŋ ya awayay ni.

Leli ɗek mìgia akaɗa vu a bəlaŋ

12 Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu
ge mis ti bəlaŋ, ay ti zlam gərgəri kay
tàfəŋ. Ku zlam gərgəri kay tàfəŋ nəŋgu
ni, vu ni ti bəlaŋ. *Krist day naŋ
nahkay. 13 Nàɗəm nahkay ti aɗaba leli
ɗek ku ndam *Zʉde, ku nday ya ndam
Zʉde do ni, ku evidî, ku nday ya ti
evidî do ni, leli ɗek Melefit àbara leli
àna Məsuf bəlaŋana, mìgia akaɗa vu a
bəlaŋ. Àvia Məsuf gayaŋ bəlaŋani na
ana leli a : Məsuf gani nani ti akaɗa ga
yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi ɓira
ni.
14 Nahkay zla ti zlam ya tàfəŋ kà
vu ge mis ni ti bəlaŋ do ; nday kay.
15 Bi asak aɗəm : « Nu ahar do, nahkay
nu nàfəŋ kà vu bi. » Ku tamal àɗəma
nahkay nəŋgu ni, naŋ àfəŋ kà vu ni
va bi aw ? 16 Ahkay do ni bi slimi
aɗəm : « Nu eri do, nahkay nu nàfəŋ
kà vu bi. » Ku tamal àɗəma nahkay
nəŋgu ni, naŋ àfəŋ kà vu ni va bi
aw ? 17 Tamal mis vu gayaŋ ni ɗek
eri, zlam ndahaŋ tàfəŋ bi ti, eci slimi
ti àna mam ? Ahkay do ni bi tamal vu
gayaŋ ni ɗek slimi ti, ezʉ zlam ti àna

mam ? 18 Ay ti Melefit àgraya vu ge mis
a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam
tàfəŋ gərgəri kay, àbafəŋ tay kà vu ni
bəlaŋ àna bəlaŋ ka mawayay gayaŋ.
19 Tamal zlam ya tàfəŋ kà vu ni ɗek
zlam bəlaŋ, nday gərgəri do nahəma,
vu ni àbu mba waw ? 20 Ay ti Melefit
àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na
ti zlam tàfəŋ gərgəri kay, vu ni bəlaŋ.

21 Bi eri ahi ana ahar : « Nàwayay
kur do » ni ti, esliki məhiani tata
waw ? Ahàr day bi ahi ana asak :
« Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani
tata waw ? Aha ! Tìsliki məɗəmani
do ; 22 zlam tàfəŋ kà vu ya mis tàɗəm
njəɗa tàfəŋ kà tay bi ni, ay zlam nday
nani ti tagray tʉwi dal-dal. Tamal
təhəlfəŋa tay kà vu na ti vu ni àgray
tʉwi do. 23 Ay zlam ndahaŋ tàfəŋ
kà vu ya màɗəm tìsli araŋa ndo ni,
zlam nday nani ti məfi ahàr ana tay
tàtama zlam ndahaŋ na. Zlam nda-
haŋ tàfəŋ kà vu ya màɗəm mis tìpi
ba asay mimili ni, maŋgah tay àna
zlam sulumani. 24 Zlam ndahaŋ tàfəŋ
kà vu ya màɗəm mis tîpi ni ; màbəki
zlam sulumani ka tay do. Nahkay
Melefit àgraya vu ge mis a nahəma,
awayay afi ahàr ana zlam ya màɗəm
tìsli araŋa ndo ni àtama zlam ndahaŋ
na. 25 Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge
mis èsevu ba, awayay ti zlam ya tàfəŋ
kà vu ni ɗek tâgray tʉwi ka ahar bəlaŋ,
tâjənavu e kiɗiŋ gatay bu. 26 Nahkay
tamal zlam bəlaŋ ya àfəŋ kà vu ni
acakay daliya ti zlam ndahaŋ ni ɗek
təcakay daliya daya. Tamal tazləbay
zlam bəlaŋ ya àfəŋ kà vu ni ti zlam
ndahaŋ ni ɗek təmərvu daya.

27 Lekʉlʉm zla ti, lekʉlʉm ɗek vu ge
Krist. Nahkay ku way way do gekʉli
ɗek àfəŋ kè Krist akaɗa ga zlam ya
tàfəŋ kà vu ge mis ni. 28 Nahkay e
kiɗiŋ ga ndam ge Krist ya *təcakalavu
ni bu nahəma, Melefit àbəhaɗ enjen-
jeni ti ndam *asak. Ye cʉ ti ndam ya
təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis
ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcahi
zlam ana mis ni. Mək àbəhaɗ ndam
ya tagray zlam ya mis tìpi ɗay-ɗay
ndo ni, ndam ya ti tahəŋgaraba mis
a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay
mis ni, ndam ya ti təɗəfiki divi ana
mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma
həma gərgərani ya ti nday ndayani
tàsər do ni. 29 Melefit àbəhaɗ mis ni
ɗek ti ndam asak aw ? Mis ni ɗek
ti nday ndam ya ti təhəŋgri pakama
ge Melefit ana mis ni aw ? Mis ni
ɗek ti nday ndam macahi zlam ana
mis aw ? Mis ni ɗek ti nday ndam
ya ti tagray zlam ya ti mis tìpi ɗay-
ɗay ndo ni aw ? 30 Mis ni ɗek ti nday
ndam mahəŋgaraba mis a arməwər ba
waw ? Mis ni ɗek ti nday ndam ya ti
təzlapay ma həma gərgərani ya nday
ndayani tàsər do ni aw ? Mis ni ɗek
ti nday ndam mahəŋgaraba ma həma
gərgərani ya nday ndayani tàsər do na
ni aw ? Aha, nahkay do ! 31 Ay ti njəɗa
ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis
ni ti ndahaŋ gəɗákani tàtam ndahaŋ.
Nahkay ti hindʉm nday nani kay.

Nihi nahəma, nəɗəfiki divi nahaŋ
ana kʉli. Divi nani ti sulumani dal-
dal, àtam ndahaŋ ni ɗek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahaŋ ɗek

1 Ku nəzlapay ma həma gərgərani
ya nàsər do ni, ku ma həma ge mis
ku ma ga *məslər ge Melefit nəŋgu
ni, tamal nàwayay mis do nahəma,
nahənday akaɗa ga ara ahkay do ni
akaɗa ga goŋgoŋu ya təsi aday ana tay,
tahənday ni ciliŋ. 2 Ku nəhəŋgri ma ge
Melefit ana mis, ku nàsəra zlam a ɗek,
ku nàsəra zlam maŋgahani ge Melefit
na ɗek, ku nàfəkia ahàr ke Melefit a
dal-dal àtama mis ndahaŋ a, nahkay
nisliki məhiani ana həma tâsləkaba
a məlaŋ gatay ni ba mək tasləkaba
eɗeɗiŋ a nəŋgu ni, tamal ti nàwayay
mis do nahəma, nìsli araŋa do. 3 Ku
nidiaba zlam goro a ɗek ana ndam
talaga, ku nəgəskabu ti mis têviyek nu
aɗaba nàfəkia ahàr ka Yezu a nəŋgu
ni, tamal nàwayay mis do nahəma,
nàŋgətki araŋa do.

4 Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti
anjəhaɗ ahəmamam ? Maslaŋa gani
nani ti eɓesi ana mis, agri sulum ana

mis, àgralәŋ solu kè mis do, èji zlabay do, àzay ahàr gayaŋ naŋ gәɗakani do. 5 Àgray zlam ge mimili do, àwayi zlam ana huɗ gayaŋ ciliŋ do, àzum ɓәruv weceweci do, àgәs zlam ya mis tagudari ni a ɓәruv vu do. 6 Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya tàgudar ni àsi bi ; amәrvu àna zlam jireni ge mis ya tagray ni, 7 ambәrfәŋa zlam ya mis tәgri na ɗek kà tay a, agәskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni ɗek mâla kigeni, àmbrәŋ mawayay mis ɗay-ɗay do.

8 Maslaŋa ya awayay mis nahәma, mawayay mis gayaŋ ni àndav ɗay-ɗay do. Pakama ge Melefit ya tәɗәm àna njәɗa ga Məsuf gayaŋ ni ti, a vaɗ nahaŋ atәmbrәŋ, atәhәŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis tәzlapay tay àna njәɗa ga *Məsuf Njәlatani, tàsәr tay do ni ti, a vaɗ nahaŋ atәmbrәŋ tay, atәzlapay tay va do. Məsәr zlam ge mis ya tәsәr àna njәɗa ga Məsuf Njәlatani ni ti, a vaɗ nahaŋ Məsuf Njәlatani aməvi njәɗa gani ana tay va do. 9 Zlam nday nani atagravu nahkay ti, aɗaba nihi ti ere ya məsәr ni ti màsәraba ɗek faŋ ndo, àhәcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhәŋgri ana mis àna njәɗa ga Məsuf gayaŋ ni ti màɗәmaba ɗek faŋ ndo, àhәcikivu ana leli. 10 Ay ka ya ti Melefit emendeveriŋa tɯwi gayaŋ a ni ti, ere ye ti ahәci leli ni ti amәlәbi va bi.

11 Nәɗәm nahәma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nàzlapay akaɗa ga bәza ni, nàjalay ahàr akaɗa ga bәza ni, nàɗәgәzl zlam akaɗa ga bәza ni. Ay ka ya ti nìgia gәɗakana ni ti, nàmbrәŋa zlam ga bәza ya tagray na, nàgray va do. 12 Nahkay day, nihi ti mìpi Melefit lala do, akaɗa geli ya mipi vu geli a kutrum magәdavani bu mìpi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nàsәr Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anәsәr naŋ lala akaɗa gayaŋ ya àsәra nu a ni.

13 Nihi ti zlam mahkәr tàbu kaŋgaya : məfəki ahàr geli ya məfəki ke Melefit ni, məsәr zlam geli ya màsәr Melefit amagray zlam ɗek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kiɗiŋ ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti àtam ndahaŋ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njәɗa ga Məsuf Njәlatani ya avi ana mis ni

1 Nahkay zla nahәma, zum njәɗa gekɯli ti kawayum mis. Hindɯm njәɗa ga *Məsuf Njәlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gәɗakani hindɯm njәɗa ga məhәŋgri ma ge Melefit ana mis. 2 Aɗaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do ni ti, àzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit ciliŋ. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayaŋ ni àbi ; maslaŋa nani aɗəm pakama *maŋgahani ge Melefit àna njәɗa ga Məsuf Njәlatani ciliŋ. 3 Ay maslaŋa ya ti ahәŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti àhi ana Melefit do, ahi ana mis àna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njәɗa ana tay, ajənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. 4 Maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do ni ti azoru ahàr gayaŋ kama e divi ge Melefit vu ciliŋ. Ay maslaŋa ya ahәŋgri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu àna ma həma gatay ni ti ma gayaŋ azoru tay ɗek kama e divi ge Melefit vu.

5 Nu nawayay ti lekɯlɯm ɗek kâzlapum ma həma gərgərani ya ti lekɯlɯm lekɯlɯmeni day kàsərum do ni, ay ti nawayay ahar gәɗakani ti kâhәŋgrumi ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ahәŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti àtama maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do na, ahkay do ni si ahәŋgriaba ma həma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahәŋgriaba ana tay a nahәma, ma gayaŋ ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. 6 Nihi nahәma, bәza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekɯli, nәhi ma ana kɯli àna ma həma gərgərani ya leli ɗek màsər do ni ti, ma

goro gani ajənaki kʉli ti ahəmamam ?
Ahàr àɗəm nakoru afa gekʉli ti
naŋgəhaɗi pakama maŋgahani ge
Melefit ana kʉli, nəɗəfiki məsər zlam
ana kʉli, nəhəŋgri ma ge Melefit ana
kʉli, ahkay do ni nəcahi zlam ana
kʉli. Tamal nàgra nahkay day kwa
ti nàjənakia kʉli a do aw ?
7 Məzum mazavu ga zlam ge
mereki, bi slelim, bi tindʉ. Zlam
nday nani ti tàhənday ka ahàr gatay
do. Nahkay tamal kàsər miveni lala
do ni ti, ku kivi slelim, ku tindʉ
nəŋgu ni mis tàsərkaba ge mereki
weley do. 8 Nahkay day tamal
kàsər mivi slimi cicek do ni ti, mis
atəslamalavu, atəɗəm hini cicek ga
kaɗvu ti ahəmamam ? 9 Lekʉlʉm
day nahkay : ka ya ti kazlapum ma
həma ya lekʉlʉm lekʉlʉmeni kàsərum
do, mis ndahaŋ day tàsər do ni ti
mis etici ma gekʉli ya kəɗəmum ni
ti ahəmamam ? Ma gekʉli ni ma
masakani. 10 Ma həma tàbu kay a
duniya bu, ku ma həma weley weley
do ɗek ndam ga həma gani tici. 11 Ay
tamal nàsər ma həma ga maslaŋa
ya ti azlapu ni do ni ti nu nìgia zal
zuh məlaŋ gayaŋ a, naŋ day èɡia
zal zuh məlaŋ goro a. 12 Nəhi ana
kʉli nahəma, èɡia kihindʉm njəɗa ga
Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay
ti, hindʉm ahar gəɗakani ti njəɗa gani
ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi
gayaŋ vu ni.
13 Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma
həma ya naŋ naŋani day àsər do ni
ti mâhəŋgalay Melefit ti mâvi njəɗa ga
məhəŋgriaba ma gayaŋ ya aɗəmaya
ni ana mis a. 14 Tamal nahəŋgalay
Melefit àna ma həma ya nu nuani
day nàsər do ni ti məɓəruv goro amər
àna zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka
ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam
goro ya nəjalay ni àbi. 15 Nahkay
nagray ahəmamam ? Anahəŋgalay
naŋ ti àna ma həma ya nu nuani day
nàsər do, Məsuf Njəlatani avu njəɗa
gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do :
anahəŋgalay naŋ àna ma həma goro,
anəjalaki ahàr daya. Nahkay day
enidi limis ti àna ma həma ya nu
nuani day nàsər do, Məsuf Njəlatani
avu njəɗa gani ni, ay anagray nahkay
ciliŋ do : enidi limis àna ma həma
goro, anəjalaki ahàr daya. 16 Nàɗəm
nahkay ti kamam ? Nàɗəm nahkay
ti, tamal kəgri sʉsi ana Melefit àna
ma həma ya nak nakani day kàsər do,
Məsuf Njəlatani avuk njəɗa gani ni,
mək bi maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke
kʉli ge mici ere ye ti kəɗəmum na ti,
maslaŋa gani nani esliki məɗəmani
« Aya nahkay » aw ? Èsliki məɗəmani
do, aɗaba èci pakama gayak ya kàɗəm
ni ndo. 17 Nak nakani ti kàbu kəgri
sʉsi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani
ti ma gayak ya kəɗəm ni àzoru naŋ
kama e divi ge Melefit vu do.
18 Nu ti nəgri sʉsi ana Melefit
dal-dal, aɗaba nəzlapay ma həma
gərgərani ya nu nuani day nàsər do ni
nàtama kʉli a ɗek. 19 Ay ka ya ti ndam
ga Yezu tàcakalava nahəma, hojo
nəɗəmaya ma zlam àna ma həma goro
ya nəjalaki ahàr na ga macahi zlam
ana mis ndahaŋ, ere gani nəɗəmaya
ma dəbu ehimeya àna ma həma ya nu
nuani day nàsər do ni.
20 Bəza ga mmawa goro ni,
nawayay ti kâjalumki ahàr ka zlam
nday ndani akaɗa ge mis gəɗákani ni.
Àki ka zlam magədavani ti nawayay
ti kâjalumki ahàr akaɗa ga bəza ciɓ-
ciɓeni ya tàsər magudar zlam do
ni. Ay àki ka zlam ndahaŋ nahəma,
nawayay ti kâjalumki ahàr akaɗa ge
mis gəɗákani ni. 21 Àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
« Bay Melefit àɗəm : “Anəhi ma ana
nday hini.
Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi
ana tay àna ma həma nahaŋ.
Ay ku tamal nagray nahkay nəŋgu ni
atəgəskabu ma goro ni do.” * »
22 Nahkay ti ma həma ya mis tàsər
do ni aɗəfiki zlam ti ana ndam ya
təfəki ahàr ke Melefit ni do, aɗəfiki
ti ana ndam ya tàfəki ahàr ke Mel-
efit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya
təhəŋgri ana mis ni ajənaki ndam ya

* **14:21** Izayi 28.11-12.

tàfəki ahàr ke Melefit do ni do, ajənaki ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit ni sawaŋ.
23 Nahkay ka ya ti lekʉlʉm ndam ga Yezu kàcakalumva ɗek ka məlaŋ bəlaŋana nahəma, bi lekʉlʉm ɗek kazlapum ma həma gərgərani ya lekʉlʉm lekʉlʉmani day kàsərum do ni, mək ndam ndahaŋ tàhərkivaya ke kʉli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kəɗəmum ni ahkay do ni bi tàfəki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekʉli ya kàɗəmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kʉli lekʉlʉm ndam seteni do aw ? 24 Ay bi lekʉlʉm ɗek kàbum kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kʉli a. Maslaŋa gani nani ti bi àfəki ahàr ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kəɗəmum ni. Emicia ma gekʉli ya kəɗəmum na ɗek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ àna seriya. 25 Eslini ere ya a məɓəruv gayaŋ bu ni ɗek amaŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazləbay Melefit, aməhəŋgrioru ahàr a haɗ meleher ndiɓani a haɗ, aməhi ana kʉli Melefit naŋ àbu e kiɗiŋ gekʉli bu eɗeɗiŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

26 Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kʉli mam ? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njəɗa ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day àsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day àsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni ɗek ti ahàr àɗəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. 27 Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day tàsər do ni ti tâzlapay bəlaŋ àna bəlaŋ. Mis cʉ, mahkər tâzlapay ciliŋ, àtamkia ba. Ahàr àɗəm mis nahaŋ day ahəŋgaraba pakama gana kwa. 28 Ay tamal maslaŋa àbi ga mahəŋgarabana bi ti, ahàr àɗəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni àzlapay e kiɗiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahàr àɗəm mâzlapi ana ahàr gayaŋ gayaŋani akaba ana Melefit ciliŋ. 29 Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njəɗa ana tay ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cʉ, mahkər tâzlapay ciliŋ : mis ndahaŋ ni ti tâbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. 30 Tamal mis àbu ahəŋgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu manjəhaɗani digʉsa na ti, ahàr àɗəm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mâlakakaba day. 31 Lekʉlʉm ɗek kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kəɗəmum bəlaŋ àna bəlaŋ kwa. Ahàr àɗəm pakama gekʉli ya kəɗəmum ni ti mis ɗek tâsər zlam àna naŋ, mis ɗek tâŋgət njəɗa àna naŋ. 32 Njəɗa ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya tàbu àna njəɗa gani nani ti tisliki mazlapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. 33 Aɗaba mam, Melefit awayay ti mis tàgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis tâgray zlam kigeni, ti tânjəhaɗkabu àna sulumani.

Nawayay ti kâgrum akaɗa ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu ɗek ni. 34 Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahəma, ahàr àɗəm wál tàzlapay ba. Tàvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahàr àɗəm təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana zawal, akaɗa ge Melefit ya àɗəm a Wakita gayaŋ bu ni. 35 Tamal tawayay təsər zlam ti, tôru tîhindifiŋa kà zawal gatay a magam a. Aɗaba wal azlapay e kiɗiŋ ge mis macakalavani bu ni ti àɓəlay do timey.

36 Nəɗəm nahəma, pakama ge Melefit ànjəki enji ti afa gekʉli aw ? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayaŋ ti ana kʉli ciliŋ aw ? 37 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tàɗəm nday tàbu àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani, tàɗəm tisliki məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àɗəm nahkay ti ahàr àɗəm

agəskabu pakama goro ya nəbiki ana kʉli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kʉli ni. 38 Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini do ni ti Melefit day àgəskabu naŋ do bilegeni.

39 Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindʉm njəɗa ga Məsuf Njəlatani ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Hindʉm njəɗa gani nani kay. Kàcumfəŋa mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day tàsər do na ba. 40 Ay zlam ya kəgrum ni ɗek ti kàgrum kwaŋa kwaŋa ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àməta mək àŋgaba e kisim ba eɗeɗiŋ a

1 Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəŋgri eri ana *Ma Mʉweni Sulumani ya nàhi ana kʉli ahaslani ni. Lekʉlʉm kàgəsumkabá ma na, kàbum kəgrum tʉwi àna naŋ, kàmbrəŋum do. 2 Ma Mʉweni Sulumani ya nàhi ana kʉli ni ti Melefit ahəŋgay kʉli àna naŋ. Ay tamal kàmbrəŋuma pakama ya nàhi ana kʉli na ti, məfəki ahàr gekʉli ka Yezu ni ègia zlam masakana.

3 Pakama ya tàhu enjenjeni, nu day nàhi ana kʉli ni ti nahkay hi : *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akaɗa ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. 4 Àra àməta ti tìli, mək a vaɗ ya mahkər gani ti àŋgaba e kisim ba. Ere gani àgravu akaɗa ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. 5 Àra àŋgaba ti àŋgazlivu ana Piyer, mək àŋgazlivu ana ndam *asak gayaŋ kru mahar cʉeni ni. 6 Àra àŋgazliva ana tay a ti àŋgazlivu ana bəza ga məŋ geli ndahaŋ macakalavani tàtam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu ahar gəɗakani tàbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni tàməta. 7 Kələŋ gani àŋgazlivu ana Zek, àŋgazlivu ana ndam asak gayaŋ ɗek daya.

8 Kələŋ ge mis nday nani ɗek ti àŋgazluvu ana nu, nu ya ti akaɗa ga wur ya ti tìwi kiyi gani ènjiyu ndo ni. 9 Nəɗəm nahkay ti aɗaba ndam asak ndahaŋ ni ɗek tàtam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, aɗaba ahaslani nàgria daliya ana ndam ge Melefit a. 10 Ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgrua sulum gayaŋ a, nìgia akaɗa ya ti kàsərum nu kani na. Melefit àgru sulum gayaŋ ti masakani do, aɗaba nàgra tʉwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na ɗek. Ay nàgray tʉwi ti àna njəɗa goro goroani do, nàgray ti àna *sulum ge Melefit ya àgru ni. 11 Ku nu nəhioru Ma Mʉweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni təɗəmoru nəŋgu ni, ma geli ni ɗek ma bəlaŋani. Pakama gani akaɗa ya nàhi ana kʉli, lekʉlʉm day kàgəsumkabu ni.

Mis àməta ti amaŋgaba e kisim ba eɗeɗiŋ a

12 Nahkay ti leli màbu məhi ana mis *Krist àməta mək àŋgaba e kisim ba. Leli məɗəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tàɗəm mis ataŋgaba e kisim ba do ni ti ahəmamam ? 13 Tamal mis ataŋgaba e kisim ba do eɗeɗiŋ ti, akal Krist day àŋgaba e kisim ba ndo kwa. 14 Tamal Krist àŋgaba e kisim ba ndo eɗeɗiŋ a ti, akal *Ma Mʉweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekʉlʉm day kəfumki ahàr ka Yezu ti masakani. 15 Tamal nahkay eɗeɗiŋ ti, màsəkaɗia malfaɗa ana kʉli àna slimi ge Melefit a, aɗaba məɗəm Yezu Krist àməta mək Melefit àhəŋgaraba naŋ a. Ay tamal mis tàŋgaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit àhəŋgaraba naŋ a ndo kwa. 16 Nəɗəm nahkay ti, tamal mis tàŋgaba e kisim ba do eɗeɗiŋ a ti, akal Krist day àŋgaba ndo kwa. 17 Tamal Krist àŋgaba e kisim ba ndo eɗeɗiŋ a ti, akal məfəki ahàr gekʉli ka naŋ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekʉlʉm kàbum àna zlam magudarani gekʉli kekileŋa, Melefit àmbərfəŋa kè kʉli a ndo. 18 Nahkay ti ndam ya tàfəki ahàr ke Krist, tàmət ni ti tìjia gweha. 19 Leli məfəki ahàr ke Krist ti mâhəŋgay leli, ay tamal ahəŋgay leli ka ya ti leli màbu àna sifa ka dala ni

ciliŋ ti, akal mâsay cicihi matam mis ndahaŋ ni ɗek.

20 Ay ti Krist àŋgaba e kisim ba eɗeɗiŋ a. Àŋgaba enji ge mis a ɗek akaɗa ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Àŋgaba nahkay ti, aɗafaki ti mis ɗek ataŋgaba e kisim ba daya. 21 Àgray ti mis ɗek təmət ti mis bəlaŋ, nahkay day àgray ti mis ataŋgaba e kisim ba ni ti mis bəlaŋ. 22 Nəɗəm nahəma, leli ɗek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akaɗa gayaŋ ni. Nahkay day leli ɗek amaŋgaba e kisim ba, amənggət sifa ti azuhva Krist. 23 Ay ti mis ni ɗek ataŋgaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àŋgaba enjenjeni akaɗa ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti amaŋga ni ti amahəŋgaraba ndam ya təfəkia ahàr a ni ka ahar bəlaŋ. 24 Kələŋ gani ti Krist emeyefiŋ kè seteni akaba kà bəbay gatayani akaba kà nday ya ti təgur məlaŋ ya agavəla ni ɗek, aməhəlfəŋa njəɗa kà tay a. Amagray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəŋgri bay ga Bəŋani Melefit zlam gayaŋ. 25 Nahkay ahàr àɗəm Krist agur zlam ɗek ga hayaŋani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njəɗa ge meyefiŋeni kà ndam ezir gayaŋ ni ɗek. 26 Zal ezir ya Melefit emendeveriŋ mijiŋ naŋ kələŋ ga nday ndahaŋ ni ɗek ti kisim. 27 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njəɗa ge meyefiŋeni kà zlam a ɗek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəŋgu ni, Melefit ya àvi njəɗa ge meyefiŋeni kà zlam ni ɗek ni ti àkibu bi, aɗaba Krist àgur naŋ do. 28 Melefit àvia njəɗa ge meyefiŋ kà zlam na ɗek ana Wur gayaŋ Krist a ti, Wur ni day amahəŋgrioru ahàr a haɗ ana Bəŋani Melefit, naŋ ya àvi njəɗa ge meyefiŋ kà zlam ɗek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam ɗek akaba mis ɗek, zlam ya àgur do ni ti aməlàbi.

29 Kàsərum ti mis ndahaŋ tàbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti tàŋgaba e kisim ba do eɗeɗiŋ a ti, tabaray mis ndahaŋ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ? 30 Tamal mis tàŋgaba e kisim ba do eɗeɗiŋ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis tâgri daliya ana leli ahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani kəlavaɗ ti kamam ? 31 Bəza ga mmawa goro ni, kəlavaɗ nagray daliya, nahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kʉli ni ti jiri eɗeɗiŋ : aɗafaki ti, nàbu nəmərvu azuhva kʉli aɗaba kìgʉma akaba Bay geli Yezu Krist a akaɗa mis bəlaŋana ni. 32 E Efez ti nàkaɗva akaɗa ge mis ya ti akaɗvu akaba zlam ge gili ya tagray cuɗay na ni. Nàkaɗkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nàkaɗkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti tàŋgaba e kisim ba do eɗeɗiŋ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misʉm zlam zlam geli, aɗaba kama kama ti aməmətum. †

33 Bəza ga mmawa goro ni, kàgosum ahàr gekʉli ba : tamal lekʉlʉm mis sulumani mək kasawaɗumkabu kəlavaɗ akaba ndam cuɗay ti, lekʉlʉm day kigʉm cuɗayani akaɗa gatay ni. 34 Jalum ahàr lala, kàgudarum zlam akaɗa ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kʉli nahəma, mis ndahaŋ tàbu e kidiŋ gekʉli bu tàsər Melefit do. Nəhi ana kʉli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kʉli.

Ka ya ti amaŋgaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?

35 Bi maslaŋa aɗəm ahkado : « Mis àməta ti amaŋgaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti ataŋgaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » 36 Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kìzligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? 37 Hilfi ga zlam ya kìzligi nani ti aday gani ya aɗək ni do. Kìzligi ti wur gani ciliŋ ; bi kìzligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahaŋ ni. 38 Kìzligia nahkay ti Melefit afətaya naŋ a, aɗək aday gani.

* **15:27** Limis 8.7. † **15:32** Mənjay Izayi 22.13.

Nahkay aday nani amanjəhaɗ akaɗa ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do ɗek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahaŋ ya təfətaya ni ɗek.

39 Zlam ndahaŋ ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do ɗek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahaŋ ni ɗek. Nahkay ti mis hihirikeni, zlam ya àna asak faɗani ni, eɗiɗiŋ akaba kilif ti vu gatayani ɗek gərgəri.

40 Zlam tàbu a huɗ melefit bu akaɗa ya tàbu ka haɗ ni. Ay mazavu ga zlam ya a huɗ melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka haɗ ni, mazavu ga zlam ya ka haɗ ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huɗ melefit bu ni. 41 Nahkay day fat, kiyi akaba boŋgur təsladay gərgəri. Ku boŋgur e kiɗiŋ gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

42 Ka ya ti mis ataŋgaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nəɗəm nahəma, tìlia mis a ti emiziviyu e eviɗ vu, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba ni ti, àna vu mʉweni ya èzi do ni. 43 Tili mis ti vu gayaŋ ni zlam masakani, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba nahəma, vu gayaŋ ni àɓəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayaŋ ni njəɗa àfəŋ bi, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba nahəma, vu gayaŋ ni njəɗa àfəŋ dal-dal. 44 Tili mis ti vu gayaŋ ni zlam ga duniya, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba ni ti vu gayaŋ ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu tàbu gərgəri cʉ : màsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahàr àɗəm mâsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu. 45 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayaŋ ni ga duniya, Melefit àvia sifa.‡ » Adam ya àra kələŋ a ni ti naŋ *Krist ; avi sifa mʉweni ana mis àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ. 46 Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na. 47 Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya naŋ àna haɗ a. Mis ya kələŋ ni ti àsləkabiya e melefit ba. 48 Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akaɗa ga bay ya ti Melefit àgraya naŋ àna haɗ ga duniya ni. Nday ya ti a huɗ melefit bu ni ti ni nday akaɗa Bay ya àsləkabiya a huɗ Melefit ba ni. 49 Nahkay day, nihi ti leli ɗek akaɗa bay ya Melefit àgraya naŋ àna haɗ ga duniya ni. Ay kama ti leli ɗek amanja akaɗa ga Bay ya àsləkabiya a huɗ melefit ba ni.

50 Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kʉli nahəma, mis èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, aɗaba zlam ya ezi ni tànjəhaɗkabu akaba zlam ya èzi ɗay-ɗay do ni koksah.

51 Cʉm day, nawayay nəhi ma maŋgahani ya Melefit àhu ni ana kʉli : mis ndahaŋ e kiɗiŋ geli bu atəmət do, ay leli ya màbu àna sifa ni akaba ndam geli ya tàməta ni, leli ɗek Melefit aməmbat vu geli ni nahaŋ. 52 Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli ɗek. Aməmbat leli ti ke wecewecenì aməpəski do, akaɗa ge mis ya ekiɓicey eri kiɓic ni. Ka ya ti tìvia mezlelim na ti nday ya tàmət ni ataŋgaba e kisim ba àna vu ya èzi ɗay-ɗay va do na ; leli ya màbu àna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi ɗay-ɗay do. 53 Nahkay ti ahàr àɗəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi ɗay-ɗay do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti àmət ɗay-ɗay do ni kwa. 54 Ka ya ti vu ya ezi ni èɡia vu ya ti èzi ɗay-ɗay do na, mis ya amət ni èɡia mis ya ti àmət ɗay-ɗay do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefit èjiŋa naŋ a. §
55 Kisim nak hi ti njəɗa gayak àbi ga
mabazl mis va bi zla,
zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana
mis àna naŋ ti tâmət ni ti àbi va
bi zla.* »

56 Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naŋ ni ti zlam magudarani gatay.

‡ **15:45** Mənjəkiani 2.7. § **15:54** Izayi 25.8. * **15:55** Oze 13.14.

Zlam ya avi njəɗa ana zlam magudarani ge mis ti tâmət àna naŋ ni ti, Melefit àna *Divi gayaŋ ya Mʉwiz àbəki ni àɗəm maslaŋa ya agudar zlam ni si amət kwa ni. 57 Ay leli ti mèyefiŋa kè kisim azuhva tʉwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi sʉsi ana Melefit dal-dal azuhva nani !
58 Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kʉli. Nəhi ana kʉli nahəma, zum njəɗa, kàmətaɓum ba, grumoru tʉwi ga Bay geli kəlavaɗ, kàmbrəŋum ba. Grum nahkay aɗaba kàsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəŋgətum zlam azuhva nani palam.

16

Siŋgu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zerʉzalem ni

1 Nihi ti nəhi ma ana kʉli àki ka siŋgu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsa ndahaŋ bu ni. Nàɗəm nahəma, ahàr àɗəm kâgrum akaɗa ya nàhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka haɗ Galasi tàgray ni. 2 Nahkay kəla vaɗ ga ladi ti ahàr àɗəm ku way way do siŋgu ya aŋgət ni mâdafəŋa ; àdafəŋa ti mâfəkaɗ siŋgu gani a magam afa gani tera. Tamal kàgruma nahkay ti, ka ya ti eninjʉa ni ti anəhi ana kʉli jamum va do, anədi ahàr ana siŋgu majamvani àndava. 3 Dumaba mis ga məhəloru siŋgu gani a Zerʉzalem a daya. Eninjʉa afa gekʉli a ti anəbiki wakita ana ndam Zerʉzalem ga məɗəfiki ndam gekʉli ya kàdumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru siŋgu ni akaba wakita ni eslini. 4 Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zerʉzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

Sawaɗay ga Pol ya amasawaɗoru ni

5 Anoru afa gekʉli, ay wuɗaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya tàbu ka haɗ Mesedʉweŋ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedʉweŋ a ni ti 6 anoru afa gekʉli cʉ nəpəsiyu gʉzit, cʉ anəzumiyu ahar kusi afa gekʉli ti nàsərkaba faŋ do. Tamal nòru nàpəsa afa gekʉli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama. 7 Eninjʉa afa gekʉli a sak bəlaŋ ti nàwayay moru masləkana hʉya do. Tamal Melefit àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.
8 Ay ku tamal anoru nəŋgu ni, nihi ni ti nawayay manjəhaɗani ahalay e Efez duk abivoru ana vaɗ ga wuməri ge *Peŋtikwet, 9 aɗaba ahalay ti Melefit àvua divi sulumana ga magray tʉwi gəɗakana ; ndam ezir goro tàbu kay daya.
10 Tamal Timote ènjʉa afa gekʉli a nahəma, gəsumkabá naŋ a lala, ti ahàr àhəli ba. Naŋ day naŋ àbu agri tʉwi ana Bay geli akaɗa goro ni, 11 nahkay ti maslaŋa ànjak naŋ ba. Jənumki naŋ ti mîcikbiyu afa gekʉli, mâra afa goro àna sulumana, aɗaba nu nàbu najəgay naŋ, najəgay bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni daya.
12 Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga məŋ geli ni. Sak ehimeya nàhia ma ga moroni afa gekʉli a akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ na, ay nihi ti àcuhway moroni faŋ do ferera. Apolos amənggəta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriŋ pakama gayaŋ

13 Nəɗəm nahəma, njəhaɗum eri, fumki ahàr ka Yezu lala, kàmbrəŋum ba, aŋgwaz àwər kʉli ba, kumva njaŋ-njaŋ. 14 Ere ye ti kəgrum ni ɗek ti grum àna mawayavani.
15 Kàsəruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayaŋ a ; təfəki ahàr ka Yezu enjenjeni ka haɗ Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray tʉwi ga məjənaki ndam ge Melefit kəlavaɗ. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kʉli 16 ti kîcʉmiki ma ana mis akaɗa nday nani. Cʉmiki ma ana ndam ya tàbu tagrakabu tʉwi akaba tay, tàmbrəŋ do ni ɗek daya.
17 Nu nàbu nəmərvu dal-dal, aɗaba Istefanas, Fertinetʉs akaba Eseyikʉs tàra, nday tàbu akaba nu. Nday tàbu akaba nu ti kala lekʉlʉm ɗek kàbum akaba nu. 18 Nday gani tàhəŋgruva

məɓəruv a, tàhəŋgriva ana kʉli a daya. Nahkay ti səruma mis akaɗa nday hini ti tìslia mis a, zləbum tay.

19 Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ya ka haɗ Azi ni tàgria sa ana kʉli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *təcakalavu a ahay bu afa gatay ni tàgria sa ana kʉli a dal-dal àna slimi ga Bay geli a. 20 Bəza ga məŋ geli ya ahalay ni ɗek tàgria sa ana kʉli a.

Grumvu sa e kiɗiŋ gekʉli bu lala, akaɗa ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

21 Nu Pol nəgri sa ana kʉli bilegeni, nu nuani nəbəki ma hini àna ahar goro.

22 Maslaŋa ya àwayay Bay geli do ni ti, Melefit mêtikwesla naŋ a. Maranata ! *

23 Bay geli Yezu mâgri sulum gayaŋ ana kʉli ti.

24 Lekʉlʉm ɗek nawayay kʉli, aɗaba leli məbu akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ.

* **16:22** « Maranata » ti awayay aɗəmvaba « Bay geli, ra ! »

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreŋ ye cʉ ni

Ere ye ti mədəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreŋ ye cʉ ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbəki ti ka sarta ya ti naŋ e Mesedʉweŋ, awayay akoru ka haɗ Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tʉwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Koreŋ ni ciliŋ do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka haɗ Eseyi ni ɗek daya (1.1 ; Koreŋ ti kəsa gəɗakani ga haɗ Eseyi).

Àbəki ti aɗaba ndam Eseyi ndahaŋ tədəm Pol àgosa tay a : àɗəm awayay moroni afa gatay sak cʉ, mək àmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhəŋgrifəŋ kà ma gatay ni ana tay : àɗəm naŋ zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tʉwi akaɗa ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akaɗa ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1–7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti teɓesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tìsli araŋa do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amərvu dal-dal àna njəɗa ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tâslamalavu lala ti tîndiveriŋ majam siŋgu ga məjənay ndam ga Yezu ya a Zerʉzalem ni, (8–9). Èndeveriŋ wakita gayaŋ, àɗəm amoru afa gatay eɗeɗiŋ, àɗəm si tâmbatkaba majalay ahàr gatay na, tâslamalavu kwa : tamal tàslamalavu do ni ti amatraɓ tay, aɗaba naŋ zal asak ga Yezu eɗeɗiŋ. Aɗafaki naŋ zal asak ga Yezu eɗeɗiŋ ti macakay daliya gayaŋ ya àcakay ni (10–12).

A wakita hini bu ɗek Pol àɗəm tamal ndam ga Yezu tàbi àna njəɗa bi ti tâmərvu, aɗaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga məvi njəɗa gayaŋ ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nəgruk ni ti eslʉk, aɗaba ka ya ti mis naŋ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni ɗek agray ti àna njəɗa goro ciliŋ » (12.9).

Sa ga Pol

1 Nu Pol Melefit àdaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga məŋ geli Timote məbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *təcakalavu a Koreŋ ni, akaba ana ndam ge Melefit ɗek, nday ya ti tàbu a kəsa gərgərani bu ka haɗ Eseyi ni. 2 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kʉli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Melefit naŋ àbu avi njəɗa ana ndam ya ti tàbu tagray daliya ni

3 Mâzləbum Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist ; kəlavaɗ məsi cicihi aɗaba naŋ Bəŋ geli, njəɗa day avi ana leli kəlavaɗ aɗaba naŋ Melefit geli. 4 Ka sarta ya ti màbu magray daliya lu ni ti avi njəɗa ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mâvi njəɗa ana mis ndahaŋ ya tagray daliya gərgərani ni ɗek bilegeni. Njəɗa gani nani ya ti məvi ana tay ni ti njəɗa ge Melefit ya àvi ana leli ni. 5 Nəɗəm nahəma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti aɗaba leli ndam gayaŋ. Ay ku tamal magray daliya nahkay nəŋgu ni, Melefit avi njəɗa ana leli dal-dal aɗaba leli ndam ge Krist. 6 Ka ya ti təgri daliya ana leli nahəma, mawayay ti kâŋgətum njəɗa àna naŋ, ti Melefit mâhəŋgay kʉli. Ka ya ti Melefit avi njəɗa ana leli nahəma, mawayay ti lekʉlʉm day kâŋgətum njəɗa gani ; nahkay ekislʉmki meɓesey daliya akaɗa geli ya ti meɓesey ni. 7 Màsəra Melefit àmbrəŋ məgri sulum gayaŋ ana kʉli do ; nahkay màsəra ku tamal kəgrum daliya akaɗa geli ni nəŋgu ni, aməvi njəɗa ana kʉli akaɗa ya ti avi ana leli ni daya.

8 Bəza ga mmawa, mawayay ti kàsərumki lala : ndam ga haɗ Azi tàgria daliya ana leli a dal-dal àsaɓay. Daliya gani ya màgray ni àtam njəɗa geli, màɗəm amatamaba àna sifa do. 9 Nahkay màhi ana ahàr atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti màfəki ahàr ka njəɗa geli geleni ba, mâfəki ahàr ti ka njəɗa ge Melefit, aɗaba Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba. 10 Àhəŋgafəŋa leli kè kisim gani nana ti naŋ. Aməhəlaba leli e kisim ba keti. Məfəki ahàr geli ka naŋ, màsəra aməhəlaba leli a daliya ndahaŋ ba keti. 11 Lekʉlʉm day akəjənumki leli àna mahəŋgali Melefit ana leli. Mis kay atahəŋgala naŋ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayaŋ ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri sʉsi daya.

Pol àmbata ahàr a

12 Zlam geli ya məmərvu àna naŋ ni ti nihi : màsəra a məɓəruv geli ba, manjəhaɗ geli akaba mis ti manjəhaɗ ge jiri àna huɗ bəlaŋ. Mànjəhaɗ akaba mis ɗek ti nahkay, ay akaba kʉli ti manjəhaɗ geli ni àtam geli ya mànjəhaɗ akaba mis ndahaŋ ni. Màgray nahkay ti, Melefit àwayay : màgray ti àna sulum gayaŋ ciliŋ, do ni ti àna məsər zlam ge mis do. 13 Nahkay məbiki ana kʉli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kàbum kejeŋgʉm, kàbum kicʉm ni ciliŋ, do ni ti ma ndahaŋ do. Ma hini ya ti nəhi ana kʉli ni ti nawayay ti kîcʉmaba lala. 14 Nihi ti kìcʉma ɓal, ay ti ekicʉmaba lala : kislʉmki məmərvani azuhva leli akaɗa geli ya aməmərvu azuhva kʉli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

15-16 Aɗaba nàsəra zlam nana nahkay ti, akal wuɗaka nakoru e Mesedʉweŋ nahəma, nàwaya morona afa gekʉli a day, mək anasləkabiya eslina ti nàwaya maŋgana afa gekʉli a. Nahkay ti akal nàjənakia kʉli a sak cʉ, lekʉlʉm day akal kàjənumkia nu a, kàvumua zlam ga moroni ka haɗ *Zʉde a. 17 Ka ya ti nàhi ana kʉli anoru ni ti, nàɗəm ma masakani aw ? Zlam ya ti nàɗəm nagray ni ti nəjalaki ahàr akaɗa ge mis ya tàfəki ahàr ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlaŋani. 18 Melefit ti naŋ jireni. Ere ye ti nəhi ana kʉli kè meleher gayaŋ ni jiri daya. Tamal nàɗəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nàɗəma « Aha » day, ba aha gani. 19 Nàɗəm nahkay ti aɗaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote màɗəmki ma, màhi ana kʉli ni ti naŋ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Naŋ ti àɗəma « Iy » ti àɗəm « Aha » va do. Kwa ka mənjəki gani naŋ « Iy, » 20 aɗaba ere ye ti Melefit àɗəm amagray ni ɗek ti àɗəm « Iy, » àgra àndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva naŋ day leli mazləbay Melefit, məɗəm : « Iy, Melefit naŋ jireni. » 21 Bay ya ti avi njəɗa ana leli ti màmbrəŋ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njəɗa ana kʉli ti kàmbrəŋum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti àdaba leli ga məgri tʉwi a ni ti naŋ gani bəlaŋani ni. 22 Àvi Məsuf gayaŋ ana leli, àniviyu a məɓəruv bu ana leli ni ti naŋ ; nahkay màsəra leli ndam gayaŋ eɗeɗiŋ ; ere ye ti àgray ni aɗafaki ti aməvi zlam ya ti àɗəm aməvi ana leli ni ɗek daya.

23 Nu nàŋgoru afa gekʉli a Koreŋ do ni ti aɗaba nàwayay məgrikivu daliya ana kʉli do. Tamal ma goro hini ya nəɗəm ni jiri do ni ti Melefit mâkaɗa nu a ! 24 Nàɗəm nahkay ti màwayay məgurki kʉli ka məfəki ahàr gekʉli ka Yezu do. Lekʉlʉm kàbum kəfumki ahàr lala, kàmbrəŋum do. Leli magrakabu tʉwi akaba kʉli ti, mawayay ti kâmərumvu sawaŋ.

2

1 Nahkay nàwayay maŋgoni afa gekʉli do ni ti, aɗaba nàwayay ti nəhikivu zlam ana kʉli ga məhəli ahàr ana kʉli va do. 2 Tamal nàhia ma ya ti ahəli ahàr ana kʉli na ti way aməməru məɓəruv way ? Maslaŋa àbi, aɗaba lekʉlʉm ya ti akal kəmərumu məɓəruv ni pakama goro ahəli ahàr ana kʉli. 3 Nàbiki wakita gani nani ana kʉli, nàŋgoru afa gekʉli ndo ni ti azuhva nani. Aɗaba tamal

nàŋgoya afa gekʉli a, enipia kʉli a ahàr naŋ àbu ahəli ana kʉli ti nu day ahàr aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təməru məɓəruv ni ti lekʉlʉm sawaŋ do aw ? Nàsəra lekʉlʉm ti, tamal nàbu nəmərvu ti lekʉlʉm day kəmərumvu.
4 Ka ya ti nàbiki wakita ana kʉli ni ti ma gani àhəlua ahàr a dal-dal, yam tuway goro tekeɗi àdəgaya. Nàbiki pakama gani ana kʉli ti ga məhəli ahàr ana kʉli do, nawayay ti kâsərum nu ti nàbu nawayay kʉli dal-dal.

Maslaŋa nahaŋ àgudar zlam a, Pol àɗəm tâmbərfəŋa

5 Maslaŋa nahaŋ àgudara zlam a. Zlam gayaŋ ya ti àgudar ni ahəli ahàr ana mis ; ay nu ti àhəlu ahàr do, ahəli ahàr ti ana kʉli ɗek sawaŋ. Tamal nàɗəm lekʉlʉm ɗek ti bi nàɗəma àsaɓay, hojo nəɗəm àhəlia ahàr ana mis a dal-dal e kiɗiŋ gekʉli ba. 6 Mis kay e kiɗiŋ gekʉli bu tàtraɓa maslaŋa gani nana, ay ti èslia nahkay. 7 Nihi ti ahàr àɗəm kəmbrəŋumfəŋa zlam gayaŋ ya àgudar na, kəvumi njəɗa sawaŋ. Tamal kàgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahàr, emijiŋ naŋ.
8 Nahkay nahəŋgalay kʉli, grumi zlam ya ti aɗəfiki ti kàbum kawayum naŋ ni. 9 Nàbiki ma gani ana kʉli ni ti aɗaba nàwayay nəsər akəgəsumuki ma goro ni ɗek tək akəgəsumuki do waw. 10 Tamal lekʉlʉm kàbum kəmbrəŋumfəŋa zlam magudarani kè mis a ti nu day nəmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa gani nana. Nahkay tamal maslaŋa gani àgudarua zlam a nəŋgu ni nèmbərfəŋa àndava. Nèmbərfəŋa ti azuhva kʉli, aɗaba leli ɗek kè meleher ge *Krist. 11 Nàgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni àgosay leli ba. Aɗaba ere ye ti awayay agri ana leli ni ti màsəra lala.

Meyefiŋ kà ndam ezir geli azuhva Krist

12 Nìcik, nòru a Truwas ga məhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ke *Krist ana mis eslini. Nòru nìnjʉa ti Bay geli àvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala.
13 Ay ti ahàr àhəlua aɗaba nədi ahàr ana wur ga məŋ geli Tit ndo, nahkay nàsləka eslina, nòru e Mesedʉweŋ.
14 Ay si məzləbum Melefit kwa aɗaba àgray ti leli ana məmərani akaɗa ndam ya tèyefiŋa kà ndam ezir gatay a, tasləkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kəlavaɗ aɗaba leli màbu akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ. Leli məɗəfiki Krist ana mis ku eley eley do ɗek ; pakama geli ya məɗəmki ke Krist ni akaɗa ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi àcər ni. 15 Zlam gani ye ezi àcər, àɓəlafəŋ kè Melefit ni ti leli, leli ya ti màbu akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ ni. Mizifiŋ kà ndam ya ti Melefit naŋ àbu ahəŋgay tay ni akaba kà ndam ya ti tijiji ni. 16 Mis ndahaŋ ti mizifiŋ kà tay àcər dal-dal, təŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni àna naŋ. Mis ndahaŋ ni ti ni mizifiŋ kà tay kisik-kisik, təmət àna naŋ. Ay tʉwi gani nani ɗek ti way esliki magrani tata way ? 17 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli màbu məgri tʉwi ana Melefit. Mis ndahaŋ təhi ma ge Melefit ana mis ti tâŋgət siŋgu àna naŋ, ay leli ti màgray akaɗa gatay ni do. Leli məhi ma ge Melefit ana mis ti, Melefit àslər leli, məhi ana tay kè meleher gayaŋ àna huɗ bəlaŋ, aɗaba leli màbu akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ.

3

Məwəlvani mʉweni

1 Nàɗəm nahkay ti, kəhumi ana ahàr leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis tâbiki wakita ana kʉli ti kâsərum leli ndam *asak ga Yezu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni aw ? Tək day ti kawayum mîhindifiŋa wakita kè kʉli ga maŋgazliani ana mis ndahaŋ a waw ? Ku tamal mis ndahaŋ tàbu tagray nahkay nəŋgu ni, leli ti màwayay magrani nahkay do.
2 Lekʉlʉm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məɓəruv geli bu, aɗaba màbu majalaki ahàr ke kʉli kəlavaɗ. Mis ɗek tàsəra lekʉlʉm kàgəsumkabu *Krist ti azuhva leli. 3 Nahkay mis ɗek tàsəra lekʉlʉm kala wakita ge Krist ya àbəki ti mâzikaboru ana mis ndahaŋ

ni. Wakita gani nani məbəkiani àna zlam do, məbəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məɓəruv ge mis bu.

4 Məɗəm nahkay ti aɗaba màsəra Melefit aslər leli eɗedĩŋ ; màsər nahkay ti aɗaba məfəkia ahàr ke Melefit azuhva Krist a. 5 Ay màsəra mìsliki magray tʉwi gani nani àna njəɗa geli geleni do ; magray ti si àna njəɗa ge Melefit kwa. 6 Avi njəɗa ana leli ga məhi ma àki ka məwəlvani mʉweni ana mis ni ti naŋ. Məwəlvani mʉweni nani ti tàbəki məbəkiani do, nani tʉwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni.

7 Ahaslani ti Melefit àbəkia ma gayaŋ ka akur magaslana. Ka ya ti àbəki ni ti mis tìpia masladani gayaŋ a ; ku eri ge Mʉwiz day àsladə. Masladani nani àpəs ndo, ay ndam *Izireyel tìsliki mamənjaləŋani ana eri gayaŋ ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət àna naŋ nəŋgu ni, nani zlam gəɗakani, asladay. 8 Tamal nahkay ti məwəlvani mʉweni ya Məsuf ge Melefit agray tʉwi àna naŋ ni ti zlam gəɗakani asladay dal-dal àtam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw ? 9 Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gəɗakani asladay, Melefit agəs mis àna naŋ àna seriya ; tamal nahkay ti məwəlvani mʉweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna naŋ ni ti zlam gəɗakani asladay dal-dal àtam nani simiteni do aw ? 10 Nahkay məwəlvani ya ti àsladay ahaslani ni ti kala àsladay va do, aɗaba masladani ga məwəlvani mʉweni ni asladay dal-dal àtam nani simiteni. 11 Məwəlvani ya ti àpəs do ni ti zlam gəɗakani, asladay ; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti àbu kaŋgay-kaŋgayani ni ti zlam gəɗakani asladay dal-dal àtam nani simiteni do aw ?

12 Ègia màsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kè meleher ge mis ɗek. 13 Ahaslani Mʉwiz àhəmbava azana e eri va. Àgray nahkay ti aɗaba eri gayaŋ asladay ; ay masladani gani àpəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tìpi ba. * Leli ti màgray akaɗa gayaŋ ni do. 14 Ndam Izireyel ku kani ka ya ti tàbu tijeŋgey ma ya ti a wakita ga məwəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tìci do, kala azana àniviyu ana tay e eri bu, tàzaba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. 15 Nahkay ku kani ka ya ti tijeŋgey wakita ge Mʉwiz ni ti tìci do, kala ahàr gatay ni makambahani àna azana. 16 Ka ya ti mis àmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a, aɗəbay Bay geli nahəma, azana àniviyu e eri vu va bi. 17 Bay geli nani ti avi Məsuf gayaŋ ana leli. Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ga Bay geli àniviyu ni ti esliki məmbrəŋ zlam magudarani, zlam magudarani tàgur naŋ va do. 18 Leli ya ti məfəki ahàr ka Bay geli ni ɗek ti ku way way do geli eri gayaŋ makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli asladĩ eri ana leli, mis ndahaŋ tipi masladani gani e eri geli bu. Migi akaɗa naŋ, masladani geli asagakivu kəlavaɗ. Tʉwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayaŋ ya avi ana leli ni.

4

Njəɗa àfəŋ kè leli bi, si kè Melefit

1 Ègia nahkay ti ahar àdəgafəŋa kè leli a do, aɗaba màsəra Melefit àvi tʉwi gani nani ana leli àna sulum gayaŋ. 2 Zlam ge mimili ti leli màgray do, màgray tʉwi geli akal-akal do. Màgosay mis do, màmbatkaba ma ge Melefit a do ; məhi ma ge jiri ana mis. Magray nahkay ti, mawayay ti mis ɗek tâsər magray tʉwi geli kè meleher ge Melefit àna jiri. 3 Mis ndahaŋ tìci *Ma Mʉweni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahàr gatay makambahani àna azana. Mis nday

* **3:13** Mənjay Mahərana 34.33.

nani tìci do ni ti aɗaba nday tàbu ti-jiji palam. 4 Nday ti tàfəki ahàr ka Yezu ndo, nahkay bay magədavani ya agur duniya ni èwisirikaba ahàr ana tay a, awayay ti tìpi maslaɗani ya ti asladi ana tay ni ba. Maslaɗani gani nani ti ga Ma Mʉweni Sulumani ; Ma Mʉweni Sulumani nani ti aɗəfiki ana leli *Krist ti naŋ gəɗakani. Mis èpia naŋ a ti èpia Melefit a. 5 Məɗəmki ma ti ka ahàr geli geleni do : məɗəmki ti ka Yezu Krist naŋ Bay geli gəɗakani ni. Leli ti məhi ana kʉli leli ndam məgri tʉwi ana kʉli azuhva Yezu. 6 Kwa ahaslani Melefit àɗəmbiya, àɗəm : « Maslaɗani mâslaɗay a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu.* » Ay kani ti naŋ àbu asladi məɓəruv ana leli : asladi məɓəruv ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayaŋ maslaɗani, màsər njəɗa ge Melefit ɗek ti azuhva naŋ.

7 Maslaɗani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akaɗa zlam mələmani àna eliɓisl ; maslaɗani ge Melefit àniviyu ana leli akaɗa ya təbəviyu zlam a zlam ge eliɓisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njəɗa gayaŋ. Njəɗa gayaŋ ni ti àtam ga zlam ndahaŋ ɗek ; àgray nahkay ti, awayay ti mis tâsər njəɗa gani ti gayaŋ, do ni ti geli do. 8 Mis tàmbrəŋ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njəɗa geli bi. Leli màbu majalay ahàr dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kè leli a do. 9 Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit naŋ àbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Tàbu tazəgaɗ leli, ay ti tàkaɗkiviyu leli koksah. 10 Kəlavaɗ, ku eley eley do, matamfəŋa kè kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akaɗa gatay ya tàkaɗfəŋ Yezu kà təndal ni. Nahkay mis ɗek tipi leli màbu àna sifa ti aɗaba Yezu day naŋ àbu àna sifa. 11 Ku tamal leli màbu àna sifa nəŋgu ni, kəlavaɗ mis tawayay mabazl leli aɗaba leli ndam ga Yezu. Njəɗa àfəŋ kè leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mâŋgazlavaya. 12 Nahkay leli ti kəlavaɗ matamfəŋa ke kisim a pəlok-pəlok ; ay lekʉlʉm ti ni kàbum àna sifa azuhva nani.

13 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nəfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay nàɗəma ma.† » Leli day məfəkia ahàr ke Melefit a, màɗəma ma na akaɗa ga maslaŋa ya ti àbəki ma hini na, 14 aɗaba màsəra Melefit àhəŋgaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahəŋgaraba leli a daya, aɗaba leli màbu akaba Yezu akaɗa mis bəlaŋ. Amahəŋgaraba leli a ti, ti mânjəhaɗ kà gəvay ga Yezu ka məlaŋ ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kʉli ni. 15 Zlam gani nday nani ɗek tagravu ti ga məjənaki kʉli. Nahkay Melefit amahəŋgakivu mis ndahaŋ àna sulum gayaŋ, mək mis atəsagakivu ga məgri sʉsi, ga mazləbay naŋ.

Leli majəgay zlam ya ti mìpi faŋ ndo, Melefit aməvi ana leli ni

16 Èɡia nahkay ti ahar àdəgafəŋa kè leli a do. Màsəra ku tamal njəɗa ga vu geli naŋ àbu aguloru kəlavaɗ nəŋgu ni, Melefit naŋ àbu avi njəɗa ga Məsuf gayaŋ ana leli kəlavaɗ a məɓəruv bu àkivu. 17 Eɗeɗiŋ nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamənjaləŋ akaɗa zlam masakani, èsli araŋa do, aɗaba màsəra Melefit aməvi maslaɗani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya màcakay ni. Maslaɗani ya Melefit aməvi ana leli ni ti àtam zlam ɗek, amandav ɗay-ɗay do. 18 Mamənjaləŋ ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamənjaləŋ ti ka zlam ya ti mis tìpi do ni sawaŋ. Aɗaba zlam ya ti mis tipi ni àpəs do, zlam ya ti mis tìpi do ni apəs, àndav ɗay-ɗay do.

5

1 Vu geli mis ka dala ti akaɗa ahay miviceni, àpəs do. Ay tamal vu geli gani èzia ti, màsəra leli màbu àna vu nahaŋ sulumani a huɗ melefit bu, Melefit aməvi ana leli. Vu gani nani ti akaɗa ahay mələmani sulumani, Melefit àgraya àna ahar gayaŋ a, do ni ti mis do ; anjəhaɗ

* **4:6** Mənjay Mənjəkiani 1.3. † **4:13** Limis 116.10.

kaŋgay-kaŋgay. 2 Nihi ti màbu mitʉwi
aɗaba mawayay ti Melefit mâvi vu
mʉweni nani ana leli ; vu mʉweni
gani nani asləkabiya e melefit ba,
vu nani ti akaɗa azana mʉweni ya
ti təbəki ke mis ni. 3 Nahkay leli
amələbu àna azana, amanjəhaɗ àna
mahayma do. 4 Nihi ti vu geli ya
leli màbu àna naŋ ni ti akaɗa ahay
miviceni, nahkay leli màbu macakay
daliya àna naŋ, mitʉwi àna naŋ. Ere
ye ti mawayay nahəma, màwayay ti
Melefit ejiŋ vu geli ya ti leli màbu
àna naŋ ni do : mawayay ti Melefit
mâbəki vu mʉweni ke leli akaɗa ya
ti təbəki azana ke mis ni sawaŋ. Vu
geli ni ti ara eji ; vu mʉweni ya Melefit
avi ana leli ni aməlàbu ga kaŋgayani.
5 Bay ya ti àslamalivù zlam nday nani
ana leli ni ti Melefit àna ahàr gayaŋ.
Àvia Məsuf gayaŋ ana leli a, nahkay
màsəra aməgri zlam nday nani ɗek
ana leli daya.

6 Nahkay màbu mazay njəɗa geli,
ahar àdəgafəŋa kè leli a do. Màsəra
ka ya ti leli màbu àna vu geli hini ni
ti leli driŋ driŋ akaba məlaŋ ga Bay
geli ya anjəhaɗni. 7 Manjəhaɗ nahkay
ti aɗaba leli màbu məfəki ahàr ; do ni
ti aɗaba mìpia naŋ a do. 8 Nahkay
ahar àdəgafəŋa kè leli a do. Ere gani
manjəhaɗ àna vu geli hini nahəma,
hojo makoru manjəhaɗ afa ga Bay
geli. 9 Nahkay ku manjəhaɗ a duniya
bu, ku makoru afa gani nəŋgu ni, ere
ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti
ere ye ti àɓəlafəŋ ni. 10 Aɗaba si
ahàr àɗəm leli ɗek makoru kè mele-
her ga Yezu Krist ti mâgrafəŋa seriya
kè leli a. Eslini ti ku way way do
tamal àgra zlam sulumana ahkay do
ni zlam magədavana a duniya ba ti,
Krist aməvi zlam ka duwa gani akaɗa
ge tʉwi gayaŋ ya àgray ni.

Melefit àslərbiyu Krist ga manŋgalabakabu mis akaba naŋ

11 Màsəra ahəmamam təhəŋgrioru
ahàr a haɗ ana Bay geli ni, nahkay
mawayay ti mis tâgəsiki ma geli ya
məɗəm ni ana leli. Melefit ti àsəra
leli a lala ; nətamahay tamal kàjaluma
ahàr a lala ti lekʉlʉm day kàsəruma
leli a. 12 Nihi ti kəhumi ana ahàr
leli màbu magray zlabay kè meleher
gekʉli keti aw ? Aha, màgray zlabay
do : mawayay magray ti kâmərumvu
azuhva leli sawaŋ. Nahkay akəsərum
ahəmamam məhəŋgrifəŋani ana nday
ya ti təɗəmki ma magədavani ke leli
ni. Nday ti təjalaki ahàr ka zlam
ya ti epivu ni ciliŋ, tàjalaki ahàr ka
zlam ya ti àniviyu ana mis a məɓəruv
bu ni do. 13 Mis nday nani tàɗəm
leli ndam muru. Tamal leli muru
ti ga məgri tʉwi ana Melefit. Ay
leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ.
Leli wir-wir ti ga məjənaki kʉli.
14 Magray nahkay ti aɗaba màsəra
*Krist awayay leli dal-dal. Nahkay
mawayavani ge Krist ni ti afəki njəɗa
ke leli ga məgri tʉwi. Màsəra mis
bəlaŋ àmət ga mahəŋgaraba mis a ɗek,
nahkay màsəra kè eri ge Melefit ti mis
ɗek tàməta akaba naŋ a. 15 Àmət ga
mahəŋgaraba mis a ɗek ti, ti mis ya
ti nday tàbu àna sifa ni tàgray ere ye
ti nday ndayani tawayay ni ba, tâgray
ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Aɗaba
àmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit
àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga
mahəŋgaraba tay a daya.

16 Ègia nahkay ti màmənjaləŋ kè
mis akaɗa ga ndam ga *duniya ya
tamənjaləŋ kà tay ni va do. Ku
ahaslani màmənjaləŋa kè Krist a
nahkay nəŋgu ni, nihi ti màmənjaləŋ
akaɗa nani va do. 17 Ka ya ti mis
ègia ata Krist akaɗa mis bəlaŋana ni
ti, Melefit agray ti mîgi mis mʉweni.
Majalay ahàr gayaŋ ya ahaslani ni àbi
va bi, ègia mis mʉwena. 18 Zlam gani
nani ɗek ti Melefit àgray. Àslərbiyu
Krist ga manŋgalabakabu leli akaba
naŋ. Nihi ti àvia tʉwi ana leli a :
tʉwi gani nani ti ga məhəloru mis afa
ge Krist ti mâŋgalabakabu tay akaba
Melefit. 19 Nàɗəm nahkay ti aɗaba
Krist àŋgalabakabá mis a ɗek akaba
Melefit a ti, nani tʉwi ge Melefit, àgray
àna ahàr gayaŋ. Nahkay àmənjaləŋ
ana zlam magudarani ge mis ga
duniya va do. Melefit àvia tʉwi gana

ana leli a, awayay ti mâhioru ma gani ana mis ti tâsər : Krist ti àŋgalabakabá mis akaba Melefit a.
20 Àslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit àna ahàr gayaŋ azalay mis àna pakama gayaŋ ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kʉli azuhva tʉwi ge Krist ya ti àgri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. 21 Krist ti àgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit àhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti mîgi ndam jireni kè eri ge Melefit, aɗaba leli màbu akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ.

6

Tʉwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

1 Ègia leli màbu magrakabu tʉwi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kʉli : ti *sulum ge Melefit ya àgri ana kʉli ni ègi zlam masakani ba. 2 Aɗaba Melefit àhibiya ana ndam gayaŋ a, àɗəm ahkado :

« Sarta ga məgri sulum goro ana kʉli
àra ènjia ti,
nìciikia pakama gekʉli ya kàhəmu na
ana kʉli a.
Fat goro ya nahəŋgay kʉli ni àra ènjia
ti nàjənakia kʉli a.* »

Ay sarta ge Melefit ga məgri sulum gayaŋ ana kʉli ni ti kani. Fat ge Melefit ga mahəŋgay kʉli ni ti kani.

3 Nahkay màwayay magray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi ge Melefit a ni do, aɗaba mawayay ti mis tànjak tʉwi geli ba. 4 Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a huɗ ge tʉwi geli ya magray ni bu ɗek ti mis tâsər leli ndam məgri tʉwi ana Melefit eɗeɗiŋ. Ku tamal mis təgri daliya gərgərani kay ana leli nəŋgu ni, meɓesey, ahar àdəgafəŋa kè leli a do. 5 Mis təzləɓ leli, təbiyu leli a daŋgay vu, təcakalakivu ke leli. Mamətaɓ, màcakay ɗʉwir do, màzum zlam do. 6 Màwayay magudar zlam do ; màsəra ma ge jiri a ; meɓesey zlam ; məgri sulum ana mis ; leli màbu àna *Məsuf Njəlatani ; mawayay mis àna huɗ bəlaŋ ; 7 məhi ma ge jiri ana mis ; magray tʉwi àna njəɗa ge Melefit. Manjəhaɗ geli jireni ni ti ègia zlam ahar geli a. Leli màbu àna naŋ akaɗa awasl akaba slaku ya məhəl tay a ahar vu, makoru àna naŋ ka kaɗvu ni. 8 Mis ndahaŋ tazləbay leli, mis ndahaŋ ti ni tanjak leli ; mis ndahaŋ təɗəm leli ndam sulumani, mis ndahaŋ ti ni təɗəm leli magədavani. Mis ndahaŋ təɗəm leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawaŋ. 9 Mis ndahaŋ tàcalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis ɗek tàsəra leli a. Mis ndahaŋ tamənjaləŋ kè leli ti təɗəm leli məmətani, ambatakani do leli màbu àna sifa. Təzləɓ leli, ay ti tàbazl leli koksah. 10 Zlam kay tàbu təhəli ahàr ana leli nəŋgu ni, leli màbu məmərvu. Leli ndam talaga nəŋgu ni, mis kay təŋgət zlam azuhva leli. Mis təɗəm zlam geli àbi, ambatakani do zlam ɗek Melefit àbia ana leli a.

11 Lekʉlʉm ndam Koreŋ ni, mawayay kʉli àna huɗ bəlaŋ, nahkay ma ya ti màhi ana kʉli ni ti màɗəm vay-vay. 12 Kàmbrəŋum mawayay leli ti lekʉlʉm, do ni ti leli màmbrəŋ mawayay kʉli ndo. 13 Nəhi ma ana kʉli ti akaɗa lekʉlʉm bəza goro. Grumi zlam ana leli akaɗa ya ti məgri ana kʉli ni : wayum leli àna huɗ bəlaŋ akaɗa geli ya ti mawayay kʉli ni.

Kàgrum zlam akaɗa ga ndam ya tàsər Yezu do ni ba

14 Ndam ya ti tàfəki ahàr ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lekʉlʉm ti kàhurumkiviyu ka tay ba ; do ni ti kigʉm akaɗa tèbeɗekabá ata sla nday ata azoŋgu ka ahar bəlaŋ ga matəhaɗ vədaŋ àna tay a ni. Nəɗəm nahəma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar bəlaŋ ti agravu tata aw ? Məlaŋ maslaɗani nday ata məlaŋ ziŋ-ziŋeni ti tebeɗevu tata aw ? 15 Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw ? Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Yezu ni nday ata maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ? 16 A *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw ? Aɗaba

* **6:2** Izayi 49.8.

Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni mìgia
ahay gəɗakana gayaŋ ya anjəhaɗviyu
na. Nahkay àɗəma a wakita gayaŋ ba,
àɗəm :
« Ananjəhaɗ akaba ndam goro, ama-
sawaɗakabu akaba tay.
Enigi Bay Melefit gatay, nday day
etigi ndam goro.† »
17 Nahkay Melefit àɗəm :
« Sləkumaba e kiɗiŋ ga ndam ya ti
tàfəku ahàr do ni ba,
kànjəhaɗumkabu akaba tay ba.
Kìnjʉmfiŋ kà zlam ya ti *njəlatani do
ni ba ;
tamal kəgrum akaɗa ya ti nàhi ana
kʉli ni ti anəgəskabu kʉli. ‡
18 Kama kama ti mis atəsər nu Bəŋ
gekʉli, lekʉlʉm day bəza goro :
zawal akaba wəwal ɗek ekigʉm bəza
goro.
Bay geli naŋ njəɗa-njəɗani àɗəm
nahkay.§ »

7

1 Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam
ya ti àɗəm aməvi ana leli na ana leli
a àndava. Ègia nahkay ti màgudarum
zlam va ba, zlam geli ya magray ni
ɗek ti mâla njəlata, məɓəruv geli mâla
njəlata daya. Ahàr àɗəm leli ya ti
məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit ni
ti manjəhaɗ geli ɗek mâla lala.

Pol amərvu aɗaba ndam Koreŋ tàmbatkaba majalay ahàr gatay a

2 Mawayay ti kâwayum leli àna
huɗ bəlaŋ. Leli màgudari zlam ana
maslaŋa ndo, maslaŋa èjikia ke divi
azuhva leli a ndo, màgosay maslaŋa
ga məhəlfəŋa zlam a ndo daya.
3 Nàɗəm nahkay ti, ŋgay nəbəki mimili
ke kʉli ti kàhumi ana ahàr ba. Màhia
ana kʉli a àndava, màɗəm ahkado
mawayay kʉli dal-dal, leli ka ahar
bəlaŋ. Ku tamal məmətum ahkay do
ni leli màbu àna sifa day, leli màbu
ka ahar bəlaŋ. 4 Nu nàbu nazləbay
kʉli kè meleher ge mis ndahaŋ, nàbu
məmərvu àna kʉli, aɗaba nàsəra
akəgrum ere ye ti Melefit awayay
ni. Leli màbu macakay daliya dal-
dal ; ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahar
àdəgafəŋa kè leli a do, màbu məmərvu
dal-dal sawaŋ.

5 Nàɗəm nahkay ti aɗaba ka ya
ti leli akaba ndam goro ni màru
mìnjʉa e Mesedʉweŋ a ni ti zlam kay
tàhəlia ahàr ana leli a, zlam zləzlaɗani
gərgəri tàdia ahàr ana leli a daya. Mis
tàhəŋgalafəŋa ma kè leli a, leli leleni
day màjalakia ahàr ka zlam a kay. 6 Ay
ti Melefit avi njəɗa ana ndam ya ti
njəɗa àfəŋ kà tay bi ni, nahkay àvia
njəɗa ana leli a, àsləribiya Tit ana
leli a. 7 Màŋgət njəɗa ti aɗaba ge
Tit ya àra ni ciliŋ do, màŋgət njəɗa
ti aɗaba lekʉlʉm kàvumia njəɗa ana
naŋ a daya. Tit àŋgət njəɗa ti aɗaba
kàhumi kawayum ti kîpʉma nu a lu,
kìtʉwʉma azuhva zlam ya àgravu na,
akaba kawayum ma goro ya nəhi ana
kʉli ni dal-dal. Nàra nìcia ma ge Tit ya
àhəŋgru na ti nàmərva àkiva.

8 Ka ya ti nàslərikaboru wakita ana
kʉli ni ti ma goro ya nàbiki ana kʉli
ni àhəlia ahàr ana kʉli a ; ay nihi
ti nàhəŋgarvu maravu do. Ka ya ti
nàsəra ma goro ya nàhi ana kʉli ni
naŋ àbu ahəli ahàr ana kʉli gʉzit gʉzit
nahəma, akal nàhəŋgarva marava.
9 Ay nihi ti nəmərvu sawaŋ. Nəmərvu
ti aɗaba ma goro ya nàhi ana kʉli
ni àhəli ahàr ana kʉli a palam do ;
nəmərvu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana
kʉli ni àmbatikaba majalay ahàr ana
kʉli a. Ma goro ya nàhi ana kʉli àhəli
ahàr ana kʉli ni ti, Melefit àwaya ti
mâhəli ahàr ana kʉli ti mâmbatikaba
majalay ahàr ana kʉli a. Nahkay àna
ma goro ya nàhi ana kʉli ni ti màgudari
ma ana kʉli ndo. 10 Ahàr ya ahəli
ana mis ni ti tàbu slala cʉ : bəlaŋ
gani ti Melefit awayay ; ambatikaba
majalay ahàr ana mis a ti tâŋgət sifa
àna naŋ, nahkay ti àsi aŋgwaz ana leli
ba. Nahaŋ ni ti ni majalay ahàr ga
ndam ga *duniya ; majalay ahàr gani
nani ti àvay sifa do, mis təmət àna naŋ
sawaŋ. 11 Ahàr ya àhəli ana kʉli ni

† **6:16** Mənjay Levi 26.12 ; Ezekiyel 37.27. ‡ **6:17** Mənjay Izayi 52.11 ; Ezekiyel 20.34. § **6:18** Mənjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

ti Melefit àwaya, àmbatikaba majalay ahàr ana kʉli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis tâsər lekʉlʉm kàgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwəria ɓəruv ana kʉli a, àsia aŋgwaz ana kʉli a daya. Kawayum ti kîpʉma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kʉli ni dal-dal, kàwayuma matraɓa maslaŋa ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti kàɗəfumkia lekʉli lekʉleni kàgudarum zlam ndo.

12 Nàbikioru wakita ana kʉli ti ahar gəɗakani azuhva maslaŋa ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslaŋa ya tàgudaria zlam a ni do. Nàbiki wakita ni ana kʉli ti, nawayay ti kâsərum ahəmamam lekʉlʉm kawayum leli ni, nawayay ti kâsərum ti kè meleher ge Melefit. 13 Gekʉli ya kàgrum nahkay ni ti àvia njəɗa ana leli a.

Iy, àvia njəɗa ana leli a, ay màmərva dal-dal daya : màmərvu ti aɗaba kàgəsumkabá Tit a lala. Tit ti àmərva azuhva nana, nahkay ti leli day màmərva. 14 Nàzləba kʉli kè meleher ge Tit a. Nàzləbay kʉli ti kigeni, aɗaba kələŋ gani kàbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya màzləbay kʉli àna naŋ kè meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya məhi ana kʉli ni ɗek day ma ge jiri. 15 Ka ya ti Tit òru afa gekʉli ni ti kàgruma aŋgwaz a azuhva pakama ya naŋ aməhi ana kʉli na, nahkay lekʉlʉm ɗek kàgəsumkabá naŋ a lala, kàgəsumikia pakama gayaŋ na daya. Gekʉli ya kàgrum nahkay ni ti Tit àwaya kʉli a dal-dal àtama ya àwayay kʉli ahaslani na. 16 Nu day nàbu nəmərvu aɗaba nisliki məfəki ahàr ke kʉli, nàsəra kàbumku mimili do simiteni.

8

Jamum siŋgu akaɗa ga ndam Mesedʉweŋ ya tàjam ni

1 Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayaŋ ya *təcakalavu e Mesedʉweŋ na ti tâgri tʉwi sulumani ; mawayay kâsərum àgravu ti ahəmamam. 2 Ndam Mesedʉweŋ ni tàcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa kà tay a ndo, tàmərva dal-dal sawaŋ. Nday ndam talaga ; ku tamal nday ndam talaga nəŋgu ni, məmərvani gatay nani ni àvi njəɗa ana tay ga majami siŋgu ana ndam ge Melefit. Nahkay tìgia ndam ge elimeni a àna siŋgu ya tàjami ana ndam ge Melefit na. 3 Nàhi ana kʉli nahəma, tàjama siŋgu àki ka njəɗa gatay a, tàjama àtamkia ka njəɗa gatay a sawaŋ. Nagray sedi gani tata. Tʉwi gani nani ti tàgray ka mawayay gatay. 4 Tàmbrəŋ leli ndo, tìhindi leli, tàhi ana leli si mâvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akaɗa ya məvi divi gani ana mis ndahaŋ ni. 5 Leli màɗəm atagray zlam sulumani, ay tʉwi gatay ya tàgray ni sulumani àtam geli ya màɗəm atagray ni. Enjenjeni tàgəskabá ti Bay geli mâgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu ɗek, mək tàgəskabá ti leli day mâgur tay, aɗaba Melefit awayay nahkay. 6 Ndam Mesedʉweŋ tàbu tagray nahkay ti màhi ana Tit mâŋgoru afa gekʉli, môru mêndeveriŋbiyu tʉwi ga majam siŋgu ni akaɗa ya ànjəki ni, aɗaba tʉwi gani nani ti zlam sulumani. 7 Lekʉlʉm ti kəgrum zlam ya Melefit awayay ni kay : kəfumki ahàr ka Yezu lala, kəhumi ma gayaŋ ana mis lala, kàsəruma ma gayaŋ a lala, kàbum kawayum ti tʉwi gayaŋ môru kama lala, kàbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kâgrum tʉwi ga majam siŋgu ni lala daya, aɗaba tʉwi gani nani ti tʉwi sulumani.

8 Ŋgay si kajamum kwa ni ti nàhi ana kʉli do. Nàhi ana kʉli nahkay ti, nawayay ti kâsərum mis ndahaŋ tawayay ti tʉwi gani môru kama. Lekʉlʉm day kislʉmki majam zlam, ti mis ndahaŋ tâsər kawayum ndam ge Melefit eɗeɗiŋ. 9 Kàsəruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayaŋ na. Ahaslani naŋ bay ge elimeni, zlam ɗek ànivù a ahar bu ; ay ti àmbrəŋ zlam ni ɗek, èɡi zal talaga. Èɡi zal talaga nahkay ti azuhva kʉli, ti kîgʉm

ndam ge elimeni àna talaga gayaŋ ya èɡi ni.
10 Pakama ya nàhi ana kʉli ni ti
zlam ya ti nàjalay ni, ay tamal kəgrum
ti àɓəlay, aɗaba alayni lekʉlʉm
kàgruma tʉwi gana. Kàgrum tʉwi
gani ciliŋ do ; kànjumki ka ma gani
enji day lekʉlʉm gani. 11 Nihi ti ahàr
àɗəm kendeveriŋʉm tʉwi gani nani
ya kànjumki ni lala. Ka ya ti kàɗəmum
akəgrum ni ti kàmərumva dal-dal ;
nihi day grum àna məmərani akaɗa
nani. Ku way way do mâfəkaɗ zlam ti
àki ka njəɗa gayaŋ. 12 Tamal kəvumi
zlam ana Melefit àna məɓəruv bəlaŋ
ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahàr ka
zlam gayak ya àfuk ni ciliŋ, àjalaki
ahàr ka zlam ya àfuk bi ni do.
13 Ŋgay lekʉlʉm câkum daliya ti mis
ndahaŋ ni tâmərvu àna zlam gekʉli
ni ti nàjalay nahkay do. Ere ye ti
nawayay ni ti ahàr àɗəm ndam ge
Melefit ɗek tîgi kala-kala. 14 Nihi ti
zlam gekʉli àbu kay, nahkay jənumki
tay àna naŋ. A vaɗ nahaŋ nday day
atəŋgəta zlam a kay ti atəjənaki kʉli
àna naŋ bilegeni. Nahkay lekʉlʉm
ɗek ekigʉm kala-kala. 15 Akaɗa ya
àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu
nahkay hi ni :

« Maslaŋa ya ti zlam gayaŋ kayani ni ti
zlam ni àsaɓaki ndo.
Maslaŋa ya ti zlam gayaŋ kay do ni ti
zlam ni àhəci naŋ ndo.* »

Tit akaba ndam ya ti tarakaboru e mirkwi ni

16 Tit ti awayay məjənaki kʉli kay
akaɗa geli ya mawayay məjənaki
kʉli ni. Àgray nahkay ti Melefit àna
ahàr gayaŋ : məgri sʉsi ana Melefit,
mazləbay naŋ azuhva tʉwi nani.
17 Geli ya màhi ana Tit môru afa
gekʉli ni ti Tit àgəskabá ma gana.
Àgəskabu ma geli ya màhi ni ciliŋ
do : wuɗaka leli màhi môru ni ti naŋ
naŋani àna ahàr gayaŋ àwaya morona
afa gekʉli a dal-dal. 18 Leli màbu
məslərləŋoru wur ga məŋ geli nahaŋ.
Wur ga məŋ geli nani ti ndam ga
Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani
bu ni ɗek tazləbay naŋ azuhva tʉwi
gayaŋ ya agray, ahi *Ma Mʉweni
Sulumani ana mis ni. 19 Məslərləŋoru
naŋ ti azuhva tʉwi gayaŋ ya agray
ni ciliŋ do : məslərləŋoru naŋ ti
aɗaba ndam ga Yezu ya təcakalavu
a kəsa gərgərani bu ni tàdaba naŋ
a ga masawaɗakabani akaba leli ga
magray tʉwi hini sulumani na. Tʉwi
gani nani ti aɗafaki ahəmamam leli
mawayay məjənaki ndam ge Melefit
àna naŋ ni mam ni. Nahkay mis
atazləbay Bay geli azuhva tʉwi gani
nani daya.
20 Siŋgu ya majam ni ti kay,
nahkay ka ya ti magray tʉwi àna
naŋ ni màwayay ti mis tâɗəmki ma
magədavani ke leli do. 21 Mawayay ti
magray tʉwi sulumani kè eri ga Bay
geli ciliŋ do ; mawayay ti magray tʉwi
sulumani kè eri ge mis daya.
22 Màbu məslərləŋoru wur ga məŋ
geli nahaŋ ka tay : naŋ ti mìpia naŋ
a, naŋ àbu agray tʉwi ge Melefit
gərgəri kay, awayay ti tʉwi ni ɗek
môru kama kama. Nihi ti awayay
tʉwi ni dal-dal àtam ya ahaslani ni,
aɗaba àsəra lekʉlʉm akəgrum ere ye
ti kàɗəmum kəgrum na. 23 Tit ti
mis goro, leli màbu magrakabu tʉwi
ka ahar bəlaŋ afa gekʉli. Bəza ga
məŋ geli ndahaŋ ni ti ni ndam ga
Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani
bu ni tàdaba tay a, mis ɗek tàbu
tazləbay *Krist azuhva tʉwi gatay ya
tagray ni. 24 Nahkay ti grum zlam
ti tâsər lekʉlʉm kàbum kawayum tay.
Màzləba kʉli a : ndam ga Yezu ni eti-
cia kàbum kəgrum nahkay ti atəsər
pakama geli ya màɗəmki ke kʉli ni ti
ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Koreŋ a ni ti siŋgu ni àjamva àndava

1 Àki ke tʉwi hini sulumani ya
məgri ana ndam ge Melefit ni ti akal
nàbiki ana kʉli do, aɗaba kàsəruma
ma gana àndava. 2 Nu nàsəra lekʉlʉm
kàwayum tʉwi gani. Nàhia ma

* **8:15** Mahərana 16.18.

gana ana ndam Mesedʉweŋ àna
məmərvana, nàhi ana tay ahkado :
« Ndam ge Melefit ya ka haɗ Eseyi
ni ku alayni tàsləmalava ga magray
tʉwi gani nana. » Tàra tìcia lekʉlʉm
kawayum tʉwi gani nani dal-dal
ti mis kay e kiɗiŋ gatay bu tàɗəm
nday day tagray bilegeni. 3 Ku
tamal nahkay nəŋgu ni nəsləroru
bəza ga məŋ geli ni afa gekʉli,
nawayay ti wuɗaka minjiyu eslini ti
kàslamalumva, aɗaba nàhia ana ndam
Mesedʉweŋ a akəgrum nahkay.
Nawayay ti ma goro ya nàhi ana tay
ni ègi ma masakani ba. 4 Ay tamal
ti mìnjʉa akaba ndam Mesedʉweŋ a,
màdi ahàr ana kʉli kàslamalumvu faŋ
ndo ni ti, pakama geli ya màɗəmki
ke kʉli ni aməbəki mimili ke leli do
aw ? Leli tekeɗi aməbəki mimili ke
leli ti, lekʉlʉm ti aməbəki mimili ke
kʉli àtam geli ni do aw ? 5 Nahkay
nàɗəm àgəski nəsləroru bəza ga məŋ
geli ni ka ma goro, ti tàjənaki kʉli ga
maslamalakabu zlam ya ti kàɗəmum
kajamum ni hayaŋ. Ka ya ti eninjʉa
tamal kàslamalumkabá àndava ni ti,
mis atəsər zlam ya ti kajamum ni,
kajamum ti àna məɓəruv bəlaŋ, do ni
tàfəki ŋgasa ke kʉli ndo.

6 Jalumki ahàr ka ma hini : maslaŋa
ya ti èzligi zlam gʉzit ni ti àbaz day
gʉzit. Maslaŋa ya ti ezligi zlam kay ni
ti abaz day kay. 7 Ahàr àɗəm ku way
way do mâfəkaɗ zlam akaɗa gayaŋ ya
awayay mafəkaɗani ni. Kàfəkaɗum
àna majalay ahàr cʉ cʉ ba, kàfəkaɗum
akaɗa təfəki ŋgasa ke kʉli ba. Aɗaba
Melefit ti awayay maslaŋa ya ti afəkaɗ
zlam àna məmərani ni. 8 Esliki məgri
zlam sulumani gərgəri kay ana kʉli,
araŋa aməhəcikivu ana kʉli do. Agray
nahkay ti awayay ti kâgrum zlam su-
lumani kay àna zlam ya àvi ana kʉli
kayani ni. Awayay ti kəlavaɗ a huɗ
ge tʉwi gekʉli ya kəgrum ni bu ɗek
ti kâgrum nahkay. 9 Àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam
talaga àna məɓəruv bəlaŋ ;

zlam sulumani ya agray ni ti ɗay-ɗay
àgəjazlki ahàr ke Melefit do.* »

10 Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis
tîzligi ti Melefit. Avi zlam məzumani
ana mis ti Melefit daya. Zlam gekʉli
ya kəgrum tʉwi sulumani àna naŋ
ni akaɗa hilfi ga zlam ya tìzligia,
àfətaya ti aɗək ni. Hilfi ga zlam
gani nani ti Melefit àvi ana kʉli,
àfəkia məsəkani gayaŋ a, awayay ti
kâgrum zlam sulumani kay àna naŋ.
11 Aməgri zlam sulumani ana kʉli
gərgəri kay, araŋa aməhəci kʉli do,
aɗaba awayay ti kâgrumi zlam su-
lumani kay ana mis ndahaŋ. Nahkay
mis nday nani atəgri sʉsi ana Mele-
fit azuhva zlam gekʉli sulumani ya
akajamuma, leli aməhəlikaboru ana
tay ni. 12 Gekʉli ya kajamum siŋgu
ni ti ajənaki ndam ge Melefit. Ay ti
àjənaki tay ciliŋ do ; agray ti mis kay
tâgri sʉsi ana Melefit azuhva siŋgu
ya akajamumi ana tay ni. 13 Nday
atəsəra zlam ya akajamumi ana tay
ni kay nahkay ti atazləbay Mele-
fit aɗaba atəsər kàgəsumkabá *Ma
Mʉweni Sulumani ge *Krist a akaba
kəgrum ere ye ti àgəski ndam ge Krist
tâgray na. Atazləbay Melefit aɗaba
kàjənumkia tay àna zlam gekʉli a,
kàjənumkia mis ndahaŋ na ɗek daya.
14 Akəvumi zlam ana tay azuhva *su-
lum ge Melefit ya àgri ana kʉli ni ;
sulum gayaŋ gani nani ti àtam zlam
ɗek. Nahkay ti mis nday nani at-
awayay kʉli, atahəŋgali Melefit ana
kʉli. 15 Məzləbum Melefit, məgrumi
sʉsi aɗaba àvia Wur gayaŋ ana leli a.
Gayaŋ ya àvi Wur gayaŋ ana mis ni ti
àtam zlam ndahaŋ ya ti avi ana mis ni
ɗek.

10

Pol àbu àna njəɗa ga məgur ndam ga Yezu

1 Nəhi ma ana kʉli ti nu Pol. Nu ti
mis ndahaŋ tàɗəmku ma, tàɗəm ka ya
ti nu nàbu akaba kʉli ni ti nu kuɗufa,
ka ya ti nu nàbi akaba kʉli bi ni ti
nu ɓilek-ɓilek. *Krist ti kuɗufa, agri
sulum ana mis, nahkay 2 nahəŋgalay
kʉli mbatumkaba manjəhaɗ gekʉli a,

* **9:9** Limis 112.9.

ti ka ya ti eninjʉa afa gekʉli a ni ti nìgi ɓilek-ɓilek ba. Mis ndahaŋ e kidîŋ gekʉli bu tàdəm manjəhaɗ geli ti akaɗa ge mis hihirikeni ni. Nday ya tàdəm nahkay ni ti, eninjʉa ti anəmbrəŋ tay do, amamənjavù ak-aba tay ! 3 Eɗedîŋ, leli ti manjəhaɗ geli akaɗa ge mis hihirikeni ni, ay makaɗvu ti akaɗa ge mis hihirikeni ni do. 4 Zlam ahar geli ya makaɗvu àna naŋ ni ti gərgəri akaba ge mis hihirikeni ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njəɗa gayaŋ àki. Pakama ge mis ya tàdəm ni akaɗa gudu ya mis teɗezlivù ana ndam ezir gatay ni, ay leli membeɗkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti maɗafaki ma ge mis ya tàdəm ni ti ma ga malfaɗa. 5 Məwəlki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay tàcafəŋa mis ndahaŋ kà ma ge Mel-efit a ni ɗek ; məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana mis a ɗek ti tâgəskabu ma ge Krist. 6 Nawayay ti lekʉlʉm ɗek kâgəsumuki ma day, kələŋ gani ti anatraɓ maslaŋa ya ti àwayay məgəsuki ma do ni.

7 Jalumki ahàr ka zlam ya kəgrum ni ɗek lala. Tamal maslaŋa àɗəm naŋ mis ge Krist ti, ahàr àɗəm mâjalay ahàr lala keti, mâsər leli day ndam ge Krist akaɗa gayaŋ ya àɗəm naŋ mis ge Krist ni. 8 Bay geli àvua njəɗa ga məgur kʉli a ti nâjənaki kʉli àna naŋ. Àvu njəɗa gani nani ti ge mijiŋ kʉli àna naŋ do. Bi nàzləba ahàr goro a kay àna njəɗa gani nani ya àvu na nəŋgu ni, mimili àbu awərki nu bi. 9 Ŋgay nawayay nəbivù aŋgwaz ana kʉli àna wakita goro ya nəbikioru ana kʉli ni ciliŋ ti kàɗəgəzlum ba. 10 Aɗaba mis ndahaŋ tàɗəm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayaŋ ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayaŋ gərgəri kay. Ay ka ya ti naŋ akaba leli ni ti njəɗa gayaŋ àbi, àɗəm ma ga dagwa gayaŋ ni va do. » 11 Maslaŋa ya ti àɗəm nahkay ni ti mâjalay ahàr lala : eminjʉa ti amagray zlam ti kala-kala akaɗa ya məbiki ana kʉli ka ya ti leli driŋ driŋ akaba kʉli ni.

12 Mis nday nani ti tàhi ana ahàr nday gəɗákani. Leli ti màtəkar məgurfəŋvani kà tay do, màɗəm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tàgurfəŋvu ka ahàr gatay gatayani e kidîŋ gatay bu ; tàɗəm mis naŋ gəɗakani ti si maslaŋa gani akaɗa gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tàsər araŋa do simiteni. 13 Ay leli ti ni mazləbavu ti àna tʉwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli ni ciliŋ, do ni ti màzləbavu àna tʉwi ya àvi ana leli ndo ni do. Tʉwi ya ti Melefit àguraya, àvi ana leli ni ti, tʉwi ga məhioru ma gayaŋ ana mis, ge minjiyuani àna naŋ bəɗak afa gekʉli ni. 14 Ka ya ti leli màru afa gekʉli, màhi *Ma Mʉweni Sulumani àki ke Krist ana kʉli ni ti, màgray tʉwi àtamkia ka ge Melefit ya àguraya, àvi ana leli na ndo. 15 Màzləbavu àna tʉwi ge mis ndahaŋ ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tâgray ni ndo. Tagray mam mam nəŋgu ni araŋa gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahàr àɗəm məfəki ahàr gekʉli ke Krist ni mâsagakivu kəlavaɗ. Mawayay ti tʉwi geli ya magray e kidîŋ gekʉli bu ni mâsagakivu daya ; ku tamal mâsagakivu nəŋgu ni, àtamkia ke tʉwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli na ba. 16 Nahkay ti amoru məhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis ga haɗ ndahaŋ ya kama ga haɗ gekʉli ni. Mawayay makoru eslini ti aɗaba màwayay mazləbavani àna tʉwi ge mis ndahaŋ ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tâgray ni do.

17 « Tamal maslaŋa awayay eji zlabay nahəma, mîji zlabay ti àna tʉwi ga Bay geli ya àgray ni.* » 18 Maslaŋa ya ti azləbay ahàr gayaŋ gayaŋani ni ti Melefit àgəskabu naŋ do, si maslaŋa ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahàr gayaŋ azləbay naŋ ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tàɗəm nday

* **10:17** Zeremi 9.23.

ndam asak ga Yezu ni

1 Nihi ti nawayay nəzlapi ana kʉli akaɗa ga ndam muru ni. Ay
ti ɓesʉmua ; iy nahəŋgalay kʉli,
ɓesʉmua. 2 Nawayay kʉli dal-dal
akaɗa ge Melefit ya awayay kʉli ni.
Nàbia kʉli ana *Krist a, nawayay ti
kîgʉm ndam gayaŋ akaɗa ga wur
dahalay ya àsər zal faŋ do, bəŋani avi
ana zal ni. Nàwayay ti maslaŋa nahaŋ
ahi ma ana kʉli va do. 3 Aŋgwaz àbu
awər nu, nàɗəm bi maslaŋa nahaŋ
amagosay kʉli ; nahkay bi ekijʉmkia
ke divi ge Krist a, akəɗəbum naŋ àna
huɗ bəlaŋ va do. Jalumki ahàr ke Ev
ya gavaŋ èsipet naŋ, àgosay naŋ ni !
Tàgosay kʉli akaɗa gayaŋ ni ba. 4 Ka
ya ti ku way way do ara afa gekʉli a,
awayay acahi ma mʉweni ana kʉli ni
ti kàbum keɓesʉm. Ku tamal aɗəmki
ma ke Krist ya gərgəri akaba ma geli
ya nàɗəmki ni nəŋgu ni, keɓesʉm.
Ku tamal azlapaki ka məsuf nahaŋ
gərgəri akaba Məsuf ya àniviyu ana
kʉli ni, ahkay do ni ahi ma ana kʉli,
azlapaki ka *Ma Mʉweni Sulumani
nahaŋ gərgəri akaba gekʉli ya kìcʉm
ni nəŋgu ni, keɓesʉm.

5 Nàsəra nday ya tàɗəm nday ndam
*asak ga Yezu gəɗákani ni tàtam nu
do simiteni. 6 Eɗeɗiŋ nàsər mazlapani
lala akaɗa gatay ni do, ay nu ti nàsəra
zlam a nàtam tay. Kəlavaɗ a huɗ ga
ma goro ya nəhi ana kʉli ni bu ɗek
kàsəruma, nàsəra zlam a.

7 Ka ya ti nu nàbu afa gekʉli ni ti
nàhia Ma Mʉweni Sulumani ya Mele-
fit àvi ana kʉli na ana kʉli ga sulum a.
Nàhəŋgoroya ahàr goro e gʉziteni va,
nawayay ti lekʉlʉm kîgʉm gəɗákani.
Goro ya nàgray nahkay ni ti nàgudara
zlam a zla do waw ? 8 Ka sarta gani
nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu
a kəsa ndahaŋ bu ni tàslərubiya siŋgu
a. Nahkay nàhəlfəŋa siŋgu kà tay a
ti nîsliki magray tʉwi e kiɗiŋ gekʉli
bu lala. 9 Ka ya ti nu nàbu afa
gekʉli nahkay ni ti zlam àhəcukivá,
ay nàhəŋgalaləŋ zlam kè kʉli a ndo.
Tàhəlubiyu zlam ti bəza ga məŋ geli
ya e Mesedʉweŋ ni. Nàhəli muru
ana kʉli àna məhiani ana kʉli vumu
zlam ya àhəcukivu ni ku gʉzit ndo.
Nàgray nahkay ndo, ɗay-ɗay anagray
nahkay do daya. 10 Nàgray nahkay
ti niji zlabay gani ka haɗ Eseyi tata,
maslaŋa àbi acafəŋa nu ge miji zlabay
gana bi. Ma hini ya nàɗəm ni ti jiri :
nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni.
11 Niji zlabay nahkay ti bi kəɗəmum
nàwayay kʉli do. Aha, nahkay do :
Melefit àsəra nàbu nawayay kʉli.

12 Nìhindifiŋa zlam kè kʉli a ndo,
kama day enihindifiŋa kè kʉli a do.
Nagray nahkay ti aɗaba nawayay ti
mis ndahaŋ tàŋgət divi ge miji zlabay
ba. Ŋgay tàbu tagray tʉwi akaɗa geli
ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti
tàɗəm ba. 13 Nday nani ti ndam asak
ga Yezu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni do ; tazay
mazavu ga ndam asak ge Krist ciliŋ.
Tʉwi gatay ya tagray ni ga magosay
mis. 14 Zlam gani nani ti àgri ejep ana
kʉli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay
*Seteni àna ahàr gayaŋ esliki mazay
vu gayaŋ akaɗa ga məslər ge Melefit
ni. 15 Seteni àna ahàr gayaŋ agray
nahkay ti, tamal ndam məgri tʉwi ni
tazay mazavu ga ndam məgri tʉwi ge
jireni ana Melefit ti àgri ejep ana kʉli
ba. Ndam məgri tʉwi ana Seteni ni ti
Melefit aməgri daliya ana tay azuhva
tʉwi gatay ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay àna daliya gayaŋ ya acakay ni

16 Nəhi ana kʉli keti : maslaŋa àhi
ana ahàr nu Pol murani ba. Ay tamal
kəɗəmum nu murani ti mənjumlu
ti akaɗa ya kəmənjumləŋ kà ndam
muru ni. Nahkay ti nisliki miji zlabay
gʉzit bilegeni. 17 Niji zlabay nahkay
ti nàzlapay akaɗa ga Bay geli awayay
ni do ; nəzlapay akaɗa ga zal muru
ni, aɗaba nàsəra nàbu nagray zlam ya
nisliki mijiki zlabay ni eɗeɗiŋ. 18 Ay
ègia mis kay tàbu tiji zlabay akaɗa ga
ndam ga *duniya ni ti nu day nara
niji zlabay bilegeni. 19 Lekʉlʉm ndam
ya kàsəruma zlam a ni keɓesʉmi ana
ndam muru tata. 20 Ka ya ti maslaŋa
amənjaləŋ ana kʉli akaɗa lekʉlʉm
eviɗi ni ti kàbum keɓesʉmi ; ka ya ti
maslaŋa azumfəŋa zlam kè kʉli a ni

ti kàbum keɓesʉmi ; ka ya ti maslaŋa agosay kʉli ni ti kàbum keɓesʉmi ; ka ya ti maslaŋa amənjaləŋ ana kʉli akaɗa kislʉm araŋa do ni ti kàbum keɓesʉmi ; ku maslaŋa asi barva ana kʉli nəŋgu ni kàbum keɓesʉmi. 21 Iy nu nàgray nahkay ndo ni ti, nìsli araŋa e eri gekʉli bu ndo. Nàgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahaŋ tazay ahàr gatay akaɗa nday gəɗákani ni ti, nu day nagray akaɗa nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. 22 Tamal tàɗəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal tàɗəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal tàɗəm nday bəza huɗ ga Abraham, nu day wur huɗ ga Abraham. 23 Tamal tàɗəm nday ndam məgri tʉwi ana *Krist, nu bay məgri tʉwi ana Krist nàtam tay. Ma hini ya nàɗəmaya ni ti àhərkiba ka ma ga muru a. Nàgra daliya nàtam tay, tàfiya nu a daŋgay va sak kay àtama gatay na, tàzləɓa nu a sak kay àtama gatay na, nàtamfəŋa kè kisim a sak kay, akal takaɗ nu. 24 Sak zlam ndam *Zʉde tàsua kurupu a kru kru mahkər mahar ambəlmbu a. 25 Sak mahkər tàzləɓa nu àna aday a, sak bəlaŋ tìzligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahaɗva akaba nu a, ruk hundum nànjəhaɗva a huɗ ga *dəluv gəɗakani ba. 26 Sak kay nòra ka məlaŋ ndahaŋ àna asak a ; sak kay akal yam àsləka àna nu a, sak kay ndam akal tàgrua daliya, sak kay ndam jiba goro tàgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahaŋ day tàgrua daliya, sak kay nàgra daliya a kəsa ba, sak kay nàgra daliya a huɗ gili ba, sak kay nàgra daliya ka ahàr ga dəluv a, sak kay nday ya tàɗəm nday bəza ga mma ni tàgrua daliya daya. 27 Nàgra tʉwi zləzlaɗana, nàcaka daliya, sak kay nàcakay ɗʉwir ndo, sak kay nànjəhaɗa e lʉwir a akaba nàcakay yam ndo, sak kay nàŋgət zlam məzumani ndo, sak kay azana àfu bi, aməɗ àwəra nu a. 28 Nàgra daliya ndahaŋ a daya, ay ti nàcalaya tay a va do. Ay ti zlam àbu bəlaŋ nəjalaki ahàr, àhəlu ahàr kəlavaɗ : nàbu nəjalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ɗek. 29 Tamal nìpia maslaŋa naŋ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akaɗa nu gedebeni. Tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti awəru ɓaruv dal-dal.

30 Tamal niji zlabay kwa ti niji zlabay ke gedebi goro. 31 Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu, naŋ ya ti mis ɗek tazləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti, àsəra ma goro ya nàɗəm ni ti ma ge jiri. 32 Ka sarta ya ti nàbu a Damas ni ti maslaŋa ya Bay Aretas àfiyu naŋ ga məgur kəsa nani ni awayay məgəs nu, nahkay àbəhaɗ mis kà magudu ga kəsa ni. 33 Eslini bəza ga məŋ geli ni tàfəviyu nu a aloŋgu vu, tàfaya nu àna ezeweɗ a dala va gwar a fəlku ga gudu na. Nahkay nàtamfəŋa kà bay məgur kəsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àŋgazli ni

1 Ku tamal miji zlabay ti zlam masakani nəŋgu ni, ahàr àɗəm si niji zlabay ni kwa. Nahkay nəzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àŋgazlu, nìpi ni. 2 Maslaŋa nahaŋ àbu, nàsəra naŋ a, naŋ mis ge *Krist. Maslaŋa gani nani ti Melefit àzoya naŋ agavəla driŋ afa gana a huɗ melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar faɗ. Cʉ Melefit àzoru ni naŋ naŋani, cʉ àzoru ni naŋ naŋani do, àŋgazli zlam, èpi ciliŋ ti nàsər do. Àsər ti si Melefit kwa. 3-4 Iy, maslaŋa gani nani Melefit àzoya naŋ a driŋ agavəla a məlaŋ gayaŋ sulumani va. * Cʉ Melefit àzoru ni naŋ naŋani, cʉ àzoru ni naŋ naŋani do, àŋgazli zlam, èpi ciliŋ ti nàsər do. Àsər ti si Melefit kwa. Ka məlaŋ nani ti maslaŋa gani tàhia ma ndahaŋ a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihirikeni èsliki məɗəmani do, Melefit àcafəŋa mis ga məɗəmana daya. 5 Maslaŋa nani ti niji zlabay àna naŋ tata, nu nuani ti nìji zlabay àna ahàr goro do.

* **12:3-4** Məlaŋ sulumani ge Melefit ti awayay aɗəmvaba dini sulumani (mənjay Maŋgahani 2.7 ; Lʉk 23.43).

Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni ciliŋ.
6 Ay ku tamal niji zlabay àna ahàr
goro nəŋgu ni, zlabay goro ya niji ni ti
zlabay ga muru do, aɗaba ma goro ya
nàɗəm ni ti ma ge jiri. Ay ti nàwayay
miji zlabay do, aɗaba nàwayay ti mis
tâɗəm nu gəɗakani àna zlabay goro ya
niji ni ba. Nawayay mis tâɗəm nu
gəɗakani ti azuhva tɯwi goro ya tàbu
tipi nagray ni akaba ma goro ya nəhi
ana tay, tici ni sawaŋ.
7 Zlam ge Melefit ya àŋgazlu su-
lumani gərgəri kayani ni ti akal niji
zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit
àvua zlam nahaŋ a, àfuviya a vu va,
awayay ti nìji zlabay ba. Ere gani
nani awər nu akaɗa adak èjia mis a ti
awər naŋ ni. Ere gani nani Melefit àvi
divi gani ana *Seteni ti mâfuviyu, ti
nìji zlabay ba. 8 Nahkay sak mahkər
nàhəŋgala Bay geli a ti mâzuaba ere
gani nana ya agru daliya na a vu
ba. 9 Ay ti àhəŋgrufəŋ, àhu ahkado :
« Sulum goro ya nəgruk ni ti eslɯk,
aɗaba ka ya ti mis naŋ àbu gedebeni
ni ti, ere ye ti agray ni ɗek agray ti
àna njəɗa goro ciliŋ. » Ègia nahkay ti
nəmər àna gedebi goro ni, niji zlabay
àna naŋ, aɗaba ere ye ti nagray ni
ɗek ti nawayay nagray àna njəɗa ge
Krist ciliŋ. 10 Nahkay nu gedebi ti
nəmər sawaŋ. Ku tamal mis tindivi
nu, təfəku ŋgasa, təgru daliya gərgəri
kay nəŋgu ni, nàsəra zlam nday nani
ya təgru ni ti azuhva Krist, nahkay
nəmərvu àna naŋ. Aɗaba ka ya ti nu
gedebeni ni ti, nàbu àna njəɗa ge Krist
ya àvu ni.

Pol ajalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya a Koreŋ ni

11 Ma goro ya nàɗəm ni ti ma ga
muru. Ay kàfumku ŋgasa ga mazla-
pay ma ga muru nahkay ti lekɯlɯm
gani. Giri-giri àgəski kâzləbum nu ti
lekɯlɯm. Nu ti nìsli araŋa do, ay ndam
ya ti kàɗəmum nday ndam *asak ga
Yezu gəɗákani ni ti ku gɯzit day tàtam
nu do. 12 Ka ya ti nu nàbu afa
gekuli ni ti nèɓesa daliya gərgərana
kay, Melefit day àvua njəɗa ga magray
zlam magray ejep a gərgərana kay.
Zlam ya àgravu ni ɗek ti aɗafaki nu
zal asak ga Yezu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni.
13 Ere ye ti nàgri ana ndam ga Yezu
ya *təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu
ni, nàgri ana kɯli ndo ni ti məŋ ga
mam ? Àbi ! Zlam àbu bəlaŋ ciliŋ
nàgri ana kɯli ndo. Zlam gani nani
ti nihi : nìhindifiŋa siŋgu kè kɯli ga
məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya
nàgray nahkay ni zlam magudarani
ti, mbrəŋumfua !
14 Nihi day nàbu nəslamalavu
ga maŋgoni afa gekɯli ya mahkər.
Eninjɯa day enihindifiŋa zlam kè
kɯli ga məjənaki nu a do. Nawayay
ti lekɯlɯm lekɯlɯmeni, do ni ti
nàwayafəŋa zlam kè kɯli a do. Taŋgahi
elimeni ana bəza ti ata bəŋ gatayani,
do ni ti bəza tàŋgahi elimeni ana
ata bəŋ gatay do. 15 Ku nijiŋkaba
zlam goro a ɗek, ku nijiŋ ahàr goro
goroani ga məjənaki kɯli nəŋgu ni
àhəlu ahàr do, nəmərvu àna naŋ
sawaŋ. Nawayay kɯli dal-dal emiteni
ti, akawayum nu va do azuhva nani
aw ?
16 Leli ɗek màsəra, nìhindifiŋa zlam
kè kɯli a ndo. Ay ti mis ndahaŋ
tàɗəm nànjəhkia ke kɯli a sawaŋ.
17 Nànjəhki ke kɯli ti ahəmamam ?
Ndam ya ti nàsləroru tay afa gekɯli
ni ti, maslaŋa gatay bəlaŋ ti àgosa kɯli
a waw ? 18 Nàhi ana Tit môru afa
gekɯli, nàslərləŋoru wur ga məŋ geli
ya kàsəruma naŋ a lala ni. Tit òru
ènjɯa afa gekɯli a ti àgosafəŋa zlam kè
kɯli a waw ? Ŋgay leli ata Tit ti tɯwi
geli ya magray ni bəlaŋani, majalay
ahàr geli day bəlaŋani ti kàsərum do
waw ?
19 Kàhumi ana ahàr a ma goro
ya nàbiki ana kɯli ni bu ni ɗek ti
mawayay matamfəŋa kè kɯli a waw ?
Aha, nahkay do, aɗaba leli ndam
ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama
geli ya màhi ana kɯli ni ɗek ti màhi
ana kɯli ti kè meleher ge Melefit,
aɗaba mawayay ti kâŋgətumkivu
njəɗa e divi ge Melefit bu. 20 Nàɗəm
nahkay ti aɗaba nakoru afa gekɯli
wuɗak. Eninjɯa, nədi ahàr ana kɯli
kàbum kəgrum zlam ya ti nàwayay

kâgrum do ni ti nàwayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kʉli ni ti lekʉlʉm day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kàgrum ba ni nday hi : kàləgumvu ba, kìzirʉmvu ba, kàzumum ɓəruv ba, kàgrumvu solu ba, kìndivʉmvu ba, kàsumivu ana mis ba, kìjʉm zlabay ba, akaba kìwisiŋʉmkabu zlam ba. 21 Eninjʉa afa gekʉli a ti Bay Melefit goro aməbəku mimili kè meleher gekʉli àna tʉwi gekʉli ya kəgrum ni ti nàwayay do. Bi eninjʉa afa gekʉli a ti nədi ahàr ana ndam ya tàbu tagudar zlam kekileŋa, tàmbrəŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kəlavaɗ, tàwayay məmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nòru nədia ahàr ana tay a nahkay ti enitʉwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani ɗek ti nàwayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Koreŋ

1 Nihi ti nawayay naŋgoru afa gekʉli ya mahkər. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wuɗaka ti ahàr àɗəm mis cʉ ahkay do ni mis mahkər tâgray sedi gani.* » 2 Ka ya ti nòru afa gekʉli ye cʉ ni ti nàhiva ana kʉli a àndava. Ay nihi nu nàbiyu eslini bi day nəhikaboru ma gani ana ndam ya tàgudar zlam ni akaba mis ndahaŋ ni ɗek keti : ka fat ya ti eninjʉa ni ti anatraɓ ndam magudar zlam ni ɗek, maslaŋa gatay bəlaŋ amatamfua do. 3 Kawayum kəsərum ma goro ya nəhi ana kʉli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kʉli eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni aw ? Nara nəɗəfiki ana kʉli, kara kəsərum. Tʉwi ge Krist ya agray e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti tʉwi ge mis gedebeni do, aɗafaki naŋ àbu ana njəɗa. 4 Ka ya ti *tàdarfəŋ Krist kà təndal ni ti naŋ gedebeni eɗeɗiŋ, ay nihi ti Melefit àhəŋgaraba naŋ a, naŋ àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni ɗek ti agray àna njəɗa ge Melefit. Leli ndam *asak gayaŋ ni màbu akaba naŋ akaɗa mis bəlaŋ, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nəŋgu ni, eminjʉa afa gekʉli ka fat gana ti amədəfiki ana kʉli leli màbu àna sifa ge Krist. Nahkay tʉwi geli ya amagray e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti amagray ti àna njəɗa ge Melefit.

5 Nəhi ana kʉli nahəma, njəhaɗuma ti kâɗəgəzlum ahàr lala day. Lekʉlʉm ti kàbum kəfumki ahàr ke Krist eɗeɗiŋ aw ? Ngay Yezu Krist naŋ bəlaŋani akaba kʉli ti kàsərum do waw ? Do ni ti bi kàɗəgəzluma ahàr a, kàsəruma kìjʉmkia ke divi a. 6 Leli ndam asak eɗeɗiŋ ti nàsəra, akəsərum. Akəsərum ti àna tʉwi geli ya magray ni ; mìjikia ke divi a ndo. 7 Ay ti leli màbu mahəŋgali Melefit ana kʉli ti kàgudarum zlam ba simiteni. Leli mìjikia ke divi a ndo, ay ŋgay mis tâɗəm leli mis sulumani ti màwayay do ; mawayay kàgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kâgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tàɗəm mìjikia ke divi a nəŋgu ni, àgray araŋa do. 8 Nàɗəm nahkay ti aɗaba leli mìsliki məmbrəŋ tʉwi ge jiri koksah ; magray ti si tʉwi ge jiri kwa. 9 Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekʉlʉm ti ni njəɗa-njəɗani ni ti məmərvu. Leli mahəŋgalay Melefit, mawayay ti mâslamalay manjəhaɗ gekʉli ti kàgudarum zlam va ba. 10 Nəbikioru pakama hini ana kʉli ka wakita ka ya ti nu driŋ driŋ akaba kʉli nahkay ni ti, aɗaba nawayay ti kâmbatumkaba manjəhaɗ gekʉli a. Nahkay eninjʉa afa gekʉli a ti anələgi ana kʉli do. Tʉwi goro ya nagray ni ɗek ti nagray àna njəɗa ga Bay geli ya àvu ni. Ay njəɗa gani nani ya àvu ni ti ge mijiŋ kʉli do, ga məvi njəɗa ana kʉli àna naŋ sawaŋ.

Pol agri sa ana mis

11 Nihi ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro àbi kay va bi. Nawayay ti kâmərumvu, kâslamalum manjəhaɗ gekʉli, ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâvi njəɗa ana maslaŋa nahaŋ, ma gekʉli mârakaboru, kânjəhaɗuma

* **13:1** Mimbiki 19.15.

àna sulumana. Bay Melefit ti awayay mis, avi manjəhaɗ sulumani ana mis daya ; nahkay tamal kəgrum zlam nday nani ɗek ti amanjəhaɗ akaba kʉli kəlavaɗ.

12 Grumvu sa e kiɗiŋ gekʉli bu lala, akaɗa ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni ɗek tàgria sa ana kʉli a.

13 Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mâləbu akaba kʉli ɗek, Melefit mâgray ti lekʉlʉm ɗek kâwayumvu akaɗa gayaŋ ya awayay mis ni, *Məsuf Njəlatani mâgray ti lekʉlʉm ɗek kânjəhaɗumkabu àna sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Ere ye ti mədəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli màsər sarta ya àbəki wakita ni do, màsər məlaŋ ya àbəki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kəsa do ; haɗ kà gəvay ga Azi (a vaɗ ya kani Azi akaba Galasi ti tàbu ka haɗ Tʉrki). Kəsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka haɗ Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayaŋ ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kəsa nday nana (Tʉwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tàgəskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbəki wakita ti aɗaba mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam ga Yezu ya ka haɗ Galasi ni bu ni tàɗəm ahàr àɗəm ndam ga Yezu tâgəskabu Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ɗek : ahar gəɗakani tàɗəm si ndam ga Yezu ɗek têkeley kʉɗi kwa (6.12). Pakama gatay ya tàɗəm ni àzumia ɓəruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi ɗek ga məhiani ana tay tàfəki ŋgasa ke mis ge mekeley kʉɗi ba ; tamal maslaŋa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kʉɗi ni ti, Krist àjənaki naŋ va do (5.2).

Pol ànjəki ka pakama gayaŋ, àɗəm naŋ zal asak ga Yezu eɗeɗiŋ : àfiyu Pol e tʉwi gayaŋ ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni tàgəskabá Pol a, tàɗəm ma gayaŋ ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit eɗeɗiŋ. Pol àɗəm zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1–2).

Pol àɗəm ka ya ti ndam Galasi tàgəskabu ma ge Melefit enji ni ti tìgia bəza ge Melefit a. Tàgəskabu, tìgi bəza ge Melefit ti azuhva tʉwi ga Məsuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni do. Àhi ana tay nihi ti kəmbrəŋum Məsuf ge Melefit, kəgəsumkabu Divi ge Mʉwiz ni ciliŋ ti kamam ? Nday ya ti təgəskabu Divi gani ciliŋ, təmbrəŋ Məsuf ge Melefit ni ti nday eviɗi, nday bəza ge Melefit va do (3–4).

Ke mendeveriŋ ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tânjəhaɗ àna njəɗa ga Məsuf ge Melefit kwa. Tamal maslaŋa agəskabu njəɗa ga Məsuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki məmbrəŋ zlam magudarani ɗek ; do ni ti Divi ge Mʉwiz ciliŋ ni ti àjənaki naŋ do. Tamal maslaŋa àgəskabá Krist a ti, maslaŋa nani ègia mis mʉwena : zlam ndahaŋ ni ɗek tìsli araŋa do (5–6).

Sa ga Pol

1 Nəbəki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslərbiyu nu ti mis hi-hirikeni do. Tàvu njəɗa gani ti mis do ; tàvu njəɗa gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bəŋ geli Melefit, naŋ ti àhəŋgaraba Yezu e kisim ba. 2 Nu Pol nəgri sa ana kʉli, lekʉlʉm ya ti kəfumki ahàr ka Yezu, kàbum *kacakalumvu a kəsa gərgərani bu ka haɗ Galasi ni. Bəza ga məŋ geli ya màbu akaba tay ni tàgria sa ana kʉli a daya.

3 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kʉli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti. 4 Krist ti àgəskabá ti tâkaɗ naŋ azuhva zlam magudarani geli, ga məhəlaba leli a duniya hini magədavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bəŋ geli Melefit. 5 Melefit ti mâzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Ma Mʉweni Sulumani ti bəlaŋ hʉya, nahaŋ àbi

6 Ere ye ti kàgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, aɗaba nàhi ana ahàr kàgrum zlam akaɗa nani do. Melefit àzala kʉli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kʉli na. Ay ti lekʉlʉm kàmbrəŋuma Melefit ke wecewecena ; kàbum kəɗəbum ma mʉweni nahaŋ sawaŋ

ti ahəmamam ? 7 *Ma Mʉweni
Sulumani nahaŋ ti àbi, si goro ya
nàhi ana kʉli ni ciliŋ. Ay mis ndahaŋ
tàbu tiwisirikaba ahàr ana kʉli a,
tawayay tambatkaba Ma Mʉweni
Sulumani ge Krist na. 8 Leli màhia
Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli a ;
tamal maslaŋa ahi ma nahaŋ ana kʉli
gərgəri akaba ma ya màhi ana kʉli ni
ti Melefit mêtikwesla maslaŋa gana.
Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit
àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani
ana kʉli nəŋgu ni, Melefit mêtikwesla
naŋ a. 9 Leli màhia ana kʉli a, nihi day
nəhi ana kʉli keti : Tamal maslaŋa ahi
ma mʉweni nahaŋ ana kʉli gərgəri
akaba ma ya ti kàgəsumkabu ni ti
Melefit mêtikwesla maslaŋa gana.
10 Nəhi ana kʉli nahkay ti kàhumi
ana ahàr nawayay ti mis tâzləbay nu
waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti
nawayay mâzləbay nu ni ti Melefit.
Kàhumi ana ahàr nawayay ti pakama
goro mâɓəlafəŋ kè mis aw ? Aha,
nahkay do ! Kekileŋa tamal nawayay
pakama goro mâɓəlafəŋ kè mis keti ti
akal nu bay məgri tʉwi ana Krist va
do.

Pakama ga Pol ya ahəŋgri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahàr gayaŋ

11 Bəza ga mmawa, nəhi ana kʉli
nahəma, *Ma Mʉweni Sulumani ya
nàbu nəhi ana kʉli ni ti ma ge mis
hihirikeni do. 12 Mis hihirikeni àhu
ma gani do, mis hihirikeni àcahu ma
gani do daya. Àɗəfuaba ma gana ti
Yezu *Krist àna ahàr gayaŋ.
13 Zlam ya ti nàgray ahaslani ka
ya ti naɗəbay Melefit akaɗa ga ndam
*Zʉde ni ti kìcʉma àndava. Ka sarta
gani nani ti nàgria daliya ana ndam
ge Melefit àsaɓay, nàwaya mijiŋ tay a.
14 E kiɗiŋ ga məndalala goro bu e jiba
goro bu ni ti nàɗəba divi ga ndam
goro ndam Zʉde na, nàtama nday
ndahaŋ na ahar gəɗakana. Nàwaya
maɗəbay divi ga ata bəŋ goro na dal-
dal àsaɓay.
15 Ay kwa ka ya ti nu a huɗ ga
mmawa bu ni ti Melefit àdaba nu
a. Àgru sulum gayaŋ, àzalay nu ga
məgri tʉwi. Sarta gayaŋ àra ènjia ti
16 àŋgazlu Wur gayaŋ ti nâsər Wur ni,
ti nâzlapaki ka Wur ni, nâhi ma gani
ana mis ya nday ndam Zʉde do ni.
Ka sarta gani nani ti nìhindifiŋa ma kè
mis hihirikena ndo. 17 A Zerʉzalem
day nòru ga məmənjiyu ndam ya ti
tìgi ndam *asak ga Yezu enji goro
ni ndo. Nòru suwwa ka haɗ Arabi
sawaŋ. Kələŋ gani nàŋga a Damas
a. 18 Vi mahkər kələŋ gani day kwa
ti nòru a Zerʉzalem ti nâsər Piyer.
Mànjəhaɗkabu vaɗ kru mahar zlam
ciliŋ. 19 Eslini ti nìpi zal asak nahaŋ
ndo, nìpi ti Zek wur ga məŋ ga Bay geli
ni ciliŋ. 20 Kè meleher ge Melefit, ma
goro ya nàbəki ni ti ma ge jiri, nàsəkaɗ
malfaɗa do.
21 Kələŋ gani nàsləka, nòru ka
haɗ Siri akaba ka haɗ Silisi. 22 Ka
sarta gani nani ti ndam ge Krist ya
*təcakalavu ka haɗ *Zʉde ni tìpi nu
ɗay-ɗay faŋ ndo. 23 Tìcia ma ge mis
ya tàɗəmku na ciliŋ ; mis ni tàɗəm :
« Maslaŋa ya ti àgri daliya ana leli
ahaslani, àcafəŋa leli ga məhi ma ga
məfəki ahàr ke Krist ana mis a ni,
nihi ti èɡia naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ
naŋ àbu ahi ma gani nani ana mis. »
24 Tàra tìcia nahkay ti tàzləbay Melefit
azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni

1 Vi kru mahar faɗ ka ahàr gani
nahəma, màru a Zerʉzalem ata Barn-
abas. Ka ya ti màru ni ti nàza Tit a ju.
2 Nòru eslini ti aɗaba *Məsuf ge Mel-
efit àhu ru. Nòru nìnjʉa ti màcakalavu
akaba gəɗákani gatay ka ahàr geli.
Màra màcakalava ti nàŋgahaɗiaba *Ma
Mʉweni Sulumani ya nəhi ana nday
ya ndam *Zʉde do na ana tay a.
Nàhi ana ahàr bi atəɗəm tʉwi goro ya
nàgray ahaslani ni akaba tʉwi goro ya
nàbu nagray nihi ni zlam masakani.
3 Ay tàɗəm nahkay ndo. Ku Tit naŋ zal
Gres ni day tàfəki ŋgasa ge *mekeley
kʉɗi akaɗa ya àbu məbəkiani a wakita
ge Mʉwiz ni bu ndo. 4 Tàzlapaki ke
mekeley kʉɗi ti aɗaba mis ndahaŋ
tàbu tasəkaɗ malfaɗa, tàɗəm taɗəbay

Yezu. Nday gani ti tàhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani aɗaba màɗəbay *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni va do. Nday tawayay ti mâɗəbay Divi gani, mîgi eviɗī gani keti. 5 Nday gani nani ti màgəsiki pakama gatay ni ana tay ku gʉzit ndo simiteni. Aɗaba Ma Mʉweni Sulumani ya màhi ana kʉli ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti tàgudarikaba ma gana ana kʉli a ba.

6 Ay nday ya ti ndam geli a Zerʉzalem ni tàɗəm nday gəɗákani ni tìcia ma goro na. Ku tamal nday gəɗákani, ku tamal nday gəɗákani do nəŋgu ni araŋa gani goro do, aɗaba Melefit ti àmənjaləŋ ke mis akaɗa ge mis hihirikeni ni do. Nday gani tàra tìcia ma goro na ti tàhu : « Ma Mʉweni Sulumani ya kəhi ana mis ni ti àɓəlay, kàɗəmkiviyu ma nahaŋ ba. » 7 Tàɗəm nahkay ti aɗaba tàsəra Melefit àdaba nu ga məhi Ma Mʉweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zʉde do, tèkeley kʉɗī do na, akaɗa ya àdaba Piyer ga məhi Ma Mʉweni Sulumani ana ndam Zʉde, nday ya ti tekeley kʉɗī na. 8 Yezu àvia njəɗa ana Piyer ge migi zal asak gayaŋ e kiɗiŋ ga ndam Zʉde ba ; àvu njəɗa ge migi zal asak gayaŋ e kiɗiŋ ga ndam ya nday ndam Zʉde do ni bu ni day naŋ gani. 9 Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeŋ, nday ya ti ndam Zerʉzalem tàɗəm nday akaɗa medikedik gatay ni, tàgəskabá ga Yezu ya àgru sulum gayaŋ ga məgri tʉwi na, mək tàgəsfəŋa ahar kè leli akaba Barnabas a ga maɗəfakiani mìgia leli ɗekeni ka ahar bəlaŋ : leli ti magray tʉwi e kiɗiŋ ga ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni bu, nday ti ni tagray tʉwi e kiɗiŋ ga ndam Zʉde bu. 10 Ay ti tàhi ana leli mâjənaki ndam gatay ya talagani ni ciliŋ, do ni ti tàhikivu ma nahaŋ ana leli ndo. Ma gatay hini ya tàhi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ahàr bu, nàwaya magrana akaɗa nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

11 Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyos a ni ti nàləgia kè meleher ge mis a, aɗaba àgudara zlam a : 12 ka ya ti ènjia afa geli a ni ti naŋ àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zʉde do ni. Ay kələŋ gani Zek àslərbiyu ndam Zʉde ndahaŋ. Nday nakəŋ tàra tìnjia nahəma, Piyer nakəŋ àgrafəŋa aŋgwaz kà tay a, nahkay àsləkafəŋa kà ndam ya ti nday ndam Zʉde do, tàbu təzum zlam akaba tay na, àwayay ti tîpi naŋ akaba tay do. 13 Ndam Zʉde ndahaŋ ni day tàgray akaɗa ge Piyer ni, tàbu tajalay ahàr cʉ cʉ. Barnabas àra èpia nahkay ti ku naŋ day àgray akaɗa ga nday ndahaŋ ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zʉde ni tâsər naŋ àmbrəŋa divi gatay na do. 14 Ka ya ti nìpi ti nday nakəŋ tàɗəbay divi ga *Ma Mʉweni Sulumani àna jiri gani va do ni ti nàhi ma ana Piyer kè meleher ge mis ɗek. Nàhi ahkado : « Nak zal Zʉde tekeɗī kànjəhaɗ akaɗa ga ndam Zʉde ni do, kanjəhaɗ akaɗa ga nday ya ti nday ndam Zʉde do ni. Ay ti kəhi ana ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni, tânjəhaɗ akaɗa ga ndam Zʉde ni ti àgravu ahəmamam ? »

Melefit àɗəm leli ndam jireni ti azuhva məfəki ahàr geli ka Yezu ni ciliŋ

15 Leli ti ndam *Zʉde eɗeɗiŋ aɗaba ata bəŋ geli ndam Zʉde ; leli ndam jiba ndahaŋ ya təzalay tay ndam magudar zlam ni do. 16 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli màsəra tʉwi ga ndam ya taɗəbay *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti, maslaŋa àbi ya ti Melefit àɗəm naŋ jireni kè eri gayaŋ azuhva tʉwi gani nani bi ; Melefit àɗəm mis jireni ti si maslaŋa ya ti àfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni ciliŋ. Leli ti màfəki ahàr ka Yezu Krist ti màwayay ti Melefit mâɗəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ azuhva məfəki ahàr geli ni, do ni ti màwayay ti Melefit mâɗəm leli ndam jireni azuhva geli ya màɗəbum Divi ya Mʉwiz àbəki ni do. Aɗaba tʉwi ga ndam ya taɗəbay Divi ya Mʉwiz àbəki ni ti maslaŋa àbi Melefit àɗəm naŋ jireni azuhva tʉwi gani nani bi simiteni. 17 Leli ndam

Zʉde ti mawayay ti Melefit mâɗəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ ti aɗaba leli màbu məfəki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zʉde ndahaŋ ni təzalay leli ndam magudar zlam, aɗaba màgray tʉwi akaɗa ge Mʉwiz ya àɗəm ni do. Èɡia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, èzligiyu leli do ! 18 Ay tamal maslaŋa àmbrəŋa zlam ya ti Mʉwiz àɗəm tâgray a wakita gayaŋ ni bu na, kələŋ gani agray keti ti gayaŋ ya agray keti ni ti àgray ti èɡia bay magudar zlam a. 19 Nu ti ka məɗəm ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti akaɗa nu məmətani. Èɡia nàməta nahkay ti nàɗəbay Divi ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ bu ni va do. Ere gani àɡravu nahkay ti, ti nânjəhaɗ àna sifa kè eri ge Melefit. Ka ya ti *tàdarfəŋ Krist kà təndal ni ti tàdarkabiyu leli ka ahar bəlaŋ ; 20 nihi ti nu nàbu àna sifa, ay sifa ya ànuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli màbu ka ahar bəlaŋ akaba Krist, nahkay sifa ya ànuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nàbu àna sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nàfəkia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Naŋ ti awayay nu, àgəskabá ti tâkaɗ naŋ a kəla goro va. 21 Zlam gani nani ti Melefit àgru ga sulum gayaŋ : nahkay ti nàmbrəŋ do simiteni. Mis ndahaŋ tàɗəm Melefit àɗəm mis jireni ti azuhva tʉwi ga maslaŋa gani nani ya àgray akaɗa ge Mʉwiz ya àbəki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay eɗeɗiŋ ti Krist àmət ti masakani.

3

Melefit ahəŋgay mis ti ahəmamam ?

1 Lekʉlʉm ndam Galasi ti lekʉlʉm ndam muru ! Lekʉlʉm ti araŋa agray kʉli aw ? *Tàdarfəŋ Yezu *Krist kà təndal ti tàhia ma gana ana kʉli a, kìcʉma lala, kala kìpʉma àna eri gekʉli a. 2 Nihi ti nawayay nihindifiŋa ma kè kʉli a bəlaŋ : Melefit àvi *Məsuf Njəlatani ana kʉli ti aɗaba kəɗəbum *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni tək, day ti àvi ana kʉli ti aɗaba kàgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ? 3 Lekʉlʉm ndam muru emiteni ti kamam ? Kànjumki ka məfəki ahàr ke Krist ti àna njəɗa ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum tʉwi àna njəɗa ga vu gekʉli gekʉleni ti kamam ? 4 Zlam àgrakiva ke kʉli a kay, ay zlam nday nani ti kàhumi ana ahàr zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tìgi zlam masakani koksah ! 5 Melefit naŋ àbu avi Məsuf gayaŋ ana kʉli, agray zlam magray ejep e kiɗiŋ gekʉli bu daya. Agray nahkay ti aɗaba kəɗəbum Divi gayaŋ ya Mʉwiz àbəki ni tək, day ti agray ti aɗaba kàgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti àgrakivu ka Abraham ni

6 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay Melefit àɗəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ.* » 7 Nahkay ti ahàr àɗəm kâsərum nday ya ti tàfəkia ahàr ke Melefit a ni ti nday bəza huɗ ga Abraham. 8 Kwa ahaslani Melefit àɗəm a Wakita gayaŋ ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zʉde do ni ti a vaɗ nahaŋ Melefit aməɗəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ azuhva məfəki ahàr gatay ni. Wuɗaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani ɗek ti, anagray àna nak.† » 9 Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayaŋ a. Nahkay ku way way do tamal àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayaŋ akaɗa ya àgri ana Abraham ni.

10 Nday ya ti tàɗəm taɗəbay *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti Melefit mâɗəm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay ɗek àna seriya sawaŋ. Aɗaba àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr àɗəm ku way way do mâgəskabu pakama ya àbu

* **3:6** Mənjəkiani 15.6. † **3:8** Mənjəkiani 12.3.

məbəkiani a wakita hini bu ni ɗek, mâgray tʉwi àna naŋ kəlavaɗ, àmbrəŋ ba, do ni ti Melefit aməwəl naŋ àna seriya.‡ » 11 Màsəra maslaŋa ya ti Melefit àɗəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ aɗaba aɗəbay Divi ya ti Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti àbi. Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àɗəm naŋ jireni kè eri gayaŋ aɗaba àfəkia ahàr a ni ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa. » 12 Nahkay divi ga wakita ge Mʉwiz akaba divi ga məfəki ahàr ke Melefit ti nday gərgəri. Àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani ɗek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.§ »

13 Ay leli ti màɗəbay Divi ya ti Mʉwiz àbəki ni ɗek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit àwəl naŋ àna seriya a kəla geli vu. Màsəra, àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti *tàdarfəŋa naŋ kà təndal a ni ti Melefit ètikwesla naŋ a àndava.* » 14 Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zʉde do ni nday day tâŋgət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni ; atəŋgət ti nday ya ti tàbu akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ ni. Ahaslani ti Melefit àɗəmbiya, àɗəm aməvi Məsuf gayaŋ ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahàr ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayaŋ akaba Abraham

15 Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay ɗek bəlaŋ tàwəlkabá ma gatay a ti, maslaŋa ya ti aɗəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahaŋ ni ti àbi. 16 Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huɗ gayak daya.† » Ŋgay aməgri ana bəza huɗ gayaŋ ti àɗəm ndo : nahkay àɗəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlaŋ ciliŋ. Màsəra, àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huɗ gayak. » Wur huɗ gayaŋ nani ti *Krist. 17 Ere ye ti nawayay nəɗəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ ata Abraham a àndava. Vi diŋ diŋ faɗ àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti àɗəfiki *Divi gayaŋ ana Mʉwiz. Ay pakama ya àhi ana Mʉwiz ni ti àzay məlaŋ ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, aɗaba ere ye ti Melefit àɗəm amagray ni ti agray eɗeɗiŋ. 18 Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tàɗəbay Divi ya ti Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti, àvi ana tay akaɗa gayaŋ ya àɗəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, aɗaba Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit àɗəfiki Divi gayaŋ ana Mʉwiz ni ti kamam ?

19 Ay tamal nahkay ti kəlaŋ gani Melefit àɗəfiki *Divi gayaŋ ana Mʉwiz ni ti kamam ? Àɗəfiki ti, ti leli mâsər màbu magudar zlam kè eri ge Melefit. Melefit àɗəfiki ti ga hayaŋani, duk àbivoru ana mara ga wur huɗ ga Abraham ya Melefit àɗəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti *məslər ge Melefit tàhi, mək Mʉwiz day àhəŋgri ana ata bəŋ geli. ‡ 20 Tamal maslaŋa àbu ahəŋgri ma ana mis ndahaŋ ni ti, ma ya ti ahəŋgri ni ti gayaŋ gayaŋani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, naŋ naŋani àhi àna ma gayaŋ, do ni ti maslaŋa nahaŋ àhəŋgri ana Abraham do.

21 Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz ni ti awayay aɗəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani

‡ **3:10** Mimbiki 27.26. § **3:12** Mənjay Levi 18.5. * **3:13** Mimbiki 21.23. † **3:16** Mənjay Mənjəkiani 12.7. ‡ **3:19** Ndam Zʉde tàɗəm pakama ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit tàhəŋgri. Ay màdi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis təŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni àna Divi ya Mʉwiz àbəki ni eɗeɗiŋ ti, akal Melefit aɗəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. 22 Ere ye ti pakama ge Melefit àɗəm agravu eɗeɗiŋ ni ti nihi : mis a duniya bu ɗek tàgudara zlam a, tìsliki məmbrəŋani do ; tìgia eviɗi gana, akaɗa nday a daŋgay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayaŋ ana ndam ya ti tàfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit àɗəmkibiya ma ahaslana, mis təŋgət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti tàŋgət do.

23 Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi faŋ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti àɗəfiki ana Mʉwiz ni akaɗa leli a daŋgay bu. Ahətay sarta ya amaŋgazli divi ga məfəki ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. 24 Nahkay Divi ya Mʉwiz àbəki ni ti èɡia akaɗa ga maslaŋa ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mâɗəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. 25 Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti tʉwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni àbi àna njəɗa ga məgur leli va bi.

26 Lekʉlʉm ɗek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kìgʉma bəza ge Melefit a. 27 Lekʉlʉm ya *tàbaray kʉli àna slimi ge Krist ni ɗek ti kìgʉma akaɗa mis bəlaŋ akaba naŋ a. Kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akaɗa ge Krist ni. 28 Nahkay ku nak zal Zʉde, ku nak zal Gres, ku nak eviɗi, ku nak eviɗi do, ku nak zal, ku nak wal nəŋgu ni àgray araŋa do ; lekʉlʉm ɗek kìgʉma ka ahar bəlaŋ akaba Yezu Krist a akaɗa mis bəlaŋ. 29 Krist ti wur huɗ ga Abraham ; lekʉlʉm ndam ge Krist, nahkay ti lekʉlʉm day kìgʉma bəza huɗ ga Abraham a. Nahkay kàŋgətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

1 Ma goro ya nawayay nəhi ana kʉli ni ti nihi : wur tamal bəŋani àɗəm ara azum mekeji gayaŋ, ay naŋ wur gʉziteni mba ti, ku zlam ni ɗek gayaŋ nəŋgu ni naŋ akaɗa eviɗi. 2 Ka sarta nani ti mis təbi slimi, təbi slimi ana zlam gayaŋ ni daya, duk abivoru ana sarta ya bəŋani àɗəm aməzum mekeji gayaŋ ni. 3 Leli day nahkay : ka ya ti leli màfəki ahàr ka Yezu faŋ ndo ni ti leli akaɗa bəza, leli eviɗi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. 4 Ay sarta ya ti Melefit àfəkaɗ ni àra ènjia ti àslərbiyu Wur gayaŋ. Èwi naŋ ti wal ; tìwi naŋ ti e kiɗiŋ ga ndam ya ti taɗəbay Divi ya Mʉwiz àbəki ni bu. 5 Tìwi naŋ nahkay ti, ti mâmbaya ndam ya taɗəbay Divi gani nani na, ti leli ɗek mîgi bəza ge Melefit.

6 Ere ye ti aɗafaki kìgʉma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit àslərivabiya Məsuf ga Wur gayaŋ ana leli a məɓəruv va. Məsuf gani nani naŋ àbu azlah, aɗəm : « Aba, Baba.* » 7 Èɡia nahkay ti ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu naŋ eviɗi va do, èɡia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayaŋ ya ti àɗəm aməgri ana bəza gayaŋ ni ana kʉli bilegeni. Nani ɗek ti tʉwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tìjikia ke divi a ba

8 Ahaslani ti lekʉlʉm eviɗi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit naŋ way ti kàsərum do. 9 Ay nihi ti kàsəruma Melefit a. Nəɗəm nahkay ti, nawayay nəɗəm Melefit àsər kʉli enji. Ahaslani ti *məsuf magədavani ya təgur duniya ni tàcahia zlam ana kʉli a, ay kàmbrəŋuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njəɗa àfəŋ kà tay bi : nihi ti kəɗəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kigʉm eviɗi ga zlam nday nani keti eɗeɗiŋ aw ? 10 Ere ye ti kajalumki ahàr ni ti vaɗ gərgərani, kiyi gərgərani, sarta

* **4:6** Àna ma ga ndam Zʉde « Aba » ti awayay aɗəmvaba « Baba. »

gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəŋ wuməri ni ni. 11 Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahàr, nəɗəm bi tʉwi goro zləzlaɗani ya nàgray e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti emigi tʉwi masakani.

12 Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kʉli, nawayay ti kîgʉm akaɗa nu, aɗaba nu ti nìgia akaɗa kʉli a. Ere ye ti kàgudarumu ku gʉzit ni ti àbi. 13 Kàsəruma nàra afa gekʉli a, nàhi *Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli ye enjenjeni ni ti nàŋgət ahar gani ti aɗaba nèɓesey do. 14 Arməwər goro ni ti èɡia zlam zləzlaɗana kè eri gekʉli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni kànjakum nu ndo, kàgəsumkabá nu a. Kàgəsumkabu nu ti akaɗa nu *məslər ge Melefit, akaɗa nu Yezu *Krist simiteni. 15 Ka sarta gani nani ti kàmərumva dal-dal, ay nihi ti mam àgrakivu ke kʉli mam? Ma goro ya nəɗəm ni ti ma ge jiri: kàwayuma nu a dal-dal. Tamal àgravu tata ti ku eri gekʉli tekeɗi akal kəhəlumaba kəbumua. 16 Èɡia nàbu nəhi ma ge jiri ana kʉli ti nìgia zal ezir gekʉli a zla do aw?

17 Mis ya ti tàhurkiviyu ke kʉli ni ti tàza njəɗa gatay a ɗek ga magray tʉwi e kiɗiŋ gekʉli ba. Ay tàgray nahkay ti tàwayay məgri zlam sulumani ana kʉli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kʉli a, ti kâmbrəŋum nu, kâzum njəɗa gekʉli ɗek ga maɗəbay tay. 18 Mis azay njəɗa gayaŋ ɗek ga magray zlam ti àɓəlay, ay ti ahàr àɗəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahàr àɗəm ku nu nàbu akaba kʉli, ku nu nàbi akaba kʉli bi nəŋgu ni kâzum njəɗa gekʉli ɗek ga maɗəbay nu kəlavaɗ. 19 Lekʉlʉm ti akaɗa bəza goro, ay nihi ti akaɗa lekʉlʉm a huɗ bu keti, niwi kʉli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahàr gekʉli ɗek èɡia akaɗa ge Krist a ni. 20 Nawayay ti akal nihi ti nu e kiɗiŋ gekʉli bu! Nahkay ti akal nəsər ahəmamam nəhi ma goro ana kʉli ni, aɗaba nihi ti nèsər ere ye ti nəhi ana kʉli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

21 Lekʉlʉm ya ti kəɗəmum kawayum maɗəbay *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya àɗəm ni ti kìcʉm ndo waw? Həŋgrumufəŋ nimi! 22 Àbu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi: Bəza ga Abraham tàbu cʉ, bəlaŋani ni eviɗi èwii, nahaŋ ni ti ni wal gayaŋ ye eviɗi do ni èwii. † 23 Wur ge eviɗi ni ti tìwi naŋ akaɗa ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga naŋ ye eviɗi do ni ti tìwi naŋ akaɗa nani do; tìwi naŋ ti azuhva ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. 24 Pakama gani nani awayay aɗəfiki zlam nahaŋ ana leli. Wál cʉeni ni ti akaɗa pakama gərgəri cʉ ya ti Melefit *àwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba ndam *Izireyel, àhi ana Mʉwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti taɗəbay pakama gani hini ni ti nday eviɗi. 25 Agar ti awayay aɗəmvaba həma Sinayi ya ka haɗ Arabi ni. Awayay aɗəmvaba Zerʉzalem ya kani daya, aɗaba ndam Zerʉzalem ya kani ni ti nday ɗek eviɗi. 26 Ay Zerʉzalem nahaŋ àbu agavəla; ndam Zerʉzalem gani nani ti eviɗi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tìwi leli ti eslini. 27 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Nak wal dəgəl, nak ya kìwi wur ɗay-
ɗay ndo ni mərvu,
nak ya ti kàcakay daliya ga wur mi-
weni ndo ni gray salalay.
Aɗaba nak ya ti zal gayak àmbrəŋa kur
a, àndəhaɗfuk do ni,
ekiwi bəza dal-dal àtama ga wal na-
haŋ ya tandəhaɗkabu ata zal
gayaŋ na.‡ »

28 Bəza ga mmawa, lekʉlʉm ti bəza ge Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni; kìgʉm nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək èwi Izak ni: nahkay ti lekʉlʉm akaɗa Izak, lekʉlʉm akaɗa wur ya

† **4:22** Mənjay Mənjəkiani 16.15; 21.2. Eviɗi ni slimi gani Agar, naŋ ya ti eviɗi do ni slimi gani Sara.
‡ **4:27** Izayi 54.1.

Abraham èwifiŋa kè evidî na do.
29 Ahaslani ti Ismayil wur ya tìwi
naŋ akaɗa ge mis ya tiwi ni ti àgria
daliya ana Izak wur ya tìwi naŋ àna
njəɗa ga *Məsuf ge Melefit na. Ku
kani day àbu agravu nahkay.
30 Ay
ti cʉm pakama ge Melefit ya àbu
məbəkiani a Wakita gayaŋ bu ni. Àbu
məbəkiani nahkay hi : « Garay evidî ni
nday ata wur ye èwi ni. Aɗaba wur
ge evidî ti àzum mekeji ga bəŋani do
simiteni, si wur ya ti məŋani evidî do
ni kwa.§ »
31 Nahkay zla nahəma bəza
ga mmawa, wal ya ti naŋ evidî ni èwi
leli do ; èwi leli ti wal ya ti evidî do ni.

5

Ahàr àɗəm mìgi evidî ge Divi ya Mʉwiz àbəki ni ba

1 *Krist àgray ti màtamfəŋa kè *Divi
ya Mʉwiz àbəki, ndam *Zʉde taɗəbay
na. Àgray nahkay ti, ti mìgi evidî gani
va ba. Nahkay ti zum njəɗa gekʉli
ɗek, kàŋgumiyu e evidî ni vu va ba.
2 Nu Pol nəhi ana kʉli nahəma,
tamal kawayum *têkeli kʉdî ana kʉli
ti Krist èɡia zlam masakana, aɗaba
àjənaki kʉli va do.
3 Nəhi ana kʉli keti,
maslaŋa ya èkeley kʉdî ni ti ahàr àɗəm
maslaŋa gani nani mâɗəbay Divi ya
ti Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ bu
ni ɗek.
4 Tamal kawayum Melefit
mâɗəm lekʉlʉm ndam jireni aɗaba
kəɗəbum Divi ya ti Mʉwiz àbəki ni
ti, kàmbrəŋuma Krist a, kìdʉmva ak-
aba naŋ a, kìslʉmki məŋgət *sulum ge
Melefit ni va do.
5 Leli ti ni màsəra
Melefit amədəm leli ndam jireni kè
eri gayaŋ ti aɗaba màbu məfəki ahàr
ke Krist. Leli màbu mahətay zlam ge
Melefit gani nani ya ara agray ni ti àna
njəɗa ga Məsuf gayaŋ.
6 Tamal kàfəkia
ahàr ka Yezu Krist a ti ku tèkelʉka kʉdî
a, ku tèkelʉk ndo nəŋgu ni, àgray araŋa
do. Ere ye ti àɓəlafəŋ kè Melefit ni ti
nihi : kəfəki ahar ke Krist, kaɗafaki
məfəki ahàr gayak ni àna mawayay
mis.
7 Ka ya ti kàfumki ahàr ke Krist
enjenjeni ni ti kàgrum zlam ɗek ki-
geni kigeni. Ay nihi ti way àcafəŋa
kʉli ga maɗəbay divi ge jiri a ni way ?
8 Bay ya ti àgosay kʉli nahkay ni ti
Melefit do : Melefit àzalay kʉli ti ga
maɗəbay divi gayaŋ.
9 Ma ge mis ya
təɗəm : « *Miwisiŋ gʉzit àkibu ka zlam
ti ewisiŋaba zlam na ɗek » ni ti jiri
eɗeɗiŋ.
10 Nàsəra lekʉlʉm day ma-
jalay ahàr gekʉli ɗek akaɗa goro ni,
aɗaba leli ɗek akaba Bay geli akaɗa
mis bəlaŋ. Maslaŋa ya ti èwisirikaba
ahàr ana kʉli a ni ti ku naŋ way nəŋgu
ni Melefit amatraɓ naŋ.
11 Bəza ga mmawa, tamal nəɗəm
têkeli kʉdî ana mis kekileŋa ti, mis
təgru daliya kekileŋa ti kamam ?
Tamal nəɗəm nahkay ti akal pakama
geli ya məɗəm *tàdarfəŋ Yezu kà
təndal ni àwəri ɓəruv ana mis va do.
12 Nday ya ti tiwisiri ahàr ana kʉli,
təɗəm têkeli kʉdî ana mis ni ti tâslafəŋa
kʉdî kà tay a bilegeni !
13 Bəza ga mmawa, Melefit àzala
kʉli a, nahkay ti lekʉlʉm evidî va
do. Ay lekʉlʉm evidî va do ni ti, ŋgay
kislʉmki magray zlam kwaŋa kwaŋa
akaɗa ya kawayum ni ti kàhumi ana
ahàr ba. Ere ye ti ahàr àɗəm kâgrum
ni ti wayumvu, ti ku way way do
mâgri zlam sulumani ana maslaŋa
nahaŋ.
14 Àbu məbəkiani nahkay hi :
« Wayay ndam ya nak kàbu akaba tay
ni akaɗa ya ti kawayay ahàr gayak
ni.* » Tamal kàbu kagray nahkay
ti, kàgra zlam ya ti àbu e Divi ya
Mʉwiz àbəki ni bu, àɗəm tâgray na
ɗek àndava.
15 Ay tamal lekʉlʉm akaɗa
ga zlam ge gili cuɗayani, təjavu aslər,
tahəpəɗvu ni ti bumvu slimi, do ni ti
ekiziŋʉmvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məɓəruv geli awayay ni

16 Ere ye ti nəhi ana kʉli ni ti nihi :
grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi
ana kʉli grum ni. Tamal kəgrum
nahkay ti akəgrum zlam ya məɓəruv
gekʉli awayay ni va do.
17 Aɗaba

§ **4:30** Mənjay Mənjəkiani 21.10. * **5:14** Levi 19.18.

ere ye ti məɓəruv gekʉli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do ; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məɓəruv gekʉli àwayay do : nday cʉeni tàrakaboru do. Ègia nahkay ti kìslʉmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. 18 Tamal Məsuf Njəlatani agur kʉli ti ŋgasa àki ke kʉli ga maɗəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni va bi.

19 Zlam ya ti məɓəruv ge mis awayay magrani ni ti mis ɗek tàsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray mesʉwehvu, magray zlam ya təbəki mimili ke mis ni, 20 magray pəra, matak, mizirey mis, mahəŋgay ma, magray solu, məzum ɓəruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, 21 məfəki eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahaŋ akaɗa nday nani. Nəhia ana kʉli a àndava, nəhi ana kʉli keti : ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tìsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

22 Ay tʉwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məɓəruv geli bu ni ti akaɗa bəza ga məŋgəhaf ya ewi ni : tʉwi gani nani ɗek ti bəlaŋ. Zlam gani nday hi : mawayavani, məmərvani, manjəhaɗ sulumani, meɓeseni, majalaki ahàr sulumani ke mis, məgri zlam sulumani ana mis, magray jiri, 23 manjəhaɗani kuɗufa, məbi slimi ana ahàr. Zlam nday nani ti *Divi ge Mʉwiz ya àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana do simiteni. 24 Ndam ge *Krist ti tàmbrəŋa zlam magədavani ya ti məɓəruv gatay awayay magrani na. Ègia akaɗa *tàdarfəŋa zlam gani nani kà təndal a. 25 Leli màbu àna sifa ti àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani. Nahkay ti ahàr àdəm Məsuf Njəlatani mâgur leli kəlavaɗ. 26 Mìji zlabay ba, màzumi ɓəruv ana mis ba, màgray solu ba.

6

Ku way way do e kiɗiŋ geli bu mâgri sulum ana maslaŋa nahaŋ

1 Bəza ga mmawa, tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti ahàr àɗəm lekʉlʉm ya ti kəɗəbum divi ga *Məsuf Njəlatani ni humi ma ti mâŋgukiyu ke divi. Humi ti àna cəkaɗani. Ay ku way way do mâbavu slimi, do ni ti bi naŋ day emijikia ke divi a. 2 Tamal zlam zləzlaɗani àdia ahàr ana kʉli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kàɗəbuma divi ge *Krist na àndava. 3 Tamal ti maslaŋa azay ahàr gayaŋ aɗəm naŋ gəɗakani, ambatakani do èsli araŋa do nahəma, agosay ahàr gayaŋ gayaŋani. 4 Ku way way do ahàr àɗəm mâmənjaləŋ ka manjəhaɗ gayaŋ ciliŋ. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri məɓəruv na ti mâmərvu aɗaba àgra tʉwi sulumana, do ni ti àgurfəŋ ahàr gayaŋ kè mis ndahaŋ ba. 5 Aɗaba ahàr àɗəm ku way way do mâgray tʉwi ya ti Melefit àhi mâgray ni àna ahar gayaŋ gayaŋani.

6 Maslaŋa ya ti təcahi ma ge Melefit ni ti, a huɗ ga zlam ya ti àŋgəta ni bu ɗek ti mâvi ana maslaŋa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

7 Kàgosum ahàr gekʉli ba : maslaŋa ya ti azay Melefit akaɗa zlam masakani ni ti Melefit amatraɓ naŋ dal-dal. Aɗaba tamal kìzligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. 8 Mis day nahkay : tamal àgra zlam magədavana ya ti məɓəruv gayaŋ awayay na ti zlam gayaŋ ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay na ti, Məsuf Njəlatani ni aməvi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. 9 Məgrum zlam sulumani kəlavaɗ, ahar àdəgafəŋa kè leli a ba. Aɗaba vaɗ ya Melefit àfəkaɗ ni eminjia ti Melefit aməgri sulum gayaŋ ana leli aɗaba màmbrəŋ magray zlam sulumani ndo. 10 Nahkay ti ka ya ti màŋgətuma ahar ga magray tʉwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis ɗek. Ahar gəɗakani məgrumi ana ndam ya tàbu akaba leli, təfəki ahàr ka Yezu ni.

Pol endeveriŋ ma gayaŋ àna məziaba azay slimi ana mis a

11 Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kʉli
ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna
asak ma gəɗákani gəɗákani. 12 Nday
ya ti tawayay məfəki ŋgasa ke kʉli
ge *mekeli kʉɗi ana kʉli ni ti, nday
ti tawayay ti mis ga duniya tâzləbay
tay azuhva tʉwi gatay ya tagray ni.
Tagray nahkay ti aɗaba tawayay ti
mis tàgri daliya ana tay ba ciliŋ :
tàsəra tamal maslaŋa aɗəm Melefit
ahəŋgay mis azuhva *Krist ya àmətfəŋ
kà təndal ni ciliŋ ti mis tàbu təgri
daliya ana maslaŋa gani. 13 Nday
gani ti tèkelia kʉɗi ana tay a, ay
tàbi tàɗəbay *Divi ya Mʉwiz àbəki a
wakita gayaŋ ni bu ni ɗek bi. Təɗəm
têkeli kʉɗi ana kʉli ti aɗaba tawayay
tiji zlabay àna kʉɗi ya tekeli ana kʉli
ni. 14 Nu ti nìji zlabay do. Ay tamal
niji zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist
ya àmətfəŋ kà təndal ni ciliŋ. Yezu
àra àməta nahkay ti zlam ga duniya
tìgia zlam masakana kè eri goro a,
akaɗa *tàdarfəŋa tay kà təndal a. Nu
day nìgia zlam masakana kè eri ga
ndam ga *duniya, akaɗa tàdarfəŋa nu
kà təndal a. 15 Nahkay ku tekeli kʉɗi
ana mis, ku tèkeli kʉɗi ana mis do
nəŋgu ni, àgray araŋa do. Pakama ya
ti àtam pakama ndahaŋ ni ɗek ti nihi :
Melefit àgray ti mìgia mis mʉwena
azuhva tʉwi ge Krist a. 16 Nday ya ti
tàgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit
mâjənaki tay, mâgray ti tânjəhaɗkabu
àna sulumani. Melefit mâgri ana tay
nahkay aɗaba nday ti ndam *Izireyel
gayaŋ eɗeɗiŋ.
17 Kwa kani nawayay ti maslaŋa
àhəlu muru va ba, aɗaba nu nàbu àna
mandava kà vu goro : mandava gani
nday nani ti təɗafaki nu mis ga Yezu.
18 Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu
Krist mâgri sulum gayaŋ ana kʉli
ɗek ; sulum gani nani mânjəhaɗ a
məɓəruv gekʉli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli màsər sarta ya àbəki wakita ni do, màsər məlaŋ ya àbəki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kəsa gəɗakani ka haɗ Azi. Pol ànjəhaɗ eslini vi mahkər (Tɯwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbəki akaɗa ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naŋ àsəra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àləgi ana mis akaɗa gayaŋ ya àgray a wakita ndahaŋ bu ni do. A wakita ndahaŋ ya tàbəki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kàbum a kəsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahaŋ tàɗəm wakita hini ti Pol àslərioru ana ndam ga kəsa gərgəri kay bəlaŋ àna bəlaŋ ga məhi ma ana ndam ga Yezu ɗek. Ay tamal nahkay ti tàzay wakita ya tàslərioru ana ndam Efez ni ciliŋ, tàfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tàmbrəŋ wakita ya tàslərioru ana ndam ga kəsa ndahaŋ ni ɗek.

Nahkay pakama ga Pol ya àɗəm a wakita hini bu ni ti kwa ka mənjəki gani àhi ana ndam ga Yezu ɗek. Ànjəki, àɗəm àna tɯwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mìgia bəza gayaŋ a ; àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a ɗek ; àgray ti mîci ma gayaŋ maŋgahani ni. Ahaslani ti leli akaɗa mis məmətani, nihi ti màbu àna sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ; mìgia akaɗa mis a bəlaŋ. Nahkay Pol ahəŋgalay Melefit ti ndam gayaŋ ni ɗek tîci zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani ɗek ana tay ti azuhva tɯwi ge Krist (1–3).

Leli mìgia bəza ge Melefit a ti, ahàr àɗəm mânjəhaɗum ahəmamam ? Pol àɗəm mîcivu, mâwayumvu, ku way way do mâgray tɯwi àna njəɗa ge Melefit ya àvi ni ; mâmbrəŋum zlam magudarani ɗek ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bəŋ ga bəza, ku evidî, ku bay məgur evidî, mânjəhaɗ akaɗa ge Melefit ya awayay ni ciliŋ. Melefit àvia njəɗa ana leli a dal-dal : njəɗa gani nani ti akaɗa zlam ahar ga zal slewja, si mâgray tɯwi àna naŋ lala. Ahar gəɗakani mâhəŋgalay Melefit kəlavaɗ, màmbrəŋum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri araŋa ana leli koksah (4–6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahàr àɗəm leli day mâgəsumkabu. Si mîci pakama gayaŋ ni, màgray tɯwi àna naŋ kwa.

Sa ga Pol

1 Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nìgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kɯli ndam *njəlatani ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist, kàbum a kəsa Efez bu ni. 2 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kɯli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Melefit agri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

3 Ahàr àɗəm məzləbum Melefit, Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist, aɗaba àgria zlam sulumana ɗek ana leli àna Məsuf gayaŋ a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti aɗaba leli màbu akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ palam. 4 Wuɗaka Melefit àgraya məlaŋ a ti àdəkiba leli a, ti mîgi mis *njəlatani ke eri gayaŋ, ti àŋgətfəŋa zlam magədavani kè leli ba. Àdəkiba leli a nahkay ti, ti mîgi akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ.

Naŋ gani àwaya leli a dal-dal, 5 nahkay àɗəmbiya kwa ahaslana emigi bəza gayaŋ àna tɯwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayaŋ aɗaba àɓəlafəŋa dal-dal,

6 awayay ti mis tâsər naŋ gəɗakani,
tâzləbay naŋ azuhva sulum gayaŋ ya
àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani
ana leli ti àna wur gayaŋ biliŋ biliŋeni
ni. Awayay naŋ dal-dal.

7 Leli mìgia akaba Yezu Krist a
akaɗa mis bəlaŋ, aɗaba Melefit àmba
leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa
zlam magudarani geli ni kè leli a.
Àgray nahkay ti, awayay aɗafaki su-
lum gayaŋ ti kay dal-dal. 8 Sulum
gani ya àvi ana leli ni àsaɓay ; àgray
ti leli mâsər zlam akaba mîci ere ye
ti awayay ni ɗek. 9 Ere ye ti Melefit
awayay amagray kama ni maŋgahani,
ay ti àɗəfiaba ana leli a. Ere gani nani
ti àɓəlafəŋa dal-dal. Àɗəmbiya kwa
ahaslani, amagravu àna tʉwi ga Yezu
Krist. 10 Ere gani nani ti amagray ka
sarta ya ti amaslamalakabá zlam a
ɗek ni. Ere gani nihi : amaŋgasikabu
ahàr ana zlam ɗek, zlam ya agavəla
ɗek akaba zlam ya a ga haɗ ni ɗek, ti
bay bəlaŋ mâgur tay. Bay gani nani ti
Krist.

11 Leli ndam *Zʉde ya màbu akaba
Krist akaɗa mis bəlaŋ ni day Mele-
fit àvia ja gani geli ana leli a. Mel-
efit àgraya zlam a ɗek ka mawayay
gayaŋ a akaɗa gayaŋ ya àɗəmbiyu
ahaslani na, nahkay àdababiya leli
kwa ahaslana. 12 Leli ndam ya
màfəki ahàr ke Krist enjenjeni ni Mel-
efit àdababiya leli a nahkay ti, aɗaba
awayay ti mis tazləbay naŋ dal-dal
azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

13 Lekʉlʉm day kàbum akaba
Krist akaɗa mis bəlaŋ, aɗaba kìcʉma
pakama ge jiri a, *Ma Mʉweni
Sulumani ya Melefit àhəŋgay kʉli àna
naŋ na. Nahkay kàfumkia ahàr ke
Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayaŋ ana
kʉli a akaɗa ya àɗəmbiyu ahaslani
ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kʉli
ni ti akaɗa zlam gayaŋ ya àgrakia ke
kʉli a, aɗafaki ti lekʉlʉm gayaŋ ni.
14 Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti
aɗafaki amara mahəŋgay leli eɗeɗiŋ
eɗeɗiŋeni ka ya ti emendeveriŋ tʉwi
gayaŋ ɗekeni ni. Nahkay ti məzləbum
naŋ dal-dal azuhva tʉwi gayaŋ ya àgri
ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

15 Nahkay zla nahəma, nəgri sʉsi
ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum
ni, aɗaba nìcia lekʉlʉm kàfumkia ahàr
ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam
ge Melefit ɗek daya. 16 Nahkay
nàbu nəgri sʉsi ana Melefit kəlavaɗ
azuhva ere ye ti kəgrum ni, nàmbrəŋ
do. Nàbu nahəŋgali Melefit ana kʉli
daya. 17 Melefit ti naŋ Melefit ga
Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli
gəɗakani ya mazləbay ni. Nahəŋgalay
naŋ ti mâvi məsər zlam, mâɗəfiki ana
kʉli ahəmamam kəsərumkivu naŋ ni.
18 Nahəŋgalay naŋ keti ti mâfiviyu
majalay ahàr sulumani ana kʉli a
ahàr vu, ga məsər ere ye ti aza-
laki kʉli ga məviani ana kʉli ni, ga
məsər sulumani ya ti agri ana ndam
gayaŋ ni. Sulumani gani nani ti kay
dal-dal, àtama zlam ndahaŋ na ɗek.
19 Nahəŋgalay Melefit ti kâsərum njəɗa
gayaŋ gəɗakani àtama njəɗa ndahaŋ a
ɗek. Njəɗa gayaŋ gani nani ti àgri tʉwi
ana leli àna naŋ, leli ndam ya màbu
məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njəɗa gani
nani ti ere ye ti èsliki magrani àna naŋ
do ni ti àbi. 20 Àna njəɗa gani nani
ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, mək
àfəkaɗ naŋ kà gəvay gayaŋ e melefit
bu ka məlaŋ ga gəɗakani. 21 Eslini ti
Krist agur *məslər ge Melefit akaba
gəɗákani gatay ɗek, agur bəbay ɗek
akaba ŋgumna ɗek daya. Ku ndam
njəɗa-njəɗani weley weley do ɗek ya
mis tacali slimi ana tay ni ti Krist
agur tay daya. Agur nday ya tàbu ka
sarta hini ni ciliŋ do, agur nday ya
atələbu ka məlaŋ mʉweni ya Melefit
amagraya ni daya. 22 Nahkay Melefit
àmbriva zlam a ɗek a ahar va ana Krist
a. Àfəki naŋ gəɗakani ka ahàr ga zlam
ɗek, àfiyu naŋ bay gəɗakani ga ndam
gayaŋ ya *təcakalavu ku eley eley do
ɗek ni. 23 Ndam ya təfəki ahàr ke Krist
ni ɗek ti nday ɗekeni tìgia vu gayaŋ a,
aɗaba njəɗa gayaŋ ɗek àvu a tay bu.
Krist ti njəɗa ge Melefit ɗek àvu a vu

gayaŋ bu daya, njəɗa ge Melefit ya àhəcikivu ana naŋ ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àhəŋga leli àna sulum gayaŋ a

1 Ahaslani ti lekʉlʉm kàbum akaɗa ge kisim ni kè meleher ge Melefit aɗaba kàgudarumbiya zlam a ɗek. 2 Kàgudarumbiya zlam a kəlavaɗ ka sarta gani nana akaɗa ge mis ndahaŋ ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekʉlʉm kìcʉmikia slimi ana bay njəɗ-njəɗani magədavani na. Bay gani nani agur məlaŋ ya a gala-gala ge melefit bu akaba haɗ ni, nani məsuf, agray tʉwi ka sarta hini a vu ge mis ya tìciiki slimi ana Melefit do ni bu. 3 Leli ɗek ahaslani day leli màbu akaɗa gatay ni, kəlavaɗ màgrabiya zlam magədavani ya məɓəruv geli àwayay na. Màjalakibiya ahàr ka zlam ya tàɓəlafəŋbiya kè leli a na ciliŋ. Manjəhaɗ geli ti nahkay. Àna manjəhaɗ geli gani nani ti akal Melefit amatraɓ leli akaɗa ya amatraɓ nday ndahaŋ ni.

4 Ay ti amagray nahkay va do. Melefit ti awayay leli dal-dal, məsi cicihi gəɗak. 5 Ku tamal leli màbu akaɗa ge kisim ni kè eri gayaŋ aɗaba màgudara zlam a nəŋgu ni, àvia sifa ana leli a ka ahàr bəlaŋ akaba *Krist a. Naŋ àhəŋgay kʉli ti ga sulum gayaŋ. 6 Leli ti mìgia akaɗa mis bəlaŋ akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefit àhəŋgaraba leli a ka ahar bəlaŋ akaba Krist e kisim ba, àbəhaɗa leli a digʉsgʉs ka ahar bəlaŋ akaba Krist e melefit ba daya. 7 Melefit àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva tʉwi ga Yezu Krist nahkay ti, aɗaba awayay aɗəfiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ahəmamam sulum gayaŋ ti gəɗakani àsaɓay ni. 8 Melefit àhəŋgay kʉli ti ga sulum gayaŋ eɗeɗiŋ : agri sulum gani nani ana kʉli aɗaba kəfumki ahàr ka naŋ, do ni ti àgri ana kʉli ti ka duwa ge tʉwi gekʉli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani ɗek ti Melefit àgri ana kʉli ga sulum gayaŋ zlam gayaŋ. 9 Nahkay ti àhəŋgay kʉli aɗaba lekʉlʉm kàgruma tʉwi sulumana palam do, àhəŋgay kʉli ga sulum gayaŋ ciliŋ, ti ku way way do èji zlabay àna tʉwi gayaŋ gayaŋani ba. 10 Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefit. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefit àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti mâgray kəlavaɗ.

Nday ya ndam Zʉde do ni tìgia jiba bəlaŋ akaba ndam Zʉde a

11 Nahkay zla nahəma, sərumki jiba gekʉli ahaslani ti jiba ga ndam *Zʉde do. Ndam Zʉde tàɗəm lekʉlʉm kʉɗi gekʉli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Tàɗəm nahkay ti, tàɗəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni ciliŋ. 12 Sərumki ahaslani ti lekʉlʉm kàsərum *Krist do, lekʉlʉm ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefit *àwəlkabá məwəlvana akaba ndam gayaŋ a, àhi ana tay aməgri sulum gayaŋ ana tay, ay ti lekʉlʉm kàkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kàfumki ahàr ni ti àbi. Kàsərumbiyu Melefit a manjəhaɗ gekʉli a duniya bu ndo daya. 13 Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akaɗa nani va do. Ahaslani ti lekʉlʉm driŋ driŋ akaba Melefit, ay nihi àna tʉwi ga Yezu Krist nahəma lekʉlʉm kàbum kà gəvay ge Melefit. Krist àgray tʉwi nani ti àna mimiz gayaŋ ya àbaya ni. 14 Nahkay leli ɗek manjəhaɗkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zʉde akaba ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbeɗekabá tay a, tìgia jiba bəlaŋ. Ahaslani ezir àbu e kiɗiŋ gatay bu, akaɗa gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist àməta ti èmbeɗkaba gudu gani nana. 15 Mʉwiz a wakita gayaŋ ni bu aɗəmki ma ke *Divi akaba ka manjəhaɗ ga ndam Zʉde, ay azuhva tʉwi ge Krist ti wakita nani àgray tʉwi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zʉde akaba nday ya ndam Zʉde do ni têbeɗevu, tîgi akaɗa mis bəlaŋ. Jiba gatay gərgəri va do, tìgia nday manjəhaɗkabani àna

sulumani akaɗa mis bəlaŋ. 16 Gayaŋ
ya àmət kà təndal ni ti àzaba ezir ya
àvu ahaslani e kiɗiŋ gatay bu na.
Nahkay tìgia akaɗa mis bəlaŋ aɗaba
àŋgalabakabá tay akaba Melefit a.
17 Naŋ àra a duniya va ga məhi *Ma
Mʉweni Sulumani ana mis, àɗəm si
mis tânjəhaɗkabu akaba Melefit àna
sulumani kwa. Àhi ana kʉli, lekʉlʉm
ya kàbum driŋ driŋ akaba Melefit ni,
àhi ana nday ya tàbu cifa cifa kà gəvay
ge Melefit ni daya. 18 Nahkay àna tʉwi
ge Krist day kwa ti leli ɗek màŋgət
divi ga mahəɗakfəŋiyani kà Bəŋ geli
Melefit àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ biliŋ
biliŋeni ni.

19 Nahkay ti lekʉlʉm akaɗa ndam
mirkwi ahkay do ni akaɗa ndam jiba
nahaŋ va do, kìgʉma ka ahar bəlaŋ
akaba ndam ge Melefit a, kìgʉma
ndam ga huɗ ahay gayaŋ a daya.
20 Nahkay zla ti kìgʉma akaɗa ga akur
ya tèɗezl ahay àna tay na. Asak ga
ahay ni ti ndam *asak ga Yezu ak-
aba ndam mahəŋgaray *pakama ge
Melefit. Akur gəɗakani ya akay ahay
gani nani ti Yezu Krist naŋ naŋani
àna ahàr gayaŋ. 21 Ahay gani nani
ɗek anjəhaɗ lala, aləmvu lala azuhva
Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay
*njəlatani gəɗakani ge Melefit, ti Bay
geli mânjəhaɗviyu. 22 Lekʉlʉm ya
kìgʉma bəlaŋana akaba Yezu Krist a
ni ti Melefit àhəla kʉli akaba ndam
gayaŋ ndahaŋ na bilegeni akaɗa ga
akur na, ga mələm ahay gayaŋ àna
naŋ. A ahay gani nani bu nahəma
*Məsuf ge Melefit anjəhaɗviyu.

3

Tʉwi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zʉde do ni

1 Nahkay zla nahəma, nu Pol
nahəŋgali Melefit ana kʉli. Nu a
daŋgay bu azuhva tʉwi ga Yezu *Krist
ya nəgri ana kʉli ya lekʉlʉm ndam
*Zʉde do ni. 2 Tʉwi ge Melefit ya àvu
ga sulum gayaŋ ti nəgri ana kʉli ni
ti àbi kìcʉma lala. 3 Melefit àɗəfuaba
pakama ya *maŋgahani ahaslani na.
Àki ka pakama gani nani ti nəbikia
ma gana ana kʉli a gʉzit. 4 Pakama
maŋgahani nani ti àɗəmki ke Krist.
Tamal kèjeŋgʉma ere ye ti nəbəki na ti
kəsərum nu nàsəra pakama nana lala.
5 Pakama gani nani nahəma, Melefit
àɗəfiaba ana mis ya ahaslana vay-vay
ndo. Ay nihi ti àɗəfiaba ana ndam
*asak gayaŋ *njəlatani na akaba
ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray
*pakama gayaŋ na. Àɗəfiaba ana
tay a àna njəɗa ga Məsuf Njəlatana.
6 Pakama gani nani maŋgahani ni ti
nihi : Ere ye ti Melefit aməgri ana
ndam Zʉde ni ti aməgri ana kʉli ya
ndam Zʉde do ni daya. Lekʉlʉm ya
ndam Zʉde do ni akaba ndam Zʉde ni
Melefit èbeɗekabá kʉli a, kìgʉma jiba
bəlaŋ. Nahkay ere ye ti Melefit àɗəm
aməgri ana ndam Zʉde aɗaba nday
akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ ni
ti aməgri ana kʉli ya ndam Zʉde do
ni daya. Àɗəfiaba ere nani ana leli a
ti àna *Ma Mʉweni Sulumani ya àhi
ana leli ni.

7 Ma Mʉweni Sulumani nani ti Mel-
efit àvua tʉwi gana ga məhiani ana
mis a. Àvu ti ga sulum gayaŋ, àna
njəɗa gayaŋ gəɗakani daya. 8 Nu
ya nìsliviyu a ndam ge Melefit nda-
haŋ ni vu do ni, Melefit àgrua sulum
gayaŋ a, ga məhiani ana ndam ya
nday ndam Zʉde do ni ahəmamam
Krist naŋ àbu agri zlam sulumani kay
ana mis ni. Zlam sulumani nani
mis tàsərkaba koksah. 9 Àgrua su-
lum gayaŋ a ga məɗəfiaba ana mis a
ahəmamam Melefit agroru tʉwi àna
pakama gani nani maŋgahani ni. Mel-
efit àgraya zlam a ɗek ahaslana ; kwa
ka sarta gani nani àŋgahfəŋa pakama
gani nana kè mis a. 10 Ay nihi
ti Melefit awayay aɗafaba pakama
maŋgahani nana àna tʉwi gayaŋ ya
agray e kiɗiŋ ga ndam gayaŋ ya
*təcakalavu ku eley eley do ni bu ɗek
ni. Awayay ti *məslər akaba gəɗákani
gatay ya tàbu e melefit bu ni ɗek
tîci, ti tâsər ahəmamam Melefit àsəra
zlam a ɗek, agray zlam ɗek kigeni
ni. 11 Kwa ka sarta ya àgraya məlaŋ
a faŋ ndo nəŋgu ni àɗəmbiya, nihi ti
àgra àna tʉwi ga Bay geli Yezu Krist

a. 12 Àna tʉwi gani nani ti Melefit àvia
divi ana leli a ga mahəɗakfəŋiyana,
nahkay màgrumfəŋa aŋgwaz a va do,
aɗaba leli màbu akaba Yezu Krist
akaɗa mis biliŋ, màbu məfumki ahàr
daya. 13 Nahkay zla nahəma, nèhi
ana kʉli daliya goro ya nəcakay àna
tʉwi goro ya nagray azuhva kʉli ni ti
kam-kam àziaba njəɗa ana kʉli a ba ti.
Aɗaba mam, ahàr àɗəm daliya gani
nani mâvi məmərani ana kʉli sawaŋ.

Yezu awayay leli dal-dal

14 Nahkay zla nahəma nabəhaɗi
mirdim ana Bəŋ geli Melefit ga
mahəŋgalay naŋ. 15 Mis tàɗəm ndam
ya agavəla akaba nday ya a ga haɗ ni
ti ata bəŋ gatay tàbu. Tàɗəm nahkay
tata nahəma, aɗaba Melefit naŋ Bəŋ
geli naŋ biliŋ. 16 Naŋ ti gəɗakani
àtam zlam ɗek, agur zlam ɗek daya.
Nahkay ti nahəŋgalay naŋ ti mâvi
njəɗa gəɗakani ana kʉli a məɓəruv
vu àna tʉwi ga Məsuf gayaŋ, 17 ti
*Krist mânjəhaɗ a məɓəruv gekʉli
bu aɗaba kəfumki ahàr. Nahəŋgalay
naŋ ti kâwayumvu dal-dal : nahkay
akələbum àna njəɗa kay akaɗa ga məŋ
ga zlam ya sliri gani tàdəgoru a haɗ
vu driŋ ni, ahkay do ni akələbum
àna njəɗa akaɗa ga ahay asak gani
mafəkaɗani lala ni. 18 Nahəŋgalay
Melefit ti mâvi njəɗa ana kʉli ka ahar
bəlaŋ akaba ndam gayaŋ ndahaŋ
ni ɗek, ti kâsərum ahəmamam Krist
awayay mis ɗek ku driŋ eley eley do
ni. Nahkay məlaŋ ya Krist àwayavù
mis eslini do ni ti àbi. 19 Ahəmamam
Krist awayay mis ti mis tàsərkaba
koksah, ay ti nahəŋgalay Melefit
ti kəsərumkaba lala. Nahkay ti
akələbum àna *sulum ge Melefit ni
ɗek, ere ye ti aməhəcikivu ana kʉli
ti àbi simiteni.

20 Melefit ti esliki məgri zlam ana
leli kay dal-dal àtama geli ya mihin-
difiŋa na, àtama geli ya majalaki ahàr
na daya. Agray nahkay ni ti àna
njəɗa gayaŋ ya agray tʉwi a leli bu ni.
21 Nahkay zla nahəma mâzləbay naŋ
azuhva tʉwi gayaŋ ya agray e kiɗiŋ ga
ndam gayaŋ ya *təcakalavu ku eley
eley do ɗek ni bu ni, mâzləbay naŋ
azuhva zlam gayaŋ ya àgri ana leli
azuhva tʉwi ga Yezu Krist ni daya.
Mâzləbay naŋ ku nihi, mâzləbay naŋ
ka sarta ya amara ni ɗek, mâzləbay
naŋ kaŋgay-kaŋgay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday biliŋeni akaɗa vu bəlaŋ

1 Nahkay zla nahəma, nahəŋgalay
kʉli ti kanjəhaɗumkabu lala aɗaba
Melefit àzalay kʉli ti, awayay ti
kâgrum nahkay. Ahəŋgalay kʉli ti nu
Pol ya a daŋgay bu azuhva tʉwi goro
ya nəgri ana Bay geli ni. 2 Nəɗəm
nahəma, həŋgrumoru ahàr a haɗ e
kiɗiŋ gekʉli bu, njəhaɗum kuɗufa,
ɓesʉm zlam ya tàgri ana kʉli ni,
ndumkabu, wayumvu. 3 Kìgʉma
akaɗa mis bəlaŋ àna tʉwi ga *Məsuf
ge Melefit a. Nahkay ti zum njəɗa
ti *kanjəhaɗumkabu àna sulumani
gayaŋ. 4 Aɗaba mam, leli ndam
ga Yezu mìgia akaɗa mis bəlaŋana,
nahkay vu geli biliŋ. Məsuf ge Melefit
ti naŋ bəlaŋ. Nahkay ti ere ye ti
Melefit àzalaki leli ga məgriani ana
leli ni ti bəlaŋ daya. 5 Bay geli ti naŋ
bəlaŋ. Məfəki ahàr ti ka naŋ naŋ
bəlaŋ. *Məbaray àna slimi gayaŋ,
baray gani nani ti bəlaŋ. 6 Melefit ti
naŋ bəlaŋ, naŋ Bəŋ geli ɗek, agur leli
ɗek, agray tʉwi e leli bu ɗek, anjəhaɗ
a məɓəruv geli bu ɗek daya.

7 Ay ti Krist àvia zlam sulumani
gərgərana ana ku way way do geli
a ɗek akaɗa gayaŋ ya awayay na.
8 Pakama gani àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Àcəloru agavəla,
àgəs mis ga njəɗa,
àvia zlam ana mis a daya.* »

9 Ay ma ya tàɗəm « àcəloru
agavəla » ni ti awayay aɗəmvaba
mam ? Awayay aɗəmvaba wuɗaka
Krist àcəloru agavəla nahəma,
àsləkabiya agavəla, àra ka haɗ a.
10 Nahkay bay ya àra ka haɗ a ni

* **4:8** Mənjay Limis 68.19.

ti àcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day naŋ gani bəlaŋani ni. Àgray nahkay ti mâzum bay, mâgur zlam eley eley do ɗek. 11 Naŋ gani àvia njəɗa ana mis ga magray tʉwi gərgərani àna naŋ a : mis ndahaŋ tìgia ndam *asak a, mis ndahaŋ ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, mis ndahaŋ ndam məhioru *Ma Mʉweni Sulumani ana mis, mis ndahaŋ ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. 12 Krist àgray nahkay ti, ti mis nday nani tâjənaki ndam gayaŋ ga magray tʉwi ge Melefit lala. Ndam gayaŋ ni ti akaɗa vu gayaŋ, awayay ti tâŋgət njəɗa, tâŋgoru kama kama. 13 Leli ɗek emigi akaɗa mis bəlaŋ ; nahkay ti aməfumki ahàr ka Wur ge Melefit ka ahar bəlaŋ, aməsərum naŋ ka ahar bəlaŋ daya. Emigi akaɗa mis məndəhani. Nahkay emigi akaɗa ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti àbi. 14 Ka sarta gani nani ti leli aməlàbi akaɗa ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcahi zlam gatay ana mis ni etisliki mijiŋkia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijiŋkia leli ke divi a ti akaɗa ga aməɗ akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do ɗek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. 15 Ka gani nani ti aməɗəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama àna tʉwi ya magray ni ɗek, ti mîgi akaɗa ge Krist, naŋ ya ka ahàr geli, agur leli ni. 16 Leli ndam gayaŋ ti akaɗa vu gayaŋ. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayaŋ ni ɗek tagray tʉwi gatay lala ti vu ni ɗek aɗək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray tʉwi ya Melefit àvi ni lala ti amoru kama kama àna sulumani.

Manjəhaɗ geli mʉweni akaba Krist

17 Ere ye ti nawayay nəhi ana kʉli ni ti nəhiki ana kʉli àna slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kànjəhaɗum akaɗa ga ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahàr gatay ti masakani. 18 Nday ti akaɗa nday a ləvəŋ bu, tàsər araŋa do ferera. Kè meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, tàŋgət sifa gayaŋ ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti aɗaba ahàr gatay ɓaŋ-ɓaŋ, tìci ma do. 19 Nday gani mimili àki ka tay va bi, tàvia ahàr gatay ana zlam magudarana ɗek, nahkay tagray zlam ya ti àɓəlay do simiteni ni ɗek kəlavaɗ, tìsliki məmbrəŋani koksah.

20 Lekʉlʉm zla nahəma, manjəhaɗani akaɗa hini ti àrakaboru akaba ma ge *Krist ya tàcahi ana kʉli ni do. 21 Pakama ya kìcʉm ni ti tàɗəmki ka naŋ do aw ? Ere ye ti tàcahi ana kʉli ni ti manjəhaɗ gayaŋ do aw ? Zlam nday nani ɗek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. 22 Nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekʉli a, ti kànjəhaɗum akaɗa gekʉli ya ahaslani ni va ba. Manjəhaɗani gekʉli ya ahaslani ni ti agudar mis, aɗaba nday ya ti tanjəhaɗ nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijiŋ tay ni ciliŋ. 23 Gəsumkabá ti Melefit mâmbatikaba məɓəruv gekʉli ana kʉli a, ti kâjalum ahàr nahaŋ sulumani. 24 Ahàr àɗəm kîgʉm mis mʉweni ya Melefit àgraya tay ka mawayay gayaŋ a ni, ti kânjəhaɗum àna jiri, kâgrum zlam sulumani aɗaba lekʉlʉm ndam gayaŋ.

25 Nahkay zla nahəma, kàsəkaɗum malfaɗa va ba, ɗəmumvu jiri e kiɗiŋ gekʉli bu sawaŋ, aɗaba lekʉlʉm ɗek kìgʉma vu a bəlaŋ. † 26 Tamal ti kàzumuma ɓəruv a nahəma, kàgudarum zlam àna naŋ ba. Wuɗaka fat àdiyu a ahay vu nahəma, kàmbrəŋuma məzum ɓəruv gekʉli na ‡ ; 27 kàvumi divi ana *Seteni ge mesipet kʉli ba. 28 Maslaŋa ya ti egi akal ahaslani ni ti mâmbrəŋ akal gayaŋ ni. Mâzay njəɗa ga magray tʉwi sulumani àna ahar gayaŋ gayaŋani ti mâŋgət zlam ga məjənaki ndam talaga. 29 Kagudarumi ma ana

† **4:25** Mənjay Zakari 8.16. ‡ **4:26** Mənjay Limis 4.5.

mis ba. Kəɗəmum ma nahəma,
ɗəmum ma sulumani ya azoru mis
kama ni sawaŋ. Ɗəmum ma ya
àgəski məɗəmani ni, nahkay ma gani
avi njəɗa ana ndam ya ti tici ni.
30 Kàgrum zlam ya ti ahəli ahàr ana
*Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba.
Məsuf gani nani ti Melefit àgrakia
amal gayaŋ ke kʉli ɗek àna naŋ a,
ga maɗafakiani kʉli ndam gayaŋ kà
fat ya ti amara mahəŋgay leli ɗek
ni. 31 Zumaba ezir e kiɗiŋ gekʉli ba,
kàzumumvu ɓəruv ba, kàləgumvu
ba, kìndivʉmvu ba daya. Kàgrum
cuɗay ba simiteni. 32 Grum zlam su-
lumani e kiɗiŋ gekʉli bu, wayumvu,
mbrəŋumfəŋa zlam ga bəza ga məŋ
gekʉli ya tàgudari ana kʉli na kà tay a,
nday day tâmbərfəŋa kè kʉli a, akaɗa
ge Melefit ya àmbərfəŋa kè kʉli a ni.
Àmbərfəŋa kè kʉli a ti àna tʉwi ge Krist
ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahàr àɗəm tânjəhaɗ ahəmamam

1 Nihi ti lekʉlʉm bəza ge Melefit,
awayay kʉli. Nahkay ti grum zlam
akaɗa gayaŋ ya ti agray ni. 2 A huɗ ga
manjəhaɗ gekʉli bu ɗek ti wayumvu
akaɗa ge *Krist ni. Naŋ ti àɗafaki ti
awayay leli, àmət ga mahəŋgay leli.
Sifa gayaŋ ti àvi ana Melefit akaɗa ga
sədaga ya təvi ana Melefit ni. Sədaga
gayaŋ nani àɓəlafəŋ kè Melefit akaɗa
ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

3 Lekʉlʉm ndam ge Melefit, nahkay
àgəski ti kàgrum mesʉwehvu ba,
kàgrum zlam ge mimili ba simiteni,
zlam ge mis ndahaŋ èɡi eri ana kʉli
ba. Zlam nday nani ɗek ti maslaŋa
àcalki kʉli ba simiteni. 4 Àgəski day
kàɗəmum ma ge mimili ba, kàɗəmum
ma satat ba, kàbumvu seki ba daya.
Àgəski ti grumi sʉsi ana Melefit
azuhva tʉwi gayaŋ ya àgri ana kʉli
ni sək sawaŋ. 5 Sərumki lala, maslaŋa
ya agray mesʉwehvu ni, maslaŋa ya
ti agray zlam ge mimili ni, maslaŋa
ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday
nani ɗek tàhuriyu a Məgur ga ata
Krist nday ata Melefit ni vu koksah.
Maslaŋa ya ti zlam egi eri ni àwayay
Melefit do, azay zlam ga duniya sək
Melefit gayaŋ.

6 Ndam ya ti tagray zlam nday nani
ti təzumi ɓəruv ana Melefit. Melefit
amatraɓ tay dal-dal, aɗaba tàgəsiki
ma gayaŋ ni ndo. Nahkay maslaŋa
àgosafəŋa kʉli kà ma hina àna ma
kwaŋani ndahaŋ a ba. 7 Nahkay
zla ti araŋa èbeɗekabu kʉli akaba
ndam nday nani ba. 8 Ahaslani ti
lekʉlʉm kàvum e ziŋ-ziŋeni bu, ay
nihi ti lekʉlʉm kàbum a maslaɗani
bu aɗaba lekʉlʉm kìgʉma akaɗa mis
bəlaŋ akaba Bay geli a. Nahkay ahàr
àɗəm njəhaɗum akaɗa ga ndam ya
tàbu a maslaɗani bu ni. 9 Maslaɗani
ti azəbiyu manjəhaɗani sulumani e
kiɗiŋ ge mis bu, magray zlam jireni
akaba məɗəm ma ge jiri. 10 Zum njəɗa
ga məsər zlam ya ti àɓəlafəŋ kà Bay
geli ni. 11 Kàhərumkiviyu ke tʉwi
ge mis ya ti tagray e ziŋ-ziŋeni bu
ni ba. Zlam nday nani ɗek ti zlam
masakani. Àgəski ti kəɗəmumaya
vay-vay, kìmbirʉmfiŋ ba : zlam nday
nani ti zlam magədavani. 12 Zlam
gatay nani ya tagray akal-akal ni
ti ku macalfəŋani tekeɗi asay mim-
ili. 13 Tamal kàɗəmumaya zlam
magədavana vay-vay nahəma, egi
akaɗa ga zlam ya ti epivu a maslaɗani
bu ni, nahkay mis tàsər ti zlam nani
magədavani eɗeɗiŋ. 14 Zlam ya ti
epivu lala a maslaɗani bu nahəma,
èɡia akaɗa ga maslaɗani na. Nahkay
tàɗəm :

« Nak ya ti kinji ɗʉwir ni, piɗekvu.
Cikaba e kiɗiŋ ga ndam məmətani ni
ba,
ti Krist mâsladay kur akaɗa ga fat ya
asladay məlaŋ ni. »

15 Nahkay zla nahəma bumi
slimi lala ana manjəhaɗ gekʉli.
Kànjəhaɗum akaɗa ga ndam muru
ni ba, njəhaɗum akaɗa ga ndam
məsər zlam ni sawaŋ. 16 Zemeni geli
hini ti magədavani. Nahkay ka ya
ti kislʉmki magray zlam sulumani
nahəma, grum. 17 Kànjəhaɗum akaɗa
ga ndam ya ti tàsər zlam do ni ba. Ay

ti zum njəɗa ga məsər ere ye ti Bay geli awayay ti kâgrum ni sawaŋ.

18 Kàvumi vu gekʉli ana zum ga makaɗ kʉli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhaɗ gekʉli ana kʉli. Ahàr àɗəm *Məsuf ge Melefit mîsliviyu a vu vu ana kʉli cisl cisl sawaŋ. 19 Dʉm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit àvi ana kʉli ni. Dʉmi ana Melefit e kiɗiŋ gekʉli bu, zləbum Bay geli àna məmərani. 20 Grumi sʉsi ana Bəŋ geli Melefit àna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi sʉsi kəlavaɗ àki ka zlam ya ti àvi ana leli ni ɗek, kàmbrəŋum ba.

Manjəhaɗ ga zal nday ata wal gayaŋ

21 Lekʉlʉm ya ti kəhəŋgrumioru ahàr a haɗ ana *Krist ni ti ku way way do mîciiki ma ana maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu. 22 Lekʉlʉm wál cʉmiki ma ana zawal gekʉli akaɗa ya kicʉmiki ma ana Bay geli ni. 23 Aɗaba zal nahəma, naŋ gəɗakani àki ka wal gayaŋ akaɗa ge Krist naŋ gəɗakani àki ka ndam gayaŋ ya *təcakalavu ku eley eley do ɗek ni. Ndam gayaŋ ni ti vu gayaŋ, Bay ya ahəŋgay tay ni ti naŋ. 24 Nahkay wál tîciiki ma ana zawal gatay a zlam bu ɗek, akaɗa ga ndam ge Krist ya ticiiki ma ana Krist ni.

25 Lekʉlʉm zawal, ku way way do mâwayay wal gayaŋ akaɗa ge Krist ya awayay ndam gayaŋ ni. Krist àɗafaki mawayay gayaŋ nani ti àna məvi ahàr gayaŋ ana ndam gayaŋ ni. 26 Àgray nahkay ti, awayay ti tîgi *njəlatani kè eri ge Melefit. Nahkay zla nahəma àbara tay a lala àna yam a, tîgia njəlatana àna pakama gayaŋ ya tìci na. 27 Àgray nahkay ti mâmənjaləŋ ka tay tigi eri dal-dal, akaɗa ga wal maɓəlani ya tàŋgətfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayaŋ ni tîgi njəlatani, tàŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. 28 Zal day mâwayay wal gayaŋ ti akaɗa ge Krist ya awayay ndam gayaŋ ni. Ahàr àɗəm zal ni mâwayay wal gayaŋ akaɗa ya ti awayay ahàr gayaŋ gayaŋani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayaŋ ni awayay ahàr gayaŋ gayaŋani. 29 Maslaŋa ɗay-ɗay èzirey vu gayaŋ ndo : azumi zlam ana vu gayaŋ, aslamalay daya, akaɗa ge Krist ya aslamalay ndam gayaŋ ni, 30 aɗaba leli ndam gayaŋ ɗek ti vu gayaŋ. 31 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àɗəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, atanjəhaɗkabu ata wal gayaŋ. Nday cʉeni ti vu gatay emigi bəlaŋ.* » 32 A pakama hini bu nahəma, zlam gəɗakani maŋgahani àvu. Nu ti nàɗəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayaŋ ya *təcakalavu ku eley eley do ɗek ni. 33 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahàr àɗəm ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâwayay wal gayaŋ akaɗa ya awayay ahàr gayaŋ ni, wal day mâhəŋgrioru ahàr a haɗ ana zal gayaŋ.

6

Manjəhaɗ ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

1 Gabəza, àgəski ti cʉmiki ma ana ata bəŋ gekʉli, aɗaba lekʉlʉm kìgʉma akaba Bay geli a akaɗa mis bəlaŋ. 2 Melefit àɗəm e *Divi gayaŋ ya àhi ana leli ɗəbum ni bu ahkado : « ŋgwioru a haɗ ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit àɗəm aməvələŋ zlam ni. 3 Ere ye ti àɗəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

4 Lekʉlʉm ata bəŋ ga bəza day kàzumumi ɓəruv ana bəza gekʉli ba. Ɗəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya tàgudar ni akaɗa ga Bay geli ya awayay ni sawaŋ.

Manjəhaɗ ge eviɗi akaba ndam məgur tay

5 Lekʉlʉm eviɗi cʉmiki ma ana ndam məgur kʉli ya a duniya bu ni. Ŋgumioru a haɗ ana tay, grumfəŋa aŋgwaz kà tay a, grumi tʉwi ana tay àna ɓəruv bəlaŋ, akaɗa ya kəgrumi

* **5:31** Mənjəkiani 2.24. * **6:3** Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

tʉwi ana *Krist ni. 6 Kàgrum tʉwi
kè eri gatay ti tâzləbay kʉli ciliŋ ba.
Grum ere ye ti àɓəlafəŋ kè Mele-
fit ni àna ɓəruv bəlaŋ sawaŋ, aɗaba
lekʉlʉm eviɗi ge Krist. 7 Grumi
tʉwi ana tay àna ɓəruv bəlaŋ akaɗa
kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis
hihirikeni do. 8 Ku tamal nak eviɗi,
ku tamal nak eviɗi do nahəma, sərki
maslaŋa ya ti agray tʉwi sulumani ni
ti Bay geli aməvilaŋ zlam daya.

9 Lekʉlʉm ya kàbum àna eviɗi
ni day, grumi zlam sulumani ana
tay bilegeni. Kàzlacumki ka tay ba.
Sərumki lekʉlʉm akaba eviɗi gekʉli
ni ti lekʉlʉm ɗek Bay məgur kʉli naŋ
bəlaŋ, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti
ècirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayaŋ ni

10 Pakama ya àgəjəni ga məhiani
ana kʉli ni nihi : zum njəɗa ga Bay
geli, aɗaba lekʉlʉm kàbum akaba
naŋ akaɗa mis bəlaŋ. Njəɗa gayaŋ
ni ti àtama njəɗa ndahaŋ a ɗek.
11 Bumkabu zlam ga kaɗvu ya Melefit
abi ana kʉli ni ɗek. Nahkay ka ya ti
*Seteni esipet kʉli àna wir-wir gayaŋ
nahəma, kicikʉma gaŋ-gaŋ. 12 Nàɗəm
nahkay ti aɗaba leli màbu magray
silik. Ay silik gani nani ti akaba mis
hihirikeni do, magray ti akaba seteni
akaba bəbay gatayani akaba gəɗákani
gatayani ɗek ya təgur duniya hini ziŋ-
ziŋeni ni. Magray silik ni ti akaba
seteni cuɗayani ya nday agavəla ni
daya. 13 Nàhi ana kʉli həluma zlam ga
kaɗvu ya Melefit avi ana kʉli na ɗek
ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya
atərəkia ke kʉli a kà fat ga kaɗvu gani
nana ni ti etisliki ke kʉli do. Kələŋ
ga kaɗvu nahəma, lekʉlʉm jika jika
micikeni ka məlaŋ gekʉli ni.

14 Nahkay ti cikʉma gaŋ-gaŋ. Jiri
ge Melefit ti jalumki ahàr ; èɡia akaɗa
maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu
àna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva
tʉwi ge Melefit ya àgri ana leli ni.
Manjəhaɗ ge jiri gani nani ti jalumki
ahàr ; èɡia akaɗa ge endʉwi ga ambəl
ga ndam slewja ya ti tafakabu ga
maŋgah gugum gatay àna naŋ na.
15 Melefit àɗafaki leli ndam gayaŋ
ge jireni àna *Ma Mʉweni Sulumani,
nahkay araŋa àhəli ahàr ana leli va
do. Jalumki ahàr ka manjəhaɗ gani
nani akaɗa kimaka ga ndam slewja
ya ti təbəvu a asak vu ni. 16 Ku
ananaw do ɗek fumki ahàr ke Melefit.
Məfəki ahàr nani ti akaɗa ga slaku
ga ndam slewja ni. *Seteni esipet
kʉli ti mesipet gani nani akaɗa ga
kamnjagaɗ ya taɓal mis àna naŋ ni.
Kamnjagaɗ nani aku àki ka ma gani
ge meviyek mis àna naŋ. Ay məfəki
ahàr gekʉli ni èɡia akaɗa ga slaku ya
ti acafəŋa kamnjagaɗ ge minjikiyeni
ke kʉli a ni. 17 Melefit àhəŋga kʉli
a. Mahəŋgani nani akaɗa ga gadagar
ya ndam slewja təbəvu a ahàr vu ni.
Nahkay jalumki ahàr. Jalumki ahàr
ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani
ti akaɗa ga maslalam ya ti *Məsuf
ge Melefit àvi ana kʉli ga makaɗvani
àna naŋ ni. 18 A zlam gani nani bu
ɗek ti həŋgalum Melefit, hindʉmfiŋa a
sarta ba ɗek. Hindʉmfiŋa àna njəɗa ga
Məsuf gayaŋ a. Həŋgalum Melefit àki
ka ndam gayaŋ ɗek, kàmbrəŋum ba,
njəhaɗum eri. 19 Həŋgalumu Melefit
daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana
mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni
goro do, ge Melefit sawaŋ ; ti nâhi Ma
Mʉweni Sulumani ana mis, aŋgwaz
àwərki nu ba. Ma Mʉweni Sulumani
nani ti ahaslani maŋgahani, nihi ti
Melefit àŋgazlaya vay-vay. 20 Yezu
*Krist àslərbiyu nu ti ga məhi ma gani
ana mis. Ku nu məwəlani a daŋgay
bu nəŋgu ni, nàmbrəŋ məɗəm ma gani
nani do, èɡia tʉwi goro a. Nahkay
həŋgalum Melefit ti nâɗəm ma vay-
vay, aŋgwaz àwərki nu ba, aɗaba Mel-
efit awayay ti nagray nahkay.

Sa ga Pol

21 Nawayay ti lekʉlʉm day kâsərum
manjəhaɗ goro akaba ere ye ti nagray
ni ɗek ; nəslərkioru wur ga məŋ geli
Tisik ke kʉli ga məhi ma gani ana kʉli.
Naŋ ti mawayay naŋ, agray tʉwi ga
Bay geli lala. 22 Nəslərkioru naŋ ke
kʉli ti ge tʉwi gani nani, ti kâsərum

manjəhaɗ geli, ti kâŋgətum njəɗa àna
pakama gayaŋ ya ti ahi ana kɯli ni
daya.
23 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay
geli Yezu *Krist tâgray ti bəza ga məŋ
geli ɗek tânjəhaɗkabu àna sulumani
ti. Bəza ga məŋ geli ni tâwayavu
àkivu, tâfəki ahàr ka Yezu Krist àkivu
ti. 24 Melefit mâgri sulum gayaŋ ana
ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist
ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni
Ere ye ti mədəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbəki wakita ni ti naŋ a daŋgay bu (1.13-14), ay màsər kəsa gani do : mis ndahaŋ tàɗəm daŋgay gani ti e Efez, ay màsər sarta ya ti tàfiyu naŋ a daŋgay vu e Efez ni do ; mis ndahaŋ tàɗəm Pol àbəki ti bi a Sezare (Tʉwi 22-26), bi a Rom (Tʉwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kəsa gəɗakani ka haɗ Mesedʉweŋ) ; maslaŋa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti naŋ (Tʉwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga məvi njəɗa ana tay : ku tamal naŋ a daŋgay bu nəŋgu ni, amər aɗaba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tàzay ahàr gatay tətam mis ndahaŋ ba, tâjalay ahàr akaɗa ga Yezu ya àjalay ni sawaŋ (2.1-18) ; àhi ana tay tâgəskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tàɗəbay mis ya tàfəki ahàr ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1–4.1). Àvi sawari ndahaŋ ana tay, àgri sʉsi ana tay ga zlam ya ti tàslərikaboru ga məjənay naŋ ni (4.2-23).

A pakama gayaŋ ni bu ni ɗek ti Pol naŋ àbu a məmərani bu ; ku acakay daliya nəŋgu ni amər (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tâmər (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahàr àɗəm mâmər kəlavaɗ azuhva tʉwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya naŋ àbu agri ana leli ni daya. Pol àɗəm awayay akoru kama kama àna məfəki ahàr gayaŋ ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tôru kama kama àna məfəki ahàr gatay, tàmbrəŋ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani ɗek ti Pol aɗəfiki divi sulumani ga maɗəbay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

1 Nu Pol ata Timote leli ndam məgri tʉwi ana Yezu *Krist màgria sa ana ndam *njəlatani ga Yezu Krist ya tàbu e Filip na ɗek. Màgria sa ana ndam ya *təbi slimi ana kʉli na, akaba nday ya *təjənaki ndam ge Melefit na daya. 2 Bay Melefit Bəŋ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kʉli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Pol agri sʉsi ana Melefit

3 Nəjalaki ahàr ke kʉli kəlavaɗ. Ka ya ti nəjalaki ahàr ke kʉli ni ti nəgri sʉsi ana Bay Melefit goro. 4 Nahkay nahəŋgali Melefit ana kʉli dal-dal. Ka ya ti nahəŋgali Melefit ana kʉli ni ti nu nàbu àna məmərani, 5 aɗaba kwa ka ya ti kàfumki ahàr ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekʉlʉm kàbum kəgrumkabu tʉwi ga *Ma Mʉweni Sulumani ka ahar bəlaŋ akaba leli. 6 Bay Melefit ànjəkia magray tʉwi sulumana e kiɗiŋ gekʉli ba. Ànjəkia nahkay nahəma, nàsəra ti amagroru duk anivoru ana vaɗ ga Yezu *Krist ya amaŋga ni. 7 Nəjalaki ahàr ke kʉli nahkay ti kigeni, aɗaba nawayay kʉli àna huɗ bəlaŋ. Bay Melefit àvia divi sulumana ana kʉli akaba nu ga magray tʉwi gayaŋ ka ahar bəlaŋ a. Nahkay ku nu a daŋgay bu, ku nəhəŋgrifəŋ ana ndam ya təɗəmki ma magədavani ka ma ge Melefit, ku nəɗəfikiaba Ma Mʉweni Sulumani ana tay nəŋgu ni, lekʉlʉm kàbum kəjənumki nu. 8 Bay Melefit àsəra, nu nawayay kʉli ɗek àna huɗ bəlaŋ. Nawayay kʉli nahkay ti azuhva Yezu Krist àvua njəɗa ga mawayay kʉli a akaɗa gayaŋ ya awayay mis na.

9 Ere ye ti nihindifiŋa kè Melefit ka ya ti nahəŋgalay naŋ na ti mawayavani gekʉli ni mâsagakivoru e kiɗiŋ gekʉli bu. Nahkay akəsərum jiri,

akəsərumkaba zlam a ɗek lala daya.
10 Nahəŋgalay Melefit nahkay ti aɗaba
nawayay kâdumkiba zlam sulumani
ya tàtam ndahaŋ na. Tamal kəgrum
nahkay ti akagudarum zlam do, mis
day atəŋgətfəŋa ndivey kè kʉli a do
duk abiviyu ana maŋga ge Krist a.
11 Nahkay ere ye ti akəgrum ni ɗek
atanja kigeni, aɗaba akəgrum àna
njəɗa ga Yezu Krist. Mis etipia ere
nani ya kəgrum na ti atazləbay Mel-
efit, atəɗəm naŋ gəɗakani.

Yezu Krist ti àtam zlam ɗek

12 Bəza ga mmawa, nawayay ti
kâsərum ere ye ti àgrakuvu ni ti àvia
divi ana mis ge mici *Ma Mʉweni Su-
lumani na àtama ya ahaslana sawaŋ.
13 Nahkay ti ndam ga huɗ ahay ga bay
gəɗakani akaba mis ndahaŋ ni ɗek
tìcia nu nàvu a daŋgay bu aɗaba nu
bay məgri tʉwi ana *Krist. 14 Nahkay
day bəza ga məŋ geli tàsəra nu a
daŋgay bu. Tàra tàsəra nahkay ti mis
ahar gəɗakani e kiɗiŋ gatay bu tàŋgəta
njəɗa ga Bay geli a ga məhi pakama ge
Melefit ana mis a. Təɗəmoru pakama
nani kama kama, aŋgwaz àwər tay do.
15 Mis ndahaŋ təzlapi ana mis
àki ke Krist aɗaba tagralu solu,
tawayay ti tâtam nu. Ku tamal
tàbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis
ndahaŋ ti təzlapaki ke Krist àna huɗ
bəlaŋ. 16 Nday ndani ya təzlapay àna
huɗ bəlaŋ ni ti tawayay nu palam.
Tàsəra nu nàbu ahalay a daŋgay bu
ga məɗəfiki ana mis Ma Mʉweni
Sulumani ti ma ge jiri. 17 Nday
ndahaŋ ya tagralu solu ni ti tàɗəmki
ma àki ke Krist àna huɗ bəlaŋ do.
Tagray nahkay ti aɗaba tawayay
tâtam nu palam. Tàhi ana ahàr
tâgrukivu daliya a ahay ga daŋgay ni
bu keti.
18 Ay majalay ahàr gatay nani
ti àgray araŋa do. Ma gatay ya
təhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam
maɓəlani. Nahkay nu nàbu nəmər :
ku tagray àna cuɗay, ku àna huɗ bəlaŋ
nəŋgu ni, nani ɗek zlam maɓəlani.
Anəmər àkivu 19 aɗaba nàsəra Melefit
amahəŋgay nu a huɗ ga zlam gani
nani bu. Amahəŋgay nu ti aɗaba
kahəŋgalumu naŋ, Məsuf ga Yezu
Krist day amazlakaki nu. 20 Ere ya
nawayay kay akaba najəgay nahəma,
ti nàgray ere ye ti aməbəku mimili ni
ba. Nawayay nanjəhaɗ àna njəɗa gaŋ-
gaŋ sawaŋ, nawayay ti mis tâzləbay
Krist nihi, ku ananaw azuhva nu.
Nawayay ti ku nu nàbu àna sifa,
ku tamal anəməta nəŋgu ni, mis
tâzləbay Krist azuhva nu. 21 Ka nu
nahəma, tamal nu nàbu àna sifa ti
zlam gəɗakani gani a sifa goro bu
ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu
ni, àɓəlafu kay atam ya nu nàbu àna
sifa ni. 22 Ku tamal nahkay nəŋgu
ni, nu nàbu àna sifa ti nagray tʉwi
sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay
e kiɗiŋ ga ata kisim nday ata sifa bu
ni ti nədəkiba weley ? Nàsərkaba do.
23 Zlam hini cʉeni ni ti nàjalakia ahàr
ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay
ni ti, nawayay ti nâsləkaba a duniya
ba, ti nâru nânjəhaɗ afa ge Krist. Hojo
nahkay, àtam. 24 Akaba nani ɗek,
ahàr àɗəm si nânjəhaɗ a duniya bu
àna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti
azuhva kʉli, ti nəjənaki kʉli. 25 Zlam
hini ti nàsərkia lala. Nahkay nàsəra ti
nu ananjəhaɗ àna sifa e kiɗiŋ gekʉli
bu ɗek, ti nəjənaki kʉli kâŋgumoru
kama kama e divi ge Krist bu àna
məmərani aɗaba kàfumkia ahàr a.
26 Nahkay anoru afa gekʉli. Eninjʉa ti
akəzləbum Yezu Krist, akəmərumvu
àkivu aɗaba nu nàbu e kiɗiŋ gekʉli bu.

Kaɗumvu, kàmbrəŋum məfəki ahàr ka Yezu ba

27 Ere ye ti ahàr àɗəm kəgrum
ni ti, si kanjəhaɗum lala. Tamal
kanjəhaɗum nahkay ti mis atəsər
lekʉlʉm kàbum kəɗəbum *Ma
Mʉweni Sulumani ge *Krist. Nu
day ku tamal anoru nəmənjiyu kʉli,
ku tamal nòru afa gekʉli do nəŋgu
ni, enici ma gekʉli. Nahkay anəsər
lekʉlʉm ɗek majalay ahàr gekʉli ka
ahar bəlaŋ, akaba kəkaɗumvu àna
tʉwi ka ahar bəlaŋ, ti mis tâfəki
ahàr ka Yezu Krist aɗaba tìcia Ma
Mʉweni Sulumana. 28 Nahkay ti
aŋgwaz àwərfəŋa kʉli kà ndam ezir
gekʉli a ba ferera. Tamal aŋgwaz

àwərfəŋa kʉli kà tay a do nahəma,
atəsərki etigi ahàr. Atəsərki ti Melefit
amahəŋgay kʉli daya. Zlam gani nani
ɗek ti Melefit agray. 29 Melefit agray
nahkay ti àgria sulum ana kʉli ga
məfəki ahàr ke Krist a. Ay sulum
gani nani ti ga məfəki ahàr ke Krist
ciliŋ do : ga macakay daliya azuhva
naŋ daya. 30 Ahaslani kìpʉma nu a
nàkaɗva, nihi day kàsəruma, kekileŋa
nu nàbu nakaɗvu. Ay nihi ti lekʉlʉm
day kàbum kəkaɗumfəŋva kà ndam
ezir geli a akaɗa goro na.

2

Grum tʉwi akaɗa ga Yezu ya àgray ni

1 Lekʉlʉm kàbum ka ahar bəlaŋ
akaba *Krist. Nahkay ti avi njəɗa
ana kʉli do aw ? Kəzum njəɗa àna
mawayavani gayaŋ do aw ? Lekʉlʉm
kàbum ka ahar bəlaŋ akaba Məsuf
gayaŋ *Njəlatani do aw ? Kàbum
kipʉm mawayavani gayaŋ e kiɗiŋ
gekʉli bu do aw ? 2 Tamal nahkay
zla nahəma, nawayay ti kəmərumu
məɓəruv dal-dal àna magray zlam
ya ti nara nəhi ana kʉli ni. Zlam
gani nday hi : wayumvu, njəhaɗum
ka ahar bəlaŋ ; cʉmvu ma e kiɗiŋ
gekʉli bu ; jalum ahàr ka ahar bəlaŋ ;
3 kàzum ahàr gekʉli kàtamum mis nda-
haŋ ba, kàwayum ti mis tazləbay kʉli
ba. Hojo ŋgumioru a haɗ ana tay,
ɗəmum tàtama kʉli a sawaŋ. 4 Way
way do àɗəbi zlam ana huɗ gayaŋ
ciliŋ ba, hojo mâɗəbay zlam ya ti
ajənaki mis ɗekeni ni. 5 Lekʉlʉm ɗek
jalum ahàr akaɗa ga Yezu Krist ya
àjalay ni. Majalay ahàr gayaŋ ni ti
nahkay hi :

6 Naŋ ti Melefit eɗeɗiŋ.
Naŋ Melefit eɗeɗiŋ ti, àwayay
manjəhaɗani kala-kala ata naŋ
ndo.
7 Ay ti gəɗakani gayaŋ ni ɗek
àmbrəŋbiya,
ègia mis a, ègia eviɗi eɗeɗiŋ a.
Àra ègia mis a ti, 8 àŋgwioru a haɗ ana
mis,
àgəsikia ma ana Melefit a,
àgəskabá ti mis tâkaɗ naŋ,
tâkaɗfəŋ naŋ kà təndal.
9 Aɗaba àgəskabá zlam nday nana ɗek
ti,
Bay Melefit àzoru naŋ driŋ agavəla,
àzalay naŋ gəɗakani àtam gəɗákani
ndahaŋ ni ɗek.
10 Awayay ti mis ɗek
ku a huɗ melefit bu, ku ka dala, ku e
eviɗ bu
tâbəhaɗi mirdim ana Yezu
ka ya ti tìcia slimi gayaŋ a ni.
11 Awayay ti ku way way do mâɗəm
vay-vay :
« Yezu Krist ti naŋ Bay gəɗakani ! »
Azuhva zlam nani ɗek mis atazləbay
Bəŋani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akaɗa ceŋgel ya asladay məlaŋ ni

12 Bəza ga mmawa, nawayay kʉli
dal-dal. Ahàr àɗəm kəgəsumiki ma
ana Melefit akaɗa ga Yezu ya àgəsiki
ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nàbu
akaba kʉli ni ti kàgəsumikia ma ;
nihi nu nàbi akaba kʉli va bi ti
ahàr àɗəm kəgəsumiki ma mâtama ya
ahaslani na. Kəgəsumiki ma gani
ti ahəmamam ? Nawayay nəɗəm,
Melefit àhəŋga kʉli a. Àhəŋga kʉli
a nahəma, ahàr àɗəm lekʉlʉm day
kəgrum tʉwi kwa. Kəgrum tʉwi nani
ti, si aŋgwaz awərfəŋa kʉli kè Melefit
a, 13 aɗaba Bay ya ti agray tʉwi a
məɓəruv gekʉli bu ni ti Melefit. Agray
nahkay nahəma, ti kâwayum akaba
kâgrum zlam ya àɓəlafəŋ ni.
14 Ere ye ti kəgrum ni ɗek,
kàŋguzumki ma ba, kàləgumvu àkivu
ba daya. 15-16 Tamal kəgrum nahkay
nahəma, mis etindivi kʉli do, akagu-
darum zlam do, akəlumbu bəza ge
Melefit *njəlatani. Lekʉlʉm kàbum
e kiɗiŋ ga ndam cuɗay akaba ndam
magosay mis bu : ka ya ti kəhumi
ma ge Melefit ya avay sifa ni ana
tay nahəma, etipi kʉli akaɗa ya tipi
boŋgur təsladay ga məlavaɗ a huɗ
melefit bu ni. Nahkay a vaɗ ya
*Krist amaŋga ni ti anəmərvu àna kʉli.
Eslini anəsər ti nàgray tʉwi zləzlaɗani
masakani ndo.

17 Məfəki ahàr gekʉli ka Yezu ti
akaɗa ga sədaga ya ti kəvumi ana
Melefit ni. Ku tamal takaɗ nu
nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu
sədaga gekʉli, akaɗa ga zum ya
tabəhaɗ ni. Nahkay ti nu nàbu àna
məmərani, məmərvu akaba kʉli ɗek
daya. 18 Tamal nahkay ti ahàr àɗəm
lekʉlʉm day kàbum àna məmərani,
kâmərumvu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

19 Àna njəɗa ga Bay geli Yezu,
nawayay nəslərikaboru Timote ana
kʉli wuɗak. Eminjʉa afa gekʉli a ti
aməsər ere ye ti agravu afa gekʉli
ni. Amasləkabiya ti amaŋgəhaɗu ma
gani. Nahkay ti anəŋgət njəɗa àna
naŋ. 20 Maslaŋa àfu ahalay ajalay
ahàr akaɗa goro ni bi, si naŋ ; naŋ
àbu ajalaki ahàr ke kʉli akaɗa goro
ni daya. 21 Mis ndahaŋ ni ɗek təɗəbi
zlam ana huɗ gatay ciliŋ, tàɗəbay
zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni
do. 22 Timote nahəma, kàsəruma
àɗafakia naŋ mis sulumana. Àgra
tʉwi ga Ma Mʉweni Sulumana akaba
nu akaɗa ga wur ya tagrakabu tʉwi
akaba bəŋani na. 23 Nahkay ka ya ti
anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti
anəslərоru naŋ hʉya. 24 Ay ti àna njəɗa
ga Bay geli, nàsəra nu day anoru afa
gekʉli wuɗak.

25 Ka nu ti àɓəlafu nəslərioru wur
ga məŋ geli Epafrodit ana kʉli. Naŋ ti
lekʉlʉm kàslərumubiyu ga məjənaki
nu àna zlam ya ahəcukivu ni : àra
ènjia ti àgrukia tʉwi a, màkaɗvu ka
ahar bəlaŋ ga mazoru *Ma Mʉweni
Sulumani kama. Ay nəslərikaboru
naŋ ana kʉli ti 26 aɗaba awayay dal-
dal ti mîpi kʉli ɗek. Ècia ti kìcʉma
ga arməwər ya àwər naŋ na, àhəlia
ahàr a dal-dal. 27 Eɗeɗiŋ ti arməwər
àwəra naŋ a, amal àmət. Ay ti
àsia cicihi ana Melefit a, àhəŋgaraba
naŋ a. Nu day nàsia cicihi ana
Melefit a, aɗaba àwayay ti nàcakay
daliya ka ahàr ga daliya ndahaŋ ba.
28 Nahkay nawayay ti nəslərikaboru
naŋ ana kʉli ke weceweceni, ti kay
ya kìpʉma naŋ a ni ti kâmərumvu, nu
day nàjalay ahàr kay ba. 29 Eminjʉa
ti gəsumkabá naŋ àna məmərana,
aɗaba lekʉlʉm ɗek ti Bay gekʉli bəlaŋ.
Zləbum naŋ, zləbum mis ya tanjəhaɗ
akaɗa gayaŋ ni ɗek. 30 Zləbum naŋ
aɗaba naŋ e tʉwi ge Krist bu ni ti
àtamfəŋa kè kisim a pəlok-pəlok. Ku
amal àmət nəŋgu ni àra afa goro ga
məjənaki nu a, aɗaba lekʉlʉm kàbum
driŋ akaba nu, kìslʉmki məjənaki nu
do.

3

Leli migi ndam jireni kè eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

1 Bəza ga mmawa, ere ye ti
nawayay nəhikivu ana kʉli ni ti nihi :
mərumvu aɗaba leli ɗek mìgia akaɗa
mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Ere ye
ti nəhi ana kʉli nihi ni ti nàbikia ana
kʉli a àndava, ay ti tamal nəhikivu ana
kʉli nəŋgu ni àgray araŋa do, avikivu
njəɗa ana kʉli daya. 2 Bumvu slimi
ana ndam ya tàɗəm si *kekelʉm kʉɗî
kwa ni. Ndam nday nani kərá, tàgray
zlam sulumani do. 3 Tàɗəm tamal
kawayum kigʉm ndam ge Melefit
ti si kikelʉm kʉɗî kwa. Ay ti ndam
ge Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ti leli.
Ndam ya ti tazləbay Melefit àna njəɗa
ga Məsuf gayaŋ *Njəlatani ni ti leli.
Ndam ya ti tàɗəm Yezu *Krist naŋ
gəɗakani ni ti leli. Ere ye ti mis
təfəki ahàr ni akaba tagray àna ahar
gatay ni, leli ti màfəki ahàr do. 4 Ku
tamal nahkay nəŋgu ni, nu day nisliki
məfəki ahàr ka zlam nday nani. Ku
way way do àɗəm esliki məfəki ahàr
ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki
nàtam naŋ. 5 Zlam ya ti nəfəki ahàr
goro ka tay tata ni ti nday hi : nu zal
Izireyel, jiba goro ti ge Benjemeŋ,
ata ba ata mma ti nday ɗek ndam
*Hebri : tàra tìweya nu a ti tèkelʉa
kʉɗî a vaɗ ya azlalahkər a. Tamal
mis tàɗəmki ma ke *Divi ya Mʉwiz
àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti,
nu zal Feriziyeŋ, nàgəskabá nàtam
ndam Zʉde ndahaŋ. 6 Ahaslani ti nàhi
ana ahàr nəgri tʉwi ana Melefit àna
njəɗa kay, nahkay ti nàgria daliya
ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a.

Nàgəskabá Divi ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu na, nàgudar zlam ndo simiteni. 7 Ahaslani ti nàdəm zlam nday nani ɗek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nàdəm təcafəŋa nu kà məsər Krist a sawaŋ. 8 Namənjaləŋ kà zlam ɗek masakani, aɗaba nàsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani àtam zlam ndahaŋ ɗek. Ka ya ti nàsəra naŋ a ni ti nàmbrəŋa zlam ndahaŋ na ɗek, namənjaləŋ kà zlam ndahaŋ ni ɗek akaɗa ga dandas ni, aɗaba nawayay manjəhaɗani akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ, 9 nawayay ti a vaɗ ya ti amaŋga ni mâdəm nu mis gayaŋ. Ku naɗəbay Divi ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu nəŋgu ni, nawayay ti mis tàdəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit mâmənjalu nu zal jireni aɗaba nàfəkia ahàr ke Krist a. Jiri nani ti tʉwi ge Melefit. Melefit agru tʉwi nani ti aɗaba nàfəkia ahàr ke Krist a palam. 10 Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njəɗa ya Melefit àhəŋgaraba naŋ àna naŋ a ni. Ku àcaka daliya nəŋgu ni, daliya gayaŋ ya àcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nâmət akaɗa gayaŋ ya àmət ni, 11 ti ku ahəmamam nu day Melefit mâhəŋgaraba nu e kisim ba.

12 Ay ku naɗəbay zlam nday nani ɗek nəŋgu ni, ŋgay nàŋgəta, nìnjikiya ka tay a ti nàdəm do. Nahkay naɗəboru tay kama kama, aɗaba nawayay ti nâgəs tay a ahar vu akaɗa ga Yezu Krist ya àgəs nu a ahar gayaŋ vu ni. 13 Bəza ga mmawa, ŋgay nàgəsa zlam nday nana ti nàdəm faŋ ndo. Nu nàbu akaɗa ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biliŋ ciliŋ : nəmbrəŋ zlam ya kələŋ ni, nakaɗvu ti naɗəbay ere ya kama goro ni. 14 Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəŋgət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti mâcəloru a huɗ melefit vu ga məvi ere nani ana leli aɗaba leli ndam ga Yezu Krist.

15 Leli ɗek məndəhani : nahkay ahàr àdəm mânjəhaɗ akaɗa ya nàhi ana kʉli ni. Ay tamal ti kajalum ahàr nahaŋ nəŋgu ni, Melefit aməɗəfiki jiri gani ana kʉli. 16 Zlam maɓəlani nahəma, ahàr àɗəm mahəɗakumoru kama àna divi ya màbu maɗəbay ni.

17 Bəza ga mmawa, grum akaɗa goro ya nagray ni. Lekʉlʉm kìpʉma manjəhaɗ geli na : si kəmənjumləŋ ana mis ya tanjəhaɗ akaɗa geli ya manjəhaɗ ni, ti kânjəhaɗum nahkay bilegeni. 18 Mis tàbu kay, manjəhaɗ gatay àɓəlay do, tizirey Krist naŋ ya àmətfəŋ kà təndal ni. Ahaslani nàhikia pakama gani ana kʉli a sak kay, nihi keti nəhikivu ana kʉli, nitʉwi àna ma gani. 19 Ndam nday nani ti Melefit emijiŋ tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti ègia melefit kè eri gatay a. Nday tàbu təmərvu àna zlam ya təbəki mimili ka tay ni sək sawaŋ. Tàjalaki ahàr ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni ciliŋ. 20 Leli zla nahəma, majalay ahàr geli nahkay do. Kəsa geli ti a huɗ melefit bu. Bay mahəŋgay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkabiya eslina, leli màbu majəgay naŋ. 21 Eminjia ti aməmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mîgi masladani akaɗa gayaŋ ni. Ara agray nahkay ti àna njəɗa gayaŋ ya agur zlam ɗek àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gərgərani

1 Bəza ga mmawa, nawayay kʉli dal-dal : ahàr àɗəm kanjəhaɗum njaŋ-njaŋ akaɗa goro ya nàhi ana kʉli ni, aɗaba lekʉlʉm a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kʉli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nəmənjiyu kʉli. Ka ya ti nəjalaki ahàr ke kʉli ni ti nu nàbu àna məmərani kay. Bay Melefit day aməgəskabu nu àna məmərani azuhva kʉli.

2 Evodi akaba Sintis, nahəŋgalay kʉli, nəhi ana kʉli ti kîcʉmvu, aɗaba Yezu naŋ Bay geli ɗek. 3 Nak ya ma-grakabu tʉwi ka ahar bəlaŋ, kàmbrəŋ ndo ni day, nihindi kur ti kâjənaki wál nday hini ti tîcivu, aɗaba tàkaɗva akaba nu ga mazoru *Ma Mʉweni

Sulumani kama. Tàkaɗvu àna tʉwi nani ti nday akaba Kleman akaba mis ndahan ya magrakabu tʉwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àbəkia slimi gatay a Wakita gayan ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni ɗek.
4 Nəhi ana kʉli: Ku ananaw ananaw do mərumvu aɗaba leli ɗek Bay geli bəlan! Nəhi ana kʉli keti: Mərumvu!
5 Si kanjəhaɗum ti mis ɗek tâsər lekʉlʉm kàzumum ɓəruv weceweci do, keɓesʉm sawan. Bay geli ènjia wuɗak, nan drin do. 6 Ku aranja kwec àhəli ahàr ana kʉli ba. Tamal aranja àhəcikivu ana kʉli ti humi ma gani ana Melefit sawan. Ku aranja àdəkiva ke kʉli a nəngu nahəma, hindʉmfinja kè Melefit a, hənjgalum, grumi sʉsi daya. 7 Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməfi ahàr ana kʉli ti ere ye ti kajalumki ahàr ni ɗek kâjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist; nahkay aranja aməhəli ahàr ana kʉli do, aɗaba Bay geli ti nan. Melefit aməfi ahàr ana kʉli ahəmamam ti mis hihirikeni àsər do.
8 Bəza ga mmawa, ere ye ti nəhi ana kʉli ke mendeverin gani ni ti, si kajalumki ahàr ka zlam nday hini kwa: zlam ya ge jiri ni, zlam ya àɓəlay ni, zlam ya magədavani do ni, zlam ya *njəlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazləbay ni. Nahkay si kajalumki ahàr ka zlam maɓəlani ɗek akaba zlam ya leli məɗəm sulumani ni ɗek kwa. 9 Nəcahia zlam ana kʉli a kay, kàgəsumkabá. Lekʉlʉm kìcʉma pakama goro a akaba kìpʉma zlam ya nàgray na. Si ahàr àɗəm kâgrum zlam nday nani ɗek. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit nan àbu akaba kʉli, aranja aməhəli ahàr ana kʉli va do.

Pol agri sʉsi ana ndam Filip

10 Ka ya ti kàslərumubiyu zlam ni ti nəmərva dal-dal, nàgria sʉsi ana Bay geli a. Ere ye ti kàgrumu ni ti àɗafaki kəfumu ahàr. Lekʉlʉm kàbum kəfumu ahàr kəlavaɗ, ay ti kàngətum ahar ga məslərubiyu zlam ke weceweceni ndo palam. 11 Nàhi pakama hini ana kʉli ti, nàɗəm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nàbu a gəɗa bu ahkay do ni a daliya bu nəngu ni, nàcaha manjəhaɗana àna məmərana. 12 Ku mam mâdəkuvu mam nəngu ni, nàsəra nanjəhaɗ tata: ku nu talagani, ku elimeni goro àbu; ku huɗ goro mərəhani, ku lʉwir awər nu; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhəca nəngu ni, nàsəra nanjəhaɗ tata. 13 Nisliki meɓesey zlam ɗek aɗaba Bay goro avu njəɗa gani. 14 Ku tamal nahkay nəngu ni kàgrumua zlam sulumana, aɗaba kàjənumkia nu a daliya goro ba.
15 Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahàr ka sarta ya nàhi *Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli mək lekʉlʉm kàgəsumkabu ni. Kàsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka haɗ gekʉli e Mesedʉwen a, ay ndam məfəki ahàr ka Yezu ga kəsa ndahan tàvu zlam ndo, si lekʉlʉm ciliŋ. Nahkay nàjənakia kʉli a ti lekʉlʉm day kàjənumkia nu a. 16 Kwa ka ya nu nàbu a Tesalonik ni ti kàslərumukabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cʉ.
17 Ere ye ti nawayay ni ti kâvumu zlam do; nawayay ti Melefit mâvikivu məsəkani ana kʉli azuhva tʉwi gekʉli ya kəgrumu ni sawan. 18 Ere ya àhəcukivu ni ɗek ti kàvumua àtamkia sawan. Nihi ti Epafrodit àvua zlam ya kàslərumubiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kàvumu ti ana nu do, kàvumi ti ana Melefit sawan. Àɓəlafən dal-dal akaɗa ga sədaga ya kəvumi, ezi akaɗa ge tersel sulumani ni. 19 Bay Melefit goro ni ti aranja àhəci nan do simiteni, nan àbu àna zlam ɗek. Nahkay ara avikivu zlam ana kʉli ti aranja àhəcikivu ana kʉli ba bilegeni, aɗaba lekʉlʉm day ndam ga Yezu *Krist. 20 Mis tâzləbay Bay Melefit Bən geli ga kanjgay-kanjgayani ti! Aya nahkay.

Sa ga Pol

21 Grumi sa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu *Krist ye eslini ni biliŋ àna biliŋ. Bəza ga mmawa ya tagray tʉwi akaba nu ni tàgria sa ana kʉli a daya,

22 akaba ndam ga Yezu ya tàbu ahalay ni ɗek, ahar gəɗakani ndam ya tagray tʉwi a ahay ga *bay gəɗakani ga ndam Rom bu ni. 23 Bay geli Yezu Krist mâgri sulum gayaŋ ana kʉli ɗek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni
Ere ye ti mədəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbəki wakita ni ti naŋ a daŋgay bu (4.18), ay màsər kəsa gani do : mis ndahaŋ tàɗəm daŋgay gani ti e Efez, ay màsər sarta ya ti tàfiyu naŋ a daŋgay vu e Efez ni do ; mis ndahaŋ tàɗəm Pol àbəki ti bi a Sezare (Tʉwi 22-26), bi a Rom (Tʉwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti tâslərikaboru ana ndam Lewʉdisi daya (4.16. Lewʉdisi ti kà gəvay ga Kolos ; kəsa nday nani cʉeni ni ti ka haɗ Azi, driŋ gani kilʉmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaŋa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tʉwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewʉdisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni aɗaba mis ndahaŋ təhi ma ndahaŋ ana tay, tagosay tay, tàɗəm Krist ciliŋ ti èsli do, si mis tàgəskabu pakama nahaŋ maŋgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tàɗəm si tàzum zlam ndahaŋ ba, si tâgray wuməri ndahaŋ, si tâzləbay məslər ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àɗəm zlam nday nani ɗek ti zlam masakani : si mis tâmbrəŋ zlam ga duniya, tâɗəbay Krist ciliŋ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya məlaŋ a ti àna Krist (1.16) ; zlam ɗek tàbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gəɗakani ga zlam weley weley do ɗek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni ɗek tânjəhaɗkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal màgəskabá Krist a, màsəra naŋ a ti, araŋa nahaŋ ya àhəci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriŋ wakita ni akaɗa gayaŋ ya agray a wakita gayaŋ ndahaŋ ni bu ɗek ni : acahi zlam ana mis, àɗəm ahəmamam ndam ge Krist tânjəhaɗ a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tâhəŋgalay Melefit kəlavaɗ, àgrioru sa ge mis ndahaŋ ana tay daya (4).

Ay ahar gəɗakani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gəɗakani geli ni ti esli ana leli ; si mâmbrəŋ divi ndahaŋ, mâɗəbay Krist ciliŋ kwa.

Sa ga Pol

1 Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nìgia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga məŋ geli Timote məbikioru wakita hini ana kʉli, 2 lekʉlʉm ndam *njəlatani ge Melefit ya kanjəhaɗum a Kolos ni. Kìgʉma bəza ga məŋ geli a, aɗaba kəfumki ahàr ke Krist, kàmbrəŋum divi gayaŋ do. Bəŋ geli Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kʉli, mâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam Kolos ya təfəki ahàr ke Krist ni

3 Màbu mahəŋgali Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist ana kʉli kəlavaɗ. Ka ya ti mahəŋgalay naŋ ni ti məgri sʉsi 4 aɗaba mìcia kàbum kəfumki ahàr ka Yezu Krist lala, kàbum kawayum ndam ge Melefit ɗek daya. 5 Kəgrum nahkay ti aɗaba kàsəruma Melefit àŋgahia zlam sulumani ana kʉli a huɗ melefit ba. Ma gani ya kìcʉm ni ti ma ge jiri. Kìcʉm ma gani nani ti ka ya ti təhi *Ma Mʉweni Sulumani 6 ana kʉli ni. Ma Mʉweni Sulumani gani nani ti mis tàbu təhioru ana ndam ga duniya ɗek, kəlavaɗ mis ndahaŋ tàbu təgəskabu, tambatkaba majalay ahàr gatay a, mək tàbu tagray tʉwi sulumani azuhva nani. Lekʉlʉm day kàbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kìcʉm ma gani ni, kàsəruma Melefit ti agri sulum ana mis eɗeɗiŋ. 7 Àhi ma gani nani ana kʉli ti Epafras.

Epafras ti leli ata Timote màbu magrakabu tʉwi akaba naŋ ka ahar bəlaŋ, mawayay naŋ dal-dal. Agray tʉwi ge Krist e kiɗiŋ gekʉli bu lala, àmbrəŋ do. 8 Naŋ ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit àvia njəɗa ana kʉli a, kàbum kawayum ndam ge Krist ni.

9 Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mìci ma ga Epafras ni ti màbu mahəŋgali Melefit ana kʉli kəlavaɗ, màmbrəŋ do. Mahəŋgalay Melefit ti kâsərum ere ye ti naŋ awayay ni lala ; mawayay ti kîcʉm lala àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ, ti kâjalum ahàr sulumani. 10 Mawayay ti kânjəhaɗum akaɗa ga ndam ga Bay geli ya ahàr àɗəm tanjəhaɗ ni. Mawayay ti tʉwi gekʉli ya kəgrum ni ɗek mâɓəlafəŋ, kâgrumikivu zlam sulumani ndahaŋ. Nahkay ti akəsərum Melefit àtam ya ti kàsərum naŋ nihi ni. 11 Melefit ti naŋ a məlaŋ *njəlatani gayaŋ bu, njəɗa gayaŋ àtam zlam ɗek ; mahəŋgalay naŋ ti mâvi njəɗa gani nani ana kʉli a manjəhaɗ gekʉli bu ɗek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəŋgu ni ɓesʉma, kàmbrəŋum məfəki ahàr ke Melefit ba ; mawayay ti kâmərumvu sawaŋ. 12 Grumi sʉsi ana Melefit aɗaba àvia njəɗa ana kʉli a ga məhurkiviyani ka ndam gayaŋ njəlatana a məlaŋ gayaŋ maslaɗani va. 13 Àhəlaba leli a njʉ njʉ a məlaŋ ziŋ-ziŋeni ge *Seteni ba, òru àbiyu leli a Məgur ga Wur gayaŋ vu. Wur nani ti Bəŋani ni awayay naŋ dal-dal. 14 Àna tʉwi ga Wur ni Melefit àmba leli a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli na kè leli a daya.

Krist ti way ? Tʉwi gayaŋ ti mam ?

15 Melefit ti mis tìpi naŋ ɗay-ɗay ndo ; ay tamal mis èpia Wur gayaŋ na ti èpia Melefit a àndava. Wuɗaka Melefit àgraya zlam a ɗek ti Wur gayaŋ ni naŋ àbu àndava. Melefit àvia njəɗa ga məgur zlam a ɗek 16 aɗaba ka ya ti àgraya zlam a ɗek ni ti, àgraya ti àna naŋ. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga haɗ ni ɗek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tìpivu do ni ɗek, ku bəbay gəɗákani ya təgur məlaŋ ya agavəla weley weley do ɗek nəŋgu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit àgraya zlam a ɗek ti àna naŋ ; zlam ni ɗek ti àgriaya ana naŋ a. 17 Wuɗaka Melefit àgraya zlam a ɗek ti Wur gayaŋ ni naŋ àbu àndava ; zlam ni ɗek tàbu nihi ti azuhva naŋ. 18 Ndam gayaŋ ya *təcakalavu ku eley eley do ɗek ni ti akaɗa vu ge mis ; naŋ ti ni ahàr gani. Zlam ya ti agravu ɗek ni ti anjəki àna naŋ. Àŋgaya enjia e kiɗiŋ ga ndam eviɗ ba ti naŋ. Melefit àgray nahkay, àwaya ti Wur ni mîgi gəɗakani ga zlam weley weley do ɗek. 19 Melefit àgray ti zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ ni ɗek ni ti, Wur gayaŋ ni day mâləbu àna naŋ bilegeni. Ge Melefit ya àgray nahkay ni ti àɓəlafəŋa kà naŋ naŋana dal-dal. 20 Melefit àwayay ti zlam ya àgraya ni ɗek, ku zlam ya a ga haɗ, ku zlam ya agavəla, mâŋgalabavu akaba tay, tânjəhaɗkabu akaba tay àna sulumani. Melefit àgray ti zlam gani nani mâgravu ti àna mimiz ga Yezu ya àdəgaya ka ya ti *tàdarfəŋ naŋ kà təndal ni.

21 Lekʉlʉm ahaslani ti driŋ driŋ akaba Melefit, lekʉlʉm ndam ezir gayaŋ daya, aɗaba ka sarta gani nani ti majalay ahàr gekʉli akaba zlam gekʉli ya kəgrum ni magədavani. 22 Ay nihi ti Wur ge Melefit èɡia mis a, àmət a kəla gekʉli vu : Melefit àgray ti kàŋgalumvu akaba naŋ ti nahkay. Awayay ti kîgʉm ndam gayaŋ *njəlatani, nahkay amahəloru kʉli kè meleher gayaŋ. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekʉli ni atələbi va bi, maslaŋa amacalki kʉli ka zlam magudarani do simiteni. 23 Ay tamal kawayum kîgʉm nahkay ti, ahàr àɗəm kàmbrəŋum məfəki ahàr ke *Krist ba. Ahàr àɗəm kânjəhaɗum njaŋ-njaŋ akaɗa ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Mʉweni Sulumani ya kìcʉm ni ti akəŋgətum zlam sulumani dal-dal àna naŋ ; ahàr àɗəm kàvumi divi ana mis ga magosafəŋa kʉli a ba. Ma Mʉweni Sulumani nani ti tàhia ana mis ga duniya na ɗek ; nu Pol ti ni nìgia bay məgri tʉwi ana

Melefit ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Tʉwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

24 Nihi ti nàbu nəcakay daliya àna
tʉwi ya nagray azuhva kʉli ni, ay
ti nàbu nəmərvu àna daliya nani.
*Krist àcaka daliya azuhva ndam
gayaŋ a, nahkay ahàr àɗəm nu day
nâcakay daliya ti tʉwi gayaŋ mândav
lala. Nəcakay daliya nani ti azuhva
ndam ge Krist, nahkay Krist day naŋ
àbu acakay, aɗaba ndam gayaŋ ya
*təcakalavu ku eley eley do ɗek ni
ti vu gayaŋ. 25 Ndam ge Krist ni ti,
nìgia bay məgri tʉwi ana tay a ; àvu
tʉwi gani ti Melefit. Melefit awayay
ti nâhiaba ma gayaŋ a ɗek ana kʉli
a. 26 Ma gani nani ti kwa ahaslani
maŋgahani. Melefit àɗəfiaba ana ata
bəŋ ga bəŋ geli a ndo, ay nihi ti
àɗəfiaba ana leli a, leli ndam gayaŋ
*njəlatani na. 27 Melefit awayay ti leli
mâsər ma maŋgahani nani. Ma gani
nani ti sulumani àtama ma ndahaŋ
a ɗek, aɗafaki ahəmamam Melefit
ahəŋgay ndam ya ti nday ndam
*Zʉde do ni. Ma maŋgahani nani
ti nihi : Krist ti naŋ àbu akaba kʉli
akaɗa mis bəlaŋ ; nahkay kàsəruma
akəhurumiyu a məlaŋ maslaɗani ge
Melefit ni vu. 28 Mazlapaki ti ke Krist
gani. Məhioru ma gani ana mis ɗek ;
məziaba azay slimi ana tay a, macahi
zlam ana tay ɗek. Magray tʉwi
sulumani àna məsər zlam ge Melefit
ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis
ɗek tîgi akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ,
araŋa àhəcikivu ana tay ba. 29 Nàbu
nagroru tʉwi gani nani, nakaɗvoru
àna naŋ àna njəɗa ge Krist ya àvu ni.
Njəɗa gani nani ànuviyu dal-dal ga
magray tʉwi àna naŋ.

2

1 Nawayay ti kâsərum nàbu
nakaɗvu dal-dal azuhva kʉli, azuhva
ndam Lewʉdisi akaba mis ndahaŋ ya
ti tìpi nu e eri vu ɗay-ɗay ndo ni ɗek.
2 Nawayay ti tâŋgət njəɗa, tâwayavu,
tânjəhaɗ akaɗa mis bəlaŋ. Nawayay ti
tâsərkaba ma ge Melefit a lala, tâŋgət
sulum gayaŋ àna naŋ dal-dal. Nahkay
ti atəsər ma *maŋgahani ge Melefit :
ma maŋgahani nani ti *Krist. 3 Krist
ti agray ti ndam gayaŋ tâjalay ahàr
sulumani akaba tâsər zlam ɗek lala.
Zlam nday nani ti akaɗa ge elimeni
maŋgahani ni. 4 Nəhi ma gani nani
ana kʉli ti aɗaba nawayay ti maslaŋa
àgosay kʉli àna pakama ge mesipet
mis ba. 5 Ku tamal nu driŋ akaba
kʉli nəŋgu ni, nàbu nəjalaki ahàr ke
kʉli dal-dal kala nu nàbu akaba kʉli.
Nàsəra kàbum kəfumki ahàr ke Krist
lala, kàmbrəŋum do. Nahkay nàbu
nəmərvu.

Məŋgət sifa jireni ti si tamal leli màbu ka ahar bəlaŋ akaba Krist

6 Lekʉlʉm ti kàgəsumkabá Yezu
*Krist a, ègia Bay gekʉli a. Nahkay
ti njəhaɗuma akaba naŋ a, kìdʉmvu
ba. 7 Njəhaɗum akaba naŋ ti akaɗa ga
məŋgəhaf ya abiyu sliri a haɗ vu lala
ni, akaɗa ga ahay ya tàfiya asak gana
lala ni. Fumki ahàr ke Krist àna njəɗa
gekʉli ɗek, akaɗa ya tàcahi ana kʉli ni.
Grumi sʉsi ana Melefit kəlavaɗ.
8 Bumvu slimi ti maslaŋa àgosay
kʉli akaɗa ya təgəs zlam àna kəmbazl
ni ba, aɗaba ndam ya tàsər Krist
do ni ti məsər zlam gatay ni ɗek
magədavani ; zlam ya ti təgəskabu ni
ti məsuf magədavani ya təgur duniya
ni təcahi ana tay ; zlam nday nani ti
ge Krist do. 9 Nàɗəm nahkay ti aɗaba
ere ye ti Melefit naŋ àbu àna naŋ ni
ɗek ti Krist day naŋ àbu àna naŋ, araŋa
gani àbi ahəci naŋ bi. Krist ti naŋ mis,
ay naŋ Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni daya.
10 Lekʉlʉm kàbum akaba Krist akaɗa
mis bəlaŋ, nahkay ti àvia sulum gayaŋ
a ɗek ana kʉli a, araŋa àbi ahəci kʉli
va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur
məlaŋ ya agavəla ni ɗek.
11 Lekʉlʉm kàbum akaba naŋ
akaɗa mis bəlaŋ ti kala *tèkelia kʉdî
ana kʉli a. Ay zlam gani nani ti
gərgəri akaba ge mis ya tekeley kʉdî
ni ; nani tʉwi ge Krist. Tʉwi gayaŋ
gani nani ti agray ti mìgi eviɗi ga zlam
magudarani geli ya màgrabiyu kələŋ
ni va ba. 12 Gekʉli ya *tàbaray kʉli ni
ti kala tìlia kʉli ka ahar bəlaŋ akaba

Krist a. Kəfumki ahàr ke Melefit,
kàsəruma àhəŋgaraba Krist e kiɗiŋ ga
ndam eviɗ ba ; nahkay ti lekʉlʉm
day Melefit àhəŋgaraba kʉli e kisim
ba àndava. 13 Ahaslani ti lekʉlʉm
məmətani aɗaba kàbum kagudarum
zlam, lekʉlʉm ndam ge Melefit do,
kèkelʉm kʉɗì ndo. Ku tamal nahkay
nəŋgu ni, nihi ti Melefit àvia sifa ana
kʉli a, àhəŋgaraba kʉli e kisim ba ka
ahar bəlaŋ akaba Krist a. Gayaŋ ya
ti àgray nahkay ni ti àmbərfəŋa zlam
magudarani geli na ɗek ga sulum a.
14 Akal Melefit awəl leli àna seriya
azuhva zlam magudarani geli nday
nani ; seriya gani nani ti kala Melefit
àbəkia zlam magudarani geli na ka
wakita ga maɗafakiani ahəmamam
mìjikia ke divi gayaŋ a ni. Ay nihi ti
kala Melefit àzaba wakita gani nana,
àdarfəŋ kà təndal ka ya ti *tàdarfəŋ
Krist ni. 15 Gayaŋ ya àgray nahkay
ni ti àhəlfəŋa njəɗa kà bəbay ya təgur
məlaŋ ya agavəla na ɗek, èyefiŋa kà
tay a. Ka ya ti èyefiŋ kà tay ni ti àbəki
mimili ka tay kè eri ge mis ɗek daya.

16 Nahkay zla nahəma, ŋgay
kàgudaruma zlam a ni ti maslaŋa
àhi ana kʉli ba. Ku àki ka zlam
məzumani, ku àki ka zlam miseni, ku
àki ka wuməri, ku àki ka vaɗ ge kiyi
ya azlərəv ni ahkay do ni àki ka vaɗ
*məpəsabana nəŋgu ni tàhi ana kʉli
ba. 17 Zlam gani nday nani ti aɗafaki
zlam sulumani ya ti amara magravu
ni ciliŋ. Ay zlam sulumani gani nani
ti Krist. 18 Nahkay maslaŋa àgray ti
kìjʉmkia ke divi ge Melefit a ba. Mis
ndahaŋ tàɗəm mis ti èsli araŋa kè eri
ge Melefit do, tàɗəm tâzləbay *məslər
ge Melefit ; tàbu təjalaki ahàr ka zlam
ya tàɗəm Melefit àŋgazli ana tay ni
kəlavaɗ ; tiji zlabay àna zlam gatay
ya təjalaki ahàr ni ciliŋ. Zlam gani
nani ɗek ti zlam masakani. 19 Nday
gani nani ti tàsləkafəŋa kè Krist a,
nday ndam gayaŋ va do. Ay ndam ge
Krist ti vu gayaŋ, naŋ naŋani ti ahàr
gani. Vu gani nani ti njalaŋ-njalaŋ,
majakwakabani ɗek lala ; Melefit
agray ti mâɗək àna njəɗa ge Krist,
aɗaba Krist ti naŋ ahàr gani.

Ndam ge Krist ti, tàgray zlam ga ndam ga duniya va do

20 Lekʉlʉm ti kəbum akaba *Krist
akaɗa mis bəlaŋ, kala kàmətuma ak-
aba naŋ a, lekʉlʉm eviɗì ga *məsuf
magədavani ya təgur *duniya ni va
do. Èɡia nahkay ti kəgəsumkabu zlam
ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis,
tàɗəm si tâgray kwa ni ti kamam ?
21 Tàɗəm ahkado : « Kàzay ere hini
ba, kàcakay ere hini ba, kìŋjifiŋ kè ere
hini ba. » 22 Zlam nday nani ɗek ti
tamal mis àzuma ahkay do ni àgra tʉwi
àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani
nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi
ana mis ni ti ma ge mis hihirikeni
ciliŋ. 23 Ma gani ya təhi ana mis ni ti
mis tici ti akaɗa ma sulumani, aɗaba
təɗəmki ma ke tʉwi gatay gatayani ya
tàɗəm təgri ana Melefit ni, tàɗəm tìsli
araŋa kè eri ge Melefit ndo, nahkay
təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam
nday nani ti zlam masakani, àjənaki
leli ga məmbrəŋ zlam magudarani ga
məɓəruv geli ya awayay ni do.

3

1 Ay lekʉlʉm ti kàŋgumaba e kisim ba
akaba *Krist a. Nahkay ti ɗəbum zlam
ya ti agavəla ni, aɗaba Krist ti naŋ es-
lini agavəla, manjəhaɗani ka ahar ga
ɗaf ge Melefit a məlaŋ ga gəɗakani bu.
2 Jalumki ahàr ti ka zlam ya agavəla
ni, kàjalumki ahàr ka zlam ya a ga haɗ
ni ba. 3 Aɗaba lekʉlʉm ti kàmətuma ;
sifa gekʉli maŋgahani afa ge Mele-
fit, ka məlaŋ ya Krist naŋ àbiyu ni.
4 Sifa gekʉli ti Krist. Nahkay ka ya
ti Krist amaŋgazlavu ni ti lekʉlʉm day
etipi kʉli akaba naŋ a məlaŋ gayaŋ
maslaɗani ni bu.

Leli màbu akaba Krist akaɗa mis bəlaŋ ti mâŋjəhaɗ ahəmamam ?

5 Nahkay zla nahəma, zlam ga
duniya ya ahaslani lekʉlʉm eviɗì
gani ni ti tìgi eri ana kʉli va ba ;
jiŋʉmaba tay a sawaŋ. Kàgrum
mesʉwehvu ba, kàgrum zlam ya
àɓəlay magrani do ni ba, kàgrum
zlam kwaŋa kwaŋa ba, kàwayum zlam
magudarani ba, kəfumki eri ka zlam
ge mis ba. Aɗaba tamal kəfəki eri ka

zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefit gayak a. 6 Azuhva zlam nday hini ɗek ti Melefit naŋ àbu azum ɓəruv. [Azumki ɓəruv ti ka ndam ya tàgəskabu pakama gayaŋ do ni]. 7 Ahaslani ka sarta ya ti kagudarum zlam kəlavaɗ ni ti lekʉlʉm day kànjəhaɗum ti nahkay.

8 Ay nihi ti ahàr àɗəm kâmbrəŋum zlam nday nani ɗek : kàzumumki ɓəruv ke mis ba, kìzirʉm mis ba, kàgrumi cuɗay ana mis ba, kìndivʉm mis ba, kàɗəmum ma ya àɓəlay məɗəmani do ni ba. 9 Kàsəkaɗum malfaɗa ba, aɗaba kàmbrəŋuma manjəhaɗ gekʉli ya ahaslani na akaba zlam ya kàgrum ahaslani na. 10 Nihi ti kìgʉma mis mʉwena. Nani ti tʉwi ge Melefit : agray ti kîgʉm mʉweni kəlavaɗ, kîgʉm akaɗa naŋ ti kâsərum naŋ lala. 11 Nahkay ti ku tamal nak zal Zʉde do, ku tamal nak zal Zʉde ; ku tamal *kìkela kʉɗi a, ku tamal kèkeley kʉɗi ndo ; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kànjəhaɗ akaɗa ga zlam ge gili ni ; ku tamal nak evidî, ku tamal nak evidî do nəŋgu ni, àgray araŋa do. Ay ere ye ti ahàr àɗəm kâsərum ni ti *Krist ciliŋ ; ku mam mam do ɗek ti ge Krist, aɗaba sifa gayaŋ àniviyu ana ndam gayaŋ ɗek.

12 Melefit àdaba kʉli a, awayay kʉli, kìgʉma ndam gayaŋ *njəlatana. Nahkay zla nahəma, ahàr àɗəm kânjəhaɗum nahkay hi : mis tâsi cicihi ana kʉli, grumi sulum ana mis, kàzum ahàr gekʉli akaɗa lekʉlʉm gəɗákani ba, njəhaɗum kuɗufa, ɓəsʉm zlam. 13 Besʉmvu zlam e kidîŋ gekʉli bu ; tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti tâŋgalabavu, maslaŋa ya ti tàgudari zlam ni mâmbərfəŋa kà maslaŋa nahaŋ na, akaɗa ga Bay geli ya àmbərfəŋa zlam magudarani gekʉli na kè kʉli a ni. 14 Ay ere ye ti àtam zlam nday nani ɗek ti mawayavani. Wayumvu, aɗaba tamal kawayumvu ti lekʉlʉm ɗek kanjəhaɗum akaɗa mis bəlaŋ, araŋa àbi edekaba kʉli a bi. 15 Kìgʉma ndam ge Krist a ti kàbum kanjəhaɗumkabu àna sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni ɗek ti, jalum ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani gani nani ya Krist àgri ana kʉli ni. Aɗaba Melefit àzalakabu kʉli ti, ti kîgʉm mis bəlaŋ. Nahkay grumi sʉsi ana Melefit. 16 Jalumki ahàr kəlavaɗ ka pakama ge Krist ya àɗəm ni akaba ya tàɗəmki ni ɗek ; pakama gani nani mâvikivu njəɗa ana kʉli. Cahum zlam e kidîŋ gekʉli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidîŋ gekʉli ba ; grum zlam nday nani àna majalay ahàr sulumani ya Krist àvi ana kʉli ni. Grumi sʉsi ana Melefit àna njəɗa gekʉli ɗek àna midii limis gərgəri kay : dʉmi limis ge Devit, limis ga mazləbay naŋ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani aɗəfiki ana kʉli ni. 17 Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kəɗəmum ni ɗek ti grum akaɗa ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahàr àɗəm tâgray ni. Grumi sʉsi ana Bəŋ geli Melefit àna njəɗa ga Yezu ya àvi ana kʉli ni.

Ndam ge Krist tânjəhaɗ a huɗ ahay gatay bu ni ti ahəmamam

18 Lekʉlʉm wál nahəma, ku way way do mâgəsiki ma ana zal gayaŋ, aɗaba àgəski wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

19 Lekʉlʉm zawal day, ku way way do mâwayay wal gayaŋ, àgri daliya ba.

20 Lekʉlʉm bəza day, ku way way do mâgəsiki ma ana ata bəŋani ata məŋani, mâgray ere ye ti tàhi mâgray ni ɗek. Aɗaba wur agray nahkay ti àɓəlafəŋ ka Bay geli.

21 Lekʉlʉm ata bəŋ ga bəza ni, ku way way do àzumi ɓəruv ana wur gayaŋ ba, do ni ti ahar amadəgafəŋa kà wur na.

22 Lekʉlʉm evidî ni, ku way way do mâgəsiki ma ana maslaŋa ya agur naŋ ahalay a duniya bu ni, mâgray ere ye ti tàhi mâgray ni ɗek. Àgray tʉwi gani nani kè eri ga maslaŋa ya agur naŋ ni ciliŋ ba, aɗaba evidî ya agray nahkay ni ti awayay ti mis tâzləbay naŋ ciliŋ ; ahàr àɗəm ku way way do gekʉli mâgray tʉwi ti àna huɗ bəlaŋ, aɗaba ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana Bay

geli. 23 Tʉwi ya kəgrum ni lu ti grum àna huɗ bəlaŋ akaɗa kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akaɗa kəgrumi ana mis ciliŋ do. 24 Aɗaba kàsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àŋgahi ana ndam gayaŋ ni ana kʉli. Bay ya ti kəgrumi tʉwi eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni ti *Krist. 25 Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatraɓ naŋ kala-kala akaɗa ga zlam gayaŋ ya àgudar ni. Aɗaba Melefit ti agrafəŋa seriya kè mis a ɗek, àmbrəŋ maslaŋa nahaŋ do.

4

1 Lekʉlʉm ya ti kàbum àna evidĩ ni, ku way way do mâgri jiri akaɗa ya təgri ana mis ndahaŋ ya ti nday evidi do ni. Səruma lekʉlʉm day Bay məgur kʉli àbu, naŋ àbiyu a huɗ melefit bu.

Sawari ndahaŋ ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

2 Həŋgalum Melefit kəlavaɗ, kàmbrəŋum ba. Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti araŋa nahaŋ àgəjazlki ahàr ke kʉli ba, grumi sʉsi daya. 3 Həŋgalumi Melefit ana leli daya, ti mâvi divi ana leli ga məhiaba ma maŋgahani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nàvu a daŋgay bu ahalay ti azuhva ma gani nani. 4 Həŋgalum Melefit ti nâɗafaya ma nana lala, akaɗa gayaŋ ya awayay na.

5 Jalum ahàr lala ahəmamam kanjəhaɗum e kidĩŋ ga ndam ya tàfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kislʉmki məgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kàmbrəŋum ba. 6 Ahàr àɗəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekʉli ni mâcər akaɗa ga zlam ya estena àfəŋ ni. Ahàr àɗəm kâsərum məhəŋgrifəŋani kà pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveriŋ zlapay gayaŋ

7 Nu nàbu nanjəhaɗ ahəmamam ti wur ga məŋ geli Tisik kwa ti amaŋgəhadĩ ma gani ɗek ana kʉli. Naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; leli màbu magrakabu tʉwi ga Bay geli ata naŋ. Naŋ àbu agray tʉwi lala, àmbrəŋ do. 8 Nəsləroru naŋ afa gekʉli ti nahkay, nawayay ti kâsərum manjəhaɗ geli, akaba nawayay ti mâvikivu njəɗa ana kʉli. 9 Nəsləroru naŋ ti nday ata wur ga məŋ geli Onezim. Onezim ti nawayay naŋ dal-dal, naŋ day agray tʉwi lala, àmbrəŋ do ; naŋ mis ga kəsa gekʉli. Nday gani ataŋgəhadĩ ere ye ti agravu ahalay ni ɗek ana kʉli.

10 Aristark àgria sa ana kʉli a ; naŋ àbu a daŋgay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga məŋ ga bəŋ ga Barnabas day àgria sa ana kʉli a. Mark ti mədəmkia ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərikaboya ana kʉli a. Tamal ènjʉa afa gekʉli a ti kâgəsumkabá naŋ a lala. 11 Yezu naŋ ya ti təzalay Zʉstʉs ni day àgria sa ana kʉli a. Nday gani mahkərani ya tàgri sa ana kʉli ni ti nday ndam *Zʉde ya magrakabu tʉwi ga *Məgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zʉde ndahaŋ tàkibu ke leli bi. Nday gani tàvua njəɗa dal-dal.

12 Epafras mis ga kəsa gekʉli day àgria sa ana kʉli a. Naŋ àbu agri tʉwi ana Yezu *Krist, naŋ àbu akaɗvu àna mahəŋgali Melefit ana kʉli kəlavaɗ. Awayay ti kâzum njəɗa gekʉli ɗek, araŋa àhəcikivu ana kʉli ba, kâsərum ere ye ti Melefit awayay ni ɗek lala mək kâgrum. 13 Nagrakia sedi a : naŋ àbu agray tʉwi kay azuhva kʉli, azuhva ndam Lewʉdisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * 14 Lʉk zal doktar ni àgria sa ana kʉli a daya ; naŋ ti mawayay naŋ dal-dal. Demas day àgria sa ana kʉli a.

15 Grumi sa geli ana bəza ga məŋ geli ya ti e Lewʉdisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *təcakalavu afa gani ni daya. 16 Ka ya ti etijeŋgia wakita hini ana kʉli a ni ti slərumikaboru ana ndam ga Yezu ya təcakalavu e Lewʉdisi ni ti tôru tĩjeŋgi ana tay bilegeni. Lekʉlʉm day kêjeŋgʉm wakita ya ti tàslərikaboru ana ndam Lewʉdisi ni. 17 Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tʉwi ya tàvuk ga məgriani ana Bay geli ni, graba tʉwi

* **4:13** Kolos, Lewʉdisi akaba Hiyeropolis ti kəsa mahkər cifa cifa.

na ɗek lala. »
18 Nu Pol nəgri sa ana kʉli ; sa hini
ti nu nuani nəbəki àna ahar goro.
Sərumki nu nèbu a daŋgay bu. Melefit
mâgri sulum gayaŋ ana kʉli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik enjenjeni ni
Ere ye ti mədəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbəki wakita ni ti naŋ a Koreŋ ; àsləroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àsləkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mək Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tʉwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tʉwi 17.1-10). Pol àpəs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, aɗaba ndam Zʉde tawayay təgəs naŋ (Tʉwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahəli ahàr, awayay epi tay ga məvi njəɗa ana tay, ay àŋgət ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga məvi njəɗa ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayaŋ ni (1-3) Pol avi njəɗa ana ndam Tesalonik ya təfəki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena : àɗafaki Melefit àdaba tay a ti njəɗa ga Məsuf Njəlatani ya àgray tʉwi e kiɗiŋ gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahaŋ təgri daliya ana tay nəŋgu ni, Məsuf Njəlatani àbu agray tʉwi e kiɗiŋ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahəmamam naŋ naŋani àgray tʉwi a Tesalonik ni : àgəski gəɗakani ga ndam ga Yezu weley weley do ɗek mâgray tʉwi akaɗa ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17–3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tânjəhaɗ akaɗa ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àɗəm mânjəhaɗ nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àcahi zlam nahaŋ ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahaŋ tàməta nəŋgu ni, ataŋgaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amaŋga ni ; ku tamal màsər vaɗ gani do nəŋgu ni ataŋgaba eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena (4.13–5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu təmət nəŋgu ni àhəli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu ɗek Pol àhi ma ga vaɗ ga Yezu ya amaŋga ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àɗəm Melefit amajəgay ndam gayaŋ ni, araŋa emijiŋkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vaɗ ga Yezu ya amaŋga ni. A vaɗ gani nani ti leli ɗek aməmərvu dal-dal, aməgri sʉsi ana Melefit ana zlam gayaŋ ya àgri ana leli ni ɗek.

Sa ga Pol

1 Məbəki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Məbikioru ti ana kʉli ndam ga Yezu ya *ka-cakalumvu a Tesalonik ni. Lekʉlʉm ti kəbum akaɗa mis bəlaŋ akaba Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tâgri sulum gatay ana kʉli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Manjəhaɗ ga ndam Tesalonik ya təfəki ahàr ka Yezu ni

2 Leli màbu məgri sʉsi ana Melefit azuhva kʉli ɗek kəlavaɗ ; ka ya ti mahəŋgalay naŋ ni ti màbu macali slimi ana kʉli. Màmbrəŋ 3 majalaki ahàr ke kʉli kè meleher ga Bəŋ geli Melefit do. Màbu majalaki ahàr ti ka zlam gekʉli ya kəgrum ni : kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kəgrumi tʉwi ; kəbum kawayum naŋ, nahkay kacakum daliya azuhva naŋ ; kəsəruma aməgri zlam sulumani ana kʉli daya, nahkay kəbum keɓesʉm. 4 Bəza ga mmawa, leli məsəra Melefit awayay kʉli, àdaba kʉli a, 5 aɗaba ka ya ti mòru afa gekʉli, məhi *Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli ni ti, màɗəm ti àna ma ciliŋ do : màgray tʉwi ti àna njəɗa ge Melefit ya *Məsuf Njəlatani àvi ana leli ni daya ; àna njəɗa gani nani ti məsəra ma geli ya məhi ana kʉli ni ti ma ge jiri eɗeɗiŋ. Kəsəruma ahəmamam leli

mànjəhaɗ e kiɗiŋ gekʉli bu, màgray tʉwi azuhva kʉli ni. 6 Lekʉlʉm day kàmbatumkaba manjəhaɗ gekʉli a, ègia kəgrum zlam akaɗa geli ni, kəgrum zlam akaɗa ga Bay geli ni daya. Ka ya ti kàgəsumkabu ma ge Melefit ni ti lekʉlʉm kàbum kacakum daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəŋgu ni kàgəsumkabá àna məmərana. Àvi məmərani gani nani ana kʉli ti Məsuf Njəlatani. 7 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ka haɗ Mesedʉweŋ akaba ka haɗ Eseyi ni ɗek tàra tìcia ere gekʉli ya kàgrum nahkay na ti nday day tawayay tagray akaɗa nani. 8 Azuhva tʉwi gekʉli ya kàgrum ni ti ndam Mesedʉweŋ akaba ndam Eseyi tìcia ma ga Bay geli a. Ay tìci ti nday ciliŋ do : ku eley eley do ɗek mis tìcia gekʉli ya kəfumki ahàr ke Melefit na. Nahkay ti ku màɗəmki ma ndo nəŋgu ni tìcia ma gana àndava. 9 Mis tàbu təzlapaki ke leli, tàɗəm lekʉlʉm kàgəsumkabá leli a lala. Tàɗəm kàmbrəŋuma pəra, kàmbatumkaba majalay ahàr gekʉli a, kìgʉma ndam məgri tʉwi ana Melefit a daya. Kàsəruma Melefit ti naŋ àbu àna sifa, naŋ Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni. 10 Nahkay kàbum kəjəgum sarta ga Wur gayaŋ ya amasləkabiya e melefit ba ni. Wur gayaŋ nani ti Yezu ; àməta mək àŋgaba e kisim ba, amahəŋgay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit aməzumki ɓəruv ke mis ni ti Melefit aməzumki ke leli do.

2

Tʉwi ga Pol ya àgray a Tesalonik ni

1 Bəza ga mmawa, lekʉlʉm lekʉlʉmeni kàsəruma, ka ya ti mòru afa gekʉli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. 2 Kàsəruma daya, wuɗaka mòru afa gekʉli ni ti tàgribiya daliya ana leli a, tìndivbiya leli e Filip a. Afa gekʉli day mis kay tàwayay məgəskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit geli àvia njəɗa ana leli ga məhi *Ma Mʉweni Sulumani gayaŋ ana kʉli a. 3 Ka ya ti məhi ma gani nani ana mis ni ti màsəkaɗ malfaɗa do, màɗəbi zlam ana huɗ geli àna naŋ do, màgosay mis do. 4 Melefit àsəra leli a, nahkay àdaba leli ga məhi Ma Mʉweni Sulumani ana mis a. Ka ya ti məhi ma gani ana mis ni ti màwayay ti mis tâzləbay leli do ; mawayay ti Melefit mâzləbay leli sawaŋ. Aɗaba Melefit ti àsəra majalay ahàr ge mis a. 5 Kàsəruma ɗay-ɗay leli màhi ma ana kʉli ga magosay kʉli ndo, ɗay-ɗay màɗəbafəŋa zlam kè kʉli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. 6 Ŋgay mis tâzləbay leli kwa ti màɗəm ndo ; ku lekʉlʉm, ku mis ndahaŋ nəŋgu ni màɗəm ndo. 7 Ku tamal nahkay nəŋgu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki məfəki ŋgasa ke kʉli tata, ay ti màgray nahkay ndo. Leli mànjəhaɗ e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti kuɗufa akaɗa ga məŋ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayaŋ ni. 8 Leli mawayay kʉli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekʉli ni ti màwayay məhi Ma Mʉweni Sulumani ge Melefit ana kʉli ciliŋ ndo : ku tamal tâbazl leli azuhva kʉli nəŋgu ni akal məgəskabu daya. Leli màwayay kʉli ti nahkay. 9 Bəza ga mmawa, sərumki ka ya ti màhi Ma Mʉweni Sulumani ge Melefit ana kʉli ni ti màgra tʉwi nahaŋ a, məlafat akaba məlavaɗ gani do ɗek màgra tʉwi gana, àmətaɓkaba leli a dal-dal. Màgray nahkay ti aɗaba mawayay ti kàcakum daliya ga məvi zlam ana leli ba.

10 Ka ya ti leli màbu e kiɗiŋ gekʉli ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu ni ti mànjəhaɗa njəlata, màgra zlam ge jiri a, maslaŋa àcalki leli ka zlam magudarani ndo. Kislʉmki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day agrakia ke leli a tata. 11 Kàsəruma, mànjəhaɗ akaba ku way way do gekʉli ti akaɗa ga bəŋ ga bəza ya anjəhaɗ akaba bəza gayaŋ, afi ahàr ana tay ni. 12 Sak kay màɗəfikia divi ana kʉli a, màvia njəɗa ana kʉli a, màhi ana kʉli ahàr àɗəm kâgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Aɗaba Melefit azalay kʉli, awayay ti kâhərumiyu a Məgur gayaŋ vu, a

məlaŋ maslaɗani gayaŋ vu.
13 Màmbrəŋ məgri sʉsi ana Melefit do, aɗaba ka ya ti màhi ma ge Melefit ana kʉli ni ti kàgəsumkabá. Kàgəsumkabu ti akaɗa pakama ge mis hihirikeni do ; kàgəsumkabu ti akaɗa pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit eɗeɗiŋ, naŋ àbu avi njəɗa ana kʉli, lekʉlʉm ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni. 14 Bəza ga mmawa, ere ye ti àgrakivu ka ndam ge Melefit ya təfəki ahàr ka Yezu Krist, təcakalavu ka haɗ *Zʉde ni ti àgrakiva ke kʉli a daya. Ndam ga haɗ gekʉli tàgria daliya ana kʉli a akaɗa ga ndam *Zʉde ya tàgri ana ndam gatay ya tàfəki ahàr ka Yezu na. 15 Tàkaɗ Bay geli Yezu, tàbazl ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba tàgri daliya ana leli ni ti ndam Zʉde. Gatay ya tàgray nahkay ni ti àɓəlafəŋ kè Melefit do ; tìgia ndam ezir ge mis a ɗek daya. 16 Leli màbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zʉde do ni, ti Melefit mâhəŋgay tay, ay ndam Zʉde ni tawayay təcafəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam àkivu ka zlam magudarani gatay ya tàgudar a sarta bu ɗek ni. Ay nihi ti Melefit àzumkia ɓəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

17 Bəza ga mmawa, leli ti àpəsa ɓal mìpivu akaba kʉli ndo. Ay ku tamal mìpi kʉli ndo nəŋgu ni, leli màbu majalaki ahàr ke kʉli. Nahkay ti leli màbu makaɗvu dal-dal ga moru məmənjiyu kʉli. 18 Màwaya maŋgona afa gekʉli a. Nu Pol nàtəkara sak cʉ ga moroni afa gekʉli a, ay *Seteni àcafəŋa nu a. 19 Azuhva kʉli ti leli màsəra Melefit amagray zlam sulumani ya àɗəm amagray ni. Nahkay leli màbu məmərvu azuhva kʉli. Ŋgay màbu məmərvu azuhva kʉli daya ti kàsərum ndo waw ? Màsəra ka ya ti Bay geli Yezu amaŋga ni ti amazləbay leli azuhva tʉwi geli ya màgray e kiɗiŋ gekʉli bu ni ; nahkay məmərvu akaɗa ga maslaŋa ya ti àtama mis ndahaŋ àna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. 20 Nahkay məmərvu ti azuhva kʉli ; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kʉli daya.

3

1 Nahkay zla nahəma, leli mìsliki meɓeseni va do ; màɗəm ahàr àɗəm leli ndahaŋ ni manjəhaɗ a Ateŋ hayaŋ, 2 məsləroru Timote afa gekʉli. Naŋ ti wur ga məŋ geli, məgri tʉwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhioru *Ma Mʉweni Sulumani ge *Krist ana mis. Màsləroru naŋ afa gekʉli ti ga məvi njəɗa ana kʉli, ti kàmbrəŋum məfəki ahàr gekʉli ka Yezu ba. 3 Màgray nahkay ti, màwayay ti a huɗ ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa èjikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kàsəruma lala : ahàr àɗəm mâcakum kwa. 4 Ka ya ti leli màbu e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti màhiva ana kʉli a, màɗəm ahàr àɗəm mâcakum daliya ni kwa. Kàsəruma, ere ye ti màɗəm ni àgrava eɗeɗiŋ a. 5 Ègia nahkay ti nìsliki meɓeseni va do, nàsləroru Timote afa gekʉli ga məsər ahəmamam kəfumki ahàr ka Yezu ni, aɗaba nàɗəm bi *Seteni amagosay kʉli. Màwayay ti tʉwi geli ya màgray e kiɗiŋ gekʉli bu ni ègi zlam masakani ba.
6 Ay nihi ti Timote àsləkabiya afa gekʉli a, ènjia afa geli a. Ma gayaŋ ya àhi ana leli ni ti àməri ɓəruv ana leli dal-dal : àɗəm lekʉlʉm kàbum kəfumki ahàr ka Yezu lala, kàbum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ahàr ke leli ni ti kəmərumvu àna naŋ. Nahkay kawayum mipi leli akaɗa geli ya mawayay mipi kʉli ni. 7 Bəza ga mmawa, leli màbu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya àhi ana leli àki ka məfəki ahàr gekʉli ka Yezu ni àvia njəɗa ana leli a. 8 Nahkay ma gayaŋ ya àɗəm lekʉlʉm kàmbrəŋum məfəki ahàr gekʉli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akaɗa àvia sifa mʉwena ana leli a. 9 Leli màbu məmərvu dal-dal kè meleher ge Melefit geli azuhva kʉli ; nahkay ku məgri sʉsi ana Melefit ahəmamam ahəmamam azuhva kʉli nəŋgu ni, sʉsi gani àhəca. 10 Məlafat akaba

məlavaɗ gani do ɗek mahəŋgalay Melefit, màmbrəŋ do ; mawayay mipi kʉli àna eri geli, mawayay məvi njəɗa ana kʉli ti məfəki ahàr gekʉli ka Yezu ni mâsagakivu, môru kama kama.

11 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ahàr gatay gatayani tâvi divi ana leli ga moroni afa gekʉli ti. 12 Lekʉlʉm kàbum kawayumvu, kàbum kawayum mis ndahaŋ ɗek daya : Bay geli mâvikivu njəɗa ana kʉli ti mawayavani gekʉli mâsagakivu, môru kama kama, akaɗa geli ya ti mawayay kʉli ni. 13 Mâvikivu majalay ahàr sulumani ana kʉli, ti lekʉlʉm akələbum ndam *njəlatani kè meleher ga Bəŋ geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu amaŋga akaba ndam gayaŋ njəlatani na ɗek ni ti atəŋgətfəŋa zlam magudarani kè kʉli a do. [Aya nahkay !]

4

Manjəhaɗ ga ndam njəlatani ge Melefit

1 Bəza ga mmawa, ahəmamam ndam ge Melefit tanjəhaɗ ti tâɓəlafəŋ ni ti màhiaba ana kʉli àndava ; lekʉlʉm kàbum kanjəhaɗum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti àgəjəni ga məhiani ana kʉli ni ti nihi : mahəŋgalay kʉli, məhi ana kʉli àna slimi ga Bay geli Yezu : kàmbrəŋum ba, grumkivoru kama kama. 2 Ma ga Bay geli Yezu ya màhi ana kʉli ahəmamam kanjəhaɗum ni ti kàsəruma àndava. 3 Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi : njəhaɗum akaɗa ga ndam gayaŋ *njəlatani ya tanjəhaɗ ni ; kàgrum mesʉwehvu ba. 4 Ti ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâsər ahəmamam tanjəhaɗ ata wal gayaŋ ni : tânjəhaɗ njəlata, ti mis ndahaŋ tâzləbay tay. 5 Kìgʉm eviɗi ga maɗəbay wál akaɗa ga ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni ba. 6 Àki ka ma hini ti maslaŋa àgudari zlam ana wur ga məŋani ba, àgosay naŋ ba daya. Màhia ana kʉli a àndava, məhikivu ana kʉli keti : Bay geli amatraɓ ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. 7 Aɗaba Melefit àzalay leli ti ga magray mesʉwehvu do ; àzalay leli ti ga manjəhaɗani njəlata sawaŋ. 8 Nahkay ti tamal maslaŋa àgəskabu pakama hini do ni ti, àgəskabu do ni ti pakama ge mis do ; àgəskabu do ni ti pakama ge Melefit naŋ ya ti avi Məsuf gayaŋ njəlatani ana kʉli ni sawaŋ.

9 Àki ka mawayavani e kiɗiŋ gekʉli ya kəfumki ahàr ka Yezu ni bu ni ti màbiki ma gani ka wakita ana kʉli va do, aɗaba Melefit àcahia zlam gana ana kʉli a àndava, nahkay kàbum kawayumvu lala, 10 kàbum kawayum ndam geli ya ka haɗ Mesedʉweŋ ni ɗek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kʉli ahàr àɗəm mawayavani gekʉli ni môru kama kama. 11 Məhi ana kʉli keti : zum njəɗa gekʉli ga manjəhaɗkabani àna sulumani ; ti ku way way do mâbi slimi ana tʉwi gayaŋ ciliŋ, ti mâŋgəti zlam ana huɗ gayaŋ àna tʉwi ga ahar gayaŋ gayaŋani. Ma gani nani ti màhia ana kʉli a ahaslana àndava. 12 Tamal kəgrum nahkay ti manjəhaɗ gekʉli amaɓəlafəŋ kà ndam ya ti tàfəki ahàr ka Yezu ndo ni. Ekihindʉmfiŋa zlam kè mis ndahaŋ a do daya.

Maŋgabana e kisim ba akaba maŋga ga Yezu a

13 Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga məŋ geli ya tàmət ni ti, mawayay ti kəsərum ma gani lala, ti àhəli ahàr ana kʉli akaɗa ya ti ahəli ahàr ana mis ndahaŋ ya ti tàsər ma gani do ni ba. 14 Màsəra Yezu àməta mək àŋgaba e kisim ba. Nahkay ti màsəra ndam ya tàfəki ahàr ka Yezu, tàmət ni ti Melefit aməmbrəŋ tay do. Amahəŋgaraba tay e kisim ba, atanjəhaɗ akaba Yezu.

15 Pakama geli ya məhi ana kʉli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi : ka fat ya ti Bay geli amaŋga nahəma, leli ya màbu àna sifa, màmət ndo ni, amoru afa gayaŋ enji ga ndam ya tàməta àndava ni do simiteni. 16 Aɗaba ka fat gani nani ti Melefit aməɗəm sarta ènjia, mək gəɗakani ga *məslər ge Melefit amazlah, mezlelim ge Melefit amahənday ; eslini Bay geli

amasləkabiya e melefit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya tàmət ni ti ataŋgaba, 17 kələŋ gani leli ya màbu àna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a maklaɓasl vu ; leli ɗek aməbakabu ahàr akaba Bay geli agavəla, leli ɗek amanjəhaɗ akaba Bay geli ga kaŋgay-kaŋgayani. 18 Nahkay ti zum njəɗa àna ma hini ya nàhi ana kʉli ni, lekʉlʉm day humi ana ndam gekʉli ndahaŋ ti tâzay njəɗa bilegeni.

5

1 Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti màbiki ma gani ana kʉli va do, aɗaba 2 kàsəruma pakama gana àndava : vaɗ ya ti Bay geli amaŋga ni ti mis tàsər do. Amaŋga ti akaɗa ga zal akal ya ara ga məlavaɗ a ni. 3 Nahkay ka ya ti mis atəɗəm : « Leli màbu a barbaray bu, araŋa àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefit emiziŋaba tay a hʉya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akaɗa ga wal a huɗ, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətamfəŋa kà daliya na do. 4 Ay lekʉlʉm nahəma bəza ga mmawa, manjəhaɗ gekʉli ti akaɗa ga ndam ya tanjəhaɗ a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni do. Nahkay vaɗ gani nani amədi ahàr ana kʉli akaɗa ga zal akal ni do, 5 aɗaba lekʉlʉm ɗek kàbum kəgrum tʉwi a məlaŋ masladani bu, ga məlafat. Leli ti ndam ya tagray tʉwi a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ga məlavaɗ ni do. 6 Nahkay mìnjʉm ɗʉwir akaɗa ga nday ndahaŋ ni ba ; manjəhaɗum eri, məbumi slimi ana ahàr geli ti màgudarum zlam ba. 7 Aɗaba nday ya ti tinji ɗʉwir ni ti tinji ti ga məlavaɗ ; nday ya ti tisi zum akaɗ tay ni ti tisi, akaɗ tay ti ga məlavaɗ. 8 Ay leli ti magray tʉwi ga məlafat ; nahkay məbumi slimi ana ahàr geli ti màgudarum zlam ba. Leli məfəki ahàr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tìgia akaɗa ge endʉwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tabakabu, taŋgah gugum gatay àna naŋ na. Màsəra Melefit amahəŋgay leli : geli ya màsəra amahəŋgay leli ni ti ègia akaɗa gadagar ga ndam slewja ya təbəvu a ahàr vu, tahəŋgay ahàr gatay àna naŋ na. 9 Aɗaba Melefit àzalay leli ti ga məzumki ɓəruv ke leli do ; àzalay leli ti ga mahəŋgay leli azuhva tʉwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. 10 Krist ti àmət azuhva leli. Nahkay ku leli màbu àna sifa, ku màməta nəŋgu ni, awayay məvi sifa gayaŋ ana leli ti mânjəhaɗ ka ahar bəlaŋ akaba naŋ. 11 Nahkay zla nahəma, ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâvi njəɗa ana maslaŋa nahaŋ, ti məfəki ahàr gekʉli ka Yezu ni môru kama kama. Lekʉlʉm kàbum kəgrum àndava, ay ti kàmbrəŋum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayaŋ

12 Bəza ga mmawa, mawayay ti kâgəsumiki ma ana ndam ya ti tagray tʉwi ga Bay geli e kiɗiŋ gekʉli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyu tay ga mədi kama ana kʉli akaba ga məziaba azay slimi ana kʉli a. 13 Həŋgrumioru ahàr a haɗ ana tay, wayum tay daldal azuhva tʉwi gatay ya tagray ni. Njəhaɗum àna sulumani e kiɗiŋ gekʉli bu.

14 Bəza ga mmawa, ere ye ti məhi ana kʉli ni ti nihi : Tamal mis agray masəfa ti humiki ; tamal mis agray aŋgwaz ti vumi njəɗa ti àgray aŋgwaz ba ; tamal mis èsliki məfəki ahàr ka Yezu va do ni ti jənumki naŋ ; ku way way do ɗek, ɓesʉmi. 15 Bumvu slimi : tamal maslaŋa àgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti, maslaŋa gani àhəŋgrivu ba. Ahàr àɗəm ku way way do mâwayay məgri sulum ana maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu akaba ana mis ga dala ɗek kwa.

16 Mərumvu kəlavaɗ ; 17 kàmbrəŋum mahəŋgalay Melefit ba ; 18 ku mam agravu mam nəŋgu ni grumi sʉsi ana Melefit. Zlam gani nani ɗek ti Melefit awayay kâgrum, aɗaba lekʉlʉm kàbum akaba Yezu *Krist akaɗa mis bəlaŋ.

19 Kàcumfəŋa *Məsuf Njəlatani ga magray tʉwi e kiɗiŋ gekʉli ba ba. 20 Tamal maslaŋa àhəŋgaraya

pakama ge Melefit e kiɗiŋ gekʉli ba
nahəma, kàzum pakama gani akaɗa
ma masakani ba. 21 Ku maslaŋa
gani aɗəm mam mam do nəŋgu ni
mənjumkia lala day. Tamal ere gani
àɓəlay ti gəsumkabá. 22 Jəgum ahàr
gekʉli ti kàgudarum zlam ba ; ku mam
mam day kàgudarum ba.
23 Melefit naŋ ya ti agray ti araŋa
àhəli ahàr ana leli do ni, àna ahàr
gayaŋ gayaŋani mâgray ti lekʉlʉm
kîgʉm ndam gayaŋ njəlatani, araŋa
àhəcikivu ana kʉli ba ti. Mâjəgay kʉli
lala ; mâjəgay vu gekʉli, sifa gekʉli
akaba majalay ahàr gekʉli ɗek ti.
Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist
amara ni ti atəŋgətfəŋa zlam magu-
darani kè kʉli ga macalki kʉli a do.
24 Bay ya ti azalay kʉli ni ti Bay Melefit
gani, agray ere ye ti àɗəm amagray ni
ɗek. Nahkay amagray zlam gani nani
daya.
25 Bəza ga mmawa, həŋgalumi Mele-
fit ana leli.
26 Grumi sa geli ana bəza ga məŋ
geli ni ɗek akaɗa ga ndam njəlatani ge
Melefit ya tagravu sa ni.
27 Nəhi ana kʉli àna slimi ga Bay
geli : kam-kam jeŋgʉmi wakita hini
ana bəza ga məŋ gekʉli ɗek.
28 Bay geli Yezu Krist mâgri sulum
gayaŋ ana kʉli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cʉ ni

Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cʉ ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbəki wakita ni ti bi naŋ a Koreŋ akaɗa gayaŋ ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gəɗakani ma ga wakita nday cʉeni ni ti ma bəlaŋ.

A wakita hini bu Pol àvi njəɗa ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahaŋ təgri daliya ana tay nəŋgu ni tâmərvu, aɗaba daliya gani nani aɗafaki Melefit àgəskabá tay a (1.5). Àɗəm keti : Yezu amasləkabiya e melefit ba, amagrafəŋa seriya kè mis a ɗek, aməhəl ndam gayaŋ (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahaŋ tàɗəm Yezu àŋga àndava : Pol àɗəm ma gani nani ti ma ga malfaɗa ; si mis cuɗayani amaŋgazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahəma ndam Tesalonik ni tàmbrəŋ məfəki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayaŋ ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àɗəm ku way way do mâŋgəti zlam ana huɗ gayaŋ àna tʉwi ga ahar gayaŋ gayaŋani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tâhəɗakfəŋa kà ndam ya tagray masəfa na, aɗaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

1 Məbəki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Məbikioru ti ana kʉli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekʉlʉm ti kàbum akaɗa mis bəlaŋ akaba Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. 2 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kʉli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a

3 Bəza ga mmawa, ahàr àɗəm mâgri sʉsi ana Melefit kəlavaɗ azuhva kʉli. Geli ya məgri sʉsi ni ti àɓəlay, aɗaba məfəki ahàr gekʉli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kiɗiŋ gekʉli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu awayay bəza ga məŋani dal-dal. 4 Ka ya ti leli màbu e kiɗiŋ ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ti leli màbu mazləbavu ana kʉli, aɗaba mis təgri daliya ana kʉli gərgəri kay day keɓesʉm, kàmbrəŋum məfəki ahàr gekʉli ka Yezu do daya.

5 Lekʉlʉm kàbum kacakum daliya nahkay ti, aɗafaki Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti aɗaba agur kʉli ti Melefit, nahkay daliya gekʉli ya keɓesʉm ni aɗafaki lekʉlʉm a Məgur gayaŋ bu eɗeɗiŋ. 6 Iy, Melefit amagray seriya ti ge jiri : aməgri daliya ana ndam ya təgri daliya ana kʉli ni. 7 Lekʉlʉm ya kacakum daliya ni Melefit amagray ti akəpəsumaba àna sulumana ; leli day aməpəsaba akaba kʉli a ka ahar bəlaŋ. Zlam gani nani amagravu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amaŋgazlavu a huɗ melefit bu ni. Amaŋgazlava ti amaŋga akaba ndam məslər gayaŋ njəɗa-njəɗana. 8 Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga məgri daliya ana ndam ya tàsər Melefit do ni akaba ana ndam ya tàgəskabu *Ma Mʉweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. 9 Nday gani atəcakay daliya, Melefit amatraɓ tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Amagray ti tânjəhaɗ driŋ driŋ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njəɗa-njəɗani, anjəhaɗ a məlaŋ masladani gayaŋ bu, ay ndam nday nani etipi naŋ do simiteni. 10 Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amaŋga ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayaŋ tâzləbay naŋ ; ndam ya təfəki ahàr ni ɗek atəmərvu àna naŋ. Ka fat gani

nani lekʉlʉm day akəlumkibu ka tay,
aɗaba kàgəsumkabá pakama ya ti
màhi ana kʉli na.
11 Nahkay màbu mahəŋgali Melefit
ana kʉli kəlavaɗ, mawayay ti mâgray
ti kîgʉm njəlata, ti kâŋgətum sifa
ya ti àzalakibiyu kʉli ni. Mawayay
ti mâjənaki kʉli àna njəɗa gayaŋ ge
mendeveriŋ zlam sulumani ya ti
kawayum kəgrum ni ɗek akaba tʉwi
ya kəgrum aɗaba kàfumkia ahàr a
ni. 12 Tamal zlam nday nani àgrava
ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva
kʉli, atazləbay kʉli azuhva naŋ daya.
Zlam nday nani ti Melefit geli nday
ata Bay geli Yezu Krist atagray àna
sulum gatay.

2

Wuɗaka Yezu amara ti mis cuɗayani amara day

1 Bəza ga mmawa, məhi ma ana
kʉli àki ka vaɗ ga Bay geli Yezu *Krist
ya amaŋga, leli day amacakalavu ka
ahar bəlaŋ akaba naŋ ni. Mahəŋgalay
kʉli, 2 məhi ana kʉli nahəma, tamal
tàhi ana kʉli vaɗ ga Bay geli ènjia ti
kàgrum aŋgwaz ba ; ahàr àhəli ana
kʉli weceweci ba ; ɗəgəzluma ahàr
a lala day. Ku tamal maslaŋa àɗəm
ahəŋgriaba ma *maŋgahani ge Melefit
ana kʉli a, ku maslaŋa àɗəm ahəŋgri
ma ge Melefit ana kʉli ahkay do ni
àhi ana kʉli leli màbəki ma gani ka
wakita nəŋgu ni, kàgəsumkabu ba.
3 Nəɗəm nahəma, ku ahəmamam
ahəmamam nəŋgu ni maslaŋa àgosay
kʉli àna ma nahkay ba. Aɗaba
wuɗaka vaɗ gani nani eminjia ti, mis
dal-dal atəgəskabu ma ge Melefit va
do, mis cuɗayani day amaŋgazlava
kwa. Mis cuɗayani nani ti Melefit
emijiŋ naŋ, 4 ay wuɗaka emijiŋ naŋ
ti mis cuɗayani nani àcafəŋa mis ga
məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit
a. Àcafəŋa mis ga məhəŋgrioru ahàr a
haɗ ana zlam ya ti təzalay tay melefit
na ɗek daya, amaɗəm naŋ àtama tay a
ɗek. Naŋ gani ku a *ahay gəɗakani
ge Melefit ni vu amanjəhaɗviyu,
amaɗəm naŋ Melefit.

5 Ka ya ti nu nàbu akaba kʉli
ni ti nàbu nəhi ma gani ana kʉli,
nihi ti kàsərumki va do waw ? 6 Ay
nihi ti zlam nahaŋ acafəŋa naŋ
ga maŋgazlavana, zlam gani nani
ti kàsəruma lala. Ay sarta gayaŋ
eminjʉa day kwa ti amaŋgazlavu.
7 Ku kani day cuɗay àbu a duniya
bu, ay àsərvu lala faŋ do. Ay a vaɗ
nahaŋ Melefit amazaba maslaŋa
ya ti acafəŋa mis cuɗayani na ga
maŋgazlavani na e divi ba, 8 nahkay
mis cuɗayani ni amaŋgazlavu. Ay
ka maŋga ga Bay geli Yezu a ti Yezu
emiviti aməɗ vit ti emijiŋ naŋ. Yezu
amaŋga ti àna njəɗa dal-dal, nahkay
amaŋgəlaɗkaba naŋ a. 9 Mis cuɗayani
ni amara ti àna njəɗa ge *Seteni.
Amagray zlam ya ti mis tìpi ɗay-
ɗay ndo ni, amagray zlam magray
ejep gərgəri kay ga magosay mis.
10 Amagray zlam magudarani ku
weley weley do ɗek ga magosay
ndam ya ti etijiji ni, aɗaba nday
gani tàwayay jiri ndo ; tamal tàwaya
ti akal Melefit ahəŋgay tay. 11 Nahkay
Melefit àna njəɗa gayaŋ agray ti tàsər
zlam ba, tâgəskabu ma ga malfaɗa.
12 Melefit agray nahkay ti ga məwəl
ndam ya ti tàgəskabu jiri ndo, tàwaya
magudara zlam a ni ɗek àna seriya.

Melefit àdaba kʉli a

13 Lekʉlʉm nahəma bəza ga
mmawa, lekʉlʉm ya ti Bay geli
awayay kʉli ni, ahàr àɗəm leli məgri
sʉsi ana Melefit azuhva kʉli kəlavaɗ,
màmbrəŋ do, aɗaba kwa ka mənjəki
gani àdaba kʉli a àndava. Àdaba kʉli a ti
ga mahəŋgay kʉli àna njəɗa ga *Məsuf
Njəlatani. Agray ti kîgʉm ndam ge
Melefit ti Məsuf Njəlatani gani. Mele-
fit ahəŋgay kʉli ti aɗaba kàgəsumkabá
jiri a daya. 14 Nahkay ka ya ti màhi
*Ma Mʉweni Sulumani ana kʉli ni ti
Melefit àzalay kʉli ti àna ma gani nani.
Àgray nahkay ti awayay ti lekʉlʉm
day kânjəhaɗum akaba Bay geli Yezu
*Krist, kîpʉm maslaɗani gayaŋ ni.
15 Bəza ga mmawa, ègia nahkay ti
kàmbrəŋum məfəki ahàr gekʉli ka
Yezu ba, gəsumkabá zlam ya màcahi

ana kʉli na ; ku tamal màhi ana kʉli àna pakama ahkay do ni màbiki ana kʉli ka wakita nəŋgu ni gəsumkabá.

16 Nahəŋgalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəŋ geli Melefit. Bəŋ geli Melefit ti awayay leli, agri sulum gayaŋ ana leli ; nahkay avi njəɗa ana leli, aməmbrəŋ məviani ana leli ɗay-ɗay do, agray ti mâsər aməvi zlam sulumani ana leli. 17 Nahəŋgalay tay ti tâhəŋgrivu ɓəruv ana kʉli, tâvi njəɗa ana kʉli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani ɗek.

3

Həŋgalumi Melefit ana leli

1 Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kʉli ni ti nihi : həŋgalumi Melefit ana leli ti mis ndahaŋ kay tîci ma ga Bay geli, tâgəskabu lala akaɗa gekʉli ni. 2 Həŋgalumi Melefit ana leli, ti ndam cuɗay akaba ndam magudar zlam tìsliki məgri araŋa ana leli ba, aɗaba mis ɗek tàwayay məgəskabu pakama ga Yezu do.

3 Bay geli ti tamal àɗəm agray ere gani ti agray eɗeɗiŋ, nahkay ti aməvi njəɗa ana kʉli, aməbi slimi ana kʉli ti *Seteni èsliki məgri araŋa ana kʉli ba. 4 Leli day Bay geli naŋ àbu avi njəɗa ana leli ; àna njəɗa gani nani ti màsəra kàbum kəgrum ere ye ti màhi ana kʉli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbrəŋum do. Nahkay ti manjəhaɗ gekʉli àhəli ahàr ana leli do simiteni.

5 Bay geli mâvi njəɗa ana kʉli ti kâwayum Melefit, kêɓesʉm daliya kəlavaɗ akaɗa ge *Krist ni daya ti.

Ku way do mâgray tʉwi

6 Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kʉli ti aɗaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kʉli nahəma, kàhəɗakumfəŋoru kà bəza ga məŋ gekʉli ya tagray masəfa, tàgəskabu zlam ya ti leli màcahi ana kʉli ni do ni ba. 7 Lekʉlʉm ti kàsəruma lala, ka ya ti leli afa gekʉli ni ti màgray masəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekʉlʉm day grum akaɗa geli ni. 8 Màzum ɗaf afa ga maslaŋa ga sulum ndo, məlafat akaba məlavaɗ gani màgra tʉwi a, màmətaɓa, màcaka daliya day ti məŋgət ɗaf. Màgray nahkay ti aɗaba mawayay ti maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu àcakay daliya ga magal leli ba. 9 Leli ti misliki mihindiliŋ zlam kè kʉli azuhva tʉwi geli ya magray ni tata. Ay màgray nahkay ndo ni ti aɗaba mawayay məɗəfiki divi sulumani àtam nahaŋ ni ana kʉli, ti kâgrum akaɗa geli ni. 10 Ka ya ti leli afa gekʉli ni ti màhiva ana kʉli a, màhi ana kʉli ahkado : « Tamal mis àwayay magray tʉwi do ni ti àzum zlam ba daya. »

11 Tàhi ana leli ahkado mis ndahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tàbu tagray masəfa, tàgray tʉwi do simiteni, ma ya àcay tay ndo day kwa ti təhurviyu. 12 Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay àna njəɗa ga Bay geli Yezu Krist ahkado : ahàr àɗəm tâgray tʉwi lala, ti tâŋgət zlam məzumani àna ahar gatay gatayani.

13 Bəza ga mmawa, lekʉlʉm zla nahəma grum tʉwi sulumani kəlavaɗ, kàmbrəŋum ba. 14 Tamal mis àwayay məgəskabu ma hini ya màbiki ana kʉli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kàgrum tʉwi ka ahar bəlaŋ ba, ti mimili mâgray naŋ. 15 Ay ti kàmənjumləŋ akaɗa naŋ zal ezir gekʉli ba ; zlapumi sawaŋ, aɗaba kekileŋa naŋ wur ga məŋ gekʉli.

Pol ahəŋgalay Melefit akaba agray sa

16 Bay geli àna ahàr gayaŋ mâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani kəlavaɗ ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəŋgu ni mâgray nahkay, aɗaba bay ya ti avi manjəhaɗ sulumani ana mis ni ti naŋ. Bay geli mâləbu akaba kʉli ɗek ti.

17 Abiki ma ga sa hini ana kʉli ti nu Pol, nu nuani àna ahàr goro. Ke mendeveriŋ ga wakita goro ɗek, nagray sa ti nu nuani àna ahar goro, nəbəki nahkay.

18 Bay geli Yezu *Krist mâgri sulum gayaŋ ana kʉli ɗek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tʉwi akaba Pol ni (Tʉwi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a daŋgay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbərbu Timote eslini ga məbi slimi ana ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni, mək Pol òru ka haɗ Mesedʉweŋ (1.3). Kələŋ gani àɗəm bi amaŋgoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga məhi ere ye ti ahàr àɗəm agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gəɗakani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cʉ : ahi ahəmamam mâgur ndam ga Yezu, akaba ahi mâbavu slimi akaba mis ya təcahi zlam magədavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahəmamam mis tâzləbay Melefit ni (2), ahəmamam tâdiyu gəɗákani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahəmamam mâgur mis ndahaŋ e kiɗiŋ ga ndam ga Yezu ni bu (medewél, bəza dagwa, akaba mis ndahaŋ ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu ɗek ti leli day misliki məsər manjəhaɗ sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àɗəmki ma ka ndam ya təcahi zlam magədavani ana mis ni. Àɗəm mis ndahaŋ tàɗəm si mis tâgəskabu Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni kwa, ay Pol àɗəm divi ga Yezu ti divi ga məfəki ahàr ke Melefit (1.3-11). Àɗəm zlam ya ti Melefit àgraya ni ɗek ti zlam sulumani : mis ndahaŋ tàɗəm si mis tâmbrəŋ maday wal ahkay do ni tâmbrəŋ məzum zlam ndahaŋ kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àɗəm si Timote mâcahi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àɗəm nday ya ti təcahay zlam magədavani ni tawayay gejewi, taɗəbay siŋgu, ay maslaŋa ya ti awayay siŋgu ni aɗəbay zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ; Timote àgray nahkay ba, mâɗəbay Yezu sawaŋ (6.3-21).

Maslaŋa ya ti agray akaɗa ga Pol ya àhi ana Timote mâgray ni ti amanjəhaɗ àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

1 Abəki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nìgi zal asak ti àna njəɗa ge Melefit Bay mahəŋgay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti màsəra aməgri zlam sulumani ya àɗəm aməgri ana leli ni ana leli.

2 Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kìgia akaɗa wur ga huɗ goro eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena aɗaba kàbu kəfəki ahàr ka Yezu. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgruk sulum gatay, tâjənaki kur, tâgray ti kânjəhaɗumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti təcahi zlam magədavani ana mis ni

3 Nawayay ti kanjəhaɗ e Efez akaɗa goro ya nàhuk ka ya ti nakoru e Mesedʉweŋ ni. Kanjəhaɗ eslini ti ga macafəŋa ndam ya təcahi ma ga malfaɗa ana mis na ti tàcahi ana tay va ba. 4 Hi ana tay nahəma, tâmbrəŋ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəŋ ga bəŋ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a ciliŋ, do ni ti àjənaki mis ga məŋgət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli màsər ere ye ti Melefit awayay ni ti aɗaba màbu məfəki ahàr palam. 5 Kəhi ana tay nahkay ti, ti tâwayay mis àna məɓəruv bəlaŋ, àna majalay ahàr sulumani akaba àna məfəki ahàr ka Yezu ge jiri ge jireni. 6 Mis ndahaŋ tàmbrəŋa zlam sulumani nday nana, tìjikia ke divi a, tàbu təzlapaki ka zlam ya àɓəlay do ni ciliŋ. 7 Nday gani tàhi ana ahàr tàsəra

Wakita ge Melefit a, nday ndam macahi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani tàsər ere ye ti təɗəm ni do ; tàsərkaba ere ye ti təcahi ana mis, təɗəm àɓəlay dal-dal na do daya.

8 Màsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz bu ni ti àɓəlay, ay ahàr àɗəm mâgəsumkabu lala. 9 Ahàr àɗəm majalay ahàr lala day : Melefit àvi Divi gayaŋ ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tàwayay məgəskabu ma gayaŋ do ni, ana ndam ya tìciiki slimi do ni, ana ndam cuɗay, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya təhəŋgrioru ahàr a haɗ do akaba tàsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata məŋ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, 10 ana ndam mesʉwehvu, ana zawal ya tandəhaɗkabu akaba zawal ndahaŋ ni, ana ndam ya ti təcakalay ana eviɗi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkaɗ malfaɗa, ana ndam ya tambaɗay ga malfaɗa ni akaba ana ndam ya təcahi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayaŋ ni ti ana tay. 11 Ere ye ti nəɗəm ni ti kalkal akaba ga *Ma Mʉweni Sulumani ya Melefit àɗəfuki, àhu nâhioru ana mis ni. Ma gani nani aɗafaki Melefit ti naŋ njəɗa-njəɗani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri sʉsi ana Melefit azuhva zlam sulumani ya àgri ni

12 Nəgri sʉsi ana Bay geli Yezu *Krist aɗaba àvua njəɗa ga magray tʉwi gayaŋ a. Nəgri sʉsi aɗaba àɗəm nu mis jireni, nahkay àzay nu ga məgri tʉwi. 13 Ahaslani ti nàɗəmkia ma magədavana, nàgria daliya ana ndam ya təfəki ahàr na, nìndivia naŋ a daya, ay ti nàsia cicihi a aɗaba nàsər ere ye ti nàgray ni do, aɗaba nàfəki ahàr ndo. 14 Bay geli àgrua sulum gayaŋ a dal-dal. Mìgia leli ka ahar bəlaŋ akaɗa mis bəlaŋ ; nəfəki ahàr, nawayay naŋ kəlavaɗ. 15 Ma goro ya nara nəɗəm ni ti ma ge jiri, ahàr àɗəm ku way way do mâgəskabá àna məɓəruv a bəlaŋ. Ma gani ya nawayay nəɗəm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəŋgay ndam magudar zlam. Nu ti nàtam mis ndahaŋ ni ɗek àna magudar zlam. 16 Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni nàsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayaŋ ana nu enji aɗaba awayay aɗəfiki ana mis ndahaŋ naŋ ti eɓesey zlam. Eɓesey ti azuhva mis ya ti atəfəki ahàr ni ; awayay aɗafaki Melefit aməvi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana tay. 17 Ègia nahkay ti ahàr àɗəm mis tâzləbay Melefit ; naŋ ti naŋ Bay ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət ɗay-ɗay do, mis tìpi naŋ do, naŋ Melefit naŋ bəlaŋ. Ahàr àɗəm mis tâzləbay naŋ, tâɗəm naŋ gəɗakani ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Pol avi njəɗa ana Timote

18 Timote wur goro ni, nəhuk ma : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tàɗəmkuk ahaslani ni. Akaɗa ga pakama gatay ya tàɗəm ni ti kaɗvu àna tʉwi gayak ya kagray ni lala. 19 Kàmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahaŋ tàjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tìjikia ke divi a, tàfəki ahàr ka Yezu va do. 20 E kiɗiŋ gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender tàkibu ka tay. Nday ti nàbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mâtraɓ tay, ti tìndivi Melefit va ba.

2

Mahəŋgali Melefit ana mis

1 Nàɗəm nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahàr àɗəm mis tîhindifiŋa zlam kè Melefit a, tâhəŋgalay naŋ, tâhəŋgali naŋ ana mis ɗek, tâgri sʉsi azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis ɗek ni. 2 Tâhəŋgali naŋ ana bəbay akaba ana nday gəɗákani ya təgur kəsa gərgərani ni, ti mânjəhaɗkabu àna sulumani akaba mis ndahaŋ, araŋa àhəli ahàr ana leli ba, ti mâhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit, manjəhaɗ geli

mânja lala kè eri gayaŋ. 3 Zlam nday
hini ti sulumani dal-dal, tàɓəlafəŋ kè
Melefit Bay mahəŋgay leli ni. 4 Melefit
ti awayay ahəŋgay mis ɗek, awayay
ti tâsər ma ge jiri. 5 Aɗaba Melefit ti
naŋ bəlaŋ, maslaŋa ya ti aŋgalabakabu
mis akaba Melefit ni day bəlaŋ. Naŋ
nani ti mis hihirikeni : Yezu *Krist.
6 Àra a duniya va, àmət ga mambay
mis ɗek. Gayaŋ ya àgray nahkay ni
ti àgray ka sarta ge Melefit ya àwayay
ni ; aɗafaki Melefit ti awayay ahəŋgay
mis ɗek. 7 Melefit àzay nu, nìgi zal
asak gayaŋ ti, ti nâhi ma gani nani
ana mis. Nəɗəm ti ma ge jiri, nàsəkaɗ
malfaɗa do. Melefit àhu nâhi ma ge
jiri gayaŋ àki ka Yezu ana ndam ya ti
nday ndam *Zʉde do ni, ti tâgəskabá.

Manjəhaɗ ga zawal akaba wál ka məlaŋ macakalavani

8 Nawayay ti ku eley eley do za-
wal tâhəloru ahar a gavəla, tâhəŋgalay
Melefit. Tâhəŋgalay naŋ ti àna ɓəruv
bəlaŋ, tàzumki ɓəruv ka maslaŋa ba,
tàləgavu ba daya.

9 Wál ti ni nawayay ti tâbakabu
azana akaɗa ya ti àgəski tâbakabu ni,
tàbakabu azana ge siŋgu kayani ba,
tânjəhaɗ kuɗufa, tâgrafəŋa mimili kè
mis a. Tàləm ahàr ge siŋgu kay ge migi
eri ana mis ba. Tàbakabu zlam ga gru
ba, tàbakabu ebirsli ba. 10 Ay àgəski ti
tâgray zlam sulumani, aɗaba wál ya
tawayay məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana
Melefit ni ti ahàr àɗəm tagray nahkay.
11 Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu
ga macahay zlam ni ti ahàr àɗəm
wál tânjəhaɗ te-te, tâgəskabu ma ya
təhi ana tay ni lala. 12 Nàvi divi
ana wál ga macahi zlam ana mis
do, nàwayay ti tâgur zawal do. Ay
nawayay ti tânjəhaɗa te-te. 13 Aɗaba
Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa
ti àgraya Ev a. 14 *Seteni àgosay ti
Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal
ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma
ge Melefit ndo. 15 Ku tamal nahkay
nəŋgu ni wal ti Melefit amahəŋgay
naŋ azuhva gayaŋ ya ewi bəza ni. Ay
ti ahàr aɗəm wál ɗek tàmbrəŋ məfəki
ahàr ke Melefit ba, tâwayay mis, tâgray
ere ye ti Melefit awayay ndam gayaŋ
*njəlatani tâgray ni, tânjəhaɗ àna su-
lumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

1 Ma goro ya nara nəɗəm ni ti
ma ge jiri : tamal maslaŋa awayay
migi bay *məbi slimi ana ndam ga
Yezu ti àɗəkiba tʉwi sulumana dal-
dal. 2 Ahàr àɗəm bay məbi slimi ana
ndam ga Yezu ti mâla maslaŋa ya
tàŋgətfəŋa zlam magudarana do ni,
wal gayaŋ bəlaŋ, àgray zlam kwaŋa
kwaŋa do, mâbi slimi ana ahàr gayaŋ,
mâjalay ahàr sulumani, mâgəskabu
mirkwi, mîsliki macahi zlam ana mis,
3 àvi vu gayaŋ ana zum ba, àgray
tereŋgiz ba ; mâla kuɗufa, tàləgavu
akaba mis ba, àɗəbay elimeni ba
daya. 4 Ahàr àɗəm mâsər məgəs huɗ
ahay gayaŋ lala, mâcahi zlam ana
bəza gayaŋ ti tâgəsiki ma, tâhəŋgrioru
ahàr ana haɗ. 5 Nàɗəm nahəma,
tamal mis èsliki məbi slimi ana huɗ
ahay gayaŋ koksah ti esliki məbi
slimi ana ndam ge Melefit ni tata
waw ? 6 Tamal kəfumiyu bay məbi
slimi ana ndam ge Melefit ti ahàr
àɗəm kəzum maslaŋa ya ti àpəskia ka
məfəki ahàr ka Yezu a ni. Aɗaba tamal
kàzuma maslaŋa ya ti àpəski ndo na
ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs
naŋ àna seriya akaɗa ya àgəs *Seteni
ni. 7 Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi
ana ndam ge Melefit ni ti ahàr àɗəm
manjəhaɗ gayaŋ mâla sulumani, ti ku
ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni
day tâɗəm naŋ mis sulumani ; do ni ti
etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a
ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

8 Ndam ya *təjənaki ndam ge
Yezu ni day manjəhaɗ gatay mâla
sulumani : tàgosay mis ba, tàvi vu
gatay ana zum ba, tàɗəbay elimeni
àna magray zlam magədavani ba.
9 Tàmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu
ba, tâjalay ahàr sulumani, kəlavaɗ
tâgəskabu ma ge jiri ya Melefit
àɗəfiaba ana leli a ni àna məɓəruv
bəlaŋ. 10 Nahkay ka ya ti kədumiyu

ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahàr àɗəm kâsərum manjəhaɗ gatay. Tamal manjəhaɗ gatay sulumani, mis tàŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e tʉwi gani vu. 11 Wál ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahàr àɗəm manjəhaɗ gatay mâla sulumani, tàɗəmki ma magədavani ke mis ba, tàvi vu gatay ana zum ba, tâgray tʉwi gatay àna jiri kəlavaɗ. 12 Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahàr àɗəm wal gayaŋ bəlaŋ, mâcahi zlam ana bəza gayaŋ akaba mâsər məgəs huɗ ahay gayaŋ lala. 13 Aɗaba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray tʉwi gatay lala ti mis ɗek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋgwaz aməwər tay do simiteni, aɗaba tàbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist, tàsəra naŋ a lala.

Zlam maŋgahani ya Melefit àɗəfiaba ana leli a ni

14 Nəbukkioru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wuɗak. 15 Ay tamal nìnjiyu weceweci ndo nahəma, àna ma goro ya nàbukki ni ti akəsər ahəmamam ahàr àɗəm tânjəhaɗ a huɗ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit ciliŋ ; huɗ ahay gayaŋ ni ti ndam gayaŋ ya *təcakalavu ni. Melefit àdəkiba tay ga məɗəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akaɗa ahay ; ndam ge Melefit ti ni akaɗa medikedik ya akay ahay ni. 16 Ma maŋgahani ya Melefit àɗəfiaba ana leli a àki ka məfəki ahàr geli ka Yezu ni ti, màsəra ma gani nani ti ma ge jiri, àɓəlay dal-dal eɗeɗiŋ. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihirikeni,
*Məsuf Njəlatani àɗəm naŋ jireni,
*məslər ge Melefit tìpia naŋ a,
mis tàhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zʉde do na,
mis ku eley eley do ka duniya tàfəkia ahàr a,
Melefit àzay naŋ, àfəkaɗ naŋ ka məlaŋ maslaɗani gayaŋ.

4

Ndam masəkaɗ malfaɗa

1 *Məsuf ge Melefit àɗəm vay-vay, àɗəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahaŋ atəmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya aɗəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuf magədavani, ay məsuf nday nani ti tagosay tay. 2 Ndam masəkaɗi malfaɗa ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masəkaɗ malfaɗa gani nani ti ɗek magədavani, mimili àki ka tay bi simiteni. 3 Nday gani təcahi zlam ana mis, təɗəm mis tàday wal ba, wal day òru ka zal ba. Tàɗəm keti, mis tâmbrəŋ məzum zlam ndahaŋ, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, tàsəra jiri a ni tâzum. Ay wuɗaka təzum ti ahàr àɗəm tâgri sʉsi ana Melefit day. 4 Aɗaba zlam ya ti Melefit àgraya ni ɗek ti àɓəlay. Tamal məgri sʉsi ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti məgəsumkabu, màmbrəŋ zlam ndahaŋ ba. 5 Nahkay zlam ni ɗek tìgia njəlatana kè eri ge Melefit a azuhva ma gayaŋ ya àɗəmki ni, akaba geli ya məgriki sʉsi ni.

Mis sulumani ya agri tʉwi ana Yezu ni

6 Ahàr àɗəm cahi zlam nday nani ana bəza ga məŋ geli. Tamal kagray nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri tʉwi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət njəɗa e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya màbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcahuk, kàbu kagray ni. 7 Pakama ge mis ya tàɗəm ma masakani akaɗa ga məhasl ga wál medewel ya taŋgəhaɗ ni ti kàbi slimi ba. Ma gatay ni ti àɓəlafəŋ kè Melefit do. Ahàr àɗəm kagray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavaɗ, ti kâŋgətkivu njəɗa. 8 Ge mis ya ti tisirvu kəlavaɗ ga məŋgətkivu njəɗa ni ti àɓəlay, avi njəɗa ana tay ga magray zlam ɓal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavaɗ ti àɓəlay dal-dal, avi njəɗa ana mis ga magray zlam

ɗek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, aməlәbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. 9 Ma hini ya nàhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àɗəm ku way way do mâgəskabá àna məɓəruv bəlaŋ, àjalaki ahàr cʉ cʉ ba. 10 Leli magray tʉwi, màbu makaɗvu àna naŋ ti aɗaba màsəra Melefit ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəkia ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis ɗek, ahəŋgay ahar gəɗakani ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni. 11 Zlam hini ya nàhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay tâgray.

12 Nak wur mba, ay ti maslaŋa àfəkuk aksoŋgu aɗaba nak wur ba. Ahàr àɗəm kəɗəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti tâgray akaɗa gayak ni. Ahàr àɗəm kâɗəm ma sulumani, kânjəhaɗ lala, kâwayay mis, kâfəki ahàr ke Melefit lala akaba kânjəhaɗ njəlata ; tamal kagray nahkay ti nday day atagray akaɗa gayak ya kàgray ni. 13 Jeŋgi Wakita ge Melefit ana tay kəlavaɗ, vi njəɗa ana tay kəlavaɗ, cahi zlam ana tay kəlavaɗ duk abivoru ana moru goro. 14 Njəɗa ya ti *Məsuf Njəlatani àvuk ga magray tʉwi ni ti kàmənjalәŋ akaɗa zlam masakani ba. Kàsəra, njəɗa gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tàɗəmki ma, mək gəɗákani ga ndam məfəki ahàr ke Melefit tàbəkuk ahar ga məvuk njəɗa gani. 15 Gəskabá zlam gana lala, gray tʉwi ni àna məɓəruv bəlaŋ. Tamal kagray nahkay ti mis ɗek atəsər nak kàbu kəkoru kama kama e divi ge Melefit vu. 16 Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kàmbrəŋ ba. Tamal kagray nahkay ti akahəŋgay ahàr gayak gayakani, akahəŋgay nday ya ti təbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjəhaɗ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

1 Kàvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna həŋkali akaɗa ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akaɗa ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. 2 Hi ma ana wál medewel akaɗa ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akaɗa ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni ɗek mâɓəlafəŋ kè Melefit.

3 Fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay tàbi eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni, kàzumi ɓəruv ana tay ba. 4 Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna bəza gayaŋ ahkay do ni àna bəza huɗ gayaŋ nahəma, ahàr àɗəm tâcahay məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana ndam ga huɗ ahay gatay day. Ahàr àɗəm təfi ahàr ana məŋ gatay ahkay do ni ana dedi gatay, aɗaba bəza ɗek ti təfi ahàr ana ata bəŋ gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tàɓəlafəŋ kè Melefit. 5 Wal madakway ya ti maslaŋa gayaŋ àbi, maslaŋa ya ti àfi ahàr ni day àbi eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefit, ahəŋgalay naŋ məlafat akaba məlavaɗ gani do ɗek, awayay ti Melefit mâjənaki naŋ. 6 Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayaŋ awayay ni ti ku naŋ àna sifa nəŋgu ni kala naŋ məmətani. 7 Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslaŋa àŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. 8 Tamal mis àfi ahàr ana ndam gayaŋ do ni ti àmbrəŋa Melefit a, ŋgulum maslaŋa ya ti àfəki ahàr ke Melefit do ni. Nàɗəmki ma hini ti ahar gəɗakani ka ndam ya tàfi ahàr ana ndam ga huɗ ahay gatay gatayani do ni.

9 Tamal kəbəki slimi ga wal madakway ka wakita ti tâjənaki naŋ ti, ahàr àɗəm àbi àbi ti vi gayaŋ mâla kru kru muku, àday zal bəlaŋ ciliŋ. 10 Tamal kawayay məbəki slimi ga wal madakway ti ahàr àɗəm àgra tʉwi sulumana, mis tâzləbaki naŋ : ahàr àɗəm àfia ahàr ana bəza gayaŋ a lala, àgəskabá mis afa gayaŋ a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti tàcakay daliya na, zlam gayaŋ ya àgray ni ɗek sulumani day kwa ti təbəki slimi gayaŋ.

11 Wál madakway ya ti nday bəza mba ni ti kàbəki slimi gatay ka wakita ya təbəki slimi ga wál madakway ni

ba. Aɗaba tamal zawal tìgia eri ana tay a ti tijikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. 12 Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya aɗaba ka ya ti tàday zawal ni ti tàmbrəŋa ma gatay ya ti tàɗəm atəgri tɯwi ana ndam ge Melefit na. 13 Nahaŋ ni ti, tamal tàbəkia slimi gatay a ti tàgray tɯwi do, tənjəki ka masawaɗani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbaɗa-mbaɗa, tədəgiyu a ma ge mis vu, təɗəm ere ye ti àgəski məɗəmani do ni daya. 14 Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay tàməta ni ti tôru ka zawal, tîwi bəza, tâbi slimi ana ndam ga huɗ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki məɗəmki ma magədavani ke leli koksah. 15 Nàɗəm nahkay ti aɗaba bəza wál ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tìjikia ke divi a àndava, tàbu taɗəbay divi ge *Seteni. 16 Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway tàbu afa gayaŋ nahəma, ahàr àɗəm mâfi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni tàfi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tisliki məfi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay tàbi ni ciliŋ.

17 Nihi ti nəɗəmki ma ka gəɗákani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray tɯwi lala ni ti ahàr àɗəm tâzləbay tay mâtam ge mis ndahaŋ ni, ahar gəɗakani tâzləbay nday ya ti tazay njəɗa gatay ga məhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. 18 Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləɓum hay àna sla nahəma, kàwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. » Àbu məbəkiani nahkay hi keti : « Bay magray tɯwi ti ahàr àɗəm tâvi endif gayaŋ kwa.* » 19 Tamal mis bəlaŋ aɗəmki ma magədavani ka gəɗakani ga ndam ge Melefit ti kàgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cɯ mahkər tagray sedi gani tata kwa. 20 Nday ya ti tàgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kè meleher ge mis ɗek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahaŋ ni atagray aŋgwaz, atagudar zlam do.

21 Ma ya nəhuk nihi ni ti nəhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *məslər ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nəhuk nahəma, gray zlam ya ti nàhuk ni, gri zlam ana mis ɗek kala-kala, kìcirkaba mis a ba. 22 Tamal kawayay məfiyu mis ga magray tɯwi e kiɗiŋ ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Səra manjəhaɗ gayaŋ a day ; tamal sulumani ti kâbəki *ahar gayak ka ahàr gayaŋ ga məvi njəɗa ge Melefit. Tamal mis ndahaŋ tàbu tagudar zlam ti kàhurkiviyu ka tay ba. Bi slimi ana ahàr gayak, ti kânjəhaɗ njəlata.

23 Kìsi yam yam ciliŋ va ba ; cakay zum gɯzit azuhva arməwər ga huɗ gayak ni, aɗaba kəlavaɗ kèɓesey do.

24 Magudar zlam ge mis ndahaŋ ti mis ɗek tipi ; ku tamal tàgrafəŋa seriya kà tay a faŋ ndo nəŋgu ni mis ɗek tàsəra. Ay ge mis ndahaŋ ni ti ni tìpivu do, si kələŋ ga magrafəŋa seriya kà tay a day kwa ti mis atəsər. 25 Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis ɗek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahaŋ tìpi do nəŋgu ni mis etipi, aɗaba zlam sulumani ti àŋgahvu koksah.

6

1 Nday ya ti nday evidî ni ɗek ti ahàr àɗəm tawayay məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atəɗəm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. 2 Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahàr ka Yezu ti, ahàr àɗəm evidî ni tâgri tɯwi sulumani ana tay àtam ya ti akal təgri ana ndam ya təgur tay, tàfəki ahàr ka Yezu do ni. Ahàr àɗəm tâgri tɯwi sulumani

* **5:18** Mənjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciyɯ 10.10 ; Lɯk 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhaɗ hay, slasla təcəlki, hay ni azləɓvu. Melefit àɗəm tàcafəŋa slasla na ga məzum hay na ba.

ana tay nahkay ti aɗaba tawayay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni. Ŋgay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga məŋ gatay, nahkay tisliki magudari tɯwi ana tay ti tàhi ana ahàr ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahàr àɗəm kâcahi ana mis, kâhi ana tay ti tâgray. 3 Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya təfəki ahàr ni ɗek təcahi divi gani ana mis akaɗa ga pakama gayaŋ ya àɗəm ni. Ay tamal maslaŋa nahaŋ acahi zlam ndahaŋ gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, 4 maslaŋa gani nani akaɗa èpi divi lala do. Azay ahàr gayaŋ akaɗa mis gəɗakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èɓesey koksah ; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, 5 tàmbrəŋ ləgayvu gani ɗay-ɗay do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahàr gatay magədavani, tàsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahàr məfəki ahàr ka Yezu ti divi ga məŋgət elimeni.

6 Tamal mis aɗəm zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ ni èslia gayaŋ a, amərvu àna naŋ nahəma, məfəki ahàr ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal eɗeɗiŋ. 7 Aɗaba tìweya leli a duniya va ti leli màbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. 8 Ègia nahkay ti tamal leli màbu àna zlam məzumani akaba zlam məbakabani nahəma, ahàr àɗəm mâɗəm zlam nday nani èslia geli a, mâmərvu àna naŋ. 9 Ay nday ya ti tawayay məŋgət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tâwayay zlam àsaɓay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do : agudar mis, ejiŋ naŋ simiteni sawaŋ. 10 Mawayay siŋgu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu ɗek. Mis ndahaŋ taɗəbay àsaɓay ; nday gani tìjikia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a, təgri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akaɗa tatəhaɗ vu gatay àna miŋgic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

11 Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuhwafəŋa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr àɗəm kaɗəbay ni ti nihi : jiri, məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, meɓeseni, manjəhaɗani kuɗufa. 12 Zay njəɗa gayak, kaɗvu àna məfəki ahàr gayak ka Yezu, aɗaba kaɗvu gani nani ti àɓəlay dal-dal. Melefit àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kè meleher ge mis a kay, kàɗəm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kàgray nahkay ni ti àɓəlay dal-dal. 13 Nəhuk ma hini ti kè meleher ge Melefit, naŋ ti avi sifa ana zlam ɗek. Nəhuk ti kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kè meleher ga Pons Pilet a ; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àɓəlay dal-dal. Nəhuk nahəma, 14 zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gɯziteni gani day kàgudar ba, gray ti mis tàŋgətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vaɗ ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. 15 Vaɗ gani nani ti Melefit àfəkaɗ, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naŋ bəlaŋ, agur zlam ɗek ti naŋ ciliŋ, avi məmərani ana mis ti naŋ ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni ɗek, naŋ gəɗakani agur gəɗákani ndahaŋ ni ɗek ; 16 anjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ ciliŋ ; anjəhaɗ a maslaɗani bu, mis tàhəɗakfəŋiyu koksah ; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis ɗek tâzləbay naŋ, naŋ àbu àna njəɗa ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

17 Nday ya ti tàbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tìji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, aɗaba elimeni ti amandav. Tâfəki ahàr ti ke Melefit, aɗaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal,

zlam sulumani ya àvi ana leli do ni
ti àbi ; awayay ti mâmərvu àna naŋ.
18 Hi ana tay tâgri zlam sulumani
ana mis, zlam sulumani ya tàgray ni
ti mîgi elimeni gatay. Tâvay zlam
àna məɓəruv bəlaŋ, tàhi ana ahàr
zlam gatay ni gatay gatayani ciliŋ
ba. 19 Tamal tagray nahkay ti taŋgah
zlam sulumani ya àndav ɗay-ɗay do
ni, kama kama ti atəmərvu àna naŋ.
Zlam sulumani ya atəmərvu àna naŋ
ni ti sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. Sifa
gani nani ti sifa eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni.
20 Timote wur goro ni, zlam ya
ti Melefit àfukvù a ahar vu ni ti
bi slimi lala. Tamal mis taləgavu
àki ka pakama masakani, tijikia ke
divi ge Melefit àna naŋ a ti kàgray
akaɗa gatay ni ba. Tamal mis təɗəm
ma magədavani, təhi ana ahàr tàsəra
zlam a, ay tàsər zlam eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni
do ni ti kàgray akaɗa gatay ni ba daya.
21 Mis ndahaŋ tàɗəm tàsəra zlam a ;
gatay ya tàɗəm nahkay ni ti tìjikia ke
divi ga məfəki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kʉli
ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cʉ ni

Ere ye ti mədəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cʉ ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbəki wakita hini ni ti tàfiya naŋ a daŋgay va keti (2.9) ; ku ndam gayaŋ nəŋgu ni tàɗəba naŋ a dal-dal day kwa ti tədi ahàr (1.16-17). Pol àsəra, sarta gayaŋ ènjia wuɗak, èndeveriŋaba tʉwi gayaŋ a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga məvi njəɗa, ga məhiani àmbrəŋ tʉwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahaŋ təgri daliya nəŋgu ni àmbrəŋ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akaɗa ga pakama gayaŋ ya àɗəm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àɗəm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, təcahi zlam magədavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àɗəm ka sarta ya ti duniya ara andav wuɗak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrəŋ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àɗəm mis ndahaŋ tàmbrəŋa naŋ a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àɗəm sak cʉ awayay ti Timote mâra afa gayaŋ a (4.9, 21), aɗaba Timote ti ègia akaɗa wur ga huɗ gayaŋ a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsəra sarta gayaŋ ènjia wuɗak, ku tamal mis ndahaŋ tàmbrəŋa naŋ a, ku tamal naŋ àbu acakay daliya nəŋgu ni, àmbrəŋ məfəki ahàr gayaŋ ka Yezu ndo ; àsəra, Yezu amahəŋgay naŋ ti mâhuriyu a Məgur gayaŋ vu a huɗ melefit bu (4.18). Azləbay Yezu, àmbrəŋ do.

Sa ga Pol

1 Abəki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nìgi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nâhi pakama gayaŋ ana mis. Pakama gayaŋ ni ti nihi : Tamal tìgia akaɗa mis bəlaŋ akaba Yezu Krist a ti aməvi sifa ana tay.

2 Nəbukki ti ana nak Timote.
Nak ti kìgia wur goro a, nawayay kur dal-dal.
Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgruk su-
lum gatay, tâjənaki kur, tâgray ti kânjəhaɗumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sʉsi ana Melefit, avi njəɗa ana Timote daya

3 Nəgri sʉsi ana Melefit. Melefit ti nəgri tʉwi àna huɗ bəlaŋ, akaɗa ga ata baba ya tàgray ni. Nahəŋgalay naŋ kəlavaɗ, məlavaɗ akaba məlafat gani do ɗek ; kəla ya ti nahəŋgalay naŋ nahəma nahəŋgaluk naŋ daya. 4 Ka ya ti mèdevu ni ti kìtʉwa, kàwayay ti mêdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahəŋgalay Melefit ni ti nəjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nìpia kur a ti anəmərvu dal-dal. 5 Nəgri sʉsi ana Melefit aɗaba nèsərkia ahəmamam kəfəki ahàr ka Yezu àna huɗ bəlaŋ ni. Dedi gayak Lʉwis akaba muk Ewnis tèfəkia ahàr enji gayak a ; nèsəra, nak day kèbu kəfəki ahàr akaɗa gatay ni.

6 Nahkay zla nahəma, nəhuk kaɗvu ga magray tʉwi àna njəɗa ge Melefit ya àvuk ni. Kèsəra àvuk njəɗa gani nani ti ka ya ti nèbəkuk ahar ni. 7 Kàgray aŋgwaz ba, aɗaba Melefit àvia Məsuf gayaŋ ana leli a ; Məsuf gani nani agray ti màgray aŋgwaz ba. Məsuf gani nani ti avi njəɗa ana leli dal-dal sawaŋ. Avi njəɗa ana leli ti mâwayavu, mâbi slimi ana ahàr geli lala daya.

8 Ègia nahkay ti kàgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njəɗa gayak ɗek. Goro ya tàfiyu nu a daŋgay vu azuhva Yezu ni ti kàgray mimili àna naŋ ba daya. Tamal mis təgruk daliya azuhva *Ma Mʉweni Sulumani ga Yezu ni akaɗa goro ya təgru ni ti

gəskabu, aɗaba Melefit avi njəɗa ana leli ge meɓeseni. 9 Melefit ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayaŋ njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva tʉwi geli ya màgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayaŋ, àgri sulum gayaŋ ana leli azuhva tʉwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya məlaŋ a faŋ ndo ni Melefit àɗəm aməgri ana leli nahkay. 10 Ere ye ti Melefit àɗəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mîgi zlam masakani, àhi Ma Mʉweni Sulumani ana leli ti mâŋgət sifa àna naŋ, màmət ɗay-ɗay ba.

11 Ma Mʉweni Sulumani gani nani ti Melefit àzalay nu ti nâhioru ana mis ; nìgia zal asak gayaŋ a ga macahi ma gani ana mis a. 12 Təgru daliya hini ti aɗaba nàgra tʉwi gana lala, ay nàgray mimili àna naŋ do, aɗaba nəfəkia ahàr ka Yezu a, nàsəra naŋ a lala. Nàsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvù a ahar vu ni duk abivoru ana vaɗ ga maŋga gayaŋ a. *

13 Kàsəra pakama ge jiri goro ya nàhuk na. Gray ere ye ti nàhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, aɗaba nak kàbu akaba naŋ akaɗa mis bəlaŋ. 14 Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məɓəruv bu ; aməvuk njəɗa gani.

15 Kàsəra, ndam geli ya nday ga haɗ Azi ni ɗek tàmbrəŋa nu a. Fizel nday ata Hermozeŋ day tàmbərəŋa nu a akaba nday ndahaŋ na. 16 Ay Onesifor àvua njəɗa sak kay, goro ya tàfiyu nu a daŋgay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli mâgri sulum gayaŋ dal-dal ; nawayay ti mâgri ana ndam ga huɗ ahay gayaŋ daya. 17 Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəɗa gayaŋ ɗek ga maɗəbay nu, mək àdua ahàr a. 18 Nawayay ti Bay geli mâgray ti Melefit mâgri sulum gayaŋ a vaɗ ya ti Yezu amara ni. Tʉwi ga Onesifor ya àgri ana leli e Efez ni ɗek ti kàsəra lala.

2

Za njəɗa gayak ɗek ga maɗəbay Yezu

1 Wur goro ni, nak ti zay njəɗa gayak ɗek ga maɗəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayaŋ ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. 2 A haslani ti kìcia ma goro ya nàhuk na ; ma gani nani ti mis kay tìcia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahaŋ a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tîsliki macahiani ana mis ndahaŋ bilegeni.

3 Tamal mis ndahaŋ təgruk daliya ti gəskabá akaɗa geli na. Gri tʉwi ana Yezu Krist lala, gray tʉwi akaɗa ga zal slewja sulumani ya eɓesey daliya ni. 4 Maslaŋa ya ti awayay magray tʉwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àɓəlafəŋ kà gəɗakani gayaŋ ni. Zal slewja àhurkiviyu ke tʉwi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. 5 Màsəra, tamal maslaŋa awayay macuhwakabani akaba mis ndahaŋ ti ahàr àɗəm mâcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ènjia enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. 6 Màsəra daya, ka ya ti bay ga vədaŋ edi zlam ana ndam məwəsi vədaŋ nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam enji ni ti naŋ ya ti àza njəɗa gayaŋ a ɗek, àwəsa vədaŋ a lala ni. 7 Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr àɗəm kîci lala. Bay geli aməvuk njəɗa gayaŋ ti kâsər ma gani ɗek.

8 Sərki ka Yezu Krist. Naŋ ti wur huɗ ge Devit ; àməta, mək àŋgaba e kisim ba. *Ma Mʉweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. 9 Tàgru daliya ti azuhva Ma Mʉweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a daŋgay vu day tàfiya nu a akaɗa nàgudara zlam a. Ay pakama ge Melefit ti tàfiyu a daŋgay vu ndo. 10 Ègia

* **1:12** Ere ye ti àfuvù a ahar vu ni : mis ndahaŋ tàɗəm Pol awayay aɗəm Ma Mʉweni Sulumani. Mis ndahaŋ tàɗəm Pol àɗəm ere ye ti àfivù a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay aɗəm sifa gayaŋ ahkay do ni tʉwi gayaŋ ya agri ana Melefit ni.

nahkay ti neɓesey daliya ya təgru ni
ɗek azuhva ndam ge Melefit ya àdaba
tay a ni. Nawayay ti nday day Mel-
efit mâhəŋgay tay àna tɯwi ga Yezu
Krist, nawayay ti tâhuriyu a məlaŋ
maslaɗani ge Melefit vu, tânjəhaɗ ga
kaŋgay-kaŋgayani eslini. 11 Ma ge jiri,
ahàr àɗəm mis tâgəskabu ni ti nihi :
Tamal màmət ka ahar bəlaŋ akaba
Yezu ti
aməlàbu àna *sifa ya àndav ɗay-ɗay
do ni ka ahar bəlaŋ akaba naŋ
daya* ;
12 tamal meɓesey daliya ka ahar
bəlaŋ akaba naŋ ti
aməhuriyu akaba naŋ a bay gayaŋ vu
daya ;
tamal məɗəm màsər naŋ do ni ti
naŋ day aməɗəm àsər leli do ;
13 ay ku tamal màgray ere ye ti
màhibiyu amagray ni va do
nəŋgu ni,
naŋ ti amagray ere ye ti àɗəmbiyu
amagray ni, àmbrəŋ magrani
do,
aɗaba ere ye ti àɗəmbiya amagray ni
ti si agray kwa ;
divi gayaŋ nahaŋ àbi simiteni.

Bay slimi ti tɯwi gayak ya kəgri ana Yezu ni ti mâla tɯwi ge jiri

14 Ma goro hini ya nàɗəm ni ɗek
ti həŋgri ana mis lala. Hi ana tay
tàləgavakivu ka pakama gərgərani
ba ; hi ma hini ana tay àna slimi ge
Melefit. Maləgavani àkivu ka pakama
gərgərani ti zlam masakani àɓəlay do
simiteni, ejiŋ ndam ya təbi slimi ni.
15 Zay njəɗa gayak ɗek ti zlam ya
kagray ni ɗek mâɓəlafəŋ kè Melefit.
Ahàr àɗəm tɯwi gayak ya kagray ni
àsuk mimili ba ; hi ma ge jiri ge Mel-
efit ana mis àna divi gani. 16 Tamal
ndam ya tàsər Melefit do ni tagray
gejewi ti kàhurkiviyu ba. Gatay ya
tagray nahkay ni ti kəlavaɗ tagudark-
ivu zlam àkivu ; 17 pakama gatay ya
təɗəm ni ti ejiŋ mis, egi akaɗa ambələk
ya ezi, asagakivu ni. Ata Himeni nday
ata Filet day tàkibu ka tay : 18 nday ti
tàɗəm mis tàŋgaba e kisim ba àndava ;
gatay ya tàɗəm nahkay ni ti tìjikia ke
divi ge jiri a, tagray ti mis ndahaŋ
tâmbrəŋ məfəki ahàr gatay ka Yezu.
19 Ay jiri ge Melefit ti anjəhaɗ kaŋgay-
kaŋgay ; naŋ akaɗa asak ga ahay ya
tàfəkaɗa lala, àdaɗay do ni. Zlam
àbu məbəkiani ka asak ga ahay gani
nani nahkay hi : « Bay Melefit àsəra
ndam gayaŋ a.† » Àbu məbəkiani keti :
« Maslaŋa ya ti àɗəm naŋ mis ga Bay
Melefit lu nahəma, mâmbrəŋ magu-
dar zlam simiteni. »

20 A ahay ge mis gəɗakani bu ni
ti zlam tàbu kay ga məbəviyu zlam.
Nday ɗek ti ga gru ahkay do ni
ga evirzegena ciliŋ do ; ndahaŋ ge
ɓiyem ahkay do ni ge eliɓisl. Nday
ya ti sulumani ni ti tagray tɯwi àna
tay ga vaɗ ga wuməri ; nday ndahaŋ
ni ti ni tagray tɯwi àna tay kəlavaɗ.
21 Nahkay tamal maslaŋa àmbrəŋa
zlam magədavani ya nàɗəmki ma
na ɗek ti èɡia akaɗa zlam məbəviyu
zlam sulumani. Bay ahay ni azay,
abarafəŋa ti mîgi *njəlatani, agray
tɯwi àna naŋ tata. Aslamalay lala ga
magray tɯwi àna naŋ, awayay magray
tɯwi sulumani àna naŋ ɗek.

22 Zlam magədavani ya bəza
dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti
kàhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahàr àɗəm
kaɗəbay ni ti nday hi : jiri, məfəki
ahàr ka Yezu lala, mawayavani,
manjəhaɗ sulumani akaba ndam ya ti
tahəŋgalay Bay geli Yezu àna məɓəruv
bəlaŋ ni. 23 Tamal ndam muru tagray
gejewi àki ka pakama masakani ti
kàhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani
ti egi ləgayvu. 24 Ay maslaŋa ya agri
tɯwi ana Bay geli ni tàləgavu ata mis
ba. Ahàr àɗəm manjəhaɗ gayaŋ mâla
sulumani kè meleher ge mis ɗek ;
mîsliki macahi zlam ana mis ; tamal
mis təbi seki ti mêɓesey. 25 Tamal
mis ndahaŋ təɗəm ma gayaŋ ya àɗəm
ni ma ge jiri do nahəma, ahàr àɗəm
acahi zlam ana tay àna kuɗufani.
Tamal agray nahkay ti bi Melefit

* **2:11** Məmətani akaba Yezu ti awayay aɗəmvaba məmbrəŋ manjəhaɗ geli magədavani ya ahaslani ni ɗek. † **2:19** Mənjay Macalani 16.5.

amagray ti tâmbatkaba majalay ahàr gatay a, ti tâsər divi ge jiri. 26 Ndam nday nani ti *Seteni àgəsa tay àna kəmbazl gayaŋ a, awayay ti tâgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal tàmbatkaba majalay ahàr gatay na, ègia sulumana ti, atətamfəŋa kà kəmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

1 Səra lala : ka ya ti duniya amandav wuɗak nahəma, sarta gani emigi zləzlaɗa. 2 Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay siŋgu, etiji zlabay, atəhi ana ahàr zlam gatay ya tagray ni ɗek ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bəŋ gatay do, atəgri sʉsi ana mis do, ataməŋjaləŋ ka zlam *njəlatani akaɗa zlam masakani, 3 ku ndam ga huɗ ahay gatay day atawayay do, atəmbrəŋ mizirey mis do, atəɗəmki ma magədavani ke mis, atagray zlam ya ti məɓəruv gatay awayay ni ɗek atəmbrəŋ do, atəgri daliya ana mis kəlavaɗ, atawayay jiri do, 4 atəsəkumoru mis, atəjalaki ahàr ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahàr tətam mis ndahaŋ ɗek ; atawayay zlam ya məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ, atawayay Melefit do simiteni. 5 Ndam nday nani ti atəɗəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit naŋ àbu àna njəɗa ga məmbatikaba majalay ahàr ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kàhurkiviyu ka tay ba. 6 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wál ya tàsər zlam do ni ; ègia akaɗa təki kəmbazl ana tay. Wál nday nani ti tàbu tagudar zlam daldal, təjalaki ahàr ka zlam gərgərani ya məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ ; 7 tàbu təcahay zlam kəlavaɗ, ay tìsliki məsər jiri ge Melefit koksah. 8 A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * tàwaya macafəŋa Mʉwiz ga magray tʉwi ge Melefit a : nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray tʉwi ge jiri a ; majalay ahàr gatay ɗek magədavani, məfəki ahàr gatay ke Melefit ni èɡia zlam masakana. 9 Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, aɗaba mis ɗek atəsər nday ndam muru, akaɗa ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis tàsəra nday ndam muru ni.

Kàmbrəŋ ere ye ti kàcahay ni ba

10 Ay nak ti kàsəra zlam ya nàcahuk na ɗek lala ; kàsəra manjəhaɗ goro a, kàsəra zlam ya nawayay nagray na, kàsəra ahəmamam nəfəki ahàr ka Yezu na, kàsəra ahəmamam neɓesey zlam na, kàsəra ahəmamam nawayay mis na, kàsəra nàmbrəŋ tʉwi goro do. 11 Kàsəra daliya goro ya mis tàgru na akaba daliya ndahaŋ ya nàcakay na. Daliya gani nani ti nàcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir ; daliya weley ya nàcakay ndo ni weley, ku nàcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro àhəŋga nu a. 12 Səra, ku way way do awayay manjəhaɗani akaba Yezu Krist akaɗa mis bəlaŋ, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. 13 Ay ndam cuɗay akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavaɗ atagudarkivu zlam ; etijiŋkia mis ndahaŋ ke divi a, nday day etijikia ke divi a. 14 Nak ti kàmbrəŋ zlam ya ti kàcaha, kàgəskabá àna huɗ bəlaŋ ni ba. Kàsəra nday ya ti tàcahuk zlam na ; nahkay kàsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. 15 Kwa nak a wur bu ni ti kàsəra Wakita *njəlatani ge Melefit a ; wakita gani nani ti aɗəfukki divi ga majalay ahàr sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur aɗaba kəfəki ahàr ka Yezu *Krist. 16 Pakama ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit ni bu ni ɗek ti Melefit àvi majalay ahàr gani ana mis ga məbəkiani ; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga məɗəfiki zlam sulumani ana mis, ga maɗafaki zlam magədavani ti magədavani eɗeɗiŋ, ga mambatikaba majalay ahàr ana mis

* **3:8** Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zʉde tàɗəm nday ndam məsər zlam ga haɗ Ezip ka sarta ge Mʉwiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. 17 Melefit àvi pakama gayaŋ ana mis ti mis gayaŋ lu mâslamalavu lala, mîsliki magray tʉwi sulumani weley weley do ɗek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

1 Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kè meleher ge Melefit ; nəhuk kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kà ndam ya nday tàbu àna sifa na akaba kà ndam ya tàməta na. Nəhuk ti aɗaba amaŋgazlivu ana leli, aməgur mis ɗek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi : 2 hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku tàwayay do nəŋgu ni, hi ana tay, kàmbrəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, ləgi ana tay, vi njəɗa ana tay. Ku tamal tìciaba zlam ya ti kacahi ana tay na ɗek ndo nəŋgu ni, kàzumki ɓəruv ka tay ba, ɓesa. 3 Aɗaba sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Ataɗəbay ere ye ti məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu mʉsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. 4 Atəbi slimi ana ma ge jiri va do ; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. 5 Ay nak ti njəhaɗ njaŋ-njaŋ ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti ɓesa ; hi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis kəlavaɗ. Tamal kagray nahkay ti, kəgri tʉwi ana Melefit akaɗa ya àdaba kur a àwayay ti kâgray ni.

Pol àɗəm ara amət wuɗak

6 Nu ti sarta goro ènjia wuɗak. Nara nəvi ahàr goro ana Melefit akaɗa ga zum ya tabəhaɗi ni. 7 Nàkaɗva àna tʉwi goro ya nàgray na lala. Nèndeveriŋaba tʉwi ya Melefit àhu nâgray na ɗek akaɗa ge mis ya acuhway, ènjʉa ka məlaŋ mədukana ni. Nàmbrəŋ məfəki ahàr goro ka Yezu ndo simiteni. 8 Ku nihi Melefit àslamatuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva tʉwi goro ya nàgri ni ; aməvu ti àna jiri gayaŋ. Aɗaba Bay geli Yezu ti agrafəŋa seriya kè mis àna jiri a : aməvu zlam ti ana nu ciliŋ do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayaŋ àna məmərani ni ɗek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayaŋ

9 Zay njəɗa gayak ɗek ga marana afa goro ke wecewecena, 10 aɗaba Demas ti awayay zlam ga duniya, àmbrəŋa nu a, àsləka àdoru a Tesalonik. Kreskens day àdoru ka haɗ Galasi, Tit ti ni àdoru ka haɗ Dalmasi. 11 Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu ni ti Lʉk ciliŋ. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, aɗaba Mark ti esliki məjənaki nu ke tʉwi ge Melefit tata. 12 Tisik ti nàsləroya naŋ e Efez a. 13 Ka ya ti nàsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nàmbərbiya mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni tàgəjazlkukbiya ahàr ba.

14 Eleksender zal gəzaŋ ni àgrua cuɗay a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatraɓ naŋ bilegeni. 15 Eleksender ti àgray ti mis tàgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna naŋ.

16 Ka ya ti tàgrafua seriya enjenjena, nàhəŋgrifəŋ ana ndam ge seriya ni ti, maslaŋa ya àjənaki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis ɗek tàmbrəŋa nu a. Melefit mâmbərfəŋa zlam gatay ya tàgray na kà tay a ! 17 Ay Bay geli àjənakia nu a, àvua njəɗa ; nahkay nàhia ma gayaŋ ana mis a àndava, ndam ya təfəki ahàr do ni ɗek tìcia. Seriya àgəs nu ndo ; àhəŋgafəŋa nu kà mazlahku a. * 18 Bay geli amahəŋgafəŋa nu kè mis ya təgru cuɗay na ɗek ; amahəŋgay nu ti nâhuriyu a Məgur gayaŋ ya e melefit bu ni vu. Naŋ ti mis ɗek tâzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ! Aya nahkay.

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya tàwəl tay àna seriya ni ti tàbi tay ana mazlahku ti tâhəpəɗ tay. Nahkay bi Pol awayay aɗəm tàkaɗ naŋ ndo ; ay bi awayay aɗəm Yezu àhəŋgafəŋa naŋ kè Setena ahkay do ni kà ndam ezir gayaŋ na ciliŋ.

19 Gri sa goro ana ata Prisil nday
ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga
huɗ ahay ga Onesifor daya. 20 Erest
ti ànjəhaɗiya a Koreŋ a. Trofim ti
èɓesey do, nàmbərbiya naŋ e Milet
a. 21 Wuɗaka ahar kusi ti zay njəɗa
gayak ɗek ga marana afa goro a.

Ata Ewbʉl, Pʉdeŋ, Liŋ, Klodiya ak-
aba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni ɗek
tàgruka sa.

22 Bay geli mâləbu akaba kur, mâgri
sulum gayaŋ ana kʉli ɗek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tɯwi akaba Pol a (2 Koreŋ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreŋ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a daŋgay ba ni ti Pol àmbərbu Tit ka haɗ Kret ga məgur ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni (1.5). Kret ti haɗ gəɗakani a huɗ ga yam bu, gwar ka haɗ Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaŋ tàɗəm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfaɗa daya ; ku zal Kret nahaŋ day àɗəm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tâbakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga məɗəfiki ahəmamam mâgray tɯwi ya àvi ni. Pol àɗəm ku tamal ndam Kret tàgəskabu ma gayaŋ do nəŋgu ni, si Tit acahi manjəhaɗ sulumani ana tay, aləgi ana tay, àmbrəŋ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tàgəskabu Yezu ni tànjəhaɗkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tàgəskabu ma magədavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), tâhəŋgrioru ahàr a haɗ ana ndam ga ŋgumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tàɗəba divi magədavani ya ti məɓəruv gatay awayay na tàtam mis ndahaŋ ni, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Pol àɗəm ahaslani ti leli ɗek ndam magudar zlam akaɗa gatay ni ; Melefit àhəŋgay leli ti aɗaba màsia cicihi a ciliŋ, do ni ti azuhva tɯwi geli ya màgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

1 Abəki wakita hini ti nu Pol, nu bay məgri tɯwi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslərbiyu nu ti nâjənaki ndam ya ti Bay Melefit àdaba tay a ni, ti tâfəki ahàr, ti tâsər jiri gayaŋ ni. Tàsəra ti atanjəhaɗ akaɗa ge Melefit ya awayay ni, 2 atəsər atanjəhaɗ kaŋgay-kaŋgay akaba Melefit eɗeɗiŋ. Melefit àɗəm kwa ahaslani, wuɗaka məlaŋ ànjəki ni : « Anəvi sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana tay. » Naŋ ti àsəkaɗ malfaɗa ɗay-ɗay do. 3 Sarta gayaŋ ya ti àfəkaɗ ni ènjia ti àɗəfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tâɗəmoru, tâhi ana mis ndahaŋ. Naŋ Melefit Bay mahəŋgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nâhioru ana mis.

4 Nəbukki, Tit. Nak ti kìgia akaɗa wur ga huɗ goro a aɗaba leli cecɯeni məfəki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bəŋ geli nday ata Yezu Krist Bay mahəŋgay leli tâgruk sulum gatay, tâgray ti kânjəhaɗumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjəhaɗ ga gəɗákani ga ndam ga Yezu

5 Nàmbərbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti təgəjəni ni, akaba ga madaba mis a ti tîgi gəɗákani ga ndam ge *Krist a kəsa ga haɗ Kret ni bu ɗek, akaɗa ya ti nàhuk ni. 6 Maslaŋa ya ti egi gəɗakani ga ndam ga Yezu nahəma, ahàr àɗəm naŋ àbu maslaŋa ya tàŋgətfəŋa zlam magudarana do ni : wal gayaŋ bəlaŋ, bəza gayaŋ day təfəki ahàr ka Yezu. Manjəhaɗ ga bəza ni day mâla sulumani, ti mis tâsər tàbi tàgudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bəŋ gatay daya. 7 Bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu nahəma, mâla maslaŋa ya tàŋgətfəŋa zlam magudarana do ni, aɗaba tɯwi ya agray ni ti ge Melefit. Naŋ nani ti àgray zlabay ba, àzum ɓəruv weceweci ba, àvi vu gayaŋ ana zum ba, àgray tereŋgiz ba, àɗəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba daya. 8 Àgəski nahəma, maslaŋa gani nani mâgəskabu mirkwi, mâwayay magray sulum, mâjalay ahàr sulumani, mâla jireni, mâla mis ge Melefit *njəlatani, mâbi slimi ana ahàr gayaŋ daya kwa. 9 Ahàr àɗəm mâgəskabá pakama jireni kala-kala akaɗa ya ti màcahumi ana mis ni, àmbrəŋ ba. Nahkay ti emisliki məvi njəɗa ana mis ndahaŋ

àna pakama sulumani nani ya acahi ana tay ni. Tamal mis tàgəskabu pakama sulumani hini do nahəma, naŋ gani emisliki məɗəfiaba ere ye ti tàgudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

10 Kadaba gəɗákani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti aɗaba mis tàbu kay tìci slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya təɗəm kwaŋa ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gəɗakani ndam *Zʉde ya tàɗəm ahàr àɗəm mis *têkeley kʉdî kwa ni. 11 Ahàr àɗəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, aɗaba tagudarikaba huɗ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga məŋgəti zlam ana huɗ gatay gatayani ciliŋ, mimili àki ka tay bi. 12 Zal Kret nahaŋ tekeɗi àsəraba ere ye ti amara magravu na ti, àɗəm : « Ndam Kret tasəkaɗ malfaɗa kəlavaɗ, nday akaɗa ga zlam ge gili ndahaŋ ya tagray cuɗay ni, nday ndam masəfa, tənjələŋ ana zlam məzumani ciliŋ. » 13 Pakama gayaŋ ya àɗəm ni ti jiri eɗeɗiŋ. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti tâfəki ahàr ka Yezu ge jiri, 14 ti tìciiki məhasl ga ndam Zʉde ya ti taŋgəhaɗî ana tay ni va ba, ti tàbi slimi ana pakama ge mis ya tàwayay jiri do ni va ba. 15 Tamal mis məɓəruv gatay njəlata kè meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day ɗek njəlata. Ay nday ya ti məɓəruv gatay njəlata kè meleher ge Melefit do, təfəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni ɗek magədavani. Nahkay ere ye ti təjalaki ahàr ni ɗek magədavani daya : ku ka ya ti tagudar zlam nəŋgu ni tàgray mimili do. 16 Tàɗəm ahkado tàsəra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni aɗafaki tay, nday tàsər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit àwayay do simiteni ni, tìciiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tìsliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhaɗ sulumani ga ndam ga Yezu

1 Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni ana mis. 2 Hi ana zawal ya tìgia medewel a ni ti tâbi slimi ana ahàr gatay, tâgray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay tâɗəgəzl ahàr lala ; tâfəki ahàr ka Yezu àna divi gani, tàmbrəŋ ba ; tâwayay mis àna huɗ bəlaŋ ; têɓesey daliya daya.

3 Wál medewel day, hi ana tay tâgray zlam ya ti àɓəlafəŋ kè Melefit ni. Tàsivu ana mis ba, tàvi vu gatay ana zum ba, tâɗəfiki magray zlam sulumani ana mis sawaŋ. 4 Tamal nday tàbu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti tâwayay zawal gatay akaba bəza gatay, 5 tâbi slimi ana ahàr gatay, tàgray hala ba, tâgray tʉwi lala a huɗ ahay bu, tâgray zlam sulumani, tîciiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslaŋa àɗəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

6 Bəza dagwa day, hi ana tay tâbi slimi ana ahàr gatay 7 a zlam bu ɗek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahaŋ ni tîpi : etipia ti atagray akaɗa gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, ɗəfiki ana tay àna məɓəruv bəlaŋ, ti tâgəsukki ma. 8 Hi pakama jireni ana tay ti tìsliki minjiɓisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kəbəki mimili àki ka ndam ezir geli aɗaba tàŋgət pakama magədavani ga məɗəmkiani ke leli do.

9 Eviɗî day, hi ana tay tîciiki slimi ana ndam məgur tay a zlam ya tagray ni bu ɗek, tâgray ere ye ti àɓəlafəŋ kà ndam məgur tay ni, tèkeli gejewi ana tay ba. 10 Tìgifiŋa akal kà tay a ba daya. Àgəski ti tagray tʉwi sulumani, ti ndam məgur tay ni tâhəl tay ka ndam jireni sawaŋ. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu ɗek ti mis atəgəskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahəŋgay leli ni àna məmərani.

Melefit àŋgazliaya sulum gayaŋ ana mis a

11 Ahàr àɗəm ndam məfəki ahàr ka
Yezu tâgray ere ya nèhi ana tay ni,
aɗaba Melefit àŋgazliaya sulum gayaŋ
ana mis a, awayay ahəŋgay mis ɗek.
12 Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay
ni ti leli màsəra ahàr àɗəm màgudar
zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis
tawayay ni day èɡi eri ana leli va
ba. A manjəhaɗ geli a duniya bu ni
ti ahàr àɗəm mâbumi slimi ana ahàr
geli, mâgrum jiri akaba zlam ya ti
àɓəlafəŋ kè Melefit ni kwa. 13 Majəgay
maŋga ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay
leli ni, màsəruma ara aŋga, məfumki
ahàr àna məmərani. Naŋ Melefit
geli gəɗakani, amara maŋgazli njəɗa
gayaŋ ana mis. 14 Yezu àmət a kəla
geli vu ka mawayay gayaŋ. Àgray
nahkay ti, ti mâhəlaba leli a zlam
magudarani ba ɗek, ti mîgi njəlata
kè eri gayaŋ, ti mîgi ndam gayaŋ,
ti mâwayum magray zlam sulumani
kəlavaɗ daya.
15 Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti
nahkay kwa. Vi njəɗa ana tay ; ndam
ya ti tìci slimi do ni ti hivù ana tay. Hi
ana tay àna njəɗa ge Melefit ya àvuk
ni. Ku maslaŋa gatay bəlaŋ nəŋgu ni
àcəlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Mâmbrəŋ manjəhaɗ geli ya ahaslani ni

1 Tit, ziaba azay slimi ana ndam
gayak a, ti tâhəŋgrioru ahàr a haɗ
ana gəɗákani ga ŋgumna ɗek, tîciiki ma
ana tay, tâləbu ndam maslamalavani
ga magray tʉwi sulumani ɗek. 2 Hi
ana tay tàsivu ana mis ba, tàləgavu
akaba mis ba daya, tânja kuɗufa
sawaŋ, ti mis tâsər nday ndam məgri
zlam sulumani ana mis ɗek kəlavaɗ.
3 Hi ana tay nahkay, aɗaba ahaslani
leli day endisl àniviyu ana leli bi,
mìciiki slimi ana mis ndo, mìjikia ke
divi sulumana. Zlam ya màwayay,
àɓəlafəŋ kè leli ni ɗek ti mìgibiya akaɗa
eviɗi gana. Mànjəhaɗbiya àna cuɗay
a, màwayabiya zlam ge mis ya èɡi eri
ana leli na, mis tìzirabiya leli àki ka
manjəhaɗ geli magədavani na, leli
day mìziravabiya e kiɗiŋ geli ba. 4 Ku
tamal màgudarbiya zlam a nahkay
nəŋgu ni, Melefit Bay mahəŋgay leli ni
àŋgazliaya sulumana gayaŋ ana mis a
ti tâsər naŋ àbu awayay tay. 5 Àŋgazlay
sulumani gayaŋ ti ahəmamam ?
Àhəŋga leli a. Àhəngay leli ti aɗaba
leli màgribiya zlam sulumana aw ?
Aha, nahkay do. Àhəŋga leli ga
sulum a, aɗaba màsibiya cicihi a
palam. Àhəŋga leli a ti, àbarafəŋa zlam
magudarana kè leli a. Àgray nani àna
njəɗa ga Məsuf gayaŋ, nahkay mìwiva
mʉwena, mànjgətuma sifa mʉwena
daya. 6 Məsuf nani ti Melefit àvia
ana leli a àna huɗ bəlaŋ azuhva tʉwi
ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay leli ya
àgray ni. 7 Melefit àgray nahkay ti
mâŋgətum sifa ya àndav ɗay-ɗay do
ni ; màsəra ara avi ana leli eɗeɗiŋ,
aɗaba àgria sulum gayaŋ ana leli
a, nahkay mìgia ndam jireni kè eri
gayaŋ a.
8 Pakama hini ya nàɗəm ni ti jiri
eɗeɗiŋ. Nawayay ti kâhəŋgri zuh,
ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Mele-
fit ni tâkaɗvu àna magray zlam su-
lumani kəlavaɗ. Pakama nani ti
àɓəlay, ajənaki mis daya. 9 Ma ge
gejewi masakani nahəma, kàhurviyu
ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam
geli ya ti ahaslani ni ti kàhurkiviyu
ba. Kàləgumvu ba, kìhirʉmkivu àki ka
pakama ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni
ba daya. Zlam nday nani tàzaya araŋa
do, tàjənaki mis do daya. 10 Maslaŋa
ya ti agray ti ndam məfəki ahàr ka
Yezu ticirvu ni ti, hivù sak bəlaŋ
àŋgəkivu ba. Tamal àmbrəŋ ndo
nahəma, hikivu sak bəlaŋ keti. Ay
tamal ècʉki va do ni ti, kàwayay ma
akaba naŋ va ba. 11 Kàsəra mis
tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi
ge Melefit a àndava, naŋ bay magu-
dar zlam. Magudar zlam gayaŋ
ni aŋgazlavu vay-vay kè meleher ge
mis, nahkay maslaŋa nani awəl ahàr
gayaŋ gayaŋani.

Sa ga Pol

12 Nihi nahəma nàbu nəsləroru
Artemas ahkay do ni Tisik afa
gayak. Ka ya ti bəlaŋ gatayani

eminjʉa nahəma, zəbiya njəɗa gayak a ga marana ti məbakabu ahàr a Nikopolis. Ka nu nahəma, ahar kusi ti nawayay manjəhaɗbiyani eslini.
13 Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasləka afa gayak a atəsawaɗoru nahəma, jənaki tay lala, ti araŋa àhəci tay ba. 14 Ndam geli ya təfəki ahàr ka Yezu ni ahàr aɗəm nday day tâcahay magray zlam sulumani kəlavaɗ, ti tâjənaki ndam ya ti zlam àhəci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjəhaɗ masakani do.
15 Ndam ya ti màbu akaba tay ni ɗek tàgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, tawayay leli ni ɗek. Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kʉli ɗek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemoŋ ni

Ere ye ti məɗəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemoŋ ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemoŋ : Filemoŋ ti zal Kolos, naŋ mis gəɗakani ; naŋ àbu àna evidi kay. Biliŋ e kidiŋ ge evidi gayaŋ ni bu, slimi gani Onezim, àzafəŋa zlam kà Filemoŋ àna akal a, mək àcuhway, òru ka məlaŋ ga Pol ya naŋ àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgəskabá ma ga Yezu a, naŋ àbu agri tɯwi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay aɗəmvaba « Bay ya ti agri tɯwi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemoŋ. Filemoŋ day àgəskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki məhiani ana Filemoŋ : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslərioru Onezim ana Filemoŋ (12-13). Àslərioru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemoŋ mâvi Onezim ga sulum, àwayay mazafəŋana ga njəɗa do.

Pol ti zal asak ga Yezu, naŋ gəɗakani ga ndam ga Yezu. Tamal gəɗakani ga ndam ga Yezu awayay ehindifiŋa zlam kà maslaŋa nahaŋ a ti, Pol àɗəfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

1 Nu Pol nu nàbu a ahay ga daŋgay bu azuhva tɯwi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga məŋ geli Timote məbukkioru wakita hini ana nak Filemoŋ, nak zləba geli ya ti magray tɯwi bəlaŋani ni. 2 Məbiki ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga məŋ geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti naŋ akaɗa zal slewja e tɯwi ge Melefit ya magrakabu ni bu. 3 Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tâgri sulum gatay ana kɯli, tâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

4 Kəlavaɗ nahəŋgalay Melefit ; nəgri sɯsi ti nacaluk slimi, 5 aɗaba nìcia tàɗəm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kəfəki ahàr ka Bay geli Yezu lala daya. 6 Leli məfəki ahàr ka Yezu ka ahar bəlaŋ, nahkay nahəŋgalay Melefit ti kôru àna naŋ kama kama. Ahàr àɗəm kəsərkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni ɗek. Àvi ana leli ti aɗaba leli màbu ka ahar bəlaŋ akaba Krist. 7 Filemoŋ wur ga mmawa goro ni, tɯwi gayak ya kagray ni àmərua məɓəruv a, aɗaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kàvia njəɗa ana tay a. Kàgray nahkay ti avukivu njəɗa dal-dal daya.

Pol ahəŋgalay Filemoŋ ti mâgəskabu Onezim

8 Nahkay zla nahəma, nawayay nahəŋgalay kur ti kâgray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, 9 ay ti nàɗəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəŋgalay kur hojo aɗaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nàhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga daŋgay bu azuhva tɯwi ga Yezu Krist ya nagray ni. 10 Nahəŋgalay kur, nəgruk kam-kam àki ka Onezim. Naŋ ti naŋ àbu afəki ahàr ka Yezu azuhva ma goro ya nàhi ni, nahkay èɡia akaɗa wur goro a ahalay a ahay ga daŋgay ni ba. 11 Ahaslani ka ya ti naŋ afa gayak ni ti àgruk tɯwi ga araŋa sulumani ndo, nihi ni ti èɡia agru tɯwi sulumani, aməgruk ana nak daya.

12 Nawayay naŋ dal-dal, kala èɡia wur ga huɗ goro a. Nahkay nəslərukoru naŋ ti awər nu dal-dal. 13 Nihi nu nàbu a ahay ga daŋgay bu azuhva goro ya nàhi *Ma Mɯweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nàwaya ti mânjəhaɗa akaba nu ga məjənaki nu a kəla gayak va. 14 Ay ti nàgəskabu naŋ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nàwayay məfəkuk njəɗa ga

məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.
15 Bi Melefit àwayay ti Onezim mânjəhaɗa məlaŋ nahaŋ bu gʉzit day kwa ti amənŋgukukoru, kânjəhaɗum ka ahar bəlaŋ ga kaŋgay-kaŋgayani.
16 Nihi ti naŋ eviɗi ciliŋ do, àtama eviɗi a, naŋ wur ga məŋ geli ya ti mawayay naŋ dal-dal ni. Nu Pol nawayay naŋ kay, nak Filemoŋ ti ni akawayay naŋ kay àtam goro ni. Akawayay naŋ ti aɗaba naŋ mis gayak ciliŋ do, akawayay naŋ aɗaba naŋ wur ga muk, àfəkia ahàr ka Yezu a akaɗa gayak na daya.
17 Kàsəra leli ata nak ti magray tʉwi bəlaŋani do aw? Nahkay gəskabá naŋ a akaɗa ya kəgəskabu nu ni.
18 Tamal ti àgudaruka zlam a ahkay do ni àzafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù.
19 Nu Pol nəbukki pakama hini àna ahar goro: anəpəlukvù. Ay sərkia nu day nàgruka zlam sulumana, kàŋgəta *sifa ya ti àndav ɗay-ɗay do na azuhva nu a.
20 Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nàhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋʉ məɓəruv ti aɗaba leli cecʉeni ata nak mìgia akaɗa mis bəlaŋ akaba Krist a.
21 Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nàsəra kicʉki palam. Nàsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nìhindifʉka na daya.
22 Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, aɗaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefit emiciiki gekʉli ya kàhəŋgalum naŋ ni ana kʉli, nahkay aməvu divi ga maŋgoni afa gekʉli.

Sa ga Pol

23 Epafras naŋ ya ti màbu ata naŋ a ahay ga daŋgay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa.
24 Mark, Aristark, Demas akaba Lʉk nday ya ti magrakabu tʉwi ge Melefit akaba tay ni təgruk sa daya.
25 Bay geli Yezu Krist mâgri sulum gayaŋ ana kʉli ti.

Wakita ya tàbikioru ana ndam Hebri ni

Ere ye ti mədəmki ka wakita ya tàbikioru ana ndam Hebri ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni àɗafay slimi gayaŋ ndo. Mis ndahaŋ tàɗəm bi Pol, ay àbəki ma akaɗa ga Pol ya àbəki ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni nday ya ti àslərikaboru wakita ana tay ni tàsəra naŋ a (13.18), naŋ day àsəra Timote bay ya ti tàgrakabu tʉwi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini àɲjəki akaɗa wakita ya təslərikaboru ana mis ni do : anjəki ti akaɗa ga zlam ya təcahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mədi ahàr ana pakama ya tàbəki akaɗa ga wakita ya təslərikaboru ana mis ni (13). Bi tàcahi zlam ana mis, mək tàbəki ka wakita ga məslərikaborani ana mis ndahaŋ.

Tàslərikaboru ti ana ndam Hebri ndahaŋ, ndam Zʉde ya tàgəskabá Yezu a ni. Tawayay təɗəfiki ana tay Yezu ti gəɗakani àtam məslər ge Melefit (1), àtam Mʉwiz (3 ; 4.1-13), àtam ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ɗek (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day àŋgalabakabá leli akaba Melefit a, ay tʉwi gayaŋ ya àgray ni àtam tʉwi ga nday ndahaŋ ni simiteni : nday ti ahàr àɗəm tâhəŋgri eri kəlavaɗ, ay Yezu ti àgray sak bəlaŋ, èslia hʉya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti tàbəki wakita hini ni ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàbu tisliŋi zlam ana Melefit a Zerʉzalem, tàmbrəŋ ndo (10.11) ; tàmbrəŋ ti ka ya ti ndam Rom tèmbedkaba ahay gəɗakani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayaŋ ni maslaŋa ya àbəki ni àvi njəɗa ana mis, àhi ana tay ku tamal təcakay daliya nəŋgu ni tàmbrəŋ məfəki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tàɗəmki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àɗəm tàmbrəŋ məfəki ahàr gatay ke Melefit ndo (11) ; àɗəm ge Melefit ya atraɓ ndam gayaŋ ni àɗafaki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a huɗ ga wakita gayaŋ ni bu maslaŋa gani àziaba azay slimi ana mis a, àhi ana tay si tîci lala, tâgəskabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi atəŋgət sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11–6.12 ; 10.19-39).

Ahàr àɗəm mâfəki ahàr ka Yezu, mâmbrəŋ zlam ndahaŋ ɗek. Aɗaba Yezu ti àtam zlam ndahaŋ ɗek : maslaŋa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti naŋ gəɗakani

1 Ahaslani ti Melefit àhia ma ana
ata bəŋ geli a sak kay, tàhəŋgri ma
gani ana mis ti ndam mahəŋgaray
*pakama gayaŋ ni. Tàhəŋgri ma ana
tay ti àna divi gərgəri kay. 2 Ay nihi
ka sarta ga mandav ga məlaŋ ti Mel-
efit àhia ma ana leli a, àhəŋgri ana
leli ti Wur gayaŋ. Ka ya ti Melefit
àgraya zlam a ɗek ni ti, àgraya ti àna
njəɗa ga Wur gayaŋ ni. Melefit àfiyu
naŋ a bay vu, nahkay aməgur zlam
ɗek daya. 3 Melefit ti naŋ gəɗakani
dal-dal, aslaɗay məlaŋ akaɗa ga fat
ni : tamal kìpia Wur gayaŋ na ti kìpia
maslaɗani ge Melefit na ; ere ye ti
Melefit naŋ àbu àna naŋ ni ɗek ti Wur
ni day naŋ àbu àna naŋ. Pakama ga
Wur ya àɗəm ni ɗek ti àna njəɗa dal-
dal, akay məlaŋ ɗek àna njəɗa gani
nani akaɗa ge medikedik ya akay
ahay ni. Àslamali divi ana Melefit
ga məmbərfəŋa zlam magudarani ge
mis a ɗek. Àra àslamala ti òru ànjəhaɗ
a huɗ melefit bu kà ahar ga ɗaf ge
Melefit Bay ya agur zlam ɗek ni, a
məlaŋ ga gəɗakani bu.

Wur ge Melefit ti naŋ gəɗakani àtam məslər ge Melefit

4 Melefit àzalay naŋ Wur gayaŋ ni
ti, àwayay àɗəfiki ana leli Wur gayaŋ
ni gəɗakani dal-dal, àtam *məslər

ge Melefit ni. Wur ga bay ti naŋ gəɗakani àtam məslər gayaŋ do waw ?
5 Melefit àhi ana Wur gayaŋ nahkay hi :
« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti
mis tâsər nu buk.* »
Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kiɗiŋ ga *məslər gayaŋ ni bu nahkay way ? Àbi ! Àɗəm keti :
« Kama kama ti mis atəsər nu bəŋani,
naŋ day wur goro.† »
Ma gani nani ti àɗəmki ka məslər gayaŋ weley ? Àbi ! 6 Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayaŋ bəlaŋ bəlaŋani ni a duniya vu nahəma, àɗəm :
« Məslər goro ɗek tâbəhaɗi mirdim,
meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ.‡ »
7 Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
« Məslər ge Melefit ti ndam məgri
tʉwi ;
aslər tay, takoru akaɗa ga aməɗ ya
akəzlay ni, ahkay do ni akaɗa
ga arəɗ ga aku ni.§ »
8 Ay àki ka Wur gayaŋ ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :
« Nak ti Melefit ; kìgia Bay ga kaŋgay-
kaŋgayana.
Nak kàbu manjəhaɗani e kʉrsi gayak
bu ; kəgur məlaŋ ge jiri gani.
9 Kawayay magray jiri dal-dal ;
magudar zlam ti kàwayay do
simiteni.
Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak,
àhəndakuka amal a
ga maɗafakiani àdaba kur e kiɗiŋ ge
mis ndahaŋ ba,
awayay ti kâmərvu dal-dal.* »
10 Àbu məbəkiani keti :
« Nak ti Bay gəɗakani, ka mənjəki ga
zlam ɗek ti kàgraya haɗ a ;
kàgraya huɗ melefit àna ahar gayak a
daya.
11 Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti
akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.
Zlam nday nani ti atagədavu akaɗa ga
azana midigweni ni.
12 Ekelepekabu tay akaɗa ya
telepekabu azana ya àgray tʉwi
va do ni,
aɗaba etigi midigweni akaɗa ga
azana ni.
Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga
kaŋgay-kaŋgayani.† »
13 Melefit àhi keti :
« Njəhaɗa gwar kà ahar ga ɗaf goro a,
a məlaŋ ga gəɗakani ba.
Ndam ezir gayak ti anabəhaɗ tay kè
meleher gayak
akaɗa ga zlam ga bay ya abəki asak ni,
ti kâcəlki ka tay.‡ »
Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kiɗiŋ ga məslər gayaŋ ni bu nahkay way ? Àbi ! 14 Məslər ge Melefit ti nday ɗek məsuf ya təgri tʉwi ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənaki ndam ya ti àɗəm awayay mahəŋgay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àɗəm màmbrəŋ ba

1 Nahkay zla nahəma, ahàr àɗəm mâjalaki ahàr lala àki ka pakama ya tàhi ana leli ni, mâjalaki ahàr mâtama ya ahaslani na. Tamal màjalaki ahàr nahkay do ni ti emijikia ke divi a.
2 Màsəra pakama ge Melefit ya məslər gayaŋ tàhəŋgri ana Mʉwiz ni ti ma gani àɗəs, ma masakani do. * Ku way way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtraɓ naŋ ge jiri do waw ? 3 Ay leli ti tàhia pakama məɗəsana ana leli a àtama nahaŋ na. A pakama gani nani bu ni ti màsər ahəmamam Melefit ahəŋgay leli ni. Nahkay tamal màgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatraɓ leli dal-dal do waw ? Aɗaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti Bay geli ; ndam *asak gayaŋ tìcia ma gana, mək tàhəŋgri ana leli ti mîci lala.
4 Melefit day àɗafaki ma gani nani ma

* **1:5** Limis 2.7. † **1:5** 2 Semiyel 7.14. ‡ **1:6** Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § **1:7** Limis 104.4.
* **1:9** Limis 45.7-8. † **1:12** Limis 102.26-28. ‡ **1:13** Limis 110.1. * **2:2** Ndam Zʉde tàɗəm pakama ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit tàhəŋgri. Ay màdi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəɗa ga magray tɯwi gərgərani ana mis ndahaŋ, àvay ti ka mawayay gayaŋ : nani day àɗafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga məŋ geli

5 Leli mazlapaki ka məlaŋ mɯweni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit àfəkaɗ ti way ga məgur məlaŋ gani nani way ? Àfəkaɗ ti məslər gayaŋ aw ? Aha ! Àfəkaɗ ti mis hihirikeni.
6 Màsər ti aɗaba a Wakita ge Melefit bu ka məlaŋ nahaŋ tàɗəm nahkay hi :
« Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti naŋ way ti kajalaki ahàr di way ?
Naŋ way ti kəfi ahàr kwa ɗeni way ?
7 Kàfiyu naŋ a məlaŋ ya ti èsli ga məslər gayak do ni ga ɓalani ;
kàgra ti mîgi bay, tâzləbay naŋ, tâhəŋgrioru ahàr a haɗ ;
8 kəfiyu naŋ a bay vu ga məgur zlam ɗek.† »

Melefit àra àfiya naŋ a bay va ga məgur zlam a ɗek ni ti, ere ye ti naŋ àgur do ni ti àbi. Ay nihi ti naŋ àbu agur zlam ɗek ti leli màsəraba faŋ do.
9 Ay màsər ti Yezu, naŋ ya ti Melefit àfiyu naŋ a məlaŋ ya ti èsli ga məslər gayaŋ do ni ga ɓalani ni. Melefit àgra ti mîgi bay, tâzləbay naŋ, tâhəŋgrioru ahàr a haɗ ti azuhva gayaŋ ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kəla ge mis vu ɗek ; Melefit àna sulum gayaŋ àwayay nahkay.
10 Melefit ti àgraya zlam a ɗek àna ahar gayaŋ a ; àgriaya zlam na ɗek ti ana ahàr gayaŋ a. Awayay ahəliyu mis kay a məlaŋ maslaɗani gayaŋ vu ti tîgi bəza gayaŋ. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit mâhəŋgay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mêndeveriŋ tɯwi gayaŋ lala àna daliya gayaŋ ya àcakay ni.
11 Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tîgi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray tɯwi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday ɗek bəlaŋani, Bəŋ gatay bəlaŋ. Èɡia nahkay ti azalay tay bəza ga məŋani, àsi mimili do simiteni.
12 Àhi ana Melefit :
« Anəɗəfiki kur ana bəza ga mmawa ;
anazləbay kur e kiɗiŋ ge mis macakalavani bu.‡ »
13 Àɗəm :
« Nu ti anəfəki ahàr ke Melefit.§ »
Àɗəm keti :
« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni.* »
14 Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday ɗek mis hihirikeni ; nahkay ti Yezu day èɡia mis hihirikena. Èɡi mis hihirikeni ti, ti mâmət ; àmət ti ga mazafəŋa njəɗa kè *Seteni a, aɗaba mis təmət ti azuhva tɯwi ge Seteni.
15 Mis tàbu tagrafəŋa aŋgwaz kà məmətana, tagray aŋgwaz kəlavaɗ akaɗa ge eviɗi ya ti agrafəŋa aŋgwaz kà bay gayaŋ a kəlavaɗ ni. Ay Yezu ti àhəlaba tay e eviɗi gani ba, ti tàgrafəŋa aŋgwaz kà məmətana ɗay-ɗay va ba.
16 Yezu àra ti ga məjənaki *məslər ge Melefit aw ? Aha, àra ti ga məjənaki tay do. Àra ti ga məjənaki bəza huɗ ga Abraham.
17 Nahkay ti ahàr àɗəm Yezu mîgi bəlaŋani akaba bəza ga məŋani, mîgi akaɗa gatay ni a zlam bu ɗek, aɗaba awayay ti mîgi bay gəɗakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis tàbu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni ɗek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit mâmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ; èɡi akaɗa tàgudar zlam ɗay-ɗay ndo.
18 Naŋ ti ka ya ti tàgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti tàbu təcakay daliya ni, ti tìjikia ke divi a ba.

3

Yezu ti gəɗakani àtam Mɯwiz

1 Bəza ga mmawa, Melefit àzala kɯli a ɗek ge migi ndam gayaŋ njəlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti Bay ya ti Melefit àsləribiyu ana leli, naŋ zal asak gayaŋ, naŋ bay gəɗakani ya aŋgalabakabu leli akaba

† **2:8** Limis 8.5-7. ‡ **2:12** Limis 22.23. § **2:13** Izayi 8.17. * **2:13** Izayi 8.18.

Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana
mis vay-vay naŋ Bay geli. 2 Melefit àra
àslərbiya Yezu ga magray tʉwi gani
nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti
Melefit awayay ni ɗek. Àgray ti akaɗa
ge Mʉwiz ya àgray tʉwi lala e kiɗiŋ ga
ndam ge Melefit bu ɗek ni. 3 Ndam
ge Melefit ya Mʉwiz àgray tʉwi e kiɗiŋ
gatay bu ni ti nday akaɗa ahay ge
Melefit ; Mʉwiz day naŋ àkibu. Àləm
ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti naŋ
gəɗakani àtam Mʉwiz, aɗaba ahay ti
mis tàzləbay koksah ; tazləbay ti bay
ya àləm ahay ni sawaŋ. 4 Ahay we-
ley weley do ɗek ti mis àləm ; ahay
ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay
Bay ya ti àləm zlam ɗek ni ti Melefit.
5 Mʉwiz ti bay məgri tʉwi ana Mel-
efit e kiɗiŋ ga ndam ge Melefit bu,
àgray ere ye ti Melefit awayay ni ɗek.
Tʉwi gayaŋ ni ti ga magrakia sedi a
ka zlam ya ti Melefit amara məɗəm
na. 6 Yezu *Krist day àgray ere ye ti
Melefit awayay ni ɗek. Ay Krist gani ti
naŋ Wur ga Bay ahay ni, agur ndam
ga huɗ ahay ni ɗek. Ndam ga huɗ
ahay gayaŋ ni ti leli. Ay ahàr àɗəm
məfəki ahàr lala, màmbrəŋ ba ; ahàr
àɗəm mâsər ere ye ti àɗəm aməgri
ana leli ni ti amagray eɗeɗiŋ. Tamal
màgray nahkay do ni ti leli ndam ga
huɗ ahay gayaŋ do.

Ahàr àɗəm məfəki ahàr ka Yezu lala

7 Nahkay zla nahəma, ahàr àɗəm
mâbumi slimi ana pakama ga *Məsuf
Njəlatani ya àɗəm ni. Àɗəm ti nahkay
hi :

« Kani tamal kìcʉma dəŋgu ge Melefit
a ti,
8 bumi slimi lala.
Ahàr gekʉli èɡi ɓaŋ-ɓaŋ akaɗa ga ata
bəŋ gekʉli ni ba :
ahaslani nday ti tàgəsiki ma ana Mel-
efit ndo ;
ka sarta gani nani ti tàhəlfəŋa eyʉ kè
Melefit a huɗ gili ba.
9 Nahkay Melefit àɗəm : “Ata
bəŋ gekʉli tàhəlfua eyʉ a,
tàhəŋgalafua ma ;
ku tamal tìpia ere ye ti nàgri ana tay
na
10 vi kru kru faɗ nəŋgu ni tàgray
nahkay.
Eslini nàzumkia ɓəruv ka ndam nday
nana ;
nàɗəm : Mis nday nani ti kəlavaɗ
majalay ahàr gatay ni
magədavani ;
tàsər divi goro do simiteni.
11 Nàzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti
nàmbaɗa,
nàɗəm : Enipi tay, atəhuriyu a məlaŋ
məpəsabana goro ni vu day zla
aw !” * »
12 Nahkay ti bumvu slimi, bəza
ga mmawa ; ku way way do e kiɗiŋ
gekʉli bu àjalay ahàr magədavani
ba. Nday ya ti majalay ahàr gatay
magədavani ni ti tìciiki ma ana Mel-
efit do, təmbrəŋ divi gayaŋ ; lekʉlʉm
ti àgravu e kiɗiŋ gekʉli bu nahkay ba !
Kàsəruma, Melefit ti naŋ Bay ga sifa !
13 « Kani » gani nani ti təɗəm kəlavaɗ
do waw ? Nahkay grum ere ye ti
tàhi ana leli « Grum kani » ni kəlavaɗ :
kəlavaɗ ku way way do e kiɗiŋ gekʉli
bu mâvi njəɗa ana maslaŋa nahaŋ,
do ni ti zlam ya ti egi eri ana kʉli
ni amagosay kʉli, aməbiyu kʉli a
zlam magudarani vu mək ahàr gekʉli
emigi ɓaŋ-ɓaŋ. 14 Leli ɗek ti ndam
ge *Krist. Ay ahàr àɗəm mânjəhaɗ
akaɗa ya ka mənjəki ka məfəki ahàr
geli ka naŋ ni, màmbrəŋum majalay
ahàr geli sulumani ni ba, do ni ti leli
ndam gayaŋ do.
15 Màsəra àbu məbəkiani ti nahkay
hi :

« Kani tamal kìcʉma dəŋgu ge Melefit
a ti,
bumi slimi lala.
Ahàr gekʉli èɡi ɓaŋ-ɓaŋ akaɗa ga ata
bəŋ gekʉli ni ba :
ahaslani nday ti tàgəsiki ma ana Mel-
efit ndo.† »
16 Nday ya ti tìcia ma ge Melefit a,
ay tàgəsiki do ni ti ndamam ? Tàgəsiki
ma do ni ti nday ya ti tàɗəbay Mʉwiz,
tàhəraya ka haɗ Ezip akaba Mʉwiz a
ni ɗek do waw ? 17 Nday ya ti Melefit
àzumki ɓəruv ka tay vi kru kru faɗ ni

* **3:11** Limis 95.7-11. † **3:15** Limis 95.7-8.

ti ndamam ? Àzumki ɓəruv ti ka nday ya ti tàgudar zlam, tàmət kwaŋa a huɗ gili bu ni do waw ? 18 Melefit àmbaɗay, àɗəm atəhuriyu a məlaŋ məpəsabana gayaŋ ni vu ɗay-ɗay do ni àɗəmki ti ka ndamam ? Àɗəmki ti ka nday ya ti tàgəsiki ma ndo ni do waw ? 19 Nahkay màsəra tìsliki məhuriyani a məlaŋ məpəsabana ni vu ndo ni ti aɗaba tàfəki ahàr ke Melefit ndo, tàmbrəŋa divi gayaŋ na palam.

4

1 Nahkay ti məbumvu slimi lala. Melefit àɗəm misliki məhuriyani a məlaŋ məpəsabana gayaŋ ni ba kekileŋa, ay məbumvu slimi : ahàr àɗəm ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâhuriyu, ti maslaŋa àgəjəni ba. 2 Leli ti tàhia *Ma Mʉweni Sulumana ana leli a ; ana ata bəŋ geli ahaslani day tàhia ana tay a, ay ma ya tàhi ana tay ni ti àjənaki tay ndo, aɗaba tàgəskabu ndo, tàfəki ahàr ke Melefit ndo. 3 Ay ndam ya ti tàbu təhuriyu a məlaŋ məpəsabana ni vu ni ti, leli ndam məfəki ahàr ka Yezu ni. Àki ka ata bəŋ geli ni ti ni Melefit àɗəm ahkado :

« Nàzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti
nàmbaɗa,
nàɗəm : “Enipi tay, atəhuriyu a məlaŋ
məpəsabana goro ni vu day zla
aw !” * »

Ay màsəra məlaŋ məpəsabana ti àbu, aɗaba kwa ka sarta ya Melefit àgraya duniya ni ti èndeveriŋa tʉwi gayaŋ a ɗek. 4 A məlaŋ nahaŋ a Wakita ge Melefit ni bu tàɗəmkia ma ka vaɗ ya adəskəla na, tàɗəm nahkay hi : « Melefit àra èndeveriŋa tʉwi gayaŋ a ɗek ni ti a vaɗ adəskəla gani àpəsaba.† » 5 Màsəra àbu məbəkiani ka məlaŋ nahaŋ keti, Melefit àɗəm nahkay hi : « Enipia tay a, atəhuriyu a məlaŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !‡ » 6 Nahkay nday ya ti Melefit àhi Ma Mʉweni Sulumani gani ana tay enji ni ti tàhuriyu a məlaŋ məpəsabana gayaŋ ni vu ndo, aɗaba tàgəskabu ma gani ndo. Èɡia nahkay ti màsəra mis ndahaŋ tisliki məhuriyani tata. 7 Nahkay ti Melefit àɗaba vaɗ nahaŋ a, vaɗ gani ti kani. Màsəra nahkay ti aɗaba sarta nahaŋ àbu ti Devit àɗəm nahkay hi :

« Kani tamal kìcʉma dəŋgu ge Melefit
a ti,
bumi slimi lala ;
ahàr gekʉli èɡi ɓaŋ-ɓaŋ ba.§ »

8 Tamal məlaŋ ya ti ata bəŋ geli tàhuriyu akaba Zezʉwi ni məlaŋ məpəsabana eɗeɗiŋena ti, akal Melefit àɗəmki ma ka vaɗ nahaŋ keti do. 9 Nahkay ti məlaŋ məpəsabana nahaŋ àbu ; məlaŋ gani nani ti akaɗa ga vaɗ *məpəsabana ni ; məlaŋ məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit. 10 Maslaŋa ya ahuriyu a məlaŋ məpəsabana ge Melefit ni vu ni ti èndeveriŋa tʉwi gayaŋ a ɗek, apəsaba akaɗa ge Melefit ya èndeveriŋ tʉwi gayaŋ ɗek àpəsaba ni. 11 Nahkay ti ahàr àɗəm mâzum njəɗa geli ɗek ga məhuriyani a məlaŋ məpəsabana ni vu ; ku way way do e kiɗiŋ geli bu èjikia ke divi a akaɗa gatay ya tàgəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

12 Pakama ge Melefit ti agray tʉwi àna njəɗa kay. Aɗafaki majalay ahàr maŋgahani ge mis akaba zlam ya tàcalfəŋ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani cʉeni məzumani ni ; edek-aba zlam ya a huɗ ge mis bu na akaɗa ga maslalam ya tatəhaɗ mis àna naŋ, ekelkaba avana akaba məlaŋ majak-wakabani ga vu a ni. 13 Ere ye ti maŋgahani, Melefit èpi do ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni ɗek ti Mel-efit èpi, àsəra daya. Ere ye ti màgray ni ɗek ti màgray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti aŋgalabakabu leli akaba Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni

14 Leli màbu àna bay gəɗakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni, naŋ ti àcəloya afa ge Melefit a huɗ melefit va : bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit. Èɡia nahkay ti ahàr

* **4:3** Limis 95.11. † **4:4** Mənjəkiani 2.2. ‡ **4:5** Limis 95.11. § **4:7** Limis 95.7-8.

àɗəm mâfəki ahàr lala, mâhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, màmbrəŋ ba. 15 Bay geli gəɗakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njəɗa geli àhəca ni, aɗaba naŋ day àcaka daliya a zlam ba ɗek akaɗa geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəŋgu ni àgudar zlam ndo simiteni. 16 Nahkay zla nahəma mahəɗakfəŋiyu kè Melefit, màgrafəŋa aŋgwaz a ba aɗaba naŋ ti agri sulum gayaŋ ana leli kəlavaɗ. Màsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

1 Gəɗákani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ɗek ti Melefit adaba tay e kiɗiŋ ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ àna məvi sədaga akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. 2 Nahkay bay gəɗakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahàr ga nday ya ti tàsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, aɗaba naŋ day njəɗa gayaŋ àhəca a zlam ba ɗek. 3 Njəɗa gayaŋ àhəca ti, ahàr àɗəm eslinji zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayaŋ gayaŋani day, èslinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ciliŋ do. 4 Maslaŋa ya ti azay ahàr gayaŋ ti mîgi gəɗakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi ; afiyu mis a məlaŋ gani nani gəɗakani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akaɗa gayaŋ ya àfiyu *Aroŋ ahaslani ni.

5 Nahkay day *Krist àzay ahàr gayaŋ ge migi gəɗakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu naŋ a məlaŋ gani nani gəɗakani ni vu ni ti Melefit. Àhi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti
mis tâsər nu buk.* »

6 A Wakita ge Melefit bu ka məlaŋ nahaŋ mədi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi :

« Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba
mis ga kaŋgay-kaŋgayani

akaɗa ge Melkisedek ya àgray
ahaslani ni.† »

7 Ka ya ti Krist naŋ àbu a duniya bu ni ti àhəŋgala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètɯwia, aɗaba àsəra Melefit ti esliki mahəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəŋgalafəŋa ni, aɗaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na ɗek. 8 Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayaŋ ya àcakay na. 9 Melefit àgray ti Krist èndeveriŋaba tɯwi gayaŋ a lala. Krist àra èndeveriŋaba ni ti naŋ àbu àna njəɗa ga mahəŋgay nday ya ti təgəsiki ma ni ɗek ; avi *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana tay. 10 Nahkay ti Melefit àɗəm Krist ti bay gəɗakani ya aŋgalabakabu naŋ akaba mis ni akaɗa ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka məfəki ahàr geli ke Krist ni

11 Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlaɗa ga maɗafabana, aɗaba lekɯlɯm ti kìcɯm zlam weceweci do. 12 Kàpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kacahumi zlam ana mis ndahaŋ, ay kekileŋa kìslɯmki do. Ahàr àɗəm tâcahi pakama ge Melefit ya təcahi ana mis enji ni ana kɯli keti sawaŋ ti ahəmamam ! Kàsərum zlam weceweci do ni ti, lekɯlɯm akaɗa bəza ciɓ-ciɓeni, kawayum si tâvi ɗuwa ana kɯli kwa, kìslɯmki məzum ɗaf koksah ti ahəmamam ! 13 Maslaŋa ya ti esi ɗuwa ni ti wur ndondu : maslaŋa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. 14 Ay mis gəɗakani ti ni èsi ɗuwa va do, azum ɗaf tata. Maslaŋa gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, aɗaba àsərva àna naŋ a.

* **5:5** Limis 2.7. † **5:6** Limis 110.4.

6

1 Èɡia nahkay ti ahàr àɗəm mac-
ahakivu zlam, makoru kama kama
akaɗa ge mis ɡəɗákani ni. Ahàr àɗəm
məmbrəŋum məhəŋɡri zuh ana zlam
ya təcahi ana mis àki ke *Krist enji
ni. Zlam nday hini ti akaɗa asak ga
ahay ya tafəkaɗ ni ; màfəkaɗ nahaŋ
va ba. Zlam ya təcahi ana mis enji ni
ti nday hi : pakama àki ka məmbrəŋ
tʉwi magədavani, aɗaba azoru mis
e kisim vu ; pakama àki ka məfəki
ahàr ke Melefit ; 2 pakama àki ke divi
gərgəri ga *məbaray mis ; pakama àki
ka məbəki *ahar ke mis ; pakama àki
ka maŋgabana e kisim ba ; pakama àki
ka seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kè
mis a, amagrafəŋa nahaŋ kà tay a va
do ni. 3 Tamal Melefit avi divi gani
ana leli ti aməmbrəŋ məhəŋɡri zuh
ana pakama nday nani eɗeɗiŋ.

4 Aməmbrəŋ ti aɗaba tamal mis
àsəra zlam nday nana mək èjikia ke
divi a ti àŋɡukiyu ke divi koksah.
Maslaŋa gani nani àsəra jiri ge Melefit
a lala, Melefit àɡria sulum gayaŋ a,
*Məsuf Njəlatani àniviyu a məɓəruv
bu, 5 àsəra pakama ge Melefit ti
sulumani dal-dal, àsəra njəɗa ya
tagray tʉwi àna naŋ ka məlaŋ mʉweni
ya Melefit amagraya na. 6 Maslaŋa
gani àsəra zlam nday nana ɗek,
kələŋ gani èjikia ke divi a ti èsliki
məmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a
va do simiteni. Aɗaba maslaŋa ya
ti àsəra zlam nday nana ɗek mək
àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa
Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia
divi ana mis ndahaŋ ge mindivi naŋ
a.

7 Mazay mazavu gani : vədaŋ na-
haŋ àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək
zlam àfətkiaya, àɡra zlam a dal-dal
àɓəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədaŋ ni.
Vədaŋ gani nani ti Melefit aməmərvu
àna naŋ do waw ? 8 Ay tamal zlam
ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ
ciliŋ ti vədaŋ ni àɓəlay do ; Melefit ara
etikwesl wuɗak, kələŋ gani atəji aku,
haɗ gani emigi viti, àɡray zlam va do.

9 Ndam geli ni, mawayay kʉli. Ku
tamal màɗəma ma nahkay nəŋgu ni,
màsəra lekʉlʉm ti kàbum kəɗəbum
divi sulumani, Melefit ahəŋgay kʉli.
10 Melefit ti naŋ jireni ; àsəra tʉwi
gekʉli ya kàgrumi na. Kàjənumkia
ndam gayaŋ a, kàbum kəjənumki
tay nihi daya : gekʉli ya kəgrum
nahkay ni ti aɗafaki kawayum Mel-
efit. 11 Nihi ti mawayay ku way
way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâzay njəɗa
gayaŋ ɗek, môru kama kama. Màsəra
Melefit awayay məgri sulum gayaŋ
ana leli ga kaŋgay-kaŋgayani, nahkay
mawayay ti ku way way do mâɗəbay
sulum gani nani, àmbrəŋ ɗay-ɗay ba.
12 Mawayay ti kìgʉm masəfani ba ;
ere ye ti mawayay ni ti kânjəhaɗum
akaɗa gatay ya ti tàfəki ahàr ka Yezu
lala, tàmbrəŋ ndo ni. Nday gani
ti Melefit naŋ àbu agri sulum ya
àɗəmbiya, àɗəm aməgri ana ndam
gayaŋ ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àɗəm aməgri ana ndam gayaŋ ni ti amagray eɗeɗiŋ

13 Kàsəruma, ahaslani ti Melefit
àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri
sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti
àmbaɗa ; àmbaɗay ti àna ahàr gayaŋ
gayaŋani, aɗaba maslaŋa àbi gəɗakani
àtam naŋ bi. 14 Àmbaɗa, àɗəm :
« Nəgruk sulum goro dal-dal, anagray
ti kâwuɗay dal-dal. Zlam gani nani
ti amagravu eɗeɗiŋ.* » 15 Abraham
àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá,
ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni,
àmbrəŋ ndo. Abraham àra àgəskabá
nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi
aməgri ni. 16 Ka ya ti mis ambaɗay
ni ti, ambaɗay ti àna ere ye ti àtam
naŋ àna gəɗakani ni. Àra àmbaɗa
nahkay ti ku way way do agəskabu
mbaɗay gayaŋ ni, tàcalfəŋ kà ma
gani va do. 17 Nahkay day Melefit
awayay aɗəfiki ana ndam gayaŋ ere
ye ti àɗəm aməgri ana tay ni ɗek
ti aməgri ana tay eɗeɗiŋ ; awayay
ti tâsər lala aməmbatkaba majalay
ahàr gayaŋ a ɗay-ɗay do : nahkay ti
àmbaɗay. 18 Melefit àɗəm amagray

* **6:14** Mənjəkiani 22.16-17.

zlam, mək àmbaɗay. Pakama nday nani cʉeni ti avi njəɗa ana leli dal-dal, aɗaba Melefit ti àsəkaɗ malfaɗa do simiteni. Pakama gani àra àvia njəɗa ana leli a ti, màbu makoru kama kama, aɗaba màmbrəŋa zlam ndahaŋ a ɗek, màsəra Melefit aməgri ere ye ti àɗəm aməgri ana leli ni ana leli. 19 Zlam gani nani ya màsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndiŋ-ndiŋ, avi njəɗa ana leli dal-dal. Makavu àna naŋ lala, acafəŋa leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga məlaŋ *njəlatani ge Melefit na ana leli a, màsəra leli aməhuriyu eslini. † 20 Àhuriyu a məlaŋ gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Naŋ ti bay gəɗakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ga kaŋgay-kaŋgayani, akaɗa ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

1 Melkisedek gani nani ti naŋ bay Salem, naŋ bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit naŋ ya agavəla driŋ ni. Ka fat ya ti Abraham àsləkabiya ke silik ya tàgray akaba bəbay ndahaŋ, àtambiya tay a àna njəɗa nahəma, Melkisedek nakəŋ àrəkioru, mək àgri *sulum ge Melefit. * 2 A huɗ ga zlam ya ti Abraham àhəlbiyu e silik ni bu ni ɗek ti Abraham àziaba zlam a bəlaŋ a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay aɗəmvaba ti bay jireni ; kələŋ gani bay Salem ti ni awayay aɗəmvaba bay ya agray ti mis tânjəhaɗkabu àna sulumani ni. 3 Naŋ ti tàsər bəŋani do, tàsər məŋani do, ata bəŋ ga bəŋani day mis tàsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti tàɗəmki ma ka vaɗ ge miwi naŋ ndo, ka vaɗ ga məmət gayaŋ day tàɗəmki ma ndo. Naŋ ti akaɗa Wur ge Melefit, aɗaba aŋgalabakabu mis akaba Melefit ga kaŋgay-kaŋgayani akaɗa ga Wur ge Melefit ni.

4 Jalumki ahàr ke Melkisedek, naŋ ya ti Abraham àziaba zlam a bəlaŋ a kurani ba ni. Melkisedek ti naŋ gəɗakani ! Abraham ti naŋ bəŋ ga ata bəŋ geli ɗek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tàtama zlam ndahaŋ a ni. 5 Ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huɗ ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àɗəm ndam *Izireyel ndahaŋ ni tâziaba zlam a bəlaŋ a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday ɗek kà məŋ gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday ɗek bəza huɗ ga Abraham nəŋgu ni tàbu tagray nahkay. 6 Ay Melkisedek ti naŋ wur huɗ ge Levi do ; ku tamal naŋ wur huɗ ge Levi do nəŋgu ni Abraham àziaba zlam a bəlaŋ a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti naŋ gəɗakani ; ay àgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. 7 Màsəra, bay ya ti agri sulum ge Melefit ana maslaŋa nahaŋ nahəma, bay gani nani ti naŋ gəɗakani àtam maslaŋa nahaŋ ni. 8 Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlaŋ a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tàɗəm bay ya ti àhəl zlam bəlaŋ a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. 9 Misliki məɗəmani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlaŋ a huɗ ga kurani bu ana bəza huɗ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlaŋ a huɗ ga kurani ba ana Melkisedek a, aɗaba Abraham ti naŋ bəŋ ge Levi ; 10 ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huɗ gayaŋ ni naŋ àvu a vu ga

† **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àɗəm zlam ya ti màsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndiŋ-ndiŋ akaɗa ga ara gəɗakani, tàwəlfəŋ ezeweɗ, ma ge ezeweɗ nahaŋ ni tàwəlfəŋ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəŋa slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Tʉwi 27.29.

* **7:1** Salem ti slimi ge Zerʉzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani tàzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay aɗəmvaba manjəhaɗkabani sulumani. † **7:2** Mənjay Mənjəkiani 14.17-20.

bəŋani Abraham bu.

Krist ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akaɗa ge Melkisedek ni

11 Tʉwi ga bəza huɗ ge Levi ya
tagray ga *maŋgalabakabu mis ak-
aba Melefit ni ti Melefit àɗəm tâgri
ana ndam *Izireyel, àbu məbəkiani
e *Divi gayaŋ ya àɗəfiki ana Mʉwiz
ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu
ni, tʉwi gatay ni èndeveriŋ ere ye
ti Melefit awayay magrani ni lala
do. Tamal endeveriŋ lala ti bay na-
haŋ ya aŋgalabakabu mis akaba Mel-
efit ni àra ti kamam ? Maslaŋa gani
nani ti àŋgalabakabu mis akaba Mel-
efit akaɗa ga *Aroŋ ni do ; naŋ ti
aŋgalabakabu mis akaba Melefit akaɗa
ge Melkisedek ni. 12 Tamal Melefit
àmbatkaba divi ga maŋgalabakabu mis
akaba naŋ na ti, màsəra àmbatkaba
Divi gayaŋ ya àbu məbəkiani a Wakita
gayaŋ ni bu ni daya. 13 Ay nihi ti Bay
ya tàɗəmki ma a Wakita ge Melefit bu
ni ti Bay geli. Naŋ ti ge dini ge Levi
do ; maslaŋa ge dini gayaŋ ɗay-ɗay
àgray tʉwi ga maŋgalabakabu mis ak-
aba Melefit ndo. 14 Màsəra Bay geli ti
ge dini ga Zʉda. Ndam ge dini ga Zʉda
ti ŋgay tâgray tʉwi ga maŋgalabakabu
mis akaba Melefit ti Mʉwiz àɗəm ndo
simiteni.

15 Ere ye ti aɗafaki zlam gani nani
eɗeɗiŋeni ni ti nihi : bay nahaŋ àra
ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit
a, ay aŋgalabakabu mis akaba Melefit
ti akaɗa ge Melkisedek ni. 16 Maslaŋa
gani nani ti tàfiyu àna Divi ya àbu
məbəkiani a wakita ge Mʉwiz bu ni
ndo : Divi gani nani ti tàbiki ana mis
hihirikeni. Tàfiyu maslaŋa gani nani
ti aɗaba naŋ àbu àna njəɗa dal-dal,
àmət ɗay-ɗay do. 17 Àbu məbəkiani
a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
Melefit àɗəm :

« Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba
mis ga kaŋgay-kaŋgayani
akaɗa ge Melkisedek ya àgray
ahaslani ni.‡ »

18 Nahkay ti Melefit àmbrəŋa Divi
gayaŋ nahaŋ ya àɗəfiki ana Mʉwiz
ahaslani na, aɗaba Divi gani nani ti
njəɗa gani àhəca ga magray ere ye ti
Melefit àwayay magrani na. 19 Divi
ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita
ge Mʉwiz ni bu ni ti èndeveriŋ ere
ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia
nahkay ti Melefit àvia divi nahaŋ
ana leli ga mahəɗakfəŋiana àtam ya
ahaslani na. Divi gani nani ti màsəra
ajənaki leli eɗeɗiŋ.

20 Màsəra ajənaki leli eɗeɗiŋ ti
aɗaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayaŋ
ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ni ti
àmbaɗa. Ay nday ndahaŋ ni ti ni, àbiyu
tay ti àmbaɗay ndo. 21 Ka ya ti Melefit
àfiyu Wur gayaŋ ni ti àmbaɗay ; àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu
nahkay hi :

« Bay Melefit àmbaɗa, àɗəm :
“Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba
mis ga kaŋgay-kaŋgayani.”
Aməmbatkaba majalay ahàr gayaŋ
gani nana ɗay-ɗay do.§ »

22 Melefit àra àmbaɗa nahkay ti
àwəlkabá pakama gayaŋ akaba geli
a keti. Gayaŋ ya àgray nahkay ni
ti àtam ya àwəlkabu pakama gayaŋ
akaba ge mis ahaslani ni. Màsəra
àtam ya ahaslani ni ti aɗaba bay ya
ti aɗəfiki ana leli Melefit amagray ere
ye ti àɗəm amagray ni eɗeɗiŋ ni ti
Yezu.

23 Nahkay day, nday ndahaŋ ya
taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni
ti nday kay, aɗaba nday ti tàpəs
do, təmət. 24 Ay Yezu ti apəs,
naŋ àbu àna sifa, àmət ɗay-ɗay do ;
amaŋgalabakabu mis akaba Melefit
ga kaŋgay-kaŋgayani. 25 Nahkay ti
nday ya ti tahəɗakfəŋiyu kè Melefit
azuhva ga Yezu ya aŋgalabakabu tay
akaba naŋ ni ti, Yezu esliki mahəŋgay
tay. Àmbrəŋ mahəŋgay tay ɗay-ɗay
do, aɗaba naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-
kaŋgayani, naŋ àbu ahəŋgali Melefit
ana tay kəlavaɗ.

26 Bay gəɗakani ya àgəski ga
maŋgalabakabu leli akaba Melefit
ni ti Yezu. Naŋ ti njəlata, àgudar
zlam do simiteni, naŋ mis sulumani,

‡ **7:17** Limis 110.4. § **7:21** Limis 110.4.

àgray zlam akaɗa ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru naŋ driŋ agavəla. 27 Nday gəɗákani ndahaŋ ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahàr àɗəm kəlavaɗ tîsliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tisliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ni. Ay Yezu ti ni àŋgalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Naŋ ti àvi ahàr gayaŋ ana Melefit, àgəskabu ti tâkaɗfəŋ naŋ kà təndal. Àgray nahkay ti sak bəlaŋ, amagrakivu va do. 28 E Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àɗəm mis hihirikeni tâŋgalabakabu mis akaba naŋ, ay nday gani nani ti njəɗa gatay àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kəlaŋ gani Melefit àɗəm pakama nahaŋ, àmbaɗay. Àna mbaɗay gani nani ti àfiyu Wur gayaŋ ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ; Wur gayaŋ gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, èndeveriŋaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ akaba geli àna Krist a

1 Ere ye ti ahàr àɗəm mâsər lala ni ti nihi : Bay gəɗakani ya *aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Naŋ ti òru ànjəhaɗ a huɗ melefit bu, kà gəvay ge kʉrsi ge Melefit. Ànjəhaɗ ti kà ahar ga ɗaf ge Melefit, a məlaŋ ga gəɗakani bu. 2 Agray tʉwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti a məlaŋ *njəlatani ge Melefit bu. Məlaŋ *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikeni tìvicey ka sarta ge Mʉwiz ni do : àləm ti Bay Melefit Melefiteni ; məlaŋ gani nani ti məlaŋ njəlatani ge Melefit eɗeɗiŋ.

3 Gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti tàfiyu naŋ ga məvi sədaga ana Melefit akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gəɗakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àɗəm naŋ day mâvi sədaga ana Melefit. 4 Tamal naŋ àləbu a duniya bu ni ti akal naŋ ègi bay maŋgalabakabu mis akaba Melefit do, aɗaba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit tàbu, tàbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Mʉwiz ni bu ni. 5 Ay ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, məlaŋ njəlatani ya tagraviyu tʉwi gatay ni ti e melefit bu do. Məlaŋ gatay ni ti tàləm ka mazavu ga məlaŋ njəlatani ya a huɗ melefit bu ni ciliŋ. Nahkay ka ya ti Mʉwiz àwayay evicey ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àɗəm kâgray ɗek akaɗa ahay ya ti nàɗəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » 6 Ay nihi ti tʉwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahaŋ ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayaŋ mʉweni akaba geli, awəlkabu ti àna tʉwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, aɗaba ere gani ya ti Melefit àɗəm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àɗəm ahaslani amagray ni simiteni.

7 Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahaŋ akaba geli do. 8 Ay àwəlkabá pakama nahaŋ na akaba geli eɗeɗiŋ a. Àləgi ana ndam gayaŋ, àɗəm nahkay hi :

« Cʉm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kʉli.
Sarta nahaŋ àbu ara ;
ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama mʉweni akaba ga ndam goro,
ndam *Izireyel akaba ndam *Zʉde ni ɗek.
9 Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti
gərgəri akaba pakama ya nàwəlkabu akaba ga ata bəŋ gatay ahaslani
ka ya ti nàdafəŋa ahar ka tay a, nàhəlaya tay ka haɗ Ezip a ni.
Anəwəlkabu pakama nahaŋ akaba gatay ti

* **8:5** Mahərana 25.40.

aɗaba nday ndayani àna ahàr gatay tàmbrəŋ pakama goro
ya nàwəlkabu akaba gatay ahaslani ni,
nahkay ti nu day nàmbrəŋ tay.
Nəhi ma hini ana kʉli ti nu Bay Melefit.
10 Pakama mʉweni ya anəwəlkabu akaba ga ndam Izireyel
ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :
Anagray ti tâjalaki ahàr ke Divi goro kəlavaɗ,
kala àbu məbəkiani a məɓəruv gatay bu.
Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.
Nəhi ma hini ana kʉli ni ti nu Bay Melefit.
11 “Sər Bay Melefit” ti maslaŋa aməhi ana maslaŋa nahaŋ e kiɗiŋ gatay bu do simiteni.
Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana bəza ga məŋ gatay nəŋgu ni atəhi ana tay do.
Aɗaba ku way way do e kiɗiŋ gatay bu aməsər nu,
ku wur gʉziteni, ku mis gəɗakani aməsər nu.
12 Anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ;
zlam gatay ya ti tàgray, àɓəlafu do ni ti anəjalaki ahàr va do simiteni.† »
13 Ma ge Melefit hini ya àɗəm ni ti àɗəmki ka məwəlkabu pakama mʉweni. Gayaŋ ya àɗəm nahkay ni ti aɗafaki məwəlkabu pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya èɡia midigwena, àɡray tʉwi va do ni ti atəmbrəŋ, aməlàbi va bi.

9

Tʉwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

1 Ka ya ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ga ndam *Izireyel ahaslani ni ti àɗəfiki divi gayaŋ ana tay ga *maŋgalabakabu mis akaba naŋ a ahay gayaŋ bu. Ahay gani nani ti ka haɗ. * 2 Ahay gani nani ti huɗ gani mekelkabana àna azana. Məlaŋ ye enjenjeni nahəma, tàzalay məlaŋ *njəlatani ; eslini ti tàbəhaɗ məlaŋ mabəhaɗki *ceŋgel akaba tabəl ga mabəhaɗiki *dipeŋ ana Melefit. † 3 Məlaŋ ye cʉ kama ga azana ni ti tàzalay məlaŋ njəlatani àtam ndahaŋ ni ɗek. Kəlaŋ ga azana nahəma, 4 tàfəkaɗ zlam ga gru ya tazəbaki haf ya ezi àcər ni, ‡ tàfəkaɗ *sahar daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru ɗek ; a huɗ gani bu ni ti zlam tàvu mahkər : halaf ga gru akaba *man a huɗ gani bu ; aday ga *Aroŋ ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cʉ. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki məbəkiani. Nahkay sahar gani nani ti tàzalay *sahar ge Melefit ya aɗafaki àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ni. 5 Ke erma ga sahar ni təbəki mimiz ti Melefit mâmbərfəŋa zlam ge mis ya tàgudar ka məsər gatay do na ; ka ahàr ga sahar ni tàgraya mazavu ge Serʉbeŋ † a cʉ ; tàpaɓki kərpasla gatay ke erma ni. Serʉbeŋ nday nani ti təɗafaki Melefit naŋ àbu a məlaŋ gani nani bu àna njəɗa gayaŋ ɗek. Ay ti nàhiaba ma gana ɗek ana kʉli a nihi faŋ do.

6 Tàra tàslamala zlam na ɗek nahkay ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhuriyu a məlaŋ ye enjenjeni ni vu kəlavaɗ ga magray tʉwi gatay. 7 Ay a məlaŋ ye cʉ ni vu ni ti bay gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu ciliŋ. Ahuriyu ti sak bəlaŋ a dəzani bu ; àhuriya ti ahàr àɗəm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayaŋ ya àgudar ka məsər gayaŋ do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahaŋ ya tàgudar ka məsər gatay do ni. 8 Àna zlam nday nani ti *Məsuf

† **8:12** Zeremi 31.31-34. * **9:1** Təɗəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a huɗ gili bu ka sarta ge Mʉwiz, tàsawaɗay àna naŋ ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † **9:2** Mənjay Mahərana 25.23-40. ‡ **9:4** Mənjay Mahərana 30.1-6. § **9:4** Mənjay Mahərana 25.10-16. * **9:4** Mənjay Macalani 17.23. † **9:5** Serʉbeŋ ti zlam àna sifa ya tajəgay məlaŋ njəlatani ni, kərpasla tàfəŋ kà tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

Njəlatani aɗafaki ka ya ti məlaŋ ye enjenjeni àbu mba ni ti divi ga məhuriyani a məlaŋ *njəlatani ge Melefit ni vu àbi faŋ bi. 9 Zlam gani nday nani tàzavu akaba ga sarta hini : mis takoru afa ge Melefit, təgri sədaga, təvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti tîsliŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni majalay ahàr gatay ɗek njəlata do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki mendeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. 10 Zlam gani nani ɗek ya tagray ni ti ma àki ka zlam məzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti tʉwi ge mis hihirikeni ya tagray ni ciliŋ ; Melefit agəskabu hayaŋ, duk abivoru ana vaɗ ya aməmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefit àwəlkabu pakama mʉweni akaba ge mis

11 Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gəɗakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va ; ay ahay gani nani ti gəɗakani àtam ya ka haɗ ni, araŋa magədavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikeni àləm do ; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. 12 Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a məlaŋ *njəlatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya tìsliŋi ana Melefit ni do ; àhuriyu ti àna mimiz gayaŋ ya àŋgəzaya ka ya ti àmət kà təndal ni. Àmət nahkay ti, àhəŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a məlaŋ *njəlatani ge Melefit ni vu sak bəlaŋ ti èslia. 13 Ka ya ti mis àgudara zlam a, èɡia naŋ njəlata kè eri ge Melefit do nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tigʉceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təbəki viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayaŋ egi njəlata kè eri ge Melefit. 14 Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gənaw sak kay do waw ? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayaŋ ana Melefit ti tâkaɗ naŋ ; àgray nahkay ti àna njəɗa ga *Məsuf ge Melefit ; Məsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahàr gayaŋ ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day mîgi njəlatani ; nahkay ti màgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba ; məgri tʉwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

15 Èɡia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ mʉweni akaba ge mis ; àwəlkabu ti àna tʉwi ge Krist. Àwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni tâŋgət zlam sulumani ya àɗəm aməgri ana tay ni ; zlam nday nani ti atələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, aɗaba àna kisim gayaŋ ni ti àpəla zlam ge mis ya tàgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama mʉweni akaba gatay faŋ ndo ni.

16 Nahkay day, bi mis nahaŋ wuɗaka amət ti àɗəm ahəmamam ndam gayaŋ têdevu zlam gayaŋ ni. ‡ Ay tamal maslaŋa gani àmət faŋ ndo ni ti ndam gani tìsliki medevu zlam gayaŋ ni do. 17 Nahkay tamal àmət faŋ ndo ni ti ma gayaŋ ya àɗəm ni masakani hayaŋ. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ àbu àna sifa mba ni ti mis tèdey zlam gayaŋ ni faŋ do. 18 Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwəlkabu pakama gayaŋ enjenjeni akaba ge mis ni ti tàkaɗ zlam, tìgʉcey mimiz gani. 19 Ka ya ti Mʉwiz èjeŋgey *Divi ge Melefit ɗek kè meleher ge mis nahəma, àgray akaɗa ge Melefit ya àhi ni : àzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, àcahkiviyu yam, àzay eŋgʉc ga zlam ga gənaw ndizeni, àwəlki

‡ **9:16** Àna ma Gres ya tàbəki ahalay ni ti tàɗəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay aɗəmvaba məwəlkabu pakama, awayay aɗəmvaba pakama ge mis ya àɗəm ahəmamam têdey zlam gayaŋ ka ya ti àmət ni daya ; ma gani bəlaŋ. Nahkay tàgurkabu zlam nday nani cʉeni, tàɗəm tamal zlam ahkay do ni mis àmət faŋ ndo ni ti tàdi slimi ana pakama gani do.

ka aday, àtəliyu e mimiz ni vu juɓ
mək èguceki ka Wakita ge Melefit ni ;
èguceki ke mis ni ɗek daya. 20 Àɗəm :
« Mimiz hini ti Melefit awəlkabu
pakama gayaŋ akaba gekuli àna naŋ ;
àɗəm gəsumkabu pakama gayaŋ ni
ɗek kwa.§ » 21 Èguceki mimiz ni ka
ahay ge Melefit akaba ka zlam ya tàvu
a ahay ni bu, tagray tuwi àna tay ni
ɗek daya. 22 Nahkay ti Melefit àɗəm e
Divi gayaŋ ni bu, ku mam day mam
tîguceki mimiz day ti egi njəlata. Ere
ye ti tìguceki mimiz do ni ti àbi kay bi.
Tamal tàbaya mimiz a ndo ni ti Melefit
àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis
ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayaŋ ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

23 Nahkay zla nahəma, zlam nday
nani ya ka haɗ ni ti mazavu ga zlam
ya a huɗ melefit bu ni ciliŋ, ay ku
tamal nahkay nəŋgu ni ahàr àɗəm tîgi
njəlata àna mimiz ya tiguceki ka tay
ni. Nahkay day, tamal leli mawayay
mahəɗakfəŋiyu kà zlam zlamani ya
e melefit bu ni ti ahàr àɗəm tâbaya
mimiz sulumana àtama ga zlam ga
gənaw na. 24 Ahay ge Melefit ya
*Krist àhuriyu ni ti mis tàləm do.
Ahay ge Melefit ya mis tàləm ni ti
mazavu ga məlaŋ *njəlatani ya a huɗ
melefit bu ni ciliŋ. Krist àhuriyu
ti a huɗ melefit vu ; ku nihi naŋ
àbu eslini kè meleher ge Melefit ga
məjənaki leli. 25 Gəɗakani ga ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti
ahuriyu a məlaŋ *njəlatani ge Mel-
efit ya mis tàləm ni vu sak bəlaŋ
a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz
gayaŋ gayaŋani do. Ay Krist ti àgray
nahkay ndo ; àvi ahàr gayaŋ ana Mel-
efit sak kay ndo. 26 Nahkay do ni
ti kwa ka mənjəki ga duniya akal
Krist acakay daliya sak kay, ay àgray
nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak
bəlaŋ, kələŋ gani amacakay va do ;
àcakay ti ga maɗafakiani duniya ara
andav wuɗak. Àra ti ga məvi ahàr
gayaŋ ana Melefit ti magudar zlam ge
mis ni mâləbi va bi. 27 Mis hihirikeni
lu amət sak bəlaŋ ciliŋ, kələŋ gani
Melefit amagrafəŋa seriya. 28 Nahkay
day Krist àvi ahàr gayaŋ ana Mel-
efit ti sak bəlaŋ ; àgray nahkay ti,
ti Melefit mâmbərfəŋa zlam magu-
darani ge mis a kay. Ay a vaɗ nahaŋ
ti Krist amaŋga. Amaŋga ti azuhva
zlam magudarani va do ; amaŋga ti ga
mahəŋgay ndam gayaŋ ya tajəgay naŋ
ni.

10

1 *Divi ge Melefit ya Muwiz àbəki ka
wakita gayaŋ ni ti mazavu ga zlam
sulumani ya Melefit aməgri ana leli
ni ; Divi gani àɗəfiki zlam sulumani
ge Melefit ni ana leli lala do. Aɗaba
mam, kilevi tàbu takoru kè meleher
ge Melefit, tisliŋi zlam kilevi, tàmbrəŋ
ɗay-ɗay do ; ay zlam nday nani ya
tagray ni ti èndeveriŋ ere ye ti Mel-
efit awayay ni ɗek do. 2 Tamal ti
endeveriŋ ere ye ti Melefit awayay
ni ti, akal təmbrəŋ misliŋi zlam ana
Melefit, aɗaba giri-giri ti ndam ya ti
Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani
gatay ni kà tay a ni ti akal təsər
tìgia njəlatana kè eri ge Melefit a
àndava, zlam magudarani gatay àbi va
bi. Ay tàgray nahkay do ; tàbu tisliŋi
zlam kekileŋa. 3 Tàbu tisliŋi zlam
ana Melefit kilevi ti, agray ti tâjalaki
ahàr kilevi ka magudar zlam gatay,
tàsəra nday ndam magudar zlam kek-
ileŋa. 4 Nahkay ti màsəra mimiz ga
kokur akaba ga vugul ti àgray ti Mel-
efit mâmbərfəŋa zlam magudarani ge
mis na kà tay a koksah.

5 Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist
àra a duniya va ni ti àhi ana Melefit
ahkado :

« Zlam ge mis ya tisliŋuk ni akaba
sədaga gatay ya təgruk ni ti
kàwayay do,

kàgra ti tìwi nu sawaŋ.

6 Zlam ge mis ya tisliŋuk ahkay
do ni ya teviyekuk azuhva
zlam magudarani gatay ni ti
àɓəlafuk do.

§ **9:20** Mahərana 24.8.

7 Nahkay nàɗəm : Bay Melefit goro,
nu hi, nu ka ahàr divi,
nakoru ti ga magray ere ye ti
kawayay ni.
Bay ya ti tàɗəmki ma a huɗ ga wakita
gayak ni bu ni ti nu.* »
8 Ka mənjəki ga pakama hini ti
àɗəm : « Zlam ge mis ya tisliŋʉk ni,
sədaga gatay ya təgruk ni, ahkay do
ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam
magudarani gatay ni ti kàwayay do ;
zlam nday nani ti tàɓəlafuk do. » Ay
màsəra zlam nday nani ɗek ti tagray
akaɗa ge Melefit ya àhi ana tay grum e
Divi gayaŋ bu ni. 9 Àɗəm keti : « Nu hi,
nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray
ere ye ti kawayay ni. » Àɗəm nahkay
ti, aɗafaki zlam ya ti tàgri ana Melefit
ahaslani ni ti èɡia zlam masakana ;
nihi ti ahàr àɗəm tâgri zlam mʉweni
sawaŋ. 10 Nahkay ere ye ti Melefit
àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr
gayaŋ ana Melefit sak bəlaŋ hʉya. Àra
àvia ahàr gayaŋ a nahkay ni ti leli
mìgia ndam njəlatana ge Melefit a.

11 Bay maŋgalabakabu mis akaba
Melefit lu naŋ àbu ecik kəlavaɗ, esliŋi
zlam sak kay ana Melefit, esliŋi
kəlavaɗ nahkay. Ay zlam ya ti esliŋi
ana Melefit ni èsliki magrani ti Mele-
fit mâmbərfəŋa zlam magudarani ge
mis ni kà tay a do simiteni. 12 Ay
Krist ti àgray akaɗa gatay ni ndo :
naŋ ti àvay ahàr gayaŋ sak bəlaŋ
ti Melefit mâmbərfəŋa zlam magu-
darani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti
ànjəhaɗ digʉs kà ahar ga ɗaf ge Mele-
fit a məlaŋ ga gəɗakani bu ga kaŋgay-
kaŋgayani. 13 Melefit àhi : « Ndam
ezir gayak ti anabəhaɗ tay kè mele-
her gayak akaɗa ga zlam ga bay ya
abəki asak ni, ti kâcəlki ka tay.† » Nihi
ti naŋ àbu ajəgay sarta gani nani.
14 Àva ahàr gayaŋ a sak bəlaŋ ti, àgray
ti nday ya ti àhəŋgay tay ni ti tîgi
ndam *njəlatani ge Melefit ga kaŋgay-
kaŋgayani. Nahkay ti èndeveriŋa tʉwi
ge Melefit ya awayay na ɗek.

15 *Məsuf Njəlatani day aɗəfiki ana
leli zlam nday nani jiri eɗeɗiŋ. Ere ye
ti àɗəm enjenjeni ni ti nihi :
16 « Bay Melefit àɗəm :
“Pakama mʉweni ya anəwəlkabu ak-
aba gatay
ka sarta gani nani ya amara ni ti
nahkay hi :
anagray ti tâjalaki ahàr ke Divi goro
kəlavaɗ,
amanjəhaɗiviyu ana tay a məɓəruv
bu.” »
17 Àɗəm keti :
« Zlam magudarani gatay ahkay do ni
zlam gatay ya ti tàgray àɓəlafu
do ni ti anəjalaki ahàr do
simiteni.‡ »
18 Nahkay ti Melefit àmbərfəŋa zlam
magudarani ge mis ni kà tay a. Èɡia
nahkay ti ahàr àɗəm tàgri sədaga ana
Melefit ti mâmbərfəŋa zlam magu-
darani nday nani kà tay a va do.

Məfəki ahàr ke Melefit, mahəɗakfəŋiyu

19 Bəza ga mmawa, nahkay ti
màsəra Melefit àvia divi ana leli ga
mahəɗakfəŋiyana kà gəvay a məlaŋ
gayaŋ *njəlatani ni va. Divi gani nani
ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga
Yezu ya àŋgəzaya ka ya ti *tàdarfəŋ
naŋ kà təndal ni. 20 Divi gani nani
ti divi mʉweni, nday ya ti e divi
gani nani bu ni ti təŋgət sifa. Divi
gani nani ti Yezu àzləkiaba ana leli
a. Ka ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti
azana ga mahay ga məlaŋ *njəlatani
ge Melefit ni èɡʉzlehva : azana
gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu
àmət ti mis tâhəɗakfəŋiyu kè Melefit :
àmət nahkay ti èɡʉzlehkaba azana
ya àcafəŋa mis ga mahəɗakfəŋiyani
kè Melefit a ni. 21 Naŋ ti Bay
gəɗakani ya aŋgalabakabu ndam
ge Melefit akaba Melefit ni.
22 Èɡia nahkay ti mahəɗakumfəŋiyu.
Mahəɗakumfəŋiyu ti àna huɗ bəlaŋ,
məfumki ahàr geli ɗek. Aɗaba Yezu
àgray ti mìgia njəlatana, màjalay ahàr
magədavani va do ; àbara leli àna yam
njəlatana daya. 23 Màsəra Melefit
aməgri zlam sulumani ana leli ;

* **10:7** Limis 40.7-9. † **10:13** Mənjay Limis 110.1. ‡ **10:17** Zeremi 31.33-34.

məhumioru ma gani ana mis vay-vay,
màmbrəŋ ba, aɗaba Bay ya ti àɗəm
aməgri zlam nday nani ana leli ni ti
Melefit ; naŋ ti àmbat ahàr ɗay-ɗay
do. 24 Ahàr àɗəm ku way way do e
kiɗiŋ geli bu mâfi ahàr ana maslaŋa
nahaŋ, mâvi njəɗa ana mis e kiɗiŋ geli
bu ga mawayay mis ndahaŋ akaba
ga məgri zlam sulumani ana mis.
25 Màmbrəŋum macakalavani ba. Mis
ndahaŋ ti tàmbrəŋa, ay leli ti màgrum
akaɗa gatay ni ba. Kàsəruma vaɗ ga
Bay geli ya amara ni ènjia wuɗak,
nahkay zla nahəma màmbrəŋum
macakalavani ba ; ahàr àɗəm ku way
way do e kiɗiŋ geli bu mâvi njəɗa ana
maslaŋa nahaŋ.

26 Leli ti màsəra jiri ge Melefit ya
àgri ana leli na. Nahkay tamal magu-
dar zlam zakw nahəma, mìsliki məgri
sədaga ana Melefit ti mâmbərfəŋa
zlam magudarani geli ni kè leli a
va do. 27 Tamal mis àgudara zlam
a nahkay ti maslaŋa gani mâgray
aŋgwaz dal-dal, aɗaba Melefit ama-
grafəŋa seriya, aku gəɗakani aməzum
tay akaba ndam ya tàgəskabu ma ge
Melefit va do ni ɗek. 28 Kàsəruma,
tamal mis àgra zlam ya ti Melefit
àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayaŋ
ya Mʉwiz àbəki ni bu na, mək mis
cʉ mahkər tàgrakia sedi a ti takaɗ
naŋ hʉya, àsi cicihi ana mis do.
29 Nahkay ti tamal mis àcəlkia ka Wur
ge Melefit a, àzay naŋ akaɗa zlam
masakani ni ti Melefit amatraɓ naŋ
do waw ? Amatraɓ naŋ ti dal-dal
àtam ya atraɓ maslaŋa ya ti àgəskabu
Divi gayaŋ do ni, aɗaba maslaŋa gani
nani ti ègia mis njəlatani ge Mel-
efit azuhva mimiz ga Yezu a, ay
àmənjaləŋ ke mimiz gani nani akaɗa
zlam masakani sawaŋ. Àna mimiz
gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama
gayaŋ akaba geli a, àɗəm amahəŋgay
leli àna naŋ. *Məsuf Njəlatani àgria
*sulum ge Melefit ana maslaŋa gani
nana, ay maslaŋa gani èndivia Məsuf
Njəlatani na sawaŋ. 30 Màsəra, Mel-
efit àɗəm : « Bay ya ti atraɓvù mis,
ahəŋgrivù zlam magudarani ana tay
ni ti nu. » Àbu məbəkiani keti : « Bay
Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam
gayaŋ a.§ » 31 Melefit ti naŋ Bay ga
sifa : njəɗa gayaŋ àtam ga zlam ni ɗek.
Tamal àgəsa mis a awayay matraɓ
naŋ ti maslaŋa gani amacakay daliya
dal-dal, daliya nahaŋ àbi àtam daliya
gani nani bi.

32 Sərumki ka sarta ya ti
kìcʉm pakama ge Melefit enji,
kàgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti
mis tàgria daliya gərgəri kay ana kʉli
a, ay ti kèɓesʉma. 33 Sarta ndahaŋ
tìndivia kʉli a, tàgria daliya ana kʉli
kè eri ge mis a ɗek ; sarta ndahaŋ
kàvumia njəɗa ana mis ndahaŋ ya
ti təcakay daliya akaɗa nani na.
34 Ndam ya tàbiyu tay a daŋgay vu ni
ti tàsia cicihi ana kʉli a, kàjənumkia
tay a. Ka ya ti mis tàhəlfəŋa zlam
gekʉli kè kʉli a ni ti kàgəsumkabá àna
məmərana, aɗaba kàsəruma, lekʉlʉm
kàbum ana zlam sulumani àtam ya ti
tàhəlfəŋa kè kʉli a ni. Zlam sulumani
nday nani ti tanjəhaɗ ga kaŋgay-
kaŋgayani. 35 Nahkay zla nahəma,
kàmbrəŋum məfumki ahàr ke Melefit
ba, aɗaba tamal kàmbrəŋum məfəki
ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani
kay ana kʉli azuhva nani. 36 Ere ye
ti ahàr àɗəm kâgrum ni ti nahkay
hi : zum njəɗa gekʉli ɗek ga moroni
kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti
akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni,
nahkay ti akəŋgətum ere ye ti Melefit
àɗəm aməvi ana kʉli ni. 37 Melefit
àɗəm :

« Kama gʉzit ti Bay ya ti ara ni amara,
ènjia wuɗak.
Sarta gani àbi kay va bi.
38 Maslaŋa ya ti nàɗəm naŋ jireni,
afəku ahàr ni ti anəvi sifa.
Ay tamal maslaŋa gani àmbrəŋa nu a
ti anəgəskabu naŋ va do.* »

39 Ay leli ti leli ndam ya ti təmbrəŋ
Melefit, tijiji ni do. Leli ti ndam ya
ti təfəki ahàr ke Melefit ni, nahkay
Melefit amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya
àndav ɗay-ɗay do ni ana leli.

§ **10:30** Mimbiki 32.35-36. * **10:38** Habakuk 2.3-4.

11

Məfəki ahàr ke Melefit

1 Məfəki ahàr ke Melefit ti awayay
aɗəmvaba mam ? Tamal məfəki ahàr
ke Melefit ti màsəra leli màbu àna
zlam ya ti Melefit àɗəm aməvi ana
leli ni àndava. Ku tamal mìpi zlam
nday nani faŋ do nəŋgu ni, màsəra
tàbu eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni. 2 Ndam ge
Melefit ya ahaslani ni tàfəkia ahàr
a nahkay, mək Melefit àzləbay tay
azuhva məfəki ahàr gatay ni.

3 Leli day məfəki ahàr ke Melefit.
Màsəra Melefit àgraya məlaŋ na ɗek
àna ma gayaŋ ya àɗəm na. Nahkay
màsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefit
àgraya àna zlam ya mìpi do na.

4 Abel day àfəkia ahàr ke Melefit
a. Nahkay ti àgri sədaga ana Mele-
fit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna su-
lumani. Abel àra àgra nahkay ti Mel-
efit àzləbay naŋ azuhva sədaga gayaŋ
ni, àɗəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal
Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ
àbu aɗəfiki məfəki ahàr ke Melefit ana
leli.

5 *Enok day àfəkia ahàr ke Mele-
fit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ
a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka
duniya va bi, aɗaba Melefit àzoya naŋ
a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru
naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefit àzləba
naŋ a, àɗəm naŋ mis sulumani. *
6 Tamal mis àfəki ahàr ke Melefit do
ni ti Melefit àzləbay naŋ do, àɗəm
naŋ mis sulumani koksah. Aɗaba ku
way way do awayay ahəɗakfəŋiyu kè
Melefit nahəma, ahàr àɗəm maslaŋa
gani mâfəki ahàr, mâgəskabu Melefit
naŋ àbu, mâsər Melefit agri zlam su-
lumani ana nday ya ti taɗəbay naŋ ni.

7 Nʉwi day àfəkia ahàr ke Melefit
a, nahkay ti àgəsikia ma. Ka ya ti
Melefit àɗəfiki zlam ya ti àgravu faŋ
ndo ni ti Nʉwi àgraya *slalah ga yam
a, tàhuriyu akaba ndam ga huɗ ahay
gayaŋ, mək Melefit àhəŋgay tay. Nʉwi
àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti,
Melefit àɗəm naŋ mis jireni ; nahkay
ere ye ti Nʉwi àgray ni ti àɗafaki ndam
ga *duniya ti nday ndam jireni do.

8 Abraham day àfəkia ahàr ke Mel-
efit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit
àzalay naŋ ni ti Abraham àgəsikia ma.
Àsləka ka haɗ gayaŋ a, òru ka haɗ
ya ti Melefit àɗəm aməvi ni. Àsər
məlaŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal
nahkay nəŋgu ni òra. 9 Azuhva məfəki
ahàr gayaŋ ni ti ànjəhaɗ ka haɗ ya
ti Melefit àɗəm aməvi ni, ay ànjəhaɗ
ti akaɗa naŋ zal mirkwi : ànjəhaɗ a
ahay miviceni bu. Wur gayaŋ Izak,
kələŋ gani wur huɗ gayaŋ Zekʉp day
tànjəhaɗ a ahay miviceni bu akaɗa
gayaŋ ni : nday day Melefit àhi ana
tay aməvi haɗ ya ti àɗəm aməvi ana
Abraham ni ana tay. 10 Abraham
ànjəhaɗ a ahay miviceni bu ni ti aɗaba
ahətay sarta ya ti atafəkaɗkəsa nahaŋ
ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani
mafəkaɗani lala. Àsər ahəmamam
tâləm ahay ga kəsa gani nani ti Mele-
fit, amələmaya ahay nday nana ti naŋ
gani daya.

11 Sara day àfəkia ahàr ke Melefit
a. Nahkay ti Melefit àgray ti mîwi
wur. Naŋ ti dəgəlani, medeweleni
daya, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni
Melefit àgray ti mîwi wur ; àgray ti
aɗaba Sara àgəskabá ere ye ti àɗəm
aməgri na amagray eɗeɗiŋ. 12 Nahkay
ti ku tamal Abraham naŋ bəlaŋ, naŋ
medeweleni herem-herem nəŋgu ni,
bəza huɗ gayaŋ tìgi kay. Nday kay
akaɗa boŋgur ya a huɗ melefit bu ni,
ahkay do ni akaɗa wiyaŋ ga zalaka,
tàcal koksah.

13 Mis nday nani ɗek ti tàfəki ahàr
ke Melefit, duk àbivoru ana kisim
gatay tàmbrəŋ məfəki ahàr gatay ni
ndo. Ka ya ti tàmət ni ti tàŋgət zlam
ge Melefit ya ti àɗəm aməvi ana tay
ni faŋ ndo ; tàsəra zlam nday nani
atələbu akaɗa zlam ya ti tìpioru driŋ
ni ciliŋ, mək tàmərvu àna naŋ. Tàɗəm
nday ndam mirkwi, kəsa gatay àbi a
duniya bu bi. 14 Gatay ya ti tàɗəm
nahkay ni ti aɗafaki nday tàbu tajəgay
haɗ gatay gatayani. 15 Tamal tàjalakia

* **11:5** Mənjay Mənjəkiani 5.24.

ahàr ka haɗ gatay ya tàmbərbiya na ti akal tìslikia maŋgona eslina. 16 Ay nihi ti tawayay haɗ sulumani ya àtam ndahaŋ ni ; haɗ sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay naŋ Bay Melefit gatay, təzalay naŋ nahkay ti àɓəlafəŋ dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a eɗedĩŋ a.

17 Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu misliŋi wur gayaŋ Izak. Melefit àhi mâgray nahkay ti àhəlfəŋa eyʉ a, awayay ti Abraham mâɗafaki ahəmamam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga Abraham naŋ bəlaŋ, nahaŋ àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza huɗ kay ti àna naŋ, 18 àɗəm : « Akəŋgət bəza huɗ gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, 19 aɗaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəŋgaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəŋgri wur gayaŋ ni. Ge Melefit ya àhəŋgri wur ga Abraham ni ti aɗafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

20 Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekʉp nday ata Eseyʉ : àɗəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

21 Zekʉp day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zʉzef cʉeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevervu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəŋgrioru ahàr a haɗ ana Melefit. ‡

22 Zʉzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àɗəm ndam *Izireyel atasləka ka haɗ Ezip a. Àɗəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevervu ni ; àɗəm ka ya ti atasləka ni ti tâhəla aslat gayaŋ a.

23 Ata bəŋ ge Mʉwiz day təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti tàŋgah naŋ kiyi mahkər. Tàŋgah ti aɗaba wur ni àɓəlay ; *Faroŋ bay məgur haɗ ni àɗəm tâbazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti tàgrafəŋa aŋgwaz kà ma gana ndo.

24 Mʉwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gəɗakana ni ti àwayay ti tàɗəm naŋ wur ga wur ga Faroŋ ni va ba. 25 Àwayay ti hojo tâgri daliya akaɗa ya tàgri ana ndam Izireyel ndahaŋ ni ere gani ti amərvu àna zlam magudarani ni, aɗaba zlam magudarani ti avay məmərani gʉzit ciliŋ. 26 Àhi ana ahàr hojo tâgri daliya akaɗa ya ti tàgri ana *Krist ni ere gani ti aŋgət elimeni ga haɗ Ezip ni ɗek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahàr gayaŋ ni.

27 Mʉwiz àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àsləka ka haɗ Ezip a. Ku tamal bay ga haɗ ni àzumkia ɓəruv a nəŋgu ni, àgrafəŋa aŋgwaz a ndo. Mʉwiz àmbrəŋ məfəki ahàr gayaŋ ni ndo, ègia akaɗa èpia Bay Melefit, naŋ ya ti èpivu do na. 28 Mʉwiz àra àfəkia ahàr ke Melefit nahkay ni ti àgray ti ndam Izireyel tâgray *Pak ye enjenjeni ni : tàbəki mimiz kà mahay gatay. Tàgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya àslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ènjifiŋ kà bəza gatay ni ba.

29 Ndam Izireyel tàfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti tàsləkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; tàsləkaba ti akaɗa ka haɗ mikʉleni, yam àbi ka məlaŋ gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay masləkabana ni ti yam ni àndaba tay a ɗek, tàməta.

30 Azuhva məfəki ahàr ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kəsa Zeriko àmbəɗ. Àmbəɗ ti aɗaba ndam Izireyel ni tàfəkia ahàr ke Melefit a, tèveliŋa kəsa na vaɗ adəskəla. 31 Rahap wal hala ni day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti a vaɗ ya ti ndam Izireyel tàbazl ndam ya ti tàgəskabu ma ge Melefit do ni ti tàkaɗ naŋ ndo. Tàkaɗ naŋ ndo ni ti aɗaba àfia ahàr ana ndam Izireyel ya tàsləroru tay ga məmənjiyu haɗ na, àɗafaki tay ndo.

32 Nihi ti nəɗəmkivu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bəlaŋ àna bəlaŋ ka ata Zedeyoŋ, Barak, Samsoŋ, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam

† **11:18** Mənjəkiani 21.12. ‡ **11:21** Mənjay Mənjəkiani 47.31.

ndahaŋ ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ni bi. 33 Nday nani ɗek ti tàfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tèyefiŋa kà ndam ga haɗ ndahaŋ a, mis ndahaŋ tàgrafəŋa seriya kè mis àna jiri a, mis ndahaŋ tìpia zlam sulumani ya Melefit àɗəm aməgri ana ndam gayaŋ na, mis ndahaŋ tàkaɗfəŋva kà mazlahku a, tàtama tay àna njəɗa, 34 mis ndahaŋ tàtamfəŋa kà aku ya agəs zlam gədək-gədək na, ènjifiŋ kà tay ndo, mis ndahaŋ tàtamfəŋa kè mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti njəɗa àfəŋ kà tay bi ni ti Melefit àvia njəɗa ana tay a ; ka ya ti tàgray silik ni ti tàgrafəŋa aŋgwaz kè mis ndahaŋ a ndo simiteni ; tàgara ndam silik ga haɗ ndahaŋ a kay. 35 Wál ndahaŋ tìpia ndam gatay ya tàmət, tàŋgaba e kisim ba na.

Ay mis ndahaŋ ti ni ndam ezir gatay tàgria daliya kay ana tay a, tàməta àna naŋ a ; tamal mis nday nani tàmbrəŋa məfəki ahàr gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni tàmbrəŋa tay a, ay tàmbrəŋ məfəki ahàr gatay ni ndo, aɗaba tawayay sifa mʉweni ya Melefit aməvi ana tay ni, tàɗəm sifa gani nani àtam sifa ya a duniya bu ni. 36 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu tàcaka daliya gərgəri a kay : mis tèyefiŋa kà tay a ; tàzləɓa tay àna kurupu a ; tàwəla tay àna jejirɓi a ; tàbiya tay a daŋgay va ; 37 tìzligia tay àna akur a, tàməta àna naŋ a ; tèkelkaba tay àna si a ; tàbazla tay àna maslalam a. Mis ndahaŋ ti ni tàsawaɗay satat, tàbakabu ambəl ga təmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahəci tay, mis tàgria daliya ana tay a kay, tàmənjaləŋ kà tay akaɗa nday kərá. 38 Nday ti tèdevu satat a huɗ gili bu akaba a həma bu ; tànjəhaɗ a ahuzl bu ahkay do ni e eviɗ bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tanjəhaɗ a məlaŋ sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

39 Mis nday nani ɗek ti Melefit àzləba tay a, àɗəm nday ndam gayaŋ sulumani aɗaba tàfəkia ahàr a. Ay tàŋgət zlam sulumani ge Melefit ya àɗəm aməvi ana ndam gayaŋ ni ndo. 40 Tàŋgət ndo ni ti aɗaba Melefit awayay mendeveriŋ tʉwi gayaŋ ya agri ana mis ɗek ni ka ahar bəlaŋ. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tàɗəm aməvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day tâŋgət zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli amənjgət ni.

12

Màmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba

1 Ègia ndam nday nani ɗek tàfəkia ahàr ke Melefit a, kala tàbu akaba leli, tədəfiki divi ana leli nahəma, məmbrəŋ zlam ya ti acafəŋa leli ga moroni kama kama na ɗek. Məmbrəŋ magudar zlam daya, aɗaba magudar zlam ti agəs leli akaɗa ga adak ya agəs azana ni. Ahàr àɗəm mâcuhwaki ke divi ya ti Melefit àɗəfiki ana leli ni, màmbrəŋ ba. 2 Məmənjumləŋoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga məfəki ahàr ke Melefit ti naŋ ; Bay ya ti èndeveriŋ tʉwi ge Melefit ya agri ana leli ni ti naŋ gani daya. Àgəskabá ti *tâdarfəŋ naŋ kà təndal, àjalaki ahàr ke mimili gani ndo simiteni ; àjalaki ahàr ti ka məmərani ge Melefit ya aməvi ni. Melefit ti naŋ àbu manjəhaɗani e kʉrsi gayaŋ bu, agur zlam ɗek ; nihi ti Yezu naŋ digʉsa kà ahar ga ɗaf gayaŋ a məlaŋ ga gəɗakani bu.

3 Jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti ndam magudar zlam tàgria daliya kay, ay ti èɓesa. Tamal kajalumki ahàr ti ahar amadəgafəŋa kè kʉli a do, akamətaɓum do. 4 Lekʉlʉm kàbum kəkaɗumfəŋva kà zlam magudarana, ay kekileŋa ku mis bəlaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu tekeɗi àmət azuhva kaɗvu nani faŋ ndo timey. 5 Jalumki ahàr ka pakama ge Melefit ya àhi ana kʉli, avi njəɗa ana kʉli akaɗa ga bəŋ ga bəza ya ahi ma ana bəza gayaŋ ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefit atraɓ kur,
awayay ti kâsər zlam ti, gəskabu ;
ka ya ti aləguk ni ti ahar àdəgafuka ba.

6 Aɗaba maslaŋa ya ti Bay Melefit awayay naŋ ni ti
atraɓ naŋ, awayay ti mâsər zlam.
Maslaŋa ya ti Bay Melefit agəskabu naŋ,
àɗəm naŋ wur gayaŋ ni ti azləɓ naŋ.* »
7 Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərumki Melefit naŋ àbu atraɓ kʉli ti kâsərum zlam ; afi ahàr ana kʉli akaɗa ga bəŋ ga bəza ya afi ahàr ana bəza gayaŋ ni. Wur ya ti bəŋani àtraɓ naŋ do ni ti àbu waw ? 8 Bəza ge Melefit ɗek ti Melefit atraɓ tay ; ay tamal Melefit àtraɓ kʉli do ni ti aɗafaki lekʉlʉm bəza gayaŋ do, lekʉlʉm bəza məva. 9 Nəɗəm nahəma, ata bəŋ geli ya ka haɗ ni tàtraɓa leli a, leli ti ni mìciikia ma ana tay a.Ègia nahkay ti ahàr àɗəm mîciiki ma ana Bəŋ geli ya a huɗ melefit bu ni àtam ya ti mìciiki ma ana ata bəŋ geli ya ka haɗ ni. Aɗaba tamal magray nahkay ti amənggət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni. 10 Ata bəŋ geli ni tàtraɓ leli ti ga sarta ɓal. Tàgray nahkay ti tàhi ana ahàr tawayay məɗəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəŋ geli ya huɗ melefit bu ni ti ni atraɓ leli ti ga məjənaki leli eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni, awayay ti mîgi njəlata akaɗa gayaŋ ni. 11 Ku way way do ka sarta ya ti tatraɓ naŋ ni ti ahàr ahəli, àmərvu do. Ay kələŋ gani maslaŋa ya ti tàtraɓa naŋ a, àcaha zlam àna naŋ a ni ti ègi zal jiri, araŋa àhəli ahàr va do.

Manjəhaɗ ga ndam ga Yezu

12 Nahkay zla nahəma, ahar àdəgafəŋa kè kʉli a ba, zum njəɗa gekʉli ɗek ga moroni kama kama. 13 Dəgum ndileɓa, kàzum divi maɗaŋgwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaŋa ya ti asak awər naŋ ejigʉɗesley ni emigi zal dəra do, amaŋgaba.

14 Ere ye ti ahàr àɗəm kâgrum kəlavaɗ ni ti nihi : Njəhaɗum àna sulumani akaba mis ɗek. Zum njəɗa gekʉli ɗek ti kânjəhaɗum kəlavaɗ ndam *njəlatani ge Melefit. Maslaŋa ya ti ànjəhaɗ njəlata do ni ti emipi Bay geli ɗay-ɗay do. 15 Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ məgəskabu *sulum ge Melefit ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kiɗiŋ gekʉli bu nahkay ni ti naŋ akaɗa ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, aɗaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahaŋ kay, etigi akaɗa gayaŋ ni. 16 Maslaŋa àgray hala e kiɗiŋ gekʉli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefit awayay ni akaɗa ge Eseyʉ ya àmbrəŋa ni ba. Naŋ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefit azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyʉ àzay akaɗa zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bəlaŋ ka duwa gani ciliŋ. † 17 Kàsəruma, kələŋ gani àwayay ti bəŋani mâgri sulum gani, ay bəŋani àgri ndo. Ku ètʉwi mitʉweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

18 Lekʉlʉm kàbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kà həma *Sinayi ni. Eslini ti tàhəɗakfəŋiya kà zlam ya tìnjifiŋ na, kà aku a, kà məlaŋ ziŋ-ziŋena, kà maklaɓasl didiliŋena, kà bəlgadaŋ a. 19 Eslini ti tìcia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefit ya àhənday na. Tàra tìcia dəŋgu ge Melefit na ti tàgra aŋgwaz a, tàdəm àhikivu ma ana tay ku bəlaŋ va ba. 20 Aɗaba tàhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gənaw ènjifiŋa kà həma na nəŋgu ni, tîzligi àna akur, tâkaɗ. ‡ » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. 21 Ku Mʉwiz day ere ye ti àgravu eslini ni ɗek àsia aŋgwaz a dal-dal, àɗəm : « Nəgəgər, ɓəruv atukaba.§ »

22 Ay lekʉlʉm kàbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti akaɗa gatay ni do. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà həma *Siyoŋ, kà kəsa ge Melefit Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zerʉzalem ya e melefit bu ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà *məslər ge Melefit dal-dalani, tàcalvu do simiteni, təcakalavu ga magray

* **12:6** Gozogul 3.11-12. † **12:16** Mənjay Mənjəkiani 25.29-34. ‡ **12:20** Mahərana 19.12-13.
§ **12:21** Mimbiki 9.19.

wuməri ni. 23 Kahəɗakumfəŋiyu ti kà
ndam ge Melefit macakalavani. Nday
ɗek ti Melefit àɗəm nday meykweya
gayaŋ, slimi gatay àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit ya a huɗ melefit
bu ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà Bay
Melefit, naŋ ya ti agrafəŋa seriya kè
mis a ɗek ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti
kà ndam gayaŋ ya àɗəm nday ndam
jireni ni ; mis nday nani ti Melefit
èndeveriŋa tʉwi gayaŋ ya agri ana tay
na ɗek àndava. 24 Kahəɗakumfəŋiyu
ti kà Yezu, naŋ ya ti àgray ti Melefit
awəlkabu pakama mʉweni akaba ge
mis ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti azuhva
mimiz gayaŋ ya ègʉceki ke kʉli
ni. Mimiz ga Yezu ti aɗafaki zlam
sulumani, mimiz gani nani ti akaɗa
ga Abel ni do.

25 Bumvu slimi, ahàr àɗəm ku
way way do àmbrəŋ məbi slimi ana
pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba.
Ahaslani ti təhəŋgria ma ge Melefit
ana mis a ; nday ya ti təhəŋgri ma gani
nani ana mis ni ti nday ka haɗ, ay ti
mis ndahaŋ təgəskabu ma gani nani
ndo, nahkay ti Melefit àtraɓa tay a.
Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli
ni ti naŋ a huɗ melefit bu. Nahkay
tamal leli məgəskabu ma gayaŋ ni do
ni ti amatraɓ leli dal-dal do waw ?
26 Ka ya ti Melefit àzlapay ahaslani ni
ti haɗ àdaɗay azuhva dəŋgu gayaŋ ya
àhənday ni. Ay nihi ti àɗəm nahkay
hi : « Sak bəlaŋ keti anagray ti haɗ
mâdaɗay ; ay amadaɗay ti haɗ ciliŋ
do, huɗ melefit amadaɗay daya.* »
27 Àɗəm « Sak bəlaŋ keti » nahkay ti,
aɗafaki zlam ya ti Melefit àgraya tay a,
tədaɗay ni ti atambatvu, atələbi va bi.
Melefit amagray nahkay ti, awayay
ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti
tədaɗay va do ni ciliŋ.

28 Nahkay məlaŋ sulumani ya ti
Melefit aməvi ana leli ni ti amadaɗay
do. Ègia nahkay ti məgrumi sʉsi
dal-dal ! Məgrumi sʉsi ti nahkay
hi : məzləbum naŋ akaɗa gayaŋ ya
awayay ni, məhəŋgrumioru ahàr a
haɗ, məgəsumiki ma daya. 29 Aɗaba
Melefit geli ti naŋ aku ya azum zlam
ɗek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

1 Ègia lekʉlʉm kà məŋ gekʉli ti
kàmbrəŋum mawayavani e kiɗiŋ
gekʉli bu ba. 2 Kàmbrəŋum
məgəskabu ndam mirkwi ba daya ;
mis ndahaŋ ka ya ti tàgəskabu
mirkwi ni ti tàgəskabá *məslər ge
Melefit a, ay tàgəskabu ti ka məsər
gatay do. 3 Jalumki ahàr ka ndam
daŋgay akaɗa lekʉlʉm day kàbum
akaba tay a daŋgay bu. Jalumki ahàr
ka ndam ya ti mis təgri daliya ana
tay ni akaɗa təgri ti ana kʉli, aɗaba
lekʉlʉm day mis.

4 Nawayay ti mis ɗek tâgəskabu ma
ge Melefit ya àɗəmki ka məhəlvani
ata wal ata zal ni ; ndam ya ti təhəlva
àndava ni ti tàgray mesʉwehvu ba.
Aɗaba Bay Melefit amagrafəŋa seriya
kà ndam ya ti tagray mesʉwehvu
ahkay do ni tagray hala na.

5 A manjəhaɗ gekʉli bu ni ti ku
way way do àjalaki ahàr ka mawayay
siŋgu ba ; zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ
ni ti mâmərvu àna naŋ, àɗəbay zlam
ndahaŋ ba. Aɗaba Melefit Melefiteni
àɗəm àna ma gayaŋ :

« Ɗay-ɗay anəmbrəŋ kur do, anasləkafuka
do.* »

6 Nahkay ti ku way way do e kiɗiŋ
geli bu mâzay njəɗa, mâɗəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ;
nahkay ere ye ti aməsu aŋgwaz ni ti
àbi ;
mis hihirikeni esliki məgru mam ?† »

7 Jalumki ahàr ka gəɗákani gekʉli,
nday ya ti təhi ma ge Melefit ana
kʉli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka
manjəhaɗ gatay, ahəmamam təfəki
ahàr ke Melefit duk àbiviyu ana kisim
gatay ni. Lekʉlʉm day fumki ahàr ke
Melefit akaɗa gatay ni. 8 Yezu *Krist ti
àmbatvu do. Kani ti naŋ àbu akaɗa ye
eweni ni, aməlàbu nahkay ga kaŋgay-
kaŋgayani. 9 Mis ndahaŋ tàbu təcahi

* **12:26** Aze 2.6. * **13:5** Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zezʉwi 1.5. † **13:6** Limis 118.6.

zlam kay ana kʉli gərgəri akaba ya kàcahum ni, tawayay tijiŋkia kʉli ke divi a, ay ti kàgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcahi zlam ndahaŋ àki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəɗa ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya agri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti àjənaki ndam ya tàgəskabá ma gana ni do.

10 Ndam ya təgri tʉwi ana Melefit a ahay gayaŋ bu ni ti tàbu tahəpəɗ zlam ndahaŋ ya tìsliŋi ana Melefit, tèviyeki ni. Leli day màbu ana məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tisliŋi zlam ana Melefit akaɗa ya ahaslani ni ti tìsliki məzum zlam ya tàvi ana Melefit ka məlaŋ geli ni koksah. ‡ 11 Ti Melefit mâmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tisliŋi zlam, mək gəɗakani gatay ahuriyu àna mimiz gani a məlaŋ *njəlatani ni vu. Tàra tìsliŋia zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba àna kisim gana a kəsa gatay ni ba, takoru àna naŋ a dala vu, teviyek. 12 Àgrakivu ka Yezu day nahkay. Tàsləkaba àna naŋ a kəsa ba, tòru tàkaɗ naŋ ti a dala bu. Àwayay nahkay ti, ti ndam gayaŋ tîgi njəlatani azuhva mimiz gayaŋ ya àŋgəzaya ni. 13 Tàkaɗ naŋ a dala bu ni ti tàbəkia mimili a ; ahàr àɗəm məgəskabu ti tâbəki mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti məsləkumaba a kəsa ni ba, mədəgum a dala vu ka məlaŋ gayaŋ ya naŋ àvu ni. 14 Aɗaba ahalay a duniya bu ni ti leli màbi àna kəsa ya anjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani ni bi. Nahkay ti maɗəbay kəsa mʉweni ya ti Melefit aməvi ana leli ni. 15 Àna njəɗa ga Yezu ti ahàr àɗəm məgrumi sədaga ana Melefit kəlavaɗ ; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay naŋ ni. Ka ya ti mazləbay Melefit ni ti məɗəm naŋ gəɗakani kè meleher ge mis ɗek. 16 Ahàr àɗəm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahaŋ, kəvumi zlam gekʉli ana tay ga məjənaki tay : jalumki ahàr, kàmbrəŋum ba. Zlam nday nani ti akaɗa ga sədaga ya məgri ana Melefit ni ; sədaga gani nani ti àɓəlafəŋ dal-dal.

17 Gəsumiki ma ana gəɗákani ya təcahi ma ge Melefit ana kʉli ni, grum ere ye ti təhi ana kʉli grum ni, aɗaba tàbu təfi ahàr ana kʉli ti kânjəhaɗum àna sulumani kè eri ge Melefit ; Melefit emihindifiŋa manjəhaɗ gekʉli ni kà tay a. Tamal kàgəsumikia ma ana tay a ti atəmərvu, nahkay do ni ti manjəhaɗ gekʉli ni aməhəli ahàr ana tay. Ay tamal àhəlia ahàr ana tay a ti ajənaki kʉli aw ?

18 Həŋgalumi Melefit ana leli kəlavaɗ. Màsəra, màgudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavaɗ. 19 Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : həŋgalumu Melefit ti mâvu divi ga moroni afa gekʉli ke weceweceni.

Bay ya ti àbəki pakama ni ahəŋgalay Melefit

20 Melefit ti agray ti mis tânjəhaɗkabu àna sulumani, àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gəɗakani, àmət azuhva leli, leli təmbəmbak gayaŋ ; àna mimiz gayaŋ ni ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ akaba geli ga kaŋgay-kaŋgayani. 21 Nahkay ti nahəŋgalay Melefit ti mâvi njəɗa gayaŋ ana kʉli ti tʉwi gekʉli ya kəgrum ni ɗek mânja sulumani, ti kâgrum ere ye ti awayay ni. Nahəŋgalay naŋ ti leli ɗek mâgray ere ye ti àɓəlafəŋ ni àna njəɗa ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis ɗek tâzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Mendeveriŋ ga pakama

22 Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kʉli gəsumkabá ma goro na, aɗaba nàbiki ana kʉli ti ga məvi njəɗa ana kʉli. Ma goro ni ti kay do, gʉzit nahkay timey ! 23 Nəhi ana kʉli nahəma, tàfaya wur ga məŋ geli Timote a daŋgay ba. Tamal

‡ **13:10** Mis ndahaŋ tàɗəm zlam ya tàvi ana Melefit ka məlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti ɗaf ge Melefit. Mis ndahaŋ ti ni tàɗəm nani ti kisim ga Yezu ya àmətfəŋ kà təndal ni. Ay a huɗ gani bu ni ti ma cʉeni nday nani ti ma bəlaŋ.

àra afa goro a weceweci ti amarak-
aboru afa gekʉli ga məmənjiyu kʉli.
24 Grumi sa geli ana gəɗákani gekʉli
ɗek akaba ana ndam ge Melefit nda-
haŋ ni ɗek. Bəza ga məŋ geli ndam
Itali ni tàgria sa ana kʉli a.
25 Melefit mâgri sulum gayaŋ ana
kʉli ɗek ti.

Wakita ge Zek ya àbəki ni

Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Zek ya àbəki ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Zek (1.1). Ndam məsər zlam tàɗəm naŋ ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga məŋ ge Zeŋ ni do, aɗaba bay Erot àkaɗa naŋ a (Tʉwi 12.2) : tàɗəm bay ya àbəki wakita hini ni ti Zek wur ga məŋ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga məŋ ga Yezu ni ti ègia gəɗakana ga ndam ga Yezu a Zerʉzalem a (Tʉwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayaŋ ni ana « dini kru mahar cʉeni medeveni ka haɗ gərgərani ni » (1.1). Dini kru mahar cʉeni ni ti nday ndam Zʉde, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zʉde, ànjəhaɗ a Zerʉzalem ; bi a majalay ahàr gayaŋ bu ndam ga Yezu ti ahar gəɗakani ndam Zʉde. Zek àzlapay ti akaɗa ga zal Zʉde ni : mazavu gani ka ya ti àɗəm Melefit Bay Njəɗa-njəɗani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mənjumiyu ka TOB).

Zek ti àsəra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyʉ 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyʉ 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyʉ 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyʉ 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyʉ 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tâgray tʉwi sulumani kwa : tamal màfəkia ahàr ka Yezu a ti àɓəlay, ay ahàr àɗəm mâgray tʉwi àna məfəki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àɗəm Melefit àɗəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ ti azuhva tʉwi geli ya màgray ni do, Melefit àɗəm leli ndam jireni kè eri gayaŋ ti azuhva geli ya màfəkia ahàr ka Yezu a ni ciliŋ (Rom 3.21-31). Pol àɗəm Melefit àɗəm Abraham ti mis jireni kè eri gayaŋ ti azuhva məfəki ahar gayaŋ, do ni ti azuhva tʉwi gayaŋ ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àɗəm Melefit àɗəm Abraham mis jireni kè eri gayaŋ ti azuhva zlam ya àgray, àɗafaki məfəki ahàr gayaŋ ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bəlaŋ, ay Pol àɗəm ahəŋgay leli ti Melefit ciliŋ, do ni ti tʉwi geli ya magray ni ti àhəŋgay leli do ; Zek ti ni àɗəm ahəŋgay leli ti Melefit ciliŋ, ay aɗafaki Melefit àhəŋga leli a ti tʉwi geli ya magray ni. Tamal màgray tʉwi sulumani àna njəɗa ga Məsuf ge Melefit do ni ti məsər Melefit àhəŋga leli a ti ahəmamam ?

Nahkay zla nahəma, a wakita gayaŋ ni bu Zek àvi sawari gərgəri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahəmamam mânjəhaɗ àna sulumani ni. Si mâbi slimi ana ma gayaŋ ni lala kwa.

Sa ge Zek

1 Nu Zek bay məgri tʉwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nəgri sa ana kʉli ɗek, lekʉlʉm dini kru mahar cʉeni medeveni ka haɗ gərgərani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya təfəki ahàr ni

2 Bəza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do ɗek àca kʉli a nəŋgu ni mərumvu dal-dal. 3 Aɗaba kàsəruma daliya gekʉli ya kacakum ni ti aɗafaki kàbum kəfumki ahàr ke Melefit lala, kàmbrəŋum do. Nahkay akəzumkivu njəɗa gekʉli ge meɓesey daliya ni. 4 Kìgʉma ndam ya teɓesey daliya na nahkay ti, zum njəɗa gekʉli ɗek ga moroni kama, ti kîgʉm ndam *njəlatani, ere ya ahəcikivu ana kʉli ge migi njəlatani ni ti àbi. 5 Ay bi mis e kidîŋ gekʉli bu àsəra àjalay ahàr sulumani do ni ti, mîhindi afa ge Melefit, nahkay Melefit aməvi majalay ahàr sulumani ni. Aɗaba Melefit ti àgray sidʉk do, avi zlam ana ku way way do ɗek, àcafəŋa mis ge mihindiliŋ zlam a do. 6 Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahəma, mâfəki ahàr Melefit aməvi ere gani eɗedîŋ, àjalay ahàr cʉ cʉ ba. Aɗaba maslaŋa ya ti ajalay ahàr cʉ cʉ ni ti naŋ akaɗa ga yam ya ti aməɗ adaɗay, aŋgoru àna naŋ gwar hi

gwar hi ni. 7 Maslaŋa gani nani ti ŋgay
Bay geli aməvi zlam ti àhi ana ahàr ba
simiteni. 8 Aɗaba maslaŋa gani nani
ti naŋ àbu ajalay ahàr cʉ cʉ, a zlam ya
agray ni bu ɗek ti ambat majalay ahàr
gayaŋ cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

9 Tamal maslaŋa èsli mis kè eri ge
mis ndahaŋ do, afəki ahàr ka Yezu ti
ahàr àɗəm mâmərvu, aɗaba kè eri ge
Melefit ti èɓia mis gəɗakana. 10 Mis
tamal elimeni gayaŋ àbu, afəki ahàr
ka Yezu day mâmərvu, aɗaba Mele-
fit àhəŋgoraya naŋ kələŋ a : màsəra
bay ge elimeni ti aməmət akaɗa ga
vay-vay ga zlam ya tadəgafəŋa ni.
11 Vay-vay tamal fat àvəɗia èviyeka ti
adəgafəŋa, àɓəlay va do. Nahkay day
bay ge elimeni aməmət ka ya ti naŋ
àbu agray tʉwi ga maɗəbay elimeni
gayaŋ ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

12 Tamal mis acakay daliya, eɓesey,
àmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do
nahəma, mâmərvu aɗaba tamal èɓesa
nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya
àndav ɗay-ɗay do ni. Sifa gani nani
ti Melefit àɗəmbiya aməvi ana ndam
ya ti tawayay naŋ ni, aməvi ti akaɗa
ya ti təvi zlam ana maslaŋa ya ti
èhita mis ndahaŋ a ni. 13 Tamal mis
awayay adiyu a magudar zlam vu
ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti àɗəm
ba. Aɗaba Melefit ti tìzligiyu naŋ a
magudar zlam vu koksah, èzligiyu
mis a magudar zlam vu do daya.
14 Ezligiyu mis a magudar zlam vu
ti majalay ahàr ga maslaŋa gani
nani, aɗaba majalay ahàr gayaŋ ni
magədavani, agosay naŋ, azoru naŋ
a magudar zlam vu. 15 Majalay ahàr
gayaŋ magədavani ni àra èzligiya naŋ
a zlam magudarani va nahəma, zlam
magudarani gayaŋ ni eɗisl. Emiɗisla
ti amakaɗ maslaŋa gani. 16 Bəza ga
mmawa goro ni, nawayay kʉli ; nəhi
ana kʉli nahəma, kàgosum ahàr gekʉli
ba. 17 Zlam sulumani ya mis tədi ahàr
ga sulum ni ɗek ti asləkabiya agavəla.
Aslərbiyu ti Melefit ; naŋ gani àgraya
zlam maslaɗana ɗek ; àcəlaya ahkay
do ni àdiyu akaɗa ga fat ni do ; àmbrəŋ
leli a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu do. 18 Àwayay
ti mîgi bəza gayaŋ, mək mìgia àna
pakama gayaŋ ge jiri ya àɗəm na.
Mìgia bəza gayaŋ a ti, àhəl leli enji
akaɗa ga hay ya tacal ni.

Kàbumi slimi ana ma ge Melefit ciliŋ ba ; grum tʉwi àna naŋ

19 Bəza ga mmawa goro ni,
nawayay kʉli ; nahkay ti nawayay ti
kâsərum zlam : ahàr àɗəm ku way
way do mâwayay məbi slimi ana
pakama, ay àzlapay ke weceweceni
ba, àzum ɓəruv weceweci ba daya.
20 Aɗaba tamal mis àzuma ɓəruv
a ti àgray tʉwi ge jiri kè eri ge
Melefit do. 21 Nahkay zla nahəma,
ahàr àɗəm mbrəŋum majalay ahàr
gekʉli magədavani ɗek akaba tʉwi ya
kəgrum ga cuɗay ni ɗek. Gəsumkabá
pakama ya kìcʉm na àna məɓəruv
bəlaŋ, aɗaba pakama gani nani ti
njəɗa àfəŋ : Melefit ahəŋgay kʉli àna
naŋ, akəŋgətum *sifa ya àndav ɗay-
ɗay do ni àna naŋ tata.

22 Ay kàgosum ahàr gekʉli ba :
kàbumi slimi ana pakama ge Melefit
ciliŋ ba ; grum ere ye ti kìcʉm a huɗ
gani bu ni daya. 23 Aɗaba tamal
mis abi slimi ciliŋ, àgray ere ye ti èci
a huɗ gani bu ni do ni ti, maslaŋa
gani ti akaɗa mis ya ti àmənjaviya a
kutrum va, 24 àmənjaviya ti asləka,
mək vu gayaŋ ya èpi ni agəjazlki ahàr
hʉya ni. 25 Ay *Divi ge Melefit ya
àɗəfiki ana leli ni ti màsəra araŋa
àhəcakivu do, agray ti mìgi eviɗi ga
zlam magudarani va ba. Nahkay
tamal mis amənjaki ke Divi nani,
agəskabu ɗek mək agray tʉwi àna naŋ
ti Melefit aməvi məmərani azuhva
nani. Ay ahàr àɗəm abi slimi, ma gani
àgəjazlki ahàr ba ; ahàr àɗəm mâgroru
tʉwi àna naŋ.

26 Tamal mis àɗəm naŋ mis ge
Melefit mək azlapay kwaŋa kwaŋa ti
agosay ahàr gayaŋ ; gayaŋ ya àɗəm
naŋ mis ge Melefit ni ti èɓia zlam
masakana. 27 Maslaŋa ya ti naŋ

mis ge Melefit eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni ni ti anjəhaɗ njəlata kè eri ga Bəŋ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : ajənaki bəza kuɗa akaba wál madakway ya təcakay daliya ni, acuhwafəŋa kà zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kìcirʉmkaba mis a ba

1 Bəza ga mmawa goro ni, lekʉlʉm kàbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist ; naŋ ti gəɗakani àtam zlam ɗek. Kəfumki ahàr nahkay ti kìcirʉmkaba mis a ba. 2 Mazavu gani, bi lekʉlʉm kàcakalumva, mək mis cʉ təhurkiviyu ke kʉli : bəlaŋ gani naŋ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, naŋ nahaŋ ni ti ni zal talaga, azana gayaŋ midigweni ; 3 tamal kəgəsumkabu maslaŋa ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhaɗa ahalay a ka məlaŋ sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhaɗa a ga haɗ a ka məlaŋ ya nabəhaɗki asak na » nahəma, 4 kicirʉmkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr gekʉli ya kajalumki ke mis ni ti magədavani do waw ?

5 Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kʉli ; nahkay nawayay ti kâbumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kʉli ni : Melefit àɗəm ndam ya tawayay naŋ ni atəhuriyu a Məgur gayaŋ vu. Ndam ya àɗaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayaŋ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kè eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Aɗaba ndam nday nani ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti məfəki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. 6 Ay lekʉlʉm ti kəbumki mimili ka ndam talaga, kàhumi ana ahàr tìsli araŋa do. Ndam ya təgri daliya ana kʉli akaba təhəloru kʉli kè meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? 7 Təɗəmki ma magədavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kʉli ti àna naŋ.

8 Melefit ti Bay geli gəɗakani : *Divi gayaŋ ya tàbəki a Wakita gayaŋ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni akaɗa ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.* » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. 9 Ay tamal kicirʉmkaba mis a ti kagudarum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kʉli àna seriya aɗaba kàgəsumkabu Divi gayaŋ ni ndo. 10 Nàɗəm nahkay ti aɗaba tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit a ɗek, mək àgudara bəlaŋ gana ti, kala maslaŋa gani nani àgudara Divi ge Melefit na ɗek. 11 Aɗaba Bay ya ti àɗəm : « Kàgray hala ba » ni ti naŋ gani àɗəm : « Kàkaɗ mis ba† » daya. Nahkay tamal kàgray hala do, ay kàkaɗa mis a ti, ègia kàgudara Divi ge Melefit ya àɗəfiki ana Mʉwiz na. 12 Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu ɗek akaba a zlam ya ti kəɗəmum ni bu ɗek ti, sərumki Melefit amagrafəŋa seriya kè kʉli a, aməɗəm lekʉlʉm kàgəsumkabá Divi gayaŋ a tək, kàgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti mìgi evidî ga zlam magudarani va ba. 13 Maslaŋa ya ti mis ndahaŋ tàsi cicihi do ni ti naŋ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit aməwəl naŋ àna seriya, amatraɓ naŋ dal-dal. Ay maslaŋa ya ti mis ndahaŋ təsi cicihi ni ti Melefit aməwəl naŋ àna seriya do simiteni.

Məfumki ahàr ka Yezu, mâgrumkivu tʉwi daya kwa

14 Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis aɗəm naŋ afəki ahàr ka Yezu ciliŋ, àgrakivu tʉwi do ni ti, məfəki ahàr gayaŋ ni aziaya mam ? Gayaŋ ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəŋgay naŋ aw ? Aha, èsliki mahəŋgay naŋ do. 15 Bi wur ga məŋ geli zalani ahkay do ni walani azana àfəŋ bi, ahkay do ni zlam məzumani kəlavaɗ àhəci naŋ ti, 16 tamal mis gekʉli nahaŋ ahi ahkado : « Njəhaɗa

* **2:8** Levi 19.18. † **2:11** Mənjay Mahərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

àna sulumana ; bakabu azana ti amәd àwәr kur ba, zum zlam kârәh ! » ti, ay àvi zlam ya àhәci naŋ ni do ni ti ahәmamam ? Pakama gayaŋ ya àhi ni ti aziaya mam ? 17 Nahkay day tamal kәfәki ahàr ka Yezu, ay kàgray tɯwi sulumani do ni ti, azaya mam ? Mәfәki ahàr gayak ni èɡia zlam masakana.

18 Ay bi maslaŋa nahaŋ adәm : « Mis ndahaŋ tәfәki ahàr ke Melefit, mis ndahaŋ ti ni tәgri tɯwi sulumani. » Tamal àdәma nahkay ti akal nәhәŋgrifәŋ, nәhi : « Tamal kәfәki ahàr ke Melefit, ay kàgri tɯwi do ni ti, kәdәfuki kәfәki ahàr ti ahәmamam ? Ay nu ti ni nәdәfukki mәfәki ahàr goro àna tɯwi goro sulumani ya nagray ni. » 19 Nak ti kàgәskabá Melefit ti naŋ bәlaŋ. Kàgәskabá nahkay ti àɓәlay ! Ay ku seteni day tàgәskabá Melefit ti naŋ bәlaŋ, tagrafәŋa aŋgwaz a, tәgәgәrfәŋa. 20 Nak ti muru ! Tamal mis afәki ahàr ke Melefit, ay àgri tɯwi do ni ti, mәfәki ahàr gayaŋ ni zlam masakani ti kawayay ti nәdәfukki aw ? 21 Bәŋ geli Abraham ti Melefit àdәm naŋ jireni kè eri gayaŋ ti kamam ? Àdәm naŋ jireni ti azuhva tɯwi gayaŋ ya àgray ni do waw ? Tɯwi gayaŋ ni ti nihi : àfәkadki wur gayaŋ Izak ka mәlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay esliŋi naŋ ana Melefit. 22 Gayaŋ ya àgray nahkay ni ti adafaki tɯwi gayaŋ ya àgray ni arakaboru akaba mәfәki ahàr gayaŋ ni. Àna tɯwi gayaŋ ya àgri ana Melefit ni ti àfәkia ahàr gayaŋ a ɗek, araŋa àhәcikivu do. 23 Nahkay ma ge Melefit ya àbu mәbәkiani a Wakita gayaŋ ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfәkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdәm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ.‡ » Melefit àzalay naŋ zlәba gayaŋ daya. 24 Nahkay ti kàsәra Melefit àdәm mis jireni kè eri gayaŋ ti azuhva àfәkia ahàr a ciliŋ do. Àdәm naŋ mis jireni ti azuhva tɯwi ga maslaŋa gani ya àgri ni daya.

25 Nahkay day wal mesɯwehvu Rahap ti àgәskabá ndam ya Zezɯwi àslәroru tay ga mәmәnjiyu mәlaŋ Zeriko na, àdәfiki divi nahaŋ ana tay ga maslәkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit àdәm wal ni jireni kè eri gayaŋ azuhva tɯwi gayaŋ ya àgray ni. 26 Tamal mis àsuf va do ni ti maslaŋa nani mәmәtani. Nahkay day tamal mis afәki ahàr ke Melefit, ay àgri tɯwi do ni ti mәfәki ahàr gayaŋ ni zlam masakani, èɡia akadа kisim a.

3

Màzlapay kwaŋa kwaŋa ba

1 Bәza ga mmawa goro ni, mis e kidiŋ gekɯli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahaŋ ni ti tàlәbi kay bi. Adaba màsәra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafәŋa seriya kè leli a àtam ya ti amagrafәŋa kè mis ndahaŋ a ni. 2 Nàdәm nahkay ti adaba leli ɗek màbu magudarum zlam gәrgәri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayaŋ ya adәm na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajәgur ahàr gayaŋ, àgudar zlam do simiteni. 3 Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti màfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mâgray ni ɗek ; vu gani ɗek akoru ka mәlaŋ ya leli mawayay moroni ni ɗek. 4 Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gәdakani, amәd gәdakani azay, ay ku tamal nahkay nәŋgu ni zlam ya ti tagaray àna naŋ ni ti gɯziteni. Àna zlam gani nani ti tisliki mazoru slalah ga yam ni ka mәlaŋ ya tawayay moroni ni ɗek. 5 Arәd day azavu nahkay. Arәd ti zlam gɯziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gәdákani.

Aku day ku gɯzit agәs mәlaŋ, azumaba heri gәdakana : 6 arәd day akadа aku : zlam magәdavani ɗek àvu a huɗ gani bu. Naŋ a ma geli bu, ay agudar vu geli ɗek. Arәd ti agudar manjәhaɗ ge mis ɗek akadа ga aku ya azumaba heri a ni. Nani ɗek ti tɯwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dәluv ga aku vu. 7 Zlam ya àbu àna sifa ni

‡ **2:23** Mənjəkiani 15.6.

ɗek ni ti mis tàbu təgəs tay ga njəɗa. Ku zlam ge gili, ku eɗiɗiŋ, ku zlam a haɗ, ku kílif, zlam nday nani ɗek ti mis tisliki məgəs tay ga njəɗa. 8 Ay arəɗ ti maslaŋa àbi esliki məgəsani ga njəɗa bi. Arəɗ ti zlam magədavani, àmbrəŋ magudar zlam do, naŋ akaɗa ga məwər ga gavaŋ ya akaɗ mis ni. 9 Arəɗ geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəŋ geli àna naŋ, metikwesl mis àna naŋ daya ; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gayaŋ a. 10 Àna arəɗ bəlaŋani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwesl mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahàr àɗəm zlam gani nani àgravu ba simiteni. 11 Yam sulumani akaba yam ndəndalakani ti təcahaya a suwa bəlaŋani ba waw ? Aha, àgravu do. 12 Bəza ga mmawa goro ni, məŋ ga wəruv ti ewi ɓilvi aw ? Məŋ ga ahwar ti ewi wəruv aw ? Aha, tìwi do. Nahkay day tècahaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana leli ni

13 Maslaŋa àbu e kiɗiŋ gekʉli bu àcaha zlam a, ajalay ahàr sulumani aw ? Tamal maslaŋa gani àbu ti, mâgray tʉwi sulumani, mâhəŋgrioru ahàr a haɗ ana mis ; nahkay ti mis atəsər ajalay ahàr sulumani eɗeɗiŋ. 14 Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahàr mis ndahaŋ ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahaŋ ti, ŋgay kajalum ahàr sulumani ti kèɗəmum ba ; aɗaba tamal kijʉm zlabay nahkay ti kasəkaɗum malfaɗa. 15 Tamal kajalum ahàr nahkay ti majalay ahàr gekʉli nani ti akaɗa ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahàr ana mis ti nahkay do. Majalay ahàr gekʉli nani ti akaɗa ga ndam ga *duniya ni, njəɗa ga *Məsuf ge Melefit àkibu bi ; majalay ahàr nani ti ge seteni sawaŋ. 16 Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahaŋ nahəma, nday gani tagray zlam kwaŋa kwaŋa, tagudar zlam gərgəri kay. 17 Ay majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslaŋa ya ti ajalay ahàr akaɗa ge Melefit ni ti nahkay hi : majalay ahàr gayaŋ njəlata, aŋgalabakabu mis, naŋ mis kuɗ-kuɗani, agəsiki ma ana mis, mis ndahaŋ təsi cicihi, kəlavaɗ agri zlam sulumani ana mis, ècirkaba mis a do, àgosay mis do daya. 18 Nday ya ti tanjəhaɗkabu akaba mis àna sulumani nahəma, manjəhaɗ gatay ni ɗek ge jiri. Nday ti akaɗa ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya èɡi eri ana kʉli ba

1 Kələgumvu akaba kəkaɗumvu e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti kamam ? Kəgrum nahkay ti aɗaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kʉli ni dal-dal palam do waw ? 2 Kawayum zlam ndahaŋ ay ti kàŋgətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahaŋ tigi eri ana kʉli. Ku kawayum nahkay nəŋgu ni kàŋgətum do ; nahkay kàbum kələgumvu akaba kəkaɗumvu akaba mis. Kàŋgətum ere ye ti kawayum ni do ni ti aɗaba kàbum kìhindʉmfiŋa kè Melefit a bi. 3 Ku tamal kihindʉm nəŋgu ni Melefit àvi ere gani ana kʉli do, aɗaba kàsərum mahəŋgalumani àna divi gani do. Kàŋgətum ere ye ti kihindʉm ni do ni ti aɗaba ere ye ti kihindʉm ni àɓəlafəŋ kè kʉli ciliŋ, àɓəlafəŋ kè Melefit do. 4 Lekʉlʉm ti kàmbrəŋuma Melefit a. Ŋgay maslaŋa ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kàsərum do waw ? Maslaŋa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. 5 Àbu məbəkiani nahkay hi : « Melefit àfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli mâwayay naŋ ciliŋ, do ni ti awayay ti màwayay zlam ndahaŋ ba simiteni. » Kàhumi ana ahàr pakama gani nani ti zlam masakani aw ? 6 Ay ku tamal Melefit àɗəm nahkay nəŋgu ni, agri sulum gayaŋ ana leli, sulum gani àtam zlam ndahaŋ ɗek. Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu nahkay hi : « Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni

do ; agəskabu ti ndam ya ti kuɗufani ni, agri sulum gayaŋ ana tay.* »
7 Həŋgrumioru ahàr a haɗ ana Melefit.
Zum njəɗa gekʉli ti kàgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəŋa kè kʉli a, aməmbrəŋ kʉli.
8 Həɗakumfəŋoru kè Melefit, nahkay ti naŋ day amahəɗakfəŋbiyu kè kʉli. Lekʉlʉm ya ti kagudarum zlam ni mbrəŋum magudar zlam, kàŋgumkivu va ba ; lekʉlʉm ya ti kajalum ahàr cʉ cʉ ni mbrəŋum majalay ahàr gekʉli ni, gʉm njəlata.
9 Sərum lekʉlʉm ndam magudar zlam, tiwʉm, grum delʉlʉ. Kìyʉm va ba, grum delʉlʉ sawaŋ. Kàmərumvu va ba, jalum ahàr sawaŋ.
10 Həŋgrumioru ahàr a haɗ ana Bay geli, humi kìslʉm araŋa do ; nahkay ti Melefit amagray ti kîgʉm gəɗákani.

Ŋgay maslaŋa nahaŋ agudar zlam ti kàɗəmum ba

11 Bəza ga mmawa, kàzlapumki ma magədavani ke mis ndahaŋ ba. Maslaŋa ya ti aɗəmki ma magədavani ka wur ga məŋani, ahi àgudara zlam a ni ti, maslaŋa gani nani aɗəmki ma magədavani àki ke *Divi ge Melefit ya Mʉwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni. Tamal kagray nahkay ti kala kàɗəm Divi ge Melefit ni àɓəlay do, kala kàgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay məɗəmki ma magədavani ciliŋ.
12 Bay ya ti aɗəfiki Divi gayaŋ ni ana mis ni ti Melefit naŋ bəlaŋ. Bay ya ti agrafəŋa seriya kè mis a ni ti naŋ. Bay ya ti ahəŋgay mis ni ti naŋ. Bay ya ti esliki mijiŋ mis ni ti naŋ. Nak ya kəɗəm wur ga muk àgudara zlam a ni ti, nak ti nak way ?

Kìjʉm zlabay ba

13 Nihi ti nəhi ma ana kʉli, lekʉlʉm ya ti kəɗəmum : « Kani ahkay do ni hajəŋ ti amoru a kəsa nahaŋ vu, emiviyu, amacakalay ti aməŋgət siŋgu dal-dal » ni.
14 Lekʉlʉm kəɗəmum nahkay ti kàsərum ere ye ti amagrakivu ke kʉli hajəŋ ni do ; bi kəmətum timey ! Aɗaba lekʉlʉm ti akaɗa ga azək, mis tipi cepepa ti àbi va bi ni.
15 Ere ye ti ahàr àɗəm kəɗəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit àwaya nahəma, amələbu àna sifa, amagray zlam hini, hini. »
16 Ay nihi ti lekʉlʉm kəhumi ana ahàr lekʉlʉm gəɗákani ti kəɗəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni ɗek ti àɓəlay do.
17 Nahkay sərumki tamal ti mis àsəra magray zlam sulumana mək àwayay magrani do nahəma, àgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagray daliya dal-dal

1 Nihi ti nəhi ma ana kʉli lekʉlʉm ndam ge elimeni ni. Lekʉlʉm ti grum delʉlʉ azuhva daliya ya amacay kʉli ni.
2 Aɗaba elimeni gekʉli ni èzia, gaŋgu àzumkaba azana gekʉli na.
3 Gru akaba siŋgu gekʉli ni tàcəla mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kʉli àna seriya azuhva zlam gekʉli ya tàcəla mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kʉli akaɗa ga aku ya azum zlam na. Lekʉlʉm kəŋgumkabu elimeni emiteni ti, ŋgay duniya ara andav wuɗak ti kàsərum do waw ?
4 Nahkay day kàpəlum ndam ya tàgri tʉwi ana kʉli a vədaŋ bu ni ndo. Nihi ti cʉm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti tàbazi zlam ana kʉli ni tàbu təzlah, Bay Melefit Njəɗa-njəɗani ècia zlahay gatay na.
5 Lekʉlʉm ti kàbum kəzumum gəɗa a duniya bu, kàbum kəgrum ere ye ti kawayum ni ɗek zlam gekʉli ; kàbum kəzumum zlam məcərani, kiɗisʉm àna naŋ akaɗa zlam ga gənaw ya tagal ge misliŋeni ni.
6 Lekʉlʉm kàbumiya ndam ya ti tàgudar araŋa ndo na ndahaŋ a daŋgay va, ndahaŋ ni ti ni kàbazluma tay a. Nday gani tàbi àna njəɗa ga matamfəŋana kè kʉli a bi.

Besʉma, həŋgalum Melefit

7 Bəza ga mmawa, ɓesʉm zlam duk abivoru ana vaɗ ga Bay geli ya amara ni. Pʉm bay məwəs zlam eɓesey, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayaŋ a vədaŋ bu məndəhani lala ni.

* **4:6** Gozogul 3.34.

Naŋ àbu eɓesey, ajəgay avər ge mizligi zlam, kələŋ gani ajəgay avər ga məndəh zlam. 8 Lekʉlʉm day ɓesʉma, zum njəɗa, kàmbrəŋum miɓeseni ba. Aɗaba vaɗ ga Bay geli ènjia wuɗak.

9 Bəza ga mmawa, kàzərɗumvu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs kʉli àna seriya do. Nàɗəm nahəma, Bay ya ti agrafəŋa seriya kè mis a ni ènjia wuɗak, naŋ àbu a mahay bu. 10 Bəza ga mmawa, àki ka macakay daliya akaba miɓeseni ti, jalumki ahàr ka ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti tàcaka daliya, ay ti tèɓesa, nahkay lekʉlʉm day grum akaɗa gatay ni. 11 Məɗəm nahəma, nday ti Bay Melefit àgria sulum gayaŋ ana tay a aɗaba tàza njəɗa gatay a, tèɓesa daliya. Kìcʉma ma ga daliya ya àgrakivu ka Zʉwop na akaba gayaŋ ya ti èɓesey na. Kàsəruma ere ye ti Bay Melefit àvi kələŋ ga daliya gayaŋ ya àgray na daya. Aɗaba Bay Melefit ti mis təsi cicihi dal-dal, agri sulum dal-dal ana mis daya.

12 Bəza ga mmawa, ma hini ya nara nəhi ana kʉli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi : Kàmbaɗum ba, ku àna huɗ melefit, ku àna haɗ, ku àna mam do mam kàcalumi slimi kàmbaɗum àna naŋ ba. Tamal kàɗəmum « Iy » ti iy hʉya, « Aha » ti ni aha gani hʉya. Nahkay ti Melefit aməwəl kʉli àna seriya do.

13 Tamal maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu naŋ àbu acakay daliya ti, mâhəŋgalay Melefit. Tamal maslaŋa e kiɗiŋ gekʉli bu naŋ àbu a məmərani bu ni ti, mîdii limis ana Melefit, mâzləbay naŋ. 14 Tamal maslaŋa àbu e kiɗiŋ gekʉli bu èɓesey do nahəma, mâzalay gəɗákani ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa nani bu ni ti tâgraki amal àna slimi ga Bay geli, tâhəŋgali Melefit. 15 Tamal tahəŋgali Melefit, tàsəra Melefit aməvi ere gani ana tay eɗeɗiŋ ti, maslaŋa gani nani ti Bay geli amahəŋgay naŋ, aməvi njənjalaŋani, emicikaba. Tamal àgudara zlam a day Melefit aməmbərfəŋa. 16 Nahkay ti ɗəfumaya ere ye ti kàgudarum na e kiɗiŋ gekʉli ba, ku way way do e kiɗiŋ gekʉli bu mâhəŋgali Melefit ana wur ga məŋani daya. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit amahəŋgaraba kʉli a. Ka ya ti mis jireni ahəŋgalay Melefit ni ti, ma gayaŋ ya ahi ana Melefit ni àbu àna njəɗa dal-dal. 17 Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti naŋ mis hihirikeni akaɗa geli ni. Naŋ gani àhəŋgalay Melefit àna huɗ bəlaŋ, àɗəm avər àtəɗ ba ; nahkay avər àtəɗaya ka haɗ a ndo vi mahkər àna kiyi muku. 18 Kələŋ gani àhəŋgalay Melefit keti, àɗəm avər mâtəɗ. Àra àhəŋgala naŋ a nahkay ti avər ni àtəɗaya ka haɗ a ; haɗ ni àgray zlam akaɗa ya ahaslani ni.

19 Bəza ga mmawa, tamal mis nahaŋ e kiɗiŋ gekʉli bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, mək maslaŋa nahaŋ àhəŋgarkibiya naŋ a ti, 20 səruma maslaŋa ya ti àhəŋgarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti mâmbrəŋ magudar zlam ni ti àhəŋgafəŋa maslaŋa gani nana kè kisim a. Ku tamal maslaŋa gani nani àgudara zlam a kay nəŋgu ni Melefit aməmbərfəŋa ɗek.

Wakita ge Piyer ya àbəki enjenjeni n Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Piyer ya àbəki enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àɗəm àbəki wakita gayaŋ ni ti a Babiloŋ (5.13) ; a Pakama Maŋgahani ge Zeŋ ni bu tàzay Rom ti akaba Babiloŋ, nahkay ti bi Piyer àbəki wakita hini a Rom (tàɗəm tàkaɗ Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tàbu ka haɗ Poŋ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti haɗ nday nani ɗek tàbu ka haɗ Tʉrki.

Piyer àɗəm àbəki wakita ni ga məvi njəɗa ana ndam ga Yezu, ti tâsər sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzləbay Melefit azuhva ge Melefit ya àhəŋgaraba mis a ni (1.3-12) ; àɗəm Melefit àhəŋgaraba leli a ti ahàr àɗəm mânjəhaɗ njəlata (1.13–2.3). Àɗəm leli ndam ge Melefit ti leli akaɗa ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àɗəm mâmbrəŋum tʉwi magədavani ɗek, mânjəhaɗumkabu akaba mis ɗek àna sulumani akaɗa ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal təgri daliya ana leli nəŋgu ni ahàr àɗəm mâgrum nahkay aɗaba daliya ya təgri ana leli ni aməpəs do, amandav ; kələŋ gani amanjəhaɗ akaba Krist ga kaŋgay-kaŋgayani (5.10).

Sa ge Piyer

1 Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nəbikioru wakita hini ana kʉli, lekʉlʉm ya ti Melefit àdaba kʉli a ni. Nəbiki ti ana kʉli, lekʉlʉm ya ti kàbumi ka haɗ gekʉli bi, tèdekaba kʉli a, kàbum kanjəhaɗum akaɗa ga ndam mirkwi ka haɗ Poŋ, ka haɗ Galasi, ka haɗ Kapados, ka haɗ Azi akaba ka haɗ Bitini ni. 2 Lekʉlʉm ti kwa ahaslani Bəŋ geli Melefit àɗəm amadaba kʉli a, nihi ti kìgʉma ndam gayaŋ eɗeɗiŋ a. Kìgʉm ndam gayaŋ ti àna tʉwi ga *Məsuf gayaŋ ; awayay ti kâgəsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kânjəhaɗum lekʉlʉm ndam *njəlatani azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àŋgəzaya ni. Bəŋ geli Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kʉli dal-dal, mâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

Məzləbum Melefit azuhva gayaŋ ya ti àhəŋgay leli ni

3 Məzləbum Melefit, Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist, aɗaba màsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa mʉweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àŋgaba e kisim ba ni. Nahkay màsəra amənŋgət sifa ti azuhva Yezu. 4 Màsəra amənŋgət zlam sulumani ya Melefit aŋgahi ana ndam gayaŋ ni. Zlam gani nani ti emizi ɗay-ɗay do, amagədavu do, maɓəlay gani amandavfəŋa ɗay-ɗay do daya. Melefit aməvi zlam gani nani ana kʉli a huɗ melefit bu 5 aɗaba lekʉlʉm kàbum kəfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naŋ àbu afi ahàr ana kʉli àna njəɗa gayaŋ. Awayay ti ka mandav ga duniya mis ɗek tâsər àhəŋga leli a.

6 Azuhva zlam nday nani ti lekʉlʉm a məmərani bu. Ku tamal kàbum kacakum daliya gərgəri kay ka sarta hini, ahəli ahàr ana kʉli nəŋgu ni, sarta gani aməpəs kay do, nahkay lekʉlʉm a məmərani bu. 7 Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis təsərkaba kàbum kəfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tək day ti kàbumi kàfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sərum ku gru tekeɗi agədavu, ay ti təfiyu a aku vu ti tâsərkaba nani gru gruani eɗeɗiŋ aw ? Məfəki ahàr gekʉli ke Melefit ni àtam gru, aɗaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kâcakum daliya ti aɗaba kələŋ ga daliya ni awayay azləbay kʉli, amagray ti kîgʉm gəɗákani. Amazləbay kʉli ti ka fat ya ti Yezu Krist amaŋga ka haɗ kè eri ge mis a ɗek ni. 8 Ku tamal kàbumi kìpʉm naŋ bi nəŋgu ni, kàbum kawayum naŋ. Ku tamal kàbumi kìpʉm naŋ nihi bi nəŋgu ni,

kàbum kəfumki ahàr. Nahkay kàbum kəmərumvu dal-dal ; məmərvani nani àɓəlay dal-dal, maɓəlay gani mis tekeɗi tàɗəmki ma koksah. 9 Kàbum kəmərumvu ti aɗaba kàsəruma Melefit amahəŋgay kʉli. Kàfumki ahàr ni ti azuhva nani.

10 Ahaslani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tàɗəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəŋgay mis ni ; tàsərkaba, tàɗəmkia ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kʉli na. 11 *Məsuf ge Krist naŋ àbu akaba tay ; Məsuf gani nani àɗəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələŋ gani Melefit amagray ti mîgi gəɗakani ni. Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni tàɗəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti tâsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. 12 Melefit àɗəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àɗəmki ti ka tay ka tayani do, àɗəm ti azuhva kʉli. Lekʉlʉm kìcʉm pakama gani ti afa ga ndam ya tàhi *Ma Mʉweni Sulumani ana mis ni. Tàhi ana kʉli ti àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani ; Məsuf gani nani ti Melefit àsləribiyu ana tay a huɗ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeɗi tawayay ti tâsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhaɗum akaɗa ge Melefit ya awayay ni

13 Azuhva zlam ge Melefit ya àgri ana kʉli ni ɗek ti slamalumvu kəlavaɗ ga məgri tʉwi. Njəhaɗuma gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kʉli ka sarta ya ti Yezu *Krist amaŋga ni ciliŋ. 14 Gəsumiki ma ana Bəŋ geli Melefit kəlavaɗ. Ahaslani ka ya ti kìcʉm *Ma Mʉweni Sulumani faŋ ndo ni ti kàbum kawayum magray zlam magədavani, ay nihi ti kàgrum va ba. 15 Bay ya ti àdaba kʉli a ni ti naŋ njəlata ; nahkay ti lekʉlʉm day njəhaɗuma njəlata akaɗa gayaŋ na. Njəhaɗum njəlata a zlam ya kəgrum ni bu ɗek. 16 Aɗaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àɗəm : « Njəhaɗuma njəlata, aɗaba nu nàbu njəlata.* »

17 Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kàbum kəhumi : « Baba. » Tamal kazalum naŋ nahkay ti ahàr àɗəm kâgrumfəŋa aŋgwaz a, kânjəhaɗum àna sulumani ka ya ti kàbum a duniya bu ni. Aɗaba naŋ ti ècirkaba mis a do ; agray seriya ti ke tʉwi ga maslaŋa gani ya àgray ni. 18 Kàsəruma Melefit àmbaya kʉli a zlam magədavani ya ti ata bəŋ gekʉli tàcahi ana kʉli ni ba. Àmbaya kʉli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, aɗaba zlam nday nani ti tagədavu. 19 Melefit àmbaya kʉli a ti àna mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti naŋ àbu àna njəɗa àtam zlam ɗek. Krist ti naŋ akaɗa ga wur təmbak ya tisliŋi ana Melefit ni, naŋ njəlata dal-dal, zlam magədavani àfəŋ bi simiteni. 20 Wuɗaka Melefit àgraya məlaŋ a ti àsəra tʉwi ge Krist ya ara agray na àndava. Ay nihi məlaŋ ara andav wuɗak ti, àŋgazliaya ana kʉli a vay-vay ti mâhəŋgay kʉli. 21 Nahkay kəfumki ahàr ke Melefit, naŋ ya ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, àgray ti mis ɗek tâzləbay Krist ni. Kàfumki ahàr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kàbum kəfumki ahàr ke Melefit nahkay ti, kàsəruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kʉli.

22 Kìgʉma njəlatana aɗaba kàbum kəgəsumkabu ma ge Melefit, kàbum kawayum bəza ga məŋ gekʉli eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni daya. Nəhi ana kʉli nahəma, wayum tay àna huɗ bəlaŋ, kàmbrəŋum ba. 23 Kàsəruma lekʉlʉm kàbum àna sifa mʉweni. Àvi ana kʉli ti mis do ; mis ti təmət. Àvi ana kʉli ti Melefit ; Melefit ti naŋ àbu àna sifa, àmət ɗay-ɗay do. Kìgʉm bəza gayaŋ ti àna njəɗa ga pakama gayaŋ ya àɗəm ni, sifa mʉweni ya àvi ana kʉli ni àndav ɗay-ɗay do. 24 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis ɗek təmət akaɗa ge kʉzir ya ekʉli ni.

* **1:16** Levi 19.2.

Maɓəlay ge mis ti akaɗa ga vay-vay ga
zlam ni ;
tamal zlam ni èkʉlia ti vay-vay gani
àdəgafəŋa.
25 Ay ma ga Bay geli ti anjəhaɗ ga
kaŋgay-kaŋgayani,
àndav ɗay-ɗay do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Mʉweni Sulumani ya ti kìcʉm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefit

1 Ègia Melefit àvia sifa mʉwena ana kʉli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu ɗek ti mbrəŋum cuɗay, mbrəŋum masəkaɗ malfaɗa, grum ere ye ti kəɗəmumaya ni, kàgrum solu ba, kàsumivu ana mis ba. 2 Wayum ma ge Melefit àna jiri, akaɗa ga bəza ciɓ-ciɓeni ya ti tawayay ɗuwa kəlavaɗ ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna ma gani akaɗa ga bəza ya təɗək ni, ti Melefit mâhəŋgay kʉli. 3 Kàsəruma Bay geli Yezu ti naŋ sulumani.

4 Həɗakumfəŋbiyu kà Yezu, aɗaba naŋ ti avay sifa. Naŋ gani ti akaɗa akur ya tələm ahay àna naŋ ni ; mis tàwayay magray tʉwi àna naŋ ndo, ay akur gani nani ti Melefit àdəkiba, àɓəlafəŋ àtam zlam ndahaŋ ni ɗek. 5 Ahàr àɗəm kâvumi ahàr gekʉli ana Melefit, ti mêɗezl ahay gayaŋ àna kʉli akaɗa ya teɗezl ahay àna akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayaŋ anjəhaɗviyu. Nahkay ekigʉm ndam *njəlatani ga *maŋgalabakabu mis akaba Melefit, ti kâgrumi tʉwi àna huɗ bəlaŋ. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àɓəlafəŋ kè Melefit. 6 Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nàdəkiba akur sulumana, àɓəlafu
dal-dal,
nafəkaɗ asak ga ahay àna naŋ a
*Siyoŋ.
Maslaŋa ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəki
mimili ɗay-ɗay do.* »

7 Nahkay zla nahəma, lekʉlʉm ya kàfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àɓəlay àtam zlam ndahaŋ ni ɗek kè eri gekʉli ; ay mis ndahaŋ ya tàfəki ahàr ndo ni ti kè eri gatay ti nahkay do. Aɗaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahaŋ àbu ti, ndam mələm
ahay tàwayay magray tʉwi àna
naŋ ndo.
Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay
ahay na ɗek sawaŋ. †

8 Ègia akur ga mazəgaɗ mis a, akur
gani nani ti mis etiji asak àna
naŋ.‡ »

Azəgaɗ tay ti aɗaba tàwayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit àɗəm mâgravu nahkay.

9 Ay lekʉlʉm ti Melefit àdəkiba kʉli a, kìgʉma jiba gayaŋ a. Kìgʉma ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, kàbum kəgrumi tʉwi ana Bay gəɗakani, lekʉlʉm ti jiba gekʉli ti ge Melefit, lekʉlʉm ti ndam gayaŋ njəlatani. Naŋ àdaba kʉli a ti ga məhi zlam gəɗákani ya ti àgray ni ana mis. Àhəlaba kʉli a məlaŋ ziŋziŋeni ba ti kânjəhaɗum a məlaŋ maslaɗani gayaŋ bu. Məlaŋ maslaɗani gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. §
10 Ahaslani ti lekʉlʉm ndam ge Melefit do, ay nihi ti kìgʉma ndam gayaŋ a. Ahaslani ti kàsumi cicihi ana Melefit do, ay nihi ti kàbum kəsumi cicihi.

Grumi tʉwi ana Melefit kəlavaɗ

11 Zləbəba goro ni, səruma lekʉlʉm ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjəhaɗum ti ga hayaŋani. Azuhva nani nəhi ana kʉli nahəma, kàɗəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijiŋkia kʉli ke divi sulumani ge Melefit a. 12 Nihi lekʉlʉm kàbum akaba ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhaɗum lala, kàgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal təɗəmki ma magədavani ke kʉli, təɗəm lekʉlʉm ndam cuɗay nəŋgu ni, etipi kʉli kàbum kəgrum tʉwi

† **1:25** Izayi 40.6-8. * **2:6** Izayi 28.16. † **2:7** Limis 118.22. ‡ **2:8** Izayi 8.14. § **2:9** Mənjay Izayi 43.20, 21 ; Mahərana 19.5-6 ; Mimbiki 4.20.

sulumani. Etipia ti atazləbay Melefit
ka fat ya ti amara ni.
13 Ègia lekʉlʉm kàbum kəɗəbum
Bay geli ti gəsumiki ma ana ndam
ya təgur mis ni ɗek. Gəsumiki ma
ana bay ga ndam *Rom aɗaba naŋ
gəɗakani, agur məlaŋ. 14 Gəsumiki
ma ana gəɗákani ga kəsa ya ti bay
ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu
tay ti ga matraɓ ndam ya tagray
cuɗay ni akaba ga mazləbay ndam ya
tagray zlam sulumani ni. 15 Melefit
awayay ti kâgrum zlam sulumani.
Tamal kəgrum nahkay ti ndam
muru ya tàsər araŋa do, təɗəmki ma
magədavani ke kʉli ni etipia tʉwi
gekʉli sulumani ya kəgrum na ti,
atəɗəmki ma magədavani ke kʉli va
do. 16 Lekʉlʉm ti kàbum kəgurum
ahàr gekʉli, ay ti ku kəgurum
ahàr gekʉli nəŋgu ni ŋgay kislʉmki
magray cuɗay ti kàhumi ana ahàr
ba. Njəhaɗum ti akaɗa ga ndam
məgri tʉwi ana Melefit ni sawaŋ.
17 Həŋgrumioru ahàr a haɗ ana mis
ɗek, wayum bəza ga məŋ gekʉli,
grumfəŋa aŋgwaz kè Melefit a aɗaba
naŋ gəɗakani, həŋgrumioru ahàr ana
bay daya.

Meɓesʉm daliya akaɗa ge Krist ni

18 Nəhi ma ana kʉli lekʉlʉm
ya kəgrum tʉwi afa ge mis ni:
həŋgrumioru ahàr a haɗ ana ndam
ya kəgrumi tʉwi ana tay ni dal-
dal. Ku tamal tawayay kʉli, tàgri
zlam magədavani ana kʉli do, ku
tamal təgri cuɗay ana kʉli nəŋgu
ni həŋgrumioru ahàr a haɗ ana tay.
19 Maslaŋa ya təgri daliya day àgudar
araŋa ndo ni ti tamal eɓesey daliya
gani nani aɗaba àsəra Melefit a
nahəma, Melefit amazləbay naŋ.
20 Ay tamal kàgudaruma zlam a mək
təgri daliya ana kʉli azuhva zlam
magudarani gekʉli ni, ku tamal
kèɓesʉma nəŋgu ni way amazləbaki
kʉli way? Ay tamal kàgruma zlam
sulumana mək təgri daliya ana kʉli
azuhva zlam gekʉli sulumani ya
kàgrum ni, tamal kèɓesʉma ti Melefit
amazləbaki kʉli. 21 Melefit àzalay
kʉli ti, awayay ti kâgrum nahkay,
aɗaba *Krist àna ahàr gayaŋ gayaŋani
day àcaka daliya ga mahəŋgay kʉli a.
Krist àɗəfikia divi ana kʉli a nahkay
ti, lekʉlʉm day grum akaɗa gayaŋ
ni. 22 Krist ti àgudar zlam ndo, ɗay-
ɗay àgosay mis ndo. * 23 Ka ya ti
mis tìndivi naŋ ni ti àhəŋgrivu ana
tay ndo. Ka ya ti mis tàgri daliya
ni day àhəŋgrifəŋ ana tay ndo, àfivù
ma gani ana Melefit, naŋ ya agray
seriya ge jiri ge jireni ni. 24 Yezu
Krist àna ahàr gayaŋ àhəlkabu zlam
magudarani geli ni, àgray daliya àna
naŋ kà təndal. Àgray nahkay ti, ti mîgi
akaɗa leli məmətani, màgudar zlam
va do, manjəhaɗ leli ndam jireni.
Azuhva ambələk ya tàgri kà təndal
ni àhəŋgaraba kʉli a. 25 Ahaslani ti
lekʉlʉm akaɗa ga təmbəmbak ya tìjia
ni. Ay nihi ti kàŋgumoya afa ga bay
mahətay kʉli a, naŋ ya ti abi slimi ana
sifa gekʉli ni.

3

Manjəhaɗ ga wál akaba zawal gatay

1 Nihi ti nəhi ma ana kʉli wál
daya: ku way way do mâhəŋgrioru
ahàr a haɗ ana zal gayaŋ. Tamal
kəgrum nahkay ti zawal ya təfəki
ahàr ke Melefit do ni etipi manjəhaɗ
gekʉli sulumani ni. Etipia ti
atambatkaba majalay ahàr gatay
a, atəfəki ahàr ke Melefit, 2 aɗaba
atəsər manjəhaɗ gekʉli ti àɓəlay,
kàbum kəhəŋgrumioru ahàr a haɗ ana
zawal gekʉli. 3 Kèŋgʉleɗʉmvu ga
maɓəlakivu vu gekʉli àna zlam ba:
ku mələm ahàr, ku məbakabu zlam
ga gru ka vu, ku məbakabu azana
ga siŋgu kayani kàgrum ba. 4 Ay
ti ahàr àɗəm keŋgʉleɗʉmvu ti àna
zlam maɓəlani ya èpivu do ni. Zlam
maɓəlani nani ti àgədavu ɗay-ɗay
do. Zlam gani nday hi: manjəhaɗ
kuɗufani, meɓesey zlam. Kè eri ge
Melefit ti zlam ndahaŋ tàbi tàtam
zlam nday nani va bi. 5 Wál ya

* **2:22** Mənjay Izayi 53.9.

ahaslani ya tàɗəbay Melefit, tìgi ndam gayaŋ *njəlatani ni tèŋgʉleɗvu ti nahkay, tàhəŋgrioya ahàr a haɗ ana zawal gatay a. 6 Ahaslani Sara wal ga Abraham èŋgʉleɗvu ti nahkay ; àhəŋgrioru ahàr a haɗ ana zal gayaŋ, àzalay naŋ bay gayaŋ. Lekʉlʉm day tamal kəgrum zlam sulumani akaɗa ga Sara ni, aŋgwaz àwər kʉli ndo ni ti, kigʉm bəza gayaŋ.

7 Lekʉlʉm zawal day njəhaɗum àna sulumani akaba wál gekʉli, səruma wál ti njəɗa gatay àhəciyu a gekʉli vu. Ŋgay tìsli araŋa do ni ti kàɗəmum ba, aɗaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akaɗa ya avi ana kʉli ni. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahəŋgalumləŋ ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

8 Nihi ti nindeveriŋ pakama hini, nawayay nəhikivu ana kʉli nahəma, lekʉlʉm ɗek ma gekʉli mârakaboru, majalay ahàr gekʉli day mâla bəlaŋani. Wayumvu e kiɗiŋ gekʉli bu aɗaba lekʉlʉm kà məŋ gekʉli, mis tâsi cicihi ana kʉli, kìjʉm zlabay ba daya. 9 Tamal maslaŋa àgudaria zlam ana kʉli a ahkay do ni èndivia kʉli a ti kàhəŋgarumvu ba ; humi : « Melefit mâgruk sulum gayaŋ » sawaŋ. Aɗaba Melefit àzalay kʉli ti, àɗəm aməgri sulum gayaŋ ana kʉli. 10 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Maslaŋa ya ti awayay manjəhaɗ sulumani akaba məzum gəɗa a duniya bu ni ti
si mâmbrəŋ məɗəm ma ga cuɗay akaba magosay mis,
11 mâmbrəŋ cuɗay, mâgray zlam sulumani,
kəlavaɗ mâzay njəɗa gayaŋ ɗek ga manjəhaɗani àna sulumani akaba mis ;
12 aɗaba Bay Melefit ti naŋ àbu abi slimi ana ndam ya tagray jiri ni,
naŋ àbu eci ma gatay ka ya ti tahəŋgalay naŋ ni.
Ay ndam ya tagudar zlam ni ti Melefit àwayay mamənjaləŋani ana tay do.* »

13 Tamal kəgrum zlam sulumani àna məɓəruv bəlaŋ ti way aməgri daliya ana kʉli way ? 14 Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kàbum kəgrum jiri nəŋgu ni, mərumvu. Kàgrumfəŋa aŋgwaz kè mis ya təgri daliya ana kʉli na ba, ɓəruv àti ana kʉli ba. 15 Zləbum *Krist a məɓəruv gekʉli bu, aɗaba naŋ Bay gekʉli ; slamalumvu lala, nahkay tamal maslaŋa ehindifiŋa ma kè kʉli a àki ka Bay ya ti kəfumki ahàr na ti, ekislʉmki məhəŋgrifəŋani tata. 16 Ay ka ya ti kəhəŋgrumifəŋ kà ma ana tay nahəma, humi ma ana tay àna kuɗufani, kàləgumvu akaba tay ba. Kəlavaɗ bumvu slimi ti kàgudarum zlam ba ; nahkay ti tamal tindivi kʉli azuhva zlam gekʉli sulumani ya kəgrum aɗaba lekʉlʉm ndam ge Krist ni nəŋgu ni, atabakabu mimili ka ahàr gatay gatayani. 17 Ere gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekʉli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kəgrum zlam sulumani mək təgri daliya ana kʉli.

18 Nahkay zla nahəma, Krist àmət ti azuhva zlam magudarani ge mis. Àgray nahkay ti sak bəlaŋ, amagrakivu va do. Naŋ ti naŋ jireni, ay ti àmət azuhva ndam magudar zlam. Gayaŋ ya àmət nahkay ni ti ga mahəɗakfəŋbiyu kʉli kè Melefit. Mis tàkaɗa naŋ a, ay *Məsuf Njəlatani àhəŋgrivabiya sifa. 19 Àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani gani nani nahəma òru àhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya tàbu məwəlani ni. † 20 Ahaslani nday gani nani tàgəskabu ma ge Melefit ndo ; ka sarta ge Nʉwi ka ya ti èziɗey *slalah ga yam ni ti Melefit èɓesia ana tay a. Ay kələŋ gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni

* **3:12** Limis 34.13-17. † **3:19** Mis ndahaŋ tàɗəm Yezu àhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya tàmət ka sarta ge Nʉwi ni ; mis ndahaŋ ti ni tàɗəm Yezu àhi ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya tàgəsiki ma ndo ni.

ti kay do : tàhuriyu ti mis azlalahkər ciliŋ, Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba. ‡ 21 Yam nani ti àzavu akaba
*baray ya tabaray kʉli nihi, Melefit ahəŋgay kʉli àna naŋ ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba arɗa àna naŋ a ni. Baray geli ni ti mahəŋgalay Melefit ti mâbarifəŋa məɓəruv ana leli a njəlata. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahəŋgay kʉli aɗaba Yezu Krist àŋgaba e kisim ba. 22 Nihi ti àŋgoya a huɗ melefit va, naŋ àbu manjəhaɗani ka ahar ga ɗaf ge Melefit a məlaŋ ga gəɗakani bu ; naŋ àbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gəɗákani ndahaŋ ya təgur məlaŋ ya agavəla ni ɗek.

4

Manjəhaɗ mʉweni

1 *Krist ti àcaka daliya a duniya ba. Akaɗa ge Krist ya àcakay daliya ni ti lekʉlʉm day zum njəɗa, majalay ahàr gekʉli mânja bəlaŋani akaɗa gayaŋ ni, ti kêɓesʉm macakay daliya. Aɗaba maslaŋa ya ti eɓesey daliya a duniya bu ni ti àmbrəŋa magudar zlam a. 2 Nihi ti kàgrum ere ye ti məɓəruv gekʉli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekʉli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawaŋ. 3 Ahaslani ti kàgrumbiya zlam magədavana dal-dal akaɗa ge mis ndahaŋ ya təfəki ahàr ke Melefit do na. Nihi ti èslia nahkay ; kàgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kàbumi slimi ana vu gekʉli ndo, kàgruma ere ye ti məɓəruv gekʉli awayay na, kàvumia vu gekʉli ana zum a, kàgruma wuməri a ciliŋ, kànjəhaɗuma ka ahar bəlaŋ ge misi zum a, kàgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit àwayay do simiteni. 4 Ay nihi ti ka ya ti ndam ya tàsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekʉlʉm kàkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kʉli. 5 Ay a vaɗ nahaŋ ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a. Melefit ti ara agrafəŋa seriya kè mis a wuɗak, ara agrafəŋa ti kà ndam ya tàbu àna sifa ni, kà ndam ya tàməta ni daya. 6 Nahkay zla nahəma, Krist àhi *Ma Mʉweni Sulumani ana ndam ya tàmət ni daya. Ku tamal Melefit agrafəŋa seriya kà tay a akaɗa ya agrafəŋa kè mis a ɗek ni nəŋgu ni, Krist àhi Ma Mʉweni Sulumani ana tay ti, ti tânjəhaɗ àna sifa akaɗa ge Melefit ni, àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani.

Manjəhaɗ ga ndam ge Melefit ka ahar bəlaŋ

7 Sarta ya ti duniya ara andav ni ènjia wuɗak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekʉli, njəhaɗum eri ; tamal kəgrum nahkay ti akahəŋgalum Melefit tata. 8 Ere ye ti àtam zlam ndahaŋ ni ɗek ti mawayavani, aɗaba tamal mawayum mis ti ku tàgudaria zlam ana leli a kay nəŋgu ni məmbərfəŋa kà tay a. 9 Gəsumkabá ndam ya tara afa gekʉli a ni, kàzərɗum ma azuhva tay ba. 10 Melefit àgria zlam sulumana ana kʉli a gərgəri kay. Ku way way do Melefit àvia njəɗa ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahàr àɗəm ku way way do mâgray tʉwi àna njəɗa ya ti Melefit àvi ni lala ga məjənaki mis ndahaŋ. 11 Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəɗa ga mazlapana ni ti mâzlapay ma ge Melefit. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəɗa ga məgri tʉwi ana mis a ni ti mâgray àna njəɗa ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis tâzləbay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu ɗek. Melefit ti naŋ gəɗakani, naŋ àbu àna njəɗa ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit təcakay daliya azuhva Yezu

12 Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atəkar kʉli àna naŋ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kàhumi ana ahàr ba. 13 Daliya gekʉli ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlaŋ akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna naŋ. Aɗaba ka fat ya ti amaŋgazlaya

‡ **3:20** Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit àhəŋgay tay a àna yam ya àzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

njəɗa gayaŋ a ni ti akəmərumvu dal-
dal. 14 Tamal mis tindivi kʉli aɗaba
lekʉlʉm ndam ge Krist ti, mərumvu.
Aɗaba ka ya ti tindivi kʉli nahkay ni
ti *Məsuf ge Melefit naŋ àbu akaba
kʉli. Məsuf gani nani ti naŋ àbu àna
njəɗa àtam zlam ɗek. 15 Ay tamal
mis e kiɗiŋ gekʉli bu acakay daliya
aɗaba àgudara zlam a, bi àkaɗa mis
a, bi èɡia akal a, bi àdiya a ma ge
mis va akaɗa ge ezʉwi ya adiyu e eli
vu na ti, kàmərumvu azuhva daliya
nani ba simiteni. 16 Ay tamal mis
acakay daliya aɗaba naŋ mis ge Krist
ti mimili àwər naŋ ba, mâzləbay Mel-
efit sawaŋ, aɗaba təzalay naŋ mis ge
Krist.
17 Sarta ya ti Melefit ara agrafəŋa
seriya kè mis a ni èɲia. Ara agrafəŋa
seriya enjia ti kà ndam gayaŋ. Ay
tamal leli ndam gayaŋ ni tekeɗi am-
agrafəŋa seriya kè leli a enjia ti,
ndam ya ti tàgəskabu *Ma Mʉweni
Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay
ti ahəmamam ? 18 Àbu məbəkiani a
Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
« Tamal ndam jireni tekeɗi atətamfəŋa
kè seriya ge Melefit a zlah-zlah
ti,
ndam cuɗay, nday ya tàsər Mele-
fit do ni ti, atagray gatay ti
ahəmamam ?* »
19 Nahkay ti ndam ya təcakay
daliya ka mawayay ge Melefit ni ti
tâvi ahàr gatay ɗek ana Bay ya ti
àgraya tay a ni, tàmbrəŋ magray zlam
sulumani ba. Aɗaba Melefit ti tamal
àɗəm aməgri zlam sulumani ana mis
ti amagray eɗeɗiŋ.

5

Manjəhaɗ ga ndam məfəki ahàr ke Melefit

1 Nihi ti nəhi ma ana gəɗákani ya
tàbu e kiɗiŋ gekʉli bu ni. Nu day
gəɗakani akaɗa gatay ni ; ka ya ti
tàgri daliya ana *Krist ni ti nìpia
naŋ àna eri goro a. Leli ɗek ak-
aba kʉli emipi njəɗa ge Melefit ya
amaŋgazliaya ana leli a ni. Nahkay
ti nahəŋgalay kʉli gəɗákani ni, nəhi
ana kʉli nahəma, 2 bumi slimi ana
ndam ge Melefit ya àbivu tay ana kʉli
a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay
akaɗa ge mis ya ajəgay zlam ga gənaw
gayaŋ lala ni, grum tʉwi gani àna huɗ
bəlaŋ akaɗa ge Melefit ya awayay ni,
tàfəki ŋgasa ke kʉli ga magrani ba.
Grum ti ga məŋgət zlam àna naŋ do,
grum ti aɗaba kawayum tʉwi gani
palam. 3 Kàgurum ndam ya ti Mel-
efit àbi tay ana kʉli a ahar vu ni ga
njəɗa ba, grum zlam sulumani ti nday
day tâgray akaɗa gekʉli ya kəgrum
ni sawaŋ. 4 Tamal kəgrum nahkay
ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay
zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana
kʉli ka duwa gani. Zlam gani nani
ti gəɗakani àtam zlam ndahaŋ ɗek,
amandav ɗay-ɗay do.
5 Lekʉlʉm bəza dagwa day
gəsumiki ma ana gəɗákani gekʉli.
Lekʉlʉm ndam ga Yezu ɗek ti
kàhumi ana ahàr kàtamum mis nda-
haŋ e kiɗiŋ gekʉli bu ba, aɗaba àbu
məbəkiani a Wakita ge Melefit bu
nahkay hi :
« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji
zlabay ni do ;
agəskabu ti ndam ya ti kuɗufani ni,
agri sulum gayaŋ ana tay.* »
6 Nahkay ti həŋgrumioru ahàr a
haɗ ana Melefit. Naŋ ti naŋ njəɗa-
njəɗani, sarta gayaŋ eminjia ti aməvi
gəɗakani ana kʉli. 7 Araŋa àhəli ahàr
ana kʉli ba, bumivu zlam ɗek a ahar
vu, aɗaba naŋ àbu afi ahàr ana kʉli.
8 Bumi slimi ana ahàr gekʉli,
njəhaɗum eri, aɗaba zal ezir gekʉli
*Seteni naŋ àbu asawaɗay, awayay
agəs mis ge mijiŋ naŋ akaɗa ga
mazlahku ya egi, aɗəbay zlam, agəs,
ahəpəɗ ni. 9 Ku ananaw ananaw
do kàvumi divi ba, njəhaɗuma gaŋ-
gaŋ, fumki ahàr ke Melefit. Səruma,
bəza ga məŋ gekʉli ndahaŋ dal-dal
a duniya bu tàbu təcakay daliya
akaɗa gekʉli ni. 10 Akacakum daliya
ga sarta ɓal, ay kələŋ gani Melefit
naŋ ya ti agri sulum ana mis ni àna
ahàr gayaŋ aməvi njəɗa ana kʉli

* **4:18** Gozogul 11.31. * **5:5** Gozogul 3.34.

keti, amagray ti akanjəhaɗum gaŋ-gaŋ a zlam bu ɗek akaɗa ga ahay ya tàfəkaɗa asak gana lala ni. Àdaba kʉli a ti, awayay ti kâhərumiyu a maslaɗani gayaŋ vu, kânjəhaɗum akaba Krist ga kaŋgay-kaŋgayani. 11 Melefit ti naŋ àbu àna njəɗa ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Piyer endeveriŋ pakama gayaŋ àna magray sa

12 Silas wur ga məŋ geli ni àjənakia nu ga məbiki wakita hini gʉziteni na ana kʉli a. Nàsəra naŋ ti naŋ àbu aɗəbay divi ge *Krist lala. Nàbiki ma hini ana kʉli ti, nawayay ti nəvi njəɗa ana kʉli, nawayay ti kâsərum *sulum ya Melefit agri ana kʉli ni ti sulum gayaŋ eɗeɗiŋ. Kàmbrəŋum sulum gani nani ɗay-ɗay ba.

13 Ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ahalay a Babiloŋ † ni tàgria sa ana kʉli a ; Melefit àdaba tay akaɗa gekʉli na. Wur goro Mark day àgria sa ana kʉli a. 14 Grumvu sa e kiɗiŋ gekʉli bu lala, akaɗa ga ndam ya nday kà məŋ gatay ni.

Lekʉlʉm ya ti kàbum ka ahar bəlaŋ akaba Krist ni ɗek Melefit mâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti.

† **5:13** Babiloŋ ti tàɗəm awayay aɗəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbəki ye cʉ ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Piyer ya àbəki ye cʉ ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àɗəm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka həma na (1.16-18 ; Meciyʉ 17.1-7).

Àsəra, aməmət wuɗak (1.14) ; nahkay àbəki wakita ni ti ndam ga Yezu tâzay njəɗa gatay ɗek ga moroni kama kama àna manjəhaɗ sulumani, ti tìjikia ke divi a ɗay-ɗay ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àɗəm mis ndahaŋ atara, atəcahi zlam magədavani ana ndam ga Yezu : ahàr àɗəm ndam ga Yezu tàgəskabu ma gatay magədavani ni ba (2). Mis ndahaŋ atəɗəm « Yezu àɗəm amaŋgaba, ay àŋgaba ndo timey. » Ay Piyer àɗəm kè eri ge Melefit ti vi dəbu ti akaɗa vaɗ bəlaŋ ; Melefit eɓesi ana mis, awayay ti tìjiji ba : Yezu amara eɗeɗiŋ eɗeɗiŋena, amagrafəŋa seriya kè mis a ɗek. Nahkay ahàr àɗəm məbumvu slimi ti ndam magudar zlam tìjiŋkia leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

1 Nu Simu Piyer, nàbu nəbikioru wakita hini ana kʉli, nu bay məgri tʉwi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayaŋ daya. Nəbikioru ti ana kʉli ya ti kəfumki ahàr ka Yezu kala-kala akaɗa geli ni. Məfəki ahàr gekʉli ni ti ajənaki kʉli dal-dal akaɗa ya ti ajənaki leli ɗek ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayaŋ ; Yezu Krist ti Melefit geli, naŋ Bay mahəŋgay leli daya. 2 Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kʉli dal-dal akaba mâgray ti *kânjəhaɗumkabu àna sulumani mâtam ya ahaslani ni ti, aɗaba kàsəruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjəhaɗ ga ndam ga Yezu

3 Yezu *Krist àna njəɗa ge Melefit àvia zlam a ɗek ana leli a ti mâfəki ahàr lala, mânjəhaɗ àna sulumani gayaŋ daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti màsər naŋ lala : àzala leli a, awayay ti leli ɗek mânjəhaɗ akaba naŋ a məlaŋ *njəlatani gayaŋ ni bu, awayay ti leli mâgray zlam sulumani akaɗa gayaŋ ni daya. 4 Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tàɓəlay dal-dal, tətam zlam ndahaŋ ɗek. Kwa ahaslani day Melefit àɗəmbiya, àɗəm aməvi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kâtamumfəŋa kà zlam magədavani ya təbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kânjəhaɗum akaɗa ge Melefit ni daya. 5 Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kʉli ni ti zum njəɗa gekʉli ɗek ga manjəhaɗani akaɗa ge Melefit ya awayay ni. Kàbum kəfumki ahàr ka Yezu ; nahkay ti grum zlam sulumani daya ; kàbum kəgrum zlam sulumani ti sərum Melefit lala daya ; 6 kàsəruma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahàr gekʉli daya ; kàbum kəbumi slimi ana ahàr gekʉli ti ɓesʉm zlam daya ; kàbum keɓesʉm zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya ; 7 kàbum kəgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kiɗiŋ gekʉli bu aɗaba lekʉlʉm kà məŋ gekʉli daya ; kàbum kawayumvu e kiɗiŋ gekʉli bu ni ti wayum mis ɗek daya. 8 Tamal kàbum kəgrum zlam nday hini kəlavaɗ ti akəsərumkivu Bay geli Yezu Krist lala, tʉwi gekʉli ya kəgrumi ni akəmbrəŋum do, amoru kama kama. 9 Ay maslaŋa ya ti àgray zlam nday hini do ni ti èpi divi do, atam ahar akaɗa ga zal wuluf ni. Ge Melefit ya àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ ya àgrabiyu ahaslani na ti àgəjazlkia ahàr a.

10 Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa goro ni, zum njəɗa gekʉli àkivu, aɗaba Melefit àdaba kʉli a, àzalay kʉli, awayay ti kânjəhaɗum

nahkay. Tamal kàbum kanjəhaɗum akaɗa nani ti ekijʉmkia ke divi ge Melefit a ɗay-ɗay do. 11 Nahkay Melefit aməvi divi ana kʉli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kʉli ti àna huɗ bəlaŋ. Yezu Krist ti naŋ Bay mahəŋgay leli, Məgur gayaŋ gani nani ti amanjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani.
12 Azuhva zlam nday nani ti kəlavaɗ nawayay məziaba azay slimi ana kʉli a kekileŋa. Ku tamal kàsəruma zlam gana àndava, kàgəsumkabá jiri na lala nəŋgu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kʉli a. 13 Ka ya ti nu nàbu àna sifa mba, nàmbərbu kʉli faŋ ndo ni ti, nəɗəm nəziaba azay slimi ana kʉli ka zlam gani nday nana ti àɓəlay, ti kânjəhaɗum eri. 14 Nàsəra nu ti nara nəmbərbu kʉli wuɗak, akaɗa ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. 15 Nazay njəɗa goro ɗek ga məziaba azay slimi ana kʉli a nahkay ti aɗaba nawayay ti ku tamal nəməta nəŋgu ni, zlam gani nday nani tàgəjazlki ahàr ke kʉli ɗay-ɗay ba.

Krist ti naŋ gəɗakani

16 Màhia ana kʉli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəɗa gayaŋ a ni. Ma gani nani ya màhi ana kʉli ni ti màŋgəhaɗí məhasl ahkay do ni majalay ahàr ge mis ana kʉli do : leli leleni mìpia naŋ àna eri geli a naŋ ti naŋ gəɗakani àtam mis ɗek. 17 Mìcia, Bəŋani Melefit àzləbay naŋ, àvi gəɗakani. Melefit ti naŋ gəɗakani àtam zlam ɗek ; dəŋgu gayaŋ àhənday, àɗəm ahkado : « Maslaŋa hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal ; məɓəruv goro amərvu àna naŋ dal-dal.* » 18 Dəŋgu gani nani ti leli leleni mìcia, àhəndabiyu e melefit bu ka ya ti leli màbu akaba Yezu ka ahàr ga həma *njəlatani ni.
19 Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tàɗəm ni lala. Kàbum kəbumi slimi ana ma gatay ya tàɗəm ni lala ti àɓəlay, aɗaba ma gatay ya tàɗəm ni ti akaɗa ge ceŋgel ya asladay a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayaŋ, duk abivoru ana məlaŋ maslani. Ka sarta ya boŋgur ya ge miledʉ ni aməcəlaya ni ti akəsərum zlam ni ɗek lala. † 20 Ay ti səruma zlam hini ya nəhi ana kʉli ni lala day : ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tàɗəm ni akaba ya tàbəki a Wakita ge Melefit bu ni ti majalay ahàr ge mis hihirikeni do. 21 Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tàzlapay ɗay-ɗay àna njəɗa gatay gatayani ndo ; àvi njəɗa gani ana tay ti tâhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasəkaɗí malfaɗa ana mis ni

1 Ahaslani e kiɗíŋ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfaɗa tàbu, tàɗəm tahəŋgaray *pakama ge Melefit ; ka sarta hini day ndam masəkaɗ malfaɗa atələbu e kiɗíŋ gekʉli bu. Nday gani nani atəcahi zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a ni ana kʉli. Atəɗəm tàgəskabu Bay ya ti àhəŋgay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni hʉya. 2 Mis dal-dal ataɗəbay tay, atagray zlam magədavani akaɗa gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefit ni azuhva tʉwi gatay magədavani ya tagray ni. 3 Ndam masəkaɗ malfaɗa gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəŋa zlam kè kʉli àna malfaɗa gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit àgəsa tay àna seriya àndava ; naŋ ti ènji ɗʉwir do, ara ejiŋ tay wuɗak.
4 Melefit ti ku məslər gayaŋ ndahaŋ ya tàgudar zlam ni tekedí àŋgwiviyu ana tay ndo, tàsi cicihi ndo. Àgəs tay, àbiyu tay e *eviɗ gəɗakani vu, a məlaŋ ziŋ-ziŋeni vu duk abivoru ana vaɗ ya ti amagray seriya ni. 5 Ndam ya

* **1:17** Mənjay Meciyʉ 17.1-5 ; Mark 9.2-7 ; Lʉk 9.28-35. † **1:19** Boŋgur ya ge miledʉ ni ti Piyer awayay aɗəmki ka Yezu.

ahaslani ya tàgudar zlam ni day Melefit àŋgwiviyu ana tay ndo : àfəkiaya yam ka tay a, èziŋeba tay a aɗaba tìciiki ma ndo. Ay Nʉwi ti àhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit àhəŋga naŋ a, àhəŋgakiva mis a adəskəla àkiva ciliŋ. 6 Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit èviyekaba tay àna aku a, àgəjəni ti ŋgesis gatayani ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti, ti mis tâsər amatraɓ ndam magudar zlam ti nahkay. 7 Ka sarta gani nani ti Melefit àhəŋgafəŋa *Lot kà aku na, aɗaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwaŋa kwaŋa ni àsi bi, ahəli ahàr dal-dal. 8 Lot ti mis jireni, ay naŋ àbu akaba tay, naŋ àbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya təɗəm ni kəlavaɗ. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit àwayay do ni awəri ɓəruv dal-dal. 9 Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzlaɗani àca ndam gayaŋ a ti àsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay àna naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit àsəra ere ye ti agray ga matraɓ tay àna naŋ na. 10 Melefit amatraɓ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məɓəruv gatay awayay ni, aɗaba tanjak naŋ, tàgəskabu ŋgay naŋ gəɗakani do.

Nday gani ya nàhi ana kʉli tasəkaɗi malfaɗa ana kʉli ni ti tàgray aŋgwaz do simiteni, tìci slimi do, tàhəŋgrioru ahàr a haɗ ana *məslər njəɗa-njəɗani ge Melefit ni do, tindivi tay sawaŋ. 11 Məslər ge Melefit ti nday njəɗa-njəɗani, tàtam ndam masəkaɗ malfaɗa ni àna njəɗa. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkaɗ malfaɗa ni ndam magudar zlam ti məslər ni tàɗəm do, tìndivi tay kè meleher ga Bay Melefit do. 12 Mis nday nani tagray zlam ya ti məɓəruv gatay awayay ni akaɗa ga zlam ge gili ya tàsər ahàr do, àgəski tâgəs tay, tâbazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti tàsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akaɗa ya tabazl zlam ge gili ni. 13 Zlam magədavani ya ti tàgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akaɗa nani bilegeni. Aɗaba nday gani tàwayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kè eri ge mis, mimili àwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumumkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kʉli. Ay nday ti ka ya ti tàgosakaba kʉli a nahkay ni ti àɓəlafəŋ kà tay dal-dal. 14 Nday ti kəlavaɗ təjalaki ahàr ka magray hala ciliŋ, tàmbrəŋ magudar zlam do simiteni ; təbiyu ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahàr gatay dal-dal. Nday ti Melefit ètikwesla tay a àndava. 15 Tàmbrəŋa divi sulumana, tìjia, tàsər divi va do. Tàɗəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti àwaya siŋgu ya ti tàvi ti mâgudar zlam na. 16 Ay ti a vaɗ nahaŋ Melefit àləgi aɗaba àgəsiki ma ndo. Kàsəruma azoŋgu ti àzlapay akaɗa ge mis hihirikeni ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu àhia ma. Nahkay àcafəŋa naŋ ga magray zlam magədavani ya àɗəm akal agray na, ti àgray va ba.

17 Ndam masəkaɗ malfaɗa nani ti nday akaɗa ga gəzəŋ ga yam ya ti yam àŋgəzkiaya do ni, nday akaɗa ga maklaɓasl ya aməɗ apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva məlaŋ ziŋ-ziŋena ana tay a, nday gani atanjəhaɗ eslini. Məlaŋ gani nani ti ləvəŋ àsaɓay. 18 Nday gani bəlaŋani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti tàsləkakiba ka ndam ya tàsər Melefit do nini mba ni, ti tâhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti tâgray zlam ya tigi eri ana mis ni akaɗa gatay ni. 19 Təhi ana tay ahkado : « Tamal kəɗəbum leli ni ti kəgurum ahàr gekʉli, » ambatakani do nday gani ya təɗəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Aɗaba tamal maslaŋa zlam agur naŋ ti maslaŋa gani ègia evidi ga zlam ya agur naŋ na. 20 Nahkay tamal mis àsəra Bay

geli Yezu *Krist naŋ ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani àtamfəŋa kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayaŋ a, təgur naŋ keti ti, manjəhaɗ gayaŋ ni emigi magədavani amatam manjəhaɗ gayaŋ ya ahaslani ka ya ti àsər Melefit do ni. 21 Tamal nahkay ti hojo amal tàsər divi jireni ni ndo, ere gani tàsəra mək tàmbrəŋ, tàgəskabu *Divi ge Melefit ya tàcahi ana tay ni va do ti ni. 22 Zlam gani àgrakivu ka tay ti akaɗa ga ma *gozogul ya mis tàɗəm : « Kəra àŋgukiaya ka vəlahay gayaŋ a, àzumaba » ni. Tàɗəm keti : « Mədrəs mba tabaray naŋ mba ti akoru adəɗvu a dəndalaɓ vu.* »

3

Yezu Krist amaŋga

1 Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nàbiki ana kʉli ye cʉ ni. A wakita goro ya nàbiki ana kʉli cʉeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kʉli a àki ka zlam ya kàsəruma àndava ni. Nawayay ti kâjalumki ahàr ka zlam gani nday nani lala. 2 Nawayay ti kâjalumki ahàr ka pakama ya ndam *njəlatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefit tàɗəm ahaslani ni. Jalumki ahàr ke divi ga Bay geli ya àhəŋgay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayaŋ ya àsləribiyu tay ana kʉli ni tàhəŋgri pakama gani ana kʉli. 3 Nawayay ti kîcʉm ma hini ya ti nəhi ana kʉli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahaŋ atagray zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kè kʉli, 4 atəɗəm : « Àɗəm ahkado amaŋga ti, nihi ti naŋ eley ? Kwa ata bəŋ ga bəŋ geli tàmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni ɗek akaɗa ya Melefit àgraya ni zlam gayaŋ, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! » 5 Nday gani ya təzlapay nahkay ni ti tàwayay məsərki ke tʉwi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Tʉwi gani nani ti nihi : Melefit àɗəmaya pakama gayaŋ a, àgraya huɗ melefit akaba haɗ a nahkay ; èdekaba haɗ akaba yam a, àgraya haɗ na ti àna yam. 6 Ahaslani Melefit èziŋeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba məlaŋ na ɗek. 7 Melefit àɗəmaya pakama nahaŋ a keti, àɗəm huɗ melefit akaba haɗ atanjəhaɗ duk abivoru ana vaɗ ya ti aku aməzumaba tay a ɗek ni. Ambrəŋ tay hayaŋ ti aɗaba ajəgay sarta ya ti amagrafəŋa seriya kè mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiŋ ndam ya ti tàgəsiki ma do ni.

8 Zləbəba goro ni, zlam nahaŋ àbu bəlaŋ ti ahàr àɗəm àgəjazlki ahàr ke kʉli ba. Ere gani nihi : kè eri ga Bay geli nahəma, vaɗ bəlaŋ ti akaɗa vi dəbu, vi dəbu day akaɗa vaɗ bəlaŋ. 9 Mis ndahaŋ tàhi ana ahàr Bay geli ti àgray ere ye ti àɗəm amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefit ti eɓesi ana kʉli, awayay ti ku mis biliŋ èjiji ba, awayay ti mis ɗek tâmbatkaba majalay ahàr gatay a sawaŋ. 10 Nəɗəm nahəma, vaɗ ya ti Bay geli amaŋga ni ti mis tàsər do. Amaŋga ti akaɗa ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huɗ melefit amahənday, emijiji. Aku aməzumaba zlam ya a huɗ melefit bu na ; haɗ akaba zlam ya tàki ni ɗek day atələbi va bi, etijiji. 11 Kàsəruma zlam ni ɗek atara tijiji nahkay ti, ahàr àɗəm manjəhaɗ gekʉli mânja ahəmamam ? Ahàr àɗəm mânja njəlata ; ahàr àɗəm kâgəsumiki ma ana Melefit lala. 12 Jəgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni ; zum njəɗa gekʉli, grum zlam ya ti kislʉmki magrani ga mahəɗakbiyu vaɗ gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku aməzumaba huɗ melefit a, zlam ya a huɗ gani bu ni day ɗek aku aməzumaba kiriɗ-kiriɗ. 13 Ay Melefit àɗəmbiya kwa ahaslana, àɗəm amagray huɗ melefit mʉweni akaba haɗ mʉweni. Atanjəhaɗ eslini ti ndam jireni ciliŋ. Leli majəgay ti zlam gani nani.

* **2:22** Gozogul 26.11.

14 Zləbəba goro ni, kàbum kəjəgum
vaɗ gani nani nahkay ti zum njəɗa
gekʉli ɗek, ti ka fat gani Melefit
mâdi ahàr ana kʉli lekʉlʉm kàbum
kanjəhaɗum àna sulumani akaba
naŋ, lekʉlʉm njəlata kè eri gayaŋ,
tàŋgətfəŋa zlam magudarani kè kʉli a
ba. 15 Səruma Bay geli eɓesey ti aɗaba
awayay ti mis tâmbatkaba majalay
ahàr gatay a, ti mâhəŋgay tay. Wur
ga məŋ geli Pol day àhia ma gana ana
kʉli a ka ya ti àbiki wakita ana kʉli
ni. Pol ti mawayay naŋ dal-dal ; ma
gayaŋ ya àbiki ana kʉli ni ti Melefit
àvi məsər zlam gani. 16 A wakita
gayaŋ ya abəki ni bu ɗek ti naŋ àbu
ahi ma gani ana kʉli nahkay. Zlam
ndahaŋ tàbu a wakita gayaŋ ya àbəki
ni bu ni ti mis tìcikaba weceweci do.
Ndam ya ti tàsər zlam do, tàfəki ahàr
ke Melefit lala do ni tambatkaba ma
gana. Tambatkaba ma gana a məlaŋ
ndahaŋ ba a Wakita ge Melefit ni
ba day nahkay. Gatay ya ti tagray
nahkay ni ti Melefit aməgəs tay àna
seriya, emijiŋ tay.

17 Zləbəba goro ni, lekʉlʉm ti tàhia
ma gana ana kʉli a àndava. Nahkay ti
bumvu slimi, ti ndam ya ti tàgəskabu
ma ge Melefit do ni tàbiyu kʉli a
zlam magudarani vu akaɗa gatay ni
ba. Njəhaɗuma gaŋ-gaŋ, tìjiŋkia kʉli
ke jiri gekʉli a ba. 18 Yezu *Krist
ti Bay geli, Bay mahəŋgay leli daya.
Lekʉlʉm ti kàmbrəŋum məfəki ahàr
ba. Grum ti mâgrikivu sulum gayaŋ
ana kʉli, ti kâsərumkivu naŋ lala. Mis
ɗek tâzləbay naŋ ; tâzləbay naŋ kani,
tâzləboru naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ti.
Aya nahkay.

Wakita ge Zeŋ ya àbəki enjenjeni ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Zeŋ ya àbəki enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu ɗek tàsəra nani Zeŋ zal asak ga Yezu, naŋ bay ya àbəki Ma Mʉweni Sulumani ge Zeŋ ni. Ma gayaŋ ya àbəki ni ti akaɗa ga ma ya mədi ahàr a Ma Mʉweni Sulumani ge Zeŋ ni bu ni ; maslaŋa ya ti àbəki wakita cʉeni ni ti mis biliŋ (gurumkabu Zeŋ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeŋ 1.1 ; Zeŋ 16.24 akaba 1 Zeŋ 1.4 ; pakama ndahaŋ tàbu kay akaɗa nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimi ge mis ahkay do ni ga kəsa ndo, nahkay məɗəm tàslərikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kəsa gərgərani bu ni. Zeŋ àɗəm abəki wakita ni ti awayay ti mis ndahaŋ tàgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tâsər, nday tàbu àna sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni (5.13).

A wakita ni bu Zeŋ àɗəm maslaŋa ya ti àɗəm àsəra Yezu a, mək agudar zlam kəlavaɗ ni ti zal malfaɗa : bay ya ti àsəra Yezu a ni ti ambrəŋ zlam magudarani gayaŋ ni, àgudar zlam va do. Tamal màgudara zlam a mək màmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambərfəŋa zlam geli ya màgudar na kè leli a, ay ahàr àɗəm ndam ga Yezu tâmbrəŋ zlam magudarani ɗek, aɗaba nday bəza ge Melefit ; Melefit ti njəlata. Melefit awayay leli : ahàr àɗəm leli day mâwayum Melefit akaba ndam gayaŋ ni. Tamal mawayay Melefit ti màgudar zlam va do ; nahkay màsəra, leli ndam gayaŋ eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

1 Ere ye ti məbiki ana kʉli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mənjəki ga məlaŋ naŋ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli mìcia pakama gayaŋ ya àɗəm na, mìpia naŋ àna eri geli a, màmənjaləŋa lala, mìnjifiŋa àna ahar geli a daya. 2 Sifa gani nani àŋgazlava. Ka ya ti àŋgazlavu ni ti leli mìpia, magray sedi gani, məhi pakama gani ana kʉli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav ɗay-ɗay do, kwa ahaslani naŋ àbu afa Bəŋ geli Melefit, nihi ti àŋgazliva àna leli a. 3 Ere ye ti leli mìpi akaba mìci ni ti məhi ana kʉli bilegeni, ti lekʉlʉm day kâdəgumkiva ke leli a, mîgʉm leli ɗek akaɗa mis bəlaŋ. Leli ti màbu akaɗa mis bəlaŋ akaba Bəŋ geli Melefit nday ata Wur gayaŋ Yezu *Krist. 4 Məbiki pakama hini ana kʉli ti, mawayay ti kîcʉm lala, nahkay leli ɗek aməmərvu ka ahar bəlaŋ lala.

Maslaŋa ya agudar zlam ni àŋjəhaɗ akaba Melefit koksah

5 Pakama ya ti mìcifiŋa, məhi ana kʉli ni ti nihi : Melefit nahəma, maslaɗani njəlata, naŋ àbi àna məlaŋ ziŋ-ziŋeni bi ferera. 6 Tamal məɗəm leli akaba naŋ akaɗa mis bəlaŋ, mək màbu magray zlam e ziŋ-ziŋeni bu nahəma masəkaɗ malfaɗa, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. 7 Ay tamal magray zlam a maslaɗani bu akaɗa gayaŋ ya naŋ àbu a maslaɗani bu ni ti leli màbu ɗek ka ahar bəlaŋ akaɗa mis bəlaŋ. Nahkay mimiz ga Wur gayaŋ Yezu abarafəŋa zlam magudarani geli na kè leli a.

8 Tamal məɗəm màgudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. 9 Ay tamal maɗafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambərfəŋa kè leli a, abarafəŋa zlam ya àɓəlay do na ɗek kè leli a. Agray nahkay ti aɗaba naŋ jireni ; ere ye ti àɗəm amagray ni ti agray eɗeɗiŋ. 10 Tamal məɗəm leli màgudar zlam ndo ni ti kala màɗəm Melefit asəkaɗ malfaɗa. Tamal màɗəma nahkay ti màgəskabu pakama gayaŋ a məɓəruv geli vu ndo.

2

1 Gabəza, nəbiki zlam hini ana kʉli
ti, nawayay ti kàgudarum zlam ba. Ay
kwa tamal maslaŋa àgudara zlam a
nəŋgu ni, bay ya ti embikivu ke leli,
agri kam-kam ana Bəŋ geli Melefit
ni naŋ àbu kè meleher gayaŋ. Bay
mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist,
naŋ ti mis jireni, àgudar zlam do.
2 Àvay vu gayaŋ, tàkaɗ naŋ ti Melefit
mâmbərfəŋa magudar zlam geli ni
kè leli a. Esliki məmbərfəŋa zlam
magudarani geli na ciliŋ do, esliki
məmbərfəŋa zlam magudarani ge
mis ga duniya na ɗek daya.

Tamal màsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

3 Tamal leli màbu magray zlam
ya ti Melefit àhi ana mis e *Divi
gayaŋ bu grum ni ti màsəra leli ti
màsəra Melefit a. 4 Ay tamal maslaŋa
àɗəm àsəra naŋ a, mək àgray zlam
ya ti Melefit àɗəm e Divi gayaŋ bu
grum ni do ni ti maslaŋa nani asəkaɗ
malfaɗa. Naŋ nani ti mis jireni
do simiteni. 5 Maslaŋa ya ti agray
zlam ya Melefit àɗəm grum ni ti
awayay Melefit àna məɓəruv bəlaŋ
eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni. Tamal magray
nahkay ti màsəra leli ndam ge Mele-
fit, leli biliŋeni akaba naŋ. 6 Tamal
maslaŋa àɗəm anjəhaɗkabu akaba
naŋ nahəma, ahàr àɗəm maslaŋa
nani agray zlam akaɗa ga Yezu ya
àgray ni kwa.

7 Zləbəba goro ni, zlam hini ya
nəbiki ana kʉli ni ti zlam mʉweni do.
Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni
sawaŋ. Kwa ka ya ti kəfumki ahàr ka
Yezu ni ti kàsəruma Divi gani nana.
Divi gani ya ahaslani nani ti pakama
ya tàhi ana kʉli ni. 8 Ay ti pakama
ya nəbiki ana kʉli ni ti divi mʉweni
daya. Mis tàsər divi gani nani eɗeɗiŋ
ti àna manjəhaɗ ga Yezu, tàsər àna
manjəhaɗ gekʉli daya. Nahkay məlaŋ
ziŋ-ziŋeni naŋ àbu andav, masladani
sulumani ànjəkia ka masladana.

9 Tamal maslaŋa àɗəm naŋ a
masladani bu mək ezirey wur ga
məŋani ti maslaŋa nani naŋ e ziŋ-
ziŋeni bu mba sawaŋ. 10 Ay tamal
maslaŋa awayay wur ga məŋani ti
maslaŋa nani naŋ àbu a masladani
bu, araŋa àbi a məɓəruv gayaŋ bu
ge mijiŋkia naŋ ke divi a bi. 11 Ay
tamal maslaŋa ezirey wur ga məŋani
ti maslaŋa nani naŋ e ziŋ-ziŋeni bu.
Naŋ àbu asawaɗay e ziŋ-ziŋeni bu
daya, àsər məlaŋ ya akoru ni do ; èpi
divi do aɗaba naŋ e ziŋ-ziŋeni bu.

Kàɗəbum zlam ga duniya ba

12 Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kʉli
ni ti nihi : Melefit àmbərfəŋa magudar
zlam gekʉli na kè kʉli azuhva Yezu a.

13 Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nəbiki
ana kʉli ni ti nihi : Lekʉlʉm ti
kàsəruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka
mənjəki ga məlaŋ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana
kʉli ni ti nihi : Lekʉlʉm ti kìyʉmfiŋa
kè *Seteni àna kaɗvu a.

14 Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kʉli
ni ti nihi : Lekʉlʉm ti kàsəruma Bəŋ
geli Melefit a.

Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana
kʉli ni ti nihi : Lekʉlʉm ti kàsəruma
bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənjəki ga
məlaŋ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana
kʉli ni ti nihi : Lekʉlʉm ti kàbum
àna njəɗa, pakama ge Melefit àbu
a məɓəruv gekʉli bu, kìyʉmfiŋa kè
Seteni àna kaɗvu a.

15 Kàɗəbum divi ya ndam ga
*duniya taɗəbay ni ba, kàwayum
zlam ya tədi ahàr a duniya bu ni ba
daya. Tamal maslaŋa awayay zlam
ga duniya nahəma, maslaŋa nani
ti àwayay Bəŋ geli Melefit koksah.
16 Zlam ga duniya nday nani ya
mis tagray ni ti nday hi : tawayay
zlam ya məɓəruv gatay awayay ni
ɗek, tawayay zlam ya egi eri ni ɗek,
tàŋgəta zlam a ti tagray zlabay àna
naŋ. Zlam nday nani ɗek ti Bəŋ geli
Melefit àɗafaki ndo, mis tàcahay a
duniya bu zlam gatay. 17 Duniya
akaba zlam ya a duniya bu, mis
tawayay təŋgət ni ɗek naŋ àbu andav.
Ay ti maslaŋa ya ti agray ere ye ti

Melefit awayay ni ti maslaŋa nani amanjəhaɗ ga kaŋgay-kaŋgayani.

Ndam ezir ge Krist

18 Gabəza, duniya andav wuɗak. Kìcʉma, tàhia ana kʉli a zal ezir ge
*Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir
ge Krist tàbu kay àndava. Nahkay ti
màsəra duniya andav wuɗak eɗeɗiŋ.
19 Ahaslani ndam ezir ge Krist nday
nani ti tàkibu ke leli, mək tàsləkakiba
ke leli a. Tamal ti nday ndam geli
eɗeɗiŋ ti akal tànjəhaɗa akaba leli a.
Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli
mâsərkaba nday ndam geli eɗeɗiŋ do.
20 Lekʉlʉm zla nahəma kàbum àna
*Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana
kʉli. Nahkay ti lekʉlʉm ɗek kàsəruma
jiri a. 21 Nàbiki ana kʉli ti kamam?
Ga məhiani ana kʉli kàsərum jiri
do tək? Aha, ga məhiani ana kʉli
kàsəruma sawaŋ. Kàsəruma malfaɗa
àbi àhəraya e jiri ba bi daya.
22 Maslaŋa ya ti asəkaɗ malfaɗa kay
ni ti way? Maslaŋa nani ti maslaŋa
ya ti àɗəm Yezu ti naŋ Krist *Bay
gəɗakani ya amara ni do ni. Maslaŋa
nani ti zal ezir ge Krist: àgəskabu
Bəŋ geli Melefit nday ata Wur gayaŋ
ni ndo. 23 Maslaŋa ya ti àgəskabu
Wur ge Melefit do ni ti àgəskabu
Bəŋani Melefit ndo daya. Maslaŋa
ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti
àgəskabá Bəŋani Melefit a daya.
24 Lekʉlʉm zla ti ere ye kìcʉm kwa
ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu
Krist ni ti ahàr àɗəm ere gani nani
mânjəhaɗa məɓəruv gekʉli bu. Tamal
ere ye ti kìcʉm kwa ka sarta ya
kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhaɗ a
məɓəruv gekʉli bu ni ti lekʉlʉm day
akanjəhaɗum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəŋani akaɗa mis bəlaŋ.
25 Ere gani nani ɗek ti *sifa ya àndav
ɗay-ɗay do ni. Sifa gani nani ti Yezu
àɗəm aməvi ana leli.
26 Zlam gani nday nani ɗek nàbiki
ana kʉli ti aɗaba mis tawayay
magosay kʉli palam. 27 Lekʉlʉm zla
nahəma kàbum àna Məsuf Njəlatani,
Yezu Krist àvi ana kʉli. Məsuf gani
nani ti àbu manjəhaɗani a məɓəruv
gekʉli bu. Nahkay ti wudəra gekʉli
àbi akaba bay macahi zlam nahaŋ
ana kʉli va bi: Məsuf Njəlatani naŋ
àbu acahi zlam ɗek ana kʉli. Naŋ
ti àsəkaɗ malfaɗa do, zlam gani ya
acahi ana kʉli ni ti ma ge jiri. Ahàr
àɗəm kânjəhaɗum akaba Yezu Krist
akaɗa mis bəlaŋ; Məsuf Njəlatani
àcahi ana kʉli ni ti nahkay.
28 Gabəza, nihi ti ahàr àɗəm
kânjəhaɗum akaba Yezu akaɗa mis
bəlaŋ. Aɗaba mam, nawayay ti
ka ya ti amaŋga ni ti aŋgwaz àwər
leli ba. Ka ya ti aməzlərəvaya ni ti
nawayay ti mimili àwərfəŋa leli ga
mahəɗakfəŋiani ba. 29 Kàsəruma Yezu
Krist ti naŋ jireni. Nahkay ahàr àɗəm
kâsərum maslaŋa ya ti naŋ àbu agray
zlam jireni ni ti maslaŋa gani nani
Melefit ègia bəŋana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

1 Ŋga pʉm day, Melefit àwaya leli
a dal-dal ni! Nahkay àzala leli bəza
gayaŋ a. Iy, leli bəza gayaŋ eɗeɗiŋ!
Ŋgay leli bəza ge Melefit ti ndam ga
*duniya tàsər do, aɗaba nday nani
tàsər Melefit ndo palam. 2 Zləbəba
goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit
àndava. Ay ti emigi mam kama ni
mam ti Melefit àɗəfiaba ana leli a faŋ
ndo. Ere ye ti màsəra nahəma, ka ya ti
aməzlərəvaya ni ti emigi akaɗa gayaŋ
ni, aɗaba emipi naŋ lala. 3 Maslaŋa
ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi
akaɗa naŋ ni ti, maslaŋa nani abi
slimi ana ahàr gayaŋ, àgudar zlam do,
akaɗa ga Yezu ya àgudar zlam do ni.
4 Maslaŋa ya ti naŋ àbu agudar zlam
nahəma, àgəskabu *Divi ge Melefit ya
a Wakita gayaŋ ni bu ni ndo. Ndam
magudar zlam ti ndamam? Nday
ndam ya tàwayay divi ge Melefit do
ni. 5 Ay ti kàsəruma Yezu Krist àra
a məlaŋ va ga məhəlfəŋa zlam magudarani geli kè leli a. Kàsəruma naŋ ti
àgudar zlam do simiteni. 6 Maslaŋa ya
ti naŋ àbu anjəhaɗ akaba naŋ akaɗa
mis bəlaŋ ni ti àgudar zlam va do. Ay
ti maslaŋa ya ti naŋ àbu agudar zlam

nahəma, èpi Yezu ɗay-ɗay ndo, àsər naŋ do daya.
7 Gabəza, mis tàgosay kʉli ba.
Maslaŋa ya ti naŋ àbu agray zlam ge
jiri ni ti naŋ mis jireni akaɗa Yezu
Krist naŋ jireni ni. 8 Maslaŋa ya ti naŋ
àbu agudar zlam nahəma, naŋ wur ge
*Seteni. Aɗaba mam, kwa ahaslani
Seteni naŋ àbu agudar zlam zlam
gayaŋ, àmbrəŋ ndo. Nahkay Wur ge
Melefit àra a duniya va : àra ti ga
maslamalay zlam ya Seteni agudar
ni ɗek.
9 Maslaŋa ya ti Melefit ègia bəŋana
ni ti àgudar zlam va do. Aɗaba mam,
Melefit àvia Məsuf Njəlatana, àniviyu
a məɓəruv bu, naŋ àbu anjəhaɗ akaba
naŋ. Nahkay maslaŋa gani nani èsliki
magudar zlam va do, aɗaba Melefit
ègia bəŋana. 10 Məsərkaba way wur
ge Melefit ni way ahkay do ni way
wur ge Seteni ni way ti nahkay hi :
maslaŋa ya ti àgray zlam ge jiri do ni
ti naŋ wur ge Melefit do. Maslaŋa ya
ti àwayay wur ga məŋani do ni ti naŋ
day wur ge Melefit do.

Ahàr àɗəm mawayumvu

11 Nahkay ti mâwayumvu e kiɗiŋ geli
bu. Hini ti pakama ya kìcʉm kwa
ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni.
12 Màgrum akaɗa ga *Kayiŋ ya àgray
ni ba. Naŋ ti wur ge *Seteni, nahkay
àkaɗ wur ga məŋani ndaf ga njəɗa.
Àkaɗ wur ga məŋani gani ti kamam
jikeŋ mam ? Àkaɗ wur ga məŋani ni ti
aɗaba zlam ga wur ga məŋani ya àgray
ni ɗek ge jiri, zlam gayaŋ gayaŋani ya
àgray ni ɗek magədavani palam.
13 Bəza ga mmawa, tamal ndam ga
*duniya tizirey kʉli ti àgri ejep ana
kʉli ba. 14 Leli ti màsəruma Melefit
àhəŋgaraba leli e kisim ba, àvia sifa
ana leli a àndava. Màsəruma ti aɗaba
mawayum bəza ga məŋ geli. Maslaŋa
ya ti àwayay mis do nahəma, Melefit
àhəŋgaraba naŋ a ndo, naŋ məmətani.
15 Maslaŋa ya ezirey wur ga məŋani ni
ti naŋ bay makaɗ mis. Ay kàsəruma
bay ya ti akaɗ mis nahəma, *sifa
ya àndav ɗay-ɗay do ni ti àniviyu a
məɓəruv bu bi. 16 Yezu *Krist ti àwaya
leli a, àgəskabu ti tâkaɗ naŋ azuhva
leli. Àɗəfiki mawayavani ana leli ti
nahkay. Leli day ahàr àɗəm məjənaki
bəza ga məŋ geli, ku tamal tabazl
leli azuhva tay nəŋgu ni məgəskabu.
17 Tamal ti maslaŋa zlam gayaŋ àbu,
èpi ti zlam àfəŋ kà wur ga məŋani bi
mək àmənjalən do nahəma, àɓəlay do.
Maslaŋa nani ti awayay mis akaɗa ge
Melefit ya awayay mis ni tata aw ?
Aha, àwayay do. 18 Gabəza, màwayum
mis àna pakama ciliŋ ba, ahàr àɗəm
mawayum mis eɗeɗiŋ, məgri zlam su-
lumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kè Melefit a do

19 Tamal magray nahkay ti
aməsər leli ti ndam jireni, aŋgwaz
aməwərfəŋa leli kè Melefit a do daya.
20 Ku tamal màhi ana ahàr màgudara
zlam a nəŋgu ni, aŋgwaz aməwərfəŋa
leli a do, aɗaba Melefit àsəra ere ye ti a
məɓəruv geli bu na àtama leli lelena ;
naŋ ti àsəra zlam a ɗek. 21 Zləbəba
goro ni, tamal màsəra màgudar zlam
ndo nahəma, aŋgwaz aməwər leli kè
meleher ge Melefit do. 22 Nahkay zla
nahəma, aməvi ere ye ti mìhindifiŋa ni
ɗek ana leli, aɗaba leli màbu magray
ere ye ti àhi ana leli grum ni akaba
ere ye ti àɓəlafəŋ ni. 23 Ere ye ti àhi
ana leli grum ni ti nihi : si məfəki
ahàr ka Wur gayaŋ Yezu *Krist akaba
mawayumvu e kiɗiŋ geli bu kwa. Àhi
ana leli grum ti nahkay. 24 Nahkay
maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit
àhi ana leli grum ni ti maslaŋa nani
ti naŋ àbu akaba Melefit akaɗa mis
bəlaŋ. Màsər ti Melefit naŋ àbu akaba
leli ti ahəmamam ? Màsər ti aɗaba
àvia *Məsuf gayaŋ ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

1 Zləbəba goro ni, ndam ya tàɗəm
təzlapay àna njəɗa ga *Məsuf ni
ɗek ti kàgəsumkabu pakama gatay
ni ba. Hojo sayumfəŋa kà tay a
day, akal ti nday tàbu àna Məsuf
ge Melefit aw. Aɗaba mam, mis
dal-dal tàbu a duniya bu, tàɗəm

nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkaɗ malfaɗa sawaŋ. 2 Akəsərum ti maslaŋa hini azlapay àna njəɗa ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti təɗəm vay-vay Yezu *Krist àra a duniya va, èɡia mis hihirikena ti, nday ɗek təzlapay àna njəɗa ga Məsuf ge Melefit. 3 Ay ti maslaŋa ya ti àɗəm Yezu àra a duniya va ndo ni ti, maslaŋa nani àɗəm ma ge Melefit do, azlapay àna njəɗa ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawaŋ. Lekʉlʉm kìcʉma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti ènjia àndava.

4 Gabəza, lekʉlʉm ti bəza ge Melefit. Nahkay kìyʉmfiŋa kà ndam nday nana ya tasəkaɗ malfaɗa na. Aɗaba mam, Məsuf ya àniviyu ana kʉli ni àtama məsuf ya àniviyu ana ndam ga *duniya na. 5 Ndam nday nani ya tasəkaɗ malfaɗa ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. 6 Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti àsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaŋa ya ti naŋ wur ge Melefit do ni ti àgəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya aɗəm jiri na nday ata məsuf ya asəkaɗ malfaɗa na ti nahkay.

Melefit aɗəfiki ana leli ahəmamam mâwayumvu ni

7 Zləbəba goro ni, ahàr àɗəm mawayumvu e kiɗiŋ geli bu kwa, aɗaba bay ya ti agray ti mis tâwayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti naŋ àbu awayay mis nahəma, Melefit èɡia bəŋana. Maslaŋa nani ti àsəra Melefit a. 8 Ay maslaŋa ya ti àwayay mis do nahəma, naŋ ti àsər Melefit do, aɗaba Melefit ti ere ye ti agray ni ɗek, agray ti aɗaba awayay mis. 9 Melefit àɗəfiki ana leli, naŋ awayay leli ti ahəmamam ? Àɗəfiki ana leli ti nahkay hi : àslərbiyu Wur gayaŋ biliŋ biliŋeni ni a duniya vu ga məvi sifa gayaŋ ana leli. 10 Mawayavani ti məŋ ga mam ? Leli màwayay Melefit enji aw ? Aha ! Melefit àwayay leli enji sawaŋ. Nahkay àslərbiyu Wur gayaŋ ti tâkaɗ naŋ. Tàkaɗa naŋ a ti Melefit esliki məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a.

11 Zləbəba goro ni, Melefit àwayay leli ti nahkay. Tamal àwayay leli nahkay ti àgəski ti leli day mawayumvu e kiɗiŋ geli bu bilegeni kwa. 12 Melefit ti maslaŋa ya ti èpia naŋ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kiɗiŋ geli bu ni ti màsəra Melefit naŋ àbu akaba leli, mìɡia akaɗa mis bəlaŋ akaba naŋ a. Màsəra leli màbu mawayay mis àna huɗ bəlaŋ akaɗa gayaŋ ya awayay mis ni.

13 Leli màbu akaba naŋ, naŋ day naŋ àbu akaba leli akaɗa mis bəlaŋ ti məsər ti ahəmamam ? Məsər ti aɗaba àvia *Məsuf gayaŋ ana leli a palam. 14 Leli zla ti mìpia Wur ge Melefit a, màsəra Bəŋani Melefit àslərbiyu naŋ ti mîɡi Bay mahəŋgay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àɡrava eɗeɗiŋ a. 15 Maslaŋa ya ti àɗəm vay-vay Yezu naŋ Wur ge Melefit nahəma, maslaŋa nani ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ, naŋ day naŋ àbu akaba Melefit akaɗa mis bəlaŋ. 16 Leli ti màsəra Melefit awayay leli, màgəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni ɗek agray ti aɗaba awayay mis. Maslaŋa ya awayay mis nahəma, maslaŋa nani ti naŋ àbu akaba Melefit, Melefit day naŋ àbu akaba naŋ, nday cʉeni akaɗa mis bəlaŋ. 17 Məsər ti leli màbu mawayay mis àna huɗ bəlaŋ akaɗa ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam ? Məsər ti aɗaba kwa kani, vaɗ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti àsi aŋgwaz ana leli do simiteni. Àsi aŋgwaz ana leli do ni ti aɗaba zlam ya ti leli màbu magray a duniya bu ni ti akaɗa ga Yezu ni. 18 Aŋgwaz ti tàrakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna huɗ bəlaŋ ti màgray aŋgwaz koksah. Aɗaba mam, tamal aŋgwaz awər mis nahəma, àsəra atatraɓ naŋ. Maslaŋa ya ti aŋgwaz awər naŋ nahəma, ŋgay Melefit awayay

naŋ àna huɗ bəlaŋ ti àsərkaba lala faŋ do.
19 Leli ti mawayum Melefit,
mawayum mis aɗaba Melefit àwayay
leli enji. 20 Tamal mis àɗəm : « Nu ti
nawayay Melefit » mək ezirey wur ga
məŋani nahəma, maslaŋa nani asəkaɗ
malfaɗa. Aɗaba mam, wur ga məŋani
ya ti epi ni tekeɗi àwayay naŋ do ni ti
awayay Melefit ti ahəmamam ? Èpi
naŋ do ni ! 21 Divi ga Yezu ya àɗəfiki
ana leli ni nihi : àɗəm maslaŋa ya ti
awayay Melefit ti ahàr àɗəm mâwayay
wur ga məŋani daya.

5

Maslaŋa ya ti afəki ahàr ke Melefit ni ti eyefiŋ kà zlam ga duniya

1 Maslaŋa ya ti àgəskabá, aɗəm
Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɗakani
ya amara ni ti Melefit ègia Bəŋana.
Tamal maslaŋa awayay bəŋ ga
bəza nahəma, awayay bəza ni
daya. 2 Məsər mawayay bəza ge
Melefit ti ahəmamam ? Məsər ti
aɗaba màbu mawayay Melefit, màbu
magray zlam ya àhi ana leli grum
ni daya. 3 Mawayay Melefit ti məsər
ahəmamam ? Məsər ti aɗaba màbu
magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi
gayaŋ bu grum ni kəlavaɗ. Divi gayaŋ
gani nani ti zləzlaɗa do, 4 aɗaba ku
way way do tamal Melefit ègia bəŋana
nahəma, njəɗa gayaŋ àtama njəɗa ga
zlam ga duniya ; zlam nday nani
tèsipet naŋ koksah. Njəɗa ya àtam
njəɗa ga zlam ga duniya ni ti mam ?
Njəɗa gani nani ti məfəki ahàr geli
ka Yezu. 5 Njəɗa ga way àtama njəɗa
ga zlam ga duniya ni way ? Si ga
maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu, àɗəm
Yezu ti naŋ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti aɗafaki Yezu naŋ Wur ge Melefit ni

6 Yezu *Krist ti àra a duniya va,
àhuriyu a yam vu, *tàbaray naŋ, kəlaŋ
gani tàbaya mimiz gayaŋ a. Tàbaray
naŋ àna yam ciliŋ do, tàbaray naŋ
àna yam, tàbaya mimiz gayaŋ a daya.
Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti
aɗaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli
a. Məsuf gani nani ti ere ye ti aɗəm
ni ɗek ma ge jiri. 7-8 Aɗafaki Yezu
Wur ge Melefit eɗeɗiŋ ti Məsuf, yam,
mimiz. Nday mahkərani ni ti təɗafaki
zlam bəlaŋ. 9 Tamal məgəsumkabu
pakama ge mis ya tàɗəm ni ti ahàr
àɗəm məgəsumkabu pakama ge Mel-
efit ya àɗəm ni daya, aɗaba Melefit ti
naŋ gəɗakani, àtam mis ɗek. Pakama
ge Melefit ya àɗəm ni ti àɗəmki ka
Wur gayaŋ Yezu Krist. 10 Maslaŋa
ya ti afəki ahàr ka Wur ge Mele-
fit nahəma, àsəra a ahàr gayaŋ ba
pakama ge Melefit gani nani ti ma
ge jiri. Ay maslaŋa ya ti àgəskabu
pakama ge Melefit ya ti àɗəm ni do ni
ti maslaŋa nani àɗəm Melefit àsəkaɗ
malfaɗa. Aɗaba mam, àgəskabu
pakama ge Melefit ya àɗəmki ka Wur
gayaŋ Yezu Krist ni do. 11 Melefit
àhi mam ana leli mam ? Àɗəm àvia
*sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ana leli a.
Sifa gani nani ti məŋgət azuhva Wur
gayaŋ Yezu Krist. 12 Maslaŋa ya ti
àgəskabá Wur ge Melefit a ni ti àŋgəta
sifa. Maslaŋa ya ti àgəskabu Wur ge
Melefit ndo nahəma, àŋgət sifa ndo.

Sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni

13 Pakama gani nani ti nəbiki ana
kʉli aɗaba kàfumkia ahàr ka Wur
ge Melefit a ; nawayay ti kəsərum
lekʉlʉm kàbum àna *sifa ya àndav ɗay-
ɗay do ni. 14 Ka ya ti mahəŋgalay
Melefit ni ti ere ye ti avi njəɗa ana leli
ni ti nihi : màsəra tamal mihindiliŋa
zlam ya ti àɓəlafəŋ na ti eciiki ma geli
ni ana leli. 15 Tamal màsəra naŋ àbu
eciiki zlam ya ti mihindiliŋ ni ana leli
ti màsəra màŋgəta zlam ya mìhindi na
àndava.
16 Bi wur ga muk agudar zlam,
zlam magudarani nani àzoru mis e
kisim vu do, tamal kìpia naŋ a ti
həŋgali Melefit. Nahkay ti Melefit
aməvi sifa ana maslaŋa ya ti àgudar
zlam ni, tigi ti zlam magudarani
gayaŋ ni àzoru mis e kisim vu do ni.
Zlam magudarani ya ti azoru mis e
kisim vu ni ti àbu. Nàhi ana kʉli
həŋgalum Melefit ti azuhva nani do.
17 Zlam ge mis ya tagray ni ɗek ti

tamal tàgray ge jiri do ni ti ɗek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahaŋ ya tàzoru mis e kisim vu do ni ti tàbu.

18 Màsəra maslaŋa ya ti Melefit ègia Bəŋana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefit ajəgay naŋ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naŋ koksah.

19 Màsəra Bay ya ti leli ndam gayaŋ ni ti Melefit. Màsəra ndam ya taɗəbay zlam ga duniya ni ɗek ti nday ndam ge Seteni.

20 Màsəra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njəɗa ana leli ga məsər Melefit Melefiteni. Nahkay leli màbu manjəhaɗani akaɗa mis bəlaŋ akaba Melefit Melefiteni, àna njəɗa ga Wur gayaŋ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav ɗayɗay do ni ti naŋ gani ciliŋ.

21 Gabəza, pəra akaba zlam ndahaŋ ya ti ge Melefit do nahəma, kàgəsumkabu ba.

Wakita ge Zeŋ ya àbəki ye cʉ ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Zeŋ ya àbəki ye cʉ ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ay màsəra, bay ya ti àbəki 2 Zeŋ ni ti àbəki 1 Zeŋ ni day naŋ gani : gurumkabu 2 Zeŋ 5, 1 Zeŋ 2.7 akaba Zeŋ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa nahaŋ bu ni, àhi ana tay tabavu slimi, aɗaba ndam magosay mis tàbu təsawaɗay a kəsa ndahaŋ bu, təcahi zlam magədavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tàgəskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeŋ

1 Nəbəki wakita hini ti nu, nu gəɗakani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu, nəbikioru ana Wal gəɗakani * ya Melefit àdaba naŋ a ni akaba ana kʉli bəza gayaŋ ni ; nawayay kʉli dal-dal. Awayay kʉli ti nu bəlaŋ ciliŋ do, mis ya ti tàsəra jiri ge Melefit a ni ɗek tawayay kʉli daya. 2 Nawayay kʉli ti aɗaba kàgəsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli màbu àna naŋ kəlavaɗ, aɗaba Melefit àvi ana leli ti ga kaŋgay-kaŋgayani.

3 Bəŋ geli Melefit nday ata Wur gayaŋ Yezu *Krist atəgri sulum gatay ana leli. Atəjənaki leli, atagray ti mânjəhaɗumkabu àna sulumani. Nahkay ti aməgrum jiri, amawayumvu e kiɗiŋ geli bu.

Ahàr àɗəm mawayay ndam ya ti leli màbu akaba tay ni

4 Mmawa goro ni, ka ya ti mìci bəza gayak ndahaŋ tàbu taɗəbay divi ge jiri ni ti nèmərva dal-dal. Tagray zlam ti akaɗa ga Bəŋ geli Melefit ya àɗəm mâgray ni. 5 Ere ye ti nawayay nəhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àɗəm mawayumvu e kiɗiŋ geli bu. Ma hini ya nəbukki ni ti ma àki ke divi mʉweni do : ma gani ti mìcia kwa ahaslana àndava. 6 Mawayay Melefit ti ahəmamam ? Tamal mawayay Melefit ti maɗəbay Divi gayaŋ ya àɗəfiki ana leli ni. Divi gayaŋ ya àɗəfiki ana leli, lekʉlʉm kìcʉm kwa ka mənjəki gani ni ti nihi : àɗəm wayumvu e kiɗiŋ gekʉli bu. Divi gani nani ti ahàr àɗəm kəɗəbum kəlavaɗ.

7 Nàhi ana kʉli nahkay ti aɗaba mis dal-dal tàbu a kəsa gərgərani bu a duniya bu, tàbu tagosay mis : ŋgay Yezu *Krist àra a duniya va, tìwi naŋ miweni ni ti tàgəskabu do. Maslaŋa ya ti aɗəm nahkay ni ti naŋ zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. 8 Bumi slimi ana ahàr gekʉli, ti tʉwi geli ya ti màgri ana kʉli ni èɡi zlam masakani ba. Bumvu slimi ti kâŋgətum ere ye ti Melefit àɗəm aməvi ana kʉli ni ɗek.

9 Səruma maslaŋa ya ti àmbrəŋa maɗəbay divi ya ti Krist àɗəfiki ana leli na, agray ere ye ti naŋ awayay ni zlam gayaŋ ni ti Melefit naŋ àbi akaba naŋ bi. Ay maslaŋa ya ti agray ere ye ti Krist awayay ni ti Bəŋ geli Melefit nday ata Wur gayaŋ ni tàbu akaba naŋ. 10 Tamal mis ara afa gekʉli a, àɗəfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kʉli do ni ti kàgəsumkabu naŋ afa gekʉli ba, ku sa day kàgrumi ba. 11 Aɗaba maslaŋa ya ti àgria sa nahəma àjənakia naŋ ka magudar zlam a.

12 Ma goro àbu kay nawayay nəhi ana kʉli, ay ti nàwayay məbiki ma gani ana kʉli ka wakita do. Nəɗəm anoru afa gekʉli, nu nuani àna ahàr goro anoru anəzlapi ana kʉli, ti mâmərvu dal-dal ka ahar bəlaŋ akaba kʉli.

13 Mmawa goro ni, wur ga muk walani ya Melefit àdəkiba naŋ a ni bəza gayaŋ tàgruka sa daya. †

* **1:1** « Wal gəɗakani » ni ti awayay aɗəmvaba ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa nahaŋ bu ni ; bəza gayaŋ ni ti ni day nday gani. † **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay aɗəmvaba ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ya ti Zeŋ naŋ àvu ni bu ni.

Wakita ge Zeŋ ya àbəki ya mahkər ni
Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Zeŋ ya àbəki ya mahkər ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ay màsəra, bay ya ti àbəki 3 Zeŋ ni ti àbəki 1 Zeŋ akaba 2 Zeŋ ni day naŋ gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gəɗakani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa nahaŋ bu ni, ay màsər kəsa gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zeŋ àsləroru tay ga məvi njəɗa ana ndam ga Yezu na lala ; ay gəɗakani nahaŋ àbu, slimi gani Diyʉtref, àgəskabu tay ndo. Zeŋ àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njəɗa, ti àgray akaɗa ge Diyʉtref ni ba.

Sa ge Zeŋ

1 Nu gəɗakani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu, nəbukkioru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal aɗaba maɗəbay divi ge jiri ka ahar bəlaŋ. 2 Gayus goro ni, nawayay ti araŋa àgrakukvu ba simiteni, Melefit mâgray ti kânjəhaɗ njalaŋ-njalaŋ akaɗa ga məɓəruv gayak ya àbu sulumani kè meleher gayaŋ ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

3 Nàbu nəmərvu dal-dal aɗaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ kay tàbu tara, təhu ahkado nak kàbu kaɗəbay divi ge jiri àna məɓəruv bəlaŋ. Iy nak kàbu kagray nahkay eɗeɗiŋ. 4 Tamal nìcia ti bəza goro tàbu taɗəbay divi jireni ni ti nəmərvu dal-dal, àtam məmərvani ndahaŋ ni ɗek.

5 Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga məŋ geli ga məjənaki tay ni ti àna məɓəruv bəlaŋ. Ku tamal kàsər tay do nəŋgu ni kàbu kəjənaki tay àna məɓəruv bəlaŋ. 6 Nday gani ya kəjənaki tay ni tàbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kàbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zləba goro ni, ka ya ti atoru kama nahəma, jənaki tay keti akaɗa ge Melefit ya awayay ni. 7 Nday gani tìcik a magam gatay, tòru ti ga məgri tʉwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit do ni tàvi araŋa ana tay ndo. 8 Mis akaɗa nday nani nahəma, ahàr àɗəm məjənaki tay kwa, ti leli ɗek akaba tay mîgi ndam magray tʉwi ge jiri.

Diyʉtref nday ata Demetriyʉs

9 Nàbikioya wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyʉtref awayay migi gəɗakani gatay ɗek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. 10 Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjʉa afa gekʉli a ni ti anaŋgəhaɗî zlam ya agudar ni akaba ma magədavani ya aɗəmki ke leli ni ana kʉli. Agudar ti zlam nday nani ciliŋ do, naŋ gani àwayay məgəskabu bəza ga məŋ geli ni do. Ku tamal mis ndahaŋ tawayay məgəskabu tay nəŋgu ni, àcafəŋa mis ga məgəskabu tay a. Tamal mis tàgəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

11 Zləba goro ni, kàgray zlam akaɗa ge mis magədavani ni ba ; gray zlam akaɗa ge mis sulumani ni. Maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ti naŋ mis ge Melefit. Ay maslaŋa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

12 Demetriyʉs nahəma, mis ɗek tàɗəm naŋ mis sulumani ; jiri gayaŋ ya agray ni day aɗafaki naŋ mis sulumani eɗeɗiŋ. Leli day magrakia sedi a, naŋ ti mis sulumani. Nak day kàsəra ma geli ya məɗəmki ni ti ma ge jiri.

13 Ma goro àbu kay nawayay nəhuk, ay ti nàwayay məbukki ma gani ndahaŋ ni ka wakita do. 14 Aɗaba nəɗəm nu nuani àna ahàr goro nara nakoru afa gayak wuɗak ; eninjʉa kwa ti nu nuani àna ahàr goro anəzlapuk.

15 Melefit mâgruk sulum gayaŋ ti araŋa àhəluk ahàr ba ti. Zləbəba geli day tàgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni ɗek bəlaŋ àna bəlaŋ.

Wakita ge Zʉd ya àbəki ni

Ere ye ti məɗəmki ka wakita ge Zʉd ya àbəki ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a : nani Zʉd wur ga məŋ ge Zek ni (1). Zʉd àɗəm ma akaɗa ga zal asak ga Yezu ya akal aɗəm ni do (17) ; naŋ wur ga məŋ ge Zek ya àbəki wakita ge Zek ni : nday cʉeni ti bəza ga məŋ ga Yezu (Meciyʉ 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àɗafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kəsa gatay ni ndo. Àɗəm akal awayay abiki wakita ana tay ti tâsər ahəmamam Melefit àhəŋga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àɗəm ma ti akaɗa ge Piyer ya àɗəm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tìjikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zʉd àzləbay Melefit (24-25). Ma gayaŋ ya àzləbay Melefit àna naŋ ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu ɗek tisliki magray tʉwi àna naŋ.

Sa ge Zʉd

1 Nu Zʉd nəbiki wakita hini ana kʉli, nu bay məgri tʉwi ana Yezu *Krist, nu wur ga məŋ ge Zek. Nəgri sa ana kʉli ya ti Bəŋ geli Melefit awayay kʉli, àzalay kʉli ti kîgʉm ndam gayaŋ ni. Abi slimi ana kʉli ti kìjʉm ba daya, aɗaba lekʉlʉm ndam ga Yezu Krist. 2 Melefit mâjənaki kʉli, mâgray ti *kanjəhaɗumkabu àna sulumani, mawayavani gayaŋ mâləbu a məɓəruv gekʉli bu ti. Zlam nday nani ɗek tâsagakivu kəlavaɗ ti.

Ndam ya ti təcahi zlam magədavani ana mis ni

3 Zləbəba goro, nàwaya dal-dal ga məbiki wakita ana kʉli ti kâsərum ahəmamam Melefit àhəŋga leli a ɗek ni. Ku tamal nàwaya nahkay nəŋgu ni, nàɗəm ahàr àɗəm si nəbiki ana kʉli ga məvi njəɗa ana kʉli ti kâkaɗumvu ti mis tàmbrəŋ *Ma Mʉweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Mʉweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayaŋ ga kaŋgayani, àmbatvu ɗay-ɗay do. 4 Nàɗəm nahkay ti aɗaba ndam ya ti tàsər Melefit do ni tàhurkiviya ke kʉli akal-akal a, tàgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya àgri ana leli na. Tàɗəm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti tàmbrəŋa Bay geli Yezu Krist Bay məgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu məbəkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya aməgəs tay.

5 Nawayay nəhəŋgri eri ana pakama ya ti kàsəruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhəŋgabiya ndam *Izireyel a, àhəlababiya tay ka haɗ Ezip a. Kwa tamal àhəŋga tay a àndava nəŋgu ni, kələŋ gani àbazla mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay ba, àbazl ti nday ya tàfəki ahàr ka naŋ ndo ni. 6 Ɗəgəzlumki ahàr ka *məslər ge Melefit day. Ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu nahəma, njəɗa ya Melefit àvi ana tay ni àhəci tay, tàwaya àkiva, nahkay tàmbrəŋbiya məlaŋ ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhəl tay, àwəl tay àna jejirɓi, àbiyu tay a məlaŋ ziŋ-ziŋeni vu ga kaŋgay-kaŋgayani, eminjivoru ana vaɗ ge Melefit ya ti amagrafəŋa seriya gəɗakani kè mis a ɗek ni. 7 Ɗəgəzlumki ahàr ka kəsa *Sodom, *Gomor akaba kəsa ndahaŋ ya kà gəvay gatay ni daya. Ndam ga kəsa nday nani tàgudara zlam a daya : tàgra mesʉwehva ; mandəhaɗkabani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay Melefit àbiya tay a aku va ; aku gani nani ti àmət ɗay-ɗay do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti tàgray ere nani va ba.

8 Ay ti ndam ya ti tàhurkiviyu ke kʉli ni nday day tagray zlam magədavani akaɗa nani. Təjalaki ahàr ka zlam magudarani kəlavaɗ : tàjalakia ahàr a ti tagudar zlam gani àki ka ahàr gatay eɗeɗiŋ. Tamənjaləŋ

ka njəɗa ge Melefit ni akaɗa zlam masakani, tindivi məslər gayaŋ njəɗa-njəɗani ya ti e melefit bu ni daya. 9 Misel ti naŋ gəɗakani ga məslər ge Melefit. Ku naŋ tekeɗi èndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni tàgrakivu ke kisim ge Mʉwiz tekeɗi, Misel ti aŋgwaz àwərfəŋa naŋ kè mindivi Seteni a. Àhi : « Melefit mâtraɓ kur » ciliŋ. * 10 Ay nday gani nani tədəmki ma magədavani ka zlam ya ti tàsər ndo ni ni. Tagray zlam akaɗa ga zlam ge gili ni, tàjalaki ahàr do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijiŋ tay. 11 Nahkay atasay cicihi, aɗaba tàvia vu gatay ana zlam magudarana akaɗa ga *Kayiŋ ya ahaslani na. Tàgra zlam magədavana ti tâŋgət siŋgu akaɗa ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Tìciiki slimi ana Melefit ndo akaɗa ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tìji daya. 12 Ka ya ti nday tàbu akaba kʉli, kəzumumkabu ɗaf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kʉli, aɗaba tənjələŋ ana misi zum, təjalaki ahàr ka vu gatay ciliŋ, tàsər mimili do. Nday akaɗa ga maklaɓasl ya àtəɗ avər do ni, aməɗ apayakaba ciliŋ. Nday akaɗa ga məŋgəhaf ya ti sarta ge miweni ènjia day tìwi bəza do ni. Akaɗa nday məmətani àndava, nahkay Melefit àraɗaba tay a, tàmətkivu. 13 Tànjəhaɗ ka məlaŋ biliŋeni do, təsawaɗay satat akaɗa ga dəluv ya ti aməɗ adaɗay naŋ kwaŋa ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akaɗa ga muhunjuv ga yam ya ti kà gəvay ga dəluv, àɓəlay do ni ; abəki mimili ka tay. Nday akaɗa ga boŋgur ya ti atəɗ ni, Melefit àslamatia məlaŋ ziŋ-ziŋeni ana tay a. Atanjəhaɗviyu eslini ga kaŋgay-kaŋgayani hʉya.

14 *Enok, naŋ wur huɗ ga Adam ya muku, naŋ zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àɗəmbiya : « Nàɗəm nahəma, Melefit naŋ àbu ara akaba məslər gayaŋ njəlatana kay daldal, tàcalvu do, 15 ara agrafəŋa seriya kè mis ga duniya na ɗek. Aməgəs nday ya ti tàwayay ma gayaŋ do ni ɗek àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya tàgri ni ɗek, akaba pakama magədavani ya tàɗəmki ni ɗek. » 16 Ma ga Enok ya àɗəm ni àɗəmki ti ka tay eɗeɗiŋ. Nday nani ti təzərɗay ma kəlavaɗ, təɗəm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àɓəlay do ; tagray ere ye ti məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ, tiji zlabay, tesipet mis ga məŋgətfəŋa zlam kà tay a.

Zʉd avi njəɗa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

17 Lekʉlʉm zləbəba goro, nawayay kʉli ; jalumki ahàr ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti tàhivabiyu ana kʉli ahaslani, tàɗəm amagravu ni. 18 Tàhivabiya ana kʉli a, tàɗəm ahkado : « Wuɗaka duniya ara andav ni ti mis atara təbi seki ana kʉli. Mis nday nani tàsər Melefit do, tagray ere ye ti məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ. » 19 Nihi ti mis nday nani tàbu ticirkaba ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Təjalaki ahàr ka zlam ga duniya, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məɓəruv bu bi. 20 Lekʉlʉm zləbəba goro, nawayay kʉli ; zum njəɗa gekʉli ti kâməlumvu, ti kânjəhaɗum kəlavaɗ àna *Ma Mʉweni Sulumani ya kàgəsumkabu ni, kəŋgətumkivu njəɗa àna naŋ ti kîgʉm njəlata. Həŋgalum Melefit àna njəɗa ga Məsuf gayaŋ kəlavaɗ daya. 21 Melefit awayay kʉli dal-dal : nahkay kàmbrəŋum məfəki ahàr ka naŋ ba. Jəgum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara məgri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni.

22 Ndam ya ti təjalaki ahàr cʉ cʉ ka ma ge Melefit ni tâsi cicihi ana kʉli. 23 Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu ni ti, tamal tàmbat majalay ahàr gatay do ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay həŋgumfəŋa tay kà aku na. Mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu ni ti ni tâsi cicihi

* **1:9** Pakama hini ti tàɗəmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo. † **1:11** Mənjay Macalani 16.1-35.

ana kʉli daya, ay ti bumvu slimi ciliŋ, kàgudarum zlam akaɗa gatay ni ba. Kàwayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mâla azana ga vu gatay nəŋgu ni kìnjʉmfiŋ ba.

Zʉd azləbay Melefit

24 Məgrumi sʉsi ana Melefit, aɗaba esliki majəgay kʉli, ti kîjʉmkia ke divi gayaŋ a ba. Aməmbərfəŋa zlam magudarani gekʉli ni kè kʉli a, kigʉm akaɗa kàgudarum zlam ɗay-ɗay ndo, mək amə̀həloru kʉli ti kânjəhaɗum a bay gayaŋ bu, kîpʉm maslaɗani gayaŋ àna məmərani dal-dal. 25 Məgrumi sʉsi ana Melefit, naŋ bəlaŋ, naŋ Bay mahəŋgay leli, àslərbiyu Yezu *Krist Bay geli ga mahəŋgay leli. Mis ɗek tâzləbay naŋ, tâɗəm naŋ gəɗakani, naŋ Bay njəɗa-njəɗani, agur mis ɗek ti. Naŋ àbu nahkay ka ya ti zlam ɗek ànjəki ni, naŋ àbu nahkay kani, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay.

Pakama maŋgahani ya Melefit àhiaba ana Zeŋ a ni
Ere ye ti məɗəmki ka pakama maŋgahani ya Melefit àhiaba ana Zeŋ a ni

Maslaŋa ya ti àbəki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaŋ a wakita ni ba : nani Zeŋ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mənjəki gani ndam ga Yezu tàɗəm Zeŋ nani ti Zeŋ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbəki Ma Mʉweni Sulumani ge Zeŋ ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ka haɗ Azi ni (kani ti, haɗ Azi ti ka haɗ Tʉrki). A vaɗ nahaŋ tàfiyu Zeŋ a daŋgay vu ka haɗ Patmos (Patmos ti haɗ gʉziteni a huɗ ga dəluv bu kà gəvay ga haɗ Azi) : ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àŋgazliaya zlam ya ti amagravu na. Kələŋ gani Zeŋ àbəki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mənjəki ga wakita ni ti Zeŋ àɗəm ahəmamam Yezu àŋgazlivu ni : Yezu ti Bay gəɗakani àtam bəbay ndahaŋ ɗek ; agur zlam ɗek ; ku kisim ya ti akaɗ mis ni day agur (1). Kələŋ gani Zeŋ ahəŋgri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayaŋ ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ni (2–3). Yezu àvi njəɗa ana tay, àləgia ana tay a daya : àhi ana tay tìjikia ke divi a ba. Ma gayaŋ ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayaŋ ɗek.

Kələŋ ga pakama nani ti Zeŋ àŋgəhaɗ zlam ya Yezu àŋgazliaya ni (4–22). Pakama hini ti akaɗa pakama ndahaŋ ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit mʉweni bu ni do : zlam ya ti Zeŋ àŋgəhaɗ ni ti zlam maŋgahani, àŋgəhaɗ ti àzay mazavu ga zlam : àɗəmki ma ka məslər ge Melefit àna mazavu ga boŋgur, àɗəmki ma ka ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni àna mazavu ge ceŋgel (1.20) ; àɗəmki ma ka Rom àna mazavu ga Babiloŋ, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àɗəmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavaŋ (20.2) ; àɗəmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga məva ga Yezu, ahkay do ni ga kəsa njəlatani (21.2). Pakama nani ti akaɗa ga pakama ge Deniyel ya àbəki ni (Deniyel 7–12).

Ku tamal pakama nani ɗek zləzlaɗani nəŋgu ni, ahar gəɗakani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayaŋ ɗek (19.11-21), mək ndam gayaŋ atanjəhaɗ akaba Melefit a məlaŋ sulumani bu ga kaŋgay-kaŋgayani (21–22). Ka sarta ge Zeŋ ya àbəki ma hini ni ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zeŋ ya àbəki ni ti àvia njəɗa ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njəɗa ana leli daya.

Mənjəki ga ma ge Zeŋ

1 Wakita hini ti aɗafaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam məgri tʉwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti mâhi ana tay, ti tâsər ere ye ti amara magravu wuɗak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslərbiyu məslər gayaŋ afa ga bay məgri tʉwi gayaŋ Zeŋ ga maɗafakiaba ere gani nana. 2 Zeŋ àhi ere ye ti tàhi ni ɗek akaba ere ye ti èpi ni ɗek ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit eɗeɗiŋ. Aɗafaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. 3 Maslaŋa ya ti ejeŋgi wakita hini ana mis ni ti mâmərvu, aɗaba ahəŋgri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti təbi slimi, təgəskabu pakama gani məbəkiani ni day tâmərvu. Aɗaba sarta ga zlam gani ènjia wuɗak.

Zeŋ agri sa ana ndam məfəki ahàr ke Melefit a kəsa adəskəlani ni bu

4 Nu Zeŋ nəgri sa ana kʉli ndam ga kəsa adəskəlani ka haɗ Azi, lekʉlʉm ya kəfumki ahàr ke Melefit, kàbum *kacakalumvu ga mahəŋgalay naŋ ni. Melefit mâgri sulum gayaŋ ana kʉli, mâgray ti *kânjəhaɗumkabu

àna sulumani ti ! Naŋ ti naŋ àbu kwa ahaslani, naŋ àbu nihi, naŋ aməlàbu kama daya. Naŋ ti naŋ àbu manjəhaɗani e kʉrsi gayaŋ bu e melefit bu. Məsuf adəskəlani gayaŋ ni tâgri sulum ana kʉli, tâgray ti kânjəhaɗumkabu àna sulumani daya. Məsuf nday nani tàbu kè meleher gayaŋ. * 5 Yezu *Krist mâgri sulum gayaŋ ana kʉli, mâgray ti kânjəhaɗumkabu àna sulumani ti. Naŋ ti ere ye ti aɗəm ni ɗek ma ge jiri. Bay ya ti àŋgaba e kisim ba enjenjena ni ti naŋ. Naŋ Bay ga bəbay ga duniya ni ɗek daya.

Yezu Krist ti mis ɗek tâzləbay naŋ azuhva gayaŋ ya àmət ni ti aɗafaki awayay leli. Àmət, mimiz gayaŋ àdəgaya ti ga məhəlaba leli a zlam magudarani geli ni ba. 6 Naŋ Bay geli gəɗakani, àna tʉwi gayaŋ ni mìgia ndam gayaŋ a, agur leli. Àgray ti leli ɗek mìgia ndam *maŋgalabakabu mis akaba Bəŋani Melefit a. Nahkay ti mis ɗek tâzləbay naŋ, aɗaba njəɗa gayaŋ àbu, esliki məgur tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

7 Mənjumoru, naŋ tegi ara e kiɗiŋ
ga maklaɓasl ba, mis ɗek etipi
naŋ.
Ku ndam ya tàtəhaɗ naŋ ni day etipi
naŋ.†
Jiba ya ka məlaŋ ni ɗek etitʉwi
azuhva naŋ.
Iy, amagravu ti nahkay.
Aya nahkay !

8 Bay Melefit àɗəm ahkado : « Bay ya ti ànjəki ka magray zlam ɗek ni ti nu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam ɗek ni ti nu gani daya. » Naŋ ti naŋ àbu kwa ahaslani, naŋ àbu nihi, aməlàbu kama daya. Naŋ njəɗa-njəɗani, agur zlam ɗek.

Yezu àŋgazlivu ana Zeŋ

9 Àɗəm ma hini ti nu Zeŋ wur ga məŋ gekʉli. Leli ɗek ti màbu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu *Krist akaɗa mis bəlaŋ. Nahkay ti leli màbum macakumkabu daliya ka ahar bəlaŋ, məgrumoru tʉwi geli ka ahar bəlaŋ, màmbrəŋum do. Leli màbu ka ahar bəlaŋ a Məgur ga Yezu bu, naŋ Bay geli daya. A vaɗ nahaŋ tàgəs nu, tòru àna nu ka haɗ Patmos e kiɗiŋ ga yam bu. Tàgəs nu ti aɗaba nàbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. 10 Nu nàbu eslini ti kà fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit àgəs nu. ‡ Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa kələŋ goro, naŋ àbu ahənday kay kay akaɗa ge mezlelim ni. 11 Àhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kâslərikaboru ana ndam məfəku ahàr ya tàbu *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu : Efez, Simiriŋ, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewʉdisi ni. »

12 Nàra nìcia ma na ti nàmbatvu ge mipi maslaŋa ya ti azlapay ni. Nàra nàmbatva zla ti nìpi *ceŋgel adəskəla mabəhaɗkiani ka zlam ga gru agavəla. 13 Nìpi maslaŋa na-haŋ, àŋgazluvu akaɗa mis hihirikeni micikeni e kiɗiŋ ga zlam ya tàbəki ceŋgel ni bu. Maslaŋa gani nani ti àfakabu azana zəbalani cekw ka aləŋ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. 14 Məhər ga ahàr gayaŋ ni bəɗ-bəɗ talla, bəɗ-bəɗ gani àtama ge slʉzi a. Eri gayaŋ ni asladay akaɗa ga aku ni. 15 Asak gayaŋ ni nduza akaɗa ga ara ya ti təzaya a aku ba ni, dəŋgu gayaŋ ni ahənday akaɗa ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. 16 Boŋgur tàfəŋ a ahar ga ɗaf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayaŋ ba, ma ga maslalam ni cecʉeni məzumani. Meleher gayaŋ ni asladay akaɗa ga fat wis-wiseni ni. 17 Nàra nìpia naŋ a nahkay ti nədəɗ kà asak gani akaɗa nu məmətani. Naŋ ti ni àfəku ahar ga ɗaf gayaŋ, àhu : « Aŋgwaz àwər kur ba. Wuɗaka zlam ɗek ànjəki ti nu nàbu àndava ; ka mandav ga zlam ɗek day nu

* **1:4** A majalay ahàr ga ndam Zʉde bu ni ti adəskəla ti lemerʉ maɓəlani àtam lemerʉ ndahaŋ ni ɗek. Nahkay ti məsuf adəskəlani ni ti aɗafaki tʉwi ge Melefit ya àgray a məlaŋ bu ɗek ni ti àɓəlay dal-dal.
† **1:7** Mənjay Zakari 12.10 ; Zeŋ 19.37. ‡ **1:10** Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, aɗaba ka fat gani nani ti Yezu àŋgaba e kisim ba.

anələbu. 18 Bay ya ti naŋ àbu àna
sifa ni ti nu ; nàməta mək nàŋgaba,
nahkay ananjəhaɗ àna sifa ga kaŋgay-
kaŋgayani. Nəgur kisim akaba məlaŋ
ge *kisim daya. 19 Nahkay zla ti zlam
ye kìpi ni ɗek bəki ka wakita : bəki
ere ye ti naŋ àbu agravu nihi ni akaba
ya ti ara agravu wuɗak ni ɗek. 20 Àki
ka boŋgur adəskəlani ya kìpi a ahar
ga ɗaf goro bu ni akaba àki ka zlam
ga gru adəskəlani ga məbəki ceŋgel
adəskəlani nahəma, ma maŋgahani
gani ti nihi : boŋgur adəskəlani ni
ti *məslər ge Melefit, təfi ahàr ana
ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni.
Ceŋgel adəskəlani ni ti ni ndam goro
ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni
bu ni.§ »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalavu e Efez ni

1 Àhu keti : « Biki pakama hini ana
*məslər ge Melefit ya abi slimi ana
ndam goro ya *təcakalavu e Efez
ni. Pakama gani nani ti ga Bay
ya ti boŋgur tàfəŋ a ahar ga ɗaf bu
adəskəlani, asawaɗay e kidĩŋ ga zlam
ga gru adəskəlani ga məbəki *ceŋgel
adəskəlani ni bu ni. Pakama gayaŋ
ni ti nihi, 2 àɗəm : Nàsəra tʉwi gayak
ya kagray na, nak kàbu kagray tʉwi
àna njəɗa, kàbu keɓesey, kàbi kəvi divi
ana ndam cuɗay ga məhurkiviyani ke
kʉli bi daya. Ndam ya tàɗəm nday
ndam *asak goro, ay nday ndam asak
goro do ni ti kàmənjalənjaba kà tay a,
kàsəra nday ndam masəkaɗ malfaɗa
masakani. 3 Nak kàbu keɓesey, kàcaka
daliya azuhva nu a, kàmətaɓ ndo.

4 « Ay ti zlam àbu bəlaŋ kàgudara,
nəhukki : Kàwayay nu akaɗa ya
kàwayay nu enjenjeni ni va do. 5 Jalaki
ahàr ka manjəhaɗ gayak ye enjenjeni
ni, ŋga pi kàŋgoya kələŋ a ni day ti.
Mbatkaba majalay ahàr gayak a, gray
tʉwi akaɗa ya kàgray enjenjeni ni.
Tigi ti kàmbatkaba majalay ahàr a do
nahəma, anara afa gayak a, nara
nəzaba ceŋgel gayak na akaba məlaŋ
ya tafəkaɗki na. 6 Ay zla nahəma,
zlam nahaŋ àbu bəlaŋ nazləbaki kur :
ere ye ti ndam Nikolas * təcahi ana
mis ni ti kàwayay do ferereni akaɗa
goro ya nàwayay do ferereni ni.

7 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici
zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf
Njəlatani ahi ana ndam goro ya
təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam
magudarana nahəma, anəvi divi ga
məzum bəza ga məŋgəhaf ya àbu a
məlaŋ sulumani ge Melefit bu ni.
Bəza ga məŋgəhaf nani ti avi sifa ana
mis. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalavu e Simiriŋ ni

8 Àhu keti : « Biki pakama hini ana
*məslər ge Melefit ya abi slimi ana
ndam goro ya *təcakalavu e Simiriŋ
ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti
ànjəki ka magray zlam ɗek, emende-
veriŋ zlam ɗek, naŋ gani ya àmət
mək àŋgaba e kisim ba ni. Pakama
gayaŋ ni ti nihi, 9 àɗəm : Nàsəra daliya
gayak ya ti kacakay na, nàsəra nak
talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam
gayak àbu. Nàsəra ma magədavani ya
mis tekelkʉkiyu na daya. Ndam ya
tekelkʉkiyu ma ni tàɗəm nday ndam
*Zʉde, ambatakani do nday ndam
Zʉde do, nday ndam ya təcakalavu
ga maɗəbay *Seteni ni. 10 Aŋgwaz
àwərfəŋa kur ka daliya ya akacakay
ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu
ndam gekʉli ndahaŋ kay a daŋgay
vu, awayay ti ahəlfəŋa eyʉ kè kʉli
a. Akəgrum daliya vaɗ kru. Ku
takaɗ kur nəŋgu ni, kàmbrəŋ məfəku
ahàr ba. Kàmbrəŋ məfəku ahàr ndo

§ **1:20** Məslər ge Melefit ya təfi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahaŋ tàɗəm
məslər ya afi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa nahaŋ bu ni ti mis hihirikeni ya təgur mesedi ni ɗek ; mis
ndahaŋ ti ni tàɗəm məslər ti, ndam ge mesedi ni ɗek akaba məslər məslərani ya àfi ahàr ana tay ni. Ay
pakama ge Zeŋ ya abiki ana məslər ya àfi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahaŋ bu ni ti, àhi ana ndam
ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akaɗa nday ɗek mis bəlaŋ. * **2:6** Leli məsər ere ye ti
ndam Nikolas tàɗəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tàɗəbay divi ga Yezu do ni.

nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum aɗaba kèyefiŋa kà zlam magudarana.
11 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.
« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəŋgu ni amaŋgaba, aməmət ɗay-ɗay va do, *kisim ye cʉ ni amazay naŋ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalvu a Pergam ni

12 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti naŋ àbu àna maslalam ma gani cecʉeni məzumani ni. Pakama gayaŋ ni ti nihi, 13 àɗəm : Nàsəra məlaŋ manjəhaɗ gayak a, nak ka məlaŋ ge *Seteni, kʉrsi gayaŋ àbu eslini. † Tàkaɗ Antipas ti afa gekʉli eslini ka məlaŋ ge Seteni ya anjəhaɗ ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbrəŋ nu ndo. Ku tamal tàkaɗa naŋ a nəŋgu ni nak day kèmbrəŋ nu ndo simiteni, kèbu kəfəku ahàr kekileŋa.
14 « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : mis ndahaŋ tèbu afa gayak ti tàgəskabá ere ya *Balam àɗafaki na. Àhi ana bay Balak mâgosay ndam *Izireyel ti tâhəpəɗ aslu ga pəra akaba tâgray mesʉwehvu. 15 Mis ndahaŋ tèbu afa gayak tàgəskabá ere ye ti Nikolas ‡ àɗafaki na daya. 16 Nahkay nəhuk : Mbatkaba majalay ahàr gayak a. Tigi ti kàmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wuɗak, nara nakaɗvafəŋva kà ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.
17 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.
« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man maŋgahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi mʉweni àki məbəkiani. Maslaŋa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaŋa ya ti tàvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalavu a Tiyatir ni

18 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, naŋ ya ti eri gayaŋ asladay akaɗa ga aku ni, asak gayaŋ ni akaɗa ga ara sulumani ni. Pakama gayaŋ ni ti nihi, 19 àɗəm : Nàsəra tʉwi gayak ya kagray na, nàsəra kèbu kawayay mis, kèbu kəfəku ahàr, kèbu kebesey zlam ɗek, kèbu kəfi ahàr ana tʉwi daya. Nàsəra tʉwi gayak ya kagray nihi ni àtama ya kàgrabiya enjenjeni na.
20 « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : kèvia divi ana Zezabel, wal ya àɗəm naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit na. § Ambatakani do wal nani ti naŋ àbu aɗəfiki zlam ana ndam məgru tʉwi ge mesipet tay àna naŋ. Awayay ti tâgray mesʉwehvu akaba tâhəpəɗ aslu ga pəra. 21 Nèvia sarta ti mâmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a, ay ti kekileŋa àcuhway do ; agroru mesʉwehvu gayaŋ zlam gayaŋ. 22 Nihi nahəma, nara nəfəki arməwər, ara acakay daliya ka slalah gayaŋ. Ndam ya tagrafəŋa mesʉwehva ni tigi ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, tàmbrəŋ tʉwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya dal-dal daya. 23 Nara nabazlfəŋa bəza ɗek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit,

† **2:13** A Pergam ti məlaŋ gəɗakani ge meviyekiki zlam ana Zʉs melefit gəɗakani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahaŋ àbu, tazləbavù bay gəɗakani ga ndam Rom ni akaɗa naŋ melefit eslini. Yezu àɗəm kʉrsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. ‡ **2:15** Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni.
§ **2:20** Zezabel ti wal ga bay Akab ga haɗ Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana Bal melefit ga ndam Kanaŋ. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tàɗəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay naŋ Zezabel.

təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni ɗek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahàr ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekʉlʉm ɗek anəpəl kʉli, ku way way do ke tʉwi gayaŋ ya àgray ni.

24 « Lekʉlʉm ndam Tiyatir ndahaŋ ni kàbum kəfumki ahàr ke Melefit. Lekʉlʉm ti kìcʉmiki ma ga wal ni ndo, kàcahum ere ye ti mis nday nani tàɗəm zlam maŋgahani ge *Seteni ni ndo. Lekʉlʉm nahəma ere ye ti nəhi ana kʉli grum ni ti àbi. 25 Ay ti ere ye ti nəhi ana kʉli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nàhi ana kʉli na, kàmbrəŋum ba duk abivoru ana sarta goro ya anaŋga ni.

26 « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vaɗ gayaŋ a nahəma, anəvi njəɗa ga məgur jiba gərgərani. 27 Maslaŋa nani ti emigi bay ɓilek-ɓilekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akaɗa ga maslaŋa ya ti eheɓkaba misek ge eliɓisl a təzlu-təzlu ni. * 28 Anəvi njəɗa ga magray zlam nday nani akaɗa ga Baba ya àvu ni. Maslaŋa nani ti anəvi bamti ya ti acəlaya ge dʉena ni daya. †

29 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalavu a Sart ni

1 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit tàfəŋ adəskəla akaba boŋgur tàfəŋ adəskəlani ni. Pakama gayaŋ ni ti nihi, àɗəm : Nàsəra tʉwi gayak ya ti kagray na. Mis tàɗəm nak ti kàŋgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawaŋ. 2 Nak kàbu kendev-ervu wuɗak, ay ti cikaba. Zlam nahaŋ àgəjənifuka, àmət ndo, ay ahàr àɗəm zay njəɗa gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nàmənjaləŋa ana tʉwi gayak na, nìpi ti èsli araŋa kè meleher ge Melefit goro do. 3 Sərki ka ma ge Melefit ya ti kìci ahaslani ni. Sərki ahəmamam kàgəskabu ma gani ahaslani ni. Kàsərkia ti gəskabá, mbatkaba majalay ahàr gayak na. Tigi ti kìpiɗekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akaɗa ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. 4 Ay ti ndam gayak ndahaŋ ɓal tàbu a Sart ti azana gatayani tàgəs arɗa ndo. Nday məbakabu azana bəɗ-bəɗani, ama-sawaɗay akaba tay, aɗaba tìsliki tata.

5 « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəɗ-bəɗani, anəbəzkia slimi gayaŋ ka wakita ɗay-ɗay do. A wakita nani bu ni ti nàbəkia slimi ga ndam ya tàŋgəta sifa ni. Kè meleher ga Baba akaba kè meleher ga məslər gayaŋ nahəma, anəɗəm vay-vay naŋ ti mis goro.

6 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalavu a Filadelfi ni

7 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti naŋ *njəlatani, naŋ jireni ni, naŋ ti lekili ga bay Devit àfəŋ a ahar bu . Tamal àzləkaba mahay a ti maslaŋa nahaŋ àzləkvu koksah, tamal àzləkvà day maslaŋa nahaŋ àzləkaba koksah. Pakama gayaŋ ni ti nihi, 8 àɗəm : Nàsəra tʉwi gayak ya kagray na. Nàsəra njəɗa gayak àhəca, akaba nani ɗek kàmbrəŋ nu ndo, kàgəskabá pakama goro a. Nihi nahəma, nàzləkukaba mahay a, maslaŋa ya ti esliki məzləkvu mahay nani ti àbi. 9 Nàhuk nahəma, ndam ya təcakalavu ga maɗəbay *Seteni, tàɗəm nday ndam *Zʉde ambatakani

* **2:27** Mənjay Limis 2.8-9. † **2:28** Bamti ya ti acəlaya ge dʉena ni ti Krist. Mənjay Maŋgahani 22.16.

do tasəkaɗ malfaɗa, nday ndam Zʉde do ni, ere ye ti anəgri ana tay ni nihi : anəfəki ŋgasa ka tay, ti târa tâbəhaɗuk mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ. Nahkay ti atəsər nu nàbu nawayay kur. 10 Nak ti kàgəskabá pakama goro na, kàmbrəŋ ndo. Nahkay nu day anahətay kur ka sarta ga daliya ya amərəkia ka ndam ga duniya ɗek ni, anəmbrəŋ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahaŋ goro, mis ndahaŋ ti ni goro do. 11 Nu nàbu naŋga wuɗak. Gəskabá ma ya ti nàhuk na lala, kàmbrəŋ ba. Nak kàbu àna sifa ya nəvuk ga sulum aɗaba kèyefiŋa kà zlam magudarana ni : tigi ti kàmbrəŋ ma goro ndo nahəma, maslaŋa àbi amazafuka sifa gani nana bi.

12 « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anafəkaɗ naŋ, emigi medikedik ga *ahay gəɗakani ge Melefit goro ni, amanjəhaɗ a məlaŋ sulumani nani bu ga kaŋgay-kaŋgayani. Anəbəki slimi ge Melefit akaba slimi ga kəsa gəɗakani ga bay Melefit goro ka naŋ. Kəsa gani nani ti Zerʉzalem mʉweni ya ti Melefit aməslərbiyu ka haɗ ni. Anəbəki slimi goro mʉweni ka maslaŋa nani daya.

13 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayaŋ ya təcakalavu e Lewʉdisi ni

14 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Lewʉdisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti təzalay naŋ “Aya Nahkay !” ni. Naŋ Bay magray sedi jireni, àsəkaɗ malfaɗa do, ere ye ti Melefit àgraya ni ɗek ti ahar gayaŋ àkibu daya. Pakama gayaŋ ni ti nihi, 15 àɗəm : Nàsəra tʉwi gayak ya kagray na : nak liŋ-liŋ do, nak war-war do daya. Hojo nak liŋ-liŋ ahkay do ni nak war-war. 16 Ay ti nak liŋ-liŋ do, nak war-war do, nak luɓuk-luɓuk, nahkay ti nara nahəŋgaya kur a ma goro ba tuwəɗ. 17 Kàbu kəɗəm elimeni gayak àbu, kàŋgəta zlam a, ere ye ti ahəcukkivu ni àbi. Ambatakani do ŋgay nak kàbu kasay cicihi, araŋa gayak àbi, nak talagani, nak wulufani, nak a mahayma ti kàsər do. 18 Nihi zla nahəma, nawayay ti ra afa goro a, səkum gru maslaɗani, èɡi njəlalatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni. Səkum azana bəɗ-bəɗani ti kâbakabu, kâŋgah vu gayak nahkay ti akagray mimili va do. Səkum haf ge eri daya ti kâgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. 19 Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal tàgudara zlam a ti nəhiki ana tay, natraɓki tay. Nahkay ti mbatk-aba majalay ahàr gayak a, kava njaŋ-njaŋ ga magray tʉwi a. 20 Ci day, nu hi kà mahay, nàbu nəzalay. Tamal ti maslaŋa ècia dəŋgu goro a, àzləkaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nàhuriya ti nəzum zlam ata naŋ, naŋ day azum zlam ata nu.

21 « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhaɗani e kʉrsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhaɗ ti akaɗa goro ya ti nèyefiŋa kà zlam magu-darana, nàra, nu nàbu manjəhaɗani e kʉrsi ga bay bu akaba Baba ni.

22 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefit ba

1 Àra àhua ma na nahkay ti nìpi ma-hay məzləkabana e melefit ba. Es-lini dəŋgu ga maslaŋa àhənday akaɗa ga mezlelim ni. Dəŋgu nani ti ga maslaŋa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kàcəlaya ti nəɗəfukki zlam ya ti ama-gravu ni. »

2 Eslini *Məsuf ge Melefit àgəs nu hʉya, mək nìpi kʉrsi ga bay mafəkaɗani e melefit bu, maslaŋa àvu manjəhaɗviyani dəgama. 3 Maslaŋa gani nani ti àɓəlay kay akaɗa ga akur

sulumani ya təzalay zespi ni, akaɗa akur ya təzalay sarduwaŋ ni daya. Kʉrsi gani nani ti makwal èveliŋ tekesl. Makwal ni asladay akaɗa ga akur ya təzalay imarot ni. 4 Kʉrsi ndahaŋ kru kru cʉ mahar faɗ tàfəŋ kà gəvay ge kʉrsi nani tèveliŋ carra, mis gəɗákani tàvu dəgama dəgama manjəhaɗviyani. Nday məbakabu azana bəɗ-bəɗani, mefeɗey ahàr àna elpindiŋ ga gru. 5 A kʉrsi gani nani ye e kiɗiŋ bu ni ti avər abay aku, dəŋgu tahənday, avər adi aday. Eslini ceŋgel tàbu adəskəla təsladay məlaŋ kama ge kʉrsi ga bay ni. Ceŋgel nday nani ti *Məsuf ge Melefit adəskəlani ni. 6 Zlam nahaŋ àvu kama ge kʉrsi ga bay ni, ere gani akaɗa dəluv, asladay məlaŋ akaɗa ga kutrum ni, ahəlaba eri a vərut.

Zlam ndahaŋ tàbu faɗ, nday àna sifa, tàfəvù kʉrsi ni e kiɗiŋ vu kà palahar gani faɗani ɗek. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba alaŋ gatay ni ɗek eri trakokwa trakokwa. 7 Zlam bəlaŋ gani tàzavu ata mazlahku, ye cʉ ni tàzavu ata wur kokur, ya mahkər ni meleher gani tàzavu ata ge mis, ya faɗ ni ti ni tàzavu ata məjəvu ka ya ti məjəvu ni ahər ni. 8 Zlam nday nani faɗani ni kərpasla tàfəŋ kà tay muku muku, vu gatay ni ɗek eri trakokwa, gwar a huɗ bu akaba gwar ka dala ɗek. Məlafat akaba məlavaɗ gani do ɗek tidi limis, tàmbrəŋ do, tàbu təɗəm :

« Bay geli Melefit, nak Bay njəɗa-njəɗani, nak kàbu njəlata, njəlata, njəlata.
Nak ti kwa ahaslani nak kàbu, nak kàbu nihi, akələbu kama daya. »

9 Zlam nday nani faɗani tàbu tidii limis ana Bay ya ti naŋ àbu manjəhaɗani dəgama e kʉrsi ga bay bu, naŋ àbu àna sifa, àmət ɗay-ɗay do ni. Kəla ya ti tidii limis ga mazləbay naŋ akaba təgri sʉsi nahkay ni ti 10 nday gəɗákani kru kru cʉ mahar faɗani ni tabəhaɗi mirdim ana Bay ya ti naŋ manjəhaɗani dəgama e kʉrsi ga bay bu, àmət ɗay-ɗay do ni. Tabəhaɗi mirdim, tazləbay naŋ. Tabəhaɗ elpindiŋ gatay kè meleher ga Bay manjəhaɗani e kʉrsi bu ni, təɗəm :

11 « Bay geli Melefit, nak kàgraya zlam a ɗek.
Kàgraya zlam a ɗek, nday tàbu nahkay ti ka mawayay gayak.
Nahkay zla nahəma, kìslia ti ku way way do mâzləbay kur,
mâɗəm nak gəɗakani, mâɗəm nak njəɗa-njəɗani. »

5

Wur Təmbak akaba wakita

1 Eslini nìpifiŋ wakita mifeɗekabani kà bay ya ti manjəhaɗani dəgama e kʉrsi ga bay bu ni a ahar ga ɗaf bu. * Wakita nani ti palahar gani cecʉeni məbəkiani, ma gani mandəɓaŋakabiyani àna zlam məlaŋ adəskəla daya. 2 Mək nìpi *məslər ge Melefit njəɗa-njəɗani àɗəm ma kay kay, àɗəm ahkado : « Way esliki məhəlkia zlam ya ti tàndəɓaŋakabiyu wakita ni àna naŋ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

3 Ay ti ku e melefit bu, ku ka haɗ, ku a haɗ bu, maslaŋa àbi esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huɗ gani vu bi. 4 Eslini nìtʉwi dal-dal aɗaba tàdi ahàr ana maslaŋa ya ti esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huɗ gani vu ndo. 5 Ay bəlaŋ e kiɗiŋ ga nday gəɗákani ni bu àhu : « Kìtʉwi ba. Nihi nahəma mazlahku àbu, naŋ ti ge dini ga Zʉda, naŋ wur huɗ ge Devit ; èyefiŋa kà ndam ezir ge Melefit a. Naŋ ti esliki : ahəlkia zlam adəskəlani ya tàndəɓaŋakabiyu wakita ni àna naŋ na ga mepelkabana tata. »

6 Eslini nìpi Wur Təmbak micikeni jika e kiɗiŋ bu kama ge kʉrsi ni. Zlam ndahaŋ faɗani ni akaba nday gəɗákani ni tèveliŋ naŋ. Wur Təmbak gani nani ti edrem adəskəla. Eri gani day adəskəla ; eri nday nani ti

* **5:1** Ka sarta ga Yezu ti wakita ɗek zəbalani, mis tefeɗekabu ; ga məŋgət məlaŋ ya tawayay ni si têpelkaba kwa ; wakita akaɗa ya kani ni ti tàbi.

*Məsuf ge Melefit adəskəlani ni, Melefit àslərbiyu tay ka haɗ ɗek. Wur Təmbak gani nani ti amənjavu akaɗa ga wur təmbak ya tìsliŋa ni. 7 Wakita ni àfəŋ kà Bay ya ti manjəhaɗani dəgama e kʉrsi bu ni a ahar ga ɗaf bu. Eslini Wur Təmbak nakəŋ òru àzay wakita ni. 8 Naŋ nakəŋ àra àza wakita na ti zlam faɗani ni akaba gəɗákani kru kru cʉ mahar faɗani ni tàbəhaɗ mirdim grik kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday ɗekeni àna tindʉ a ahar bu akaba hijiyem ga gru mərəhvani àna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahəŋgalani ga ndam ge Melefit ya tahəŋgalafəŋa kè Melefit a ni. 9 Nday nakəŋ tìdi limis mʉweni, tàɗəm :

« Nak ti kìslia mazay wakita na,
kìslia məhəlkia zlam adəskəlani
ya tandəbaŋakabiyu wakita na àna naŋ na daya.
Aɗaba tàkaɗa kur a,
kàmbiaya mis a ɗek ana Melefit àna mimiz gayak na :
mis ya təzlapay ma həma ni ɗek, ge dini ɗek,
ga jiba ɗek akaba ga haɗ gərgərana ɗek, kàmbiaya tay a.
10 Kàgray nahkay ti tìgia ndam jiba gayak a, nak kəgur tay,
tìgia ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit kè meleher ge Melefit geli daya.
Nday gani etigi bəbay ka haɗ. »

11 Eslini nìpi məslər ge Melefit miliyem ehimeya, tàcalvu do, nìci limis gatay ya tidi ni. Nday nakəŋ tèveliŋi ahàr ana kʉrsi ni, ana zlam faɗani ni, akaba ana gəɗákani ni. 12 Nday nakəŋ tàbu tidi limis kay kay, tàɗəm :

« Wur Təmbak ya tàkaɗ ni èslia ti mis tâhəŋgrioru ahàr a haɗ,
tâzləbay naŋ akaba tîdii limis,
aɗaba naŋ njəɗa-njəɗani, agur zlam ɗek,
naŋ àbu àna elimeni, àsəra magray zlam a ɗek. »

13 Eslini nìci dəŋgu ga zlam ya Melefit àgraya tay a ni ɗek tàbu tidi limis. Zlam ya ti agavəla ni, ya ka haɗ ni, ya a haɗ bu ni akaba zlam ya ti a dəluv bu ni tàɗəm :

« Məzləbum Bay ya ti e kʉrsi bu ni,
məzləbum Wur Təmbak ni daya.
Məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana tay aɗaba nday təgur zlam ɗek.
Mətəkumi ahar ana tay daya.
Məgrum zlam nday nani ɗek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

14 Zlam faɗani nakəŋ tàɗəm : « Aya nahkay ! » Tàra tàɗəma nahkay nahəma, gəɗákani ni tàbəhaɗi mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana haɗ ana Bay ya e kʉrsi bu ni akaba ana Wur Təmbak ni, tàhəŋgrioru ahàr a haɗ ana tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

1 Eslini nìpi Wur Təmbak nakəŋ àzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita na bəlaŋ gana. Àra àzəkia nahəma, nìci zlahay ga zlam bəlaŋ e kidîŋ ga zlam faɗani ni bu ahənday kay kay akaɗa ga avər ya adi aday ni, àɗəm : « Ra ! » 2 Nìpi ti pilis bəɗ-bəɗani, mis àki digʉsa manjəhaɗani, aləka àfəŋ a ahar bu. Tàvia elpindiŋ a, aɗaba esliki meyefiŋeni kà zlam ɗek, àsləka òru ga makaɗvani ti mêyefiŋ ka zlam keti.

3 Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita ye cʉ na. Àra àzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ye cʉ e kidîŋ ga zlam faɗani ni bu ni, àɗəm : « Ra ! » 4 Nìpi pilis nahaŋ ndizeni àhəraya, mis àki digʉsa. Maslaŋa gani nani ti tàvia maslalam gəɗakana, tàvikiva njəɗa ga məzəkibiyu silik ke mis ka haɗ a ti tâbazlvu e kidîŋ gatay bu.

5 Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra àzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya mahkər e kidîŋ ga zlam faɗani ni bu ni, àɗəm : « Ra ! » Nàmənjoru mək nìpi pilis diliŋ-diliŋeni àhəraya, maslaŋa àki digʉsa, kilʉ àfəŋ a ahar bu ga makay zlam. 6 Nìci dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu e kidîŋ ga zlam faɗani ni bu, àɗəm :

« Siŋgu ge tʉwi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlaŋ ciliŋ, tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Àhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma kìjifiŋ ba. »

7 Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita ya faɗani na. Àra àzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya faɗani ni àɗəm : « Ra ! » 8 Nàmənjoru mək nìpi pilis àzavu ata azək àhəraya, maslaŋa àki digʉsa. Slimi ga bay nani Kisim, məlaŋ ge *kisim aɗəboru naŋ kələŋ. Tàvia njəɗa ana tay ka palahar ga haɗ bəlaŋ a huɗ ga faɗani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna lʉwir a, àna arməwər gərgərana. Tàvia njəɗa ana tay ga magray ti zlam ge gili cuɗayani tâbazl mis daya.

9 Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra àzəkia ti nìpi diksi ga ndam ya tàbazl tay aɗaba tàgəskabá ma ge Melefit a akaba tàgrakia sedi a ni. Nday ti tàvu a huɗ ga məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. 10 Nday nakəŋ tàzlah kay kay, tàɗəm : « Bay geli gəɗakani, nak jireni, nak *njəlatani ; akagrafəŋa seriya kè mis ya tàbu ka haɗ, tàbazl leli na ti ananaw ? Akatraɓvù tay ti ananaw ? » 11 Tàra tàɗəma ma na nahkay nahəma, tàbəki azana bəɗ-bəɗani ka tay ɗek, tàhi ana tay ahkado : « Ɓesʉma àkiva gʉzit, aɗaba bəza ga məŋ gekʉli ndahaŋ tàbu təgri tʉwi ana Melefit akaɗa gekʉli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti tâbazlkivu tay ke kʉli. Ahàr àɗəm tâbazlaba tay a ɗek day kwa. »

12 Eslini nìpi Wur Təmbak ni, àzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita ya muku na. Àra àzəkia ti haɗ àdaɗay kay kay. Fat èɡi diliŋ-diliŋ akaɗa jembey. Kiyi day èɡi ndize akaɗa mimiz. 13 Boŋgur tàtəɗbiyu e melefit bu, tàdəgaya ka haɗ a akaɗa ga bəza ga *wəruv maŋgalakani ya aməɗ gəɗakani abafəŋa tay kà məŋ gana ni. 14 Huɗ melefit èfeɗevu akaɗa ga wakita ya efeɗevu ni, àsləkaba eslina. Həma akaba haɗ ya e kiɗiŋ ga dəluv bu ni ɗek tàsləkaba a məlaŋ gatay ba. 15 Bəbay ga haɗ ni ɗek, gəɗákani, gəɗákani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njəɗa àfəŋ ka tay ni, mis ndahaŋ ni ɗek, eviɗi akaba nday ye eviɗi do ni tàɓu a ahuzl bu, tàɓu e kiɗiŋ ga huɗəkum bu. 16 Tàhi ana həma ni akaba ana huɗəkum ni ahkado : « Dəɗumkiaya ke leli a, ŋgahumfəŋa leli kà bay manjəhaɗani dəgama e kʉrsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ŋgahumfəŋa leli kà Wur Təmbak na daya, aɗaba àzuma ɓəruv a. 17 Aɗaba vaɗ məzum ɓəruv gatay dal-dalani ènjia. A vaɗ gani nani ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti tàhəndakia zlam ge Melefit ka tay a ni

1 Eslini nìpi *məslər ge Melefit faɗ nday jika jika kè sliri ga məlaŋ faɗani ɗek. Nday tàbu təcafəŋa aməɗ ga məlaŋ na ɗek ti àdaɗay ka haɗ ni ba, ka dəluv ba akaba ka məŋgəhaf ku bəlaŋ ba simiteni. 2 Melefit ti Bay ga sifa ; nìpi məslər gayaŋ nahaŋ keti naŋ àbu aslakabiya gwar egezi a, zlam ge Melefit ga mahəndakiani ke mis ni àfəŋ a ahar bu. Məslər nakəŋ àzlah kay kay, àhi ana məslər ndahaŋ faɗani ya Melefit àvi njəɗa ana tay ga magudar haɗ akaba dəluv ni, àhi ana tay ahkado : 3 « Kàgudarum haɗ, dəluv akaba məŋgəhaf faŋ ba, si amahəndakia zlam ge Melefit kè meleher ga ndam məgri tʉwi ana Melefit geli na day kwa. » 4 Eslini tàcaluaya mis ya ti tàhəndaki zlam ge Melefit ka tay na : nday dəbu diŋ àna dəbu kru kru faɗ mahar faɗ, nday ge dini gərgərani ge Izireyel ni ɗek. 5 Ge dini ga Zʉda mis dəbu kru mahar cʉ, ge dini ge Rʉbeŋ mis dəbu kru mahar cʉ, ge dini ga Gad mis dəbu kru mahar cʉ, 6 ge dini ge Eser mis dəbu kru mahar cʉ, ge dini ga Naftali mis dəbu kru mahar cʉ, ge dini ga Manase mis dəbu kru mahar cʉ, 7 ge dini ga Simeyoŋ mis dəbu kru mahar cʉ, ge dini ge Levi mis dəbu kru mahar cʉ, ge dini ga Isakar mis dəbu kru mahar

cʉ, 8 ge dini ga Zabuloŋ mis dəbu kru
mahar cʉ, ge dini ge Zʉzef mis dəbu
kru mahar cʉ, ge dini ge Benjemeŋ
mis dəbu kru mahar cʉ.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefit

9 Eslini nàmənjoru, nìpi mis
macakalavani dal-dal, maslaŋa àcal
tay koksah. Nday nani ti mis ga
haɗ gərgərani ɗek, ga jiba gərgərani
ɗek, ge dini gərgərani ɗek akaba ya
təzlapay ma həma gərgərani ni ɗek.
Nday tàbu micikeni jika jika kama
ge kʉrsi ga Bay ni, kè meleher ga
Wur Təmbak ni. Nday ɗek məbakabu
məgudi bəɗ-bəɗani, ahar ga təɓa
tàfəŋ kà tay ɗek a ahar bu, tazləbay
Melefit àna naŋ. 10 Nday nakəŋ tàzlah
kay kay, tàɗəm : « Tàhəŋgay leli ti
Melefit geli manjəhaɗani e kʉrsi bu ni
nday ata Wur Təmbak ni. » 11 Eslini
nìpi *məslər ge Melefit jika jika
tèveliŋia ahàr ana kʉrsi ga bay na, ana
gəɗákani na akaba ana zlam faɗani
ya àna sifa na. Nday nakəŋ tàbəhaɗ
mirdim, meleher ndiɓa ndiɓa ana
haɗ, tàzləbay Melefit, 12 tàɗəm :
« Aya nahkay !
Melefit geli ni, nak a bay gayak bu,
nak kàsəra zlam a.
Məgruk sʉsi, məhəŋgrukoru ahàr a
haɗ,
aɗaba kìslia ga məgur zlam a ɗek, nak
njəɗa-njəɗani,
nahkay mazləbay kur ga kaŋgay-
kaŋgayani.
Aya nahkay ! »
13 Eslini gəɗakani bəlaŋ e kiɗiŋ
ga nday kru kru cʉ mahar faɗani
ni bu àhu ahkado : « Mis nday
hini məbakabu məgudi ɓəɗ-ɓəɗani
ni ti ndamam, tàsləkabiya eley ? »
14 Nàhəŋgrifəŋ, nàhi : « Bay goro, nu
nàsər do, nak kàsəra sawaŋ timey. »
Naŋ nakəŋ àhu nahəma : « Hini ti
ndam ya ti tèɓesebiya daliya dal-
dalana, tàmbrəŋ məfəki ahàr ke
Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya
tàbarafəŋa məgudi gatay àna mimiz ga
Wur Təmbak a ti məgudi gatay ni tîgi
bəɗ-bəɗani ni. 15 Azuhva nani ti nday
tàbu kəlavaɗ micikeni kè meleher
ge Melefit naŋ manjəhaɗani e kʉrsi
gayaŋ bu, tazləbay naŋ a ahay gayaŋ
bu məlafat akaba məlavaɗ gani do
ɗek. Bay ya ti naŋ manjəhaɗani
dəgama e kʉrsi bu ni aməfi ahàr
ana tay. 16 Lʉwir aməwər tay va
do, yam day amakaɗ tay va do. Fat
akaba endif day atəgri araŋa ana tay
do. 17 Aɗaba mam, Wur Təmbak
micikeni e kiɗiŋ ge kʉrsi ga bay ni
bu ni amajəgay tay, aməhəloru tay ka
məlaŋ ga yam ya ti aŋgəz, àdəl ɗay-
ɗay do, avay sifa ni. Melefit àna ahar
gayaŋ aməgriaba yam tuway ana tay
e eri ba ɗek. »

8

Wur Təmbak ni èndeveriŋa məzəkia zlam mandəɓaŋakabiyu wakita na

1 Eslini Wur Təmbak ni àzəkia
zlam mandəɓaŋakabiyu wakita ya
adəskəlani na. Àra àzəkia nahəma,
zlam ya a huɗ melefit bu ni ɗek
tàmbrəŋ madaɗani, təwər day àbi
ɗeɗik-ɗeɗik, agray minit kru kru
mahkər. 2 Eslini nìpi *məslər ge
Melefit adəskəla micikeni kè meleher
ge Melefit ; tàbi mezlelim adəskəla
ana tay.

3 Nìpi məslər ge Melefit nahaŋ àna
hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem
ni ti teviyekviyu haf ya ezi akaɗa ge
tersel ni. Məslər ge Melefit nakəŋ àra
ècikfəŋ kà gəvay ga zlam ga gru ya
teviyekiki zlam ana Melefit ni. Tàvia
haf ya ezi akaɗa tersel na dal-dal
ge meviyekieni ana Melefit ti azək
gani mînjikioru ke Melefit, ti Mele-
fit mîci mahəŋgalay zlam ga ndam
gayaŋ *njəlatani ni ɗek àna azək ga
haf ni. Nahkay məslər nakəŋ èviyekki
ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam
ana Melefit ni, kè meleher ge Mel-
efit naŋ dəgama e kʉrsi gayaŋ bu.
4 Naŋ àbu eviyek haf ya ezi akaɗa
tersel ni nahkay ti azək gani àhəraya
a ahar gayaŋ ni ba, àcəloru agavəla
afa ge Melefit, nahkay Melefit èci
mahəŋgalay zlam ga ndam njəlatani
gayaŋ ni ɗek. 5 Eslini məslər ge Mele-
fit ni àzay hijiyem ga gru ni, àdaya aku

a məlaŋ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviyu e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbəviya nahkay nahəma àdəvabiyu ka haɗ. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huɗ melefit àhənday, avər àbay aku asladay məlaŋ, haɗ àdaɗay dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

6 *Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəŋ kà tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

7 Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kidĩŋ gatay ya adəskəlani bu ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebeɗeveni tadəgaya ka haɗ a. Haɗ ni èsevu məlaŋ mahkər, palahar gani bəlaŋ aku àzumaba. Kəla məŋ ga zlam mahkər lu ti bəlaŋ e kidĩŋ gatayani bu aku èviyekaba. Kʉzir miɗeni ɗek aku ni àzumaba daya.

8 Eslini naŋ ye cʉ ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra evia ti zlam nahaŋ gəɗakani akaɗa həma, aku àbu azum, tìzligiyu a *dəluv gəɗakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlaŋ mahkər, palahar gani bəlaŋ èɡi mimiz. 9 Kəla zlam ya a huɗ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlaŋ e kidĩŋ gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlaŋ e kidĩŋ gatayani bu àhuɓkaba ŋguc ŋguc.

10 Eslini naŋ ya mahkər ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti boŋgur gəɗakani àtədbiyu e melefit bu. Boŋgur gani nani asladay akaɗa aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka haɗ ya ti yam gani acuhway ni ɗek ti kəla dəluv mahkər lu boŋgur ni àdəkiaya ka bəlaŋ gana. Àdəkiaya ka məlaŋ ga yam ya àdəl do na daya. 11 Boŋgur nani ti slimi gayaŋ Ɓilek-ɓilek, esliŋ dəŋgu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlaŋ e kidĩŋ gatayani bu ni ti yam gani èɡi ɓilek-ɓilekeni. Mis kay tìsia yam na. Tàra tìsia yam na ti tàməta aɗaba yam ni èɡia esliŋ dəŋgu krec.

12 Eslini naŋ ya faɗ ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti fat àsladay lala va do, akaɗa ècekvu mahkər, tàhəmbakia zlam ka palahar bəlaŋ gana. Kiyi day èɡia nahkay. Kəla boŋgur mahkər lu ti bəlaŋ e kidĩŋ gatayani bu àsladay va do. Nahkay ga məlafat məlaŋ àsladay lala va do akaɗa maslaɗani gani ècekvu məlaŋ mahkər, tàhəmbakia zlam ka palahar bəlaŋ gana. Məlavaɗ gani day nahkay.

13 Eslini nàmənjoru keti, nìpi məjəvu naŋ àbu ahər driŋ a huɗ melefit bu, etʉwi kay kay, àɗəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefit tàbu mahkər tìvi mezlelim gatay ni faŋ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəcakay daliya dal-dal. »

9

1 Eslini naŋ ya zlam ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti nìpi boŋgur nahaŋ àtədbiyu e melefit bu, àdaya ka haɗ a. Tàvia lekili ge *eviɗ gəɗakani ya a huɗ ga haɗ bu na. 2 Nahkay boŋgur ni àzləkaba eviɗ na. Àra àzləkaba ti azək àhəraya dʉl-dʉl, azək gani akaɗa ga aku kayani ni. Azək ni àsəki fat mək məlaŋ èɡi ziŋ-ziŋ. 3 A huɗ ga azək ni bu nahəma, eyéw tàhəraya ka haɗ na ɗek slirɓiɓa. Tàvia njəɗa ana eyéw na ga məɓal mis akaɗa ga andra na. 4 Tàhi ana tay ahkado : « Kàgudarum kʉzir ba, kàgudarum məŋgəhaf ba, kàgudarum zlam məfətani ndahaŋ ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti tàhəndaki zlam ge Melefit ka tay kè meleher ndo ni ciliŋ. » 5 Tàvi divi ana eyéw ni ga mabazl mis ni ndo, tàvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam ciliŋ. Eyéw nday nani ti taɓal mis ; məwər gani ti akaɗa ga andra ya àɓala mis a ti awər ni. 6 A huɗ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni ataɗəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atədi ahàr do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəŋa kà tay a driŋ.

7 Eyéw nday nani ti tàzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kaɗvu ni. Zlam ndahaŋ tàki ka tay ka ahàr akaɗa elpindiŋ ga gru. Meleher gatayani day akaɗa ge mis ni. 8 Məhər ga ahàr gatay day zilip zilip akaɗa ga wál ni. Aslər gatay ni day akaɗa ga mazlahku ni. 9 Gugum gatay ni akaɗa məwəlani àna maslpara ga ara. Daɗay ga kərpasla gatay ni ahənday akaɗa ge seret ya ti tàwəlfəŋa tay kè pilis a, tacuhworu àna tay ka kaɗvu ti tahənday ni. 10 Hutul gatay ni njʉɗa njʉɗa akaɗa ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana mis àna məɓal mis vəzak vəzak àna hutul gatay ni. 11 Eyéw ni ti nday tàbu àna bay gatay. Bay gani nani ti agur eviɗ gəɗakani ya a huɗ ga haɗ bu ni. Təzalay naŋ àna ma *Hebri Abadoŋ, àna ma Gres ti ni Apoliyoŋ. *

12 Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahəma, daliya ndahaŋ tàbu kama cʉ.

13 Eslini məslər ya muku ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti nìci dəŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu ka gəjək ga məlaŋ faɗani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit kè meleher gayaŋ ni. 14 Maslaŋa nani àhi ana məslər ya muku, èvi mezlelim ni ahkado : « Picehaba məslər faɗani məwəlani kà gəvay ga zalaka gəɗakani Efret na. » 15 Naŋ nakəŋ àra ècia ma ya tàhi na ti èpicehaba məslər faɗani na. Məslər nday nani ti Melefit àdaba tay ga moru mabazl mis a : kəla mis mahkər lu takaɗ bəlaŋ gani. Àdaba tay a nahkay ti, ti tâgray tʉwi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. 16 Məslər nday faɗani ni ti ndam slewja gatay tàbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini tàhu nday miliyem diŋ diŋ cʉ. 17 Ere ye ti nìpi ni ti nihi : pilís mis tàki ka tay. Mis ni məwəlvani àna maslpara ga kaɗvu. Maslpara gatay ya tàwəlvu àna naŋ ni ndize-ndize akaɗa aku, cekʉleti-cekʉleti, azaywur-azaywur. Ahàr ge pilís ni akaɗa ga mazlahku ni, aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akaɗa ga asas ya aku agəs ni tahəraya a ma gatay ni ba. 18 Zlam nday hini mahkərani ni ti təgri daliya ana mis dal-dal : aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akaɗa ga asas ya aku agəs ni. Tàhəraya a ma ge pilís ni ba, tàbazl mis : kəla mis mahkər lu tàkaɗ bəlaŋ gani. 19 Nahkay pilís ni tisliki məgri daliya ana mis àna zlam ya àniviyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilís ni day zlam ga kaɗvu, tàgri daliya ana mis àna naŋ. Hutul nday nani akaɗa gavaŋ, ahàr tàki ka tay ga məgri daliya ana mis àna naŋ.

20 Mis ndahaŋ tàgəjənia. Nday nani ti zlam mahkərani ya ti tàbazl mis ni tàgri araŋa ana tay ndo. Akaba nani ɗek tàmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo. Nday tàbu tagroru tʉwi gatay ya ahaslani ni zlam gatay : tazləbay seteni, tagray pəra. Pəra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahaŋ ge virzegeni a, ndahaŋ ga akur, ndahaŋ ti ni ge ɓiyem. Zlam nday nani tìpi divi do, tìci slimi do, tàsawaɗay koksah daya. 21 Mis nday nani ya tàgəjəni ni tàmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo : tàmbrəŋ matak gatay ni ndo ; tàbu tabazl mis, tagray mesʉwehvu, tigi akal kekileŋa zlam gatay.

10

Məslər ge Melefit akaba wakita gʉziteni

1 Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaŋ njəɗa-njəɗani àhəraya e melefit ba. Məslər gani nani àbakababiyu endʉwi ga maklaɓasl, ahàr gayaŋ ni mefeɗeni àna makwal, meleher gayaŋ akaɗa fat, asak gayaŋ day tàzavu ata arəɗ ga aku ya agəs zlam gədək ni. 2 Wakita gʉziteni àfəŋ kà məslər ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkaɗki asak ga ɗaf gayaŋ ni ka *dəluv gəɗakani, asak ga gəjar gayaŋ ni ti ni ka haɗ. 3 Naŋ nakəŋ àzlah kay kay akaɗa ga mazlahku ya avalahay ni. Àra àzlaha nahkay ti nìci avər ahəŋgrifəŋbiyu, àdi aday sak adəskəla.

* **9:11** Abadoŋ, Apoliyoŋ : slimi nday nani awayay aɗəmvaba « Bay magudarkaba zlam a. »

4 Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na
ti nawayay nəbəki ere ye ti aday ga
avər tàɗəm ni. Ay ti nìci dəŋgu ga
maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu e melefit
bu, àɗəm : « Ere ye ti aday ga avər
tàɗəm ni ti kàbəki ba, kàhi ma gani
ana maslaŋa ba daya. »

5 Eslini məslər ge Melefit ya
ti àfəkaɗki asak bəlaŋ ka dəluv
gəɗakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka
haɗ ni àtəloru ahar ga ɗaf agavəla,
6 àmbaɗay àna slimi ge Melefit dək
aɗaba Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-
kaŋgayani, àgraya məlaŋ ya agavəla
na akaba zlam ya ti a huɗ gani bu
na ɗek, àgraya haɗ akaba zlam ya ti
tàki na ɗek, àgraya yam akaba zlam
ya ti a huɗ gani bu na ɗek. Məslər ge
Melefit nakəŋ àmbaɗay, àɗəm : « Ere
gani ara agravu nihi hʉya eɗeɗiŋ,
sarta gani àbi. 7 Ay ka fat ya ti məslər
ge Melefit ya ti adəskəlani ni emivia
mezlelim gayaŋ na nahəma, Melefit
emendeveriŋ zlam gayaŋ maŋgahani
ni. Zlam maŋgahani nani ti àhia ma
gana ahaslana ana ndam məgri tʉwi
ya tahəŋgaray *pakama gayaŋ na. »

8 Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma
kwa e melefit bu ni àhu keti : « Ru
kaza wakita məzləkabana ya àfəŋ a
ahar bu kà məslər ge Melefit micikeni
jika, asak bəlaŋ ka dəluv gəɗakani,
asak bəlaŋ gani ti ni ka haɗ na ni. »

9 Nahkay nərəkioru ka məslər
nakəŋ, nàhi mâvu wakita gʉziteni
ya àfəŋ ni. Eslini àhəŋgrufəŋ, àhu :
« Za ti kândavù. A ma gayak bu
nahəma, amanja new-new akaɗa
amu, eminjʉa a huɗ va ti emigi ɓilek-
ɓilek. »

10 Eslini nàzafəŋa wakita gʉziteni
na kà məslər na, nàvi ana ma tiyuk. A
ma goro bu nahəma, new-new akaɗa
amu, ay nàra nànda ti ègia ɓilek-ɓilek a
huɗ goro ni ba. 11 Tàhu keti : « Melefit
àɗəmkia ma ka jiba gərgərana, ke mis
ga haɗ gərgərana, ke mis ya təɗəm ma
həma gərgərana, akaba àki ka bəbay
gatayana ɗek. Ahàr àɗəm kâhəŋgri ma
gayaŋ nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cʉ

1 Eslini tàvu fifiŋ ga məgur zlam,
tàhu : « Cikaba, kôru kâgur *ahay
gəɗakani ge Melefit ni akaba məlaŋ
meviyekiki zlam ana naŋ ni àna
naŋ. » Tàhu : « Calaba mis ya tàbu
tahəŋgalay Melefit a dalaka ga ahay
gani bu na daya. » 2 Ay ti tàhu :
« Kàgur dalaka ya e mite bu ni
ba, mbrəŋ nahkay aɗaba Melefit
àmbrəŋia məlaŋ gani nana ana nday
ya ti nday ndam *Zʉde do na. Nday
gani nani atəzum kəsa *njəlatani ni
kiyi kru kru faɗ mahar cʉ. » 3 Tàhu
keti : « Melefit àɗəm : “Anəsləroru
ndam sedi goro bebem cʉ məbakabu
mbolu ka vu akaɗa ga azana ni, nday
gani atəhi pakama goro ana mis
vaɗ dəbu àna diŋ diŋ cʉ àna kru kru
muku.” »

4 Ndam sedi cʉeni ni ti məŋgəhaf
cʉ, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye.
Nday ceŋgel cʉ daya. Ndam sedi nday
nani tàbu micikeni kè meleher ga Bay
geli. Bay geli gani agur duniya ni ɗek.
5 Tamal maslaŋa awayay agri cuɗay
ana tay nahəma, aku amahəraya a ma
gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay
ndam ezir gatay ni ɗek atətamfəŋa kà
tay a do, atəmət. 6 Ka ya ti ndam sedi
cʉeni ni nday tàbu təhəŋgri ma ge Mel-
efit ana mis nahəma, tisliki məhiani
ana huɗ melefit àtəɗaya avər a ba,
mək àtəɗaya do eɗeɗiŋ, duk abivoru
ana mandav ge tʉwi gatay. Tisliki
məhiani ana yam məmbavu mimiz
mək ambavu eɗeɗiŋ. Tisliki məhiani
ana mis ga duniya ni təcakay daliya
gərgərani ɗek mək təcakay eɗeɗiŋ
daya. Tisliki magray zlam akaɗa
gatay ya ti tawayay ni.

7 Ka ya ti etindeveriŋa məhəŋgri ma
ge Melefit ana mis a nahəma, araŋa
nahaŋ amahəraya e *eviɗ gəɗakani
ya a huɗ ga haɗ bu na. Ere gani nani
amakaɗvu akaba tay, njəɗa gayaŋ
ni amatam gatay ni, amabazl tay.
8 Atəmbərbu kisim gatay ni kà gəvay
ge divi a kəsa gəɗakani bu, a kəsa
ya ti *tàdarfəŋ Bay gatay kà təndal
ni bu. Slimi ga kəsa gani nani

ti maŋgahani : awayay aɗəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. 9 Eslini mis ge dini gərgərani ni ɗek, ga haɗ gərgərani ni ɗek, ga jiba gərgərani ni ɗek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni ɗek atamənjaləŋ kè kisim gatay vaɗ mahkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. 10 Mis ga duniya ni ɗek atəmərvu aɗaba tàbazla ndam sedi cʉeni na. Atəmərvu dal-dal, atagray wuməri, atavavu zlam, aɗaba ndam sedi nday cʉeni ni tàgria daliya ana tay a dal-dal. 11 Ay kələŋ ga vaɗ mahkərani àna telma nahəma, Melefit àhəŋgrivabiyu sifa gayaŋ ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti tìcikaba cəkwaɗ cəkwaɗ. Eslini mis ya ti tàbu tamənjaləŋ ana tay ni ɗek aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. 12 Tàra tìcikaba ti tìci dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefit bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu aha-lay. » Eslini maklaɓasl àkambah tay, tàcəloru àna naŋ e melefit vu. Ka ya ti nday tàbu təcəloru e melefit vu nahəma, ndam ezir gatay ni tàbu tipioru tay. 13 Ka sarta gani nani nahəma, haɗ àdaɗa ; kəla ahay kru lu ti bəlaŋ e kiɗiŋ gatay bu àmbəɗkaba ; mis dəbu adəskəla tàməta azuhva ga haɗ ya àdaɗay ni. Eslini mis məgəjəni gani ya tàmət ndo ni tàgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay tàzləbay Melefit naŋ bəlaŋ agavəla.

14 Daliya ye cʉ ni àndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkər naŋ àbu ara wuɗak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

15 Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti nìci dəŋgu ge mis tàhənday kay kay e melefit bu, tàɗəm : « Nihi nahəma, njəɗa ga məgur duniya ni èɡia ga Bay geli nday ata Krist *bay gəɗakani ya àhəndakia amal gayaŋ a ni. Atəgur duniya ɗek ga kaŋgay-kaŋgayani. » 16 Eslini gəɗákani kru kru cʉ mahar faɗani manjəhaɗani e kʉrsi gatay bu gappa gappa kè meleher ge Melefit ni tàbəhaɗi mirdim ana Melefit, meleher gatay nɗiɓa nɗiɓa ana haɗ, tàzləbay naŋ, 17 tàɗəm :

« Bay geli Melefit njəɗa-njəɗani,
kwa ahaslani nak kàbu, nak kàbu nihi daya.
Məgruk sʉsi aɗaba kàgra tʉwi àna njəɗa gayak a.
Njəɗa gayak gani ti dal-dal àtama ge mis na.
Məgruk sʉsi aɗaba nak Bay ga zlam ɗek.
18 Mis ga haɗ ndahaŋ ni tàzumkuka ɓəruv a dal-dal,
ay nihi ti sarta ga məzumki ɓəruv gayak ka tay èɲjia,
sarta ga magrafəŋa seriya kè mis ya tàmət na ni.
Sarta èɲjia ge midi zlam ana mis azuhva tʉwi ya tàgruk na ;
ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak
akaba ana ndam *njəlatani gayak,
nday ya ti təhəŋgrukoru ahàr a haɗ,
gəɗákani akaba nday ya ti gəɗákani do ni.
Sarta èɲjia ge mijiŋ mis ya tàbu tijiŋ mis ga duniya na. »

19 Gəɗákani nakəŋ tàra tìndeveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gəɗakani ge Melefit ni àzləkvaba e melefit ba ; nìpi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani aɗafaki Melefit *àwəlkabá pakama gayaŋ akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər àbay aku, dəŋgu ge mis àhənday a huɗ melefit bu, avər àdi aday sak kay, koskosay ga avər tàdəgaya ka haɗ a kay, haɗ day àdaɗay.

12

Ata wal nday ata araŋa gəɗakani

1 Eslini nìpi zlam magray ejep na-haŋ àŋgazlavu a huɗ melefit bu. Ere gani nani ti wal, azana gayaŋ ka vu ni fat, a huɗ asak gayaŋ bu ni ti kiyi. Èfeɗey ahàr gayaŋ ti ni àna boŋgur kru mahar cʉ. 2 Wal nani ti naŋ àna huɗ, awayay ewi wur, awər naŋ, naŋ àbu azlah, etʉwi àna naŋ.

3 Eslini zlam magray ejep nahaŋ àŋgazlavu a huɗ melefit bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəɗakani

ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr tàki
adəskəla, ahàr ni lu mefeɗeni àna
elpindiŋ ga bay, edrem tàki kru ka
ahàr. 4 Ere gani nani ti àna hutul ; àsi
hutul gayaŋ ni ana boŋgur a huɗ mel-
efit bu, nahkay ti kəla boŋgur mahkər
lu ti bəlaŋ e kiɗiŋ gatay bu àdəbiyu
ka haɗ. Ere gani nani ècikfiŋ kà wal
ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya
wur na ti andafəŋa səɗək. 5 Eslini
wal nakəŋ èweya wur zalana. Wur
ya èweya ni ti njəɗa àfəŋ dal-dal ga
mahətay mis ga haɗ ga duniya ɗek àna
aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya
wur na nahəma, tàzay wur ni ke we-
ceweceni, tòru àna naŋ kè meleher ge
Melefit, Melefit naŋ àbu manjəhaɗani
e kʉrsi gayaŋ bu. 6 Məŋ ga wur ni
ti ni àcuhworu a huɗ gili vu ; eslini ti
Melefit àslamatikabá məlaŋ a. A məlaŋ
gani nani bu ni ti Melefit aməfi ahàr
vaɗ dəbu àna diŋ diŋ cʉ àna kru kru
muku.

7 Kələŋ gani silik àgravu e melefit
bu. Misel * akaba ndam məslər gayaŋ
tàkaɗvu akaba kurmbu ni, kurmbu
ni akaba ndam gayaŋ ti ni tàkaɗvu
akaba tay. 8 Ay ti Misel akaba ndam
məslər gayaŋ ni tàtama kurmbu na
akaba ndam gayaŋ na àna njəɗa.
Tàgarababiya tay e melefit ba, tàvi divi
ana tay ga manjəhaɗani eslini va do.
9 Tàgarabiyu kurmbu ni ti nahkay.
Naŋ gani ti gəɗakani, naŋ gavaŋ ya
ahaslani ni, naŋ gani ya agosay mis
ga haɗ ni ɗek ni. Gavaŋ gani nani ti
slimi gayaŋ *Seteni, naŋ ya ti àɗəmki
ma magədavani ke mis kè meleher ge
Melefit ahaslani ni. Tìzligabiyu naŋ ka
haɗ, nday akaba ndam məslər gayaŋ
ni ɗek.

10 Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa na-
haŋ àhəndabiyu e melefit bu kay kay,
àɗəm :

« Nihi nahəma, Melefit geli àhəŋga mis
a,
màsəra naŋ àtama zlam a ɗek àna
njəɗa, naŋ Bay.
Nihi ti mìpia Krist gayaŋ na,
àŋgazliaya njəɗa gayaŋ na ana leli a.
Aɗaba mam, tàdəvabiya bay ya ti
asəkaɗki malfaɗa
ka bəza ga məŋ geli na ka haɗ a.
Ahaslani naŋ àbu asəkaɗki malfaɗa
ka tay
kè meleher ge Melefit geli məlafat ak-
aba məlavaɗ gani do ɗek.
11 Ay ti bəza ga məŋ geli ni tìgia tàtama
naŋ àna njəɗa.
Tàtama naŋ a aɗaba Wur Təmbak ni
àmba tay àna mimiz gayaŋ a,
akaba tàhia ma ge Melefit ana mis a,
tàhi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri
daya.
Nday gani tàdi slimi ana sifa gatay
ndo,
nahkay aŋgwaz àwərfəŋa tay kè kisim
a ndo.
12 Nihi tàgara Seteni e melefit ba
nahəma,
huɗ melefit mâmərvu akaba lekʉlʉm
ya kàbum a huɗ gani bu ni.
Ay ti lekʉlʉm ya ka haɗ ni akaba zlam
ya a *dəluv gəɗakani bu ni ti
akəgrum daliya aɗaba Seteni
àhərkiaya ke kʉli a.
Naŋ gani ti àzuma ɓəruv a dal-dal
aɗaba àsəra sarta ya tàvi ni àgəjəni
gəɗak va do. »

13 Ka ya ti kurmbu ni àsəra
tìzligabiya naŋ ka haɗ a nahəma,
àcuhwaləŋoru ka wal ya ti èweya
wur zalana nakəŋ a ni. 14 Ay ti
tàbia kərpasla ana wal na cʉ akaɗa
ga məjəvu gəɗakani na, ti wal ni
mâhəroru e gili ka məlaŋ gayaŋ ya
ti Melefit aməfi ahàr vi mahkər ana
telma ni. Amanjəhaɗ eslini ti driŋ
driŋ akaba gavaŋ ni. Nahkay gavaŋ
ni emisliki mərəkiani koksah, aməgri
araŋa do. 15 Eslini gavaŋ ni àvəlahaya
yam a dal-dal akaɗa zalaka ti yam
ni môru mazay wal ni. 16 Ay ti haɗ
àjənakia wal na, àdahvu, èsiaba yam
ya ti gavaŋ àvəlahaya na. 17 Gavaŋ
ni àra èpia nahkay ti àzumkia ɓəruv
ka wal na dal-dal. Bəza ga wal ni
tàgəjənia, nahkay gavaŋ ni àŋgukioru
ka tay. Bəza nday nani ti ndam ya

* **12:7** Ndam Zʉde tàɗəm Misel ti gəɗakani ga məslər ge Melefit, àfi ahàr ana ndam Zʉde ti naŋ (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zʉd 9.

ti tàgəskabá *Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

18 Eslini kurmbu ni ècik jik ka dəŋ-dəŋ ga *dəluv gəɗakani.

13

Zlam araŋa nday cʉ

1 Eslini nìpi araŋa nahaŋ àhəraya a *dəluv gəɗakani ni ba. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru. Edrem ni lu mefeɗeni àna elpindiŋ ga bay. Ka ahàr gayaŋ ni ti slimi tàki məbəkiani ; slimi nday nani ti ge mindivi Melefit. 2 Ere gani nani ti akaɗa mavay, asak gani àna ehʉɗ gəɗákani akaɗa ga zlam ge gili cuɗayani ni, pakama gani day akaɗa ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi njəɗa gayaŋ ana ere gani nani ; àvi divi ga manjəhaɗviyu e kʉrsi ga bay gayaŋ vu, àvi njəɗa dal-dal ga məgur məlaŋ daya. 3 Nìpi ahàr ge ere gani nani bəlaŋ akaɗa tàgria ambələk a, àməta. Ay ti ambələk ya tàgri ga makaɗ naŋ àna naŋ ni èpifiŋa. Àra èpifiŋa ti àgria ejep ana mis ga duniya na ɗek ; nahkay ti tàgəskabá ma gayaŋ a, tàɗəbay naŋ. 4 Mis ni ɗek tàbəhaɗ mirdim, tàzləbay kurmbu ni azuhva njəɗa gayaŋ ya àvi ana ere gani nani ni. Tàbəhaɗ mirdim, tàzləbay ere gani nani daya. Tàɗəm : « Way azavu ata ere hini way ? Way akaɗvafəŋva tata way ? »

5 Tàvia divi ana ere gani nana ge miji zlabay akaba ge mindivi Melefit a. Tàvia divi ga magray tʉwi gayaŋ a kiyi kru kru faɗ mahar cʉ. 6 Nahkay ànjəki ka məɗəmki ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka məlaŋ manjəhaɗ gayaŋ akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. 7 Tàvia divi ga makaɗvana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meyefiŋeni kà tay a. Tàvia divi ga məgur mis ga jiba gərgərana ɗek, ge dini gərgərana ɗek, ga haɗ gərgərana ɗek akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərana ɗek ni. 8 Nahkay mis ga haɗ ni ɗek atabəhaɗ mirdim kè meleher gayaŋ, atazləbay naŋ : nday ya ti atazləbay naŋ ni ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənjəki ga duniya. Wakita nani ti àfəŋ ka Wur Təmbak ya tàkaɗ naŋ ahaslani ni.

9 Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci pakama hini ya nəɗəm ni : 10 Maslaŋa ya ti tìweya naŋ ga məgəs naŋ ge eviɗi a nahəma, atəgəs naŋ, amoru migi eviɗi eɗeɗiŋ. Maslaŋa ya ti tìweya naŋ ana maslalam a ti atakaɗ naŋ àna maslalam eɗeɗiŋ. Nahkay ti ahàr àɗəm ndam ge Melefit têɓesey, tàmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba.

11 Eslini nìpi araŋa nahaŋ, àhəraya a haɗ ba. Ere gani nani ti edrem tàki cʉ akaɗa ga wur təmbak ni, ay ti azlapay akaɗa ga kurmbu ni. 12 Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo ni àna njəɗa ge ere nahaŋ ye enjenjeni ni. Àgray ti kè meleher ge ere ye enjenjeni ni. Àfəki ŋgasa ke mis ga duniya ni ɗek akaba zlam ya ka haɗ ni ɗek ga məhəŋgrioru ahàr a haɗ ana ere ye enjenjeni ya ti tàgri ambələk ga makaɗ naŋ mək ambələk gani èpifiŋa ni. 13 Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kè eri ge mis a ga maɗafakiani naŋ àbu àna njəɗa. Zlam gayaŋ ya àgray, àtama ejep ndahaŋ a ni ti nihi : àzəbiyu aku e melefit bu, èzligaya ka haɗ a kè eri ge mis ɗek. 14 Àgosay mis ga duniya aɗaba tàvia divi ga magray ejep kè meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akaɗa ere ya tàgri ambələk amal amət mək àŋgaba ni. Kàləmumaya zlam ga pəra na ti kâhəŋgrumioru ahàr a haɗ. » 15 Eslini tàvi njəɗa ana ere ye cʉ ni ga məvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni esliki mazlapani, àhi ana mis ti tâbazl ndam ya ti tàhəŋgrioru ahàr a haɗ do ni. 16 Ere gani nani àfəki ŋgasa ke mis ɗek, gəɗákani akaba nday ya ti gəɗákani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, eviɗi akaba nday ya ti nday eviɗi do ni, ti tâhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga ɗaf ahkay do ni kè meleher. 17 Maslaŋa ya ti zlam

mahəndakiani ni àki bi ni ti àsəkum zlam koksah, àsəkumoru zlam koksah daya. Zlam mahəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

18 Ahalay ti ahàr àɗəm mis təjalaki ahàr lala kwa. Maslaŋa ya ti àsəra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diŋ diŋ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

1 Eslini nìpi Wur Təmbak micikeni jika ka həma *Siyoŋ ; nday akaba mis dəbu diŋ àna dəbu kru kru faɗ mahar faɗ. Mis nday nani ti slimi ga Wur Təmbak ni akaba ga Bəŋani àki məbəkiani ka tay kè meleher. 2 Eslini nìci dəŋgu ge mis àhəndabiyu e melefit bu akaɗa ga yam ya ahənday a zalaka gəɗakani bu ni, akaɗa ga avər ya adi aday ni. Dəŋgu gani nani ya nìci ni ti ahənday àɓəlay akaɗa ge tindʉ ya mis tivi ni. 3 Mis nday nani tàbu tidi limis mʉweni kè meleher ga Bay manjəhaɗani e kʉrsi gayaŋ bu, kè meleher ge mis gəɗákani akaba kè meleher ga zlam faɗani ni. Limis nani ti maslaŋa ya àsəra midena ni ti àbi, si nday dəbu diŋ àna dəbu kru kru faɗ mahar faɗani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

4 Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njəlata, tàbia slimi àna vu gatay a, tàsər wál ɗay-ɗay ndo. Ka məlaŋ ga Wur Təmbak ya akoru ni ɗek nday nani taɗəboru naŋ. Nday gani ti Melefit àmba tay e kiɗiŋ ga ndam ga duniya ba ti tîgi ndam gayaŋ, nday akaɗa ma ga zlam ya təvi ana Melefit ni. 5 Ndam nday nani ti mis tìcifiŋa ma ga malfaɗa kà tay a ɗay-ɗay ndo, tàŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

6 Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaŋ ahər driŋ a huɗ melefit bu. Məslər gani nani naŋ àbu azibiyu *Ma Mʉweni Sulumani ya amandav ɗay-ɗay do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga haɗ gərgərani ɗek, ana jiba gərgərani ɗek, ana dini gərgərani ɗek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni ɗek. 7 Məslər ni àzlapay kay kay, àɗəm ahkado : « Grumfəŋa aŋgwaz kè Melefit a, zləbum naŋ aɗaba sarta ya ara agrafəŋa seriya kè mis a ni ènjia. Həŋgrumioru ahàr a haɗ ana Melefit : naŋ ti àgraya məlaŋ ya agavəla na, àgraya haɗ a, àgraya *dəluv gəɗakana akaba àgraya məlaŋ ga yam ndahaŋ a. »

8 Eslini nìpi məslər nahaŋ àrələŋoru, àɗəm ahkado : « Kəsa gəɗakani Babiloŋ ni àmbəɗkaba, àmbəɗkaba besek-besek. Àcahia magudar zlam gayaŋ akaba hala gayaŋ ana mis ga duniya ɗek ; hala gani nani ti àmbrəŋ ɗay-ɗay ndo. Magudar zlam gayaŋ ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya ɗek akaɗa ga zum na. »

9 Eslini nìpi məslər nahaŋ ya mahkər àrələŋoru. Àɗəm ma kay kay, àɗəm ahkado : « Maslaŋa ya ti ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana araŋa akaba ana pəra gayaŋ, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayaŋ ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, 10 amacakay daliya dal-dal aɗaba Melefit àzumkia ɓəruv a. Melefit aməgri daliya ti akaɗa ga zum ya tàcahkivu yam ndo akaɗ mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahaŋ ya aku agəs akaɗa ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kè meleher ga məslər ge Melefit akaba kè meleher ga Wur Təmbak ni. 11 Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcəloru agavəla, amandav ɗay-ɗay do. Maslaŋa ya ti ahəŋgrioru ahàr a haɗ ana araŋa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagray daliya məlafat akaba məlavaɗ gani do ɗek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

12 Nihi ti lekʉlʉm ndam ge Melefit

ahàr àɗəm si keɓesʉm kwa, lekʉlʉm ya ti kàgəsumkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

13 Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu a huɗ melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təfəki ahàr ka Bay geli, tàbu akaba naŋ akaɗa mis bəlaŋ, tàmətvù a huɗ gani bu nahəma, ku kani təmərvu.” » *Məsuf Njəlatani àɗəm : « Iy, nahkay eɗeɗiŋ, tàgra tʉwi zləzlaɗana, ay nihi ti tâpəsaba, aɗaba zlam sulumani ya tàgray ni èjiji do, atələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

14 Eslini nìpi maklaɓasl bəɗ-bəɗani, zlam nahaŋ àki manjəhaɗkiani digʉsa. Zlam gani nani ti mis, mefeɗey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəɗ məzumani àfəŋ a ahar bu daya. 15 Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaŋ àhəraya a *ahay gəɗakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana maslaŋa ya ti manjəhaɗkiani digʉsa ka maklaɓasl ni. Àhi ahkado : « Za məvəɗ gayak na ti kâbaz, aɗaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka haɗ a. » 16 Àra àɗəma nahkay ti maslaŋa ya ti manjəhaɗkiani ka maklaɓasl ni àzay məvəɗ ni, àbazaba zlam ya ka haɗ na ɗek.

17 Eslini nìpi məslər ge Melefit nahaŋ e melefit bu, àhəraya a ahay gəɗakani ge Melefit ni ba. Naŋ nani day məvəɗ məzumani àfəŋ a ahar bu. 18 Nìpi məslər ge Melefit nahaŋ keti àhəraya ka məlaŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna naŋ ni. Naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana məslər ya ti məvəɗ məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za məvəɗ na, ru a duniya vu, ahar ga məŋ ga zlam tàndəha, ru kâslay.* » 19 Nahkay məslər nakəŋ àzay məvəɗ ni, àslay ahar gani ka haɗ ni ɗek, àbiyu ka məlaŋ ya ti təɗucfəŋa yam gana ni. Məlaŋ gani nani ti aɗafaki məlaŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya, aməzumki ɓəruv ka tay dal-dal ni. 20 Məlaŋ ya ti təɗuc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təɗuc ni ti mimiz àhəraya sawaŋ, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni àŋgəzaya kay akaɗa ga yam ga zalaka na. Àŋgəzoru driŋ agray ezeweɗ dəbu kru mahar cʉ. Zileŋ gani anday pilis agəjəni ahàr gani cesla ciliŋ.

15

Məslər ge Melefit təzəkibiyu daliya adəskəla ke mis

1 Eslini ti nìpi zlam magray ejep nahaŋ gəɗakani a huɗ melefit bu : nìpi *məslər ge Melefit adəskəla àna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahaŋ atələbi va bi, aɗaba Melefit emendeveriŋ məzum ɓəruv gayaŋ ni àna tay.

2 Eslini nìpi zlam nahaŋ akaɗa dəluv mebeɗeni akaba aku, asladay akaɗa ga kutrum ni, ahəlaba eri a vərut. Nìpi ndam ya ti tèyefiŋa kà araŋa na, təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, tàwayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday tàbu micikeni jika jika ka ahàr ga dəluv ni ; tindʉ tàfəŋ kà tay a ahar bu, tindʉ nday nani ti Melefit àbi ana tay. 3 Nday tàbu tidi limis ge Mʉwiz bay məgri tʉwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tìdi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefit, nak Bay njəɗa-njəɗani,
tʉwi gayak ya kagray ni gəɗakani,
àɓəlay àtam zlam ɗek.
Kəgur haɗ ni ɗek, zlam gayak ya kagray ni ɗek kigeni, nak jireni.

4 Bay geli, maslaŋa ya ti àgrafuka aŋgwaz a do ni ti way ?
Maslaŋa ya aɗəm àzləbay kur do ni ti way ?
Aɗaba nak ciliŋ nak kàbu njəlata.

* **14:18** Məŋ ga zlam ya məslər ni àɗəmki ma ni ti *viŋ.

Mis ga duniya ɗek atara atəhəŋgrukoru
ahàr a haɗ
aɗaba tìpia kur a kagray zlam ni ɗek
kigeni. »
5 Eslini nìpi zlam nahaŋ keti : *ahay
gəɗakani ge Melefit ya a huɗ mel-
efit bu ni məzləkabana. A huɗ ga
ahay nani bu nahəma, ahay nahaŋ
*miviceni àvu : Melefit aŋgazlivu ana
mis eslini. 6 Eslini nìpi məslər ge
Melefit adəskəla ya təzəkibiyu daliya
ke mis ni tàhəraya a ahay gəɗakani
nani ba. Tàbakababiyu azana bəɗ-
bəɗani talla talla, ku way way do
məwəl gugum àna maslpara ga gru.
7 Eslini bəlaŋ e kiɗiŋ ga zlam faɗani
ni bu èdi hijiyem ga gru bəlaŋ bəlaŋ
ana məslər ge Melefit adəskəlani ni.
Hijiyem ga gru ni ti məzum ɓəruv
ge Melefit mərəhvani pisl pisl. Mel-
efit ti naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-
kaŋgayani. 8 Eslini ahay gəɗakani ge
Melefit ni arəhvu àna azək. Azək nani
ti aɗafaki Melefit ti gəɗakani, naŋ
njəɗa-njəɗani. Maslaŋa ya ti esliki
məhuriyani a ahay gəɗakani ni vu
ni ti àbi, si tigi daliya adəskəlani ya
məslər adəskəlani təhəlbiyu ni aman-
dava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka haɗ a

1 Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa
nahaŋ àhəndabiyu kay kay a *ahay
gəɗakani ge Melefit ni bu, àhi
ana *məslər adəskəlani ni ahkado :
« Dəgum kəbumoru məzum ɓəruv ge
Melefit ya tàvu e hijiyem adəskəlani
bu ni ka haɗ. »
2 Məslər ye enjenjeni ni òru àboru
məzum ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ
bu ni ka haɗ. Àra àbaya ti ambələk
magədavani awər dal-dal àbikabaya
ana ndam ya ti zlam ga araŋa
ni mahəndakiani ka tay akaba
təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana zlam ga
pəra ya azavu akaba ere gani nani
na.
3 Məslər ye cʉ ni òru àbiyu məzum
ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ bu ni a
*dəluv gəɗakani vu. Àra àbiya ti yam
ga dəluv ni èɡi akaɗa mimiz ge mis
məmətani, nahkay zlam ya tàvu àna
sifa a dəluv ni bu ni ɗek tàmət.
4 Məslər ya mahkər ni òru àbiyu
məzum ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ bu
ni a zalaka vu akaba ka məlaŋ ga yam
ya aŋgəzoru, àdəl do ni. Àra àbiya ti
yam ni ɗek èɡi mimiz. 5 Eslini nìci
dəŋgu ga *məslər ge Melefit ya abi
slimi ana yam ni, àɗəm ahkado :
« Nak Melefit nak njəlata, kwa
ahaslani nak kàbu, nihi day
nak kàbu.
Seriya gayak ya kàgray ni ti seriya ge
jiri.
6 Seriya ge jiri ti aɗaba mis tàbazla
ndam gayak
akaba ndam mahəŋgaray *pakama
gayak a.
Tàbazl tay ti mimiz àŋgəzaya ;
nahkay kàvia mimiz ana tay ge mis-
ena.
Kàgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »
7 Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa na-
haŋ àhəndaya kay kay ka məlaŋ ya
teviyekiki zlam ana Melefit ni, àɗəm
ahkado : « Iy, Bay geli Melefit, nak
njəɗa-njəɗani, seriya gayak ya kagray
ni ti ge jiri, kigeni daya. »
8 Məslər ya faɗ ni òru àbəkiaya
məzum ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ
bu na kà fat a. Àra àbəkiaya ti
tàvia divi ana fat na ga meviyek-
aba mis a halaw-halaw. 9 Fat ni àra
èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis
ni tìndivi Melefit aɗaba aslərkibiyu
daliya nday nani ka tay ni ti naŋ.
Akaba nani ɗek mis ni tàmbatkaba ma-
jalay ahàr gatay a ndo, tàɗəm Mele-
fit naŋ gəɗakani agur zlam ɗek ndo
daya.
10 Məslər ya zlam ni òru àbəkiaya
məzum ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ bu
na ke kʉrsi ga araŋa na. Àra àbəkiaya
ti məlaŋ ge ere gani nani ya agur
ni èɡi ləvəŋ təbəɗəm. Nahkay mis
ni tàhəpəɗkaba arəɗ gatay àna aslər
azuhva daliya gatay ya tagray na.
11 Ay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay
na ndo, tàmbrəŋ zlam magudarani
gatay ni ndo daya, tìndivoru Melefit

agavəla sawaŋ azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahaŋ ya tàgray ni.

12 Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ bu ni a zalaka gəɗakani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdəlaba a zalaka ni ba ɗek. Àra àdəlaba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tàŋgəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. * 13 Eslini nìpi seteni nday mahkər tàzavu akaba gwedeɗìk ; bəlaŋ àhəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlaŋ a ma ga araŋa ni ba, bəlaŋ gani ti ni a ma ga bay mahəŋgaray *pakama ga malfaɗa ni ba. † 14 Nday nani ya tàhəraya ni ti seteni, tàbu tagray zlam magray ejep. Tərəkioru ka bəbay ga haɗ ni ɗek ga maŋgasikabu ahàr ana tay ti tâkaɗvafəŋva kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njəɗa-njəɗani amaŋgazlaya njəɗa gayaŋ a àki ka zlam a ɗek.

15 Yezu àɗəm : « Bumvu slimi lala, aɗaba anara ti akaɗa ga zal akal ni ; mis tàsər sarta gani do. Maslaŋa ya ti ajəgay nu, anjəhaɗ eri, naŋ àbu àna azana gayaŋ ka vu nahəma, mâmərvu, aɗaba etipi naŋ a mahayma ga məbəki mimili do. »

16 Seteni ni tàŋgasikabu ahàr ana bəbay ni ka məlaŋ ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoŋ ni.

17 Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum ɓəruv ya e hijiyem gayaŋ bu ni kà aməɗ. Àra àbaya ti dəŋgu àhəndabiyu kay kay a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ge kʉrsi ge Melefit ni. Àɗəm : « Nihi ti àndava. » 18 Eslini avər àbay aku, àdi aday, dəŋgu ndahaŋ tàhənday daya. Haɗ àdaɗay dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka haɗ a ku kani, haɗ àdaɗay akaɗa nani ndo. 19 Haɗ àdahvu, kəsa gəɗakani ni èdevu məlaŋ mahkər. Kəsa ndahaŋ ya ka haɗ ni day tèbesva. Babiloŋ kəsa gəɗakani ni àgəjazlki ahàr ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum ɓəruv gayaŋ dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mîseba ɗek ka ahar ge etekwey a. 20 Haɗ ya e kiɗiŋ ga yam bu ni ɗek tàsləkaba ka məlaŋ gatay na, tàbi va bi ; həma day tàbi, tìpivu va do. 21 Koskosay gəɗákani tàdəgabiyu a huɗ melefit bu, tàdəgakiaya ke mis a, bəlaŋ gani məɗəs gani agray kilʉ kru kru faɗ. Daliya gani nani ti àtama njəɗa ge mis a dal-dal, nahkay tìndivi Melefit azuhva koskosay ya tàdəgakiaya ka tay a ni.

17

Wal hala gəɗakani

1 Eslini bəlaŋ e kiɗiŋ ga *məslər ge Melefit adəskəlani ya hijiyem ga məzum ɓəruv ge Melefit tàfəŋ kà tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefit ara atraɓ wal hala gəɗakani ni. Ra nəɗəfukki daliya gayaŋ ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay aɗəmvaba kəsa gəɗakani ya kà gəvay ga zalaka gərgərani ni. 2 Bəbay ga haɗ ni tàgra hala akaba naŋ a, mis ya ka haɗ ni day tàgrafəŋa mesʉwehva, èviyiya ahàr ana tay a akaɗa ga zum na. »

3 Eslini məslər ni àzoru nu a huɗ gili vu ; àzoru nu ti àna njəɗa ga *Məsuf ge Melefit. Nòru nìnjʉa ti nìpi wal nahaŋ manjəhaɗani digʉsa àki kà araŋa ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kà vu gayaŋ ni ɗek slimi ge mindivi Melefit àki məbəkiani ŋgʉreɗeɗa. 4 Wal ni ti ni məbakabu azana ŋgəzani * akaba azana ndizeni ; naŋ meŋgʉleɗveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfəŋ a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magədavani mizeni àvu a huɗ gani vu mərəhvani pisl. Zlam magədavani nani ti hala gayaŋ ya agray ni. 5 Kè meleher gayaŋ ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani maŋgahani, nihi : « Babiloŋ kəsa gəɗakani, məŋ ga ndam hala akaba zlam magədavani ge mis ga haɗ ya

* **16:12** Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † **16:13** Bay mahəŋgaray pakama ga malfaɗa ni ti araŋa ye cʉ ni (13.11-18). * **17:4** Azana ŋgəzani ti azana ga bay.

tagray ni ɗek. » 6 Nìpi wal ni èsikaba
mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani
ti ga ndam ge Melefit ya tàbazl tay
aɗaba tàmbrəŋ məfəki ahàr gatay ka
Yezu do ni.
Nàra nìpia wal na ti àgrua ejep
a dal-dal. 7 Eslini məslər ni àhu
ahkado : « Agruk ejep emiteni ti ka-
mam ? Nəhukaba ma maŋgahana àki
ka wal na akaba ka araŋa ya ti naŋ àki
manjəhaɗkiani digʉsa, ahàr adəskəla
akaba edrem kruani na. 8 Ere ye kìpi
ni ti ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ
àbi va bi. Aməcəlaya e *eviɗ gəɗakani
ya a huɗ ga haɗ bu ni ba ; aməcəlaya
ti ara eji hʉya. Ndam ga *duniya ya
ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita
ga sifa bi kwa ka mənjəki ga məlaŋ ni,
ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep
ana tay. Aməgri ejep ana tay ti aɗaba
ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi
mək amaŋgaya keti palam. »
9 Àhu keti : « Ahàr àɗəm mis təjalaki
ahàr ke ere gani nani lala, àna
məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani
nday nani ti həma adəskəla ya wal
anjəhaɗki ni. † Nday gani bəbay
adəskəla daya. 10 A huɗ ga bəbay
adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam
tìndeveriŋa məzuma bay gatay a
àndava. Naŋ ya muku ni ti naŋ àbu
a bay gayaŋ bu mba. Naŋ ya adəskəla
ni ti ni sarta gani gayaŋ èŋjia faŋ
ndo. Sarta gani gayaŋ eminjia ti
aməpəsviyu a bay ni bu do. 11 Ere ye ti
ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi ni
ti naŋ naŋani bay ya azlalahkər. Naŋ
àkibu ka bəbay adəskəlani ni daya,
mək amoru mijiji.
12 « Edrem kruani ye kìpi, àki ni
ti awayay aɗəmvaba bəbay kru,
təhuriyu a bay gatay vu faŋ ndo.
Sarta gatay eminjia ti atəzumkabu
bay akaba ere gani nani, ay ti
atəpəsviyu do. 13 Bəbay kruani ni
ɗek ma gatay bəlaŋ, təgri tʉwi ana
ere gani nani àna njəɗa gatay ɗek.
14 Atakaɗvafəŋva kà Wur Təmbak
na, ay ti Wur Təmbak ni emihiti tay,
aɗaba naŋ Gəɗakani ga bəbay ndahaŋ
ni ɗek, naŋ Bay ga bəbay ɗek. Ndam
ga Wur Təmbak ni etihiti bəbay nday
kruani ni daya, aɗaba Wur Təmbak
ni àdaba tay a, àzalay tay, təfəkia ahàr
a. »
15 Àhu keti : « Yam ya nak kìpi
wal hala àfəŋ kà gəvay ni ti mis
dal-dal macakalavani, mis ga haɗ
gərgərani akaba mis ya təɗəm ma
həma gərgərani ni. 16 Edrem kruani
ya kìpi ni akaba ere gani nani etizirey
wal hala ni, atəcakwakia zlam ya ka
vu na ɗek, atəmbrəŋ naŋ a mahayma.
Atahəpəɗ naŋ, eteviyekaba məgəjəni
gana. 17 Bəbay kruani ni atagray
nahkay ti aɗaba Melefit àgray ti ma
gatay mânja ka ahar bəlaŋ, ti tâgri
tʉwi ana ere gani nani àna məzum
bay gatay ni. Atagray nahkay ti duk
abivoru ana vaɗ ge Melefit ya àfəkaɗ
ni : a vaɗ nani ti pakama ge Melefit ya
àɗəm ni amagravu akaɗa ya awayay
ni.
18 « Wal ya kìpi ni ti ni awayay
aɗəmvaba kəsa gəɗakani, bəbay gani
təgur bəbay ga haɗ nahaŋ ni ɗek. »

18

Babiloŋ kəsa gəɗakani ni àmbəɗkaba

1 Eslini nìpi məslər nahaŋ naŋ àbu
asləkabiya a huɗ melefit ba, njəɗa
àfəŋ dal-dal, asladay məlaŋ dal-dal
daya. 2 Àzlah kay kay, àɗəm :
« Babiloŋ kəsa gəɗakani ni àmbəɗkaba,
àmbəɗkaba besek-besek !
Nihi ti ègia məlaŋ manjəhaɗ ge
seteni a, məlaŋ ga *məsuf
magədavana.
Edìdìŋ ya tàhəpəɗ tay do, tàwayay tay
do ni tanjəhaɗ eslini daya.
3 Babiloŋ àmbəɗkaba besek-besek ti
aɗaba naŋ akaɗa wal ya àvia vu
gayaŋ ana hala dal-dal ni.
Magudar zlam gayaŋ ni èviyikaba
ahàr ana mis ga duniya na ɗek
akaɗa ga zum na.
Bəbay ga haɗ ni ɗek tàgrakabá hala
akaba naŋ a :
ndam məsəkumoru zlam a duniya bu
ɗek tàŋgətkabá elimeni

† **17:9** Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis tàbu təɗəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

àna zlam gayaŋ dal-dalani ya tigi eri ana mis na. »
4 Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu e melefit bu, àɗəm :
« Lekʉlʉm ndam goro ni sləkumkiba ka ndam ga kəsa hina, hərumaya ;
nahkay ti ahar gekʉli àkibu ka magudar zlam gayaŋ ni bi,
daliya ya amagray ni amacay kʉli do daya.
5 Hərumaya, aɗaba magudar zlam gayaŋ ni kay dal-dal,
akaɗa ga zlam maŋgaskabani diliz, àdoru e melefit vu ni.
Nahkay Melefit àsəra tʉwi gayaŋ ya agray ni ti tʉwi ge jiri do.
6 Ere ye ti àgri ana mis ni ti tâgrivu bilegeni.
Tʉwi gayaŋ ya àgray ni ti tâgrivu sak cʉ.
Àgria daliya ana mis a, tàcaka akaɗa ge mis ya tìsia zum a na ;
tâgrivu daliya sak cʉ ti mîsi akaɗa ge ergi ni.
7 Ahaslani naŋ àbu àna njəɗa dal-dal, azum zlam sulumani dal-dal daya ;
nahkay grumi daliya dal-dal akaɗa njəɗa gayaŋ ya ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akaɗa zlam sulumani gayaŋ ya àzum ahaslani dal-dalani ni.
Aɗaba mam, àɗəm : “Nu bay, nu wal madakway do, enitʉwi ɗay-ɗay do.”
8 Gayaŋ ya ti àɗəm nahkay ni ti
daliya gayaŋ ya amacakay a vaɗ bəlaŋani bu ni nday hi :
kisim, tuway, lʉwir, akaba aku ga məzumaba naŋ a.
Aɗaba Bay ya ti agrafəŋa seriya kà naŋ a ni ti Bay Melefit geli ;
naŋ ti njəɗa-njəɗani. »
9 Bəbay ga duniya ya tàgray hala akaba naŋ akaba tàzumkabu zlam sulumani ni etipia azək ga aku ya azumaba naŋ a ni ti etitʉwi, atəndav kuɗa.
10 Eticik driŋ driŋ akaba naŋ aɗaba aŋgwaz aməwərfəŋa tay kà daliya ye eslini na. Atəɗəm :
« Aw ! Aw !
Babiloŋ kəsa gəɗakani, njəɗa-njəɗani ni àmbəɗkaba besek-besek,
aɗaba Melefit àgrafəŋa seriya a huɗ ge njemdi bəlaŋani ba ! »
11 Ndam məsəkumoru zlam ya a duniya bu ni titʉwi, təndav kuɗa azuhva naŋ. Tagray nahkay ti aɗaba maslaŋa ya ti asəkumfəŋa zlam kà tay a ni àbi va bi. Zlam gatay gani ya təsəkumoru ni nday hi : 12 gru, ara ga siŋgu, akur sulumani akaba ebirsli ; azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani gərgərani ndahaŋ ; ɓiyem sulumani ya ezi akaɗa ge tersel ni, zlam ya tàgraya tay àna aslər ge mbeli a akaba àna ɓiyem sulumana ni ; zlam ndahaŋ ya tàgraya tay àna ara, ndahaŋ àna evirzegena, ndahaŋ ti ni àna akur sulumana ni ; 13 tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis akaba sifa ge mis daya. 14 Nahkay tàhi ahkado :
« Zlam ya tigʉk eri ni ɗek tàsləkafuka, tàdəgoru driŋ,
elimeni gayak akaba zlam sulumani ya kəzum ni tàfuk va bi,
atəŋgət tay ɗay-ɗay va do ! »
15 Ndam məsəkumoru zlam ya tàŋgət elimeni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani bu ni eticik driŋ driŋ akaba naŋ, aɗaba aŋgwaz aməwərfəŋa tay kà daliya ye eslini na. Etitʉwi, atəndav kuɗa, 16 atəɗəm ahkado :
« Aw ! Babiloŋ kəsa gəɗakani ni asay cicihi timey !
Ahaslani naŋ məbakabu azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani ndahaŋ.
Naŋ meŋgʉleɗveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani akaba àna ebirsli.
17 Zlam gayaŋ ni ɗek àgədava a huɗ ge njemdi bəlaŋani ba timey ! »
Ndam ya tàbu àna *slalah ga yam ni, nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvù tay ni akaba ndam ya təŋgət zlam azuhva dəluv ni tìcik driŋ driŋ akaba kəsa ni. 18 Tìpia azək ga aku ya azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah kay

kay, tàɗəm : « Kəsa gəɗakani akaɗa
kəsa hini ti àbi ɗay-ɗay bi ! »
19 Tàndav kuɗa, tìtʉwi, tàbakabiyu haɗ ka ahàr,
tàzlah kay kay, tàɗəm :
« Aw ! Aw ! Kəsa gəɗakani ni asay
cicihi !
Ndam ya tàbu àna slalah ga yam gatay
tàŋgət elimeni ti a kəsa nani bu.
A huɗ ge njemdi bəlaŋani bu zlam ga
kəsa nani àndava ɗek. »
20 Lekʉlʉm ya e melefit bu ni
mərumvu aɗaba aku àbu azum kəsa
ni ! Lekʉlʉm ndam ge Melefit,
lekʉlʉm ndam *asak akaba ndam
mahəŋgaray *pakama ge Melefit
ni mərumvu ! Mərumvu aɗaba
Melefit àgrafəŋa seriya, àpəliva zlam
magədavani ya àgri ana kʉli na.
21 Eslini məslər nahaŋ njəɗa-njəɗani
àzay akur gəɗakani akaɗa avar,
àdəviyu a *dəluv gəɗakani vu, àɗəm
ahkado :
« Babiloŋ kəsa gəɗakani ni atəgri ti ga
njəɗa akaɗa nani,
etipi kəsa gani nani ɗay-ɗay va do. »
22 Àɗəm keti :
« Ndam mivi tindʉ, ndam midi limis,
ndam mivi cicek akaba mezlelim
atələbi afa gayak va bi.
Etici daɗay ga araŋa afa gayak va do.
Etipi ndam məlәm zlam a kəsa gayak
bu va do,
etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak
bu va do daya.
23 Ceŋgel atəsladay məlaŋ a kəsa
gayak bu va do,
ataday wál va do, atagray wuməri
gani a kəsa gayak bu va do
daya.
Zlam nday nani ɗek ti atagravu va do
aɗaba ahaslani ndam ga kəsa gayak
ya təsəkumoru zlam ni
tətama ndam məsəkumoru zlam nda-
haŋ ga duniya na ɗek,
tàgosakaba mis a ɗek àna matak gatay
na daya. »
24 Melefit àtraɓ Babiloŋ ti aɗaba
ndam mahəŋgaray pakama gayaŋ ya
tàbazl tay ni, ndam gayaŋ *njəlatani
ya tàbazl tay ni, akaba ndam ndahaŋ
ya tàbazl tay a duniya bu ni ɗek ti
ndam ga kəsa gani tàbazl tay, mimiz
gatay ni àdəgaya a kəsa gani nani ba.

19

1 Eslini nìci dəŋgu ahənday kay
kay a huɗ melefit bu, dəŋgu gani
ahənday akaɗa ge mis macakalavani
dal-dalani ni. Tàɗəm ahkado :
« Elelʉya ! Zləbum Melefit !
Melefit geli ti ahəŋgay mis, naŋ àbu
àna njəɗa àtama njəɗa ndahaŋ a
ɗek,
mis ɗek tâzləbay naŋ !
2 Mis ɗek tâzləbay naŋ ti aɗaba seriya
gayaŋ ni ge jiri, kigeni daya.
Àwəla wal hala na àna seriya.
Wal nani ti àgosakaba mis ka haɗ àna
hala gayaŋ na.
Àbazla ndam məgri tʉwi ana Melefit a,
nahkay ti Melefit day àmbrəŋ naŋ
ndo, àgria daliya. »
3 Tàɗəm keti :
« Elelʉya ! Zləbum Melefit !
Azək ga aku ya azum kəsa gani nani
ni
acəloru agavəla kəlavaɗ ga kaŋgay-
kaŋgayani. »
4 Eslini gəɗákani kru kru cʉ ma-
har faɗani ni akaba zlam faɗani
ni tàbəhaɗ mirdim, meleher ndiɓa
ndiɓa ana haɗ, kè meleher ge kʉrsi ge
Melefit, tàzləbay Melefit, tàɗəm : « Aya
nahkay ! Elelʉya ! Zləbum Melefit ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

5 Eslini nìci dəŋgu àhəndabiyu e
kʉrsi ge Melefit ni bu, àɗəm :
« Lekʉlʉm ciɓ-ciɓeni akaba gəɗákani
ya ti kəgrumi tʉwi ana Melefit geli,
kəfumki ahàr ni ɗek ti zləbum naŋ ! »
6 Eslini nìci dəŋgu àhənday akaɗa ge
mis dal-dal macakalavani, akaɗa ga
yam ga zalaka ya avalahay kay kay
ni, akaɗa ga avər ya aməcəri aday kay
kay ni. Tàɗəm ahkado :
« Elelʉya ! Zləbum Melefit, aɗaba Bay
Melefit geli naŋ njəɗa-njəɗani,
àɗəfikia njəɗa gayaŋ ana leli a, agur
məlaŋ ni ɗek ti naŋ ciliŋ.
7 Məmərumvu, məzumum gəɗa,
məzləbum Melefit,
aɗaba vaɗ ga maday wal ga Wur
Təmbak ni ènjia.
Məva gayaŋ àslamalava, naŋ àbu
ahətay naŋ.

8 Tàvia divi ga məbakabu azana
njəlatana ya asladay na. »
Azana nani ti adəmvaba tɯwi ge jiri
ga ndam ge Melefit ya tàgray ni.
9 Məslər ni àhu ahkado : « Bəki
nahkay nihi : Ndam ya təzalay tay
ga wuməri ga maday wal ga Wur
Təmbak ni tâmərvu, tâzum gəda. »
Mək àhukivu ahkado : « Pakama hini
nahəma pakama ge Melefit edediŋ. »
10 Àra àhua nahkay ti nàbəhad
mirdim grik meleher ndiɓ ana had
kà asak gayaŋ ga mazləbay naŋ.
Àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu :
« Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day
bay məgri tɯwi ana Melefit akada
gayak ni, akada ga bəza ga muk
ya tàgəskabá pakama ge Melefit ya
àdəmki ka Yezu na ni daya. Kabəhadi
mirdim ti ana Melefit ciliŋ. Pakama
ge Melefit ya ti àdəmki ka Yezu ni
ti ndam mahəŋgaray *pakama ge
Melefit tədəm àna njəda ga *Məsuf
Njəlatani. »

Bay ya naŋ manjəhadkiani ke pilis bəd-bədani ni

11 Eslini nìpi had melefit àzləkvaba,
nìpi maslaŋa nahaŋ manjəhadkiani
ke pilis bəd-bədani. Bay gani nani
ti slimi gayaŋ « Jiri, » slimi gayaŋ
nahaŋ ni ti ni « Àsəkad malfada do. »
Naŋ àbu agray seriya ge jiri, naŋ àbu
akadvu ge jiri daya. 12 Eri gayaŋ ni
akada aku ya agəs ni ; ahàr gayaŋ
ni mefedeni àna elpindiŋ ga bay,
elpindiŋ nday nani ti kay ; slimi àbu
məbəkiani kà vu gayaŋ : slimi gani
nani ti maslaŋa nahaŋ àsər do, si asər
ti naŋ naŋani kwa. 13 Azana gayaŋ
ya àfakabu ni ti tətəlviya e mimiz
va. Slimi gayaŋ ti « Pakama ge Mel-
efit. » 14 Gwar kələŋ gayaŋ nahəma,
ndam magray silik ge Melefit ya
a had melefit bu ni tadəboru naŋ.
Nday nani gani manjəhadkiani ke
pililis bəd-bədani, nday məbakabu
azana njəlatani bəd-bəd talla. 15 A
pakama ga Bay ya tadəboru naŋ ni
bu nahəma, maslalam məzumani
àhəraya. Maslalam nani ti ga məsiani
ana mis ga had ni dek. Bay nani
amahətay tay àna aday ga ara.
Aməcəlki ka tay akada maslaŋa ya ti
acəlki ka bəza ga zlam e evid bu ga
məducaya zum gana ni. Məcəlkiani
nani ti adafaki Melefit njəda-njədani,
àzumkia ɓəruv ka tay a dal-dal. 16 Slimi
ga Bay nani àbu məbəkiani ka azana
akaba ka takolay gayaŋ. Slimi gani
nihi : « Bay ga bəbay ndahaŋ dek, Bay
gədakani ga bəbay gədákani ndahaŋ
dek. »
17 Eslini nìpi məslər nahaŋ micikeni
jika kà fat, naŋ àbu azlah kay kay, àhi
ma ana edidiŋ ya təhər a had melefit
bu ni dek. Àhi ana tay ahkado :
« Dəguma, cakalumvu, adaba wuməri
gədakani ge Melefit àbu. 18 Dəguma
kândum kisim ga bəbay gədákani,
kisim ga bəbay ga ndam slewja, kisim
ga ndam ya tàbu àna njəda ni, kisim ge
pililis akaba nday ya tàki ni. Dəguma
kəndum kisim ge mis dek : ku kisim
ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday
evidi do ni, ku kisim ga gədákani, ku
kisim ga nday ya ti nday gədákani do
ni. »
19 Eslini nìpi ere gani nani akaba
bəbay ga had gərgərani akaba ndam
magray silik gatay. Tàcakalavu ga
makadfəŋvana kà Bay ya ti naŋ àki
ke pilis ni akaba ndam magray silik
gayaŋ. 20 Nday tàbu takadvu nahkay
ti Bay ya naŋ àki ke pilis ni akaba
ndam gayaŋ ni tàgəs ere gani nani
akaba bay mahəŋgaray pakama ga
malfada ni yaw yaw. Bay masəkad
malfada nani ti ahaslani àgra zlam
ya mis tìpi day-day ndo na kè mele-
her ge ere gani nana ; gayaŋ ya ti
àgray nahkay ni ti àgosa mis a ; àgosay
ti ndam ya ti tàhəndakia zlam ge
ere gani nana ka tay a ni akaba
tàhəŋgrioru ahàr a had ana zlam ga
pəra ya azavu akaba ere gani nani
ni. Tàra tàgəsa tay cɯena nahkay
nahəma, tàbiyu tay eri gani a *dəluv
ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani
ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni.
21 Ndam gatay ndahaŋ ni ti ni, Bay ya
naŋ ke pilis ni àbazl tay àna maslalam
ya àhəraya a ma gayaŋ ba ni, mək
edidiŋ ni dek tərəh àna kisim ge mis ya

àbazl tay ni.

20

Vi dəbu

1 Eslini nìpi məslər nahaŋ naŋ àbu
asləkabiya a huɗ melefit ba. Lek-
ili ga mahay ge *eviɗ gəɗakani ya a
huɗ ga haɗ bu ni àfəŋ a ahar bu, je-
jirɓi ndiɓil-ndiɓileni àfəŋ a ahar bu
daya. 2 Naŋ nakəŋ òru àgəs kurmbu
ni, àwəl naŋ àna jejirɓi ni, ti mânjəhaɗ
naŋ məwəlani vi dəbu. Kurmbu ni
ti gavaŋ ya ahaslani ni, naŋ *Seteni,
bay magosay mis ni. 3 Məslər nakəŋ
àra àwəla naŋ a ti èzligiyu naŋ e eviɗ
ni vu keŋgim, àzləkkiviyu mahay ni,
àdarvù lala. Àgray nahkay ti aɗaba
awayay ti kurmbu ni àgosay mis ka
duniya va ba, duk anivoru ana man-
dav ge vi dəbuani ni. Kələŋ ge vi
dəbuani ni ti ahàr àɗəm tâfaya naŋ a
gʉzit ga hayaŋana kwa.

4 Məslər nakəŋ àra àzləkkiviya ma-
hay na ti nìpi kʉrsi ga bəbay, mis
tàra tànjəhaɗviyu. Mis nday nani ti
təvia divi ana tay ga magray seriya.
Nìpi mis ya ti tèkelkia ahàr ka tay a
ni daya. Tèkelkia ahàr ka tay a ti
aɗaba təzlapikia ka Yezu ana mis a,
təhia ma ge Melefit ana mis a. Nday
nani ti təhəŋgrioru ahàr a haɗ ana ere
gani nani ndo, təhəŋgrioru ahàr a haɗ
ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere
gani nani ni ndo daya. Tàhəndaki
zlam ge ere gani nani kè meleher
gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Mel-
efit àhəŋgriviya sifa ana tay a, nahkay
tànjəhaɗkabu a bay bu akaba Krist
vi dəbu. 5 Mis nday nani ti nday ye
enjenjeni ya Melefit àhəŋgriviyu sifa
ana tay ni. Mis ndahaŋ ya təmət ni
ti Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay faŋ
ndo, si ka mandav ge vi dəbuani kwa.
6 Nday ya Melefit ahəŋgriviyu sifa ana
tay ye enjenjeni ni tâmərvu, nday
ndam gayaŋ *njəlatani. *Kisim ye cʉ
aməlàbu, ay kisim gani nani emisliki
məgri araŋa ana tay do. Etigi ndam
*maŋgalabakabu mis akaba Melefit,
etigi ndam maŋgalabakabu mis akaba
Krist daya, atanjəhaɗkabu a bay bu
akaba Krist vi dəbu.

Melefit eyefiŋ kè Seteni

7 Ka ya ti vi dəbuani ni amandava
nahəma, atafaya *Seteni a daŋgay ni
ba. 8 Atafaya naŋ a ti amoru magosay
mis ga haɗ ga məlaŋ ni ɗek. Haɗ
nday nani ti təzalay tay Gok akaba
Magok. Amacakalakabu mis ga haɗ
nday nani ga makaɗvani. Atacalvu
do, nday akaɗa wiyaŋ ga zalaka ya
àcalvu do ni. 9 Tàhəraya, tàsawaɗoru
ka haɗ ga məlaŋ ni ɗek, tòru tèveliŋ
məlaŋ ga ndam *njəlatani ge Mele-
fit ni akaba kəsa gəɗakani ya Melefit
awayay dal-dalani ni tekesl. Ay tàra
tèveliŋa ti aku àdəkia ka tay kwa e
melefit ba, àzumaba tay a. 10 Eslini
tàgəs Seteni, naŋ ya àgosay mis ni,
tìzligiyu naŋ a *dəluv ga aku ni vu ci-
zliv. A aku nani bu ni ti zlam àvu agəs
akaɗa ga asas ya aku agəs ni. Ata ere
gani nani nday ata bay mahəŋgaray
*pakama ga malfaɗa ni nday tàvu a
aku gani nani bu àndava. Eslini nday
mahkərani ɗek atəcakaviyu daliya
məlafat akaba məlavaɗ gani do ɗek ga
kaŋgay-kaŋgayani.

Melefit agrafəŋa seriya kè mis a ɗek

11 Eslini nìpi kʉrsi, Bay naŋ àbu
manjəhaɗvani dəgama. Kʉrsi gani
nani ti gəɗakani, bəɗ-bəɗ daya. Kè
meleher ga Bay ni ti haɗ akaba huɗ
melefit tàcuhway tìji, ere ya agəjəni ni
ti àbi. 12 Nìpi mis ya təmət ni ɗek,
gəɗákani akaba nday ya gəɗákani do
ni, jika jika kè meleher ga Bay ya ti
naŋ àbu e kʉrsi bu ni. Wakita təbu
eslini, maslaŋa nahaŋ àzləkkaba tay
a. Àzləkkaba wakita nahaŋ a daya :
wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi
ge mis ya təbu àna *sifa ya àndav ɗay-
ɗay do ni təbu məbəkiani ŋgʉreɗeɗa.
Eslini Melefit àgrafəŋa seriya kè mis
ya təmət na. Ka ya ti àgrafəŋa seriya kà
tay a ni ti àmənjaki ka zlam gatay ya
tàgray ni. Zlam gatay gani ya tàgray ni
təbu məbəkiani ka wakita ni. 13 Ndam
ya ti təmətvù a *dəluv gəɗakani vu
ni ti dəluv ni àvəlahaya tay a. Kisim
ya àhəl mis ni akaba məlaŋ ge *kisim

ni day tàvəlahaya mis ya tàmət na ɗek ka dala. Tàra tàvəlahaya tay a nahəma, Melefit àgrafəŋa seriya kè mis na àna mamənjakiani ka zlam gatay ya tàgray ni. 14 Eslini tàbiyu kisim ya àhəl mis ni akaba məlaŋ ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti *kisim ye cʉ ni. 15 Tamal mis slimi gayaŋ àki məbəkiani ka wakita ga sifa bi ti tìzligiyu maslaŋa gani a dəluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na ɗek mʉweni a

1 Eslini nìpi huɗ melefit mʉweni akaba haɗ mʉweni, aɗaba huɗ melefit ye enjenjeni ni akaba haɗ ye enjenjeni ni tàbi va bi. *Dəluv gəɗakani day àbi va bi. 2 Nìpi kəsa *njəlatani, nani Zerʉzalem mʉweni. Nìpi naŋ àbu aslәkabiya kwa a huɗ melefit ba, afa ge Melefit a. Kəsa gani nani ti maslamalavani akaɗa ga wal ya àbakabá zlam sulumana ga moroni àna naŋ kà zal ni. 3 Eslini nìci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu kay kay e kʉrsi ga Bay ni bu, àɗəm ahkado : « Nihi ti məlaŋ manjəhaɗani ge Melefit àbu e kiɗiŋ ge mis bu. Melefit amanjəhaɗ akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gərgərani ni ɗek ti ni etigi ndam gayaŋ. 4 Etitʉwi va do, aɗaba Melefit àgriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim aməlәbi va bi : tuway, delʉlʉ akaba daliya day atəlәbi va bi. Aɗaba mam, zlam ya ahaslani ni tàndava, tàbi va bi. »

5 Eslini Bay manjəhaɗani e kʉrsi ga bay bu ni àhu ahkado : « Nihi ti zlam ni ɗek nàbu nagraya tay a mʉwena. » Àhu keti : « Bəki ma hini, aɗaba pakama ya ti nàɗəm ni ti pakama ge jiri, malfaɗa àkibu bi simiteni. » 6 Àhu keti : « Àgrava àndava ! Bay ya ti ànjəki ka magray zlam ɗek ni ti nu ; kwa ka mənjəki gani nu nàbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam ɗek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anəlәbu. Maslaŋa ya ti yam àkaɗa naŋ a nahəma, anəvi yam ga sulum. Yam gani nani ti àdəl ɗay-ɗay do, avi sifa ana mis. 7 Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi ja ga zlam gani nani ; nigi Melefit gayaŋ, naŋ ti ni egi wur goro. 8 Ay ndam aŋgwaz, ndam ya tàfəki ahàr ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya àɓəlay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkaɗ malfaɗa ɗek, nday ti ja gatay ti *dəluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akaɗa ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cʉ. »

Kəsa Zerʉzalem mʉweni

9 Eslini məslər nahaŋ e kiɗiŋ ga məslər adəskəlani ya tàbu àna hijiyem adəskəla ga məzum ɓəruv ge Melefit ye endeveriŋ məzum ɓəruv gayaŋ ni àrəkua, àhu ahkado : « Ra, nəɗəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

10 Eslini məslər ni àzoru nu ka həma gəɗakani zəbalani, àzoru nu ti àna njəɗa ga *Məsuf ge Melefit. Nòru nìnjʉa ti àɗəfuki kəsa njəlatani, nani Zerʉzalem, naŋ àbu aslәkabiya kwa a huɗ melefit ba, afa ge Melefit a. 11 Kəsa gani nani ti naŋ àbu asladay àna masladay ge Melefit, masladay gani àhəlaba eri a vərut akaɗa ga akur sulumani ya təzalay zespi, ahəlaba eri akaɗa ga kutrum na ni. 12 Kəsa gani nani nahəma, tèveliŋ àna gudu gəɗakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cʉ ; *məslər ge Melefit day tàbu kru mahar cʉ kà mahay ni bəlaŋ bəlaŋ, tajəgay. Slimi day tàki məbəkiani kà mahay ni ɗek. Slimi gani nani ti slimi ge dini kru mahar cʉeni ga ndam *Izireyel ni. 13 Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga məlaŋ faɗani ni ɗek. 14 Asak ga gudu ni tàfiyu àna akur gəɗákani kru mahar cʉ. Ka akur nday nani ti slimi kru mahar cʉ tàki məbəkiani bəlaŋ bəlaŋ : slimi nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cʉeni ga Wur Təmbak ni.

15 Maslaŋa ya ti àzlapu ni ti aday ga məgur zlam àfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kəsa

ni, mahay ga kəsa ni akaba gudu ya èveliŋ kəsa ni àna naŋ. 16 Kəsa gani ti miɗiheni kala-kala àna zəbal. Maslaŋa nani àgur àna aday gayaŋ ni, àgur palahar gani bəlaŋ ezeweɗ dəbu kru mahar cʉ. Palahar gani àna jikeni ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahaŋ ni. 17 Àgur gudu ni àna ahar akaɗa ge mis ya təgur ni, jaha diŋ àna kru kru faɗ mahar faɗ. 18 Gudu gani nani tàləm àna akur ya təzalay zespi ni. Kəsa ni ti ni tàləm àna gru deŋa, pərzləŋ-pərzləŋ akaɗa ga kutrum ni. 19 Asak ga gudu ni meŋgʉleɗeni àna akur sulumani gərgərani ɗek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya təzalay zespi ni, ye cʉ ni akur ya təzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya təzalay selcidwiŋ ni, ya faɗ ni akur ya təzalay imarot ni, 20 ya zlam ni akur ya təzalay sarduwaŋ ni, ya muku ni akur ya təzalay kwerneliŋ ni, ya adəskəla ni akur ya təzalay krizʉlit ni, ya azlalahkər ni akur ya təzalay beril ni, ya ambəlmbu ni akur ya təzalay topaz ni, ya kru ni akur ya təzalay krisʉpres ni, ya kru mahar bəlaŋani ni akur ya təzalay hiyeseŋ ni, ya kru mahar cʉeni ti ni akur ya təzalay emetis ni. 21 Mahay kru mahar cʉeni ni ti ebirsli gəɗákani kru mahar cʉ, mahay bəlaŋ ti ebirsli bəlaŋ. Dalaka gəɗakani ya a huɗ ga kəsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzləŋ-pərzləŋ akaɗa ga kutrum ni.

22 Ay nàmənjoru zla nahəma, nìpi *ahay gəɗakani ge Melefit a kəsa gani nani bu ndo, aɗaba Bay Melefit geli njəɗa-njəɗani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahàr gatay kala nday ahay gəɗakani gani nani. 23 Fat akaba kiyi tàbi tàslaɗay məlaŋ a kəsa gani nani bu bi, aɗaba Melefit àna ahàr gayaŋ aslaɗay məlaŋ gani, Wur Təmbak ni day aslaɗay məlaŋ gani akaɗa ge ceŋgel ni. 24 Ndam ga haɗ gərgərani ga duniya ni ɗek ti maslaɗay ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga haɗ gərgərani ga duniya ni ɗek atoru àna njəɗa gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. 25 Mahay ga kəsa gani nani ti atanjəhaɗ bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvù tay ɗay-ɗay do, aɗaba məlavaɗ aməlàbi eslini va bi. 26 Mis ga haɗ gəgərani ni ɗek atoru àna elimeni gatay akaba àna njəɗa gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. 27 Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àɓəlay do ni akaba ndam masəkaɗ malfaɗa ni etisliki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

1 Eslini məslər nakəŋ àɗəfuki zalaka ; zalaka nani ti àdəl ɗay-ɗay do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahəlaba eri akaɗa ga kutrum na, aŋgəzaya e kʉrsi ge Melefit ba. Kʉrsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. 2 A dalaka ya a huɗ ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni èdevu cʉ ; e kiɗiŋ gani bu ka məlaŋ ya èdevu ni ti məŋgəhaf àvu. Məŋgəhaf nani avi sifa ana mis, a huɗ ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cʉ, kəla kiyi lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbiliŋ mis ga haɗ ga duniya ni ɗek. 3 Eslini ti zlam ya Melefit ètikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhaɗviyu e kʉrsi gayaŋ vu, Wur Təmbak ni amanjəhaɗviyu daya. Eslini ndam məgri tʉwi ana Melefit atazləbay naŋ. 4 Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day àki məbəkiani ka tay kè meleher. 5 Məlavaɗ aməlàbi va bi ; nahkay ceŋgel akaba fat day atagray tʉwi va do, aɗaba Bay Melefit geli naŋ àna ahàr gayaŋ amasladi məlaŋ ana mis. Mis ni atanjəhaɗ a bay bu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Mendeveriŋ ga pakama

6 Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni ɗek ma ge jiri eɗeɗiŋ ; malfaɗa àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayaŋ ana ndam mahəŋgaray *pakama gayaŋ a ; nihi ti àslèribiya məslər gayaŋ ana ndam

məgri tɯwi gayaŋ a ga mədəfiki ere ye ti agravu wuɗak ni ana tay. »
7 Yezu àɗəm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekɯli wuɗak ! Ndam ya ti tàgəskabá pakama ya a wakita hini bu na, tàbu təjalaki ahàr nahəma, tâmərvu. Aɗaba pakama hini ti ge Melefit. »
8 Nu Zeŋ nìcia pakama gana àna slimi goro a, nìpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nìcia, nàra nìpia nahəma, nàbəhaɗ mirdim grik meleher ndiɓ ana haɗ kà asak ga məslər ya àɗəfuki zlam gani ni, ga mazləbay naŋ. 9 Naŋ nakəŋ àra èpia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri tɯwi ana Melefit akaɗa gayak ni, akaɗa bəza ga muk ya tahəŋgaray pakama ge Melefit ni, akaɗa ga ndam ya ti təgəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhaɗi mirdim ti ana Melefit ciliŋ. »
10 Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit eɗeɗiŋ ; kàŋgah pakama gani ba, hi ana mis sawaŋ. Aɗaba mam, sarta ga zlam ya tàɗəmki ma a wakita hini bu ni ti ènjia wuɗak. 11 Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti ahàr àɗəm mâgudarkivu. Maslaŋa ya ti məɓəruv gayaŋ àɓəlay do ni ti ahàr àɗəm mânjəhaɗ àna məɓəruv gayaŋ ya àɓəlay do ni. Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni ti ahàr àɗəm mâgrakivu jiri. Maslaŋa ya ti naŋ njəlata ni ti ahàr àɗəm mânjəhaɗ njəlata. »
12 Yezu àɗəm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekɯli wuɗak ! Nu nàbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akaɗa ge tɯwi gayaŋ ya ti àgray ni. 13 Wuɗaka zlam ɗek ànjəki ti nu nàbu àndava ; ka mandav ga zlam ɗek day nu anələbu. Bay ya ti ànjəki ka magray zlam ɗek ni ti nu ; kwa ka mənjəki gani nu nàbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam ɗek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »
14 Ndam ya ti tàbarafəŋa azana gatay a ni ti tâmərvu. Nahkay ti tisliki məhuriyani a kəsa ni vu, tisliki məzum bəza ga məŋgəhaf ya avi sifa ana mis ni. 15 Ndam ya ti Melefit ètikwesl tay aɗaba tàgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkaɗ malfaɗa ni ɗek nahəma, nday ɗekeni e mite bu, tìsliki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.
16 « Nu Yezu nàslərоru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni ɗek. Nu wur huɗ ge Devit, tàɗəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlaŋ ge miledɯ dal-dal ni. »
17 Məsuf Njəlatani akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akaɗa ga wal ya ta-day ni təhi ahkado : « Ra ! »
Ahàr àɗəm maslaŋa ya ti ècia pakama hina ti mâhi : « Ra ! »
Maslaŋa ya ti yam àkaɗa naŋ a ti ahàr àɗəm mâra.
Maslaŋa ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahàr àɗəm mâcah ga sulum, mîsi !
18 Nihi ti nu Zeŋ nəɗəm ma, ahàr àɗəm maslaŋa ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni mâbavu slimi lala : tamal maslaŋa èferkiviya pakama nahaŋ àkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferikiviyu daliya ya ti tàɗəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaŋa gani. 19 Tamal maslaŋa àzaba pakama nahaŋ e kiɗiŋ ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na nahəma, Melefit day amazafəŋa ja ga zlam ya tàɗəmkia ma ka tay a wakita hini vu na : amazafəŋa ja ga məŋgəhaf ya avay sifa na, amacafəŋa naŋ ga məhuriyana a kəsa njəlatani ni va daya.
20 Bay ya ti àɗəm pakama hini ɗek jiri ni ti àɗəm : « Iy, nakoru afa gekɯli wuɗak ! »
Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !
21 Bay geli Yezu mâgri sulum gayaŋ ana mis ɗek ti.